Woodcut, THE RESURRECTION OF CHRIST, 1510. Albrecht Dürer.

The Greek New Testament According to the Majority Text

Second Edition

Edited by
ZANE C. HODGES
ARTHUR L. FARSTAD

Assistant Editor
WILLIAM C. DUNKIN

Consulting Editors
JAKOB VAN BRUGGEN
ALFRED MARTIN
WILBUR N. PICKERING
HARRY A. STURZ

THOMAS NELSON PUBLISHERS
Nashville • Atlanta • London • Vancouver

Second Edition

Printed in the United States of America
9 10 11 12 — 04 03 02 01 00

PREFACE TO THE SECOND EDITION

The first edition of *The Greek New Testament According to the Majority Text* having been depleted, Thomas Nelson Publishers requested us to produce a second edition. Changes herein are few in the text and apparatus, and largely consist of correcting typographical errors, chiefly accent marks. We also thought it would be helpful to provide a brief preface to summarize the detailed introduction.

RECEPTION OF THE MAJORITY TEXT

The editors are gratified that several schools and classes are using our Testament as a text and that the demand is extensive enough to warrant a second edition.

Those who are friendly to the Majority Text viewpoint are pleased to have a compact and easy-to-read edition of a text that has only been discussed and written about heretofore. Those who are neutral have welcomed the edition as a contribution to the open market of ideas in a science that has not yet produced the final answer. Even those of an opposing viewpoint have largely agreed that it is useful to have such an edition. This is true because our text can help in making comparisons with other text forms. For example, it is much easier to sense the impact of the triple trisagion in Revelation 4:8 by seeing it in print than merely by reading the little Latin word *nonies* in the Nestle-Aland apparatus.

WHAT THE MAJORITY TEXT IS

The Majority Text is a text that employs the available evidence of the whole range of surviving manuscripts rather than relying chiefly on the evidence of a few. To us it is unscientific to practically ignore eighty to ninety percent of the evidence in any discipline.

For all intents and purposes since Westcott and Hort's time, the readings of the majority of manuscripts have been rejected as "late and secondary." Much of the support for this approach has been the theory that there was an official ecclesiastical recension thrust upon the church in the fourth century, thus explaining the preponderance of so-called Byzantine manuscripts thereafter. Another support was that no manuscript evidence before the fourth century apparently supported Byzantine readings. Further, a handful of alleged conflations was used to suggest that the traditional text was full of them. (Actually, all manuscripts have some.) History has not yielded any evidence of such a recension, and this aspect of the theory is now largely abandoned.

Second- and third-century papyri now support many readings that were once dismissed as "late." Furthermore, many of the "conflations" can be just the opposite: a fuller text from which part has dropped out by such things as homoioteleuton, stylistic or theological considerations, or sheer carelessness.

We hold that ultimately the history of the transmission of each book of the New Testament should be traced by means of a genealogical tree. This method failed under Westcott and Hort precisely because they refused to give the proper weight and role to the majority of the extant manuscripts. But when the whole range of evidence is properly used, genealogy becomes the most viable and promising option for determining which reading is original when the evidence is significantly divided. Unfortunately, this method is presently possible only in the Pericope Adulterae and in Revelation because a large percentage of the materials has never been fully collated in the rest of the New Testament. In these two places, through the extensive work of von Soden and Hoskier, most of the manuscript evidence has been minutely collated. In the rest of the New Testament we were forced to rely heavily on von Soden's work, augmented by Tischendorf (further augmented by Legg in Matthew and Mark). There is still much work to do in New Testament textual criticism, especially if one believes in carefully sifting all the evidence rather than in leaning so heavily on the small body of Egyptian manuscripts that happen to be our oldest extant copies.

HOW TO USE THIS EDITION

In most of the New Testament you will find two apparatuses. The first apparatus is the one of greatest interest to us, because it details divisions within the Majority Text tradition. Rather than listing the sigla of scores of individual manuscripts, we use a form of shorthand to indicate how much of the majority tradition supports a reading. For example, one that is supported overwhelmingly by the tradition, ordinarily eighty-five to ninety percent, is indicated by the large German 𝔐, the symbol chosen by Kurt Aland for the Majority Text as a whole. If the Majority Text is largely united but with defections in some strands, the boldfaced Roman **M** is used. When there is a real division, the M^{pt} (pt = the Latin *partim*) indicates the divisions. Sometimes—because the individual uncials and papyri cited are on the side not chosen for the text—it appears, from a superficial reading of the symbols, that support for the chosen reading is weaker than for its rival. But it must be understood that the M^{pt} on the left of the "vs" in any case represents more manuscripts than the uncials or papyri cited on the right. Because it has been traditional to put special weight on our oldest codices (ℵ, B, and A) and more recently on the even older papyri, we decided to detail this material in the apparatus.

The Coptic **Ϭ** stands for the Egyptian manuscripts which largely form the basis of most critical texts. Each book has a slightly different

PREFACE TO THE SECOND EDITION

formula, indicated in the beginning of the apparatus of that book, of the manuscripts that support the Egyptian tradition. When all or nearly all are united, the letter **Ϭ** is used. When there is significant division, they are listed individually.

The second apparatus is of special interest to those who prefer the Critical Text (**Cr** = found in Nestle-Aland^{26} and UBS^{3}) or are anxious to know how it compares with the Majority Text. Here the sigla so familiar to users of the Nestle tradition are utilized. These are explained in the full introduction. One new symbol that we have invented is a little black dot in front of a word to show that it is merely a spelling variation with no real difference in meaning. The second apparatus shows how often the textual evidence is divided between the vast majority on one side and the Egyptian manuscripts on the other. At times some of the latter also support the Majority Text.

In the passage about the adulterous woman, there is a single apparatus using numbered footnotes. Here the varied strands are divided into M^1 through M^7 (the same division von Soden uses, except that we substitute the M for his lower case *mu*). Though we heavily depend on his detailed work here, our interpretation of the evidence is quite different from his.

In Revelation the remarkably accurate work of Hoskier, augmented by the more recent work of Schmid, makes it possible to have much greater detail than anywhere else, all in one apparatus. Here the evidence is divided using the letters M^a through M^e. In this one book the Majority Text agrees with the Critical Text more than twice as often as it conforms to the Textus Receptus. This is no doubt partially due to the TR's being originally based on a very narrow manuscript foundation. It is interesting to note that some of the readings that are chosen as original are rougher Greek (more Semitic, for one thing), which is logical, considering the constraining circumstances of the author in exile.

Finally, it should be stressed that we consider our text to be a significant step forward for the discipline of New Testament textual criticism. But at the same time we recognize the large amount of work yet to be done. If our premises are correct, the development of genealogical histories for every New Testament book is a desideratum. It will take many minds and hands to accomplish the task, but if future researchers conclude that we have pointed them in the right direction, the editors will feel most gratified. We will also be grateful to God for granting the strength to do our part.

Arthur L. Farstad
Zane C. Hodges

INTRODUCTION

The New Testament was originally written by its inspired authors in the Greek language. Through many centuries, until the invention of printing (about A.D. 1450), it was handed down in handwritten copies. Of these there now survive approximately 5,000 complete or partial manuscripts. The available witnesses to the text of the New Testament are far more numerous than for any other ancient book.

The process of reconstructing the original wording of the Greek New Testament is known as textual criticism. The history of this discipline is long and complicated. But the most basic question that must be answered has always remained the same. That question is: How should the surviving materials be used in order to recover the exact wording of the autographs?

The two most popular editions of the Greek New Testament in use today are those produced by the United Bible Societies (Third Edition) and by the Deutsche Bibelstiftung (the Nestle-Aland Text, Twenty-sixth Edition). These two texts are nearly identical. Although eclectic, both rely heavily on a relatively small number of ancient manuscripts that derive mainly from Egypt. Among these, Codex Vaticanus (**B**) and Codex Sinaiticus (**ℵ**) are the most famous uncial (large letter) manuscripts. The most important papyrus witnesses in this group of texts are the Chester Beatty papyri ($\mathfrak{P}^{45\ 46\ 47}$) and the Bodmer papyri ($\mathfrak{P}^{66\ 75}$). The text which results from dependence on such manuscripts as these may fairly be described as Egyptian. Its existence in early times outside of Egypt is unproved.

In contrast to this kind of text stands the form of text found in the vast majority of the remaining documents. This text is recognizably different from the Egyptian text and has been appropriately designated the Majority Text. It is true that the documents that contain it are on the whole substantially later than the earliest Egyptian witnesses. But this is hardly surprising. Egypt, almost alone, offers climatic conditions highly favorable to the preservation of very ancient manuscripts. On the other hand, the witnesses to the Majority Text come from all over the ancient world. Their very number suggests that they represent a long and widespread chain of manuscript tradition. It is necessary, therefore,

to postulate that the surviving documents are descended from non-extant ancestral documents of the highest antiquity. These must have been in their own time as old or older than the surviving witnesses from Egypt.

It follows from this that the Majority Text deserves the attention of the Christian world. When all the issues are properly weighed, it has a higher claim to represent the original text than does the Egyptian type. The latter is probably a local text which never had any significant currency except in that part of the ancient world. By contrast, the majority of manuscripts were widely diffused and their ancestral roots must reach back to the autographs themselves. In the light of this consideration, it is important for the Church to possess a critical edition of the majority form. It is precisely this need that the present edition is designed to fill.

The editors do not imagine that the text of this edition represents in all particulars the exact form of the originals. Desirable as such a text certainly is, much further work must be done before it can be produced. It should therefore be kept in mind that the present work, *The Greek New Testament According to the Majority Text*, is both preliminary and provisional. It represents a first step in the direction of recognizing the value and authority of the great mass of surviving Greek documents. The use made of those documents in this edition must be subjected to scrutiny and evaluation by competent scholars. Such scrutiny, if properly carried out, can result in further progress toward a Greek New Testament which most accurately reflects the inspired autographs.

THE WESTCOTT-HORT TRADITION

In modern times, the popularity that has been attained by the Egyptian form of text is due chiefly to the labors of B. F. Westcott and F. J. A. Hort. Their work on the Greek text of the New Testament was a watershed event in the history of textual criticism.

In 1881, Westcott and Hort published their two-volume work, *The New Testament in the Original Greek*. To produce this text they relied heavily on the witness of **א** and **B**, but especially **B**. Both of these documents come from the fourth century and were the oldest available manuscripts in their day. The kind of text found in them was described as "neutral." By this term Westcott and Hort meant to indicate a kind of text largely untouched by editorial revision. In their view the Neutral Text had descended more or less directly from the autographs and was exhibited in its purest form in **B**.

A key element in the scheme presented by Westcott and Hort was their theory of a Syrian recension of the Greek New Testament.

It was their opinion that the great mass of surviving Greek manuscripts descended from an authoritative ecclesiastical revision of the text produced sometime about the fourth century. The locale where the revision might have been made was Syrian Antioch. As a result they held that the majority of the Greek manuscripts were of secondary character and should be accorded little weight in determining the original text.

Subsequent scholarship has wisely discarded the term "neutral" to describe the Egyptian group of texts. The theory of a Syrian recension has also been widely abandoned. In spite of this, the critical texts in current use differ relatively little from the text published by Westcott and Hort a hundred years ago. In fact, the discovery of the papyri has been thought by some to strengthen the claims of Westcott and Hort about the superiority of **א** and **B**. This point has especially been urged in connection with **𝔓**[75], a third-century text substantially similar to **B**. But actually **𝔓**[75] proves nothing more than that the kind of text found in **B** is earlier than **B** itself.

Today scholars generally do not argue that the Majority Text stems from a revision of earlier texts. Instead it is often viewed as the result of a long-continued scribal process. But this view is usually presented in vague and general terms. This is not surprising, because it is virtually impossible to conceive of any kind of unguided process which could have resulted in the Majority Text. The relative uniformity within this text shows clearly that its transmissional history has been stable and regular to a very large degree.

It is often suggested that the intrinsic character of the Majority Text is inferior to the Egyptian. This too was one of Westcott and Hort's arguments. But this approach usually partakes of an unduly large element of subjectivity. The fact is that excellent reasons almost always can be given for the superiority of the majority readings over their rivals. In sum, therefore, the Westcott-Hort tradition in textual criticism has failed to advance convincing objections to the authenticity of the Majority Text.

A MAJORITY TEXT METHOD

The premises which underlie the present edition and determine its methodology are two. Both of these premises need to be clearly understood by the users of this text.

(1) Any reading overwhelmingly attested by the manuscript tradition is more likely to be original than its rival(s). This observation arises from the very nature of manuscript transmission. In any tradition where there are not major disruptions in the transmissional history, the individual reading which has the earliest beginning is the one most likely to survive in a majority of

documents. And the earliest reading of all is the original one. Unless an error is made in the very first stages of copying, the chances of survival of the error in extant copies in large numbers is significantly reduced. The later a reading originates, the less likely it is to be widely copied.

It should be kept in mind that by the time the major extant papyrus texts were copied, the New Testament was well over a century old. A reading attested by such a witness, and found only in a small number of other manuscripts, is not at all likely to be a survival from the autograph. On the contrary, it is probably only an idiosyncrasy of a narrow strand of the tradition. The only way in which the acceptance of a substantial number of minority readings could be justified is to reconstruct a plausible transmissional history for them. This was, of course, precisely what Westcott and Hort *tried* to do in defense of ℵ and **B**. But the collapse of their genealogical scheme under scholarly criticism has nullified their most essential argument. Nothing has replaced it.

In the present edition, wherever genealogical considerations could not be invoked, readings overwhelmingly attested among the manuscripts have been printed in the text. But this leads to a second premise.

(2) Final decisions about readings ought to be made on the basis of a reconstruction of their history in the manuscript tradition. This means that for each New Testament book a genealogy of the manuscripts ought to be constructed. The data available for this in the standard sources is presently inadequate, except for the Apocalypse. In this edition, therefore, a provisional stemma (family tree) of manuscripts is offered for that book only. Textual decisions in Revelation are made on the basis of this genealogical reconstruction. Also, a provisional stemma is offered for John 7:53—8:11; and here, too, decisions about the text are based on stemmatic factors.

It is true, of course, that most modern textual critics have despaired of the possibility of using the genealogical method. Nevertheless, this method remains the only logical one. If Westcott and Hort employed it poorly, it is not for that reason to be abandoned. In fact, the major impediment to this method in modern criticism has been the failure to recognize the claims of the Majority Text. Any text-form with exceedingly large numbers of extant representatives is very likely to be the result of a long transmissional chain. All genealogical reconstruction should take this factor into account. If persistent preference for a small minority of texts cannot be surrendered, then naturally genealogical work will prove impossible. Its impossibility, however, will rest on this preference and not on the intrinsic deficiencies of the method itself. The present edition is in no way fettered by a predilection for a small handful of manuscripts, whether very ancient

or somewhat later. It seeks to track the original text in the vast body of the surviving documents. Where possible, this has been done stemmatically.

THE BASIC APPARATUS

Since for most of the New Testament stemmatic work is not yet feasible, the present edition operates within this reality. The apparatus for all but John 7:53—8:11 and the book of Revelation takes a basic form which must now be described.

(1) **The First Apparatus**. In all cases where the available sources indicate that there is a significant division within the surviving manuscripts, the problem is assigned to the first apparatus. This stands, wherever it is required, immediately below the text material. Also assigned to this apparatus is another class of variant. The 1825 Oxford edition of the Textus Receptus was employed as a working base against which the manuscript data were compared. Wherever our text differs from the Oxford Textus Receptus, the variation is noted in the first apparatus. Only in a few instances of typographical errors and in certain kinds of spelling variants is this not the case.

(2) **The Second Apparatus**. In the second apparatus are to be found all the places, not already included in the first apparatus, where this edition differs from the United Bible Societies and Nestle-Aland texts. Here, too, only some spelling variations are excluded from consideration, along with typographical errors in the other texts. When this apparatus is used in conjunction with the first one, the reader of this edition will have before him all the significant differences between the Majority Text and that found in the other two widely circulated editions.

(3) **Footnotes and Sigla**. If a variant reading is to be found in the first apparatus, this fact is indicated in the text by a footnote number placed after the last word affected by the variation. If a variant is found in the second apparatus, a different set of sigla is employed. These are as follows:

⊤ signifies the addition of one or more words at the point indicated.

° signifies the omission of the word before which it is placed.

□\ signify the omission of the words enclosed by these two signs.

⸉⸊ signify the transposition of the words enclosed by the two signs.

⸀ signifies a change of form, or the substitution of another word for the one before which the sign is placed.

⸂⸃ signify an alteration of some kind involving the words enclosed by the two signs.

• signifies a spelling variation in the word before which it is placed.

If more than one variation of the same kind occurs in one verse, the appropriate siglum is followed by a number. Thus ⸆^{1} would be the first addition in the verse in question, ⸆^{2} the second, and so on.

21 ⸆^{1}εν 𝔓^{45}ℵ, [Cr] vs 𝔐ЄA
21 ⸆^{2}τω αγιω Є vs 𝔐 𝔓^{45vid}A

In the case of double sigla (⸋⸌, ⸄⸅, ⸂⸃), only the first member is repeated in the note in the apparatus.

7 ⸂^{1}λεγει 𝔓^{75}B vs 𝔐 ; (λεγει δε ℵ)
7 ⸂^{2}τα γραμματα Є (h.C) vs 𝔐 A

In the first apparatus, the words in the text affected by the variation are written out, followed by the evidence supporting them. The sign vs (versus) introduces a rival reading and its evidence. If more than one rival reading must be cited, each is introduced by vs. In the second apparatus, the reading of the United Bible Societies and Nestle-Aland editions stands first, immediately after the appropriate siglum.

26 ⸀εν Є (h.C) vs 𝔐 A

Following the manuscript evidence for this reading, the sign vs introduces the evidence for the reading of the Majority Text.

10 ⸀εθηκα Є vs 𝔐

In the second apparatus this reading itself is not given.

If a reading found in either apparatus is overwhelmingly attested in the manuscript tradition, the siglum 𝔐 is used to indicate this.

3 ⸆τους Є vs 𝔐

If the majority is large, but somewhat reduced in size, the siglum is **M**.

4 ⸀αυτοι Є vs M

If there is a substantial division within the Majority Text tradition, this fact is signaled by placing the sign M^{pt} (^{pt} for *partim*, in part) after each reading which finds extensive support.

•12 κραββατον M^{pt}, TR vs κραβαττον M^{pt}B*A

For the evidence of the Majority Text, the present edition rests heavily upon the information furnished by Hermann von Soden in his *Die Schriften des Neuen Testaments* (I 1/2/3,1911; II,1913). Though this has been extensively checked with the Eighth Edition of Constantine Tischendorf, with the apparatus of S. C. E. Legg for Matthew and Mark, and with the apparatuses of UBS^{3} and Nestle-Aland^{26}, only rarely can von Soden's data be corrected with confidence. When this has been done, or when von Soden's citations cannot confidently be interpreted, the appropriate Majority Text siglum is followed by a superscripted ^{vid} (*videtur,* apparently).

In order that the apparatus of this edition may more readily be compared with the material of von Soden, his nomenclature for subgroups within the majority tradition has basically been retained. It is undeniable that some of these subgroups merit further analysis. But the adoption of von Soden's groupings is simply a matter of convenience until they can adequately be revised. Where, however, von Soden employed **K** (his Koine text), this edition employs **M**. A comparison of our sigla with his is as follows:

In the gospels: **K^{1} = M^{1}; K^{r} = M^{r}**
In the Acts and epistles: **K^{c} = M^{c}; K^{r} = M^{r}**

For the gospels, von Soden's K^{i} is not considered, since it includes only four uncial manuscripts. In addition, von Soden's highly amorphous **I** text, for which he discerned numerous subgroups, is cited in the present work as **M^{I}**. Von Soden was in error in considering his **I** text as a separate text-form in its own right. It is not sufficiently cohesive to justify such a conclusion. For the most part, **M^{I}** adheres to the majority form, although with frequent defections by various portions of its constituent elements. Only rarely do a substantial majority of **M^{I}** readings defect together from the Majority Text reading. Thus citations of **M^{I}** in our apparatus are infrequent.

It should also be pointed out that von Soden's subgroup **K^{x}** in the gospels never receives separate citation in this edition. Due to its very large size (more than 300 manuscripts), wherever it diverges from most of the remaining witnesses to the Majority Text, the reading is always treated as an **M^{pt}** reading. The same thing is true in the Acts and epistles with regard to von Soden's **K** (when distinguished from **K^{c}** and **K^{r}**).

A number of important uncial and papyrus manuscripts are consistently cited wherever they give testimony in a variation included in the first or second apparatus. A complete list of these is as follows:

Papyri:

$\mathfrak{P}^{37}$, third or fourth century (Matthew 26:19-52)

$\mathfrak{P}^{45}$, third century (extensive portions of the four gospels and Acts)

$\mathfrak{P}^{46}$, ca. 200 (extensive portions of the Pauline corpus and Hebrews)

$\mathfrak{P}^{47}$, third century (extensive portions of Revelation)

$\mathfrak{P}^{66}$, ca. 200 (extensive portions of John)

$\mathfrak{P}^{72}$, third or fourth century (1 Peter 1:1–5:14; 2 Peter 1:1–3:18; Jude)

$\mathfrak{P}^{75}$, third century (extensive portions of Luke and John)

$\mathfrak{P}^{88}$, fourth century (Mark 2:1-26)

Uncials:

א, Codex Sinaiticus, fourth century (New Testament)

A, Codex Alexandrinus, fifth century (most of New Testament)

B, Codex Vaticanus, fourth century (lacks I Timothy to Philemon, Hebrews 9:14 to end, and Revelation)

C, Codex Ephraemi Rescriptus, fifth century (extensive portions of New Testament)

It will be observed from this list that each of the four gospels is represented by at least two papyrus texts, though $\mathfrak{P}^{37}$ (Matthew) and $\mathfrak{P}^{88}$ (Mark) are merely fragments. For the remaining sections of the New Testament, there is one papyrus representative. Since the purpose of this edition is the presentation of the Majority Text tradition, further citation of the papyri was not considered necessary. The major extensive papyrus texts of early date are included along with the four famous uncial manuscripts. With the citation of all these, the user of the Majority Text apparatuses can gain a reasonably good perspective of the Egyptian type of text. A deliberate decision was made not to include the readings of Codex Bezae Cantabrigiensis (D, fifth century) because its highly idiosyncratic text would have needlessly enlarged the apparatus. Yet, occasionally, when none of the regularly cited witnesses supports the variant found in the second apparatus, D is mentioned. So also, on the same basis, are the manuscripts L (eighth century), R (sixth century), W (fifth century), Θ (ninth century), Σ (sixth century), 074 (sixth century), and the minuscule families f^{1} and f^{13}.

Where a consensus of the manuscripts representing the Egyptian texts exists, they are cited corporately under the siglum Coptic **Ⲉ**. But the composition of **Ⲉ** varies from book to book and can be learned from the information given just before the first apparatus on the initial page of each book. If a regularly cited manuscript reflects the Egyptian texts, but is extremely fragmentary, it is normally excluded from **Ⲉ** in the book in question. To do otherwise would have necessitated calling attention to its hiatus repeatedly. But if not included in **Ⲉ**, the reader can assume that its nonappearance in the apparatus indicates its testimony was not available.

A summary of the value of **Ⲉ** is:

Matthew, Mark	**אBC**
Luke	**$\mathfrak{P}^{75}$אBC**
John	**$\mathfrak{P}^{66\ 75}$אBC**
Acts	**$\mathfrak{P}^{45}$אBAC**
Romans through 1 Thessalonians	**$\mathfrak{P}^{46}$אBAC**
2 Thessalonians	**אBA**
1 Timothy through Philemon	**אAC**
Hebrews	**$\mathfrak{P}^{46}$אBAC**
James	**אBAC**
1, 2 Peter	**$\mathfrak{P}^{72}$אBAC**
1 John	**אBAC**
2 John	**אBA**
3 John	**אBAC**
Jude	**$\mathfrak{P}^{72}$אBAC**
Revelation	**אAC**

In those books where **Ⲉ** represents just three manuscripts, this siglum is only used when all three agree. Where **Ⲉ** has four representatives, it is used where at least three agree. The reading of the other member is then given separately or cited in parentheses with a preceding **h.** (hiatus). Where there are five representatives of **Ⲉ**, the siglum is only cited if four agree. The reading of the other witness is either given or a hiatus is indicated. If the reading of a manuscript at any point cannot be determined

with certainty, it is either left uncited or is followed by a superscribed ^{vid}. If it is included within 𝔊, its reading should be regarded as certain.

The readings of the 1825 Oxford Textus Receptus are indicated by the siglum **TR**. The concurrence of United Bible Societies Third Edition and the Nestle-Aland Twenty-sixth Edition is represented by **Cr** (critical texts). If the two editions diverge, they are indicated by U and N respectively. In places where these editions employ brackets in their text, the presence of brackets is signaled by [**Cr**]. How many of the words in the variation unit are included within the brackets by these texts must be determined by examining one or the other of the texts. But if the variation unit includes only a single word, naturally that is the bracketed word.

The signs + and − indicate that the word or words following them are either added or omitted. But − may appear by itself to indicate that all of the words in the text involved in the variation are omitted by the witness(es) in question.

[3]**6** εαν **M𝔊A**, **Cr** vs +μεν M^{r}, **TR**

16 ⸀οστις 𝔭^{75}**B** vs 𝔐 **A**; (−μακαριος to αυτω in verse **16** ℵ*)

Where there is a transposition involving more than two words, this may be represented in the apparatus by a series of numbers. Thus a variation like ⸉**2-41** shows that the first word of the text herein is placed after the fourth word by whatever witnesses are then mentioned. Numbers may also be used to indicate omissions. A variant like ⸀**241** would signal not only transposition, but the omission of the third word of the text.

As is usual in the citation of manuscripts, an * after the manuscript designation (e.g., 𝔭^{75}* or **C***) indicates the manuscript has undergone correction at some point in the variation unit. The * indicates the reading before correction. In this edition the readings of correctors are not given. If a manuscript cited is enclosed by parentheses – as (ℵ) or (**B**) – this means that the manuscript exhibits an orthographical variation of the reading with which it appears. This is to be distinguished from a citation like (−ℵ) or (στηναι for σταθηναι **B**). The former represents an omission in ℵ and the latter a substitution in **B**.

The present edition does not cite the testimony of the ancient versions or church fathers. Nor are the lectionary texts considered. This is not because such sources have no value for textual criticism. Rather, it is due to the specific aims of this edition, in which the primary goal has been the presentation of the Majority Text as this appears in the regular manuscript tradition.

(4) **Reading the Apparatus**. If the sigla just considered are kept in mind, the apparatus of this edition can be read easily.

In the first apparatus, the entry begins with a superscribed numeral indicating the number of the footnote in the text to which

the cited material refers. This is followed by the number of the verse in which the variant is found. Next come the words in the text which are affected by the variation in question. After these words comes the Majority Text evidence followed by the evidence of any of the regularly cited manuscripts which support this text. After a comma, **TR** or **Cr** may be cited if either of these likewise supports the text. Following vs the next reading is given with the evidence cited in the same sequence as before. Additional variants, if any, have the same format.

In the second apparatus, the number of the verse appears first. This is followed by the variation siglum found in the text. Then comes the variant itself and the evidence for it. If one or more manuscripts have a minor variation from this reading, this variation is then added in parentheses along with the manuscript(s) containing it. If there is more than one such minor variation, any additional ones are added within the same parenthesis. Separate minor variations within a parenthesis are set apart by a semicolon. Following vs comes the evidence for the Majority Text reading. Minor variations of this reading are handled in the way just described. If, however, there is a third major variant, this also appears in parentheses, but the evidence for the Majority Text is separated from the parenthesis by a semicolon. Additional major variations also may appear within the parenthesis similarly set apart by a semicolon.

42 ⸀παρειναι 𝔭^{75}**B*** vs 𝔐 **C**; (αφειναι 𝔭^{45} ℵ*; παραφιεναι **A**)

Since it is the function of the second apparatus to give variants in which the United Bible Societies and Nestle-Aland texts differ from the Majority Text, it is normally unnecessary to employ the siglum **Cr** in this apparatus. The first cited reading is that of **Cr** unless otherwise noted. Exceptions may occur when the two editions diverge, in which case the sigla U and N are used. In order to alert the reader to the presence of brackets in the two editions being compared, the siglum [**Cr**] appears in the second apparatus where appropriate. This siglum may, in fact, appear on the same side as the evidence for the Majority Text reading if the other editions retain the words of the text within brackets. In that case, the evidence for omitting or altering them is what is given first.

It also should be understood that in both apparatuses, a parenthesis not set off from the preceding evidence by a semicolon will often contain only the portion of the preceding reading that is changed. For example, in Mark 3:25 the second apparatus entry is:

25 ⸀**2-41** ℵ**C** (στηναι for σταθηναι **B**) vs 𝔐 **A**

This means that in the transposition supported by ℵ**C**, **B** alters the word σταθηναι to στηναι, but otherwise supports the word order of ℵ**C**. When the text is consulted, it will show that σταθηναι is the

word numbered **1**. Of course, **𝔐** and **A** support the text exactly. It will be noted that in a variation like this the siglum ⸆ is employed, rather than ⸉⸊. This is because **B**'s difference from the Majority Text reading involves more than a simple change of word order.

When the evidence supporting the Majority Text is set off by a semicolon from a following parenthesis, then the full reading of the manuscript(s) within the parenthesis is given. This is illustrated in Mark 11:2:

2 ⸀ουπω ανθρωπων **B** (⸉ ℵC) vs **M**; (πωποτε ανθρωπων **A**)

Here the siglum ⸀ has been used rather than ⸆, since the text contains only the word ανθρωπων. **B** has the lengthened reading ουπω ανθρωπων, which is also found in **ℵC** in the sequence ανθρωπων ουπω. **M** (a slightly reduced majority as compared to **𝔐**) supports the text. The third major variant, set off from **M** by the semicolon, is that of **A** and is fully given.

Sometimes a Greek word appearing in the first or second apparatus will have one or more of its letters enclosed in parentheses. The parenthesis indicates that the manuscripts cited have a spelling variation at this point. The most common occurrence of such a parenthesis is in instances of *nu* moveable. The orthography of this edition follows the general practice of the mass of manuscripts in omitting this *nu* before consonants. But it was felt the reader should be reminded that when such a word is in question in the apparatus, the witnesses may or may not have the *nu*. Usually uncial and papyrus readings are cited with the *nu*, not enclosed in parentheses, since they normally write it. Whether they actually have it at any given point has not always been checked. But if an uncial or papyrus reading is cited without it, it may be assumed that it is lacking in this instance. Many very common itacisms in the manuscript witnesses specifically cited are totally disregarded, and no parentheses are used either to enclose the letters themselves or the manuscripts. It was felt wise, however, to regularly indicate the alternation in the ending -αι/ε by enclosing in parentheses the manuscript which itacised this ending. This was done because the form resulting from the itacism is often technically a different one, even if that form is impossible to construe in the context.

A number of very common spelling variations are intentionally excluded from the apparatus, since to include them would greatly enlarge the apparatus without much enhancing its value. The common variations Δαβιδ/Δαυιδ and Μωσης/Μωυσης are not treated. Δαβιδ (always) and Μωσης (usually) are printed in this edition. Also not treated are the alternations ουτω/ουτως, αλλ/αλλα, ερρεθη/ερρηθη, and ειπον/ειπαν (along with other such fluctuations between first and second aorist forms). Similarly left out are the orthographic fluctuations in εν(ν)ενηκοντα and in such a word as λη(μ)ψεται. The -σσ-/-ττ- variation is ignored.

Abbreviations in the manuscripts of the *nomina sacra* are not considered, nor are other abbreviations except in rare instances.

It often happens that in the first apparatus the siglum **TR** is given after a reading of the Oxford Textus Receptus with no manuscript data cited. This should not be construed to mean that the Textus Receptus has absolutely no manuscript evidence supporting it, though this occasionally can be true. Rather, it means that none of the regularly cited witnesses support the variant, including none of the subgroups of the Majority Text. A variant reading found in the second apparatus also may occasionally appear without any manuscript citation. This means that none of the materials regularly referred to in the apparatus support the reading of the United Bible Societies and Nestle-Aland texts. If, however, these editions are supported by significant uncial or papyrus evidence not regularly mentioned, this evidence is usually given.

(5) **Determination of the Text**. If no variant reading is cited in either apparatus, the reader may assume that the printed text is, to the best of the editors' knowledge, attested by **𝔐** or **M**. In either case the text thus qualifies as the Majority Text reading. The siglum **𝔐** indicates concurrence with all the Majority Text subgroups (so far as is known). That is to say, the Majority Text as a whole is essentially united in such cases, though naturally any or all of the subgroups may have some members that defect. It is important to note that when **𝔐** is printed, the consensus even includes von Soden's **I** texts (our M^{I}) which are to be understood to support the text by a substantial margin. When the support within M^{I} is not so great, insofar as determination of this is possible from von Soden's material, **𝔐** is reduced to **M**.

If **M** is printed, and no siglum indicates the defection of a specific subgroup, it may be assumed that the reason for **M** is to be found in the reduced margin of support for the text within M^{I} . But **M** is also printed whenever a specific Majority Text subgroup defects by itself. Such instances are included in the first apparatus in order that the reader may trace the data of von Soden on such matters more easily. Thus the user of this text may discover from the first apparatus the places in which (according to von Soden) a group like M^{r}, for example, has a distinctive reading as over against the rest of the majority tradition.

But **M** is not allowed to stand in the apparatus when a defecting subgroup is joined by substantial evidence from the rest of the majority representatives. Such readings are designated M^{pt}. M^{pt} readings (in the gospels) also appear wherever the Majority Text reading cannot claim the support of a strong consensus of von Soden's K^{x} texts along with a similar consensus from at least two of the other three groupings: M^{1}, M^{r}, and M^{I}. Thus a seriously divided K^{x} testimony suffices to produce M^{pt} even if the other three groups

are united. But hardly ever do the other three present a cohesive testimony if K^x does not.

In choosing a text reading from among M^{pt} variations, a strong preference was normally accorded to the reading of K^x where this group was essentially united. Of all the groupings within the majority tradition, K^x seems the most likely not to be traceable to an archetype short of the original text itself. It remains possible, pending further analysis, that within K^x are to be found several strands going back independently to the autographs. By contrast it is probable, as von Soden thought, that the large group M^r (K^r) is traceable to a single source which is not the original text. The same is probably true of M^I if its unity holds up under investigation. M^I is hardly a group at all, and its actual connections with the rest of the majority tradition must be discovered by future genealogical study of its constituent elements.

Where K^x itself was sharply divided within an M^{pt} reading, the rival variations were weighed both in terms of their distribution within the majority tradition as a whole and with regard to intrinsic and transcriptional probabilities. Occasionally a transcriptional consideration outweighs even a preponderance of contradictory testimony from K^x. For example, in the M^{pt} reading found in Luke 22:30, the phrase **εν τη βασιλεια μου** was omitted in 10 of the 13 manuscripts from K^x which von Soden examined. Not only is this K^x sample much too small to be satisfactory, but the omission could be due to homoioteleuton in the light of the **μου** which follows **τραπεζης**. According to von Soden, M^r reads for inclusion as does a very large majority of M^I . It is clearly possible that an error of omission like this could have happened even more than once in the K^x texts. It is perhaps less likely that the phrase suggested itself to a scribe because of the **βασιλειαν** in verse 29. But the decision is difficult in the absence of a stemmatic reconstruction of the manuscripts' transmissional history.

It should be understood, therefore, that all decisions about M^{pt} readings are provisional and tentative. That the text may very well be improved with different choices in many cases is readily admitted by the editors. But choices had to be made and were made along the lines discussed above. Essentially the same procedure was followed in the Acts and the epistles, with preference going to von Soden's K (as over against his K^c and K^r) in much the same way as preference was given to K^x in the gospels. In the Acts and epistles, M^I again represents von Soden's **I** texts. In these sections of the New Testament as well as in the gospels, the texts are hardly to be distinguished from the majority tradition as a whole.

As all who are familiar with von Soden's materials will know, his presentation of the data leaves much to be desired. Particularly problematical to the editors of this edition was the extent to which

his examination of the K materials appeared to lack consistency. As the specific statements show, at times only a few representatives of K^x in the gospels or of K in the Acts and epistles were examined by him. How often this was true where he gives no exact figures we are left only to guess. His other K subgroups suffer from the same shortcoming. That such procedures jeopardize the accuracy of any independently constructed apparatus is self-evident. But the generalized data of the other sources (such as Tischendorf or Legg) were of little value in correcting this deficiency. In the final analysis, if the present edition was to be produced at all, the statements of von Soden usually had to be accepted. However, where our text differs from what von Soden considered the common (Koine) reading, it should be assumed that it is due to further research, or to conflicting data within von Soden's volumes.

What is urgently needed is a new apparatus for the gospels, Acts, and epistles, covering the entire manuscript tradition. It should include complete collations of a very high percentage of the surviving Majority Text manuscripts. Such an apparatus could then be used to determine the actual distribution of rival variants within the majority tradition. Beyond this, it could provide the indispensable base from which definitive stemmatic work could be done.

THE APPARATUS FOR JOHN 7:53–8:11

The materials furnished by von Soden for the famous story of the woman caught in adultery are much more adequate than those he provides for the rest of the New Testament. Here, in fact, von Soden completely collated all available copies of this pericope, more than nine hundred altogether. Though the precise data of these collations must be painstakingly gathered from his discussions (and not from his apparatus alone), at least it is accessible. From it the editors of the present text have constructed a provisional stemma. This represents their understanding of the transmissional history of this narrative.

It is clear that the textual troubles which overtook the pericope began early. It is omitted by the most ancient witnesses for the Egyptian tradition, namely, $\mathfrak{P}^{66}$, $\mathfrak{P}^{75}$, **ℵ**, and **B**. It was also evidently absent from **C** and even from **A**, which in the gospels often sides with the Majority Text. But the joint testimony of these manuscripts, except perhaps for **A**, simply may point to a very ancient copy from which the passage was missing.

There is no compelling reason to doubt that the story is originally Johannine, despite the prevailing contrary opinion. Among the marks of Johannine style which it exhibits, none is clearer than the phrase in 8:6: **τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν**. This is a pure and simple Johannism, which is evident by comparison with 6:6; 7:39; 11:51; 12:6, 33; and 21:19. Likewise the

use of the vocative γύναι (8:10) by Jesus to address a woman is a Johannine characteristic (cf. 2:4; 4:21; 19:26; cf. also 20:13, 15). The phrase μηκέτι ἁμάρτανε (8:11) occurs nowhere else in the New Testament, except John 5:14, and the historic present of ἄγουσι (8:3) is consonant with John's frequent use of this idiom.

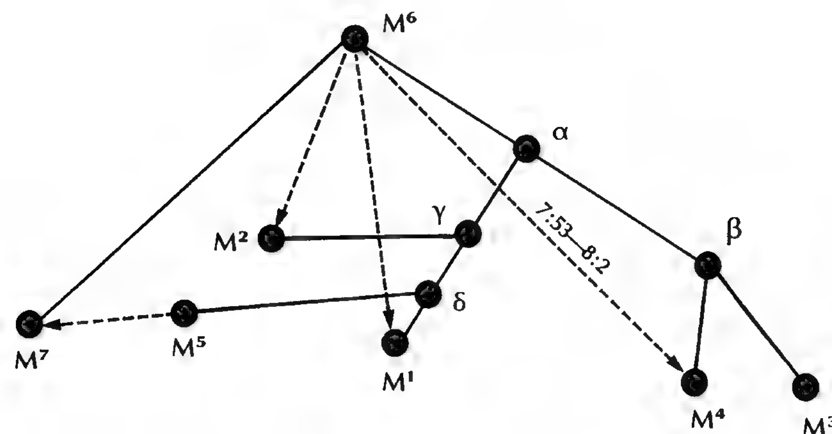
Nor is the narrative improperly suited to the place where it is found in the overwhelming majority of the nine hundred copies which contain it. On the contrary, a setting at the Feast of Tabernacles (cf. 7:2, 14) is ideal for the story. It was on just such an occasion, when Jerusalem was crowded with pilgrims, that strangers might be thrown together with the resulting sin around which the story centers. An interview with a woman in a court of the temple would likely have been in the Court of the Women. And that is evidently where Jesus was, as the reference to the "treasury" in 8:20 indicates. Moreover, the way in which the woman's accusers are driven to cover by the moral exposure which Jesus brings upon them furnishes a suggestive introduction to the initial Johannine reference to the Lord as the Light of the World (8:12). The setting of the incident at daybreak is likewise suitable (cf. 8:2) since the rising sun furnishes the natural backdrop for the same title. It is in fact to the sun (not the temple candelabra, as Hort thought) that the title Light of the World refers (cf. 9:4, 5; 11:9). Finally, as the Qumran finds have shown (cf. 1QS iii 6-7), the thought of forgiveness of sin experienced here by the woman is properly linked to the phrase "light of life" (8:12).

In view of the features of Johannine style that have been noted and the narrative's almost unique suitability to this context, the idea that the passage is not authentically Johannine must finally be dismissed. If it is not an original part of the Fourth Gospel, its writer would have to be viewed as a skilled Johannine imitator, and its placement in this context as the shrewdest piece of interpolation in literary history! Accordingly, the consideration of the narrative's text that follows assumes its Johannine authenticity.

Von Soden distinguished seven subgroups among the Greek manuscripts containing the pericope. These he designated with the siglum μ (for μοιχαλίς) and by a superscribed numeral. In the apparatus of the text presented herein von Soden's μ has been changed to M, but his superscribed numbers have been retained. Thus our **M^1** = his μ^1, **M^2** = his μ^2, and so on. (This **M^1** is not to be confused with the **M^1** cited elsewhere in the gospels.) In von Soden's own stemmatic reconstruction of the textual history of the pericope (cf. *Die Schriften*, I, Part 1:524), **M^1** stands nearest the archetype, while **M^7** is the farthest removed. But von Soden's preference for **M^1** is unjustifiably influenced by his high regard for δ5 (or D) and its close allies in this group. As usual, despite its age (fifth century), D is an idiosyncratic text, and **M^1** as a whole is not very useful in reconstructing the original form of the story.

While a brief introduction is not the medium for fully explaining how a stemma can be constructed, the general contours of the method can be stated. A valid stemma must have the power to explain the descent of the readings in a natural way. Each hypothesized intermediate archetype must show itself to be the starting point of more than one reading which appears below it on the stemma, but not above. Where there is mixture, as there always is, the stemma should be able to disclose the probable source of most of it. Moreover, the readings found high on the stemma should quite often easily be seen as the natural progenitors of readings lower down which developed from them. In particular there ought to be some readings treated as original which are noticeably superior to their rivals. When a stemmatic tree can pass all these tests at once, it has a high probability of being correct.

Below is given the projected family tree for the seven **M** groups containing the pericope. Some discussion of its justification will follow. A solid line indicates direct descent, while a broken line signifies mixture. The direction from which the mixture came is shown by the arrow. Greek letters designate the intermediate, but lost, connecting archetypes which the genealogy must necessarily presuppose. The stemma then is as follows:

Stemma of John 7:53–8:11

From this diagram it can be seen that **M^6** is viewed as the original form of the pericope from which all the other groups are descended. **M^6** is a substantial group which includes approximately 250 manuscripts. Very many of these are associated with Johannine

texts which von Soden identifies with K^x. But M^6 had its own stemmatic development, as its nearly even division on certain readings attests. Future investigators could profitably pursue the stemmatic analysis of M^6 itself.

Another large and influential group is found in M^5, comprising some 280 manuscripts. The large number of its representatives suggests that its origins are early. But the text it exhibits, over against M^6, shows marks of revision. M^7 is a grouping of approximately 260 texts, many of which are to be associated with von Soden's K^r family. It has only one distinctive reading of its own (at 8:7) and is otherwise a composite of M^6 and M^5. An examination of its variants suggests that M^5 is the source from which corrections were made on a base that was fundamentally M^6.

The remaining groups are much smaller and their fundamental texts a bit harder to determine. The largest group among these is M^2 which comprises only about forty manuscripts. All of these, along with M^5, show signs of derivation from a common archetype, which on the diagram is designated **α**.

The plausibility of the proposed stemma can be shown by a consideration of some of the variant readings, which, although not exhaustively discussed herein, will be sufficient to illustrate the general method by which stemmatic problems were resolved.

These are the variants to be considered:

(1) 7:53 **απηλθεν** $M^{4pt\ 6\ 7}$
απηλθον M^{4pt}
επορευθη $M^{3\ 5}$
επορευθησαν $M^{1\ 2}$

The original reading is the Johannine word **απηλθεν**, preserved by M^6 and M^7. As the stemma suggests, M^4 exhibits mixture from M^6, but only in 7:53–8:11 which (as von Soden has shown) was often treated separately by the documents. A portion of M^4 was revised to the plural **απηλθον**. The reading **επορευθη** of M^3 and M^5 belongs to the archetype **α**. It is an obvious contextual harmonization with the same verb in 8:2 and was probably thought to improve the style. The change to a plural in M^1 and M^2 either may have been made independently or is an evidence of mixture.

(2) 8:2 **βαθεως ηλθεν ο Ιησους** M^6
παρεγενετο $M^{1\ 2\ 3\ 4\ 5\ 7}$

The word **βαθεως**, retained by M^6, is not used by John elsewhere. But its appearance in the phrase **ὄρθρου βαθέως** in Luke 24:1 does not mean it is a Lucan word. It is likely that the expression **ὄρθρος βαθύς** was as idiomatic as our own "early morning," and if so there is no reason why John should not use it in the one narrative where it is needed. On the other hand, the **ηλθεν** of M^6 is a typical

Johannine word, while John uses **παραγινομαι** elsewhere only in 3:23. The dropping of **ο Ιησους** by all but M^6 is suspicious, since the long **παρεγενετο** covers approximately the same space as **ΗΛΘΕΝΟΙC̄** would when the *nomen sacrum* is used. It appears as though **ΗΛΘΕΝΟΙC̄** might have been illegible to the scribe of the archetype **α**, or a precursor of that archetype. If so, **παρεγενετο** would be the scribe's conjecture. This conjectural emendation also could have led to the accidental omission of **βαθεως**. M^7 introduced here the reading of M^5.

(3) 8:3 **+προς αυτον** $M^{1pt\ 3pt\ 5\ 6pt\ 7}$
−προς αυτον $M^{1pt\ 2\ 3pt\ 4\ 6pt}$

This reading remains very questionable, with M^6 split almost evenly between adding and omitting the phrase. Until M^6 is further analyzed, it is hard to know what its original reading (and that of the autograph) was. In any case, the widespread influence of the numerous M^6 manuscripts has led to extreme fluctuation in the tradition. Perhaps **προς αυτον** was regarded as redundant by some scribes, coming so soon after the same phrase in verse 2. But the decision here could go either way, in the light of available knowledge.

(4) 8:3 **+τω** $M^{3\ 4\ 6}$
−τω $M^{1\ 2\ 5\ 7}$

The stemma adequately accounts for this variant. The reading **−τω** is a mere scribal omission made in archetype **γ**, which M^7 picks up from M^5, as usually happens.

(5) 8:4 **ειπον** $M^{3\ 4\ 6}$
λεγουσιν $M^{1\ 2\ 5\ 7}$

John uses both the past and present tenses of the verb **λεγω/ειπον** in his gospel. The stemma, however, suggests that **λεγουσιν** originates with the archetype **γ**. The present tense is then a contextual harmonization with the same tense of **αγουσι** in the preceding verse, since **αγουσι** and **λεγουσιν** belong to the same sentence. M^7 revises to M^5 here too.

(6) 8:4 **ταυτην ευρομεν** $M^{6\ 7}$
αυτη η γυνη ειληπται $M^{2\ 3\ 4}$
αυτη η γυνη κατειληπται M^1
αυτη η γυνη κατεληφθη M^5

The **ταυτην ευρομεν** of M^6 and M^7 has an overwhelming claim to originality. The scornful use of the demonstrative pronoun is a clear Johannine trait (cf. 6:52; 7:15; 18:30; 21:21; but especially 9:29). The verb **ευρισκω** also is frequently used by John. Surely it is not conceivable that a scribe originated a variant like this, while the reading **αυτη η γυνη ειληπται** would easily be worked up from

the γυναικα . . . κατειλημμενην of verse 3. The stemma also is able to show how a further harmonization occurred in archetype δ with the addition of the prefixed κατ. M^{5} then changed to an aorist. The M^{7} editor left his basic text untouched here. Naturally, the subsequent μοιχευομενην of M^{6} and M^{7} had to become μοιχευομενη in $M^{1\ 2\ 3\ 4\ 5}$, which it did.

(7) 8:5 εν δε τω νομω ημων Μ(ω)σης $M^{2\ 3pt\ 6\ 7}$
εν δε τω νομω ημιν Μ(ω)σης $M^{3pt\ 4}$
εν δε τω νομω Μ(ω)σης ημιν $M^{1pt\ 5}$

Another Johannine trait is the use of ημων after νομω. The Fourth Gospel is distinctive in its use of expressions like "our/your/their law." Stemmatically, it seems likely that the original reading retained by M^{6} and M^{7} was reintroduced via mixture into M^{2} and a portion of M^{3}. The reading of $M^{3pt\ 4}$ would have been the reading of archetype α. $M^{1pt\ 5}$ represents the reading of archetype δ. It should be noted that whenever a *partim* reading is given only once in the apparatus (as here for M^{1pt}), this means that the remaining members of the group are too divided to cite.

(8) 8:5 λιθαζειν $M^{1pt\ 2\ 3\ 4\ 6}$
λιθοβολεισθαι $M^{1pt\ 5\ 7}$

Clearly the correct word and the only one used elsewhere by John (10:31, 32, 33; 11:8) is the verb λιθαζειν. The lugubrious-sounding λιθοβολεισθαι can perhaps be traced to the redactor of M^{5}, from which group it touched M^{1}. Alternatively, λιθοβολεισθαι may belong to archetype δ, and a part of M^{1} has then been revised from another source, likely M^{6}.

(9) 8:5 + περι αυτης $M^{1pt\ 2\ 3\ 4\ 6pt}$
− περι αυτης $M^{1pt\ 5\ 6pt\ 7}$

The construction τι λεγεις περι is Johannine (cf. 1:22 and 9:17). Of 216 stable M^{6} manuscripts, von Soden reports a margin of 134 to 82 in favor of + περι αυτης. The omission can probably be traced to the archetype δ. But it is not certain whether this archetype was affected by a strand of M^{6} or has itself influenced a branch of the M^{6} texts. Probably the former is true. Once again, M^{7} appears to be influenced by M^{5}, while a portion of M^{1} reintroduces the words. Alternatively, the omission originates with M^{5} and affects a portion of M^{1}. A decision on this point is not important. But see variant (11).

(10) 8:6 κατηγοριαν κατ $M^{2\ 3\ 4\ 6\ 7}$
κατηγορειν $M^{1\ 5}$

Both κατηγορεω (5:45 twice) and κατηγορια κατα (18:29) are used by John. (The omission of κατα in 18:29 by **א***, **B**, and a few others is likely to be a mere scribal fault. It stands against **𝔭**^{66}, **A**, **C**, and **𝔐**.) Here stemmatic considerations permit a decisive choice.

Κατηγορειν belongs to archetype δ, where the redactor may have disliked the seeming harshness of κατ . . . κατ.

(11) 8:6 − μη προσποιουμενος $M^{1pt\ 2\ 3\ 4\ 6pt}$
+ μη προσποιουμενος $M^{1pt\ 5\ 6pt\ 7}$

Of the 216 stable M^{6} texts, von Soden gives 122 to 94 in favor of omission. The array of the families here strongly resembles that for variant (9). Here, too, the preferable explanation may be that archetype δ has been influenced by an ancient branch of M^{6}. See discussion of variant (9). Μη προσποιουμενος looks like a scribal gloss.

(12) 8:7 επερωτωντες $M^{2pt\ 6}$
ερωτωντες $M^{1\ 2pt\ 3\ 4\ 5\ 7}$

John employs επερωταω twice elsewhere (18:7, 21), but uses ερωταω many times. Nevertheless, επερωτωντες is suitable in context, especially if it has intensive force. The omission of the prefixed επ would then be a simple case of haplography facilitated by the proximity of the two ε's. The error belongs to archetype α. A part of M^{2} revises (from M^{6}), as does M^{7} (from M^{5}).

(13) 8:7 αναβλεψας M^{6}
ανεκυψε(ν) και $M^{2\ 3\ 4}$
ανακυψας $M^{1pt\ 5\ 7}$

A tendency of the scribe or editor of archetype α to internally harmonize the vocabulary of the passage has already been observed in variants (1) and (6). This happens here again when he replaces αναβλεψας by ανεκυψε(ν) και, suggested by the κατω κυψας of verse 6 and the κατακυψας of verse 10. The style is slightly enhanced by avoiding the participle. But the archetype δ, as in variant (6), has a more slavish harmonization which conforms precisely to ανακυψας in verse 10. As usual, M^{7} follows M^{5}.

(14) 8:9 οι δε ακουσαντες $M^{1\ 2\ 3\ 6pt}$
οι δε ακουσαντες υπο της συνειδησεως ελεγχομε-
νοι $M^{5\ 6pt\ 7}$
και M^{4}

The apparent scribal gloss υπο της συνειδησεως ελεγχομενοι is found in 99 of von Soden's 216 stable M^{6} texts. It may have entered M^{5} from there, and from M^{5} it could enter M^{7}. Uniquely, M^{4} shortens the original text, and an illegible exemplar might well be the reason for this.

(15) 8:9 + εως των εσχατων $M^{1pt\ 2\ 3\ 4\ 6\ 7}$
− εως των εσχατων M^{5}

Omission of εως των εσχατων is nothing but an error of homoioteleuton in M^{5}. It was occasioned by the -ων with which πρεσβυτερων terminated. The redactor of M^{7}, who generally

prefers the fuller reading, rejected this omission in M^{5} and adhered to his base text.

(16) 8:9 μονος ο Ιησους $M^{2\ 5\ 6pt\ 7}$
ο Ιησους μονος $M^{1pt\ 6pt}$
ο Ιησους $M^{3\ 4}$

M^{6} is here divided 130 to 86 for the sequence **ο Ιησους μονος**, but the most reasonable stemmatic explanation would be to treat **μονος ο Ιησους** as original. In that case, the archetype β (M^{3} + M^{4}) simply drops **μονος**, no doubt by accident. The agreement of M^{1pt} with M^{6pt} could be either by mixture or by coincidence. A final decision on the variant must await further analysis of M^{6} in particular.

(17) 8:10 + ειδεν αυτην και $M^{3\ 4\ 6}$
− ειδεν αυτην και $M^{1\ 2}$
+ και μηδενα θεασαμενος πλην της γυναικος $M^{5\ 7}$

The stemma clearly accounts for this set of variants. The original **ειδεν αυτην και** is dropped in archetype γ through homoioarcton, in which the eye of the scribe passed from the initial **ει** of **ειδεν** to the initial **ει** of **ειπεν** resulting in the loss of **ειδεν αυτην και**. The deficiency thus created is compensated for by the special reading of M^{5}, which the redactor himself may have invented. From M^{5} it passes to M^{7}.

(18) 8:10 γυναι $M^{3pt\ 6}$
αυτη γυναι $M^{1pt\ 2\ 3pt\ 4}$
αυτη $M^{5\ 7}$

The addition of **αυτη** satisfies the need perceived by the redactor of archetype α (or a predecessor) to furnish **ειπεν** with a pronoun object. The word **γυναι** is dropped by M^{5}, whether by accident or because of its imagined harshness of tone, and this procedure is also followed by M^{7}. M^{3pt} probably reflects the reintrusion of the M^{6} text, or an accidental omission of its own.

(19) 8:10 + οι κατηγοροι σου $M^{1\ 2pt\ 3\ 4\ 6pt}$
+ εκεινοι οι κατηγοροι σου $M^{5\ 6pt\ 7}$
− οι κατηγοροι σου M^{2pt}

The stable M^{6} texts divide 142 to 74 for the omission of **εκεινοι**. Stemmatically, the shorter text has the strongest claim to originality. But the M^{6} division requires that a definitive decision must be deferred. **Εκεινοι** might be thought again to reflect the scornful Johannine demonstrative, but an addition here seems consonant with the redactional tendencies of M^{5}. If the word is spurious, there is mixture between M^{5} and M^{6pt}, which might have been in either direction. M^{7} goes its usual way with the longer text of M^{5}.

M^{2pt} may reflect an attempted stylistic improvement in which the brief **που εισι(ν)** was thought to be more forceful. On the other hand its text could easily arise from a simple scribal lapse.

(20) 8:11 ειπε(ν) δε αυτη ο Ιησους $M^{1pt\ 6\ 7}$
ο δε Ιησους ειπεν αυτη $M^{3\ 4}$
ειπε(ν) δε ο Ιησους $M^{2\ 5}$

Simple scribal omission of **αυτη** by archetype γ explains the readings of M^{2} and M^{5}. M^{7} retained the longer text which its base already exhibited. In archetype β, however, a change of word sequence occurs. The data show that archetype α still had the original reading here. The uncited portion of M^{1} is scattered between three readings, all of which lacked **αυτη**. This was to be expected if archetype γ is the source of the error. The M^{1pt} which concurs with M^{6} exhibits correction toward the original reading.

(21) 8:11 + και απο του νυν $M^{1\ 2\ 3\ 6\ 7}$
+ και $M^{4pt\ 5}$
− και απο του νυν M^{4pt}

A pure scribal lapse is the most likely reason for the loss of **απο του νυν** in M^{5}, where the redactor has no predilection for shortening the text. The extensive circulation of M^{5} texts may be expected to have had influence elsewhere, as it evidently did with M^{4pt}. A portion of M^{4} proceeds to drop the **και** as well. M^{7} naturally avoids the omission in preference for its own Ur-text.

From the twenty-one readings considered, it should appear that the proposed stemma adequately accounts for the data of the manuscripts. The application of internal and transcriptional criteria to the variants themselves is safeguarded from undue subjectivity because it must be carried on within the constraints of a stemmatic outline of the textual history. How difficult it is to discover a viable stemmatic scheme within which the intrinsic qualities of the readings cohere naturally, only those who have attempted the process will know! But though the procedure is difficult, it is far from impossible. The resulting text of John 7:53–8:11, which is printed in this edition, contains a more evident Johannine stylistic cast than either the form represented in the Textus Receptus or that offered by the United Bible Societies and Nestle-Aland texts. This result speaks for itself.

Unlike the basic apparatus for most of the New Testament, the apparatus for John 7:53–8:11 is not divided into two parts. The obvious reason for this is that most of the variations considered would have qualified for first apparatus treatment anyway. Only in three places does the **TR** or **Cr** text stand against **𝔐** or **M**. The siglum **𝔐** requires the concurrence of $M^{5\ 6\ 7}$, groups which together include approximately eight hundred of the more than

nine hundred manuscripts containing the pericope. Of course the use of this siglum does not imply that all eight hundred agree with the text, but the bulk of them do so. If $\mathbf{M}^{5}$ secedes from this consensus, but does not carry any other family with it, the siglum becomes **M**. All combinations of witnesses other than those just mentioned are treated as equivalent to an $\mathbf{M}^{pt}$ reading and are included in the apparatus. But instead of the generalized $\mathbf{M}^{pt}$ designation used elsewhere, the individual family groups are specifically mentioned. If no entry is found in the apparatus at any point, the reader may conclude that the printed text has the value of either 𝔐 or **M**.

The editors encourage all serious students of the text of the New Testament to analyze the data offered in the apparatus, which also may be supplemented by consulting von Soden (*Die Schriften*, I, Part 1:486-524; Part 2:717-765). Only if the stemmatic reconstruction is searchingly evaluated can its provisional nature be advanced to the level of practical certainty. This calls for the cooperation of many minds.

THE APPARATUS FOR THE APOCALYPSE

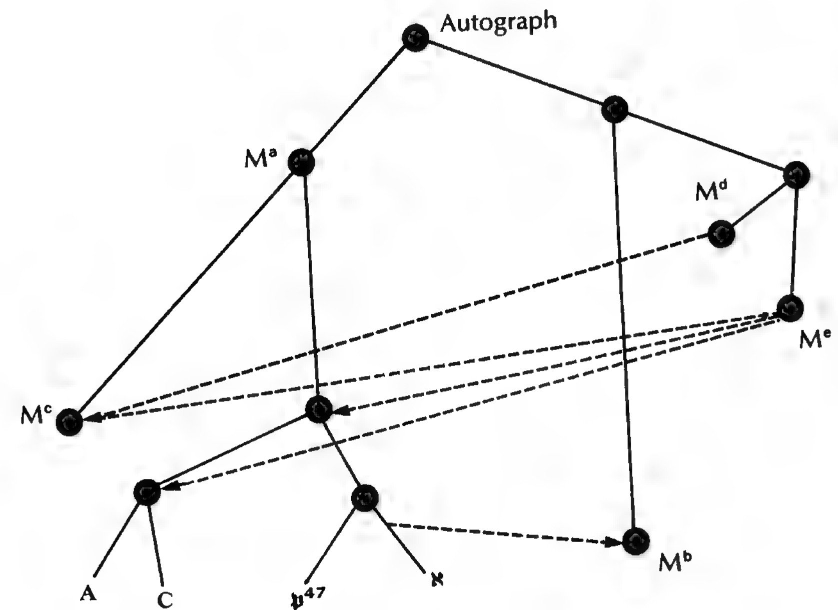
In the book of Revelation the student of the text no longer depends on the work of von Soden. Replacing von Soden's apparatus is H. C. Hoskier's two volume study of the manuscripts, *Concerning the Text of the Apocalypse* (1929). In what remains an impressive model for all future work of this kind, Hoskier assembled a detailed presentation of the variant readings found in all of the Greek manuscripts accessible to him. There is a total of 256 minuscules (small letters) in his list. When the manuscripts not collated by him are subtracted from this list, and certain other adjustments are made, there remain 215 texts. Of these, only 11 can be identified as copies of surviving manuscripts, so that, if they too are left out of consideration, the valuable minuscule witnesses amount to 204. Since Hoskier's time, fresh manuscript accessions have increased this total somewhat, but for the purposes of this edition Hoskier's materials are sufficient. Of course $\mathfrak{P}^{47}$ was unknown to Hoskier, and its readings have been added to those of ℵ, B, A, and C for the apparatus of this text.

The other modern investigator whose work on the Apocalypse was indispensable to the editors is Josef Schmid. Schmid's study of the text of Revelation builds heavily upon the data furnished by Hoskier, and his conclusions appear in his *Studien zur Geschichte des Griechischen Apokalypse-Textes* (I 1/2, II, 1955-56). Schmid found the manuscripts of the Apocalypse to divide into four fundamental text-forms which he calls Andreas, K (the Koine), $\mathfrak{P}^{47}$-ℵ, and A and C. Of these, he accords the highest status to A and C as the best representatives of the original text. But Schmid

abandons any thought of an ecclesiastically standardized Greek text in Revelation, such as Hort proposed for the New Testament as a whole, and regards all four text-forms as going back at least to the fourth century. The extensive data and discussions which Schmid left as his legacy to all researchers in the Apocalypse are immensely valuable. The editors acknowledge their debt to him, even when their conclusions differ from his own.

In editing the text of Revelation, the method is essentially the same as that employed in John 7:53–8:11. The greater volume of the material makes it impractical to review the problems as extensively as was done for that pericope. Here also, as in the John passage, the results are presented as provisional and tentative. The discussion to follow will give the general outlines of the proposed approach, but the data must chiefly be sought in the apparatus itself. It remains for the community of New Testament scholars to weigh these data in the light of the projected stemma.

The genealogical history which is presupposed for the text of this edition is diagrammatically represented below. Dotted lines again reflect some of the principal routes of mixture.

Stemma of the Apocalypse

It will be observed from the proposed stemmatic history that the group $\mathbf{M}^{a}$ stands closest to the autograph. This is the group

identified as K by Schmid and, for purposes of the apparatus of the Majority Text, includes the witness of the tenth-century uncial 046 and seventy-three minuscule manuscripts. (For a list of these with both the standard designations and the numbers assigned to them by Hoskier, see p. xlv.) M^a is the largest group of texts, and its approximately twenty subgroups suggest a long transmissional history. It is not, however, identical with the original text.

That M^a must derive from an archetype later than the autograph can be demonstrated by at least two obvious scribal errors. At 2:25 the family reading is αχρις ου ανοιξω, instead of αχρις ου αν ηξω. Not only is ανοιξω unintelligible here, but it is a transparent itacism οι for η. Also, at 15:2, the family reading is εκ της εικονος και εκ της θηριου αυτου instead of εκ της θηριου και εκ της εικονος αυτου. That an unintentional transposition is involved here is plain. Yet, the error is not likely to be the product of a scribe who did not read Greek, since in order for it to be made the scribe must be trying to write the entire phrase after a single glance at it. Whoever this scribe was, it is hard to convict him of very many other errors, and his text shows no demonstrable signs of deliberate revision. There is much reason to think that the prototype of the M^a group stood within a copy or two of the autograph itself.

M^b is a small but important group which often supports the readings of M^a. The ten manuscripts whose evidence constitutes the family for the apparatus of this edition fall into two well-defined subgroups.
These are:

250 - 424 - 616 - 2084
172 - 1828 - 1862 - 1888 - 2018 - (2032)

All but four of these manuscripts are equipped with a shortened form of the Andreas commentary. Those not so equipped are: 172, 616, 1828, and 2084. Manuscript 2032 is very fragmentary, and the witness of the text of M^b in the apparatus often rests on the other nine. An M^{bpt} split will often (though not always) reflect the differences between the two subgroups, both of which probably had a parental exemplar which went back independently to the archetype of the entire family.

M^b does not share any of the M^a readings which can with high probability be assigned to scribal error. Instead, its base text seems to antedate Andreas and to anticipate readings later found in that text-form. However, the more immediate parent of the M^b family appears to have circulated in Egypt, and the group is even called "Coptic" by Hoskier. Some of the family readings are probably intrusions from a precursor of א, but these variants are only occasional. On the whole, M^b evidently reflects a very ancient base, and the editors have not detected any convincing reason to reject the joint testimony of M^a and M^b when they concur.

M^c comprises a large group of manuscripts which, in the present apparatus, includes the witness of 29 documents. The text of M^c is essentially a closed entity in which only a small amount of significant variation occurs among the family members. Very many, but by no means all, of the manuscripts reflecting M^c are to be found at Athos. It seems not unlikely that they reproduce an ancient and respected exemplar which was once the possession of that monastic center.

Both Hoskier and Schmid refer to this group as "Complutensian" since it is clearly the text of M^c that was represented in the famous Complutensian Polyglot, the New Testament of which was printed in 1514, though not actually circulated until some years later. In Schmid's view, M^c is a mixture of Andreas and K (M^a), and in this he is no doubt correct. The problem for stemmatology is to determine which of these constituent elements constitutes the base and which the intrusive element. The conclusion seems inescapable that the M^c base was in fact M^a. This appears from a number of considerations.

To begin with, M^c shares two readings of M^a that are probably scribal faults. At 22:15 M^c joins M^a to read πας φιλων for πας ο φιλων. The article would very easily be dropped by a scribe, and the resulting phrase is contrary to the author's usage. The same error is shared also by א and A, with significant stemmatic implications for them as well. Correctors easily overlook a small failing like this. Additionally, M^c joins M^a again in the omission of και το τειχος αυτης (21:15) by homoioteleuton. Naturally both of these instances, if viewed in isolation, might be credited to coincidence. But the additional consideration must be taken into account that if M^a is the correcting element, some of the choices made by the redactor of M^c are very peculiar. Thus at 3:7, M^c goes with M^a in the remarkable reading, ο ανοιγων και ουδεις κλεισει αυτην ει μη ο ανοιγων και ουδεις ανοιξει. When compared with the major Andreas versions of this, it is hard to see why a redactor would have selected the M^a text if it did not already stand in his exemplar (see the apparatus for the data). The same might be said of the peculiar order of words in 13:13, where M^a and M^c have και πυρ ινα εκ του ουρανου καταβαινη επι την γην. If one of the smoother Andreas readings had stood in the text of M^c already, the redactor's preference here for M^a would be strange. A similar observation is pertinent to the variant +τους εμους at 13:14, the choice of which by a reviser is hardly explicable.

By contrast, the readings in which M^c joins Andreas normally appear to be just such readings as a redactor would naturally pick up. The balance of the data (which, of course, this discussion only briefly considers) strongly favors the conclusion that M^c is fundamentally an M^a text heavily reworked in the direction of

Andreas. If this is so, M^{c} can add nothing to the resolution of the textual problems of the Apocalypse. This conclusion has already been reached by Schmid.

M^{d} and M^{e} are subgroups of the family of manuscripts associated with the commentary of Andrew, bishop of Caesarea, in Cappadocia. The life and work of Andrew are usually assigned to the late sixth and early seventh centuries. This may well be too late, but in any event the text-form which Andrew used is much older. The conclusion of a fourth-century date for the Andreas type is necessitated by the observation (made by both Schmid and Bousset) that many of the corrections of ℵ by ℵ^{a} are from this type. Since ℵ^{a} is the siglum assigned to the nearly contemporaneous correctors of ℵ's text, the exemplar they employed must be at least as old as ℵ itself. That it was, in fact, much older is not improbable. In any case, Andrew himself was likely enough to have utilized the most respected manuscript available to him as the text on which he commented. There is no reason why the parental exemplar of the Andreas text-type could not go back well into the second century.

But, as Schmid has also concluded, the Andreas text-form is a recension in which many of its readings are gratuitous revisions of the original text. These revisions often reflect either a stylistic improvement or a reverential embellishment. Thus at 1:11, Andreas has the addition, εγω ειμι το Α και το Ω ο Πρωτος και ο Εσχατος, drawn from 22:13 (cf. 21:6). The repeated addition of αγγελος in chapter 16 is another example of the reviser(s) at work. The original text reads αγγελος in 16:3 only, but the Andreas redactor added it in 16:4, 8, 10, 12, and 17. M^{d} completes the process by adding it also at 16:2 (as does M^{b}). The reverse process appears in $\mathfrak{P}^{47}$, **A**, **C**, and ℵ^{a}, where the αγγελος of 16:3 is deleted in conformity to the other locations. Only M^{a} has a reading not readily explicable as a scribal correction, for what scribe would be likely to add αγγελος for the second instance only? Yet the resulting text is stylistically good: "the first . . ., the second angel . . ., the third . . ., the fourth . . ., and so on. This is where we meet the work of the original author.

There is no substantial reason to believe that Andreas and M^{a} have any stemmatic relationship to each other except in the original itself. In the present editors' view, the readings in which Andreas and M^{a} concur are to be treated as original. M^{d} and M^{e} are cited separately to exhibit the fact that their mutual prototype was closer to M^{a} than either of them is individually. For the purposes of the apparatus of this edition, the text of M^{d} was determined by the witness of thirteen manuscripts, and the text of M^{e} by the witness of twenty-four (see Tables, p. xlv f.). The reconstruction of the text of Andreas which Schmid has published (*Studien,* I, Part 1) more nearly reflects M^{e}. But it is probable that M^{d} at times preserves the original Andreas text as at 2:21, which reads, και ου θελει

μετανοησαι with $M^{a\ b\ c}$. M^{e} has lost the phrase, but the comment of Andrew here suggests he knew it.

Finally, it is necessary to consider the character of the Egyptian witnesses $\mathfrak{P}^{47}$, ℵ, **A**, and **C**. That these texts pair off in the way Schmid suggests need not be disputed. $\mathfrak{P}^{47}$ and ℵ are one branch of the family, and **A** and **C** are another. But Schmid's judgment that **A** and **C** represent a kind of "neutral text" for the Apocalypse must be rejected. In fact, all four of these witnesses are in reality mixed texts of Andreas and M^{a}. A number of minuscules of the same character augment the representatives of this text-form. Those which Hoskier investigated are the following (related manuscripts are linked by hyphens): 1006-1841-2040, 1678-1778-2020-2080, 2053-2062, 1611, 1854, 2050, and 2329. Schmid claims 2344 as a valuable addition to the minuscule allies of the Egyptian texts.

Schmid's evidence that both Andreas and K are older than ℵ need not be repeated here (cf. *Studien*, I, Part 2: 121-135). His arguments are persuasive. It remains only to observe that if these text-forms already antedate and influence ℵ, it is even more probable that they would likewise influence the texts of **A** and **C** which are later than ℵ by perhaps a century. That **A** and **C** could somehow be the repositories of a relatively "neutral" text over against the remainder of the Greek tradition is improbable on its face. A few examples of the inferiority of the text represented in the Egyptian witnesses must suffice to illustrate their secondary character.

Of considerable interest are three variants of a similar nature. The reading adopted in the text of this edition is given first.

5:12 την δυναμιν και τον πλουτον και σοφιαν και ισχυν etc. $M^{a\ b}$
την δυναμιν και πλουτον etc. $M^{c\ d\ e}$ ℵ**A**, **TR Cr**

9:15 εις την ωραν και εις την ημεραν και μηνα και ενιαυτον $M^{a\ b}$
εις την ωραν και την ημεραν etc. $M^{c\ d}$
εις την ωραν και ημεραν etc. M^{e} $\mathfrak{P}^{47}$**A**, **TR Cr**
– και εις την ημεραν ℵ

10:11 επι λαοις και επι εθνεσι και γλωσσαις και βασιλευσι πολλοις $M^{a\ b\ c\ d}$
επι λαοις και εθνεσι etc. M^{e} $\mathfrak{P}^{47}$ℵ**AC**, **TR Cr**

It will be observed in the texts of M^{a} and M^{b} that the article or the preposition, or both, is repeated before the second member of the series, but not before subsequent ones. The Egyptian witnesses, along with M^{e}, have smoothed what appears to be a stylistic irregularity, and the words in question are allowed to stand at the beginning of the series only. In an exactly analogous variant at 3:17, **A** retains the article before ελεεινος along with $M^{a\ b\ c\ ept}$, while it is

deleted in $M^{e\,pt}$ אC. The proposition that the repeated word or phrase was added in all these places by a redactor can hardly be taken seriously. This kind of addition is without parallel. It is clear that the usual scribal predilection for smoothness and consistency is at work in the elimination of the word. In M^{c} and M^{d}, as the cited evidence shows, this smoothing process has only been partially carried through. It seems clear that M^{a} and M^{b} consistently preserve a stylistic trait of the author that in other texts had a tendency to disappear under scribal correction. The Egyptian texts do not perform well in these instances.

Though it is not possible to offer more than a random selection of examples, the inferiority of the Egyptian witnesses is not hard to see in other places as well. The following list of variations is worth noticing in this connection:

1:6 βασιλειαν ιερεις $M^{a\,b\,c}$ **אAC, Cr**
βασιλεις και ιερεις $M^{d\,e}$, **TR**

5:10 βασιλεις και ιερεις $M^{a\,b\,c\,d\,e}$, **TR**
βασιλειαν και ιερεις **A, Cr**
βασιλιαν και ιερατειαν **א**

In these passages only $M^{a\,b\,c}$ have escaped the scribal tendency toward assimilation. (**C** is lacking at 5:10.) In $M^{d\,e}$, 1:6 is assimilated to 5:10. In **A** the reverse has taken place, while on the other hand **א** assimilated ιερεις to βασιλειαν by altering it to ιερατειαν.

13:14 τους εμους τους κατοικουντας $M^{a\,c}$
τους κατοικουντας $M^{b\,d\,e}$ $\mathfrak{p}^{47}$**אAC, TR Cr**

It is almost impossible to imagine a scribe inventing the reading of M^{a} and M^{c}. Yet its meaning, upon reflection, is simple. The author foresees that the second "beast" will delude "my own people who dwell on the earth." The original omission of τους εμους was easily made by homoioteleuton (τους — τους), and thereafter the shorter text would no doubt appeal to correctors who tended to suspect interpolations.

18:24 αιματα προφητων και αγιων $M^{a\,b\,c\,e}$
αιμα προφητων και αγιων M^{d} **אAC, TR Cr**

Here the Semitic plural αιματα in the vast bulk of the documents is altered to the more normal singular by M^{d}, **א**, **A**, and **C**.

20:12a ηνοιξαν M^{a}
ηνοιχθησαν $M^{b\,d}$ **A, Cr**
ανεωχθησαν M^{c}
ηνεωχθησαν M^{e}, **TR**
ηνεωχθη **א**

The impersonal third plural ηνοιξαν, employed as a Semitizing passive equivalent, disappears everywhere but in M^{a}. Assimilation to the following ην(εω)χθη, a regular passive, has occurred.

21:4 και εξαλειψει απ αυτων παν δακρυον απο των οφθαλμων αυτων $M^{a\,b\,pt}$
και εξαλειψει παν δακρυον απο των οφθαλμων αυτων $M^{b\,pt\,c\,d\,e\,pt}$ (εκ for απο **א**, **Cr**)
και εξαλειψει ο Θεος παν δακρυον απο των οφθαλμων αυτων $M^{e\,pt}$ (εκ for απο **A**), **TR**

The pronominal redundancy involved in απ αυτων . . . αυτων is again redolent of Semitic speech. Its correction by scribes was to be anticipated, as was also the reverential addition of ο Θεος. If απ αυτων did not stand in the original text, it is hard to imagine anyone wishing to add it. Clearly, the scribes' proclivity for eliminating seeming roughness in the author's style is once again at work.

The question remains, however, on which side of the stemma the Egyptian texts should be placed. The solution to this problem is aided by the group 1006-1841-2040 which, as Schmid also saw, belongs among the witnesses to the text found in the old manuscripts. Significantly, at 15:2 the family reads the erroneous transposition of M^{a} mentioned earlier, εκ της εικονος και εκ της θηριου αυτου. (The manuscripts 1006-1841, however, drop the awkward αυτου.) This suggests that the Egyptian family of texts is descended from M^{a}, though naturally the offending transposition has been corrected in most of them. Nevertheless, the many agreements which $\mathfrak{p}^{47}$, **א**, **A**, and **C** share with M^{a} against Andreas can then be explained as survivals of their base text. Thus an agreement like the one at 22:15, where the article after πας is dropped by $M^{a\,c}$, **א**, and **A** (though **א** also transposes φιλων και ποιων), sharply sets one side of the family tree of the Apocalypse against the other. In the same way the agreement of $\mathfrak{p}^{47}$ with $M^{a\,b}$, in reading the Semitizing construction εκ του καπνου at 15:8, is again the survival in one Egyptian manuscript of the M^{a} base reading lost by the others. The scribal correctors could not resist improving this to render it as the regular genitive (—εκ του) after εγεμισθη.

Further analysis of the textual problems of the Apocalypse cannot be undertaken here except to mention three famous spurious readings that have found favor at one time or another. Thus the reading λιθον for λινον at 15:6, supported by **A**, **C**, and others, is clearly a scribal blunder, despite its defense by Hort (cf. **A**'s την αγαπην for την γην at 12:12!). The singular reading of **A** at 5:9 (—ημας) cannot possibly be correct. The loss of individual words in the manuscripts is the most common of all scribal faults. The possibility that a fifth-century text here preserves the original against the rest of the Greek tradition is infinitesimally small. Finally, the reading απο ο ων και ο ην . . . is an error of the same kind in which the *nomen sacrum* form ΘΥ was particularly

susceptible to accidental omission. Comparison with the following constructions in verses 4b and 5 will show that the nominative is used for the apposition with a word in the oblique case (cf. *Studien*, I, Part 2:239-40). The author originally wrote: **απο Θεου ο ων και ο ην και ο ερχομενος**.

In the apparatus of the Revelation text, the siglum **M** stands for the consensus of $M^{a\ b\ c}$, while $\mathfrak{M}$ represents M^{a} plus any three of the remaining four groups. Often $\mathfrak{M}$ represents all five groups. But the constituents of **M** remain always the same whenever three groups divide against the two others. The defection of either M^{b} or M^{c} effectively negates the use of this siglum. This was true of M^{b}, despite its small size numerically, because it stood at the top of the stemma on the branch opposite that of M^{a}. But also M^{c}, notwithstanding its secondary character, is a witness to the M^{a} type of text whenever they agree. The concurrence of all three produced both numerically and stemmatically a Majority Text reading in the truest sense.

As was the case with John 7:53–8:11, the Apocalypse apparatus was not divided into two parts. To have done so would have complicated the reader's efforts to compare the data with the proposed stemmatic reconstruction. Additionally, the number of disagreements with the Oxford Textus Receptus was much greater than in the other books of the New Testament. Thus the size of the first level of apparatus would have been much enlarged in any event. The inclusion of everything in a single apparatus, despite its fullness, seemed the only sensible procedure.

As with John 7:53–8:11, when a family group is cited, it may be inferred that a substantial majority of its representatives concur. A *partim* designation indicates a significant split. If only one *partim* citation appears for the group in question, the remainder of its members may be too divided to cite for another reading. Alternatively, where $\mathfrak{M}$ or **M** appear, the remainder of the group (or most of it) might be comprehended within these sigla.

Due to the more precise information furnished by Hoskier, it was possible to include a larger number of spelling variations in the Apocalypse apparatus. But even here the variations on the movable *nu* are treated as they were in the other parts of the New Testament.

A few smaller families of texts are ignored in the apparatus of this edition, along with the minuscule allies of the older Egyptian witnesses, and some isolated texts not easily identified with one of the main groupings. It was not felt that any of the excluded witnesses would alter the basic shape of the stemmatic reconstruction of the Apocalypse. For the convenience of the reader, the manuscripts whose testimony was taken into account for the five M groups are listed in the Table of Manuscript Families (p. xlv f.). In the list, the standard New Gregory numbers are

given first and are followed by the numerical identifications used by Hoskier.

STYLE CONSIDERATIONS

The format, typography, and punctuation of the *Greek New Testament According to the Majority Text* were chosen to produce the greatest possible clarity and beauty, as well as to promote ease of reading, especially for new students of Greek. The typeface selected is noted for its readability, and since it is not italicized like many Greek typefaces, it is especially appealing to those accustomed to languages in the Roman alphabet. For easy reference the verse numbers in the present work are located at beginnings of verses, rather than in the margin.

English Subtitles. Studies in psychology of learning demonstrate that the classical languages, being highly inflected and difficult for most moderns, are more easily learned when the paragraphs are introduced with suggestive titles in a living language. The quickly understood English titles trigger the brain to expect the vocabulary one is likely to encounter in such a paragraph. Care has been taken to make the titles objective and factual rather than interpretive. Chiefly in the gospels the reader will also find cross-references underneath many paragraph titles. These give parallel or related paragraphs in the other gospels and occasionally elsewhere. It should not be assumed that the cross-reference is necessarily to the same incident or occasion, although it often is.

Punctuation. As is generally known, the most ancient New Testament manuscripts had virtually no punctuation, and only gradually were various breaks indicated. The period and the comma are used in Greek as in other languages of the world, but the little dot above the line is used for both a colon and a semicolon. These three marks of punctuation have been retained.

One punctuation mark has been changed and one has been added. It was decided that since the Greek question mark (;) is so widely used for a major break in most languages, it would be helpful to replace it by the almost universally used question mark. Today even Hebrew uses this question mark. While a student eventually comes to associate what to him looks like a semicolon with the idea of a question, it never achieves the impact of the universal modern question mark.

It was also considered that in a modern edition of the New Testament there should be at least some sentences ending with an exclamation mark. While widespread use of this symbol would be foolish, a careful and judicious employment of it seems helpful. It is here used less than in the German tradition and more than in the British. Certainly there are some sentences, especially in the

Apostle Paul, that are exciting enough for an exclamation mark. As the English writer, Dorothy L. Sayers, expressed it, referring to the Incarnation, "If this isn't exciting, for heaven's sake, what is?"

Quotation Marks. It has not been traditional to use quotation marks in the Greek Testament except, in some editions, for quotations from the Old Testament. Experience has shown that Greek and Latin classics are easier for students to read when quoted material and conversations are indicated by some sort of quotation marks. Surely in the classic of classics of Christendom, the Greek New Testament, advantage should be taken of this helpful device.

Not only have quotation marks been used, but in a conversation of two or more speakers, each new speaker's words are indented. In such dialogues as those of our Lord with Nicodemus in John 3, and with the Samaritan woman in John 4, the frequent clear indication of change of speaker adds clarity and interest to the reading. Because Semitic style tends to be very clear in introducing speakers, or even redundant from a western viewpoint, when there is no indication of a new speaker it has been assumed that the quotation continues until there is a clear break.

While English quotation marks are used for ordinary quotations, French quotation marks, called *guillemets*, are implemented to distinguish Old Testament quotations in this New Testament.

Old Testament Quotations. Complete agreement as to what constitutes an Old Testament quotation is impossible, since many of the quotations are not word for word, and others are from a translation of the Old Testament. Many, however, are quite obviously direct quotations rather than allusions or merely the use of Old Testament language. The references for Old Testament quotations are given at the bottom of the page, below the second apparatus.

Capitalization. The most ancient manuscripts of the New Testament were written in all-capital letters (uncials), and these later were replaced by the so-called minuscule script in which everything was written in what today might be called lower-case letters. In minuscule texts the beginnings of sections were often marked by larger letters, a practice reflected in most current printed Greek texts by capitals. It has become fashionable in recent decades to capitalize less and less, and so even the word for *God* is not capitalized in most modern Greek Testaments. A common practice is to capitalize the first sentence in a paragraph and certain sentences within the paragraph. The editors decided that it is very arbitrary to capitalize the opening words of some sentences and not others; so all sentences in this edition begin with a capital letter. It was also decided that the Christian tradition of

capitalizing the names of the persons of the Trinity would be followed in the present work. Also capitalized are most of the titles of our Lord, such as "Alpha and Omega", "Son of Man", and several more. The ancient manuscripts indicated so-called holy names (*nomina sacra*) in a special way, and it was considered that honorific capitalization was a suitable counterpart to this ancient tradition.

Poetic Form. Quotations from the Psalms and other poetic portions of the Old Testament, as well as a few New Testament selections that are cast in high literary language, such as the Beatitudes, are identified by contemporary poetic structure, generally with the left margin indented and justified. Quotations shorter than two lines as a rule are not indented, except where they occur in a series with longer quotations (see the quotations of Christ at His temptation).

Titles. The titles of the books of the New Testament are those in general modern use. No effort was made to consult the textual tradition, either for these or for the subscriptions which so often appear in the manuscripts at the ends of books. It cannot be assumed that the superscriptions and subscriptions found in the Greek manuscripts have the same transmissional history as the manuscripts themselves. Their use could too easily be influenced by local tradition and practice in the period when the manuscripts were copied. Nevertheless they are worthy of special study for the light they may shed on the history of the text. But such a study lies beyond the scope of the present edition.

CONCLUSION

The Greek New Testament According to the Majority Text is presented as a further contribution to the history of the textual criticism of the New Testament. We join all who have labored in this demanding discipline in admitting that the history is by no means complete. The work can never be final until we are assured of holding a replica of the autographs of the New Testament in our hands.

The present volume embodies over twenty-five years of study in the field of textual criticism. Aided by the resources of other scholars named herein, and the industry of many dedicated minds and hands, the editors have examined and organized the evidence which persuades them of the validity of the majority approach to resolving the textual issues of the New Testament. We believe that serious and open-minded consideration of the data by others entrusted with the task of New Testament textual criticism will confirm our conclusions.

In the meantime the words of Isaiah, as quoted by the Apostle Peter, are a source of encouragement to all who pursue a precise text of the Holy Scriptures:

«Πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος,
Καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου.
Ἐξηράνθη ὁ χόρτος,
Καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε·
Τὸ δὲ ρῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.»

TABLE OF MANUSCRIPT FAMILIES OF THE APOCALYPSE

M^a *(represented by 74 manuscripts)*		M^a *(continued)*	
New Gregory	**Hoskier**	**New Gregory**	**Hoskier**
046	B	919	125
18	51	920	126
42	13	935	153
82	2	1094	106
91	4	1352	194
93	19	1597	207
110	8	1626	226
141	40	1704	214
149	25	1719	210
175	20	1728	211
177	82	1734	222
180	44	1849	128
201	94	1859	219
203	107	1893	186
218	33	1934	64
242	48	1948	78
314	6	1955	93
325	9	2004	142
337	52	2016	31
367	23	2021	41
368	84	2024	50
385	29	2025	58
386	70	2027	61
429	30	2039	90
452	42	2048	140
456	75	2058	122
467	53	2070	164
468	55	2075	171
498	97	2076	172
506	26	2077	174
517	27	2079	177
522	98	2138	246
617	74	2200	245
627	24	2256	218
632	22	2258	217
664	106	2305	166
808	149	2349	129

M^b *(represented by 10 manuscripts)*

New Gregory	Hoskier
172	87
250	165
424	34
616	156
1828	124
1862	132
1888	181
2018	35
2032	68
2084	188

M^c *(represented by 29 manuscripts)*

New Gregory	Hoskier
35	17
60	10
432	37
757	150
824	110
986	157
1072	160
1075	161
1248	250
1328	190
1503	192
1551	212
1617	223
1637	230
1733	221
1740	229
1745	227
1746	228
1771	224
1864	242
1865	244
1894	187
1957	91
2023	49
2035	77
2041	96
2061	154
2196	233
2352	202

M^d *(represented by 13 manuscripts)*

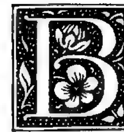
New Gregory	Hoskier
1384	191
1732	220
1876	135
2014	21
2015	28
2034	73
2036	79
2037	80
2043	103
2046	138
2047	139
2074	170
2082	112

M^e *(represented by 24 manuscripts)*

New Gregory	Hoskier
1	1
181	12
598	204
2026	59
2028	62
2029	63
2031	67
2033	72
2038	81
2044	136
2052	145
2054	147
2056	120
2057	121
2059	152
2060	114
2065	159
2068	162
2069	163
2081	179
2083	184
2186	208
2286	241
2302	193

TABLE OF CONTENTS

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

ΙΒΛΟΣ γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβίδ, υἱοῦ Ἀβραάμ.

The Genealogy of Jesus Christ
(Cf. Lk. 3:23-38)

2 Ἀβραὰμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ,

Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ,
Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ,
3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φάρες καὶ τὸν Ζάρα ἐκ τῆς Θαμάρ,
Φάρες δὲ ἐγέννησε τὸν Ἑσρώμ,
Ἑσρὼμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ,
4 Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμιναδάβ,
Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσών,
Ναασσὼν δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλμών,
5 Σαλμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν •[1]Βόοζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ,
•[2]Βόοζ δὲ ἐγέννησε τὸν •[3]Ὠβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ,
•[4]Ὠβὴδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί,
6 Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαβὶδ τὸν βασιλέα.

Δαβὶδ δὲ ⸋ὁ βασιλεὺς⸌ ἐγέννησε τὸν Σολομῶνα[1] ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου,

---

In Matthew **Ɛ = ℵBC**

[1]6 Σολομωνα **𝔐** BC, Cr vs Σολομωντα **TR** vs Σαλομων ℵ*

---

5 •[1 2] Βοες ℵB vs **𝔐**; (Βοος C) 5 •[3 4] Ιωβηδ **Ɛ** vs **𝔐** 6 ⸋ℵB vs **𝔐** C

7 Σολομὼν δὲ ἐγέννησε τὸν ῾Ροβοάμ,
῾Ροβοὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Αβιά,
᾿Αβιὰ δὲ ἐγέννησε τὸν •᾿Ασά,
8 •᾿Ασὰ δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Ιωσαφάτ,
᾿Ιωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Ιωράμ,
᾿Ιωρὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Οζίαν,
9 ᾿Οζίας δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Ιωαθάμ,
᾿Ιωαθὰμ δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Αχάζ,
᾿Αχὰζ δὲ ἐγέννησε τὸν ῾Εζεκίαν,
10 ῾Εζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ,[1]
Μανασσῆς δὲ ἐγέννησε τὸν •[1]᾿Αμών,
•[2]᾿Αμὼν δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Ιωσίαν,
11 ᾿Ιωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Ιεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς
αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας[2] Βαβυλῶνος.

12 Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν[3] Βαβυλῶνος
᾿Ιεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλαθιήλ,
Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβαβέλ,
13 Ζοροβαβὲλ δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Αβιούδ,
᾿Αβιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Ελιακείμ,
᾿Ελιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Αζώρ,
14 ᾿Αζὼρ δὲ ἐγέννησε τὸν Σαδώκ,
Σαδὼκ δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Αχείμ,
᾿Αχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Ελιούδ,
15 ᾿Ελιοὺδ δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Ελεάζαρ,
᾿Ελεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Ματθάν,
Ματθὰν δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Ιακώβ,
16 ᾿Ιακὼβ δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Ιωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας,
ἐξ ἧς ἐγεννήθη ᾿Ιησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός.

[1]10 Μανασση 𝐌Є, TR Cr vs Μανασσην Mʳ
[2]11 μετοικεσιας 𝐌Є, TR Cr vs μετοικησιας M¹
[3]12 μετοικεσιαν 𝐌Є, TR Cr vs μετοικησιαν M¹

7 •Ασαφ Є vs 𝔐 8 •Ασαφ Є vs 𝔐 10 •[1] [2] Αμως Є vs 𝔐

17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ ᾿Αβραὰμ ἕως Δαβὶδ γενεαὶ
δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας[1]
Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας[2]
Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.

Jesus Christ Is Born of Mary
(Lk. 2:1-7)

18 Τοῦ δὲ ᾿Ιησοῦ Χριστοῦ ἡ ʳγέννησις οὕτως ἦν. Μνη-
στευθείσης °γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ ᾿Ιωσήφ,
πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτούς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ
Πνεύματος ῾Αγίου. 19 ᾿Ιωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν
καὶ μὴ θέλων αὐτὴν ʳπαραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρᾳ
ἀπολῦσαι αὐτήν.
20 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδού, ἄγγελος Κυρίου
κατ᾿ ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων, "᾿Ιωσὴφ υἱὸς Δαβίδ, μὴ
φοβηθῇς παραλαβεῖν •Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου, τὸ γὰρ ἐν
αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν ῾Αγίου. 21 Τέξεται δὲ
υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ᾿Ιησοῦν, αὐτὸς γὰρ
σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν."
22 Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ °τοῦ
Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,

23 «᾿Ιδού, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν,
Καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ᾿Εμμανουήλ,»

ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, «Μεθ᾿ ἡμῶν ὁ Θεός.»

24 ʳΔιεγερθεὶς δὲ ὁ ᾿Ιωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς
προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου καὶ παρέλαβε τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ, 25 καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκε
ʿτὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον.ʾ Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ᾿ΙΗΣΟΥΝ.

[1] [2] 17 μετοικεσιας 𝐌Є, TR Cr vs μετοικησιας M¹

18 ʳγενεσις Є vs 𝔐 18 °Є vs 𝔐 19 ʳδειγματισαι B vs 𝔐 ℵ*C
20 •Μαριαν B vs 𝔐 ℵC 22 °Є vs 𝔐 24 ʳεγερθεις Є vs 𝔐
25 ʿυιον ℵB vs 𝔐 C

23 Is. 7:14

Wise Men Come to Worship the King

2 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας
ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδού, μάγοι ἀπὸ
ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα,[1] **2** λέγοντες, "Ποῦ
ἐστιν ὁ τεχθεὶς Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων? Εἴδομεν γὰρ
αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι
αὐτῷ."
3 Ἀκούσας δὲ ⸂Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς⸃ ἐταράχθη καὶ
πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ᾽ αὐτοῦ. **4** Καὶ συναγαγὼν πάντας
τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ᾽
αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται.
5 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, "Ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτω
γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου,

6 «Καὶ σύ, Βηθλέεμ, γῆ Ἰούδα,
Οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα·
Ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος,
Ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.»"

7 Τότε Ἡρῴδης, λάθρᾳ καλέσας τοὺς μάγους, ἠκρίβωσε
παρ᾽ αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος. **8** Καὶ
πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλέεμ εἶπε, "Πορευθέντες ⸂ἀκριβῶς
ἐξετάσατε⸃ περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπ-
αγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ."
9 Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν, καὶ
ἰδού, ὁ ἀστὴρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτοὺς ἕως
ἐλθὼν ⸀ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. **10** Ἰδόντες δὲ τὸν
ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. **11** Καὶ
ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον[2] τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς
μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ
ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ
δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. **12** Καὶ

---

[1]1 Ιεροσολυμα MℵB, TR Cr vs Ιερουσαλημ M[1]C*
[2]11 ειδον 𝔐Є, Cr vs ευρον TR

3 ⸂231 ℵB vs 𝔐C   8 ⸂Є vs 𝔐   9 ⸀εσταθη Є vs 𝔐

6 Mic. 5:2

χρηματισθέντες κατ᾽ ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῴδην,
δι᾽ ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

Joseph, Mary, and Jesus Flee to Egypt

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδού, ἄγγελος Κυρίου
φαίνεται κατ᾽ ὄναρ τῷ Ἰωσήφ, λέγων, "Ἐγερθεὶς
παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς
Αἴγυπτον καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ
Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό." **14** Ὁ δὲ
ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ Παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ
νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, **15** καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως
τῆς τελευτῆς Ἡρῴδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ °τοῦ
Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, «Ἐξ Αἰγύπτου
ἐκάλεσα τὸν Υἱόν μου.»

Herod Massacres the Babies of Bethlehem

16 Τότε Ἡρῴδης, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων,
ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας
τοὺς ἐν Βηθλέεμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς
καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν
μάγων. **17** Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ⸀ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ
προφήτου, λέγοντος,

18 «Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη,
⸋Θρῆνος καὶ⸌ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς,
Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς,
Καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί.»

Joseph, Mary, and Jesus Settle in Nazareth

19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρῴδου, ἰδού, ἄγγελος
Κυρίου ⸂κατ᾽ ὄναρ φαίνεται⸃ τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ,
20 λέγων, "Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ Παιδίον καὶ τὴν μητέρα
αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ, τεθνήκασι γὰρ οἱ

---

15 °Є vs 𝔐   17 ⸀δια Є vs 𝔐   18 ⸋ℵB vs 𝔐C
19 ⸂312 ℵB vs 𝔐C

15 Hos. 11:1   18 Jer. 31:15

ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ Παιδίου." 21 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς
παρέλαβε τὸ Παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ʳἦλθεν εἰς
γῆν Ἰσραήλ. 22 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει °ἐπὶ
τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ ˢἩρῴδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,˺ ἐφοβήθη
ἐκεῖ ἀπελθεῖν. Χρηματισθεὶς δὲ κατ᾽ ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς
τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, 23 καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν
λεγομένην Ναζαρέτ,[1] ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν
προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

John the Baptist Prepares the Way
(Mk. 1:1-8; Lk. 3:1-7; Jn. 1:19-28)

3 Ἐν δὲ[2] ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ
Βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας
2 °καὶ λέγων, "Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν!" 3 Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ʳὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ
προφήτου, λέγοντος,

«Φωνὴ βοῶντος·
''Ἐν τῇ ἐρήμῳ ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,
Εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.'»

4 Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν
καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, ἡ δὲ
τροφὴ ˢαὐτοῦ ἦν˺ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. 5 Τότε
ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ
Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου 6 καὶ
ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ᵀὑπ᾽ αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι
τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
7 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων
ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς,
"Γεννήματα ἐχιδνῶν! Τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς

[1]23 Ναζαρετ Mℵ B, TR Cr vs Ναζαρεθ M^{r}C
[2]1 δε M^{pt}Ϲ, TR Cr vs −M^{pt}

21 ʳεισηλθεν Ϲ vs 𝔐　22 °ℵB vs 𝔐 C　22 ˢ2-41 Ϲ vs 𝔐
2 °ℵB vs 𝔐 C, [Cr]　3 ʳδια Ϲ vs 𝔐　4 ˢϹ vs 𝔐
6 ᵀποταμω Ϲ vs M

3 Is. 40:3

μελλούσης ὀργῆς? 8 Ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον[1] τῆς
μετανοίας, 9 καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, 'Πατέρα
ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ.' Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ Θεὸς
ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. 10 Ἤδη
δὲ °καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται. Πᾶν
οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς
πῦρ βάλλεται.
11 "Ἐγὼ μὲν ˢβαπτίζω ὑμᾶς˺ ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ
δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ
ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι. Αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν
Πνεύματι Ἁγίῳ[2], 12 οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ
διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ
εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ
ἀσβέστῳ."

John Baptizes Jesus
(Mk. 1:9-11; Lk. 3:21, 22)

13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ
τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ᾽
αὐτοῦ. 14 Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτόν, λέγων, "Ἐγὼ
χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με?"
15 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν, "Ἄφες
ἄρτι, οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν
δικαιοσύνην." Τότε ἀφίησιν αὐτόν. 16 ʳΚαὶ βαπτισθεὶς˺ ὁ
Ἰησοῦς ˢἀνέβη εὐθὺς˺ ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδού,
•ἀνεῴχθησαν °¹αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε °²τὸ Πνεῦμα
°³τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν °⁴καὶ ἐρχόμενον
ἐπ᾽ αὐτόν.
17 Καὶ ἰδού, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα, "Οὗτός
ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα."

[1]8 καρπον αξιον 𝔐 Ϲ, Cr vs καρπους αξιους TR
[2]11 Αγιω M vs +και πυρι Ϲ, TR Cr

10 °Ϲ vs 𝔐　11 ˢℵ*B vs 𝔐 C　16 ʳβαπτισθεις δε Ϲ vs 𝔐
16 ˢℵB vs 𝔐 C　16 •ηνεωχθησαν B vs 𝔐 ℵC
16 °¹ℵ*B vs 𝔐 C, [Cr]　16 °²ℵB vs 𝔐 C, [Cr]
16 °³ℵB vs 𝔐 C, [Cr]　16 °⁴ℵ*B vs 𝔐 C, [Cr]

Satan Tempts Jesus
(Mk. 1:12, 13; Lk. 4:1-13)

4 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ
Πνεύματος πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. **2** Καὶ
νηστεύσας ἡμέρας •[1]τεσσαράκοντα καὶ νύκτας •[2]τεσσα-
ράκοντα, ὕστερον ἐπείνασε. **3** Καὶ προσελθὼν ⸂αὐτῷ ὁ
πειράζων εἶπεν,⸃ "Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι
οὗτοι ἄρτοι γένωνται."

4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε, "Γέγραπται,

«Οὐκ ἐπ᾽ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται[1] ἄνθρωπος,
Ἀλλ᾽ ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ
στόματος Θεοῦ.»"

5 Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν
πόλιν, καὶ ⸀ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, **6** καὶ
λέγει αὐτῷ, "Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω.
Γέγραπται γὰρ ὅτι

«Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ,
Καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε,
Μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.»"

7 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Πάλιν γέγραπται,

«Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.»"

8 Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος
ὑψηλὸν λίαν καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ
κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν. **9** Καὶ ⸀λέγει αὐτῷ, "Ταῦτα
⸂πάντα σοι⸃ δώσω ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι."
10 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ὕπαγε ὀπίσω μου,[2]
Σατανᾶ! Γέγραπται γάρ,

[1]4 ζησεται M, TR vs + ο M[1] Є, Cr
[2]10 οπισω μου M vs − ℵBC*[vid], TR Cr

2 •[1 2] τεσσερακοντα Є vs 𝔐 3 ⸂2-41 ℵB vs 𝔐 C
5 ⸀εστησεν Є vs 𝔐 9 ⸀ειπεν Є vs 𝔐 9 ⸂Є vs 𝔐

4 Deut. 8:3 6 Ps. 91:11,12 7 Deut. 6:16

«Κύριον τὸν Θεόν σου προσκυνήσεις
Καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.»"

11 Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἰδού, ἄγγελοι
προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

Jesus Begins His Galilean Ministry
(Mk. 1:14, 15; Lk. 4:14, 15)

12 Ἀκούσας δὲ □ὁ Ἰησοῦς⸌ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη,
ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. **13** Καὶ καταλιπὼν τὴν
Ναζαρέτ,[1] ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς •Καπερναοὺμ τὴν
παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ· **14** ἵνα
πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου,
λέγοντος,

15 «Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ,
Ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου,
Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν,
16 Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει
⸂Εἶδεν φῶς⸃ μέγα,
Καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου
Φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.»

17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν,
"Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν."

Jesus Calls Four Fishermen
(Mk. 1:16-20; Lk. 5:1-11)

18 Περιπατῶν δὲ[2] παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας
εἶδε δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ
Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον
εἰς τὴν θάλασσαν, ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς. **19** Καὶ λέγει αὐτοῖς,

[1]13 Ναζαρετ M[pt], TR vs Ναζαρεθ M[pt]ℵ* vs Ναζαρα B*, Cr vs Ναζαραθ C
[2]18 δε 𝔐 Є, Cr vs + ο Ιησους TR

12 □ℵBC*[vid] vs 𝔐 13 •Καφαρναουμ ℵB vs 𝔐 C 16 ⸂Є vs 𝔐

10 Deut. 6:13 15,16 Is. 9:1,2

"Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων."
20 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ.
21 Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς,
Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν
καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν. Καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς.
22 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν
ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Jesus Heals a Great Multitude
(Lk. 6:17-19)

23 Καὶ περιῆγεν ʽὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦςʼ διδάσκων
ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον
τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν
μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. **24** Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς
ὅλην τὴν Συρίαν. Καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς
κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συν-
εχομένους, °καὶ δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ
παραλυτικούς. Καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. **25** Καὶ ἠκο-
λούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ
Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ
Ἰορδάνου.

The Beatitudes
(Lk. 6:20-23)

5 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος καί,
καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ. **2** Καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτούς,
λέγων,

3 "Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι,
Ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
4 Μακάριοι οἱ πενθοῦντες,
Ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

23 ʽεν ολη τη Γαλιλαια B vs 𝔐; (ο Ιησους εν ολη τη Γαλιλαια C*; ο Ιησους εν τη Γαλιλαια ℵ*) 24 °BC* vs 𝔐ℵ, [Cr]

5 Μακάριοι οἱ πραεῖς,
Ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.
6 Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην,
Ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.
7 Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες,
Ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.
8 Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ,
Ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται.
9 Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί,
Ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται.
10 Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης,
Ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

11 "Μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι
καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν °¹ῥῆμα καθ' ὑμῶν °²ψευδόμενοι
ἕνεκεν ἐμοῦ. **12** Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν
πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας
τοὺς πρὸ ὑμῶν.

Believers Are Salt and Light
(Mk. 9:50; Lk. 14:34, 35)

13 "Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας
μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται? Εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ
ʽβληθῆναι ἔξω καὶʼ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.
14 "Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Οὐ δύναται πόλις
κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη. **15** Οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ
τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ
λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. **16** Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς
ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ
καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς
οὐρανοῖς.

Christ Fulfills the Law

17 "Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν Νόμον ἢ τοὺς
Προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. **18** Ἀμὴν

11 °¹ℵB vs 𝔐C 11 °²D vs 𝔐Ϲ, [Cr] 13 ʽβληθεν εξω Ϲ vs 𝔐

γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα
ἓν ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου ἕως ἂν
πάντα γένηται. **19** Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν
τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους,
ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ᾿
ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ
βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. **20** Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ
περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν[1] πλεῖον τῶν γραμματέων
καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν.

Jesus Warns Against Anger

21 "Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, «Οὐ φο-
νεύσεις,» ὃς δ᾿ ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει.
22 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ °εἰκῇ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. Ὃς δ᾿ ἂν εἴπῃ τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ, ‘Ῥακά,’ ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ. Ὃς δ᾿
ἂν εἴπῃ, ‘Μωρέ,’ ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν Γέενναν τοῦ πυρός.
23 Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
καὶ ἐκεῖ[2] μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ,
24 ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου,
καὶ ὕπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε
ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. **25** Ἴσθι εὐνοῶν τῷ
ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἶ ⸉ἐν τῇ ὁδῷ μετ᾿ αὐτοῦ,⸊
μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς □σε
παραδῷ⸌ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. **26** Ἀμὴν
λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν
ἔσχατον κοδράντην!

[1]20 η δικαιοσυνη υμων M[pt], **TR** vs υμων η δικαιοσυνη M[pt]**ℵB**, **Cr**
[2]23 και εκει **M** vs κακει **ℵB**, **TR Cr**

22 °**ℵ*B** vs **𝔐** **25** ⸉**451-3 ℵB** vs **𝔐** **25** □**ℵB** vs **𝔐**

21 Ex. 20:13; Deut. 5:17

Jesus Condemns Adultery

27 "Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη,[1] «Οὐ μοιχεύσεις.» **28** Ἐγὼ δὲ
λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι
αὐτὴν[2] ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. **29** Εἰ δὲ
ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ
βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν
μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς Γέενναν.
30 Καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν
καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν
μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου ⸂βληθῇ εἰς Γέενναν.⸃

Jesus Censures Divorce
(Mt. 19:9; Mk. 10:11, 12; Lk. 16:18)

31 "Ἐρρέθη δὲ[3] °ὅτι Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. **32** Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι
⸂ὃς ἂν ἀπολύσῃ⸃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου
πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν ⸀μοιχᾶσθαι, καὶ ὃς ἐὰν ἀπο-
λελυμένην γαμήσῃ μοιχᾶται.

Jesus Condemns Oaths

33 "Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, «Οὐκ
ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου.»
34 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ,
ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· **35** μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν
ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις
ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως· **36** μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου
ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ⸉ἢ μέλαιναν
ποιῆσαι.⸊ **37** Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὒ οὔ· τὸ δὲ
περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.

[1]27 ερρεθη **MℵB**, **Cr** vs + τοις αρχαιοις **TR**
[2]28 αυτην **𝔐B**, **Cr** vs αυτης **TR** vs − **ℵ***
[3]31 δε **MB**, **TR Cr** vs − **M**[r]**ℵ***

30 ⸂εις Γεενναν απελθη **ℵB** vs **𝔐** **31** °**ℵB** vs **𝔐**
32 ⸂πας ο απολυων **ℵB** vs **M** **32** ⸀μοιχευθηναι **ℵB** vs **𝔐**
36 ⸉**312 ℵB** vs **𝔐**

27 Ex. 20:14; Deut. 5:18 31 Deut. 24:1 33 Lev. 19:12; Num. 30:2; Deut. 23:21

Going the Second Mile
(Lk. 6:29, 30)

38 "Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, «Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ»
καὶ «ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος.» 39 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ
ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ. Ἀλλ' ὅστις σε ⸀1ῥαπίσει ⸀2ἐπὶ τὴν
δεξιάν σου σιαγόνα,[1] στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην. 40 Καὶ
τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες
αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον. 41 Καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν,
ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. 42 Τῷ αἰτοῦντί σε ⸀δίδου, καὶ τὸν
θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῇς.

Love Your Enemies
(Lk. 6:27, 28, 32-36)

43 "Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, «Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον
σου» καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. 44 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν,
ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς κατα-
ρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν[2] ὑμᾶς, καὶ
προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ⸋ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ⸌
διωκόντων ὑμᾶς, 45 ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν
τοῦ ἐν τοῖς[3] οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ
πονηροὺς καὶ ἀγαθούς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.
46 Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα
μισθὸν ἔχετε? Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι? 47 Καὶ
ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς φίλους[4] ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν
ποιεῖτε? Οὐχὶ καὶ οἱ ⸀1τελῶναι ⸀2οὕτω ποιοῦσιν? 48 Ἔσεσθε
οὖν ὑμεῖς τέλειοι ⸀ὥσπερ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ⸂ἐν τοῖς
οὐρανοῖς⸃ τέλειός ἐστι.

---

[1]39 σου σιαγονα M^{pt}, TR vs σιαγονα M^{pt}א vs σιαγονα σου B, [Cr]
[2]44 τοις μισουσιν 𝔐 vs — ευλογειτε to μισουσιν υμας אB, Cr vs τους μισουντας TR
[3]45 τοις M^{pt} vs — M^{pt}אB, TR Cr
[4]47 φιλους 𝔐 vs αδελφους אB, TR Cr

---

39 ⸀1ραπιζει אB vs 𝔐 39 ⸀2εις א*B vs 𝔐 42 ⸀δος אB vs 𝔐
44 ⸋אB vs 𝔐 47 ⸀1εθνικοι אB vs 𝔐 47 ⸀2το αυτο אB vs M
48 ⸀ως אB vs 𝔐 48 ⸂ουρανιος אB vs M

---

38 Ex. 21:24; Lev. 24:20; Deut. 19:21 43 Lev. 19:18

Give with Sincerity

6 "Προσέχετε ⸆ τὴν ⸀ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν
ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς.
Εἰ δὲ μή γε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ Πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν
τοῖς οὐρανοῖς. 2 Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς
ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς
συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.
3 Σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά
σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, 4 ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ
κρυπτῷ. Καὶ ὁ Πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ °αὐτὸς
ἀποδώσει σοι ⸋ἐν τῷ φανερῷ.⸌

Pray with Sincerity

5 "Καὶ ὅταν ⸀1προσεύχῃ, οὐκ ⸀2ἔσῃ ⸀3ὥσπερ οἱ ὑποκριταί,
ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν
πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως °1ἂν φανῶσι τοῖς
ἀνθρώποις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν °2ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν
αὐτῶν. 6 Σὺ δέ, ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν[1]
σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ Πατρί σου
τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ. Καὶ ὁ Πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ
κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ⸋ἐν τῷ φανερῷ.⸌ 7 Προσευχόμενοι
δὲ μὴ ·βαττολογήσητε ὥσπερ οἱ ἐθνικοί, δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν
τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. 8 Μὴ οὖν
ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς, οἶδε γὰρ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε
πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.

---

[1]6 ταμιειον M, TR vs ταμειον M^rאB, Cr

---

1 ⸆δε א, [Cr] vs 𝔐B 1 ⸀δικαιοσυνην א*B vs 𝔐 4 °אB vs M
4 ⸋אB vs 𝔐 5 ⸀1προσευχησθε אB vs 𝔐 5 ⸀2εσεσθε B vs 𝔐,
(— ουκ εσεσθε א*) 5 ⸀3ως אB vs 𝔐 5 °1אB vs M 5 °2אB vs 𝔐
6 ⸋אB vs 𝔐 7 ·βατταλογησητε (א) B vs 𝔐

Jesus Teaches the Model Prayer
(Lk. 11:2-4)

9"Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς·

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου,
10 Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου,
Γενηθήτω τὸ θέλημά σου,
Ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ °τῆς γῆς.
11 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον.
12 Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν,
Ὡς καὶ ἡμεῖς ⸀ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.
13 Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν,
Ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ·
□Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα
εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.\

14" Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. 15 Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις □τὰ παραπτώματα αὐτῶν,\ οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

Jesus Teaches How to Fast

16"Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ⸀ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί, ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν °ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. 17 Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλήν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, 18 ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ Πατρί σου τῷ ἐν τῷ ⸀1κρυπτῷ. Καὶ ὁ Πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ ⸀2κρυπτῷ ἀποδώσει σοι.[1]

---

[1]18 σοι 𝔐 אB, Cr vs +εν τω φανερω TR

---

10 °אB vs 𝔐 12 ⸀αφηκαμεν א*B vs 𝔐 13 □אB vs 𝔐
15 □א vs 𝔐 B 16 ⸀ως אB vs 𝔐 16 °אB vs 𝔐
18 ⸀1 2 κρυφαιω (א) B vs 𝔐

Lay Up Treasures in Heaven
(Lk. 12:33-34)

19"Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· 20 θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· 21 ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ⸀1ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ⸀2ὑμῶν.

The Lamp of the Body

22" Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. Ἐὰν οὖν ⸂ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ,⸃ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται. 23 Ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πόσον!

You Cannot Serve God and Mammon
(Lk. 16:13)

24 "Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ[1].

Do Not Worry
(Lk. 12:22-34)

25 "Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε ʽκαὶ τί πίητε,ʼ μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε.[2] Οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν[3] ἐστι τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος? 26 Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ,

---

[1]24 μαμωνα 𝔐 אB, Cr vs μαμμωνα TR
[2]25 ενδυσησθε MאB, TR Cr vs ενδυσεσθε Mʳ
[3]25 πλειον MאB, TR Cr vs πλειων Mʳ

---

21 ⸀1 2 σου אB vs 𝔐 22 ⸂51-4 אB vs 𝔐
25 ʽη τι πιητε B, [Cr] vs 𝔐; (−א)

ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς
ἀποθήκας, καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά. Οὐχ
ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν? 27 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν
μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν
ἕνα? 28 Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε? Καταμάθετε τὰ
κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς ⸀αὐξάνει· ⸂οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει.⸃
29 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ
περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. 30 Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ,
σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς
οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι?
31 Μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες, 'Τί φάγωμεν?' ἢ 'Τί
πίωμεν?' ἢ 'Τί περιβαλώμεθα?' 32 Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ
ἔθνη ⸀ἐπιζητεῖ. Οἶδε γὰρ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι
χρῄζετε τούτων ἁπάντων. 33 Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν
βασιλείαν ⸋τοῦ Θεοῦ⸌ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα
πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. 34 Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν
αὔριον, ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει τὰ[1] ἑαυτῆς. Ἀρκετὸν τῇ
ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

Do Not Judge
(Lk. 6:37, 38, 41, 42)

7 "Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. 2 Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι
κρίνετε, κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε,
μετρηθήσεται[2] ὑμῖν. 3 Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ
ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ
δοκὸν οὐ κατανοεῖς? 4 Ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου,
'Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ⸀ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου,' καὶ
ἰδού, ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ? 5 Ὑποκριτά! Ἔκβαλε

[1]34 τα M, TR vs —M[1]אB, Cr
[2]2 μετρηθησεται MאB, Cr vs αντιμετρηθησεται TR

28 ⸀αυξανουσιν B vs 𝔐; (ου ξενουσιν א*)
28 ⸂ου κοπιωσιν ουδε νηθουσιν (κοπιουσιν for κοπιωσιν B) vs 𝔐; (ουδε νηθουσιν ουδε κοπιωσιν א*) 32 ⸀επιζητουσιν אB vs 𝔐
33 ⸋אB vs 𝔐, [Cr] 4 ⸀εκ אB vs 𝔐

πρῶτον ⸉τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου,⸊ καὶ τότε
διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ
ἀδελφοῦ σου.
6 "Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσί, μηδὲ βάλητε τοὺς
μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε
⸀καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ
στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

Keep Asking, Seeking, Knocking
(Lk. 11:9-13)

7 "Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε·
κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. 8 Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει
καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. 9 Ἢ τίς
ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν °ἐὰν ⸀αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ
ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ? 10 ⸆Καὶ °ἐὰν ἰχθὺν
⸀αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ? 11 Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ
ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν,
πόσῳ μᾶλλον ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει
ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν? 12 Πάντα οὖν ὅσα ⸀ἂν θέλητε
ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε
αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ Νόμος καὶ οἱ Προφῆται.

The Narrow Way
(Lk. 13:24)

13 "Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη
καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ
πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς. 14 Τί[1] στενὴ ἡ πύλη
καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι
εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν!

[1]14 τι 𝔐C, Cr vs οτι א*, TR vs οτι δε B*

5 ⸉3-612 אBC[vid] vs 𝔐 6 ⸀καταπατησουσιν BC vs 𝔐א
9 °Ͼ vs 𝔐 9 ⸀αιτησει אB vs 𝔐; (αιτησεις C*) 10 ⸆η Ͼ vs M
10 °Ͼ vs 𝔐 10 ⸀αιτησει Ͼ vs 𝔐 12 ⸀εαν אC vs 𝔐B

By Their Fruits You Shall Know Them
(Lk. 6:43, 44)

15 "Προσέχετε °δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. **16** Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν ⸀σταφυλὴν ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα? **17** Οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. **18** Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. **19** Πᾶν[1] δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. **20** Ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

I Never Knew You
(Lk. 13:25-27)

21 "Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, 'Κύριε, Κύριε,' εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν ⸆ οὐρανοῖς. **22** Πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, 'Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι •προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν?' **23** Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι 'Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς! Ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.'

Build on the Rock
(Lk. 6:47-49)

24 "Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ⸂ὁμοιώσω αὐτὸν⸃ ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε ⸉τὴν οἰκίαν αὐτοῦ⸊ ἐπὶ τὴν πέτραν. **25** Καὶ

[1]**19** παν 𝔐ℵBC*[vid], TR Cr vs +ουν 𝔐[r]

15 °ℵB vs 𝔐C **16** ⸀σταφυλας ℵB vs 𝔐; (σταφυληνας C*)
21 ⸆τοις G vs 𝔐 **22** •επροφητευσαμεν G vs 𝔐
24 ⸂ομοιωθησεται ℵB vs 𝔐C **24** ⸉312 G vs 𝔐

κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε, τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. **26** Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε ⸉τὴν οἰκίαν αὐτοῦ⸊ ἐπὶ τὴν ἄμμον. **27** Καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε. Καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη."

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε ⸀συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, **29** ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. ⸆

Jesus Cleanses a Leper
(Mk. 1:40-45; Lk. 5:12-16)

8 ⸂Καταβάντι δὲ αὐτῷ⸃ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. **2** Καὶ ἰδού, λεπρὸς ⸀ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, "Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι."

3 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ □ὁ Ἰησοῦς,\ λέγων, "Θέλω, καθαρίσθητι." Καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. **4** Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς, ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε[1] τὸ δῶρον ὃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς."

[1]**4** προσενεγκε Mℵ, TR vs προσενεγκαι M[r] vs προσενεγκον BC, Cr

26 ⸉312 ℵB vs 𝔐C **28** ⸀ετελεσεν G vs 𝔐
29 ⸆αυτων ℵB vs 𝔐C*
1 ⸂καταβαντος δε αυτου BC vs 𝔐; (καταβαντι δε αυτου ℵ*)
2 ⸀προσελθων ℵB vs MC **3** □ℵBC*[vid] vs 𝔐

Jesus Heals a Centurion's Servant
(Lk. 7:1-10)

5 ⸀Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ[1] εἰς •Καπερναούμ, προσῆλθεν
αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν **6** καὶ λέγων,
"Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός,
δεινῶς βασανιζόμενος."
7 Καὶ λέγει αὐτῷ ⸋ὁ Ἰησοῦς,⸌ "Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω
αὐτόν."
8 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη, "Κύριε, οὐκ εἰμὶ
ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς, ἀλλὰ μόνον εἰπὲ
λόγῳ,[2] καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. **9** Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός
εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας. Καὶ
λέγω τούτῳ, 'Πορεύθητι,' καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ, 'Ἔρχου,'
καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου, 'Ποίησον τοῦτο,' καὶ ποιεῖ."
10 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε καὶ εἶπε τοῖς
ἀκολουθοῦσιν, "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ⸂οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ
τοσαύτην πίστιν⸃ εὗρον! **11** Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ
ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσι καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ
Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
οὐρανῶν· **12** οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ
σκότος τὸ ἐξώτερον. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων." **13** Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ,[3]
"Ὕπαγε, °[1]καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι." Καὶ ἰάθη ὁ
παῖς °[2]αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

Jesus Heals Peter's Mother-in-Law
(Mk. 1:29-31; Lk. 4:38, 39)

14 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδε τὴν
πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν. **15** Καὶ

[1]5 αυτω 𝔐 vs αυτου Є, Cr vs τω Ιησου TR
[2]8 λογω 𝔐Є, Cr vs λογον TR
[3]13 εκατονταρχη MЄ, Cr vs εκατονταρχω M[r], TR

5 ⸀εισελθοντος Є vs 𝔐 5 •Καφαρναουμ ℵB vs 𝔐C 7 ⸋ℵB vs 𝔐C
10 ⸂παρ ουδενι τοσαυτην πιστιν εν τω Ισραηλ B vs 𝔐ℵC
13 °[1]ℵB vs 𝔐C 13 °[2]ℵB vs 𝔐C, [Cr]

ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ
ἠγέρθη καὶ διηκόνει αὐτῷ.[1]

Jesus Heals Many People
(Mk. 1:32-34; Lk. 4:40, 41)

16 Ὀψίας δὲ γενομένης, προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμο-
νιζομένους πολλούς. Καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ
πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν, **17** ὅπως πλη-
ρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος,

«Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε
Καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.»

The Cost of Discipleship
(Lk. 9:57-62)

18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς °πολλοὺς ⸀ὄχλους περὶ αὐτὸν
ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. **19** Καὶ προσελθὼν εἷς
γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, "Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι
ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ."
20 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς
ἔχουσι καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ
Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ."
21 Ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν °αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, "Κύριε,
ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα
μου."
22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ⸀εἶπεν αὐτῷ, "Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες
τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς."

Wind and Wave Obey Jesus
(Mk. 4:35-41; Lk. 8:22-25)

23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ. **24** Καὶ ἰδού, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ

[1]15 αυτω MBC, Cr vs αυτοις ℵ[vid], TR

18 °ℵ*B vs 𝔐C 18 ⸀οχλον B vs 𝔐ℵC
21 °ℵB vs 𝔐C, [Cr] 22 ⸀λεγει Є vs 𝔐

17 Is. 53:4

θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων.
Αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. **25** Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ[1]
ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες, "Κύριε, σῶσον °ἡμᾶς! Ἀπολ-
λύμεθα!"

26 Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι?" Τότε
ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ
ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.

27 Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες, "Ποταπός
ἐστιν οὗτος ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ⸉ὑπακούουσιν
αὐτῷ⸊?"

Jesus Heals Two Demon-Possessed Men
(Mk. 5:1-20; Lk. 8:26-39)

28 Καὶ ⸂ἐλθόντι αὐτῷ⸃ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν
⸀Γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν
μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ
παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. **29** Καὶ ἰδού, ἔκραξαν
λέγοντες, "Τί ἡμῖν καὶ σοί, °Ἰησοῦ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ? Ἦλθες
ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς?" **30** Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ'
αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. **31** Οἱ δὲ δαίμονες
παρεκάλουν αὐτόν, λέγοντες, "Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ⸂ἐπίτρε-
ψον ἡμῖν ἀπελθεῖν⸃ εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων."

32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Ὑπάγετε." Οἱ δὲ ἐξελθόντες
ἀπῆλθον εἰς ⸂τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.⸃ Καὶ ἰδού, ὥρμησε
πᾶσα ἡ ἀγέλη ⸋τῶν χοίρων⸌ κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν
θάλασσαν καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. **33** Οἱ δὲ
βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπ-
ήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. **34** Καὶ ἰδού,

---

[1]25 οι μαθηται 𝔐 vs οι μαθηται αυτου **TR** vs αυτω οι μαθηται αυτου C*vid vs —אB, Cr

---

25 °Є vs 𝔐 27 ⸉אB vs 𝔐C
28 ⸂ελθοντος αυτου BC vs 𝔐; (ελθοντων αυτων א*)
28 ⸀Γαδαρηνων BC* (Γαζαρηνων א*) vs 𝔐 29 °Є vs 𝔐
31 ⸂αποστειλον ημας אB vs 𝔐C 32 ⸂τους χοιρους Є vs 𝔐
32 ⸋Є vs 𝔐

πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ⸀συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ. Καὶ
ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων
αὐτῶν.

Jesus Forgives and Heals a Paralytic
(Mk. 2:1-12; Lk. 5:17-26)

9 Καὶ ἐμβὰς εἰς °τὸ πλοῖον διεπέρασε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν
ἰδίαν πόλιν. **2** Καὶ ἰδού, προσέφερον αὐτῷ παραλυ-
τικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν
αὐτῶν εἶπε τῷ παραλυτικῷ, "Θάρσει, τέκνον· ⸀ἀφέωνταί
⸂σοι αἱ ἁμαρτίαι σου.⸃"

3 Καὶ ἰδού, τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς,
"Οὗτος βλασφημεῖ!"

4 Καὶ ἰδὼν[1] ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν,
"Ἱνατί °ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν?
5 Τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, '⸀Ἀφέωνταί σου[2] αἱ
ἁμαρτίαι,' ἢ εἰπεῖν, 'Ἔγειραι[3] καὶ περιπάτει'? **6** Ἵνα δὲ
εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς
γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας"— τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ,
"Ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν
σου." **7** Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
8 Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ⸀ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν,
τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

Jesus Calls Matthew the Publican
(Mk. 2:13-17; Lk. 5:27-32)

9 Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον
καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, •Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ

---

[1]4 ιδων Mpt אC, **TR** Cr vs ειδως Mpt B
[2]5 σου Mpt Є, Cr vs σοι Mpt, **TR**
[3]5 εγειραι Mpt B, **TR** vs εγειρε Mpt אC, Cr

---

34 ⸀υπαντησιν אB vs 𝔐C 1 °אB vs MC*
2 ⸀αφιενται אB vs 𝔐C 2 ⸂423 Є vs 𝔐 4 °Є vs 𝔐
5 ⸀αφιενται B (αφιονται א*) vs 𝔐 (C)
8 ⸀εφοβηθησαν אB vs 𝔐C 9 •Μαθθαιον אB* vs 𝔐

λέγει αὐτῷ, "Ἀκολούθει μοι." Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν
αὐτῷ.
10 Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδού,
πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ
Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. 11 Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι
⸀εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, "Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ[1] διδάσκαλος ὑμῶν?"
12 Ὁ δὲ °¹Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν °²αὐτοῖς, "Οὐ χρείαν
ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.
13 Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν, «⸀Ἔλεον θέλω καὶ οὐ
θυσίαν.» Οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς
εἰς μετάνοιαν."[2]

Jesus Is Questioned About Fasting
(Mk. 2:18-22; Lk. 5:33-39)

14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου,
λέγοντες, "Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν
°πολλά, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι?"
15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ
νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον[3] μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος?
Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος,
καὶ τότε νηστεύσουσιν. 16 Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα
ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ
πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται.
17 Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ
μή γε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ
⸀ἀπολοῦνται. Ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς
καινούς, καὶ ἀμφότεροι[4] συντηροῦνται."

---

[1]11 ο MC, TR Cr vs και πινει ο Mʳ
[2]13 εις μετανοιαν MC, TR vs − M[1]אB, Cr
[3]15 οσον MC, TR Cr vs +χρονον Mʳ
[4]17 αμφοτεροι 𝔐C, Cr vs αμφοτερα TR

11 ⸀ελεγον C vs 𝔐 12 °¹אB vs 𝔐C 12 °²C vs 𝔐
13 ⸀ελεος C vs 𝔐 14 °א*B vs 𝔐C, [Cr]
17 ⸀απολλυνται אB vs 𝔐C

13 Hos. 6:6

Jesus Restores a Girl and Heals a Woman
(Mk. 5:21-43; Lk. 8:40-56)

18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδού, ἄρχων εἷς
ἐλθὼν[1] προσεκύνει αὐτῷ, λέγων ὅτι "Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι
ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτὴν
καὶ ζήσεται." 19 Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ
καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
20 Καὶ ἰδού, γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη προσελθοῦσα
ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ.
21 Ἔλεγε γὰρ ἐν ἑαυτῇ, "Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου
αὐτοῦ σωθήσομαι."
22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ⸀ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν εἶπε,
"Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε." Καὶ ἐσώθη ἡ
γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
23 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ
ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον, 24 ⸂λέγει
αὐτοῖς⸃, "Ἀναχωρεῖτε, οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον ἀλλὰ
καθεύδει." Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. 25 Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ
ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ
κοράσιον. 26 Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν
ἐκείνην.

Jesus Heals Two Blind Men

27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν
°αὐτῷ δύο τυφλοί, κράζοντες καὶ λέγοντες, "Ἐλέησον
ἡμᾶς, Υἱὸς[2] Δαβίδ!"
28 Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί,
καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς[3], "Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο
ποιῆσαι?"

---

[1]18 εις ελθων (or εισελθων) MC*,Cr vs τις ελθων Mʳ vs εις προσελθων B vs ελθων TR vs προσελθων א*
[2]27 υιος M[pt]B, Cr vs υιε M[pt]א*, TR
[3]28 ο Ιησους MBC, TR Cr vs − Mʳ vs Ιησους א*

22 ⸀στραφεις אB vs 𝔐C 24 ⸂ελεγεν אB vs 𝔐C
27 °B vs 𝔐אC, [Cr]

Λέγουσιν αὐτῷ, "Ναί, Κύριε."
29 Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, "Κατὰ τὴν
πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν." **30** Καὶ •ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ
ὀφθαλμοί. Καὶ ⸀ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων,
"Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω." **31** Οἱ δὲ ἐξελθόντες
διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

Jesus Casts Out a Demon

32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδού, προσήνεγκαν αὐτῷ
ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. **33** Καὶ ἐκβληθέντος τοῦ
δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός.
Καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες,[1] "Οὐδέποτε ἐφάνη
οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ!"
34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, "Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν
δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια."

Jesus And the Great Harvest

35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς
κώμας διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων
τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν
νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ[2]. **36** Ἰδὼν δὲ τοὺς
ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι[3] καὶ
ἐρριμμένοι ὡσεὶ[4] πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. **37** Τότε
λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, "Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ
ἐργάται ὀλίγοι. **38** Δεήθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ
ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ."

The Twelve Receive Authority
(Mk. 3:13-19; Lk. 9:1-6)

10 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ
ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων

[1]33 λεγοντες **Μ𝔊**, **TR Cr** vs +οτι M^r
[2]35 εν τω λαω **Mא***, **TR** vs −M^1**BC***, **Cr**
[3]36 εσκυλμενοι **𝔐𝔊**, **Cr** vs εκλελυμενοι **TR**
[4]36 ωσει M^{pt}**אB**, **TR Cr** vs ως M^{pt}C

30 •ηνεωχθησαν B vs 𝔐א; (ηνοιχθησαν C*)
30 ⸀ενεβριμηθη אB* vs 𝔐C

ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ
πᾶσαν μαλακίαν.
2 Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι[1] ταῦτα·
πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ
ἀδελφὸς αὐτοῦ, ⸆Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ
ἀδελφὸς αὐτοῦ, **3** Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ
•Ματθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ
⸋Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς⸌ Θαδδαῖος, **4** Σίμων ὁ ⸀Κανανίτης
καὶ Ἰούδας ⸆Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

Jesus Commissions the Twelve
(Mk. 6:7-13; Lk. 9:1-6)

5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παρ-
αγγείλας αὐτοῖς, λέγων, "Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε,
καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε. **6** Πορεύεσθε δὲ
μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ.
7 Πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες ὅτι 'Ἤγγικεν ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν.' **8** Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε,
λεπροὺς καθαρίζετε,[2] δαιμόνια ἐκβάλλετε. Δωρεὰν
ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. **9** Μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ
ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, **10** μὴ πήραν εἰς
ὁδὸν μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ῥάβδους·[3]
ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ °ἐστιν.
11 "Εἰς ἣν δ᾽ ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς
ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι· κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε.
12 Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. **13** Καὶ
ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω[4] ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ᾽ αὐτήν·
ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω.

[1]2 εστι(ν) **Μ𝔊**, **TR Cr** vs εισιν M^r
[2]8 λεπρους καθαριζετε **M** vs νεκρους εγειρετε λεπρους καθαριζετε (א*) **BC***, **Cr** vs λεπρους καθαριζετε νεκρους εγειρετε **TR**
[3]10 ραβδους **Mc** vs ραβδον **אB**, **TR Cr**
[4]13 ελθετω **Μ𝔊**, **TR Cr** vs εισελθετω M^1

2 ⸆και B vs 𝔐אC 3 •Μαθθαιος (א) B* vs 𝔐C 3 ⸋אB vs 𝔐
4 ⸀Καναναιος BC vs 𝔐א 4 ⸆ο א*B vs MC 10 °𝔊 vs 𝔐

14 Καὶ ὃς ⸀ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους
ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ⸆ τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης,
ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. 15 Ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν
ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ!

Persecutions Are Coming
(Mk. 13:9-13; Lk. 21:12-17)

16 "Ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ
λύκων. Γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι
ὡς αἱ περιστεραί. 17 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων·
παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς
συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς. 18 Καὶ ἐπὶ
ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς
μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. 19 Ὅταν δὲ
⸀[1]παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε.[1]
Δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί ⸀[2]λαλήσετε· 20 οὐ
γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ Πατρὸς
ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.
21 "Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ
πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ
θανατώσουσιν αὐτούς. 22 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ
πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος,
οὗτος σωθήσεται. 23 Ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει
ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ⸀ἄλλην. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ
τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ
Ἀνθρώπου. 24 Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον
οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. 25 Ἀρκετὸν τῷ
μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος
ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ
ἐπεκάλεσαν[2], πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκειακοὺς αὐτοῦ!

---

[1]19 λαλησητε MG, TR Cr vs λαλησετε M[r]
[2]25 επεκαλεσαν M^{pt}BC, Cr vs απεκαλεσαν M^{pt} vs εκαλεσαν M^{pt}, TR vs επεκαλεσαντο א*

---

14 ⸀αν אB vs 𝔐C   14 ⸆εξω אB vs 𝔐C
19 ⸀[1]παραδωσιν אB vs MC
19 ⸀[2]λαλησητε G vs M   23 ⸀ετεραν אB vs 𝔐C

Fear God, Not Men
(Lk. 12:2-7)

26 "Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς. Οὐδὲν γάρ ἐστι
κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ
γνωσθήσεται. 27 Ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ
φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν
δωμάτων. 28 Καὶ μὴ φοβεῖσθε[1] ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων[2] τὸ
σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι. ⸀Φοβήθητε
δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ τὴν[3] ψυχὴν καὶ τὸ[4] σῶμα
ἀπολέσαι ἐν Γεέννῃ. 29 Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου
πωλεῖται? Καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ
τοῦ Πατρὸς ὑμῶν. 30 Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς
πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσί. 31 Μὴ οὖν ⸀φοβηθῆτε· πολλῶν
στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.

Confess Christ Before Men
(Lk. 12:8, 9)

32 "Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν
ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ
Πατρός μου τοῦ ἐν ⸆ οὐρανοῖς. 33 Ὅστις δ᾿ ἂν ἀρνήσηταί
με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι ⸉αὐτὸν κἀγὼ⸊
ἔμπροσθεν τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν ⸆ οὐρανοῖς.

Christ Brings a Sword
(Lk. 12:51-53; 14:26-27)

34 "Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν.
Οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν. 35 Ἦλθον γὰρ
διχάσαι ἄνθρωπον

---

[1]28 φοβεισθε 𝔐א (C), Cr vs φοβηθητε B, TR
[2]28 αποκτενοντων 𝔐 vs αποκτεννοντων אC, Cr vs αποκτεινοντων B, TR
[3]28 την M^{pt} vs –M^{pt}G, TR Cr
[4]28 το M^{pt}א vs –M^{pt}BC, TR Cr

---

28 ⸀φοβεισθε אB (C) vs 𝔐   31 ⸀φοβεισθε אB vs 𝔐C
32 ⸆τοις BC, [Cr] vs 𝔐א   33 ⸉אB vs 𝔐C   33 ⸆τοις B, [Cr] vs 𝔐אC

36 «Κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
Καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς
Καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς,»
Καὶ «ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ.»

37 "Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου
ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου
ἄξιος· 38 καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ
ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου οὐκ ἔστι μου ἄξιος. 39 Ὁ εὑρὼν τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν.

A Cup of Cold Water
(Mk. 9:41)

40 "Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος
δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. 41 Ὁ δεχόμενος προφήτην
εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται, καὶ ὁ
δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήψεται.
42 Καὶ ὃς ⸀ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον
ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ
ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ."

11 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς
δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν
καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

John the Baptist Sends Messengers to Jesus
(Lk. 7:18-35)

2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα
τοῦ Χριστοῦ, πέμψας ⸀δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 3 εἶπεν
αὐτῷ, "Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν?"
4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Πορευθέντες
ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε· 5 τυφλοὶ
ἀναβλέπουσι καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται

42 ⸀αν B vs 𝔐 ℵC   2 ⸀δια Є vs 𝔐

36 Mic. 7:6

καὶ κωφοὶ ἀκούουσι, T νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ
εὐαγγελίζονται. 6 Καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκαν-
δαλισθῇ ἐν ἐμοί." 7 Τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ
Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, "Τί ἐξήλθετε
εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι? Κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου
σαλευόμενον? 8 Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν? Ἄνθρωπον ἐν
μαλακοῖς °ἱματίοις ἠμφιεσμένον? Ἰδού, οἱ τὰ μαλακὰ
φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλείων[1] εἰσίν. 9 Ἀλλὰ
τί ἐξήλθετε ἰδεῖν? Προφήτην? Ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ
περισσότερον προφήτου. 10 Οὗτος °γάρ ἐστι περὶ οὗ
γέγραπται,

«Ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου
πρὸ προσώπου σου,
Ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.»

11 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν
μείζων Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ
βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν. 12 Ἀπὸ δὲ
τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν.
13 Πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου
•προεφήτευσαν. 14 Καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν
Ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. 15 Ὁ ἔχων ὦτα °ἀκούειν
ἀκουέτω.
16 "Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην? Ὁμοία ἐστὶ
παιδίοις[2] ἐν ἀγοραῖς καθημένοις[3], ⸂καὶ προσφωνοῦσι⸃ τοῖς
ἑτέροις[4] °αὐτῶν 17 °[1]καὶ λέγουσιν,

[1]8 βασιλειων M vs βασιλεων Є, TR Cr
[2]16 παιδιοις 𝔐 Є, Cr vs παιδαριοις TR
[3]16 εν αγοραις καθημενοις M^{pt}, TR vs εν αγορα καθημενοις M^{pt} vs καθημενοις εν αγοραις C vs καθημενοις εν ταις αγοραις (ℵ*) B, Cr
[4]16 ετεροις M^{pt} Є, Cr vs εταιροις M^{pt}, TR

5 Tκαι ℵB vs 𝔐 C   8 °ℵB vs 𝔐 C   10 °ℵB vs 𝔐 C
13 •επροφητευσαν Є vs 𝔐   15 °B vs 𝔐 ℵC
16 ⸂α προσφωνουντα ℵB vs 𝔐 ; (α προσφωνουσιν C)
16 °ℵB vs 𝔐 C   17 °[1]ℵB vs 𝔐 C

10 Mal. 3:1

'Ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε,
'Εθρηνήσαμεν ⸋2ὑμῖν καὶ οὐκ ἐκόψασθε.'

18 Ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ
λέγουσι, 'Δαιμόνιον ἔχει.' 19 Ἦλθεν ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου
ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, ''Ἰδού, ἄνθρωπος φάγος
καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν.' Καὶ
ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ⸀τέκνων αὐτῆς."

Jesus Pronounces Woes on Unrepentant Cities
(Lk. 10:13-15)

20 Τότε ἤρξατο[1] ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ
πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. 21 "Οὐαί σοι,
Χοραζίν,[2] οὐαί σοι, Βηθσαϊδά,[3] ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι
ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν
σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. 22 Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ
καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν.
23 Καὶ σύ, • Καπερναούμ, ⸀1ἡ ἕως ⸋τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα,[4]
ἕως Ἅιδου ⸀2καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ⸀3ἐγένοντο
αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ⸀4ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς
σήμερον. 24 Πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον
ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί."

Jesus Offers Rest
(Lk. 10:21, 22)

25 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν,
"Ἐξομολογοῦμαί σοι, Πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς,

[1]20 ηρξατο M[pt]אB, TR Cr vs +ο Ιησους M[pt]C
[2]21 Χοραζιν M[pt], TR Cr vs Χωραζιν M[pt] vs Χοραζειν M[pt]Ɛ
[3]21 Βηθσαιδα MC, Cr vs Βηθσαιδαν B, TR vs Βηδσαιδαν א*
[4]23 υψωθεισα M[pt], TR vs υψωθης M[pt] vs υψωθηση Ɛ, Cr

17 ⸋2אB vs 𝔐C   19 ⸀εργων אB* vs 𝔐C
23 •Καφαρναουμ אB vs 𝔐C   23 ⸀1μη Ɛ vs 𝔐
23 ⸋אB vs 𝔐C   23 ⸀2καταβηση B vs 𝔐אC
23 ⸀3εγενηθησαν Ɛ vs 𝔐   23 ⸀4εμεινεν Ɛ vs 𝔐

ὅτι ⸀ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ
ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. 26 Ναί, ὁ Πατήρ, ὅτι οὕτως
⸂ἐγένετο εὐδοκία⸃ ἔμπροσθέν σου. 27 Πάντα μοι παρεδό-
θη ὑπὸ τοῦ Πατρός μου, καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν Υἱὸν
εἰ μὴ ὁ Πατήρ, οὐδὲ τὸν Πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ
Υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ Υἱὸς ἀποκαλύψαι. 28 Δεῦτε
πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ
ἀναπαύσω ὑμᾶς. 29 Ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ
μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι •πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ,
καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. 30 Ὁ γὰρ
ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν."

Jesus Is Lord of the Sabbath
(Mk. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

12 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς
σάββασι διὰ τῶν σπορίμων. Οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. 2 Οἱ δὲ
Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον αὐτῷ, "'Ἰδού, οἱ μαθηταί σου
ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ."
3 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ
ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς[1] καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, 4 πῶς εἰσῆλθεν εἰς
τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως
⸀1ἔφαγεν, ⸀2οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ'
αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις? 5 Ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ
νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον
βεβηλοῦσι καὶ ἀναίτιοί εἰσι? 6 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ
μεῖζόν[2] ἐστιν ὧδε. 7 Εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν, «⸀Ἔλεον θέλω
καὶ οὐ θυσίαν,» οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους.
8 Κύριος γάρ ἐστι[3] τοῦ σαββάτου ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου."

[1]3 αυτος M[pt], TR vs −M[pt]Ɛ, Cr
[2]6 μειζον 𝔐אB, Cr vs μειζων TR vs μειζοων C*
[3]8 εστι(ν) 𝔐Ɛ, Cr vs +και TR

25 ⸀εκρυψας אB vs 𝔐C   26 ⸂אB vs 𝔐C
29 •πραυς Ɛ vs 𝔐   4 ⸀1εφαγον אB vs 𝔐C
4 ⸀2ο B vs 𝔐אC   7 ⸀ελεος Ɛ vs 𝔐

7 Hos. 6:6

Jesus Heals a Man with a Withered Hand on the Sabbath
(Mk. 3:1-6; Lk. 6:6-11)

9 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν.
10 Καὶ ἰδού, ἄνθρωπος °[1]ἦν °[2]τὴν χεῖρα ἔχων ξηράν. Καὶ
ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, "Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι
⸀θεραπεύειν?" — ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.
11 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς
ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς
βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ? 12 Πόσῳ οὖν
διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου! Ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασι
καλῶς ποιεῖν." 13 Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, "Ἔκτεινον ⸉τὴν
χεῖρά σου.⸊" Καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποκατεστάθη[1] ὑγιὴς ὡς ἡ
ἄλλη. 14 ⸉Οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ᾽ αὐτοῦ
ἐξελθόντες,⸊ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

Behold My Servant

15 Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. Καὶ
ἠκολούθησαν αὐτῷ °ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺς πάντας[2]. 16 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν
αὐτὸν ποιήσωσιν, 17 ⸀ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ
Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος,

18 «Ἰδού, ὁ παῖς μου ὃν ᾑρέτισα,
Ὁ ἀγαπητός μου εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου·
Θήσω τὸ Πνεῦμά μου ἐπ᾽ αὐτόν,
Καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ.
19 Οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει,
Οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ.
20 Κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει,

[1]13 αποκατεσταθη M[pt], TR vs απεκατεσταθη M[pt]אB, Cr
[2]15 παντας MG, TR Cr vs απαντας M[r]

10 °[1 2] G vs 𝔐 10 ⸀θεραπευσαι (א) vs 𝔐BC
13 ⸉312 א*B vs 𝔐C 14 ⸉8213-7 G vs 𝔐
15 °אB vs 𝔐C, [Cr] 17 ⸀ινα G vs 𝔐

Καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει,
Ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν.
21 Καὶ[1] τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι.»

A House Divided Cannot Stand
(Mk. 3:20-27; Lk. 11:14-23)

22 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ
κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν □τυφλὸν καὶ⸌
κωφὸν καὶ[2] λαλεῖν καὶ βλέπειν. 23 Καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ
ὄχλοι καὶ ἔλεγον, "Μήτι οὗτός ἐστιν[3] ὁ Υἱὸς Δαβίδ?"
24 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, "Οὗτος οὐκ
ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ[4] Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν
δαιμονίων."
25 Εἰδὼς δὲ □ὁ Ἰησοῦς⸌ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν
αὐτοῖς, "Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ᾽ ἑαυτῆς ἐρημοῦται,
καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ᾽ ἑαυτῆς οὐ
σταθήσεται. 26 Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει,
ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἐμερίσθη. Πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία
αὐτοῦ? 27 Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια,
οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι? Διὰ τοῦτο αὐτοὶ ⸉ὑμῶν
ἔσονται κριταί.⸊ 28 Εἰ δὲ ἐν Πνεύματι Θεοῦ ἐγὼ[5] ἐκβάλλω
τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
29 Ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ
καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ⸀διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν
ἰσχυρόν? Καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει.[6] 30 Ὁ μὴ
ὢν μετ᾽ ἐμοῦ κατ᾽ ἐμοῦ ἐστι, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ᾽ ἐμοῦ
σκορπίζει.

[1]21 και 𝔐G, Cr vs +εν TR
[2]22 και MC, TR vs −M[r]א*B, Cr
[3]23 εστιν MG, TR Cr vs +ο Χριστος M[r]
[4]24 τω MG, TR Cr vs −M[r]
[5]28 εν Πνευματι Θεου εγω MG, Cr vs εγω εν Πνευματι Θεου M[r], TR
[6]29 διαρπασει M[pt]BC, TR Cr vs διαρπαση M[pt]א

22 □אB vs 𝔐C 25 □אB vs 𝔐C 27 ⸉321אB vs 𝔐C
29 ⸀αρπασαι BC[*vid] vs 𝔐א

18-21 Is. 42:1-4

Jesus Warns of the Unpardonable Sin
(Mk. 3:28-30; Lk. 12:10)

31 "Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασ-
φημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ Πνεύματος
βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται □τοῖς ἀνθρώποις.↘ **32** Καὶ ὃς
ἐὰν[1] εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου,
ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ᾽ ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ
Ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τῷ νῦν[2] αἰῶνι οὔτε
ἐν τῷ μέλλοντι.

A Tree Is Known by Its Fruit
(Lk. 6:43-45)

33 "Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν
αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν
καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
γινώσκεται. **34** Γεννήματα ἐχιδνῶν! Πῶς δύνασθε ἀγαθὰ
λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες? Ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς
καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. **35** Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ
ἀγαθοῦ θησαυροῦ[3] ἐκβάλλει[4] ἀγαθά, καὶ ὁ πονηρὸς
ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά.
36 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ °ἐὰν ⌜λαλήσωσιν οἱ
ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως. **37** Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν
λόγων σου καταδικασθήσῃ."

The Sign of Jonah
(Mk. 8:11, 12; Lk. 11:29-32)

38 Τότε ἀπεκρίθησάν ⊤ τινες τῶν γραμματέων καὶ
Φαρισαίων, λέγοντες, "Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ
σημεῖον ἰδεῖν."

---

[1]32 εαν 𝔐 Ϭ, Cr vs αν TR
[2]32 τω νυν M vs τουτω τω Ϭ, TR Cr
[3]35 θησαυρου 𝔐 Ϭ, Cr vs + της καρδιας TR
[4]35 εκβαλλει MB, Cr vs + τα ℵC, TR

---

31 □ℵB vs 𝔐C 36 °ℵB vs 𝔐C 36 ⌜λαλησουσιν Ϭ vs 𝔐
38 ⊤αυτω Ϭ vs 𝔐

39 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, "Γενεὰ πονηρὰ καὶ
μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ
μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. **40** Ὥσπερ γὰρ ἦν
Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς
νύκτας, οὕτως ἔσται[1] ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ
τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. **41** Ἄνδρες Νινευῖται
ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης
καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα
Ἰωνᾶ, καὶ ἰδού, πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. **42** Βασίλισσα νότου
ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ
κατακρινεῖ αὐτήν, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς
ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος,[2] καὶ ἰδού, πλεῖον
Σολομῶνος[3] ὧδε.

An Unclean Spirit Returns
(Lk. 11:24-26)

43 "Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ
τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι᾽ ἀνύδρων τόπων ζητοῦν
ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει. **44** Τότε λέγει, 'ʃἘπιστρέψω
εἰς τὸν οἶκόν μου↘ ὅθεν ἐξῆλθον.' Καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει
σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ κεκοσμημένον. **45** Τότε
πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ᾽ ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα
πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ
ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα
τῶν πρώτων. Οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ
πονηρᾷ."

The Mother and Brethren of Jesus
(Mk. 3:31-35; Lk. 8:19-21)

46 Ἔτι °δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδού, ἡ μήτηρ
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω ζητοῦντες αὐτῷ
λαλῆσαι. **47** □Εἶπε δέ τις αὐτῷ, "Ἰδού, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ
ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασι ζητοῦντές σοι λαλῆσαι."↘

---

[1]40 εσται M^{pt}Ϭ, TR Cr vs + και M^{pt}
[2] [3]42 Σολομωνος 𝔐 ℵB, Cr vs Σολομωντος C, TR

---

44 ʃ2-51 ℵB vs 𝔐C 46 °ℵB vs 𝔐C 47 □ℵ*B vs 𝔐C, [Cr]

48 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ ⸀εἰπόντι αὐτῷ, "Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου? Καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου?" **49** Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν, "Ἰδού, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου! **50** Ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν."

The Parable of the Sower
(Mk. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

13 Ἐν ⸋¹δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ⸋²ἀπὸ τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. **2** Καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ[1] πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. **3** Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς,[2] λέγων, "Ἰδού, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.[3] **4** Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ ⸂ἦλθε τὰ πετεινὰ καὶ⸃ κατέφαγεν αὐτά. **5** Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. **6** Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος, ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. **7** Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ⸀ἀπέπνιξαν αὐτά. **8** Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. **9** Ὁ ἔχων ὦτα ⸋ἀκούειν ἀκουέτω."

Jesus Explains the Purpose of Parables
(Mk. 4:10-12; Lk. 8:9, 10)

10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπον αὐτῷ, "Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς?"

[1]2 το **M**, TR vs −M'Ꞓ, Cr
[2]3 πολλα εν παραβολαις **M**אB, TR Cr vs εν παραβολαις πολλα M'C
[3]3 σπειρειν M[pt]BC, TR Cr vs σπειραι M[pt] (א)

48 ⸀λεγοντι אB vs 𝔐C 1 ⸋¹אB vs 𝔐C 1 ⸋²B vs 𝔐C (εκ א)
4 ⸂ελθοντα τα πετεινα B vs 𝔐אC 7 ⸀επνιξαν א vs 𝔐BC
9 ⸋א*B vs 𝔐C

11 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὅτι "Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. **12** Ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. **13** Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσι καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνιοῦσι. **14** Καὶ ἀναπληροῦται[1] αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἠσαΐου ἡ λέγουσα,

«Ἀκοῇ ἀκούσετε[2] καὶ οὐ μὴ συνῆτε,
Καὶ βλέποντες βλέψετε[3] καὶ οὐ μὴ ἴδητε.
15 Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου,
Καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν,
Καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν,
Μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς
Καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι
Καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι,[4]
Καὶ ἰάσομαι[5] αὐτούς.»

16 Ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσι, καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν ὅτι ⸀ἀκούει. **17** Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

Jesus Explains the Parable of the Sower
(Mk. 4:13-20; Lk. 8:11-15)

18 "Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ ⸀σπείροντος. **19** Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ

[1]14 αναπληρουται 𝔐Ꞓ, Cr vs +επ TR
[2]14 ακουσετε M[pt]אC, TR Cr vs ακουσητε M[pt] vs ακουσατε B*
[3]14 βλεψετε **M**BC, TR Cr vs βλεψητε M[1]א
[4]15 επιστρεψωσι(ν) **M**Ꞓ, TR Cr vs επιστρεψουσι(ν) M[1]
[5]15 ιασομαι M[pt] (א) BC, Cr vs ιασωμαι M[pt], TR

16 ⸀ακουουσιν Ꞓ vs **M** 18 ⸀σπειραντος א*B vs 𝔐C

14,15 Is. 6:9,10

τὴν ὁδὸν σπαρείς. 20 Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς,
οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς
λαμβάνων αὐτόν· 21 οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ
πρόσκαιρός ἐστι. Γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν
λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται. 22 Ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας
σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα
τοῦ αἰῶνος °τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει
τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. 23 Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν ʹγῆν τὴν
καλὴνʾ σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ
⸀συνιών, ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ
ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα."

The Parable of the Wheat and the Tares

24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων,
"Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι[1]
καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. 25 Ἐν δὲ τῷ καθεύδειν
τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ⸀ἔσπειρε
ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν. 26 Ὅτε δὲ
ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ
τὰ ζιζάνια. 27 Προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου
εἶπον αὐτῷ, 'Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ
ἀγρῷ? Πόθεν οὖν ἔχει[2] ζιζάνια?' 28 Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς,
'Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν.' Οἱ δὲ δοῦλοι ʹεἶπον
αὐτῷ,ʾ 'Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξομεν[3] αὐτά?' 29 Ὁ
δὲ ⸀ἔφη, 'Οὔ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώση-
τε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. 30 Ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμ-
φότερα ⸀μέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν[4] καιρῷ τοῦ θερισμοῦ
ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, "Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ

[1]24 σπειροντι M^{pt}C, TR vs σπειραντι M^{pt}ℵB, Cr
[2]27 εχει 𝔐BC, Cr vs +τα ℵ*, TR
[3]28 συλλεξομεν M vs συλλεξωμεν Ɛ, TR Cr
[4]30 εν 𝔐B, Cr vs +τω ℵ*C, TR

22 °ℵ*B vs 𝔐C   23 ʹκαλην γην Ɛ vs 𝔐   23 ⸀συνιεις ℵB vs 𝔐C
25 ⸀επεσπειρεν B vs 𝔐C; (επεσπαρκεν ℵ*)
28 ʹλεγουσιν αυτω ℵ (ʃBC) vs 𝔐   29 ⸀φησιν Ɛ vs 𝔐
30 ⸀εως B vs 𝔐C; (αχρι ℵ*)

δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ
σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου." ' "

The Parable of the Mustard Seed
(Mk. 4:30-32; Lk. 13:18, 19)

31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων,
"Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως,
ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· 32 ὃ
μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ
αὐξηθῇ, μεῖζον[1] τῶν λαχάνων ἐστὶ καὶ γίνεται δένδρον,
ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν
τοῖς κλάδοις αὐτοῦ."

The Parable of the Leaven
(Lk. 13:20, 21)

33 Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· "Ὁμοία ἐστὶν ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψεν[2] εἰς
ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον."

The Use of Parables Fulfills Prophecy
(Mk. 4:33, 34)

34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς
τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς ⸀οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς,
35 ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,

«Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου,
Ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς °κόσμου.»

Jesus Explains the Parable of the Tares

36 Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ⸋ὁ
Ἰησοῦς.⸌ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες,
"⸀Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ."

[1]32 μειζον MƐ, TR Cr vs +παντων M^r
[2]33 εκρυψεν M vs ενεκρυψεν M^1Ɛ, TR Cr

34 ⸀ουδεν Ɛ vs 𝔐   35 °B vs 𝔐ℵ*C, [Cr]   36 ⸋ℵB vs 𝔐C
36 ⸀διασαφησον ℵ*B vs 𝔐C

35 Ps. 78:2

37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν °αὐτοῖς, "Ὁ σπείρων τὸ καλὸν
σπέρμα ἐστὶν ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου. **38** Ὁ δὲ ἀγρός ἐστιν
ὁ κόσμος, τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς
βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνιά εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, **39** ὁ δὲ
ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς
συντέλεια °τοῦ αἰῶνός ἐστιν, οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν.
40 Ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ καίεται,[1]
οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος °τούτου.
41 Ἀποστελεῖ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους
αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ
σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, **42** καὶ βαλοῦσιν
αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς
καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. **43** Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν
ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὦτα
°ἀκούειν ἀκουέτω.

The Parable of the Hidden Treasure

44 "°Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ,[2] ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος
ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ ⸂πάντα ὅσα
ἔχει πωλεῖ⸃ καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

The Parable of the Pearl of Great Price

45 "Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας, **46** ⸂ὃς
εὑρὼν⸃ ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε
πάντα ὅσα εἶχε καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

---

[1]40 καιεται 𝔐C vs κατακαιεται ℵB, TR [Cr]
[2]44 εν τω αγρω MBC, TR Cr vs εν αγρω Mʳ vs – ℵ*

---

37 °ℵB vs 𝔐C 39 °B vs 𝔐C; (– ο δε to εστιν ℵ*)
40 °ℵB vs 𝔐C 43 °ℵ*B vs 𝔐C 44 °ℵB vs 𝔐C
44 ⸂41-3 ℵ vs 𝔐C; (423 B) 46 ⸂ευρων δε ℵB vs 𝔐C

The Parable of the Dragnet

47 "Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ
βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους
συναγαγούσῃ, **48** ἣν ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ
τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς
⸀ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. **49** Οὕτως ἔσται ἐν τῇ
συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. Ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ
ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων **50** καὶ
βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός. Ἐκεῖ ἔσται ὁ
κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων."

The Treasury of Truth

51 ⸋Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,⸌ "Συνήκατε ταῦτα πάντα?"
Λέγουσιν αὐτῷ, "Ναί, °Κύριε."
52 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς
μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν[1] τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν
ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ
αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά."

53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς
ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν.

Jesus Is Rejected At Nazareth
(Mk. 6:1-6)

54 Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς
ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι αὐτοὺς καὶ
λέγειν, "Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις? **55** Οὐχ
οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός? ⸀Οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
λέγεται Μαριὰμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς[2]
καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας? **56** Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι

---

[1]52 εις την βασιλειαν M^{pt}, TR vs τη βασιλεια M^{pt}Ɛ, Cr
[2]55 Ιωσης M, TR vs Ιωαννης M^{1} ℵ*vid vs Ιωσηφ BC, Cr

---

48 ⸀αγγη Ɛ vs 𝔐 51 ⸋ℵB vs 𝔐C 51 °ℵB vs 𝔐C
55 ⸀ουχ Ɛ vs 𝔐

πρὸς ἡμᾶς εἰσι? Πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα?" **57** Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ ⸂πατρίδι αὐτοῦ⸃ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ." **58** Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

John the Baptist Is Beheaded
(Mk. 6:14-29; Lk. 9:7-9)

14 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ •τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, **2** καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, "Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ." **3** Ὁ γὰρ Ἡρῴδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν °αὐτὸν καὶ ⸂ἔθετο ἐν φυλακῇ⸃ διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

4 Ἔλεγε γὰρ ⸂αὐτῷ ὁ Ἰωάννης,⸃ "Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν." **5** Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἐφοβήθη[1] τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. **6** ⸀[1]Γενεσίων δὲ ⸀[2]ἀγομένων τοῦ Ἡρῴδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρῳδιάδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρῴδῃ. **7** Ὅθεν μεθ᾽ ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται.

8 Ἡ δέ, προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, "Δός μοι," φησίν, "ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ." **9** Καὶ ⸀ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς, διὰ °δὲ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσε δοθῆναι. **10** Καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε °τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. **11** Καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ,

[1]5 εφοβηθη **M𝔊**, **TR Cr** vs εφοβειτο Mʳ

57 ⸂πατριδι **B** vs **𝔐**; (ιδια πατριδι **ℵ**; ιδια πατριδι αυτου **C**)
1 •τετρααρχης **ℵC** vs **𝔐B** 3 °**ℵ*B** vs **𝔐C**, [**Cr**]
3 ⸂εν φυλακη απεθετο **ℵ*B*** vs **𝔐C** 4 ⸂231 (**B**) vs **𝔐C**; (3 **ℵ***)
6 ⸀[1]γενεσιοις **ℵB** vs **𝔐C** 6 ⸀[2]γενομενοις **ℵB** vs **𝔐**; (γενομενων **C**)
9 ⸀λυπηθεις **B** vs **𝔐ℵC** 9 °**B** vs **𝔐ℵC** 10 °**ℵ*B** vs **𝔐C**, [**Cr**]

καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. **12** Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ ⸀[1]σῶμα καὶ ἔθαψαν ⸀[2]αὐτό, καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

Jesus Feeds the Five Thousand
(Mk. 6:30-44; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 ⸂Καὶ ἀκούσας⸃ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ᾽ ἰδίαν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. **14** Καὶ ἐξελθὼν ⸋ὁ Ἰησοῦς⸌ εἶδε πολὺν ὄχλον καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοῖς[1] καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν.

15 Ὀψίας δὲ γενομένης, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ °αὐτοῦ, λέγοντες, "Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν. Ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα."

16 Ὁ δὲ °Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν. Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν."

17 Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, "Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας."

18 Ὁ δὲ εἶπε, "Φέρετέ μοι ⸉αὐτοὺς ὧδε.⸊" **19** Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ ⸂τοὺς χόρτους,⸃ λαβὼν[2] τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. **20** Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. **21** Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

[1]14 αυτοις **𝔐𝔊**, **Cr** vs αυτους **TR**
[2]19 λαβων **𝔐B**, **Cr** vs και λαβων **ℵC***, **TR**

12 ⸀[1]πτωμα **𝔊** vs **𝔐** 12 ⸀[2]αυτον **ℵ*B**, [**Cr**] vs **𝔐C**
13 ⸂ακουσας δε **ℵB** vs **𝔐C** 14 ⸋**ℵB** vs **𝔐C** 15 °**ℵB** vs **𝔐C**
16 °**ℵ*** vs **𝔐BC**, [**Cr**] 18 ⸉**ℵB** vs **𝔐C**
19 ⸂του χορτου **𝔊** vs **M**

Jesus Walks on the Sea
(Mk. 6:45-52; Jn. 6:15-21)

22 Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ⸋ὁ Ἰησοῦς⸌ τοὺς μαθητὰς[1]
ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν,
ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. 23 Καὶ ἀπολύσας τοὺς
ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ᾽ ἰδίαν προσεύξασθαι.
᾿Οψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ. 24 Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη
⸂μέσον τῆς θαλάσσης ἦν,⸃ βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν
κυμάτων, ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος.
25 Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ⸀ἀπῆλθε πρὸς αὐτοὺς
⸋ὁ Ἰησοῦς,⸌ περιπατῶν ἐπὶ ⸂τῆς θαλάσσης.⸃ 26 ⸂¹Καὶ
ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ⸃ ἐπὶ ⸂²τὴν θάλασσαν⸃ περι-
πατοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες ὅτι "Φάντασμά ἐστι!"
Καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν.
27 ⸀Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν ⸂αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,⸃ λέγων,
"Θαρσεῖτε! ᾿Εγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε."
28 ᾿Αποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε,[2] "Κύριε, εἰ σὺ εἶ,
κέλευσόν με ⸉πρός σε ἐλθεῖν⸊ ἐπὶ τὰ ὕδατα."
29 ῾Ο δὲ εἶπεν, "᾿Ελθέ." Καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου °ὁ
Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα ⸀ἐλθεῖν πρὸς τὸν
᾿Ιησοῦν.
30 Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον °ἰσχυρὸν ἐφοβήθη, καὶ
ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξε, λέγων, "Κύριε, σῶσόν
με!"

---

[1]22 μαθητας M^{pt}ℵC, Cr vs + αυτου M^{pt}B, TR
[2]28 αυτω ο Πετρος ειπε Mℵ C, TR Cr vs ο Πετρος ειπε M^r vs ο Πετρος ειπε αυτω B

---

22 ⸋Ϲ vs M
24 ⸂σταδιους πολλους απο της γης απειχεν B vs 𝔐 ℵC
25 ⸀ηλθεν ℵB vs MC*vid 25 ⸋Ϲ vs 𝔐
25 ⸂την θαλασσαν ℵB vs 𝔐 C
26 ⸂¹οι δε μαθηται ιδοντες αυτον B vs 𝔐 C; (ιδοντες δε αυτον ℵ*)
26 ⸂²της θαλασσης Ϲ vs 𝔐 27 ⸀ευθυς ℵB vs 𝔐 C
27 ⸂231 B, [Cr] vs 𝔐 C; (1 ℵ*) 28 ⸉312 Ϲ vs M
29 °ℵB vs 𝔐 C, [Cr] 29 ⸀και ηλθεν B vs 𝔐; (ελθειν ηλθεν ουν ℵ*)
30 °ℵB* vs 𝔐 C, [Cr]

31 Εὐθέως δὲ[1] ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο
αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ, "᾿Ολιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας?"
32 Καὶ ⸀ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ
ἄνεμος. 33 Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ °ἐλθόντες προσεκύνησαν
αὐτῷ, λέγοντες, "᾿Αληθῶς Θεοῦ Υἱὸς εἶ!"

Many Touch Jesus and Are Made Whole
(Mk. 6:53-56)

34 Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ⸀εἰς τὴν γῆν ⸆Γεννησαρέτ.[2]
35 Καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου
ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ
προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, 36 καὶ
παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα[3] μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου
τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. Καὶ ὅσοι ἥψαντο διεσώθησαν.

Defilement Comes from Within
(Mk. 7:1-23)

15 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ °οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων
⸉γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι,⸊ λέγοντες, 2 "Διὰ τί οἱ
μαθηταί σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσ-
βυτέρων? Οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας °αὐτῶν ὅταν
ἄρτον ἐσθίωσιν."
3 ῾Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, "Διὰ τί καὶ ὑμεῖς
παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν
ὑμῶν? 4 ῾Ο γὰρ Θεὸς ⸂ἐνετείλατο, λέγων,⸃ «Τίμα τὸν
πατέρα[4] καὶ τὴν μητέρα,» καὶ, «῾Ο κακολογῶν πατέρα ἢ
μητέρα θανάτῳ τελευτάτω.» 5 ῾Υμεῖς δὲ λέγετε, '῞Ος
ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, "Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ

---

[1]31 ευθεως δε M (ευθυς ℵ) BC, TR Cr vs και ευθεως M^r
[2]34 Γεννησαρετ M^{pt}Ϲ, TR Cr vs Γενησαρετ M^{pt} vs Γεννησαρεθ M^{pt}
[3]36 ινα MϹ, TR Cr vs + καν M^r
[4]4 πατερα MϹ, Cr vs + σου TR

---

32 ⸀αναβαντων ℵB vs 𝔐 C 33 °ℵB vs 𝔐 34 ⸀επι Ϲ vs 𝔐
34 ⸆εις ℵB vs 𝔐 C 1 °ℵB vs 𝔐 C 1 ⸉321 ℵB vs 𝔐 C
2 °ℵB vs 𝔐 C, [Cr] 4 ⸀ειπεν B vs 𝔐 ℵC

4a Ex. 20:12; Deut. 5:16 4b Ex. 21:17

ὠφεληθῇς,"' 6 °καὶ οὐ μὴ ⸀τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ
τὴν μητέρα αὐτοῦ.[1] Καὶ ἠκυρώσατε ⸂τὴν ἐντολὴν⸃ τοῦ
Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. 7 Ὑποκριταί! Καλῶς •προ-
εφήτευσε περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας, λέγων,

8 «⸋1Ἐγγίζει μοι⸌ ὁ λαὸς οὗτος ⸋2τῷ στόματι αὐτῶν,
Καὶ⸌ τοῖς χείλεσί με τιμᾷ,
Ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.
9 Μάτην δὲ σέβονταί με,
Διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.»

10 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς,
"Ἀκούετε καὶ συνίετε. 11 Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα
κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ
στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον."
12 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ °αὐτοῦ ⸀εἶπον αὐτῷ,
"Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκαν-
δαλίσθησαν?"
13 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε, "Πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ
ἐφύτευσεν ὁ Πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται.
14 Ἄφετε αὐτούς. ⸉Ὁδηγοί εἰσι τυφλοὶ⸊ °τυφλῶν. Τυφλὸς
δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται."[2]
15 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, "Φράσον ἡμῖν
τὴν παραβολὴν °ταύτην."
16 Ὁ δὲ °Ἰησοῦς εἶπεν, "Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί
ἐστε? 17 ⸀Οὔπω νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ
στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται?
18 Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας
ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. 19 Ἐκ γὰρ τῆς

[1]6 η την μητερα αυτου **M**C, **TR** vs η την μητερα M^r vs —**אB**, **Cr**
[2]14 πεσουνται **M**Ɛ, **TR Cr** vs εμπεσουνται M^r

6 °Ɛ vs 𝔐 — 6 ⸀τιμησει **BC** vs **M**א
6 ⸂τον λογον **B** vs 𝔐; (τον νομον א*C) — 7 •επροφητευσε Ɛ vs 𝔐
8 ⸋1 2אB vs 𝔐C — 12 °אB vs 𝔐C — 12 ⸀λεγουσιν **B** vs 𝔐אC
14 ⸉321 **B** vs 𝔐א*C — 14 °א*B vs 𝔐C, [**Cr**] — 15 °אB vs 𝔐C, [**Cr**]
16 °אB vs 𝔐C — 17 ⸀ου **B** vs 𝔐אC

8,9 Is. 29:13 LXX

καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι,
πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. 20 Ταῦτά
ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον, τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ
φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον."

A Gentile Is Blessed for Her Faith
(Mk. 7:24-30)

21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ
μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. 22 Καὶ ἰδού, γυνὴ Χαναναία ἀπὸ
τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ⸀1ἐκραύγασεν °αὐτῷ, λε-
γουσα, "Ἐλέησόν με, Κύριε, ⸀2Υἱὲ Δαβίδ! Ἡ θυγάτηρ μου
κακῶς δαιμονίζεται." 23 Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον.
Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ⸀ἠρώτων αὐτόν,
λέγοντες, "Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν."
24 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, "Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ
πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ."
25 Ἡ δὲ ἐλθοῦσα[1] προσεκύνησεν[2] αὐτῷ λέγουσα,
"Κύριε, βοήθει μοι!"
26 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, "Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν
ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις."
27 Ἡ δὲ εἶπε, "Ναί, Κύριε, καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει
ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν
κυρίων αὐτῶν."
28 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, "Ὦ γύναι,
μεγάλη σου ἡ πίστις! Γενηθήτω σοι ὡς θέλεις." Καὶ ἰάθη ἡ
θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

Jesus Heals Great Multitudes

29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθε παρὰ τὴν
θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο

[1]25 ελθουσα **M**Ɛ, **TR Cr** vs απελθουσα M^r
[2]25 προσεκυνησεν **M**C vs προσεκυνει **א*B**, **TR Cr**

22 ⸀1εκραζεν **B** (εκραξεν א*) vs 𝔐C — 22 °Ɛ vs 𝔐
22 ⸀2Υιος **B** vs 𝔐אC — 23 ⸀ηρωτουν Ɛ vs 𝔐

ἐκεῖ. **30** Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχοντες μεθ᾽ ἑαυτῶν χωλούς, ⸉τυφλούς, κωφούς, κυλλούς,⸊ καὶ ἑτέρους πολλούς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας ⸂τοῦ Ἰησοῦ,⸃ καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· **31** ὥστε ⸂τοὺς ὄχλους⸃ θαυμάσαι βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, ⸆χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν[1] τὸν Θεὸν Ἰσραήλ.

Jesus Feeds the Four Thousand
(Mk. 8:1-10)

32 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπε, "Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι[2] τρεῖς προσμένουσί μοι καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι. Καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις[3] οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ."

33 Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ °αὐτοῦ, "Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον?"

34 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Πόσους ἄρτους ἔχετε?"

Οἱ δὲ εἶπον, "Ἑπτά, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια."

35 Καὶ ⸀ἐκέλευσε ⸂τοῖς ὄχλοις⸃ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. **36** ⸂Καὶ λαβὼν⸃ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, ⸆εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ⸀ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς °αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ ⸂τῷ ὄχλῳ.⸃ **37** Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν. Καὶ ⸉ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων,⸊ ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. **38** Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. **39** Καὶ

---

[1]31 εδοξασαν **M**BC, TR Cr vs εδοξαζον Mʳא
[2]32 ημεραι M[pt]BC, Cr vs ημερας M[pt]א, TR
[3]32 νηστεις **M**BC, TR Cr vs νηστις Mʳא

---

30 ⸉132 א vs **M**; (213 C; 312 B) **30** ⸂αυτου אB vs 𝔐 C
31 ⸂τον οχλον אC vs 𝔐 B **31** ⸆και 𝔊 vs **M**
33 °אB vs 𝔐 C **35** ⸀παραγγειλας אB vs 𝔐 C
35 ⸂τω οχλω אB vs **M** (τους οχλους C) **36** ⸂ελαβεν אB vs 𝔐 C
36 ⸆και אB vs 𝔐 **36** ⸀εδιδου אB vs 𝔐 C **36** °אB vs 𝔐 C
36 ⸂τοις οχλοις אB vs 𝔐 C **37** ⸉2-51 B vs 𝔐 אC

ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη[1] εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια ⸀Μαγδαλά.

Discerning the Signs of the Times
(Mk. 8:11-13; Lk. 12:54-56)

16 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. **2** Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, "Ὀψίας γενομένης λέγετε, 'Εὐδία, πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός.' **3** Καὶ πρωΐ, 'Σήμερον χειμών, πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός.' °Ὑποκριταί! Τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε. **4** Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ ⸋τοῦ προφήτου.⸌" Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθε.

Beware of the Leaven of the Pharisees and Sadducees
(Mk. 8:14-21)

5 Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ °αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. **6** Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων."

7 Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες ὅτι "Ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν."

8 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν °αὐτοῖς, "Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ⸀ἐλάβετε? **9** Οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε? **10** Οὐδὲ

---

[1]39 ανεβη M[pt]C vs ενεβη M[pt]אB, TR Cr

---

39 ⸀Μαγαδαν א*B vs 𝔐; (Μαγδαλαν C)
3 °C* vs 𝔐; (− οψιας, verse 2, to δυνασθε, verse 3 אB, [Cr])
4 ⸋אB vs 𝔐 C **5** °𝔊 vs 𝔐 **8** °אB vs **M**C
8 ⸀εχετε אB vs 𝔐 C

τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε? **11** Πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ⸀1ἄρτου εἶπον ὑμῖν ⸀2προσέχειν ⸆ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων?" **12** Τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης ⸂τοῦ ἄρτου,⸃ ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

Peter Confesses Jesus as the Christ
(Mk. 8:27-30; Lk. 9:18-20)

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων, "⸂Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι,⸃ τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου?"

14 Οἱ δὲ εἶπον, "Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλίαν, ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν ἢ ἕνα τῶν προφητῶν."

15 Λέγει αὐτοῖς, "Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι?"

16 Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε, "Σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος."

17 ⸂Καὶ ἀποκριθεὶς⸃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ Πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **18** Κἀγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι Ἅιδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. **19** °Καὶ δώσω σοι τὰς ⸀κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς." **20** Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς °αὐτοῦ ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦςˈ ὁ Χριστός.

ˈ20 Ιησους Mpt C, TR vs — Mpt ℵ*B, Cr

---

11 ⸀1αρτων 𝔊 vs M 11 ⸀2προσεχετε 𝔊 vs M 11 ⸆δε 𝔊 vs 𝔐
12 ⸂των αρτων B vs 𝔐 C; (των Φαρισαιων και Σαδδουκαιων ℵ*)
13 ⸂13-6 B vs 𝔐; (1324-6 C; 14-63 ℵ*)
17 ⸂αποκριθεις δε ℵB vs 𝔐 C 19 °ℵB* vs 𝔐 C*
19 ⸀κλειδας ℵ*B* vs 𝔐 C 20 °𝔊 vs 𝔐

Jesus Predicts His Death and Resurrection
(Mk. 8:31-33; Lk. 9:21, 22)

21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν ⸉ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα⸊ καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

22 Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ, λέγων, "Ἵλεώς σοι, Κύριε! Οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο."

23 Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ, "Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ! Σκάνδαλόν ⸂μου εἶ⸃, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων."

Taking Up the Cross
(Mk. 8:34-9:1; Lk. 9:23-27)

24 Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, "Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι. **25** Ὃς γὰρ ⸀ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν, ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν. **26** Τί γὰρ ⸀ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ? Ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ? **27** Μέλλει γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. **28** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ⸆εἰσί τινες ὧδε ἑστῶτεςˈ οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσι τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ."

ˈ28 ωδε εστωτες M vs των ωδε εστωτων 𝔊, Cr vs των ωδε εστηκοτων TR

---

21 ⸉231 ℵB vs 𝔐 C 23 ⸂ει εμου ℵ*B vs 𝔐; (ει μου C)
25 ⸀εαν 𝔊 vs 𝔐 26 ⸀ωφεληθησεται ℵB vs 𝔐 C
28 ⸆οτι ℵB vs 𝔐 C

Jesus Is Transfigured on the Mount
(Mk. 9:2-13; Lk. 9:28-36)

17 Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ ᾿Ιησοῦς τὸν
Πέτρον καὶ ᾿Ιάκωβον καὶ ᾿Ιωάννην τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ᾽ ἰδίαν.
2 Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ
ἐγένοντο[1] λευκὰ ὡς τὸ φῶς. **3** Καὶ ἰδού, ⸀ὤφθησαν αὐτοῖς
Μωσῆς καὶ ᾿Ηλίας ⸂μετ᾽ αὐτοῦ συλλαλοῦντες.⸃
4 ᾿Αποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ ᾿Ιησοῦ, "Κύριε, καλόν
ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ⸀ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς
σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωσῇ μίαν καὶ ⸂μίαν ᾿Ηλίᾳ.⸃"
5 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, νεφέλη φωτεινὴ
ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδού, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης,
λέγουσα, "Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ
εὐδόκησα. ⸂Αὐτοῦ ἀκούετε.⸃!"
6 Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον
αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. **7** Καὶ ⸉προσελθὼν ὁ
᾿Ιησοῦς ἥψατο αὐτῶν καὶ⸊ εἶπεν, "᾿Εγέρθητε καὶ μὴ
φοβεῖσθε." **8** ᾿Επάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν,
οὐδένα εἶδον εἰ μὴ ⸉τὸν ᾿Ιησοῦν⸊ μόνον.
9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ[2] τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο
αὐτοῖς ὁ ᾿Ιησοῦς, λέγων, "Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα ἕως οὗ
ὁ Υἱὸς τοῦ ᾿Ανθρώπου ἐκ νεκρῶν ⸀ἀναστῇ."
10 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ °αὐτοῦ, λέγοντες,
"Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι ᾿Ηλίαν δεῖ ἐλθεῖν
πρῶτον?"

---

[1]2 εγενοντο M^{pt} vs εγενετο M^{pt}Є, TR Cr
[2]9 εκ 𝔐 Є, Cr vs απο TR

---

3 ⸀ωφθη אB vs 𝔐 C   3 ⸂312 (א) (B) vs 𝔐 C
4 ⸀ποιησω Є vs 𝔐   4 ⸂אC vs M B   5 ⸂אB vs 𝔐 C
7 ⸉προσηλθεν ο Ιησους και αψαμενος αυτων אB vs 𝔐 C
8 ⸉αυτον Ιησουν B* (⸂א) vs 𝔐 C   9 ⸀εγερθη B vs 𝔐 אC
10 °א vs 𝔐 BC

11 ῾Ο δὲ °¹᾿Ιησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν °²αὐτοῖς, "᾿Ηλίας
μὲν ἔρχεται °³πρῶτον καὶ ἀποκαταστήσει πάντα.
12 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ᾿Ηλίας ἤδη ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν
αὐτόν, ἀλλὰ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν. Οὕτω καὶ ὁ
Υἱὸς τοῦ ᾿Ανθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ᾽ αὐτῶν." **13** Τότε
συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ ᾿Ιωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ εἶπεν
αὐτοῖς.

Jesus Heals a Boy with an Unclean Spirit
(Mk. 9:14-29; Lk. 9:37-43a)

14 Καὶ ἐλθόντων °αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν
αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν[1] καὶ λέγων, **15** "Κύριε,
ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει·
πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ.
16 Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ
ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι."
17 ᾿Αποκριθεὶς δὲ ὁ ᾿Ιησοῦς εἶπεν, "⸆Ὦ γενεὰ ἄπιστος
καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ⸂ἔσομαι μεθ᾽ ὑμῶν⸃? Ἕως
πότε ἀνέξομαι ὑμῶν? Φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε." **18** Καὶ
ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ ᾿Ιησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ
δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη[2] ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
19 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ ᾿Ιησοῦ κατ᾽ ἰδίαν
εἶπον, "Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό?"
20 ῾Ο δὲ ⸉¹᾿Ιησοῦς εἶπεν⸊ αὐτοῖς, "Διὰ τὴν ⸀ἀπιστίαν
ὑμῶν. ᾿Αμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον
σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, '⸉²Μετάβηθι ἐντεῦθεν⸊
ἐκεῖ,' καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν.
21 ⸋Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ
καὶ νηστείᾳ.⸌"

---

[1]14 αυτον 𝔐 Є, Cr vs αυτω TR
[2]18 εθεραπευθη MЄ, TR Cr vs ιαθη M^{r}

---

11 °¹אB vs 𝔐 C   11 °²B vs 𝔐 אC   11 °³אB vs 𝔐 C
14 °אB vs 𝔐 C   17 ⸂231 Є vs 𝔐
20 ⸉¹λεγει אB vs 𝔐 C   20 ⸀ολιγοπιστιαν אB vs 𝔐 C
20 ⸉²μεταβα ενθεν אB vs 𝔐 C   21 ⸋א*B vs 𝔐 C

Jesus Again Predicts His Death and Resurrection
(Mk. 9:30-32; Lk. 9:43b-45)

22 ⸀᾽Αναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν
αὐτοῖς ὁ ᾽Ιησοῦς, "Μέλλει ὁ Υἱὸς τοῦ ᾽Ανθρώπου παρα-
δίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, 23 καὶ ἀποκτενοῦσιν
αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται." Καὶ ἐλυπήθησαν
σφόδρα.

Peter and His Master Pay their Taxes

24 ᾽Ελθόντων δὲ αὐτῶν εἰς •Καπερναούμ, προσῆλθον οἱ
τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπον, "῾Ο
διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ °τὰ δίδραχμα?"
25 Λέγει, "Ναί."
Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν[1] εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ
᾽Ιησοῦς, λέγων, "Τί σοι δοκεῖ, Σίμων? Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς
ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον? ᾽Απὸ τῶν υἱῶν
αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων?"
26 ⸀Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος,⸃ "᾽Απὸ τῶν ἀλλοτρίων."
῎Εφη αὐτῷ ὁ ᾽Ιησοῦς, "῎Αρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί.
27 ῞Ινα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς τὴν[2]
θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβαίνοντα[3] πρῶτον
ἰχθὺν ἆρον. Καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὑρήσεις στατῆρα·
ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ."

Greatness in the Kingdom
(Mk. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

18 ᾽Εν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ ᾽Ιησοῦ,
λέγοντες, "Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
οὐρανῶν?"

---

[1]25 οτε εισηλθεν **M**, **TR** vs οτε εισηλθον Mʳ vs ελθοντα **B**, **Cr** vs οτε ηλθον **C** vs εισελθοντα א*
[2]27 την **M**, **TR** vs —Mʳא**B**, **Cr**
[3]27 αναβαινοντα Mᵖᵗ vs αναβαντα Mᵖᵗא**B**, **TR Cr**

---

22 ⸀συστρεφομενων א**B** vs 𝔐 **C**
24 •Καφαρναουμ א**B** vs 𝔐 **C**   24 °א* vs 𝔐 **BC**, [**Cr**]
26 ⸀ ειποντος δε **B** vs 𝔐; (λεγει αυτω ο Πετρος απο των αλλο-
τριων ειποντος δε αυτου **C**; ο δε εφη απο των αλλοτριων
ειποντος δε א)

2 Καὶ προσκαλεσάμενος ⸋ὁ ᾽Ιησοῦς⸌ παιδίον ἔστησεν
αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, 3 καὶ εἶπεν, "᾽Αμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν
μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς
τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 4 ῞Οστις οὖν ταπεινώσει[1]
ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ
βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. 5 Καὶ ὃς ἐὰν δέξηται ⸀παιδίον
τοιοῦτον ἓν⸃ ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται.

Jesus Warns of Offenses
(Mk. 9:42-48; Lk. 17:1, 2)

6 "῞Ος δ᾽ ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν
πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος
ὀνικὸς εἰς[2] τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ
πελάγει τῆς θαλάσσης. 7 Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν
σκανδάλων! ᾽Ανάγκη γάρ °¹ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα,
πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ °²ἐκείνῳ δι᾽ οὗ τὸ σκάνδαλον
ἔρχεται! 8 Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε,
ἔκκοψον ⸀αὐτὰ καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. Καλόν σοί ἐστιν
εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ⸉χωλὸν ἢ κυλλόν,⸊ ἢ δύο χεῖρας ἢ
δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. 9 Καὶ εἰ
ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ
σοῦ. Καλόν σοί ἐστι μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ
δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν Γέενναν τοῦ
πυρός.

The Parable of the Lost Sheep
(Lk. 15:3-7)

10 "῾Ορᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν
τούτων, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς
διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν

---

[1]4 ταπεινωσει 𝔐א**B**, **Cr** vs ταπεινωση **TR**
[2]6 εις 𝔐 vs περι א**B**, **Cr** vs επι **TR**

---

2 ⸋א**B** vs 𝔐
5 ⸀εν παιδιον τοιουτο **B** vs **M**; (παιδιον εν τοιουτο א)
7 °¹**B** vs 𝔐א   7 °²א vs 𝔐 **B**   8 ⸀αυτον א**B** vs 𝔐
8 ⸉321 א**B** vs 𝔐

οὐρανοῖς. 11 □Ἦλθε γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου σῶσαι τὸ
ἀπολωλός.\ 12 Τί ὑμῖν δοκεῖ? Ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ
ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ⸀ἀφεὶς τὰ
ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη ⸆ πορευθεὶς ζητεῖ τὸ
πλανώμενον? 13 Καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω
ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ᾽ αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα
ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. 14 Οὕτως οὐκ ἔστι θέλημα
ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα
ἀπόληται ⸀εἷς τῶν μικρῶν τούτων.

Restoration of a Brother
(Lk. 17:3, 4)

15 "Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ[1] □εἰς σὲ\ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε
καὶ[2] ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. Ἐάν σου
ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. 16 Ἐὰν δὲ μὴ
ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα «ἐπὶ
στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα.»
17 Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἐὰν δὲ
καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς
καὶ ὁ τελώνης. 18 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ
τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα ἐν ⸂τῷ οὐρανῷ,⸃ καὶ ὅσα ἐὰν
λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα ἐν °τῷ οὐρανῷ.
19 Πάλιν ἀμὴν[3] λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο ⸂ὑμῶν συμ-
φωνήσωσιν⸃ ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ
ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ Πατρός μου
τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 20 Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς
τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν."

---

[1]15 αμαρτηση MℵB, TR Cr vs αμαρτη Mʳ
[2]15 και M^{pt}, TR vs — M^{pt}ℵB, Cr
[3]19 αμην 𝔐 B, [Cr] vs —ℵ, TR

---

11 □ℵB vs 𝔐 12 ⸀αφησει B vs 𝔐 ℵ 12 ⸆και B vs 𝔐 ℵ
14 ⸀εν ℵB vs 𝔐 15 □ℵB vs 𝔐, [Cr]
18 ⸂ουρανω B vs 𝔐; (τοις ουρανοις ℵ) 18 °ℵB vs 𝔐
19 ⸂συμφωνησωσιν εξ υμων (συμφωνησουσιν ℵ) B vs 𝔐

16 Deut. 19:15

The Parable of the Unforgiving Servant

21 Τότε προσελθὼν ⸂αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε,⸃ "Κύριε,
ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω
αὐτῷ? Ἕως ἑπτάκις?"
22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις,
ἀλλ᾽ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. 23 Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ ὃς ἠθέλησε
συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. 24 Ἀρξαμένου δὲ
αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων
ταλάντων. 25 Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν
αὐτὸν ὁ κύριος °¹αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα °²αὐτοῦ
καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ⸀εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι.
26 Πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ, λέγων °'Κύριε,
μακροθύμησον ἐπ᾽ ἐμοί, καὶ πάντα ⸉σοι ἀποδώσω.⸊'
27 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου
ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.
28 "Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν
συνδούλων αὐτοῦ ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια. Καὶ
κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγε, λέγων, 'Ἀπόδος °μοι εἴ[1] τι
ὀφείλεις!' 29 Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ □εἰς τοὺς
πόδας αὐτοῦ\ παρεκάλει αὐτόν, λέγων, 'Μακροθύμησον
ἐπ᾽ ἐμοί, καὶ[2] ἀποδώσω σοι.' 30 Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ
ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως °οὗ ἀποδῷ τὸ
ὀφειλόμενον. 31 Ἰδόντες ⸀δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ
γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν
τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν[3] πάντα τὰ γενόμενα.
32 "Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει
αὐτῷ, 'Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά

---

[1]28 ει 𝔐Ͼ, Cr vs ο TR
[2]29 και MϾ, Cr vs + παντα TR
[3]31 εαυτων 𝔐Ͼ, Cr vs αυτων TR

---

21 ⸂2-4 1 B vs 𝔐; (2-4 ℵ*)
25 °¹ ²ℵB vs 𝔐 25 ⸀εχει B vs 𝔐 ℵ 26 °B vs 𝔐 ℵ
26 ⸉ℵB vs 𝔐 28 °ℵB vs 𝔐 C 29 □Ͼ vs 𝔐
30 °Ͼ vs 𝔐 31 ⸀ουν ℵ*B vs 𝔐 C

σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με. 33 Οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν
σύνδουλόν σου, ὡς ⸂καὶ ἐγώ⸃ σε ἠλέησα?' 34 Καὶ ὀργισθεὶς
ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ
ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον °αὐτῷ. 35 Οὕτω καὶ ὁ Πατήρ
μου ὁ ⸀ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν □τὰ παραπτώματα
αὐτῶν.⸌"

19 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους
τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς
τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. 2 Καὶ
ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς
ἐκεῖ.

Jesus Teaches on Divorce
(Mk. 10:1-12)

3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ °¹οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες
αὐτόν, καὶ λέγοντες °²αὐτῷ, "Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ
ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν?"
4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν °αὐτοῖς, "Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ
⸀ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς «ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς»?
5 Καὶ εἶπεν,

"«•Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα[1]
καὶ τὴν μητέρα
Καὶ προσκολληθήσεται[2] τῇ γυναικὶ[3] αὐτοῦ,
Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.»

[1]5 πατερα M^{pt}ℵB, TR Cr vs + αυτου M^{pt}C
[2]5 προσκολληθησεται M^{pt} (ℵ) C, TR vs κολληθησεται M^{pt}B, Cr
[3]5 τη γυναικι M (ℵ) BC, TR Cr vs προς την γυναικα M^{r}

33 ⸂καγω ℵB vs 𝔐C   34 °B vs 𝔐ℵ*C
35 ⸀ουρανιος ℵB vs MC*vid   35 □ℵB vs 𝔐C   3 °¹BC vs 𝔐ℵ
3 °²Ꞓ vs M   4 °ℵB vs 𝔐C   4 ⸀κτισας B vs 𝔐ℵC
5 •ενεκα ℵB vs 𝔐C

4 Gen. 1:27; 5:2   5 Gen. 2:24

6 Ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. Ὃ οὖν ὁ Θεὸς
συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω."
7 Λέγουσιν αὐτῷ, "Τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι
βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολῦσαι °αὐτήν?"
8 Λέγει αὐτοῖς ὅτι "Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν
ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν, ἀπ'
ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. 9 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν
ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ[1] καὶ γαμήσῃ
ἄλλην ⸂μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται.⸃"
10 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ °αὐτοῦ, "Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ
αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει
γαμῆσαι."

Jesus Teaches on Celibacy

11 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον
°τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. 12 Εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ
κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες
εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι
οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν. Ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω."

Jesus Blesses Little Children
(Mk. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

13 Τότε ⸀προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ
αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.
14 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, "Ἄφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε
αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία

[1]9 μη επι πορνεια 𝔐ℵC, Cr vs παρεκτος λογου πορνειας B vs ει
μη επι πορνεια TR

7 °ℵ vs 𝔐BC, [Cr]
9 ⸂μοιχαται (ℵ) vs 𝔐;(ποιει αυτην μοιχευθηναι και ο απολελυμενην
γαμησας μοιχαται B [γαμων for γαμησας C*])
10 °ℵB vs 𝔐, [Cr]   11 °B vs 𝔐ℵC, [Cr]
13 ⸀προσηνεχθησαν Ꞓ vs 𝔐

τῶν οὐρανῶν." **15** Καὶ ἐπιθεὶς ⸀αὐτοῖς τὰς χεῖρας⸃
ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

The Rich Young Ruler
(Mk. 10:17-22; Lk. 18:18-23)

16 Καὶ ἰδού, εἷς[1] προσελθὼν ⸂εἶπεν αὐτῷ,⸃ "Διδάσκαλε
°ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ⸀ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον⸃?"
17 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, "Τί με ⸀[1]λέγεις ἀγαθόν⸃? ⸀[2]Οὐδεὶς
ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός.⸃ Εἰ δὲ θέλεις ⸂εἰσελθεῖν εἰς τὴν
ζωήν,⸃ τήρησον τὰς ἐντολάς."
18 Λέγει αὐτῷ, "Ποίας?"
Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, "Τὸ «Οὐ φονεύσεις, Οὐ μοιχεύσεις,
Οὐ κλέψεις, Οὐ ψευδομαρτυρήσεις, **19** Τίμα τὸν πατέρα[2]
καὶ τὴν μητέρα,» καὶ «Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς
σεαυτόν.»"
20 Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, "Πάντα ταῦτα ⸀ἐφυλαξάμην
□ἐκ νεότητός μου.\ Τί ἔτι ὑστερῶ?"
21 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε
πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς ᵀ πτωχοῖς, καὶ ἕξεις
θησαυρὸν ἐν ⸀οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι."
22 Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθε
λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

---

[1]16 εις **MG**, **TR Cr** vs + τις Mʳ
[2]19 πατερα **MG**, **Cr** vs + σου **TR**

---

15 ⸀τας χειρας αυτοις **B** vs 𝔐 C; (τας χειρας επ αυτους א)
16 ⸂אB vs 𝔐 C 16 °אB vs 𝔐 C
16 ⸀ποιησω ινα σχω ζωην αιωνιον BC*vid vs 𝔐; (ποιησας ζωην αιωνιον κληρονομησω א)
17 ⸀[1]ερωτας περι του αγαθου אB vs 𝔐 C
17 ⸀[2]εις εστιν ο αγαθος א (− εις B*) vs 𝔐 C 17 ⸂2-41 G vs 𝔐
20 ⸀εφυλαξα אB vs 𝔐 C 20 □א*B vs 𝔐 C
21 ᵀτοις B[Cr] vs 𝔐 אC 21 ⸀ουρανοις BC vs 𝔐 א

18,19a Ex. 20:12-16; Deut. 5:16-20 **19b** Lev. 19:18

Possessions and the Kingdom of God
(Mk. 10:23-31; Lk. 18:24-30)

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, "Ἀμὴν λέγω
ὑμῖν ὅτι ⸂δυσκόλως πλούσιος⸃ εἰσελεύσεται εἰς τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. **24** Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν,
εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος
διελθεῖν[1] ἢ πλούσιον ⸀εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ
εἰσελθεῖν.⸃"
25 Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ °αὐτοῦ ἐξεπλήσσοντο
σφόδρα, λέγοντες, "Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι?"
26 Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Παρὰ
ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ Θεῷ πάντα
δυνατά."[2]
27 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, "Ἰδού, ἡμεῖς
ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. Τί ἄρα ἔσται
ἡμῖν?"
28 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ Παλιγγενεσίᾳ ὅταν
καθίσῃ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ,
⸀καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς
δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. **29** Καὶ πᾶς ⸀ὃς ἀφῆκεν οἰκίας ἢ
ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ
τέκνα ἢ ἀγροὺς[3] ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου ἑκατονταπλασίονα λήψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. **30** Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι
πρῶτοι.

---

[1]24 διελθειν **MB**, **TR Cr** vs εισελθειν Mʳ אC
[2]26 παντα δυνατα **M** (⸂א) **BC***, **Cr** vs + εστι **TR**
[3]29 οικιας η αδελφους η αδελφας η πατερα η μητερα η γυναικα η τεκνα η αγρους **M**, **TR** vs οικιαν η αδ. η αδ. η πατ. η μητ. η γυν. η τεκ. η αγ. Mʳ vs οικιας η αδ. η αδ. η πατ. η μητ. η τεκ. η αγ. **B**, **Cr** vs αδ. η αδ. η πατ. η μητ. η γυν. η τεκ. η αγ. א* vs αδ. η αδ. η πατ. η μητ. η γυν. η τεκ. η αγ. η οικιας C*

---

23 ⸂G vs 𝔐 24 ⸀61-5 B vs 𝔐 C; (1-5 א)
25 °G vs M 28 ⸀καθησεσθε G vs 𝔐 29 ⸀οστις G vs M

The Parable of the Workers in the Vineyard

20 "῾Ομοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
οἰκοδεσπότῃ ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι
ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 2 Καὶ συμφωνήσας[1]
μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν
αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 3 Καὶ ἐξελθὼν περὶ[2]
τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς.
4 Καὶ ἐκείνοις[3] εἶπεν, '῾Υπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν
ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν.' Οἱ δὲ ἀπῆλθον.
5 Πάλιν ⸆ ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν
ὡσαύτως. 6 Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην °¹ὥραν ἐξελθὼν εὗρεν
ἄλλους ἑστῶτας °²ἀργούς, καὶ λέγει αὐτοῖς, 'Τί ὧδε
ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί?' 7 Λέγουσιν αὐτῷ, '῞Οτι
οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο.' Λέγει αὐτοῖς, '῾Υπάγετε καὶ
ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, ⸋καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε.⸌'
8 ᾿Οψίας δὲ γενομένης, λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ
ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, 'Κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος
αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν
πρώτων.'
9 "Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ
δηνάριον. 10 ⸂¹᾿Ελθόντες δὲ⸃ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι
⸀πλείονα λήψονται· καὶ ἔλαβον ⸂²καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον.⸃
11 Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου,
12 λέγοντες °ὅτι 'Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ
ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς
ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα.' 13 ῾Ο δὲ ἀποκριθεὶς ⸉εἶπεν
ἑνὶ αὐτῶν,⸊ '῾Εταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε. Οὐχὶ δηναρίου

---

[1]2 και συμφωνησας **M** vs συμφωνησας δε **Є**, **TR Cr**
[2]3 περι **𝔐Є**, **Cr** vs +την **TR**
[3]4 και εκεινοις **MאB**, **Cr** vs κακεινοις **C**, **TR**

---

5 ⸆[δε]אC vs 𝔐B   6 °¹אB vs 𝔐C   6 °²אB vs 𝔐C*
7 ⸋אB vs 𝔐C   10 ⸂¹και ελθοντες BC vs 𝔐א
10 ⸀πλειον BC* vs 𝔐א
10 ⸂²το ανα δηναριον και αυτοι א (−το B), [Cr] vs 𝔐; (και αυτοι το ανα δηναριον C)
12 °אB vs 𝔐C*   13 ⸉231 א vs 𝔐C; (321 B)

συνεφώνησάς μοι? 14 ῏Αρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε. Θέλω δὲ
τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί. 15 °῍Η οὐκ ἔξεστί μοι
⸉ποιῆσαι ὃ θέλω⸊ ἐν τοῖς ἐμοῖς? Εἰ[1] ὁ ὀφθαλμός σου
πονηρός ἐστιν ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι?' 16 Οὕτως ἔσονται οἱ
ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι. ⸋Πολλοὶ γάρ εἰσι
κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.⸌"

Jesus a Third Time Predicts His Death and Resurrection
(Mk. 10:32-34; Lk. 18:31-34)

17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ ᾿Ιησοῦς εἰς ῾Ιεροσόλυμα παρέλαβε
τοὺς δώδεκα °μαθητὰς κατ᾿ ἰδίαν ⸉ἐν τῇ ὁδῷ καὶ⸊ εἶπεν
αὐτοῖς, 18 "᾿Ιδού, ἀναβαίνομεν εἰς ῾Ιεροσόλυμα, καὶ ὁ Υἱὸς
τοῦ ᾿Ανθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ
γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, 19 καὶ
παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ
μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι. Καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ⸀ἀνα-
στήσεται."

Greatness Through Suffering and Service
(Mk. 10:35-45)

20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου
μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι ⸀παρ᾿
αὐτοῦ. 21 ῾Ο δὲ εἶπεν αὐτῇ, "Τί θέλεις?"
Λέγει αὐτῷ, "Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου εἷς
ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου[2] ἐν τῇ βασιλείᾳ
σου."
22 ᾿Αποκριθεὶς δὲ ὁ ᾿Ιησοῦς εἶπεν, "Οὐκ οἴδατε τί
αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν
ἢ[3] ⸋τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι⸌?"

---

[1]15 ει M^{pt} vs η M^{pt}**Є**, **TR Cr**
[2]21 σου **𝔐Є**, **Cr** vs −**TR**
[3]22 η **𝔐C** vs και **TR** vs −**אB**, **Cr**

---

15 °B vs 𝔐אC, [Cr]   15 ⸉231 אB vs 𝔐C   16 ⸋אB vs 𝔐C
17 °א vs 𝔐BC, [Cr]   17 ⸉41-3 אB vs 𝔐C
19 ⸀εγερθησεται (א) C* vs 𝔐B   20 ⸀απ B vs 𝔐אC
22 ⸋אB vs 𝔐C

Λέγουσιν αὐτῷ, "Δυνάμεθα."

23 °¹Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε □καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε·⸌ τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων °²μου οὐκ ἔστιν ἐμὸν⸆ δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ Πατρός μου."

24 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. 25 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν, "Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. 26 Οὐχ οὕτως δὲ[1] ἔσται ἐν[2] ὑμῖν· ἀλλ᾽ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι ἔσται[3] ὑμῶν διάκονος. 27 Καὶ ὃς ⸀ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος ἔστω[4] ὑμῶν δοῦλος· 28 ὥσπερ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν."

Two Blind Men Receive Their Sight
(Mk. 10:46-52; Lk. 18:35-43)

29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἰεριχώ, ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. 30 Καὶ ἰδού, δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν, λέγοντες, "⸂Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε,⸃ Υἱὸς Δαβίδ!" 31 Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν. Οἱ δὲ μεῖζον ⸀ἔκραζον, λέγοντες, "Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, Υἱὸς Δαβίδ!"

32 Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπε, "Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν?"

33 Λέγουσιν αὐτῷ, "Κύριε, ἵνα ⸀ἀνοιχθῶσιν ⸂ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί.⸃" 34 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο ⸂τῶν

[1]26 δε M^{pt}C, TR vs —M^{pt}אB, Cr
[2]26 εν MϾ, TR Cr vs —M^{r}
[3]26 εσται MBC, Cr vs εστε א* vs εστω TR
[4]27 εστω M^{pt}B, TR vs εσται M^{pt}𝔭^{45} (א) C, Cr

23 °¹אB vs 𝔐C   23 □אB vs 𝔐 (C)   23 °²Ͼ vs M
23 ⸆τουτο C, [Cr] vs 𝔐אB   27 ⸀αν אB vs 𝔐C
30 ⸂ελεησον ημας Κυριε 𝔐C, [Cr] vs Κυριε ελεησον ημας B (ελεησον ημας Ιησου א)
31 ⸀εκραξαν אB vs 𝔐C; (εκραυγασαν 𝔭^{45})
33 ⸀ανοιγωσιν B (ανυγωσιν א) vs 𝔐C
33 ⸂οι οφθαλμοι ημων (υμων א*) B vs 𝔐C

ὀφθαλμῶν αὐτῶν⸃, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν □αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί,⸌ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Jesus Enters Jerusalem in Triumph
(Mk. 11:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

21 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον εἰς Βηθσφαγὴ[1] ⸀πρὸς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε °ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητάς, 2 λέγων αὐτοῖς, "⸀¹Πορεύθητε εἰς τὴν κώμην τὴν ⸀²ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ᾽ αὐτῆς. Λύσαντες ἀγάγετέ μοι. 3 Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι 'Ὁ Κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει.' •Εὐθέως δὲ ἀποστέλλει[2] αὐτούς." 4 Τοῦτο δὲ °ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,

5 «Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών,»
«Ἰδού, ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι
Πραΰς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον
Καὶ⸆ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.'»

6 Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς ⸀προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς 7 ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον. Καὶ ἐπέθηκαν ⸀ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια °αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. 8 Ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν[3] τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ. 9 Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες⸆ καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες,

[1]1 Βηθσφαγη M vs Βηθφαγη M^{r}אB*, TR Cr
[2]3 αποστελλει 𝔐C vs αποστελει אB, TR Cr
[3]8 εαυτων MϾ, TR Cr vs αυτων M^{r}

34 ⸂των ομματων αυτων (αυτων των ομματων B) vs 𝔐C (αυτου for αυτων א*)   34 □אB vs 𝔐C
1 ⸀εις B vs 𝔐א   1 °B vs 𝔐א   2 ⸀¹πορευεσθε אB vs 𝔐C
2 ⸀²κατεναντι Ͼ vs 𝔐   3 •ευθυς אB vs 𝔐C   4 °אC* vs 𝔐B
5 ⸆επι אB vs 𝔐C   6 ⸀συνεταξεν BC vs 𝔐א
7 ⸀επ אB vs 𝔐C   7 °א*B vs 𝔐C   9 ⸆αυτον Ͼ vs 𝔐

5a Is. 62:11   5b Zech. 9:9

"«῾Ωσαννὰ» τῷ Υἱῷ Δαβίδ!
«Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου!»
«῾Ωσαννὰ» ἐν τοῖς ὑψίστοις!"

10 Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς ῾Ιεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ
πόλις, λέγουσα, "Τίς ἐστιν οὗτος?"
11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, "Οὗτός ἐστιν ⸂᾿Ιησοῦς ὁ προ-
φήτης⸃ ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ[1] τῆς Γαλιλαίας."

Jesus Cleanses the Temple
(Mk. 11:15-19; Lk. 19:45-48)

12 Καὶ εἰσῆλθεν ὁ[2] ᾿Ιησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν ⸋τοῦ Θεοῦ⸌ καὶ
ἐξέβαλε πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ
ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε καὶ
τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς. 13 Καὶ
λέγει αὐτοῖς, "Γέγραπται,

«῾Ο οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται.»

῾Υμεῖς δὲ αὐτὸν ⸀ἐποιήσατε «σπήλαιον λῃστῶν.»"
14 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ χωλοὶ καὶ τυφλοὶ[3] ἐν τῷ ἱερῷ,
καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. 15 ᾿Ιδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε καὶ τοὺς παῖδας
⸆κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας, "῾Ωσαννὰ τῷ Υἱῷ
Δαβίδ," ἠγανάκτησαν 16 καὶ εἶπον αὐτῷ, "᾿Ακούεις τί οὗτοι
λέγουσιν?"
῾Ο δὲ ᾿Ιησοῦς λέγει αὐτοῖς, "Ναί. Οὐδέποτε ἀνέγνωτε
ὅτι «᾿Εκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω
αἶνον»?" 17 Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς
πόλεως εἰς Βηθανίαν καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

---

[1]11 Ναζαρετ **M**, TR vs Ναζαρεθ M[1]Ɛ, Cr
[2]12 ο **M**, TR vs − M[1]Ɛ, Cr
[3]14 χωλοι και τυφλοι 𝔐C vs τυφλοι και χωλοι אB, TR Cr

---

11 ⸂231 אB vs 𝔐C 12 ⸋אB vs 𝔐C 13 ⸀ποιειτε אB vs 𝔐C
15 ⸆τους אB vs 𝔐C

---

9 Ps. 118:25,26 13 Is. 56:7; Jer. 7:11 16 Ps. 8:3 LXX

The Barren Fig Tree
(Mk. 11:12-14, 20-24)

18 ⸀Πρωΐας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε. 19 Καὶ
ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ᾿ αὐτὴν καὶ οὐδὲν
εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον. Καὶ λέγει αὐτῇ, "Μηκέτι
ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα." Καὶ ἐξηράνθη
παραχρῆμα ἡ συκῆ.
20 Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν, λέγοντες, "Πῶς
παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ!"
21 ᾿Αποκριθεὶς δὲ ὁ ᾿Ιησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "᾿Αμὴν λέγω
ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς
συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε, ‛῎Αρθητι
καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν,’ γενήσεται. 22 Καὶ πάντα
ὅσα ἐὰν[1] αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήψεσθε.

The Authority of Jesus Is Questioned
(Mk. 11:27-33; Lk. 20:1-8)

23 Καὶ ⸄ἐλθόντι αὐτῷ⸅ εἰς τὸ ἱερόν, προσῆλθον αὐτῷ
διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ,
λέγοντες, "᾿Εν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς? Καὶ τίς σοι
ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην?"
24 ᾿Αποκριθεὶς δὲ ὁ ᾿Ιησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "᾿Ερωτήσω
ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν
ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. 25 Τὸ βάπτισμα ⸆ ᾿Ιωάννου
πόθεν ἦν? ᾿Εξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων?"
Οἱ δὲ διελογίζοντο ⸀παρ᾿ ἑαυτοῖς, λέγοντες, "᾿Εὰν
εἴπωμεν, ‛᾿Εξ οὐρανοῦ,’ ἐρεῖ ἡμῖν, ‛Διὰ τί οὖν οὐκ
ἐπιστεύσατε αὐτῷ?’ 26 ᾿Εὰν δὲ εἴπωμεν, ‛᾿Εξ ἀνθρώπων,’
φοβούμεθα τὸν ὄχλον, πάντες γὰρ ⸂ἔχουσι τὸν ᾿Ιωάννην
ὡς προφήτην⸃."
27 Καὶ ἀποκριθέντες τῷ ᾿Ιησοῦ εἶπον, "Οὐκ οἴδαμεν."

---

[1]22 εαν **M**C vs αν אB, TR Cr

---

18 ⸀πρωι א*B vs 𝔐C
23 ⸄ελθοντος αυτου אB (ελθοντες C) vs 𝔐
25 ⸆το Ɛ vs 𝔐 25 ⸀εν B vs 𝔐אC 26 ⸂451-3 Ɛ vs 𝔐

Ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός, "Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ
ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

The Parable of the Two Sons

28 "Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ? Ἄνθρωπος[1] εἶχε τέκνα δύο. Καὶ
προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπε, 'Τέκνον, ὕπαγε σήμερον
ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί °μου.' **29** Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν,
'Οὐ θέλω.' Ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθε. **30** ⸂Καὶ
προσελθὼν⸃ τῷ ἑτέρῳ[2] εἶπεν ὡσαύτως. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν, ''Ἐγώ, κύριε·' καὶ οὐκ ἀπῆλθε. **31** Τίς ἐκ τῶν δύο
ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός?"
Λέγουσιν °αὐτῷ, "Ὁ πρῶτος."
Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι
καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
32 Ἦλθε γὰρ ⸉πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης⸊ ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης,
καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι
ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες ⸀οὐ μετεμελήθητε
ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

The Parable of the Wicked Vinedressers
(Mk. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

33 "Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἄνθρωπός τις[3] ἦν
οἰκοδεσπότης ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα καὶ φραγμὸν
αὐτῷ περιέθηκε καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ᾠκοδόμησε
πύργον. Καὶ ⸀ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδήμησεν.
34 Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς
δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς
αὐτοῦ. **35** Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν
μὲν ἔδειραν,[4] ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν.
36 Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν
πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. **37** Ὕστερον

---

[1]28 ανθρωπος M^{pt}ℵB, TR Cr vs + τις M^{pt}C
[2]30 ετερω M^{pt}ℵ*C*, Cr vs δευτερω M^{pt}B, TR
[3]33 τις M^{pt}, TR vs − M^{pt}𝔊, Cr
[4]35 εδειραν M𝔊, TR Cr vs εδηραν M^{r}

---

28 °ℵC* vs MB 30 ⸂προσελθων δε ℵB vs 𝔐C
31 °ℵB vs 𝔐C 32 ⸉312 𝔊 vs 𝔐 32 ⸀ουδε B vs 𝔐ℵC
33 ⸀εξεδετο ℵ*C vs 𝔐; (εξεδετε B*)

δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων,
''Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.' **38** Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες
τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, 'Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος.
Δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ ⸀κατάσχωμεν τὴν κλη-
ρονομίαν αὐτοῦ.' **39** Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω
τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. **40** Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ
κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις?"
41 Λέγουσιν αὐτῷ, "Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ
τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται[1] ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες
ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν."
42 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς
Γραφαῖς,

«Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
Οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
Παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη
Καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν[2]»?

43 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ᾽ ὑμῶν ἡ
βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς
καρποὺς αὐτῆς. **44** □Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον
συνθλασθήσεται· ἐφ᾽ ὃν δ᾽ ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.\"
45 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς
παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει. **46** Καὶ
ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους,
⸂ἐπειδὴ ὡς⸃ προφήτην αὐτὸν εἶχον.

The Parable of the Marriage Supper
(Lk. 14:15-24)

22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ⸂αὐτοῖς ἐν
παραβολαῖς,⸃ λέγων, **2** "Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ
αὐτοῦ. **3** Καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς

---

[1]41 εκδωσεται 𝔐 (ℵ) B, Cr vs εκδωσει C vs εκδοσεται TR
[2]42 ημων M𝔊, TR Cr vs υμων M^{r}

---

38 ⸀σχωμεν ℵB vs 𝔐C 44 □D vs 𝔐𝔊, [Cr]
46 ⸂επει εις ℵB vs 𝔐C 1 ⸂231 B vs 𝔐C; (31 ℵ*)

---

42 Ps. 118:22,23

κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν.
4 Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων, 'Εἴπατε τοῖς
κεκλημένοις, "᾿Ιδού, τὸ ἄριστόν μου ⸀ἡτοίμασα, οἱ ταῦροί
μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἕτοιμα. Δεῦτε εἰς
τοὺς γάμους." ' **5** Οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ⸀[1]ὁ μὲν εἰς
τὸν ἴδιον ἀγρόν, ⸀[2]ὁ δὲ ⸀[3]εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ. **6** Οἱ δὲ
λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ
ἀπέκτειναν. **7** Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος[1] ὠργίσθη,
καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς
ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε.

8 "Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ''Ο μὲν γάμος ἕτοιμός
ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. **9** Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ
τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν[2] εὕρητε καλέσατε
εἰς τοὺς γάμους.' **10** Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς
ὁδοὺς συνήγαγον πάντας ⸀ὅσους εὗρον, πονηρούς τε καὶ
ἀγαθούς. Καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων. **11** Εἰσελθὼν
δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ
ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου. **12** Καὶ λέγει
αὐτῷ, ''Εταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου?'
῾Ο δὲ ἐφιμώθη.

13 "Τότε ⸂εἶπεν ὁ βασιλεὺς⸃ τοῖς διακόνοις, 'Δήσαντες
αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας,[3] ⸋ἄρατε αὐτὸν καὶ⸌ ἐκβάλετε⸆ εἰς
τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. ᾿Εκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ
βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.' **14** Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ
ἐκλεκτοί."

Render unto Caesar
(Mk. 12:13-17; Lk. 20:20-26)

15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον
ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. **16** Καὶ ἀποστέλλουσιν

[1]7 και ακουσας ο βασιλευς εκεινος 𝔐 C vs ο δε βασιλευς אB, Cr vs ακουσας δε ο βασιλευς TR
[2]9 αν M^{pt}, TR vs εαν M^{pt}Є, Cr
[3]13 ποδας και χειρας M^{pt}Є, TR Cr vs χειρας και ποδας M^{pt}

4 ⸀ητοιμακα Є vs 𝔐 | 5 ⸀[1]ος B vs 𝔐 אC | 5 ⸀[2]ος Є vs 𝔐
5 ⸀[3]επι Є vs 𝔐 | 10 ⸀ους אB* vs 𝔐 C | 13 ⸂231 אB vs 𝔐 C
13 ⸋אB vs 𝔐 C | 13 ⸆αυτον אB vs 𝔐 C

αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν ῾Ηρῳδιανῶν,
λέγοντες, "Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν
τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ
οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων.
17 Εἰπὲ οὖν ἡμῖν τί σοι δοκεῖ? Ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καίσαρι
ἢ οὔ?"

18 Γνοὺς δὲ ὁ ᾿Ιησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε, "Τί με
πειράζετε, ὑποκριταί? **19** ᾿Επιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ
κήνσου." Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. **20** Καὶ λέγει
αὐτοῖς, "Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή?"

21 Λέγουσιν αὐτῷ, "Καίσαρος."

Τότε λέγει αὐτοῖς, "᾿Απόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι
καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ." **22** Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν,
καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

The Sadducees Question the Resurrection
(Mk. 12:18-27; Lk. 20:27-40)

23 ᾿Εν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ[1]
λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν,
24 λέγοντες, "Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν, ἐάν τις ἀποθάνῃ
μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
25 Ἦσαν δὲ παρ᾿ ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί. Καὶ ὁ πρῶτος
⸀γαμήσας ἐτελεύτησε, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκε τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. **26** ῾Ομοίως καὶ ὁ
δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά. **27** Ὕστερον δὲ
πάντων ἀπέθανε °καὶ ἡ γυνή. **28** ᾿Εν τῇ ⸂οὖν ἀναστάσει⸃
τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή? Πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν."

29 ᾿Αποκριθεὶς δὲ ὁ ᾿Ιησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Πλανᾶσθε, μὴ
εἰδότες τὰς Γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. **30** ᾿Εν γὰρ
τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ⸀ἐκγαμίζονται, ἀλλ᾿ ὡς
ἄγγελοι ⸋τοῦ Θεοῦ⸌ ἐν ⸆ οὐρανῷ εἰσι. **31** Περὶ δὲ τῆς

[1]23 οι M^{pt}, TR vs −M^{pt}א*B, Cr

25 ⸀γημας אB vs 𝔐 | 27 °אB vs 𝔐 | 28 ⸂אB vs 𝔐
30 ⸀γαμιζονται אB vs 𝔐 | 30 ⸋B vs 𝔐 (− του א)
30 ⸆τω אB vs 𝔐

24 Deut. 25:5; Gen. 38:8

ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν
ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, λέγοντος, **32** «᾿Εγώ εἰμι ὁ Θεὸς ᾿Αβραὰμ καὶ
ὁ Θεὸς ᾿Ισαὰκ καὶ ὁ Θεὸς ᾿Ιακώβ»? Οὐκ ἔστιν ʿὁ Θεὸς
Θεὸςʾ νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων." **33** Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι
ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

The Two Greatest Commandments
(Mk. 12:28-34)

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς
Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. **35** Καὶ ἐπηρώτη-
σεν εἷς ἐξ αὐτῶν °νομικός, πειράζων αὐτὸν, □καὶ λέγων⸌,
36 "Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ?"
37 ῾Ο δὲ °᾿Ιησοῦς ἔφη[1] αὐτῷ, "«᾿Αγαπήσεις Κύριον τὸν
Θεόν σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ[2] σου καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ[3] σου» καὶ ἐν
ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. **38** Αὕτη ἐστὶ ʿπρώτη καὶ μεγάληʾ
ἐντολή. **39** Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ, «᾿Αγαπήσεις τὸν
πλησίον σου ὡς σεαυτόν.» **40** ᾿Εν ταύταις ταῖς δυσὶν
ἐντολαῖς ὅλος ὁ Νόμος ʿκαὶ οἱ Προφῆται κρέμανται.ʾ"

What Think Ye of Christ?
(Mk. 12:35-37; Lk. 20:41-44)

41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς
ὁ ᾿Ιησοῦς, **42** λέγων, "Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ?
Τίνος υἱός ἐστι?"
Λέγουσιν αὐτῷ, "Τοῦ Δαβίδ."
43 Λέγει αὐτοῖς, "Πῶς οὖν Δαβὶδ ἐν Πνεύματι ʿ'Κύριον'
αὐτὸν καλεῖ,ʾ λέγων,

[1]37 εφη 𝔐 אB, Cr vs ειπεν TR
[2]37 καρδια M^{pt}א*B vs τη καρδια M^{pt}, TR Cr
[3]37 ψυχη M^{pt}B vs τη ψυχη M^{pt}א, TR Cr

32 ʿο Θεος B, [Cr] vs 𝔐; (Θεος א) 35 °f[1] vs 𝔐 אB, [Cr]
35 □אB vs 𝔐 37 °אB vs 𝔐
38 ʿη μεγαλη και πρωτη אB vs 𝔐
40 ʿκρεμαται και οι προφηται (א) B vs 𝔐
43 ʿ321 (3221 B*) vs 𝔐; (312 א)

32 Ex. 3:6,15,16 37 Deut. 6:5 39 Lev. 19:18

44 «Εἶπεν °ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου,
'Κάθου ἐκ δεξιῶν μου
῞Εως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ʳὑποπόδιον τῶν
ποδῶν σου'»?

45 Εἰ οὖν Δαβὶδ καλεῖ αὐτὸν 'Κύριον,' πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστι?"
46 Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι[1] λόγον, οὐδὲ
ἐτόλμησέ τις ἀπ᾿ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν
οὐκέτι.

Religious Hypocrites Are Denounced
(Mk. 12:38-40; Lk. 11:37-52, 20:45-47)

23 Τότε ὁ ᾿Ιησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ, **2** λέγων, "᾿Επὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκά-
θισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. **3** Πάντα οὖν ὅσα
ἐὰν[2] εἴπωσιν ὑμῖν °τηρεῖν, ʿτηρεῖτε καὶ ποιεῖτεʾ, κατὰ δὲ τὰ
ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσι.
4 Δεσμεύουσι ʳγὰρ φορτία βαρέα □καὶ δυσβάστακτα⸌ καὶ
ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, ʿτῷ δὲʾ
δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινῆσαι αὐτά.
5 "Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι
τοῖς ἀνθρώποις. Πλατύνουσι ʳδὲ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ
μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα □τῶν ἱματίων αὐτῶν⸌, **6** φιλοῦσί
ʳτε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτο-
καθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς **7** καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν
ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, '῾Ραββί,
°῾Ραββί.'

[1]46 αυτω αποκριθηναι M^{pt}, TR vs αποκριθηναι αυτω M^{pt} (א) B, Cr
[2]3 εαν 𝔐 א, Cr vs αν B, TR

44 °אB vs 𝔐 44 ʳυποκατω אB vs 𝔐 3 °אB vs 𝔐
3 ʿποιησατε και τηρειτε B vs 𝔐; (ποιησατε א*)
4 ʳδε אB vs M 4 □א vs 𝔐 B, [Cr] 4 ʿαυτοι δε τω אB vs 𝔐
5 ʳγαρ אB vs 𝔐 5 □אB vs 𝔐 6 ʳδε אB vs M
7 °אB vs 𝔐

44 Ps. 110:1

8 "Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε 'Ῥαββί'· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ
καθηγητής,[1] □ὁ Χριστός,\ πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε.
9 Καὶ 'πατέρα' μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν
⸂ὁ Πατὴρ ὑμῶν,⸃ ὁ ⸀ἐν τοῖς οὐρανοῖς.\ **10** Μηδὲ κληθῆτε
καθηγηταί· εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητής,[2] ὁ Χριστός.
11 Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται[3] ὑμῶν διάκονος. **12** Ὅστις δὲ
ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει
ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

13 "Οὐαὶ δὲ[4] ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί!
Ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ
προσευχόμενοι. Διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα.

14 "Οὐαὶ[5] ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί!
Ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν
ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσ-
ερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.

15 "Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί! Ὅτι
περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα
προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν Γεέννης
διπλότερον ὑμῶν.

16 "Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ λέγοντες, 'Ὃς ἂν ὀμόσῃ
ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ᾽ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ
ναοῦ ὀφείλει.' **17** Μωροὶ καὶ τυφλοί! Τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ
χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ⸀ἁγιάζων τὸν χρυσόν? **18** Καί, 'Ὃς ⸀ἐὰν
ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ᾽ ἂν ὀμόσῃ ἐν
τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ ὀφείλει.' **19** □Μωροὶ καὶ\
τυφλοί! Τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ
ἁγιάζον τὸ δῶρον? **20** Ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ
ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ. **21** Καὶ ὁ

---

[1]8 καθηγητης **Mℵ*, TR** vs διδασκαλος M^{r}B, **Cr**
[2]10 εις γαρ υμων εστιν ο καθηγητης M^{pt}, **TR** vs εις γαρ εστιν υμων ο καθηγητης M^{pt}ℵ vs οτι καθηγητης υμων εστιν εις **B, Cr**
[3]11 εσται **MℵB, TR Cr** vs εστω M^{r}
[4]13 ουαι δε $\mathfrak{M}$ vs ουαι **TR** vs −ουαι to κριμα **ℵB, Cr**
[5]14 ουαι M^{pt}ℵ* vs +δε M^{pt}B, **TR Cr**

---

8 □ℵB vs $\mathfrak{M}$ **9** ⸂312 **ℵB** vs $\mathfrak{M}$ **9** ⸀ουρανιος **ℵB** vs $\mathfrak{M}$
17 ⸀αγιασας **ℵB** vs $\mathfrak{M}$**C** **18** ⸀αν **Ͼ** vs **M** **19** □ℵ vs $\mathfrak{M}$**BC**

ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικήσαντι[1]
αὐτόν. **22** Καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ
τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

23 "Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί! Ὅτι
ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον,
καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ ⸀τὸν
ἔλεον\ καὶ τὴν πίστιν. Ταῦτα ⸆ ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ
ἀφιέναι. **24** Ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα,
τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες!

25 "Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί! Ὅτι
καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος,
ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀδικίας.[2] **26** Φαρισαῖε
τυφλέ! Καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου □καὶ τῆς
παροψίδος,\ ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς ⸀αὐτῶν καθαρόν.

27 "Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί! Ὅτι
παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν
φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ
πάσης ἀκαθαρσίας. **28** Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν
φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ ⸂μεστοί ἐστε⸃
ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

29 "Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί! Ὅτι
οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ
μνημεῖα τῶν δικαίων, **30** καὶ λέγετε, 'Εἰ ⸀¹ἤμεν ἐν ταῖς
ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ⸀²ἤμεν ⸂κοινωνοὶ
αὐτῶν⸃ ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν.' **31** Ὥστε
μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς
προφήτας. **32** Καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν
πατέρων ὑμῶν.

33 "Ὄφεις! Γεννήματα ἐχιδνῶν! Πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς
κρίσεως τῆς Γεέννης? **34** Διὰ τοῦτο, ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω
πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· °καὶ ἐξ
αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν

---

[1]21 κατοικησαντι **MC** vs κατοικουντι M^{r}**ℵB, TR Cr**
[2]25 αδικιας **MC** vs ακρασιας **ℵB, TR Cr**

---

23 ⸀το ελεος **ℵB** vs $\mathfrak{M}$**C** **23** ⸆δε **BC, [Cr]** vs $\mathfrak{M}$**ℵ**
26 □D Θf¹ vs $\mathfrak{M}$**Ͼ** **26** ⸀αυτου **B*** vs $\mathfrak{M}$**ℵC** **28** ⸂**Ͼ** vs $\mathfrak{M}$
30 ⸀¹ ²ημεθα **Ͼ** vs **M** **30** ⸂**B** vs $\mathfrak{M}$**ℵC** **34** °**ℵB** vs $\mathfrak{M}$**C**

μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ
πόλεως εἰς πόλιν, **35** ὅπως ἔλθῃ ἐφ᾽ ὑμᾶς πᾶν αἷμα
δίκαιον •ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἅβελ
τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν
ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου.
36 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι[1] ἥξει πάντα ταῦτα[2] ἐπὶ τὴν γενεὰν
ταύτην.

Jesus Laments over Jerusalem
(Lk. 13:34, 35)

37 "Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτένουσα τοὺς
προφήτας[3] καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς
αὐτήν! Ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν
τρόπον ⸂ἐπισυνάγει ὄρνις⸃ τὰ νοσσία ⸀ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς
πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε! **38** Ἰδού, ἀφίεται ὑμῖν ὁ
οἶκος ὑμῶν ἔρημος. **39** Λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἴδητε ἀπ᾽
ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε, «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι
Κυρίου.»"

Jesus Predicts the Destruction of the Temple
(Mk. 13:1, 2; Lk. 21:5, 6)

24 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ⸀ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ,⸃ καὶ
προσῆλθον[4] οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς
οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. **2** Ὁ δὲ ⸀Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐ
βλέπετε πάντα ταῦτα?[5] Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ
ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ[6] καταλυθήσεται."

---

[1]36 οτι 𝔐C vs −ℵB, TR Cr
[2]36 παντα ταυτα M^pt B vs ταυτα παντα M^pt ℵC, TR Cr
[3]37 αποκτενουσα τους προφητας M^pt vs αποκτεινουσα τους προφητας M^pt B, TR Cr vs αποκτεννουσα τους προφητας C vs τους προφητας αποκτενουσα ℵ*
[4]1 προσηλθον M𝔊, TR Cr vs +αυτω M^r
[5]2 παντα ταυτα M^pt, TR vs ταυτα παντα M^pt BC, Cr vs ταυτα ℵ*vid
[6]2 ου M𝔊, Cr vs +μη TR

---

35 •εκχυννομενον 𝔊 vs 𝔐 37 ⸂ℵB vs 𝔐C 37 ⸀αυτης ℵ* vs 𝔐C; (−B*) 1 ⸀απο του ιερου επορευετο ℵ (εκ for απο B) vs 𝔐C
2 ⸀αποκριθεις ℵB vs 𝔐C

39 Ps. 118:26

Jesus Describes the End of the Age
(Mk. 13:3-13; Lk. 21:7-19)

3 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Ὄρους τῶν Ἐλαιῶν,
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ᾽ ἰδίαν, λέγοντες, "Εἰπὲ
ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς
παρουσίας καὶ °τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος?"
4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Βλέπετε μή τις
ὑμᾶς πλανήσῃ. **5** Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί
μου, λέγοντες, 'Ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός,' καὶ πολλοὺς
πλανήσουσι. **6** Μελλήσετε[1] δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς
πολέμων. Ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ °πάντα γενέσθαι,
ἀλλ᾽ οὔπω ἐστὶ τὸ τέλος. **7** Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ
ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ □καὶ
λοιμοὶ⸌ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. **8** Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ
ὠδίνων.
9 "Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν
ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ
τὸ ὄνομά μου. **10** Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ
ἀλλήλους παραδώσουσι καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. **11** Καὶ
πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσι
πολλούς. **12** Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν,
ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. **13** Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς
τέλος, οὗτος σωθήσεται. **14** Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ
εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς
μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος.

The Great Tribulation
(Mk. 13:14-23; Lk. 21:20-24)

15 "Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ
ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ⸀ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ" (ὁ
ἀναγινώσκων νοείτω), **16** "τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ
φευγέτωσαν ⸀ἐπὶ τὰ ὄρη, **17** ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ

---

[1]6 μελλησετε Mℵ(B)C, TR Cr vs μελησετε M^r

---

3 °𝔊 vs 𝔐 6 °ℵB vs 𝔐C 7 □ℵB vs 𝔐C
15 ⸀εστος ℵB* vs 𝔐 16 ⸀εις B vs 𝔐ℵ

⸀καταβαινέτω ἆραι τὰ[1] ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, **18** καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὰ ἱμάτια[2] αὐτοῦ. **19** Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις! **20** Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ[3] σαββάτῳ. **21** Ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη οἵα οὐ γέγονεν ἀπ᾽ ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ᾽ οὐ μὴ γένηται. **22** Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. **23** Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, ''Ἰδού, ὧδε ὁ Χριστός!' ἤ ''Ὧδε!' μὴ πιστεύσητε. **24** Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. **25** Ἰδού, προείρηκα ὑμῖν. **26** Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, ''Ἰδού, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστί!' μὴ ἐξέλθητε· ''Ἰδού, ἐν τοῖς ταμείοις!' μὴ πιστεύσητε. **27** Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται[4] ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου. **28** Ὅπου °γὰρ ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.

The Coming of the Son of Man
(Mk. 13:24-27; Lk. 21:25-28)

29 "Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων,

Ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται,
Καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς,
Καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ,
Καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.

30 Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου ἐν °τῷ οὐρανῷ, καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.

---

[1]17 τα 𝔐 B, Cr vs τι TR vs το א*
[2]18 τα ιματια M^{pt}, TR vs το ιματιον M^{pt}אB, Cr
[3]20 μηδε 𝔐 אB, Cr vs + εν TR
[4]27 εσται M^{pt} (א) B, Cr vs + και M^{pt}, TR

17 ⸀καταβατω א*vid B vs 𝔐 28 °אB vs 𝔐 30 °אB vs 𝔐

31 Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος °φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ᾽ ἄκρων οὐρανῶν ἕως ⸆ἄκρων αὐτῶν.

The Parable of the Fig Tree
(Mk. 13:28-31; Lk. 21:29-33)

32 "Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε[1] ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος. **33** Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα πάντα,[2] γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. **34** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ⸆οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. **35** Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ⸀παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.

No One Knows the Day or Hour
(Mk. 13:32-37; Lk. 17:26-30, 34-36)

36 "Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ[3] ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν,⸆ εἰ μὴ ὁ Πατήρ °μου μόνος. **37** Ὥσπερ ⸀δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται °καὶ ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου. **38** ⸀1Ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις⸆ ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ⸀2ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, **39** καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται °καὶ ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου. **40** Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· °1ὁ εἷς παραλαμβάνεται καὶ °2ὁ εἷς ἀφίεται.

---

[1]32 γινωσκετε MאB*, TR Cr vs γινωσκεται M^{r}
[2]33 ταυτα παντα M^{pt}א vs παντα ταυτα M^{pt}B, TR Cr
[3]36 και 𝔐 אB, Cr vs + της TR

31 °א vs 𝔐 B 31 ⸆των B, [Cr] vs 𝔐 א 34 ⸆οτι B vs 𝔐 א
35 ⸀παρελευσεται B vs 𝔐; (− ο ουρανος to παρελθωσιν א*)
36 ⸆ουδε ο υιος א*B vs 𝔐 36 °אB vs M 37 ⸀γαρ B vs 𝔐 א
37 °אB vs 𝔐 38 ⸀1ως אB vs 𝔐 38 ⸆εκειναις B, [Cr] vs 𝔐 א
38 ⸀2γαμιζοντες א vs 𝔐; (γαμισκοντες B) 39 °B vs 𝔐 א, [Cr]
40 °1 2אB vs 𝔐

41 Δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι·[1] μία παραλαμβάνεται καὶ
μία ἀφίεται. **42** Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ⸀ὥρᾳ ὁ
Κύριος ὑμῶν ἔρχεται. **43** ᾿Εκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ
οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρη-
γόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἴασε ⸀διορυγῆναι τὴν οἰκίαν
αὐτοῦ. **44** Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ⸂ὥρᾳ
οὐ δοκεῖτε⸃ ὁ Υἱὸς τοῦ ᾿Ανθρώπου ἔρχεται.

The Challenge to Faithful Service
(Lk. 12:41-48)

45 "Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος ὃν
κατέστησεν ὁ κύριος °αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ⸀[1]θεραπείας αὐτοῦ
τοῦ ⸀[2]διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ? **46** Μακάριος ὁ
δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ⸂ποιοῦντα
οὕτως.⸃ **47** ᾿Αμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν
αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. **48** ᾿Εὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος
ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, 'Χρονίζει ⸂ὁ κύριός μου⸃
°ἐλθεῖν,' **49** καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους⸆, ἐσθίειν[2]
δὲ[3] καὶ πίνειν[4] μετὰ τῶν μεθυόντων, **50** ἥξει ὁ κύριος τοῦ
δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ
γινώσκει, **51** καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ
μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει. ᾿Εκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ
βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

The Parable of the Wise and Foolish Virgins

25 "Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα
παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ⸀[1]αὐτῶν
ἐξῆλθον εἰς ⸀[2]ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. **2** Πέντε δὲ ⸂ἦσαν ἐξ

[1]41 μυλωνι M, TR vs μυλω M[1]ℵB, Cr
[2]49 εσθιειν M[pt], TR vs εσθιη M[pt]Є, Cr
[3]49 δε MℵB, TR Cr vs τε M[r]C
[4]49 πινειν M[pt], TR vs πινη M[pt]Є, Cr

42 ⸀ημερα ℵB vs 𝔐   43 ⸀διορυχθηναι ℵ vs 𝔐 B
44 ⸂231 ℵB vs 𝔐   45 °ℵB vs 𝔐
45 ⸀[1]οικετειας B vs M; (οικιας ℵ)   45 ⸀[2]δουναι Є vs M
46 ⸂Є vs 𝔐   48 ⸂312 Є vs 𝔐   48 °ℵB vs 𝔐 C
49 ⸆αυτου (εαυτου ℵ) BC vs M   1 ⸀[1]εαυτων B vs 𝔐 ℵC
1 ⸀[2]υπαντησιν Є vs 𝔐   2 ⸂231 Є vs 𝔐

αὐτῶν⸃ ⸀φρόνιμοι καὶ αἱ πέντε μωραί.⸃ **3** ⸀Αἵτινες μωραί,
λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν,[1] οὐκ ἔλαβον μεθ᾿ ἑαυτῶν
ἔλαιον· **4** αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις
°αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων ⸀αὐτῶν. **5** Χρονίζοντος δὲ τοῦ
νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον.

6 "Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν, '᾿Ιδού, ὁ νυμφίος
°[1]ἔρχεται! ᾿Εξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν °[2]αὐτοῦ.' **7** Τότε
ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς
λαμπάδας ⸀αὐτῶν. **8** Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον,
'Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν
σβέννυνται.' **9** ᾿Απεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι,
'Μήποτε οὐκ[2] ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε °δὲ μᾶλ-
λον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς.'
10 ᾿Απερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος,
καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ᾿ αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ
ἐκλείσθη ἡ θύρα.

11 "῞Υστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι,
λέγουσαι, 'Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν.' **12** ῾Ο δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν, '᾿Αμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.' **13** Γρηγορεῖτε οὖν,
ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν ⸋ἐν ᾗ ὁ Υἱὸς τοῦ
᾿Ανθρώπου ἔρχεται.⸌

The Parable of the Talents
(Lk. 19:11-27)

14 "῞Ωσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς
ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.
15 Καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν,
ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως.
16 Πορευθεὶς °[1]δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν •εἰργάσατο

[1]3 αυτων 𝔐 BC, Cr vs εαυτων TR vs −ℵ
[2]9 ουκ M[pt]ℵA, TR vs ου μη M[pt]BC, Cr

2 ⸉5241 Є vs M   3 ⸀αι γαρ Є vs 𝔐   4 °ℵB vs 𝔐 C
4 ⸀εαυτων ℵB vs 𝔐; (−C)   6 °[1]Є vs 𝔐
6 °[2]ℵB vs 𝔐 A (αυτω C), [Cr]   7 ⸀εαυτων ℵBA vs 𝔐 C
9 °ℵBA vs 𝔐 C   13 ⸋ЄA vs 𝔐   16 °[1]ℵ*B vs 𝔐 AC
16 •ηργασατο ℵ*B* vs 𝔐 AC

ἐν αὐτοῖς καὶ ⸀ἐποίησεν ἄλλα πέντε °2τάλαντα.
17 Ὡσαύτως °καὶ ὁ τὰ δύο ἐκέρδησε ⸋καὶ αὐτὸς⸌ ἄλλα
δύο. 18 Ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξεν ⸂ἐν τῇ γῇ⸃ καὶ
⸀ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.
19 "Μετὰ δὲ ⸉χρόνον πολὺν⸊ ἔρχεται ὁ κύριος τῶν
δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει ⸉μετ᾽ αὐτῶν λόγον.⸊ 20 Καὶ
προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν
ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, 'Κύριε, πέντε τάλαντά μοι
παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ⸋ἐπ᾽
αὐτοῖς.⸌' 21 Ἔφη °δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, 'Εὖ, δοῦλε
ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε
καταστήσω. Εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.'
22 "Προσελθὼν °1δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα °2λαβὼν
εἶπε, 'Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο
τάλαντα ἐκέρδησα ⸋ἐπ᾽ αὐτοῖς.⸌' 23 Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος
αὐτοῦ, 'Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ
πολλῶν σε καταστήσω. Εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου
σου.'
24 "Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς εἶπε,
'Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου
οὐκ ἔσπειρας καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας. 25 Καὶ
φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε,
ἔχεις τὸ σόν.' 26 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν
αὐτῷ, 'Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ
ἔσπειρα καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα. 27 Ἔδει ⸉οὖν
σε⸊ βαλεῖν ⸂τὸ ἀργύριόν⸃ μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν
ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. 28 Ἄρατε οὖν ἀπ᾽
αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα.
29 Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται·
⸂ἀπὸ δὲ τοῦ⸃ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει[1] ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.

---

[1]29 εχει MϾA, TR Cr vs δοκει εχειν Mr

---

16 ⸀εκερδησεν BC vs Mℵ*A*vid 16 °2B vs 𝔐ℵAC
17 °ℵ*C* vs 𝔐B (δε και A) 17 ⸋Ͼ vs 𝔐A
18 ⸂γην ℵB (την γην C*) vs 𝔐A 18 ⸀εκρυψεν ϾA vs 𝔐
19 ⸉Ͼ vs 𝔐A 19 ⸉312 Ͼ vs 𝔐A 20 ⸋ℵB vs 𝔐AC
21 °Ͼ vs 𝔐A 22 °1ℵ*B vs 𝔐AC, [Cr] 22 °2BAC vs 𝔐ℵ
22 ⸋ℵB vs 𝔐AC 27 ⸉Ͼ vs 𝔐A 27 ⸂τα αργυρια ℵ*B vs 𝔐AC
29 ⸂του δε ℵB vs 𝔐AC

30 Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε[1] εἰς τὸ σκότος τὸ
ἐξώτερον. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
ὀδόντων.'

The Son of Man Will Judge the Nations

31 "Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ
αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ °ἅγιοι ἄγγελοι μετ᾽ αὐτοῦ, τότε
καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ. 32 Καὶ συναχθήσεται[2]
ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ⸀ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ᾽
ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν
ἐρίφων. 33 Καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ,
τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων.
34 "Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, 'Δεῦτε,
οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν
ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.
35 Ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ
ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, 36 γυμνὸς καὶ
περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ
ἤμην καὶ ἤλθετε πρός με.' 37 Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ
δίκαιοι, λέγοντες, 'Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα καὶ
ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν? 38 Πότε δέ σε
εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περι-
εβάλομεν? 39 Πότε δέ σε εἴδομεν ⸀ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ
καὶ ἤλθομεν πρός σε?' 40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ
αὐτοῖς, ''Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ᾽ ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων
τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.'
41 "Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, 'Πορεύεσθε ἀπ᾽
ἐμοῦ, °οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ
ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.
42 Ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ
οὐκ ἐποτίσατέ με, 43 ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με,
γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ

---

[1]30 εκβαλετε 𝔐ℵBA (C), Cr vs εκβαλλετε TR
[2]32 συναχθησεται MptA, TR vs συναχθησονται MptℵB, Cr

---

31 °ℵB vs 𝔐A 32 ⸀αφορισει ℵ* vs 𝔐BA
39 ⸀ασθενουντα B vs 𝔐ℵA 41 °ℵB vs 𝔐A, [Cr]

οὐκ ἐπεσκέψασθέ με.' **44** Τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοί,[1]
λέγοντες, 'Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ
ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμέν
σοι?' **45** Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, ''Ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων,
οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε.' **46** Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς
κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον."

26 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας[2] τοὺς
λόγους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, **2** "Οἴδατε
ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ Πάσχα γίνεται, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ
Ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι."

The Chief Priests and Elders Plot to Kill Jesus
(Mk. 14:1, 2; Lk. 22:1, 2; Jn. 11:45-53)

3 Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς ⸋καὶ οἱ γραμματεῖς⸌ καὶ
οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ
λεγομένου **Καϊάφα** **4** καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν
δόλῳ κρατήσωσι[3] καὶ ἀποκτείνωσιν. **5** Ἔλεγον δέ, "Μὴ ἐν
τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ."

Jesus Is Anointed at Bethany
(Mk. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος
τοῦ λεπροῦ, **7** προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ⸉ἀλάβαστρον μύρου
ἔχουσα⸊ βαρυτίμου καὶ κατέχεεν ἐπὶ ⸀τὴν κεφαλὴν⸌ αὐτοῦ
ἀνακειμένου.

[1]44 και αυτοι 𝔐BA (και h.𝔭[45]), Cr vs αυτω ℵ[*vid] vs αυτω και αυτοι TR
[2]1 παντας Mℵ BA, TR Cr vs −M[r]
[3]4 δολω κρατησωσι 𝔐ℵBA, Cr vs κρατησωσι δολω TR

3 ⸋𝔭[45vid]ℵBA vs 𝔐 7 ⸉312 ℵB vs 𝔐A; (132 𝔭[45])
7 ⸀της κεφαλης ℵB vs 𝔐𝔭[45]A

8 Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ °αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, λέγοντες,
"Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη? **9** •Ἠδύνατο γὰρ τοῦτο ⸋τὸ
μύρον⸌ πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι[1] πτωχοῖς."
10 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Τί κόπους παρέ-
χετε τῇ γυναικί? Ἔργον γὰρ καλὸν •εἰργάσατο εἰς ἐμέ.
11 Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε[2] ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ
δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. **12** Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον
τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με
ἐποίησεν. **13** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ
εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ
ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς."

Judas Agrees to Betray Jesus for Money
(Mk. 14:10, 11; Lk. 22:3-6)

14 Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας
Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, **15** εἶπε, "Τί θέλετέ μοι
δοῦναι κἀγὼ[3] ὑμῖν παραδώσω αὐτόν?" Οἱ δὲ ἔστησαν
αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. **16** Καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει
εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

Jesus Celebrates Passover with His Disciples
(Mk. 14:12-21; Lk. 22:7-13, 21-23; Jn. 13:21-30)

17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ
Ἰησοῦ, λέγοντες °αὐτῷ, "Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσομέν[4] σοι
φαγεῖν τὸ Πάσχα?"
18 Ὁ δὲ εἶπεν, "Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα
καὶ εἴπατε αὐτῷ, ''Ὁ διδάσκαλος λέγει, "Ὁ καιρός μου
ἐγγύς ἐστι· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν

[1]9 δοθηναι M[pt]ℵB, Cr vs + τοις M[pt]A, TR
[2]11 τους πτωχους γαρ παντοτε M[pt] vs παντοτε γαρ τους πτω-χους M[pt]𝔭[45]ℵBA, TR Cr
[3]15 καγω M[pt]BA, TR Cr vs και εγω M[pt]ℵ
[4]17 ετοιμασομεν M[pt] vs ετοιμασωμεν M[pt]ℵBA, TR Cr

8 °𝔭[45vid]ℵB vs 𝔐A 9 •εδυνατο 𝔭[45vid]ℵB* vs 𝔐A
9 ⸋𝔭[45vid]ℵBA vs 𝔐 10 •ηργασατο ℵ*B* vs 𝔐A
17 °ℵB vs MA

μου.” ’ ” 19 Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ
᾿Ιησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ Πάσχα.
20 ᾿Οψίας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα.
21 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, εἶπεν, “᾿Αμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς
ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.”
22 Καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ
ʳἕκαστος αὐτῶν,˺ “Μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε?”
23 ῾Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, “῾Ο ἐμβάψας ⸂μετ᾿ ἐμοῦ ἐν
τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα,⸃ οὗτός με παραδώσει. 24 ῾Ο μὲν
Υἱὸς τοῦ ᾿Ανθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ,
οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι᾿ οὗ ὁ Υἱὸς τοῦ ᾿Ανθρώπου
παραδίδοται! Καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος
ἐκεῖνος.”
25 ᾿Αποκριθεὶς δὲ ᾿Ιούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπε,
“Μήτι ἐγώ εἰμι, ῾Ραββί?” Λέγει αὐτῷ, “Σὺ εἶπας.”

Jesus Institutes the Lord's Supper
(Mk. 14:22-26; Lk. 22:14-20; I Cor. 11:23-25)

**26 ᾿Εσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ ᾿Ιησοῦς °¹τὸν ἄρτον
καὶ εὐχαριστήσας[1], ἔκλασε καὶ ʳἐδίδου τοῖς μαθηταῖς °²καὶ
εἶπε, “Λάβετε, φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου.”**
27 Καὶ λαβὼν °τὸ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν
αὐτοῖς, λέγων, “Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, 28 τοῦτο γάρ ἐστι
τὸ αἷμά μου ʳτὸ τῆς καινῆς˺ διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν
ἐκχυνόμενον[2] εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. 29 Λέγω δὲ ὑμῖν °ὅτι
οὐ μὴ πίω ἀπ᾿ ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος[3] τῆς
ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ᾿
ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Πατρός μου.”
30 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ῎Ορος τῶν ᾿Ελαιῶν.

---

[1]26 ευχαριστησας **M**A vs ευλογησας Mʳ𝔭[45]Ͼ, **TR Cr**
[2]28 εκχυνομενον **M**𝔭[37*], **TR** vs εκχυννομενον MʳϾA, **Cr**
[3]29 γεννηματος M[pt]𝔭[37], **TR** vs γενηματος M[pt]ϾA, **Cr**

---

22 ʳεις εκαστος Ͼ vs 𝔐A; (εις εκαστος αυτων 𝔭[45vid])
23 ⸂12673-5 אBA vs 𝔐C; (671-5 𝔭[37 45vid])
26 °¹𝔭[45]Ͼ vs 𝔐A   26 ʳδους 𝔭[37]B vs 𝔐א*AC
26 °²𝔭[37 45]אB vs 𝔐AC   27 °אB vs 𝔐𝔭[45]AC
28 ʳτης 𝔭[37]אB vs 𝔐AC   29 °𝔭[45]אB vs 𝔐AC

Jesus Predicts Peter's Denial
(Mk. 14:27-31; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

**31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ ᾿Ιησοῦς, “Πάντες ὑμεῖς σκαν-
δαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, γέγραπται γάρ,**

«Πατάξω τὸν Ποιμένα,
Καὶ ʳδιασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης.»

32 Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν
Γαλιλαίαν.”
33 ᾿Αποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, “Εἰ[1] πάντες
σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ δὲ[2] οὐδέποτε σκαν-
δαλισθήσομαι.”
34 ῎Εφη αὐτῷ ὁ ᾿Ιησοῦς, “᾿Αμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ
τῇ νυκτί, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με.”
35 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, “Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν,
οὐ μή σε ἀπαρνήσωμαι.”[3] ῾Ομοίως δὲ[4] καὶ πάντες οἱ
μαθηταὶ εἶπον.

Jesus Prays in the Garden of Gethsemane
(Mk. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

36 Τότε ἔρχεται μετ᾿ αὐτῶν ὁ ᾿Ιησοῦς εἰς χωρίον
λεγόμενον •Γεθσημανῆ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, “Καθίσατε
αὐτοῦ ἕως °οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ.”[5] 37 Καὶ
παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου
ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. 38 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ
᾿Ιησοῦς[6], “Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου.
Μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ᾿ ἐμοῦ.” 39 Καὶ προσελθὼν[7]

---

[1]33 ει **M**𝔭[37]BAC, **Cr** vs +και Mʳ, **TR** vs −א*
[2]33 δε M[pt] vs −M[pt]𝔭[37]ϾA, **TR Cr**
[3]35 απαρνησωμαι M[pt]A vs απαρνησομαι M[pt]𝔭[37]Ͼ, **TR Cr**
[4]35 δε 𝔐A vs −Ͼ, **TR Cr**
[5]36 προσευξωμαι εκει **M**AC, **TR** vs προσευξομαι εκει M[1] vs εκει προσευξωμαι (א) B, **Cr** vs εκει h.𝔭[45]
[6]38 ο Ιησους 𝔐 vs −𝔭[37]ϾA, **TR Cr**
[7]39 προσελθων **M**אAC vs προελθων Mʳ𝔭[37]B, **TR Cr**

---

31 ʳδιασκορπισθησονται (א) BAC vs **M**𝔭[37 45vid]
36 •Γεθσημανι א (Γεθσημανει 𝔭[37]BAC) vs **M**; (Γεσσαμ h.𝔭[45])
36 °אC vs 𝔐BA, [Cr]

---

31 Zech. 13:7

μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ
λέγων, "Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ᾽ ἐμοῦ
τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ᾽ ὡς σύ."
40 Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς
καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, "Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε
μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ᾽ ἐμοῦ? **41** Γρηγορεῖτε καὶ
προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν
πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής."
42 Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο, λέγων,
"Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο □¹τὸ ποτήριον⸌ παρελθεῖν
□²ἀπ᾽ ἐμοῦ⸌ ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου."
43 Καὶ ἐλθὼν εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν[1] καθεύδοντας, ἦσαν
γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. **44** Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς
⸂ἀπελθὼν πάλιν προσηύξατο⸃ ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον
εἰπών.⸆ **45** Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς °¹αὐτοῦ καὶ
λέγει αὐτοῖς, "Καθεύδετε °²τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε.
᾽Ιδού, ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ᾽Ανθρώπου παρα-
δίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. **46** ᾽Εγείρεσθε, ἄγωμεν.
᾽Ιδού, ἤγγικεν[2] ὁ παραδιδούς με."

Jesus Is Betrayed and Arrested in Gethsemane
(Mk. 14:43-50; Lk. 22:47-53; Jn. 18:3-12)

47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, ᾽Ιούδας εἷς τῶν
δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν
καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ.
48 ῾Ο δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων,
"῞Ον ἂν[3] φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτόν." **49** Καὶ
εὐθέως προσελθὼν τῷ ᾽Ιησοῦ εἶπε, "Χαῖρε, ῾Ραββί!" Καὶ
κατεφίλησεν αὐτόν.

---

[1]43 ευρισκει αυτους παλιν M^{pt}, TR vs ευρεν αυτους παλιν M^{pt}A vs
παλιν ευρεν αυτους Ϲ, Cr vs h. αυτους 𝔭^{37}
[2]46 ηγγικεν MϹA, TR Cr vs – M^{r}
[3]48 αν M^{pt}BC, TR Cr vs εαν M^{pt}𝔭^{37}אA

---

42 □¹𝔭^{37}ϹA vs 𝔐 42 □²𝔭$^{37 vid}$אB vs 𝔐AC
44 ⸂213 Ϲ vs M; (132 A; 13 𝔭$^{37 vid}$) 44 ⸆παλιν 𝔭^{37}אB vs 𝔐AC
45 °¹𝔭^{37}ϹA vs M 45 °²BC vs 𝔐𝔭^{37}אA, [Cr]

50 ῾Ο δὲ ᾽Ιησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "῾Εταῖρε, ἐφ᾽ ᾧ[1] πάρει?"
Τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν ᾽Ιησοῦν
καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. **51** Καὶ ἰδού, εἷς τῶν μετὰ ᾽Ιησοῦ,
ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ
πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ
ὠτίον. **52** Τότε λέγει αὐτῷ ὁ ᾽Ιησοῦς, "᾽Απόστρεψόν ⸉σου
τὴν μάχαιραν⸊ εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, πάντες γὰρ οἱ
λαβόντες μάχαιραν ἐν •μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται.[2] **53** ῍Η
δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ⸂ἄρτι παρακαλέσαι τὸν Πατέρα μου,
καὶ παραστήσει μοι⸃ ⸀πλείους °ἢ δώδεκα •λεγεῶνας
ἀγγέλων? **54** Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ Γραφαὶ ὅτι οὕτω δεῖ
γενέσθαι?" **55** ᾽Εν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ ᾽Ιησοῦς τοῖς
ὄχλοις, "῾Ως ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ
ξύλων συλλαβεῖν με? Καθ᾽ ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην
διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ[3] καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. **56** Τοῦτο δὲ
ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ Γραφαὶ τῶν προφητῶν."
Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

Jesus Before the Sanhedrin
(Mk. 14:53-65; Lk. 22:54, 55, 63-71; Jn. 18:13, 14, 19-24)

57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν ᾽Ιησοῦν ἀπήγαγον πρὸς
Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
πρεσβύτεροι συνήχθησαν. **58** ῾Ο δὲ Πέτρος ἠκολούθει
αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως. Καὶ
εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος.
59 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς □καὶ οἱ πρεσβύτεροι⸌ καὶ τὸ συνέδριον
ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ ᾽Ιησοῦ ὅπως

---

[1]50 ω M^{pt}, TR vs ο M^{pt}𝔭^{37}ϹA, Cr
[2]52 αποθανουνται M vs απολουνται 𝔭^{37} (א) BAC, TR Cr
[3]55 προς υμας εκαθεζομην διδασκων εν τω ιερω M, TR vs πρ. υμ.
εκαθ. εν τω ιε. διδ. M^{r}C vs εν τω ιε. εκαθ. διδ. אB, Cr vs εκαθ. πρ.
υμ. διδ. εν τω ιε. A

---

52 ⸉231 אB vs 𝔐AC 52 •μαχαιρη 𝔭^{37}ϹA vs 𝔐
53 ⸂2-81 B vs 𝔐AC; (2-8 ωδε 1 א*)
53 ⸀πλειω א*B vs 𝔐AC 53 °אB vs 𝔐AC
53 •λεγιωνας B* vs 𝔐; (λεγιωνων א*; λεγεωνων C; λεγεονων A)
59 □אB vs 𝔐AC

θανατώσωσιν αὐτόν,[1] **60** καὶ οὐχ εὗρον. °¹Καὶ πολλῶν ⸂ψευδομαρτύρων προσελθόντων,⸃ □οὐχ εὗρον.\
Ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο °²ψευδομάρτυρες **61** εἶπον, "Οὗτος ἔφη, 'Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ⸀οἰκοδομῆσαι αὐτόν.⸃' "

62 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, "Οὐδὲν ἀποκρίνῃ? Τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν?"

63 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα.

Καὶ °ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, "Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ."

64 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Σὺ εἶπας. Πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς Δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ."

65 Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ⸀λέγων ὅτι⸃ "Ἐβλασφήμησε! Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων? Ἴδε, νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν °αὐτοῦ! **66** Τί ὑμῖν δοκεῖ?"

Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, "Ἔνοχος θανάτου ἐστί."
67 Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ •ἐρράπισαν, **68** λέγοντες, "Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ! Τίς ἐστιν ὁ παίσας σε?"

Peter Denies Jesus—and Weeps Bitterly
(Mk. 14:66-72; Lk. 22:54-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

69 Ὁ δὲ Πέτρος ⸂ἔξω ἐκάθητο⸃ ἐν τῇ αὐλῇ. Καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα, "Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου."

---

[1]59 θανατωσωσιν αυτον **M** vs αυτον θανατωσωσιν **אBC*vid**, **TR Cr** vs θανατωσουσιν αυτον **A**

---

60 °¹Є vs 𝔐 A 60 ⸂אBA vs 𝔐 C 60 □Є vs 𝔐 A
60 °²אB vs 𝔐 C 61 ⸀οικοδομησαι B vs 𝔐 A (⸂ אC)
63 °B vs 𝔐 AC; (−ουδεν αποκρινη, verse 62, to ειπεν αυτω, verse 63 א*)
65 ⸀λεγων B vs 𝔐 AC*vid· (λεγων ιδε א*)
65 °אB vs 𝔐 AC 67 •εραπισαν ЄA vs 𝔐 69 ⸂אB vs 𝔐 AC

70 Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν αὐτῶν[1] πάντων, λέγων, "Οὐκ οἶδα τί λέγεις."

71 Ἐξελθόντα δὲ °¹αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει αὐτοῖς[2] ἐκεῖ, "°²Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου."

72 Καὶ πάλιν ἠρνήσατο •μεθ' ὅρκου ὅτι "Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον!"

73 Μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ, "Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ."

74 Τότε ἤρξατο καταθεματίζειν[3] καὶ ὀμνύειν ὅτι "Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον!" Καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησε.
75 Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ[4] Ἰησοῦ εἰρηκότος °αὐτῷ ὅτι "Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με." Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσε πικρῶς.

Jesus Is Delivered to Pontius Pilate
(Mk. 15:1; Lk. 23:1, 2; Jn. 18:28-32)

27 Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ[5] κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν. **2** Καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν °¹αὐτὸν °²Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

Judas Hangs Himself
(Acts 1:18, 19)

3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ⸀ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς

---

[1]70 αυτων **MAC*** vs −**אB**, **TR Cr**
[2]71 αυτοις **MAC** vs τοις **אB**, **TR Cr**
[3]74 καταθεματιζειν 𝔐ЄA, Cr vs καταναθεματιζειν **TR**
[4]75 του Mpt, **TR** vs −MptЄA, Cr
[5]1 του λαου **MЄA**, **TR Cr** vs −Mr

---

71 °¹ ² אB vs 𝔐 AC 72 •μετα ЄA vs 𝔐 75 °אB vs 𝔐 AC
2 °¹Є vs 𝔐 A 2 °²אB vs 𝔐 AC 3 ⸀εστρεψεν א*vidB vs 𝔐 AC

ἀρχιερεῦσι καὶ °τοῖς πρεσβυτέροις, 4 λέγων, "Ἥμαρτον
παραδοὺς αἷμα ἀθῷον."
Οἱ δὲ εἶπον, "Τί πρὸς ἡμᾶς? Σὺ ὄψει!"[1] 5 Καὶ ῥίψας τὰ
ἀργύρια ⸂ἐν τῷ ναῷ,⸃ ἀνεχώρησε· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο.
6 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπον, "Οὐκ
ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός
ἐστι." 7 Συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν
ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. 8 Διὸ ἐκλήθη ὁ
ἀγρὸς ἐκεῖνος Ἀγρὸς Αἵματος ἕως τῆς σήμερον. 9 Τότε
ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος,

«Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ
τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ, 10 καὶ
ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ
συνέταξέ μοι Κύριος.»

Jesus Before Pilate
(Mk. 15:2-5; Lk. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ⸀ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος. Καὶ
ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμών, λέγων, "Σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς
τῶν Ἰουδαίων?"
Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη °αὐτῷ, "Σὺ λέγεις." 12 Καὶ ἐν τῷ
κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν[2] πρεσ-
βυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο.
13 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος, "Οὐκ ἀκούεις πόσα σου
καταμαρτυροῦσι?" 14 Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν
ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.

Give Us Barabbas
(Mk. 15:6-15; Lk. 23:13-25; Jn. 18:39-19:16)

15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ
ὄχλῳ δέσμιον ὃν ἤθελον. 16 Εἶχον δὲ τότε δέσμιον

[1] 4 οψει M^{pt}, TR vs οψη M^{pt}ϾA, Cr
[2] 12 των M^{pt}A, TR vs — M^{pt}אB*, Cr

3 °Ͼ vs 𝔐A 5 ⸂εις τον ναον אB vs 𝔐AC
11 ⸀εσταθη Ͼ vs 𝔐A 11 °א vs 𝔐BA

9,10 Jer. 32:6-9; cf. Zech. 11:12,13

ἐπίσημον λεγόμενον ⸆ Βαραββᾶν. 17 Συνηγμένων οὖν
αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, "Τίνα θέλετε ἀπολύσω
ὑμῖν, ⸆ Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν?"
18 Ἤδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.
19 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε
πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, "Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ
δικαίῳ ἐκείνῳ, πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ᾽ ὄναρ δι᾽
αὐτόν." 20 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν
τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν
ἀπολέσωσιν.
21 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς, "Τίνα θέλετε
ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν?"
Οἱ δὲ εἶπον, "⸆ Βαραββᾶν."
22 Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, "Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν
λεγόμενον Χριστόν?"
Λέγουσιν °αὐτῷ πάντες, "Σταυρωθήτω!"
23 Ὁ δὲ °ἡγεμὼν ἔφη, "Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν?"
Οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέγοντες, "Σταυρωθήτω!"
24 Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον
θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας
ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων, "Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος
⸂τοῦ δικαίου τούτου.⸃ Ὑμεῖς ὄψεσθε."
25 Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε, "Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ᾽
ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν." 26 Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς
τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν
ἵνα σταυρωθῇ.

The Soldiers Mock Jesus
(Mk. 15:16-20; Jn. 19:2, 3)

27 Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν
Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ᾽ αὐτὸν ὅλην τὴν
σπεῖραν. 28 Καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν ⸉περιέθηκαν αὐτῷ

16 ⸆Ιησουν Θf^1, [Cr] vs 𝔐אBA
17 ⸆Ιησουν τον f^1, [Cr] vs 𝔐אA; (+ τον B)
21 ⸆τον אB vs 𝔐A 22 °אBA vs M 23 °אB vs 𝔐A
24 ⸂3 B vs 𝔐א; (312 A) 28 ⸉3412 אB vs 𝔐A

χλαμύδα κοκκίνην.[1] 29 Καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ
ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ ⸂[1]τὴν κεφαλὴν⸃ αὐτοῦ καὶ κάλαμον
⸂[2]ἐπὶ τὴν δεξιὰν⸃ αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν
αὐτοῦ ⸀ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγοντες, "Χαῖρε, ⸂[3]ὁ Βασιλεὺς⸃
τῶν Ἰουδαίων!" 30 Καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν
κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 31 Καὶ ὅτε
ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα καὶ
ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς
τὸ σταυρῶσαι.

Jesus Is Crucified
(Mk. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον ὀνόματι
Σίμωνα. Τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.
33 Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὅ[1] ἐστι
λεγόμενος Κρανίου Τόπος,[2] 34 ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ⸀[1]ὄξος
μετὰ χολῆς μεμιγμένον. Καὶ γευσάμενος οὐκ ⸀[2]ἤθελε πιεῖν.
35 Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
βάλλοντες[3] κλῆρον.[4] 36 Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ.
37 Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν
αὐτοῦ γεγραμμένην·

ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ ΙΗΣΟΥΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταί, εἷς ἐκ δεξιῶν
καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. 39 Οἱ δὲ παραπορευόμενοι
ἐβλασφήμουν αὐτόν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν 40 καὶ

[1]33 ο 𝔐 ℵB, Cr vs ος A, TR
[2]33 λεγομενος κρανιου τοπος MA, TR vs λεγομενον κρανιον τοπος M[r] vs κρανιου τοπος λεγομενος ℵ*B, Cr
[3]35 βαλλοντες MB, TR Cr vs βαλοντες M[rvid]ℵA
[4]35 κληρον 𝔐 ℵBA, Cr vs +ινα πληρωθη το ρηθεν υπο του προφητου διεμερισαντο τα ιματια μου εαυτοις, και επι τον ιματισμον μου εβαλον κληρον TR

29 ⸂[1]της κεφαλης ℵB vs 𝔐 A
29 ⸂[2]εν τη δεξια ℵBA vs 𝔐
29 ⸀ενεπαιξαν (ℵ) B vs 𝔐 A
29 ⸂[3]βασιλευ B vs 𝔐 ℵA
34 ⸀[1]οινον ℵB vs 𝔐 A
34 ⸀[2]ηθελησεν ℵ*B vs 𝔐 A

λέγοντες, "Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις
οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν! Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, ⸆ κατάβηθι
ἀπὸ τοῦ σταυροῦ."
41 Ὁμοίως ⸂δὲ καὶ⸃ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν
γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων καὶ Φαρισαίων[1] ἔλεγον,
42 "Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. °Εἰ
βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ
πιστεύσομεν ἐπ᾽ αὐτῷ.[2] 43 Πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν,
ῥυσάσθω νῦν °αὐτὸν εἰ θέλει αὐτόν. Εἶπε γὰρ ὅτι 'Θεοῦ
εἰμι Υἱός.'" 44 Τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συσταυρωθέντες
⸆αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.[3]

Jesus Dies on the Cross
(Mk. 15:33-41; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

45 Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν
γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. 46 Περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν
ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, "«Ἠλί, Ἠλί,
λιμὰ[4] σαβαχθάνι?»" τοῦτ᾽ ἔστι, «Θεέ μου, Θεέ μου, ἱνατί με
ἐγκατέλιπες?»
47 Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ⸀ἑστώτων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι
"Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος."
48 Καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ λαβὼν σπόγγον,
πλήσας τε ὄξους καὶ περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν.
49 Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον, "Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας
σώσων αὐτόν."
50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκε τὸ
πνεῦμα. 51 Καὶ ἰδού, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη
⸂εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω,⸃ καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ
πέτραι ἐσχίσθησαν, 52 καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν καὶ

[1]41 και Φαρισαιων 𝔐 vs −ℵBA, TR Cr
[2]42 επ αυτω M vs αυτω A, TR vs επ αυτον ℵB, Cr
[3]44 αυτον 𝔐 ℵBA, Cr vs αυτω TR
[4]46 λ(ε)ιμα 𝔐 A vs λεμα ℵB, Cr vs λαμα TR

40 ⸆και ℵ*A, [Cr] vs 𝔐 B
41 ⸂και B vs 𝔐; (−ℵA)
42 °ℵB vs 𝔐 A
43 °ℵB vs 𝔐 A
44 ⸆συν ℵB vs 𝔐 A
47 ⸀εστηκοτων Ͼ vs 𝔐 A
51 ⸂απ ανωθεν εως κατω εις δυο BC* vs 𝔐 A (−απο ℵ)

46 Ps. 22:1

πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ⸀ἠγέρθη, **53** καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.

54 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, "Ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν οὗτος!"

55 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ[1] γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ· **56** ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ ⸂Ἰωσῆ μήτηρ καὶ ἡ μήτηρ⸃ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

Jesus Is Buried in Joseph's Tomb
(Mk. 15:42-47; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

57 Ὀψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ⸀ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ. **58** Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ὁ Πιλᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι ⸋τὸ σῶμα.⸌ **59** Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ ⸆σινδόνι καθαρᾷ **60** καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ. Καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. **61** Ἦν δὲ ἐκεῖ •Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

Pilate Sets a Guard by the Tomb

62 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν Παρασκευήν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλᾶτον, **63** λέγοντες, "Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, 'Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι.' **64** Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας,

[1]55 εκει 𝔐BAC, **TR Cr** vs εκει και Mʳ vs κακει ℵ

52 ⸀ηγερθησαν ℵB vs 𝔐AC
56 ⸂Ιωσηφ μητηρ και η μητηρ D* vs 𝔐BAC; (η Μαρια η Ιωσηφ και η Μαρια η ℵ*)
57 ⸀εμαθητευθη ℵC vs 𝔐BA 58 ⸋ℵB vs 𝔐AC
59 ⸆εν **B**, [**Cr**] vs 𝔐ℵAC 61 •Μαριαμ 𝔊 vs 𝔐A

μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς κλέψωσιν αὐτὸν[1] καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ,[2] 'Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν,' καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης."

65 Ἔφη δὲ[3] αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, "Ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε." **66** Οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον, μετὰ τῆς κουστωδίας.

He Is Not Here for He Is Risen
(Mk. 16:1-8; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

28 Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε •Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. **2** Καὶ ἰδού, σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, ⸆προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον ⸋ἀπὸ τῆς θύρας⸌ καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. **3** Ἦν δὲ ἡ ἰδέα[4] αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ⸀ὡσεὶ χιών. **4** Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ⸀1ἐγένοντο ⸀2ὡσεὶ νεκροί.

5 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπε ταῖς γυναιξί, "Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς, οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. **6** Οὐκ ἔστιν ὧδε! Ἠγέρθη γάρ, καθὼς εἶπε. Δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ⸋ὁ Κύριος.⸌ **7** Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι 'Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν,' καὶ ἰδού, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. Ἰδού, εἶπον ὑμῖν." **8** Καὶ ⸀ἐξελθοῦσαι ταχὺ

[1]64 νυκτος κλεψωσιν αυτον Mᵖᵗ, **TR** vs κλεψωσιν αυτον Mᵖᵗ (κλεψουσιν ℵ)BAC*, **Cr** vs κλεψωσιν αυτον νυκτος Mᵖᵗ
[2]64 λαω **M**𝔊A, **TR Cr** vs + οτι Mʳ
[3]65 δε Mᵖᵗℵ AC, **TR** vs − MᵖᵗB, **Cr**
[4]3 ιδεα **M**, **TR** vs ειδεα M¹BAC, **Cr** vs −ην to αυτου ℵ*

1 •Μαριαμ ℵC vs 𝔐BA 2 ⸆και 𝔊 vs 𝔐A 2 ⸋ℵB vs 𝔐AC
3 ⸀ως ℵB vs 𝔐AC 4 ⸀1εγενηθησαν 𝔊 vs 𝔐A
4 ⸀2ως ℵBA vs 𝔐C 6 ⸋ℵB vs 𝔐AC
8 ⸀απελθουσαι 𝔊 vs 𝔐A

ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον
ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

The Women Worship the Risen Lord

9 □Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ,\ καὶ ἰδού,[1] Ἰησοῦς ⌜ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων,
"Χαίρετε!" Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς
πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. **10** Τότε λέγει αὐταῖς ὁ
Ἰησοῦς· "Μὴ φοβεῖσθε. Ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς
ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ ἐκεῖ[2]με
ὄψονται."

The Soldiers Are Bribed to Lie

11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού, τινὲς τῆς κουστωδίας
ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν
ἅπαντα τὰ γενόμενα. **12** Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν
πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ
ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, **13** λέγοντες, "Εἴπατε ὅτι 'Οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν
κοιμωμένων.' **14** Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος,
ἡμεῖς πείσομεν °αὐτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν."
15 Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν.
Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς
σήμερον.[T]

The Great Commission
(Mk. 16:14-18; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23; Ac. 1:6-8)

16 Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν
εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. **17** Καὶ ἰδόντες
αὐτὸν προσεκύνησαν °αὐτῷ, οἱ δὲ ἐδίστασαν. **18** Καὶ
προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων, "Ἐδόθη μοι

[1]9 ιδου **MG**A, Cr vs +ο **TR**
[2]10 και εκει M^pt^ℵA vs κακει M^pt^B, **TR Cr**

9 □ℵB vs 𝔐AC 9 ⌜υπηντησεν G vs 𝔐A
14 °ℵB vs 𝔐AC, [Cr] 15 [T]ημερας B, [Cr] vs 𝔐ℵA
17 °ℵB vs 𝔐A

πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ [T] γῆς. **19** Πορευθέντες[1]
μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ
ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος,
20 διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην
ὑμῖν· καὶ ἰδού, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως
τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. °Ἀμήν."

[1]19 πορευθεντες 𝔐ℵA vs +ουν B, **TR Cr**

18 [T]της B, [Cr] vs 𝔐ℵA 20 °ℵBA* vs 𝔐

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

ΡΧΗ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, ⸂ΥΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ.⸃

John the Baptist Prepares the Way
(Mt. 3:1-12; Lk. 3:1-17; Jn. 1:19-28)

2 ⸀Ὡς γέγραπται ἐν ⸂τοῖς προφήταις,⸃

«Ἰδού, °ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου
πρὸ προσώπου σου,
Ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου □ἔμπροσθέν σου.⸌»
3 «Φωνὴ βοῶντος·
Ἐν τῇ ἐρήμῳ ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,
Εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.'»

4 Ἐγένετο Ἰωάννης ⸆ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. 5 Καὶ ἐξεπορεύετο[1] πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται, ⸂καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες⸃ ⸉ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ᾽ αὐτοῦ,⸊ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. 6 ⸂Ἦν δὲ⸃ ὁ[2] Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ

In Mark 𝔊 = אBC
[1]5 εξεπορευετο M^{pt}אBA, TR Cr vs εξεπορευοντο M^{pt}
[2]6 ο 𝔐אB, Cr vs − A, TR

1 ⸂Υιου Θεου B, [Cr] vs 𝔐A; (− א*)   2 ⸀καθως אB vs 𝔐A
2 ⸂τω Ησαια τω προφητη אB vs 𝔐A   2 °B vs 𝔐אA
2 □אB vs 𝔐A   4 ⸆ο אB, [Cr] vs 𝔐A   5 ⸂312 B vs 𝔐A; (32 א*)
5 ⸉561-4 אB vs 𝔐A   6 ⸂και ην אB vs 𝔐A

2 Ex. 23:20; Mal. 3:1   3 Is. 40:3

ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. 7 Καὶ ἐκήρυσσε, λέγων, "Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. 8 Ἐγὼ °¹μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς °²ἐν ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ."

John Baptizes Jesus
(Mt. 3:13-17; Lk. 3:21, 22)

9 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν[1] Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρὲτ[2] τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη ⸉ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην.⸊ 10 Καὶ •εὐθέως ἀναβαίνων ⸀¹ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ Πνεῦμα ὡσεὶ[3] περιστερὰν καταβαῖνον ⸀²ἐπ᾽ αὐτόν. 11 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν, "Σὺ εἶ ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ⸀ᾧ εὐδόκησα."

Jesus Is Tempted by Satan
(Mt. 4:1-11; Lk. 4:1-13)

12 Καὶ εὐθὺς τὸ Πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. 13 Καὶ ἦν °ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ ⸂ἡμέρας τεσσαράκοντα⸃ πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

Jesus Begins His Galilean Ministry
(Mt. 4:12-17; Lk. 4:14, 15)

14 Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν[4] Ἰωάννην ἦλθεν ὁ[5] Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον □τῆς

[1]9 ηλθεν M^{pt}אBA, TR Cr vs +ο M^{pt}
[2]9 Ναζαρετ M^{pt}אB, TR Cr vs Ναζαρεθ M^{pt} vs Ναζαρατ A
[3]10 ωσει M^{pt}, TR vs ως M^{pt}אBA, Cr
[4]14 τον M^{pt}אB, TR Cr vs − M^{pt}A
[5]14 ο M^{pt}אB, TR Cr vs − M^{pt}A

8 °¹ ²אB vs 𝔐A   9 ⸉3-512 א (B) vs 𝔐A
10 •ευθυς אB vs 𝔐A   10 ⸀¹εκ אB vs 𝔐A   10 ⸀²εις B vs 𝔐אA
11 ⸀σοι אB vs 𝔐A   13 °אBA vs M
13 ⸂τεσσερακοντα ημερας B* (μ for τεσσ. א) vs 𝔐 (τεσσερακοντα A)   14 □אB vs 𝔐A

βασιλείας⸃ τοῦ Θεοῦ **15** καὶ λέγων ὅτι "Πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ."

Jesus Calls Four Fishermen
(Mt. 4:18-22; Lk. 5:1-11)

16 ⸂¹Περιπατῶν δὲ⸃ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδε Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τοῦ Σίμωνος[1] ⸂²βάλλοντας ἀμφίβληστρον⸃ ἐν τῇ θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς. **17** Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων." **18** Καὶ •εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα °αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ. **19** Καὶ προβὰς °ἐκεῖθεν ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. **20** Καὶ •εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς. Καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

Jesus Casts Out an Unclean Spirit
(Lk. 4:31-37)

21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς •¹Καπερναούμ. Καὶ •²εὐθέως τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδίδασκε. **22** Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. **23** Καὶ ⸆ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε, **24** λέγων, "°Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ? Ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς? Οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ!"

[1]16 αυτου του Σιμωνος **M** vs Σιμωνος ℵB, Cr vs του Σιμωνος A vs αυτου TR

16 ⸂¹και παραγων ℵB vs 𝔐A
16 ⸂²αμφιβαλλοντας ℵB vs **M**; (αμφιβαλλοντας αμφιβληστρον A*)
18 •ευθυς ℵ vs 𝔐BAC   18 °Ɛ vs 𝔐A   19 °B vs 𝔐ℵAC
20 •ευθυς ℵB vs 𝔐AC   21 •¹Καφαρναουμ ℵB vs 𝔐AC
21 •²ευθυς ℵ vs 𝔐BAC   23 ⸆ευθυς ℵB vs 𝔐AC
24 °ℵ*B vs 𝔐 (A) C

25 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, "Φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ!" **26** Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ ⸀κράξαν φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ.

27 Καὶ ἐθαμβήθησαν ⸀πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς,[1] λέγοντας, "Τί ἐστι τοῦτο? ⸂Τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι⸃ κατ᾽ ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ?" **28** ⸂Ἐξῆλθε δὲ⸃ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς ⸆εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

Jesus Heals Peter's Mother-in-Law
(Mt. 8:14, 15; Lk. 4:38, 39)

29 Καὶ •εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. **30** Ἡ δὲ πενθερὰ[2] Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ •εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. **31** Καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτήν, κρατήσας τῆς χειρὸς °¹αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς °²εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

Jesus Heals Many People
(Mt. 8:16, 17; Lk. 8:40, 41)

32 Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους. **33** Καὶ ⸄ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν⸅ πρὸς τὴν θύραν. **34** Καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε, καὶ οὐκ ἤφιε λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν.

[1]27 προς εαυτους 𝔐AC, Cr vs προς αυτους TR vs αυτους ℵB
[2]30 πενθερα **M**ƐA, TR Cr vs + του Mʳ

26 ⸀φωνησαν ℵB vs 𝔐AC   27 ⸀απαντες ℵB vs 𝔐AC
27 ⸂διδαχη καινη ℵB vs 𝔐C; (τις η καινη αυτη διδαχη οτι A)
28 ⸂και εξηλθεν Ɛ vs 𝔐A
28 ⸆ευθυς πανταχου BC vs 𝔐A; (− ℵ*)   29 •ευθυς ℵB vs 𝔐AC
30 •ευθυς ℵB vs 𝔐AC   31 °¹ℵB vs 𝔐AC   31 °²Ɛ vs 𝔐A
33 ⸄53124 BC vs 𝔐A; (−και, verse 32 to νοσοις, verse 34 ℵ*)

Jesus Preaches Throughout Galilee
(Lk. 4:42-44)

35 Καὶ πρωῒ ⸀ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθε καὶ ἀπῆλθεν
εἰς ἔρημον τόπον κἀκεῖ προσηύχετο. **36** Καὶ ⸀κατεδίωξαν
αὐτὸν °ὁ Σίμων καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, **37** καὶ ⸀εὑρόντες αὐτὸν
⸆ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι "Πάντες σε ζητοῦσιν."[1]
38 Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ἄγωμεν ⸆ εἰς τὰς ἐχομένας
κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκεῖ[2] κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ
ἐξελήλυθα."[3] **39** Καὶ ⸀ἦν κηρύσσων ⸂ἐν ταῖς συναγωγαῖς⸃
αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

Jesus Cleanses a Leper
(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν αὐτὸν
□καὶ γονυπετῶν⸌ °αὐτὸν καὶ λέγων αὐτῷ ὅτι "Ἐὰν θέλης,
δύνασαί με καθαρίσαι."
41 ⸂Ὁ δὲ Ἰησοῦς⸃ σπλαγχνισθείς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα
ἥψατο αὐτοῦ[4] καὶ λέγει αὐτῷ, "Θέλω, καθαρίσθητι." **42** Καὶ
□εἰπόντος αὐτοῦ,⸌ •εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ ἡ λέπρα,
καὶ ἐκαθαρίσθη. **43** Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, ⸂εὐθέως
ἐξέβαλεν αὐτόν,⸃ **44** καὶ λέγει αὐτῷ, "Ὅρα μηδενὶ μη-
δὲν εἴπης, ἀλλ᾽ ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ
προσένεγκε[5] περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξε
Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς." **45** Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο
κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι

---

[1]37 σε ζητουσιν 𝔐A vs ζητουσιν σε Ɛ, TR Cr
[2]38 και εκει 𝔐BAC, Cr vs κακει א, TR
[3]38 εξεληλυθα M^{pt}A, TR vs εληλυθα M^{pt} vs εξηλθον Ɛ, Cr
[4]41 ηψατο αυτου 𝔐AC, TR vs αυτου ηψατο M$^{r\,vid}$אB, Cr
[5]44 προσενεγκε MאBA, TR Cr vs προσενεγκαι M^{r}C

---

35 ⸀εννυχα Ɛ vs 𝔐A 36 ⸀κατεδιωξεν אB vs 𝔐AC
36 °אB vs 𝔐AC 37 ⸀ευρον אB vs 𝔐AC 37 ⸆και אB vs 𝔐AC
38 ⸆αλλαχου Ɛ vs 𝔐A 39 ⸀ηλθεν אB vs 𝔐AC
39 ⸂εις τας συναγωγας ƐA vs M 40 □B vs 𝔐אAC, [Cr]
40 °אB vs 𝔐AC 41 ⸂και אB vs 𝔐AC
42 □אB vs 𝔐AC 42 •ευθυς אB vs 𝔐AC
43 ⸂ευθυς εξεβαλεν αυτον אB vs 𝔐C; (εξεβαλεν αυτον ευθεως A)

αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ᾽ ἔξω
⸀¹ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν
⸀²πανταχόθεν.

Jesus Forgives and Heals a Paralytic
(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

2 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν[1] εἰς •Καπερναοὺμ δι᾽ ἡμερῶν °καὶ
ἠκούσθη ὅτι ⸂εἰς οἶκόν⸃ ἐστι. **2** Καὶ °εὐθέως συνήχ-
θησαν πολλοὶ ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν,
καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. **3** Καὶ ἔρχονται ⸉πρὸς αὐτὸν
παραλυτικὸν φέροντες,⸊ αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. **4** Καὶ
μὴ δυνάμενοι ⸀προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον,
ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες
χαλῶσι τὸν κράββατον[2] ⸂ἐφ᾽ ᾧ⸃ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο.
5 ⸂Ἰδὼν δὲ⸃ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ
παραλυτικῷ, "Τέκνον, ⸀¹ἀφέωνταί ⸀²σοι αἱ ἁμαρτίαι °σου."
6 Ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ
διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, **7** "Τί οὗτος οὕτω
λαλεῖ ⸀βλασφημίας? Τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς,
ὁ Θεός?"
8 Καὶ •εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι
οὕτως αὐτοὶ[3] διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς ⸀εἶπεν αὐτοῖς, "Τί
ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν? **9** Τί ἐστιν
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, '⸀Ἀφέωνταί σου[4]

---

[1]1 εισηλθεν παλιν 𝔐AC vs εισελθων παλιν אB, Cr vs παλιν εισηλθεν TR
[2]4 κραββατον M^{pt}, TR vs κραβαττον M^{pt}B*AC, Cr vs κραβακτον א
[3]8 αυτοι 𝔐AC vs – 𝔭^{88vid}אB, TR Cr
[4]9 σου 𝔐𝔭^{88}אB, Cr vs σοι AC, TR

---

45 ⸀¹επ אB vs 𝔐AC 45 ⸀²παντοθεν ƐA vs M
1 •Καφαρναουμ אB vs 𝔐AC 1 °אB vs 𝔐AC
1 ⸂εν οικω 𝔭^{88}אB vs 𝔐AC 2 °אB vs 𝔐AC
3 ⸉41-3 𝔭^{88}אB vs 𝔐A; (1243 C*)
4 ⸀προσενεγκαι 𝔭^{88vid}B (προσσενεγκαι א*) vs 𝔐AC
4 ⸂οπου אB vs 𝔐AC 5 ⸂και ιδων 𝔭^{88}Ɛ vs 𝔐A
5 ⸀¹αφιενται B vs 𝔐𝔭^{88}אAC 5 ⸀²σου 𝔭^{88vid}אB vs 𝔐AC
5 °𝔭^{88}Ɛ vs 𝔐A 7 ⸀βλασφημει 𝔭^{88}אB vs 𝔐AC
8 •ευθυς 𝔭^{88vid}אB vs 𝔐AC 8 ⸀λεγει אB vs 𝔐AC
9 ⸀αφιενται אB vs 𝔐AC

αἱ ἁμαρτίαι,᾿ ἢ εἰπεῖν, ‘Ἔγειραι[1] καὶ ἆρόν σου τὸν
κράββατον[2][3] καὶ περιπάτει’? **10** Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι
ἐξουσίαν ἔχει ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς
γῆς ἁμαρτίας"[4] — λέγει τῷ παραλυτικῷ, **11** "Σοὶ λέγω,
ἔγειραι[5] °καὶ ἆρον τὸν κράββατόν[2] σου καὶ ὕπαγε εἰς τὸν
οἶκόν σου." **12** Καὶ ἠγέρθη ⸂εὐθέως καὶ⸃ ἄρας τὸν
κράββατον[2] ἐξῆλθεν ⸀ἐναντίον πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι
πάντας καὶ δοξάζειν τὸν Θεόν, λέγοντας ὅτι "⸉Οὐδέποτε
οὕτως⸊ εἴδομεν!"

Jesus Calls Sinners to Repentance
(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

13 Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ
ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. **14** Καὶ
παράγων εἶδε Λευὶν τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ
τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ, "Ἀκολούθει μοι." Καὶ ἀναστὰς
ἠκολούθησεν αὐτῷ.
15 Καὶ ⸀¹ἐγένετο ⸋ἐν τῷ⸌ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ
αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ
Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοὶ καὶ
⸀²ἠκολούθησαν αὐτῷ. **16** Καὶ οἱ γραμματεῖς ⸂¹καὶ οἱ
Φαρισαῖοι,⸃ ἰδόντες ⸂²αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ τῶν τελωνῶν

---

[1]9 εγειραι Mpt, TR vs εγειρε Mptא AC, Cr vs εγειρου B
[2]9 11 12 κραββατον Mpt, TR vs κραβαττον MptB*AC, Cr vs κραβακτον 𝔓88א
[3]9 σου τον κραβ. Mpt, TR vs τον κραβ. σου Mpt𝔓88ϾA, Cr
[4]10 αφιεναι επι της γης αμαρτιας MptA, TR vs επι της γης αφιεναι αμαρτιας Mpt𝔓88אC vs αφιεναι αμαρτιας επι της γης B, Cr
[5]11 σοι λεγω εγειραι Mpt, TR vs σοι λεγω εγειρε MptBAC, Cr vs εγειρε σοι λεγω 𝔓88vidא

---

11 °𝔓88Ͼ vs 𝔐A 12 ⸂και ευθυς 𝔓88אB (κ. ευθεως C*) vs 𝔐A
12 ⸀εμπροσθεν 𝔓88אB vs 𝔐AC 12 ⸉𝔓88אB vs 𝔐AC
15 ⸀¹γινεται 𝔓88אB vs 𝔐AC 15 ⸋𝔓88אB vs 𝔐AC
15 ⸀²ηκολουθουν אB vs 𝔐AC
16 ⸂¹των Φαρισαιων B vs 𝔐AC; (των Φαρισαιων και 𝔓88א)
16 ⸂²οτι εσθιει μετα των αμαρτωλων και τελωνων B* vs 𝔐C; (αυτον μετα των τελωνων και αμαρτωλων εσθιοντα A; οτι ησθιεν

καὶ ἁμαρτωλῶν,⸃ ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, "⸂³Τί ὅτι⸃
μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ⸂⁴ἐσθίει καὶ πίνει⸃?"
17 Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, ⸆"Οὐ χρείαν
ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ᾿ οἱ κακῶς ἔχοντες.
Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς ⸋εἰς
μετάνοιαν.⸌"

Jesus Is Questioned About Fasting
(Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)

18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ ⸂τῶν Φαρισαίων⸃
νηστεύοντες. Καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ, "Διὰ τί οἱ
μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ ⸆τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ
σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσι?"
19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ
νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ᾿ αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν?
Ὅσον χρόνον ⸂μεθ᾿ ἑαυτῶν ἔχουσι τὸν νυμφίον⸃ οὐ δύ-
νανται νηστεύειν. **20** Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ
ἀπ᾿ αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ⸂ἐκείναις
ταῖς ἡμέραις.⸃"
21 °Καὶ οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιρράπτει[1]
ἐπὶ ⸂¹ἱματίῳ παλαιῷ·⸃ εἰ δὲ μή, αἴρει ⸂²τὸ πλήρωμα αὐτοῦ⸃
τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. **22** Καὶ
οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή,

---

[1]21 επιρραπτει Mpt, TR vs επιραπτει MptϾA, Cr

μετα των τελωνων και αμαρτωλων א; οτι ησθιεν μετα των αμαρτωλων και των τελωνων 𝔓88vid)
16 ⸂³οτι BCvid vs 𝔐A; (δια τι א)
16 ⸂⁴εσθιει B vs 𝔐𝔓88A; (εσθιει ο διδασκαλος υμων א; ο διδασκαλος υμων εσθιει και πινει C) 17 ⸆οτι 𝔓88B, [Cr] vs 𝔐אAC
17 ⸋𝔓88אBA vs MC 18 ⸂Φαρισαιοι (𝔓88) ϾA vs 𝔐
18 ⸆μαθηται 𝔓88אBC*vid vs 𝔐; (−και⁵ to Φαρισαιων A)
19 ⸂εχουσιν τον νυμφιον μετ αυτων Ͼ vs 𝔐A; (εχουσιν τον νυμφιον μεθ εαυτων 𝔓88)
20 ⸂εκεινη τη ημερα ϾA vs M 21 °ϾA vs M
21 ⸂¹ιματιον παλαιον 𝔓88Ͼ vs 𝔐A
21 ⸂²το πληρωμα απ αυτου 074 Σ vs MC; (απ αυτου το πληρωμα A; το πληρωμα αφ εαυτου B; πληρωμα απ αυτου א)

⸢ῥήσσει ὁ οἶνος □ὁ νέος⸌ τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ʻἐκχεῖται
καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται.ʼ Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς
καινοὺς °βλητέον."

Jesus Is Lord of the Sabbath
(Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

23 Καὶ ἐγένετο ʻπαραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς
σάββασιʼ διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ⸂ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ⸃ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας. 24 Καὶ
οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, "Ἴδε τί ποιοῦσιν °ἐν τοῖς
σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστι?"
25 Καὶ °αὐτὸς ⸢ἔλεγεν αὐτοῖς, "Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί
ἐποίησε Δαβίδ, ὅτε χρείαν ἔσχε καὶ ἐπείνασεν, αὐτὸς καὶ οἱ
μετ᾿ αὐτοῦ? 26 Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ
Ἀβιάθαρ[1] ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως
ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ ʻτοῖς ἱερεῦσι,ʼ καὶ
ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι?" 27 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "Τὸ
σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο,⊤ οὐχ ὁ ἄνθρωπος
διὰ τὸ σάββατον. 28 Ὥστε Κύριός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ
Ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου."

Jesus Heals a Man with a Withered Hand on the Sabbath
(Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

3 Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγήν. Καὶ ἦν ἐκεῖ
ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα. 2 Καὶ
παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασι θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα
κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. 3 Καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ

[1]26 Αβιαθαρ **M**ℵB, Cr vs + του AC, TR

22 ⸢ρηξει 𝔓^{88}Є vs 𝔐A 22 □𝔓^{88}Є vs 𝔐A
22 ʻαπολλυται και οι ασκοι 𝔓^{88}B vs 𝔐ℵAC
22 °ℵ*B vs 𝔐𝔓^{88}AC
23 ʻαυτον εν τοις σαββασιν παραπορευεσθαι 𝔓^{88} (ℵ) (διαπορευεσθαι B) vs **M**A; (τοις σαββασιν διαπορευεσθαι αυτον C)
23 ⸂2-41 𝔓^{88}Є vs 𝔐A 24 °ЄA vs **M** 25 °𝔓^{88}Є vs 𝔐A
25 ⸢λεγει 𝔓^{88}ℵC vs 𝔐BA 26 ʻτους ιερεις ℵB vs 𝔐AC
27 ⊤και Є vs 𝔐A

ʻἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα,ʼ "Ἔγειραι[1] εἰς τὸ μέσον."
4 Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ἔξεστι τοῖς σάββασιν ⸢ἀγαθοποιῆσαι ἢ
κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι?" Οἱ δὲ ἐσιώπων.
5 Καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ᾿ ὀργῆς, συλλυπούμενος
ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ,
"Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου.[2]" Καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀπο-
κατεστάθη[3] ἡ χεὶρ αὐτοῦ □ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.⸌ 6 Καὶ
ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι •εὐθέως μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν
συμβούλιον ⸢ἐποίουν κατ᾿ αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι.

A Great Multitude Follows Jesus

7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ⸂ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ⸃
πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας
ἠκολούθησαν[4] °αὐτῷ καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας 8 καὶ ἀπὸ
Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ
Ἰορδάνου καὶ °οἱ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολύ,
⸢ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει ἦλθον πρὸς αὐτόν. 9 Καὶ εἶπε τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ
τὸν ὄχλον ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. 10 Πολλοὺς γὰρ
ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται,
ὅσοι εἶχον μάστιγας. 11 Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα,
ὅταν αὐτὸν ⸢1ἐθεώρει, ⸢2προσέπιπτεν αὐτῷ καὶ ἔκραζε[5],
⸢3λέγοντα ὅτι "Σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ." 12 Καὶ πολλὰ
ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν[6] ποιήσωσι.

[1]3 εγειραι M^{pt}, TR vs εγειρε M^{pt}ЄA, Cr
[2]5 σου **M**ℵAC, TR vs − M^{r}B, Cr
[3]5 αποκατεσταθη M^{pt}, TR vs απεκατεσταθη M^{pt}ℵBA, Cr vs απεκατεστη C^{vid}
[4]7 ηκολουθησαν M^{pt} (transpose after Ιουδαιας ℵC), TR vs ηκολουθησεν M^{pt}BA, [Cr]
[5]11 εκραζε **M**, TR vs εκραζον M^{r}ЄA, Cr
[6]12 φανερον αυτον 𝔐A vs αυτον φανερον Є, TR Cr

3 ʻτην ξηραν χειρα εχοντι ℵC* vs 𝔐A; (την χειραν εχοντι ξηραν B*) 4 ⸢αγαθον ποιησαι ℵ vs 𝔐BAC 5 □ЄA vs 𝔐
6 •ευθυς Є vs 𝔐A 6 ⸢εδιδουν B vs 𝔐A (εποιησαν ℵC)
7 ⸂2-51 Є vs 𝔐A 7 °Є vs 𝔐A 8 °Є vs 𝔐A
8 ⸢ακουοντες ℵB vs 𝔐AC 11 ⸢1εθεωρουν Є vs **M**A
11 ⸢2προσεπιπτον ЄA vs **M** 11 ⸢3λεγοντες ℵ vs 𝔐BAC

Jesus Chooses the Twelve
(Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος καὶ προσκαλεῖται οὓς
ἤθελεν αὐτός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. **14** Καὶ ἐποίησε
⸀δώδεκα ἵνα ὦσι μετ᾽ αὐτοῦ καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς
κηρύσσειν **15** καὶ ἔχειν ἐξουσίαν ▫θεραπεύειν τὰς νόσους
καὶ⸌ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια. **16** ᵀΚαὶ ἐπέθηκε ⸂τῷ Σίμωνι
ὄνομα⸃ Πέτρον, **17** καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ
Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου, καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς
⸀ὀνόματα "•Βοανεργές," ὅ ἐστιν "Υἱοὶ βροντῆς"· **18** καὶ
Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ •^{1}Ματθαῖον
καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖον
καὶ Σίμωνα τὸν •^{2}Κανανίτην **19** καὶ Ἰούδαν •Ἰσκαριώτην, ὃς
καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

A House Divided Cannot Stand
(Mt. 12:22-30; Lk. 11:14-23)

20 Καὶ ⸀ἔρχονται εἰς οἶκον. Καὶ συνέρχεται πάλιν ᵀ ὄχλος,
ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε[1] ἄρτον φαγεῖν. **21** Καὶ
ἀκούσαντες οἱ παρ᾽ αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν,
ἔλεγον γὰρ ὅτι "Ἐξέστη."
22 Καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες
ἔλεγον ὅτι "Βεελζεβοὺλ ἔχει," καὶ ὅτι "Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν
δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια."
23 Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν
αὐτοῖς, "Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν? **24** Καὶ
ἐὰν βασιλεία ἐφ᾽ ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ

---

[1]20 μητε M^{pt}ℵC, **TR** vs μηδε M^{pt}BA, **Cr**

---

14 ⸀δωδεκα ους και αποστολους ωνομασεν ℵB (ους και αποστολους ωνομασεν δωδεκα C^{*vid}) [**Cr**] vs 𝔐A
15 ▫Ϲ vs 𝔐A   16 ᵀκαι εποιησεν τους δωδεκα Ϲ, [**Cr**] vs 𝔐A
16 ⸂312 Ϲ vs 𝔐A   17 ⸀ονομα B vs 𝔐ℵAC, [**Cr**]
17 •Βοανηργες ϹA vs 𝔐   18 •^{1}Μαθθαιον B* vs 𝔐ℵAC
18 •^{2}Καναναιον Ϲ vs 𝔐A   19 •Ισκαριωθ Ϲ vs 𝔐A
20 ⸀ερχεται ℵ*B vs 𝔐AC   20 ᵀο BA, [**Cr**] vs 𝔐ℵ*C

βασιλεία ἐκείνη. **25** Καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ᾽ ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ
⸀δύναται ⸀σταθῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη.⸌ **26** Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς
ἀνέστη ἐφ᾽ ἑαυτὸν ⸀καὶ μεμέρισται,⸌ οὐ δύναται ⸀σταθῆναι
ἀλλὰ τέλος ἔχει. **27** ᵀΟὐδεὶς δύναται[1] ⸂τὰ σκεύη τοῦ
ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν⸃ αὐτοῦ, διαρπάσαι ἐὰν μὴ
πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
διαρπάσῃ.[2]

Jesus Warns of the Unpardonable Sin
(Mt. 12:31, 32; Lk. 12:10)

28 "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται ⸂τὰ
ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων,⸃ καὶ ᵀ βλασφημίαι
⸀^{1}ὅσας ⸀^{2}ἂν βλασφημήσωσιν· **29** ὃς δ᾽ ἂν βλασφημήσῃ εἰς
τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ᾽
ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου ⸀κρίσεως" — **30** ὅτι ἔλεγον, "Πνεῦμα
ἀκάθαρτον ἔχει."

The Mother and Brethren of Jesus
(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)

31 ⸀^{1}Ἔρχονται οὖν⸌ ⸀^{2}οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ⸌ καὶ
ἔξω ⸀^{1}ἑστῶτες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, ⸀^{2}φωνοῦντες
αὐτόν. **32** Καὶ ἐκάθητο ὄχλος περὶ αὐτόν·[3] ⸀εἶπον δὲ⸌ αὐτῷ,

---

[1]27 ουδεις δυναται 𝔐A vs ου δυναται ουδεις Ϲ, **TR Cr**
[2]27 διαρπαση M^{pt}A vs διαρπασει M^{pt}Ϲ, **TR Cr**
[3]32 οχλος περι αυτον **M**, **TR** vs περι αυτον οχλος M^{r}AC, **Cr** vs προς αυτον οχλος ℵ*

---

25 ⸀δυνησεται Ϲ vs 𝔐A
25 ⸀2-41 ℵC (στηναι for σταθηναι B) vs 𝔐A
26 ⸀και εμερισθη B vs 𝔐A; (εμερισθη και ℵ* C^{*vid})
26 ⸀στηναι Ϲ vs 𝔐A   27 ᵀαλλ ℵB vs 𝔐A
27 ⸂6-83-512 BC vs 𝔐A; (5-83412 ℵ)   28 ⸂3-612 ϹA vs 𝔐
28 ᵀαι ϹA vs **M**   28 ⸀^{1}οσα ℵB vs 𝔐AC   28 ⸀^{2}εαν BC vs 𝔐ℵA
29 ⸀αμαρτηματος ℵB vs 𝔐A; (αμαρτιας C^{*vid})
31 ⸀^{1}και ερχεται ℵ vs 𝔐A; (και ερχονται BC)
31 ⸀^{2} 4-63126 Ϲ vs 𝔐; (1263-6 A)
31 ⸀^{1}στηκοντες BC* vs 𝔐A; (σταντες ℵ)
31 ⸀^{2}καλουντες Ϲ vs 𝔐; (ζητουντες A)
32 ⸀και λεγουσιν Ϲ vs 𝔐A

"᾿Ιδού, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ ἀδελφαί σου[1]
ἔξω ζητοῦσί σε."
33 Καὶ ⸀ἀπεκρίθη ⸂αὐτοῖς λέγων,⸃ "Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου
ἢ[2] οἱ ἀδελφοί °μου?" 34 Καὶ περιβλεψάμενος ⸉κύκλῳ τοὺς
περὶ αὐτὸν⸊ καθημένους λέγει, "῎Ιδε[3] ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ
ἀδελφοί μου! 35 ῝Ος °1γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ,
οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφή °2μου καὶ μήτηρ[4] ἐστί."

The Parable of the Sower
(Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)

4 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ
⸀1συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὄχλος ⸀2πολύς, ὥστε αὐτὸν
⸂ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον⸃ καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ πᾶς
ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ⸀3ἦν. 2 Καὶ
ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς
ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, 3 "᾿Ακούετε. ᾿Ιδού, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων
°τοῦ σπεῖραι. 4 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν ὃ μὲν ἔπεσε
παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ[5] καὶ κατέφαγεν αὐτό.
5 ⸂῎Αλλο δὲ⸃ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες ὅπου οὐκ εἶχε γῆν
πολλήν, καὶ •εὐθέως ἐξανέτειλε διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς.
6 ⸂῾Ηλίου δὲ ἀνατείλαντος,⸃ ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ
ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. 7 Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας,
καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν
οὐκ ἔδωκε. 8 Καὶ ⸀1ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ

---

[1]32 και αι αδελφαι σου MA, [Cr] vs –Є, TR
[2]33 η M^{pt}A, TR vs και M^{pt}Є, Cr
[3]34 ιδε M^{pt}BC (ειδε ℵ), TR Cr vs ιδου M^{pt}A
[4]35 μητηρ MЄA, TR Cr vs +μουM^{r}
[5]4 πετεινα 𝔐ЄA, Cr vs +του ουρανου TR

---

33 ⸀αποκριθεις Є vs 𝔐A   33 ⸂αυτοις λεγει ℵB (⸉C) vs 𝔐A
33 °B vs 𝔐ℵAC, [Cr]   34 ⸉2-41 Є vs 𝔐A
35 °1B vs 𝔐ℵAC, [Cr]   35 °2ℵBA vs 𝔐C
1 ⸀1συναγεται BC (συνναγεται ℵ*) vs 𝔐; (συνηχθησαν A)
1 ⸀2πλειστος Є vs 𝔐A   1 ⸂εις πλοιον εμβαντα Є vs MA
1 ⸀3ησαν Є vs 𝔐A   3 °ℵ*B vs 𝔐AC   5 ⸂και αλλο Є vs 𝔐A
5 •ευθυς Є vs 𝔐A   6 ⸂και οτε ανετειλεν ο ηλιος Є vs 𝔐A
8 ⸀1αλλα Є vs 𝔐A

ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ ⸀2αὐξάνοντα, καὶ ἔφερεν
ἓν τριάκοντα καὶ ἓν ἑξήκοντα καὶ ἓν ἑκατόν." 9 Καὶ
ἔλεγεν,[1] "⸂῾Ο ἔχων⸃ ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω."

Jesus Explains The Purpose of Parables
(Mt. 13:10-17; Lk. 8:9, 10)

10 ⸂1῞Οτε δὲ⸃ ἐγένετο κατὰ μόνας, ⸀ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ
περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα ⸂2τὴν παραβολήν.⸃ 11 Καὶ
ἔλεγεν αὐτοῖς, "῾Υμῖν ⸂δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον⸃ τῆς
βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ
πάντα γίνεται, 12 ἵνα

«Βλέποντες βλέπωσι καὶ μὴ ἴδωσι,
Καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ συνιῶσι,
Μήποτε ἐπιστρέψωσι καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς
□τὰ ἁμαρτήματα.ˎ»

Jesus Explains the Parable of the Sower
(Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

13 Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύ-
την? Καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε? 14 ῾Ο
σπείρων τὸν λόγον σπείρει. 15 Οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν
ὁδὸν ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν •εὐθέως
ἔρχεται ὁ Σατανᾶς καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον
⸂ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν.⸃ 16 Καὶ οὗτοί ⸂εἰσιν ὁμοίως⸃ οἱ ἐπὶ
τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἵ, ὅταν ἀκούσωσι τὸν λόγον
•εὐθέως μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, 17 καὶ οὐκ ἔχουσι
ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν. Εἶτα γενομένης

---

[1]9 ελεγεν 𝔐ЄA, Cr vs +αυτοις TR

---

8 ⸀2αυξανομενα ℵB vs 𝔐C; (αυξανομενον A)
9 ⸂ος εχει Є vs 𝔐A
10 ⸂1και οτε Є vs 𝔐A   10 ⸀ηρωτων BA (ηρωτουν ℵC) vs 𝔐
10 ⸂2τας παραβολας Є vs 𝔐A
11 ⸂341 ℵBC^{*vid} vs 𝔐; (134 A)   12 □Є vs 𝔐A
15 •ευθυς Є vs 𝔐A
15 ⸂εις αυτους B vs 𝔐; (εν αυτοις ℵC; απο της καρδιας αυτων A)
16 ⸂εισιν DWΘ vs 𝔐BA (⸉ℵC)   16 •ευθυς Є vs 𝔐A

---

12 Is. 6:9,10

θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, •εὐθέως σκανδαλίζονται.
18 Καὶ ⸀οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι,[1] οἱ ⸂τὸν
λόγον ἀκούοντες,⸃ 19 καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος °τούτου
καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι
εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσι τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος
γίνεται. 20 Καὶ ⸀οὗτοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν
σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον καὶ παραδέχονται
καὶ καρποφοροῦσιν, ἓν τριάκοντα καὶ ἓν ἑξήκοντα καὶ ἓν
ἑκατόν."

Light Under a Bushel
(Lk. 8:16-18)

21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "Μήτι ⸉ὁ λύχνος ἔρχεται⸊ ἵνα ὑπὸ
τὸν μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην? Οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν
⸀ἐπιτεθῇ? 22 Οὐ γάρ ἐστί τι[2] κρυπτὸν °ὃ ἐὰν μὴ
⸆φανερωθῇ, οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον ἀλλ᾽ ἵνα ⸂εἰς
φανερὸν ἔλθῃ⸃. 23 Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω."
24 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "Βλέπετε τί ἀκούετε. Ἐν ᾧ μέτρῳ
μετρεῖτε μετρηθήσεται[3] ὑμῖν καὶ προστεθήσεται ὑμῖν ⸋τοῖς
ἀκούουσιν.⸌ 25 Ὃς γὰρ ⸂ἂν ἔχῃ,⸃ δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς
οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ."

The Parable of the Growing Seed

26 Καὶ ἔλεγεν, "Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ὡς
°ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς 27 καὶ
καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος
⸀βλαστάνῃ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. 28 Αὐτομάτη

[1]18 σπειρομενοι 𝔐A vs +ουτοι εισιν Є, TR Cr
[2]22 τι M^{pt}אAC, TR vs −M^{pt}B, Cr
[3]24 μετρηθησεται MЄA, TR Cr vs αντιμετρηθησεται M^{r}

17 •ευθυς Є vs 𝔐A 18 ⸀αλλοι Є vs 𝔐A
18 ⸂τον λογον ακουσαντες BC (ακουσαντες τον λογον א) vs 𝔐A
19 °Є vs 𝔐A 20 ⸀εκεινοι Є vs 𝔐A 21 ⸉312 Є vs 𝔐A
21 ⸀τεθη Є vs MA 22 °ЄA vs M 22 ⸆ινα אB Cr 𝔐AC
22 ⸂312 אC vs 𝔐A; (φανερωθη B) 24 ⸋Є vs 𝔐A
25 ⸂εχει Є vs 𝔐A 26 °אB vs 𝔐A (αν C)
27 ⸀βλαστα BC* vs 𝔐אA

°γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα
⸂πλήρη σῖτον⸃ ἐν τῷ στάχυϊ. 29 Ὅταν δὲ ⸀παραδῷ ὁ
καρπός, •εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρ-
έστηκεν ὁ θερισμός."

The Parable of the Mustard Seed
(Mt. 13:31, 32; Lk. 13:18, 19)

30 Καὶ ἔλεγε, "⸀Τίνι ὁμοιώσομεν[1] τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ,
ἢ ἐν ⸂ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν⸃? 31 Ὡς
κόκκον[2] σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, ⸂μικρότερος
πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς⸃, 32 καὶ
ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται ⸂πάντων τῶν λαχάνων
μείζων⸃ καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ
τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν."

Jesus Tells Many Parables
(Mt. 13:34, 35)

33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν
λόγον, καθὼς ἐδύναντο[3] ἀκούειν. 34 Χωρὶς δὲ παραβολῆς
οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ᾽ ἰδίαν δὲ τοῖς ⸂μαθηταῖς αὐτοῦ⸃
ἐπέλυε πάντα.

Wind and Wave Obey Jesus
(Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)

35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὀψίας γενομένης,
"Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν." 36 Καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον

[1]30 ομοιωσομεν M^{pt}C vs ομοιωσωμεν M^{pt}אBA, TR Cr
[2]31 κοκκον 𝔐A vs κοκκω אBC^{vid}, TR Cr
[3]33 εδυναντο 𝔐A vs ηδυναντο Є, TR Cr

28 °ЄA vs 𝔐
28 ⸂πληρης σιτον C^{*vid}[Cr] vs 𝔐אA; (πληρες σιτος B)
29 ⸀παραδοι א*B vs 𝔐AC 29 •ευθυς Є vs 𝔐A
30 ⸀πως Є vs 𝔐A
30 ⸂τινι αυτην παραβολη θωμεν אBC^{*vid} vs 𝔐A
31 ⸂μικροτερον ον παντων των σπερματων των επι της γης B;
(+ο before μικροτερον א*) vs 𝔐C; (⸉ εστιν after της γης A)
32 ⸂μειζον παντων των λαχανων Є vs 𝔐; (παντων των λαχανων
μειζον A) 34 ⸂ιδιοις μαθηταις Є vs 𝔐A

παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ. Καὶ ἄλλα °δὲ ⸀πλοιάρια ἦν μετ᾽ αὐτοῦ. 37 Καὶ γίνεται λαῖλαψ ⸂[1]ἀνέμου μεγάλη,⸃ ⸂[2]τὰ δὲ⸃ κύματα ἐπέβαλεν[1] εἰς τὸ πλοῖον, ⸂[3]ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι.⸃ 38 Καὶ ⸉ἦν αὐτὸς⸊ ⸀[1]ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ ⸀[2]διεγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ, "Διδάσκαλε! Οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα?"

39 Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπε τῇ θαλάσσῃ, "Σιώπα, πεφίμωσο!" Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. 40 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τί δειλοί ἐστε ⸂οὕτως? Πῶς οὐκ⸃ ἔχετε πίστιν?"

41 Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, "Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ⸂ὑπακούουσιν αὐτῷ⸃?"

Jesus Heals a Demon-Possessed Man
(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

5 Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν ⸀Γαδαρηνῶν. 2 Καὶ ⸂ἐξελθόντι αὐτῷ⸃ ἐκ τοῦ πλοίου, •εὐθέως ⸀ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, 3 ὃς τὴν κατοίκησιν[2] εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν.[3] Καὶ ⸀[1]οὔτε ⸀[2]ἁλύσεσιν οὐδεὶς ἐδύνατο[4] αὐτὸν δῆσαι, 4 διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἁλύσεσι δεδέσθαι καὶ διεσπάσθαι ὑπ᾽ αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις,

[1]37 επεβαλεν M[pt]א vs επεβαλλεν M[pt]BAC, TR Cr
[2]3 κατοικησιν MϹA, TR Cr vs οικησιν M[r]
[3]3 μνημασιν 𝔐ϹA, Cr vs μνημειοις TR
[4]3 εδυνατο MϹA, Cr vs ηδυνατο M[r], TR

36 °Ϲ vs 𝔐A 36 ⸀πλοια ϹA vs M
37 ⸂[1]μεγαλη ανεμου 𝔓[45vid]B (μεγας αν. א*) vs 𝔐A (αν. μεγαλου C)
37 ⸂[2]και τα Ϲ vs 𝔐A
37 ⸂[3]ωστε ηδη γεμιζεσθαι το πλοιον BC vs 𝔐A; (−א*)
38 ⸉Ϲ vs 𝔐A 38 ⸀[1]εν ϹA vs 𝔐 38 ⸀[2]εγειρουσιν Ϲ vs 𝔐A
40 ⸂ουπω אB vs 𝔐AC 41 ⸂υπακουει αυτω B (⸉א*C) vs 𝔐A
1 ⸀Γερασηνων א*B vs 𝔐AC
2 ⸂εξελθοντος αυτου Ϲ vs 𝔐A 2 •ευθυς אC vs 𝔐A; (−B)
2 ⸀υπηντησιν Ϲ vs MA 3 ⸀[1]ουδε Ϲ vs 𝔐A
3 ⸀[2]αλυσει ουκετι BC* vs 𝔐A; (αλυσεσιν ουκετι א)

καὶ τὰς πέδας συντετρῖφθαι, καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε[1] δαμάσαι. 5 Καὶ διὰ παντός, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν[2] ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. 6 ⸂᾿Ιδὼν δὲ⸃ τὸν ᾿Ιησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμε καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ 7 καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ ⸀εἶπε, "Τί ἐμοὶ καὶ σοί, ᾿Ιησοῦ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου? ῾Ορκίζω σε τὸν Θεόν, μή με βασανίσῃς!"

8 ῎Ελεγε γὰρ αὐτῷ, "῎Εξελθε, τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, ἐκ τοῦ ἀνθρώπου." 9 Καὶ ἐπηρώτα αὐτόν, "Τί ⸉σοι ὄνομα⸊?"

Καὶ ⸂ἀπεκρίθη, λέγων⸃, "•Λεγεὼν ὄνομά μοι, ὅτι πολλοί ἐσμεν." 10 Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ ⸂αὐτοὺς ἀποστείλῃ⸃ ἔξω τῆς χώρας.

11 ᾿Ην δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη.[3] 12 Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ⸋πάντες οἱ δαίμονες,⸌ λέγοντες, "Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν." 13 Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς ⸋[1]εὐθέως ὁ ᾿Ιησοῦς.⸌ Καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν (⸋[2]ἦσαν δὲ⸌ ὡς δισχίλιοι) καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. 14 ⸂[1]Οἱ δὲ⸃ βόσκοντες ⸂[2]τοὺς χοίρους⸃ ἔφυγον, καὶ ⸀[1]ἀνήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Καὶ ⸀[2]ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστι τὸ γεγονός. 15 Καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν ᾿Ιησοῦν καὶ θεωροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον °καὶ ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα,

[1]4 αυτον ισχυε(ν) M[pt], TR vs αυτον ισχυσε(ν) M[pt] vs ισχυε(ν) αυτον M[pt]BAC, Cr vs ισχυσεν αυτον א
[2]5 εν τοις ορεσι και εν τοις μνημασιν M[pt], TR vs εν τοις μνημασιν και εν τοις ορεσιν M[pt]ϹA, Cr
[3]11 προς τω ορει αγελη χοιρων μεγαλη βοσκομενη 𝔐BC (−ορει א*), Cr vs προς τα ορη αγελη χοιρων μεγαλη βοσκομενη TR vs αγελη χοιρων μεγαλη βοσκομενων προς τω ορει A

6 ⸂και ιδων Ϲ vs 𝔐A 7 ⸀λεγει ϹA vs M 9 ⸉ϹA vs M
9 ⸂λεγει αυτω ϹA vs M 9 •Λεγιων א*B* vs 𝔐AC
10 ⸂αυτα αποστειλη BC vs 𝔐; (αποστειλη αυτους A; αυτον αποστειλη א) 12 ⸋Ϲ vs MA 13 ⸋[1]Ϲ vs 𝔐A
13 ⸋[2]Ϲ vs 𝔐A 14 ⸂[1]και οι ϹA vs M 14 ⸂[2]αυτους Ϲ vs 𝔐A
14 ⸀[1]απηγγειλαν ϹA vs M 14 ⸀[2]ηλθον BA vs Mא*C 15 °אB vs 𝔐AC

τὸν ἐσχηκότα τὸν •λεγεῶνα, καὶ ἐφοβήθησαν.
16 Διηγήσαντο δὲ[1] αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ
δαιμονιζομένῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων. 17 Καὶ ἤρξαντο
παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

18 Καὶ ⸀ἐμβάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν
ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα ⸂ᾖ μετ᾽ αὐτοῦ.⸃ 19 ⸂῾Ο δὲ ᾿Ιησοῦς⸃ οὐκ
ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ, "῞Υπαγε εἰς τὸν οἶκόν
σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ⸀ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ
Κύριος πεποίηκε[2] καὶ ἠλέησέ σε." 20 Καὶ ἀπῆλθε καὶ
ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ
᾿Ιησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

Jesus Restores a Girl and Heals a Woman
(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)

21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ ᾿Ιησοῦ □ἐν τῷ πλοίῳ\ πάλιν
εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ ἦν
παρὰ τὴν θάλασσαν. 22 Καὶ °ἰδού, ἔρχεται εἷς τῶν
ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι ᾿Ιάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει
πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ 23 καὶ ⸀¹παρεκάλει αὐτὸν πολλά,
λέγων ὅτι "Τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει, ἵνα ἐλθὼν
ἐπιθῇς ⸂αὐτῇ τὰς χεῖρας⸃ ⸀²ὅπως σωθῇ καὶ ⸀³ζήσεται."
24 Καὶ ἀπῆλθε μετ᾽ αὐτοῦ. Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος
πολύς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

25 Καὶ γυνή °τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ⸉ἔτη δώδεκα⸊
26 καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ

---

[1]16 διηγησαντο δε M vs και διηγησαντο M' 𝔭⁴⁵ᵛⁱᵈ ϾA, TR Cr
[2]19 σοι ο Κυριος πεποιηκεν 𝔐A vs ο Κυριος σοι πεποιηκεν BC, Cr vs σοι ο Κυριος εποιησεν TR vs ο Κυριος πεποιηκεν σοι ℵ

---

15 •λεγιωνα ℵ* vs 𝔐BAC   18 ⸀εμβαινοντος ϾA vs M
18 ⸂μετ αυτου η ℵAC (ην for η B*) vs M
19 ⸂και ϾA vs M   19 ⸀απαγγειλον Ͼ vs 𝔐A; (διαγγειλον 𝔭⁴⁵ᵛⁱᵈ)
21 □𝔭⁴⁵ᵛⁱᵈ vs 𝔐ℵAC, [Cr]; (εν πλοιω B)   22 °ℵB vs 𝔐AC
23 ⸀¹παρακαλει ℵAC vs 𝔐B   23 ⸂τας χειρας αυτη Ͼ vs 𝔐; (αυτω τας χειρας A)   23 ⸀²ινα Ͼ vs 𝔐A
23 ⸀³ζηση Ͼ vs 𝔐A   25 °ϾA vs 𝔐   25 ⸉Ͼ vs 𝔐A

δαπανήσασα τὰ παρ᾽ αὐτῆς[1] πάντα καὶ μηδὲν
ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα,
27 ἀκούσασα περὶ τοῦ ᾿Ιησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ
ὄπισθεν ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. 28 ῎Ελεγε γὰρ[2] ὅτι
"⸂Κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι,⸃ σωθήσομαι." 29 Καὶ
•εὐθέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ
σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος.

30 Καὶ •εὐθέως ὁ ᾿Ιησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ
αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγε,
"Τίς μου ἥψατο τῶν ἱματίων?"

31 Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, "Βλέπεις τὸν
ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις, 'Τίς μου ἥψατο?' "

32 Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. 33 ῾Η
δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν °ἐπ᾽
αὐτῇ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν
τὴν ἀλήθειαν. 34 ῾Ο δὲ εἶπεν αὐτῇ, "•Θύγατερ, ἡ πίστις
σου σέσωκέ σε. ῞Υπαγε εἰς εἰρήνην καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς
μάστιγός σου."

35 ῎Ετι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχι-
συναγώγου, λέγοντες ὅτι "῾Η θυγάτηρ σου ἀπέθανε. Τί
ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον?"

36 ῾Ο δὲ ᾿Ιησοῦς °εὐθέως ⸀ἀκούσας τὸν λόγον
λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ, "Μὴ φοβοῦ, μόνον
πίστευε." 37 Καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα ⸀αὐτῷ συν-
ακολουθῆσαι εἰ μὴ ᵀ Πέτρον καὶ ᾿Ιάκωβον καὶ ᾿Ιωάννην
τὸν ἀδελφὸν ᾿Ιακώβου. 38 Καὶ ⸀ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ

---

[1]26 αυτης MBA, Cr vs εαυτης ℵC, TR
[2]28 γαρ Mᵖᵗ ϾA, TR Cr vs +εν εαυτη Mᵖᵗ

---

28 ⸂εαν αψωμαι καν των ιματιων αυτου C (−καν B*; του ιματιου for των ιματιων ℵ) vs 𝔐A   29 •ευθυς Ͼ vs 𝔐A
30 •ευθυς Ͼ vs 𝔐A   33 °Ͼ vs 𝔐A   34 •θυγατηρ B vs 𝔐ℵA
36 °ℵB vs 𝔐AC   36 ⸀παρακουσας B (παρακαουσας ℵ*) vs 𝔐AC
37 ⸀μετ αυτου Ͼ vs 𝔐A   37 ᵀτον Ͼ vs 𝔐A
38 ⸀ερχονται ϾA vs 𝔐

ἀρχισυναγώγου καὶ θεωρεῖ θόρυβον, ⸆ κλαίοντας καὶ
ἀλαλάζοντας πολλά. **39** Καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, "Τί
θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε? Τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ
καθεύδει." **40** Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ⸀Ὁ δὲ ἐκβαλὼν
πάντας[1] παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν
μητέρα καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ
παιδίον °ἀνακείμενον. **41** Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ
παιδίου λέγει αὐτῇ, "Ταλιθά, κοῦμι,[2]" ὅ ἐστι μεθερ-
μηνευόμενον, "Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειραι[3]." **42** Καὶ
•εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν γὰρ
ἐτῶν δώδεκα. Καὶ ἐξέστησαν ⸆ ἐκστάσει μεγάλῃ. **43** Καὶ
διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς ⸀γνῷ τοῦτο, καὶ εἶπε
δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

Jesus Is Rejected at Nazareth
(Mt. 13:54-58)

6 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ⸀ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ,
καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **2** Καὶ
γενομένου σαββάτου, ἤρξατο ⸉ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν.⸊
Καὶ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, "Πόθεν
τούτῳ ταῦτα? Καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα αὐτῷ[4] καὶ
⸆δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ⸀γίνονται? **3** Οὐχ
οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς ⸆ Μαρίας, ⸂ἀδελφὸς δὲ⸃
Ἰακώβου καὶ ⸀Ἰωσῆ καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος? Καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ
ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς?" Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν
αὐτῷ.

---

[1]40 παντας 𝔐ϹA, Cr vs απαντας TR
[2]41 κουμι MA, TR vs κουμ M[r]Ϲ, Cr
[3]41 εγειραι M[pt], TR vs εγειρε M[pt]ϹA, Cr
[4]2 αυτω 𝔐A vs τουτω ℵB, Cr vs τουτω ινα C* vs αυτω οτι TR

---

38 ⸆και ϹA vs M 40 ⸀αυτος Ϲ vs 𝔐A 40 °ℵB vs 𝔐AC
42 •ευθυς ℵB vs 𝔐AC 42 ⸆ευθυς Ϲ, [Cr] vs 𝔐𝔭[45]A
43 ⸀γνοι 𝔭[45]BA vs 𝔐ℵC
1 ⸀ερχεται Ϲ vs 𝔐A 2 ⸉41-3 Ϲ vs 𝔐𝔭[45vid]A
2 ⸆αι ℵB vs 𝔐AC 2 ⸀γινομεναι ℵB vs 𝔐AC
3 ⸆της Ϲ vs 𝔐A 3 ⸂και αδελφος BC (κ. ο. αδ. ℵ) vs 𝔐A
3 ⸀Ιωσητος B vs 𝔐AC; (Ιωσηφ ℵ)

4 ⸂"Ελεγε δὲ⸃ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι "Οὐκ ἔστι προφήτης
ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενέσι[1] καὶ
ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ." **5** Καὶ οὐκ ἠδύνατο[2] ἐκεῖ ⸉οὐδεμίαν
δύναμιν ποιῆσαι,⸊ εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς
χεῖρας ἐθεράπευσε. **6** Καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν
αὐτῶν. Καὶ περιῆγε τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων.

Jesus Commissions the Twelve
(Mt. 10:1, 5-15; Lk. 9:1-6)

7 Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα καὶ ἤρξατο αὐτοὺς
ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν
πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων. **8** Καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα
μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, μὴ ⸉πήραν, μὴ
ἄρτον,⸊ μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν, **9** ἀλλ᾽ ὑποδεδεμένους
σανδάλια καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. **10** Καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς, "Ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως
ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. **11** Καὶ ⸀¹ὅσοι ἂν[3] ⸆ μὴ ⸀²δέξωνται
ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν
ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς
μαρτύριον αὐτοῖς. ⸋Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται
Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει
ἐκείνῃ.⸌"
12 Καὶ ἐξελθόντες ⸀¹ἐκήρυσσον ἵνα ⸀²μετανοήσωσι, **13** καὶ
δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς
ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

---

[1]4 και εν τοις συγγενεσι(ν) MA, TR vs και εν τοις συγγενευσιν αυτου B* Cr vs και εν τοις συγγενεσιν αυτου C* vs — ℵ*
[2]5 ηδυνατο M[pt]ℵ, TR vs εδυνατο M[pt]B*AC, Cr
[3]11 αν M[pt]ℵBC*[vid], TR Cr vs εαν M[pt]A

---

4 ⸂και ελεγεν Ϲ vs 𝔐A 5 ⸉312 Ϲ vs 𝔐A
8 ⸉321 Ϲ vs 𝔐A 11 ⸀¹ος ℵBC*[vid] vs 𝔐A
11 ⸆τοπος ℵB vs 𝔐AC*[vid] 11 ⸀²δεξηται ℵBC*[vid] vs 𝔐A
11 ⸋Ϲ vs 𝔐A 12 ⸀¹εκηρυξαν Ϲ vs 𝔐A
12 ⸀²μετανοωσιν B vs 𝔐ℵAC

John the Baptist Is Beheaded
(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)

14 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης, φανερὸν γὰρ
ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ⸀ἔλεγεν ὅτι "Ἰωάννης ὁ
βαπτίζων ⸂ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη,⸃ καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ
δυνάμεις ἐν αὐτῷ."
15 Ἄλλοι[1] ἔλεγον ὅτι "Ἠλίας ἐστίν."
Ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι "Προφήτης ἐστὶν ὡς[2] εἷς τῶν
προφητῶν."
16 Ἀκούσας δὲ[3] Ἡρῴδης ⸀εἶπεν °ὅτι "Ὃν ἐγὼ ἀπε-
κεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ⸋[1]ἐστιν· αὐτὸς⸌ ἠγέρθη ⸋[2]ἐκ
νεκρῶν!⸌"
17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρῴδης ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν
Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ[4] διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν
γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν
ἐγάμησεν.
18 Ἔλεγε γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρῴδῃ ὅτι "Οὐκ ἔξεστί
σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου." 19 Ἡ δὲ
Ἡρῳδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ
οὐκ ἠδύνατο· 20 ὁ γὰρ Ἡρῴδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην,
εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν.
Καὶ ἀκούσας[5] αὐτοῦ πολλὰ ⸀ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε.
21 Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρῴδης τοῖς
γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ⸀ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ
τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, 22 καὶ
εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς ⸂[1]αὐτῆς τῆς⸃ Ἡρῳδιάδος καὶ
ὀρχησαμένης ⸂[2]καὶ ἀρεσάσης⸃ τῷ Ἡρῴδῃ καὶ τοῖς

---

[1]15 αλλοι M[pt], TR vs +δε M[pt]ЄA, Cr
[2]15 εστιν ως 𝔐A vs ως Є, Cr vs εστιν η ως TR
[3]16 δε M[pt]C vs +ο M[pt]אBA, TR Cr
[4]17 εν φυλακη 𝔐Є (⸉ before και A), Cr vs εν τη φυλακη TR
[5]20 ακουσας MЄA, TR Cr vs ακουων M[r]

---

14 ⸀ελεγον B vs 𝔐אAC
14 ⸂εγηγερται εκ νεκρων אB vs 𝔐; (ηγερθη εκ νεκρων C; εκ νεκρων ανεστη A) 16 ⸀ελεγεν Є vs 𝔐A 16 °אB vs 𝔐AC
16 ⸋[1]אB vs 𝔐AC 16 ⸋[2]אB vs 𝔐A (απο των νεκρων C)
20 ⸀ηπορει אB vs 𝔐AC 21 ⸀εποιησεν Є vs 𝔐A
22 ⸂[1]αυτου אB vs 𝔐AC 22 ⸂[2]ηρεσεν Є vs 𝔐𝔓[45]A

συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ, "Αἴτησόν
με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί." 23 Καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ⸆ ⸂ὅτι
"Ὃ⸃ ἐάν με αἰτήσῃς δώσω σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας
μου."
24 ⸂Ἡ δὲ⸃ ἐξελθοῦσα εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς, "Τί
⸀[1]αἰτήσομαι?"
Ἡ δὲ εἶπε, "Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ ⸀[2]Βαπτιστοῦ!"
25 Καὶ εἰσελθοῦσα •εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν
βασιλέα ᾐτήσατο, λέγουσα, "Θέλω ἵνα ⸉μοι δῷς ἐξαυτῆς⸊
ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ."
26 Καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεύς, διὰ τοὺς ὅρ-
κους καὶ τοὺς ⸀συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν ⸉αὐτὴν
ἀθετῆσαι.⸊ 27 Καὶ •εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπε-
κουλάτορα[1] ἐπέταξεν ⸀ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
⸂Ὁ δὲ⸃ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ
28 καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν
αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ
αὐτῆς. 29 Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον καὶ ἦραν
τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν[2] μνημείῳ.

Jesus Feeds the Five Thousand
(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, °καὶ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα
ἐδίδαξαν. 31 Καὶ ⸀[1]εἶπεν αὐτοῖς, "Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ'
ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ⸀[2]ἀναπαύεσθε ὀλίγον." Ἦσαν
γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν

---

[1]27 σπεκουλατορα MאBA, Cr vs σπεκουλατωρα M[r], TR
[2]29 εν 𝔐ЄA Cr vs +τω TR

---

23 ⸆πολλα 𝔓[45], [Cr] vs 𝔐אBA 23 ⸂ο τι (or οτι) 𝔓[45]B vs 𝔐אA
24 ⸂και אB vs 𝔐AC 24 ⸀[1]αιτησωμαι ЄA vs 𝔐
24 ⸀[2]βαπτιζοντος אB vs 𝔐AC
25 •ευθυς 𝔓[45vid]Є vs 𝔐A 25 ⸉321 Є vs 𝔐A
26 ⸀ανακειμενους B vs 𝔐אAC[*vid] 26 ⸉Є vs 𝔐A
27 •ευθυς Є vs 𝔐A 27 ⸀ενεγκαι (א)BC vs 𝔐A
27 ⸂και BC vs 𝔐A; (−ο δε, verse 27, to την κεφαλην αυτου, verse 28 א) 30 °Є vs MA 31 ⸀[1]λεγει Є vs 𝔐A
31 ⸀[2]αναπαυσασθε BA (C) vs 𝔐 (א)

εὐκαίρουν.[1] 32 Καὶ ἀπῆλθον[2] ⸂εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ⸃ κατ᾽ ἰδίαν. 33 Καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας[3], καὶ ἐπέγνωσαν °αὐτὸν πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτοὺς ⸋καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν.⸌ 34 Καὶ ἐξελθὼν ⸂εἶδεν ὁ Ἰησοῦς⸃ πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ ⸀αὐτοῖς ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά.

35 Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ⸀λέγουσιν ὅτι "Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἤδη ὥρα πολλή. 36 Ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ⸂ἄρτους. Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν.⸃"

37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, "Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν."

Καὶ λέγουσιν αὐτῷ, "Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων[4] ἄρτους καὶ ⸀δῶμεν αὐτοῖς φαγεῖν?"

38 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, "Πόσους ἄρτους ἔχετε? Ὑπάγετε °καὶ ἴδετε."

Καὶ γνόντες λέγουσι, "Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας." 39 Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. 40 Καὶ ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαὶ ⸀¹ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ⸀²ἀνὰ πεντήκοντα. 41 Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησε καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς °αὐτοῦ ἵνα ⸀παραθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο

---

[1]31 ευκαιρουν MℵBA, Cr vs ηυκαιρουν C, TR
[2]32 απηλθον MℵBA, TR Cr vs απηλθεν M'
[3]33 υπαγοντας 𝔐ℵBA, Cr vs +οι οχλοι TR
[4]37 δηναριων διακοσιων 𝔐ℵBA, Cr vs διακοσιων δηναριων TR

---

32 ⸂εν τω πλοιω εις ερημον τοπον B (−τω ℵ) vs 𝔐A
33 °B vs M (αυτους ℵA)
33 ⸋ℵB vs 𝔐 (και συνεδραμον προς αυτον A)
34 ⸂1 ℵB vs M (231 A) 34 ⸀αυτους ℵB vs 𝔐A
35 ⸀ελεγον ℵB vs 𝔐A
36 ⸂τι φαγωσιν 𝔓45B (+βρωματα before τι ℵ) vs 𝔐A
37 ⸀δωσομεν 𝔓45BA vs 𝔐; (δωσωμεν ℵ) 38 °ℵB vs 𝔐A
40 ⸀¹ ²κατα ℵB vs 𝔐A; (−ανα¹ to πεντηκοντα 𝔓45)
41 °ℵB vs 𝔐𝔓45A, [Cr] 41 ⸀παρατιθωσιν ℵ*B vs 𝔐𝔓45A

ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι. 42 Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν. 43 Καὶ ἦραν ⸀κλασμάτων δώδεκα ⸂κοφίνους πλήρεις⸃ καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. 44 Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους[1] πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

Jesus Walks on the Sea
(Mt. 14:22-33; Jn. 6:15-21)

45 Καὶ •εὐθέως ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ[2] τὸν ὄχλον. 46 Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. 47 Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. 48 Καὶ ⸀εἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς. °Καὶ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. 49 Οἱ δέ, ἰδόντες αὐτὸν ⸉περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης,⸊ ἔδοξαν ⸂φάντασμα εἶναι⸃, καὶ ἀνέκραξαν· 50 πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον καὶ ἐταράχθησαν. ⸂Καὶ εὐθέως⸃ ἐλάλησε μετ᾽ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, "Θαρσεῖτε! Ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε." 51 Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. Καὶ λίαν ⸋¹ἐκ περισσοῦ⸌ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο ⸋²καὶ ἐθαύμαζον.⸌ 52 Οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ⸂ἦν γὰρ⸃ αὐτῶν ἡ καρδία[3] πεπωρωμένη.

---

[1]44 τους αρτους 𝔐BA, [Cr] vs τους αρτους ωσει TR vs ως ℵ vs −𝔓45
[2]45 απολυση MA, TR vs απολυσει M' vs απολυει ℵB, Cr
[3]52 αυτων η καρδια 𝔐ℵBA Cr vs η καρδια αυτων TR

---

43 ⸀κλασματα 𝔓45B vs 𝔐ℵA
43 ⸂κοφινων πληρωματα 𝔓45ℵB vs 𝔐A
45 •ευθυς ℵB vs 𝔐A 48 ⸀ιδων ℵB vs 𝔐𝔓45vidA 48 °ℵB vs 𝔐A
49 ⸉2-41 ℵB vs 𝔐A 49 ⸂οτι φαντασμα εστιν ℵB vs 𝔐A
50 ⸂ο δε ευθυς ℵB vs 𝔐A 51 ⸋¹ℵB vs 𝔐A, [Cr]
51 ⸋²ℵB vs 𝔐A 52 ⸂αλλ ην ℵB vs 𝔐A

Many Touch Jesus and Are Made Whole
(Mt. 14:34-36)

53 Καὶ διαπεράσαντες ⸂ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν⸃ ⸆ Γεννησαρὲτ[1] καὶ προσωρμίσθησαν. 54 Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, •εὐθέως ἐπιγνόντες αὐτόν, 55 ⸀1περιδραμόντες ὅλην τὴν ⸀2περίχωρον ἐκείνην ⸆ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραββάτοις[2] τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν ὅπου ἤκουον ὅτι °ἐκεῖ ἐστι. 56 Καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ ⸆1 πόλεις ἢ ⸆2 ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ⸀1ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται. Καὶ ὅσοι ἂν ⸀2ἥπτοντο αὐτοῦ ἐσῴζοντο.

Defilement Comes from Within
(Mt. 15:1-20)

7 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καί τινες τῶν γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων. 2 Καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ⸆ κοιναῖς χερσί, τοῦτ᾽ ἔστιν ἀνίπτοις, ⸀1ἐσθίοντας ⸀2ἄρτους ἐμέμψαντο[3]. 3 Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων. 4 Καὶ •ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι. Καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων ⸋καὶ κλινῶν.⸌

[1]53 Γεννησαρετ Mpt ℵA, TR Cr vs Γενησαρετ Mpt vs Γεννησαρεθ Mpt B*
[2]55 κραββατοις Mpt, TR vs κραβαττοις Mpt B*A, Cr vs κραβακτοις ℵ
[3]2 εμεμψαντο Mpt, TR vs − Mpt ℵBA, Cr

53 ⸂2-41 ℵB vs 𝔐A   53 ⸆εις ℵB vs 𝔐A   54 •ευθυς ℵB vs 𝔐A
55 ⸀1περιεδραμον ℵB vs 𝔐A   55 ⸀2χωραν ℵB vs 𝔐A
55 ⸆και ℵB vs 𝔐A   55 °ℵB vs 𝔐A   56 ⸆1 2 εις ℵB vs 𝔐A
56 ⸀1ετιθεσαν ℵB vs 𝔐A   56 ⸀2ηψαντο ℵB vs 𝔐A
2 ⸆οτι ℵB vs 𝔐A   2 ⸀1εσθιουσιν ℵB vs 𝔐A
2 ⸀2τους αρτους B vs 𝔐A; (αρτον ℵ)   4 •απ BA vs 𝔐ℵ
4 ⸋ℵB vs 𝔐A, [Cr]

5 ⸀1Ἔπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, "Διὰ τί ⸂οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσι⸃ κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ⸀2ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον?"

6 Ὁ δὲ °1ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς °2ὅτι "Καλῶς •προεφήτευσεν Ἠσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται,⸆

«Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσί με τιμᾷ,
Ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ᾽ ἐμοῦ.
7 Μάτην δὲ σέβονταί με,
Διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.»

8 Ἀφέντες °γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, ⸋βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων, καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.⸌" 9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν ⸀τηρήσητε. 10 Μωσῆς γὰρ εἶπε, «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου,» καί, «Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω.» 11 Ὑμεῖς δὲ λέγετε, ''Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, "Κορβᾶν" (ὅ ἐστι, δῶρον) "ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς"'· 12 °1καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ °2αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ °3αὐτοῦ, 13 ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε. Καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε."

14 Καὶ προσκαλεσάμενος ⸀1πάντα τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς, "⸀2Ἀκούετέ μου πάντες καὶ ⸀3συνίετε. 15 Οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ

5 ⸀1και ℵB vs 𝔐A   5 ⸂451-3 ℵB vs 𝔐𝔭45A
5 ⸀2κοιναις 𝔭45ℵ* (κοναις B*) vs 𝔐A
6 °1 2ℵB vs 𝔐𝔭45A   6 •επροφητευσεν ℵB* vs 𝔐A
6 ⸆οτι ℵB, [Cr] vs 𝔐A   8 °𝔭45ℵB vs 𝔐A
8 ⸋𝔭45ℵB vs 𝔐 (βαπτισμου for βαπτισμους, −αλλα A)
9 ⸀στησητε vs 𝔐ℵA; (τηρητε B)   12 °1ℵB vs 𝔐𝔭45A
12 °2 3ℵB vs 𝔐A   14 ⸀1παλιν ℵB vs 𝔐A
14 ⸀2ακουσατε B vs 𝔐ℵ (A)   14 ⸀3συνετε B vs 𝔐ℵ (A)

6,7 Is. 29:13 LXX   10 Ex. 20:12; 21:17; Deut. 5:16

δύναται ⸂1αὐτὸν κοινῶσαι⸃· ἀλλὰ τὰ ⸂2ἐκπορευόμενα ἀπ᾽
αὐτοῦ, ἐκεῖνά⸃ ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. 16 □Εἴ τις
ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.⸌" 17 Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον
ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ⸂περὶ
τῆς παραβολῆς.⸃ 18 Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Οὕτω καὶ ὑμεῖς
ἀσύνετοί ἐστε? Οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσ-
πορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν
κοινῶσαι, 19 ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν
ἀλλ᾽ εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται,
⸀καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα?" 20 Ἔλεγε δὲ ὅτι "Τὸ
ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν
ἄνθρωπον. 21 Ἔσωθεν γάρ, ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀν-
θρώπων, οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, ⸉μοιχεῖαι,
πορνεῖαι, φόνοι, 22 κλοπαί,⸊ πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος,
ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία,
ἀφροσύνη. 23 Πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν
ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον."

A Gentile Is Blessed for Her Faith
(Mt. 15:21-28)

24 ⸂Καὶ ἐκεῖθεν⸃ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ⸀μεθόρια Τύρου
□καὶ Σιδῶνος.⸌ Καὶ εἰσελθὼν εἰς[1] οἰκίαν οὐδένα ἤθελε
γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. 25 ⸂Ἀκούσασα γὰρ⸃ γυνὴ
περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα
ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ.
26 ⸉Ἦν δὲ ἡ γυνὴ⸊ Ἑλληνίς, Συραφοινίκισσα[2] τῷ γένει, καὶ
ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ[3] ἐκ τῆς θυγατρὸς
αὐτῆς.

---

[1]24 εις 𝔐ℵBA, Cr vs +την TR
[2]26 Συραφοινικισσα MB vs Συροφοινικισσα 𝔓45vidℵA, Cr vs Συρο-φοινισσα TR
[3]26 εκβαλη 𝔐𝔓45ℵBA, Cr vs εκβαλλη TR

15 ⸂1κοινωσαι αυτον ℵ vs 𝔐A; (το κοινουν αυτον B)
15 ⸂2εκ του ανθρωπου εκπορευομενα ℵB vs 𝔐A
16 □ℵB vs 𝔐A 17 ⸂την παραβολην ℵB vs 𝔐A
19 ⸀καθαριζων ℵBA vs M 21,22 ⸉2431 ℵB vs 𝔐A
24 ⸂εκειθεν ℵ (εκειθε δε B*) vs 𝔐A 24 ⸀ορια ℵB vs 𝔐A
24 □DWΘ vs 𝔐ℵBA 25 ⸂αλλ ευθυς ακουσασα (ℵ) B vs 𝔐A
26 ⸉3241 𝔓45ℵB vs 𝔐A

27 ⸂Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν⸃ αὐτῇ, "Ἄφες πρῶτον χορ-
τασθῆναι τὰ τέκνα, οὐ γὰρ ⸉1καλόν ἐστι⸊ λαβεῖν τὸν
ἄρτον τῶν τέκνων καὶ ⸉2βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.⸊"
28 Ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ, "°1Ναί, Κύριε, καὶ
°2γὰρ τὰ κυνάρια ⸂ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει⸃ ἀπὸ τῶν
ψιχίων τῶν παιδίων."
29 Καὶ εἶπεν αὐτῇ, "Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε,
ἐξελήλυθε ⸉τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου.⸊" 30 Καὶ
ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρε ⸂τὸ δαιμόνιον
ἐξεληλυθὸς καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.⸃

Jesus Heals a Deaf Mute

31 Καὶ πάλιν ἐξελθὼν[1] ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ⸂καὶ Σιδῶνος
ἦλθε⸃ ⸀πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν
ὁρίων Δεκαπόλεως. 32 Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν
⸆μογγιλάλον[2] καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν
χεῖρα. 33 Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ᾽
ἰδίαν ἔβαλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ καὶ
πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ. 34 Καὶ ἀναβλέψας εἰς
τὸν οὐρανὸν ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, "Ἐφφαθά," ὅ ἐστι,
"Διανοίχθητι." 35 Καὶ °εὐθέως ⸀διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ
ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει
ὀρθῶς. 36 Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ⸀εἴπωσιν· ὅσον
δὲ °αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, ⸆ μᾶλλον περισσότερον
ἐκήρυσσον.
37 Καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, "Καλῶς
πάντα πεποίηκε. Καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ °τοὺς
ἀλάλους λαλεῖν."

---

[1]31 εξελθων MptℵBA, TR Cr vs +ο Ιησους Mpt
[2]32 μογγιλαλον Mpt vs μογιλαλον Mpt𝔓45ℵB*A, TR Cr

27 ⸂και ελεγεν ℵB vs 𝔐A 27 ⸉1ℵB vs 𝔐A
27 ⸉2231 𝔓45vidℵB vs 𝔐A 28 °1𝔓45 vs 𝔐ℵBA
28 °2𝔓45ℵB vs 𝔐A
28 ⸂υποκατω της τραπεζης εσθιουσιν B vs 𝔐A; (εσθιουσιν αποκατω της τραπεζης ℵ*) 29 ⸉3-612 (ℵ) B vs 𝔐𝔓45vidA
30 ⸂το παιδιον βεβλημενον επι την κλινην και το δαιμονιον εξεληλυθος ℵB vs 𝔐𝔓45vidA 31 ⸂ηλθεν δια Σιδωνος ℵB vs 𝔐𝔓45A
31 ⸀εις ℵB vs 𝔐A 32 ⸆και ℵB vs 𝔐𝔓45A 35 °ℵB vs 𝔐𝔓45A, [Cr]
35 ⸀ηνοιγησαν (ηνυγησαν ℵ) B vs 𝔐A 36 ⸀λεγωσιν 𝔓45vidℵB vs 𝔐A
36 °ℵBA vs M 36 ⸆αυτοι ℵB vs 𝔐A 37 °ℵB vs 𝔐A, [Cr]

Jesus Feeds the Four Thousand
(Mt. 15:32-39)

8 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ⸀παμπόλλου ὄχλου ὄντος καὶ
μὴ ἐχόντων τί φάγωσι, προσκαλεσάμενος □ὁ Ἰησοῦς⸌
τοὺς μαθητὰς °αὐτοῦ λέγει αὐτοῖς, **2** "Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ
τὸν ὄχλον ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς[1] προσμένουσί μοι καὶ οὐκ
ἔχουσι τί φάγωσι. **3** Καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις[2] εἰς
οἶκον αὐτῶν ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ, ⸂τινὲς γὰρ⸃ αὐτῶν
⸆μακρόθεν ἥκουσι."[3]
4 Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, "⸀Πόθεν
τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ᾽ ἐρημίας?"
5 Καὶ ⸀ἐπηρώτα αὐτούς, "Πόσους ἔχετε ἄρτους?"
Οἱ δὲ εἶπον, "Ἑπτά." **6** Καὶ ⸀¹παρήγγειλε τῷ ὄχλῳ
ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους[4]
εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα
⸀²παραθῶσι, καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. **7** Καὶ εἶχον ἰχθύδια
ὀλίγα· καὶ ⸀εὐλογήσας εἶπε παραθεῖναι καὶ αὐτά.[5]
8 ⸂Ἔφαγον δὲ⸃ καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν περισσεύματα
κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας. **9** Ἦσαν δὲ □οἱ φαγόντες⸌ ὡς
τετρακισχίλιοι. Καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. **10** Καὶ ⸂εὐθέως
ἐμβὰς⸃ εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦλθεν εἰς
τὰ μέρη Δαλμανουθά.

---

[1]2 ημεραι τρεις M^{pt}ℵA, Cr vs ημερας τρεις M^{pt}, TR vs ημεραις τρισιν B
[2]3 νηστεις MBA, TR Cr vs νηστις M^{r}ℵ
[3]3 ηκουσι(ν) M vs ηκασι(ν) ℵA, TR Cr vs εισιν B
[4]6 αρτους M^{pt}ℵBA, TR Cr vs +και M^{pt}C
[5]7 παραθειναι και αυτα M^{pt}, TR vs παραθηναι και αυτα M^{pt} vs και ταυτα παρατιθεναι B, Cr vs και ταυτα παραθετε C vs παρατεθηναι και αυτα A vs παρεθηκεν ℵ*

---

1 ⸀παλιν πολλου ℵB vs $\mathfrak{M}$A 1 □ℵBA vs M 1 °ℵ vs $\mathfrak{M}$BA
3 ⸂και τινες ℵB vs $\mathfrak{M}$A 3 ⸆απο ℵB vs $\mathfrak{M}$A
4 ⸀οτι ποθεν B vs $\mathfrak{M}$A; (και ειπαν ποθεν ℵ)
5 ⸀ηρωτα ℵB vs $\mathfrak{M}$A
6 ⸀¹παραγγελλει ℵB vs $\mathfrak{M}$AC 6 ⸀²παρατιθωσι(ν) Ɛ vs $\mathfrak{M}$A
7 ⸀ευλογησας αυτα Ɛ vs M; (ταυτα ευλογησας A)
8 ⸂και εφαγον Ɛ vs $\mathfrak{M}$A 9 □ℵB vs $\mathfrak{M}$AC
10 ⸂ευθυς εμβας Ɛ vs $\mathfrak{M}$ (⸉A)

The Pharisees Seek A Sign
(Mt. 16:1-4)

11 Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ,
ζητοῦντες παρ᾽ αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ,
πειράζοντες αὐτόν. **12** Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι
αὐτοῦ λέγει, "Τί ἡ γενεὰ αὕτη ⸂σημεῖον ἐπιζητεῖ⸃? Ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον!"

Beware of the Leaven of the Pharisees and Herod
(Mt. 16:5-12)

13 Καὶ ἀφεὶς αὐτούς, ⸉ἐμβὰς πάλιν⸊ εἰς πλοῖον[1] ἀπῆλθεν
εἰς τὸ πέραν. **14** Καὶ ἐπελάθοντο[2] λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ
ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ᾽ ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. **15** Καὶ
διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων, "Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς
ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρῴδου."
16 Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, °λέγοντες ὅτι
"Ἄρτους οὐκ ⸀ἔχομεν."
17 Καὶ γνοὺς □ὁ Ἰησοῦς⸌ λέγει αὐτοῖς, "Τί διαλογίζεσθε
ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε? Οὔπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε? °Ἔτι
πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν? **18** Ὀφθαλμοὺς
ἔχοντες οὐ βλέπετε καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε? Καὶ οὐ
μνημονεύετε? **19** Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς
πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους ⸂πλήρεις κλασμάτων⸃
ἤρατε?"
Λέγουσιν αὐτῷ, "Δώδεκα."
20 "⸂¹Ὅτε δὲ⸃ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους,
πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε?"
⸂²Οἱ δὲ εἶπον,⸃ "Ἑπτά."

---

[1]13 εις πλοιον MA vs εις το πλοιον $M^{r}\mathfrak{p}^{45}$, TR vs −Ɛ, Cr
[2]14 επελαθοντο M^{pt}ℵAC, TR Cr vs επελαθοντο οι μαθηται αυτου $M^{pt}\mathfrak{p}^{45}$ vs επελαθεντο B*

---

12 ⸂ζητει σημειον Ɛ vs $\mathfrak{M}$A; (σημειον αιτει $\mathfrak{p}^{45}$) 13 ⸉$\mathfrak{p}^{45}$Ɛ vs $\mathfrak{M}$A
16 °$\mathfrak{p}^{45}$ℵB vs $\mathfrak{M}$AC 16 ⸀εχουσιν $\mathfrak{p}^{45}$B vs $\mathfrak{M}$ℵAC
17 □B vs $\mathfrak{M}$ℵ*AC 17 °$\mathfrak{p}^{45}$Ɛ vs $\mathfrak{M}$A
19 ⸂κλασματων πληρεις Ɛ vs $\mathfrak{M}$ (πληρης κλασματων A)
20 ⸂¹οτε B vs $\mathfrak{M}$A; (οτε δε και C; οτε και ℵ)
20 ⸂²και λεγουσιν αυτω BC (−αυτω ℵ), [Cr] vs $\mathfrak{M}\mathfrak{p}^{45vid}$A

21 Καὶ ἔλεγεν[1] αὐτοῖς, "Πῶς οὐ[2] συνίετε?"

Jesus Heals a Blind Man at Bethsaida

22 Καὶ ⸀ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ
τυφλὸν καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. **23** Καὶ
ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ ⸀[1]ἐξήγαγεν αὐτὸν
ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς
τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι ⸀[2]βλέπει.
24 Καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε, "Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὅτι
ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας."
25 Εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς αὐτοῦ καὶ ⸂ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι.⸃ Καὶ
ἀποκατεστάθη[3] καὶ ἀνέβλεψε[4] τηλαυγῶς ⸀ἅπαντας.
26 Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν[5] οἶκον αὐτοῦ, λέγων,
"Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς □μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ
κώμῃ.\"

Peter Confesses Jesus as the Christ
(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-20)

27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς
κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, "Τίνα με λέγουσιν οἱ
ἄνθρωποι εἶναι?"
28 Οἱ δὲ ⸀[1]ἀπεκρίθησαν, "Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν, καὶ
ἄλλοι Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ⸀[2]ἕνα τῶν προφητῶν."

---

[1]21 ελεγεν 𝔐ϹA, TR Cr vs λεγει Mr
[2]21 πως ου MptB, TR vs πως ουπω MptA vs ουπω ℵC, Cr
[3]25 αποκατεσταθη Mpt, TR vs απεκατεσταθη MptA vs απεκα-τεστη ℵC, Cr vs αποκατεστη B
[4]25 ανεβλεψε Mpt vs ενεβλεψε(ν) MptAC, TR vs ενεβλεπεν B, Cr vs εβλεψεν ℵ*
[5]26 τον Mpt, TR vs — MptϹA, Cr

---

22 ⸀ερχονται BC vs 𝔐ℵ*A 23 ⸀[1]εξηνεγκεν Ϲ vs 𝔐A
23 ⸀[2]βλεπεις BC vs 𝔐ℵA 25 ⸂διεβλεψεν Ϲ vs 𝔐A
25 ⸀απαντα Ϲ vs 𝔐A 26 □ℵB vs 𝔐AC
28 ⸀[1]ειπαν αυτω λεγοντες οτι ℵ*BC*vid, [Cr] vs 𝔐A
28 ⸀[2]οτι εις Ϲ vs 𝔐A

29 Καὶ αὐτὸς ⸂[1]λέγει αὐτοῖς,⸃ "Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε
εἶναι?"
⸂[2]Ἀποκριθεὶς δὲ⸃ ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, "Σὺ εἶ ὁ
Χριστός." **30** Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ
αὐτοῦ.

Jesus Predicts His Death and Resurrection
(Mt. 16:21-23; Lk. 9:21, 22)

31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ
Ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ⸀ἀπὸ τῶν
πρεσβυτέρων καὶ τῶν[1] ἀρχιερέων καὶ τῶν[2] γραμματέων
καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι.
32 Καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ προσλαβόμενος
⸉αὐτὸν ὁ Πέτρος⸊ ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ.
33 Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ
ἐπετίμησε °τῷ Πέτρῳ, ⸀λέγων, "Ὕπαγε ὀπίσω μου,
Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν
ἀνθρώπων."

Taking Up the Cross
(Mt. 16:24-28; Lk. 9:23-27)

34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς, "⸀Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν,[3]
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ
ἀκολουθείτω μοι. **35** Ὃς γὰρ ⸀[1]ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ᾽ ἂν ⸀[2]ἀπολέσῃ τὴν ἑαυτοῦ
ψυχὴν[4] ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, °οὗτος σώσει
αὐτήν. **36** Τί γὰρ ⸀[1]ὠφελήσει ἄνθρωπον ⸂ἐὰν κερδήσῃ τὸν

---

[1]31 των MϹ, Cr vs — A, TR
[2]31 των 𝔐Ϲ, Cr vs — A, TR
[3]34 ακολουθειν M𝔓45vidC*, Cr vs ελθειν ℵBA, TR
[4]35 εαυτου ψυχην M vs ψυχην αυτου MrϹA𝔓45vid, TR Cr

---

29 ⸂[1]επηρωτα αυτους Ϲ vs 𝔐A
29 ⸂[2]αποκριθεις B vs 𝔐ℵC; (και αποκριθεις A) 31 ⸀υπο Ϲ vs MA
32 ⸉231 B vs 𝔐ℵAC 33 °ℵB vs 𝔐AC 33 ⸀και λεγει Ϲ vs 𝔐A
34 ⸀ει τις Ϲ vs 𝔐A 35 ⸀[1]εαν Ϲ vs 𝔐A 35 ⸀[2]απολεσει Ϲ vs 𝔐A
35 °𝔓45ϹA vs M 36 ⸀[1]ωφελει ℵB vs 𝔐AC
36 ⸂κερδησαι τον κοσμον ολον ℵB vs 𝔐𝔓45vidA (εαν τον κοσμον ολον κερδηση C)

κόσμον ὅλον⸃ καὶ ⸀[2]ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ? 37 ⸂“Ἢ τί
δώσει⸃ ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ? 38 Ὃς
γὰρ ἐὰν[1] ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ
γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ
Ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτὸν ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ
τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.”

9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, “Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσί τινες
⸂τῶν ὧδε ἑστηκότων⸃ οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται
θανάτου ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν
ἐν δυνάμει.”

Jesus Is Transfigured on the Mount
(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)

2 Καὶ •μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν
Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ[2] Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει
αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ᾽ ἰδίαν μόνους. Καὶ
μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, 3 καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
ἐγένοντο[3] στίλβοντα, λευκὰ λίαν ⸋ὡς χιών,⸌ οἷα γναφεὺς[4]
ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται ⸆ λευκᾶναι. 4 Καὶ ὤφθη αὐτοῖς
Ἠλίας σὺν Μωσῇ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ.
5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, “Ῥαββί,
καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν ⸉σκηνὰς τρεῖς,⸊
σοὶ μίαν καὶ Μωσῇ μίαν καὶ Ἠλίᾳ μίαν.” 6 Οὐ γὰρ ᾔδει τί
λαλήσει,[5] ⸂ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι.⸃

---

[1]38 εαν M^{pt}𝔓^{45}Є, Cr vs αν M^{pt}, TR vs − A
[2]2 και M^{pt}BA vs + τον M^{pt}𝔓^{45}אC, TR Cr
[3]3 εγενοντο MA vs εγενετο 𝔓^{45}Є, TR Cr
[4]3 γναφευς MЄA, TR Cr vs κναφευς M^{r}
[5]6 λαλησει 𝔐A vs αποκριθη BC*, Cr vs λαλει 𝔓^{45} vs απεκριθη א vs λαληση TR

---

36 ⸀[2]ζημιωθηναι אB vs 𝔐AC
37 ⸂τι γαρ δοι א*B vs 𝔐AC; (τι γαρ δωσει 𝔓^{45})
1 ⸂ωδε των εστηκοτων B vs 𝔐AC (των ωδε εστωτων א; των εστηκοτων ωδε 𝔓^{45vid})
2 •μετα אBC^{vid} vs 𝔐𝔓^{45}A   3 ⸋Є vs 𝔐A   3 ⸆ουτως Є vs 𝔐A
5 ⸉𝔓^{45}Є vs 𝔐A   6 ⸂εκφοβοι γαρ εγενοντο Є vs 𝔐𝔓^{45vid}A

7 Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ ⸀ἦλθε
φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης,[1] “Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ
ἀγαπητός. ⸉Αὐτοῦ ἀκούετε⸊!” 8 Καὶ ἐξάπινα περι-
βλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν
μόνον μεθ᾽ ἑαυτῶν.
9 ⸂Καταβαινόντων δὲ⸃ αὐτῶν ⸀ἀπὸ τοῦ ὄρους, διε-
στείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ⸉διηγήσωνται ἃ εἶδον,⸊ εἰ μὴ
ὅταν ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. 10 Καὶ τὸν
λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτούς, συζητοῦντες τί ἐστι τὸ ἐκ
νεκρῶν ἀναστῆναι.
11 Καὶ ἐπηρώτων αὐτόν, λέγοντες, “Ὅτι λέγουσιν οἱ
γραμματεῖς ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον?”
12 Ὁ δὲ ⸂ἀποκριθεὶς εἶπεν⸃ αὐτοῖς, “Ἠλίας μὲν ἐλθὼν
πρῶτον ⸀[1]ἀποκαθιστᾷ πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν
Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ⸀[2]ἐξουδενωθῇ?
13 Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν
αὐτῷ ὅσα ⸀ἠθέλησαν, καθὼς γέγραπται ἐπ᾽ αὐτόν.”

Jesus Heals a Boy with an Unclean Spirit
(Mt. 17:14-21; Lk. 9:37-43a)

14 Καὶ ⸀[1]ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς ⸀[2]εἶδεν ὄχλον πολὺν
περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας ⸀[3]αὐτοῖς. 15 Καὶ
•εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος ⸀[1]ἰδὼν αὐτὸν ⸀[2]ἐξεθαμβήθη, καὶ
προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. 16 Καὶ ἐπηρώτησε
⸂τοὺς γραμματεῖς,⸃ “Τί συζητεῖτε πρὸς αυτούς?”

---

[1]7 νεφελης MЄ, Cr vs + λεγουσα A, TR

---

7 ⸀εγενετο Є vs 𝔐A   7 ⸉Є vs 𝔐A
9 ⸂και καταβαινοντων Є vs 𝔐A   9 ⸀εκ B vs 𝔐אAC
9 ⸉231 Є vs 𝔐A   12 ⸂εφη Є vs 𝔐A
12 ⸀[1]αποκαθιστανει A (αποκατιστανει B*; αποκαταστανει א*) vs 𝔐; (αποκαταστησει C)
12 ⸀[2]εξουδενηθη B vs 𝔐AC (εξουθενωθη א)   13 ⸀ηθελον Є vs 𝔐A
14 ⸀[1]ελθοντες אB vs 𝔐AC   14 ⸀[2]ειδον אB vs 𝔐AC
14 ⸀[3]προς αυτους BC (προς εαυτους א*) vs 𝔐A
15 •ευθυς Є vs 𝔐A   15 ⸀[1]ιδοντες Є vs 𝔐A
15 ⸀[2]εξεθαμβηθησαν Є vs 𝔐A   16 ⸂αυτους אB vs 𝔐AC

17 Καὶ ⸀ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου °εἶπε, "Διδάσκαλε,
ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον.
18 Καὶ ὅπου ⸀ἂν αὐτὸν καταλάβῃ ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει
καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας °αὐτοῦ καὶ ξηραίνεται. Καὶ εἶπον
τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν."
19 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ⸀αὐτῷ λέγει, "Ὦ γενεὰ ἄπιστος,
ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι? Ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν?
Φέρετε αὐτὸν πρός με." 20 Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς
αὐτόν. Καὶ ἰδὼν αὐτόν, ⸂εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν⸃
αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. 21 Καὶ
ἐπηρώτησε τὸν πατέρα αὐτοῦ, "Πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς
τοῦτο γέγονεν αὐτῷ?"
Ὁ δὲ εἶπε, "⸆Παιδιόθεν. 22 Καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς
τὸ πῦρ[1] ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν. Ἀλλ᾽ εἴ
τι ⸀δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ᾽ ἡμᾶς."
23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "Τὸ εἰ ⸀δύνασαι °πισ-
τεῦσαι· πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι."
24 ⸂Καὶ εὐθέως⸃ κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου ⸋μετὰ
δακρύων⸌ ἔλεγε, "Πιστεύω, °Κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ!"
25 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει[2] ὄχλος, ἐπ-
ετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, "Τὸ
πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν,[3] ἐγώ ⸉σοι ἐπιτάσσω,⸊
ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν." 26 Καὶ
⸀¹κράξαν καὶ πολλὰ ⸀²σπαράξαν °αὐτὸν ἐξῆλθε. Καὶ

[1]22 αυτον και εις το πυρ Mpt A vs αυτον και εις πυρ Mpt, TR vs και εις πυρ αυτον Є, Cr vs αυτον εις πυρ 𝔓45
[2]25 επισυντρεχει Mpt vid BC, TR Cr vs +ο Mpt vid ℵA
[3]25 το πνευμα το αλαλον και κωφον Mpt A, TR vs το αλαλον και κωφον πνευμα Mpt 𝔓45 Є, Cr

17 ⸀απεκριθη αυτω ℵB vs 𝔐A; (αποκριθεις αυτω C)
17 °ℵB vs 𝔐AC   18 ⸀εαν BA vs 𝔐C; (−ℵ*)   18 °Є vs 𝔐A
19 ⸀αυτοις 𝔓45ℵBA vs M; (−C*)
20 ⸂το πνευμα ευθυς συνεσπαραξεν Є vs 𝔐 𝔓45A
21 ⸆εκ Є vs 𝔐A   22 ⸀δυνη 𝔓45ℵB vs 𝔐AC
23 ⸀δυνη 𝔓45ℵ*B vs 𝔐AC   23 °𝔓45Є vs 𝔐A
24 ⸂ευθυς B vs 𝔐A; (και ℵ*C*; h. ευθεως 𝔓45)   24 ⸋𝔓45ЄA* vs 𝔐
24 °ЄA vs 𝔐   25 ⸉Є vs 𝔐A   26 ⸀¹κραξας Є vs 𝔐A
26 ⸀²σπαραξας Є vs 𝔐A   26 °BC* vs 𝔐ℵ*A

ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε ⸆πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν.
27 Ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας ⸂αὐτὸν τῆς χειρὸς⸃ ἤγειρεν
αὐτόν, καὶ ἀνέστη.
28 Καὶ ⸂¹εἰσελθόντα αὐτὸν⸃ εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
⸂²ἐπηρώτων αὐτὸν κατ᾽ ἰδίαν,⸃ "Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν
ἐκβαλεῖν αὐτό?"
29 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται
ἐξελθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ ⸋καὶ νηστείᾳ.⸌"

Jesus Again Predicts His Death and Resurrection
(Mt. 17:22, 23; Lk. 9:43b-45)

30 ⸂Καὶ ἐκεῖθεν⸃ ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς
Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις ⸀γνῷ. 31 Ἐδίδασκε
γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι "Ὁ Υἱὸς
τοῦ Ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ
ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς ⸂τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ⸃
ἀναστήσεται." 32 Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο
αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

Greatness in the Kingdom
(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

33 Καὶ ⸀ἦλθεν εἰς •Καπερναούμ. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος
ἐπηρώτα αὐτούς, "Τί ἐν τῇ ὁδῷ ⸋πρὸς ἑαυτοὺς⸌
διελογίζεσθε?" 34 Οἱ δὲ ἐσιώπων, πρὸς ἀλλήλους γὰρ
διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. 35 Καὶ καθίσας ἐφώνησε
τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς, "Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι,
ἔσται[1] πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος." 36 Καὶ

[1]35 εσται MBA (ℵ*) (C), TR Cr vs εστω Mr

26 ⸆τους ℵBA vs 𝔐C
27 ⸂της χειρος αυτου ℵB vs 𝔐A; (αυτον της χειρος αυτου C*)
28 ⸂¹εισελθοντος αυτου Є vs 𝔐A; (εισελθοντι αυτω 𝔓45)
28 ⸂²κατ ιδιαν επηρωτων αυτον ℵ (καθ for κατ B*; επερωτουν for επηρωτων C) vs 𝔐A; (και ηρωτησαν αυτον λεγοντες 𝔓45)
29 ⸋ℵ*B vs 𝔐AC   30 ⸂κακειθεν ℵB vs 𝔐AC
30 ⸀γνοι Є vs 𝔐A   31 ⸂μετα τρεις ημερας Є vs 𝔐A
33 ⸀ηλθον ℵB vs 𝔐AC   33 •Καφαρναουμ ℵB vs 𝔐AC
33 ⸋Є vs 𝔐A

λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ
ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖς, 37 "⸆Ος ⸀[1]ἐὰν ἓν τῶν
τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται·
καὶ ὃς ⸀[2]ἐὰν ἐμὲ ⸀[3]δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν
ἀποστείλαντά με."

Jesus Forbids Sectarianism
(Lk. 9:49-50)

38 ⸂Ἀπεκρίθη δὲ⸃ αὐτῷ[1] Ἰωάννης, °λέγων, "Διδάσκαλε,
εἴδομέν τινα ⸆ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ⸋ὃς
οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν·⸌ καὶ ⸀[1]ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ
⸀[2]ἀκολουθεῖ ἡμῖν."
39 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, "Μὴ κωλύετε αὐτόν, οὐδεὶς γάρ
ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσεται
ταχὺ κακολογῆσαί με. 40 ⸆Ος γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ⸀[1]ὑμῶν,
ὑπὲρ ⸀[2]ὑμῶν ἐστιν.

A Cup of Cold Water
(Mt. 10:40-42)

41 "⸆Ος γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν[2]
ὀνόματί °μου, ὅτι Χριστοῦ ἐστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ⸆ οὐ μὴ
ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

---

[1]38 αυτω M[pt]A vs + ο M[pt]Є, TR Cr
[2]41 εν 𝔐ЄA, Cr vs + τω TR

---

37 ⸀[1]αν ЄA vs 𝔐 37 ⸀[2]αν B vs 𝔐AC; (−א)
37 ⸀[3]δεχηται B vs 𝔐AC; (δεχετε א)
38 ⸂εφη אB vs 𝔐A; (αποκριθεις δε εφη C) 38 °Є vs 𝔐A
38 ⸆εν Є vs MA 38 ⸋Є vs 𝔐A 38 ⸀[1]εκωλυομεν אB vs 𝔐AC
38 ⸀[2]ηκολουθει אB vs 𝔐AC 40 ⸀[1]ημων Є vs 𝔐A
40 ⸀[2]ημων Є vs MA 41 °BAC* vs 𝔐א* 41 ⸆οτι Є vs 𝔐A

Jesus Warns of Offenses
(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1, 2)

42 "Καὶ ὃς ἐὰν[1] σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν ⸆ τῶν
πιστευόντων ⸋εἰς ἐμέ,⸌ καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον εἰ
περίκειται ⸂λίθος μυλικὸς⸃ περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ
βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. 43 Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ
χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν. Καλόν ⸂σοί ἐστι⸃ κυλλὸν ⸉εἰς τὴν
ζωὴν εἰσελθεῖν⸊ ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν
Γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, 44 ⸋ὅπου

«Ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ
Καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.»⸌

45 Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν.
Καλόν ἐστί σοι[2] εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ τοὺς δύο
πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν Γέενναν, ⸋εἰς τὸ πῦρ τὸ
ἄσβεστον, 46 ὅπου

«Ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ
Καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.»⸌

47 Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν.
Καλόν ⸀σοί ἐστι μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν
Γέενναν ⸋τοῦ πυρός,⸌ 48 ὅπου

«Ὁ σκώληξ αὐτῶν[3] οὐ τελευτᾷ
Καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.»

---

[1]42 εαν MAC vs αν אB, TR Cr
[2]45 σοι M[pt], TR vs σε M[pt]ЄA, Cr
[3]48 αυτων MЄA, TR Cr vs − M[r]

---

42 ⸆τουτων ЄA vs M 42 ⸋אC*vid vs 𝔐BA, [Cr]
42 ⸂μυλος ονικος Є vs 𝔐A 43 ⸂εστιν σε Є vs 𝔐A
43 ⸉41-3 ЄA vs 𝔐 44 ⸋Є vs 𝔐A 45, 46 ⸋Є vs 𝔐A
47 ⸀σε אB vs 𝔐AC 47 ⸋אB vs 𝔐AC

44,46,48 Is. 66:24

Believers Are to Have Salt
(Mt. 5:13-16; Lk. 14:34, 35)

49 "Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται □καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται.⸌ **50** Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε? Ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ⸀ἅλας, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις."

Jesus Censures Divorce
(Mt. 5:31, 32, 19:1-10; Lk. 16:18)

10 ⸀Κἀκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας ⸂διὰ τοῦ⸃ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. **2** Καὶ προσελθόντες[1] Φαρισαῖοι ⸀ἐπηρώτησαν αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν.

3 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, "Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς?"

4 Οἱ δὲ εἶπον, "⸉Μωσῆς ἐπέτρεψε⸊ «βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ ἀπολῦσαι.»"

5 ⸂Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ⸃ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην. **6** Ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως, «ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς» □ὁ Θεός.⸌

7 «Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα
αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα
□Καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,⸌
8 Καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.»

Ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο ἀλλὰ μία σάρξ.[2] **9** Ὃ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω."

---

[1]2 προσελθοντες M^{pt}BA, Cr vs + οι M^{pt}ℵC, TR
[2]8 μια σαρξ M^{pt}B, TR Cr vs σαρξ μια M^{pt}ℵAC

---

49 □ℵB vs 𝔐AC 50 ⸀αλα ℵ*BA* vs 𝔐C
1 ⸀και εκειθεν Ɛ vs 𝔐A 1 ⸂και Ɛ, [Cr] vs 𝔐A
2 ⸀επηρωτων ℵB vs 𝔐A; (επηρουν C) 4 ⸉Ɛ vs 𝔐A
5 ⸂ο δε Ɛ vs 𝔐A 6 □Ɛ vs 𝔐A
7 □ℵB vs 𝔐, [Cr] (και προσκολ. τη γυναικι αυτου A; και προσκολ. γυγυναικι αυτου C)

---

4 Deut. 24:1,3 6 Gen. 1:27; 5:2 7,8 Gen. 2:24

10 Καὶ ⸂¹ἐν τῇ οἰκίᾳ⸃ πάλιν οἱ μαθηταὶ °αὐτοῦ περὶ ⸂²τοῦ αὐτοῦ⸃ ⸀ἐπηρώτησαν αὐτόν. **11** Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ὃς ⸀ἐὰν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην μοιχᾶται ἐπ᾽ αὐτήν, **12** καὶ ἐὰν ⸂¹γυνὴ ἀπολύσῃ⸃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς ⸂²καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ⸃ μοιχᾶται."

Jesus Blesses Little Children
(Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)

13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα ⸉ἅψηται αὐτῶν·⸊ οἱ δὲ μαθηταὶ ⸂ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν.⸃ **14** Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησε καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με,[1] μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. **15** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ⸀ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν." **16** Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτά, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐτά, εὐλόγει αὐτά.[2]

The Rich Young Ruler
(Mt.19:16-22; Lk. 18:18-23)

17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμὼν εἷς[3] καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν, "Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω?"

18 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "Τί με λέγεις ἀγαθόν? Οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. **19** Τὰς ἐντολὰς οἶδας,

---

[1]14 με M^{pt}B, Cr vs + και M^{pt}ℵCA, TR
[2]16 τιθεις τας χειρας επ αυτα ευλογει αυτα MA vs τιθεις τας χειρας επ αυτα ηυλογει αυτα TR vs κατευλογει τιθεις τας χειρας επ αυτα Ɛ, Cr
[3]17 προσδραμων εις MƐ, TR Cr vs προσδραμων τις M' vs ιδου τις πλουσιος προσδραμων A

---

10 ⸂¹εις την οικιαν ℵB vs 𝔐AC 10 °Ɛ vs 𝔐A
10 ⸂²τουτου BAC vs M; (τουτων ℵ)
10 ⸀επηρωτων ℵB (επηρωτουν C) vs 𝔐A
11 ⸀αν Ɛ vs 𝔐A 12 ⸂¹αυτη απολυσασα Ɛ vs 𝔐A
12 ⸂²γαμηση αλλον Ɛ vs 𝔐A 13 ⸉Ɛ vs 𝔐A
13 ⸂επετιμησαν αυτοις Ɛ vs 𝔐A 15 ⸀αν Ɛ vs 𝔐A

«Μὴ ⸂μοιχεύσῃς, Μὴ φονεύσῃς,⸃ Μὴ κλέψῃς, Μὴ
ψευδομαρτυρήσῃς, Μὴ ἀποστερήσῃς, Τίμα τὸν πατέρα σου
καὶ τὴν μητέρα.»”
20 Ὁ δὲ ⸂ἀποκριθεὶς εἶπεν⸃ αὐτῷ, “Διδάσκαλε, ταῦτα
πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.”
21 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτόν, καὶ
εἶπεν αὐτῷ, “Ἓν ⸀σοι ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον
καὶ δὸς[1] πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο
ἀκολούθει μοι, □ἄρας τὸν σταυρόν.⸋” 22 Ὁ δὲ στυγνάσας
ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθε λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα
πολλά.

Possessions and the Kingdom of God
(Mt. 19:23-30; Lk. 18:24-30)

23 Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ, “Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται!” 24 Οἱ δὲ μαθηταὶ
ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν
ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, “Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς
πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν[2] εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ
εἰσελθεῖν. 25 Εὐκοπώτερόν[3] ἐστι κάμηλον διὰ τῆς[4]
τρυμαλιᾶς °τῆς ῥαφίδος ⸀εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.”
26 Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς
ἑαυτούς, “Καὶ τίς δύναται σωθῆναι?”
27 Ἐμβλέψας °¹δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει, “Παρὰ
ἀνθρώποις ἀδύνατον ἀλλ᾽ οὐ παρὰ[5] Θεῷ, πάντα γὰρ
δυνατά °²ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ.”

---

[1]21 δος 𝔐BA vs +τοις ℵC, TR [Cr]
[2]24 τους πεποιθοτας επι χρημασιν 𝔐AC vs τους πεποιθοτας επι τοις χρημασιν TR vs −ℵB, Cr
[3]25 ευκοπωτερον MϾ, TR Cr vs +γαρ M^{r} vs +δε A
[4]25 της M^{pt}B, TR [Cr] vs −M^{pt}ℵAC
[5]27 παρα 𝔐Ͼ, Cr vs +τω A, TR

---

19 ⸂321 BC vs 𝔐A; (3 ℵ*) 20 ⸂εφη ℵB vs 𝔐A; (αποκριθεις εφη C)
21 ⸀σε Ͼ vs 𝔐A 21 □Ͼ vs 𝔐A 25 °ℵAC vs MB, [Cr]
25 ⸀διελθειν BC vs MℵA 27 °¹Ͼ vs 𝔐A 27 °²Ͼ vs 𝔐A

---

19 Ex. 20:12-16; Deut. 5:16-20

28 Ἤρξατο[1] ⸉ὁ Πέτρος λέγειν⸊ αὐτῷ, “Ἰδού, ἡμεῖς
ἀφήκαμεν πάντα καὶ ⸀ἠκολουθήσαμέν σοι.”
29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν,[2] “Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ
⸉πατέρα ἢ μητέρα⸊ □ἢ γυναῖκα⸋ ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν
ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν[3] τοῦ εὐαγγελίου, 30 ἐὰν μὴ λάβῃ
ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας καὶ
ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας[4] καὶ τέκνα καὶ ἀγρούς,
μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.
31 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ[5] ἔσχατοι
πρῶτοι.”

Jesus a Third Time Predicts His Death and Resurrection
(Mt. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα,
καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, ⸀καὶ
ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. Καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς
δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ
συμβαίνειν, 33 ὅτι “Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ
ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ
γραμματεῦσι,[6] καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ
παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι 34 καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ
καὶ ⸂¹μαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ⸃ καὶ
ἀποκτενοῦσιν °αὐτόν, καὶ ⸂²τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ⸃ ἀναστήσεται.”

---

[1]28 ηρξατο M^{pt}ϾA, Cr vs ηρξατο δε M^{pt} vs και ηρξατο TR
[2]29 αποκριθεις δε ο Ιησους ειπεν M^{pt}, TR vs αποκριθεις ο Ιησους ειπεν M^{pt}A vs και αποκριθεις ο Ιησους ειπεν M^{pt}C vs εφη ο Ιησους B, Cr vs εφη αυτω ο Ιησους ℵ
[3]29 ενεκεν M^{pt}ℵC, Cr vs −M^{pt}B*A, TR
[4]30 μητερας M^{pt}B, TR Cr vs πατερα και μητερα M^{pt} vs μητερα AC vs −οικιας to διωγμων ℵ*
[5]31 και MℵA vs +οι BC, TR [Cr]
[6]33 και γραμματευσι M^{pt}C vs και τοις γραμματευσι M^{pt}BA, TR Cr vs −ℵ*

---

28 ⸉312 Ͼ vs 𝔐A 28 ⸀ηκολουθηκαμεν BC vs 𝔐ℵA
29 ⸉321 BC vs 𝔐ℵA 29 □ℵB vs 𝔐AC 32 ⸀οι δε Ͼ vs 𝔐A
34 ⸂¹εμπτυσουσιν αυτω και μαστιγωσουσιν αυτον BC (εμπτυουσιν for εμπτυσουσιν ℵ*) vs 𝔐A 34 °ℵB vs 𝔐C
34 ⸂²μετα τρεις ημερας Ͼ vs 𝔐

Greatness Through Suffering and Service
(Mt. 20:20-28)

35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ
υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες ⸆1, "Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ
ἐὰν αἰτήσωμεν ⸆2 ποιήσῃς ἡμῖν."
36 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Τί θέλετε ⸂ποιῆσαί με⸃ ὑμῖν?"
37 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, "Δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς ⸉ἐκ δεξιῶν σου⸊
καὶ εἷς ⸂ἐξ εὐωνύμων σου⸃ καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου."
38 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε.
Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω ⸀καὶ τὸ βάπτισμα ὃ
ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι?"
39 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, "Δυνάμεθα."
Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Τὸ °μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ
πίνω πίεσθε καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι
βαπτισθήσεσθε, 40 τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ⸀καὶ ἐξ
εὐωνύμων[1] οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται."
41 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ
Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. 42 ⸂Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλε-
σάμενος αὐτοὺς⸃ λέγει αὐτοῖς, "Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦν-
τες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ
μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. 43 Οὐχ οὕτω δὲ
⸀1ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ᾽ ὃς ⸀2ἐὰν θέλῃ ⸉γενέσθαι μέγας⸊ ἐν
ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος,[2] 44 καὶ ὃς ἐὰν[3] θέλῃ ⸂ὑμῶν
γενέσθαι⸃ πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. 45 Καὶ γὰρ ὁ Υἱὸς

[1]40 ευωνυμων MϾA, Cr vs +μου Mr, TR
[2]43 υμων διακονος 𝔐ϾA, Cr vs διακονος υμων TR
[3]44 εαν 𝔐AC vs αν אB, TR Cr

35 ⸆1αυτω Ͼ vs 𝔐A
35 ⸆2σε BAC vs M; (−ινα, this verse, to δος ημιν, verse 37 א*)
36 ⸂με ποιησω B, [Cr] vs 𝔐A; (ποιησω C; −ινα, verse 35, to δος ημιν, verse 37 א*) 37 ⸉312 Ͼ vs 𝔐A
37 ⸂εξ αριστερων B vs 𝔐AC (σου εξ ευωνυμων א)
38 ⸀η Ͼ vs 𝔐A 39 °Ͼ vs 𝔐A 40 ⸀η אB vs 𝔐AC
42 ⸂και προσκαλεσαμενος αυτους ο Ιησους BC (−ο א*) vs 𝔐A
43 ⸀1εστιν Ͼ vs 𝔐A 43 ⸀2αν אB vs 𝔐AC 43 ⸉Ͼ vs 𝔐A
44 ⸂εν υμιν ειναι Ͼ vs 𝔐A

τοῦ Ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ
δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν."

Jesus Heals Blind Bartimaeus
(Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἰεριχώ. Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ
ἀπὸ Ἰεριχὼ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ,
⸆υἱὸς Τιμαίου, Βαρτιμαῖος °ὁ τυφλός, ⸂ἐκάθητο παρὰ τὴν
ὁδὸν προσαιτῶν.⸃ 47 Καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ⸂1ὁ
Ναζωραῖός ἐστιν⸃ ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν, "⸂2Ὁ υἱὸς⸃
Δαβίδ, Ἰησοῦ, ἐλέησόν με." 48 Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ
ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, "Υἱὲ Δαβίδ,
ἐλέησόν με!"
49 Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν ⸂αὐτὸν φωνηθῆναι.⸃
Καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλόν, λέγοντες αὐτῷ, "Θάρσει,
ἔγειραι,[1] φωνεῖ σε." 50 Ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ
⸀ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν.
51 Καὶ ἀποκριθεὶς ⸂λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,⸃ "Τί ⸉θέλεις
ποιήσω σοί?⸊"
Ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ, "Ῥαββουνί,[2] ἵνα ἀναβλέψω."
52 ⸂Ὁ δὲ⸃ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "Ὕπαγε, ἡ πίστις σου
σέσωκέ σε." Καὶ •εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει[3] ⸂τῷ
Ἰησοῦ⸃ ἐν τῇ ὁδῷ.

[1]49 εγειραι Mpt, TR vs εγειρε MptϾA, Cr
[2]51 Ραββουνι MϾA, Cr vs Ραβουνι Mr vs Ραββονι TR
[3]52 ηκολουθει MϾA, TR Cr vs ηκολουθησεν Mr

46 ⸆ο Ͼ vs MA 46 °אB vs 𝔐AC
46 ⸂προσαιτης εκαθητο παρα την οδον אB (+και before προσαιτης א) vs 𝔐A; (εκαθητο παρα την οδον C*)
47 ⸂1ο Ναζαρηνος εστιν L (εστιν ο Ναζαρηνος B) vs 𝔐אAC
47 ⸂2υιε Ͼ vs 𝔐A 49 ⸂φωνησατε αυτον Ͼ vs 𝔐A
50 ⸀αναπηδησας אB vs 𝔐AC
51 ⸂αυτω ο Ιησους ειπεν Ͼ vs 𝔐A 51 ⸉312 Ͼ vs 𝔐A
52 ⸂και ο B vs 𝔐אA 52 •ευθυς אB vs 𝔐AC
52 ⸂αυτω ϾA vs 𝔐

Jesus Enters Jerusalem in Triumph
(Mt. 21:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

11 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς •Ἱερουσαλήμ, εἰς Βηθσφαγὴ[1] καὶ
Βηθανίαν, πρὸς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει
δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 2 καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ὑπάγετε εἰς
τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ •εὐθέως εἰσπορευόμενοι
εἰς αὐτὴν εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον ἐφ᾽ ὃν οὐδεὶς
⸀ἀνθρώπων ⸂κεκάθικε. Λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε.⸃ 3 Καὶ
ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, 'Τί ποιεῖτε τοῦτο?' εἴπατε °ὅτι 'Ὁ Κύριος
αὐτοῦ χρείαν ἔχει,' καὶ •εὐθέως αὐτὸν ἀποστέλλει[2] ὧδε."
4 ⸂Ἀπῆλθον δὲ⸃ καὶ εὗρον[3] πῶλον δεδεμένον πρὸς °τὴν
θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. 5 Καί τινες
τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων[4] ἔλεγον αὐτοῖς, "Τί ποιεῖτε λύοντες
τὸν πῶλον?" 6 Οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς ⸀ἐνετείλατο ὁ
Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. 7 Καὶ ⸀¹ἤγαγον τὸν πῶλον
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ⸀²ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν,
καὶ ἐκάθισεν ἐπ᾽ ⸀³αὐτῷ. 8 ⸂Πολλοὶ δὲ⸃ τὰ ἱμάτια αὐτῶν
ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ στοιβάδας[5] ⸀¹ἔκοπτον ἐκ
τῶν ⸀²δένδρων ⸋καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν.⸌ 9 Καὶ οἱ
προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, °λέγοντες,

[1]1 Βηθσφαγη M^{pt} vs Βηθφαγη M^{pt}ℵAC, TR Cr vs Βηδφαγη B*
[2]3 αυτον αποστελλει 𝔐A vs αυτον αποστελει TR vs αυτον αποστελλει παλιν ℵ, Cr vs αποστελλει παλιν αυτον B vs αυτον παλιν αποστελλει C^{*vid}
[3]4 ευρον M^{pt}BA, Cr vs + τον M^{pt}ℵC, TR
[4]5 εστηκοτων MϾA, TR Cr vs εστωτων M^{r}
[5]8 στοιβαδας M^{pt}AC, TR vs στιβαδας M^{pt}ℵB, Cr

1 •Ιεροσολυμα Ͼ vs MA 2 •ευθυς ℵB vs 𝔐AC
2 ⸀ουπω ανθρωπων B (⸉ℵC) vs M; (πωποτε ανθρωπων A)
2 ⸂εκαθισεν λυσατε αυτον και φερετε Ͼ vs 𝔐A
3 °B vs 𝔐ℵAC 3 •ευθυς Ͼ vs 𝔐A
4 ⸂και απηλθον ℵB vs 𝔐AC 4 °B vs 𝔐ℵAC
6 ⸀ειπεν Ͼ vs 𝔐A 7 ⸀¹φερουσιν B vs 𝔐A; (αγουσιν ℵ*C)
7 ⸀²επιβαλλουσιν Ͼ vs 𝔐A 7 ⸀³αυτον Ͼ vs 𝔐A
8 ⸂και πολλοι Ͼ vs 𝔐A 8 ⸀¹κοψαντες ℵB vs 𝔐AC
8 ⸀²αγρων Ͼ vs 𝔐A 8 ⸋Ͼ vs 𝔐A 9 °Ͼ vs 𝔐A

"«Ὡσαννά!
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου!»
10 Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία ⸋ἐν ὀνόματι
Κυρίου⸌ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβίδ·
«Ὡσαννὰ» ἐν τοῖς ὑψίστοις!"

11 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ⸋ὁ Ἰησοῦς, καὶ⸌ εἰς τὸ
ἱερόν. Καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς
ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

The Barren Fig Tree
(Mt. 21:18, 19)

12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας
ἐπείνασε. 13 Καὶ ἰδὼν συκῆν ⸆ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα
ἦλθεν εἰ ἄρα ⸉εὑρήσει τι⸊ ἐν αὐτῇ. Καὶ ἐλθὼν ἐπ᾽ αὐτὴν
οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα, ⸂οὐ γὰρ ἦν καιρὸς⸃ σύκων. 14 Καὶ
ἀποκριθεὶς ⸋ὁ Ἰησοῦς⸌ εἶπεν αὐτῇ, "Μηκέτι ⸉ἐκ σοῦ εἰς τὸν
αἰῶνα⸊ μηδεὶς καρπὸν φάγοι." Καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

Jesus Cleanses the Temple
(Mt. 21:12-17; Lk. 19:45-48)

15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ εἰσελθὼν ⸋ὁ
Ἰησοῦς⸌ εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας
καὶ ⸆ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν
κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς
περιστερὰς κατέστρεψε. 16 Καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ
σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. 17 Καὶ ἐδίδασκε, ⸀λέγων αὐτοῖς, "Οὐ
γέγραπται ὅτι «Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθή-
σεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν»? Ὑμεῖς δὲ ⸂ἐποιήσατε αὐτὸν⸃
«σπήλαιον λῃστῶν.»"

10 ⸋Ͼ vs 𝔐A 11 ⸋Ͼ vs 𝔐A 13 ⸆απο BAC (μιαν απο ℵ) vs M
13 ⸉ϾA vs M 13 ⸂ο γαρ καιρος ουκ ην ℵBC^{*vid} vs 𝔐A
14 ⸋ϾA vs M 14 ⸉3-512 Ͼ vs 𝔐A 15 ⸋Ͼ vs 𝔐A
15 ⸆τους ϾA vs 𝔐 17 ⸀και ελεγεν Ͼ vs 𝔐A
17 ⸂πεποιηκατε αυτον B vs 𝔐ℵC (⸉A)

9,10 Ps. 118:25,26 17 Is. 56:7; Jer. 7:11

18 Καὶ ἤκουσαν οἱ ⸂γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς,⸃ καὶ
ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν·[1] ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτὸν
ʽὅτι πᾶςʼ ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. 19 Καὶ
⸀1ὅτε ὀψὲ ἐγένετο, ⸀2ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως.

The Lesson from the Withered Fig Tree
(Mt. 21:20-22)

20 Καὶ ʽπρωῒ παραπορευόμενοιʼ εἶδον τὴν συκῆν ἐξη-
ραμμένην ἐκ ῥιζῶν. 21 Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει
αὐτῷ, "Ῥαββί, ἴδε! Ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἐξήρανται."
22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, "Ἔχετε πίστιν
Θεοῦ. 23 Ἀμὴν °γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει
τούτῳ, 'Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν,' καὶ μὴ
διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀλλὰ ⸀πιστεύσῃ ὅτι ʽἃ λέγειʼ
γίνεται, ἔσται αὐτῷ ⸋ὃ ἐὰν εἴπῃ.⸌ 24 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν,
πάντα ὅσα °ἂν ⸀1προσευχόμενοι αἰτῆσθε,[2] πιστεύετε ὅτι
⸀2λαμβάνετε, καὶ ἔσται ὑμῖν.

Prayer Requires a Forgiving Spirit

25 Καὶ ὅταν ⸀στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε
κατά τινος, ἵνα καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ
ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. 26 ⸋Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε,
οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ
παραπτώματα ὑμῶν.⸌"

[1]18 απολεσωσιν Mvid ϹA, Cr vs απολεσουσιν Mr, TR
[2]24 αιτησθε Mpt vs αιτεισθε Mpt ϹA, TR Cr

18 ⸂4231 ϹA vs M 18 ʽπας γαρ Ϲ vs 𝔐A
19 ⸀1οταν Ϲ vs 𝔐A 19 ⸀2εξεπορευοντο BA vs 𝔐ℵC
20 ʽπαραπορευομενοι πρωι BC (παρεπορευετο πρωι ℵ*) vs 𝔐A
23 °ℵB vs 𝔐AC 23 ⸀πιστευη ℵB vs 𝔐AC
23 ʽο λαλει ℵB vs 𝔐AC 23 ⸋Ϲ vs 𝔐A 24 °Ϲ vs 𝔐A
24 ⸀1προσευχεσθε και ℵB (C) vs 𝔐A 24 ⸀2ελαβετε Ϲ vs 𝔐 (A)
25 ⸀στηκετε (A) C vs MB; (στητε ℵ) 26 ⸋ℵB vs 𝔐A (– τοις C)

The Authority of Jesus Is Questioned
(Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)

27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἐν τῷ ἱερῷ
περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι. 28 Καὶ ⸀1λέγουσιν
αὐτῷ, "Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς? ⸀2Καὶ τίς σοι ʽτὴν
ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκενʼ ἵνα ταῦτα ποιῇς?"
29 Ὁ δὲ Ἰησοῦς °ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, "Ἐπ-
ερωτήσω ὑμᾶς καὶ ἐγὼ[1] ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ
μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. 30 Τὸ
βάπτισμα ⊤Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων?
Ἀποκρίθητέ μοι.[2]"
31 Καὶ ἐλογίζοντο[3] πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες, "Ἐὰν
εἴπωμεν, 'Ἐξ οὐρανοῦ,' ἐρεῖ, 'Διὰ τί °οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε
αὐτῷ?' 32 Ἀλλ'[4] εἴπωμεν, 'Ἐξ ἀνθρώπων'?" — ἐφο-
βοῦντο τὸν ⸀λαόν, ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην ʽὅτι
ὄντωςʼ προφήτης ἦν. 33 Καὶ ἀποκριθέντες ⸂λέγουσι τῷ
Ἰησοῦ,⸃ "Οὐκ οἴδαμεν."
Καὶ ʽὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶςʼ λέγει αὐτοῖς, "Οὐδὲ ἐγὼ λέγω
ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ."

The Parable of the Wicked Vinedressers
(Mt. 21:33-45; Lk. 20:9-19)

12 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς ⸀λέγειν,
"Ἀμπελῶνα ⸂ἐφύτευσεν ἄνθρωπος,⸃ καὶ περιέθηκε
φραγμὸν καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον καὶ ᾠκοδόμησε πύργον
καὶ •ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε. 2 Καὶ

[1]29 υμας και εγω M vs υμας καγω ℵ, TR vs καγω υμας A vs υμας B, Cr
[2]30 αποκριθητε μοι MϹ (A), TR Cr vs – Mr
[3]31 ελογιζοντο MA, TR vs διελογιζοντο MrBC, Cr vs προσ-ελογιζοντο ℵ*
[4]32 αλλ(α) MϹA, Cr vs + εαν TR

28 ⸀1ελεγον 𝔓45vid Ϲ vs 𝔐A 28 ⸀2η ℵB vs 𝔐A
28 ʽεδωκεν την εξουσιαν ταυτην Ϲ vs 𝔐A; (την εξουσιαν ταυτην
δεδωκεν 𝔓45vid) 29 °Ϲ vs 𝔐A 30 ⊤το ϹA vs 𝔐
31 °AC* vs 𝔐ℵB, [Cr] 32 ⸀οχλον Ϲ vs 𝔐A
32 ʽ21 BC vs 𝔐A; (1ℵ*) 33 ⸂231 Ϲ vs 𝔐A 33 ʽ12 Ϲ vs M; (312 A)
1 ⸀1λαλειν ℵB vs 𝔐AC 1 ⸂Ϲ vs 𝔐A 1 •εξεδετο ϹA vs 𝔐

ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα
παρὰ τῶν γεωργῶν λάβη ἀπὸ ⸂τοῦ καρποῦ⸃ τοῦ
ἀμπελῶνος. 3 ⸂Οἱ δὲ⸃ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν[1] καὶ
ἀπέστειλαν κενόν. 4 Καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς
ἄλλον δοῦλον, κἀκεῖνον °λιθοβολήσαντες ⸀ἐκεφαλαίωσαν
καὶ ⸂ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον.⸃ 5 Καὶ °πάλιν ἄλλον
ἀπέστειλε, κἀκεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους,
⸀1τοὺς μὲν δέροντες,[2] ⸀2τοὺς δὲ ἀποκτένοντες.[3] 6 Ἔτι °1οὖν
ἕνα ⸂υἱὸν ἔχων⸃ ἀγαπητὸν °2αὐτοῦ, ἀπέστειλε °3καὶ αὐτὸν
⸉πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον,⸊ λέγων ὅτι ‘Ἐντραπήσονται τὸν
υἱόν μου.’ 7 Ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ ⸉εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς⸊
ὅτι ‘Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος. Δεῦτε, ἀποκτείνωμεν
αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία.’ 8 Καὶ λαβόντες
⸉αὐτὸν ἀπέκτειναν,⸊ καὶ ἐξέβαλον⸆ ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος.
9 “Τί °οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος? Ἐλεύσεται
καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα
ἄλλοις. 10 Οὐδὲ τὴν Γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε,

«Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
Οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας.
11 Παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη,
Καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν»?”

12 Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν
ὄχλον, ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε.
Καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

---

[1]3 εδειραν MϾA, TR Cr vs εδηραν Mʳ
[2]5 δεροντες MϾA, TR Cr vs δαιροντες Mʳ
[3]5 αποκτενοντες M vs αποκτεννοντες ℵ*AC, Cr vs αποκτεινοντες TR vs αποκτεννυντες B

---

2 ⸂των καρπων Ͼ vs 𝔐A 3 ⸂και ℵB vs 𝔐AC 4 °ℵB vs 𝔐AC
4 ⸀εκεφαλιωσαν ℵB vs 𝔐AC 4 ⸂ητιμασαν ℵB vs 𝔐AC
5 °Ͼ vs 𝔐A 5 ⸀1 2ους ℵB vs 𝔐AC 6 °1ℵB vs 𝔐AC
6 ⸂ειχεν υιον ℵB vs 𝔐 (⸉AC*) 6 °2Ͼ vs 𝔐A 6 °3ℵB vs 𝔐AC
6 ⸉312 Ͼ vs 𝔐A 7 ⸉231 Ͼ vs 𝔐A 8 ⸉Ͼ vs 𝔐A
8 ⸆αυτον BAC vs Mℵ 9 °B vs 𝔐ℵAC, [Cr]

10,11 Ps. 118:22,23

Render unto Caesar
(Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

13 Καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρισαίων
καὶ τῶν Ἡρῳδιανῶν ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγῳ. 14 ⸂Οἱ
δὲ⸃ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ, “Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι
ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς
πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ’ ἐπ’ ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ
Θεοῦ διδάσκεις. Ἔξεστι ⸉κῆνσον Καίσαρι δοῦναι⸊ ἢ οὔ?
15 Δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν?”
Ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς, “Τί με
πειράζετε? Φέρετέ μοι δηνάριον ἵνα ἴδω.” 16 Οἱ δὲ
ἤνεγκαν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, “Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ
ἐπιγραφή?”
Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, “Καίσαρος.”
17 ⸂Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ⸃ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, “⸉‘Ἀπόδοτε
τὰ Καίσαρος⸊ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.” Καὶ
⸀ἐθαύμασαν ἐπ’ αὐτῷ.

The Sadducees Question the Resurrection
(Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες
λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ⸀ἐπηρώτησαν αὐτόν,
λέγοντες, 19 “Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι «ἐάν
τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ» καὶ καταλίπῃ γυναῖκα «καὶ ⸂τέκνα
μὴ ἀφῇ,⸃» ἵνα «λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα °αὐτοῦ
καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.» 20 Ἑπτὰ
ἀδελφοὶ ἦσαν. Καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, καὶ ἀπο-
θνῄσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα. 21 Καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν
αὐτήν, καὶ ἀπέθανε· ⸂καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκε⸃ σπέρμα. Καὶ ὁ
τρίτος ὡσαύτως. 22 ⸂Καὶ ἔλαβον αὐτὴν οἱ ἑπτὰ καὶ⸃ οὐκ

---

14 ⸂και Ͼ vs 𝔐A 14 ⸉312 Ͼ vs 𝔐A 17 ⸂ο δε Ͼ vs 𝔐A
17 ⸉231 Ͼ vs 𝔐A 17 ⸀εξεθαυμαζον ℵB vs 𝔐AC
18 ⸀επηρωτων ℵB (επηρωτουν C) vs 𝔐A
19 ⸂μη αφη τεκνον B vs 𝔐A; (μη αφη τεκνα ℵ*C) 19 °Ͼ vs 𝔐A
21 ⸂μη καταλιπων Ͼ vs 𝔐A
22 ⸂και οι επτα Ͼ vs 𝔐 (+ ωσαυτως και after αυτην A)

---

19 Gen. 38:8; Deut. 25:5

ἀφῆκαν σπέρμα. ⸀Ἐσχάτη πάντων ⸂ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.⸃
23 Ἐν τῇ[1] ἀναστάσει, ⸋ὅταν ἀναστῶσι,⸌ τίνος αὐτῶν
ἔσται γυνή? Οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα."
24 ⸁Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,⸁ "Οὐ διὰ
τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς Γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν
τοῦ Θεοῦ? 25 Ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε
γαμοῦσιν οὔτε ⸀γαμίσκονται, ἀλλ᾽ εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ[2] ἐν
τοῖς οὐρανοῖς. 26 Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ
ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως, ἐπὶ τοῦ[3] βάτου, ⸀ὡς εἶπεν
αὐτῷ ὁ Θεός, λέγων, «Ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ °[1]ὁ Θεὸς
Ἰσαὰκ καὶ °[2]ὁ Θεὸς Ἰακώβ»? 27 Οὐκ ἔστιν °ὁ Θεὸς
νεκρῶν ἀλλὰ Θεὸς[4] ζώντων. ⸋Ὑμεῖς οὖν⸌ πολὺ
πλανᾶσθε."

The Two Greatest Commandments
(Mt. 22:34-40)

28 Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων ἀκούσας αὐτῶν
συζητούντων, ⸀εἰδὼς ὅτι καλῶς ⸂αὐτοῖς ἀπεκρίθη,⸃
ἐπηρώτησεν αὐτόν, "Ποία ἐστὶ πρώτη πάντων ἐντολή[5]?"
29 ⸁Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ⸁ ὅτι "Πρώτη πάντων
τῶν ἐντολῶν,[6] «Ἄκουε, Ἰσραήλ, Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν,[7]

[1]23 τη MЄ, Cr vs +ουν A, TR
[2]25 οι M[pt]BA, TR vs −M[pt]אC, Cr
[3]26 του 𝔐ЄA, Cr vs της TR
[4]27 Θεος M, TR vs −M[r]ЄA, Cr
[5]28 πρωτη παντων εντολη MA vs πρωτη πασων εντολη M[r], TR vs εντολη πρωτη παντων Є, Cr
[6]29 παντων των εντολων M[pt] vs πασων των εντολων M[pt], TR vs παντων εντολη A vs εστιν אB, Cr vs παντων εντολη εστιν αυτη C
[7]29 ημων MЄA, TR Cr vs υμων M[r]

22 ⸀εσχατον Є vs MA 22 ⸂2-41 Є vs 𝔐A
23 ⸋Є vs 𝔐A, [Cr] 24 ⸁εφη αυτοις ο Ιησους Є vs 𝔐A
25 ⸀γαμιζονται Є vs 𝔐; (εκγαμισκονται A) 26 ⸀πως Є vs 𝔐A
26 °[1 2]B vs 𝔐אAC, [Cr] 27 °B vs 𝔐אAC
27 ⸋Є vs 𝔐A 28 ⸀ιδων א*C vs 𝔐BA 28 ⸂Є vs 𝔐A
29 ⸁απεκριθη ο Ιησους אB vs 𝔐AC

26 Ex. 3:6,15,16

Κύριος εἷς ἐστι, 30 καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ
ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης
τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου.» ⸋Αὕτη πρώτη
ἐντολή. 31 Καὶ⸌ δευτέρα °ὁμοία αὐτῇ, «Ἀγαπήσεις τὸν
πλησίον σου ὡς σεαυτόν.» Μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ
ἔστι."
32 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς, "Καλῶς, διδάσκαλε,
ἐπ᾽ ἀληθείας εἶπας ὅτι «εἷς ἐστι[1] καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν
αὐτοῦ.» 33 Καὶ τὸ «ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ
ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως ⸋καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς⸌ καὶ ἐξ ὅλης
τῆς ἰσχύος» καὶ τὸ «ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν»
⸀πλεῖόν ἐστι πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ[2] θυσιῶν."
34 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν °αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη,
εἶπεν αὐτῷ, "Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ."
Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

What Think Ye of Christ?
(Mt. 22:41-46; Lk. 20:41-44)

35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ,
"Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ Χριστὸς υἱός ⸂ἐστι
Δαβίδ⸃? 36 Αὐτὸς °[1]γὰρ Δαβὶδ εἶπεν ἐν[3] Πνεύματι[4] Ἁγίῳ,

«Λέγει[5] °[2]ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου,
'Κάθου ἐκ δεξιῶν μου
Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ⸀ὑποπόδιον τῶν
ποδῶν σου.'»

37 Αὐτὸς °[1]οὖν Δαβὶδ λέγει αὐτὸν 'Κύριον,' καὶ πόθεν ⸂υἱὸς
αὐτοῦ ἐστι⸃?" Καὶ °[2]ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

[1]32 εστι(ν) 𝔐אBA, Cr vs + Θεος TR
[2]33 και MBA, Cr vs +των א, TR
[3]36 εν 𝔐A vs +τω אB, TR Cr
[4]36 Πνευματι 𝔐A vs +τω אB, TR Cr
[5]36 λεγει MA vs ειπεν אB, TR Cr

30, 31 ⸋אB vs 𝔐A 31 °אB vs 𝔐A 33 ⸋אB vs 𝔐A
33 ⸀περισσοτερον אB vs 𝔐A 34 °א vs 𝔐BA, [Cr] 35 ⸂אB vs MA
36 °[1]אB vs 𝔐A 36 °[2]B vs 𝔐אA 36 ⸀υποκατω B vs 𝔐אA
37 °[1]אB vs 𝔐A 37 ⸂231 B vs 𝔐אA 37 °[2]א vs 𝔐BA, [Cr]

30 Deut. 6:4,5 31 Lev. 19:18 36 Ps. 110:11

Religious Hypocrites Are Denounced
(Mt. 23:1-36; Lk. 11:37-52, 20:45-47)

38 Καὶ ʿἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ,ʾ "Βλέπετε
ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς
περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς **39** καὶ
πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν
τοῖς δείπνοις· **40** οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν
καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι. Οὗτοι λήψονται
περισσότερον κρίμα."

The Widow's Two Mites
(Lk. 21:1-4)

41 Καὶ καθίσας □ὁ Ἰησοῦς⸌ κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου
ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον.
Καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον[1] πολλά. **42** Καὶ ἐλθοῦσα μία
χήρα πτωχὴ ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὅ ἐστι κοδράντης. **43** Καὶ
προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ⌜¹λέγει αὐτοῖς,
"Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων
⌜²βέβληκε τῶν βαλλόντων[2] εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. **44** Πάντες
γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς
ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον
αὐτῆς."

Jesus Predicts the Destruction of the Temple
(Mt. 24:1, 2; Lk. 21:5, 6)

13 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἷς
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, "Διδάσκαλε, ἴδε, ποταποὶ λίθοι
καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί!"

2 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς[3] εἶπεν αὐτῷ, "Βλέπεις
ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς? Οὐ μὴ ἀφεθῇ[4] λίθος ἐπὶ
⌜λίθῳ ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ."

---

[1]41 εβαλλον **M**BA, TR Cr vs εβαλον M[r] vs εξεβαλλον ℵ*
[2]43 βαλλοντων M[pt]ℵBA, Cr vs βαλοντων M[pt], TR
[3]2 ο Ιησους αποκριθεις M[pt], TR vs αποκριθεις ο Ιησους M[pt]A vs ο Ιησους ℵB, Cr
[4]2 αφεθη **M**A, TR vs +ωδε M[r]ℵB, Cr

---

38 ʿεν τη διδαχη αυτου ελεγεν ℵB vs 𝔐A　41 □ℵB vs 𝔐A
43 ⌜¹ειπεν ℵBA vs **M**　43 ⌜²εβαλεν BA vs 𝔐; (εβαλλεν ℵ*)
2 ⌜λιθον ℵB vs **M**A

Jesus Describes the End of the Age
(Mt. 24:3-14; Lk. 21:7-19)

3 Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν
κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ⌜ἐπηρώτων αὐτὸν κατ᾽ ἰδίαν Πέτρος
καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας, **4** "⌜Εἰπὲ ἡμῖν πότε
ταῦτα ἔσται? Καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ⸉πάντα ταῦτα
συντελεῖσθαι⸊?"

5 Ὁ δὲ Ἰησοῦς °ἀποκριθεὶς ⸉αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν,⸊
"Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. **6** Πολλοὶ °γὰρ ἐλεύσονται
ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες ὅτι 'Ἐγώ εἰμι,' καὶ πολλοὺς
πλανήσουσιν. **7** Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς
πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ °γὰρ γενέσθαι, ἀλλ᾽ οὔπω τὸ
τέλος. **8** Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος •ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία
ἐπὶ βασιλείαν, °¹καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, °²καὶ
ἔσονται λιμοὶ □καὶ ταραχαί.⸌ ⌜Ἀρχαὶ ὠδίνων ταῦτα.

9 "Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσι °γὰρ ὑμᾶς
εἰς συνέδρια καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ
ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε[1] ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς
μαρτύριον αὐτοῖς. **10** Καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη ʿδεῖ πρῶτονʾ
κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. **11** ʿὍταν δὲʾ ἀγάγωσιν[2] ὑμᾶς
παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε[3] □μηδὲ
μελετᾶτε.⸌ Ἀλλ᾽ ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο
λαλεῖτε, οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα
τὸ Ἅγιον. **12** ʿΠαραδώσει δὲʾ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς
θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ

---

[1]9 σταθησεσθε **M**ℵ*BA, TR Cr vs αρχησεσθε M[r]
[2]11 αγαγωσιν M[pt], TR vs αγωσιν M[pt]ℵBA, Cr
[3]11 λαλησητε MℵB (A), TR Cr vs λαλησετε M[r]

---

3 ⌜επηρωτα ℵB vs 𝔐 (επερωτων A)　4 ⌜ειπον ℵB vs 𝔐A
4 ⸉231ℵ B vs **M**; (213 A)　5 °ℵB vs 𝔐A　5 ⸉231 ℵB vs **M**A
6 °ℵB vs 𝔐A　7 °ℵ*B vs 𝔐A　8 •επ ℵB vs 𝔐A
8 °¹ℵB vs 𝔐A　8 °²B vs 𝔐A; (−κατα τοπους to λιμοι ℵ*)
8 □ℵB vs 𝔐 (καταραχαι A*)　8 ⌜αρχη ℵB vs **M**A
9 °B vs 𝔐ℵA　10 ʿπρωτον δει B (+λαον before δει ℵ*) vs 𝔐A
11 ʿκαι οταν ℵB vs 𝔐A　11 □ℵB vs 𝔐A
12 ʿκαι παραδωσει ℵB vs 𝔐A

γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. **13** Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι
ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος,
οὗτος σωθήσεται.

The Great Tribulation
(Mt. 24:15-28; Lk. 21:20-24)

14 "Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως □τὸ
ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου⸌ ἑστὼς[1] ὅπου οὐ δεῖ" —ὁ
ἀναγινώσκων νοείτω—"τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν
εἰς τὰ ὄρη. **15** Ὁ ○δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω □εἰς
τὴν οἰκίαν⸌ μηδὲ εἰσελθέτω ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ.
16 Καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ○ὢν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω
ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. **17** Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχού-
σαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις!
18 Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται □ἡ φυγὴ ὑμῶν⸌
χειμῶνος. **19** Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλῖψις οἵα οὐ
γέγονε τοιαύτη ἀπ᾽ ἀρχῆς κτίσεως ⸀ἧς ἔκτισεν ὁ Θεὸς ἕως
τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. **20** Καὶ εἰ μὴ ⸂Κύριος ἐκολόβωσε⸃
τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ. Ἀλλὰ διὰ τοὺς
ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας. **21** Καὶ[2]
τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, '⸀1Ἰδού, ὧδε ὁ Χριστός!' ἢ[3] '⸀2Ἰδού,
ἐκεῖ!' μὴ πιστεύετε.[4] **22** Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι
καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσι σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς
τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, ○καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. **23** Ὑμεῖς
δὲ βλέπετε· ○ἰδού, προείρηκα ὑμῖν πάντα.

---

[1]14 εστως **M** vs εστος A, **TR** vs εστηκοτα ℵB, **Cr**
[2]21 και **M**ЄA, **TR Cr** vs −M[r vid]
[3]21 η M[pt]AC, **TR** vs −M[pt]ℵ, **Cr** vs και B
[4]21 πιστευετε M[pt]Є (A), **Cr** vs πιστευσητε M[pt], **TR**

---

14 □ℵB vs 𝔐A   15 ○B vs 𝔐ℵA, [Cr]   15 □ℵB vs 𝔐A
16 ○ℵB vs 𝔐A   18 □ℵ*B vs 𝔐A   19 ⸀ην Є vs 𝔐A
20 ⸂ℵB vs 𝔐AC   21 ⸀1ιδε ℵB vs 𝔐AC
21 ⸀2ιδε ℵB vs 𝔐A; (−C)   22 ○ℵB vs 𝔐AC   23 ○B vs 𝔐ℵAC

The Coming of the Son of Man
(Mt. 24:29-31; Lk. 21:25-28)

24 "Ἀλλ᾽ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλῖψιν
ἐκείνην,

Ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται,
Καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς,
25 Καὶ οἱ ἀστέρες ⸉τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται⸊ ⸀ἐκπίπτοντες,
Καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται.

26 Καὶ τότε ὄψονται τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου ἐρχόμενον
ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. **27** Καὶ τότε
ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους ○1αὐτοῦ καὶ ἐπισυνάξει τοὺς
ἐκλεκτοὺς ○2αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ᾽ ἄκρου
γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

The Parable of the Fig Tree
(Mt. 24:32-35; Lk. 21:29-33)

28 "Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν
αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος[1] ἁπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα,
γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. **29** Οὕτω καὶ ὑμεῖς,
ὅταν ⸂ταῦτα ἴδητε⸃ γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν
ἐπὶ θύραις. **30** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ
αὕτη μέχρις οὗ ⸂πάντα ταῦτα⸃ γένηται. **31** Ὁ οὐρανὸς καὶ
ἡ γῆ παρελεύσεται,[2] οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ ⸀παρέλθωσι.

---

[1]28 αυτης ηδη ο κλαδος M[pt], **TR** vs ηδη ο κλαδος αυτης M[pt]ЄA, **Cr**
[2]31 παρελευσεται M[pt]A vs παρελευσονται M[pt]ℵBC[vid], **TR Cr**

---

25 ⸉εσονται εκ του ουρανου ЄA vs **M**
25 ⸀πιπτοντες Є vs **M**A   27 ○1B vs 𝔐ℵAC
27 ○2DW vs 𝔐ЄA, [Cr]   29 ⸂ЄA vs **M**   30 ⸂Є vs **M**A
31 ⸀παρελευσονται ℵB vs 𝔐AC

No One Knows the Day or Hour
(Mt. 24:36-44)

32 “Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ[1] ὥρας οὐδεὶς οἶδεν,
οὐδὲ ⸀οἱ ἄγγελοι οἱ⸃ ἐν[2] οὐρανῷ οὐδὲ ὁ Υἱός, εἰ μὴ ὁ Πατήρ.
33 Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε[3]· οὐκ οἴδατε γὰρ
πότε ὁ καιρός ἐστιν. 34 Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς
τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν
°καὶ ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο
ἵνα γρηγορῇ. 35 Γρηγορεῖτε οὖν, οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ
κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ᵀ ὀψὲ ἢ ⸀μεσονυκτίου ἢ
ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωΐ, 36 μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς
καθεύδοντας. 37 ⸀Ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω· Γρηγορεῖτε!”

The Chief Priests and Scribes Plot to Kill Jesus
(Mt. 26:1-5; Lk. 22:1,2; Jn. 11:45-53)

14 Ἦν δὲ τὸ Πάσχα καὶ τὰ Ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας. Καὶ
ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν
δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν. 2 Ἔλεγον ⸀δέ, “Μὴ ἐν τῇ
ἑορτῇ, μήποτε ⸂θόρυβος ἔσται⸃ τοῦ λαοῦ.”

Jesus Is Anointed at Bethany
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

3 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ[4] οἰκίᾳ Σίμωνος
τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα

[1]32 η MA vs η της BC, Cr vs και της ℵ, TR
[2]32 εν M[pt]ЄA, TR Cr vs + τω M[pt]
[3]33 και προσευχεσθε Mℵ (A) (C), TR vs προσευχεσθε M[r] vs − B, Cr
[4]3 τη M[pt]BAC, TR Cr vs − M[pt]ℵ*

32 ⸀οι αγγελοι ℵ vs MAC; (αγγελος B) 34 °Є vs 𝔐A
35 ᵀη Є vs 𝔐A 35 ⸀μεσονυκτιον ℵC (μεσανυκτιον B*) vs 𝔐A
37 ⸀ο Є vs 𝔐A 2 ⸀γαρ Є vs 𝔐A 2 ⸂Є vs 𝔐A

ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς. °¹Καὶ
συντρίψασα τὸ[1] ἀλάβαστρον, κατέχεεν αὐτοῦ °²κατὰ τῆς
κεφαλῆς.
4 Ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτοὺς ᵒκαὶ
λέγοντες,⸌ “Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν?
5 Ἠδύνατο γὰρ ⸀τοῦτο πραθῆναι ἐπάνω ⸂τριακοσίων
δηναρίων⸃ καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς.” Καὶ ἐνεβριμῶντο
αὐτῇ.
6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, “Ἄφετε αὐτήν. Τί αὐτῇ κόπους
παρέχετε? Καλὸν ἔργον •εἰργάσατο ἐν ἐμοί[2]. 7 Πάντοτε
γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε
δύνασθε ⸀αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.
8 Ὃ ἔσχεν[3] °αὕτη ἐποίησε. Προέλαβε μυρίσαι ⸂μου τὸ
σῶμα⸃ εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. 9 Ἀμὴν δὲ[4] λέγω ὑμῖν, ὅπου
ἐὰν[5] κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον °τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον,
καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.”

Judas Agrees to Betray Jesus for Money
(Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

10 Καὶ ὁ[6] Ἰούδας ⸀¹ὁ Ἰσκαριώτης,⸃ εἷς τῶν δώδεκα,
ἀπῆλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα ⸀²παραδῷ αὐτὸν⸃ αὐτοῖς.
11 Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ
ἀργύριον[7] δοῦναι. Καὶ ἐζήτει πῶς ⸂εὐκαίρως αὐτὸν⸃
⸀παραδῷ.

[1]3 το M[pt], TR vs τον M[pt]ℵ*A vs την BC, Cr
[2]6 εν εμοι 𝔐ЄA, Cr vs εις εμε TR
[3]8 εσχεν 𝔐ЄA, Cr vs ειχεν TR
[4]9 δε M[pt]ℵB, Cr vs − M[pt]AC, TR
[5]9 εαν 𝔐ЄA, Cr vs αν TR
[6]10 ο M[pt], TR vs − M[pt]ЄA, Cr
[7]11 αργυριον M[pt]Є, TR Cr vs αργυρια M[pt]A

3 °¹ℵB vs 𝔐AC 3 °²Є vs 𝔐A 4 ᵒЄ vs 𝔐A
5 ⸀τουτο το μυρον BAC (− τουτο ℵ) vs M 5 ⸂ℵC vs 𝔐BA
6 •ηργασατο ℵ*B* vs 𝔐AC 7 ⸀αυτοις BC vs 𝔐A; (− ℵ*)
8 °ℵB vs 𝔐A (αιτη C*) 8 ⸂231ℵB vs 𝔐AC 9 °ℵB vs 𝔐AC
10 ⸀¹Ισκαριωθ ο B vs 𝔐A; (Ισκαριωθ ℵ*)
10 ⸀²αυτον παραδοι B vs 𝔐A; (αυτον παραδω ℵ)
11 ⸂ЄA vs 𝔐 11 ⸀παραδοι BC*[vid] vs 𝔐ℵA

Jesus Celebrates Passover with His Disciples
(Mt. 26:17-25; Lk. 22:7-12, 21-23; Jn. 13:21-30)

12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ Πάσχα
ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, "Ποῦ θέλεις
ἀπελθόντες ἑτοιμάσομεν[1] ἵνα φάγῃς τὸ Πάσχα?"
13 Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει
αὐτοῖς, "'Υπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν
ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε
αὐτῷ. **14** Καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι
'Ὁ διδάσκαλος λέγει, "Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα ᵀ ὅπου τὸ
Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω?"' **15** Καὶ αὐτὸς ὑμῖν
δείξει ἀνώγεον[2] μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον· ⸀ἐκεῖ
ἑτοιμάσατε ἡμῖν." **16** Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ °αὐτοῦ καὶ
ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ
ἡτοίμασαν τὸ Πάσχα.
17 Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα.
18 Καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, ⸉εἶπεν ὁ
Ἰησοῦς,⸊ "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με,
ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ."
19 ⸂¹Οἱ δὲ ἤρξαντο⸃ λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς ⸂²καθ'
εἷς,⸃ "Μήτι ἐγώ?"
⸋Καὶ ἄλλος, "Μήτι ἐγώ?"⸌
20 Ὁ δὲ °¹ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, "Εἷς °²ἐκ τῶν
δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρύβλιον. **21** ᵀ Ὁ
μὲν Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ
αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ Υἱὸς τοῦ
Ἀνθρώπου παραδίδοται! Καλὸν °ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη
ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος."

---

[1]12 ετοιμασομεν Mpt vs ετοιμασωμεν MptЄA, TR Cr
[2]15 ανωγεον Mpt, TR vs ανωγεων Mpt vs αναγαιον ЄA, Cr

---

14 ᵀμου Є vs 𝔐A   15 ⸀και εκει BC (κακει א) vs 𝔐A
16 °אB vs 𝔐AC   18 ⸉231 Є vs 𝔐A
19 ⸂¹ηρξαντο אB vs 𝔐A; (και ηρξαντο C)
19 ⸂²κατα εις אB vs 𝔐A; (εκαστος C)   19 ⸋Є vs 𝔐A
20 °¹ ²Є vs 𝔐A   21 ᵀοτι אB vs 𝔐AC   21 °B vs 𝔐אAC

Jesus Institutes the Lord's Supper
(Mt. 26:26-30; Lk. 22:15-20; I Cor. 11:23-25)

22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ⸋ὁ Ἰησοῦς⸌ ἄρτον,[1]
εὐλογήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπε, "Λάβετε,
°φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου." **23** Καὶ λαβὼν °τὸ
ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ
πάντες. **24** Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου, ⸂¹τὸ
τῆς καινῆς⸃ διαθήκης, τὸ ⸂²περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον.⸃
25 Ἀμὴν[2] λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ
γενήματος[3] τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν
αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ."
26 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

Jesus Predicts Peter's Denial
(Mt. 26:31-35; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

27 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι "Πάντες σκαν-
δαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ,[4] ὅτι
γέγραπται,

«Πατάξω τὸν Ποιμένα,
Καὶ ⸂διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα.⸃»

28 Ἀλλὰ μετὰ[5] τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν
Γαλιλαίαν."
29 Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, "⸉Καὶ εἰ⸊ πάντες
σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ."

---

[1]22 αρτον MЄA, TR Cr vs +και Mr
[2]25 αμην MptЄA, TR Cr vs +δε Mpt
[3]25 γενηματος MЄA, Cr vs γεννηματος TR
[4]27 εν εμοι εν τη νυκτι ταυτη MptA, TR vs −MptЄ, Cr
[5]28 αλλα μετα MאBA, TR Cr vs μετα δε Mr vs και μετα C

---

22 ⸋B vs 𝔐אAC   22 °ЄA vs 𝔐   23 °Є vs MA
24 ⸂¹της Є vs 𝔐A
24 ⸂²εκχυννομενον υπερ πολλων Є vs 𝔐 (περι πολλων εκχυν-
νομενον A)
27 ⸂τα προβατα διασκορπισθησονται Є vs M; (διασκορπισ-
θησονται τα προβατα A)   29 ⸉Є vs 𝔐A

---

27 Zech. 13:7

30 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι σύ,[1]
σήμερον ⸂1ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ⸃ πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι
τρὶς ⸂2ἀπαρνήσῃ με.⸃"
31 Ὁ δὲ ⸂1ἐκ περισσοῦ⸃ ⸀ἔλεγε °μᾶλλον, "Ἐάν ⸂2με δέῃ⸃
συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσωμαι."[2] Ὡσαύτως δὲ
καὶ πάντες ἔλεγον.

Jesus Prays in the Garden of Gethsemane
(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα •Γεθσημανῆ, καὶ
λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, "Καθίσατε ὧδε ἕως
προσεύξωμαι."[3] **33** Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ[4]
Ἰάκωβον καὶ ᵀ Ἰωάννην ⸂μεθ᾽ ἑαυτοῦ,⸃ καὶ ἤρξατο
ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. **34** Καὶ λέγει[5] αὐτοῖς,
"Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου. Μείνατε ὧδε
καὶ γρηγορεῖτε." **35** Καὶ προσελθὼν[6] μικρὸν ⸀ἔπεσεν ἐπὶ
τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστι, παρέλθῃ ἀπ
αὐτοῦ ἡ ὥρα. **36** Καὶ ἔλεγεν, "Ἀββὰ ὁ Πατήρ, πάντα
δυνατά σοι. Παρένεγκε τὸ ποτήριον ⸉ἀπ᾽ ἐμοῦ τοῦτο·⸊
ἀλλ᾽ οὐ τί ἐγὼ θέλω ἀλλὰ τί σύ." **37** Καὶ ἔρχεται καὶ
εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, "Σίμων,
καθεύδεις? Οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι?
38 Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ⸀εἰσέλθητε εἰς
πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής."

---

[1]30 συ 𝔐BA, Cr vs −אC, TR
[2]31 απαρνησωμαι M (א) vs απαρνησομαι BAC, TR Cr
[3]32 προσευξωμαι M^{pt}ϾA, TR Cr vs προσευξομαι M^{pt}
[4]33 και MאC vs +τον BA, TR [Cr]
[5]34 λεγει M^{pt}ϾA, TR Cr vs λεγειν M^{pt}
[6]35 προσελθων 𝔐AC vs προελθων אB, TR Cr

---

30 ⸂1ταυτη τη νυκτι Ͼ vs 𝔐A
30 ⸂2με απαρνηση BC (με απαρνησει א) vs 𝔐A
31 ⸂1εκπερισσως Ͼ vs 𝔐A 31 ⸀ελαλει אB vs 𝔐AC
31 °Ͼ vs 𝔐A 31 ⸂2δεη με B (A) vs 𝔐C; (με η א*)
32 •Γεθσημανι (Γεθσημανει אAC) vs M; (Γετσημανει B*)
33 ᵀτον BA, [Cr] vs 𝔐אC 33 ⸂μετ αυτου Ͼ vs 𝔐A
35 ⸀επιπτεν אB vs 𝔐AC 36 ⸉312 ϾA vs M
38 ⸀ελθητε (א*) B vs 𝔐AC

39 Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον
εἰπών. **40** Καὶ ⸂ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν⸃
καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ ⸉1οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν⸊
⸀βεβαρημένοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί ⸉2αὐτῷ ἀποκριθῶσι.⸊
41 Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς, "Καθεύδετε[1]
λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. Ἀπέχει· ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδού,
παραδίδοται ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν
ἁμαρτωλῶν. **42** Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν. Ἰδού, ὁ παραδιδούς
με ἤγγικε."

Jesus Is Betrayed and Arrested in Gethsemane
(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-12)

43 Καὶ •εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται
Ἰούδας, εἷς °1ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ὄχλος
°2πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων
καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων.
44 Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς,
λέγων, "Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτὸν
καὶ ⸀ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς." **45** Καὶ ἐλθών, •εὐθέως
προσελθὼν αὐτῷ, λέγει αὐτῷ,[2] "Ῥαββί, °ῥαββί!" καὶ
κατεφίλησεν αὐτόν. **46** Οἱ δὲ ἐπέβαλον ⸂ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς
χεῖρας αὐτῶν⸃ καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. **47** Εἷς δέ °τις τῶν
παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισε τὸν
δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ⸀ὠτίον.
48 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Ὡς ἐπὶ
λῃστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με?

---

[1]41 καθευδετε MAC vs +το M'אB, TR Cr
[2]45 αυτω M vs −ϾA, TR Cr

---

40 ⸂παλιν ελθων ευρεν αυτους אB vs 𝔐AC
40 ⸉1312 Ͼ vs 𝔐A
40 ⸀καταβαρυνομενοι BA vs MC; (καταβεβαρημενοι א*)
40 ⸉2ϾA vs 𝔐 43 •ευθυς Ͼ vs 𝔐A 43 °1ϾA vs M
43 °2אB vs 𝔐AC 44 ⸀απαγετε אB vs 𝔐AC
45 •ευθυς Ͼ vs 𝔐A 45 °Ͼ vs MA
46 ⸂τας χειρας αυτω B vs M; (τας χειρας αυτων א*C; τας χειρας
επ αυτον A) 47 °אA vs 𝔐BC, [Cr] 47 ⸀ωταριον אB vs 𝔐AC

49 Καθ᾽ ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων καὶ
οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ᾽ ἵνα πληρωθῶσιν αἱ Γραφαί."
50 Καὶ ἀφέντες αὐτὸν ⸂πάντες ἔφυγον.⸃

A Young Man Flees

51 Καὶ ⸢εἷς τις νεανίσκος⸣ ἠκολούθησεν[1] αὐτῷ περι-
βεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ. Καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν
▫οἱ νεανίσκοι,⸌ **52** ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς
ἔφυγεν ▫ἀπ᾽ αὐτῶν.⸌

Jesus Before the Sanhedrin
(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54, 55, 63-71; Jn 18:19-24)

53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν ᾽Ιησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, καὶ
συνέρχονται °αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι
καὶ οἱ γραμματεῖς. **54** Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν
ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως,
καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ θερ-
μαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. **55** Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον
τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ ᾽Ιησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ
θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ •εὕρισκον. **56** Πολλοὶ γὰρ
ἐψευδομαρτύρουν κατ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ
ἦσαν.

57 Καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ᾽ αὐτοῦ,
λέγοντες **58** ὅτι "῾Ημεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι
'᾽Εγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον καὶ διὰ
τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω.'" **59** Καὶ
οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν.

60 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς[2] μέσον ἐπηρώτησε τὸν
᾽Ιησοῦν, λέγων, "Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν? Τί οὗτοί σου

[1]51 ηκολουθησεν 𝔐A vs ηκολουθει TR vs συνηκολουθει Є, Cr
[2]60 εις 𝔐ЄA, Cr vs +το TR

50 ⸂Є vs 𝔐A 51 ⸢νεανισκος τις Є vs 𝔐A 51 ▫Є vs 𝔐A
52 ▫Є vs 𝔐A 53 °א vs 𝔐BA (προς αυτον C)
55 •ηυρισκον B vs 𝔐אAC

καταμαρτυροῦσιν?" **61** ῾Ο δὲ ἐσιώπα καὶ ⸢οὐδὲν ἀπε-
κρίνατο.⸣ Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν καὶ λέγει
αὐτῷ, "Σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Εὐλογητοῦ?"

62 ῾Ο δὲ ᾽Ιησοῦς εἶπεν, "᾽Εγώ εἰμι, καὶ ὄψεσθε τὸν Υἱὸν
τοῦ ᾽Ανθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον[1] τῆς Δυνάμεως καὶ
ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ."

63 ῾Ο δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ
λέγει, "Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων? **64** ᾽Ηκούσατε τῆς
βλασφημίας! Τί ὑμῖν φαίνεται?"

Οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ⸂εἶναι ἔνοχον⸃ θανάτου.
65 Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν ⸂τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ⸃ καὶ κολαφίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ,
"Προφήτευσον!" Καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν
ἔβαλλον.[2]

Peter Denies Jesus – and Weeps Bitterly
(Mt. 26:69-75; Lk. 22:54-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ⸂ἐν τῇ αὐλῇ κάτω,⸃ ἔρχεται μία
τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως. **67** Καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον
θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει, "Καὶ σὺ μετὰ τοῦ
⸢Ναζαρηνοῦ ᾽Ιησοῦ ἦσθα.⸣"

68 ῾Ο δὲ ἠρνήσατο, λέγων, "⸀Οὐκ οἶδα οὔτε[3] ἐπίσταμαι
⸂τί σὺ⸃ λέγεις." Καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον, ▫καὶ
ἀλέκτωρ ἐφώνησε.⸌

69 Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ⸢πάλιν ἤρξατο λέγειν⸣
τοῖς ⸀παρεστηκόσιν ὅτι "Οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν." **70** ῾Ο δὲ
πάλιν ἠρνεῖτο.

[1]62 εκ δεξιων καθημενον 𝔐Є, Cr vs καθημενον εκ δεξιων A, TR
[2]65 εβαλλον M^{pt}, TR vs εβαλον M^{pt} vs ελαβον ЄA, Cr
[3]68 ουτε M^{pt}Є, Cr vs ουδε M^{pt}A, TR

61 ⸢ουκ απεκρινατο ουδεν Є vs 𝔐A 64 ⸂Є vs 𝔐A
65 ⸂312 Є vs 𝔐A 66 ⸂41-3 Є vs 𝔐A
67 ⸢Ναζαρηνου ησθα του Ιησου BC (Ιησου ησθα του Ναζαρηνου א)
vs 𝔐A 68 ⸀ουτε אB vs 𝔐AC
68 ⸂Є vs 𝔐A 68 ▫אB vs 𝔐AC, [Cr]
69 ⸢ηρξατο παλιν λεγειν אC vs 𝔐A; (ειπεν B)
69 ⸀παρεστωσιν Є vs 𝔐A

Καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, "'Αληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ, ᵔκαὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει.ˎ"

71 Ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύναι[1] ὅτι "Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε." 72 Καὶ ᵀ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησε. Καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα ὃ[2] εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι "Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δίς, ⸉ἀπαρνήσῃ με τρίς.⸊" Καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.

Jesus Before Pilate
(Mt. 27:1, 2, 11-14; Lk. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

15 Καὶ •εὐθέως ᵔἐπὶ τὸˎ πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συνέδριον δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν °τῷ Πιλάτῳ. 2 Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλᾶτος, "Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων?"

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ʼεἶπεν αὐτῷ,ʽ "Σὺ λέγεις."

3 Καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. 4 Ὁ δὲ Πιλᾶτος ʼπάλιν ἐπηρώτησεν αὐτόν,ʽ λέγων, "Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν? Ἴδε πόσα σου ˹καταμαρτυροῦσιν." 5 Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλᾶτον.

Give Us Barabbas
(Mt. 27:15-26; Lk. 23:13-25; Jn. 18:39-19:16)

6 Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον ʼὅνπερ ᾐτοῦντο.ʽ 7 Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος[3] Βαραββᾶς μετὰ τῶν

[1]71 ομνυναι 𝐌B, Cr vs ομνυειν M'ℵAC, TR
[2]72 το ρημα ο 𝔐 vs το ρημα ως ϾA, Cr vs του ρηματος ου TR
[3]7 λεγομενος 𝔐ϾA, Cr vs γενομενος TR

70 ᵔϾ vs 𝔐A 72 ᵀευθυς ℵB (ευθεως C*vid) vs 𝔐A
72 ⸉321 ℵBC*vid vs 𝔐A 1 •ευθυς Ͼ vs 𝔐A 1 ᵔϾ vs 𝔐A
1 °Ͼ vs 𝔐A 2 ʼαυτω λεγει ℵBC*vid vs 𝔐A
4 ʼπαλιν επηρωτα αυτον B vs 𝔐ℵA (επηρωτησεν αυτον παλιν C)
4 ˹κατηγορουσιν Ͼ vs 𝔐A 6 ʼον παρητουντο ℵ*B*A vs 𝔐C

˹συστασιαστῶν δεδεμένος οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. 8 Καὶ ˹ἀναβοήσας ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς °ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. 9 Ὁ δὲ Πιλᾶτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, "Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων?" 10 Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. 11 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. 12 Ὁ δὲ Πιλᾶτος ʼἀποκριθεὶς πάλιν εἶπενʽ αὐτοῖς, "Τί οὖν °θέλετε ποιήσω ᵔὃν λέγετεˎ ᵀ βασιλέα τῶν Ἰουδαίων?"

13 Οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν, "Σταύρωσον αὐτόν!"

14 Ὁ δὲ Πιλᾶτος ἔλεγεν αὐτοῖς, "Τί γὰρ ⸉κακὸν ἐποίησεν⸊?"

Οἱ δὲ ˹περισσοτέρως ἔκραξαν, "Σταύρωσον αὐτόν!" 15 Ὁ δὲ Πιλᾶτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν, φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ.

The Soldiers Mock Jesus
(Mt. 27:27-31; Jn. 19:2, 3)

16 Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι Πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. 17 Καὶ ˹ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον, 18 καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν,[1] "Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς[2] τῶν Ἰουδαίων!" 19 Καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. 20 Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ

[1]18 αυτον 𝐌BAC*vid, TR Cr vs +λεγοντες M˹ vs +και λεγειν ℵ
[2]18 ο βασιλευς 𝔐A vs βασιλευ ℵB, TR Cr

7 ˹στασιαστων Ͼ vs 𝔐 (A) 8 ˹αναβας ℵ*B vs 𝔐AC
8 °ℵB vs 𝔐ACvid 12 ʼπαλιν αποκριθεις ελεγεν Ͼ vs 𝔐A
12 °Ͼ vs 𝔐 (A), [Cr] 12 ᵔA vs 𝔐ℵC (−ον B), [Cr]
12 ᵀτον ϾA vs 𝔐 14 ⸉BC vs 𝔐ℵA 14 ˹περισσως ϾA vs 𝐌
17 ˹ενδιδυσκουσιν Ͼ vs 𝔐A

ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ⸂ἱμάτια τὰ ἴδια.⸃ Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν
ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν.

Jesus Is Crucified
(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 Καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον
ἐρχόμενον ἀπ᾽ ἀγροῦ, τὸν πατέρα ᾽Αλεξάνδρου καὶ
῾Ρούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. 22 Καὶ φέρουσιν
αὐτὸν ἐπὶ⸆ •Γολγοθᾶ τόπον, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον,
"Κρανίου Τόπος." 23 Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ °πιεῖν ἐσμυρνισ-
μένον οἶνον, ⸀ὁ δὲ οὐκ ἔλαβε. 24 Καὶ ⸀σταυρώσαντες
αὐτὸν ⸆ διαμερίζονται[1] τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βάλλοντες
κλῆρον ἐπ᾽ αὐτὰ τίς τί ἄρῃ. 25 ᾽Ην δὲ ὥρα τρίτη καὶ
ἐσταύρωσαν αὐτόν. 26 Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας
αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη·

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

27 Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι δύο λῃστάς, ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ
ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. 28 □Καὶ ἐπληρώθη ἡ Γραφὴ ἡ
λέγουσα, «Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη.»\
29 Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν
κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες, "Οὐά,[2] ὁ
καταλύων τὸν ναὸν καὶ ⸂ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν,⸃
30 σῶσον σεαυτὸν ⸂καὶ κατάβα⸃ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ!"
31 ῾Ομοίως[3] καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους
μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον, "᾽Αλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν

---

[1]24 διαμεριζονται 𝔐Ϲ A, Cr vs διεμεριζον TR
[2]29 ουα 𝔐Ϲ A, Cr vs ουαι TR
[3]31 ομοιως 𝔐Ϲ A, Cr vs +δε TR

20 ⸂ιματια αυτου BC vs 𝔐A; (ιδια ιματια αυτου ℵ)
22 ⸆τον ℵB vs MAC* 22 •Γολγοθαν ℵB vs 𝔐AC
23 °Ϲ vs 𝔐A 23 ⸀ος ℵB vs 𝔐AC
24 ⸀σταυρουσιν B vs 𝔐ℵAC 24 ⸆και B vs 𝔐ℵAC
28 □Ϲ A vs 𝔐 29 ⸂41-3 B vs 𝔐ℵC; (2-4 A)
30 ⸂καταβας ℵB vs 𝔐AC

28 Is. 53:12

οὐ δύναται σῶσαι. 32 ῾Ο Χριστὸς ὁ βασιλεὺς °τοῦ ᾽Ισραὴλ
καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ
πιστεύσωμεν αὐτῷ.[1]" Καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι ⸆ αὐτῷ
ὠνείδιζον αὐτόν.

Jesus Dies on the Cross
(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 ⸂Γενομένης δὲ⸃ ὥρας ἕκτης, σκότος ἐγένετο ἐφ᾽ ὅλην
τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. 34 Καὶ τῇ ⸂1ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ⸃
ἐβόησεν ὁ ᾽Ιησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, °λέγων, "«᾽Ελωΐ, ᾽Ελωΐ,
λιμᾶ[2] σαβαχθανί?»" ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, «῾Ο Θεός
μου, ὁ Θεός μου,[3] εἰς τί ⸂2με ἐγκατέλιπες⸃?»
35 Καί τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον,
"⸀᾽Ιδού, ᾽Ηλίαν φωνεῖ."
36 Δραμὼν δὲ ⸀εἷς °1καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους, περιθείς
°2τε καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων, "᾽Αφετε, ἴδωμεν εἰ
ἔρχεται ᾽Ηλίας καθελεῖν αὐτόν." 37 ῾Ο δὲ ᾽Ιησοῦς ἀφεὶς
φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσε. 38 Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ
ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο •ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω.
39 ᾽Ιδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας
αὐτοῦ ὅτι οὕτω °κράξας ἐξέπνευσεν, εἶπεν, "᾽Αληθῶς ⸉ὁ
ἄνθρωπος οὗτος Υἱὸς ἦν Θεοῦ.⸊"
40 ᾽Ησαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν
αἷς °1ἦν καὶ[4] Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ °2τοῦ

---

[1]32 αυτω M[pt] vs −M[pt]Ϲ A, TR Cr
[2]34 λιμα MA vs λειμα M[1] vs λαμα B vs λεμα ℵC, Cr vs λαμμα TR
[3]34 ο Θεος μου ο Θεος μου M[pt]ℵC, TR Cr vs ο Θεος ο Θεος μου M[pt]A vs ο Θεος μου B
[4]40 και M[pt]Ϲ A, TR Cr vs −M[pt]

32 °ℵB vs 𝔐AC 32 ⸆συν ℵB vs 𝔐AC
33 ⸂και γενομενης ℵB vs 𝔐AC
34 ⸂1ενατη ωρα ℵB vs 𝔐AC 34 °ℵB vs 𝔐AC
34 ⸂2εγκατελιπες με B (εκατελιπες με ℵ*) vs 𝔐 (A) C
35 ⸀ιδε ℵB vs MA; (οτι C) 36 ⸀τις ℵB vs 𝔐AC
36 °1B vs 𝔐ℵAC,[Cr] 36 °2ℵB vs 𝔐AC 38 •απ B vs 𝔐ℵAC
39 °ℵB vs 𝔐AC 39 ⸉312465 ℵB vs 𝔐AC 40 °1ℵB vs 𝔐AC
40 °2Ϲ vs MA

34 Ps. 22:1

'Ιακώβου τοῦ μικροῦ καὶ ⸀'Ιωσῆ μήτηρ καὶ Σαλώμη, 41 ⸂αἳ
καὶ⸃ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν
αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς
Ἱεροσόλυμα.

Jesus Is Buried in Joseph's Tomb
(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

42 Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν Παρασκευή,[1] ὅ ἐστι
προσάββατον,[2] 43 ἦλθεν[3] 'Ιωσὴφ °ὁ ἀπὸ 'Αριμαθαίας,
εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς ⸆Πιλᾶτον καὶ
ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ 'Ιησοῦ. 44 Ὁ δὲ Πιλᾶτος ἐθαύμασεν
εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα
ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε. 45 Καὶ γνοὺς ἀπὸ
τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ ⸀σῶμα τῷ 'Ιωσήφ. 46 Καὶ
ἀγοράσας σινδόνα °καὶ καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησε τῇ σιν-
δόνι καὶ ⸀κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ ὃ ἦν λελατομη-
μένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν
τοῦ μνημείου. 47 Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ⸆
⸀¹'Ιωσῆ ἐθεώρουν ποῦ ⸀²τίθεται.

He Is Not Here for He Is Risen
(Mt. 28:1-8; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

16 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδα-
ληνὴ καὶ Μαρία[4] 'Ιακώβου[5] καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν

---

[1]42 ην παρασκευη **M**ϾA, **TR Cr** vs παρασκευη ην Mʳ
[2]42 προσαββατον Mᵖᵗ Ͼ, **TR Cr** vs προσσαββατον Mᵖᵗ A
[3]43 ηλθεν Mᵖᵗ, **TR** vs ελθων Mᵖᵗ ϾA, **Cr**
[4]1 Μαρια **M** vs +η M¹ ϾA, **TR Cr**
[5]1 Ιακωβου 𝔐 ℵ*C vs του Ιακωβου **BA**, **TR** [**Cr**]

---

40 ⸀Ιωσητος (η Ιωσητος **B**) vs 𝔐 ℵ*AC **41** ⸂αι ℵB vs 𝔐; (και AC)
43 °B vs 𝔐 ℵAC, [**Cr**] **43** ⸆τον ℵB vs 𝔐 AC
45 ⸀πτωμα ℵB vs 𝔐 AC **46** °ℵB vs 𝔐 AC
46 ⸀εθηκεν ℵB vs 𝔐 C*; (καθηκεν A)
47 ⸆η BAC vs 𝔐; (−και Μαρια, verse 47, to Μαγδαληνη, 16:1 ℵ*)
47 ⸀¹Ιωσητος B vs 𝔐 C; (Ιωσηφ A; −και Μαρια, verse 47, to Μαγδαληνη, 16:1 ℵ*)
47 ⸀²τεθειται B (A) C vs 𝔐; (−και Μαρια, verse 47, to Μαγδαληνη, 16:1 ℵ*)

ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.[1] 2 Καὶ λίαν
πρωῒ ⸂τῆς μιᾶς⸃ σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον,
ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. 3 Καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς, "Τίς
ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου?"
4 Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος —
ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. 5 Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον
εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς περιβεβλημένον
στολὴν λευκήν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν.
6 Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, "Μὴ ἐκθαμβεῖσθε. 'Ιησοῦν ζητεῖτε
τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον. 'Ηγέρθη! Οὐκ ἔστιν
ὧδε! Ἴδε, ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. 7 'Αλλ' ὑπάγετε
εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι 'Προάγει
ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν
ὑμῖν.' " 8 Καὶ ἐξελθοῦσαι[2] ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου, εἶχε
⸀δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον,
ἐφοβοῦντο γάρ.

Jesus Appears to Mary Magdalene
(Mt. 28:9, 10; Jn. 20:11-18)

9 □'Αναστὰς δὲ πρωῒ[3] πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον
Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ⸀ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια.
10 'Εκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενο-
μένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι. 11 Κἀκεῖνοι ἀκούσαντες
ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς ἠπίστησαν.

Jesus Appears to Two Disciples
(Lk. 24:13-35)

12 Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν
ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν.
13 Κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ
ἐκείνοις ἐπίστευσαν.

---

[1]1 αυτον **M**ϾA, **TR Cr** vs τον Ιησουν Mʳ
[2]8 εξελθουσαι 𝔐 ϾA, **Cr** vs +ταχυ **TR**
[3]9 πρωι **M**AC, **TR Cr** vs ο Ιησους πρωι Mʳ

---

2 ⸂τη μια των ℵ (−τη B) vs 𝔐 AC **8** ⸀γαρ ℵB vs 𝔐 AC
9-20 □ℵB vs 𝔐 AC, [**Cr**] **9** ⸀παρ C* vs 𝔐 A

The Great Commission
(Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23; Ac. 1:6-8)

14 Ὕστερον ⸆ ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφαν-
ερώθη· καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληρο-
καρδίαν ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ
ἐπίστευσαν. 15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Πορευθέντες εἰς τὸν
κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει.
16 Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ
ἀπιστήσας κατακριθήσεται. 17 Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασι
ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια
ἐκβαλοῦσι, γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς, 18 ⸆ ὄφεις ἀροῦσι,
κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψη,[1] ἐπὶ
ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι καὶ καλῶς ἕξουσιν."

The Lord Ascends to God's Right Hand
(Lk. 24:50-53; Ac. 1:9-11)

19 Ὁ μὲν οὖν Κύριος, ⸆ μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς,
ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ
Θεοῦ. 20 Ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ
Κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν
ἐπακολουθούντων σημείων. ° Ἀμήν.⸌

---

[1]18 βλαψη 𝔐 AC, Cr vs βλαψει TR

---

14 ⸆δε A, [Cr] vs 𝔐 C
18 ⸆και εν ταις χερσιν C, [Cr] vs 𝔐 A
19 ⸆Ιησους C* vs 𝔐 A
20 °A vs 𝔐 C*vid

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

Dedication to Theophilus by Luke

ΕΠΕΙΔΗΠΕΡ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν
περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων,
2 καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ
ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, 3 ἔδοξε κἀμοί, παρη-
κολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοι γράψαι,
κράτιστε Θεόφιλε, 4 ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης
λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

Gabriel Announces John's Birth to Zacharias

5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου °τοῦ βασιλέως τῆς
Ἰουδαίας ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά.
Καὶ ⸂ἡ γυνὴ αὐτοῦ⸃ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών, καὶ τὸ
ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. 6 Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι
⸀ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς
καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου ἄμεμπτοι. 7 Καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς
τέκνον, καθότι ⸂ἡ Ἐλισάβετ ἦν⸃ στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι
προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.
8 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς
ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ Θεοῦ, 9 κατὰ τὸ ἔθος τῆς
ἱερατείας, ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ
Κυρίου. 10 Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ[1] προσευχόμενον
ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. 11 Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος

In Luke Є = 𝔓75אBC

[1]10 ην του λαου M^{pt}אB, Cr vs του λαου ην M^{pt}AC, TR

---

5 °אB vs 𝔐 AC
5 ⸂γυνη αυτω Є (h.𝔓75) vs 𝔐 A
6 ⸀εναντιον Є (h.𝔓75) vs 𝔐 A
7 ⸂312 א vs 𝔐 AC; (32 B)

Κυρίου, ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος.
12 Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ᾽
αὐτόν.
13 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, "Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία,
διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ
γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην.
14 Καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ
γεννήσει[1] αὐτοῦ χαρήσονται. 15 Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον
τοῦ[2] Κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ Πνεύματος
Ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ. 16 Καὶ
πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν
Θεὸν αὐτῶν. 17 Καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ
ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας
πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων,
ἑτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον."
18 Καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, "Κατὰ τί
γνώσομαι τοῦτο? Ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνή μου
προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς."
19 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, "Ἐγώ εἰμι
Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην
λαλῆσαι πρός σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. 20 Καὶ
ἰδού, ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας
γένηται ταῦτα, ἀνθ᾽ ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου,
οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν."
21 Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύ-
μαζον ἐν τῷ χρονίζειν ⸉αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ.⸊ 22 Ἐξελθὼν
δὲ οὐκ ⸀ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι
ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων
αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός. 23 Καὶ ἐγένετο, ὡς ἐπλήσθησαν
αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
αὐτοῦ.
24 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ
γυνὴ αὐτοῦ καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα

---

[1]14 γεννησει **M**, **TR** vs γενεσει M^1Ꞓ (h.𝔭⁷⁵)A, Cr
[2]15 του M^{pt}B, TR [Cr] vs −M^{pt}ℵAC

---

21 ⸉2-41 B vs 𝔐ℵAC 22 ⸀εδυνατο ℵB*A vs 𝔐C

25 ὅτι "Οὕτω μοι πεποίηκεν ⸋¹ὁ Κύριος ἐν ἡμέραις αἷς
ἐπεῖδεν ἀφελεῖν ⸋²τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις."

Gabriel Announces Christ's Birth to Mary

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ
⸀ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ᾗ ὄνομα Ναζα-
ρέτ,[1] 27 πρὸς παρθένον ⸀μεμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα
Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαβίδ. Καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου
Μαριάμ. 28 Καὶ εἰσελθὼν ⸂ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν⸃ εἶπε,
"Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετά σου, ⸋εὐλογημένη σὺ
ἐν γυναιξίν⸌!" 29 Ἡ δὲ ⸋ἰδοῦσα ⸂διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ
αὐτοῦ,⸃ καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος.
30 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, "Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ, εὗρες
γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. 31 Καὶ ἰδού, συλλήψῃ ἐν γαστρὶ
καὶ τέξῃ Υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.
32 Οὗτος ἔσται μέγας καὶ Υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται· καὶ
δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ. 33 Καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς
αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος."
34 Εἶπε δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον, "Πῶς ἔσται[2]
τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω?"
35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, "Πνεῦμα Ἅγιον
ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι·
διὸ καὶ τὸ γεννώμενον Ἅγιον κληθήσεται Υἱὸς Θεοῦ. 36 Καὶ
ἰδού, Ἐλισάβετ ἡ ⸀¹συγγενής σου, καὶ αὐτὴ ⸀²συνειληφυῖα
υἱὸν ἐν γήρει[3] αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ
καλουμένῃ στείρᾳ. 37 Ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ ⸂τῷ Θεῷ⸃
πᾶν ῥῆμα."

---

[1]26 Ναζαρετ **M**ℵB, **TR** vs Ναζαρεθ M^1C, Cr vs Ναζαραθ A
[2]34 εσται M^{pt}Ꞓ (h.𝔭⁷⁵) A, TR Cr vs +μοι M^{pt}
[3]36 γηρει 𝔐Ꞓ (h.𝔭⁷⁵) A, Cr vs γηρα TR

---

25 ⸋¹ℵC vs 𝔐BA 25 ⸋²ℵB* vs 𝔐AC
26 ⸀απο ℵB vs 𝔐AC 27 ⸀εμνηστευμενην ℵ*B*A vs 𝔐C
28 ⸂34 B vs 𝔐AC; (3412 ℵ) 28 ⸋ℵB vs 𝔐AC
29 ⸋ℵB vs 𝔐AC 29 ⸂2-41 ℵB vs 𝔐A; (1 C*)
36 ⸀¹συγγενις ℵB*A vs 𝔐C* 36 ⸀²συνειληφεν ℵB vs 𝔐AC
37 ⸂του Θεου ℵ*B vs 𝔐AC

38 Εἶπε δὲ Μαριάμ, "Ἰδού, ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι
κατὰ τὸ ῥῆμά σου." Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

Mary Visits Elizabeth

39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις
ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα,
40 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν
Ἐλισάβετ. **41** Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ⸉ἡ Ἐλισάβετ τὸν
ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας,⸊ ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ
αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη Πνεύματος Ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ.
42 Καὶ ἀνεφώνησε ⸀φωνῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν, "Εὐλογημένη
σὺ ἐν γυναιξί, καὶ εὐλογημένος ὁ Καρπὸς τῆς κοιλίας σου!
43 Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου
πρός ⸀με? **44** Ἰδοὺ γάρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσ-
πασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν
ἀγαλλιάσει[1] ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. **45** Καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα,
ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου."

Mary's *Magnificat*

46 Καὶ εἶπε Μαριάμ,

47 "Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον,
Καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ
Σωτῆρί μου.
48 Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ·
Ἰδοὺ γάρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι
αἱ γενεαί.
49 Ὅτι ἐποίησέ μοι ⸀μεγαλεῖα ὁ Δυνατός,
Καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
50 Καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς ⸂γενεὰς γενεῶν⸃
Τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.

[1]44 το βρεφος εν αγαλλιασει 𝔐A vs εν αγαλλιασει το βρεφος Ϲ (h.𝔭^{75}), TR Cr

41 ⸉3-612 Ϲ (h.𝔭^{75}) vs 𝔐A 42 ⸀κραυγη B vs 𝔐אAC
43 ⸀εμε א*B vs 𝔐AC 49 ⸀μεγαλα א*B vs 𝔐AC
50 ⸂γενεας και γενεας BC* vs MA; (γενεαν και γενεαν א)

51 Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ·
Διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν.
52 Καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων,
Καὶ ὕψωσε ταπεινούς.
53 Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν,
Καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς.
54 Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ,
Μνησθῆναι ἐλέους,
55 Καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,
Τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.[1]"

56 Ἔμεινε δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ⸀ὡσεὶ μῆνας τρεῖς, καὶ
ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

The Birth of John the Baptist

57 Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν,
καὶ ἐγέννησεν υἱόν. **58** Καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ
συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ᾽
αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ.

The Circumcision of John the Baptist

59 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ⸂ὀγδόῃ ἡμέρᾳ⸃ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ
παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ Ζαχαρίαν.
60 Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν, "Οὐχί, ἀλλὰ
κληθήσεται Ἰωάννης."
61 Καὶ εἶπον πρὸς αὐτὴν ὅτι "Οὐδείς ἐστιν ⸂ἐν
τῇ συγγενείᾳ⸃ σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ."
62 Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι
⸀αὐτόν.
63 Καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψε λέγων, "Ἰωάννης
ἐστὶ[2] °τὸ ὄνομα αὐτοῦ." Καὶ ἐθαύμασαν πάντες.

[1]55 εις τον αιωνα M^{pt}אBA, TR Cr vs εως αιωνος M^{pt}C
[2]63 εστι(ν) MאBA, TR Cr vs εσται M^{r}C

56 ⸀ως אB vs 𝔐AC 59 ⸂ημερα τη ογδοη Ϲ (h.𝔭^{75}) vs 𝔐A
61 ⸂ εκ της συγγενειας Ϲ (h.𝔭^{75})A vs 𝔐
62 ⸀αυτο אB vs 𝔐AC 63 °B* vs 𝔐אAC

64 Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ
γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν. 65 Καὶ
ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς·
καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ
ῥήματα ταῦτα.
66 Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν,
λέγοντες, "Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται?" Καὶ ⸆ χεὶρ
Κυρίου ἦν μετ᾽ αὐτοῦ.

Zacharias' *Benedictus*

67 Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη Πνεύματος
Ἁγίου καὶ •προεφήτευσε λέγων,

68 "Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ,
Ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ
αὐτοῦ,
69 Καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν
Ἐν °¹τῷ οἴκῳ Δαβὶδ °²τοῦ παιδὸς αὐτοῦ.
70 Καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων °τῶν ἀπ᾽
αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ,
71 Σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων
τῶν μισούντων ἡμᾶς,
72 Ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν
Καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ,
73 Ὅρκον ὃν ὤμοσε πρὸς Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν·
Τοῦ δοῦναι ἡμῖν 74 ἀφόβως ἐκ χειρὸς ⸂τῶν ἐχθρῶν
ἡμῶν⸃ ῥυσθέντας,
Λατρεύειν αὐτῷ 75 ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ
Ἐνώπιον αὐτοῦ ⸂πάσας τὰς ἡμέρας⸃ τῆς ζωῆς[1] ἡμῶν.
76 Καὶ σύ, ⸆ παιδίον, προφήτης Ὑψίστου κληθήσῃ,

[1]75 της ζωης **M**, TR vs −M[1] Є (h.𝔭^{75}) A, Cr

66 ⸆γαρ Є (h.𝔭^{75}) vs 𝔐 A 67 •επροφητευσεν Є (h.𝔭^{75})A vs 𝔐
69 °¹Є (h.𝔭^{75}) vs 𝔐 A 69 °²אB vs 𝔐 AC 70 °אB vs 𝔐 AC
74 ⸂εχθρων אB vs 𝔐 C (των εχρων ημων A)
75 ⸂πασαις ταις ημεραις B vs 𝔐 אAC
76 ⸆δε Є (h.𝔭^{75}) vs 𝔐 A

Προπορεύσῃ γὰρ ⸂πρὸ προσώπου⸃ Κυρίου
ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ,
77 Τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ
Ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν,
78 Διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν,
Ἐν οἷς ⸀ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους·
79 Ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις,
Τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης."

80 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ
ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν
Ἰσραήλ.

Christ Is Born of Mary
(Mt. 1:18-25)

2 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθε δόγμα
παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν
τὴν οἰκουμένην. 2 Αὕτη °ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο
ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. 3 Καὶ ἐπορεύοντο
πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ⸀ἰδίαν πόλιν.
4 Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ πόλεως
Ναζαρέτ,[1] εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαβίδ, ἥτις καλεῖται
Βηθλέεμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ,
5 ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ ⸀μεμνηστευμένῃ αὐτῷ
°γυναικί, οὔσῃ ἐγκύῳ. 6 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς
ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν. 7 Καὶ ἔτεκε
τὸν Υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν
αὐτόν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν °τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν
αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

Gloria in Excelsis Deo

8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες
καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην
αὐτῶν. 9 Καὶ °ἰδού, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ

[1]4 Ναζαρετ MB, TR vs Ναζαρεθ M[1]א, Cr vs Ναζαραθ AC

76 ⸂ενωπιον אB vs 𝔐 AC 78 ⸀επισκεψεται א*B vs 𝔐 AC
2 °א*B vs 𝔐 AC 3 ⸀εαυτου B (εαυτων א*) vs 𝔐 AC
5 ⸀εμνηστευμενη Є (h.𝔭^{75})A vs 𝔐 5 °אBC^{*vid} vs 𝔐 A
7 °אBA vs 𝔐 9 °אB vs 𝔐 A

δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον
μέγαν.
10 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, "Μὴ φοβεῖσθε, ἰδοὺ γάρ,
εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην ἥτις ἔσται παντὶ τῷ
λαῷ. 11 "Οτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτήρ, ὅς ἐστι Χριστὸς
Κύριος, ἐν πόλει Δαβίδ. 12 Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον·
εὑρήσετε Βρέφος ἐσπαργανωμένον, ⸀κείμενον ἐν φάτνῃ.[1]"
13 Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος
στρατιᾶς οὐρανίου αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων,

14 "Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ,
Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη,
'Εν ἀνθρώποις ⸀εὐδοκία!"

15 Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν
οἱ ἄγγελοι, ⸋καὶ οἱ ἄνθρωποι⸌ οἱ ποιμένες ⸀εἶπον πρὸς
ἀλλήλους, "Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλέεμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα
τοῦτο τὸ γεγονὸς ὃ ὁ Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν." 16 Καὶ ἦλθον
σπεύσαντες καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσήφ, καὶ
τὸ Βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. 17 'Ιδόντες δὲ ⸀διεγνώρισαν
περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου
τούτου. 18 Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν
λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. 19 'Η δὲ
Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα, συμβάλλουσα
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. 20 Καὶ ὑπέστρεψαν[2] οἱ ποιμένες,
δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν
καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

The Circumcision of Jesus

21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν
αὐτόν,[3] καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ
τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

---

[1] 12 φατνη 𝔐 ℵBA, Cr vs τη φατνη TR
[2] 20 υπεστρεψαν 𝔐 ℵBA, Cr vs επεστρεψαν TR
[3] 21 αυτον $M^{pt\,vid}$ℵBA, Cr vs το παιδιον $M^{pt\,vid}$TR

---

12 ⸀και κειμενον B vs 𝔐 A; (– ℵ*)   14 ⸀ευδοκιας ℵ*B*A vs 𝔐
15 ⸋ℵB vs 𝔐 A   15 ⸀ελαλουν ℵB vs 𝔐 A
17 ⸀εγνωρισαν ℵB vs 𝔐 A

Jesus Is Presented in the Temple

22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν
κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς 'Ιεροσόλυμα
παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ 23 (καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ
Κυρίου ὅτι «Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ
κληθήσεται»), 24 καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον
ἐν ⸆ νόμῳ Κυρίου, «Ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νεοσσοὺς[1]
περιστερῶν.»

Simeon's *Nunc Dimittis*

25 Καὶ ἰδού, ⸉ἦν ἄνθρωπος⸊ ἐν Ἰερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα
Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής,
προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ Πνεῦμα ἦν
"Αγιον[2] ἐπ' αὐτόν. 26 Καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ
τοῦ Πνεύματι τοῦ 'Αγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον ⸂πρὶν ἢ⸃ ἴδῃ τὸν
Χριστὸν Κυρίου. 27 Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ Πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν.
Καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ
ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ,
28 καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας ⸰αὐτοῦ καὶ
εὐλόγησε τὸν Θεὸν καὶ εἶπε,

29 "Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, Δέσποτα,
Κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ·
30 "Οτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου
31 "Ο ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν,
32 Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν,
Καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ."

33 Καὶ ἦν ⸀Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ ⸰αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ
τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. 34 Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς

---

[1] 24 νεοσσους M A, TR vs νοσσους M[1]ℵB, Cr
[2] 25 ην αγιον 𝔐 ℵBA, Cr vs αγιον ην TR

---

24 ⸆τω ℵB vs 𝔐 A   25 ⸉ℵB vs 𝔐 A   26 ⸂πριν η αν LR, [Cr]
vs 𝔐 A; (πριν αν B; εως αν ℵ*)   28 ⸰ℵB vs 𝔐 A
33 ⸀ο πατηρ αυτου ℵB vs 𝔐 (ο Ιωσηφ A)   33 ⸰B vs 𝔐 ℵ*A

---

23 Ex. 13:2,12,15   24 Lev. 12:8

Συμεών, καὶ εἶπε πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ, "᾿Ιδού,
οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ
᾿Ισραήλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον **35** (καὶ σοῦ °δὲ
αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία), ὅπως ἂν ἀπο-
καλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί."

Anna Witnesses About the Redeemer

36 Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς
᾿Ασήρ. Αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα
⸂ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ⸃ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς·
37 καὶ αὐτὴ χήρα ⸀ὡς ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων, ἣ
οὐκ ἀφίστατο °ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις καὶ δεήσεσι
λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. **38** Καὶ °¹αὐτὴ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ
ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ ⸀Κυρίῳ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ
πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν °²ἐν ᾿Ιερουσαλήμ.

The Family Returns to Nazareth

39 Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ⸀¹ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου,
⸀²ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς °τὴν πόλιν ἑαυτῶν[1]
Ναζαρέτ.[2] **40** Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο
°πνεύματι, πληρούμενον ⸀σοφίας· καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ᾿
αὐτό.

The Boy Jesus Amazes the Doctors of the Law

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ᾿ ἔτος εἰς
᾿Ιερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα. **42** Καὶ ὅτε ἐγένετο
ἐτῶν δώδεκα, ⸀ἀναβάντων αὐτῶν ⸋εἰς ῾Ιεροσόλυμα⸌ κατὰ

---

[1]39 εαυτων **M**אBA, **Cr** vs αυτων **TR**
[2]39 Ναζαρετ M^{pt}א, **TR** vs Ναζαρεθ M^{pt}B*, **Cr** vs Ναζαρατ A

---

35 °B vs 𝔐אA, [Cr] 36 ⸂2314 אB vs **M**; (1423 A)
37 ⸀εως א*BA vs 𝔐 37 °B vs 𝔐A (εκ א*) 38 °¹אBA vs 𝔐
38 ⸀Θεω אB vs 𝔐A 38 °²אB vs 𝔐A 39 ⸀¹παντα אB vs 𝔐A
39 ⸀²επεστρεψαν B (επεστρεψεν א*vid) vs 𝔐A
39 °א*B vs 𝔐A 40 °אB vs 𝔐A 40 ⸀σοφια B vs 𝔐א*A
42 ⸀αναβαινοντων אBA vs 𝔐 42 ⸋אB vs 𝔐AC^{vid}

τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς **43** καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν
τῷ ὑποστρέφειν αὐτούς, ὑπέμεινεν ᾿Ιησοῦς ὁ Παῖς ἐν
᾿Ιερουσαλήμ· καὶ οὐκ ⸀ἔγνω ᾿Ιωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ⸁ αὐτοῦ.
44 Νομίσαντες δὲ αὐτὸν ⸂ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι,⸃ ἦλθον
ἡμέρας ὁδόν, καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς •συγγενέσι ⸀καὶ
ἐν τοῖς γνωστοῖς.⸁ **45** Καὶ μὴ εὑρόντες °αὐτόν, ὑπέστρεψαν
εἰς ᾿Ιερουσαλήμ, ⸀ζητοῦντες αὐτόν. **46** Καὶ ἐγένετο •μεθ᾿
ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν
μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπε-
ρωτῶντα αὐτούς. **47** ᾿Εξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες
αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. **48** Καὶ
ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν· καὶ ⸂πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ
αὐτοῦ εἶπε,⸃ "Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως? ᾿Ιδού, ὁ
πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε."
49 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, "Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με? Οὐκ ᾔδειτε
ὅτι ἐν τοῖς τοῦ Πατρός μου δεῖ εἶναί με?" **50** Καὶ αὐτοὶ οὐ
συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς.

Jesus Advances in Wisdom and Favor

51 Καὶ κατέβη μετ᾿ αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ,[1] καὶ ἦν
ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα
τὰ ῥήματα °ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. **52** Καὶ ᾿Ιησοῦς
προέκοπτε⸆ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ, καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ
ἀνθρώποις.

John the Baptist Prepares the Way
(Mt. 3:1-6; Mk. 1:1-6)

3 ᾿Εν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου
Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς

---

[1]51 Ναζαρετ M^{pt}א, **TR** vs Ναζαρεθ M^{pt}B*, **Cr** vs Ναζαρατ A

---

43 ⸀εγνωσαν οι γονεις אB vs 𝔐AC 44 ⸂41-3 אB vs 𝔐AC
44 •συγγενευσιν B* vs 𝔐אAC 44 ⸀134 BAC* vs **M**; (−א*)
45 °𝔊 (h.𝔓^{75}) vs 𝔐A 45 ⸀αναζητουντες BC vs 𝔐א*A
46 •μετα אB vs 𝔐AC 48 ⸂61-5 𝔊 (h.𝔓^{75}) vs 𝔐A
51 °א*B vs 𝔐AC 52 ⸆εν τη א (τη B), [Cr] vs 𝔐AC

Ἰουδαίας, καὶ •[1]τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρῴδου,
Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ •[2]τετραρχοῦντος τῆς
Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς
Ἀβιληνῆς •[3]τετραρχοῦντος, **2** ἐπὶ ἀρχιερέως[1] Ἄννα καὶ
Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν[2] Ζαχαρίου
υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. **3** Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν °τὴν περίχωρον
τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν
ἁμαρτιῶν, **4** ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἠσαΐου τοῦ
προφήτου, °λέγοντος,

«Φωνὴ βοῶντος
''Ἐν τῇ ἐρήμῳ ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,
Εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.
5 Πᾶσα φάραγξ[3] πληρωθήσεται
Καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται·
Καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν
Καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας·
6 Καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ.'»

John Exhorts and Preaches to the People
(Mt. 3:7-12; Mk. 1:7, 8; John 1:19-28)

7 Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι
ὑπ' αὐτοῦ, "Γεννήματα ἐχιδνῶν! Τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν
ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς? **8** Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους
τῆς μετανοίας, καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, 'Πατέρα
ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ.' Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ Θεὸς
ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. **9** Ἤδη
δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται. Πᾶν οὖν
δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ
βάλλεται."

---

[1]2 επι αρχιερεως 𝔐𝔈 (h.𝔓^{75})A, Cr vs επ αρχιερεων TR
[2]2 τον M𝔈 (h.𝔓^{75})A, Cr vs +του TR
[3]5 φαραγξ $M^{pt\,vid}$𝔈 (h.𝔓^{75}), TR Cr vs φαραξ $M^{pt\,vid}$A

1 •[1]τετρααρχουντος ℵ*AC vs 𝔐B   1 •[2] [3]τετρααρχουντος ℵ*C vs 𝔐BA   3 °BA vs 𝔐ℵC, [Cr]   4 °ℵB vs 𝔐AC

4-6 Is. 40:3-5

10 Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες, "Τί οὖν
ποιήσωμεν?"[1]
11 Ἀποκριθεὶς δὲ ⸀λέγει αὐτοῖς, "Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας
μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως
ποιείτω."
12 Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι,[2] καὶ εἶπον πρὸς
αὐτόν, "Διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν[3]."
13 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, "Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ
διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε."
14 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες,
"Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσωμεν[4]?"
Καὶ εἶπε ⸂πρὸς αὐτούς,⸃ "Μηδένα διασείσητε μηδὲ
συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν."
15 Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων
πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου,
μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός, **16** ἀπεκρίνατο ⸂ὁ Ἰωάννης
ἅπασι λέγων,⸃ "Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ
ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν
ὑποδημάτων αὐτοῦ. Αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι
Ἁγίῳ καὶ πυρί· **17** οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ⸂καὶ
διακαθαριεῖ⸃ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ καὶ ⸀συνάξει τὸν σῖτον εἰς
τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ
ἀσβέστῳ."
18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο
τὸν λαόν. **19** Ὁ δὲ Ἡρῴδης ὁ •τετράρχης, ἐλεγχόμενος
ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρῳδιάδος τῆς γυναικὸς[5] τοῦ ἀδελφοῦ
αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης,

---

[1]10 ποιησωμεν M^{pt}𝔈 (h.𝔓^{75}) A, Cr vs ποιησομεν M^{pt}, TR
[2]12 βαπτισθηναι M^{pt}ℵBA, TR Cr vs +υπ αυτου M^{pt}C
[3]12 ποιησωμεν M^{pt}𝔈 (h.𝔓^{75}) A, Cr vs ποιησομεν M^{pt}, TR
[4]14 και ημεις τι ποιησωμεν M^{pt} vs και ημεις τι ποιησομεν M^{pt}A, TR vs τι ποιησωμεν και ημεις 𝔈 (h.𝔓^{75}), Cr
[5]19 γυναικος MℵB, Cr vs +Φιλιππου AC, TR

11 ⸀ελεγεν 𝔈 (h.𝔓^{75}) vs 𝔐A   14 ⸂αυτοις BC* vs 𝔐ℵA
16 ⸂λεγων πασιν ο Ιωαννης ℵ*(B) vs 𝔐AC
17 ⸂διακαθαραι (ℵ*)B vs 𝔐AC   17 ⸀συναγαγειν ℵ*B vs 𝔐AC
19 •τετρααρχης ℵ*C vs 𝔐BA

20 προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι °1καὶ κατέκλεισε τὸν
᾿Ιωάννην ἐν °2τῇ φυλακῇ.

Jesus Is Baptized by John
(Mt. 3:13-17; Mk. 1:9-11)

21 ᾿Εγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν, καὶ
᾿Ιησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἀνεῳχθῆναι τὸν
οὐρανὸν 22 καὶ καταβῆναι τὸ Πνεῦμα τὸ ῞Αγιον σωματικῷ
εἴδει ⸀ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ᾿ αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ
γενέσθαι °λέγουσαν, "Σὺ εἶ ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ
εὐδόκησα.[1]"

The Genealogy of Jesus Christ
(Cf. Mt. 1:1-17)

23 Καὶ αὐτὸς ἦν °ὁ ᾿Ιησοῦς ⸉1ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα
ἀρχόμενος,⸊ ὢν ⸉2ὡς ἐνομίζετο υἱὸς⸊ ᾿Ιωσήφ,

τοῦ ῾Ηλί,
24 τοῦ •1Ματθάτ, τοῦ Λευί, τοῦ Μελχί,
τοῦ •2᾿Ιαννά, τοῦ ᾿Ιωσήφ,
25 τοῦ Ματταθίου, τοῦ ᾿Αμώς, τοῦ Ναούμ,
τοῦ ᾿Εσλί, τοῦ Ναγγαί,
26 τοῦ Μάαθ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ •1Σεμεεί,
τοῦ ⸀᾿Ιωσήφ, τοῦ •2᾿Ιούδα,
27 τοῦ ᾿Ιωανάν,[2] τοῦ ῾Ρησά, τοῦ Ζοροβάβελ,
τοῦ Σαλαθιήλ, τοῦ Νηρί,
28 τοῦ Μελχί, τοῦ ᾿Αδδί, τοῦ Κωσάμ,
τοῦ •᾿Ελμωδάμ, τοῦ ῎Ηρ,
29 τοῦ ⸀᾿Ιωσή, τοῦ ᾿Ελιέζερ, τοῦ ᾿Ιωρείμ,

[1]22 ευδοκησα M^{pt}ℵB, Cr vs ηυδοκησα M^{pt}A, TR
[2]27 Ιωαναν M^{pt}BA, Cr vs Ιωανναν M^{pt} vs Ιωαννα TR vs Ιωναν ℵ

20 °1ℵ*B vs 𝔐AC, [Cr] 20 °2ℵB vs 𝔐AC 22 ⸀ως ℵB vs 𝔐A
22 °ℵB vs 𝔐A 23 °ℵB vs 𝔐A 23 ⸉1 41-3 ℵB vs 𝔐A
23 ⸉2 312 ℵB vs 𝔐A 24 •1Μαθθατ vs MBA; (Μαθθαθ ℵ)
24 •2Ιανναι ℵB vs MA 26 •1Σεμειν ℵB vs 𝔐A
26 ⸀Ιωσηχ ℵB vs 𝔐A 26 •2Ιωδα ℵB vs 𝔐A
28 •Ελμαδαμ ℵB vs 𝔐A 29 ⸀Ιησου ℵB vs 𝔐A

τοῦ •Ματθάτ, τοῦ Λευί,
30 τοῦ Συμεών, τοῦ ᾿Ιούδα, τοῦ ᾿Ιωσήφ,
τοῦ •᾿Ιωνάν, τοῦ ᾿Ελιακείμ,
31 τοῦ Μελεᾶ, τοῦ •1Μαϊνάν, τοῦ Ματταθά,
τοῦ •2Ναθάν, τοῦ Δαβίδ,
32 τοῦ ᾿Ιεσσαί, τοῦ •1᾿Ωβήδ, τοῦ •2Βόοζ,
τοῦ ⸀Σαλμών, τοῦ Ναασσών,
33 τοῦ ᾿Αμιναδάβ, τοῦ ᾿Αράμ, τοῦ ᾿Ιωράμ,[1] τοῦ ῾Εσρώμ,
τοῦ Φάρες, τοῦ ᾿Ιούδα,
34 τοῦ ᾿Ιακώβ, τοῦ ᾿Ισαάκ, τοῦ ᾿Αβραάμ,
τοῦ Θάρρα,[2] τοῦ Ναχώρ,
35 τοῦ Σερούχ,[3] τοῦ ῾Ραγαῦ,[4] τοῦ Φάλεγ,[5]
τοῦ ῎Εβερ, τοῦ Σαλά,
36 τοῦ •Καϊνάν, τοῦ ᾿Αρφαξάδ, τοῦ Σήμ,
τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ,
37 τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ ᾿Ενώχ, τοῦ •1᾿Ιάρεδ,
τοῦ Μαλελεήλ, τοῦ •2Καϊνάν,
38 τοῦ ᾿Ενώς, τοῦ Σήθ, τοῦ ᾿Αδάμ,
τοῦ Θεοῦ.

Satan Tempts Jesus
(Mt. 4:1-11; Mk. 1:12,13)

4 ᾿Ιησοῦς δὲ Πνεύματος ῾Αγίου πλήρης[6] ὑπέστρεψεν
ἀπὸ τοῦ ᾿Ιορδάνου καὶ ἤγετο ἐν τῷ Πνεύματι ⸀εἰς τὴν

[1]33 Αραμ του Ιωραμ M vs Αραμ A, TR vs Αδμιν του Αρνι ℵB, Cr
[2]34 Θαρρα M^{pt} vs Θαρα M^{pt}ℵ*BA, TR Cr
[3]35 Σερουχ 𝔐ℵBA, Cr vs Σαρουχ TR
[4]35 Ραγαυ MℵBA, TR Cr vs Ραγαβ M^{r}
[5]35 Φαλεγ M^{pt}A vs Φαλεκ M^{pt}ℵB, TR Cr
[6]1 Πνευματος Αγιου πληρης M^{pt}A, TR vs πληρης Πνευματος Αγιου M^{pt}𝔓^{75vid}ℵB, Cr

29 •Μαθθατ B* vs M; (Ματταθ A; Μαθθααθ ℵ*)
30 •Ιωναμ ℵB vs M; (Ιωαναν A)
31 •1Μεννα ℵB vs 𝔐; (− του Μαιναν A) 31 •2Ναθαμ ℵ*B vs 𝔐A
32 •1Ιωβηδ A vs M; (Ιωβηλ ℵ*B)
32 •2Βοος BA vs 𝔐; (Βαλλς ℵ*) 32 ⸀Σαλα ℵ*B vs 𝔐A
36 •Καιναμ ℵB vs 𝔐A 37 •1Ιαρετ ℵB* vs 𝔐; (Ιαρεθ A)
37 •2Καιναμ ℵ vs 𝔐BA 1 ⸀εν τη ερημω ℵB vs 𝔐A

ἔρημονʼ 2 ἡμέρας •τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ
διαβόλου. Καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις,
καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, °ὕστερον ἐπείνασε. 3 ʻΚαὶ
εἶπενʼ αὐτῷ ὁ διάβολος, "Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ εἰπὲ τῷ λίθῳ
τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος."
4 Καὶ ἀπεκρίθη ʻἸησοῦς πρὸς αὐτόν, λέγων,ʼ "Γέγραπ-
ται ὅτι

«Οὐκ ἐπ᾿ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται[1] ἄνθρωπος
□Ἀλλ᾿ ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ.\»"

5 Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν □ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν\
ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν
στιγμῇ χρόνου. 6 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, "Σοὶ δώσω
τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι
ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν. 7 Σὺ οὖν
ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ,[2] ἔσται σου[3] πᾶσα.[4]"
8 Καὶ ἀποκριθεὶς ⸉[1]αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς,⸊ "□Ὕπαγε
ὀπίσω μου, Σατανᾶ!\ Γέγραπται,[5]

«⸉[2]Προσκυνήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου,⸊
Καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.»"

9 ʻΚαὶ ἤγαγενʼ αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ ἔστησεν
°αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Εἰ[6] Υἱὸς
εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω. 10 Γέγραπται
γὰρ ὅτι

[1]4 ζησεται 𝔐 vs + ο ℵBA, TR Cr
[2]7 εμου Mℵ*B, Cr vs μου A,TR
[3]7 σου MℵBA, TR Cr vs σοι M^r
[4]7 πασα 𝔐ℵBA, Cr vs παντα TR
[5]8 γεγραπται MℵBA, Cr vs + γαρ TR
[6]9 ει 𝔐ℵBA, Cr vs + ο TR

2 •τεσσερακοντα B*A vs 𝔐; (μ̅ 𝔓75ℵ) 2 °ℵB vs 𝔐A
3 ʻειπεν δε ℵB vs 𝔐A 4 ʻπρος αυτον ο Ιησους ℵB vs 𝔐A
4 □ℵB vs 𝔐A 5 □ℵ*B vs 𝔐A 8 ⸉[1]3421 ℵ vs M; (2134 A; 124 B)
8 □ℵB vs 𝔐A 8 ⸉[2]2-51 ℵB vs MA
9 ʻηγαγεν δε ℵB vs 𝔐A 9 °ℵB vs 𝔐A

4 Deut. 8:3 8 Deut. 6:13

«Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ,
Τοῦ διαφυλάξαι σε,»

11 καὶ[1]

«Ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε,
Μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.»"

12 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι "Εἴρηται,
«Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.»" 13 Καὶ συντε-
λέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ᾿ αὐτοῦ
ἄχρι καιροῦ.

Jesus Begins His Galilean Ministry
(Mt. 4:12-17; Mk. 1:14,15)

14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ[2] Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύ-
ματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ φήμη ἐξῆλθε καθ᾿ ὅλης τῆς
περιχώρου περὶ αὐτοῦ. 15 Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς
συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

Jesus Is Rejected at Nazareth

16 Καὶ ἦλθεν εἰς °τὴν Ναζαρέτ,[3] οὗ ἦν τεθραμμένος. Καὶ
εἰσῆλθε, κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων
εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. 17 Καὶ ἐπεδόθη
αὐτῷ βιβλίον ⸉Ἠσαΐου τοῦ προφήτου.⸊ Καὶ ἀναπτύξας τὸ
βιβλίον, εὗρε τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον,

18 «Πνεῦμα Κυρίου ἐπ᾿ ἐμέ,
Οὗ εἵνεκεν[4] ἔχρισέ με
Εὐαγγελίσασθαι[5] πτωχοῖς.

[1]11 και M vs + οτι ℵBA, TR Cr
[2]14 ο M^pt ℵBA, TR Cr vs − M^pt
[3]16 Ναζαρετ M, TR vs Ναζαρεθ M^1 vs Ναζαρα ℵB*, Cr vs Ναζαρατ A
[4]18 εινεκεν 𝔐^vid ℵB (εινεκν A*), Cr vs ενεκεν TR
[5]18 ευαγγελισασθαι 𝔐ℵBA, Cr vs ευαγγελιζεσθαι TR

16 °ℵB vs 𝔐A 17 ⸉231 ℵB vs 𝔐A

10,11 Ps. 91:11,12 12 Deut. 6:16

᾿Απέσταλκέ με ⸋ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους
τὴν καρδίαν⸌,
Κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν
Καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν,
᾿Αποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει,
19 Κηρύξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν.»

20 Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισε.
Καὶ πάντων ⸂ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν⸃ ἀτε-
νίζοντες αὐτῷ. 21 Ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι
"Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν."
22 Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς
λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος
αὐτοῦ. Καὶ ἔλεγον, "⸀Οὐχ ʻοὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ᾿Ιωσήφʼ?"
23 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, "Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν
παραβολὴν ταύτην, ' ᾿Ιατρέ, θεράπευσον σεαυτόν. Ὅσα
ἠκούσαμεν γενόμενα ʻἐν τῇʼ •Καπερναοὺμ ποίησον καὶ ὧδε
ἐν τῇ πατρίδι σου.' "
24 Εἶπε δέ, " ᾿Αμὴν λέγω ὑμῖν[1] ὅτι οὐδεὶς προφήτης
δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. 25 ᾿Επ᾿ ἀληθείας δὲ
λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ᾿Ηλίου ἐν τῷ
᾿Ισραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ,
ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· 26 καὶ πρὸς
οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη ᾿Ηλίας εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς
•Σιδῶνος πρὸς γυναῖκα χήραν. 27 Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν
ʻἐπὶ ᾿Ελισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ ᾿Ισραήλ·ʼ καὶ οὐδεὶς
αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ •Νεεμὰν ὁ Σύρος." 28 Καὶ
ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες
ταῦτα, 29 καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς

[1]24 λεγω υμιν M$\aleph$B, TR Cr vs υμιν λεγω M^{1}A

18 ⸋$\aleph$B vs 𝔐A   20 ⸂451-36 $\aleph$B vs M; (1-3645 A)
22 ⸀ουχι $\aleph$B vs 𝔐A   22 ʻ4251 $\aleph$B vs 𝔐A
23 ʻεις την $\aleph$B vs M (εν A)   23 •Καφαρναουμ $\aleph$B vs 𝔐A
26 •Σιδωνιας Ɛ (h.𝔭^{75})A vs 𝔐
27 ʻ5-71 Ελισαιου 34 $\aleph$B (Ελισσαιου C) vs 𝔐 (Ελισαιου A)
27 •Ναιμαν Ɛ (h.𝔭^{75})A vs 𝔐

18,19 Is. 61:1,2

πόλεως καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως[1] ὀφρύος τοῦ ὄρους ἐφ᾿ οὗ
ἡ πόλις ⸂αὐτῶν ᾠκοδόμητο,⸃ ʻεἰς τὸʼ κατακρημνίσαι αὐτόν.
30 Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

Jesus Casts Out an Unclean Spirit
(Mk. 1:21-28)

31 Καὶ κατῆλθεν εἰς •Καπερναούμ, πόλιν τῆς Γαλιλαίας,
καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι. 32 Καὶ
ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ
λόγος αὐτοῦ.
33 Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα
δαιμονίου ἀκαθάρτου. Καὶ ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ,
34 °λέγων, "Ἔα! Τί ἡμῖν καὶ σοί, ᾿Ιησοῦ Ναζαρηνέ? Ἦλθες
ἀπολέσαι ἡμᾶς? Οἶδά σε τίς εἶ, ὁ Ἅγιος τοῦ Θεοῦ!"
35 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ ᾿Ιησοῦς, λέγων, "Φιμώθητι, καὶ
ἔξελθε ⸀ἐξ αὐτοῦ!" Καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς[2] μέσον
ἐξῆλθεν ἀπ᾿ αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν.
36 Καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν
πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, "Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν
ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι,
καὶ ἐξέρχονται?" 37 Καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς
πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

Jesus Heals Peter's Mother-in-Law
(Mt. 8:14,15; Mk. 1:29-31)

38 ᾿Αναστὰς δὲ ⸀ἐκ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν
οἰκίαν Σίμωνος. Πενθερὰ δὲ[3] τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη
πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. 39 Καὶ
ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν
αὐτήν. Παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

[1]29 εως 𝔐Ɛ (h.𝔭^{75})A, Cr vs +της TR
[2]35 εις M vs +το Ɛ (𝔭^{75vid}), TR Cr
[3]38 πενθερα δε 𝔐$\aleph$BA, Cr vs η δε πενθερα C vs η πενθερα δε̄ TR

29 ⸂$\aleph$B vs 𝔐AC   29 ʻωστε $\aleph$B vs 𝔐AC
31 •Καφαρναουμ $\aleph$B vs 𝔐AC   34 °$\aleph$B vs 𝔐AC
35 ⸀απ $\aleph$B vs M𝔭^{75}AC   38 ⸀απο Ɛ vs 𝔐A

Jesus Heals Many After Sabbath Sunset
(Mt. 8:16, 17; Mk. 1:32-34)

40 Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, ⸀πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθε-
νοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν·
ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν ⸂τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς ἐθεράπευσεν⸃
αὐτούς. **41** Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν,
κράζοντα[1] καὶ λέγοντα ὅτι "Σὺ εἶ ⸋ὁ Χριστὸς⸌ ὁ Υἱὸς τοῦ
Θεοῦ!" Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν
Χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

Jesus Preaches in Galilee
(Mk. 1:35-39)

42 Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον
τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν[2] αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως
αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ᾿ αὐτῶν.
43 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὅτι "Καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν
εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὅτι ⸀1εἰς
τοῦτο ⸀2ἀπέσταλμαι." **44** Καὶ ἦν κηρύσσων ⸂ἐν ταῖς
συναγωγαῖς⸃ τῆς ⸀Γαλιλαίας.

Jesus Calls Four Fishermen
(Mt. 4:18-22; Mk. 1:16-20)

5 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ ⸀τοῦ
ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς
παρὰ[3] τὴν λίμνην Γεννησαρέτ,[4] **2** καὶ εἶδε δύο πλοῖα
ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς ⸉ἀποβάντες ἀπ᾿
αὐτῶν⸊ ⸀ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. **3** Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν

---

[1]41 κραζοντα Mpt BC, TR vs κραυγαζοντα Mpt A, [Cr] vs κραζοντων ℵ*
[2]42 επεζητουν MЄ (𝔓75vid)A, Cr vs εζητουν Mr, TR
[3]1 παρα MЄA, TR Cr vs περι Mr
[4]1 Γεννησαρετ MЄA, TR Cr vs Γενησαρετ Mr

---

40 ⸀απαντες BC vs 𝔐ℵA
40 ⸂τας χειρας επιτιθεις εθεραπευεν B vs 𝔐A (3124 ℵC)
41 ⸋Є vs 𝔐A 43 ⸀1επι Є vs 𝔐AC
43 ⸀2απεσταλην Є vs 𝔐A 44 ⸂εις τας συναγωγας Є vs 𝔐AC
44 ⸀Ιουδαιας Є (𝔓75vid) vs 𝔐A 1 ⸀και ЄA vs 𝔐C
2 ⸉231 Є vs 𝔐A; (31 ℵ*) 2 ⸀επλυνον B (επλυναν ℵC*) vs 𝔐A

πλοίων, ὃ ἦν °τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς
ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον. ⸂1Καὶ καθίσας⸃ ⸂2ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ
πλοίου⸃ τοὺς ὄχλους. **4** Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε
πρὸς τὸν Σίμωνα, "Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος καὶ χαλάσατε
τά δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν."
5 Καὶ ἀποκριθεὶς ⸂1ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ,⸃ "Ἐπιστάτα, δι᾿
ὅλης °τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν, ἐπὶ δὲ τῷ
ῥήματί σου χαλάσω ⸂2τὸ δίκτυον.⸃" **6** Καὶ τοῦτο ποιήσαντες
συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων[1] πολύ, ⸀διερρήγνυτο δὲ ⸂τὸ
δίκτυον⸃ αὐτῶν. **7** Καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις °τοῖς ἐν τῷ
ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς. Καὶ ἦλθον
καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά.
8 Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσε τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ,[2]
λέγων, "Ἔξελθε ἀπ᾿ ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι,
Κύριε." **9** Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς
σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ⸀ᾗ συνέλαβον,
10 ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ
ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι.
Καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς, "Μὴ φοβοῦ. Ἀπὸ
τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν." **11** Καὶ καταγαγόντες
τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ⸀ἅπαντα ἠκολούθησαν
αὐτῷ.

Jesus Cleanses a Leper
(Mt. 8:1-4; Mk. 1:40-45)

12 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων,
καὶ ἰδού, ἀνὴρ πλήρης λέπρας. ⸂Καὶ ἰδὼν⸃ τὸν Ἰησοῦν,
πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων, "Κύριε, ἐὰν
θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι."

---

[1]6 πληθος ιχθυων 𝔐ЄA, Cr vs ιχθυων πληθος TR
[2]8 Ιησου MЄ, Cr vs του Ιησου AC, TR

---

3 °Є vs 𝔐AC 3 ⸂1καθισας δε Є vs 𝔐AC
3 ⸂22-41 𝔓75B vs 𝔐AC; (εν τω πλοιω εδιδασκεν ℵ)
5 ⸂1Σιμων ειπεν 𝔓75B (⸉ ℵ) vs 𝔐AC
5 °ЄA vs 𝔐C 5 ⸂2τα δικτυα 𝔓75vidℵB vs 𝔐AC
6 ⸀διερρησσετο 𝔓75vidℵ (διερησσετο B*) vs 𝔐 (διερηγνυτο A);
(διερρητο C) 6 ⸂τα δικτυα Є vs 𝔐AC
7 °Є vs 𝔐AC 9 ⸀ων 𝔓75B vs 𝔐ℵAC
11 ⸀παντα ℵB vs 𝔐AC 12 ⸂ιδων δε ℵB vs 𝔐AC

13 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ ⸀εἰπών, "Θέλω,
καθαρίσθητι." Καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ.
14 Καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, "᾽Αλλὰ
ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε[1] περὶ
τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύ-
ριον αὐτοῖς." 15 Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ·
καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύ-
εσθαι ⸋ὑπ᾽ αὐτοῦ⸌ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. 16 Αὐτὸς
δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχό-
μενος.

Jesus Forgives and Heals a Paralytic
(Mt. 9:1-8; Mk. 2:1-12)

17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν
διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομο-
διδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς
Γαλιλαίας καὶ ᾽Ιουδαίας καὶ ᾽Ιερουσαλήμ. Καὶ δύναμις Κυρίου
ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι ⸀αὐτούς. 18 Καὶ ἰδού, ἄνδρες φέροντες ἐπὶ
κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν
εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ⸆ ἐνώπιον αὐτοῦ. 19 Καὶ μὴ εὑρόντες[2]
ποίας[3] εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ
τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ
εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ ᾽Ιησοῦ.
20 Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν °αὐτῷ, "῎Ανθρωπε,
ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου."
21 Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι, λέγοντες, "Τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασ-
φημίας? Τίς δύναται ⸂ἀφιέναι ἁμαρτίας⸃ εἰ μὴ μόνος ὁ
Θεός?"

[1]14 προσενεγκε MBAC, TR Cr vs προσενεγκαι M[r]א
[2]19 ευροντες 𝔐Є (h.𝔓75)A, Cr vs +δια TR
[3]19 ποιας MЄ (h.𝔓75)A, TR Cr vs πως M[r]

13 ⸀λεγων BC (εγων א) vs 𝔐A 15 ⸋Є (h.𝔓75) vs 𝔐 (απ αυτου A)
17 ⸀αυτον אB vs 𝔐AC 18 ⸆αυτον B, [Cr] vs 𝔐אAC
20 °אB vs 𝔐A; (τω παραλυτικω C)
21 ⸂αμαρτιας αφειναι B vs 𝔐אAC

22 ᾽Επιγνοὺς δὲ ὁ ᾽Ιησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν
ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς, "Τί διαλογίζεσθε ἐν
ταῖς καρδίαις ὑμῶν? 23 Τί ἐστιν εὐκοπώτερον εἰπεῖν,
'᾽Αφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου,' ἢ εἰπεῖν, '῎Εγειραι[1] καὶ
περιπάτει'? 24 ῞Ινα δὲ εἰδῆτε ὅτι ⸄ἐξουσίαν ἔχει ὁ Υἱὸς τοῦ
᾽Ανθρώπου⸅ ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας" — εἶπε τῷ
παραλελυμένῳ, "Σοὶ λέγω, ἔγειραι,[2] καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν
σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου." 25 Καὶ παραχρῆμα
ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ᾽ ὃ[3] κατέκειτο, ἀπῆλθεν
εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν. 26 Καὶ ἔκστασις
ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν
φόβου, λέγοντες ὅτι "Εἴδομεν παράδοξα σήμερον!"

Jesus Calls Matthew the Publican
(Mt. 9:9-13; Mk. 2:13-17)

27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνό-
ματι Λευὶν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ,
"᾽Ακολούθει μοι." 28 Καὶ καταλιπὼν ⸀¹ἅπαντα ἀναστὰς
⸀²ἠκολούθησεν αὐτῷ. 29 Καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην[4] Λευὶς
αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ ἦν ὄχλος ⸄τελωνῶν πολὺς⸅ καὶ
ἄλλων οἳ ἦσαν μετ᾽ αὐτῶν κατακείμενοι.
30 Καὶ ἐγόγγυζον οἱ ⸂γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι⸃
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες, "Διὰ τί μετὰ τῶν[5]
τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε?"
31 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ᾽Ιησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς, "Οὐ
χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ᾽ οἱ κακῶς ἔχον-
τες. 32 Οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτω-
λοὺς εἰς μετάνοιαν."

[1] [2] 23,24 εγειραι M[pt], TR vs εγειρε M[pt]Є (h.𝔓75)A, Cr
[3] 25 ο MЄ (h.𝔓75)A, Cr vs ω TR
[4] 29 μεγαλην 𝔐Є (h.𝔓75)A, Cr vs +ο TR
[5] 30 των M[pt]Є (h.𝔓75)A, Cr vs −M[pt], TR

24 ⸄3-612 B vs 𝔐אAC
28 ⸀¹παντα B vs 𝔐A; (παντας C*; απαντας א*)
28 ⸀²ηκολουθει B vs 𝔐אAC 29 ⸄Є (h.𝔓75) vs 𝔐A
30 ⸂53412 BC vs 𝔐A; (5341 א)

Jesus Is Questioned About Fasting
(Mt. 9:14-17; Mk. 2:18-22)

33 Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν, "□Διὰ τί\ οἱ μαθηταὶ
Ἰωάννου νηστεύουσι πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως
καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν?"
34 Ὁ δὲ ᵀεἶπε πρὸς αὐτούς, "Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς
τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ᾽ αὐτῶν ἐστι ποιῆσαι
⸀νηστεύειν? 35 Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ[1] ὅταν ἀπαρθῇ
ἀπ᾽ αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς
ἡμέραις."
36 Ἔλεγε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς ὅτι "Οὐδεὶς
ἐπίβλημα ᵀ¹ἱματίου καινοῦ ᵀ²ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν·
εἰ δὲ μή γε, καὶ τὸ καινὸν ⸀σχίζει καὶ τῷ παλαιῷ οὐ
συμφωνεῖ[2] τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. 37 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον
νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή γε, ῥήξει ⸉ὁ νέος οἶνος⸊
τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ
ἀπολοῦνται. 38 Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς
βλητέον □καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.\ 39 °¹Καὶ οὐδεὶς
πιὼν παλαιὸν °²εὐθέως θέλει νέον· λέγει γάρ, 'Ὁ παλαιὸς
⸀χρηστότερός ἐστιν.' "

The Disciples Pluck Grain on the Sabbath
(Mt. 12:1-8; Mk. 2:23-28)

6 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ °¹δευτεροπρώτῳ διαπο-
ρεύεσθαι αὐτὸν διὰ °²τῶν σπορίμων. Καὶ ἔτιλλον
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ⸉τοὺς στάχυας καὶ ἤσθιον⸊ ψώχοντες

[1]35 και Mpt BA, TR Cr vs – Mpt ℵC
[2]36 συμφωνει M vs συμφωνησει το επιβλημα Ɛ (h.𝔓75), Cr vs συμφωνησει A vs συμφωνει επιβλημα TR

33 □B vs 𝔐ℵ*AC 34 ᵀΙησους Ɛ (h.𝔓75) vs 𝔐A
34 ⸀νηστευσαι B vs 𝔐ℵ*AC 36 ᵀ¹απο ℵB vs 𝔐AC
36 ᵀ²σχισας ℵB vs 𝔐AC 36 ⸀σχισει Ɛ (h.𝔓75) vs 𝔐A
37 ⸉1312 BC vs 𝔐A; (13 ℵ) 38 □ℵB vs 𝔐AC
39 °¹B vs 𝔐ℵ*AC, [Cr] 39 °²Ɛ (h.𝔓75) vs 𝔐A
39 ⸀χρηστος ℵB vs 𝔐AC 1 °¹ℵB vs 𝔐AC
1 °²ℵ*BA vs 𝔐C 1 ⸉3412 BC* vs 𝔐A; (2-4 ℵ)

ταῖς χερσί. 2 Τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον °¹αὐτοῖς,
"Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστι °²ποιεῖν °³ἐν τοῖς σάββασι?"
3 Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, "Οὐδὲ
τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησε Δαβὶδ ⸀ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς
καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ °ὄντες? 4 °¹Ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ
Θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ⸉ἔλαβε καὶ⸊ ἔφαγε
καὶ ἔδωκε °²καὶ τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ
μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς?" 5 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς °ὅτι "Κύριός
ἐστιν ⸉ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.⸊"

Jesus Heals a Man with a Withered Hand on the Sabbath
(Mt. 12:9-14; Mk. 3:1-6)

6 Ἐγένετο δὲ °καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν
εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν. Καὶ ἦν ⸂ἐκεῖ ἄνθρωπος,⸃
καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. 7 ⸀¹Παρετήρουν δὲ[1] οἱ
γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν[2] τῷ σαββάτῳ ⸀²θερα-
πεύσει, ἵνα εὕρωσι ⸀³κατηγορίαν αὐτοῦ. 8 Αὐτὸς δὲ
ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ⸉¹καὶ εἶπε⸊ τῷ ⸀ἀνθρώπῳ τῷ
ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, "Ἔγειραι[3] καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον."
⸉²Ὁ δὲ⸊ ἀναστὰς ἔστη. 9 Εἶπεν ⸀¹οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς
αὐτούς, "⸀²Ἐπερωτήσω ὑμᾶς ⸀³τι· Ἔξεστι ⸉τοῖς σάββασιν⸊
ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπο-
κτεῖναι[4]?" 10 Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς εἶπεν

[1]7 δε 𝔐A vs + αυτον ℵB, TR Cr
[2]7 εν MℵBA, TR Cr vs – Mr
[3]8 εγειραι Mpt, TR vs εγειρε Mpt ℵBA, Cr
[4]9 αποκτειναι 𝔐A vs απολεσαι ℵB, TR Cr

2 °¹Ɛ (h.𝔓75) vs 𝔐A 2 °²B vs 𝔐ℵAC 2 °³ℵB vs 𝔐AC
3 ⸀οτε Ɛ (h.𝔓75) vs 𝔐A 3 °ℵB vs 𝔐AC, [Cr]
4 °¹B vs 𝔐ℵ*AC, [Cr] 4 ⸉λαβων BC* vs MA; (– ℵ)
4 °²B vs 𝔐ℵA 5 °ℵ*B vs 𝔐A 5 ⸉671-4 ℵB vs 𝔐A
6 °ℵB vs 𝔐A 6 ⸂ℵB vs 𝔐A 7 ⸀¹παρετηρουντο BA vs 𝔐ℵ
7 ⸀²θεραπευει ℵA vs 𝔐B 7 ⸀³κατηγορειν ℵ*B vs 𝔐A
8 ⸉¹ειπεν δε ℵB vs 𝔐A 8 ⸀ανδρι ℵB vs 𝔐A
8 ⸉²και ℵB vs 𝔐A 9 ⸀¹δε ℵB vs 𝔐A
9 ⸀²επερωτω ℵB vs 𝔐A 9 ⸀³ει ℵB vs 𝔐A
9 ⸉τω σαββατω ℵB vs 𝔐A

αὐτῷ,[1] "Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου." Ὁ δὲ ἐποίησε καὶ[2]
ἀποκατεστάθη[3] ἡ χεὶρ αὐτοῦ °ὑγιὴς □ὡς ἡ ἄλλη.⸌ **11** Αὐτοὶ
δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους τί ἂν
⸀ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.

Jesus Chooses the Twelve
(Mt. 10:1-4; Mk. 3:13-19)

12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ⸀ἐξῆλθεν εἰς τὸ
ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ
τοῦ Θεοῦ. **13** Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ᾽ αὐτῶν δώδεκα, οὓς
καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε, **14** Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασε
Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ⸆[1] Ἰάκωβον καὶ
Ἰωάννην, ⸆[2] Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, **15** ⸆[1] •Ματθαῖον
καὶ Θωμᾶν, ⸆[2] Ἰάκωβον □τὸν τοῦ⸌ Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν
καλούμενον Ζηλωτήν, **16** ⸆ Ἰούδαν Ἰακώβου καὶ Ἰούδαν
•Ἰσκαριώτην, ὃς °καὶ ἐγένετο προδότης.

Jesus Heals a Great Multitude
(Mt. 4:23-25)

17 Καὶ καταβὰς μετ᾽ αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ
ὄχλος ⸆ μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ
πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ τῆς παραλίου
Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ

---

[1]10 αυτω 𝔐BA, Cr vs τω ανθρωπω א, TR
[2]10 και MאBA, Cr vs ουτω(ς) και M[r], TR
[3]10 αποκατεσταθη M[pt]B, TR vs απεκατεσταθη M[pt]A, Cr vs απεκατεστη א

---

10 °אBA vs 𝔐 10 □אB vs 𝔐A
11 ⸀ποιησαιεν 𝔭[75]B vs 𝔐; (ποιησειεν אA)
12 ⸀εξελθειν αυτον Ɛ (h.C) A vs 𝔐 14 ⸆[1]και Ɛ (h.C) vs 𝔐A
14 ⸆[2]και אB vs 𝔐A 15 ⸆[1]και אB vs 𝔐A
15 •Μαθθαιον אB* vs 𝔐A 15 ⸆[2]και א vs 𝔐BA 15 □אB vs 𝔐A
16 ⸆και 𝔭[75vid]אB vs 𝔐A 16 •Ισκαριωθ א*B vs 𝔐A
16 °אB vs 𝔐A 17 ⸆πολυς Ɛ (h.C) vs 𝔐A

τῶν νόσων αὐτῶν· **18** καὶ οἱ ⸀ὀχλούμενοι ὑπὸ[1] πνευμάτων
ἀκαθάρτων, °καὶ ἐθεραπεύοντο. **19** Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
⸀ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ᾽ αὐτοῦ ἐξήρχετο
καὶ ἰᾶτο πάντας.

The Beatitudes
(Mt. 5:1-12)

20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγε,

"Μακάριοι οἱ πτωχοί,
Ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
21 Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν,
Ὅτι χορτασθήσεσθε.
Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν,
Ὅτι γελάσετε.

22 Μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ
ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσι καὶ ἐκβάλωσι τὸ
ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρόν, ἕνεκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου.
23 Χάρητε[2] ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε, ἰδοὺ γάρ, ὁ
μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ⸀ταῦτα γὰρ
ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

Jesus Pronounces Woes

24 "Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις!
Ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.
25 Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι! ⸆
Ὅτι πεινάσετε.
Οὐαὶ °ὑμῖν, οἱ γελῶντες νῦν!
Ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.

---

[1]18 υπο M[pt], TR vs απο M[pt]Ɛ (h.C) A, Cr
[2]23 χαρητε 𝔐אBA, Cr vs χαιρετε TR

---

18 ⸀ενοχλουμενοι Ɛ (h.C) A vs 𝔐 18 °Ɛ (h.C) A vs 𝔐
19 ⸀εζητουν Ɛ (h.C) vs 𝔐A 23 ⸀τα αυτα 𝔭[75]B vs 𝔐אA
25 ⸆νυν Ɛ (h.C) vs MA 25 °אB vs 𝔐𝔭[75]A

26 Οὐαὶ[1] ὅταν ⸂καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι⸃ οἱ ἄνθρωποι[2]! Κατὰ
⸀ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες
αὐτῶν.

Love Your Enemies
(Mt. 5:43-48)

27 "Ἀλλ᾽ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν· Ἀγαπᾶτε τοὺς
ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, 28 εὐ-
λογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν,[3] προσεύχεσθε ⸀ὑπὲρ
τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. 29 Τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν
σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην. Καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου
τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. 30 Παντὶ ⸋δὲ τῷ⸌
αἰτοῦντί σε δίδου. Καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει.
31 Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ⸋καὶ
ὑμεῖς⸌ ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. 32 Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς
ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί? Καὶ γὰρ οἱ
ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. 33 Καὶ ⸆ἐὰν
ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις
ἐστί? Καὶ °γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. 34 Καὶ ἐὰν
⸀[1]δανείζητε παρ᾽ ὧν ἐλπίζετε ⸀[2]ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν
χάρις °ἐστί? Καὶ γὰρ[4] ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν
ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. 35 Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς
ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανείζετε, μηδὲν ἀπελπίζοντες·
καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ[5] Ὑψίστου·
ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ

---

[1]26 ουαι 𝔐 𝔓[75vid]אBA, Cr vs +υμιν TR
[2]26 οι ανθρωποι M vs παντες οι ανθρωποι M[1]𝔓[75vid]BA, TR Cr vs οι ανθρωποι παντες א
[3]28 υμιν M[pt]𝔓[75vid] vs υμας M[pt]אBA, Cr vs υμιν και TR
[4]34 γαρ 𝔐A vs γαρ οι TR vs −Ꞓ (h.C), Cr
[5]35 υιοι 𝔐אBA, Cr vs +του TR

---

26 ⸂213 𝔓[75]B vs 𝔐; (132 אA)   26 ⸀τα αυτα 𝔓[75]B vs 𝔐א*A
28 ⸀περι Ꞓ (h.C) vs 𝔐A   30 ⸋אB vs 𝔐A   31 ⸋B vs 𝔐אA
33 ⸆γαρ Ꞓ (h.C), [Cr] vs 𝔐A   33 °אB vs 𝔐A
34 ⸀[1]δανισητε 𝔓[75vid](א)B vs 𝔐; (δανιζετε A)
34 ⸀[2]λαβειν אB vs 𝔐A   34 °𝔓[45 75]B vs 𝔐אA, [Cr]

πονηρούς. 36 Γίνεσθε °[1]οὖν οἰκτίρμονες, καθὼς °[2]καὶ ὁ
Πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί.

Do Not Judge
(Mt. 7:1-6)

37 "Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε. ⸆Μὴ καταδικάζετε,
καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. Ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε.
38 Δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλόν, πεπιεσμένον
°[1]καὶ σεσαλευμένον °[2]καὶ ·ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς
τὸν κόλπον ὑμῶν. ⸢Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ⸣ μετρεῖτε
ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν."
39 Εἶπε δὲ ⸆ παραβολὴν αὐτοῖς· "Μήτι δύναται τυφλὸς
τυφλὸν ὁδηγεῖν? Οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ⸀πεσοῦνται?
40 Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον °αὐτοῦ,
κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. 41 Τί
δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ
σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς?
42 ⸢Ἢ πῶς⸣ δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, 'Ἀδελφέ,
ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου,' αὐτὸς
τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων? Ὑποκριτά!
Ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε
διαβλέψεις ⸂ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
ἀδελφοῦ σου.⸃

By Their Fruits You Shall Know Them
(Mt. 7:15-20; Mt. 12:33-37)

43 "Οὐ γάρ ἐστι δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν,
οὐδὲ ⸆ δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. 44 Ἕκαστον
γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται. Οὐ γὰρ ἐξ

---

36 °[1]אB vs 𝔐A   36 °[2]אB vs 𝔐A, [Cr]   37 ⸆και אB vs 𝔐AC
38 °[1]אB vs 𝔐AC   38 °[2]𝔓[45]אB vs 𝔐AC
38 ·υπερεκχυννομενον ꞒA vs 𝔐𝔓[75*]
38 ⸢ω γαρ μετρω אB vs 𝔐AC   39 ⸆και Ꞓ (h.𝔓[75]) vs 𝔐𝔓[45]A
39 ⸀εμπεσουνται B vs 𝔐אAC   40 °Ꞓ vs 𝔐AC
42 ⸢πως B vs 𝔐AC[vid]; (πως δε א)   42 ⸂2-10 1 𝔓[75]B vs 𝔐אAC
43 ⸆παλιν Ꞓ vs 𝔐AC

ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου ⸉τρυγῶσι
σταφυλήν.⸊ **45** Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ
θησαυροῦ τῆς καρδίας °¹αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ
πονηρὸς °²ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ ⸋θησαυροῦ τῆς
καρδίας αὐτοῦ⸌ προφέρει τὸ πονηρόν. Ἐκ γὰρ τοῦ[1] περισ-
σεύματος °³τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

Build on the Rock
(Mt. 7:24-29)

46 "Τί δέ με καλεῖτε, 'Κύριε, Κύριε,' καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ
λέγω? **47** Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός με καὶ ἀκούων μου τῶν
λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος·
48 ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψε
καὶ ἐβάθυνε καὶ ἔθηκε θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν. Πλημ-
μύρας[2] δὲ γενομένης, •προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ
ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσε σαλεῦσαι αὐτήν, ⸢τεθεμελίωτο γὰρ
ἐπὶ τὴν πέτραν.⸣ **49** Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός
ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν[3] ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς
θεμελίου, ᾗ •¹προσέρρηξεν ὁ ποταμός, καὶ •²εὐθέως ⸀ἔπεσε.
Καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα."

Jesus Heals a Centurion's Servant
(Mt. 8:5-13)

7 ⸢Ἐπεὶ δὲ⸣ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς
τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς •Καπερναούμ.
2 Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἔμελλε[4]

[1]45 του **M**C, **TR** vs − M[1]ℵBA, **Cr**
[2]48 πλημμυρας **M**AC, **TR** vs πλημυρας M[1] vs πλημμυρης ℵB*, **Cr** vs πλημυρης 𝔓75
[3]49 οικιαν **M**ЄA, **TR Cr** vs την οικιαν M[r]𝔓75
[4]2 εμελλε(ν) **M** vs ημελλεν ЄA, **TR Cr**

44 ⸉Є (𝔓75vid) vs 𝔐A — 45 °¹Є vs 𝔐AC — 45 °²Є vs 𝔐AC
45 ⸋𝔓75vidℵB vs 𝔐AC — 45 °³ℵBA vs 𝔐C
48 •προσερηξεν ℵ*B* vs 𝔐𝔓75AC
48 ⸢δια το καλως οικοδομησθαι αυτην ℵB vs 𝔐AC
49 •¹προσερηξεν B* vs 𝔐ЄA — 49 •²ευθυς 𝔓45Є vs 𝔐A
49 ⸀συνεπεσεν 𝔓45Є vs 𝔐AC — 1 ⸢επειδη BAC* vs 𝔐ℵ
1 •Καφαρναουμ Є (𝔓75vid) vs 𝔐A

τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. **3** Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ
Ἰησοῦ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν
Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν
δοῦλον αὐτοῦ. **4** Οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες ὅτι "Ἄξιός ἐστιν
ᾧ ⸀παρέξει τοῦτο, **5** ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν
συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν." **6** Ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς.

Ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας,
ἔπεμψε ⸋πρὸς αὐτὸν⸌ ⸢ὁ ἑκατόνταρχος φίλους,⸣ λέγων
αὐτῷ, "Κύριε, μὴ σκύλλου, οὐ γὰρ ⸉εἰμι ἱκανὸς⸊ ἵνα μου ὑπὸ
τὴν στέγην[1] εἰσέλθῃς. **7** Διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός σε
ἐλθεῖν. Ἀλλ' εἰπὲ λόγῳ, καὶ ⸀ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. **8** Καὶ
γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων
ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας. Καὶ λέγω τούτῳ 'Πορεύθητι,' καὶ
πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, 'Ἔρχου,' καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ
μου, 'Ποίησον τοῦτο,' καὶ ποιεῖ."

9 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ
στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπε, "Λέγω ὑμῖν
οὔτε[2] ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον!" **10** Καὶ ὑπο-
στρέψαντες ⸉οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον⸊ εὗρον τὸν
°ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα.

Jesus Raises the Son of the Widow of Nain

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ[3] ἑξῆς, ⸀ἐπορεύετο εἰς πόλιν
καλουμένην Ναΐν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ °ἱκανοί, καὶ ὄχλος πολύς. **12** Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ
τῆς πόλεως, καὶ ἰδού, ἐξεκομίζετο τεθνηκώς, ⸉υἱὸς

[1]6 μου υπο την στεγην Mptℵ C vs υπο την στεγην μου MptBA, **TR Cr**
[2]9 ουτε Mpt vs ουδε MptЄ (𝔓75vid)A, **TR Cr**
[3]11 τω Mpt𝔓75BA, **Cr** vs τη Mptℵ*C, **TR**

4 ⸀παρεξη Є (h.𝔓75)A vs **M** — 6 ⸋Є vs 𝔐C (επ αυτον A)
6 ⸢φιλους ο εκατονταρχης B (εκατονταρχος ℵC) vs 𝔐𝔓45vidA
6 ⸉𝔓75vidB (ικανος μι ℵ*) vs 𝔐AC — 7 ⸀ιαθητω 𝔓75vidB vs 𝔐ℵAC
10 ⸉3-512 𝔓75vidℵB vs 𝔐AC — 10 °Є vs 𝔐AC
11 ⸀επορευθη Є vs 𝔐AC — 11 °Є vs 𝔐AC — 12 ⸉𝔓75vidℵB vs 𝔐AC

μονογενὴς⸃ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ[1] χήρα, καὶ ὄχλος τῆς
πόλεως ἱκανὸς[2] σὺν αὐτῇ. **13** Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος
ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ, "Μὴ κλαῖε."
14 Καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βαστάζοντες
ἔστησαν. Καὶ εἶπε, "Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι." **15** Καὶ
ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν. Καὶ ἔδωκεν αὐτὸν
τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

16 Ἔλαβε δὲ φόβος πάντας,[3] καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν,
λέγοντες ὅτι "Προφήτης μέγας ⸀ἐγήγερται ἐν ἡμῖν," καὶ ὅτι
"Ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ." **17** Καὶ ἐξῆλθεν ὁ
λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ καὶ °ἐν πάσῃ
τῇ περιχώρῳ.

John the Baptist Sends Messengers to Jesus
(Mt. 11:2-19)

18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ
πάντων τούτων. **19** Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἔπεμψε πρὸς τὸν ⸀Ἰησοῦν,
λέγων, "Σὺ εἶ ὁ Ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν?"

20 Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπον,
"Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ⸀ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρός σε, λέγων,
'Σὺ εἶ ὁ Ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν?' " **21** Ἐν ⸂αὐτῇ
δὲ⸃ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων
καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο
°τὸ βλέπειν.

22 Καὶ ἀποκριθεὶς ⸋ὁ Ἰησοῦς⸌ εἶπεν αὐτοῖς, "Πορευ-
θέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἴδετε καὶ ἠκού-
σατε· °ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι,
λεπροὶ καθαρίζονται,⸆ κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται,

---

[1]12 αυτη MA, TR vs + ην M[1]C, Cr
[2]12 ικανος 𝔐AC vs + ην C, TR Cr
[3]16 παντας 𝔐𝔓75B, Cr vs απαντας אAC, TR

---

16 ⸀ηγερθη CA vs 𝔐   17 °C (h.C) vs 𝔐A
19 ⸀Κυριον B vs 𝔐אA   20 ⸀απεστειλεν 𝔓75vid אB vs 𝔐A
21 ⸂εκεινη 𝔓75vid אB vs 𝔐A   21 °א*BA vs M   22 ⸋אB vs 𝔐A
22 °𝔓75vid אB vs 𝔐A   22 ⸆και C (h.C) vs 𝔐A

πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. **23** Καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ
σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί."

24 Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο
λέγειν τοῖς ὄχλοις[1] περὶ Ἰωάννου, "Τί ⸀ἐξεληλύθατε εἰς τὴν
ἔρημον θεάσασθαι? Κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον?
25 Ἀλλὰ τί ⸀ἐξεληλύθατε ἰδεῖν? Ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς
ἱματίοις ἠμφιεσμένον? Ἰδού, οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ
ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. **26** Ἀλλὰ τί ⸀ἐξεληλύ-
θατε ἰδεῖν? Προφήτην? Ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον
προφήτου. **27** Οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται,

«Ἰδού, °ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου
πρὸ προσώπου σου,
Ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου
ἔμπροσθέν σου.»

28 ⸂Λέγω γὰρ⸃ ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν °προ-
φήτης Ἰωάννου ⸋τοῦ Βαπτιστοῦ⸌ οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ
μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστι."
29 Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν
Θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. **30** Οἱ δὲ
Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς
ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ᾽ αὐτοῦ.

31 "Τίνι[2] οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς
ταύτης, καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι? **32** Ὅμοιοί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν
ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις ⸂καὶ
λέγουσιν,⸃

'Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·
Ἐθρηνήσαμεν °ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε.'

---

[1]24 τοις οχλοις Mא* vs προς τους οχλους BA, TR Cr vs προς του οχλου 𝔓75vid
[2]31 τινι 𝔐אBA, Cr vs ειπεν δε ο Κυριος τινι TR

---

24 ⸀εξηλθατε 𝔓75(א)BA vs M   25 ⸀εξηλθατε (א)BA vs M
26 ⸀εξηλθατε 𝔓75(א)B vs MA   27 °אB vs 𝔐A
28 ⸂λεγω B vs 𝔐A; (αμην λεγω א)   28 °C (h.C) vs MA
28 ⸋C (h.C) vs 𝔐A   32 ⸂α λεγει א*B vs 𝔐A   32 °אB vs 𝔐A

---

27 Mal. 3:1

33 Ἐλήλυθε γὰρ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ⸀μήτε ⸢ἄρτον
ἐσθίων⸣ μήτε ⸂οἶνον πίνων,⸃ καὶ λέγετε, 'Δαιμόνιον ἔχει.'
34 Ἐλήλυθεν ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ
λέγετε, ' Ἰδού, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος
τελωνῶν[1] καὶ ἁμαρτωλῶν!' 35 Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ
⸢τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων.⸣"

Jesus Forgives a Sinful Woman

36 Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ'
αὐτοῦ. Καὶ εἰσελθὼν εἰς ⸢τὴν οἰκίαν⸣ τοῦ Φαρισαίου
⸀ἀνεκλίθη. 37 Καὶ ἰδού, γυνὴ ⸂ἐν τῇ πόλει ἥτις ἦν⸃
ἁμαρτωλός,[2] ἐπιγνοῦσα ὅτι ⸀ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ
Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου, 38 καὶ στᾶσα
⸢παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω⸣ κλαίουσα, ⸂ἤρξατο
βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι⸃ καὶ ταῖς θριξὶ τῆς
κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ
καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ. 39 Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας
αὐτόν, εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων, "Οὗτος, εἰ ἦν προφήτης,
ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ,
ὅτι ἁμαρτωλός ἐστι."
40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν, "Σίμων,
ἔχω σοί τι εἰπεῖν."
Ὁ δέ ⸢φησι, "Διδάσκαλε, εἰπέ.⸣"
41 "Δύο χρεωφειλέται[3] ἦσαν δανειστῇ τινί. Ὁ εἷς
ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα.
42 Μὴ ἐχόντων °[1]δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις

[1]34 φιλος τελωνων 𝔐אBA, Cr vs τελωνων φιλος TR
[2]37 αμαρτωλος M^{pt}, TR vs +και M^{pt}אBA, Cr
[3]41 χρεωφειλεται M^{pt}, TR vs χρεοφειλεται M^{pt}אBA, Cr

33 ⸀μη אB vs 𝔐A 33 ⸢εσθιων αρτον א (εσθων αρτον B) vs 𝔐A
33 ⸂אB vs 𝔐A
35 ⸢παντων των τεκνων αυτης B (εργων for τεκνων א*) vs 𝔐A
36 ⸢τον οικον אB vs 𝔐A 36 ⸀κατεκλιθη B vs 𝔐A; (κατεκειτο א*)
37 ⸂451-3 אB vs 𝔐A 37 ⸀κατακειται אBA vs 𝔐
38 ⸢51-4 אB vs 𝔐 (παρα τους ποδας του Ιησου οπισω A)
38 ⸂671-5 אB vs 𝔐A
40 ⸢231 אB vs 𝔐 (εφη διδασκαλε ειπε A) 42 °[1]B vs 𝔐אA

ἐχαρίσατο. Τίς οὖν αὐτῶν, °[2]εἰπέ, πλεῖον ⸂αὐτὸν
ἀγαπήσει⸃?"
43 Ἀποκριθεὶς ⸢δὲ ὁ Σίμων⸣ εἶπεν, "Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ
τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο."
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, "Ὀρθῶς ἔκρινας." 44 Καὶ στραφεὶς
πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη, "Βλέπεις ταύτην τὴν
γυναῖκα? Εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν· ὕδωρ ⸢ἐπὶ τοὺς πόδας
μου⸣ οὐκ ἔδωκας, αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέ μου τοὺς
πόδας καὶ ταῖς θριξὶ □τῆς κεφαλῆς⸌ αὐτῆς ἐξέμαξε.
45 Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας, αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον οὐ
διέλιπε[1] καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. 46 Ἐλαίῳ τὴν
κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας, αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ μου τοὺς
πόδας.[2] 47 Οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι
αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολύ. Ὧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται,
ὀλίγον ἀγαπᾷ." 48 Εἶπε δὲ αὐτῇ, "Ἀφέωνταί σου αἱ
ἁμαρτίαι."
49 Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, "Τίς
οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν?"
50 Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα, "Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.
Πορεύου εἰς εἰρήνην."

Many Women Minister to Jesus

8 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ
πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, 2 καὶ γυναῖκές
τινες αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν
καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς
δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, 3 καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ
ἐπιτρόπου Ἡρῴδου, καὶ Σωσάννα,[3] καὶ ἕτεραι πολλαί,
αἵτινες διηκόνουν αὐτοῖς[4] ⸀ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

[1]45 διελιπε(ν) $M^{pt\,vid}$B, TR Cr vs διελειπε(ν) $M^{pt\,vid}$אA
[2]46 μου τους ποδας M^{pt}א, TR vs τους ποδας μου M^{pt}B*A, Cr
[3]3 Σωσαννα M^{pt} vs Σουσαννα M^{pt}אBA^{vid}, TR Cr
[4]3 αυτοις M^{pt}B, Cr vs αυτω M^{pt}אA, TR

42 °[2]אB vs 𝔐 (επτ A^{vid}) 42 ⸂אB vs 𝔐A
43 ⸢3 B vs 𝔐A; (13 א) 44 ⸢μοι επι ποδας B vs 𝔐A; (41-3 א)
44 □אBA vs M 3 ⸀εκ אBA vs M

The Parable of the Sower
(Mt. 13:1-9; Mk. 4:1-9)

4 Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν
ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτόν, εἶπε διὰ παραβολῆς,
5 "Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ.[1]
Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ
κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν
αὐτό. 6 Καὶ ἕτερον ⸀ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν
ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. 7 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν
μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν
αὐτό. 8 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς[2] τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ
φυὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα." Ταῦτα λέγων
ἐφώνει, "Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω."

Jesus Explains the Purpose of Parables
(Mt. 13:10-17; Mk. 4:10-12)

9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, °λέγοντες, "Τίς
⸂εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη?⸃"
10 Ὁ δὲ εἶπεν, "Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς
βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα

« Βλέποντες μὴ βλέπωσι
Καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν.»

Jesus Explains the Parable of the Sower
(Mt. 13:18-23; Mk. 4:13-20)

11 "Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· Ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος
τοῦ Θεοῦ. 12 Οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδόν εἰσιν οἱ ⸀ἀκούοντες, εἶτα
ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας

[1] 5 αυτου M[pt]אB, TR Cr vs εαυτου M[pt]A
[2] 8 εις 𝔐Ϲ (h.C)A, Cr vs επι TR

6 ⸀κατεπεσεν 𝔓[75]B vs 𝔐אA 9 °Ϲ (h.C) vs 𝔐A
9 ⸂41-3 𝔓[75]א (413 B) vs 𝔐A 12 ⸀ακουσαντες Ϲ (h.C) vs 𝔐A

10 Is. 6:9

αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. 13 Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς
πέτρας οἵ, ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν
λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν
πιστεύουσι καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. 14 Τὸ δὲ
εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ
μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι
συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. 15 Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ,
οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες
τὸν λόγον κατέχουσι καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.[1]

Light Under a Vessel
(Mk. 4:21-25)

16 "Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ
ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ᾽ ἐπὶ λυχνίας ⸀ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ
εἰσπορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς. 17 Οὐ γάρ ἐστι κρυπτὸν
ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ ⸀γνω-
σθήσεται καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. 18 Βλέπετε οὖν πῶς
ἀκούετε. Ὃς γὰρ ἐὰν[2] ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ἐὰν[3]
μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ."

Jesus' Mother and Brothers Send for Him
(Mt. 12:46-50; Mk. 3:31-35)

19 ⸀Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο[4] συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον.
20 ⸂Καὶ ἀπηγγέλη⸃ αὐτῷ °λεγόντων, "Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ
ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω ἰδεῖν ⸉σε θέλοντες.⸊"

[1] 15 υπομονη M[pt]Ϲ (h.C)A, TR Cr vs + ταυτα λεγων εφωνει ο εχων ωτα ακουειν ακουετω M[pt]
[2] 18 ος γαρ εαν MA vs ος γαρ αν TR vs ος αν γαρ אB, Cr vs οσον γαρ 𝔓[75]
[3] 18 εαν M vs αν Ϲ (h.C)A, TR Cr
[4] 19 ηδυναντο M[pt]Ϲ (h.C)A, TR Cr vs εδυναντο M[pt]

16 ⸀τιθησιν Ϲ (h.C) vs 𝔐A 17 ⸀μη γνωσθη Ϲ (h.C) vs 𝔐A
19 ⸀παρεγενετο 𝔓[75]B vs 𝔐אA
20 ⸂απηγγελη δε אB (απηγγελλη δε 𝔓[75]) vs 𝔐A
20 °𝔓[75]B vs 𝔐A (οτι א) 20 ⸉𝔓[75]B vs 𝔐אA

21 ῾Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς, "Μήτηρ μου καὶ
ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν, οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες
καὶ ποιοῦντες °αὐτόν."

Wind and Wave Obey Jesus
(Mt. 8:23-27; Mk. 4:35-41)

22 ⸂Καὶ ἐγένετο⸃ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς
πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς,
"Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης." Καὶ ἀνήχθησαν.
23 Πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσε. Καὶ κατέβη λαῖλαψ
ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο, καὶ ἐκινδύ-
νευον.
24 Προσελθόντες δὲ[1] διήγειραν αὐτόν, λέγοντες, "᾿Επι-
στάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα!"
῾Ο δὲ ⸀ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ
ὕδατος. Καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. 25 Εἶπε δὲ
αὐτοῖς, "Ποῦ °ἐστιν ἡ πίστις ὑμῶν?"
Φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους,
"Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ
ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ?"

Jesus Heals a Demon-Possessed Man
(Mt. 8:28-34; Mk. 5:1-20)

26 Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν ⸀Γαδαρηνῶν, ἥτις
ἐστὶν ἀντιπέραν[2] τῆς Γαλιλαίας. 27 ᾿Εξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ
τὴν γῆν, ὑπήντησεν °αὐτῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως ⸂ὃς εἶχε
δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν. Καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο⸃
καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν ἀλλ᾿ ἐν τοῖς μνήμασιν. 28 ᾿Ιδὼν δὲ
τὸν ᾿Ιησοῦν, °καὶ ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ
μεγάλῃ εἶπε, "Τί ἐμοὶ καὶ σοί, ᾿Ιησοῦ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ

---

[1]24 προσελθοντες δε M𝔭[75vid]אBA, TR Cr vs και προσελθοντες Mʳ
[2]26 αντιπεραν M, TR vs αντιπερα Mʳ𝔊 (h.C) A, Cr

---

21 °𝔊 (h.C) A vs M 22 ⸂εγενετο δε 𝔊 (h.C) A vs M
24 ⸀διεγερθεις 𝔭[75vid]אB vs 𝔐A 25 °𝔭[75vid]אBA vs 𝔐
26 ⸀Γερασηνων 𝔭[75]B vs 𝔐A; (Γεργεσηνων א) 27 °𝔊 (h.C) vs 𝔐A
27 ⸂εχων δαιμονια και χρονω ικανω ουκ ενεδυσατο ιματιον
𝔭[75vid]א*B vs 𝔐A 28 °𝔊 (h.C) vs 𝔐A

῾Υψίστου? Δέομαί σου, μή με βασανίσῃς!" 29 Παρήγγειλε
γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ
ἀνθρώπου. Πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ
⸀[1]ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσι καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ
διαρρήσσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ ⸀[2]δαίμονος εἰς τὰς
ἐρήμους.
30 ᾿Επηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ ᾿Ιησοῦς, °λέγων, "Τί ⸂[1]σοι
ἐστὶν ὄνομα⸃?"
῾Ο δὲ εἶπε, "•Λεγεών," ὅτι ⸂[2]δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν⸃
εἰς αὐτόν. 31 Καὶ ⸀παρεκάλει αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς
εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν.
32 Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν ⸀[1]βοσκομένων ἐν τῷ
ὄρει. Καὶ ⸀[2]παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐ-
κείνους εἰσελθεῖν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. 33 ᾿Εξελθόντα δὲ
τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον[1] εἰς τοὺς χοίρους,
καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ
ἀπεπνίγη. 34 ᾿Ιδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ ⸀γεγενημένον
ἔφυγον καὶ[2] ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς.
35 ᾿Εξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν
᾿Ιησοῦν, καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ᾿ οὗ τὰ
δαιμόνια ⸀ἐξεληλύθει, ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ
τοὺς πόδας τοῦ ᾿Ιησοῦ. Καὶ ἐφοβήθησαν. 36 ᾿Απήγγειλαν
δὲ αὐτοῖς °καὶ οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. 37 Καὶ
ἠρώτησαν[3] αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν
⸀Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ᾿ αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ
συνείχοντο. Αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς °τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν.

---

[1]33 εισηλθον 𝔐𝔊A, Cr vs εισηλθεν TR
[2]34 και 𝔐𝔊A, Cr vs +απελθοντες TR
[3]37 ηρωτησαν M[pt], TR vs ηρωτησεν M[pt]𝔊 (h.𝔭[75]) A, Cr

---

29 ⸀[1]εδεσμευετο אB vs 𝔐AC 29 ⸀[2]δαιμονιου 𝔊 vs 𝔐A
30 °𝔊 vs 𝔐AC 30 ⸂[1]132 𝔭[75vid]אB vs 𝔐A; (31 C*)
30 •Λεγιων א*B* vs 𝔐𝔭[75]AC
30 ⸂[2]312 𝔭[75vid]אB vs 𝔐A (δαιμονια πολλα εισηλθον C)
31 ⸀παρεκαλουν 𝔊 (h.𝔭[75]) vs MA 32 ⸀[1]βοσκομενη 𝔊 vs MAC
32 ⸀[2]παρεκαλεσαν 𝔊 vs 𝔐א*A 34 ⸀γεγονος 𝔊 (𝔭[75vid]) A vs M
35 ⸀εξηλθεν 𝔊 vs 𝔐AC 36 °𝔊 vs 𝔐A
37 ⸀Γερασηνων 𝔊 vs 𝔐A; (Γεργεσηνων א*) 37 °𝔊 (h.𝔭[75]) vs 𝔐A

38 ⸀Ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ᾽ οὗ ἐξεληλύθει τὰ
δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ. Ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν □ὁ Ἰησοῦςˋ
λέγων, **39** "Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα
ʿἐποίησέ σοι ὁ Θεός.ˋ" Καὶ ἀπῆλθε καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν
κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

Jesus Restores a Girl and Heals a Woman
(Mt. 9:18-26; Mk. 5:21-43)

40 ʿἘγένετο δὲ ἐνˋ τῷ ⸀ὑποστρέψαι τὸν Ἰησοῦν, ἀπε-
δέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος, ἦσαν γὰρ πάντες προσδο-
κῶντες αὐτόν. **41** Καὶ ἰδού, ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος,
καὶ ⸀αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε. Καὶ πεσὼν
παρὰ τοὺς πόδας °τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελ-
θεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, **42** ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν
αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. Ἐν δὲ τῷ
ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.

43 Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα,
ἥτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον[1] οὐκ
ἴσχυσεν ⸀ὑπ᾽ οὐδενὸς θεραπευθῆναι, **44** προσελθοῦσα
ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. Καὶ
παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς.

45 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, "Τίς ὁ ἁψάμενός μου?"

Ἀρνουμένων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος □¹καὶ οἱ μετ᾽
αὐτοῦ,ˋ "Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλί-
βουσι, □²καὶ λέγεις, 'Τίς ὁ ἁψάμενός μουˋ?' "

46 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, "Ἥψατό μού τις, ἐγὼ γὰρ
ἔγνων δύναμιν ⸀ἐξελθοῦσαν ἀπ᾽ ἐμοῦ." **47** Ἰδοῦσα δὲ ἡ
γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέμουσα ἦλθε καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ,
δι᾽ ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν °αὐτῷ ἐνώπιον

---

[1]43 ιατροις προσαναλωσασα ολον τον βιον 𝔐 ℵAC, [Cr] vs – 𝔓^{75}B vs εις ιατρους προσαναλωσασα ολον τον βιον TR

---

38 ⸀εδειτο B vs 𝔐 ℵ*C*; (εδεειτο A; εδετο 𝔓$^{75 vid}$) 38 □ℵB vs 𝔐 AC
39 ʿ2134 Ɛ vs 𝔐 A; (σοι ο Κυριος πεποιηκεν C*)
40 ʿεν δε 𝔓^{75}B vs 𝔐 ℵ*AC 40 ⸀υποστρεφειν Ɛ vs 𝔐 AC
41 ⸀ουτος 𝔓^{75}B vs 𝔐 ℵA 41 °ℵ*B vs 𝔐 AC, [Cr]
43 ⸀απ 𝔓^{75}BA vs 𝔐 ℵC 45 □¹𝔓^{75}B vs M (και οι συν αυτω ℵAC)
45 □²Ɛ vs 𝔐 A (τι for τις C*) 46 ⸀εξεληλυθυιαν Ɛ vs 𝔐 AC
47 °Ɛ (h.C)A vs 𝔐

παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. **48** Ὁ δὲ εἶπεν
αὐτῇ "°Θάρσει, •θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Πορεύου
εἰς εἰρήνην."

49 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταί τις παρὰ τοῦ ἀρχι-
συναγώγου, λέγων °αὐτῷ ὅτι "Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου.
⸀Μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον."

50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ, °λέγων, "Μὴ
φοβοῦ, μόνον ⸀πίστευε καὶ σωθήσεται." **51** Ἐλθὼν[1] δὲ εἰς
τὴν οἰκίαν ʿοὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδέναˋ εἰ μὴ Πέτρον καὶ
Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον[2] καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν
μητέρα. **52** Ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. Ὁ
δὲ εἶπε, "Μὴ κλαίετε· ⸀οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει."
53 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. **54** Αὐτὸς
δὲ □ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶˋ κρατήσας τῆς χειρὸς
αὐτῆς, ἐφώνησε λέγων, "Ἡ παῖς, ⸀ἐγείρου." **55** Καὶ ἐπέ-
στρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα. Καὶ
διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. **56** Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς
αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

Jesus Sends Out the Twelve
(Mt. 10:5-15; Mk. 6:7-13)

9 Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα[3] ἔδωκεν αὐτοῖς
δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ
νόσους θεραπεύειν. **2** Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι ʿτοὺς ἀσθενοῦντας.ˋ
3 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, "Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε

---

[1]51 ελθων 𝔐 Ɛ (h.𝔓^{75}) A, Cr vs εισελθων TR
[2]51 Ιωαννην και Ιακωβον 𝔐 C (𝔓^{75}) (B), Cr vs Ιακωβον και Ιωαννην ℵA, TR
[3]1 δωδεκα M𝔓^{75}BA, Cr vs +μαθητας αυτου TR vs +αποστολους ℵC*

---

48 °Ɛ vs 𝔐 AC 48 •θυγατηρ B vs 𝔐 ℵAC 49 °ℵB vs 𝔐 AC
49 ⸀μηκετι Ɛ vs 𝔐 AC 50 °Ɛ vs 𝔐 AC
50 ⸀πιστευσον B vs 𝔐 ℵAC
51 ʿουκ αφηκεν εισελθειν τινα συν αυτω BC* vs 𝔐 A; (ουδενα αφηκεν συνεισελθειν αυτω ℵ) 52 ⸀ου γαρ Ɛ (h.𝔓^{75}) vs MA
54 □Ɛ vs M (εκβαλλων παντας εξω και A; εκβαλων παντας και C*) 54 ⸀εγειρε Ɛ (h.𝔓^{75}) vs 𝔐 A
2 ʿτους ασθενεις ℵA, [Cr] vs 𝔐 C; (– B)

⸀ῥάβδους μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον, μήτε
°ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν. 4 Καὶ εἰς ἣν ἂν[1] οἰκίαν εἰσέλθητε,
ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. 5 Καὶ ὅσοι ἐὰν[2] μὴ
⸀[1]δέξωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης °καὶ
τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ⸀[2]ἀποτινάξατε εἰς
μαρτύριον ἐπ᾽ αὐτούς." 6 Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ
τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

John the Baptist Is Beheaded
(Mt. 14:1-12; Mk. 6:14-29)

7 Ἤκουσε δὲ Ἡρῴδης ⸂ὁ τετράρχης⸃ τὰ γινόμενα ⸋ὑπ᾽
αὐτοῦ⸌ πάντα· καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων ὅτι
Ἰωάννης ⸀ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, 8 ὑπό τινων δὲ ὅτι Ἠλίας
ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης ⸀εἷς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.
9 ⸂Καὶ εἶπεν⸃ Ἡρῴδης,[3] "Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς
δέ ἐστιν οὗτος περὶ οὗ °ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα?" Καὶ ἐζήτει
ἰδεῖν αὐτόν.

Jesus Feeds About Five Thousand Men
(Mt. 14:13-21; Mk. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ
ὅσα ἐποίησαν. Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησε κατ᾽
ἰδίαν εἰς ⸂τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης⸃ Βηθσαϊδάν.[4]
11 Οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ ⸀δεξάμενος
αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ
τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο.

---

[1]4 αν M𝔈 (h.𝔓75)A, TR Cr vs — Mr
[2]5 εαν M𝔓75C vs αν ℵBA, TR Cr
[3]9 Ηρωδης 𝔐ℵAC, Cr vs ο Ηρωδης B, TR
[4]10 Βηθσαιδαν MptA vs Βηθσαιδα MptBC, TR Cr vs Βηδσαιδα 𝔓75 vs — ℵ*

3 ⸀ραβδον 𝔈 (h.𝔓75) vs MA   3 °𝔈 (h.𝔓75) vs 𝔐A, [Cr]
5 ⸀[1]δεχωνται 𝔈 (h.𝔓75)A vs 𝔐   5 °𝔈 vs 𝔐A
5 ⸀[2]αποτινασσετε ℵB vs 𝔐AC
7 ⸂ο τετρααρχης C vs 𝔐BA; (— ℵ*)   7 ⸋𝔈 vs 𝔐A
7 ⸀ηγερθη 𝔈 vs 𝔐A   8 ⸀τις 𝔈 (h.𝔓75) vs 𝔐A
9 ⸂ειπεν δε 𝔈 vs 𝔐A   9 °𝔈 vs 𝔐A
10 ⸂πολιν καλουμενην 𝔓75B vs 𝔐C (2134 A; 12 ℵ*)
11 ⸀αποδεξαμενος 𝔈 vs 𝔐AC

12 Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ
δώδεκα εἶπον αὐτῷ, "Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ⸀ἀπελ-
θόντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ °τοὺς ἀγροὺς κατα-
λύσωσι καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ
ἐσμέν."
13 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, "Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν."
Οἱ δὲ εἶπον, "Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ ⸂πέντε ἄρτοι⸃ καὶ
ἰχθύες δύο,[1] εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν[2] εἰς
πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα." 14 Ἦσαν γὰρ ὡσεὶ
ἄνδρες πεντακισχίλιοι.
Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, "Κατακλίνατε αὐτοὺς
κλισίας ⸆ ἀνὰ πεντήκοντα." 15 Καὶ ἐποίησαν οὕτω, καὶ
⸀ἀνέκλιναν ἅπαντας. 16 Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ
τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγη-
σεν αὐτοὺς καὶ κατέκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
⸀παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ. 17 Καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν
πάντες, καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων
κόφινοι δώδεκα.

Peter Confesses Jesus as the Christ
(Mt. 16:13-20; Mk. 8:27-30)

18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰ
μόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς,
λέγων, "Τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι?"
19 Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, "Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν,
ἄλλοι δὲ Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων
ἀνέστη."
20 Εἶπε δὲ αὐτοῖς, "Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι?"
Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος[3] εἶπε, "Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ."

---

[1]13 ιχθυες δυο 𝔐𝔈 (h.𝔓75) A, Cr vs δυο ιχθυες TR
[2]13 αγορασωμεν M𝔈 (h.𝔓75) A, TR Cr vs αγορασομεν Mr
[3]20 αποκριθεις δε ο Πετρος MptA, TR vs αποκριθεις δε Πετρος Mpt vs Πετρος δε αποκριθεις 𝔈 (𝔓75vid), Cr

12 ⸀πορευθεντες 𝔈A vs 𝔐   12 °𝔈 vs 𝔐AC
13 ⸂21 ℵ*B vs 𝔐A (επτα αρτοι C)   14 ⸆ωσει 𝔈 (h.𝔓75), [Cr] vs 𝔐A
15 ⸀κατεκλιναν ℵB vs 𝔐AC   16 ⸀παραθειναι 𝔈 vs 𝔐A

Jesus Predicts His Death and Resurrection
(Mt. 16:21-23; Mt. 8:31-33)

21 Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλε μηδενὶ ⸀εἰπεῖν
τοῦτο, 22 εἰπὼν ὅτι "Δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου πολλὰ
παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ
ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι."

Take Up the Cross and Follow Him
(Mt. 16:24-28; Mk. 8:34-9:1)

23 Ἔλεγε δὲ πρὸς πάντας, "Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου
⸀1ἐλθεῖν, ⸀2ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν
αὐτοῦ,[1] καὶ ἀκολουθείτω μοι. 24 Ὃς γὰρ ἐὰν[2] θέλῃ τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. 25 Τί
γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον,
ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς? 26 Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισ-
χυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώ-
που ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ
Πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. 27 Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς,
εἰσί τινες τῶν ⸀ὧδε ἑστώτων[3] οἳ οὐ μὴ γεύσωνται[4]
θανάτου ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ."

Jesus Is Transfigured on the Mount
(Mt. 17:1-13; Mk. 9:2-13)

28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι
ὀκτώ, °καὶ παραλαβὼν[5] Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον,
ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. 29 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ

---

[1]23 αυτου MC vs +καθ᾽ ημεραν ϾA, TR Cr
[2]24 εαν MℵC vs αν BA, TR Cr
[3]27 εστωτων MAC vs εστηκοτων M'ℵB, TR Cr
[4]27 γευσωνται 𝔐 𝔭45Ͼ (h.𝔭75) A, Cr vs γευσονται TR
[5]28 παραλαβων 𝔐 ϾA, Cr vs +τον TR

---

21 ⸀λεγειν Ͼ (h.𝔭75) A vs M
23 ⸀1ερχεσθαι ϾA vs M
23 ⸀2αρνησασθω ℵA vs 𝔐 Ͼ
27 ⸀αυτου Ͼ vs 𝔐 AC
28 °ℵ*B vs 𝔐 AC, [Cr]

προσεύχεσθαι αὐτόν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ
ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. 30 Καὶ
ἰδού, ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς
καὶ Ἠλίας, 31 οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον
αὐτοῦ ἣν ⸀ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ. 32 Ὁ δὲ
Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ·
διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο
ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. 33 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ᾽ αὐτοῦ, εἶπεν[1] Πέτρος πρὸς τὸν
Ἰησοῦν, "Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ
ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν Μωσῇ[2] καὶ μίαν
Ἠλίᾳ," μὴ εἰδὼς ὃ λέγει.
34 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νεφέλη καὶ
⸀ἐπεσκίασεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ⸂ἐκείνους
εἰσελθεῖν⸃ εἰς τὴν νεφέλην. 35 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς
νεφέλης λέγουσα, "Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ⸀ἀγαπητός.
Αὐτοῦ ἀκούετε!" 36 Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὑρέθη
ὁ[3] Ἰησοῦς μόνος. Καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγ-
γειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ⸀ἑωράκασιν.

Jesus Heals a Boy with an Unclean Spirit
(Mt. 17:14-21; Mk. 9:14-29)

37 Ἐγένετο δὲ ⸂ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ⸃, κατελθόντων αὐτῶν
ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. 38 Καὶ ἰδού,
ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ⸀ἀνεβόησε, λέγων, "Διδάσκαλε,
δέομαί σου ἐπιβλέψαι[4] ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής
⸉ἐστί μοι.⸊ 39 Καὶ ἰδού, πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ

---

[1]33 ειπεν M[pt]A vs +ο M[pt]𝔭45 Ͼ, TR Cr
[2]33 μιαν M(ω)σ(η) 𝔐 𝔭45ϾA, Cr vs Μωσει μιαν ℵ, TR
[3]36 ο M[pt], TR vs −M[pt]𝔭45ϾA, Cr
[4]38 επιβλεψαι M[pt]𝔭45BA(C), Cr vs επιβλεψον M[pt]ℵ, TR

---

31 ⸀ημελλεν ϾA vs 𝔐 B; (εμελλον 𝔭45)
34 ⸀επεσκιαζεν Ͼ vs 𝔐 𝔭45AC
34 ⸂εισελθειν αυτους ℵB (⸉C) vs 𝔐 𝔭45A; (εισελθειν 𝔭75)
35 ⸀εκλελεγμενος 𝔭45Ͼ vs 𝔐 AC
36 ⸀εωρακαν B vs 𝔐 ℵA (εορακασιν C*); (εορακεν 𝔭45*)
37 ⸂2-4 ℵB vs 𝔐 AC; (της ημερας 𝔭45)
38 ⸀εβοησεν 𝔭45Ͼ vs 𝔐 A
38 ⸉𝔭45vidϾ (h.𝔭75) A vs M

ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ
μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ᾿ αὐτοῦ, συντρῖβον αὐτόν. **40** Καὶ
ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν[1] αὐτό, καὶ οὐκ
ἠδυνήθησαν."
41 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, "Ὦ γενεὰ ἄπιστος
καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ
ἀνέξομαι ὑμῶν? Προσάγαγε τὸν υἱόν σου ὧδε."[2] **42** Ἔτι δὲ
προσερχομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ
συνεσπάραξεν. Ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ
ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν
τῷ πατρὶ αὐτοῦ. **43** Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ
μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ.

Jesus Again Predicts His Death
(Mt. 17:22, 23; Mk. 9:30-32)

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ⸀ἐποίησεν ⸋ὁ
Ἰησοῦς,⸌ εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, **44** "Θέσθε ὑμεῖς
εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους, ὁ γὰρ Υἱὸς τοῦ
Ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων."
45 Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμ-
μένον ἀπ᾿ αὐτῶν ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο
ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

Who Is the Greatest?
(Mt. 18:1-5; Mk. 9:33-37)

46 Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων
αὐτῶν. **47** Ὁ δὲ Ἰησοῦς ⸀[1]ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς
καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος ⸀[2]παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ
παρ᾿ ἑαυτῷ, **48** καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο
τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ⸀[1]ἐὰν

---

[1]40 εκβαλωσιν 𝔐Є (h.𝔭^{75}) A, Cr vs εκβαλλωσιν TR
[2]41 τον υιον σου ωδε 𝔐AC vs ωδε τον υιον σου Є, TR Cr

---

43 ⸀εποιει ЄA vs 𝔐 43 ⸋Є vs 𝔐AC
47 ⸀[1]ειδως ℵB vs MAC 47 ⸀[2]παιδιον Є vs 𝔐ℵA
48 ⸀[1]αν 𝔭^{75}B vs 𝔐AC; (− ℵ)

ἐμὲ δέξηται δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. Ὁ γὰρ
μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν[1] ὑπάρχων οὗτος ⸀[2]ἔσται μέγας."

Jesus Forbids Sectarianism
(Mk. 9:38-40)

49 Ἀποκριθεὶς δὲ °ὁ Ἰωάννης εἶπεν, "Ἐπιστάτα,
εἴδομέν τινα ⸀[1]ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα[2] δαιμόνια,
καὶ ⸀[2]ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ᾿ ἡμῶν."
50 ⸂Καὶ εἶπε⸃ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, "Μὴ κωλύετε, ὃς
γὰρ οὐκ ἔστι καθ᾿ ⸀[1]ἡμῶν ὑπὲρ ⸀[2]ἡμῶν ἐστιν."

A Samaritan Village Rejects the Savior

51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς
ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον °αὐτοῦ ⸀ἐστή-
ριξε τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, **52** καὶ ἀπέστειλεν
ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ.[3] Καὶ πορευθέντες
εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ⸀ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ.
53 Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν
πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. **54** Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ
°αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπον, "Κύριε, θέλεις εἴπωμεν
πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτοὺς
⸋ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε⸌?"
55 Στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν, "Οὐκ
οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς. **56** Ὁ γὰρ Υἱὸς τοῦ
Ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι ἀλλὰ
σῶσαι."[4] Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

---

[1]48 υμιν MЄA, TR Cr vs υμων M^{r}
[2]49 εκβαλλοντα 𝔐𝔭^{45}ЄA, Cr vs +τα TR
[3]52 αυτου M^{pt}Є, TR Cr vs εαυτου M^{pt}A vs −𝔭^{45}
[4]55,56 και ειπεν ουκ οιδατε οιου πνευματος εστε υμεις ο γαρ Υιος του Ανθρωπου ουκ ηλθε(ν) ψυχας ανθρωπων απολεσαι αλλα σωσαι M$^{pt\,vid}$, TR vs −M$^{pt\,vid}$𝔭^{45}ЄA, Cr

---

48 ⸀[2]εστιν Є vs 𝔐A 49 °𝔭$^{45\,vid\;75}$B vs 𝔐ℵA 49 ⸀[1]εν 𝔭^{45}Є vs 𝔐AC
49 ⸀[2]εκωλυομεν 𝔭$^{75\,vid}$ℵB vs 𝔐AC 50 ⸂ειπεν δε 𝔭^{45}Є vs 𝔐A
50 ⸀[1]υμων 𝔭^{45} ЄA vs M 50 ⸀[2]υμων BC vs 𝔐ℵ*A
51 °𝔭$^{45\;75\,vid}$B vs 𝔐ℵAC 51 ⸀εστηρισεν 𝔭^{45}BC vs 𝔐ℵA
52 ⸀ως 𝔭^{45}Є vs 𝔐AC 54 °𝔭^{45}Є vs 𝔐AC 54 ⸋𝔭^{45}Є vs 𝔐AC

Follow Him
(Mt. 8:18-22)

57 ⸀Ἐγένετο δὲ⸁ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέ
τις πρὸς αὐτόν, "Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν[1] ἀπέρχῃ,
°Κύριε."
58 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς
ἔχουσι καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ
Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ."
59 Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον, "Ἀκολούθει μοι."
Ὁ δὲ εἶπε, "°Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον
θάψαι τὸν πατέρα μου."
60 Εἶπε δὲ αὐτῷ ⸋ὁ Ἰησοῦς,⸌ "Ἄφες τοὺς νεκροὺς
θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ."
61 Εἶπε δὲ καὶ ἕτερος, "Ἀκολουθήσω σοι, Κύριε, πρῶτον
δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου."
62 Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν,[2] "Οὐδεὶς ⸀[1]ἐπιβαλὼν
τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ᾽ ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω⸁,
εὔθετός ἐστιν ⸀[2]εἰς τὴν βασιλείαν⸁ τοῦ Θεοῦ."

Jesus Sends Out the Seventy

10 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος °καὶ ἑτέρους
ἑβδομήκοντα ⸆[1], καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο
⸆[2]πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ
⸀ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. **2** Ἔλεγεν ⸀οὖν πρὸς αὐτούς, "Ὁ
μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ
Κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας[3] εἰς τὸν

[1]57 αν M^{pt}𝔓^{75}*א, TR vs εαν M^{pt}𝔓^{45}BAC, Cr
[2]62 ο Ιησους προς αυτον 𝔐AC vs προς αυτον ο Ιησους א, TR [Cr] vs ο Ιησους 𝔓$^{45\ 75}$B
[3]2 εκβαλη εργατας 𝔐אAC vs εργατας εκβαλη B, Cr vs εκβαλλη εργατας TR vs εργατης εκβαλη 𝔓^{75}

57 ⸀και 𝔓^{45}Ɛ vs 𝔐A 57 °𝔓^{45}Ɛ vs 𝔐AC
59 °B* vs 𝔐𝔓^{45}ƐA, [Cr] 60 ⸋𝔓^{45}Ɛ vs 𝔐AC
62 ⸀[1]1-3 5-11 B (επιβαλλων 2-3 5-11 𝔓^{75}) vs 𝔐אC (επιβαλλων 2-11 A); (9-11 8 7 1-6 𝔓$^{45\,vid}$)
62 ⸀[2]τη βασιλεια א*B (+ εν before τη 𝔓^{75}) vs 𝔐AC
1 °𝔓^{75}B vs 𝔐אAC
1 ⸆[1]δυο 𝔓^{75}B, [Cr] vs 𝔐אAC 1 ⸆[2]δυο B, [Cr] vs 𝔐אAC
1 ⸀ημελλεν Ɛ (h.𝔓^{75})A vs M 2 ⸀δε Ɛ (h.𝔓^{75}) vs 𝔐A

θερισμὸν αὐτοῦ. **3** Ὑπάγετε· ἰδού, °ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς
ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. **4** Μὴ βαστάζετε •βαλάντιον, μὴ
πήραν, μηδὲ[1] ὑποδήματα, καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν
ἀσπάσησθε. **5** Εἰς ἣν δ᾽ ἂν ⸀οἰκίαν εἰσέρχησθε,⸁ πρῶτον
λέγετε, 'Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ.' **6** Καὶ ἐὰν[2] ⸂ᾖ ἐκεῖ⸃ υἱὸς[3]
εἰρήνης, ⸀ἐπαναπαύσεται ἐπ᾽ αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ
μή γε, ἐφ᾽ ὑμᾶς ἀνακάμψει. **7** Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε,
ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ᾽ αὐτῶν, ἄξιος γὰρ ὁ
ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ °ἐστι. Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας
εἰς οἰκίαν. **8** Καὶ εἰς ἣν ἂν[4] πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχων-
ται[5] ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν. **9** Καὶ θεραπεύ-
ετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς, 'Ἤγγικεν
ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.' **10** Εἰς ἣν δ᾽ ἂν πόλιν ⸀εἰσέρ-
χησθε, καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας
αὐτῆς εἴπατε, **11** 'Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν
ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν ⸆ ἀπομασσόμεθα ὑμῖν. Πλὴν τοῦτο
γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ⸋ἐφ᾽ ὑμᾶς⸌ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.'
12 Λέγω[6] ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτό-
τερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

Woe to the Impenitent Cities
(Mt. 11:20-24)

13 "Οὐαί σοι, Χοραζίν![7] Οὐαί σοι, Βηθσαϊδά! Ὅτι εἰ ἐν
Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ⸀[1]ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν

[1]4 μηδε MAC, TR vs μη M^{r}Ɛ, Cr
[2]6 εαν MƐA, Cr vs + μεν M^{r}, TR
[3]6 υιος 𝔐ƐA, Cr vs ο υιος א*, TR
[4]8 αν M^{pt}Ɛ, Cr vs δ᾽αν M^{pt}A, TR
[5]8 δεχωνται M$^{pt\,vid}$Ɛ (h.𝔓^{75})A, TR Cr vs δεχονται M$^{pt\,vid}$
[6]12 λεγω M𝔓^{45}ƐA, Cr vs + δε א, TR
[7]13 Χοραζιν M^{pt}, TR Cr vs Χωραζιν M^{pt} vs Χοραζειν 𝔓^{45}ƐA

3 °ƐA vs 𝔐C 4 •βαλλαντιον ƐA vs M
5 ⸀εισελθητε οικιαν 𝔓^{75}(א)B vs 𝔐A; (οικιαν εισελθητε C)
6 ⸂𝔓^{75}B vs 𝔐אAC 6 ⸀επαναπαησεται Ɛ vs 𝔐AC
7 °Ɛ vs 𝔐AC 10 ⸀εισελθητε 𝔓$^{45\,vid}$Ɛ (εισηλθητε 𝔓^{75}) vs 𝔐A
11 ⸆εις τους ποδας 𝔓$^{45\,vid}$Ɛ (+ ημων after ποδας AC) vs M
11 ⸋𝔓^{45}Ɛ vs 𝔐AC 13 ⸀[1]εγενηθησαν אB (εγεννηθησαν 𝔓^{75}) vs 𝔐AC

ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ ⸀2καθήμεναι
μετενόησαν. 14 Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται
ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. 15 Καὶ σύ, •Καπερναούμ, ⸀1ἡ ἕως °τοῦ
οὐρανοῦ ⸀2ὑψωθεῖσα, ἕως⸆ Ἅιδου ⸀3καταβιβασθήσῃ. 16 Ὁ
ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ,
ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με."

The Seventy Return with Joy

17 Ὑπέστρεψαν δὲ ⸂οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς,⸃ λέ-
γοντες, "Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ
ὀνόματί σου."
18 Εἶπε δὲ αὐτοῖς, "Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς
ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. 19 Ἰδού, ⸀δίδωμι ὑμῖν
τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ
ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ
ἀδικήσῃ. 20 Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα
ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ[1] ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν
⸀ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς."

Jesus Rejoices in the Spirit
(Mt. 11:25-27, 13:16,17)

21 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο ⸆1 τῷ Πνεύματι ⸆2 ⸋ὁ
Ἰησοῦς⸌ καὶ εἶπεν, "Ἐξομολογοῦμαί σοι, Πάτερ, Κύριε τοῦ
οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ
συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. Ναί, ὁ Πατήρ,
ὅτι οὕτως ⸉ἐγένετο εὐδοκία⸊ ἔμπροσθέν σου." 22 ⸋Καὶ

---

[1]20 δε 𝔐 𝔓45 ϾA, Cr vs +μαλλον TR

---

13 ⸀2καθημενοι ϾA vs 𝔐 𝔓45 15 •Καφαρναουμ 𝔓45Ͼ vs 𝔐 A
15 ⸀1μη 𝔓45Ͼ vs 𝔐 AC 15 °𝔓45Ͼ vs 𝔐 A
15 ⸀2υψωθηση 𝔓45Ͼ vs 𝔐 AC
15 ⸆του Αιδου 𝔓75B (ο Αιδου ℵ*) vs 𝔐 𝔓45AC
15 ⸀3καταβηση 𝔓75B vs 𝔐 𝔓45ℵAC
17 ⸂οι εβδομηκοντα δυο μετα χαρας 𝔓45 75B, [Cr] vs 𝔐 ℵC (3412 A) 19 ⸀δεδωκα Ͼ vs 𝔐 𝔓45A
20 ⸀ε(γ)γεγραπται Ͼ vs 𝔐 AC
21 ⸆1εν 𝔓45ℵ,[Cr] vs 𝔐 ϾA 21 ⸆2τω Αγιω Ͼ vs 𝔐 𝔓45vidA
21 ⸋𝔓45vidϾ vs 𝔐 AC 21 ⸉Ͼ vs 𝔐 ℵA 22 ⸋𝔓45Ͼ vs 𝔐 AC*

στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπε,⸌ "Πάντα μοι παρεδόθη[1]
ὑπὸ τοῦ Πατρός μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ Υἱὸς εἰ
μὴ ὁ Πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ Πατὴρ εἰ μὴ ὁ Υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν
βούληται ὁ Υἱὸς ἀποκαλύψαι." 23 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς
μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπε, "Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ
βλέποντες ἃ βλέπετε. 24 Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ
προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ
οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν."

The Parable of the Good Samaritan

25 Καὶ ἰδού, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτὸν °καὶ
λέγων, "Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονο-
μήσω?"
26 Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν, "Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται?
Πῶς ἀναγινώσκεις?"
27 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, "«Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν
Θεόν σου ἐξ ὅλης °τῆς καρδίας σου καὶ ⸂1ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς⸃
σου καὶ ⸂2ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος⸃ σου καὶ ⸂3ἐξ ὅλης τῆς
διανοίας⸃ σου,» καὶ «τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.»"
28 Εἶπε δὲ αὐτῷ, "Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει καὶ
ζήσῃ."
29 Ὁ δὲ θέλων ⸀δικαιοῦν ἑαυτὸν εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν,
"Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον?"
30 Ὑπολαβὼν °1δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, "Ἄνθρωπός τις
κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχώ, καὶ λῃσταῖς
περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες[2] αὐτὸν καὶ πληγὰς
ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ °2τυγχάνοντα.
31 Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ
ἐκείνῃ. Καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. 32 Ὁμοίως δὲ καὶ
Λευίτης °γενόμενος κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν

---

[1]22 μοι παρεδοθη 𝔐 ϾA, Cr vs παρεδοθη μοι TR
[2]30 εκδυσαντες Mpt 𝔓45ϾA, TR Cr vs εξεδυσαν Mpt

---

25 °𝔓75vidℵB vs 𝔐 AC 27 °𝔓75B vs 𝔐 ℵAC, [Cr]
27 ⸂1εν ολη τη ψυχη Ͼ vs 𝔐 AC 27 ⸂2εν ολη τη ισχυι Ͼ vs 𝔐 AC
27 ⸂3εν ολη τη διανοια Ͼ vs 𝔐 AC 29 ⸀δικαιωσαι 𝔓45vidϾ vs 𝔐 A
30 °1Ͼ (h.C) vs 𝔐 A 30 °2𝔓45Ͼ vs 𝔐 A (τυγχανονταν C*)
32 °𝔓75B vs 𝔐 𝔓45AC, [Cr]; (−verse 32 ℵ*)

---

27 Deut. 6:5; Lev. 19:18

ἀντιπαρῆλθε. 33 Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθε κατ᾽
αὐτὸν καὶ ἰδὼν °αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη, 34 καὶ προσελθὼν
κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον·
ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς
πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. 35 Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον
°¹ἐξελθών, ἐκβαλὼν ⸉δύο δηνάρια ἔδωκε⸊ τῷ πανδοχεῖ,
καὶ εἶπεν °²αὐτῷ, ‘‘Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν
προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω
σοι.’ 36 Τίς °οὖν τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι[1]
γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς?”
37 Ὁ δὲ εἶπεν, “Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ᾽ αὐτοῦ.”
Εἶπεν ⸀οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, “Πορεύου καὶ σὺ ποίει
ὁμοίως.”

Mary and Martha Worship and Serve

38 ⸂Ἐγένετο δὲ ἐν⸃ τῷ πορεύεσθαι αὐτούς, °καὶ αὐτὸς
εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά. Γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα
ὑπεδέξατο αὐτὸν ⸋εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.⸌ 39 Καὶ τῇδε ἦν
ἀδελφὴ καλουμένη •Μαρία °ἡ καὶ ⸀¹παρακαθίσασα ⸀²παρὰ
τοὺς πόδας τοῦ ⸀³Ἰησοῦ ἤκουε τὸν λόγον[2] αὐτοῦ. 40 Ἡ δὲ
Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ
εἶπε, “Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με
κατέλειπε[3] διακονεῖν? Εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντι-
λάβηται!”
41 Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,[4] “Μάρθα,
Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ ⸀τυρβάζῃ περὶ πολλά. 42 Ἑνὸς δέ

[1]36 πλησιον δοκει σοι 𝔐ϾA, Cr vs δοκει σοι πλησιον 𝔓45, TR
[2]39 τον λογον Mpt𝔓45ϾA, TR Cr vs των λογων Mpt
[3]40 κατελειπε(ν) 𝔐B*AC vs κατελιπεν 𝔓45 75א, TR Cr
[4]41 ειπεν αυτη ο Ιησους MptB*AC*, TR vs ο Ιησους ειπεν αυτη Mpt vs ειπεν αυτη ο Κυριος 𝔓75א, Cr vs ο Κυριος ειπεν αυτη 𝔓45

33 °𝔓45Ͼ vs 𝔐AC   35 °¹𝔓45Ͼ vs 𝔐AC
35 ⸉312 𝔓45 75B vs 𝔐אAC   35 °²𝔓45 75B vs 𝔐אAC
36 °𝔓45Ͼ vs 𝔐AC   37 ⸀δε 𝔓45Ͼ vs MA   38 ⸂εν δε 𝔓45Ͼ vs 𝔐AC
38 °𝔓45Ͼ vs 𝔐AC   38 ⸋𝔓45 75B vs 𝔐A (εις την οικιαν א*C*)
39 •Μαριαμ Ͼ vs 𝔐𝔓45B*A   39 °𝔓45 75א* vs 𝔐B*AC, [Cr]
39 ⸀¹παρακαθεσθεισα ϾA vs 𝔐𝔓45   39 ⸀²προς Ͼ vs 𝔐𝔓45vidA
39 ⸀³ Κυριου א vs 𝔐𝔓45 75B*A; (αυτου C*)
41 ⸀θορυβαζη 𝔓45Ͼ vs 𝔐A

ἐστι χρεία, •Μαρία ⸀δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις
οὐκ ἀφαιρεθήσεται °ἀπ᾽ αὐτῆς.”

Jesus Teaches the Model Prayer
(Mt. 6:5-15)

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσ-
ευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, “Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι,
καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.”
2 Εἶπε δὲ αὐτοῖς, “ Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε,

Πάτερ ⸋¹ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,⸌
Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.
Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου.
⸋²Γενηθήτω τὸ θέλημά σου,
Ὡς ἐν οὐρανῷ,⸌ ⸋³καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.⸌
3 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ᾽
ἡμέραν.
4 Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν,
Καὶ γὰρ αὐτοὶ ⸀ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν.
Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν,
⸋Ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.⸌”

A Friend Comes at Midnight

5 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, “Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ
πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ, ‘Φίλε,
χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, 6 ἐπειδὴ φίλος[1] παρεγένετο ἐξ
ὁδοῦ πρός με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ·’ 7 κἀκεῖνος
ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ, ‘Μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ
θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ᾽ ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην
εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι’? 8 Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ

[1]6 φιλος MC vs +μου ϾA, TR Cr

42 •Μαριαμ 𝔓75B vs 𝔐אAC   42 ⸀γαρ Ͼ vs 𝔐AC
42 °א*B vs 𝔐𝔓75AC   2 ⸋¹Ͼ vs 𝔐AC   2 ⸋²𝔓75B vs 𝔐אAC
2 ⸋³𝔓75B vs 𝔐 (και επι γης AC; ουτω και επι γης א*)
4 ⸀αφιομεν ϾA vs 𝔐א*   4 ⸋Ͼ vs 𝔐A(C)

οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστάς, διὰ τὸ εἶναι ⸀αὐτοῦ φίλον,⸌ διά γε
τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσον[1] χρῄζει.

Keep Asking, Seeking, Knocking
(Mt. 7:7-11)

9 "Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε,
καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται[2] ὑμῖν. 10 Πᾶς γὰρ ὁ
αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι
ἀνοιγήσεται.[3] 11 Τίνα δὲ ⸆ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς
□ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ⸌? Ἢ καὶ[4] ἰχθύν, ⸀μὴ ἀντὶ
ἰχθύος ὄφιν ⸉ἐπιδώσει αὐτῷ⸊? 12 ⸀Ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ᾠόν,
μὴ⸌ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον? 13 Εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ
ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ[5] διδόναι τοῖς τέκνοις
ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ Πατὴρ ⸀ὁ ἐξ οὐρανοῦ⸌ δώσει Πνεῦμα
Ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν?"

A House Divided Cannot Stand
(Mt. 12:22-30; Mk. 3:20-27)

14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, □καὶ αὐτὸ ἦν⸌ κωφόν.
Ἐγένετο δέ, τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός.
Καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. 15 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, "Ἐν
Βεελζεβοὺλ ⸆ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια."

---

[1]8 οσον 𝔐 vs οσων 𝔓^{45}𝔈A, TR Cr
[2]9 ανοιγησεται M$^{pt\ vid}$𝔈A, TR Cr vs ανοιχθησεται M$^{pt\ vid}$ vs ανυγησεται א
[3]10 ανοιγησεται M$^{pt\ vid}$C, TR [Cr] vs ανοιχθησεται M$^{pt\ vid}$A vs ανοιγεται 𝔓^{75}B vs ανυγησεται 𝔓^{45}(א)
[4]11 η και 𝔐A (⸉verse 12 before the η και in verse 11 C) vs η א vs — 𝔓$^{45\ 75}$B, Cr vs ει και TR
[5]13 δοματα αγαθα 𝔐𝔈A, Cr vs αγαθα δοματα 𝔓^{45}, TR

---

8 ⸀21 𝔓^{45vid}𝔈 vs 𝔐; (αυτον φιλον A)
11 ⸆εξ 𝔓^{45}𝔈A vs M 11 □𝔓$^{45\ 75}$B vs 𝔐אAC
11 ⸀και 𝔓$^{45\ 75}$B vs 𝔐אA (⸉verse 12 before the η και in verse 11 C)
11 ⸉𝔓^{75}B vs 𝔐𝔓^{45}אA (⸉verse 12 before the η και in verse 11 C)
12 ⸀η και αιτησει ωον 𝔓^{75}B (+μη א) vs M (η και αν αιτησει ωον μη A); (η και εαν αιτηση αρτον 𝔓^{45vid}; και εαν αιτησει ωον μη but ⸉ verse 12 before η και, verse 11 C)
13 ⸀23 𝔓^{75}א vs 𝔐BA, [Cr]; (υμων ο εξ ουρανου C; υμων ο ουρανιος 𝔓^{45}) 14 □𝔓^{45}𝔈A* vs 𝔐C, [Cr] 15 ⸆τω 𝔓^{45}𝔈 (των A) vs M

16 Ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον ⸉παρ᾽ αὐτοῦ ἐζήτουν
ἐξ οὐρανοῦ.⸊
17 Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς,
"Πᾶσα βασιλεία ἐφ᾽ ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ
οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. 18 Εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ᾽ ἑαυτὸν
διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ? Ὅτι λέγ-
ετε ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. 19 Εἰ δὲ ἐγὼ
ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι
ἐκβάλλουσι? Διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται.[1] 20 Εἰ δὲ
ἐν δακτύλῳ Θεοῦ ⸆ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν
ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. 21 Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς
καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ
τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. 22 Ἐπὰν δὲ °ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ
ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει ἐφ᾽ ᾗ
ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. 23 Ὁ μὴ ὢν
μετ᾽ ἐμοῦ κατ᾽ ἐμοῦ ἐστι, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ᾽ ἐμοῦ
σκορπίζει.

An Unclean Spirit Returns
(Mt. 12:43-45)

24 "Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώ-
που, διέρχεται δι᾽ ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν·
καὶ μὴ εὑρίσκον ⸆ λέγει, 'Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου
ὅθεν ἐξῆλθον.' 25 Καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρωμένον καὶ
κεκοσμημένον. 26 Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ⸉ἑπτὰ
ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ,⸊ καὶ ἐλθόντα[2] κατοι-
κεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου
χείρονα τῶν πρώτων."

---

[1]19 κριται υμων αυτοι εσονται M^{pt}, TR vs κριται αυτοι υμων εσονται M^{pt} vs αυτοι κριται υμων εσονται M^{pt}AC vs αυτοι υμων κριται εσονται 𝔓^{75}B, Cr vs αυτοι κριται εσονται υμων א vs αυτοι εσονται υμων κριται 𝔓^{45}
[2]26 ελθοντα M vs εισελθοντα M'𝔈A, TR Cr

---

16 ⸉45312 𝔓^{45}𝔈A vs 𝔐 20 ⸆εγω 𝔈, [Cr] vs 𝔐𝔓^{45}א*A
22 °𝔓^{45}𝔈 vs 𝔐AC 24 ⸆τοτε 𝔓^{75}B, [Cr] vs 𝔐𝔓^{45}א*AC
26 ⸉2-51 𝔈 vs 𝔐AC

Jesus Blesses the Doers of the Word

27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις
ʃγυνὴ φωνὴνʅ ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ, "Μακαρία ἡ κοιλία
ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας!"
28 Αὐτὸς δὲ εἶπε, "Μενοῦν °1γε μακάριοι οἱ ἀκούοντες
τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες °2αὐτόν!"

The Pharisees Seek a Sign
(Mt. 12:38-42; Mk. 8:11,12)

29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων, ἤρξατο λέγειν, "Ἡ
γενεὰ αὕτη ⊤πονηρά ἐστι. Σημεῖον ⸀ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ
δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ □τοῦ προφήτου.\
30 Καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς ʃσημεῖον τοῖς Νινευίταις,ʅ
οὕτως ἔσται καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ.
31 Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν
ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς, ὅτι
ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν
Σολομῶνος·[1] καὶ ἰδού, πλεῖον Σολομῶνος[2] ὧδε. 32 Ἄνδρες
Νινευὴ[3] ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης
καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα
Ἰωνᾶ· καὶ ἰδού, πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.

The Lamp of the Body
(Mt. 5:15; 6:22,23)

33 Οὐδεὶς °δὲ λύχνον ἅψας εἰς κρύπτην[4] τίθησιν
□οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον,\ ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ
εἰσπορευόμενοι τὸ ⸀φέγγος βλέπωσιν. 34 Ὁ λύχνος τοῦ

---

[1] [2]31 Σολομωνος M𝔭45ЄA, Cr vs Σολομωντος C, TR
[3]32 Νινευη Mpt vs Νινευιται MptAC, Cr vs Νινευι Mpt, TR vs Νινευειται 𝔭45Є
[4]33 κρυπτην 𝔐ЄA, Cr vs κρυπτον 𝔭45, TR

27 ʃЄ vs 𝔐AC   28 °1ЄA vs 𝔐C
28 °2ЄA vs 𝔐 (τον λογον του Θεου א*)   29 ⊤γενεα ЄA vs 𝔐C
29 ⸀ζητει 𝔭45vidЄA vs 𝔐C   29 □𝔭45Є vs 𝔐AC
30 ʃ231 C (Νινευειταις Є) vs 𝔐A   33 °𝔭45Є vs 𝔐A
33 □𝔭45 75 vs 𝔐ЄA, [Cr]   33 ⸀φως Є vs M𝔭45A

σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός⊤. Ὅταν °οὖν ὁ ὀφθαλμός σου
ἁπλοῦς ᾖ καὶ[1] ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν. Ἐπὰν δὲ
πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. 35 Σκόπει οὖν μὴ τὸ
φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. 36 Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον
φωτεινόν, μὴ ἔχον ⸀τι μέρος⸀ σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν
ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε."

Jesus Pronounces Woes on the Pharisees and Lawyers
(Mt. 23:1-36; Mk. 12:38-40; Lk. 20:45-47)

37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ⸀ἠρώτα αὐτὸν Φαρισαῖός °τις
ὅπως ἀριστήσῃ παρ᾽ αὐτῷ. Εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. 38 Ὁ
δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη
πρὸ τοῦ ἀρίστου.
39 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν, "Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας.
40 Ἄφρονες! Οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν
ἐποίησε? 41 Πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδού,
πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν.
42 "Ἀλλ᾽ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις! Ὅτι ἀποδεκατοῦτε
τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ
παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα⊤
ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ ⸀ἀφιέναι.
43 "Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις! Ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν
πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς
ἐν ταῖς ἀγοραῖς.
44 "Οὐαὶ ὑμῖν, □γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί!\
Ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι[2]
περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν."

---

[1]34 και M𝔭45ЄA, TR Cr vs −MrC
[2]44 ανθρωποι 𝔐𝔭75A vs +οι Є, TR [Cr]

34 ⊤σου 𝔭45ЄA vs 𝔐   34 °𝔭45Є vs 𝔐AC
36 ⸀21 𝔭75BA vs Mא; (2 C; μελος τι 𝔭45)   37 ⸀ερωτα ЄA vs 𝔐𝔭45C
37 °𝔭45Є vs 𝔐AC   42 ⊤δε 𝔭45Є vs 𝔐א*A
42 ⸀παρειναι 𝔭75B* vs 𝔐C; (αφειναι 𝔭45א*; παραφιεναι A)
44 □𝔭45Є vs 𝔐A

45 Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ, "Διδάσ-
καλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις."
46 Ὁ δὲ εἶπε, "Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί! Ὅτι φορ-
τίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ
ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις.
47 "Οὐαὶ ὑμῖν! Ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφη-
τῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. 48 Ἄρα
⸀μαρτυρεῖτε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων
ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδο-
μεῖτε ⸋αὐτῶν τὰ μνημεῖα.⸌ 49 Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία
τοῦ Θεοῦ εἶπεν, " 'Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ
ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ ⸀ἐκδιώξουσιν,
50 ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ
⸀ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς
ταύτης, 51 ἀπὸ °¹τοῦ αἵματος Ἄβελ ἕως °²τοῦ αἵματος
Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ
τοῦ οἴκου. Ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς
ταύτης.
52 "Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς
γνώσεως. Αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους
ἐκωλύσατε."
53 ⸂Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς⸃, ἤρξαντο
οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν[1] καὶ ἀπο-
στοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, 54 ἐνεδρεύοντες αὐτόν,
ζητοῦντες[2] θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ⸋ἵνα
κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.⸌

[1]53 ενεχειν ΜⲈΑ, TR Cr vs συνεχειν Μ^{r} vs εχειν 𝔓^{45} vs επεχειν C
[2]54 αυτον ζητουντες 𝔐 AC vs αυτον 𝔓$^{45vid\ 75}$B, Cr vs – א vs αυτον και ζητουντες TR

48 ⸀μαρτυρες εστε אB vs 𝔐 𝔓^{75}AC
48 ⸋Ⲉ vs 𝔐 AC 49 ⸀διωξουσιν Ⲉ vs 𝔐 A
50 ⸀εκκεχυμενον 𝔓^{45vid}B vs Μ𝔓^{75} (εκχυννομενον אAC)
51 °¹𝔓^{45}Ⲉ vs 𝔐 A 51 °²Ⲉ vs 𝔐 AC
53 ⸂κακειθεν εξελθοντος αυτου אBC (εξελθοντες for εξελθοντος 𝔓^{75}) vs 𝔐 A
54 ⸋𝔓^{45}Ⲉ vs 𝔐 C (ινα κατηγορησουσιν αυτου A)

Beware of Pharisaical Hypocrisy
(Mt. 10:26, 27)

12 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου,
ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, "Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς
ζύμης ⸉τῶν Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις.⸊ 2 Οὐδὲν δὲ
συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ
κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. 3 Ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ
εἴπατε ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλα-
λήσατε ἐν τοῖς ταμείοις κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.

Jesus Teaches the Fear of God
(Mt. 10:28-31)

4 "Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν
ἀποκτενόντων[1] τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων
περισσότερόν τι ποιῆσαι. 5 Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα
φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ⸉ἐξουσίαν
ἔχοντα⸊ ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον
φοβήθητε! 6 Οὐχὶ πέντε στρουθία ⸀πωλεῖται ἀσσαρίων
δύο? Καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ. 7 Ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι
ἠρίθμηνται. Μὴ °οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων δια-
φέρετε.

Confess Christ Before Men
(Mt. 10:32, 33)

8 "Λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμ-
προσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου
ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.
9 Ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων
ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ. 10 Καὶ

[1]4 αποκτενοντων 𝔐 vs αποκτεννοντων אA vs αποκτεινοντων 𝔓$^{45\ 75}$B, TR Cr

1 ⸉3-512 𝔓^{75}B vs 𝔐 𝔓^{45}אAC 5 ⸉Ⲉ (h.C) A vs Μ𝔓^{45}
6 ⸀πωλουνται Ⲉ (h.C) vs 𝔐 𝔓^{45}; (πωλειτε A) 7 °𝔓$^{45\ 75}$B vs 𝔐 אA

πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου, ἀφε-
θήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα βλασφημή-
σαντι οὐκ ἀφεθήσεται. 11 Ὅταν δὲ ⸀προσφέρωσιν ὑμᾶς
ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, ⸂μὴ
μεριμνᾶτε⸃ πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε,[1] ἢ τί εἴπητε. 12 Τὸ
γὰρ Ἅγιον Πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ
εἰπεῖν."

The Parable of the Rich Fool

13 Εἶπε δέ τις ⸉αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου⸊, "Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ
ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ᾿ ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν."
14 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, "Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησε
⸀δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ᾿ ὑμᾶς?" 15 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς,
"Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ ⸀[1]τῆς πλεονεξίας ὅτι οὐκ ἐν
τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτῷ[2] ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρ-
χόντων ⸀[2]αὐτοῦ."
16 Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων, "Ἀνθρώ-
που τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. 17 Καὶ διελο-
γίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων, 'Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ
συνάξω τοὺς καρπούς μου?' 18 Καὶ εἶπε, 'Τοῦτο ποιήσω·
καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ
συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά[3] °μου καὶ τὰ ἀγαθά
μου. 19 Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, "Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ
κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου."'
20 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός, 'Ἄφρον,[4] ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν
ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι
ἔσται?' 21 Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς Θεὸν
πλουτῶν."

---

[1]11 απολογησησθε M𝔓[45vid]Ɛ (h.C) A, TR Cr vs απολογησεσθε M[r]
[2]15 αυτω M[pt] vs αυτου M[pt]Ɛ (h.C) A, TR Cr
[3]18 τα γενηματα 𝔐ℵ*A vs τον σιτον 𝔓[75]B, Cr vs τα γεννηματα TR
[4]20 αφρον M vs αφρων Ɛ (h.C) A, TR Cr

---

11 ⸀εισφερωσιν 𝔓[45]Ɛ (h.C) vs 𝔐A
11 ⸂μη μεριμνησητε ℵB (μη μεριμνη μη μεριμνησητε 𝔓[75]) vs 𝔐A
13 ⸉2-41 Ɛ (h.C) vs 𝔐A 14 ⸀κριτην Ɛ (h.C) vs 𝔐A
15 ⸀[1]πασης Ɛ (h.C)A vs M 15 ⸀[2]αυτω 𝔓[75]B vs 𝔐ℵ*A
18 °B vs 𝔐𝔓[45*]ℵA

Do Not Worry
(Mt. 6:19-21, 25-34)

22 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς °[1]αὐτοῦ, "Διὰ τοῦτο ὑμῖν
λέγω,[1] μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ °[2]ὑμῶν, τί φάγητε· μηδὲ τῷ
σώματι, τί ἐνδύσησθε.[2] 23 Ἡ ⸆ ψυχὴ πλεῖόν[3] ἐστι τῆς
τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. 24 Κατανοήσατε τοὺς
κόρακας, ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστι
ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ Θεὸς τρέφει αὐτούς. Πόσῳ
μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν? 25 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν
μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ[4] πῆχυν
°ἕνα? 26 Εἰ οὖν ⸀οὔτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν
λοιπῶν μεριμνᾶτε?
27 "Κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ
νήθει· λέγω δὲ[5] ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ
περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. 28 Εἰ δὲ ⸂τὸν χόρτον ἐν τῷ
ἀγρῷ σήμερον ὄντα,⸃ καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ
Θεὸς οὕτως ⸀ἀμφιέννυσι, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι?
29 Καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε ⸀ἢ τί πίητε, καὶ μὴ
μετεωρίζεσθε. 30 Ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου
⸀ἐπιζητεῖ, ὑμῶν δὲ ὁ Πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων.
31 Πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν ⸂τοῦ Θεοῦ,⸃ καὶ ταῦτα
πάντα[6] προστεθήσεται ὑμῖν.

---

[1]22 υμιν λεγω MA, TR vs λεγω υμιν M[r]Ɛ (h.C), Cr
[2]22 ενδυσησθε M𝔓[45]Ɛ (h.C) A, TR Cr vs ενδυσεσθε M[r]
[3]23 πλειον M𝔓[45]Ɛ (h.C)A, TR Cr vs πλειων M[r]
[4]25 προσθειναι επι την ηλικιαν αυτου M[pt]𝔓[45]ℵA, TR vs προσθηναι επι την ηλικιαν αυτου M[pt] vs επι την ηλικιαν αυτου προσθειναι 𝔓[75]B, Cr
[5]27 δε M𝔓[45]Ɛ (h.C) A, TR Cr vs —M[r]
[6]31 παντα MA, TR vs —M[1]𝔓[45]Ɛ (h.C), Cr

---

22 °[1]𝔓[75]B vs 𝔐ℵA, [Cr] 22 °[2]Ɛ (h.C) A vs 𝔐𝔓[45]
23 ⸆γαρ Ɛ (h.C) vs M𝔓[45]A 25 °𝔓[45]Ɛ (h.C) vs 𝔐A
26 ⸀ουδε 𝔓[45]Ɛ (h.C) vs 𝔐A
28 ⸂351276 Ɛ (h.C) vs M; (126357 A; 356127 𝔓[45])
28 ⸀αμφιεζει 𝔓[45 75] (αμφιαζει B) vs 𝔐ℵA
29 ⸀και 𝔓[45]ℵB vs 𝔐𝔓[75]A 30 ⸀επιζητουσιν Ɛ (h.C) vs 𝔐𝔓[45]A
31 ⸂αυτου ℵB vs 𝔐𝔓[45]A; (—𝔓[75])

32 "Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι εὐδόκησεν ὁ Πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. **33** Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην. Ποιήσατε ἑαυτοῖς •βαλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει. **34** Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται.

The Faithful Servant and the Bad Servant
(Mt. 24:45-51)

35 " Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι, **36** καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσει[1] ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. **37** Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. **38** ⸂1Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ⸃ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὕρῃ οὕτω, μακάριοί εἰσιν ⸂2οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι.⸃ **39** Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, □ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ⸋ οὐκ ἂν ἀφῆκε ⸀διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. **40** Καὶ ὑμεῖς °οὖν γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἔρχεται."

41 Εἶπε δὲ °αὐτῷ ὁ Πέτρος, "Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας?"

42 ⸂Εἶπε δὲ⸃ ὁ Κύριος, "Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος ⸀καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ °τὸ σιτομέτριον? **43** Μακάριος

[1]36 αναλυσει M$^{pt\ vid}$, TR vs αναλυση M$^{pt\ vid}$Є (h.C) A, Cr

33 •βαλλαντια 𝔓^{45}Є (h.C) A vs M
38 ⸂1καν εν τη δευτερα καν Є (h.C) vs 𝔐A
38 ⸂2εκεινοι 𝔓^{75}B vs 𝔐A; (−ℵ*) 39 □𝔓^{75}ℵ* vs 𝔐BA
39 ⸀διορυχθηναι Є (h.C) vs 𝔐A 40 °Є (h.C) vs 𝔐A
41 °𝔓^{75}B vs 𝔐ℵA 42 ⸂και ειπεν Є (h.C) vs 𝔐A
42 ⸀ο 𝔓^{75}B vs MℵA 42 °𝔓^{75}B vs 𝔐ℵA, [Cr]

ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως. **44** Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. **45** Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, 'Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι,' καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι, **46** ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει· καὶ διχοτομήσει αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. **47** Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ[1] καὶ μὴ ἑτοιμάσας ⸀μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλάς. **48** Ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. Παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

Christ Brings Division
(Mt. 10:34-36)

49 "Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ⸀εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη! **50** Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ⸀οὗ τελεσθῇ! **51** Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ? Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. **52** Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ⸂οἴκῳ ἑνὶ⸃ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶ καὶ δύο ἐπὶ τρισί.

53 ⸀1Διαμερισθήσεται πατὴρ ἐπὶ υἱῷ
Καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί,[2]
Μήτηρ ἐπὶ ⸀2θυγατρὶ

[1]47 εαυτου M^{pt}A, TR vs αυτου M^{pt}𝔓^{45}Є (h.C), Cr
[2]53 πατηρ επι υιω και υιος επι πατρι MЄ (h.C), Cr vs πατηρ εφ υιω και υιος επι πατρι A, TR vs υιος επι πατρι και πατηρ επι υιω 𝔓^{45}

47 ⸀η Є (h.C) vs 𝔐A; (−μη to μηδε 𝔓^{45})
49 ⸀επι Є (h.C) A vs M𝔓^{45} 50 ⸀οτου 𝔓^{45}Є (h.C) A vs M
52 ⸂𝔓^{75}B vs 𝔐𝔓^{45}A; (−εσονται to διαμερισμε [νοι is present] ℵ*)
53 ⸀1διαμερισθησονται 𝔓^{45}Є (h.C) vs 𝔐A
53 ⸀2την θυγατερα 𝔓$^{45\ 75}$ (− την ℵB) vs 𝔐A

Καὶ θυγάτηρ ἐπὶ ⸀[3]μητρί,
Πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς
Καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν °αὐτῆς."

Discern the Time
(Mt. 16:2,3)

54 Ἔλεγε δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, "Ὅταν ἴδητε °τὴν νεφέλην
ἀνατέλλουσαν ⸀ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε, ᵀ 'Ὄμβρος
ἔρχεται,' καὶ γίνεται οὕτω. 55 Καὶ ὅταν νότον πνέοντα,
λέγετε ὅτι 'Καύσων ἔσται,' καὶ γίνεται. 56 Ὑποκριταί! Τὸ
πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ[1] οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν
⸂[1]δὲ καιρὸν⸃ τοῦτον πῶς ⸂[2]οὐ δοκιμάζετε⸃?

Be Reconciled with Your Adversary

57 "Τί δὲ καὶ ἀφ᾽ ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον? 58 Ὡς
γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ᾽ ἄρχοντα, ἐν
τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ᾽ αὐτοῦ, μήποτε
κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε ⸀παραδῷ τῷ
πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βάλῃ[2] εἰς φυλακήν. 59 Λέγω
σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως °οὗ καὶ τὸν[3] ἔσχατον
λεπτὸν ἀποδῷς."

Repent or Perish

13 Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες
αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα Πιλᾶτος ἔμιξε
μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. 2 Καὶ ἀποκριθεὶς ⸋ὁ Ἰησοῦς⸌
εἶπεν αὐτοῖς "Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ

[1]56 της γης και του ουρανου M^{pt}ℵ*BA, TR Cr vs του ουρανου και της γης M^{pt}𝔓$^{45\ 75}$
[2]58 βαλη 𝔐A vs βαλει 𝔊 (h.C), Cr vs βαλλη TR
[3]59 τον M^{pt}A vs το M^{pt}𝔊 (h.C), TR Cr

53 ⸀[3]την μητερα 𝔓$^{45\ 75}$B (−την ℵ) vs 𝔐A 53 °𝔓^{45}𝔊 (h.C) vs 𝔐A
54 °𝔊 (h.C) A vs 𝔐𝔓^{45}, [Cr] 54 ⸀επι 𝔊 (h.C) vs 𝔐𝔓^{45}A
54 ᵀοτι 𝔓^{45}𝔊 (h.C) A vs M 56 ⸂[1]21 𝔓^{75}B vs 𝔐ℵA; (2 𝔓^{45})
56 ⸂[2]ουκ οιδατε δοκιμαζειν 𝔓^{75}(ℵ)B vs 𝔐𝔓^{45}A
58 ⸀παραδωσει 𝔓^{45}ℵBA (παραδοσει 𝔓^{75}) vs 𝔐
59 °𝔊 (h.C) vs 𝔐 (του A) 2 ⸋𝔊 (h.C) vs 𝔐A

παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι ⸀τοιαῦτα
πεπόνθασιν? 3 Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ᾽ ἐὰν μὴ μετανοῆτε
πάντες ⸀ὡσαύτως ἀπολεῖσθε! 4 Ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα °[1]καὶ
ὀκτὼ ἐφ᾽ οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ
ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι ⸀οὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο
παρὰ πάντας ᵀ ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας °[2]ἐν
Ἰερουσαλήμ? 5 Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ᾽ ἐὰν μὴ μετανοῆτε
πάντες ⸀ὁμοίως ἀπολεῖσθε!"

The Parable of the Barren Fig Tree

6 Ἔλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· "Συκῆν εἶχέ τις ⸂ἐν
τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην⸃, καὶ ἦλθε ζητῶν
καρπὸν[1] ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν. 7 Εἶπε δὲ πρὸς τὸν
ἀμπελουργόν, 'Ἰδού, τρία ἔτη ᵀ[1] ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν
τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὑρίσκω. Ἔκκοψον ᵀ[2] αὐτήν· ἱνατί καὶ
τὴν γῆν καταργεῖ?' 8 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ, 'Κύριε,
ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ
αὐτὴν καὶ βάλω κόπρια·[2] 9 κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν· ⸉εἰ δὲ
μή γε, εἰς τὸ μέλλον⸊ ἐκκόψεις αὐτήν.'"

Jesus Heals a Crippled Woman on the Sabbath

10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς
σάββασι. 11 Καὶ ἰδού, γυνὴ °[1]ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας
ἔτη δέκα °[2]καὶ ὀκτώ, καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη
ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. 12 Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς
προσεφώνησε καὶ εἶπεν αὐτῇ, "Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς
ἀσθενείας σοῦ." 13 Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας, καὶ
παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν.

[1]6 ζητων καρπον 𝔐𝔊 (h.C) A, Cr vs καρπον ζητων TR
[2]8 κοπρια 𝔐𝔊 (h.C) A, Cr vs κοπριαν TR

2 ⸀ταυτα ℵB vs 𝔐𝔓^{75}A 3 ⸀ομοιως 𝔊 (h.C) vs 𝔐A
4 °[1]𝔊 (h.C) vs 𝔐A 4 ⸀αυτοι 𝔊 (h.C) A vs M
4 ᵀτους 𝔊 (h.C) A vs 𝔐 4 °[2]𝔓$^{75\ vid}$B vs 𝔐ℵA
5 ⸀ωσαυτως ℵB vs 𝔐𝔓^{75}A 6 ⸂51-4 𝔓^{75}B (5134 ℵ*) vs 𝔐A
7 ᵀ[1] αφ ου 𝔊 (h.C) vs 𝔐A 7 ᵀ[2]ουν 𝔓^{75}A, [Cr] vs 𝔐ℵB
9 ⸉4-6 1-3 𝔊 (h.C) vs 𝔐A 11 °[1 2]𝔓^{45}𝔊 (h.C) vs 𝔐A

14 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ
σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ, ⸆"Ἓξ
ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ⸀ταύταις οὖν
ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου."
15 Ἀπεκρίθη ⸀οὖν αὐτῷ ὁ Κύριος καὶ εἶπεν, "Ὑπο-
κριταί![1] Ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν
αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ ἀπαγαγὼν
ποτίζει? **16** Ταύτην δέ, θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν
ἔδησεν ὁ Σατανᾶς, ἰδού, δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει
λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου?"
17 Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατῃσχύνοντο πάντες οἱ
ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς
ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ᾽ αὐτοῦ.

The Parable of the Mustard Seed
(Mt. 13:31,32; Mk. 4:30-32)

18 Ἔλεγε ⸀δέ, "Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ
τίνι ὁμοιώσω αὐτήν? **19** Ὁμοία ἐστὶ κόκκῳ σινάπεως, ὃν
λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ ηὔξησε καὶ
ἐγένετο εἰς δένδρον °μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ."

The Parable of the Leaven
(Mt. 13:33)

20 Πάλιν[2] εἶπε, "Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ?
21 Ὁμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν[3] εἰς
ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον."

---

[1]15 υποκριται 𝔐 Ɛ (h.C) A, Cr vs υποκριτα 𝔓^{45}, TR
[2]20 παλιν 𝔐 A vs και παλιν 𝔓^{45}Ɛ (h.C), TR Cr
[3]21 ενεκρυψεν M^{pt}𝔓^{75}ℵA, TR [Cr] vs εκρυψεν M^{pt}B

---

14 ⸆οτι Ɛ (h.C) vs 𝔐 𝔓^{45}A   14 ⸀αυταις 𝔓^{45}Ɛ (h.C) A vs 𝔐
15 ⸀δε 𝔓^{45}Ɛ (h.C) vs 𝔐 A   18 ⸀ουν 𝔓^{45}Ɛ (h.C) vs 𝔐 A
19 °Ɛ (h.C) vs 𝔐 𝔓^{45}A

The Narrow Way
(Mt. 7:13,14, 21-23)

22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων, καὶ
πορείαν ποιούμενος εἰς •Ἱερουσαλήμ.
23 Εἶπε δέ τις αὐτῷ, "Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σῳζόμενοι?"
Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, **24** "Ἀγωνίζεσθε ⸂εἰσελθεῖν διὰ
τῆς στενῆς πύλης⸃, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν
εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. **25** Ἀφ᾽ οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ
οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω
ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες, 'Κύριε, °Κύριε,
ἄνοιξον ἡμῖν!' Καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, 'Οὐκ οἶδα ὑμᾶς
πόθεν ἐστέ.' **26** Τότε ἄρξεσθε[1] λέγειν, 'Ἐφάγομεν
ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν
ἐδίδαξας.' **27** Καὶ ἐρεῖ, '⸀Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα °¹ὑμᾶς πόθεν
ἐστέ. Ἀπόστητε ἀπ᾽ ἐμοῦ, πάντες °²οἱ ἐργάται °³τῆς
ἀδικίας.' **28** Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε[2] Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ
πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ
ἐκβαλλομένους ἔξω. **29** Καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ
δυσμῶν καὶ[3] βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ
βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. **30** Καὶ ἰδού, εἰσὶν ἔσχατοι οἳ ἔσονται
πρῶτοι, καὶ εἰσὶ πρῶτοι οἳ ἔσονται ἔσχατοι."

Jesus and Herod

31 Ἐν αὐτῇ τῇ ⸀ἡμέρᾳ προσῆλθόν τινες Φαρισαῖοι,
λέγοντες αὐτῷ, "Ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι
Ἡρῴδης θέλει σε ἀποκτεῖναι."

---

[1]26 αρξεσθε M^{pt}𝔓^{75}B, TR Cr vs αρξησθε M^{pt}ℵA
[2]28 οψησθε M𝔓^{75}A, TR N vs οψεσθε M^{r}B*, U vs ιδητε ℵ
[3]29 και 𝔐 ℵA vs και απο B, TR Cr vs απο 𝔓^{75}

---

22 •Ιεροσολυμα 𝔓^{75}ℵ (Εροσολυμα B*) vs 𝔐 A
24 ⸂εισελθειν δια της στενης θυρας Ɛ (h.C) (2-51 𝔓^{45vid}) vs 𝔐 A
25 °Ɛ (h.C) vs 𝔐 A   27 ⸀λεγων B vs 𝔐 𝔓^{75*}A; (−ℵ)
27 °¹𝔓^{75}B vs 𝔐 ℵA, [Cr]   27 °² ³Ɛ (h.C) vs 𝔐 A
31 ⸀ωρα Ɛ (h.C) A vs 𝔐

32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι
ταύτη, ''Ἰδού, ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ⸀ἐπιτελῶ
σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι.' 33 Πλὴν δεῖ με
σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ
ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἰερουσαλήμ!

Jesus Laments over Jerusalem
(Mt. 23:37-39)

34 "Ἰερουσαλήμ, Ἰερουσαλήμ, ἡ ἀποκτένουσα[1] τοὺς
προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς
αὐτήν! Ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν
τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ
οὐκ ἠθελήσατε. 35 Ἰδού, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν
ἔρημος.[2] Λέγω δὲ[3] ὑμῖν °ὅτι οὐ μὴ ⸂με ἴδητε⸃ ἕως ἂν
ἥξῃ ὅτε[4] εἴπητε, «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι
Κυρίου.»"

Jesus Heals a Man with Dropsy on the Sabbath

14 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν
ἀρχόντων °τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον,
καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. 2 Καὶ ἰδού, ἄνθρω-
πός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. 3 Καὶ ἀποκριθεὶς
ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων,
"°Εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ ⸀θεραπεύειν⸆?" 4 Οἱ δὲ ἡσύχασαν.

---

[1]34 αποκτενουσα M^{pt} vs αποκτεινουσα M^{pt}𝔭^{45}Ͼ (h.C), TR Cr vs αποκτεννουσα A
[2]35 ερημος M^{pt}, TR vs – M^{pt}Ͼ (h.C) A, Cr
[3]35 λεγω δε 𝔐 𝔭^{75}BA, [Cr] vs λεγω 𝔭$^{45 vid}$א* vs αμην δε λεγω TR
[4]35 αν ηξη οτε M$^{pt vid}$, TR vs αν ηξει οτε M$^{pt vid}$A vs αν 𝔭^{45}א vs – 𝔭^{75}B vs ηξει οτε [Cr]

---

32 ⸀αποτελω Ͼ (h.C) vs 𝔐A
35 °𝔭$^{45 vid}$Ͼ (h.C) vs 𝔐A
35 ⸂אBA vs M𝔭$^{45\ 75}$
1 °𝔭^{45}Ͼ (h.C) vs 𝔐A, [Cr]
3 °Ͼ (h.C) vs 𝔐𝔭^{45}A
3 ⸀θεραπευσαι 𝔭^{45}Ͼ (h.C) vs 𝔐A
3 ⸆η ου Ͼ (h.C) vs 𝔐𝔭^{45}A

---

35 Ps.118:26

Καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσε. 5 Καὶ °¹ἀπο-
κριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπε, "Τίνος ὑμῶν υἱὸς[1] ἢ βοῦς εἰς
φρέαρ ⸀ἐμπεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν
°²τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου?" 6 Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταπο-
κριθῆναι °αὐτῷ πρὸς ταῦτα.

Take the Lowly Place

7 Ἔλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων
πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς,
8 "Ὅταν κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς
τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος
ὑπ' αὐτοῦ, 9 καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι[2],
'Δὸς τούτῳ τόπον,' καὶ τότε ἄρξῃ μετ'[3] αἰσχύνης τὸν
ἔσχατον τόπον κατέχειν. 10 Ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς
ἀνάπεσε[4] εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ
κεκληκώς σε, ⸀εἴπῃ σοι, 'Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον.'
Τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον ⸆ τῶν συνανακειμένων σοι.
11 Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ
ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται."
12 Ἔλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν, "Ὅταν ποιῇς
ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς
ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας
πλουσίους, μήποτε καὶ αὐτοί ⸂¹σε ἀντικαλέσωσι,⸃ καὶ
γένηταί ⸂²σοι ἀνταπόδομα.⸃ 13 Ἀλλ' ὅταν ⸉ποιῇς δοχήν,⸊
κάλει πτωχούς, •ἀναπήρους, χωλούς, τυφλούς· 14 καὶ
μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι,
ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων."

---

[1]5 υιος M𝔭$^{45\ 75}$B, Cr vs ονος א, TR vs ο υιος A
[2]9 σοι M𝔭^{45}Ͼ (h.C) A, TR Cr vs σου M^{r}
[3]9 μετ M^{pt}𝔭^{45}, TR vs μετα M^{pt}Ͼ (h.C) A, Cr
[4]10 αναπεσε 𝔐Ͼ (h.C) A, Cr vs αναπεσον TR

---

5 °¹𝔭$^{45\ 75}$B vs Mא*A
5 ⸀πεσειται 𝔭$^{45\ 75}$B (א) (A) vs M
5 °²𝔭^{45}Ͼ (h.C) vs 𝔐A
6 °𝔭^{45}Ͼ (h.C) vs 𝔐A
10 ⸀ερει Ͼ (h.C) vs 𝔐A
10 ⸆παντων Ͼ (h.C) A vs 𝔐
12 ⸂1 2Ͼ (h.C) vs 𝔐A
13 ⸉δοχην ποιης B (δ. ποιησης 𝔭^{75}א) vs 𝔐A
13 •αναπειρους 𝔭^{75}BA vs 𝔐; (αναπιρους א)

The Parable of the Marriage Supper
(Mt. 22:1-14)

15 Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν
αὐτῷ, "Μακάριος ⸀ὃς φάγεται ἄριστον[1] ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
Θεοῦ!"
16 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ "Ἄνθρωπός τις ⸀ἐποίησε δεῖπ-
νον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολλούς, **17** καὶ ἀπέστειλε τὸν
δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις,
'Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστι °πάντα.' **18** Καὶ ἤρξαντο
ἀπὸ μιᾶς ⸂παραιτεῖσθαι πάντες.⸃ Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ,
'Ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ⸀ἐξελθεῖν καὶ⸁ ἰδεῖν
αὐτόν. Ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον.' **19** Καὶ ἕτερος
εἶπε, 'Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκι-
μάσαι αὐτά. Ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον.' **20** Καὶ
ἕτερος εἶπε, 'Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι
ἐλθεῖν.' **21** Καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος °ἐκεῖνος ἀπήγ-
γειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσ-
πότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ, 'Ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς
πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ
•ἀναπήρους καὶ χωλοὺς καὶ τυφλοὺς[2] εἰσάγαγε ὧδε.' **22** Καὶ
εἶπεν ὁ δοῦλος, 'Κύριε, γέγονεν ⸀ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι
τόπος ἐστί.' **23** Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον,
'Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον
εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ⸂ὁ οἶκός μου.⸃ **24** Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι
οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου
τοῦ δείπνου.' "[3]

---

[1]15 αριστον **M** vs αρτον 𝔭75BA, **TR Cr** vs −μακαριος to αυτω in verse 16 ℵ*
[2]21 χωλους και τυφλους Mpt, **TR** vs τυφλους και χωλους Mpt𝔭45Є (h.C), **Cr** vs τυφλους A
[3]24 δειπνου Mpt𝔭45Є (h.C)A, **TR Cr** vs +πολλοι γαρ εισι κλητοι ολιγοι δε εκλεκτοι Mpt

---

15 ⸀οστις 𝔭75B vs 𝔐A; (−μακαριος to αυτω in verse 16 ℵ*)
16 ⸀εποιει Є (h.C) vs 𝔐A   17 °𝔭45vidЄ (h.C) vs 𝔐A
18 ⸂𝔭75 (ℵ) B vs 𝔐A   18 ⸀εξελθων Є (h.C) vs 𝔐A
21 °𝔭45Є (h.C) A vs **M**   21 •αναπειρους Є (h.C) A vs 𝔐
22 ⸀ο 𝔭45vidЄ (h.C) vs 𝔐A   23 ⸂312 Є (h.C) A vs 𝔐𝔭45

It Costs to Follow Christ
(Mt. 10:37-39)

25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. Καὶ στραφεὶς
εἶπε πρὸς αὐτούς, **26** "Εἴ τις ἔρχεται πρός με καὶ οὐ μισεῖ
τὸν πατέρα αὐτοῦ[1] καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ
τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι ⸀δὲ καὶ τὴν
⸂ἑαυτοῦ ψυχήν,⸃ οὐ δύναταί μου μαθητὴς εἶναι.[2] **27** °Καὶ
ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν ⸀αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω
μου οὐ δύναται εἶναί μου[3] μαθητής.
28 Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν ὁ θέλων[4] πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ
πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει °τὰ εἰς[5]
ἀπαρτισμόν? **29** Ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ
ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται
⸀ἐμπαίζειν αὐτῷ,⸁ **30** λέγοντες ὅτι 'Οὗτος ὁ ἄνθρωπος
ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι.'
31 "Ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ⸂συμβαλεῖν ἑτέρῳ
βασιλεῖ⸃ εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον ⸀1βουλεύεται εἰ
δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ⸀2ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι
χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν? **32** Εἰ δὲ μή γε ἔτι πόρρω
αὐτοῦ[6] ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς
εἰρήνην. **33** Οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται
πᾶσι τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί ⸂μου εἶναι⸃
μαθητής.

---

[1]26 αυτου 𝔐𝔭45ℵA vs εαυτου B𝔭75vid, **TR Cr**
[2]26 μου μαθητης ειναι MptA, **TR** vs μοι ειναι μαθητης Mpt𝔭45 75 vs ειναι μου μαθητης ℵB, **Cr**
[3]27 ειναι μου **M**Є (h.C), **Cr** vs μου ειναι 𝔭45vidA, **TR**
[4]28 ο θελων **M**𝔭45 vs θελων ℵBA, **TR Cr** vs θελει 𝔭75
[5]28 εις MptЄ (h.C) A, **Cr** vs προς Mpt, **TR**
[6]32 πορρω αυτου 𝔐A vs αυτου πορρω Є (h.C), **TR Cr**

---

26 ⸀τε B vs 𝔐𝔭45ℵA; (−𝔭75)   26 ⸂Є (h.C) vs 𝔐𝔭45A
27 °𝔭45Є (h.C) vs 𝔐A   27 ⸀εαυτου BA vs 𝔐𝔭45 75ℵ
28 °𝔭75B vs 𝔐ℵA
29 ⸀21 𝔭75(ℵ)BA vs **M**; (εμπαιζειν 𝔭45vid)
31 ⸂231 Є (h.C) A vs 𝔐   31 ⸀1βουλευσεται Є (h.C) vs 𝔐A
31 ⸀2υπαντησαι 𝔭45Є (h.C) A vs 𝔐
33 ⸂Є (h.C) vs 𝔐A

Tasteless Salt Is Worthless
(Mt. 5:13; Mk. 9:50)

34 "Καλὸν ⸆[1]τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ ⸆[2]τὸ ἅλας μωρανθῇ ἐν τίνι
ἀρτυθήσεται? 35 Οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν
ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν
ἀκουέτω!"

The Parable of the Lost Sheep
(Mt. 18:10-14)

15 Ἦσαν δὲ ⸂ἐγγίζοντες αὐτῷ⸃ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ
ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. 2 Καὶ διεγόγγυζον οἱ
⸆ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι "Οὗτος ἁμαρ-
τωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς."
3 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων,
4 "Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπο-
λέσας ⸂ἓν ἐξ αὐτῶν,⸃ οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα
ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὕρῃ αὐ-
τό? 5 Καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἑαυτοῦ[1] χαίρων.
6 Καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς
γείτονας, λέγων αὐτοῖς, 'Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ
πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.' 7 Λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτω χαρὰ
⸂ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ⸃ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ
ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι
μετανοίας.

The Parable of the Lost Coin

8 "Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ
δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ
ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως ⸀ὅτου εὕρῃ? 9 Καὶ εὑροῦσα ⸀συγκα-
λεῖται τὰς φίλας καὶ °τὰς γείτονας, λέγουσα, 'Συγχάρητέ
μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα.' 10 Οὕτω λέγω

---

[1]5 εαυτου M^{pt}A, TR vs αυτου M^{pt}Є (h.C), Cr

---

34 ⸆[1] ουν Є (h.C) vs 𝔐 A 34 ⸆[2]και ℵB vs 𝔐 𝔓[75]A
1 ⸂Є (h.C) A vs M 2 ⸆τε Є (h.C) vs 𝔐 A 4 ⸂231 Є (h.C) vs 𝔐 A
7 ⸂2-41 𝔓[75] (ℵ) B vs 𝔐 A 8 ⸀ου Є (h.C) vs 𝔐 A
9 ⸀συγκαλει 𝔓[75] (ℵ) B vs 𝔐 (A) 9 °Є (h.C) vs 𝔐 A

ὑμῖν, ⸂χαρὰ γίνεται⸃ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ
ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι."

The Parable of the Lost Son

11 Εἶπε δέ, "Ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς. 12 Καὶ εἶπεν
ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί, 'Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον
μέρος τῆς οὐσίας.' ⸀Καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. 13 Καὶ μετ'
οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ⸀ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς
ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν
οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. 14 Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ
πάντα, ἐγένετο λιμὸς ⸀ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ
αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. 15 Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ
τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς
τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. 16 Καὶ ἐπεθύμει
⸄γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ⸅ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ
χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. 17 Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν
⸀[1]εἶπε, 'Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου ⸀[2]περισσεύουσιν
ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ⸆ ἀπόλλυμαι! 18 Ἀναστὰς πορεύ-
σομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ, "Πάτερ,
ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, 19 καὶ[1] οὐκέτι
εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. Ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων
σου." ' 20 Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ.[2] Ἔτι
δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ
καὶ ἐσπλαγχνίσθη καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον
αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 21 Εἶπε δὲ ⸂αὐτῷ ὁ υἱός,⸃
'Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, °καὶ
οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου.' 22 Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ
πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, '⸆ Ἐξενέγκατε °τὴν στολὴν τὴν

---

[1]19 και M^{pt}, TR vs − M^{pt}Є (h.C) A, Cr
[2]20 αυτου M^{pt}ℵ vs εαυτου M^{pt}𝔓[75]BA, TR Cr

---

10 ⸂Є (h.C) vs 𝔐 A 12 ⸀ο δε BA vs 𝔐 ℵ*; (−𝔓[75])
13 ⸀παντα 𝔓[75]B vs 𝔐 ℵA 14 ⸀ισχυρα Є (h.C) A vs 𝔐
16 ⸄χορτασθηναι εκ Є (h.C) vs 𝔐 A 17 ⸀[1]εφη Є (h.C) vs 𝔐 A
17 ⸀[2]περισσευονται 𝔓[75]BA vs 𝔐 ℵ 17 ⸆ωδε Є (h.C) vs 𝔐 A
21 ⸂231 𝔓[75]B vs 𝔐 ℵA 21 °Є (h.C) A vs 𝔐
22 ⸆ταχυ Є (h.C) vs 𝔐 A 22 °ℵBA vs 𝔐 𝔓[75]

πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας. **23** Καὶ ʳἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, **24** ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, °καὶ ἀπολωλὼς ἦν[1] καὶ εὑρέθη.' Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.

25 "ᵀἮν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ. Καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν. **26** Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων,[2] ἐπυνθάνετο τί ᵀ εἴη ταῦτα. **27** Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι 'Ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν.' **28** Ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. Ὁ ʳοὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. **29** Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί ᵀ, 'Ἰδού, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. **30** Ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν ʳμόσχον τὸν σιτευτόνˀ.' **31** Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, 'Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν. **32** Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ʳἀνέζησε καὶ ἀπολωλὼς[3] °ἦν καὶ εὑρέθη.' "

The Parable of the Crafty Steward

16 Ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς °αὐτοῦ, "Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ

[1]24 απολωλως ην M^pt vid, TR vs απολωλος ην M^pt vid vs ην απολωλως BA, Cr vs ην απολωλος א* vs ην απολολως 𝔓⁷⁵*
[2]26 παιδων 𝔐 Ϲ (h.C) A, Cr vs + αυτου TR
[3]32 απολωλως M^pt vid Ϲ (h.C) A, TR Cr vs απολωλος M^pt vid

23 ʳφερετε Ϲ (h.C) vs 𝔐 A   24 °Ϲ (h.C) A vs M
26 ᵀαν 𝔓^75vid B vs MאA   28 ʳδε Ϲ (h.C) A vs 𝔐
29 ᵀαυτου 𝔓⁷⁵BA vs 𝔐 א   30 ʳσιτευτον μοσχον Ϲ (h.C) vs 𝔐 A
32 ʳεζησεν Ϲ (h.C) vs 𝔐 A   32 °𝔓⁷⁵BA vs 𝔐 א
1 °Ϲ (h.C) vs 𝔐 A

οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. **2** Καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ, 'Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ? Ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου, οὐ γὰρ ʳδυνήσῃ ἔτιˀ οἰκονομεῖν.' **3** Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, 'Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ? Σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. **4** Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ ᵀ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν.' **5** Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν[1] τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ[2] ἔλεγε τῷ πρώτῳ, 'Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου?' **6** Ὁ δὲ εἶπεν, 'Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου.' ʳΚαὶ εἶπεν αὐτῷ, 'Δέξαι σου ʳτὸ γράμμαˀ καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα.' **7** Ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπε, 'Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις?' Ὁ δὲ εἶπεν, 'Ἑκατὸν κόρους σίτου.' ʳ¹Καὶ λέγειˀ αὐτῷ, 'Δέξαι σου ʳ²τὸ γράμμαˀ καὶ γράψον ὀγδοήκοντα.' **8** Καὶ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν. Ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσι. **9** ʳΚἀγὼ ὑμῖν λέγω, ˢποιήσατε ἑαυτοῖςˢ φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλείπητε,[3] δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. **10** Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστι, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. **11** Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει? **12** Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει? **13** Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ."

[1]5 χρεωφ(ει)λετων M^pt, TR vs χρεοφ(ει)λετων M^pt Ϲ (h.C) A, Cr
[2]5 εαυτου M^pt 𝔓⁷⁵BA, TR Cr vs αυτου M^pt א*
[3]9 εκλειπητε M^pt vs εκλιπητε M^pt, TR vs εκλιπη Ϲ (h.C), Cr vs εκλειπη A

2 ʳδυνη ετι 𝔓⁷⁵B (ˢא) vs 𝔐 A   4 ᵀεκ Ϲ (h.C) vs 𝔐 A
6 ʳο δε Ϲ (h.C) A vs 𝔐   6 ʳτα γραμματα Ϲ (h.C) vs 𝔐 A
7 ʳ¹λεγει 𝔓⁷⁵B vs 𝔐 A (λεγει δε א)
7 ʳ²τα γραμματα Ϲ (h.C) vs 𝔐 A   9 ʳκαι εγω Ϲ (h.C) vs 𝔐 A
9 ˢϹ (h.C) vs 𝔐 (A)

The Kingdom and the Law
(Mt. 5:31,32; 11:12,13; Mk. 10:11,12)

14 Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα ʽκαὶ οἱ Φαρισαῖοιʼ φιλάρ-
γυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. **15** Καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, "Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν
ἀνθρώπων, ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν. Ὅτι
τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.[1]
16 Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ⸀ἕως Ἰωάννου. Ἀπὸ τότε ἡ
βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν
βιάζεται. **17** Εὐκοπώτερον δέ ἐστι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν.

18 Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν
μοιχεύει· καὶ ʽπᾶς ὁʼ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν
μοιχεύει.

The Rich Man and Lazarus

19 "Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο
πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν
λαμπρῶς. **20** Πτωχὸς δέ τις °¹ἦν ὀνόματι Λάζαρος °²ὃς
ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ •ἡλκωμένος **21** καὶ
ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ □τῶν ψιχίωνˋ τῶν πιπτόντων
ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου. Ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες
ἐρχόμενοι ⸀ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. **22** Ἐγένετο δὲ
ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν
ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον[2] Ἀβραάμ. Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ
πλούσιος καὶ ἐτάφη. **23** Καὶ ἐν τῷ Ἅιδῃ ἐπάρας τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ °τὸν
Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις
αὐτοῦ. **24** Καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε, 'Πάτερ Ἀβραάμ,
ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ

---

[1] 15 του Θεου **M**𝔭^{75}אA, Cr vs + εστιν TR vs Κυριου B
[2] 22 κολπον **M**𝔭^{75vid}אBA, Cr vs +του M^{r}, TR

---

14 ʽ23 𝔭^{75}B vs 𝔐A; (−א*)   16 ⸀μεχρι Є (h.C) vs 𝔐A
18 ʽο B vs 𝔐אA; (−𝔭^{75})   20 °¹ ²Є (h.C) vs 𝔐A
20 •ειλκωμενος Є (h.C) A vs 𝔐   21 □Є (h.C) vs 𝔐A
21 ⸀επελειχον אBA vs 𝔐   23 °Є (h.C) vs 𝔐A

δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου·
ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ.' **25** Εἶπε δὲ Ἀβραάμ,
'Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες ʽσὺ τὰ ἀγαθά σουʼ ἐν τῇ
ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε[1]
παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. **26** Καὶ ⸀ἐπὶ πᾶσι τούτοις,
μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ
θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν[2] πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ °οἱ
ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν.' **27** Εἶπε δέ, 'Ἐρωτῶ ⸂οὖν
σε,⸃ πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός
μου, **28** ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται
αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς
βασάνου.' **29** Λέγει[3] °αὐτῷ Ἀβραάμ, 'Ἔχουσι Μωσέα καὶ
τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν.' **30** Ὁ δὲ εἶπεν,
'Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ
πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν.' **31** Εἶπε δὲ αὐτῷ, 'Εἰ Μωσέως
καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν
ἀναστῇ πεισθήσονται.' "

Jesus Warns of Offenses
(Mt. 18:6,7,21,22; Mk. 9:42)

17 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς⸆, "Ἀνένδεκτόν ἐστι τοῦ[4]
⸂μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα,⸃ ʽοὐαὶ δὲʼ δι' οὗ ἔρχεται!
2 Λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ ʽμύλος ὀνικὸςʼ περίκειται περὶ τὸν
τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα
σκανδαλίσῃ ⸂ἕνα τῶν μικρῶν τούτων.⸃ **3** Προσέχετε ἑαυ-
τοῖς. Ἐὰν °δὲ ἁμάρτῃ □εἰς σὲˋ ὁ ἀδελφός σου ἐπιτίμησον

---

[1] 25 ωδε **MЄ** (h.C) A, Cr vs οδε M^{r}, TR
[2] 26 ενθεν 𝔐Є (h.C) A, Cr vs εντευθεν TR
[3] 29 λεγει **M**, TR vs +δε M^{l}Є (h.C) A, Cr
[4] 1 του 𝔐אBA, Cr vs −𝔭^{75*}, TR

---

25 ʽ2-4 Є (h.C) vs 𝔐 (2-41 A)   26 ⸀εν Є (h.C) vs 𝔐A
26 °Є (h.C) vs 𝔐A   27 ⸂BA vs 𝔐𝔭^{75}א   29 °Є (h.C) vs 𝔐A
1 ⸆αυτου Є (h.C) A vs M   1 ⸂3412 Є (h.C) vs 𝔐A
1 ʽπλην ουαι Є (h.C) vs 𝔐A   2 ʽλιθος μυλικος Є (h.C) vs 𝔐A
2 ⸂2-41 א*B vs 𝔐A   3 °אB vs 𝔐A   3 □אBA vs 𝔐

αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. 4 Καὶ ἐὰν ἑπτά-
κις τῆς ἡμέρας ⸀ἁμάρτῃ εἰς σέ, καὶ ἑπτάκις ⸋τῆς ἡμέρας⸌
ἐπιστρέψῃ,[1] λέγων, 'Μετανοῶ,' ἀφήσεις αὐτῷ."

Faith and Duty

5 Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ, "Πρόσθες ἡμῖν
πίστιν."
6 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, "Εἰ ἔχετε[2] πίστιν ὡς κόκκον
σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ °ταύτῃ, ''Ἐκριζώθητι καὶ
φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ,' καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.
7 "Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαί-
νοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ ⸆ εὐθέως, 'Παρελ-
θὼν ἀνάπεσε'?[3] 8 Ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ, ''Ἑτοίμασον τί
δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ
πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ'? 9 Μὴ ⸉χάριν
ἔχει⸊ ⸂τῷ δούλῳ ἐκείνῳ⸃ ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχθέντα?
Οὐ δοκῶ.[4] 10 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ δια-
ταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι 'Δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· °Ὅτι
ὃ ὠφείλομεν[5] ποιῆσαι πεποιήκαμεν.' "

Jesus Cleanses Ten Lepers

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι °αὐτὸν εἰς Ἱερου-
σαλήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ ⸀μέσου Σαμαρείας καὶ
Γαλιλαίας. 12 Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην,
ἀπήντησαν °αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν
πόρρωθεν. 13 Καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνήν, λέγοντες, "Ἰησοῦ,
ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς!"

---

[1]4 επιστρεψη 𝔐 vs + προς σε ℵBA, Cr vs + επι σε TR
[2]6 εχετε $M^{pt\,vid}$ $\mathfrak{P}^{75vid}$ℵBA, Cr vs ειχετε $M^{pt\,vid}$TR
[3]7 αναπεσε 𝔐 𝕮 (h.C), Cr vs αναπεσαι A, TR
[4]9 ου δοκω 𝔐A vs αυτω ου δοκω TR vs − $\mathfrak{P}^{75}$B, Cr vs − διαταχθεντα to τα, verse 10 ℵ*
[5]10 ωφειλομεν M^{pt} $\mathfrak{P}^{75}$B*A, TR Cr vs οφειλομεν M^{pt} vs ωφειλαμεν ℵ

---

4 ⸀αμαρτηση BA vs 𝔐ℵ   4 ⸋ℵB vs 𝔐A   6 ° $\mathfrak{P}^{75}$ℵ vs 𝔐BA, [Cr]
7 ⸆αυτω 𝕮 (h.C) vs 𝔐A   9 ⸉ 𝕮 (h.C) vs 𝔐A
9 ⸂12 $\mathfrak{P}^{75}$BA vs 𝔐; (− ℵ*)   10 ° 𝕮 (h.C) A vs 𝔐   11 ° 𝕮 (h.C) vs 𝔐A
11 ⸀μεσον 𝕮 (h.C) vs 𝔐A   12 ° $\mathfrak{P}^{75}$B vs 𝔐ℵA, [Cr]

14 Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, "Πορευθέντες ἐπιδείξατε
ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι." Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς,
ἐκαθαρίσθησαν. 15 Εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη,
ὑπέστρεψε, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν·
16 καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας
αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ. Καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης.
17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, "Οὐχὶ οἱ δέκα
ἐκαθαρίσθησαν? Οἱ δὲ ἐννέα ποῦ? 18 Οὐχ εὑρέθησαν
ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς
οὗτος?" 19 Καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Ἀναστὰς πορεύου. Ἡ πίστις
σου σέσωκέ σε."

How the Kingdom Will Come
(Mt. 24:23-28, 37-41; Mk. 13:21-23)

20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ
βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν, "Οὐκ
ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως· 21 οὐδὲ
ἐροῦσιν, ''Ἰδοὺ ὧδε,' ἤ, '°Ἰδοὺ ἐκεῖ.' Ἰδοὺ γάρ, ἡ βασιλεία
τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν."
22 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς, "Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε
ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου
ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. 23 Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, ''Ἰδοὺ ⸂ὧδε,' ἤ,
''Ἰδοὺ ἐκεῖ.⸃' Μὴ ἀπέλθητε μηδὲ διώξητε. 24 Ὥσπερ γὰρ
ἡ ἀστραπὴ °ἡ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ⸀ὑπ' οὐρανὸν εἰς τὴν
ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται[1] ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου
⸋ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.⸌ 25 Πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ
παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.
26 Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις[2] Νῶε, οὕτως ἔσται
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου. 27 Ἤσθιον,
ἔπινον, ἐγάμουν, ⸀¹ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε
Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ

---

[1]24 εσται 𝔐$\mathfrak{P}^{75vid}$ℵBA, Cr vs + και TR
[2]26 ημεραις 𝔐 𝕮 (h.C) A, Cr vs + του TR

---

21 ° 𝕮 (h.C) vs 𝔐A
23 ⸂εκει η ιδου ωδε $\mathfrak{P}^{75}$B* (και for η ℵ), [Cr] vs 𝔐A
24 ° 𝕮 (h.C) vs MA   24 ⸀υπο τον 𝕮 (h.C) A vs 𝔐
24 ⸋ $\mathfrak{P}^{75}$B vs 𝔐ℵA, [Cr]   27 ⸀¹εγαμιζοντο 𝕮 (h.C) vs 𝔐A

ἀπώλεσεν ⸀²ἅπαντας. **28** Ὁμοίως ⸂καὶ ὡς⸃ ἐγένετο ἐν
ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν,
ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν· **29** ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθε Λὼτ ἀπὸ
Σοδόμων, ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ᾽ οὐρανοῦ καὶ
ἀπώλεσεν ⸀ἅπαντας. **30** Κατὰ ⸀ταῦτα ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ Υἱὸς
τοῦ Ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. **31** Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ,
ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ,
μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά. Καὶ ὁ ἐν °τῷ ἀγρῷ ὁμοίως μὴ
ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. **32** Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς
Λώτ. **33** Ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ⸀σῶσαι
ἀπολέσει αὐτήν, ⸂καὶ ὃς ἐὰν⸃ ἀπολέσῃ °αὐτὴν ζῳογονήσει
αὐτήν. **34** Λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο[1] ἐπὶ
κλίνης μιᾶς· εἷς[2] παραληφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφε-
θήσεται. **35** ⸉Δύο ἔσονται⸊ ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό·[3] μία
παραληφθήσεται ⸂καὶ ἡ⸃ ἑτέρα ἀφεθήσεται."[4]

37 Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, "Ποῦ, Κύριε?"

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ[5] ⸂συναχ-
θήσονται οἱ ἀετοί.⸃"

The Parable of the Persistent Widow

18 Ἔλεγε δὲ °καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν
πάντοτε προσεύχεσθαι[6] καὶ μὴ ⸀ἐκκακεῖν, **2** λέγων,
"Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ

---

[1]34 εσονται δυο M^{pt}Ͼ (h.C), TR Cr vs δυο εσονται M^{pt}A
[2]34 εις 𝔐A vs ο εις Ͼ (h.C), TR Cr
[3]35 αυτο 𝔐A vs +η 𝔓^{75}B, TR Cr vs – verse 35 ℵ*
[4]35 αφεθησεται MϾ (h.C) A, TR Cr vs +verse 36: δυο εσονται εν τω αγρω ο εις παραληφθησεται και ο ετερος αφεθησεται M^{lpt}
[5]37 εκει MA, TR vs +και M'ℵB, Cr
[6]1 προσευχεσθαι M^{pt}, TR vs +αυτους M^{pt}ℵ*BA, Cr

---

27 ⸀²παντας 𝔓^{75}B vs 𝔐ℵA 28 ⸀καθως Ͼ (h.C) vs 𝔐A
29 ⸀παντας B vs 𝔐ℵA 30 ⸀τα αυτα B vs 𝔐𝔓^{75vid}ℵ*A
31 °Ͼ (h.C) vs 𝔐A 33 ⸀περιποιησασθαι 𝔓^{75}B vs 𝔐ℵA
33 ⸀ος δ αν 𝔓^{75}B vs 𝔐A; (ος δ αν εαν ℵ*) 33 °ℵB vs 𝔐A
35 ⸉𝔓^{75}B vs 𝔐A; (– verse 35 ℵ*)
35 ⸀η δε 𝔓^{75vid}B vs 𝔐A; (– verse 35 ℵ*)
37 ⸀οι αετοι επισυναχθησονται ℵB vs 𝔐A 1 °ℵB vs 𝔐A
1 ⸀εγκακειν (ℵ) (B) (A) vs 𝔐

ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. **3** Χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει
ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτόν, λέγουσα, 'Ἐκδίκησόν με
ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου.' **4** Καὶ οὐκ ἠθέλησεν[1] ἐπὶ χρόνον·
μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, 'Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ
φοβοῦμαι ⸂καὶ ἄνθρωπον οὐκ⸃ ἐντρέπομαι, **5** διά γε τὸ
παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα
μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑποπιάζῃ[2] με.' " **6** Εἶπε δὲ ὁ Κύριος,
"Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει. **7** Ὁ δὲ Θεὸς οὐ
μὴ ποιήσῃ[3] τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν
βοώντων ⸂πρὸς αὐτὸν⸃ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ ⸀μακροθυμῶν
ἐπ᾽ αὐτοῖς? **8** Λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν
ἐν τάχει. Πλὴν ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει
τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς?"

The Parable of the Pharisee and the Publican

9 Εἶπε δὲ[4] πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ᾽ ἑαυτοῖς
ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιπούς, τὴν
παραβολὴν ταύτην· **10** "Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ
ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης.
11 Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο,
'Ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν
ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ
τελώνης. **12** Νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάν-
τα ὅσα κτῶμαι.' **13** ⸂Καὶ ὁ⸃ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ
ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ⸉εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶ-
ραι,⸊ ἀλλ᾽ ἔτυπτεν °εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγων, 'Ὁ
Θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ!' **14** Λέγω ὑμῖν, κατέβη
οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος·[5]

---

[1]4 ηθελησεν M^{pt}, TR vs ηθελεν M^{pt}ℵBA, Cr
[2]5 υποπιαζη M^{pt} vs υπωπιαζη M^{pt}ℵBA, TR Cr
[3]7 ποιηση M^{pt}Ͼ (h.C), Cr vs ποιησει M^{pt}A, TR
[4]9 δε MA vs +και Ͼ (h.C), TR Cr
[5]14 η γαρ εκεινος 𝔐A vs παρ εκεινον ℵB, Cr vs η εκεινος TR

---

4 ⸀ουδε ανθρωπον ℵB vs 𝔐A 7 ⸀ αυτω Ͼ (h.C) vs 𝔐A
7 ⸀μακροθυμει ℵBA vs 𝔐 13 ⸀ο δε 𝔓^{75vid}ℵB vs 𝔐A
13 ⸉41-3 ℵB vs 𝔐A 13 °ℵB vs 𝔐A

ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν
ἑαυτὸν ὑψωθήσεται."

Jesus Blesses Little Children
(Mt. 19:13-15; Mk. 10:13-16)

15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν
ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ⸀ἐπετίμησαν αὐτοῖς. **16** Ὁ
δὲ Ἰησοῦς ⸂προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν⸃, "Ἄφετε τὰ
παιδία ἔρχεσθαι πρός με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ
τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. **17** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὃς ⸀ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ
μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν."

The Rich Young Ruler
(Mt. 19:16-22; Mk. 10:17-22)

18 Καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, "Διδάσκαλε
ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω?"
19 Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Τί με λέγεις ἀγαθόν? Οὐδεὶς
ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. **20** Τὰς ἐντολὰς οἶδας· «Μὴ
μοιχεύσῃς, Μὴ φονεύσῃς, Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρ-
τυρήσῃς, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα °σου.»"
21 Ὁ δὲ εἶπε, "Ταῦτα πάντα ⸀ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός
°μου."
22 Ἀκούσας δὲ °ταῦτα ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "Ἔτι ἕν
σοι λείπει. Πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ διάδος πτωχοῖς,
καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν ⸀οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι."
23 Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ⸀ἐγένετο, ἦν γὰρ
πλούσιος σφόδρα.

15 ⸀επετιμων ℵB vs 𝔐A
16 ⸂προσεκαλεσατο αυτα λεγων ℵB vs 𝔐A
17 ⸀αν ℵB vs 𝔐A 20 °BA vs Mℵ 21 ⸀εφυλαξα ℵBA vs 𝔐
21 °B vs 𝔐ℵA 22 °ℵB vs 𝔐A
22 ⸀τοις ουρανοις B (− τοις ℵA), [Cr] vs 𝔐
23 ⸀εγενηθη ℵB vs 𝔐A

20 Ex. 20:12-16; Deut. 5:16-20

God Can Save Even the Rich
(Mt. 19:23-30; Mk. 10:23-31)

24 Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ⸋περίλυπον γενόμενον⸌
εἶπε, "Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες ⸂εἰσελεύ-
σονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ⸃! **25** Εὐκοπώτερον
γὰρ ἐστι κάμηλον διὰ ⸂τρυμαλιᾶς ῥαφίδος⸃ εἰσελθεῖν ἢ
πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν."
26 Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, "Καὶ τίς δύναται σωθῆναι?"
27 Ὁ δὲ εἶπε, "Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατά
⸉ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ⸊."
28 Εἶπε δὲ[1] Πέτρος, "Ἰδού, ἡμεῖς ⸂ἀφήκαμεν πάντα καὶ⸃
ἠκολουθήσαμέν σοι."
29 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδείς
ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ⸉γονεῖς ἢ ἀδελφοὺς ἢ γυναῖκα⸊ ἢ
τέκνα ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, **30** ὃς ⸀[1]οὐ μὴ ⸀[2]ἀπο-
λάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι
τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον."

Jesus a Third Time Predicts His Death and Resurrection
(Mt. 20:17-19; Mk. 10:32-34)

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτούς,
"Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς •Ἱεροσόλυμα, καὶ τελεσθήσεται
πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ Υἱῷ τοῦ
Ἀνθρώπου. **32** Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ
ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθήσεται, **33** καὶ
μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν. Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ
ἀναστήσεται." **34** Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν

[1]28 δε MA vs + ο ℵB, TR Cr

24 ⸋ℵB vs 𝔐A, [Cr]
24 ⸂εις την βασιλειαν του Θεου εισπορευονται B vs 𝔐A; (εις την
βασιλειαν του Θεου εισελευσονται ℵ)
25 ⸂τρηματος βελονης ℵB vs 𝔐A 27 ⸉2-41 ℵB vs 𝔐A
28 ⸂αφεντες τα ιδια B vs 𝔐ℵ*A 29 ⸉52-41 ℵB vs 𝔐A
30 ⸀[1]ουχι ℵB vs 𝔐A 30 ⸀[2]λαβη B vs 𝔐ℵA, [Cr]
31 •Ιερουσαλημ ℵB vs 𝔐A

τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

A Blind Man Receives His Sight
(Mt. 20:29-34; Mk. 10:46-52)

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἰεριχώ, τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ⸀προσαιτῶν. 36 Ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο. 37 Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. 38 Καὶ ἐβόησε, λέγων, "Ἰησοῦ, Υἱὲ Δαβίδ, ἐλέησόν με!" 39 Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα ⸀σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, "Υἱὲ Δαβίδ, ἐλέησόν με!"

40 Σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. Ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν, °λέγων, 41 "Τί σοι θέλεις ποιήσω?"

Ὁ δὲ εἶπε, "Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω."

42 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ "Ἀνάβλεψον. Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε." 43 Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν Θεόν. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

Jesus Comes to Zacchaeus' House

19 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἰεριχώ. 2 Καὶ ἰδού, ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ ⸂οὗτος ἦν⸃ πλούσιος. 3 Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. 4 Καὶ προδραμὼν[1] ⸆ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν[2] ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι[3] ἐκείνης ἔμελλε[4]

[1]4 προδραμων M^pt ℵBA, TR Cr vs προσδραμων M^pt vs δραμων M^pt
[2]4 συκομωραιαν M^pt, TR vs συκομοραιαν M^pt vs συκομορεαν ℵB, Cr vs συκωμοραιαν A
[3]4 οτι M^pt ℵBA, Cr vs + δι M^pt, TR
[4]4 εμελλε(ν) M vs ημελλε(ν) ℵBA, TR Cr

35 ⸀επαιτων ℵB vs 𝔐A 39 ⸀σιγηση B vs 𝔐ℵA 40 °ℵB vs 𝔐A
2 ⸂αυτος B vs 𝔐A; (ην ℵ) 4 ⸆εις το ℵB vs 𝔐A

διέρχεσθαι. 5 Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς ⸋εἶδεν αὐτόν, καὶ⸌ εἶπε πρὸς αὐτόν, "Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι, σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι." 6 Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων.

7 Καὶ ἰδόντες, πάντες[1] διεγόγγυζον, λέγοντες ὅτι "Παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι."

8 Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν Κύριον, "Ἰδού, τὰ ⸀ἡμίση ⸉τῶν ὑπαρχόντων μου⸊, Κύριε, ⸂δίδωμι τοῖς πτωχοῖς⸃ καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν."

9 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ὅτι "Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν. 10 Ἦλθε γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός."

The Parable of the Minas
(Mt. 25:14-30)

11 Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς ⸉αὐτὸν εἶναι Ἰερουσαλὴμ⸊ καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. 12 Εἶπεν οὖν, "Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. 13 Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, 'Πραγματεύσασθε ⸀ἕως ἔρχομαι.' 14 Οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, 'Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς.' 15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ[2] εἶπε φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους οἷς ⸀¹ἔδωκε τὸ

[1]7 παντες MℵBA, Cr vs απαντες TR
[2]15 και M^pt ℵBA, TR Cr vs – M^pt

5 ⸋ℵB vs 𝔐A 8 ⸀ημισια ℵB vs 𝔐; (ημισυ A)
8 ⸉312 ℵB vs 𝔐A 8 ⸂231 ℵ (31 B) vs 𝔐A
11 ⸉231 ℵB vs 𝔐A 13 ⸀εν ω ℵBA vs 𝔐
15 ⸀¹δεδωκει ℵB vs 𝔐A

ἀργύριον, ἵνα ⸀²γνῷ ⸂τίς τί διεπραγματεύσατο.⸃ 16 Παρε-
γένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων, ‘Κύριε, ἡ μνᾶ[1] σου ⸂προσ-
ειργάσατο δέκα⸃ μνᾶς.’ 17 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ‘⸀Εὖ, ἀγαθὲ
δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν
ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.’ 18 Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος,
λέγων, ‘⸉Κύριε, ἡ μνᾶ[2] σου⸊ ἐποίησε πέντε μνᾶς.’ 19 Εἶπε δὲ
καὶ τούτῳ, ‘Καὶ σὺ ⸉γίνου ἐπάνω⸊ πέντε πόλεων.’ 20 Καὶ
⸀ἕτερος ἦλθε, λέγων, ‘Κύριε, ἰδού, ἡ μνᾶ[3] σου ἣν εἶχον
ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ. 21 Ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι
ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ. Αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας καὶ θερίζεις ὃ
οὐκ ἔσπειρας.’ 22 Λέγει °δὲ αὐτῷ, ‘Ἐκ τοῦ στόματός σου
κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. Ἤδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος
αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα καὶ θερίζων ὃ οὐκ
ἔσπειρα. 23 Καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκας ⸉τὸ ἀργύριόν μου⸊ ἐπὶ[4]
τράπεζαν,⸂¹καὶ ἐγὼ⸃ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ⸂²ἔπραξα αὐτό⸃?’
24 Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν, ‘Ἄρατε ἀπ’ αὐτοῦ τὴν
μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι.’ 25 Καὶ εἶπον
αὐτῷ, ‘Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς.’ 26 ‘Λέγω °γὰρ ὑμῖν ὅτι παντὶ
τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει
ἀρθήσεται ⸋ἀπ’ αὐτοῦ.⸌ 27 Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου
⸀ἐκείνους, τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ’ αὐτούς,
ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφάξατε ⸆ ἔμπροσθέν μου.’ ”

Jesus Enters Jerusalem in Triumph
(Mt. 21:1-11; Mk. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

28 Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων
εἰς Ἱεροσόλυμα. 29 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθσφαγὴ[5]

[1]16 μνα M^{pt} אB*A, TR Cr vs μνας M^{pt}
[2] [3] 18,20 μνα M^{pt} א*BA, TR Cr vs μνας M^{pt}
[4]23 επι MאBA, Cr vs + την M^{r}, TR
[5]29 Βηθσφαγη M^{pt} vs Βηθφαγη M^{pt} אB*A, TR Cr

15 ⸀²γνοι אB vs 𝔐A 15 ⸂τι διεπραγματευσαντο אB vs 𝔐A
16 ⸂δεκα προσηργασατο B* (δ. προσηργασα א*) vs 𝔐 (προσηρ-
γασατο δεκα A) 17 ⸀ευγε B vs 𝔐אA 18 ⸉2-41 אB vs 𝔐A
19 ⸉אB vs 𝔐A 20 ⸀ο ετερος B (οτερος א*) vs 𝔐A
22 °אB vs MA 23 ⸉312 אBA vs 𝔐 23 ⸂¹καγω אB vs 𝔐A
23 ⸂²αυτο επραξα אB (αυτο ανεπραξα A) vs 𝔐 26 °אB vs 𝔐A
26 ⸋א*B vs 𝔐A 27 ⸀τουτους אB vs 𝔐A 27 ⸆αυτους אB vs 𝔐A

καὶ •Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν,
ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν °αὐτοῦ, 30 ⸀εἰπών, “Ὑπά-
γετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι
εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ’ ὃν οὐδεὶς πώποτε
ἀνθρώπων ἐκάθισε. ⸆Λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. 31 Καὶ ἐάν
τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ, ‘Διὰ τί λύετε?’ οὕτως ἐρεῖτε °αὐτῷ ὅτι
‘Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει.’ ”
32 Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν
αὐτοῖς.
33 Λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ
πρὸς αὐτούς, “Τί λύετε τὸν πῶλον?”
34 Οἱ δὲ εἶπον,[1] “Ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει.” 35 Καὶ
ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Καὶ •ἐπιρρίψαντες ⸀ἑαυ-
τῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν.
36 Πορευομένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν
ἐν τῇ ὁδῷ.
37 Ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ
Ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ἤρξαντο[2] ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν
μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ
πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, 38 λέγοντες,

“«Εὐλογημένος ὁ ⸀ἐρχόμενος Βασιλεὺς ἐν ὀνόματι
Κυρίου!»
⸂Εἰρήνη ἐν οὐρανῷ⸃
Καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις!”

39 Καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς
αὐτόν, “Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου.”

[1]34 ειπον M, TR vs + οτι M^{l} אBA, Cr
[2]37 ηρξαντο M^{pt} אBA, TR Cr vs ηρξατο M^{pt}

29 •Βηθανια א*B vs 𝔐A, [Cr] 29 °אB vs 𝔐A
30 ⸀λεγων אB vs 𝔐A 30 ⸆και B vs 𝔐אA 31 °אB vs 𝔐A
35 •επιριψαντες אB*A vs 𝔐 35 ⸀αυτων אB vs 𝔐A
38 ⸀ερχομενος ο B vs 𝔐A; (− א*)
38 ⸂εν ουρανω ειρηνη B (ενιρηνη for ειρηνη א*) vs 𝔐 (ειρηνη εν
ουρανοις A)

38 Ps. 118:26

40 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν °[1]αὐτοῖς, "Λέγω ὑμῖν °[2]ὅτι, ἐὰν
οὗτοι ⸀[1]σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι ⸀[2]κεκράξονται!"

Jesus Weeps over Jerusalem

41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ᾽ ⸀αὐτῇ,
42 λέγων ὅτι "Εἰ ἔγνως ⸂καὶ σύ, καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου
ταύτη,⸃ τὰ πρὸς εἰρήνην °σου! Νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ
ὀφθαλμῶν σου. **43** Ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ καὶ
⸀περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι καὶ περι-
κυκλώσουσί σε καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν, **44** καὶ
ἐδαφιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί· καὶ οὐκ ἀφήσουσιν
⸂ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ,⸃ ἀνθ᾽ ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς
ἐπισκοπῆς σου."

Jesus Cleanses the Temple
(Mt. 21:12-17; Mk. 11:15-19)

45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς
πωλοῦντας ⸋ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας,⸌ **46** λέγων αὐτοῖς,
"Γέγραπται,⸆

«Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς °ἐστιν,»
Ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε «σπήλαιον λῃστῶν.»"

47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ᾽ ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ. Οἱ δὲ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ
πρῶτοι τοῦ λαοῦ, **48** καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν,[1] ὁ
λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

---

[1]48 ποιησωσιν **MƐ** (h.𝔭^{75}) A, TR Cr vs ποιησουσιν Mʳ

---

40 °[1]אB vs 𝔐A   40 °[2]B* vs 𝔐אA
40 ⸀[1]σιωπησουσιν אBA vs 𝔐   40 ⸀[2]κραξουσιν אB vs 𝔐A
41 ⸀αυτην אBA vs M   42 ⸂5-7912 אB vs 𝔐 (1-79 A)
42 °אB vs 𝔐A   43 ⸀παρεμβαλουσιν אC*^{vid} vs 𝔐BA
44 ⸂λιθον επι λιθον εν σοι אB vs MAC
45 ⸋אB vs 𝔐A; (και τους αγοραζοντας C)
46 ⸆και εσται B vs Mא*; (+οτι AC)   46 °אB vs 𝔐AC*

---

46 Is. 56:7; Jer. 7:11

The Authority of Jesus Is Questioned
(Mt. 21:23-27; Mk. 11:27-33)

20 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν °ἐκείνων, διδάσκοντος
αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου,
ἐπέστησαν οἱ ἱερεῖς[1] καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσ-
βυτέροις **2** καὶ εἶπον ⸂[1]πρὸς αὐτόν, λέγοντες⸃, "⸂[2]Εἰπὲ
ἡμῖν⸃ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς? Ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι
τὴν ἐξουσίαν ταύτην?"
3 Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς, "Ἐρωτήσω ὑμᾶς
κἀγὼ ⸂ἕνα λόγον⸃, καὶ εἴπατέ μοι· **4** Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου
ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων?"
5 Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες ὅτι "Ἐὰν
εἴπωμεν, 'Ἐξ οὐρανοῦ,' ἐρεῖ, 'Διὰ τί[2] οὐκ ἐπιστεύσατε
αὐτῷ?' **6** Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, 'Ἐξ ἀνθρώπων,' ⸂πᾶς ὁ λαὸς⸃
καταλιθάσει ἡμᾶς, πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην
προφήτην εἶναι." **7** Καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν.
8 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν
ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ."

The Parable of the Wicked Vinedressers
(Mt. 21:33-46; Mk. 12:1-12)

9 Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν
ταύτην· "Ἄνθρωπος[3] ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ⸀ἐξέδοτο
αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἱκανούς. **10** Καὶ
°ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ
τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος ⸀δῶσιν αὐτῷ. Οἱ δὲ γεωργοὶ
⸉δείραντες[4] αὐτὸν ἐξαπέστειλαν⸊ κενόν. **11** Καὶ προσέθε-
το ⸉πέμψαι ἕτερον⸊ δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες[5]

---

[1]1 ιερεις **MA** vs αρχιερεις Ɛ (h.𝔭^{75}), TR Cr
[2]5 δια τι MאB, Cr vs +ουν AC, TR
[3]9 ανθρωπος 𝔐Ɛ (h.𝔭^{75}) vs +τις A, TR [Cr]
[4] [5]10,11 δειραντες MƐ (h.𝔭^{75})A, TR Cr vs δηραντες Mʳ

---

1 °אB vs 𝔐AC   2 ⸂[1]312 אB vs 𝔐A; (12 C)
2 ⸂[2] ειπον ημιν B vs 𝔐A; (−א*C)   3 ⸂λογον אB vs MC (⸉A)
6 ⸂ο λαος απας אB vs 𝔐AC   9 ⸀εξεδετο Ɛ (h.𝔭^{75}) A, N vs 𝔐, U
10 °אB vs 𝔐AC   10 ⸀δωσουσιν אBA vs 𝔐C
10 ⸉321 אB vs 𝔐AC   11 ⸉אBA vs 𝔐C

καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. 12 Καὶ προσέθετο
ʃπέμψαι τρίτον⸃· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες
ἐξέβαλον. 13 Εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, 'Τί ποιήσω?
Πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν. Ἴσως τοῦτον °ἰδόντες
ἐντραπήσονται.' 14 Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελο-
γίζοντο πρὸς ⸀ἑαυτούς, λέγοντες, 'Οὗτός ἐστιν ὁ κληρο-
νόμος. °Δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν,[1] ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ
κληρονομία.' 15 Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶ-
νος, ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμ-
πελῶνος? 16 Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς
τούτους καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις."

Ἀκούσαντες δὲ εἶπον, "Μὴ γένοιτο!"

17 Ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπε, "Τί οὖν ἐστι τὸ γεγ-
ραμμένον τοῦτο,

> «Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
> Οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας»?

18 Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται·
ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν."

19 Καὶ ἐζήτησαν οἱ ⸢ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς⸣
ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ
ἐφοβήθησαν,[2] ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς ʃτὴν παρα-
βολὴν ταύτην εἶπε.⸃

Render unto Caesar
(Mt. 22:15-22; Mk. 12:13-17)

20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑπο-
κρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται

[1]14 αυτον 𝐌𝔊 (h.𝔭^{75}) A, TR Cr vs −M^{r}
[2]19 εφοβηθησαν 𝐌 vs +τον λαον 𝔊 (h.𝔭^{75}) A, TR Cr

12 ʃℵB vs 𝔐AC   13 °𝔊 (h.𝔭^{75}) vs 𝔐A
14 ⸀αλληλους ℵB vs 𝔐AC   14 °BA vs 𝔐ℵC
19 ⸢γραμματεις και οι αρχιερεις BA (Φαρισαιοι for αρχιερεις C) vs 𝔐ℵ   19 ʃ41-3 ℵB vs 𝔐AC

17 Ps. 118:22

αὐτοῦ λόγου, ⸢εἰς τὸ⸣ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ
τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. 21 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν,
λέγοντες, "Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ
διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας
τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. 22 Ἔξεστιν ⸀ἡμῖν Καίσαρι
φόρον δοῦναι ἢ οὔ?"

23 Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπε πρὸς
αὐτούς, "□Τί με πειράζετε?⸌ 24 ⸀1 Ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον.
Τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν?"

⸀2 Ἀποκριθέντες δὲ εἶπον, "Καίσαρος."

25 Ὁ δὲ εἶπεν ⸀αὐτοῖς, "ʃἈπόδοτε τοίνυν⸃ τὰ
Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ." 26 Καὶ οὐκ
ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ.
Καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

The Sadducees Question the Resurrection
(Mt. 22:23-33; Mk. 12:18-27)

27 Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ⸀ἀντι-
λέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτόν,
28 λέγοντες, "Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν τινος
ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος
⸀ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ[1] τὴν γυναῖκα καὶ
ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 29 Ἑπτὰ οὖν
ἀδελφοὶ ἦσαν. Καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν
ἄτεκνος. 30 Καὶ °ἔλαβεν ὁ δεύτερος □τὴν γυναῖκα, καὶ
οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος.⸌ 31 Καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν.[2]
Ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ[3] οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ

[1]28 λαβη ο αδελφος αυτου 𝐌ℵBA, TR Cr vs ο αδελφος αυτου λαβη M^{r}, vs −και ουτος to την γυναικα ℵ*
[2]31 αυτην M$^{pt\,vid}$ℵB, TR Cr vs +ωσαυτως M$^{pt\,vid}$A
[3]31 επτα 𝐌ℵBA, Cr vs +και TR

20 ⸀ωστε 𝔊 (h.𝔭^{75}) vs 𝔐A   22 ⸀ημας ℵBA vs 𝔐C
23 □ℵB vs 𝔐AC   24 ⸀1δειξατε ℵBA vs 𝔐C
24 ⸀2οι ℵB vs 𝔐AC   25 ⸀προς αυτους ℵB vs 𝔐AC
25 ʃℵB vs 𝔐AC   27 ⸀λεγοντες 𝔊 (h.𝔭^{75}) vs 𝔐A, [Cr]
28 ⸀η B vs 𝔐A; (−και ουτος to την γυναικα ℵ*)
30 °ℵB vs 𝔐A   30 □ℵB vs 𝔐A

ἀπέθανον. 32 Ὕστερον δὲ[1] ⸉πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.⸊
33 ⸉Ἐν τῇ οὖν⸊ ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή? Οἱ
γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα."
34 Καὶ °ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Οἱ υἱοὶ
τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ⸀ἐκγαμίσκονται. 35 Οἱ
δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς
ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐκγα-
μίζονται[2]· 36 ⸀Οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται, ἰσάγ-
γελοι γάρ εἰσι, καὶ υἱοί εἰσι °τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως
υἱοὶ ὄντες. 37 Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωσῆς
ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει «Κύριον τὸν Θεὸν
Ἀβραὰμ καὶ °¹τὸν Θεὸν Ἰσαὰκ καὶ °²τὸν Θεὸν Ἰακώβ.»
38 Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων, πάντες γὰρ
αὐτῷ ζῶσιν."
39 Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπον,
"Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας." 40 Οὐκέτι ⸀δὲ ἐτόλμων ἐπε-
ρωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

What Think Ye of Christ
(Mt. 22:41-46; Mk. 12:35-37)

41 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, "Πῶς λέγουσι τὸν Χριστὸν ⸂Υἱὸν
Δαβὶδ εἶναι⸃? 42 ⸉Καὶ αὐτὸς⸊ Δαβὶδ λέγει ἐν Βίβλῳ Ψαλμῶν,

«Εἶπεν °ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου·
'Κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
43 Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον
τῶν ποδῶν σου.'»

---

[1]32 δε M^{pt}A, TR vs — M^{pt}ℵ*B, Cr
[2]35 εκγαμιζονται 𝔐A vs γαμισκονται B vs εκγαμισκονται TR vs γαμιζονται ℵ, Cr

---

32 ⸉3-52 ℵB vs 𝔐A 33 ⸉η γυνη ουν εν τη B vs 𝔐A (εν τη ℵ*)
34 °ℵB vs 𝔐A 34 ⸀γαμισκονται ℵB vs M; (εκγαμιζονται A)
36 ⸀ουδε BA vs 𝔐ℵ 36 °ℵBA vs 𝔐 37 °¹ ²ℵB vs 𝔐A
40 ⸀γαρ ℵB vs 𝔐A 41 ⸂321 ℵB vs 𝔐A
42 ⸉αυτος γαρ ℵB vs 𝔐A 42 °B vs 𝔐ℵA

---

37 Ex. 3:6,15 42, 43 Ps. 110:1

44 Δαβὶδ οὖν 'Κύριον' αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς ⸂Υἱὸς αὐτοῦ⸃
ἐστιν?"

Jesus Pronounces Woes on the Scribes
(Mt. 23:1-36; Mk. 12:38-40; Lk. 11:37-52)

45 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς
°αὐτοῦ, 46 "Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόν-
των περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς
ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς
καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις, 47 οἳ κατεσθίουσι
τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχον-
ται. Οὗτοι λήψονται περισσότερον κρίμα."

The Widow's Two Mites
(Mk. 12:41-44)

21 Ἀναβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας ⸂τὰ δῶρα
αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον⸃ πλουσίους. 2 Εἶδε δέ τινα
καὶ[1] χήραν πενιχράν βάλλουσαν ἐκεῖ ⸂δύο λεπτά⸃. 3 Καὶ
εἶπεν, "Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα ⸂ἡ πτωχὴ αὕτη⸃
πλεῖον πάντων ἔβαλεν. 4 ⸀¹Ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ
περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα ⸋τοῦ Θεοῦ⸌,
αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ⸀²ἅπαντα τὸν βίον ὃν
εἶχεν ἔβαλε."

Jesus Predicts the Destruction of the Temple
(Mt. 24:1,2; Mk. 13:1,2)

5 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ
ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε, 6 "Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε ἐλεύ-
σονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ[2] ὃς
οὐ καταλυθήσεται."

---

[1]2 τινα και 𝔐 (τιναν και A) vs τινα ℵB, Cr vs και τινα TR
[2]6 λιθω M^{pt}ℵ*BA, TR Cr vs λιθον M^{pt}

---

44 ⸂BA vs 𝔐ℵ 45 °B vs 𝔐ℵA, [Cr] 1 ⸂4-6 1-3 ℵB vs 𝔐A
2 ⸂ℵB vs 𝔐A 3 ⸂312 ℵB vs 𝔐A 4 ⸀¹παντες ℵB vs 𝔐A
4 ⸋ℵB vs 𝔐A 4 ⸀²παντα ℵB vs 𝔐A

Jesus Gives the Signs of the Times
(Mt. 24:3-14; Mk. 13:3-13)

7 Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτόν, λέγοντες, "Διδάσκαλε, πότε
οὖν ταῦτα ἔσται? Καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα
γίνεσθαι?"
8 Ὁ δὲ εἶπε, "Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε. Πολλοὶ γὰρ
ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες °1ὅτι ''Ἐγώ εἰμι,'
καί, ''Ὁ καιρὸς ἤγγικε.' Μὴ °2οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν.
9 Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ
πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ
εὐθέως τὸ τέλος."
10 Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς, "Ἐγερθήσεται ἔθνος •ἐπὶ ἔθνος,
καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν. 11 Σεισμοί τε μεγάλοι ʃ1κατὰ
τόπους καὶʅ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ
ʃ2σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλαʅ ἔσται. 12 Πρὸ δὲ τούτων
πάντων[1] ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ
διώξουσι, παραδιδόντες εἰς T συναγωγὰς καὶ φυλακάς,
⸀ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ
ὀνόματός μου. 13 Ἀποβήσεται °δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον.
14 ⸀Θέσθε οὖν ⸂εἰς τὰς καρδίας⸃ ὑμῶν μὴ προμελετᾶν
ἀπολογηθῆναι· 15 ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν ᾗ
οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι[2] ⸀πάντες οἱ
ἀντικείμενοι ὑμῖν. 16 Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων
καὶ συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν,[3] καὶ θανατώσουσιν
ἐξ ὑμῶν. 17 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ
ὄνομά μου. 18 Καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ

[1]12 παντων **M**ℵBA, **Cr** vs απαντων Mr, **TR**

[2]15 αντειπειν ουδε αντιστηναι Mpt, **TR** vs αντειπειν η αντιστηναι MptA vs αντιστηναι η αντειπειν ℵB, **Cr**

[3]16 συγγενων και φιλων και αδελφων **M** vs αδελφων και συγγενων και φιλων ℵB (συγγενεων for συγγενων A), **TR Cr**

8 °1 2ℵB vs 𝔐A   10 •επ ℵA vs 𝔐B   11 ʃ1312 ℵB vs 𝔐A
11 ʃ22314 B vs 𝔐A; (1423 ℵ)   12 Tτας ℵB vs 𝔐A
12 ⸀απαγομενους ℵB vs 𝔐A   13 °ℵ*B vs 𝔐A
14 ⸀θετε ℵB*A vs 𝔐   14 ⸂εν ταις καρδιαις ℵBA vs 𝔐
15 ⸀απαντες B vs 𝔐ℵA

ἀπόληται. 19 Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς
ὑμῶν.

Jesus Warns of Jerusalem's Fall
(Mt. 24:15-28; Mk. 13:14-23)

20 "Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων °τὴν
Ἱερουσαλήμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς.
21 Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν
μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ
εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. 22 Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί
εἰσι, τοῦ πλησθῆναι[1] πάντα τὰ γεγραμμένα. 23 Οὐαὶ °1δὲ
ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις
ταῖς ἡμέραις! Ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ
ὀργὴ °2ἐν τῷ λαῷ τούτῳ. 24 Καὶ πεσοῦνται στόματι
•μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς ʃπάντα τὰ ἔθνηʅ.
Καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι
T πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν.

The Coming of the Son of Man
(Mt. 24:29-31; Mk. 13:24-27)

25 "Καὶ ⸀1ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ
ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ, ⸀2ἠχούσης θαλάσσης
καὶ σάλου, 26 ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ
προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ, αἱ γὰρ
δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. 27 Καὶ τότε
ὄψονται τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ
μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. 28 Ἀρχομένων δὲ
τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς
ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν."

[1]22 πλησθηναι MptℵBA, **Cr** vs πληρωθηναι MptC, **TR**

20 °ℵB vs 𝔐A   23 °1B vs 𝔐ℵAC   23 °2Є (h.𝔓75) A vs **M**
24 •μαχαιρης B* vs 𝔐ℵAC   24 ʃ231 ℵB vs 𝔐AC
24 Tου Є (h.𝔓75) vs 𝔐A   25 ⸀1εσονται ℵB vs 𝔐AC
25 ⸀2ηχους Є (h.𝔓75)A vs 𝔐

The Parable of the Fig Tree
(Mt. 24:32-35; Mk. 13:28-31)

29 Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς· "Ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα. **30** Ὅταν προβάλωσιν[1] ἤδη, βλέποντες ἀφ᾽ ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. **31** Οὕτω καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. **32** Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα γένηται. **33** Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται,[2] οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ ⸀παρέλθωσι.

Jesus Teaches Watchfulness

34 "Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μήποτε βαρηθῶσιν[3] ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ⸉αἰφνίδιος ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐπιστῇ⸊ ἡ ἡμέρα ἐκείνη. **35** Ὡς παγὶς ⸂γὰρ ἐπελεύσεται⸃ ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. **36** Ἀγρυπνεῖτε ⸀[1]οὖν ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα ⸀[2]καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν πάντα[4] τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου."

37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. **38** Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

The Chief Priests and Elders Plot to Kill Jesus
(Mt. 26:1-5; Mk. 14:1, 2; Jn. 11:45-53)

22 Ἤγγιζε δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη Πάσχα. **2** Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

---

[1]30 προβαλωσιν M𝔖 (h.𝔭^{75}) A, TR Cr vs προβαλλωσιν M^{r}
[2]33 παρελευσονται MאBA, TR Cr vs παρελευσεται M^{r}C
[3]34 βαρηθωσιν 𝔐𝔖 (h.𝔭^{75}) A, Cr vs βαρυνθωσιν TR
[4]36 παντα 𝔐א* vs ταυτα παντα B, TR Cr vs παντα ταυτα AC*

33 ⸀παρελευσονται אB vs 𝔐AC
34 ⸉4231 (א) B vs 𝔐 (C); (1423 [A])
35 ⸂επεισελευσεται γαρ א*B vs 𝔐A^{vid}C
36 ⸀[1]δε אB vs 𝔐AC
36 ⸀[2]κατισχυσητε א (B) vs 𝔐 (A) C

Judas Agrees to Betray Jesus for Money
(Mt. 26:14-16; Mk. 14:10,11)

3 Εἰσῆλθε δὲ[1] Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ⸀ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. **4** Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ[2] στρατηγοῖς τὸ πῶς ⸉αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς⸊. **5** Καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον[3] δοῦναι. **6** Καὶ ἐξωμολόγησε, καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν ⸉αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου⸊.

Jesus and His Disciples Prepare the Passover
(Mt. 26:17-19; Mk. 14:12-16)

7 Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, °ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ Πάσχα. **8** Καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπών, "Πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ Πάσχα, ἵνα φάγωμεν."

9 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, "Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσομεν?"[4]

10 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Ἰδού, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν ⸀οὗ εἰσπορεύεται. **11** Καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας, 'Λέγει σοι ὁ Διδάσκαλος, "Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω?"' **12** Κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνώγεον[5] μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε." **13** Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς ⸀εἴρηκεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ Πάσχα.

---

[1]3 δε M^{pt}𝔖 (h.𝔭^{75}) A, Cr vs + ο M^{pt}, TR
[2]4 και MאBA , Cr vs + τοις M^{r}C, TR
[3]5 αργυριον M^{pt}אB, TR Cr vs αργυρια M^{pt}AC
[4]9 ετοιμασομεν M^{pt} vs ετοιμασωμεν M^{pt}𝔖A, TR Cr
[5]12 ανωγεον M^{pt}, TR vs αναγαιον M^{pt}אBA, Cr vs αναγεον C

3 ⸀καλουμενον אB vs 𝔐AC
4 ⸉321 𝔖 (𝔭^{75vid}) vs 𝔐A
6 ⸉231 𝔖 (𝔭^{75vid}) A vs 𝔐
7 °BC vs 𝔐אA, [Cr]
10 ⸀εις ην 𝔖 (h.𝔭^{75}) vs 𝔐 (ου εαν A)
13 ⸀ειρηκει 𝔖 vs 𝔐A

Jesus Institutes the Lord's Supper
(Mt. 26:26-30; Mk. 14:22-26; 1 Cor. 11:23-25)

14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ °δώδεκα
ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. **15** Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, "'Επι-
θυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ Πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν
πρὸ τοῦ με παθεῖν. **16** Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι °οὐκέτι οὐ μὴ
φάγω ⸂ἐξ αὐτοῦ⸃ ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
Θεοῦ." **17** Καὶ δεξάμενος ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπε,
"Λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε ⸀ἑαυτοῖς. **18** Λέγω γὰρ ὑμῖν
°ὅτι οὐ μὴ πίω ⸆ ἀπὸ τοῦ γενήματος[1] τῆς ἀμπέλου ἕως
⸀ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ."
19 Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἔδωκεν
αὐτοῖς, λέγων, "Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν."
20 ⸉'Ωσαύτως καὶ τὸ ποτήριον⸊ μετὰ τὸ δειπνῆσαι,
λέγων, "Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί
μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν •ἐκχυνόμενον. **21** Πλὴν ἰδού, ἡ χεὶρ τοῦ
παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. **22** ⸀Καὶ ὁ
⸂μὲν Υἱὸς⸃ τοῦ 'Ανθρώπου ⸉πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον⸊,
πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται!" **23** Καὶ
αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ
αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

The Disciples Argue About Greatness

24 'Εγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς τὸ τίς αὐτῶν
δοκεῖ εἶναι μείζων. **25** 'Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Οἱ βασιλεῖς τῶν
ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν
εὐεργέται καλοῦνται. **26** 'Υμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ
μείζων ἐν ὑμῖν ⸀γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος

---

[1]18 γενηματος 𝔐 𝔈A, Cr vs γεννηματος TR

---

14 °𝔈 vs 𝔐 AC　16 °אBA vs 𝔐　16 ⸀αυτο אB vs 𝔐 A
17 ⸀εις εαυτους BC vs 𝔐 A; (αλληλοις א*)　18 °BC vs 𝔐 אA, [Cr]
18 ⸆απο του νυν אB vs 𝔐 AC　18 ⸀ου אBC[vid] vs 𝔐 A
20 ⸉2-41 𝔓[75vid]אB vs 𝔐 A　20 •εκχυννομενον אB*A vs 𝔐
22 ⸀οτι 𝔈 (h.C) vs 𝔐 A　22 ⸂21 𝔓[75vid]B vs 𝔐 A; (2 א*)
22 ⸉ 2-41 אB (— το 𝔓[75vid]) vs 𝔐 A　26 ⸀γινεσθω אB vs 𝔐 A

ὡς ὁ διακονῶν. **27** Τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ
διακονῶν? Οὐχὶ[1] ὁ ἀνακείμενος? 'Εγὼ δέ ⸉εἰμι ἐν μέσῳ
ὑμῶν⸊ ὡς ὁ διακονῶν. **28** 'Υμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες
μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. **29** Κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν,
καθὼς διέθετό μοι ὁ Πατήρ μου, βασιλείαν, **30** ἵνα ⸀ἐσθίητε
καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου, ἐν τῇ βασιλείᾳ μου,[2] καὶ
καθίσεσθε[3] ἐπὶ θρόνων ⸉κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς⸊ τοῦ
'Ισραήλ."

Jesus Predicts Peter's Denial
(Mt. 26:31-35; Mk. 14:27-31; Jn. 13:36-38

31 ⸋Εἶπε δὲ ὁ Κύριος,⸌ "Σίμων, Σίμων, ἰδού, ὁ Σατανᾶς
ἐξῃτήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον. **32** 'Εγὼ δὲ
ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ[4] ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε
ἐπιστρέψας ⸀στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου."
33 'Ο δὲ εἶπεν αὐτῷ, "Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ
εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι."
34 'Ο δὲ εἶπε, "Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ °μὴ φωνήσῃ[5]
σήμερον ἀλέκτωρ ⸂[1]πρὶν ἢ⸃ τρὶς ⸂[2]ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με⸃."

Wallet, Bag and Sword

35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ""Οτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαν-
τίου[6] καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε?"
Οἱ δὲ εἶπον, "Οὐθενός[7]."

---

[1] 27 ουχι 𝔐 𝔈 (h.C) A, TR Cr vs ουχ M[r]
[2] 30 εν τη βασιλεια μου M[pt]𝔓[75]אBA, TR Cr vs — M[pt]
[3] 30 καθισεσθε 𝔐 vs καθησεσθε א (A), Cr vs καθισησθε TR vs καθησθε B*
[4] 32 εκλιπη M[pt]אB, Cr vs εκλειπη M[pt]A, TR
[5] 34 φωνηση M vs φωνησει אBA, TR Cr
[6] 35 βαλαντιου M[pt], TR vs βαλλαντιου M[pt]𝔓[75vid]אBA, Cr
[7] 35 ουθενος M[pt]𝔓[75]BA, Cr vs ουδενος M[pt]א, TR

---

27 ⸉2-41 𝔈 (h.C) vs 𝔐 (A)　30 ⸀εσθητε 𝔓[75]B vs 𝔐(א)A
30 ⸉2-41 𝔓[75]B vs 𝔐 אA　31 ⸋𝔓[75]B vs 𝔐 אA
32 ⸀στηρισον אBA vs 𝔐　34 °𝔓[75vid]אB vs 𝔐 A
34 ⸂[1]εως אB vs M A　34 ⸂[2]413 אB vs 𝔐 A

36 ⸢Εἶπεν οὖν⸣ αὐτοῖς, "Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλάντιον[1]
ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλήσει[2] τὸ
ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγοράσει[3] μάχαιραν. 37 Λέγω γὰρ ὑμῖν
ὅτι °ἔτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τὸ
«Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη.» Καὶ γὰρ ⸀τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος
ἔχει."
38 Οἱ δὲ εἶπον, "Κύριε, ἰδού, μάχαιραι ὧδε δύο."
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Ἱκανόν ἐστι."

Jesus Prays in the Garden of Gethsemane
(Mt. 26:36-46; Mk. 14:32-42)

39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ Ὄρος
τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ
°αὐτοῦ. 40 Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς,
"Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν." 41 Καὶ αὐτὸς
ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεὶς τὰ
γόνατα προσηύχετο, 42 λέγων, "Πάτερ, εἰ βούλει ⸀παρεν-
εγκεῖν ⸢τὸ ποτήριον τοῦτο⸣ ἀπ' ἐμοῦ—πλὴν μὴ τὸ
θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω."[4] 43 ⸋Ὤφθη δὲ αὐτῷ
ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. 44 Καὶ γενόμενος
ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο. Ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς
αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.⸌
45 Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς
μαθητάς,[5] εὗρεν ⸂αὐτοὺς κοιμωμένους⸃ ἀπὸ τῆς λύπης.
46 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τί καθεύδετε? Ἀναστάντες προσεύ-
χεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν."

---

[1] 36 βαλαντιον M^{pt}, **TR** vs βαλλαντιον M^{pt}**אBA**, **Cr**
[2] 36 πωλησει **M** vs πωλησατω 𝔓^{75vid}**אBA**, **TR Cr**
[3] 36 αγορασει **M** vs αγορασατω 𝔓^{75vid}**אBA**, **TR Cr**
[4] 42 γενεσθω M^{pt}, **TR** vs γινεσθω M^{pt}Ɛ (h.C) A, **Cr**
[5] 45 μαθητας 𝔐 Ɛ (h.C) A, **Cr** vs +αυτου **TR**

---

36 ⸢ειπεν δε 𝔓^{75}B vs 𝔐 A; (ο δε ειπεν א*) 37 °אBA vs 𝔐
37 ⸀το אB vs 𝔐 A 39 °Ɛ (h.C) A vs 𝔐 42 ⸀παρενεγκε 𝔓^{75}B vs
MA; (παρενεγκαι א) 42 ⸢312 𝔓^{75}B vs 𝔐 A; (3123 א*)
43,44 ⸋𝔓^{75}BA vs 𝔐 (και εγενετο for εγενετο δε א), [Cr]
45 ⸂Ɛ (h.C) vs 𝔐 A

---

37 Is. 53:12

Jesus Is Betrayed and Arrested in Gethsemane
(Mt. 26:47-56; Mk. 14:43-50; Jn. 18:2-12)

47 Ἔτι °δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, ὄχλος, καὶ ὁ λεγό-
μενος Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο αὐτοὺς[1]
καὶ ἤγγισε[2] τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν.[3] 48 ⸢Ὁ δὲ Ἰησοῦς⸣
εἶπεν αὐτῷ, "Ἰούδα, φιλήματι τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου
παραδίδως?"
49 Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπον °αὐτῷ,
"Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν ⸱μαχαίρᾳ?" 50 Καὶ ἐπάταξεν εἷς
τις ἐξ αὐτῶν ⸂[1]τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως⸃ καὶ ἀφεῖλεν
⸂[2]αὐτοῦ τὸ οὖς⸃ τὸ δεξιόν.
51 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, "Ἐᾶτε ἕως τούτου."
Καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου °αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν. 52 Εἶπε
δὲ °ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ'[4] αὐτὸν
ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους,
"Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ⸀ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων?
53 Καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ
ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. Ἀλλ' αὕτη ⸢ὑμῶν ἐστιν⸣ ἡ
ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους."

Peter Denies Jesus — and Weeps Bitterly
(Mt. 26:58, 69-75; Mk. 14:54, 66-72; Jn. 18:15-18, 25-27)

54 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν[5]
εἰς ⸢τὸν οἶκον⸣ τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει
μακρόθεν. 55 ⸀Ἁψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ

---

[1] 47 αυτους 𝔐 Ɛ (h.C) A, **Cr** vs αυτων **TR**
[2] 47 ηγγισε(ν) 𝔐 Ɛ (h.C) A, **Cr** vs εγγισε **TR**
[3] 47 αυτον M^{pt}Ɛ (h.C) A, **TR Cr** vs +τουτο γαρ σημειον δεδωκει αυτοις ον αν φιλησω αυτος εστιν M^{pt}
[4] 52 επ M^{pt}𝔓^{75}**BA**, **TR Cr** vs προς M^{pt}א*
[5] 54 αυτον M^{pt}, **TR** vs −M^{pt}Ɛ (h.C) A, **Cr**

---

47 °Ɛ (h.C) A vs **M** 48 ⸢Ιησους δε Ɛ (h.C) vs 𝔐 A 49 °Ɛ (h.C)
vs 𝔐 A 49 ⸱μαχαιρη Ɛ (h.C) vs 𝔐 A 50 ⸂[1]3412 אB vs 𝔐 𝔓^{75}A
50 ⸂[2]231 Ɛ (h.C) vs 𝔐 A 51 °Ɛ (h.C) vs 𝔐 A 52 °Ɛ (h.C) A vs 𝔐
52 ⸀εξηλθατε 𝔓^{75} (א) B vs MA 53 ⸢21 𝔓^{75}B vs 𝔐 A; (2 א*)
54 ⸢την οικιαν Ɛ (h.C) vs 𝔐 A 55 ⸀περιαψαντων Ɛ (h.C) vs 𝔐 A

συγκαθισάντων °αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ⸂ἐν μέσῳ⸃ αὐτῶν.

56 Ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε, "Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν."

57 Ὁ δὲ ἠρνήσατο °αὐτόν, λέγων, "⸉Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν⸊."

58 Καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη, "Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ."

Ὁ δὲ Πέτρος ⸀εἶπεν, "Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί!"

59 Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρίζετο, λέγων, "Ἐπ᾽ ἀληθείας καὶ οὗτος μετ᾽ αὐτοῦ ἦν, καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν."

60 Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, "Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις!" Καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν[1] ἀλέκτωρ. **61** Καὶ στραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ. Καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ⸀λόγου τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι "Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ⸆ ἀπαρνήσῃ με τρίς." **62** Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος[2] ἔκλαυσε πικρῶς.

Jesus Is Mocked and Beaten
(Mt. 26:67, 68; Mk. 14:65)

63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες ⸂τὸν Ἰησοῦν⸃ ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες.[3] **64** Καὶ περικαλύψαντες ⸂αὐτόν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐπηρώτων αὐτόν⸃, λέγοντες, "Προφήτευσον! Τίς ἐστιν ὁ παίσας σε?" **65** Καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

---

[1] 60 εφωνησεν 𝔐Є (h.C) A, Cr vs +ο TR
[2] 62 ο Πετρος M^{pt}A, TR vs −M^{pt}Є (h.C), Cr
[3] 63 δεροντες MЄ (h.C) A, TR Cr vs δαιροντες M^{r}

---

55 °Є (h.C) vs 𝔐A   55 ⸂μεσος 𝔓75B vs 𝔐א (A)
57 °Є (h.C) vs MA   57 ⸉2-41 Є (h.C) vs 𝔐A
58 ⸀εφη Є (h.C) vs MA   61 ⸀ρηματος Є (h.C) vs 𝔐A
61 ⸆σημερον Є (h.C) vs MA   63 ⸂αυτον Є (h.C) vs 𝔐A
64 ⸂αυτον επηρωτων 𝔓75B (⸉ א) vs 𝔐 (ετυπτουν for ετυπτον A*)

Jesus Faces the Sanhedrin
(Mt. 26:59-66; Mk. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς[1] καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον[2] αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν,[3] λέγοντες, **67** "Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, ⸀εἰπὲ ἡμῖν."

Εἶπε δὲ αὐτοῖς, "Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε. **68** Ἐὰν δὲ °καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ □μοι ἢ ἀπολύσητε.⸌ **69** Ἀπὸ τοῦ νῦν ⸆ ἔσται ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ."

70 Εἶπον δὲ πάντες, "Σὺ οὖν εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ?"

Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, "Ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγώ εἰμι."

71 Οἱ δὲ εἶπον, "Τί ἔτι ⸉χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας⸊? Αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ!"

Jesus Is Delivered to Pontius Pilate
(Mt. 27:1, 2; Mk. 15:1; Jn. 18:28-32)

23 Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγον[4] αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλᾶτον. **2** Ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες, "Τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος⸆1, καὶ κωλύοντα ⸂Καίσαρι φόρους⸃ διδόναι, ⸆2 λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν Βασιλέα εἶναι."

Jesus Faces Pilate
(Mt. 27:11-14; Mk. 15:2-5; Jn. 18:33-38)

3 Ὁ δὲ Πιλᾶτος ⸀ἐπηρώτησεν αὐτόν, λέγων, "Σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων?"

---

[1] 66 αρχιερεις M^{pt} vs +τε M^{pt}Є (h.C) A, TR Cr
[2] 66 ανηγαγον MA, TR vs απηγαγον M^{r}Є (h.C), Cr
[3] 66 αυτων 𝔐אB, Cr vs εαυτων A, TR
[4] 1 ηγαγον 𝔐𝔓75vidאBA, Cr vs ηγαγεν TR

---

67 ⸀ειπον אB vs 𝔐A   68 °Є (h.C) vs 𝔐A
68 □Є (h.C) vs 𝔐A   69 ⸆δε Є (h.C) A vs 𝔐
71 ⸉231 𝔓75B vs 𝔐אA   2 ⸆1ημων Є (h.C) vs MA
2 ⸂φορους Καισαρι Є (h.C) vs 𝔐 (Καισαρι φορον A)
2 ⸆2και Є (h.C) vs 𝔐A   3 ⸀ηρωτησεν Є (h.C) vs 𝔐A

῾Ο δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, "Σὺ λέγεις."
4 ῾Ο δὲ Πιλᾶτος εἶπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς
ὄχλους, "Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ."
5 Οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες ὅτι "᾿Ανασείει τὸν λαόν,
διδάσκων καθ᾿ ὅλης τῆς ᾿Ιουδαίας, ⸆ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας ἕως ὧδε."

Jesus Faces Herod

6 Πιλᾶτος δὲ ἀκούσας °Γαλιλαίαν ἐπηρώτησεν εἰ ὁ
ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστι. 7 Καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξου-
σίας ῾Ηρῴδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς ῾Ηρῴδην,
ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν ῾Ιεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς
ἡμέραις. 8 ῾Ο δὲ ῾Ηρῴδης ἰδὼν τὸν ᾿Ιησοῦν ἐχάρη λίαν·
ἦν γὰρ ⸂θέλων ἐξ ἱκανοῦ⸃ ἰδεῖν αὐτόν, διὰ τὸ ἀκούειν
°πολλὰ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἤλπιζέ τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ᾿ αὐτοῦ
γινόμενον. 9 ᾿Επηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς
δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. 10 Εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ γραμματεῖς, εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. 11 ᾿Εξου-
θενήσας δὲ αὐτὸν ⸆ ὁ ῾Ηρῴδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν
αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν °αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπράν,
ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. 12 ᾿Εγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε
⸉Πιλᾶτος καὶ ὁ ῾Ηρῴδης⸊ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ᾿ ἀλλήλων·
προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ⸀ἑαυτούς.

Jesus Dies in Place of Barabbas
(Mt. 27:15-26; Mk. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

13 Πιλᾶτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς
ἄρχοντας καὶ τὸν λαόν, 14 εἶπε πρὸς αὐτούς, "Προσηνέγ-
κατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν
λαόν. Καὶ ἰδού, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας ⸀οὐδὲν εὗρον
ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ᾿ αὐτοῦ.

5 ⸆και אB vs 𝔐 𝔓75 A   6 °Є (h.C) vs 𝔐 A
8 ⸂εξ ικανων χρονων θελων Є (h.C) vs M A
8 °Є (h.C) vs 𝔐 A   11 ⸆και 𝔓75 א, [Cr] vs 𝔐 B A
11 °Є (h.C) vs 𝔐 A   12 ⸉4231 Є (h.C) vs 𝔐 A
12 ⸀αυτους Є (h.C) vs 𝔐 A   14 ⸀ουθεν Є (h.C) vs 𝔐 A

15 ᾿Αλλ᾿ οὐδὲ ῾Ηρῴδης· ⸂ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς
αὐτόν⸃, καὶ ἰδού, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον
αὐτῷ. 16 Παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω." 17 ⸋᾿Ανάγκην
δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἕνα.⸌
18 ⸀᾿Ανέκραξαν δὲ παμπληθεί, λέγοντες, "Αἶρε τοῦτον,
ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν[1] Βαραββᾶν" — 19 ὅστις ἦν διὰ στάσιν
τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον ⸂βεβλημένος εἰς
φυλακήν⸃. 20 Πάλιν ⸀οὖν ὁ Πιλᾶτος προσεφώνησε⸆, θέλων
ἀπολῦσαι τὸν ᾿Ιησοῦν.
21 Οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέγοντες, "⸂Σταύρωσον, σταύρω-
σον⸃ αὐτόν!"
22 ῾Ο δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς, "Τί γὰρ κακὸν
ἐποίησεν οὗτος? Οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ. Παι-
δεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω." 23 Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς
μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι. Καὶ κατίσχυον αἱ
φωναὶ αὐτῶν ⸋καὶ τῶν ἀρχιερέων⸌. 24 ⸂῾Ο δὲ⸃ Πιλᾶτος
ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν. 25 ᾿Απέλυσε δὲ[2] τὸν
διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς °τὴν φυλακήν, ὃν
ᾐτοῦντο· τὸν δὲ ᾿Ιησοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν.

Jesus Is Crucified
(Mt. 27:32-34; Mk. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος
Κυρηναίου ἐρχομένου[3] ἀπ᾿ ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν
σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ ᾿Ιησοῦ.

[1]18 ημιν 𝔐 A vs +τον Є (h.C), TR Cr
[2]25 δε M Є (h.C) A, Cr vs +αυτοις TR
[3]26 Σιμωνος τινος Κυρηναιου ερχομενου 𝔐 (Κηρυναιου for Κυρηναιου A) vs Σιμωνα τινα Κυρηναιον ερχομενον Є, Cr vs τινα Σιμωνα Κυρηναιον ερχομενον C vs Σιμωνος τινος Κυρηναιου του ερχομενου TR

15 ⸂ανεπεμψεν γαρ αυτον προς ημας Є (h.C) vs M A
17 ⸋𝔓75 B A vs 𝔐 (ειχον for ειχεν א*)
18 ⸀ανεκραγον Є (h.C) vs 𝔐 A   19 ⸂βληθεις εν τη φυλακη 𝔓75 B (−βληθεις א*) vs 𝔐 A   20 ⸀δε Є (h.C) A vs 𝔐
20 ⸆αυτοις Є (h.C) vs 𝔐 A   21 ⸂σταυρου σταυρου Є (h.C) vs 𝔐 A
23 ⸋Є (h.C) vs 𝔐 A   24 ⸂και Є (h.C) vs 𝔐 A   25 °אB vs 𝔐 𝔓75 AC

27 ᾽Ηκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ
γυναικῶν ⸂αἳ καὶ⸃ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν.
28 Στραφεὶς δὲ ⸂πρὸς αὐτὰς ὁ ᾽Ιησοῦς⸃ εἶπε, "Θυγατέρες
᾽Ιερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ᾽ ἐμέ, πλὴν ἐφ ἑαυτὰς κλαίετε
καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. 29 Ὅτι ἰδού, ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς
ἐροῦσι, 'Μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ ᵀ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέν-
νησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ⸀ἐθήλασαν.'

30 "Τότε ἄρξονται «λέγειν τοῖς ὄρεσι·
'Πέσετε ἐφ᾽ ἡμᾶς!'
Καὶ τοῖς βουνοῖς·
'Καλύψατε ἡμᾶς!'»

31 Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί
γένηται?"
32 Ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι ⸉δύο κακοῦργοι⸊ σὺν αὐτῷ
ἀναιρεθῆναι.
33 Καὶ ὅτε ⸀ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον
Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ τοὺς κακούργους, ὃν
μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν.
34 ⸋Ὁ δὲ ᾽Ιησοῦς ἔλεγε, "Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ
οἴδασι τί ποιοῦσι."⸌ Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,
ἔβαλον ⸀κλῆρον. 35 Καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν.
᾽Εξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες ⸋σὺν αὐτοῖς,⸌ λέ-
γοντες, "Ἄλλους ἔσωσε, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν
ὁ Χριστός, ⸂ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός⸃."
36 ⸀᾽Ενέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσ-
ερχόμενοι °καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ, 37 καὶ λέγοντες,
"Εἰ σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῶν ᾽Ιουδαίων, σῶσον σεαυτόν."

27 ⸂αι ЄA vs 𝔐; (−א) 28 ⸂124 Є vs 𝔐A (3412 C), [Cr]
29 ᵀαι Є vs M𝔓75A 29 ⸀εθρεψαν Є vs 𝔐A
32 ⸉Є vs 𝔐AC 33 ⸀ηλθον Є vs 𝔐A
34 ⸋𝔓75B vs 𝔐א*C (ο δε Ιησους ειπεν αφες αυτοις ου γαρ οιδασιν τι ποιουσιν A), [Cr] 34 ⸀κληρους A vs 𝔐Є 35 ⸋Є vs 𝔐A
35 ⸂2314 B vs 𝔐A; (1 υιος 2314 𝔓75; 12314 א*; 1423 C*)
36 ⸀ενεπαιξαν 𝔓75 (א) B vs 𝔐 (A) (C) 36 °ЄA vs 𝔐

30 Hos.10:8

38 Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ⸂¹γεγραμμένη ἐπ᾽ αὐτῷ⸃ ⸋γράμ-
μασιν ῾Ελληνικοῖς καὶ ῾Ρωμαϊκοῖς καὶ ῾Εβραϊκοῖς⸌·

⸂²ΟΥΤΟΣ ΕΣΤΙΝ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ⸃

39 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει
αὐτόν, λέγων, "⸀Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, σῶσον σεαυτὸν καὶ
ἡμᾶς."
40 ᾽Αποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ⸀¹ἐπετίμα αὐτῷ, ⸀²λέγων,
"Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν Θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ?
41 Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν
ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξε." 42 Καὶ
ἔλεγε °¹τῷ ᾽Ιησοῦ, "Μνήσθητί μου, °²Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ⸂ἐν
τῇ βασιλείᾳ⸃ σου."
43 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ⸋ὁ ᾽Ιησοῦς⸌, "᾽Αμὴν ⸉λέγω σοι⸊,
σήμερον μετ᾽ ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ."

Jesus Dies on the Cross
(Mt. 27:45-56; Mk. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

44 ⸂ᵀΗν δὲ⸃ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ᾽ ὅλην
τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης.[1] 45 ⸂¹Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος⸃, ⸂²καὶ
ἐσχίσθη⸃ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον.
46 Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ ᾽Ιησοῦς εἶπε, "Πάτερ,
«εἰς χεῖράς σου ⸀παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου.»" ⸂Καὶ
ταῦτα⸃ εἰπὼν ἐξέπνευσεν.

[1]44 ενατης 𝔐ЄA, Cr vs εννατης TR

38 ⸂¹επ αυτω Є vs 𝔐; (επ αυτω γεγραμμενη C*; επιγεγραμμενη επ αυτω A)
38 ⸋Є vs 𝔐A (γραμμασιν Ελληνικοις Ρωμαικοις Εβραικοις א*)
38 ⸂²3-61 Є vs 𝔐A; (3-6 C) 39 ⸀ουχι Є vs 𝔐A
40 ⸀¹επιτιμων Є vs 𝔐A 40 ⸀²εφη Є vs 𝔐A
42 °¹ ² Є vs 𝔐A 42 ⸂εις την βασιλειαν 𝔓75B vs 𝔐אAC
43 ⸋Є vs 𝔐AC 43 ⸉Є vs 𝔐אA
44 ⸂και ην ηδη Є vs 𝔐A; (και ην א)
45 ⸂¹του ηλιου εκλιποντος 𝔓75*א C*vid (τ. ηλ. εκλειποντος B) vs 𝔐A
45 ⸂²εσχισθη δε Є vs 𝔐A 46 ⸀παρατιθεμαι ЄA vs M
46 ⸂τουτο δε Є vs MA

46 Ps. 31:5

47 Ἰδὼν δὲ ὁ •ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον ⸀ἐδόξασε
τὸν Θεόν, λέγων, "Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν."
48 Καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν
ταύτην, ⸢θεωροῦντες τὰ γενόμενα⸣, τύπτοντες °ἑαυτῶν τὰ
στήθη ὑπέστρεφον. 49 Εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ
⸀1αὐτοῦ ⸆ μακρόθεν καὶ γυναῖκες αἱ ⸀2συνακολουθήσασαι
αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

Jesus Is Buried in Joseph's Tomb
(Mt. 27:57-61; Mk. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

50 Καὶ ἰδού, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτὴς ὑπάρχων,
⸆ ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος 51 (οὗτος οὐκ ἦν συγκατα-
τεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν), ἀπὸ
Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ[1] προσεδέχετο
⸋καὶ αὐτὸς⸌ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, 52 οὗτος προσελθὼν
τῷ Πιλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 53 Καὶ καθελὼν
°αὐτὸ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν ⸀αὐτὸ ἐν
μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν ⸢οὐδέπω οὐδεὶς⸣ κείμενος.
54 Καὶ ἡμέρα ἦν ⸀Παρασκευή· σάββατον[2] ἐπέφωσκε.
55 Κατακολουθήσασαι δὲ[3] γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συν-
εληλυθυῖαι ⸉αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας⸊, ἐθεάσαντο τὸ
μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. 56 Ὑποστρέψασαι
δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα.

---

[1]51 και ΜΑ, TR vs −M^{r}Є, Cr
[2]54 σαββατον 𝔐Α vs και σαββατον Є, TR Cr
[3]55 δε 𝔐ℵAC vs +αι 𝔓75B, Cr vs +και TR

---

47 •εκατονταρχης Є vs 𝔐AC 47 ⸀εδοξαζεν Є vs 𝔐AC
48 ⸢θεωρησαντες τα γενομενα Є vs 𝔐; (−A)
48 °ЄA vs 𝔐 49 ⸀1αυτω 𝔓75BA vs 𝔐ℵC
49 ⸆απο Є vs 𝔐AC 49 ⸀2συνακολουθουσαι Є vs 𝔐A
50 ⸆και Є, [Cr] vs 𝔐BA 51 ⸋Є vs ΜA
53 °Є vs 𝔐A 53 ⸀αυτον Є vs 𝔐𝔓75A
53 ⸢ουδεις ουπω 𝔓75BA vs Μ; (ουδεις ουδεπω ℵC)
54 ⸀παρασκευης Є vs 𝔐A 55 ⸉2-41 Є (C^{*vid}) vs 𝔐A

The Open Tomb: He Is Risen
(Mt. 28:1-8; Mk. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

24 Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν. Τῇ
δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὄρθρου βαθέως,[1] ⸢ἦλθον ἐπὶ
τὸ μνῆμα⸣ φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα, ⸋καί τινες σὺν
αὐταῖς.⸌ 2 Εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ
μνημείου. 3 ⸢Καὶ εἰσελθοῦσαι⸣ οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου
Ἰησοῦ. 4 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ⸀διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ
τούτου, καὶ ἰδού, ἄνδρες δύο[2] ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν
⸢ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις.⸣ 5 Ἐμφόβων δὲ γενομένων
αὐτῶν καὶ κλινουσῶν ⸢τὸ πρόσωπον⸣ εἰς τὴν γῆν, εἶπον
πρὸς αὐτάς, "Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν?
6 Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρθη! Μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν
ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, 7 λέγων ⸉ὅτι δεῖ τὸν Υἱὸν
τοῦ Ἀνθρώπου⸊ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρ-
τωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι."
8 Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ.
9 Καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν[3]
ταῦτα πάντα[4] τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς. 10 Ἦσαν
δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία[5] Ἰακώβου,
καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, °αἳ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀπο-
στόλους ταῦτα. 11 Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ
λῆρος τὰ ῥήματα ⸀αὐτῶν, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. 12 Ὁ δὲ
Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας
βλέπει τὰ ὀθόνια °κείμενα μόνα· καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν
θαυμάζων τὸ γεγονός.

---

[1]1 βαθεως M^{pt}ЄA, Cr vs βαθεος M^{pt}, TR
[2]4 ανδρες δυο 𝔐ЄA, Cr vs δυο ανδρες TR
[3]9 απηγγειλαν 𝔐Є (h.C) A, Cr vs απεγγειλαν TR
[4]9 ταυτα παντα $M^{pt\,vid}$𝔓75BA, TR Cr vs παντα ταυτα $M^{pt\,vid}$ℵ
[5]10 Μαρια M^{pt}, TR vs +η M^{pt}Є (h.C) A, Cr

---

1 ⸢επι το μνημα ηλθον B (μνημειον for μνημα 𝔓75ℵ) vs 𝔐A (ηλθον
επι το μνημειον C*) 1 ⸋Є vs 𝔐A
3 ⸢εισελθουσαι δε Є vs 𝔐A 4 ⸀απορεισθαι Є vs 𝔐A
4 ⸢εσθητι αστραπτουση Є vs 𝔐 (A) (C) 5 ⸢τα προσωπα Є vs 𝔐A
7 ⸉3-612 Є (C^{*vid}) vs 𝔐A 10 °Є (h.C) A vs Μ
11 ⸀ταυτα Є (h.C) vs 𝔐A 12 °Є (h.C) vs 𝔐A

The Road to Emmaus
(Mk. 16:12,13)

13 Καὶ ἰδού, δύο ἐξ αὐτῶν ⸂ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ
ἡμέρᾳ⸃ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἑξήκοντα ἀπὸ
Ἰερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς. 14 Καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς
ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. 15 Καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς °ὁ
Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς. 16 Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ
αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν.
17 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, "Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς
ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, καὶ ⸀ἐστε
σκυθρωποί?"
18 Ἀποκριθεὶς δὲ °ὁ εἷς ⸂ᾧ ὄνομα⸃ Κλεοπᾶς, εἶπε πρὸς
αὐτόν, "Σὺ μόνος παροικεῖς[1] Ἰερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνως
τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις?"
19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Ποῖα?"
Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, "Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ ⸀Ναζωραίου, ὃς[2]
ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ
ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, 20 ὅπως τε
παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς
κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. 21 Ἡμεῖς δὲ
ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν
Ἰσραήλ. Ἀλλά γε ⸆ σὺν πᾶσι τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέ-
ραν ἄγει °σήμερον ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. 22 Ἀλλὰ καὶ
γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ⸀ὄρ-
θριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον. 23 Καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ,
ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ
λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. 24 Καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ
τὸ μνημεῖον καὶ εὗρον οὕτω καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον·
αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον."

---

[1]18 παροικεις 𝔐 Ꞓ (h.C) A, Cr vs +εν TR
[2]19 ος MꞒ (h.C) A, TR Cr vs ως Mr

13 ⸂3-612 𝔓75B (35461 δε 2 ℵ*) vs 𝔐 (ωρα for ημερα A)
15 °Ꞓ (h.C) A vs 𝔐 17 ⸀εσταθησαν Ꞓ (h.C) A*vid vs 𝔐
18 °Ꞓ (h.C) vs M A 18 ⸂ονοματι Ꞓ (h.C) vs 𝔐 A
19 ⸀Ναζαρηνου Ꞓ (h.C) vs 𝔐 A 21 ⸆και Ꞓ (h.C) vs 𝔐 A
21 °Ꞓ (h.C) vs 𝔐 A 22 ⸀ορθριναι Ꞓ (h.C) A vs 𝔐

25 Καὶ αὐτὸς εἶπε πρὸς αὐτούς, "Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς
τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ
προφῆται! 26 Οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ
εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ?" 27 Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ
Μωσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, ⸀διηρμήνευεν
αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς Γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ.
28 Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς
⸀1προσεποιεῖτο ⸀2πορρωτέρω πορεύεσθαι. 29 Καὶ παρε-
βιάσαντο αὐτόν, λέγοντες, "Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς
ἑσπέραν ἐστί, καὶ κέκλικεν ⸆ ἡ ἡμέρα." Καὶ εἰσῆλθε τοῦ
μεῖναι σὺν αὐτοῖς. 30 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι
αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησε, καὶ κλάσας
ἐπεδίδου αὐτοῖς. 31 Αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ
ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ'
αὐτῶν. 32 Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους, "Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν
καιομένη ἦν ⸋ἐν ἡμῖν⸌ ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, °καὶ ὡς
διήνοιγεν ἡμῖν τὰς Γραφάς?" 33 Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ
ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ εὗρον ⸀συνηθροισ-
μένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, 34 λέγοντας ὅτι
"⸉Ἠγέρθη ὁ Κύριος ὄντως⸊ καὶ ὤφθη Σίμωνι!" 35 Καὶ αὐτοὶ
ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ
κλάσει τοῦ ἄρτου.

Jesus Appears to His Disciples
(Mk. 16:14; Jn. 20:19,20)

36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων,[1] αὐτὸς ⸋ὁ Ἰησοῦς⸌ ἔστη
ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, "Εἰρήνη ὑμῖν."
37 Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα
θεωρεῖν. 38 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τί τεταραγμένοι ἐστέ? Καὶ

---

[1]36 λαλουντων MptꞒ (h.C) A, TR Cr vs +και Mpt

27 ⸀διερμηνευσεν 𝔓75B vs M (διερμηνευεν A); (διερμηνευειν ℵ*)
28 ⸀1προσεποιησατο Ꞓ (h.C) A vs 𝔐
28 ⸀2πορρωτερον 𝔓75BA vs 𝔐 (πορρωτερωτερω ℵ*)
29 ⸆ηδη Ꞓ (h.C) vs 𝔐 A 32 ⸋𝔓75B vs 𝔐 ℵA, [Cr]
32 °Ꞓ (h.C) vs 𝔐 A 33 ⸀ηθροισμενους Ꞓ (h.C) vs 𝔐 A
34 ⸉41-3 Ꞓ (h.C) vs 𝔐 A 36 ⸋Ꞓ (h.C) vs 𝔐 A

διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ⸂ταῖς καρδίαις⸃ ὑμῶν?
39 Ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι ⸉αὐτὸς
ἐγώ εἰμι⸊. Ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ
ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα." 40 Καὶ τοῦτο
εἰπὼν ⸀ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.
41 Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ
θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, "Ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε?"
42 Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, ⸋καὶ ἀπὸ
μελισσίου κηρίου⸌. 43 Καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

Jesus Opens the Scriptures

44 Εἶπε δὲ ⸀αὐτοῖς, "Οὗτοι οἱ λόγοι ⸆1οὓς ἐλάλησα πρὸς
ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ
γεγραμμένα ἐν τῷ Νόμῳ Μωσέως καὶ ⸆2 Προφήταις καὶ
Ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ." 45 Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ
συνιέναι τὰς Γραφάς. 46 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι "Οὕτω
γέγραπται, ⸋καὶ οὕτως ἔδει⸌ παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ
ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, 47 καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ
τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν ⸀1καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς
πάντα τὰ ἔθνη, ⸀2ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. 48 Ὑμεῖς
°δέ ⸂ἐστε μάρτυρες⸃ τούτων. 49 Καὶ °1ἰδού, ἐγὼ ἀπο-
στέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς·
ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει °2Ἱερουσαλὴμ ἕως οὗ
ἐνδύσησθε ⸉δύναμιν ἐξ ὕψους⸊."

Jesus Ascends to Heaven
(Mk. 16:19, 20; Ac. 1:9-11)

50 Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς °ἔξω ἕως ⸀εἰς Βηθανίαν, καὶ
ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. 51 Καὶ

38 ⸂τη καρδια 𝔓75B vs 𝔐אA   39 ⸉231 Є (h.C) vs 𝔐A
40 ⸀εδειξεν Є (h.C) vs 𝔐A   42 ⸋Є (h.C) A vs 𝔐
44 ⸀προς αυτους Є (h.C) vs 𝔐A   44 ⸆1μου 𝔓75BA vs 𝔐א
44 ⸆2τοις 𝔓75B (εν τοις א) vs 𝔐A   46 ⸋Є vs 𝔐A
47 ⸀1εις Є vs 𝔐AC   47 ⸀2αρξαμενοι Є vs 𝔐𝔓75A
48 °Є vs 𝔐A   48 ⸂2 𝔓75B vs 𝔐א (A); (21 C*)
49 °1𝔓75א vs 𝔐BAC, [Cr]   49 °2Є vs 𝔐A
49 ⸉231 Є vs 𝔐A   50 °Є vs 𝔐A, [Cr]   50 ⸀προς Є vs 𝔐A

ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτούς, διέστη ἀπ'
αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. 52 Καὶ αὐτοὶ
προσκυνήσαντες αὐτόν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ
μετὰ χαρᾶς μεγάλης, 53 καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ
⸋αἰνοῦντες καὶ⸌ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν. ° Ἀμήν.

53 ⸋Є vs 𝔐A   53 °Є vs 𝔐BA

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

In the Beginning Was the Word

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. 2 Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. 3 Πάντα δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. 4 Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. 5 Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

John Sent to Witness

6 Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. 7 Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι᾽ αὐτοῦ. 8 Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς ἀλλ᾽ ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. 9 Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. 10 Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι᾽ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. 11 Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. 12 Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· 13 οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ᾽ ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.

The Word Becomes Flesh

14 Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ Πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. 15 Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγε λέγων, "Οὗτος ἦν ὃν

εἶπον, 'Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν.' 16 ⸀Καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. 17 Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. 18 Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε. °Ὁ μονογενὴς ⸀Υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρός, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο."

John the Baptist Prepares the Way

19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου ὅτε ἀπέστειλαν ⸆ οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευίτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν, "Σὺ τίς εἶ?"

20 Καὶ ὡμολόγησε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν ὅτι "⸉Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ⸊ ὁ Χριστός."

21 Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, ⸂"Τί οὖν? Ἠλίας εἶ σύ?"⸃

Καὶ λέγει, "Οὐκ εἰμί."

"Ὁ Προφήτης εἶ σύ?"

Καὶ ἀπεκρίθη, "Οὔ."

22 Εἶπον οὖν αὐτῷ, "Τίς εἶ, ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς? Τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ?"

23 Ἔφη,

"Ἐγὼ «φωνὴ βοῶντος·
'Ἐν τῇ ἐρήμῳ εὐθύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,'»
καθὼς εἶπεν Ἠσαΐας ὁ προφήτης."

24 Καὶ °οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. 25 Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ εἶπον αὐτῷ, "Τί οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς ⸀1οὔτε Ἠλίας ⸀2οὔτε ὁ Προφήτης?"

26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων, "Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι, μέσος °δὲ ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.

In John 𝔈 = 𝔭[66 75]אBC

---

16 ⸀οτι 𝔈 vs 𝔐A 18 °𝔈 vs 𝔐𝔭[75]A 18 ⸀Θεος 𝔈 vs 𝔐A
19 ⸆προς αυτον BC* (after Λευιτας A), [Cr] vs M𝔭[66 75]א
20 ⸉312 𝔈A vs 𝔐
21 ⸂12534 𝔭[75]C* (τις 2534 𝔭[66]) vs 𝔐A; (52134 B; 1-4 א)
24 °𝔈A* vs 𝔐 25 ⸀1 2ουδε 𝔈A vs 𝔐 26 °𝔈 vs 𝔐A

---

23 Is. 40:3

27 □[1]Αὐτός ἐστιν⸌ ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, □[2]ὃς ἔμπροσθέν
μου γέγονεν,⸌ οὗ ⸂ἐγὼ οὐκ εἰμὶ⸃ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν
ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος." **28** Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο[1]
πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ⸆ Ἰωάννης βαπτίζων.

Behold the Lamb of God

29 Τῇ ἐπαύριον βλέπει[2] τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς
αὐτὸν καὶ λέγει, "Ἴδε ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν
ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου! **30** Οὗτός ἐστι ⸀περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον,
'Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι
πρῶτός μου ἦν.' **31** Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα
φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν °τῷ ὕδατι
βαπτίζων." **32** Καὶ ἐμαρτύρησεν[3] Ἰωάννης λέγων ὅτι
"Τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν[4] ἐξ
οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. **33** Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν,
ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν,
'Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ'
αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.'
34 Κἀγὼ ἑώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς
τοῦ Θεοῦ."

Jesus Calls His First Disciples

35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ δύο. **36** Καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περι-
πατοῦντι, λέγει, "Ἴδε ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ!" **37** Καὶ ἤκουσαν
⸂αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ⸃ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν
τῷ Ἰησοῦ.

---

[1]28 εν Βηθανια εγενετο **M**𝔓^{75}BAC*, Cr vs εν Βιθαβαρα εγενετο M^{r} vs εν Βηθαβαρα εγενετο TR vs εγενετο εν Βηθανια 𝔓^{66}א*
[2]29 βλεπει M^{pt}ϾA, Cr vs + ο Ιωαννης M^{pt}, TR
[3]32 εμαρτυρησεν **M**ϾA, TR Cr vs + ο M^{r}
[4]32 καταβαινον ωσει περιστεραν M^{pt}𝔓^{66}, TR vs καταβαινον ως περιστεραν M^{pt}𝔓^{75}BAC, Cr vs ως περιστεραν καταβαινον א

---

27 □1 2Ͼ vs 𝔐A　27 ⸂231 B, [Cr] vs 𝔐A; (23 Ͼ)
28 ⸆ο Ͼ vs 𝔐A　30 ⸀υπερ Ͼ vs 𝔐A　31 °Ͼ vs 𝔐A
37 ⸂2-41 אB vs 𝔐A; (2314 𝔓$^{66\ 75}$C*)

38 Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς
ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, "Τί ζητεῖτε?"
Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, "Ῥαββί" (ὃ λέγεται ⸀ἑρμηνευόμενον
Διδάσκαλε), "ποῦ μένεις?"
39 Λέγει αὐτοῖς, "Ἔρχεσθε καὶ ⸀ἴδετε." Ἦλθον ⸆ καὶ
εἶδον ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν
ἐκείνην. Ὥρα[1] ἦν ὡς δεκάτη.
40 Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν
δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων
αὐτῷ. **41** Εὑρίσκει οὗτος ⸀πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον
Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ, "Εὑρήκαμεν τὸν Μεσίαν"[2] (ὅ ἐστι
μεθερμηνευόμενον[3] Χριστός). **42** °Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς
τὸν Ἰησοῦν.
Ἐμβλέψας[4] αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπε, "Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς
⸀Ἰωνᾶ. Σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς" (ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος).

Jesus Calls Philip and Nathanael

43 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν[5] ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν,
καὶ εὑρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,[6] "Ἀκο-
λούθει μοι." **44** Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς
πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου.
45 Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ,
"Ὃν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ Νόμῳ καὶ οἱ Προφῆται
εὑρήκαμεν — Ἰησοῦν °τὸν υἱὸν τοῦ[7] Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ
Ναζαρέτ[8]."

---

[1]39 ωρα 𝔐ϾA, Cr vs + δε, TR
[2]41 Μεσιαν 𝔐 vs Μεσσιαν Ͼ (h.C) A, TR Cr
[3]41 μεθερμηνευομενον 𝔐Ͼ (h.C) A, Cr vs + ο, TR
[4]42 εμβλεψας M^{pt}𝔓^{66}אBA, Cr vs + δε M^{pt}𝔓^{75}, TR
[5]43 ηθελησεν 𝔐Ͼ (h.C) A, Cr vs + ο Ιησους, TR
[6]43 ο Ιησους M^{pt}𝔓$^{66\ 75}$ BA (− ο א*), Cr vs − M^{pt}, TR
[7]45 του M^{pt}Ͼ (h.C), TR Cr vs − M^{pt}A
[8]45 Ναζαρετ M^{pt}𝔓^{66}אBA, TR Cr vs Ναζαρεθ M^{pt}𝔓^{75vid}

---

38 ⸀μεθερμηνευομενον 𝔓^{75}BAC (μθερμηνευομενον 𝔓^{66*}) vs 𝔐א*
39 ⸀οψεσθε (𝔓^{66}) ^{75}BC* vs 𝔐אA　39 ⸆ουν ϾA vs 𝔐
41 ⸀πρωτον 𝔓$^{66\ 75}$BA vs **M**א*　42 °Ͼ (h.C) vs 𝔐A
42 ⸀Ιωαννου 𝔓$^{66\ 75}$א (Ιωανου B*) vs 𝔐A　45 °Ͼ (h.C) vs 𝔐A

46 Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ, "'Ἐκ Ναζαρὲτ[1] δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι?"

Λέγει αὐτῷ ⸆ Φίλιππος, "'Ἔρχου καὶ ἴδε."

47 Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, "'Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι!"

48 Λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ, "Πόθεν με γινώσκεις?"

Ἀπεκρίθη[2] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε."

49 Ἀπεκρίθη ⸂[1]Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ,⸃ "'Ῥαββί, σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ! Σὺ ⸂[2]εἶ ὁ Βασιλεὺς⸃ τοῦ Ἰσραήλ!"

50 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, "'Ὅτι εἶπόν σοι,⸆ 'Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς,' πιστεύεις? Μείζω τούτων ὄψει."[3] **51** Καὶ λέγει αὐτῷ, "'Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ⸋ἀπ' ἄρτι⸃ ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου."

Jesus Turns Water to Wine

2 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. **2** Ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. **3** Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν, "Οἶνον οὐκ ἔχουσι."

4 ⸆Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησούς, "Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι? Οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου."

[1]46 Ναζαρετ M^{pt}𝔓^{66}אBA, TR Cr vs Ναζαρεθ M^{pt}𝔓^{75}
[2]48 απεκριθη 𝔐𝔓$^{66\ 75}$BA, Cr vs + ο א, TR
[3]50 οψει M^{pt}, TR vs οψη M^{pt}Є (h.C) A, Cr

46 ⸆ο 𝔓^{75vid}B, [Cr] vs 𝔐𝔓^{66*}אA
49 ⸂[1]41 𝔓$^{66\ 75}$B vs 𝔐A; (Ναθαναηλ και ειπεν א)
49 ⸂[2]βασιλευς ει 𝔓^{75}A (βασιλευ ει B*) vs 𝔐𝔓^{66}א
50 ⸆οτι Є (h.C) A vs 𝔐 51 ⸋Є (h.C) vs 𝔐A
4 ⸆και 𝔓^{66}BA, [Cr] vs 𝔐𝔓^{75}א*

5 Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, "'Ὅ τι ἂν λέγῃ[1] ὑμῖν, ποιήσατε." **6** Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ⸉ὑδρίαι λίθιναι⸊ ἓξ ⸂κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων,⸃ χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς.

7 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος." Καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. **8** Καὶ λέγει αὐτοῖς, "'Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ." ⸀Καὶ ἤνεγκαν.

9 Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν (οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ), φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος **10** καὶ λέγει αὐτῷ, "Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, °τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι." **11** Ταύτην ⸂ἐποίησε τὴν ἀρχὴν⸃ τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

12 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς •Καπερναούμ, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ °αὐτοῦ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

Jesus Cleanses the Temple

13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. **14** Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. **15** Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων, πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ⸀ἀνέστρεψε. **16** Καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, "'Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν! Μὴ ποιεῖτε τὸν

[1]5 λεγη M^{pt}Є (h.C) A, TR Cr vs λεγει M^{pt}

6 ⸉Є (h.C) vs 𝔐(A) 6 ⸂2-61 𝔓^{66}B (ιδαιων 𝔓^{75}) vs 𝔐A; (2-6 א*)
8 ⸀οι δε Є (h.C) vs 𝔐A 10 °Є (h.C) vs 𝔐A
11 ⸂εποιησεν αρχην 𝔓^{75}BA vs 𝔐א; (πρωτην αρχην εποιησε 𝔓^{66*})
12 •Καφαρναουμ Є (h.C) vs 𝔐A 12 °𝔓$^{66*\ 75}$B vs 𝔐אA, [Cr]
15 ⸀ανετρεψεν 𝔓^{66}B vs 𝔐𝔓^{75}A; (κατεστρεψεν א)

οἶκον τοῦ Πατρός μου οἶκον ἐμπορίου!" 17 Ἐμνήσθησαν °δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν, «Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεταί[1] με.»

18 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, "Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς?"

19 Ἀπεκρίθη[2] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς "Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν."

20 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, "•1Τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν •2ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν?" 21 Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. 22 Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγε,[3] καὶ ἐπίστευσαν τῇ Γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ⸀ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

Jesus Knows All People

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς[4] Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ Πάσχα, ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. 24 Αὐτὸς δὲ °ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ⸀ἑαυτὸν αὐτοῖς διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, 25 καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

You Must Be Born Again

3 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων. 2 Οὗτος ἦλθε πρὸς αὐτὸν νυκτὸς[5] καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Ῥαββί, οἴδαμεν ὅτι

[1]17 καταφαγεται 𝔐 𝔓(66) 75ℵBA, Cr vs κατεφαγε TR
[2]19 απεκριθη 𝔐 𝔓66 75BA, Cr vs +ο ℵ, TR
[3]22 ελεγε(ν) 𝔐 Ͼ (h.C) A, Cr vs +αυτοις TR
[4]23 τοις 𝔐 Ͼ (h.C) A, Cr vs −TR
[5]2 προς αυτον νυκτος Mpt 𝔓66 75BA, Cr vs προς τον Ιησουν νυκτος Mpt, TR vs νυκτος προς αυτον ℵ

17 °Ͼ (h.C) vs 𝔐 A   20 •1 τεσσερακοντα 𝔓66ℵB*A vs 𝔐; (μ̄ 𝔓75)
20 •2 οικοδομηθη Ͼ (h.C) vs 𝔐 A   22 ⸀ον Ͼ (h.C) vs 𝔐 A
24 °𝔓66 75B vs 𝔐 ℵA   24 ⸀αυτον ℵ*BA* vs 𝔐 𝔓66; (−𝔓75)

17 Ps. 69:9

ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος, οὐδεὶς γὰρ ⸂ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται⸃ ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς ἐὰν μὴ ᾖ ὁ Θεὸς μετ᾽ αὐτοῦ."

3 Ἀπεκρίθη ὁ[1] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ."

4 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ[2] Νικόδημος, "Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὤν? Μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι?"

5 Ἀπεκρίθη[3] Ἰησοῦς, "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. 6 Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστι, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος πνεῦμά ἐστι. 7 Μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι, 'Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν.' 8 Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ᾽ οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει. Οὕτως ἐστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύματος."

9 Ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι?"

10 Ἀπεκρίθη[4] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις? 11 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. 12 Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε[5]? 13 Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ⸋ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ.⸌ 14 Καὶ καθὼς Μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν

[1]3 ο Mptℵ A, TR vs −Mpt 𝔓66 75B, Cr
[2]4 ο Mℵ A, TR [Cr] vs −Mr 𝔓66 75B
[3]5 απεκριθη 𝔐 𝔓66 75ℵA, Cr vs +ο B, TR
[4]10 απεκριθη 𝔐 𝔓66 75BA, Cr vs +ο ℵ, TR
[5]12 πιστευσετε Mpt (𝔓66) (ℵ) BA, TR Cr vs πιστευσητε Mpt vs πιστευετε 𝔓75

2 ⸂41-3 Ͼ (h.C) A vs 𝔐   13 ⸋Ͼ (h.C) vs 𝔐 (−ων A*vid)

Υἱὸν τοῦ ᾿Ανθρώπου, 15 ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ⸀εἰς αὐτὸν⸣
□μὴ ἀπόληται ἀλλ᾿⸋ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.
16 "Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον ὥστε τὸν
Υἱὸν °αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς
αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ᾿ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. 17 Οὐ γὰρ
ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν °αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα
κρίνῃ τὸν κόσμον ἀλλ᾿ ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι᾿ αὐτοῦ. 18 ῾Ο
πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται, ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη
κέκριται ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς
Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. 19 Αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλή-
λυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον
τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς, ἦν γὰρ ⸉πονηρὰ αὐτῶν⸊ τὰ ἔργα.
20 Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχε-
ται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. 21 ῾Ο δὲ
ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς ἵνα φανερωθῇ
αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι ἐν Θεῷ ἐστιν εἰργασμένα."

John the Baptist Exalts Christ

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ ᾿Ιησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς
τὴν ᾿Ιουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ᾿ αὐτῶν καὶ
ἐβάπτιζεν. 23 ῏Ην δὲ καὶ ⸆᾿Ιωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν
ἐγγὺς τοῦ Σαλήμ,[1] ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ. Καὶ
παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. 24 Οὔπω γὰρ ἦν
βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ ᾿Ιωάννης. 25 ᾿Εγένετο οὖν
ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν ᾿Ιωάννου μετὰ ᾿Ιουδαίου[2] περὶ
καθαρισμοῦ. 26 Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν ᾿Ιωάννην καὶ εἶπον
αὐτῷ, "῾Ραββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ ᾿Ιορδάνου, ᾧ σὺ
μεμαρτύρηκας — ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται
πρὸς αὐτόν."

[1]23 Σαλημ M^{pt} vs Σαλειμ M^{pt}Ɛ (h.C), Cr vs Σαλλειμ A vs Σαλεμ TR
[2]25 Ιουδαιου 𝔐 𝔓^{75}BA, Cr vs Ιουδαιων 𝔓^{66}א*, TR

15 ⸀εν αυτω 𝔓^{75}B vs 𝔐 א; (επ αυτον A; επ αυτω 𝔓^{66})
15 □Ɛ (h.C) vs 𝔐 A 16 °Ɛ (h.C) vs 𝔐 A
17 °Ɛ (h.C) vs 𝔐 A 19 ⸉Ɛ (h.C) A vs M
23 ⸆ο 𝔓^{66}B vs 𝔐 𝔓^{75}אA

27 ᾿Απεκρίθη ᾿Ιωάννης καὶ εἶπεν, "Οὐ δύναται
ἄνθρωπος λαμβάνειν ⸀οὐδὲν ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ. 28 Αὐτοὶ ὑμεῖς[1] μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον,⸆ 'Οὐκ
εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός,' ἀλλ᾿ ὅτι ''Απεσταλμένος εἰμὶ
ἔμπροσθεν ἐκείνου.' 29 ῾Ο ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν·
ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ
χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. Αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ
πεπλήρωται. 30 ᾿Εκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ
ἐλαττοῦσθαι.
31 "῾Ο ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. ῾Ο ὢν
ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. ῾Ο ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἐρχόμενος □ἐπάνω πάντων ἐστί.⸋ 32 °Καὶ ὃ
ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν
αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. 33 ῾Ο λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν
ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν. 34 ῝Ον γὰρ
ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ, οὐ γὰρ ἐκ
μέτρου δίδωσιν □ὁ Θεὸς⸋ τὸ Πνεῦμα. 35 ῾Ο Πατὴρ ἀγαπᾷ
τὸν Υἱὸν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 36 ῾Ο
πιστεύων εἰς τὸν Υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ
Υἱῷ οὐκ ὄψεται τὴν ζωήν,[2] ἀλλ᾿ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ᾿
αὐτόν."

Jesus Witnesses to a Samaritan Woman

4 ῾Ως οὖν ἔγνω ὁ Κύριος[3] ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι
᾿Ιησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ
᾿Ιωάννης 2 (καίτοιγε ᾿Ιησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ᾿ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ), 3 ἀφῆκε τὴν ᾿Ιουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν[4] εἰς
τὴν Γαλιλαίαν. 4 ῎Εδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς
Σαμαρείας. 5 ῎Ερχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας

[1]28 υμεις M𝔓^{75}א vs +μοι 𝔓^{66}BA, TR Cr
[2]36 την ζωην M^{pt} vs ζωην M^{pt}ƐA, TR Cr
[3]1 Κυριος MƐA, TR vs Ιησους M^{r}א, Cr
[4]3 απηλθε(ν) MB*A vs +παλιν Ɛ, TR Cr

27 ⸀ουδε εν 𝔓$^{66\ 75}$B vs 𝔐 אA 28 ⸆οτι 𝔓$^{66\ 75}$, [Cr] vs 𝔐 אBA
31 □𝔓^{75}א* vs 𝔐 𝔓^{66}BA, [Cr] 32 °Ɛ (h.C) vs 𝔐 A
34 □Ɛ vs 𝔐 A

λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ[1] ἔδωκεν Ἰακὼβ
⸆Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. 6 Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ.
Ὁ οὖν Ἰησοῦς, κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο
οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. Ὥρα ἦν ⸀ὡσεὶ ἕκτη. 7 Ἔρχεται γυνὴ ἐκ
τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, "Δός
μοι ⸀πιεῖν." 8 Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν
πόλιν ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι.

9 Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις, "Πῶς σύ,
Ἰουδαῖος ὤν, παρ᾿ ἐμοῦ ⸀πιεῖν αἰτεῖς,⸌ ⸂οὔσης γυναικὸς
Σαμαρείτιδος⸃." Οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις.

10 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, "Εἰ ᾔδεις τὴν
δωρεὰν τοῦ Θεοῦ καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, 'Δός μοι ⸀πιεῖν,'
σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν."

11 Λέγει αὐτῷ ⸋ἡ γυνή,⸌ "Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις καὶ
τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ. Πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν?
12 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακὼβ ὃς ἔδωκεν
ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ
τὰ θρέμματα αὐτοῦ?"

13 Ἀπεκρίθη[2] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, "Πᾶς ὁ πίνων ἐκ
τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν, 14 ὃς δ᾿ ἂν πίῃ ἐκ τοῦ
ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ οὐ μὴ ⸀διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.
Ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ
ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον."

15 Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή, "Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ
ὕδωρ ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ ἔρχομαι[3] ἐνθάδε ἀντλεῖν."

16 Λέγει αὐτῇ ⸋ὁ Ἰησοῦς,⸌ "Ὕπαγε, φώνησον τὸν
ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε."

17 Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν,⸆ "Οὐκ ἔχω ἄνδρα."

---

[1]5 ο M^{pt}𝔓^{75}ℵBA, TR Cr vs ου M^{pt}𝔓^{66}C*
[2]13 απεκριθη 𝔐ЄA, Cr vs + ο, TR
[3]15 ερχομαι M^{pt} vs ερχωμαι M^{pt}AC, TR vs διερχωμαι 𝔓^{66}ℵ*, Cr vs διερχομαι 𝔓^{75}B

---

5 ⸆τω Є, [Cr] vs 𝔐AC 6 ⸀ως ЄA vs 𝔐 7 ⸀πειν Є vs 𝔐A
9 ⸀πειν αιτεις ЄA (ετεις πειν 𝔓^{66*vid}) vs 𝔐
9 ⸂231 ЄA vs 𝔐; (213 𝔓^{75}) 10 ⸀πειν Є vs 𝔐A
11 ⸋𝔓^{75}B vs 𝔐𝔓^{66}AC, [Cr]; (εκεινη for η γυνη ℵ*)
14 ⸀διψησει 𝔓^{75}ℵBA vs M𝔓^{66}; (− ου μη to αυτω C*)
16 ⸋Є vs 𝔐 (Ιησους ℵ*A) 17 ⸆αυτω Є vs M^{vid}ℵA

Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, "Καλῶς εἶπας ὅτι 'Ἄνδρα οὐκ
ἔχω,' 18 πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστι
σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας."

19 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, "Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ
σύ. 20 Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ[1] προσεκύνησαν,
καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου
⸂δεῖ προσκυνεῖν.⸃"

21 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, "⸀Γύναι, πίστευσόν μοι⸌ ὅτι
ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν
Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ Πατρί. 22 Ὑμεῖς προσ-
κυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν,
ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. 23 Ἀλλ᾿ ἔρχεται
ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσ-
κυνήσουσι τῷ Πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ
ὁ Πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν.
24 Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν ἐν
πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν."

25 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, "Οἶδα ὅτι Μεσίας[2] ἔρχεται" (ὁ
λεγόμενος Χριστός). "Ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν
⸀πάντα."

26 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, "Ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι."

The Disciples View the Whitened Harvest

27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ
⸀ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπε,
"Τί ζητεῖς?" ἤ "Τί λαλεῖς μετ᾿ αὐτῆς?"

28 Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ ἀπῆλθεν εἰς
τὴν πόλιν καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, 29 "Δεῦτε, ἴδετε
ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. Μήτι οὗτός
ἐστιν ὁ Χριστός?" 30 Ἐξῆλθον[3] ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο
πρὸς αὐτόν.

---

[1]20 τω ορει τουτω 𝔐ЄA, Cr vs τουτω τω ορει TR
[2]25 Μεσιας 𝔐 vs Μεσσιας ЄA, TR Cr
[3]30 εξηλθον M^{pt}𝔓^{75}BA, Cr vs εξηλθον ουν M^{pt}𝔓^{66}ℵ, TR vs και εξηλθον C

---

20 ⸂ЄA vs 𝔐 21 ⸀πιστευε μοι γυναι Є vs 𝔐A
25 ⸀απαντα Є vs 𝔐A 27 ⸀εθαυμαζον ЄA vs M

31 Ἐν °δὲ τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταί,[1]
λέγοντες, "Ῥαββί, φάγε."
32 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἣν
ὑμεῖς οὐκ οἴδατε."
33 Ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους, "Μή τις
ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν?"
34 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ⸀ποιῶ
τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ
ἔργον. 35 Οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι 'Ἔτι[2] τετράμηνός[3] ἐστι καὶ
ὁ θερισμὸς ἔρχεται'? Ἰδού, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς
ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσι
πρὸς θερισμὸν ἤδη! 36 °¹Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ
συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα °²καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ
χαίρῃ[4] καὶ ὁ θερίζων. 37 Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν °ὁ
ἀληθινὸς ὅτι 'Ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων.'
38 Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε·
ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσ-
εληλύθατε."

Samaritans Accept Jesus as Savior of the World

39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς
αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς
μαρτυρούσης ὅτι "Εἶπέ μοι πάντα ⸀ὅσα ἐποίησα." 40 Ὡς
οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι
παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. 41 Καὶ πολλῷ
πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, 42 τῇ τε γυναικὶ
ἔλεγον ὅτι "Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν, αὐτοὶ
γὰρ ἀκηκόαμεν καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ
Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ⸋ὁ Χριστός.⸌"

---

[1]31 μαθηται M^{pt}ϾA, TR Cr vs + αυτου M^{pt}
[2]35 ετι M^{pt}ϾA, TR Cr vs − M^{pt}𝔭^{75}
[3]35 τετραμηνος 𝔐ϾA, Cr vs τετραμηνον TR
[4]36 χαιρη $M^{pt\,vid}$ϾA, TR Cr vs χαιρει $M^{pt\,vid}$ vs χαιρων 𝔭^{75*}

---

31 °Ͼ vs 𝔐𝔭^{75}A 34 ⸀ποιησω Ͼ vs 𝔐אA 36 °¹Ͼ vs 𝔐A
36 °²Ͼ vs 𝔐אA 37 °BC* vs M𝔭^{66}אA; (− verse 𝔭^{75})
39 ⸀α Ͼ vs 𝔐𝔭^{66}A 42 ⸋Ͼ vs 𝔐A

Galileans Welcome Jesus

43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν ⸋καὶ
ἀπῆλθεν⸌ εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 44 Αὐτὸς γὰρ °ὁ Ἰησοῦς
ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ
ἔχει. 45 Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν
οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ⸀ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱερο-
σολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

Jesus Heals a Nobleman's Son

46 Ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ Ἰησοῦς[1] εἰς τὴν Κανὰ τῆς
Γαλιλαίας ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικὸς
οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν •Καπερναούμ. 47 Οὗτος ἀκούσας ὅτι
Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε
πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτα °αὐτὸν ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται
αὐτοῦ τὸν υἱόν, ἔμελλε[2] γὰρ ἀποθνῄσκειν.
48 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, "Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ
τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε."
49 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός, "Κύριε, κατάβηθι πρὶν
ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου!"
50 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ." °Καὶ
ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ⸀ᾧ εἶπεν αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς,[3] καὶ ἐπορεύετο.
51 Ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ
⸀¹ἀπήντησαν αὐτῷ ⸋καὶ ἀπήγγειλαν,⸌ λέγοντες ὅτι "Ὁ
παῖς ⸀²σου ζῇ!" 52 Ἐπύθετο οὖν ⸂¹παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν⸃

---

[1]46 παλιν ο Ιησους M^{vid}A vs παλιν Ͼ, Cr vs ο Ιησους παλιν TR
[2]47 εμελλε(ν) M^{pt} vs ημελλε(ν) M^{pt}ϾA, TR Cr
[3]50 ο Ιησους 𝔐ϾA, Cr vs του Ιησου א* vs Ιησους TR

---

43 ⸋Ͼ vs 𝔐A 44 °ϾA vs M 45 ⸀οσα ϾA vs Mא*
46 •Καφαρναουμ Ͼ vs 𝔐A 47 °Ͼ vs 𝔐A 50 °Ͼ vs 𝔐AC
50 ⸀ον 𝔭^{75}BAC vs 𝔐𝔭^{66}; (− ον ειπεν αυτω א*)
51 ⸀¹υπηντησαν Ͼ vs MA 51 ⸋𝔭^{75}B vs M𝔭^{66}AC (και ηγγειλαν א)
51 ⸀²αυτου ϾA vs 𝔐
52 ⸂¹3412 𝔭^{66}אAC vs M; (την ωραν εκεινην 𝔭^{75}B)

ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε. ⸂²Καὶ εἶπον⸃ αὐτῷ ὅτι "⸀Χθὲς ὥραν
ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός." **53** Ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ
ὅτι °¹ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς °²ὅτι
"Ὁ υἱός σου ζῇ." Καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ
ὅλη. **54** Τοῦτο ⸆ πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς,
ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Jesus Heals a Man at the Pool of Bethesda

5 Μετὰ ταῦτα ἦν ἡ[1] ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη °ὁ
Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. **2** Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱερο-
σολύμοις ἐπὶ τῇ Προβατικῇ κολυμβήθρα ἡ ἐπιλεγομένη
Ἑβραϊστὶ ⸀Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα. **3** Ἐν ταύταις
κατέκειτο πλῆθος °πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν,
χωλῶν, ξηρῶν, ⸋ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν.⸌
4 ⸋Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμ-
βήθρᾳ καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς
μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ὑγιὴς ἐγίνετο ᾧ δήποτε
κατείχετο νοσήματι.⸌ **5** Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τρι-
άκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη[2] ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ.⸆

6 Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι
πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, "Θέλεις ὑγιὴς
γενέσθαι?"

7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, "Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ
ἔχω ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ[3] με εἰς τὴν
κολυμβήθραν, ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ
καταβαίνει."

---

[1] 1 η M^{pt}אC vs −M^{pt}𝔓$^{66\ 75}$BA, **TR Cr**
[2] 5 τριακοντα και οκτω ετη M^{pt}אAC, [**Cr**] vs τριακοντα οκτω ετη
M^{pt}B, **TR** vs ετη λη̄ 𝔓^{66*} vs λη̄ 𝔓^{75*}
[3] 7 βαλη 𝔐ϾA, **Cr** vs βαλλη, **TR** vs εμβαλη C*

---

52 ⸂²ειπαν ουν 𝔓^{75}BC vs 𝔐אA; (ειπον 𝔓^{66*}) 52 ⸀εχθες ϾA vs 𝔐
53 °¹Ͼ vs 𝔐𝔓^{66}A, [**Cr**] 53 °²ϾA vs 𝔐
54 ⸆δε Ͼ, [**Cr**] vs 𝔐אA 1 °𝔓$^{66\ 75}$BA vs 𝔐אC
2 ⸀Βηθζαθα א vs 𝔐AC; (Βηθσαιδα 𝔓^{75}B; Βηδσαιδαν 𝔓^{66*})
3 °Ͼ vs 𝔐A 3 ⸋ϾA* vs 𝔐
4 ⸋Ͼ vs 𝔐 (+Κυριου after γαρ, δηποτουν for δηποτε A)
5 ⸆αυτου Ͼ vs 𝔐A

8 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ἔγειραι,[1] ἆρον τὸν κράβ-
βατόν[2] σου καὶ περιπάτει." **9** Καὶ εὐθέως ἐγένετο
ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἦρε τὸν κράββατον[3] αὐτοῦ καὶ
περιεπάτει. **10** Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ, "Σάββατόν
ἐστιν· ⸆¹οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι τὸν κράββατον."[4] ⸆²

11 ⸆ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, "Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι
εἶπεν, 'Ἆρον τὸν κράββατόν[4] σου καὶ περιπάτει.' "

12 Ἠρώτησαν °οὖν αὐτόν, "Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ
εἰπών σοι, 'Ἆρον τὸν κράββατόν σου[5] καὶ περιπάτει'?"
13 Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν, ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν,
ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ.

14 Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ
εἶπεν αὐτῷ, "Ἴδε ὑγιὴς γέγονας. Μηκέτι ἁμάρτανε ἵνα μὴ
χεῖρόν τί σοι[6] γένηται." **15** Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ
ἀνήγγειλε τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας
αὐτὸν ὑγιῆ.

Honor the Son Like the Father

16 Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον ⸂τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ
ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι,⸃ ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ.

17 Ὁ δὲ °Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, "Ὁ Πατήρ μου
ἕως ἄρτι ἐργάζεται κἀγὼ ἐργάζομαι." **18** Διὰ τοῦτο οὖν
μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι ὅτι οὐ μόνον

---

[1] 8 εγειραι M^{pt}𝔓^{66}, **TR** vs εγειρε M^{pt}ϾA, **Cr**
[2] 8 κραββατον M^{pt}𝔓^{75}, **TR** vs κραβαττον M^{pt}𝔓^{66}B*AC, **Cr** vs
κραβακτον א*
[3] 9 κραββατον M^{pt}𝔓^{75}, **TR** vs κραβαττον M^{pt}𝔓^{66}B*AC, **Cr** vs κρα-
βακτον א*
[4] 10,11 κραββατον M^{pt}, **TR** vs κραβαττον M^{pt}ϾA, **Cr** vs κρα-
βακτον א*
[5] 12 τον κραββατον σου M^{pt}, **TR** vs τον κραβαττον σου M^{pt} vs −Ͼ,
Cr vs − verse A^{*vid}
[6] 14 τι σοι M^{pt}א, **TR** vs σοι τι M^{pt}ϾA, **Cr**

---

10 ⸆¹και ϾA vs **M** 10 ⸆²σου Ͼ vs **M**BA
11 ⸆ο δε 𝔓^{66}אC* (ος δε 𝔓^{75}BA) vs **M**
12 °𝔓^{66}אB vs 𝔐𝔓^{75}C; (− verse A^{*vid})
16 ⸂3412 Ͼ vs 𝔐A 17 °𝔓^{75}אB vs 𝔐𝔓^{66}A, [**Cr**]

ἔλυε τὸ σάββατον ἀλλὰ καὶ Πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεόν,
ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ.

19 ⸂Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς,⸃ "Ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ Υἱὸς ποιεῖν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ
οὐδὲν ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν Πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν
ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ Υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. 20 Ὁ γὰρ
Πατὴρ φιλεῖ τὸν Υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς
ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς
θαυμάζητε. 21 Ὥσπερ γὰρ ὁ Πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς
καὶ ζῳοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ Υἱὸς οὓς θέλει ζῳοποιεῖ. 22 Οὐδὲ
γὰρ ὁ Πατὴρ κρίνει οὐδένα ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε
τῷ Υἱῷ, 23 ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν Υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν
Πατέρα. Ὁ μὴ τιμῶν τὸν Υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν Πατέρα τὸν
πέμψαντα αὐτόν.

Life and Judgment Are Through the Son

24 "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων
καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς
κρίσιν οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς
τὴν ζωήν. 25 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ
νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ ⸀[1]ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ Υἱοῦ
τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ⸀[2]ζήσονται. 26 Ὥσπερ γὰρ ὁ
Πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ⸉ἔδωκε καὶ τῷ Υἱῷ⸊
ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ, 27 καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ °καὶ
κρίσιν ποιεῖν, ὅτι Υἱὸς Ἀνθρώπου ἐστί. 28 Μὴ θαυμάζετε
τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις
⸀ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ 29 καὶ ἐκπορεύσονται – οἱ
τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα
πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

30 "Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐδέν. Καθὼς
ἀκούω, κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ

---

19 ⸂απεκρινατο ουν ο Ιησους και ελεγεν αυτοις 𝔭^{66} (–ο Ιησους 𝔭^{75}B) vs 𝔐A; (ελεγεν ουν αυτοις ο Ιησους א*)
25 ⸀[1] ακουσουσιν 𝔭^{75}B (ακουσωσιν 𝔭^{66}א) vs 𝔐A
25 ⸀[2] ζησουσιν Ͼ (h.C) vs 𝔐A
26 ⸉2-41 𝔭$^{66\ 75}$B vs 𝔐A; (–ουτως to εαυτω א*)
27 °Ͼ (h.C) A vs 𝔐
28 ⸀ακουσουσιν 𝔭^{75}B (ακουσωσιν 𝔭^{66}א) vs 𝔐A

θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με
°Πατρός.

The Fourfold Witness to Jesus

31 "Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου
οὐκ ἔστιν ἀληθής. 32 Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ,
καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ
ἐμοῦ. 33 Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ
μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ. 34 Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου
τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς
σωθῆτε. 35 Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων,
ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν[1] ἐν τῷ φωτὶ
αὐτοῦ. 36 Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου·
τὰ γὰρ ἔργα ἃ ⸀ἔδωκέ μοι ὁ Πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά,
αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ °ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ
Πατήρ με ἀπέσταλκε. 37 Καὶ ὁ πέμψας με Πατήρ, ⸀αὐτὸς
μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ. Οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ⸂ἀκηκόατε
πώποτε⸃ οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε. 38 Καὶ τὸν λόγον
αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ⸉μένοντα ἐν ὑμῖν,⸊ ὅτι ὃν ἀπέστειλεν
ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. 39 •Ἐρευνᾶτε τὰς
Γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν,
καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ. 40 Καὶ οὐ
θέλετε ἐλθεῖν πρός με ἵνα ζωὴν ἔχητε. 41 Δόξαν παρὰ
ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω. 42 Ἀλλ᾽ ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν
ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. 43 Ἐγὼ ἐλήλυθα
ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν
ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε.
44 Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων[2]
λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ

---

[1]35 αγαλλιαθηναι προς ωραν 𝔐𝔭^{66}אB, Cr vs αγαλλιασθηναι προς ωραν TR vs προς ωραν αγαλλιαθηναι A
[2]44 αλληλων MϾ (h.C)A, TR Cr vs ανθρωπων Mʳ

30 °Ͼ (h.C) A vs M
36 ⸀δεδωκεν 𝔭^{66}אB vs MA
36 °𝔭^{66}אBA vs 𝔐
37 ⸀εκεινος 𝔭^{75}אB vs 𝔐𝔭^{66}A
37 ⸂21 𝔭^{75vid}אB(A) vs M; (ποτε ακηκοατε 𝔭^{66*})
38 ⸉231 Ͼ (h.C) vs 𝔐A
39 •εραυνατε (𝔭^{66}) אB* vs 𝔐A

ζητεῖτε? **45** Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς
τὸν Πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν, Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς
ἠλπίκατε. **46** Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν
ἐμοί, περὶ γὰρ ἐμοῦ[1] ἐκεῖνος ἔγραψεν. **47** Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου
γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι
πιστεύσετε?"

Jesus Feeds about 5000 Men
(Mt. 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk. 9:10-17)

6 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης
τῆς Γαλιλαίας, τῆς Τιβεριάδος. **2** ⸂Καὶ ἠκολούθει⸃ αὐτῷ
ὄχλος πολύς, ὅτι ⸀ἑώρων °αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ
τῶν ἀσθενούντων. **3** Ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος °ὁ Ἰησοῦς, καὶ
ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. **4** Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ
Πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. **5** Ἐπάρας οὖν ⸂ὁ Ἰησοῦς
τοὺς ὀφθαλμούς,⸃ καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται
πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς °τὸν Φίλιππον, "Πόθεν
ἀγοράσομεν[2] ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι?" **6** Τοῦτο δὲ
ἔλεγε πειράζων αὐτόν, αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλε[3] ποιεῖν.
7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ⸆ Φίλιππος, "Διακοσίων δηναρίων
ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος °¹αὐτῶν βραχύ °²τι
λάβῃ."
8 Λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ
ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, **9** "Ἔστι παιδάριον °ἓν ὧδε ⸀ὃ
ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια, ἀλλὰ ταῦτα τί
ἐστιν εἰς τοσούτους?"
10 Εἶπε °δὲ ὁ Ἰησοῦς, "Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους
ἀναπεσεῖν." Ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ.

---

[1]46 γαρ εμου 𝐌𝐆 (h.C)A, TR Cr vs εμου γαρ M^{r}
[2]5 αγορασομεν M$^{pt\ vid}$, TR vs αγορασωμεν M$^{pt\ vid}$𝔓^{66}אBA, Cr
[3]6 εμελλε(ν) M^{pt}𝔓^{75}אBA, TR Cr vs ημελλε(ν) M^{pt}𝔓^{66}

---

2 ⸂ηκολουθει δε 𝔓$^{66\ 75vid}$אB vs 𝔐A
2 ⸀εθεωρουν B (εθεωρων 𝔓^{75}A) vs 𝔐א (εωρουν 𝔓^{66})
2 °𝔓^{66}אBA vs M 3 °𝔓^{66}א*B vs 𝔐A
5 ⸂3412 BA (342 א*, 3 οφαλμους 12 𝔓^{66*}) vs M 5 °𝔓^{66}אB vs 𝔐A
7 ⸆ο 𝔓^{66}א, [Cr] vs 𝔐𝔓^{75}BA 7 °¹𝐆 (h.C) vs M
7 °²𝔓^{75}B vs 𝔐𝔓^{66}אA, [Cr] 9 °𝐆 (h.C) vs MA
9 ⸀ος 𝔓^{66}BA vs 𝔐א 10 °𝔓^{75vid}אB vs 𝔐A (ουν 𝔓^{66})

Ἀνέπεσον οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ⸀ὡσεὶ πεν-
τακισχίλιοι. **11** Ἔλαβε ⸀δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ
εὐχαριστήσας διέδωκε ⸋τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ⸌ τοῖς
ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον.
12 Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,
"Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα,[1] ἵνα μή τι
ἀπόληται." **13** Συνήγαγον οὖν καὶ ἐγέμισαν δώδεκα
κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ
⸀ἐπερίσσευσε τοῖς βεβρωκόσιν. **14** Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες
ὃ ἐποίησε σημεῖον ⸋ὁ Ἰησοῦς,⸌ ἔλεγον ὅτι "Οὗτός ἐστιν
ἀληθῶς ὁ Προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον."

Jesus Walks on the Sea
(Mt. 14:22-33; Mk. 6:45-52)

15 Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ
ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν °αὐτὸν βασιλέα, ἀνε-
χώρησεν εἰς[2] τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.
16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἐπὶ τὴν θάλασσαν, **17** καὶ ἐμβάντες εἰς °τὸ πλοῖον,
ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς •Καπερναούμ. Καὶ σκοτία
ἤδη ἐγεγόνει, καὶ ⸀οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς.
18 Ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος ⸀διηγείρετο.
19 Ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα,
θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ
ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν.
20 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, "Ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε."
21 Ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως
⸉τὸ πλοῖον ἐγένετο⸊ ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

---

[1]12 κλασματα M𝔓^{75}אBA, TR Cr vs των κλασματων M^{r}
[2]15 εις M^{pt} vs παλιν εις M^{pt}𝔓^{75}אBA, TR Cr

---

10 ⸀ως 𝔓^{75}א vs 𝔐𝔓^{66}A; (ος B) 11 ⸀ουν 𝔓^{66}BA vs 𝔐א*
11 ⸋𝔓$^{66\ 75vid}$א*BA vs 𝔐 13 ⸀επερισσευσαν 𝔓^{75}B vs 𝔐אA
14 ⸋𝔓^{75}אB vs 𝔐A 15 °𝔓^{75}אBA vs 𝔐 17 °𝔓^{75}אB vs 𝔐A
17 •Καφαρναουμ 𝔓^{75}אB vs 𝔐A 17 ⸀ουπω אB vs 𝔐A
18 ⸀διεγειρετο B vs 𝔐אA 21 ⸉312 𝔓^{75}BA vs 𝔐א

Jesus Discourses on the Bread of Life

22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς
θαλάσσης, ⸀1ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν
□ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,⸌ καὶ ὅτι οὐ
συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ
⸀2πλοιάριον ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον —
23 ⸂ἄλλα δὲ ἦλθε⸃ ⸀πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ
τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ
Κυρίου — 24 ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν
ἐκεῖ, οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν[1] αὐτοὶ εἰς ⸂τὰ πλοῖα⸃
καὶ ἦλθον εἰς •Καπερναούμ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. 25 Καὶ
εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ,
"Ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας?"

26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, "Ἀμὴν ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι
ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. 27 Ἐργάζεσθε
μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν
μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ὑμῖν
δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ Πατὴρ ἐσφράγισεν, ὁ Θεός."

28 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, "Τί ποιῶμεν[2] ἵνα ἐργαζώμεθα
τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ?"

29 Ἀπεκρίθη[3] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τοῦτό ἐστι τὸ
ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα ⸀πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν
ἐκεῖνος."

30 Εἶπον οὖν αὐτῷ, "Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον ἵνα ἴδωμεν
καὶ πιστεύσωμέν σοι? Τί ἐργάζῃ? 31 Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ

---

[1]24 ενεβησαν 𝔐BA, Cr vs ανεβησαν 𝔓^{75}ℵ vs ενεβησαν και TR
[2]28 ποιωμεν 𝔐𝔓^{75}ℵBA, Cr vs ποιουμεν TR
[3]29 απεκριθη M𝔓^{75}ℵ vs +ο BA, TR [Cr]

---

22 ⸀1ειδον 𝔓^{75}BA vs 𝔐; (ειδεν ℵ)
22 □𝔓^{75}BA vs M; (εκεινο εις ο ενεβησαν οι μαθηται του Ιησου ℵ*)
22 ⸀2πλοιον 𝔓^{75}BA (πλοιαν ℵ*) vs M
23 ⸂13 𝔓^{75}B vs 𝔐A; (επελθοντων ουν ℵ)
23 ⸀πλοια 𝔓^{75}B vs 𝔐A, [Cr]; (πλοιων ℵ)
24 ⸂τα πλοιαρια 𝔓^{75}B vs 𝔐A; (το πλοιον ℵ*)
24 •Καφαρναουμ 𝔓^{75}ℵB vs 𝔐A
29 ⸀πιστευητε 𝔓^{75}(ℵ)BA vs 𝔐

μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ· καθώς ἐστι γεγραμμένον,
«Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.»"

32 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ
Πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν
ἀληθινόν. 33 Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ."

34 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, "Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν
ἄρτον τοῦτον."

35 Εἶπε °δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς
ζωῆς. Ὁ ἐρχόμενος πρός ⸀1με οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ
πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ⸀2διψήσῃ πώποτε. 36 Ἀλλ' εἶπον
ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ °με καὶ οὐ πιστεύετε. 37 Πᾶν ὃ
δίδωσί μοι ὁ Πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός
⸀με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. 38 Ὅτι καταβέβηκα ⸀ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα
τοῦ πέμψαντός με. 39 Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ
πέμψαντός με °Πατρός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι μὴ ἀπολέσω
ἐξ αὐτοῦ ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸν[1] τῇ[2] ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
40 Τοῦτο ⸀δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ ⸂πέμψαντός με,⸃ ἵνα πᾶς
ὁ θεωρῶν τὸν Υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν
αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ[3] ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ."

The Jews React Against His Teaching

41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν,
"Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ." 42 Καὶ

---

[1]39 αυτον M^{pt} vs αυτο M^{pt}ЄA TR Cr
[2]39 τη M^{pt}Є vs εν τη M^{pt}ℵA, TR [Cr]
[3]40 τη M^{pt}𝔓^{75}BC, TR vs εν τη M^{pt}𝔓^{66}ℵA, [Cr]

---

35 °B vs 𝔐A; (ουν ℵ)
35 ⸀1εμε 𝔓^{75}ℵB vs 𝔐A
35 ⸀2διψησει 𝔓^{66}ℵB*A vs M
36 °ℵA vs 𝔐𝔓^{66}B, [Cr]
37 ⸀εμε 𝔓$^{66\ 75}$ℵ vs 𝔐BA
38 ⸀απο 𝔓^{66}BA vs 𝔐ℵ
39 °𝔓$^{66\ 75}$BA vs 𝔐; (−τουτο to Πατρος ℵ*C)
40 ⸀γαρ ℵBAC vs M; (−𝔓^{75}; −τουτο to θελημα 𝔓^{66})
40 ⸂Πατρος μου Є vs MA

---

31 Ex. 16:4; Neh. 9:15; Ps. 78:24

ἔλεγον, "Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς
οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα? Πῶς ⸀οὖν ⸂λέγει
οὗτος⸃ ὅτι 'Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα.'?"
43 Ἀπεκρίθη °[1]οὖν °[2]ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Μὴ
γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. 44 Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός
με ἐὰν μὴ ὁ Πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτόν, ⸂καὶ ἐγὼ⸃
ἀναστήσω αὐτὸν ἐν[1] τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 45 Ἔστι
γεγραμμένον ἐν τοῖς Προφήταις, «Καὶ ἔσονται πάντες
διδακτοὶ[2] Θεοῦ.» Πᾶς °οὖν ὁ ἀκούων[3] παρὰ τοῦ Πατρὸς καὶ
μαθὼν ἔρχεται πρός ⸀με. 46 Οὐχ ὅτι τὸν Πατέρα ⸂τις
ἑώρακεν,⸃ εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἑώρακε τὸν
Πατέρα. 47 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων ⸋εἰς ἐμὲ⸌
ἔχει ζωὴν αἰώνιον. 48 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. 49 Οἱ
πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ⸉τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ,⸊ καὶ
ἀπέθανον. 50 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ.
51 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς.
Ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ⸀ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα.
Καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ⸂ἡ σάρξ μού ἐστιν ἣν ἐγὼ
δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.⸃"
52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες,
"Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα ⸆φαγεῖν?"
53 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου καὶ
πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. 54 Ὁ

[1]44 εν 𝔐$\mathfrak{p}^{66*}$BAC, Cr vs −$\mathfrak{p}^{75}$א, TR
[2]45 διδακτοι 𝔐Ɛ (h.$\mathfrak{p}^{75}$) A, Cr vs +του, TR
[3]45 ακουων M vs ακουσας ƐA, TR Cr

42 ⸀νυν $\mathfrak{p}^{75}$BC vs 𝔐$\mathfrak{p}^{66}$אA 42 ⸂λεγει Ɛ vs 𝔐A (21 א)
43 °[1]$\mathfrak{p}^{66\ 75vid}$BC vs 𝔐אA 43 °[2]$\mathfrak{p}^{75vid}$אB vs 𝔐$\mathfrak{p}^{66}$AC
44 ⸂καγω Ɛ vs 𝔐A 45 °Ɛ vs 𝔐A 45 ⸀εμε $\mathfrak{p}^{75}$אB vs 𝔐$\mathfrak{p}^{66}$AC
46 ⸂εωρακεν τις $\mathfrak{p}^{66}$אC (εορακεν τις B) vs 𝔐A
47 ⸋Ɛ (h.$\mathfrak{p}^{75}$) vs 𝔐A 49 ⸉3-512 BC vs 𝔐$\mathfrak{p}^{66}$אA
51 ⸀ζησει א vs 𝔐$\mathfrak{p}^{66}$BC
51 ⸂1-4, 8-12 $\mathfrak{p}^{66\ 75vid}$BC vs 𝔐; (8-12, 1-4 א)
52 ⸆αυτου $\mathfrak{p}^{66}$B, [Cr] vs 𝔐אC

45 Is. 54:13

τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν
αἰώνιον, ⸂καὶ ἐγὼ⸃ ἀναστήσω αὐτὸν[1] τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
55 Ἡ γὰρ σάρξ μου ⸀[1]ἀληθῶς ἐστι βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά
μου ⸀[2]ἀληθῶς ἐστι πόσις. 56 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ
πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. 57 Καθὼς
ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν Πατήρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν Πατέρα, καὶ ὁ
τρώγων με, κἀκεῖνος ⸀ζήσεται δι' ἐμέ. 58 Οὗτός ἐστιν ὁ
ἄρτος ὁ ⸂ἐκ τοῦ⸃ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ
πατέρες ⸋ὑμῶν τὸ μάννα⸌ καὶ ἀπέθανον. Ὁ τρώγων[2]
τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσεται[3] εἰς τὸν αἰῶνα." 59 Ταῦτα εἶπεν
ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν •Καπερναούμ.

Many Disciples Turn Away from Jesus

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον,
"Σκληρός ἐστιν ⸉οὗτος ὁ λόγος·⸊ τίς δύναται αὐτοῦ
ἀκούειν?"
61 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσι περὶ
τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, "Τοῦτο ὑμᾶς
σκανδαλίζει? 62 Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν Υἱὸν τοῦ
Ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον? 63 Τὸ
Πνεῦμά ἐστι τὸ ζῳοποιοῦν· ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. Τὰ
ῥήματα ἃ ἐγὼ ⸀λαλῶ ὑμῖν πνεῦμά ἐστι καὶ ζωή ἐστιν.
64 Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν." Ἤδει γὰρ
ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς
ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. 65 Καὶ ἔλεγε, "Διὰ τοῦτο
εἴρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με ἐὰν
μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ Πατρός °μου."

[1]54 αυτον M^{pt}Ɛ, TR Cr vs +εν M^{pt}C
[2]58 τρωγων MƐ, TR Cr vs +μου M^{r}
[3]58 ζησεται $M^{pt}\mathfrak{p}^{66}$, TR vs ζησει M^{pt}Ɛ, Cr

54 ⸂καγω Ɛ vs 𝔐
55 ⸀[1]αληθης $\mathfrak{p}^{75}$BC vs M$\mathfrak{p}^{66*}$; (−αληθως to μου א*)
55 ⸀[2]αληθης $\mathfrak{p}^{75}$BC vs M$\mathfrak{p}^{66*}$א* 57 ⸀ζησει $\mathfrak{p}^{75}$אBC^{*vid} vs M$\mathfrak{p}^{66}$
58 ⸂εξ $\mathfrak{p}^{75}$BC vs 𝔐$\mathfrak{p}^{66}$א 58 ⸋Ɛ vs 𝔐
59 •Καφαρναουμ Ɛ vs 𝔐 60 ⸉231 Ɛ vs M$\mathfrak{p}^{75}$
63 ⸀λελαληκα Ɛ (h.$\mathfrak{p}^{75}$) vs M 65 °Ɛ (h.$\mathfrak{p}^{75}$) vs 𝔐

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ ⸂ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ⸃ εἰς
τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ᾽ αὐτοῦ περιεπάτουν. 67 Εἶπεν οὖν
ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, "Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν?"
68 Ἀπεκρίθη °οὖν αὐτῷ Σίμων Πέτρος, "Κύριε, πρὸς
τίνα ἀπελευσόμεθα? Ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. 69 Καὶ
ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ⸂ὁ Χριστός, ὁ
Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.⸃"
70 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς,[1] "Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα
ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν?" 71 Ἔλεγε δὲ
τὸν Ἰούδαν Σίμωνος ⸀Ἰσκαριώτην, οὗτος γὰρ ἔμελλεν[2]
⸉αὐτὸν παραδιδόναι,⸊ εἷς °ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.

Jesus' Brothers Disbelieve

7 Καὶ ⸉περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα⸊ ἐν τῇ
Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν
ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. 2 Ἦν δὲ ἐγγὺς
ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ Σκηνοπηγία.
3 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, "Μετάβηθι
ἐντεῦθεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί
σου ⸀θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου[3] ἃ ποιεῖς. 4 Οὐδεὶς γὰρ ⸉ἐν
κρυπτῷ τι⸊ ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. Εἰ
ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ." 5 Οὐδὲ γὰρ
οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν.
6 Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω
πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος.
7 Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ ὅτι ἐγὼ

---

[1]70 αυτοις M[pt] vs +ο Ιησους M[pt]𝔓[75]BC, TR Cr vs +Ιησους 𝔓[66] vs Ιησους και ειπεν αυτοις א
[2]71 εμελλεν M[pt vid]𝔓[75]BC, Cr vs ημελλεν M[pt vid] 𝔓[66], TR vs εμελλον א*
[3]3 τα εργα σου M, TR vs τα εργα M'א* vs σου τα εργα 𝔓[66]B, Cr vs σοι τα εργα 𝔓[75*vid]

---

66 ⸂εκ 2-41 𝔓[66]B, [Cr] vs M; (2-41 C; 231 א) 68 °Ͼ (h.𝔓[75]) vs M
69 ⸂ο αγιος του Θεου 𝔓[75vid]אBC* vs 𝔐; (ο Χριστος ο αγιος του Θεου 𝔓[66]) 71 ⸀Ισκαριωτου Ͼ vs 𝔐; (απο Καρυωτου א*)
71 ⸉𝔓[75]BC vs 𝔐𝔓[66]א 71 °BC* vs 𝔐𝔓[66]א
1 ⸉451-3 Ͼ (4513 B) vs M
3 ⸀θεωρησουσιν 𝔓[75]B* vs 𝔐𝔓[66]; (θεωρουσιν א*)
4 ⸉312 𝔓[75]אB vs 𝔐𝔓[66]

μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν.
8 Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν °ταύτην. Ἐγὼ ⸀οὔπω
ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην ὅτι ⸂ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς⸃
οὔπω πεπλήρωται." 9 Ταῦτα δὲ εἰπὼν ⸀αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν
τῇ Γαλιλαίᾳ.

Jesus Teaches at the Feast of Tabernacles

10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ⸉τότε καὶ αὐτὸς
ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν,⸊ οὐ φανερῶς, ἀλλ᾽ °ὡς ἐν κρυπτῷ.
11 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον,
"Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος?" 12 Καὶ γογγυσμὸς ⸂πολὺς περὶ αὐτοῦ
ἦν⸃ ἐν τοῖς ὄχλοις, οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι "Ἀγαθός ἐστιν,"
ἄλλοι[1] ἔλεγον, "Οὔ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον." 13 Οὐδεὶς
μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν
Ἰουδαίων.
14 Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης, ἀνέβη °ὁ Ἰησοῦς εἰς
τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκε. 15 ⸂Καὶ ἐθαύμαζον⸃ οἱ Ἰουδαῖοι
λέγοντες, "Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς?"
16 Ἀπεκρίθη οὖν[2] αὐτοῖς °ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, "Ἡ ἐμὴ
διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. 17 Ἐάν τις
θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς,
πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν ἢ ἐγὼ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ λαλῶ.
18 Ὁ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ, ὁ δὲ
ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθής
ἐστι, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 19 Οὐ Μωσῆς δέδωκεν
ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον? Τί με
ζητεῖτε ἀποκτεῖναι?"

---

[1]12 αλλοι 𝔐𝔓[66]א vs +δε 𝔓[75]B, TR [Cr]
[2]16 ουν 𝔐Ͼ (h.C), Cr vs −TR

---

8 °𝔓[66 75]B vs Mא* 8 ⸀ουκ א vs 𝔐𝔓[66 75]B
8 ⸂ο εμος καιρος 𝔓[66 75]B (−ο א*) vs 𝔐
9 ⸀αυτος 𝔓[66]א vs M𝔓[75]B 10 ⸉5-71-4 𝔓[66 75vid]אB vs 𝔐
10 °א vs 𝔐𝔓[66 75vid]B, [Cr]
12 ⸂2-41 𝔓[75]B vs 𝔐; (1423 א; 423 𝔓[66*]) 14 °Ͼ (h.C) vs 𝔐
15 ⸂εθαυμαζον ουν Ͼ (h.C) vs 𝔐 16 °אB vs 𝔐𝔓[66], [Cr]

20 Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος □καὶ εἶπε,⸌ "Δαιμόνιον ἔχεις. Τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι?"

21 Ἀπεκρίθη[1] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. **22** Διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως ἐστὶν ἀλλ᾽ ἐκ τῶν πατέρων), καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. **23** Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ? **24** Μὴ κρίνετε κατ᾽ ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν ⸀κρίνατε."

Could This Be the Christ?

25 Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, "Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι? **26** Καὶ ἴδε! Παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι. Μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν °ἀληθῶς ὁ Χριστός? **27** Ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν."

28 Ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων, "Κἀμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ᾽ ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. **29** Ἐγὼ[2] οἶδα αὐτὸν ὅτι παρ᾽ αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν." **30** Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι. Καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὴν χεῖρα ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. **31** ⸂Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν⸃ εἰς αὐτὸν καὶ ἔλεγον °ὅτι "Ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, ⸀μήτι πλείονα σημεῖα τούτων[3] ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν?"

---

[1]21 απεκριθη 𝔐𝔈 (h.C), Cr vs +ο TR
[2]29 εγω M𝔓^{75}B, Cr vs +δε 𝔓^{66}א, TR
[3]31 τουτων M^{pt}, TR vs −M^{pt}𝔈 (h.C), Cr

---

20 □𝔓$^{66\ 75vid}$אB vs 𝔐   24 ⸀κρινετε 𝔓$^{66\ 75}$B vs 𝔐א
26 °𝔈 (h.C) vs M
31 ⸂3-5216 𝔓^{75vid}B vs M; (1263-5𝔓^{66}א)
31 °𝔓^{66}אB vs 𝔐   31 ⸀μη 𝔈 (h.C) vs M

Leaders Seek to Arrest Jesus

32 Ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν ὑπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς[1] ἵνα πιάσωσιν αὐτόν.

33 Εἶπεν οὖν[2] ὁ Ἰησοῦς, "Ἔτι ⸂μικρὸν χρόνον⸃ μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. **34** Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε⸆, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν."

35 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς, "Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν? Μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας? **36** Τίς ἐστιν ⸂οὗτος ὁ λόγος⸃ ὃν εἶπε, 'Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε⸆, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν'?"

Jesus Promises the Holy Spirit

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξε, λέγων, "Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω. **38** Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ Γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος." **39** (Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ Πνεύματος, οὗ[3] ἔμελλον[4] λαμβάνειν οἱ ⸀πιστεύοντες εἰς αὐτόν, οὔπω γὰρ ἦν Πνεῦμα °Ἅγιον ὅτι[5] Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη.)

---

[1]32 υπηρετας οι Φαρισαιοι και οι αρχιερεις M vs οι αρχιερεις και οι Φαρισαιοι υπηρετας 𝔓^{75}B, Cr vs τους υπηρετας οι αρχιερεις και οι Φαρισαιοι א (−τους 𝔓^{66}) vs οι Φαρισαιοι και οι αρχιερεις υπηρετας TR
[2]33 ουν 𝔐𝔈 (h.C), Cr vs +αυτοις TR
[3]39 ου M^{pt}𝔓^{66}א TR vs ο M^{pt}𝔓^{75vid}B, Cr
[4]39 εμελλον M^{pt}𝔓$^{66\ 75}$B, TR Cr vs ημελλον M^{pt}א
[5]39 οτι 𝔐𝔈, Cr vs +ο TR

---

33 ⸂𝔈 (h.C) vs 𝔐   34 ⸆με 𝔓^{75}B, [Cr] vs 𝔐𝔓^{66}א
36 ⸂231 𝔓$^{66\ 75}$B vs Mא   36 ⸆με 𝔓^{75}B, [Cr] vs 𝔐𝔓^{66}א
39 ⸀πιστευσαντες 𝔓^{66}B vs 𝔐א
39 °𝔓^{75}א vs 𝔐𝔓^{66*} (Αγιον δεδομενον B)

The People Divided over Jesus

40 ⸂[1]Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου⸃ ἀκούσαντες ⸂[2]τὸν
λόγον⸃ ἔλεγον, "Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Προφήτης."
41 Ἄλλοι ἔλεγον, "Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός."
Ἄλλοι ἔλεγον,[1] "Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς
ἔρχεται? 42 ⸀Οὐχὶ ἡ Γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος
Δαβίδ, καὶ ἀπὸ Βηθλέεμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαβίδ ⸉ὁ
Χριστὸς ἔρχεται⸊?" 43 Σχίσμα οὖν ⸉ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο⸊
δι᾽ αὐτόν. 44 Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν,
ἀλλ᾽ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας.

The Rulers Reject Jesus' Claims

45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ
Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, "Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε
αὐτόν?"
46 Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται, "Οὐδέποτε ⸂οὕτως
ἐλάλησεν ἄνθρωπος ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος!⸃"
47 Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, "Μὴ καὶ ὑμεῖς
πεπλάνησθε? 48 Μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς
αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων? 49 Ἀλλ᾽ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ
γινώσκων τὸν νόμον ⸀ἐπικατάρατοί εἰσι."
50 Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς (⸂ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς
αὐτόν,⸃ εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν), 51 "Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν
ἄνθρωπον ἐὰν μὴ ἀκούσῃ ⸂παρ᾽ αὐτοῦ πρότερον⸃ καὶ γνῷ
τί ποιεῖ?"

---

[1]41 αλλοι ελεγον 𝔐א vs οι δε ελεγον 𝔭^{75}B, Cr vs αλλοι δε ελεγον TR vs αλλοιγον 𝔭^{66*}

---

40 ⸂[1]εκ του οχλου ουν 𝔭^{75}אB vs 𝔐; (πολλοι εκ του οχλου ου 𝔭^{66})
40 ⸂[2]των λογων τουτων 𝔭^{75} B (αυτου των λογων τουτων 𝔭^{66*}א*) vs M   42 ⸀ουχ 𝔭^{66} vs 𝔐א; (ουκ B*)
42 ⸉312 𝔭^{75}B vs 𝔐𝔭^{66}א   43 ⸉41-3 Ͼ (h.C) vs 𝔐
46 ⸂ελαλησεν ουτως ανθρωπος 𝔭^{75}B vs 𝔐; (ουτως ανθρωπος ελαλησεν ως ουτος λαλει ο ανθρωπος 𝔭^{66*}א*)
49 ⸀επαρατοι 𝔭^{66}אB vs 𝔐; (απαρατοι 𝔭^{75})
50 ⸂ο ελθων προς αυτον το προτερον 𝔭^{66} (−το 𝔭^{75}B), [Cr] vs 𝔐; (−א*)   51 ⸂πρωτον παρ αυτου 𝔭$^{66\ 75}$B vs M; (πρωτον א*)

52 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, "Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς
Γαλιλαίας εἶ? •Ἐρεύνησον καὶ ἴδε, ὅτι ⸂προφήτης ἐκ τῆς
Γαλιλαίας⸃ οὐκ ⸀ἐγήγερται."

An Adulteress Before the Light of the World

53 □Καὶ ἀπῆλθεν[1] ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

8 Καὶ ὁ Ἰησοῦς[2] ἐπορεύθη εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.
2 Ὄρθρου δὲ πάλιν βαθέως[3] ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς[4] εἰς τὸ
ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν· καὶ καθίσας
ἐδίδασκεν αὐτούς.
3 Ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν[5]
γυναῖκα ἐπὶ[6] μοιχείᾳ κατειλημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν
ἐν τῷ[7] μέσῳ, 4 εἶπον[8] αὐτῷ, "Διδάσκαλε, ταύτην εὕρομεν[9]
ἐπ᾽ αὐτοφώρῳ μοιχευομένην.[10] 5 Ἐν δὲ τῷ νόμῳ ἡμῶν
Μωσῆς[11] ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθάζειν.[12] Σὺ οὖν τί
λέγεις περὶ αὐτῆς?"[13] 6 Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες
αὐτόν, ἵνα ἔχωσι κατηγορίαν κατ᾽[14] αὐτοῦ.

---

[1]53 απηλθεν M$^{4pt\ 6\ 7}$ vs επορευθη M$^{3\ 5}$, TR vs επορευθησαν M$^{1\ 2}$, Cr vs απηλθον M^{4pt}
[2]1 και ο Ιησους M^{6} vs Ιησους δε M$^{1\ 2\ 3\ 5\ 7}$, TR Cr vs και Ιησους M^{4}
[3]2 βαθεως M^{6} vs −M$^{1\ 2\ 3\ 4\ 5\ 7}$, TR Cr
[4]2 ηλθεν ο Ιησους M^{6} vs παρεγενετο M$^{1\ 2\ 3\ 5\ 7}$, TR Cr vs ηλθεν M^{4}
[5]3 προς αυτον M$^{1pt\ 3pt\ 5\ 6pt\ 7}$, TR vs −M$^{1pt\ 2\ 3pt\ 4\ 6pt}$, Cr
[6]3 επι M, Cr vs εν M^{5}, TR
[7]3 τω M$^{3\ 4\ 6}$ vs −M$^{1\ 2\ 5\ 7}$, TR Cr
[8]4 ειπον M$^{3\ 4\ 6}$ vs λεγουσιν M$^{1\ 2\ 5\ 7}$, TR Cr
[9]4 ταυτην ευρομεν M$^{6\ 7}$ vs αυτη η γυνη κατεληφθη M^{5}, TR vs αυτη η γυνη ειληπται M$^{2\ 3\ 4}$ vs αυτη η γυνη κατειληπται M^{1}, Cr
[10]4 μοιχευομενην M$^{6\ 7}$ vs μοιχευομενη M$^{1\ 2\ 3\ 4\ 5}$, TR Cr
[11]5 εν δε τω νομω ημων M(ω)σης M$^{2\ 3pt\ 6\ 7}$ vs εν δε τω νομω M(ω)σης ημιν M$^{1pt\ 5}$, TR vs εν δε τω νομω ημιν M(ω)σης M$^{3pt\ 4}$, Cr
[12]5 λιθαζειν M$^{1pt\ 2\ 3\ 4\ 6}$, Cr vs λιθοβολεισθαι M$^{1pt\ 5\ 7}$, TR
[13]5 περι αυτης M$^{1pt\ 2\ 3\ 4\ 6pt}$ vs −M$^{1pt\ 5\ 6pt\ 7}$, TR Cr
[14]6 κατηγοριαν κατ M$^{2\ 3\ 4\ 6\ 7}$ vs κατηγορειν M$^{1\ 5}$, TR Cr

---

52 •εραυνησον 𝔭^{75vid}אB* vs 𝔐𝔭^{66}
52 ⸂2-41 𝔭^{75vid}B vs 𝔐א; (2-4 ο 1 𝔭^{66*})   52 ⸀εγειρεται Ͼ (h.C) vs 𝔐
7:53-8:11 □ϾC^{vid}A^{vid} vs 𝔐 [Cr]; see Introduction

Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν[1] εἰς
τὴν γῆν.[2] 7 Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐπερωτῶντες[3] αὐτόν,
ἀναβλέψας[4] εἶπεν αὐτοῖς,[5] "Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν
πρῶτος λίθον βαλέτω ἐπ᾽ αὐτήν.[6]" 8 Καὶ πάλιν κάτω
κύψας[7] ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 9 Οἱ δὲ ἀκούσαντες[8]
ἐξήρχοντο εἷς καθ᾽ εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων
ἕως τῶν ἐσχάτων.[9] Καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς,[10] καὶ
ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα.[11] 10 Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶδεν
αὐτὴν καὶ[12] εἶπεν, "Γύναι,[13] ποῦ εἰσιν οἱ κατήγοροί σου?[14]
Οὐδείς σε κατέκρινεν?"
11 Ἡ δὲ εἶπεν, "Οὐδείς, Κύριε."
Εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,[15] "Οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω·
πορεύου καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν[16] μηκέτι ἁμάρτανε."⸌

---

[1]6 εγραφεν 𝔐, TR vs κατεγραφεν M^{2pt}, Cr
[2]6 γην $M^{1pt\ 2\ 3\ 4\ 6pt}$, TR Cr vs +μη προσποιουμενος $M^{1pt\ 5\ 6pt\ 7}$
[3]7 επερωτωντες $M^{2pt\ 6}$ vs ερωτωντες $M^{1\ 2pt\ 3\ 4\ 5\ 7}$, TR Cr
[4]7 αναβλεψας M^{6} vs ανακυψας $M^{1pt\ 5\ 7}$, TR vs ανεκυψε(ν) και $M^{2\ 3\ 4}$, Cr
[5]7 αυτοις $M^{1\ 2\ 3\ 4\ 6}$, Cr vs προς αυτους $M^{5\ 7}$, TR
[6]7 λιθον βαλετω επ αυτην M^{6} vs επ αυτην τον λιθον βαλετω M^{5} vs τον λιθον επ αυτη βαλετω M^{7}, TR vs επ αυτην βαλετω λιθον $M^{1pt\ 2pt\ 4}$ Cr vs επ αυτη βαλετω τον λιθον $M^{2pt\ 3}$ vs επ αυτη τον λιθον βαλετω M^{1pt}
[7]8 κατω κυψας 𝔐, TR vs κατακυψας D, Cr
[8]9 οι δε ακουσαντες $M^{1\ 2\ 3\ 6pt}$, Cr vs οι δε ακουσαντες και υπο της συνειδησεως ελεγχομενοι $M^{5\ 6pt\ 7}$, TR vs και M^{4}
[9]9 εως των εσχατων $M^{1pt\ 2\ 3\ 4\ 6\ 7}$, TR vs −$M^{1pt\ 5}$, Cr
[10]9 μονος ο Ιησους $M^{2\ 5\ 6pt\ 7}$, TR vs ο Ιησους μονος $M^{1pt\ 6pt}$ vs ο Ιησους $M^{3\ 4}$ vs μονος D, Cr
[11]9 ουσα $M^{1pt\ 2\ 3\ 4\ 5\ 6\ 7}$, Cr vs εστωσα M^{1pt}, TR
[12]10 ειδεν αυτην και $M^{3\ 4\ 6}$ vs και μηδενα θεασαμενος πλην της γυναικος $M^{5\ 7}$, TR vs −$M^{1\ 2}$, Cr
[13]10 γυναι $M^{3pt\ 6}$ vs αυτη $M^{5\ 7}$ vs αυτη γυναι $M^{1pt\ 2\ 3pt\ 4}$, Cr vs αυτη η γυνη TR
[14]10 οι κατηγοροι σου $M^{1\ 2pt\ 3\ 4\ 6pt}$ vs εκεινοι οι κατηγοροι σου $M^{5\ 6pt\ 7}$, TR vs −M^{2pt}, Cr
[15]11 ειπε(ν) δε αυτη ο Ιησους $M^{1pt\ 6\ 7}$, TR vs ειπε(ν) δε ο Ιησους $M^{2\ 5}$, Cr vs ο δε Ιησους ειπεν αυτη $M^{3\ 4}$
[16]11 και απο του νυν $M^{1\ 2\ 3\ 6\ 7}$, [Cr] vs και $M^{4pt\ 5}$, TR vs −M^{4pt}

12 Πάλιν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε[1] λέγων, "Ἐγώ
εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ
περιπατήσῃ[2] ἐν τῇ σκοτίᾳ ἀλλ᾽ ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς."

Jesus Defends His Self Witness

13 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, "Σὺ περὶ σεαυτοῦ
μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής."
14 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Κἂν ἐγὼ
μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι
οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ[3] ποῦ ὑπάγω, ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε
πόθεν ἔρχομαι καὶ ποῦ ὑπάγω. 15 Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα
κρίνετε· ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. 16 Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ
κρίσις ἡ ἐμὴ ⸀ἀληθής ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ᾽ ἐγὼ καὶ
ὁ πέμψας με Πατήρ. 17 Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ
γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν.
18 Ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ
ἐμοῦ ὁ πέμψας με Πατήρ."
19 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, "Ποῦ ἐστιν ὁ Πατήρ σου?"
Ἀπεκρίθη[4] Ἰησοῦς, "Οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν Πατέρα
μου. Εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν Πατέρα μου ⸉ᾔδειτε ἄν.⸊"
20 Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ⸋ὁ Ἰησοῦς⸌ ἐν τῷ
γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν
αὐτόν, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

Jesus Predicts His Departure to the Father

21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ⸋ὁ Ἰησοῦς,⸌ "Ἐγὼ ὑπάγω,
καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε.
Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν."

---

[1]12 αυτοις ο Ιησους ελαλησε(ν) M vs αυτοις ελαλησεν ο Ιησους 𝔓^{66}א, Cr vs αυτοις ελαλησεν Ιησους 𝔓^{75vid}B vs ο Ιησους αυτοις ελαλησε, TR
[2]12 περιπατηση MC (h.C), Cr vs περιπατησει TR
[3]14 και M^{pt}𝔓^{75*}א, TR vs η M^{pt}𝔓^{66}B, Cr vs − υμεις to υπαγω M^{pt}
[4]19 απεκριθη 𝔐𝔓$^{66\ 75}$B, Cr vs +ο א, TR

---

16 ⸀αληθινη 𝔓^{75}B vs 𝔐𝔓^{66}א 19 ⸉𝔓$^{(66)\ 75}$B vs 𝔐(א)
20 ⸋C (h.C) vs 𝔐 21 ⸋C (h.C) vs 𝔐

22 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, "Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι
λέγει, ''Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν'?"
23 ⸀Καὶ εἶπεν⸁ αὐτοῖς, "'Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ
τῶν ἄνω εἰμί. Ὑμεῖς ἐκ ⸉τοῦ κόσμου τούτου⸊ ἐστέ, ἐγὼ
οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. 24 Εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι
ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ
πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις
ὑμῶν."
25 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, "Σὺ τίς εἶ?"
⸀Καὶ εἶπεν⸁ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Τὴν ἀρχὴν ὅ τι καὶ λαλῶ
ὑμῖν. 26 Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν, ἀλλ' ὁ
πέμψας με ἀληθής ἐστι, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ,
ταῦτα ⸀λέγω εἰς τὸν κόσμον." 27 Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν
Πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. 28 Εἶπεν οὖν °¹αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
"Ὅταν ὑψώσητε τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε
ὅτι ἐγώ εἰμι καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς
ἐδίδαξέ με ὁ Πατήρ °²μου, ταῦτα λαλῶ. 29 Καὶ ὁ πέμψας
με μετ' ἐμοῦ ἐστιν. Οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ⸋ὁ Πατήρ,⸌ ὅτι
ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε."

The Truth Shall Make You Free

30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς
αὐτόν.
31 Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας
αὐτῷ Ἰουδαίους, "Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ,
ἀληθῶς μαθηταί μού ἐστε. 32 Καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν,
καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς."
33 Ἀπεκρίθησαν[1] ⸀αὐτῷ, "Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν καὶ
οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε. Πῶς σὺ λέγεις ὅτι
''Ἐλεύθεροι γενήσεσθε'?"

[1]33 απεκριθησαν **M**Ɛ (h.C), **TR** Cr vs +και ειπον M^{r}

23 ⸀και ελεγεν 𝔓^{75}B vs 𝔐; (ελεγεν ουν 𝔓^{66}א*)
23 ⸉312 𝔓$^{66\ 75}$B vs 𝔐א
25 ⸀ειπεν 𝔓$^{66\ 75}$B vs 𝔐; (ειπεν ουν א)
26 ⸀λαλω Ɛ (h.C) vs **M**
28 °¹𝔓^{66}*B vs 𝔐𝔓^{75}א, [Cr]
28 °²𝔓$^{66\ 75}$א vs 𝔐B
29 ⸋Ɛ (h.C) vs 𝔐
33 ⸀προς αυτον Ɛ (h.C) vs 𝔐

34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας.
35 Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ υἱὸς
μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 36 Ἐὰν οὖν ὁ Υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ,
ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε.

Abraham's Seed and Satan's

37 "Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε, ἀλλὰ ζητεῖτέ με
ἀποκτεῖναι ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. 38 ⸀¹Ἐγὼ
ὃ⸁ ἑώρακα παρὰ τῷ Πατρί °¹μου, λαλῶ, καὶ ὑμεῖς οὖν ⸀¹ὃ
⸀²ἑωράκατε παρὰ ⸀²τῷ πατρὶ⸁ °²ὑμῶν ποιεῖτε."
39 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, "Ὁ πατὴρ ἡμῶν
Ἀβραάμ ἐστι."
Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ ⸀ἦτε, τὰ
ἔργα τοῦ Ἀβραὰμ ἐποιεῖτε.[1] 40 Νῦν δὲ ζητεῖτέ με
ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα ἣν
ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν.
41 Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν."
Εἶπον °οὖν αὐτῷ, "Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα,
ἕνα Πατέρα ἔχομεν— τὸν Θεόν."
42 Εἶπεν °οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Εἰ ὁ Θεὸς Πατὴρ ὑμῶν
ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ, ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ
ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με
ἀπέστειλε. 43 Διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε?
Ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. 44 Ὑμεῖς ἐκ
τοῦ[2] πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ
πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν
ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ ⸀οὐχ ἕστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν
ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. Ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων

[1]39 εποιειτε M^{pt}𝔓^{75} (א*), Cr vs εποιειτε αν M^{pt}C, **TR** vs ποιειτε (𝔓^{66})B*
[2]44 του 𝔐Ɛ, Cr vs −**TR**

38 ⸀¹α εγω Ɛ vs 𝔐
38 °¹ Ɛ vs 𝔐א
38 ⸀¹α Ɛ vs **M**
38 ⸀²ηκουσατε 𝔓^{75}BC **M**𝔓^{66}א*
38 ⸀²του πατρος Ɛ vs **M**
38 °²𝔓$^{66\ 75}$B vs 𝔐אC
39 ⸀εστε Ɛ vs 𝔐C
41 °אB vs 𝔐𝔓$^{66\ 75}$C, [Cr]
42 °Ɛ vs **M**א
44 ⸀ουκ 𝔓^{66}אB*C^{vid} vs **M**𝔓^{75}

λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. **45** Ἐγὼ δὲ ὅτι
τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. **46** Τίς ἐξ ὑμῶν
ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας? Εἰ °δὲ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί
ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι? **47** Ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ τὰ ῥήματα
τοῦ Θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ
Θεοῦ οὐκ ἐστέ."

Before Abraham Was, I AM

48 Ἀπεκρίθησαν °οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, "Οὐ
καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον
ἔχεις?"

49 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, "Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ
τιμῶ τὸν Πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. **50** Ἐγὼ δὲ
οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. **51** Ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις ⸂τὸν λόγον τὸν ἐμὸν⸃ τηρήσῃ,
θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα."

52 Εἶπον °οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, "Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι
δαιμόνιον ἔχεις! Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ
λέγεις, 'Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ οὐ μὴ γεύσηται
θανάτου[1] εἰς τὸν αἰῶνα.'? **53** Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πα-
τρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανε? Καὶ οἱ προφῆται
ἀπέθανον. Τίνα σεαυτὸν °σὺ ποιεῖς?

54 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, "Ἐὰν ἐγὼ ⸀δοξάζω ἐμαυτόν, ἡ
δόξα μου οὐδέν ἐστιν. Ἔστιν ὁ Πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν
ὑμεῖς λέγετε ὅτι 'Θεὸς ἡμῶν[2] ἐστι.' **55** Καὶ οὐκ ἐγνώκατε
αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. ⸂[1]Καὶ ἐὰν⸃ εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα
αὐτόν, ἔσομαι ⸂[2]ὅμοιος ὑμῶν,⸃ ψεύστης, ἀλλ᾽ οἶδα αὐτὸν
καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. **56** Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν
ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδε καὶ
ἐχάρη."

---

[1]52 ου μη γευσηται θανατου 𝔐𝔓$^{66\ 75}$AC, Cr vs ου μη γευσεται θανατου TR vs θανατον ου μη θεωρηση B vs ου μη γευσηται א*
[2]54 ημων M𝔓^{75}AC, Cr vs υμων 𝔓^{66*}אB*, TR

---

46 °Ɛ vs M   48 °Ɛ vs 𝔐   51 ⸂142 Ɛ vs 𝔐𝔓^{66}
52 °Ɛ vs 𝔐𝔓^{75}, [Cr]   53 °ƐA vs M
54 ⸀δοξασω Ɛ vs 𝔐𝔓^{66*vid}A   55 ⸂[1]καν 𝔓^{75}אB vs 𝔐𝔓^{66}AC
55 ⸂[2]ομοιος υμιν 𝔓^{75}BA vs 𝔐אC (21 𝔓^{66})

57 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν, "Πεντήκοντα ἔτη
οὔπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας?"

58 Εἶπεν[1] αὐτοῖς °ὁ Ἰησοῦς, "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγώ εἰμι." **59** Ἦραν οὖν λίθους ἵνα
βάλωσιν ἐπ᾽ αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ
ἱεροῦ, □διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρῆγεν οὕτως.⸌

Jesus Heals a Man Born Blind

9 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς.[2]
2 Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες,
"Ῥαββί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς
γεννηθῇ?"

3 Ἀπεκρίθη[3] Ἰησοῦς, "Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ
γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν
αὐτῷ. **4** ⸀Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με
ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργά-
ζεσθαι. **5** Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου."
6 Ταῦτα εἰπών, ἔπτυσε χαμαὶ καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ τοῦ
πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε ᵀτὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς
□τοῦ τυφλοῦ.⸌ **7** Καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν
κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ" (ὃ ἑρμηνεύεται, Ἀπεσταλμένος).
Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθε βλέπων.

8 Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον
ὅτι ⸀τυφλὸς ἦν, ἔλεγον, "Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ
προσαιτῶν?"

9 Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι "Οὗτός ἐστιν."
Ἄλλοι ⸂δὲ ὅτι⸃ "Ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν."

---

[1]58 ειπεν M^{pt}ƐA, TR Cr vs +ουν M^{pt}
[2]1 γενετης M^{pt}ƐA, TR Cr vs γεννητης M^{pt}
[3]3 απεκριθη 𝔐Ɛ (h.𝔓^{66}) A, Cr vs +ο TR

---

58 °𝔓^{75}BC vs 𝔐𝔓^{66}אA
59 □Ɛ vs 𝔐A (και διελθων δια μεσου αυτων επορευετο και παρηγεν ουτως C)   4 ⸀ημας Ɛ vs 𝔐AC
6 ᵀαυτου 𝔓^{66}אBA (αυτον 𝔓^{75*}) vs 𝔐C^{*vid} 6 □Ɛ vs 𝔐AC
8 ⸀προσαιτης (𝔓^{66}) ƐA vs 𝔐
9 ⸂ελεγον ουχι αλλα 𝔓$^{66\ 75}$C (αλλ B) vs 𝔐A; (δε ελεγον ουχι αλλα א)

Ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι "Ἐγώ εἰμι."

10 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, "Πῶς ⸆ ἀνεῴχθησάν[1] σου οἱ ὀφθαλμοί?"

11 Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ⸂^{1}καὶ εἶπεν, "Ἄνθρωπος⸃ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησε καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶπέ μοι, ⸆ 'Ὕπαγε εἰς ⸂^{2}τὴν κολυμβήθραν τοῦ⸃ Σιλωὰμ καὶ νίψαι.' Ἀπελθὼν ⸀δὲ καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα."

12 ⸂Εἶπον οὖν⸃ αὐτῷ, "Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος?"

Λέγει, "Οὐκ οἶδα."

The Pharisees Excommunicate the Healed Man

13 Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους τόν ποτε τυφλόν. **14** Ἦν δὲ σάββατον ⸀ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. **15** Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν.

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Πηλὸν ἐπέθηκέ μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς,[2] καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω."

16 Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές, "⸂Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ τοῦ Θεοῦ,⸃ ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ."

Ἄλλοι ⸆ ἔλεγον, "Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν?" Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. **17** Λέγουσι[3] τῷ τυφλῷ πάλιν, "⸉Σὺ τί⸊ λέγεις περὶ αὐτοῦ ὅτι ⸀ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς?"

---

[1]10 ανεωχθησαν M^{pt}A, TR vs ηνεωχθησαν M^{pt}Є, Cr
[2]15 επεθηκε(ν) μου επι τους οφθαλμους 𝔐Є (h.C), Cr vs μου επεθηκεν επι τους οφθαλμους A vs επεθηκεν επι τους οφθαλμους μου, TR
[3]17 λεγουσι(ν) M, TR vs + ουν M^{r}Є (h.C) A, Cr

---

10 ⸆ουν 𝔭^{66}ℵC, [Cr] vs 𝔐𝔭^{75}BA
11 ⸂^{1}ο ανθρωπος ο 𝔭^{66}ℵB vs 𝔐A; (ανθρωπος ο 𝔭^{75}C)
11 ⸆οτι 𝔭^{66}ℵB vs 𝔐𝔭^{75}A 11 ⸂^{2}τον Є (h.C) vs 𝔐A
11 ⸀ουν Є (h.C) vs 𝔐A 12 ⸂και ειπαν 𝔭^{75}ℵB vs 𝔐𝔭^{66}; (ειπον A)
14 ⸀εν η ημερα Є (h.C) vs 𝔐A
16 ⸂4516823 Є (h.C) vs M (– του A) 16 ⸆δε ℵB,[Cr] vs 𝔐𝔭$^{66\ 75}$A
17 ⸉ℵB vs 𝔐𝔭^{75}A 17 ⸀ηνεωξεν 𝔭^{75}B vs M𝔭^{66}ℵA

Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι "Προφήτης ἐστίν." **18** Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι ⸉τυφλὸς ἦν⸊ καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος. **19** Καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες, "Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη? Πῶς οὖν ⸉ἄρτι βλέπει⸊?"

20 Ἀπεκρίθησαν δὲ[1] °αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον, "Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· **21** πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἴδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν. ⸂Αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.⸃ Αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ[2] λαλήσει." **22** Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους, ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. **23** Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον ὅτι " Ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ⸀ἐρωτήσατε."

24 Ἐφώνησαν οὖν ⸂ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον⸃ ὃς ἦν τυφλὸς καὶ εἶπον αὐτῷ, "Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ! Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ⸉ὁ ἄνθρωπος οὗτος⸊ ἁμαρτωλός ἐστιν."

25 Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος ⸋καὶ εἶπεν,⸌ "Εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν, οὐκ οἶδα. Ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι βλέπω."

26 Εἶπον ⸀δὲ αὐτῷ °πάλιν, "Τί ἐποίησέ σοι? Πῶς ἤνοιξέ[3] σου τοὺς ὀφθαλμούς?"

27 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, "Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε. Τί πάλιν θέλετε ἀκούειν? Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι?"

---

[1]20 δε MA vs ουν Є (h.C), Cr vs – TR
[2]21 εαυτου 𝔐Є (h.C) A, Cr vs αυτου, TR
[3]26 ηνοιξε(ν) M^{pt}BA, TR Cr vs ανεωξε(ν) M^{pt} vs ηνεωξεν 𝔭$^{66vid\ 75}$ vs ηνυξεν ℵ

---

18 ⸉Є (h.C) vs 𝔐A 19 ⸉𝔭^{75}ℵB vs 𝔐𝔭^{66}A
20 °Є (h.C) vs 𝔐A 21 ⸂4523 𝔭^{66}B vs 𝔐A; (123 𝔭^{75}; 12 ℵ*)
23 ⸀επερωτησατε 𝔭$^{(66)\ 75}$ℵB vs 𝔐A
24 ⸂3412 𝔭^{75}ℵB (341 τερου 𝔭^{66*}) vs 𝔐A
24 ⸉312 Є (h.C) vs 𝔐A 25 ⸋Є (h.C) A vs 𝔐
26 ⸀ουν 𝔭$^{66\ 75}$B vs MA; (– ℵ*) 26 °𝔭^{75}ℵ*B vs 𝔐𝔭^{66}A

28 ᾿Ελοιδόρησαν[1] αὐτὸν καὶ εἶπον, "Σὺ ˢεἶ μαθητὴς
ἐκείνου,ˀ ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί. **29** ῾Ημεῖς
οἴδαμεν ὅτι Μωσεῖ λελάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δὲ οὐκ
οἴδαμεν πόθεν ἐστίν."

30 ᾿Απεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "᾿Εν ʳγὰρ
τούτῳˀ ᵀθαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστί,
καὶ ʳἀνέῳξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. **31** Οἴδαμεν °δὲ ὅτι
ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ᾿ ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ
καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. **32** ᾿Εκ τοῦ
αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ʳἤνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ
γεγεννημένου. **33** Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο
ποιεῖν οὐδέν."

34 ᾿Απεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, "᾿Εν ἁμαρτίαις σὺ
ἐγεννήθης ὅλος,[2] καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς?" Καὶ ἐξέβαλον
αὐτὸν ἔξω.

The Man's Belief and the Pharisees' Blindness

35 Ἤκουσεν °¹ὁ ᾿Ιησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ
εὑρὼν αὐτόν, εἶπεν °²αὐτῷ, "Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ
ʳΘεοῦ?"

36 ᾿Απεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε, "Καὶ τίς ἐστι, Κύριε,[3] ἵνα
πιστεύσω εἰς αὐτόν?"

37 Εἶπε °δὲ αὐτῷ ὁ ᾿Ιησοῦς, "Καὶ ἑώρακας αὐτὸν καὶ ὁ
λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν."

---

[1]28 ελοιδορησαν 𝔐𝔭^{66}A vs και ελοιδορησαν 𝔭^{75}א*B, Cr vs ελοιδορησαν ουν TR

[2]34 ολος M𝔭^{75}אBA, TR Cr vs ολως Mʳ vs ο λογος 𝔭^{66*}

[3]36 απεκριθη εκεινος και ειπε(ν) και τις εστι(ν) Κυριε 𝔐, Cr vs απεκριθη εκεινος και ειπεν τις εστι Κυριε TR vs και τις εστιν εφη Κυριε 𝔭^{75}B vs απεκριθη εκεινος τις εστιν Κυριε A vs απεκριθη εκεινος και ειπεν Κυριε τις εστιν א* vs απεκριθη εκεινος και τις εστιν εφη Κυριε 𝔭^{66*}

---

28 ˢ213 𝔭^{75}אBA vs 𝔐; (231 𝔭^{66})
30 ʳτουτω γαρ 𝔭^{75}אB (τουτο γαρ 𝔭^{66}) vs 𝔐A
30 ᵀτο Ͼ (h.C) vs 𝔐A   30 ʳηνοιξεν Ͼ (h.C) vs 𝔐A
31 °Ͼ (h.C) vs 𝔐A   32 ʳηνεωξεν B vs 𝔐𝔭^{66}אA; (ανεωξεν 𝔭^{75})
35 °¹ ²𝔭^{75}א*B vs 𝔐𝔭^{66}A   35 ʳΑνθρωπου Ͼ (h.C) vs 𝔐A
37 °Ͼ (h.C) vs 𝔐A

38 ῾Ο δὲ ἔφη, "Πιστεύω, Κύριε!" Καὶ προσεκύνησεν
αὐτῷ.

39 Καὶ εἶπεν ὁ ᾿Ιησοῦς, "Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον
τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ
βλέποντες τυφλοὶ γένωνται."

40 °Καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ˢὄντες μετ᾿
αὐτοῦˀ καὶ εἶπον αὐτῷ, "Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν?"

41 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ ᾿Ιησοῦς, "Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε
ἁμαρτίαν, νῦν δὲ λέγετε ὅτι 'Βλέπομεν.' ʳ῾Η οὖνˀ ἁμαρτία
ὑμῶν μένει.

Jesus Is the True Shepherd

10 "᾿Αμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς
θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων
ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ λῃστής. **2** ῾Ο δὲ
εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμήν ἐστι τῶν προβάτων.
3 Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς
αὐτοῦ ἀκούει· καὶ τὰ ἴδια πρόβατα ʳκαλεῖ κατ᾿ ὄνομα καὶ
ἐξάγει αὐτά. **4** °Καὶ ὅταν τὰ ἴδια ʳπρόβατα ἐκβάλη,ˀ
ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ
ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ. **5** ᾿Αλλοτρίῳ δὲ οὐ
μὴ ʳἀκολουθήσωσιν ἀλλὰ φεύξονται ἀπ᾿ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ
οἴδασι τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν." **6** Ταύτην τὴν παροιμίαν
εἶπεν αὐτοῖς ὁ ᾿Ιησοῦς, ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ
ἐλάλει αὐτοῖς.

Jesus Is the Good Shepherd

7 Εἶπεν οὖν ʳπάλιν αὐτοῖςˀ ὁ ᾿Ιησοῦς, "᾿Αμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. **8** Πάντες ὅσοι

---

40 °Ͼ (h.C) vs 𝔐A   40 ˢ231 Ͼ (h.C) vs 𝔐A
41 ʳη 𝔭^{66}אB vs 𝔐A; (και η 𝔭^{75})   3 ʳφωνει Ͼ (h.C) A vs 𝔐
4 °Ͼ (h.C) vs 𝔐A
4 ʳπαντα εκβαλη 𝔭^{75}B (ˢ𝔭^{66*}) vs 𝔐A; (εκβαλη א*)
5 ʳακολουθησουσιν BA vs 𝔐𝔭$^{66\ 75}$א
7 ʳ1 𝔭^{75}B vs M; (21 Aא^{*vid}; 2 𝔭$^{45vid\ 66}$)

ἦλθον[1] κλέπται εἰσὶ καὶ λησταί, ἀλλ᾽ οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. 9 Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα. Δι᾽ ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὑρήσει. 10 Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ. Ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι καὶ περισσὸν ἔχωσιν. 11 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. 12 Ὁ ⸂μισθωτὸς δέ,⸃ καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ ⸀εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει □τὰ πρόβατα.⸌ 13 □Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει⸌ ὅτι μισθωτός ἐστι καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. 14 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ ⸂γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν.⸃ 15 Καθὼς γινώσκει με ὁ Πατήρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν Πατέρα, καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. 16 Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά ⸉με δεῖ⸊ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι· καὶ ⸀γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν. 17 Διὰ τοῦτο ⸉ὁ Πατήρ με⸊ ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. 18 Οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ᾽ ἐμοῦ, ἀλλ᾽ ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ. Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ Πατρός μου."

19 Σχίσμα °οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. 20 Ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, "Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται. Τί αὐτοῦ ἀκούετε?"

21 Ἄλλοι ἔλεγον, "Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου. Μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ⸀ἀνοίγειν?"

[1]8 ηλθον M^{pt}𝔓^{75}א* vs ηλθον προ εμου M^{pt}𝔓^{66}BA, [Cr] vs προ εμου ηλθον TR

12 ⸂1 𝔓^{75}B vs 𝔐A; (21 𝔓^{66}א)   12 ⸀εστιν 𝔓^{45}Є (h.C) A vs 𝔐
12 □𝔓^{45}Є (h.C) vs 𝔐A   13 □𝔓^{45}Є (h.C) vs 𝔐
14 ⸂γινωσκουσι με τα εμα 𝔓$^{45*\ 66\ 75vid}$אB vs 𝔐A
16 ⸉𝔓^{45}Є (h.C) vs 𝔐A   16 ⸀γενησονται 𝔓^{45}B vs 𝔐𝔓^{66}א*A
17 ⸉312 Є (h.C) vs 𝔐A   19 °𝔓^{75}אB vs 𝔐𝔓^{66}A
21 ⸀ανοιξαι 𝔓^{66}(א)B vs 𝔐A

Jesus Claims to Be Christ at the Feast of Hannukah

22 Ἐγένετο ⸀δὲ τὰ Ἐγκαίνια ἐν[1] Ἱεροσολύμοις ⸂καὶ χειμὼν⸃ ἦν. 23 Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ Στοᾷ[2] Σολομῶνος.[3] 24 Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ, "Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις? Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ."

25 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε. Τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. 26 Ἀλλ᾽ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ⸂οὐ γάρ⸃ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, □καθὼς εἶπον ὑμῖν.⸌ 27 Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ⸀ἀκούει, κἀγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσί μοι. 28 Κἀγὼ ⸉ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς,⸊ καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. 29 Ὁ Πατήρ μου ⸀ὃς δέδωκέ μοι, ⸂μείζων πάντων⸃ ἐστί· καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Πατρός °μου. 30 Ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ ἕν ἐσμεν."

Renewed Efforts to Stone Jesus

31 Ἐβάστασαν °οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν.

32 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Πολλὰ ⸉καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν⸊ ἐκ τοῦ Πατρός °μου. Διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον ⸂λιθάζετέ με⸃?"

[1]22 εν 𝔐𝔓^{45}א vs +τοις 𝔓^{66}BA, TR Cr
[2]23 στοα 𝔐אA vs +του 𝔓$^{66\ 75}$B, TR Cr
[3]23 Σολομωνος M𝔓$^{45\ 66}$א*B, Cr vs Σολομωντος A TR

22 ⸀τοτε 𝔓^{75}B vs 𝔐𝔓^{66*vid}אA   22 ⸂χειμων Є (h.C) vs 𝔐A; (χειμων δε 𝔓^{45})   26 ⸂οτι ουκ Є (h.C) vs 𝔐A
26 □𝔓^{75}אB vs 𝔐𝔓^{66*}A   27 ⸀ακουουσιν 𝔓^{66}אB vs 𝔐𝔓^{75}A
28 ⸉3412 𝔓^{75}אB vs 𝔐𝔓^{66*}A   29 ⸀ο אB* vs 𝔐𝔓$^{66\ 75}$A
29 ⸂παντων μειζον B vs 𝔐𝔓^{66}; (παντων μειζων א; μειζον παντων A)   29 °𝔓$^{66\ 75vid}$אB vs 𝔐A   31 °𝔓^{45}אB vs 𝔐𝔓^{66}A
32 ⸉2134 𝔓^{45vid}אA vs M𝔓^{66}; (2341 B; 3421 𝔓^{75vid})
32 °א*B vs 𝔐𝔓^{66}A   32 ⸂εμε λιθαζετε 𝔓^{45}אB vs 𝔐 (𝔓^{66}) (A)

33 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι °λέγοντες, "Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σύ, ἄνθρωπος ὤν, ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν."

34 Ἀπεκρίθη ʽαὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,ʼ "Οὐκ ἔστι γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ⸀ὑμῶν, «Ἐγὼ εἶπα,[1] θεοί ἐστε»? 35 Εἰ ἐκείνους εἶπε θεούς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο (καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ Γραφή), 36 ὃν ὁ Πατὴρ ἡγίασε καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὑμεῖς λέγετε ὅτι 'Βλασφημεῖς,' ὅτι εἶπον, 'Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι'? 37 Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ Πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι. 38 Εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις ⸀[1]πιστεύσατε, ἵνα γνῶτε καὶ ⸀[2]πιστεύσητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ Πατὴρ κἀγὼ ἐν ⸀[3]αὐτῷ." 39 Ἐζήτουν οὖν[2] πάλιν αὐτὸν πιάσαι,[3] καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

Many Beyond Jordan Believe in Jesus

40 Καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. 41 Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον ὅτι "Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν." 42 Καὶ ⸂[1]ἐπίστευσαν πολλοὶ⸃ ⸂[2]ἐκεῖ εἰς αὐτόν.⸃

Lazarus Dies at Bethany

11 Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. 2 Ἦν δὲ •Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρῳ καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς,[1] ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. 3 Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, "Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ."

4 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, "Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι᾽ αὐτῆς." 5 Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. 6 Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας. 7 Ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς, "Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν."

8 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, "Ῥαββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ?"

9 Ἀπεκρίθη[2] Ἰησοῦς, "Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὧραι[3] τῆς ἡμέρας? Ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. 10 Ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ." 11 Ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, "Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται, ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν."

12 Εἶπον οὖν ʽοἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,ʼ "Κύριε, εἰ κεκοίμηται σωθήσεται." 13 Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει.

14 Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ, "Λάζαρος ἀπέθανε. 15 Καὶ χαίρω δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ. Ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν."

16 Εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς, "Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ᾽ αὐτοῦ."

[1]34 ειπα M[pt]𝔭[45]Ͼ (h.C), TR Cr vs ειπον M[pt]A
[2]39 ουν M[pt]𝔭[66]אA, TR [Cr] vs – M[pt]𝔭[75]B vs δε 𝔭[45]
[3]39 παλιν αυτον πιασαι M[pt]𝔭[66]B, TR vs παλιν πιασαι αυτον M[pt] vs αυτον παλιν πιασαι 𝔭[75]A, Cr vs αυτον πιασαι 𝔭[45vid]א*

33 °𝔭[45 66]אBA vs M
34 ʽ13 𝔭[45]B vs 𝔐𝔭[75]אA,[Cr]; (3 και ειπεν 1 𝔭[66])
34 ⸀υμων οτι 𝔭[66 75]B vs 𝔐A; (οτι 𝔭[45]א*)
38 ⸀[1]πιστευετε 𝔭[75](א)B vs 𝔐𝔭[45] ([66]) A
38 ⸀[2]γινωσκητε 𝔭[45] ([66]) [75]B vs 𝔐A (πιστευητε א)
38 ⸀[3]τω Πατρι Ͼ (h.C) vs 𝔐𝔭[45]A
42 ⸂[1]𝔭[45 66]אB vs 𝔐A
42 ⸂[2]231 Ͼ (h.C) A vs M

34 Ps. 82:6

[1]2 αυτης M[pt]Ͼ (h.C) A, TR Cr vs εαυτης M[pt]
[2]9 απεκριθη 𝔐ϾA; Cr vs +ο 𝔭[45], TR
[3]9 εισιν ωραι M[pt], TR vs ωραι εισι(ν) M[pt]Ͼ (h.𝔭[75]) A, Cr

2 •Μαριαμ B vs 𝔐𝔭[66]אA
12 ʽοι μαθηται αυτω Ͼ (αυτω οι μαθηται א; –οι μαθηται A) vs M

Jesus Is the Resurrection and the Life

17 Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν ⸂τέσσαρας ἡμέρας ἤδη⸃ ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. **18** Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. **19** ⸂¹Καὶ πολλοὶ⸃ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς ⸂²τὰς περὶ⸃ Μάρθαν καὶ •Μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ °αὐτῶν. **20** Ἡ οὖν Μάρθα, ὡς ἤκουσεν ὅτι[1] Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ, •Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο.

21 Εἶπεν οὖν[2] Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν, "Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ⸂ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει.⸃ **22** °Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεόν, δώσει σοι ὁ Θεός."

23 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, "Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου."

24 Λέγει αὐτῷ ⸆ Μάρθα, "Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ."

25 Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, "Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται. **26** Καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο?"

27 Λέγει αὐτῷ, "Ναί, Κύριε, ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος."

Jesus Shares the Sorrow of Death

28 Καὶ ⸀ταῦτα εἰποῦσα, ἀπῆλθε καὶ ἐφώνησε •Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρᾳ, εἰποῦσα, "Ὁ διδάσκαλος

---

[1]20 οτι 𝔐𝔭^{45}𝔊A, Cr vs +ο TR
[2]21 ουν M𝔭^{45}A vs +η 𝔊 (𝔭^{75vid}), TR Cr

---

17 ⸂132 𝔭^{75}BC* vs 𝔐 (τεσσαρες 23 ℵ); (12 A^{*vid}; 312 𝔭^{66})
19 ⸂¹πολλοι δε 𝔊 vs 𝔐A   19 ⸂²την 𝔊 (𝔭^{75vid}) vs 𝔐A
19 •Μαριαμ 𝔭^{75}BC vs 𝔐𝔭^{66}ℵA   19 °𝔭^{45}𝔊 vs 𝔐AC
20 •Μαριαμ Θ vs 𝔐𝔭^{45}𝔊(𝔭^{66vid}) A
21 ⸂ουκ αν απεθανεν ο αδελφος μου 𝔊 vs 𝔐; (ο αδελφος μου ουκ αν απεθανεν 𝔭$^{45\ 66}$; ουκ αν ο αδελφος μου ετεθνηκει A)
22 °𝔊 vs 𝔐𝔭$^{45\ 66}$A, [Cr]   24 ⸆η 𝔭^{66}BC* vs M𝔭$^{45\ 75}$ℵA
28 ⸀τουτο 𝔭^{75vid}ℵBC vs 𝔐𝔭^{66}A
28 •Μαριαμ 𝔭^{75vid}BAC vs 𝔐𝔭$^{45\ 66}$ℵ

πάρεστι καὶ φωνεῖ σε." **29** Ἐκείνη ⸆ ὡς ἤκουσεν, ⸀¹ἐγείρεται ταχὺ καὶ ⸀²ἔρχεται πρὸς αὐτόν. **30** Οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ᾽ ⸂ἦν ἐν⸃ τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. **31** Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ᾽ αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν •Μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, ⸀λέγοντες ὅτι "Ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ."

32 Ἡ οὖν •Μαρία, ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν °ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτόν, ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας,[1] λέγουσα αὐτῷ, "Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ⸉ἀπέθανέ μου⸊ ὁ ἀδελφός."

33 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν. **34** Καὶ εἶπε, "Ποῦ τεθείκατε αὐτόν?"

Λέγουσιν αὐτῷ, "Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε."

35 Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς.

36 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, "Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν!"

37 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, "Οὐκ ⸀ἠδύνατο οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ?"

Jesus Raises Lazarus from the Dead

38 Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. Ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ᾽ αὐτῷ. **39** Λέγει ὁ Ἰησοῦς, "Ἄρατε τὸν λίθον."

Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ ⸀τεθνηκότος Μάρθα, "Κύριε, ἤδη ὄζει, τεταρταῖος γάρ ἐστι."

---

[1]32 αυτου εις τους ποδας 𝔐𝔭^{66}A vs αυτου προς τους ποδας ℵBC*, Cr vs εις τους ποδας αυτου TR

---

29 ⸆δε 𝔊 vs 𝔐𝔭^{66*vid}A   29 ⸀¹ηγερθη 𝔊 vs 𝔐𝔭$^{45vid\ 66}$ (A)
29 ⸀²ηρχετο ℵBC* vs 𝔐𝔭$^{45\ 66}$A
30 ⸂ην ετι εν 𝔊 vs 𝔐A; (ην ετι επι 𝔭^{66} ; ην επι 𝔭^{45})
31 •Μαριαμ 𝔭^{75}BC* vs 𝔐𝔭^{66}ℵA
31 ⸀δοξαντες ℵBC* vs 𝔐𝔭^{66}A; (δοξαζοντες 𝔭^{75})
32 •Μαριαμ 𝔭^{75}BC* vs 𝔐𝔭$^{45\ 66*}$ℵA   32 °𝔊 (h.𝔭^{75}) A vs 𝔐𝔭^{45}
32 ⸉𝔊 vs 𝔐A   37 ⸀εδυνατο 𝔭^{66}B*C vs 𝔐ℵA
39 ⸀τετελευτηκοτος ℵABC* (τετελευκοτος 𝔭^{66*}) vs 𝔐

40 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, "Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὄψει[1] τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ?" **41** Ἦραν οὖν τὸν λίθον □οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κείμενος.⸌ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπε, "Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. **42** Ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις, ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας." **43** Καὶ ταῦτα εἰπών, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε, "Λάζαρε, δεῦρο ἔξω!" **44** °Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε ᵀ ὑπάγειν."

Chief Priests and Pharisees Plot to Kill Jesus

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν •Μαρίαν καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν □ὁ Ἰησοῦς,⸌ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. **46** Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ[2] ἐποίησεν °ὁ Ἰησοῦς.

47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον, "Τί ποιοῦμεν? Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ⸉σημεῖα ποιεῖ.⸊ **48** Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτω, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος."

49 Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν, Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς, "Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, **50** οὐδὲ ⸀¹διαλογίζεσθε ὅτι συμφέρει ⸀²ἡμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται." **51** Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου •προεφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς[3] ἀποθνῄσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, **52** καὶ οὐχ

[1]40 οψει M^{pt}, TR vs οψη M^{pt}Ɛ (h.𝔓^{75}) A, Cr
[2]46 α M𝔓^{66}אB, TR Cr vs οσα M^{r}A vs ο C
[3]51 Ιησους M𝔓$^{45\ 66}$אBA, Cr vs ο Ιησους M^{r}, TR

41 □Ɛ vs 𝔐; (ου ην A) 44 °Ɛ vs 𝔐אA
44 ᵀαυτον 𝔓^{45}Ɛ vs 𝔐אA 45 •Μαριαμ BC vs 𝔐𝔓$^{45\ 66}$אA
45 □𝔓$^{45\ 66}$BAC^{*vid} vs 𝔐 (−ο א) 46 °𝔓^{66}BC vs 𝔐אA
47 ⸉𝔓$^{45vid\ 66}$אBA vs 𝔐 50 ⸀¹λογιζεσθε (𝔓^{66}) אB(A) vs 𝔐
50 ⸀²υμιν 𝔓$^{45vid\ 66}$B vs 𝔐A; (−א)
51 •επροφητευσεν 𝔓$^{45\ 66}$אB vs 𝔐A

ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν. **53** Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας ⸀συνεβουλεύσατο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

54 ⸂Ἰησοῦς οὖν⸃ οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῒμ λεγομένην πόλιν. Κἀκεῖ ⸀διέτριβε μετὰ τῶν μαθητῶν °αὐτοῦ. **55** Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ Πάσχα ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. **56** Ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες, "Τί δοκεῖ ὑμῖν[1] — ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν?" **57** Δεδώκεισαν δὲ καὶ[2] οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ⸀ἐντολήν, ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

Mary Anoints Jesus at Bethany

12 Ὁ οὖν Ἰησοῦς, πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα, ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος □ὁ τεθνηκώς,⸌ ὃν ἤγειρεν ⸂ἐκ νεκρῶν.⸃ **2** Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ· καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν ᵀ τῶν ἀνακειμένων σὺν[3] αὐτῷ. **3** Ἡ οὖν •Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου.

4 Λέγει ⸀οὖν ⸂εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης,⸃ ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι, **5** "Διὰ

[1]56 δοκει υμιν M𝔓$^{45vid\ 66\ 75vid}$אBA, TR Cr vs υμιν δοκει M^{r}
[2]57 και M, TR vs −M^{I}Ɛ (h.C) A, Cr
[3]2 ανακειμενων συν 𝔐𝔓^{66}א*BA, Cr vs συνανακειμενων TR

53 ⸀εβουλευσαντο 𝔓$^{45\ 66\ 75vid}$אB vs 𝔐A
54 ⸂ο ουν Ιησους 𝔓^{75}אB vs 𝔐A; (ο δε Ιησους 𝔓^{66})
54 ⸀εμεινεν 𝔓$^{66*vid\ 75}$אB vs 𝔐𝔓^{45}A 54 °𝔓$^{45vid\ 66}$אB vs 𝔐A
57 ⸀εντολας אB vs 𝔐𝔓^{66}A 1 □אB vs 𝔐𝔓^{66}A
1 ⸂εκ νεκρων Ιησους 𝔓^{66}B (εκ νεκρων ο Ιησους A; Ιησους εκ νεκρων א*) vs 𝔐 2 ᵀεκ 𝔓^{66}אB vs 𝔐A 3 •Μαριαμ B vs 𝔐𝔓^{66}אA
4 ⸀δε 𝔓^{66}אB vs 𝔐A
4 ⸂Ιουδας ο Ισκαριωτης εις εκ των μαθητων αυτου א (−εκ 𝔓^{66}B), [Cr] vs 𝔐A

τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ
ἐδόθη πτωχοῖς?" 6 Εἶπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν
πτωχῶν ἔμελεν[1] αὐτῷ, ἀλλὰ ὅτι κλέπτης ἦν καὶ τὸ
γλωσσόκομον ⸂εἶχε, καὶ⸃ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν.
7 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, "Ἄφες αὐτήν· ⸆ εἰς τὴν ἡμέραν
τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου ⸀τετήρηκεν αὐτό. 8 Τοὺς πτωχοὺς
γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε
ἔχετε."

The Jews Plot to Kill Lazarus

9 Ἔγνω οὖν ⸆ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ
ἐστι· καὶ ἦλθον, οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ᾽ ἵνα καὶ τὸν
Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. 10 Ἐβουλεύσαντο
δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, 11 ὅτι
πολλοὶ δι᾽ αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς
τὸν Ἰησοῦν.

Jesus Enters Jerusalem in Triumph
(Mt. 21:1-11; Mk. 11:1-11; Lk. 19:28-40)

12 Τῇ ἐπαύριον ⸆ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορ-
τήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς[2] εἰς Ἱεροσόλυμα,
13 ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς
ὑπάντησιν[3] αὐτῷ καὶ ⸀ἔκραζον,

"«Ὡσαννά!
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου,»
Βασιλεὺς[4] τοῦ Ἰσραήλ!"

---

[1]6 εμελεν **M**Ɛ (h.C) A, TR Cr vs εμελλεν M[1]
[2]12 ερχεται Ιησους **M**א vs ερχεται ο Ιησους M^{r}𝔓$^{66\ 75}$B, TR Cr vs Ιησους ερχεται A
[3]13 υπαντησιν M^{pt}Ɛ (h.C), TR Cr vs απαντησιν M^{pt}A
[4]13 βασιλευς 𝔐A vs και ο βασιλευς א*B, [Cr] vs ο βασιλευς 𝔓^{66}, TR

---

6 ⸀εχων 𝔓^{75}אB vs 𝔐𝔓^{66}A
7 ⸆ινα Ɛ (h.C) vs 𝔐A
7 ⸀τηρηση 𝔓^{66}אB vs 𝔐A
9 ⸆ο אB*, [Cr] vs 𝔐𝔓$^{66*\ 75}$A
12 ⸆ο 𝔓^{66}B vs 𝔐אA
13 ⸀εκραυγαζον 𝔓^{75}א (εκραυγασαν 𝔓^{66}B*) vs 𝔐A

13 Ps. 118:25,26

14 Εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ᾽ αὐτό·[1] καθώς
ἐστι γεγραμμένον,

15 «Μὴ φοβοῦ, •θύγατερ Σιών·
Ἰδού, ὁ Βασιλεύς σου ἔρχεται,
Καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.»

16 Ταῦτα °δὲ οὐκ ἔγνωσαν ⸂οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ⸃ τὸ πρῶτον·
ἀλλ᾽ ὅτε ἐδοξάσθη ὁ[2] Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα
ἦν ἐπ᾽ αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ.
17 Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ᾽ αὐτοῦ ὅτε τὸν
Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ
νεκρῶν. 18 Διὰ τοῦτο ⸂καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ⸃ ὁ ὄχλος, ὅτι
⸀ἤκουσε τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.
19 Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς, "Θεωρεῖτε ὅτι
οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν. Ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν!"

Jesus, the Fruitful Grain of Wheat

20 Ἦσαν δέ ⸂τινες Ἕλληνες⸃ ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα
προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. 21 Οὗτοι οὖν προσῆλθον
Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων
αὐτὸν λέγοντες, "Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν."
22 Ἔρχεται ⸆[1] Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ, ⸂καὶ πάλιν⸃
Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος ⸆[2] λέγουσι τῷ Ἰησοῦ.
23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ⸀ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων, "Ἐλήλυθεν
ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου. 24 Ἀμὴν ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν
ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν

---

[1]14 αυτο M^{pt}Ɛ (h.C) A, TR Cr vs αυτω M^{pt}
[2]16 ο M^{pt}, TR vs −M^{pt}Ɛ (h.C) A,Cr

---

15 •θυγατηρ 𝔓^{66}BA vs 𝔐א
16 °𝔓^{66}אB vs 𝔐A
16 ⸂312 𝔓^{75}אB vs 𝔐𝔓^{66}A
18 ⸂23 𝔓^{66*} vs 𝔐אA, [Cr]; (231 B*)
18 ⸀ηκουσαν 𝔓^{66}אBA vs M
20 ⸂Ɛ (h.C) vs 𝔐A
22 ⸆[1]ο 𝔓$^{66\ 75}$B vs 𝔐אA
22 ⸂ερχεται 𝔓^{75}BA vs 𝔐𝔓^{66*}; (και παλιν ερχεται א)
22 ⸆[2]και 𝔓^{75}אBA vs 𝔐𝔓^{66}
23 ⸀αποκρινεται Ɛ (h.C) vs 𝔐A

15 Zech.9:9

καρπὸν φέρει. 25 Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ⸀ἀπολέσει
αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ
εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. 26 Ἐὰν ἐμοὶ ⸂διακονῇ τις,⸃
ἐμοὶ ἀκολουθείτω, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ
ἐμὸς ἔσται. °Καὶ ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ
Πατήρ.

Jesus Predicts His Death by Crucifixion

27 "Νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται, καὶ τί εἴπω? 'Πάτερ,
σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης'? Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς
τὴν ὥραν ταύτην. 28 Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα."
Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, "Καὶ ἐδόξασα καὶ
πάλιν δοξάσω."
29 Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγε βροντὴν
γεγονέναι. Ἄλλοι ἔλεγον, "Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν."
30 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν,[1] "Οὐ δι' ἐμὲ ⸂αὕτη ἡ
φωνὴ⸃ γέγονεν ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. 31 Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ
κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου
ἐκβληθήσεται ἔξω. 32 Κἀγώ, ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς,
πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν." 33 Τοῦτο δὲ ἔλεγε,
σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἔμελλεν[2] ἀποθνήσκειν.
34 Ἀπεκρίθη ⸆αὐτῷ ὁ ὄχλος, "Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ
νόμου ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς ⸂σὺ
λέγεις,⸃ 'Δεῖ[3] ὑψωθῆναι τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου'? Τίς
ἐστιν οὗτος ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου?"
35 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ
φῶς ⸉μεθ' ὑμῶν⸊ ἐστι. Περιπατεῖτε ⸀ἕως τὸ φῶς ἔχετε ἵνα
μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ, καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ

[1]30 ο Ιησους και ειπεν M[pt]A, TR vs Ιησους και ειπεν M[pt] 𝔓[66], Cr vs και ειπεν Ιησους 𝔓[75vid]B vs Ιησους א
[2]33 εμελλεν M[pt]א vs ημελλεν M[pt]𝔓[66 75]BA, TR Cr
[3]34 δει M𝔓[75] vs οτι δει 𝔓[66]אBA, TR Cr

25 ⸀απολλυει 𝔊 (h.C) vs 𝔐 A — 26 ⸂ 𝔓[66 75vid]אBA vs M
26 °𝔊 (h.C) vs 𝔐 A — 30 ⸂231 𝔊 (h.C) A vs 𝔐
34 ⸆ουν 𝔊 (h.C) vs 𝔐 A — 34 ⸂𝔓[75vid]B vs 𝔐 𝔓[66]אA
35 ⸉εν υμιν 𝔓[66 75vid]אB vs MA — 35 ⸀ως BA vs 𝔐 𝔓[66]א

οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει. 36 ⸀Ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς
τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε."

Who Has Believed Our Report?

Ταῦτα ἐλάλησεν °ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ'
αὐτῶν. 37 Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος
ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, 38 ἵνα ὁ λόγος
Ἠσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε,

«Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν?
Καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη?»

39 Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν
Ἠσαΐας,

40 «Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμούς,
Καὶ ⸀¹πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν,
Ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς,
Καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ καὶ ⸀²ἐπιστραφῶσι,
Καὶ ἰάσωμαι[1] αὐτούς.»

41 Ταῦτα εἶπεν Ἠσαΐας ⸀ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ
ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ.

Believers Should Walk in the Light

42 Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ
ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ
ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. 43 Ἠγά-
πησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν
δόξαν τοῦ Θεοῦ.
44 Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν, "Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ
πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με. 45 Καὶ ὁ

[1]40 ιασωμαι M[pt], TR vs ιασομαι M[pt]𝔊 (h.C) A, Cr

36 ⸀ως 𝔓[75]אBA vs 𝔐 𝔓[66] — 36 °𝔓[66] B vs 𝔐 𝔓[75]א[vid]A
40 ⸀¹επωρωσεν B*A (επηρωσεν 𝔓[66 75]א) vs M
40 ⸀²στραφωσιν 𝔓[66 75vid]אB vs 𝔐 A
41 ⸀οτι 𝔊 (h.C) A vs 𝔐

38 Is. 53:1 40 Is. 6:10

θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. 46 Ἐγὼ φῶς εἰς
τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ
σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. 47 Καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων
καὶ μὴ ⸀πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν, οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα
κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ᾽ ἵνα σώσω τὸν κόσμον. 48 Ὁ
ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν
κρίνοντα αὐτόν — ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ
αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 49 Ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ
ἐλάλησα, ἀλλ᾽ ὁ πέμψας με Πατήρ, αὐτός μοι ἐντολὴν
⸀ἔδωκε, τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. 50 Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ
αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. Ἃ οὖν ⸄λαλῶ ἐγώ,⸅ καθὼς
εἴρηκέ μοι ὁ Πατήρ, οὕτω λαλῶ."

Jesus Washes His Disciples' Feet

13 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι
⸀ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου
τούτου πρὸς τὸν Πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν
τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. 2 Καὶ δείπνου
⸀γενομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν
⸂Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου ἵνα αὐτὸν παραδῷ⸃, 3 εἰδὼς
⸋ὁ Ἰησοῦς⸌ ὅτι πάντα ⸀δέδωκεν αὐτῷ ὁ Πατὴρ εἰς τὰς
χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε καὶ πρὸς τὸν Θεὸν
ὑπάγει, 4 ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια, καὶ
λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. 5 Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν
νιπτῆρα καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ
ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. 6 Ἔρχεται οὖν
πρὸς Σίμωνα Πέτρον· °¹καὶ λέγει αὐτῷ °²ἐκεῖνος, "Κύριε, σύ
μου νίπτεις τοὺς πόδας?"
7 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Ὃ ἐγὼ ποιῶ σὺ
οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα."

47 ⸀φυλαξῃ 𝔊 (h.C) A vs M 49 ⸀δεδωκεν 𝔓^{66}אBA vs 𝔐
50 ⸄ 𝔓^{66}אBA vs 𝔐 1 ⸀ηλθεν אBA vs M; (ηκει 𝔓^{66})
2 ⸀γινομενου א*B vs 𝔐 (𝔓^{66}) A
2 ⸂ινα παραδοι αυτον Ιουδας Σιμωνος Ισκαριωτος (Ισκαριωτης for Ισκαριωτου א*B) vs 𝔐A; (ινα παραδω αυτον Ιουδας Σιμωννος Ισκαριωτης 𝔓^{66}) 3 ⸋𝔓^{66}אB vs 𝔐A 3 ⸀εδωκεν אB vs 𝔐𝔓^{66}A
6 °¹𝔓^{66}B vs 𝔐אA 6 °²𝔓^{66}א*B vs 𝔐A

8 Λέγει αὐτῷ Πέτρος, "Οὐ μὴ νίψῃς ⸄τοὺς πόδας μου⸅ εἰς
τὸν αἰῶνα!"
Ἀπεκρίθη ⸂αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,⸃ "Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις
μέρος μετ᾽ ἐμοῦ."
9 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, "Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου
μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν!"
10 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ὁ λελουμένος ⸂¹οὐ χρείαν
ἔχει⸃ ⸂²ἢ τοὺς πόδας⸃ νίψασθαι, ἀλλ᾽ ἔστι καθαρὸς ὅλος·
καὶ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ᾽ οὐχὶ πάντες." 11 Ἤδει γὰρ
τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν, ⸆ "Οὐχὶ πάντες
καθαροί ἐστε."

Jesus Explains His Example

12 Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν °καὶ ἔλαβε τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ, ⸀ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, "Γινώσκετε
τί πεποίηκα ὑμῖν? 13 Ὑμεῖς φωνεῖτέ με 'Ὁ Διδάσκαλος,'
καὶ 'Ὁ Κύριος,' καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. 14 Εἰ οὖν ἐγὼ
ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ Κύριος καὶ ὁ Διδάσκαλος,
καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας.
15 Ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα[1] ὑμῖν ἵνα καθὼς ἐγὼ[2] ἐποίησα
ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε.[3] 16 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστι
δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων
τοῦ πέμψαντος αὐτόν. 17 Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε
ἐὰν ποιῆτε αὐτά. 18 Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω. Ἐγὼ
οἶδα ⸀οὓς ἐξελεξάμην· ἀλλ᾽ ἵνα ἡ Γραφὴ πληρωθῇ, «Ὁ
τρώγων ⸂μετ᾽ ἐμοῦ⸃ τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ᾽ ἐμὲ τὴν

[1]15 εδωκα M^{pt}BC, TR Cr vs δεδωκα M^{pt}𝔓^{66}אA
[2]15 εγω M𝔊 (h.𝔓^{75}) A, TR Cr vs −M^{r}
[3]15 ποιητε M$^{pt\ vid}$ (𝔓^{66}) (א) BAC, TR Cr vs ποιειτε M$^{pt\ vid}$

8 ⸄312 𝔓^{66}BC vs 𝔐אA
8 ⸂Ιησους αυτω BAC* vs 𝔐א; (αυτω Ιησους 𝔓^{66})
10 ⸂¹ουκ εχει χρειαν 𝔊 (h.𝔓^{75}) A vs 𝔐
10 ⸂²ει μη τους ποδας 𝔓^{66}BC* vs MA; (−א)
11 ⸆οτι 𝔓^{66}BC vs 𝔐אA 12 °𝔓^{66}אA vs 𝔐BC*, [Cr]
12 ⸀και ανεπεσεν א*BC* vs 𝔐; (και αναπεσων 𝔓^{66}; −αναπεσων to αυτοις A) 18 ⸀τινας אBC vs 𝔐𝔓^{66}A
18 ⸂μου BC vs 𝔐𝔓^{66}אA

πτέρναν αὐτοῦ.» 19 Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ⸂ὅταν γένηται, πιστεύσητε⸃ ὅτι ἐγώ εἰμι. 20 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ⌜ἐάν τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με."

Jesus Predicts Judas' Betrayal
(Mt. 26:20-25; Mk. 14:17-21; Lk. 22:21-23)

21 Ταῦτα εἰπὼν °ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησε καὶ εἶπεν "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με." 22 Ἔβλεπον οὖν[1] εἰς[2] ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. 23 Ἦν °δὲ ἀνακείμενος εἷς ⊤ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. 24 Νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει.

25 ⌜1Ἐπιπεσὼν ⌜2δὲ ἐκεῖνος οὕτως[3] ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, "Κύριε, τίς ἐστιν?"

26 Ἀποκρίνεται °ὁ Ἰησοῦς, "Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ ⌜1βάψας τὸ ψωμίον ⌜2ἐπιδώσω." ⸂Καὶ ἐμβάψας⸃ τὸ ψωμίον, ⊤δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος ⌜3Ἰσκαριώτῃ. 27 Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ὃ ποιεῖς, ποίησον τάχιον." 28 Τοῦτο °δὲ

[1]22 ουν M𝔓^{66}ℵ*A, TR vs δε M^{r} vs −BC, Cr
[2]22 εις MЄ (h.𝔓^{75}) A, TR Cr vs προς M^{r}
[3]25 ουτως M^{pt}𝔓^{66}BC, Cr vs −M^{pt}ℵA, TR

19 ⸂πιστευσητε οταν γενηται (𝔓^{66}) (ℵ) (πιστευητε for πιστευσητε B) vs 𝔐A (πιστευητε for πιστευσητε C)
20 ⌜αν Є (h.𝔓^{75}) vs 𝔐; (α A) 21 °𝔓^{66}*ℵB vs 𝔐AC, [Cr]
23 °BC* vs 𝔐𝔓^{66}ℵA 23 ⊤εκ Є (h.𝔓^{75}) A vs M
25 ⌜1αναπεσων 𝔓^{66*vid}BC* vs 𝔐ℵ*A
25 ⌜2ουν 𝔓^{66}ℵ vs 𝔐A; (−BC) 26 °𝔓^{66}B vs 𝔐ℵAC, [Cr]
26 ⌜1βαψω BC vs M𝔓^{66}ℵ; (εμβαψας A)
26 ⌜2και δωσω αυτω BC vs 𝔐𝔓^{66}ℵA
26 ⸂βαψας ουν ℵBC vs 𝔐A (και ψας 𝔓^{66*})
26 ⊤λαμβανει και BC, [Cr] vs 𝔐𝔓^{66}ℵ*A
26 ⌜3Ισκαριωτου ℵBC vs 𝔐𝔓^{66}A 28 °B vs 𝔐𝔓^{66}ℵAC, [Cr]

18 Ps. 41:9

οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. 29 Τινὲς γὰρ ἐδόκουν ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν °1ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ °2ὁ Ἰησοῦς, "Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν," ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. 30 Λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, ⸂εὐθέως ἐξῆλθεν.⸃ Ἦν δὲ νύξ.

The New Commandment: Love as Christ Loved

31 Ὅτε ⊤ ἐξῆλθε, λέγει °ὁ Ἰησοῦς, "Νῦν ἐδοξάσθη ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. 32 □Εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ,⸌ καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ⌜ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. 33 Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι 'Ὅπου ⸂ὑπάγω ἐγώ,⸃ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν,' καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. 34 Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 35 Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις."

Jesus Predicts Peter's Denial
(Mt. 26:31-35; Mk. 14:27-31; Lk. 22:31-34)

36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, "Κύριε, ποῦ ὑπάγεις?"

Ἀπεκρίθη °1αὐτῷ °2ὁ Ἰησοῦς, "Ὅπου[1] ὑπάγω οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ⸂ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι.⸃"

37 Λέγει αὐτῷ[2] Πέτρος, "Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι? Τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω."

[1]36 οπου M^{pt}𝔓^{66}BAC, TR Cr vs +εγω M^{pt}ℵ
[2]37 αυτω 𝔐ℵAC vs +ο 𝔓^{66}B, TR Cr

29 °1ℵBA vs M𝔓^{66}C 29 °2ℵB vs 𝔐𝔓^{66}AC, [Cr]
30 ⸂εξηλθεν ευθυς Є (h.𝔓^{75}) vs 𝔐A
31 ⊤ουν Є (h.𝔓^{75}) vs 𝔐A 31 °𝔓^{66}ℵB vs 𝔐AC
32 □Є (h.𝔓^{75}) vs 𝔐A, [Cr] 32 ⌜αυτω 𝔓^{66}ℵ*B vs 𝔐A
33 ⸂21 ℵBAC vs M; (1 𝔓^{66}) 36 °1BC* vs 𝔐𝔓^{66}ℵA, [Cr]
36 °2𝔓^{66}BAC* vs 𝔐ℵ 36 ⸂321 Є (h.𝔓^{75}) vs 𝔐; (123 A)

38 ⸀¹Ἀπεκρίθη °¹αὐτῷ °²ὁ Ἰησοῦς, "Τὴν ψυχήν σου
ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις? Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ
φωνήσῃ[1] ἕως οὗ ⸀²ἀπαρνήσῃ με τρίς.

Jesus Is the Way, the Truth, and the Life

14 "Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν
Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. **2** Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πατρός
μου μοναὶ πολλαί εἰσιν, εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν⸆. Πορεύομαι
ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. **3** Καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω[2]
⸉ὑμῖν τόπον,⸊ πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς
ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ἦτε. **4** Καὶ ὅπου °ἐγὼ
ὑπάγω οἴδατε, ⸂καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε.⸃"
5 Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, "Κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις,
°καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι?"
6 Λέγει αὐτῷ °ὁ Ἰησοῦς, "Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωή. Οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα εἰ μὴ δι᾽ ἐμοῦ.

Jesus Reveals the Father

7 "Εἰ ⸀ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν Πατέρα μου ⸂ἐγνώκειτε ἄν·⸃
καὶ ἀπ᾽ ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἑωράκατε αὐτόν."
8 Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, "Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν Πατέρα
καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν."
9 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "⸂Τοσοῦτον χρόνον⸃ μεθ᾽ ὑμῶν
εἰμι καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε? Ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακε
τὸν Πατέρα· °καὶ πῶς σὺ λέγεις, 'Δεῖξον ἡμῖν τὸν Πατέρα'?
10 Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί

---

[1]38 φωνηση M^{pt}𝔓^{66}ℵBA, Cr vs φωνησει M^{pt}C, TR
[2]3 και ετοιμασω M^{pt}Є (h.𝔓^{75}), TR Cr vs ετοιμασαι M^{pt} vs ετοιμασω M^{pt}A

---

38 ⸀¹αποκρινεται Є (h.𝔓^{75}) A vs 𝔐 38 °¹Є (h.𝔓^{75}) A vs M
38 °²Є (h.𝔓^{75}) A vs 𝔐 38 ⸀²αρνηση 𝔓^{66}B vs 𝔐ℵAC
2 ⸆οτι ℵBAC* vs M𝔓^{66*} 3 ⸉ℵB vs M𝔓^{66}AC
4 °𝔓^{66} vs 𝔐ℵABC, [Cr] 4 ⸂την οδον ℵBC* vs 𝔐 (𝔓^{66*}) A
5 °𝔓^{66}BC* vs 𝔐ℵA 6 °𝔓^{66}ℵC* vs 𝔐BA, [Cr]
7 ⸀εγνωκατε (𝔓^{66}) ℵ vs 𝔐BAC
7 ⸂γνωσεσθε 𝔓^{66} (ℵ) vs 𝔐A; (αν ηδειτε BC*)
9 ⸂τοσουτω χρονω ℵ* vs 𝔐𝔓^{66}BA 9 °𝔓^{66}ℵB vs 𝔐A

ἐστι? Τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ ⸀λαλῶ ὑμῖν ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ,
ὁ δὲ Πατὴρ °ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, ⸂αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα.⸃
11 Πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί,
εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετέ °μοι.

Prayer in Jesus' Name

12 "Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ
ἐγὼ ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι
ἐγὼ πρὸς τὸν Πατέρα °μου πορεύομαι. **13** Καὶ ὅ τι ἂν
αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ
Πατὴρ ἐν τῷ Υἱῷ. **14** Ἐάν τι αἰτήσητε[1] ἐν τῷ ὀνόματί μου,
ἐγὼ ποιήσω. **15** Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς
⸀τηρήσατε.

Jesus Promises Another Advocate

16 "⸂¹Καὶ ἐγὼ⸃ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα, καὶ ἄλλον
Παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα ⸂²μένῃ μεθ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν
αἰῶνα,⸃ **17** τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται
λαβεῖν ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει °¹αὐτό· ὑμεῖς °²δὲ
γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ᾽ ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται.
18 Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.

The Indwelling of the Father and the Son

19 "Ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ
θεωρεῖτέ με. Ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ⸀ζήσεσθε. **20** Ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρί μου, καὶ
ὑμεῖς ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. **21** Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου

---

[1]14 αιτησητε M^{pt}A, TR vs +με M^{pt} (𝔓^{66}) ℵB, Cr

---

10 ⸀λεγω 𝔓^{75} vs 𝔐𝔓^{66}ℵA; (−B*) 10 °𝔓$^{66\ 75}$B vs 𝔐ℵA
10 ⸂ποιει τα εργα αυτου 𝔓^{66}ℵB vs 𝔐A; (2341 𝔓^{75})
11 °𝔓$^{66\ 75}$ℵ vs 𝔐BA 12 °Є (h.C) A vs 𝔐
15 ⸀τηρησετε B vs 𝔐A; (τηρησητε [𝔓^{66}] ℵ)
16 ⸂¹καγω 𝔓^{66}ℵB vs 𝔐A
16 ⸂²μεθ υμων εις τον αιωνα η 𝔓^{75}B (μεθ υμων η εις τον αιωνα ℵ)
vs 𝔐𝔓^{66}A 17 °¹ ²Є (h.C) vs 𝔐A
19 ⸀ζησετε 𝔓^{75}B vs 𝔐𝔓^{66} (ℵ) (A)

καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με. Ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρός μου, ⸂καὶ ἐγὼ⸃ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν."

22 Λέγει αὐτῷ Ἰούδας (οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης), "Κύριε, καὶ[1] τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ?"

23 Ἀπεκρίθη[2] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Εάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει. Καὶ ὁ Πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ᾽ αὐτῷ ⸀ποιήσομεν. 24 Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με Πατρός.

The Gift of His Peace

25 "Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ᾽ ὑμῖν μένων. 26 Ὁ δὲ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν.ᵀ

27 "Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. 28 Ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, 'Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.' Εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι °[1]εἶπον, 'Πορεύομαι πρὸς τὸν Πατέρα,' ὅτι ὁ Πατήρ °[2]μου μείζων μού ἐστι. 29 Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε. 30 Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ᾽ ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου[3] ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν. 31 Ἀλλ᾽ ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν Πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ Πατήρ, οὕτω ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

---

[1]22 και 𝔐א, [Cr] vs − 𝔭[66*] [75]BA, TR
[2]23 απεκριθη 𝔐Ϲ (h.C) A, Cr vs + ο TR
[3]30 κοσμου 𝔐אBA, Cr vs + τουτου, TR

---

21 ⸂καγω Ϲ (h.C) vs 𝔐A
23 ⸀ποιησομεθα Ϲ (h.C) vs 𝔐A
26 ᵀεγω B, [Cr] vs 𝔐אA
28 °[1]אBA vs M
28 °[2]BA vs 𝔐א*

The True Vine and Its Branches

15 "Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ Πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι. 2 Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸ ἵνα ⸂πλείονα καρπὸν⸃ φέρῃ. 3 Ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. 4 Μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ ⸀[1]μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ ⸀[2] μείνητε. 5 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. Ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. 6 Ἐὰν μή τις ⸀μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη· καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ[1] πῦρ βάλλουσι, καὶ καίεται. 7 Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε ⸀αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. 8 Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ Πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε· καὶ ⸀γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί.

Love as He Loved

9 "Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ Πατήρ, κἀγὼ ⸉ἠγάπησα ὑμᾶς·⸊ μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. 10 Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ Πατρός μου τετήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. 11 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν ⸀μείνῃ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. 12 Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. 13 Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ φίλων αὐτοῦ. 14 Ὑμεῖς φίλοι μού ἐστε ἐὰν ποιῆτε ⸀ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. 15 Οὐκέτι ⸉ὑμᾶς λέγω⸊ δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς

---

[1]6 το 𝔐אBA, Cr vs − TR

---

2 ⸂21 B (2 πλειω א) vs 𝔐A
4 ⸀[1]μενη אB vs 𝔐𝔭[66]A
4 ⸀[2]μενητε אBA vs 𝔐; (μενων 𝔭[66])
6 ⸀μενη 𝔭[66]א*BA vs 𝔐
7 ⸀αιτησασθε B (A) vs Mא
8 ⸀γενησθε (𝔭[66vid]) B vs 𝔐 (א) (A)
9 ⸉B vs 𝔐𝔭[66]אA
11 ⸀η BA vs 𝔐א
14 ⸀α 𝔭[66]א vs 𝔐A; (ο B)
15 ⸉𝔭[66]אBA vs 𝔐

δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ Πατρός
μου ἐγνώρισα ὑμῖν. **16** Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ
ἐξελεξάμην ὑμᾶς καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ
καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ τι ἂν
αἰτήσητε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώῃ[1] ὑμῖν.
17 Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

The Master Forewarns of Persecution

18 "Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον
ὑμῶν μεμίσηκεν. **19** Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ
ἴδιον ἐφίλει. Ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ
ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ
κόσμος. **20** Μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, 'Οὐκ
ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ.' Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ
ὑμᾶς διώξουσιν. Εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν
ὑμέτερον τηρήσουσιν. **21** Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν
⸀ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμψαντά με.
22 Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ ⸀εἶχον,
νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν.
23 Ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν Πατέρα μου μισεῖ. **24** Εἰ τὰ ἔργα
μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος ⸀¹πεποίηκεν,
ἁμαρτίαν οὐχ ⸀²εἶχον· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασι καὶ μεμισήκασι
καὶ ἐμὲ καὶ τὸν Πατέρα μου. **25** Ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος
ὁ ⸂γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν⸃ ὅτι «Ἐμίσησάν με
δωρεάν.»

Future Witness and Rejection

26 "Ὅταν °δὲ ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν
παρὰ τοῦ Πατρός, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ

[1]16 δωη M^{pt} vs δω M^{pt}BA, TR Cr vs δωσει א

21 ⸀εις υμας 𝔭^{66}B vs 𝔐A; (−א*) 22 ⸀ειχοσαν 𝔭^{66}אB vs 𝔐A
24 ⸀¹εποιησεν 𝔭^{66}אBA vs 𝔐 24 ⸀²ειχοσαν 𝔭^{66}אB vs 𝔐A
25 ⸂2-51 B vs 𝔐A; (2-41 𝔭^{66*vid}; εν τω κοσμω αυτων γεγραμμενος
א*) 26 °אB vs 𝔐A

25 Ps. 69:4

Πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. **27** Καὶ
ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

16 "Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε.
2 Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται
ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν
προσφέρειν τῷ Θεῷ. **3** Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὅτι[1] οὐκ
ἔγνωσαν τὸν Πατέρα οὐδὲ ἐμέ. **4** Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα
ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα,⸆ μνημονεύητε αὐτῶν ὅτι ἐγὼ
εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον ὅτι μεθ'
ὑμῶν ἤμην.

The Work of the Holy Spirit

5 "Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ
ὑμῶν ἐρωτᾷ με, 'Ποῦ ὑπάγεις?' **6** Ἀλλ' ὅτι ταῦτα
λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν.
7 Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν. Συμφέρει ὑμῖν ἵνα
ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ ἐγὼ[2] μὴ ἀπέλθω, ὁ Παράκλητος
οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν
πρὸς ὑμᾶς. **8** Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ
ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· **9** περὶ
ἁμαρτίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· **10** περὶ
δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν Πατέρα °μου ὑπάγω καὶ
οὐκέτι θεωρεῖτέ με· **11** περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ
κόσμου τούτου κέκριται. **12** Ἔτι πολλὰ ἔχω ⸉λέγειν ὑμῖν,⸊
ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. **13** Ὅταν δὲ ἔλθῃ
ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς ⸂εἰς πᾶσαν
τὴν ἀλήθειαν⸃· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα °ἂν
⸀ἀκούσῃ λαλήσει· καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν.
14 Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται καὶ

[1]3 οτι MBA, Cr vs υμιν οτι א, TR
[2]7 εγω 𝔐A vs −אB, TR Cr

4 ⸆αυτων BA vs Mא* 10 °אB vs 𝔐A 12 ⸉אB vs 𝔐A
13 ⸂εν τη αληθεια παση DWL (−παση א*) vs 𝔐; (εις την αληθειαν
πασαν BA) 13 °אB vs 𝔐; (εαν A)
13 ⸀ακουσει B vs 𝔐A; (ακουει א)

ἀναγγελεῖ ὑμῖν. **15** Πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ ἐμά ἐστι. Διὰ
τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει[1] καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

Sorrow Will Turn to Joy

16 "Μικρὸν καὶ ⸀οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ
ὄψεσθέ με, ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν Πατέρα.[2]"
17 Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, "Τί
ἐστι τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, 'Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ
πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με,' καὶ ὅτι '°Ἐγὼ ὑπάγω πρὸς
τὸν Πατέρα'?" **18** Ἔλεγον οὖν, "⸂Τοῦτο τί ἐστιν⸃ ⸋ὃ λέγει,⸌
'Τὸ μικρόν'? Οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ."
19 Ἔγνω °^{1}οὖν °^{2}ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν,
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ᾽ ἀλλήλων ὅτι
εἶπον, 'Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ
ὄψεσθέ με'? **20** Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ
θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς °δὲ
λυπηθήσεσθε, ἀλλ᾽ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται.
21 Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς·
ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς
θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν
κόσμον. **22** Καὶ ὑμεῖς ⸂οὖν λύπην μὲν νῦν⸃ ἔχετε· πάλιν δὲ
ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν
ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ᾽ ὑμῶν. **23** Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ
οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ⸀ὅτι ὅσα ἂν⸁
αἰτήσητε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνοματί μου δώσει ὑμῖν.
24 Ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου. Αἰτεῖτε
καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

---

[1]15 λαμβανει 𝔐B, Cr vs ληψεται (A), TR vs — verse א*
[2]16 οτι υπαγω προς τον Πατερα 𝔐A vs οτι εγω υπαγω προς τον Πατερα TR vs — 𝔓^{66}אB, Cr

---

16 ⸀ουκετι 𝔓^{66vid}אB vs 𝔐A 17 °אBA vs M
18 ⸂231 𝔓^{66}אB vs 𝔐A 18 ⸋𝔓^{66}א* vs 𝔐B (το λεγει A), [Cr]
19 °^{1}אB vs 𝔐A 19 °^{2}B vs 𝔐אA, [Cr] 20 °א*B vs 𝔐A
22 ⸂1432 𝔓^{66vid}BC* vs 𝔐A; (4312 א*)
23 ⸀αν τι BC vs 𝔐; (οτι ο αν א; οτι αν A)

Jesus Christ Has Overcome the World

25 "Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν, °ἀλλ᾽ ἔρχεται
ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ
περὶ τοῦ Πατρὸς ⸀ἀναγγελῶ ὑμῖν. **26** Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ
ἐρωτήσω τὸν Πατέρα περὶ ὑμῶν. **27** Αὐτὸς γὰρ ὁ Πατὴρ
φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι
ἐγὼ παρὰ °τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον. **28** Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ
Πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον. Πάλιν ἀφίημι τὸν
κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν Πατέρα."
29 Λέγουσιν ⸀αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,⸁ "Ἴδε, νῦν
⸆παρρησίᾳ λαλεῖς καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. **30** Νῦν
οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε
ἐρωτᾷ. Ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες."
31 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς °ὁ Ἰησοῦς, "Ἄρτι πιστεύετε?
32 Ἰδού, ἔρχεται ὥρα καὶ °νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε
ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, ⸀καὶ ἐμὲ⸁ μόνον ἀφῆτε. Καὶ οὐκ εἰμὶ
μόνος, ὅτι ὁ Πατὴρ μετ᾽ ἐμοῦ ἐστι. **33** Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν
ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἔχετε·[1]
ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον."

Jesus Prays for Himself

17 Ταῦτα ἐλάλησεν °^{1}ὁ Ἰησοῦς καὶ ⸀ἐπῆρε τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν °^{2}καὶ εἶπε, "Πάτερ,
ἐλήλυθεν ἡ ὥρα. Δόξασόν σου τὸν Υἱόν, ἵνα °^{3}καὶ ὁ Υἱός
°^{4}σου δοξάσῃ σέ, **2** καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης
σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσει[2] αὐτοῖς ζωὴν

---

[1]33 εχετε 𝔐אBAC, Cr vs εξετε, TR
[2]2 δωσει 𝔐B vs δωση AC, TR Cr vs δωσω א*

---

25 °אBC* vs 𝔐A 25 ⸀απαγγελω 𝔓^{66}BAC* (απαγγελλω א) vs 𝔐
27 °אA vs 𝔐BC, [Cr]
29 ⸀οι μαθηται αυτου BC* vs 𝔐A; (οι μαθηται αυτω א*)
29 ⸆εν א*BC* vs 𝔐A 31 °𝔓^{66}BC vs 𝔐אA
32 °Є (h.𝔓^{75}) A vs 𝔐 32 ⸀καμε אBC* vs 𝔐A
1 °^{1}אB vs 𝔐AC 1 ⸀επαρας Є (h.𝔓^{75}) vs 𝔐A
1 °^{2}אBC* vs 𝔐A 1 °^{3}אBAC* vs 𝔐 1 °^{4}אBC* vs 𝔐A

αἰώνιον. 3 Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκωσί σε
τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν
Χριστόν. 4 Ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸ ἔργον
⸀ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. 5 Καὶ νῦν δόξασόν
με σύ, Πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν
κόσμον εἶναι παρὰ σοί.

Jesus Prays for His Disciples

6 "Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς
⸀1δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. Σοὶ ἦσαν, ⸂καὶ ἐμοὶ⸃ αὐτοὺς
⸀2δέδωκας, καὶ τὸν λόγον σου ⸀3τετηρήκασι. 7 Νῦν ἔγνωκαν
ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ ⸀ἐστιν. 8 Ὅτι τὰ
ῥήματα ἃ ⸀δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον
καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ
ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 9 Ἐγὼ περὶ αὐτῶν
ἐρωτῶ. Οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς
μοι, ὅτι σοί εἰσι. 10 Καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ
ἐμά, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. 11 Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ
κόσμῳ, καὶ ⸀οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσί, ⸂καὶ ἐγὼ⸃ πρός σε
ἔρχομαι. Πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου,
ᾧ[1] δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς. 12 Ὅτε ἤμην μετ᾽
αὐτῶν ⸋ἐν τῷ κόσμῳ,⸌ ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί
σου. ⸀Οὓς δέδωκάς μοι ⸆ ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν
ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ Γραφὴ πληρωθῇ.
13 Νῦν δὲ πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ
ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ⸀αὐτοῖς.
14 Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος

[1]11 ω 𝔐Є (h.𝔓75) A, Cr vs ους TR

4 ⸀τελειωσας 𝔓66vid ℵABC vs 𝔐 — 6 ⸀1εδωκας ℵBA vs 𝔐C
6 ⸂καμοι B vs 𝔐ℵAC — 6 ⸀2εδωκας 𝔓66 ℵBA vs 𝔐C
6 ⸀3τετηρηκαν B vs 𝔐AC; (ετηρησαν ℵ)
7 ⸀εισιν ℵBC vs 𝔐A — 8 ⸀εδωκας (B)AC vs 𝔐ℵ
11 ⸀αυτοι ℵB vs 𝔐AC — 11 ⸂καγω ℵBC* vs 𝔐A
12 ⸋Є (h.𝔓75) vs 𝔐A — 12 ⸀ω BC* vs 𝔐A; (−ους to μοι 𝔓66 ℵ*)
12 ⸆και Є (h.𝔓75) vs 𝔐A
13 ⸀εαυτοις BA vs 𝔐𝔓66ℵ*vid; (ταις καρδιαις σεαυτων C* vid)

ἐμίσησεν αὐτοὺς ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου καθὼς ἐγὼ
οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. 15 Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ
τοῦ κόσμου, ἀλλ᾽ ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ.
16 Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶ καθὼς ἐγὼ ⸉ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ
εἰμί.⸊ 17 Ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ °σου. Ὁ λόγος ὁ
σὸς ἀλήθειά ἐστι. 18 Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν
κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. 19 Καὶ
ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ⸂καὶ αὐτοὶ ὦσιν⸃
ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ.

Jesus Prays for All Believers

20 "Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν
πιστευόντων[1] διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ· 21 ἵνα πάντες
ἓν ὦσι, καθὼς σύ, Πάτερ, ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί· ἵνα καὶ αὐτοὶ
ἐν ἡμῖν °ἓν ὦσιν ἵνα ὁ κόσμος ⸀πιστεύσῃ ὅτι σύ με
ἀπέστειλας. 22 ⸂1Καὶ ἐγὼ⸃ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι
δέδωκα αὐτοῖς ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς ⸂2ἕν ἐσμεν·⸃ 23 ἐγὼ
ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσι τετελειωμένοι εἰς ἕν, ⸂καὶ
ἵνα⸃ γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἠγάπησας
αὐτοὺς καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας. 24 Πάτερ, ⸀οὓς δέδωκάς μοι,
θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κἀκεῖνοι ὦσι μετ᾽ ἐμοῦ ἵνα
θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν ἔδωκάς[2] μοι, ὅτι ἠγάπησάς
με πρὸ καταβολῆς κόσμου. 25 Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε
οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με
ἀπέστειλας. 26 Καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ
γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ᾖ κἀγὼ
ἐν αὐτοῖς."

[1]20 πιστευοντων 𝔐ℵBAC, Cr vs πιστευσοντων TR
[2]24 εδωκας M^pt B, TR vs δεδωκας M^pt ℵAC, Cr

16 ⸉451-3 ℵBAC vs 𝔐𝔓66*
17 °𝔓66 BAC* vs 𝔐; (−σου to αληθεια² ℵ*)
19 ⸂312 ℵBAC* vs M; (32 𝔓66*vid) — 21 °𝔓66vid BC* vs 𝔐ℵA
21 ⸀πιστευη Є (h.𝔓75) vs 𝔐A — 22 ⸂1καγω Є (h.𝔓75) vs 𝔐A
22 ⸂2εν 𝔓66 BC* vs 𝔐A; (−ℵ*) — 23 ⸂ινα BC vs 𝔐A; (και 𝔓66ℵ)
24 ⸀ο ℵB vs 𝔐AC

Jesus Betrayed and Arrested in Gethsemane
(Mt. 26:47-56; Mk. 14:43-50; Lk. 22:47-53)

18 Ταῦτα εἰπὼν °ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου ⸂τῶν Κέδρων,⸃ ὅπου ἦν
κῆπος εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 Ἤιδει
δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτόν, τὸν τόπον· ὅτι
πολλάκις συνήχθη καὶ[1] °ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ. 3 Ὁ οὖν Ἰούδας, λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν
ἀρχιερέων καὶ ⸆Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ
φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. 4 Ἰησοῦς οὖν, εἰδὼς
πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ᾽ αὐτόν, ⸂ἐξελθὼν εἶπεν⸃ αὐτοῖς,
"Τίνα ζητεῖτε?"
5 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, "Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον."
Λέγει αὐτοῖς ⸂ὁ Ἰησοῦς, "Ἐγώ εἰμι.⸃" Εἱστήκει δὲ καὶ
Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ᾽ αὐτῶν. 6 Ὡς οὖν εἶπεν
αὐτοῖς °ὅτι "Ἐγώ εἰμι," ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσον
χαμαί. 7 Πάλιν οὖν ⸉αὐτοὺς ἐπηρώτησε,⸊ "Τίνα ζητεῖτε?"
Οἱ δὲ εἶπον, "Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον."
8 Ἀπεκρίθη[2] Ἰησοῦς, "Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι. Εἰ οὖν ἐμὲ
ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν," 9 ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος
ὃν εἶπεν ὅτι "Οὓς δέδωκάς μοι οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν
οὐδένα." 10 Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἵλκυσεν
αὐτὴν καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον καὶ ἀπέκοψεν
αὐτοῦ τὸ ⸀ὠτίον τὸ δεξιόν. Ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ
Μάλχος. 11 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, "Βάλε τὴν
μάχαιράν σου[3] εἰς τὴν θήκην. Τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέ μοι ὁ
Πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό?"

---

[1]2 και M^{pt} vs −M^{pt}ℵBAC, TR Cr
[2]8 απεκριθη MℵBAC, Cr vs +ο TR
[3]11 σου M^{pt}, TR vs −M^{pt}𝔊 (h.𝔓[75]) A, Cr

---

1 °ℵB vs 𝔐AC 1 ⸂του Κεδρων A vs 𝔐BC; (του Κεδρου ℵ*)
2 °ℵB vs 𝔐AC 3 ⸆εκ των ℵ* (των B) vs 𝔐AC
4 ⸂εξηλθεν και λεγει BC* vs 𝔐ℵA
5 ⸂34 D vs 𝔐AC; (342 B; 234 ℵ) 6 °ℵBA vs 𝔐C
7 ⸉BAC vs 𝔐ℵ 10 ⸀ωταριον ℵBC* vs 𝔐A

Jesus Appears Before the High Priest

12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν
Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτόν. 13 Καὶ
⸂ἀπήγαγον αὐτὸν⸃ πρὸς Ἄνναν πρῶτον, ἦν γὰρ πενθερὸς
τοῦ Καϊάφα ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. 14 Ἦν
δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει
ἕνα ἄνθρωπον ⸀ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

Peter Denies His Lord
(Mt. 26:58, 69, 70; Mk. 14:54, 66-68; Lk. 22:54-57)

15 Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ °ὁ ἄλλος
μαθητής. Ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ
καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως.
16 Ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν
ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὃς ἦν γνωστὸς[1] ⸂τῷ ἀρχιερεῖ⸃ καὶ εἶπε
τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον.
17 Λέγει οὖν ⸉ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ,⸊ "Μὴ καὶ
σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου?"
Λέγει ἐκεῖνος, "Οὐκ εἰμί." 18 Εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ
οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ
ἐθερμαίνοντο. Ἦν δὲ ⸂μετ᾽ αὐτῶν ὁ Πέτρος⸃ ἑστὼς καὶ
θερμαινόμενος.

Jesus Questioned by the High Priest

19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ.
20 Ἀπεκρίθη ⸂αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,⸃ "Ἐγὼ παρρησίᾳ ⸀[1]ἐλά-
λησα τῷ κόσμῳ. Ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν[2] συναγωγῇ

---

[1]16 ος ην γνωστος 𝔐ℵA vs ο γνωστος BC*vid, Cr vs ον ην γνωστος TR
[2]20 εν 𝔐ℵBAC, Cr vs +τη TR

---

13 ⸂ηγαγον 𝔓[66]ℵ*B vs 𝔐A; (απηγαγον C*)
14 ⸀αποθανειν 𝔊 (h.𝔓[75]) vs 𝔐A 15 °𝔓[66]ℵ*BA vs 𝔐C
16 ⸂του αρχιερεως 𝔓[66]BC*vid vs 𝔐ℵA 17 ⸉561-4 BC* vs 𝔐𝔓[66]ℵA
18 ⸂και ο Πετρος μετ αυτων 𝔊 (h.𝔓[75]) vs 𝔐A
20 ⸂13 𝔓[66]B (31 ℵ*) vs 𝔐AC 20 ⸀[1]λελαληκα ℵBAC* vs 𝔐𝔓[66]

καὶ ἐν τῷ ἱερῷ ὅπου ⌜²πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται,
καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. 21 Τί με ⌜¹ἐπερωτᾷς?
⌜²Ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς. Ἴδε,
οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ."
22 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς ⸂τῶν ὑπηρετῶν
παρεστηκὼς⸃ ἔδωκε ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπών, "Οὕτως
ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ?"
23 ⸂Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,⸃ "Εἰ κακῶς ἐλάλησα,
μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ, εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις[1]?"
24 Ἀπέστειλεν ⊤αὐτὸν ὁ Ἅννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν
τὸν ἀρχιερέα.

Peter Denies His Lord Twice More
(Mt. 26:71-75; Mk. 14:69-72; Lk. 22:58-62)

25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος.
Εἶπον οὖν αὐτῷ, "Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ?"
Ἠρνήσατο οὖν[2] ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, "Οὐκ εἰμί."
26 Λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς
ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὠτίον, "Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ
κήπῳ μετ' αὐτοῦ?"
27 Πάλιν οὖν ἠρνήσατο °ὁ Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ
ἐφώνησεν.

Jesus Appears Before Pilate
(Mt. 27:1,2,11-14; Mk. 15:1-5; Lk. 23:1-5)

28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ
πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐ[3]. Καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ
πραιτώριον ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' °ἵνα φάγωσι τὸ Πάσχα.

---

[1]23 δερεις M𝔈 (h.𝔓[75]) A, TR Cr vs δαιρεις M[r]
[2]25 ουν M vs – אBAC*, TR Cr
[3]28 πρωι M[pt]אBAC, Cr vs πρωια M[pt], TR

---

20 ⌜²παντες אBAC* vs M 21 ⌜¹ερωτας אBAC vs 𝔐
21 ⌜² ερωτησον 𝔈 (h.𝔓[75]) vs 𝔐A
22 ⸂παρεστηκως των υπηρετων א*B vs 𝔐A; (των παρεστωτων υπηρετων C*) 23 ⸂124 BC* vs 𝔐A; (ο δε Ιησους ειπεν αυτω א)
24 ⊤ουν BC* (δε א) vs MA 27 °BAC* vs 𝔐א 28 °אBAC* vs 𝔐

29 Ἐξῆλθεν οὖν ⸂ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς⸃ καὶ ⌜εἶπε,
"Τίνα κατηγορίαν φέρετε °κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου?"
30 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, "Εἰ μὴ ἦν οὗτος
⌜κακοποιός, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν."
31 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, "Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ
κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν."
Εἶπον °οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, "Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν
ἀποκτεῖναι οὐδένα," 32 ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ,
ὃν εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν[1] ἀποθνῄσκειν.
33 Εἰσῆλθεν οὖν ⸉εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν⸊ ὁ Πιλᾶτος καὶ
ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς
τῶν Ἰουδαίων?"
34 Ἀπεκρίθη °¹αὐτῷ °²ὁ Ἰησοῦς, "⸂¹Ἀφ' ἑαυτοῦ⸃ σὺ
τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι ⸂²σοι εἶπον⸃ περὶ ἐμοῦ?"
35 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλᾶτος, "Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι? Τὸ
ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί. Τί
ἐποίησας?"
36 Ἀπεκρίθη[2] Ἰησοῦς, "Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ
τοῦ κόσμου τούτου. Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ
ἐμή, οἱ ὑπηρέται ⸂ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο⸃, ἵνα μὴ παραδοθῶ
τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν
ἐντεῦθεν."
37 Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος, "Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ?"
Ἀπεκρίθη[3] Ἰησοῦς, "Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμι °ἐγώ.
Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν

---

[1]32 ημελλεν M[pt]אBAC, TR Cr vs εμελλεν M[pt]
[2]36 απεκριθη 𝔐𝔈 (h.𝔓[75]) A, Cr vs + ο TR
[3]37 απεκριθη M[pt] vs + ο M[pt]אBA, TR Cr

---

29 ⸂ο Πιλατος εξω προς αυτους BC* (προς αυτους ο Πιλατος εξω א) vs MA 29 ⌜φησιν 𝔈 (h.𝔓[75]) vs 𝔐A
29 °א*B vs 𝔐𝔓[66]AC, [Cr]
30 ⌜κακον ποιων B (ποιησας א*) vs 𝔐A; (κακοποιων C*)
31 °BC vs 𝔐א; (δε A) 33 ⸉41-3 𝔓[66vid]BC* vs 𝔐אA
34 °¹𝔓[66]BAC* vs Mא 34 °²𝔓[66vid]B vs 𝔐אAC
34 ⸂¹απο σεαυτου 𝔈 (h.𝔓[75]) vs 𝔐A
34 ⸂²ειπον σοι BC* (ειπεν σοι 𝔓[66]) vs 𝔐אA
36 ⸂2-41 א, [Cr] vs 𝔐A; (2-4 B*) 37 °אB vs 𝔐A

κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς."

38 Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος, "Τί ἐστιν ἀλήθεια?"

Barabbas Chosen over Jesus
(Mt. 27:15-21; Mk. 15:6-11; Lk. 23:13-19)

Καὶ τοῦτο εἰπών, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ἐγὼ οὐδεμίαν ⸂αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ.⸃ 39 Ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω[1] ἐν τῷ Πάσχα. Βούλεσθε οὖν ⸂ὑμῖν ἀπολύσω⸃ τὸν Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων?"

40 Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν[2] °πάντες, λέγοντες, "Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν!" Ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστής.

Jesus Mocked and Crowned with Thorns
(Mt. 27:27-31; Mk. 15:16-20)

19 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσε. 2 Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν. 3 ⸆Καὶ ἔλεγον, "Χαῖρε, ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων!" Καὶ ⸀ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα. 4 ⸀[1]Ἐξῆλθεν οὖν⸁ πάλιν ἔξω ὁ Πιλᾶτος καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω ἵνα γνῶτε ὅτι ⸀[2]ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω.⸁"

---

[1]39 υμιν απολυσω M[pt]A, TR vs ημιν απολυσω M[pt] vs απολυσω υμιν אB, Cr
[2]40 παλιν M[pt]אBA, TR Cr vs −M[pt]

---

38 ⸂2-41 B vs 𝔐אA; (2134 𝔭[66]) 39 ⸂𝔭[66]אBA vs M
40 °אB vs 𝔐A 3 ⸆και ηρχοντο προς αυτον 𝔭[66]אB vs MA
3 ⸀εδιδοσαν 𝔭[66]אB vs 𝔐A
4 ⸀[1]και εξηλθεν BA vs 𝔐; (εξηλθεν 𝔭[66*vid]א)
4 ⸀[2]3-512 B vs 𝔐; (31245 A; αιτιαν ουχ ευρισκω א*)

Pilate Persuaded to Crucify Jesus
(Mt. 27:22-26; Mk. 15:12-15; Lk. 23:20-25)

5 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. Καὶ λέγει αὐτοῖς, "⸀Ἴδε, ὁ ἄνθρωπος!"

6 Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες, "Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν[1]!"

Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, "Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε, ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν."

7 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, "Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον °ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν Θεοῦ Υἱὸν[2] ἐποίησεν."

8 Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλᾶτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, 9 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, "Πόθεν εἶ σύ?" Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. 10 Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος, "Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς? Οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ⸂σταυρῶσαί σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί⸃ σε?"

11 Ἀπεκρίθη ⸆ Ἰησοῦς,[3] "Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν ⸂[1]οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ⸃ εἰ μὴ ἦν ⸂[2]σοι δεδομένον⸃ ἄνωθεν. Διὰ τοῦτο ὁ ⸀παραδιδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει." 12 Ἐκ τούτου ⸂ἐζήτει ὁ Πιλᾶτος⸃ ἀπολῦσαι αὐτόν.

Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ⸀ἔκραζον λέγοντες, "Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. Πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν[4] ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι." 13 Ὁ οὖν Πιλᾶτος

---

[1]6 αυτον 𝔐אA vs −𝔭[66]B, TR Cr
[2]7 εαυτον Θεου Υιον M[pt] vs εαυτον Υιον Θεου M[pt]A vs Υιον Θεου εαυτον אB, Cr vs Υιον Θεου αυτον 𝔭[66vid] vs εαυτον Υιον του Θεου, TR
[3]11 Ιησους 𝔐B, Cr vs ο Ιησους אA, TR
[4]12 εαυτον 𝔐𝔭[66]אBA, Cr vs αυτον, TR

---

5 ⸀ιδου אB vs 𝔐A; (−και[2] to ανθρωπος 𝔭[66]) 7 °אB vs 𝔐A
10 ⸂62-51 אB(A) vs 𝔐 11 ⸆αυτω אB, [Cr] vs 𝔐A
11 ⸂[1]231 𝔭[66vid]אB vs 𝔐A 11 ⸂[2]𝔭[66]אB vs 𝔐A
11 ⸀παραδους אB vs 𝔐A 12 ⸂231 𝔭[66vid]אB vs 𝔐A
12 ⸀εκραυγασαν B vs M; (−א*; εκρυγαζον A)

ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον[1] ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν
καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ °τοῦ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον
Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ.[2] 14 Ἦν δὲ Παρα-
σκευὴ τοῦ Πάσχα, ὥρα δὲ[3] ὡσεὶ[4] ἕκτη. Καὶ λέγει τοῖς
Ἰουδαίοις, "Ἴδε, ὁ Βασιλεὺς ὑμῶν!" 15 ⸂Οἱ δὲ ἐκραύγασαν,⸃
"Ἆρον, ἆρον! Σταύρωσον αὐτόν!"
Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, "Τὸν Βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω?"
Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, "Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ
Καίσαρα!" 16 Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα
σταυρωθῇ.

Jesus Is Crucified
(Mt. 27:32-44; Mk. 15:21-32; Lk. 23:26-43)

⸂Παρέλαβον δὲ⸃ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἤγαγον.[5] 17 Καὶ
βαστάζων ⸂τὸν σταυρὸν αὐτοῦ⸃ ἐξῆλθεν εἰς τόπον[6]
λεγόμενον Κρανίου Τόπον, ⸀ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ,
18 ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἄλλους δύο,
ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. 19 Ἔγραψε
δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλᾶτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Ἦν
δὲ γεγραμμένον,

ΙΗΣΟΥΣ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

20 Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων,

---

[1]13 τουτον τον λογον Mpt, **TR** vs τουτων των λογων Mpt vs των λογων τουτων **אBA, Cr**
[2]13 Γαββαθα Mpt**BA, TR Cr** vs Γαβαθα Mpt vs Γολγοθα **א***
[3]14 δε Mpt, **TR** vs ην Mpt**אBA, Cr** vs — **𝔓66***
[4]14 ωσει Mpt, **TR** vs ως Mpt**אBA, Cr** vs — **𝔓66***
[5]16 και ηγαγον **𝔐** vs και απηγαγον **A, TR** vs — **B, Cr** vs απηγαγον **א**
[6]17 τοπον Mpt**𝔓66** vs τον Mpt**אBA, TR Cr**

---

13 °**𝔓66אBA** vs **𝔐**
15 ⸂εκραυγασαν ουν εκεινοι **B** vs **𝔐** (οι δε εκραυγασον **A**); (οι δε ελεγον **א***) 16 ⸂παρελαβον ουν **B** vs **𝔐A**; (οι δε λαβοντες **א***)
17 ⸂εαυτω τον σταυρον **א** (αυτω τον σταυρον **B**) vs **𝔐** (τον σταυρον εαυτου **A**); (—και βασταζων to εξηλθεν **𝔓66***)
17 ⸀ο **𝔓66אBA** vs **𝔐**

ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως[1] ὅπου ἐσταυρώθη
ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί, ⸉Ἑλληνιστί,
Ῥωμαϊστί.⸊
21 Ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων,
"Μὴ γράφε, 'Ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων,' ἀλλ᾽ ὅτι
'Ἐκεῖνος εἶπε, "Βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων." ' "
22 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλᾶτος, "Ὃ γέγραφα, γέγραφα."
23 Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν,
ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη,
ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. Ἦν δὲ ὁ χιτὼν
ἄραφος,[2] ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι᾽ ὅλου. 24 Εἶπον οὖν
πρὸς ἀλλήλους, "Μὴ σχίσωμεν αὐτὸν ἀλλὰ λάχωμεν περὶ
αὐτοῦ, τίνος ἔσται," ἵνα ἡ Γραφὴ πληρωθῇ ⸋ἡ λέγουσα,⸌

«Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς,
Καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.»

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν.

Jesus Provides for His Mother

25 Εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ
αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ
Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. 26 Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν
μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ
μητρὶ °αὐτοῦ, "Γύναι, ἴδε[3] ὁ υἱός σου!" 27 Εἶτα λέγει τῷ
μαθητῇ, "⸀Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου!" Καὶ ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς ὥρας
ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν[4] εἰς τὰ ἴδια.

---

[1]20 ο τοπος της πολεως **𝔐𝔓66BA, Cr** vs της πολεως ο τοπος, **TR** vs — τουτον ουν to των Ιουδαιων[2] (verse 21) **א***
[2]23 αραφος **MאA, Cr** vs αρραφος Mr**B, TR**
[3]26 ιδε Mpt**B, Cr** vs ιδου Mpt**אA, TR**
[4]27 ο μαθητης αυτην Mpt**𝔓66vidBA, Cr** vs αυτην ο μαθητης Mpt**א, TR**

---

20 ⸉**B** vs **𝔐A**; (— τουτον ουν to των Ιουδαιων[2], verse 21, **א***)
24 ⸋**אB** vs **𝔐A, [Cr]** 26 °**אB** vs **𝔐A** 27 ⸀ιδε **אB** vs **𝔐A**

---

24 Ps. 22:18

It Is Finished
(Mt. 27:45-56; Mk. 15:33-41; Lk. 23:44-49)

28 Μετὰ τοῦτο ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς[1] ὅτι πάντα ἤδη[2]
τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ Γραφή, λεγει, "Διψῶ!" **29** Σκεῦος
°οὖν ἔκειτο ὄξους μεστόν· ⌜οἱ δέ, πλήσαντες σπόγγον
ὄξους, καὶ⌝ ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ
στόματι. **30** Ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὄξος ⌜ὁ Ἰησοῦς,⌝ εἶπε,
"Τετέλεσται!" Και κλίνας τὴν κεφαλήν, παρέδωκε τὸ
πνεῦμα.

A Soldier Pierces Jesus' Side

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ⸂ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ
σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν⸃ (ἦν γὰρ
μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου), ἠρώτησαν τὸν
Πιλᾶτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν.
32 Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται καὶ τοῦ μὲν πρώτου
κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος
αὐτῷ. **33** Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον ⸂αὐτὸν
ἤδη⸃ τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη. **34** Ἀλλ' εἷς
τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε,
καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν[3] αἷμα καὶ ὕδωρ. **35** Καὶ ὁ ἑωρακὼς
μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ ἐστιν αὐτοῦ ἡ μαρτυρία,[4]
⌜¹κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα ⸆ ὑμεῖς ⌜²πιστεύσητε.

---

[1]28 ιδων ο Ιησους M^{pt} vs ειδως ο Ιησους M^{pt}אA, TR Cr vs Ιησους ειδως B
[2]28 παντα ηδη Mא, TR vs ηδη παντα M^{r}𝔓^{66}BA, Cr
[3]34 ευθεως εξηλθεν 𝔐 vs ευθυς εξηλθεν A, TR vs εξηλθεν ευθυς 𝔓^{66}אB, Cr
[4]35 εστιν αυτου η μαρτυρια M^{pt}𝔓^{66vid} vs εστιν η μαρτυρια αυτου M^{pt} vs αυτου εστιν η μαρτυρια אBA, TR Cr

29 °BA vs 𝔐; (δε א)
29 ⌜σπογγον ουν μεστον του οξους 𝔓^{66vid}B (— του א*) vs 𝔐A
30 ⌜Ιησους B vs 𝔐A, [Cr]; (— א*)
31 ⸂12-14, 1-11 𝔓^{66}אB vs 𝔐A
33 ⸂𝔓^{66}B vs 𝔐אA
35 ⌜¹και εκεινος B vs 𝔐אA
35 ⸆και 𝔓^{66}אBA vs M
35 ⌜²πιστευητε א*B vs 𝔐A, [Cr]

36 Ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ Γραφὴ πληρωθῇ, «Ὀστοῦν
οὐ συντριβήσεται[1] αὐτοῦ.» **37** Καὶ πάλιν ἑτέρα Γραφὴ
λέγει, «Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.»

Joseph and Nicodemus Bury Jesus
(Mt. 27:57-61; Mk. 15:42-47; Lk. 23:50-56)

38 Μετὰ[2] ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλᾶτον ὁ[3] Ἰωσὴφ °ὁ ἀπὸ
Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ
τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ
ἐπέτρεψεν ὁ Πιλᾶτος. Ἦλθεν οὖν καὶ ἦρε ⌜τὸ σῶμα τοῦ
Ἰησοῦ.⌝ **39** Ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς ⌜τὸν
Ἰησοῦν⌝ νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ
ἀλόης ὡς[4] λίτρας ἑκατόν. **40** Ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ
Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸ ἐν[5] ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων,
καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. **41** Ἦν δὲ ἐν
τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ
μνημεῖον καινὸν ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ⌜ἐτέθη. **42** Ἐκεῖ οὖν
διὰ τὴν Παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ
μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

Peter and John See the Empty Tomb
(Mt. 28:1-8; Mk. 16:1-8; Lk. 24:1-12)

20 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ
ἔρχεται πρωΐ, σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον καὶ
βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. **2** Τρέχει οὖν καὶ
ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν

---

[1]36 συντριβησεται M^{pt}BA, TR Cr vs + απ M^{pt}א
[2]38 μετα 𝔐 vs + δε אBA, TR Cr
[3]38 ο M^{pt}A, TR vs — M^{pt}אB, Cr
[4]39 ως M^{pt}אB, Cr vs ωσει M^{pt}𝔓^{66}A, TR
[5]40 εν 𝔐A vs — 𝔓^{66}אB, TR Cr

38 °𝔓^{66vid}BA vs 𝔐א, [Cr]
38 ⌜το σωμα αυτου 𝔓^{66}B vs 𝔐; (— και επετρεψεν to του Ιησου A; αυτον א*)
39 ⌜αυτον BA vs 𝔐א
41 ⌜ην τεθειμενος אB vs 𝔐A

36 Ex. 12:46; Num. 9:12; Ps. 34:20
37 Zech. 12:10

ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ἦραν τὸν Κύριον ἐκ
τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν."
3 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς καὶ ἤρχοντο
εἰς τὸ μνημεῖον. **4** Ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ, καὶ ὁ ἄλλος
μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθε πρῶτος
εἰς τὸ μνημεῖον. **5** Καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ
ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. **6** Ἔρχεται οὖν ᵀ Σίμων Πέτρος
ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ
τὰ ὀθόνια κείμενα, **7** καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς
ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον. **8** Τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ
ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδε
καὶ ἐπίστευσεν. **9** Οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν Γραφὴν ὅτι δεῖ
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. **10** Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς
ᒥἑαυτοὺς οἱ μαθηταί.

Mary Magdalene Sees the Risen Lord
(Mk. 16:9-11)

11 Μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς τὸ μνημεῖον[1] κλαίουσα ἔξω.[2]
Ὡς οὖν ἔκλαιε, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον. **12** Καὶ θεωρεῖ
δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ
κεφαλῇ καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ
Ἰησοῦ.
13 Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, "Γύναι, τί κλαίεις?"
Λέγει αὐτοῖς, "Ὅτι ἦραν τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα
ποῦ ἔθηκαν αὐτόν." **14** °Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς
τὰ ὀπίσω καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι[3]
Ἰησοῦς ἐστι.
15 Λέγει αὐτῇ °ὁ Ἰησοῦς, "Γύναι, τί κλαίεις? Τίνα ζητεῖς?"

---

[1]11 το μνημειον M^{pt}, TR vs τω μνημειω M^{pt}𝔭^{66vid}אBA, Cr
[2]11 κλαιουσα εξω M TR vs εξω κλαιουσα M^{r}B, Cr vs κλαιουσα א*A
[3]14 οτι 𝔐𝔭^{66}אBA, Cr vs + ο TR

---

6 ᵀκαι 𝔭^{66}B vs 𝔐A; (−ου, verse 5, to κειμενα, verse 6 א*)
10 ᒥαυτους א*B vs 𝔐A 14 °אBA vs 𝔐
15 °𝔭^{66}אB vs 𝔐A

Ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι, λέγει αὐτῷ,
"Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας
αὐτόν,[1] κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ."
16 Λέγει αὐτῇ °ὁ Ἰησοῦς, "•Μαρία!"
Στραφεῖσα ἐκείνη, λέγει αὐτῷ, ᵀ "Ῥαββουνί!"[2] (ὃ λέγεται,
Διδάσκαλε).
17 Λέγει αὐτῇ °¹ὁ Ἰησοῦς, "Μή μου ἅπτου, οὔπω γὰρ
ἀναβέβηκα πρὸς τὸν Πατέρα °²μου· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς
ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, 'Ἀναβαίνω πρὸς τὸν
Πατέρα μου καὶ Πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν
ὑμῶν.'" **18** Ἔρχεται •Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἀπαγγέλλουσα[3]
τοῖς μαθηταῖς ὅτι ᒥἑώρακε τὸν Κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν
αὐτῇ.

The Disciples Are Commissioned
(Mt. 28:16-20; Mk. 16:14-18; Lk. 24:36-49)

19 Οὔσης οὖν ὀψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ °¹τῶν
σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ
μαθηταὶ °²συνηγμένοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν
ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ λέγει αὐτοῖς, "Εἰρήνη
ὑμῖν." **20** Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν ʼαὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ
τὴν πλευρὰν αὐτοῦ.ʽ Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν
Κύριον. **21** Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ⸋ὁ Ἰησοῦς⸌ πάλιν, "Εἰρήνη ὑμῖν.
Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς." **22** Καὶ
τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς, "Λάβετε Πνεῦμα
Ἅγιον. **23** Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ᒥἀφίενται
αὐτοῖς, ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται."

---

[1]15 εθηκας αυτον 𝔐אBA, Cr vs αυτον εθηκας TR
[2]16 Ραββουνι MאBA, TR Cr vs Ραβουνι M^{r}
[3]18 απαγγελλουσα M, TR vs αναγγελλουσα M^{r} vs αγγελλουσα 𝔭^{66*}א* BA, N vs αγγελουσα U

---

16 °B vs 𝔐אA 16 •Μαριαμ אB vs 𝔐A
16 ᵀΕβραιστι אB vs 𝔐A 17 °¹B vs 𝔐אA 17 °²אB vs 𝔐𝔭^{66}A
18 •Μαριαμ 𝔭^{66}אB vs 𝔐A 18 ᒥεωρακα (𝔭^{66}) אB vs 𝔐A
19 °¹אBA vs 𝔐 19 °²א*BA vs 𝔐
20 ʼ2-61 א (42-61 BA) vs 𝔐 21 ⸋א vs 𝔐BA, [Cr]
23 ᒥαφεωνται A vs 𝔐; (αφιονται B*; αφεθησεται א*)

Thomas Sees and Believes

24 Θωμᾶς δέ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ᾽ αὐτῶν ὅτε ἦλθεν °ὁ Ἰησοῦς. **25** Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί, "Ἑωράκαμεν τὸν Κύριον."

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω ⸂τὴν χεῖρά μου⸃ εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω."

26 Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς μετ᾽ αὐτῶν. Ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν, "Εἰρήνη ὑμῖν." **27** Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ, "Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου. Καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός."

28 °Καὶ ἀπεκρίθη[1] Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου!"

29 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ὅτι ἑώρακάς με[2], πεπίστευκας. Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες."

These Are Written that You May Believe

30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν °αὐτοῦ ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. **31** Ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα ⸀πιστεύσητε ὅτι[3] Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

---

[1]28 απεκριθη 𝔐 𝔓66BAC, Cr vs +ο א, TR
[2]29 με 𝔐 אBAC, Cr vs +Θωμα, TR
[3]31 οτι 𝔐 ℭ (h.𝔓75) A, Cr vs +ο, TR

---

24 °אB vs 𝔐 A   25 ⸂μου την χειρα א(B) vs 𝔐 (A)
28 °אBC* vs 𝔐 A   30 °BA vs 𝔐 𝔓66אC, [Cr]
31 ⸀πιστευητε (𝔓66vid) א*B vs 𝔐 AC, [Cr]

The Miraculous Catch of Fish

21 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν[1] ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς[2] ἐπὶ[3] τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος, ἐφανέρωσε δὲ οὕτως. **2** Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. **3** Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, "Ὑπάγω ἁλιεύειν."

Λέγουσιν αὐτῷ, "Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί." Ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν[4] εἰς τὸ πλοῖον °εὐθύς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. **4** Πρωΐας δὲ ἤδη γενομένης, ἔστη °ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστι.

5 Λέγει οὖν αὐτοῖς °ὁ Ἰησοῦς, "Παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε?"

Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, "Οὔ."

6 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε." Ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἑλκύσαι ⸀ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων.

7 Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, "Ὁ Κύριός ἐστι!" Σίμων Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστι, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο (ἦν γὰρ γυμνός) καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. **8** Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον (οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ᾽ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων), σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. **9** Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον.

10 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν." **11** Ἀνέβη ⸆ Σίμων Πέτρος καὶ εἵλκυσε τὸ

---

[1]1 εαυτον παλιν MBAC, TR Cr vs εαυτον Mr vs παλιν εαυτον א
[2]1 μαθηταις MptאBAC*, TR Cr vs +αυτου Mpt
[3]1 επι MאBAC, TR Cr vs εγερθεις εκ νεκρων επι Mr
[4]3 ενεβησαν 𝔐 אBAC, Cr vs ανεβησαν, TR

---

3 °אBC* vs 𝔐 A   4 °אBAC vs 𝔐   5 °אB vs 𝔐 AvidC, [Cr]
6 ⸀ισχυον אBC vs 𝔐 A   11 ⸆ουν אBC vs 𝔐 A

δίκτυον ⸢ἐπὶ τῆς γῆς,⸣ μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν
πεντηκοντατριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων, οὐκ ἐσχίσθη τὸ
δίκτυον. **12** Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Δεῦτε ἀριστήσατε."
Οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν, "Σὺ τίς
εἶ?" — εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν. **13** Ἔρχεται °¹οὖν °²ὁ
Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ
ὀψάριον ὁμοίως. **14** Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη °¹ὁ
Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς °²αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

Jesus Reinstates Peter

15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς,
"Σίμων ⸀Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με •πλεῖον τούτων?"
Λέγει αὐτῷ, "Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε."
Λέγει αὐτῷ, "Βόσκε τὰ ἀρνία μου." **16** Λέγει αὐτῷ πάλιν
δεύτερον, "Σίμων ⸀Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με?"
Λέγει αὐτῷ, "Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε."
Λέγει αὐτῷ, "Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου." **17** Λέγει αὐτῷ
τὸ τρίτον, "Σίμων ⸀¹Ἰωνᾶ, φιλεῖς με?"
Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, "Φιλεῖς
με?" Καὶ ⸀²εἶπεν αὐτῷ, "Κύριε, ⸂σὺ πάντα⸃ οἶδας. Σὺ
γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε."
Λέγει αὐτῷ ⸋ὁ Ἰησοῦς,⸌ "Βόσκε τὰ πρόβατά μου.
18 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες
σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς,
ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου καὶ ἄλλος σε ζώσει καὶ οἴσει ὅπου
οὐ θέλεις." **19** Τοῦτο δὲ εἶπε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ
δοξάσει τὸν Θεόν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ,
"Ἀκολούθει μοι."

11 ⸢εις την γην אBAC vs 𝔐 13 °¹אBC vs 𝔐A
13 °²B vs 𝔐אAC 14 °¹BC vs 𝔐אA 14 °²אBAC vs 𝔐
15 ⸀Ιωαννου C* (Ιωανου B) vs 𝔐A; (— א*)
15 •πλεον אBC vs 𝔐A 16 ⸀Ιωαννου אC* (Ιωανου B) vs 𝔐A
17 ⸀¹Ιωαννου אC* (Ιωανου B) vs 𝔐A 17 ⸀²λεγει אA vs 𝔐BC
17 ⸂אBC* vs 𝔐A 17 ⸋א vs 𝔐A (Ιησους BC), [Cr]

The Beloved Disciple and His Book

20 Ἐπιστραφεὶς °δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν
ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ
δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπε, "Κύριε, τίς ἐστιν ὁ
παραδιδούς σε?" **21** Τοῦτον ⸆ ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ
Ἰησοῦ, "Κύριε, οὗτος δὲ τί?"
22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως
ἔρχομαι, τί πρὸς σέ? Σὺ ⸂ἀκολούθει μοι."⸃ **23** Ἐξῆλθεν οὖν
⸂ὁ λόγος οὗτος⸃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος
οὐκ ἀποθνῄσκει. ⸢Καὶ οὐκ εἶπεν⸣ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ
ἀποθνῄσκει, ἀλλ', "Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι,
⸋τί πρὸς σέ?⸌"
24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ
⸆γράψας ταῦτα· καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς ⸂ἐστιν ἡ μαρτυρία
αὐτοῦ.⸃
25 Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ⸀ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς,
ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, •οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον
χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. °Ἀμήν.

20 °BAC vs 𝔐א 21 ⸆ουν אBC vs 𝔐A 22 ⸂אBAC* vs 𝔐
23 ⸂312 אBC vs 𝔐A 23 ⸢ουκ ειπεν δε אBC vs 𝔐A
23 ⸋א* vs 𝔐BAC*, [Cr] 24 ⸆ο B vs 𝔐א*AC
24 ⸂4231 BC* vs 𝔐אA
25 ⸀α אBC* vs 𝔐A; (— verse א*, then + verse א)
25 •ουδ אB vs 𝔐AC; (— verse א*, then + verse א)
25 °אBAC^vid vs 𝔐; (— verse א*, then + verse א)

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Prologue

ΤΟΝ μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ
Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν
2 ἄχρι ἧς ἡμέρας, ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ
Πνεύματος Ἁγίου οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη· **3** οἷς καὶ
παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν
πολλοῖς τεκμηρίοις, δι᾽ ἡμερῶν •τεσσαράκοντα ὀπτανό-
μενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Jesus Promises to Send the Holy Spirit

4 Καὶ συναλιζόμενος[1] παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσο-
λύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν
τοῦ Πατρός, "ἣν ἠκούσατέ μου· **5** ὅτι Ἰωάννης μὲν
ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ⸂βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι⸃
Ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας."
6 Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ⸀ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες,
"Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασι-
λείαν τῷ Ἰσραήλ?"
7 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, "Οὐχ ὑμῶν ἐστι γνῶναι χρό-
νους ἢ καιροὺς οὓς ὁ Πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ.
8 Ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος ἐφ᾽ ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ ⸀μοι μάρτυρες ἔν τε

In Acts Є = $\mathfrak{p}^{45}$ℵBAC

[1]4 συναλιζομενος M^{pt}Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$), TR Cr vs συναυλιζομενος M^{pt}

---

3 •τεσσερακοντα Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$) vs 𝔐 5 ⸂231 ℵ*B vs 𝔐AC
6 ⸀ηρωτων ℵBA (ηρωτουν C*) vs 𝔐 8 ⸀μου Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$) vs 𝔐

Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν[1] πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ
ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς."

Jesus Ascends to Heaven
(Mk. 16:19, 20; Lk. 24:50-53)

9 Καὶ ταῦτα εἰπών, βλεπόντων αὐτῶν, ἐπήρθη, καὶ
νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.
10 Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανόν, πορευ-
ομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν
αὐτοῖς ἐν ⸀ἐσθῆτι λευκῇ⸃, **11** οἳ καὶ εἶπον, "Ἄνδρες
Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες[2] εἰς τὸν οὐρανόν?
Οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν
οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευ-
όμενον εἰς τὸν οὐρανόν."

The Upper Room Prayer Meeting

12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ
καλουμένου Ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλήμ,
σαββάτου ἔχον ὁδόν. **13** Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ⸀ἀνέβησαν εἰς
τὸ ὑπερῷον⸃ οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε Πέτρος καὶ
Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης[3] καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς,
Βαρθολομαῖος καὶ •Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων
ὁ Ζηλωτής, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. **14** Οὗτοι πάντες ἦσαν
προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ ⸋καὶ τῇ
δεήσει,⸌ σὺν γυναιξὶ καὶ •Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ
°σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

---

[1]8 εν Mℵ B, TR [Cr] vs – M^{r}AC*
[2]11 εμβλεποντες M^{pt}AC, TR [Cr] vs βλεποντες M^{pt}ℵ*B
[3]13 Ιακωβος και Ιωαννης M, TR vs Ιακωβος Ιωαννης M^{r} vs Ιωαν-
νης και Ιακωβος ℵAC, Cr vs Ιωανης και Ιακωβος B

---

10 ⸀εσθησεσι λευκαις Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$) vs 𝔐
13 ⸀2341 BAC vs 𝔐; (234 ℵ*) 13 •Μαθθαιος ℵB* vs 𝔐AC
14 ⸋Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$) vs 𝔐 14 •Μαριαμ B vs 𝔐ℵAC
14 °ℵAC* vs 𝔐B

Matthias Chosen as the Twelfth Disciple

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ⸀1μαθητῶν εἶπεν (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ⸀2ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν), **16** "Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν Γραφὴν °1ταύτην ἣν προεῖπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ στόματος Δαβὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι °2τὸν Ἰησοῦν, **17** ὅτι κατηριθμημένος ἦν ⸀σὺν ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης." **18** (Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ[1] μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. **19** Καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν •Ἀκελδαμά, τοῦτ' ἔστι, Χωρίον Αἵματος.) **20** "Γέγραπται γὰρ ἐν Βίβλῳ Ψαλμῶν,

«Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος,
Καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ,»

καί,

«Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ ⸀λάβοι ἕτερος.»

21 Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ °ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς, **22** ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ ⸉γενέσθαι σὺν ἡμῖν⸊ ἕνα τούτων." **23** Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν,[2] ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ •Ματθίαν.

---

[1]18 εκ 𝔐 Ͼ (h.𝔓^{45}), Cr vs + του TR
[2]23 Βαρσαβαν M^{pt}C, TR vs Βαρσαββαν M^{pt}אBA, Cr

15 ⸀1αδελφων Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 15 ⸀2ωσει אAC vs 𝔐B
16 °1Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 16 °2Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
17 ⸀εν Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 19 •Ακελδαμαχ B (Αχελδαμαχ אA) vs 𝔐C
20 ⸀λαβετω Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 21 °Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
22 ⸉231 Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 23 •Μαθθιαν B* vs 𝔐אAC

20a Ps. 69:25 20b Ps. 109:8

24 Καὶ προσευξάμενοι εἶπον, "Σὺ Κύριε, καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα[1] **25** λαβεῖν τὸν ⸀1κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ⸀2ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον." **26** Καὶ ἔδωκαν κλήρους ⸀αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ •Ματθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

The Holy Spirit Comes at Pentecost

2 Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἦσαν ⸀1ἅπαντες ⸀2ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό. **2** Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι. **3** Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ⸂ἐκάθισέ τε⸃ ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν. **4** Καὶ ἐπλήσθησαν ⸀ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου ⸉αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.⸊

The Crowds at Pentecost Respond

5 Ἦσαν δὲ ⸀ἐν Ἰερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. **6** Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. **7** Ἐξίσταντο δὲ[2] καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες ⸋πρὸς ἀλλήλους,⸌ "⸀1Οὐκ ἰδοὺ ⸀2πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι? **8** Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ

---

[1]24 ον εξελεξω εκ τουτων των δυο ενα 𝔐 Ͼ (h.𝔓^{45}), Cr vs εκ τουτων των δυο ενα ον εξελεξω TR
[2]7 δε M^{pt}B, Cr vs + παντες M^{pt}AC, TR vs + απαντες א*

25 ⸀1τοπον BAC* vs 𝔐א 25 ⸀2αφ Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
26 ⸀αυτοις Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 26 •Μαθθιαν B* vs 𝔐אAC
1 ⸀1παντες BAC vs 𝔐; (− א*) 1 ⸀2ομου Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
3 ⸂και εκαθισεν B vs 𝔐A; (και εκαθισαν א*; εκαθισεν δε C*)
4 ⸀παντες אBA vs 𝔐C 4 ⸉Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
5 ⸀εις א*A vs 𝔐BC 7 ⸋Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
7 ⸀1ουχ א vs 𝔐AC; (ουχι B) 7 ⸀2απαντες אAC, Cr vs 𝔐B*

ἐγεννήθημενʹ? 9 Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται, καὶ
οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ
Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, 10 Φρυγίαν τε καὶ
Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ
Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ
προσήλυτοι, 11 Κρῆτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων
αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ."
12 Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον
λέγοντες, "Τί °ἂν ⸀θέλοι τοῦτο εἶναι?"
13 Ἕτεροι δὲ ⸀χλευάζοντες ἔλεγον ὅτι "Γλεύκους
μεμεστωμένοι εἰσί."

Peter Preaches at Pentecost

14 Σταθεὶς δὲ ⸆ Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα, ἐπῆρε τὴν
φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, "Ἄνδρες Ἰουδαῖοι
καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ ⸀ἅπαντες, τοῦτο ὑμῖν
γνωστὸν ἔστω καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. 15 Οὐ γάρ,
ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν, ἔστι γὰρ ὥρα
τρίτη τῆς ἡμέρας. 16 Ἀλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ εἰρημένον διὰ
τοῦ προφήτου Ἰωήλ,

17 «Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ Θεός,
Ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα,
Καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες
ὑμῶν,
Καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται,
Καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ⸀ἐνυπνίᾳ ἐνυπνιασθήσονται·
18 Καί γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου
Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός
μου,
Καὶ προφητεύσουσι.
19 Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω
Καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω,
Αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ·

ʹ8 εγεννηθημεν M^{pt}אBC*, TR Cr vs εγενηθημεν M^{pt}A

12 °𝔊 (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 12 ⸀θελει BAC vs 𝔐א
13 ⸀διαχλευαζοντες 𝔊 (h.𝔓^{45}) vs M 14 ⸆ο אBA vs 𝔐C
14 ⸀παντες 𝔊 (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 17 ⸀ενυπνιοις 𝔊 (h.𝔓^{45}) vs 𝔐

20 Ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος
Καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα
Πρὶν °¹ἢ ἐλθεῖν °²τὴν ἡμέραν Κυρίου
τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ.
21 Καὶ ἔσται, πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται
τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται.»

22 "Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τού-
τους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ⸂ἀπὸ τοῦ Θεοῦ
ἀποδεδειγμένον⸃ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις
οἷς ἐποίησε δι᾽ αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς °καὶ
αὐτοὶ οἴδατε, 23 τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώ-
σει τοῦ Θεοῦ ἔκδοτον °λαβόντες, διὰ ⸀χειρῶν ἀνόμων
προσπήξαντες ἀνείλετε· 24 ὃν ὁ Θεὸς ἀνέστησε λύσας
τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατ-
εῖσθαι αὐτὸν ὑπ᾽ αὐτοῦ. 25 Δαβὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν,

«⸀Προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός,
Ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν ἵνα μὴ σαλευθῶ.
26 Διὰ τοῦτο •εὐφράνθη ἡ καρδία μου
Καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου,
Ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ᾽ ἐλπίδι·
27 Ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ʹἍιδουʹ,
Οὐδὲ δώσεις τὸν Ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
28 Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς,
Πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.»

29 "Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς
ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβίδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ
ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας

ʹ27 Αιδου M^{pt}, TR vs Αιδην M^{pt}𝔊 (h.𝔓^{45}), Cr

20 °¹אAC vs 𝔐B 20 °²א*B vs 𝔐AC 22 ⸂41-3 אBC vs 𝔐A
22 °𝔊 (h.𝔓^{45}) vs M 23 °𝔊 (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
23 ⸀χειρος 𝔊 (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 25 ⸀προορωμην 𝔊 (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
26 •ηυφρανθη 𝔊 (h.𝔓^{45}) vs M

17-21 Joel 2:28-32 25-28 Ps. 16:8-11

ταύτης. 30 Προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ
ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ, □τὸ
κατὰ σάρκα, ἀναστήσειν τὸν Χριστὸν\ καθίσαι ἐπὶ ⸀τοῦ
θρόνου\ αὐτοῦ, 31 προϊδὼν ἐλάλησε περὶ τῆς ἀναστάσεως
τοῦ Χριστοῦ ὅτι

«⸀1Οὐ κατελείφθη[1] □ἡ ψυχὴ αὐτοῦ\ εἰς ⸀2Ἅιδου,
⸀3Οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθοράν.»

32 Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς
ἐσμεν μάρτυρες. 33 Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθείς, τήν τε
ἐπαγγελίαν τοῦ ⸀Ἁγίου Πνεύματος\ λαβὼν παρὰ τοῦ
Πατρός, ἐξέχεε τοῦτο ὃ °νῦν ὑμεῖς ᵀβλέπετε καὶ ἀκούετε.
34 Οὐ γὰρ Δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός,

«Εἶπεν °ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου,
'Κάθου ἐκ δεξιῶν μου
35 Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον
τῶν ποδῶν σου.'»

36 "Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ[2]
Κύριον ⸉1καὶ Χριστὸν αὐτὸν⸊ ⸉2ὁ Θεὸς ἐποίησε⸊ τοῦτον τὸν
Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε."

Peter Concludes His Appeal

37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν ⸀τῇ καρδίᾳ,\ εἶπόν τε
πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, "Τί
ποιήσωμεν,[3] ἄνδρες ἀδελφοί?"

[1]31 κατελειφθη M, TR εγκατελειφθη M' (א) (B) A (C), Cr
[2]36 και 𝔐 Ͼ (h.𝔭45), Cr vs – TR
[3]37 ποιησωμεν Mpt Ͼ (h.𝔭45), Cr vs ποιησομεν Mpt, TR

30 □Ͼ (h.𝔭45) vs 𝔐 30 ⸀τον θρονον Ͼ (h.𝔭45) vs 𝔐
31 ⸀1ουτε Ͼ (h.𝔭45) vs 𝔐 31 □Ͼ (h.𝔭45) vs 𝔐
31 ⸀2Αιδην אB vs 𝔐 AC 31 ⸀3ουτε אAC vs 𝔐 B
33 ⸀Πνευματος του Αγιου Ͼ (h.𝔭45) vs M 33 °Ͼ (h.𝔭45) vs 𝔐
33 ᵀκαι B, [Cr] vs 𝔐 אAC 34 °א*B* vs 𝔐 AC, [Cr]
36 ⸉1312 Ͼ (h.𝔭45) vs M 36 ⸉2312 אB vs 𝔐 AC
37 ⸀την καρδιαν Ͼ (h.𝔭45) vs 𝔐

31 Ps. 16:10 34, 35 Ps. 110:1

38 Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς αὐτούς, "Μετανοήσατε[1] καὶ
βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
εἰς ἄφεσιν ᵀ1 ἁμαρτιῶν ᵀ2, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος. 39 Ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς
τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακράν, ὅσους ἂν
προσκαλέσηται Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν." 40 Ἑτέροις τε λόγοις
πλείοσι διεμαρτύρετο[2] καὶ παρεκάλει ᵀ λέγων, "Σώθητε
ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης."

A Vital Church Grows in Numbers

41 Οἱ μὲν οὖν °ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ
ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν ᵀ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ
ὡσεὶ τρισχίλιαι. 42 Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ
τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, °καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου
καὶ ταῖς προσευχαῖς.
43 ⸀Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, πολλά τε τέρατα καὶ
σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο.[3] 44 Πάντες δὲ οἱ
πιστεύοντες[4] ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά,
45 καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ
διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε. 46 Καθ'
ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ,
κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν
ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, 47 αἰνοῦντες τὸν Θεὸν
καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Ὁ δὲ Κύριος
προσετίθει τοὺς σῳζομένους καθ' ἡμέραν □τῇ ἐκκλησίᾳ.\

[1]38 Πετρος δε εφη προς αυτους μετανοησατε M, TR vs ειπε δε Πετρος προς αυτους μετανοησατε Mr vs Πετρος δε προς αυτους μετανοησατε φησιν אAC, [Cr] vs Πετρος δε προς αυτους μετανοησατε B
[2]40 διεμαρτυρετο Mpt, TR vs διεμαρτυρατο Mpt Ͼ (h.𝔭45), Cr
[3]43 δια των αποστολων εγινετο Mpt אB*, TR Cr vs δια των αποστολων εγενετο Mpt vs εγινετο δια των αποστολων AC
[4]44 πιστευοντες MAC, TR Cr vs πιστευσαντες Mc אB

38 ᵀ1των Ͼ (h.𝔭45) vs 𝔐 38 ᵀ2υμων אBA (ημων C) vs 𝔐
40 ᵀαυτους Ͼ (h.𝔭45) vs 𝔐 41 °Ͼ (h.𝔭45) vs 𝔐
41 ᵀεν Ͼ (h.𝔭45) vs 𝔐 42 °Ͼ (h.𝔭45) vs 𝔐
43 ⸀εγινετο Ͼ (h.𝔭45) vs 𝔐 47 □Ͼ (h.𝔭45) vs 𝔐

Peter and John Heal a Lame Man

3 Ἐπὶ τὸ αὐτὸ ⸂δὲ Πέτρος⸃ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. **2** Καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ᾽ ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὡραίαν τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν, **3** ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην.[1]

4 Ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπε, "Βλέψον εἰς ἡμᾶς." **5** Ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ᾽ αὐτῶν λαβεῖν. **6** Εἶπε δὲ Πέτρος, "Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι, ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι. Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ἔγειρε καὶ[2] περιπάτει." **7** Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρε⸆· παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν ⸂αὐτοῦ αἱ βάσεις⸃ καὶ τὰ •σφυρά. **8** Καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερόν, περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν Θεόν. **9** Καὶ εἶδεν ⸂αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς⸃ περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν Θεόν. **10** Ἐπεγίνωσκόν ⸀1τε αὐτὸν ὅτι ⸀2οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὡραίᾳ Πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

Peter Preaches in Solomon's Portico

11 Κρατοῦντος δὲ ⸢τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ⸣ τὸν Πέτρον καὶ ⸆ Ἰωάννην, συνέδραμε ⸂πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς⸃ ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος, ἔκθαμβοι.

---

[1]3 ελεημοσυνην M vs + λαβειν Є (h.𝔓45), TR Cr
[2]6 εγειρε και Mpt A, [Cr] vs εγειραι και Mpt C, TR vs − ℵB

---

1 ⸂Є (h.𝔓45) vs 𝔐 — 7 ⸆αυτον Є (h.𝔓45) vs 𝔐
7 ⸂231 Є (h.𝔓45) vs 𝔐 — 7 •σφυδρα ℵ*AB* (φυδρα C*) vs 𝔐
9 ⸂2341 Є (h.𝔓45) vs 𝔐 — 10 ⸀1δε Є (h.𝔓45) vs 𝔐
10 ⸀2αυτος ℵAC, Cr vs 𝔐B — 11 ⸢αυτου Є (h.𝔓45) vs 𝔐
11 ⸆τον ℵBA vs 𝔐C — 11 ⸂3-512 Є (h.𝔓45) vs 𝔐

12 Ἰδὼν δὲ ⸆ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν, "Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ? Ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσι τοῦ περιπατεῖν αὐτόν? **13** Ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ⸆1 Ἰσαὰκ καὶ ⸆2 Ἰακώβ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασε τὸν Παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς μὲν[1] παρεδώκατε καὶ ἠρνήσασθε °αὐτὸν κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. **14** Ὑμεῖς δὲ τὸν Ἅγιον καὶ Δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, **15** τὸν δὲ Ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. **16** Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἡ πίστις ἡ δι᾽ αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. **17** Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. **18** Ὁ δὲ Θεὸς ἃ προκατήγγειλε διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν ⸢αὐτοῦ, παθεῖν τὸν Χριστόν,⸣ ἐπλήρωσεν οὕτως. **19** Μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσι καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ[2] Κυρίου **20** καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον[3] ὑμῖν Χριστὸν Ἰησοῦν,[4] **21** ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ Θεὸς διὰ στόματος πάντων τῶν[5] ἁγίων ⸂αὐτοῦ προφητῶν ἀπ᾽ αἰῶνος.⸃ **22** Μωσῆς μὲν ⸋γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας⸌ εἶπεν ὅτι «Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν[6] ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. Αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς

---

[1]13 μεν 𝔐Є (h.𝔓45), Cr vs −, TR
[2]19 του MЄ (h.𝔓45), TR Cr vs − Mc
[3]20 προκεχειρισμενον 𝔐Є (h.𝔓45), Cr vs προκεκηρυγμενον TR
[4]20 Χριστον Ιησουν Mpt ℵB, Cr vs Ιησουν Χριστον Mpt AC, TR
[5]21 παντων των 𝔐 vs των Є (h.𝔓45), Cr vs παντων TR
[6]22 ημων Mpt ℵ*C vs υμων Mpt A, TR Cr vs − B

---

12 ⸆ο Є (h.𝔓45) vs 𝔐 — 13 ⸆1 2ο Θεος ℵC (Θεος A), [Cr] vs 𝔐B
13 °Є (h.𝔓45) vs 𝔐 — 18 ⸢2-41 ℵBC vs M; (1 A)
21 ⸂3412 Є (h.𝔓45) vs M — 22 ⸋Є (h.𝔓45) vs 𝔐

ὑμᾶς. **23** Ἔσται δέ, πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἐὰν[1] μὴ ἀκούσῃ τοῦ
Προφήτου ἐκείνου ⸀ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.» **24** Καὶ
πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι
ἐλάλησαν, καὶ κατήγγειλαν[2] τὰς ἡμέρας ταύτας. **25** Ὑμεῖς
ἐστε υἱοὶ[3] τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ
Θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ⸀[1]ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ,
«Καὶ ἐν[4] τῷ σπέρματί σου ⸀[2]ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ
πατριαὶ τῆς γῆς.» **26** Ὑμῖν πρῶτον ⸂ὁ Θεός, ἀναστήσας⸃
τὸν Παῖδα αὐτοῦ °Ἰησοῦν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα
ὑμᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν
ὑμῶν."

Peter and John Are Arrested

4 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν
αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ
Σαδδουκαῖοι, **2** διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν
λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τῶν[5]
νεκρῶν. **3** Καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο[6] εἰς
τήρησιν εἰς τὴν αὔριον, ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. **4** Πολλοὶ δὲ
τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη °ὁ
ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ⸀ὡσεὶ χιλιάδες πέντε.

Peter and John Testify to the Sanhedrin

5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς
ἄρχοντας καὶ T[1] πρεσβυτέρους καὶ T[2] γραμματεῖς εἰς[7]

[1]23 εαν M[pt]ℵAC, Cr vs αν M[pt]B, TR
[2]24 κατηγγειλαν **M**ℵABC*[vid], Cr vs προκατηγγειλαν M[r], TR
[3]25 υιοι M[pt], TR vs οι υιοι M[pt]𝔈 (h.𝔓[45]), Cr
[4]25 εν 𝔐𝔈 (h.𝔓[45]), Cr vs – TR
[5]2 των **M** vs την εκ 𝔈 (h.𝔓[45]), TR Cr
[6]3 εθεντο M[pt]ℵB, TR Cr vs + αυτους M[pt]AC
[7]5 εις M[pt]ℵ, TR vs εν M[pt]BA, Cr

23 ⸀εξολεθρευθησεται B*AC vs 𝔐ℵ 25 ⸀[1]υμων BA vs **M**ℵ*C[vid]
25 ⸀[2]ευλογηθησονται B vs 𝔐ℵ,[Cr]; (επευλογηθησονται C; ευλογησονται A*) 26 ⸂312 ℵBC vs 𝔐A 26 °ℵBC vs 𝔐A
4 °ℵB vs 𝔐A, [Cr] 4 ⸀ως B, [Cr] vs 𝔐; (– ℵA)
5 T[1 2]τους ℵBA vs **M**

22-23 Deut. 18:15,18,19 25 Gen. 22:18; 26:4; 28:14

Ἰερουσαλήμ, **6** καὶ ⸂Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα καὶ Καϊάφαν καὶ
Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον⸃ καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους
ἀρχιερατικοῦ. **7** Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν[1] μέσῳ ἐπυνθάνοντο,
"Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε
τοῦτο ὑμεῖς?"

8 Τότε Πέτρος πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου εἶπε πρὸς
αὐτούς, "Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι ⸋τοῦ
Ἰσραήλ,⸌ **9** εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ
ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος •σέσωσται, **10** γνωστὸν
ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ ὅτι ἐν τῷ
ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε,
ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος
παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. **11** Οὗτός ἐστιν

«Ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ᾽ ὑμῶν τῶν ⸀οἰκοδομούντων,
Ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας.»

12 Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία, οὔτε[2] γὰρ
ὄνομά ἐστιν ἕτερον[3] ὑπὸ τὸν οὐρανὸν[4] τὸ δεδομένον ἐν
ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς."

The Sanhedrin Forbids Teaching in the Name of Jesus

13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ
Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί
εἰσι καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι
σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν. **14** Τὸν ⸀δὲ ἄνθρωπον βλέποντες
σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν[5] τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον
ἀντειπεῖν. **15** Κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου

[1]7 εν **M** vs + τω ℵBA, TR Cr
[2]12 ουτε M[pt], TR vs ουδε M[pt]ℵBA, Cr
[3]12 ονομα εστιν ετερον M[pt]B, TR Cr vs ονομα ετερον εστιν M[pt] A vs ετερον ονομα εστιν ℵ
[4]12 υπο τον ουρανον M[pt]ℵBA, TR Cr vs – M[pt]
[5]14 τον **M**ℵBA, TR Cr vs – M[r]

6 ⸂Αννας ο αρχιερευς και Καιαφας και Ιωαννης και Αλεξανδρος ℵBA vs 𝔐 8 ⸋ℵBA vs 𝔐 9 •σεσωται ℵA vs 𝔐B
11 ⸀οικοδομων ℵBA vs 𝔐 14 ⸀τε ℵBA vs **M**

11 Ps. 118:22

ἀπελθεῖν συνέβαλλον[1] πρὸς ἀλλήλους, **16** λέγοντες, "Τί ποιήσωμεν[2] τοῖς ἀνθρώποις τούτοις? Ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονε δι᾽ αὐτῶν, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ⸀ἀρνήσασθαι. **17** Ἀλλ᾽ ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, °ἀπειλῇ ἀπειλησώμεθα[3] αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων." **18** Καὶ καλέσαντες αὐτούς, παρήγγειλαν °αὐτοῖς τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ.

19 Ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες ⸉πρὸς αὐτοὺς εἶπον,⸊ "Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε. **20** Οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, ἃ εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν." **21** Οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολάσονται[4] αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. **22** Ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων •τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ᾽ ὃν ⸀ἐγεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

The Believers Pray for Boldness

23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον. **24** Οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἶπον, "Δέσποτα, σὺ ⸋ὁ Θεὸς⸌ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, **25** ὁ ⸆¹διὰ ⸆²στόματος Δαβὶδ[5] παιδός σου εἰπών,

---

[1]15 συνεβαλλον 𝔐 ℵBA, Cr vs συνεβαλον TR
[2]16 ποιησωμεν M^{pt}ℵBA, Cr vs ποιησομεν M^{pt}, TR
[3]17 απειλησωμεθα M^{pt}ℵBA, TR Cr vs απειλησομεθα M^{pt}
[4]21 κολασονται 𝔐 vs κολασωνται ℵA, TR Cr vs κολασωσιν B*
[5]25 Δαβιδ MℵBA, Cr vs + του M^{cvid}, TR

16 ⸀αρνεισθαι ℵBA vs 𝔐 17 °ℵBA vs 𝔐 18 °ℵBA vs 𝔐
19 ⸉312 ℵBA vs M 22 •τεσσερακοντα ℵB*A vs 𝔐
22 ⸀γεγονει B vs 𝔐ℵA 24 ⸋ℵBA vs 𝔐
25 ⸆¹του πατρος ημων ℵBA vs 𝔐
25 ⸆²Πνευματος Αγιου ℵBA vs 𝔐

«Ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη,
Καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά?
26 Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς,
Καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ
Κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.»

27 "Συνήχθησαν γὰρ ἐπ᾽ ἀληθείας[1] ἐπὶ τὸν ἅγιον Παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρῴδης τε καὶ Πόντιος Πιλᾶτος, σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς Ἰσραήλ, **28** ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλή °σου προώρισε γενέσθαι. **29** Καὶ τὰ νῦν, Κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, **30** ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε[2] εἰς ἴασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου Παιδός σου Ἰησοῦ." **31** Καὶ δεηθέντων αὐτῶν, ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες ⸂Πνεύματος Ἁγίου,⸃ καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ παρρησίας.

The Believers Have All Things Common

32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν °¹ἡ καρδία καὶ °²ἡ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν[3] ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ᾽ ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. **33** Καὶ μεγάλῃ δυνάμει[4] ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι[5] τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. **34** Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν[6] ἐν

---

[1]27 αληθειας $M^{pt vid}$, TR vs + εν τη πολει ταυτη $M^{pt vid}$ℵB, Cr vs εν τη πολει σου ταυτη A
[2]30 την χειρα σου εκτεινειν σε Mℵ*, TR [Cr] vs την χειρα σου εκτεινειν M^{c} vs την χειρα εκτεινειν σε B vs την χειρα σε εκτεινειν A vs εκτεινειν την χειρα σου 𝔭^{45vid}
[3]32 αυτων M^{pt} vs αυτω M^{pt}ℵBA TR Cr
[4]33 μεγαλη δυναμει M𝔭^{45vid}, TR vs δυναμει μεγαλη M^{r}ℵBA, Cr
[5]33 το μαρτυριον οι αποστολοι M^{pt}ℵB, TR Cr vs οι αποστολοι το μαρτυριον M^{pt}A
[6]34 τις υπηρχεν M, TR vs τις ην M^{r}ℵA, Cr vs ην τις B

28 °BA* vs 𝔐ℵ, [Cr]
31 ⸂του Αγιου Πνευματος ℵBA (του Πνευματος του Αγιου 𝔭^{45}) vs 𝔐 32 °¹ ²ℵBA vs 𝔐

25, 26 Ps. 2:1,2

αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον,
πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων **35** καὶ
ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων. ˙Διεδίδοτο δὲ
ἑκάστῳ καθότι ἄν[1] τις χρείαν εἶχεν.

36 ˹Ἰωσῆς δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρναβᾶς ἀπὸ[2] τῶν ἀπο-
στόλων (ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον "Υἱὸς παρακλήσεως"),
Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει, **37** ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ,
πωλήσας ἤνεγκε τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκε ˹παρὰ τοὺς πόδας
τῶν ἀποστόλων.

Ananias and Sapphira Lie to the Holy Spirit

5 Ἀνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι, σὺν Σαπφείρῃ[3] τῇ
γυναικὶ αὐτοῦ, ἐπώλησε κτῆμα **2** καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ
τῆς τιμῆς, ˹συνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς °αὐτοῦ, καὶ ἐνέγκας
μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν.

3 Εἶπε δὲ ᵀ Πέτρος, "Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ
Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου ψεύσασθαί σε τὸ Πνεῦμα τὸ
Ἅγιον καὶ νοσφίσασθαί σε[4] ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου?
4 Οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενε καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ
ὑπῆρχε? Τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο?
Οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ Θεῷ." **5** Ἀκούων δὲ ὁ[5]
Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξε. Καὶ
ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας °ταῦτα.
6 Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ
ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

7 Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ
αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς εἰσῆλθεν. **8** Ἀπεκρίθη δὲ ˹αὐτῇ
°ὁ Πέτρος, "Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε?"

Ἡ δὲ εἶπε, "Ναί, τοσούτου."

---

[1]35 αν M^{pt}ℵBA, TR Cr vs − M^{pt}
[2]36 απο M^{pt}ℵBA, Cr vs υπο M^{pt}, TR
[3]1 Σαπφειρη M^{pt}A, TR Cr vs Σαπφειρα M^{pt}B vs Παμφιρη ℵ*
[4]3 σε M vs − ℵBA, TR Cr
[5]5 ο 𝔐 ℵBA, Cr vs − TR

---

35 ˙διεδιδετο ℵB*A vs 𝔐   36 ˹Ιωσηφ ℵBA vs 𝔐
37 ˹προς ℵ vs 𝔐BA   2 ˹συνειδυιης BA (συνειδυης ℵ) vs 𝔐
2 °ℵBA vs 𝔐   3 ᵀο ℵBA vs M   5 °ℵ*BA vs 𝔐
8 ˹προς αυτην ℵBA vs M   8 °ℵBA vs 𝔐

9 Ὁ δὲ Πέτρος °εἶπεν πρὸς αὐτήν, "Τί ὅτι συνεφωνήθη
ὑμῖν πειράσαι τὸ Πνεῦμα Κυρίου? Ἰδού, οἱ πόδες τῶν
θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσί σε."
10 Ἔπεσε δὲ παραχρῆμα ˹παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ
ἐξέψυξεν. Εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν,
καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. **11** Καὶ
ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ᾽ ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ
πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

The Church Experiences Continuing Power

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο[1] σημεῖα
καὶ τέρατα ˢἐν τῷ λαῷ πολλά.˺ Καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν
ἅπαντες ἐν τῇ Στοᾷ Σολομῶντος.[2] **13** Τῶν δὲ λοιπῶν
οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ᾽ ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς
ὁ λαός. **14** Μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ
Κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, **15** ὥστε ˹¹κατὰ τὰς
πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ ˹²κλινῶν
καὶ ˙κραββάτων, ἵνα ἐρχομένου[3] Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ
ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. **16** Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν
πέριξ πόλεων °εἰς Ἰερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ
ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες[4] ἐθερα-
πεύοντο ἅπαντες.

The Imprisoned Apostles Escape and Witness

17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ
οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου **18** καὶ
ἐπέβαλον τὰς χεῖρας °αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ
ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. **19** Ἄγγελος δὲ Κυρίου
διὰ °τῆς νυκτὸς ˹ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγών

---

[1]12 εγινετο M^{pt}ℵBA, TR Cr vs εγενετο M^{pt}
[2]12 Σολομωντος M^{pt}𝔓45A, TR Cr vs Σολομωνος M^{pt}B vs Σαλο-
μωντος ℵ
[3]15 ερχομενου MⲈ (h.C), TR Cr vs + του M^{r}
[4]16 οιτινες Mℵ BA, TR Cr vs και M^{r}

---

9 °ℵB vs 𝔐A   10 ˹προς ℵBA vs 𝔐   12 ˢ41-3 Ⲉ (h.C) vs M
15 ˹¹και εις ℵBA vs M   15 ˹²κλιναριων ℵBA vs 𝔐
15 ˙κραβαττων ℵB*A vs 𝔐   16 °ℵBA vs 𝔐   18 °Ⲉ (h.C) vs 𝔐
19 °ℵ*BA vs 𝔐   19 ˹ανοιξας ℵA vs 𝔐B

τε αὐτοὺς εἶπε, **20** "Πορεύεσθε, καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης." **21** Ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκον.

The Apostles Again Face the Sanhedrin

Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. **22** Οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι[1] οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ, ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν, **23** λέγοντες ὅτι "Τὸ °μὲν δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας[2] ἑστῶτας ⸀πρὸ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δέ, ἔσω οὐδένα εὕρομεν!" **24** Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ τε ⸋ἱερεὺς καὶ ὁ⸌ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο.

25 Παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς[3] ὅτι "Ἰδού, οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν!" **26** Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ⸀ἤγαγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, °ἵνα μὴ λιθασθῶσιν. **27** Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ.

Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεύς, **28** λέγων, "°Οὐ παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ? Καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἰερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ᾽ ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου."

29 Ἀποκριθεὶς δὲ[4] Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον, "Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. **30** Ὁ Θεὸς τῶν

---

[1]22 υπηρεται παραγενομενοι **M**, **TR** vs παραγενομενοι υπηρεται **M**[r]**ℵBA**, **Cr**
[2]23 φυλακας **𝔐ℵBA**, **Cr** vs +εξω **TR**
[3]25 αυτοις **𝔐ℵBA**, **Cr** vs +λεγων **TR**
[4]29 δε **𝔐ℵBA Cr** vs +ο **TR**

---

23 °**ℵBA** vs **𝔐** **23** ⸀επι **ℵBA** vs **𝔐** **24** ⸋**ℵBA** vs **𝔐**
26 ⸀ηγεν **ℵB** vs **𝔐A** **26** °**ℵB** vs **𝔐A** **28** °**ℵ*BA** vs **𝔐**, [**Cr**]

πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. **31** Τοῦτον ὁ Θεὸς Ἀρχηγὸν καὶ Σωτῆρα ὕψωσε τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ⸆ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. **32** Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν °[1]αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ Πνεῦμα °[2]δὲ τὸ Ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ."

Gamaliel Gives Good Advice

33 Οἱ δὲ ἀκούσαντες[1] διεπρίοντο καὶ ⸀ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐτούς. **34** Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ °τι τοὺς ⸀ἀποστόλους ποιῆσαι.

35 Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς, "Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. **36** Πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ προσεκλήθη[2] ⸂ἀριθμὸς ἀνδρῶν⸃ ὡσεὶ[3] τετρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. **37** Μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησε λαὸν °ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ. Κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. **38** Καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ⸀ἐάσατε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ[4] ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· **39** εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστιν, οὐ δύνασθε[5] καταλῦσαι ⸀αὐτό, μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε."

---

[1]33 ακουσαντες **M**[pt]**ℵBA**, **TR Cr** vs ακουοντες **M**[pt]**𝔓**[45]
[2]36 προσεκληθη **M** vs προσεκλιθη **ℵBA**, **Cr** vs προσεκληθησαν **C*** vs προσεκολληθη **TR**
[3]36 ωσει **Mℵ***, **TR** vs ως **M**[r]**BAC**, **Cr**
[4]38 βουλη **M** vs +αυτη **M**[r]**Ɛ** (h.𝔓[45]), **TR Cr**
[5]39 δυνασθε **M**[pt]**A**, **TR** vs δυνησεσθε **M**[pt]**ℵBC**, **Cr**

---

31 ⸆του **ℵ*B**, [**Cr**] vs **𝔐A** **32** °[1]**ℵA** vs **M** (εν αυτω **B**)
32 °[2]**Ɛ** (h.C) vs **𝔐** **33** ⸀εβουλοντο **BA** vs **𝔐ℵ** **34** °**ℵBA** vs **M**
34 ⸀ανθρωπους **Ɛ** (h.C) vs **M** **36** ⸂**Ɛ** (h.𝔓[45]) vs **𝔐**
37 °**ℵBA*** vs **𝔐**; (πολυ **C***) **38** ⸀αφετε **Ɛ** (h.𝔓[45]) vs **𝔐**
39 ⸀αυτους **ℵBA** vs **MC***[vid]

40 Ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ, καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν °αὐτούς. **41** Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ κατηξιώθησαν[1] ἀτιμασθῆναι. **42** Πᾶσάν τε ἡμέραν, ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ᾽ οἶκον, οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν Χριστόν.[2]

The Disciples Choose Seven to Serve

6 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις, πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.

2 Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν, εἶπον, "Οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς, καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. **3** Ἐπισκέψασθε ⸀οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτά, πλήρεις Πνεύματος °Ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς καταστήσωμεν[3] ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. **4** Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν." **5** Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρης[4] πίστεως καὶ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, **6** οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

---

[1] 41 υπερ του ονοματος του Ιησου κατηξιωθησαν M^{pt} vs κατηξιωθησαν υπερ του ονοματος του Χριστου M^{pt} vs υπερ του ονοματος αυτου κατηξιωθησαν **TR** vs κατηξιωθησαν υπερ του ονοματος **Ϲ** (h.𝔓^{45}), **Cr**

[2] 42 Ιησουν τον Χριστον M^{pt}, **TR** vs τον Χριστον Ιησουν M^{pt}**ℵBA**, **Cr** vs τον Κυριον Ιησουν C

[3] 3 καταστησωμεν M^{pt} vs καταστησομεν M^{pt}**Ϲ** (h.𝔓^{45}), **TR Cr**

[4] 5 πληρης M^{pt}**ℵAC***, **Cr** vs πληρη M^{pt}**B**, **TR**

---

40 °**Ϲ** (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 — **3** ⸀δε **ℵB** vs 𝔐C; (δη A) — **3** °**ℵB** vs 𝔐AC*

7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὔξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἰερουσαλὴμ σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

False Witnesses Accuse Stephen of Blasphemy

8 Στέφανος δὲ πλήρης ⸀πίστεως καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. **9** Ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς Συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ. **10** Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ Πνεύματι ᾧ ἐλάλει.

11 Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι "Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωσῆν καὶ τὸν Θεόν." **12** Συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, **13** ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας, "Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ⸂ῥήματα βλάσφημα λαλῶν⸃ κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου[1] καὶ τοῦ νόμου· **14** ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωσῆς." **15** Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ⸀ἅπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

Stephen Recounts the Call of Abraham

7 Εἶπε δὲ ὁ ἀρχιερεύς, "Εἰ °ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει?" **2** Ὁ δὲ ἔφη, "Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν, **3** καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, «Ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ °ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς ⸆ γῆν ἣν ἄν σοι δείξω.» **4** Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν

---

[1] 13 αγιου **MℵA** vs + τουτου **BC**, **TR** [**Cr**]

---

8 ⸀χαριτος 𝔓^{45vid}**ℵBA** vs **M** — **13** ⸂31 **ℵBC** vs **M**; (13 A)
15 ⸀παντες **Ϲ** (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 — **1** °**Ϲ** (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
3 °B vs 𝔐ℵAC, [**Cr**] — **3** ⸆την **Ϲ** (h.𝔓^{45}) vs 𝔐

---

3 Gen. 12:1

Χαρράν. Κἀκεῖθεν,[1] μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ,
μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν
κατοικεῖτε, **5** καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ
οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτῷ εἰς
κατάσχεσιν αὐτὴν[2] καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ᾽ αὐτόν, οὐκ
ὄντος αὐτῷ τέκνου. **6** Ἐλάλησε δὲ οὕτως ὁ Θεός, ὅτι
ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ
δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια. **7** 'Καὶ
τὸ ἔθνος, ᾧ[3] ἐὰν ⸀δουλεύσωσιν, κρινῶ ἐγώ,' ⸉εἶπεν ὁ
Θεός,⸊ 'καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύσουσί
μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.' **8** Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην
περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν
αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ °¹ὁ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ
°²ὁ Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.

The Patriarchs Go Down to Egypt

9 "Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο
εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ Θεὸς μετ᾽ αὐτοῦ, **10** καὶ ἐξείλετο
αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ
κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ᾽ Αἴγυπτον καὶ ⸆ ὅλον
τὸν οἶκον αὐτοῦ. **11** Ἦλθε δὲ λιμὸς ἐφ᾽ ὅλην τὴν °γῆν
⸀¹Αἰγύπτου καὶ Χαναάν, καὶ θλῖψις μεγάλη, καὶ οὐχ
⸀²εὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. **12** Ἀκούσας
δὲ Ἰακὼβ ὄντα ⸀σῖτα ⸂ἐν Αἰγύπτῳ⸃ ἐξαπέστειλε τοὺς
πατέρας ἡμῶν πρῶτον. **13** Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνε-
γνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν

[1]4 κακειθεν M^{pt}Ͼ (h.𝔓^{45}), TR Cr vs και εκειθεν M^{pt}
[2]5 δουναι αυτω εις κατασχεσιν αυτην M^{pt}BC, Cr vs δουναι αυτην εις κατασχεσιν αυτω M^{pt}אA vs αυτω δουναι αυτην εις κατασχεσιν αυτω M^{pt} vs αυτω δουναι εις κατασχεσιν αυτην TR
[3]7 ω M^{pt}Ͼ (h.𝔓^{45}), TR Cr vs ο M^{pt}

7 ⸀δουλευσουσιν AC vs M^{vid}אB 7 ⸉231 Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
8 °¹ ² Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 10 ⸆εφ אAC, [Cr] vs MB
11 °Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 11 ⸀¹Αιγυπτον Ͼ vs 𝔐
11 ⸀²ηυρισκον B vs 𝔐אAC 12 ⸀σιτια Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
12 ⸂εις Αιγυπτον Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐

ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος °τοῦ Ἰωσήφ. **14** Ἀπο-
στείλας δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο τὸν πατέρα αὐτοῦ
Ἰακὼβ[1] καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν,[2] ἐν ψυχαῖς ἑβδο-
μήκοντα πέντε.[3] **15** ⸂Κατέβη δὲ⸃ Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον.
Καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, **16** καὶ
μετετέθησαν εἰς Συχὲμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ὃ[4]
ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἑμμόρ[5]
⸀τοῦ Συχέμ.

God Delivers Israel Through Moses

17 "Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς
⸀ὤμοσεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ
ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, **18** •ἄχρις οὗ ἀνέστη βασιλεὺς
ἕτερος ⸆ ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. **19** Οὗτος κατασοφισά-
μενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσε τοὺς πατέρας °ἡμῶν τοῦ
ποιεῖν ⸉ἔκθετα τὰ βρέφη⸊ αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζῳογονεῖ-
σθαι. **20** Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωσῆς καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ
Θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός.[6]
21 ⸂Ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν⸃ ἀνείλετο[7] ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ
ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. **22** Καὶ ἐπαιδεύθη
Μωσῆς ⸆ πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων, ἦν δὲ δυνατὸς ἐν
λόγοις καὶ[8] ἔργοις.[9] **23** Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ •τεσ-
σαρακονταετὴς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ

[1]14 τον πατερα αυτου Ιακωβ M^{pt}𝔓^{45}, TR vs Ιακωβ τον πατερα αυτου M^{pt} Ͼ, Cr
[2]14 συγγενειαν MאBA, Cr vs + αυτου M^{r}C, TR
[3]14 ψυχαις εβδομηκοντα πεντε M^{pt}Ͼ (h.𝔓^{45}), TR Cr vs εβδομηκοντα πεντε ψυχαις M^{pt}
[4]16 ο M^{pt}, TR vs ω M^{pt}Ͼ (h.𝔓^{45}), Cr
[5]16 Εμμορ M^{pt}, TR vs Εμμωρ M^{pt}Ͼ (h.𝔓^{45}), Cr
[6]20 πατρος MϾ (h.𝔓^{45}), Cr vs + αυτου TR
[7]21 ανειλετο M^{pt} vs + αυτον M^{pt}Ͼ (h.𝔓^{45}), TR Cr
[8]22 και MϾ (h.𝔓^{45}), Cr vs + εν TR
[9]22 εργοις M^{pt}, TR vs + αυτου M^{pt}Ͼ (h.𝔓^{45}), Cr

13 °Ͼ vs 𝔐𝔓^{45}, [Cr] 15 ⸂και κατεβη אAC vs 𝔐B
16 ⸀εν א*BC vs M; (του εν A)
17 ⸀ωμολογησεν Ͼ vs 𝔐; (επηγγειλατο 𝔓^{45vid}) 18 •αχρι B*C vs 𝔐אA
18 ⸆επ Αιγυπτον Ͼ vs M, [Cr] 19 °אB vs 𝔐 AC, [Cr]
19 ⸉231 Ͼ vs 𝔐𝔓^{45} 21 ⸂εκτεθεντος δε αυτου Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
22 ⸆εν אAC, [Cr] vs 𝔐B 23 •τεσσερακονταετης Ͼ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐

ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ.
24 Καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον ἠμύνατο καὶ ἐποίησεν
ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ πατάξας τὸν Αἰγύπτιον.
25 Ἐνόμιζε δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς °αὐτοῦ ὅτι ὁ Θεὸς
διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν ⸉αὐτοῖς σωτηρίαν,⸊ οἱ δὲ οὐ
συνῆκαν. **26** Τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις,
καὶ ⸀συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπών, ‘Ἄνδρες,
ἀδελφοί ἐστε °ὑμεῖς! Ἱνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους?’

27 “Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν[1] εἰπών,
«Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ᾿ ἡμᾶς[2]?
28 Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὃν τρόπον ἀνεῖλες ⸂χθὲς τὸν
Αἰγύπτιον⸃?’» **29** Ἔφυγε δὲ Μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ
ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο.

30 “Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν •τεσσαράκοντα, ὤφθη αὐτῷ
ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ Ὄρους Σινᾶ ἄγγελος °Κυρίου ἐν φλογὶ
πυρὸς βάτου. **31** Ὁ δὲ Μωσῆς ἰδὼν ἐθαύμαζε[3] τὸ ὅραμα·
προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ
Κυρίου ⸋πρὸς αὐτόν,⸌ **32** «Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου,
ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ⸋¹ὁ Θεὸς⸌ Ἰσαὰκ καὶ ⸋²ὁ Θεὸς⸌
Ἰακώβ.’» Ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωσῆς οὐκ ἐτόλμα
κατανοῆσαι. **33** «Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος, ‘Λῦσον τὸ ὑπόδημα
τῶν ποδῶν σου, ὁ γὰρ τόπος ⸀ἐν ᾧ ἕστηκας γῆ ἁγία ἐστίν.
34 Ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ,
καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι
αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο, ⸀ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον.’»
35 Τοῦτον τὸν Μωσῆν ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες, «Τίς σε

[1]27 αυτον 𝐌Є (h.𝔓45), TR Cr vs τουτον Mʳ
[2]27 ημας Mpt, TR vs ημων MptЄ (h.𝔓45), Cr
[3]31 εθαυμαζε(ν) 𝐌א, Cr vs εθαυμασε(ν) MʳBAC, TR

25 °אB vs 𝔐AC, [Cr]   25 ⸉Є (h.𝔓45) vs 𝔐
26 ⸀συνηλλασσεν אBC vs 𝔐A
26 °Є (h.𝔓45) vs 𝐌
28 ⸂εχθες τον Αιγυπτιον אB*C vs 𝔐; (τον Αιγυπτιον χθες A)
30 •τεσσερακοντα Є (h.𝔓45) vs 𝔐   30 °Є (h.𝔓45) vs 𝔐
31 ⸋אBA vs 𝔐C   32 ⸋1 2Є (h.𝔓45) vs 𝔐
33 ⸀εφ Є vs 𝔐   34 ⸀αποστειλω Є (h.𝔓45) vs 𝔐

27,28 Gen. 15:14   32 Ex. 3:6,15   33,34 Ex. 3:5,7,8,10

κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν[1]?’» Τοῦτον ὁ Θεὸς ⸆ ἄρ-
χοντα[2] καὶ λυτρωτὴν ⸀¹ἀπέστειλεν ⸀²ἐν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ
ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. **36** Οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς
ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ[3] καὶ ἐν
Ἐρυθρᾷ Θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη •τεσσαράκοντα.

Israel Rebels Against God

37 “Οὗτός ἐστιν ὁ[4] Μωσῆς ὁ ⸀εἰπὼν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ,
«Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει °Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν[5] ἐκ τῶν
ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ.[6]» **38** Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν
τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος
αὐτῷ ἐν τῷ Ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο
λόγια[7] ζῶντα δοῦναι ἡμῖν, **39** ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι
γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν ἀλλ᾿ ἀπώσαντο καὶ ἐστρά-
φησαν τῇ καρδίᾳ[8] αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, **40** εἰπόντες τῷ
Ἀαρών, «Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ προπορεύσονται ἡμῶν·
ὁ γὰρ Μωσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου,
οὐκ οἴδαμεν τί ⸀γέγονεν αὐτῷ.» **41** Καὶ ἐμοσχοποίησαν
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ,
καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν.
42 Ἔστρεψε δὲ ὁ Θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν
τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν Βίβλῳ
τῶν Προφητῶν,

[1]35 δικαστην Mpt𝔓45BA, TR Cr vs + εφ ημας Mpt vs + εφ ημων אC
[2]35 αρχοντα 𝐌אBC, TR Cr vs αρχηγον MʳA
[3]36 Αιγυπτω 𝔐Є (h.𝔓45), Cr vs Αιγυπτου TR
[4]37 ο MptЄ (h.𝔓45), TR Cr vs − Mpt
[5]37 ημων 𝐌 vs − Є (h.𝔓45), Cr vs υμων TR
[6]37 εμε 𝐌אBA, Cr vs + αυτου ακουσεσθε MʳC, TR
[7]38 λογια MptЄ, TR Cr vs λογον Mpt
[8]39 τη καρδια 𝐌 vs ταις καρδιαις TR vs εν ταις καρδιαις Є, Cr

35 ⸆και B, [Cr] vs 𝔐א*AC   35 ⸀¹απεσταλκεν אBA vs 𝔐C
35 ⸀²συν BAC vs 𝔐א   36 •τεσσερακοντα Є (h.𝔓45) vs 𝔐; (μ 𝔓45)
37 ⸀ειπας Є (h.𝔓45) vs 𝔐   37 °אBA vs 𝔐C
40 ⸀εγενετο Є (h.𝔓45) vs 𝔐

35 Ex. 2:14   37 Deut. 18:15   40 Ex. 32:1,23

«Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι
Ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ[1]?
43 Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ
Καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ °ὑμῶν Ῥεμφάν,[2]
Τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς·
Καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.»

God's True Tabernacle

44 "Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν[3] τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν
τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωσῇ ποιῆσαι
αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει,[4] **45** ἣν καὶ εἰσήγαγον
διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατα-
σχέσει τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῶσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου
τῶν πατέρων ἡμῶν ἕως τῶν ἡμερῶν Δαβίδ, **46** ὃς εὗρε
χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ
ʳΘεῷ Ἰακώβ. **47** Σολομῶν δὲ ʳᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον.
48 Ἀλλ' οὐχ ὁ Ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις °ναοῖς κατοικεῖ·
καθὼς ὁ προφήτης λέγει,

49 «Ὁ οὐρανός μοι θρόνος,
Ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου·
Ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει Κύριος,
Ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου?
50 Οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα[5]?»

---

[1]42 ετη τεσσαρακοντα εν τη ερημω οικος Ισραηλ **M**, **TR** (τεσσερακοντα for τεσσαρακοντα ℵC, **Cr**) vs εν τη ερημω ετη τεσσαρακοντα οικος Ισραηλ M' vs ετη τεσσερακοντα οικος Ισραηλ B* vs εν τη ερημω οικος Ισραηλ ετη τεσσερακοντα A
[2]43 Ρεμφαν M[pt], **TR** vs Ρεφαν M[pt]C vs Ρεφφαν M[pt] vs Ραιφαν A, **Cr** vs Ρομφα B vs Ρομφαν ℵ*
[3]44 ην **MG** (h.𝔭[45]), **Cr** vs + εν **TR**
[4]44 εωρακει M[pt]G (h.𝔭[45]), **TR Cr** vs εωρακεν M[pt]
[5]50 ταυτα παντα M[pt]ℵB, **TR Cr** vs παντα ταυτα M[pt]AC

43 °B vs 𝔐ℵAC, [**Cr**]   46 ʳοικω ℵ*B vs 𝔐AC
47 ʳοικοδομησεν B* vs 𝔐ℵAC   48 °G (h.𝔭[45]) vs 𝔐

42,43 Amos 5:25-27   49,50 Is. 66:1,2

Stephen Accuses Israel of Resisting the Holy Spirit

51 "Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι ʳτῇ καρδίᾳˀ καὶ τοῖς
ὠσίν! Ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ
πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. **52** Τίνα τῶν προφητῶν οὐκ
ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν? Καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκα-
ταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Δικαίου οὗ νῦν
ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς ʳγεγένησθε, **53** οἵτινες ἐλάβετε
τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε."

Stephen Is Martyred

54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις
αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. **55** Ὑπάρχων
δὲ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανόν,
εἶδε δόξαν Θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ,
56 καὶ εἶπεν, "Ἰδού, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ʳἀνεῳγμένους
καὶ τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ Θεοῦ!"
57 Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν
καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, **58** καὶ ἐκβαλόντες
ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν. Καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο
τὰ ἱμάτια[1] παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου.
59 Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον ἐπικαλούμενον καὶ
λέγοντα, "Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου." **60** Θεὶς δὲ
τὰ γόνατα, ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ, "Κύριε, μὴ στήσῃς
αὐτοῖς ˢτὴν ἁμαρτίαν ταύτην.ˀ" Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.

Saul Persecutes the Church

8 Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.
Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ
τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες δὲ[2]
διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας

---

[1]58 ιματια M[pt] vs + αυτων M[pt]ℵAC, **TR Cr** vs + εαυτων B
[2]1 δε 𝔐BC, **Cr** vs τε A, **TR** vs − ℵ*

51 ʳκαρδιαις AC (ταις καρδιαις ℵ; καρδιας B) vs 𝔐
52 ʳεγενεσθε G vs **M**   56 ʳδιηνοιγμενους G (h.𝔭[45]) vs 𝔐
60 ˢ312 BAC vs 𝔐ℵ

πλὴν τῶν ἀποστόλων. **2** Συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον
ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ⸀ἐποιήσαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ᾽
αὐτῷ. **3** Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς
οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας
παρεδίδου εἰς φυλακήν.

Philip Preaches Christ in Samaria

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν
λόγον. **5** Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς ᵀπόλιν τῆς Σαμαρείας,
ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. **6** Προσεῖχόν τε[1] οἱ ὄχλοι
τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ
ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. **7** ⸀1Πολλῶν
γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα βοῶντα φωνῇ
μεγάλῃ[2] ⸀2ἐξήρχετο, πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ
ἐθεραπεύθησαν. **8** ⸂1Καὶ ἐγένετο⸃ ⸂2χαρὰ μεγάλη⸃ ἐν τῇ
πόλει ἐκείνῃ.

Simon Is Converted and Baptized

9 Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει
μαγεύων καὶ ⸀ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναί
τινα ἑαυτὸν μέγαν, **10** ᾧ προσεῖχον[3] ἀπὸ μικροῦ ἕως
μεγάλου, λέγοντες, "Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ
ᵀμεγάλη." **11** Προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς
μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς. **12** Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ
Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ °τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ
καὶ τοῦ ὀνόματος[4] Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε
καὶ γυναῖκες. **13** Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ

---

[1] 6 τε Mpt, TR vs δε MptϹ (h.𝔓45), Cr
[2] 7 φωνη μεγαλη 𝔐Ϲ (h.𝔓45), Cr vs μεγαλη φωνη TR
[3] 10 προσειχον M vs + παντες Ϲ (h.𝔓45), TR Cr
[4] 12 ονοματος 𝔐Ϲ (h.𝔓45), Cr vs + του TR

---

2 ⸀εποιησαν Ϲ (h.𝔓45) vs M
5 ᵀτην ℵBA, [Cr] vs 𝔐C
7 ⸀1πολλοι Ϲ (h.𝔓45) vs 𝔐
7 ⸀2εξηρχοντο Ϲ (h.𝔓45) vs M
8 ⸂1εγενετο δε Ϲ (h.𝔓45) vs 𝔐
8 ⸂2πολλη χαρα Ϲ (h.𝔓45) vs 𝔐
9 ⸀εξιστανων Ϲ (h.𝔓45) vs 𝔐
10 ᵀκαλουμενη Ϲ (h.𝔓45) vs 𝔐
12 °Ϲ (h.𝔓45) vs 𝔐

βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε
δυνάμεις καὶ σημεῖα[1] γινόμενα,[2] ἐξίστατο.

Simon Sins Grievously

14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι
δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπέστειλαν
πρὸς αὐτοὺς °τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην, **15** οἵτινες
καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσι
Πνεῦμα Ἅγιον· **16** ⸀οὔπω γὰρ ἦν ἐπ᾽ οὐδενὶ αὐτῶν
ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ
ὄνομα τοῦ Χριστοῦ[3] Ἰησοῦ. **17** Τότε ⸀ἐπετίθουν τὰς χεῖρας
ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον Πνεῦμα Ἅγιον.

18 Θεασάμενος[4] δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν
χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ Πνεῦμα ⸋τὸ Ἅγιον,⸌
προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, **19** λέγων, "Δότε κἀμοὶ τὴν
ἐξουσίαν ταύτην ἵνα ᾧ ἐὰν[5] ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ
Πνεῦμα Ἅγιον."

20 Πέτρος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν, "Τὸ ἀργύριόν σου σὺν
σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας
διὰ χρημάτων κτᾶσθαι! **21** Οὐκ ἔστι σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος
ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. Ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα
ἐνώπιον[6] τοῦ Θεοῦ. **22** Μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας
σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ ⸀Θεοῦ εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ
ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. **23** Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ
σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα."

24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπε, "Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ
ἐμοῦ πρὸς τὸν Κύριον ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ᾽ ἐμὲ ὧν
εἰρήκατε."

---

[1] 13 δυναμεις και σημεια M vs σημεια και δυναμεις μεγαλας Ϲ (h.𝔓45), TR Cr
[2] 13 γινομενα M vs γινομενας ℵBA, TR Cr vs – C
[3] 16 Χριστου Mpt vs Κυριου MptϹ (h.𝔓45), TR Cr
[4] 18 θεασαμενος M, TR vs ιδων M'Ϲ (h.𝔓45), Cr
[5] 19 εαν MptϹ (h.𝔓45), TR Cr vs αν Mpt
[6] 21 ενωπιον Mpt, TR vs εναντιον MptC vs εναντι ℵBA, Cr

---

14 °Ϲ (h.𝔓45) vs M
16 ⸀ουδεπω Ϲ (h.𝔓45) vs M
17 ⸀επετιθεσαν ℵA (επιτιθοσαν B; επιτιθεισαν C) vs M𝔓45
18 ⸋ℵB vs 𝔐𝔓45AC
22 ⸀Κυριου Ϲ (h.𝔓45) vs M

25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι[1] καὶ λαλήσαντες τὸν
λόγον τοῦ Κυρίου, ⸀¹ὑπέστρεψαν εἰς •Ἰερουσαλήμ, πολλάς
τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν ⸀²εὐηγγελίσαντο.

Philip Preaches Christ to an Ethiopian Eunuch

26 Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλησε πρὸς Φίλιππον, λέγων,
"Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν
καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν
ἔρημος." 27 Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδού, ἀνὴρ Αἰθίοψ
εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης °τῆς βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς
ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων
εἰς Ἰερουσαλήμ, 28 ἦν τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ
τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκε[2] τὸν προφήτην
Ἠσαΐαν. 29 Εἶπε δὲ τὸ Πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ, "Πρόσελθε καὶ
κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ."
30 Προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγι-
νώσκοντος ⸉τὸν προφήτην Ἠσαΐαν,⸊ καὶ εἶπεν, "Ἆρά γε
γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις?"
31 Ὁ δὲ εἶπε, "Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην ἐὰν μή τις
⸂ὁδηγήσῃ με⸃?" Παρεκάλεσέ τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα
καθίσαι σὺν αὐτῷ. 32 Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς Γραφῆς ἣν ἀνε-
γίνωσκεν ἦν αὕτη·

«Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη,
Καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείραντος[3] αὐτὸν ἄφωνος,
Οὕτως[4] οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.

[1]25 διαμαρτυραμενοι M^{pt}BAC, TR Cr vs διαμαρτυρομενοι M^{pt}א
[2]28 και ανεγινωσκε(ν) MBC, TR Cr vs ανεγινωσκε(ν) M^{c}א* vs ανεγινωσκεν τε A
[3]32 κειραντος M^{pt}אAC, Cr vs κειροντος M^{pt}B, TR
[4]32 ουτως M^{pt}Є (h.𝔓^{45}), TR Cr vs ουτος M^{pt}

25 ⸀¹υπεστρεφον אBA vs 𝔐C
25 •Ιεροσολυμα Є (h.𝔓^{45}) vs M
25 ⸀²ευηγγελιζοντο Є (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
27 °Є (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
30 ⸉312 Є (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
31 ⸂οδηγησει με א (οδαγησει με B*; με οδηγησει C) vs 𝔐A

33 Ἐν τῇ ταπεινώσει °¹αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη·
Τὴν °²δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται?
Ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.»

34 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπε, "Δέομαί
σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο? Περὶ ἑαυτοῦ
ἢ περὶ ἑτέρου τινός?" 35 Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ
στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γραφῆς ταύτης,
εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. 36 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο
κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ, καί φησιν ὁ εὐνοῦχος,
"Ἰδού, ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι?"[1] 38 Καὶ ἐκέλευσε
στῆναι τὸ ἅρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ
τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. 39 Ὅτε
δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, Πνεῦμα Κυρίου ἥρπασε τὸν
Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος·
ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. 40 Φίλιππος δὲ
εὑρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς
πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

Saul Is Converted on the Damascus Road

9 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς
τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ,
2 ᾐτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς
συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ τῆς Ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας
τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἰερουσαλήμ. 3 Ἐν
δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ,
⸂¹καὶ ἐξαίφνης⸃ ⸂²περιήστραψεν αὐτὸν φῶς⸃ ⸀ἀπὸ τοῦ

[1]36 βαπτισθηναι 𝔐Є, Cr vs + (verse 37) ειπε δε ο Φιλιππος ει πιστευεις εξ ολης της καρδιας εξεστιν αποκριθεις δε ειπε πιστευω τον Υιον του Θεου ειναι τον Ιησουν Χριστον TR

33 °¹ אAB vs 𝔐C, [Cr]
33 °² Є (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
3 ⸂¹εξαιφνης τε Є (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
3 ⸂² αυτον περιηστραψεν φως אB (περιστραψεν C*) vs 𝔐; (αυτον φως περιεστραψεν A^{*vid})
3 ⸀εκ Є vs M𝔓^{45}

32,33 Is.53:7,8

οὐρανοῦ, 4 καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε φωνὴν
λέγουσαν αὐτῷ, "Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις?"
5 Εἶπε δέ, "Τίς εἶ, Κύριε?"
Ὁ δὲ ⸋Κύριος εἶπεν,⸌ "Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώ-
κεις. 6 Ἀλλὰ[1] ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ
λαληθήσεταί σοι ⸆ τί σε δεῖ ποιεῖν." 7 Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ
συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν ἐνεοί,[2] ἀκούοντες μὲν τῆς
φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. 8 Ἠγέρθη δὲ °ὁ Σαῦλος
ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεῳγμένων τε[3] τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ,
⸀οὐδένα ἔβλεπε· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς
Δαμασκόν. 9 Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ
ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

Ananias Baptizes Saul

10 Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ
εἶπε πρὸς αὐτὸν ⸉ὁ Κύριος ἐν ὁράματι,⸊ "Ἀνανία!"
Ὁ δὲ εἶπεν, "Ἰδοὺ ἐγώ, Κύριε."
11 Ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτόν, "Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ
τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεῖαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ
Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται,
12 καὶ εἶδεν ⸂ἐν ὁράματι ἄνδρα⸃ ⸉ὀνόματι Ἀνανίαν⸊
εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ ⸀χεῖρα ὅπως ἀναβλέψῃ."
13 Ἀπεκρίθη δὲ[4] Ἀνανίας, "Κύριε, ⸀ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν
περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ⸉ἐποίησε τοῖς ἁγίοις
σου ἐν Ἱερουσαλήμ·⸊ 14 καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν
ἀρχιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά
σου."

[1]6 αλλα 𝔐Є, Cr vs + σκληρον σοι προς κεντρα λακτιζειν τρεμων τε και θαμβων ειπε Κυριε τι με θελεις ποιησαι και ο Κυριος προς αυτον, TR
[2]7 ενεοι M^{pt}Є (h.$\mathfrak{P}^{45}$), Cr vs εννεοι M^{pt}, TR
[3]8 τε M vs δε Є (h.$\mathfrak{P}^{45}$), TR Cr
[4]13 δε 𝔐Є (h.$\mathfrak{P}^{45}$), Cr vs + ο TR

5 ⸋BAC vs 𝔐; (ειπεν א) 6 ⸆ο Є (h.$\mathfrak{P}^{45}$) vs 𝔐
8 °Є (h.$\mathfrak{P}^{45}$) vs 𝔐 8 ⸀ουδεν אBA* vs 𝔐C
10 ⸉3412 Є (h.$\mathfrak{P}^{45}$) vs M 12 ⸂312 BC, [Cr] vs 𝔐; (3 אA)
12 ⸉Є (h.$\mathfrak{P}^{45}$) vs 𝔐 12 ⸀τας χειρας B (χειρας א*AC), [Cr] vs 𝔐
13 ⸀ηκουσα Є (h.$\mathfrak{P}^{45}$) vs 𝔐 13 ⸉2-4156 אBC vs 𝔐; (2-61 A)

15 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος, "Πορεύου, ὅτι σκεῦος
ἐκλογῆς ⸉μοί ἐστιν⸊ οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου
ἐνώπιον ἐθνῶν ⸆ καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ· 16 ἐγὼ
γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου
παθεῖν."
17 Ἀπῆλθε δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ
ἐπιθεὶς ἐπ᾿ αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπε, "Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ
Κύριος ἀπέσταλκέ με,[1] ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου,
ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς Πνεύματος Ἁγίου." 18 Καὶ
εὐθέως ἀπέπεσον ⸉ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ⸊ ⸀ὡσεὶ
λεπίδες, ἀνέβλεψέ τε καὶ[2] ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, 19 καὶ
λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν.

Saul Preaches Christ in Damascus

Ἐγένετο δὲ ⸋ὁ Σαῦλος⸌ μετὰ τῶν[3] ἐν Δαμασκῷ μαθη-
τῶν ἡμέρας τινάς. 20 Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς
ἐκήρυσσε τὸν Χριστὸν[4] ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.
21 Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον, "Οὐχ
οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ⸀ἐν Ἰερουσαλὴμ τοὺς ἐπικα-
λουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐλήλυθε[5]
ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς?"
22 Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο καὶ •συνέχυνε °τοὺς
Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι
οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός.

Saul Escapes Death

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο
οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· 24 ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ

[1]17 με M vs + Ιησους Є, TR Cr
[2]18 τε και M^{pt}BA, Cr vs τε παραχρημα και M^{pt}, TR vs δε και א vs – $\mathfrak{P}^{45vid}$
[3]19 των M^{pt}Є (h.$\mathfrak{P}^{45}$), TR Cr vs + οντων M^{pt}
[4]20 Χριστον M^{pt}, TR vs Ιησουν M^{pt}Є, Cr
[5]21 εληλυθε M vs εληλυθει Є (h.$\mathfrak{P}^{45}$), TR Cr

15 ⸉Є (h.$\mathfrak{P}^{45}$) vs M 15 ⸆τε Є (h.$\mathfrak{P}^{45}$) vs 𝔐
18 ⸉41-3 $\mathfrak{P}^{45vid}$BA vs 𝔐אC 18 ⸀ως Є vs 𝔐C
19 ⸋Є (h.$\mathfrak{P}^{45}$) vs M 21 ⸀εις אA vs 𝔐BC
22 •συνεχυννεν אB*C vs 𝔐A 22 °א*B vs 𝔐AC, [Cr]

ἐπιβουλὴ αὐτῶν. ⸀1Παρετήρουν ⸀2τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι· **25** λαβόντες δὲ ⸂αὐτὸν οἱ μαθηταὶ⸃ νυκτός, ⸉καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους,⸊ ⸆ χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

Barnabas Introduces Saul at Jerusalem

26 Παραγενόμενος δὲ ⸋ὁ Σαῦλος⸌ ἐν[1] Ἰερουσαλήμ, ⸀ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ μαθητής. **27** Βαρναβᾶς δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν Κύριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. **28** Καὶ ἦν μετ᾽ αὐτῶν εἰσπορευόμενος[2] εἰς[3] Ἰερουσαλήμ, **29** °καὶ παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ,[4] ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν.[5] **30** Ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισάρειαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν[6] εἰς Ταρσόν.

The Church at Peace and Growing

31 ⸂1Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι⸃ καθ᾽ ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας ⸀1εἶχον εἰρήνην ⸂2οἰκοδομούμεναι, καὶ πορευόμεναι⸃ τῷ φόβῳ τοῦ Κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ⸀2ἐπληθύνοντο.

---

[1]26 εν **M** vs εις **Є**, TR Cr
[2]28 εισπορευομενος Mpt vs + και εκπορευομενος MptЄ (h.𝔭45), TR Cr
[3]28 εις **M**Є (h.𝔭45), Cr vs εν Mr, TR
[4]29 Κυριου Ιησου **M**, TR vs Ιησου MrC vs Κυριου ℵ*BA, Cr
[5]29 αυτον ανελειν Mpt, TR vs ανελειν αυτον MptЄ (h.𝔭45), Cr
[6]30 αυτον **M**ℵBC, TR Cr vs − MrA

---

24 ⸀1παρετηρουντο Є (h.𝔭45) vs **M** 24 ⸀2δε και Є (h.𝔭45) vs **M**
25 ⸂οι μαθηται αυτου Є (h.𝔭45) vs 𝔐 25 ⸉2-41 Є (h.𝔭45) vs 𝔐
25 ⸆αυτον Є vs 𝔐 26 ⸋Є (h.𝔭45) vs 𝔐
26 ⸀επειραζεν Є (h.𝔭45) vs 𝔐
29 °Є (h.𝔭45) vs 𝔐 31 ⸂1η μεν ουν εκκλησια Є (h.𝔭45) vs 𝔐
31 ⸀1ειχεν Є (h.𝔭45) vs 𝔐
31 ⸂2οικοδομουμενη και πορευομενη Є (h.𝔭45) vs 𝔐
31 ⸀2επληθυνετο Є (h.𝔭45) vs 𝔐

Peter Heals Aeneas

32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας ⸀Λύδδαν. **33** Εὗρε δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα ⸉Αἰνέαν ὀνόματι⸊ ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραββάτῳ,[1] ὃς ἦν παραλελυμένος. **34** Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, "Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦς °ὁ Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ." Καὶ εὐθέως ἀνέστη. **35** Καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ⸀Λύδδαν καὶ τὸν Ἀσσάρωνα,[2] οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον.

Peter Restores Dorcas to Life

36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά,[3] ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ⸉ἀγαθῶν ἔργων⸊ καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. **37** Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ⸂αὐτὴν ἔθηκαν⸃ ἐν ὑπερῴῳ. **38** Ἐγγὺς δὲ οὔσης ⸀1Λύδδης τῇ Ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἀπέστειλαν[4] πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες μὴ ⸀2ὀκνῆσαι διελθεῖν ἕως ⸀3αὐτῶν. **39** Ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ᾽ αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς.

---

[1]33 κραββατω Mpt, TR vs κραβατω Mpt vs κραβαττον B*AC, Cr vs κραβακτου ℵ*
[2]35 Ασσαρωνα **M** vs Σαρωνα BC, Cr vs Σαρρωνα ℵA vs Σαρωναν 𝔭45, TR
[3]36 Ταβιθα MptℵA, TR Cr vs Ταβηθα Mpt vs Ταβειθα 𝔭45BC
[4]38 απεστειλαν **M** vs + δυο ανδρας Є, TR Cr

---

32 ⸀Λυδδα ℵBA vs 𝔐C 33 ⸉Є (h.𝔭45) vs **M**
34 °ℵB*C vs 𝔐A 35 ⸀Λυδδα ℵBA vs 𝔐C
36 ⸉𝔭45BC vs 𝔐ℵA 37 ⸂21 ℵ*A, [Cr] vs 𝔐𝔭45C; (2 B)
38 ⸀1Λυδδας ℵ*B*C vs 𝔐; (Λυδδα A; Λυνδα 𝔭45vid)
38 ⸀2οκνησης ℵBA vs 𝔐𝔭45C* 38 ⸀3ημων ℵBA vs 𝔐𝔭45vidC*

40 Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος ᵀθεὶς τὰ γόνατα
προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπε,
"Ταβιθά,[1] ἀνάστηθι." Ἡ δὲ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς,
καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον, ἀνεκάθισε. 41 Δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα,
ἀνέστησεν αὐτήν, φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας,
παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. 42 Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ'
ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ˢπολλοὶ ἐπίστευσαν˥ ἐπὶ τὸν Κύριον.
43 Ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν[2] ἐν Ἰόππῃ
παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

Cornelius Sends a Delegation to Peter

10 Ἀνὴρ δέ τις °ἦν ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος,
ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης[3] τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς,
2 εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ, ποιῶν °τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ καὶ
δεόμενος τοῦ Θεοῦ διὰ παντός.
3 Εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς ὡσεὶ ᵀ ὥραν ἐνάτην[4] τῆς
ἡμέρας ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ
εἰπόντα αὐτῷ, "Κορνήλιε!"
4 Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπε, "Τί
ἐστι, Κύριε?"
Εἶπε δὲ αὐτῷ, "Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου
ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ʳἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. 5 Καὶ νῦν
πέμψον ˢεἰς Ἰόππην ἄνδρας˥ καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα ᵀ
τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον·[5] 6 οὗτος ξενίζεται παρά τινι

---

[1]40 Ταβιθα M^pt ℵAC, TR Cr vs Ταβηθα M^pt vs Ταβειθα B
[2]43 ημερας ικανας μειναι αυτον M, TR vs αυτον ημερας ικανας μειναι Mʳ A vs ημερας ικανας μειναι ℵ*B, Cr vs ημερας τινας μειναι αυτον C
[3]1 σπειρης MℵAC, TR Cr vs σπειρας Mʳ B
[4]3 ενατην MЄ (h.𝔓45), Cr vs εννατην Mʳ, TR
[5]5 τον επικαλουμενον Πετρον M vs ος επικαλειται Πετρος Mʳ Є (h.𝔓45), TR Cr

---

40 ᵀκαι Є vs M 42 ˢЄ (h.𝔓45) vs 𝔐 1 °Є (h.𝔓45) vs M
2 °Є (h.𝔓45) vs 𝔐 3 ᵀπερι Є (h.𝔓45) vs M
4 ʳεμπροσθεν ℵBA vs 𝔐C 5 ˢ312 Є (h.𝔓45) vs M
5 ᵀτινα BAC vs Mℵ

Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν."[1] 7 Ὡς δὲ
ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ[2] λαλῶν ʳτῷ Κορνηλίῳ,˥ φωνήσας
δύο τῶν οἰκετῶν °αὐτοῦ καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν
προσκαρτερούντων αὐτῷ, 8 καὶ ἐξηγησάμενος ˢαὐτοῖς
ἅπαντα,˥ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν[3] Ἰόππην.

Peter Sees a Vision on the Housetop

9 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει
ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι
περὶ ὥραν ἕκτην. 10 Ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελε
γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ ʳ¹ἐκείνων, ʳ²ἐπέπεσεν
ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις, 11 καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμέ-
νον, καὶ ʳκαταβαῖνον ἐπ' αὐτὸν˥ σκεῦός τι ὡς ὀθόνην
μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς □δεδεμένον, καὶ\ καθιέμενον
ἐπὶ τῆς γῆς, 12 ἐν ᾧ ὑπῆρχε πάντα τὰ τετράποδα
ʳτῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ˥ καὶ °τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ.
13 Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν, "Ἀναστάς, Πέτρε,
θῦσον καὶ φάγε!"
14 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε, "Μηδαμῶς, Κύριε! Ὅτι οὐδέποτε
ἔφαγον πᾶν κοινὸν ʳἢ ἀκάθαρτον."
15 Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν, "Ἃ ὁ Θεὸς
ἐκαθάρισε, σὺ μὴ κοίνου." 16 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ
ʳπάλιν ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.

Cornelius' Delegates Summon Peter

17 Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη τὸ
ὅραμα ὃ εἶδε, °καὶ ἰδού, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι

---

[1]6 θαλασσαν 𝔐Є (h.𝔓45), Cr vs +ουτος λαλησει σοι τι σε δει ποιειν TR
[2]7 ο MЄ (h.𝔓45), TR Cr vs −M^c
[3]8 την MЄ (h.𝔓45), TR Cr vs −M^c

---

7 ʳαυτω Є (h.𝔓45) vs M 7 °Є (h.𝔓45) vs 𝔐 8 ˢℵBA vs 𝔐C
10 ʳ¹αυτων Є vs M 10 ʳ²εγενετο Є vs M; (ηλθεν 𝔓45)
11 ʳ1 ℵBA vs M; (− 𝔓45) 11 □ℵBA vs 𝔐
12 ʳκαι ερπετα της γης ℵBA vs M 12 °ℵBA vs 𝔐C*
14 ʳκαι Є vs 𝔐C 16 ʳευθυς Є vs 𝔐; (−𝔓45) 17 °Є vs 𝔐C

ἀπὸ[1] τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες[2] τὴν οἰκίαν ⸆ Σίμω-
νος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, **18** καὶ φωνήσαντες
ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε
ξενίζεται.
19 Τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμουμένου[3] περὶ τοῦ ὁράματος,
εἶπεν ⸂αὐτῷ τὸ Πνεῦμα,⸃ "Ἰδού, ἄνδρες[4] ⸀ζητοῦσί σε.
20 Ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν
διακρινόμενος, ⸀διότι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς."
21 Καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας,[5] εἶπεν,[6]
"Ἰδού, ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι᾽ ἣν πάρεστε?"
22 Οἱ δὲ εἶπον, "Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος
καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ
ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου
μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα
παρὰ σοῦ." **23** Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισε.

Peter Meets Cornelius

Τῇ δὲ ἐπαύριον ⸆ ⸋ὁ Πέτρος⸌ ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς, καί
τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ[7] Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ.
24 ⸂Καὶ τῇ⸃ ἐπαύριον ⸀εἰσῆλθον εἰς τὴν Καισάρειαν. Ὁ δὲ
Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς
συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. **25** Ὡς δὲ
ἐγένετο τοῦ[8] εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ
Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας, προσεκύνησεν.

---

[1]17 απο M^{pt}AC, TR vs υπο M^{pt}אB, Cr
[2]17 διερωτησαντες MⲈ, TR Cr vs + και μαθοντες M^{c}
[3]19 διενθυμουμενου 𝔐Ⲉ (h.𝔓^{45}), Cr vs ενθυμουμενου TR
[4]19 ανδρες M^{pt} vs + τρεις M^{pt}אAC, TR Cr vs + δυο B
[5]21 τους ανδρας 𝔐𝔓^{45vid}אBA, Cr vs αυτους C* vs + τους απεσταλμενους απο του Κορνηλιου προς αυτον TR
[6]21 ειπεν MⲈ (h.𝔓^{45}), TR Cr vs + προς αυτους M^{c}
[7]23 απο 𝔐Ⲉ (h.𝔓^{45}), Cr vs + της TR
[8]25 του 𝔐Ⲉ (h.𝔓^{45}), Cr vs − TR

---

17 ⸆του Ⲉ vs M 19 ⸂23 B vs 𝔐𝔓^{45vid}, [Cr], (231 אAC)
19 ⸀ζητουντες אB vs 𝔐𝔓^{45}AC 20 ⸀οτι Ⲉ vs M
23 ⸆αναστας Ⲉ vs M 23 ⸋אBA vs 𝔐C
24 ⸂τη δε Ⲉ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 24 ⸀εισηλθεν B vs 𝔐אAC

26 Ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτόν,[1] λέγων, "Ἀνάστηθι!
⸂Κἀγὼ αὐτὸς⸃ ἄνθρωπός εἰμι." **27** Καὶ συνομιλῶν αὐτῷ
εἰσῆλθε, καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, **28** ἔφη τε
πρὸς αὐτούς, "Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ
Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· ⸂καὶ ἐμοὶ⸃
ὁ Θεὸς ἔδειξε μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν
ἄνθρωπον· **29** διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθείς.
Πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με?"
30 Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη, "Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι
ταύτης τῆς ὥρας ἤμην ⸋νηστεύων, καὶ⸌ τὴν ἐνάτην °ὥραν
προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδού, ἀνὴρ ἔστη
ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ **31** καὶ φησί, 'Κορνήλιε,
εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου
ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. **32** Πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην
καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος
ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν· ⸋ὃς
παραγενόμενος λαλήσει σοι.⸌ **33** Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα
πρὸς σέ, σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. Νῦν οὖν
πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα
τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ ⸀Θεοῦ."

Peter Preaches Peace to Cornelius' House

34 Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν, "Ἐπ᾽ ἀληθείας
καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης ὁ Θεός,
35 ἀλλ᾽ ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργα-
ζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστι. **36** Τὸν λόγον
°ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, εὐαγγελιζόμενος
εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ — οὗτός ἐστι πάντων Κύριος —
37 ὑμεῖς οἴδατε, τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ᾽ ὅλης τῆς
Ἰουδαίας, ⸀ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ
βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης, Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ
•Ναζαρέτ, **38** ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ

---

[1]26 ηγειρεν αυτον M^{pt}Ⲉ (h.𝔓^{45}), Cr vs αυτον ηγειρεν M^{pt}, TR

---

26 ⸂και εγω αυτος אB vs MA, (και αυτος εγω C)
28 ⸂καμοι Ⲉ (h.𝔓^{45}) vs M 30 ⸋Ⲉ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 30 °Ⲉ (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
32 ⸋Ⲉ vs 𝔐C 33 ⸀Κυριου Ⲉ (h.𝔓^{45}) vs M 36 °BA vs 𝔐א*C, [Cr]
37 ⸀αρξαμενος Ⲉ vs 𝔐𝔓^{45} 37 •Ναζαρεθ Ⲉ vs 𝔐A

δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς
καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἦν
μετ᾽ αὐτοῦ. **39** Καὶ ἡμεῖς °[1]ἐσμεν μάρτυρες πάντων ὧν
ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ °[2]ἐν
Ἰερουσαλήμ· ὃν καὶ[1] ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου.
40 Τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρε ⸆ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν
ἐμφανῆ γενέσθαι, **41** οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι
τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες
συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. **42** Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ
καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι ⸀αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ
Θεοῦ Κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. **43** Τούτῳ πάντες οἱ
προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ
ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν."

The Holy Spirit Falls on Gentiles

44 Ἔτι[2] λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα,
ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας
τὸν λόγον. **45** Καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι
συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος ἐκκέχυται. **46** Ἤκουον γὰρ αὐτῶν
λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν Θεόν.
Τότε ἀπεκρίθη °ὁ Πέτρος, **47** "Μήτι τὸ ὕδωρ ⸂κωλῦσαι
δύναταί⸃ τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους οἵτινες τὸ Πνεῦμα
τὸ Ἅγιον ἔλαβον καθὼς[3] καὶ ἡμεῖς?" **48** Προσέταξέ ⸀τε
αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου.[4] Τότε
ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

---

[1]39 και 𝔐C (h.𝔭45), Cr vs −TR
[2]44 ετι MC (h.𝔭45), TR Cr vs +δε Mc
[3]47 καθως Mpt, TR vs ως Mpt אBA, Cr
[4]48 βαπτισθηναι εν τω ονοματι του Κυριου Mpt, TR vs βαπτισθηναι εν τω ονοματι του Κυριου Ιησου Mpt vs βαπτισθηναι εν τω ονοματι Ιησου Χριστου Mpt vs εν τω ονοματι Ιησου Χριστου βαπτισθηναι אBA, Cr

---

39 °[1]C vs 𝔐 39 °[2]B vs 𝔐אAC, [Cr]
40 ⸆εν א*C, [Cr] vs 𝔐BA 42 ⸀ουτος BC vs MאA
46 °אBA vs 𝔐 47 ⸂אBA vs M 48 ⸀δε אB vs 𝔐A

Peter Defends God's Grace at Jerusalem

11 Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες
κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν
λόγον τοῦ Θεοῦ. **2** ⸉Καὶ ὅτε⸊ ἀνέβη Πέτρος εἰς •Ἱερο-
σόλυμα, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς, **3** λέγον-
τες ὅτι "Πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλθες
καὶ συνέφαγες[1] αὐτοῖς."
4 Ἀρξάμενος δὲ °ὁ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς
λέγων, **5** "Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος καὶ
εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην
μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἦλθεν •ἄχρις ἐμοῦ· **6** εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν καὶ εἶδον τὰ
τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. **7** Ἤκουσα δὲ ⸆ φωνῆς λεγούσης μοι,
'Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε!' **8** Εἶπον δέ, 'Μηδαμῶς,
Κύριε! Ὅτι °πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν
εἰς τὸ στόμα μου.' **9** Ἀπεκρίθη δέ °μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου[2]
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, 'Ἃ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισε σὺ μὴ κοίνου.'
10 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ⸂πάλιν ἀνεσπάσθη⸃
ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. **11** Καὶ ἰδού, ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες
ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ⸀ἤμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ
Καισαρείας πρός με. **12** Εἶπε δέ ⸂μοι τὸ Πνεῦμα⸃ συνελθεῖν
αὐτοῖς μηδὲν ⸀διακρινόμενον. Ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ
ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός.
13 Ἀπήγγειλέ τε[3] ἡμῖν πῶς εἶδε °[1]τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα °[2]αὐτῷ, 'Ἀπόστειλον εἰς

---

[1]3 προς ανδρας ακροβυστιαν εχοντας εισηλθες και συνεφαγες M, TR vs εισηλθες προς ανδρας ακροβυστιαν εχοντας και συνεφαγες Mr אA, Cr vs εισηλθεν προς ανδρας ακροβυστιαν εχοντας και συνεφαγεν 𝔭45vid B
[2]9 φωνη εκ δευτερου M𝔭45 אA, TR Cr vs εκ δευτερου φωνη Mr B
[3]13 τε Mpt, TR vs δε Mpt אBA, Cr

---

2 ⸉οτε δε אBA vs 𝔐 2 •Ιερουσαλημ Є (h.C) vs 𝔐
4 °Є (h.C) vs 𝔐 5 •αχρι Є (h.C) vs 𝔐 7 ⸆και אBA vs 𝔐
8 °Є (h.C) vs M 9 °Є (h.C) vs 𝔐 10 ⸂אBA vs 𝔐
11 ⸀ημεν אBA vs 𝔐𝔭45 12 ⸂231 Є (h.C) vs 𝔐
12 ⸀διακριναντα BA (διακρινοντα א*) vs 𝔐
13 °[1]𝔭45 vs 𝔐אBA, [Cr] 13 °[2]אBA vs 𝔐

Ἰόππην ἄνδρας[1] καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, 14 ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σὲ ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου.’ 15 Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ’ αὐτοὺς ὥσπερ καὶ ἐφ’ ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. 16 Ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος[2] Κυρίου, ὡς ἔλεγεν,[3] ‘Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.’ 17 Εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν,[4] ἐγὼ δὲ[5] τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν Θεόν?” 18 Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν καὶ ⸀1ἐδόξαζον τὸν Θεόν, λέγοντες, “⸀2Ἄραγε καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν ⸂ἔδωκεν εἰς ζωήν.”⸃

Barnabas and Saul Minister to the Church at Antioch

19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. 20 Ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ⸀εἰσελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν ᵀπρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν. 21 Καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ’ αὐτῶν, πολύς τε ἀριθμὸς ᵀ πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν Κύριον. 22 Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ᵀ ἐν •Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρναβᾶν °διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας· 23 ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν ᵀ τοῦ Θεοῦ ἐχάρη καὶ παρεκάλει πάντας τῇ

[1]13 ανδρας M, TR vs −Mr ℵBA, Cr
[2]16 ρηματος Mpt, TR vs + του Mpt ℵBA, Cr
[3]16 ελεγεν MℵBA, TR Cr vs +οτι Mr
[4]17 Χριστον MℵBA, TR Cr vs −Mr
[5]17 δε Mpt, TR vs −Mpt ℵBA, Cr

18 ⸀1εδοξασαν ℵB vs MA 18 ⸀2αρα ℵBA vs 𝔐 18 ⸂231 ℵBA vs 𝔐
20 ⸀ελθοντες ℵBA vs M 20 ᵀκαι ℵ*A vs 𝔐
21 ᵀο ℵBA vs 𝔐 22 ᵀουσης ℵB vs MA 22 •Ιερουσαλημ ℵBA vs 𝔐
22 °ℵBA vs 𝔐, [Cr] 23 ᵀτην ℵBA, [Cr] vs 𝔐

προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ, 24 ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως. Καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ. 25 Ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ⸋ὁ Βαρναβᾶς⸌ ἀναζητῆσαι Σαῦλον, 26 καὶ εὑρὼν[1] ἤγαγεν αὐτὸν[2] εἰς Ἀντιόχειαν. Ἐγένετο δὲ ⸀1αὐτοὺς ᵀ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι[3] τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε ⸀2πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

Antioch Sends Famine Relief to Judea

27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν. 28 Ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος, ἐσήμανε διὰ τοῦ Πνεύματος λιμὸν ⸀1μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ’ ὅλην τὴν οἰκουμένην· ⸀2ὅστις °1καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου °2Καίσαρος. 29 Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό[4] τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· 30 ὃ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρναβᾶ καὶ Σαύλου.

Herod Kills James and Imprisons Peter

12 Κατ’ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. 2 Ἀνεῖλε δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου •μαχαίρᾳ. 3 ⸂Καὶ ἰδὼν⸃ ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον (ἦσαν δὲ αἱ[5] ἡμέραι τῶν ἀζύμων), 4 ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν, παραδοὺς

[1]26 ευρων Mpt vid ℵBA, Cr vs +αυτον Mpt vid, TR
[2]26 αυτον Mpt, TR vs −Mpt C (h.C), Cr
[3]26 συναχθηναι Mpt vs +εν Mpt ℵBA, TR Cr
[4]29 ευπορειτο 𝔐ℵBA, Cr vs ηυπορειτο TR
[5]3 αι 𝔐A, [Cr] vs −𝔓45vid ℵB, TR

25 ⸋C (h.C) vs 𝔐 26 ⸀1 αυτοις C (h.C) vs M
26 ᵀκαι ℵBA vs 𝔐𝔓45 26 ⸀2 πρωτως 𝔓45ℵB vs 𝔐A
28 ⸀1μεγαλην C (h.C) vs 𝔐 28 ⸀2ητις ℵBA vs 𝔐
28 °1ℵBA vs 𝔐 28 °2C (h.C) vs 𝔐
2 •μαχαιρη ℵB*A vs 𝔐 3 ⸂ιδων δε C (h.C) vs 𝔐

τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βου-
λόμενος μετὰ τὸ Πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ.

An Angel Delivers Peter from Prison

5 Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ
δὲ ἦν ⸀ἐκτενὴς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν
ὑπὲρ[1] αὐτοῦ. **6** Ὅτε δὲ ⸀ἔμελλεν αὐτὸν προάγειν[2] ὁ
Ἡρῴδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ
δύο στρατιωτῶν δεδεμένος ἁλύσεσι δυσί, φύλακές τε πρὸ
τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν.
7 Καὶ ἰδού, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν
τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν
αὐτὸν λέγων, "Ἀνάστα ἐν τάχει." Καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ
ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. **8** Εἶπέ ⸀[1]τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν,
"⸀[2]Περίζωσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου." Ἐποίησε δὲ
οὕτω. Καὶ λέγει αὐτῷ, "Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ
ἀκολούθει μοι." **9** Καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει °αὐτῷ, καὶ οὐκ
ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει
δὲ ὅραμα βλέπειν. **10** Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ
δευτέραν, ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν
εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη ⸀ἠνοίχθη αὐτοῖς, καὶ
ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ
ἄγγελος ἀπ᾽ αὐτοῦ.
11 Καὶ ὁ Πέτρος, ⸂γενόμενος ἐν ἑαυτῷ,⸃ εἶπε, "Νῦν οἶδα
ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλε ⸆ Κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ
ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς Ἡρῴδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας
τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων." **12** Συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν
οἰκίαν ⸆ Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου
Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι.

---

[1]5 υπερ M[pt], TR vs περι M[pt]אB, Cr
[2]6 αυτον προαγειν M[pt], TR vs προαγειν αυτον M[pt] vs προαγαγειν αυτον A, Cr vs προσαγειν αυτον א vs προσαγαγειν αυτον B

---

5 ⸀εκτενως אBA* vs 𝔐 6 ⸀ημελλεν אB vs 𝔐A
8 ⸀[1]δε B vs MאA 8 ⸀[2]ζωσαι אBA vs M 9 °א*BA vs 𝔐
10 ⸀ηνοιγη A (ηνυγη אB*) vs 𝔐
11 ⸂231 אA (αυτω for εαυτω B*) vs M 11 ⸆ο B, [Cr] vs 𝔐אA
12 ⸆της אBA vs 𝔐

13 Κρούσαντος δὲ ⸂τοῦ Πέτρου⸃ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος,
προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη. **14** Καὶ
ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ
ἤνοιξε τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι
τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος.
15 Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον, "Μαίνῃ!" Ἡ δὲ διϊσχυρίζετο
οὕτως ἔχειν. Οἱ δὲ[1] ἔλεγον, "Ὁ ἄγγελος ⸉αὐτοῦ ἐστιν.⸊"
16 Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδον
αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν.
17 Κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, διηγήσατο
°αὐτοῖς πῶς ὁ Κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν[2] ἐκ τῆς φυλα-
κῆς. Εἶπε ⸀δέ, "Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς
ταῦτα." Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. **18** Γε-
νομένης δὲ ἡμέρας, ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς
στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. **19** Ἡρῴδης δὲ
ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας,
ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι. Καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς
°τὴν Καισάρειαν διέτριβεν.

The Enemy of God's Word Is Smitten

20 Ἦν δὲ ⸋ὁ Ἡρῴδης⸌ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις·
ὁμοθυμαδὸν δὲ[3] παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες
Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ᾐτοῦντο
εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς
βασιλικῆς. **21** Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρῴδης ἐνδυσάμενος
ἐσθῆτα βασιλικὴν °καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος,
ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς.
22 Ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει, "Φωνὴ θεοῦ[4] καὶ οὐκ
ἀνθρώπου!" **23** Παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος

---

[1]15 δε 𝔐[vid]𝔊 (h.C), Cr vs δ TR
[2]17 ο Κυριος αυτον εξηγαγεν M[pt]𝔓[45vid]אB, TR Cr vs ο Κυριος εξηγαγεν αυτον M[pt] vs αυτον ο Κυριος εξηγαγεν A
[3]20 δε MאBA, TR Cr vs τε M[r]
[4]22 φωνη θεου M[pt] vs θεου φωνη M[pt]אBA, TR Cr

---

13 ⸂αυτου אBA vs 𝔐 15 ⸉א*BA vs 𝔐 17 °אA vs 𝔐B, [Cr]
17 ⸀τε 𝔊 (h.C) vs 𝔐 19 °𝔊 (h.C) vs M 20 ⸋אBA vs M
21 °אB vs 𝔐A, [Cr]

Κυρίου ἀνθ᾽ ὧν οὐκ ἔδωκε[1] δόξαν τῷ Θεῷ, καὶ γενόμενος
σκωληκόβρωτος, ἐξέψυξεν.
24 Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο.

Barnabas and Saul Separated to the Work of God

25 Βαρναβᾶς δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν εἰς[2] Ἱερου-
σαλήμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες
°καὶ Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μᾶρκον.

13 Ἦσαν δέ °τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν
ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὅ τε Βαρναβᾶς
καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος,
Μαναήν τε Ἡρῴδου τοῦ ⸀τετράρχου σύντροφος, καὶ
Σαῦλος.
2 Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ καὶ νηστευόντων,
εἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, "Ἀφορίσατε δή μοι τὸν[3]
Βαρναβᾶν καὶ °τὸν Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι
αὐτούς." 3 Τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ
ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν.

Saul, Barnabas, and John Mark Preach in Cyprus

4 ⸀Οὗτοι μὲν οὖν,[4] ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ⸂Πνεύματος
τοῦ Ἁγίου,⸃ κατῆλθον εἰς °^{1}τὴν Σελεύκειαν. Ἐκεῖθεν δὲ[5]
ἀπέπλευσαν εἰς °^{2}τὴν Κύπρον, 5 καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι,
κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν
Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. 6 Διελθόντες
δὲ ⸆^{1} τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου, εὗρόν ⸆^{2} τινα μάγον

[1]23 εδωκε 𝔐 vs +την ℵBA, TR Cr
[2]25 εις M^{pt}ℵB, Cr vs εξ M^{pt}A, TR vs απο M^{pt}
[3]2 τον 𝔐Є (h.𝔓^{45}), Cr vs +τε TR
[4]4 ουν MℵBA, TR Cr vs −M^{r}
[5]4 δε M^{pt} vs τε M^{pt}Є (h.𝔓^{45}), TR Cr

25 °ℵBA vs 𝔐 1 °ℵBA vs 𝔐 1 ⸀τετρααρχου ℵ*C vs 𝔐BA
2 °BAC vs Mℵ* 4 ⸀αυτοι ℵBA vs 𝔐
4 ⸂Αγιου Πνευματος ℵBA vs 𝔐 4 °^{1}ℵBA vs M 4 °^{2}Є (h.𝔓^{45}) vs M
6 ⸆^{1}ολην Є (h.𝔓^{45}) vs M 6 ⸆^{2}ανδρα Є (h.𝔓^{45}) vs M

ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαριησοῦν,[1] 7 ὃς ἦν
σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. Οὗτος
προσκαλεσάμενος Βαρναβᾶν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν
ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. 8 Ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς
Ἐλύμας ὁ μάγος (οὕτω γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα
αὐτοῦ), ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς
πίστεως.
9 Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου
°καὶ ἀτενίσας εἰς αὐτὸν 10 εἶπεν, "Ὦ πλήρης παντὸς
δόλου καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης
δικαιοσύνης! Οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς ⸆Κυρίου τὰς
εὐθείας? 11 Καὶ νῦν ἰδού, χεὶρ[2] Κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ
τυφλός, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ." Παραχρῆμα ⸀^{1}δὲ
⸀^{2}ἐπέπεσεν ἐπ᾽ αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων
ἐζήτει χειραγωγούς. 12 Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ
γεγονὸς ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ
Κυρίου.

Paul Preaches at Pisidian Antioch

13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ °τὸν
Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. Ἰωάννης δὲ
ἀποχωρήσας ἀπ᾽ αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα.
14 Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, παρεγένοντο
εἰς Ἀντιόχειαν ⸂τῆς Πισιδίας,⸃ καὶ ⸀εἰσελθόντες εἰς τὴν
συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἐκάθισαν.
15 Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Νόμου καὶ τῶν Προ-
φητῶν, ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτούς,[3]
λέγοντες, "Ἄνδρες ἀδελφοί, εἰ ⸆ ἔστι ⸉λόγος ἐν ὑμῖν⸊
παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε."

[1]6 Βαριησουν M^{pt}A vs Βαριησους M^{pt}BC, TR vs Βαριησου ℵ, Cr
[2]11 χειρ 𝔐Є, Cr vs +του TR
[3]15 οι αρχισυναγωγοι προς αυτους MЄ (h.𝔓^{45}), TR Cr vs προς
αυτους οι αρχισυναγωγοι M^{r}

9 °Є vs 𝔐𝔓^{45} 10 ⸆του ℵ*B, [Cr] vs 𝔐AC
11 ⸀^{1}τε 𝔓^{45}ℵC, Cr vs 𝔐BA 11 ⸀^{2}επεσεν 𝔓^{45vid}ℵBA vs 𝔐C
13 °Є (𝔓^{45vid}) vs 𝔐 14 ⸂την Πισιδιαν Є vs 𝔐
14 ⸀ελθοντες ℵ*BC vs 𝔐A, [Cr] 15 ⸆τις Є (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
15 ⸉231 Є (h.𝔓^{45}) vs M

16 ᾿Αναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας τῇ χειρί, εἶπεν,
“῎Ανδρες ᾿Ισραηλῖται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεόν,
ἀκούσατε. **17** ῾Ο Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου[1] ἐξελέξατο τοὺς
πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ
ἐν γῇ ⸀Αἰγύπτῳ, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν
αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς. **18** Καὶ ὡς •τεσσαρακονταετῆ χρόνον
ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. **19** Καὶ καθελὼν ἔθνη
ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναάν, κατεκληρονόμησεν[2] °αὐτοῖς τὴν γῆν
αὐτῶν. **20** ⸂Καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ
πεντήκοντα,⸃ ἔδωκε κριτὰς ἕως Σαμουὴλ °τοῦ προφήτου.
21 Κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς
τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη
•τεσσαράκοντα. **22** Καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν ⸂αὐτοῖς
τὸν Δαβὶδ⸃ εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπε μαρτυρήσας, «Εὗρον
Δαβὶδ τὸν τοῦ ᾿Ιεσσαὶ ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου,» ὃς
ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου.᾿ **23** Τούτου ὁ Θεὸς ἀπὸ
τοῦ σπέρματος κατ᾿ ἐπαγγελίαν ἤγαγε[3] τῷ ᾿Ισραὴλ
σωτηρίαν,[4] **24** προκηρύξαντος ᾿Ιωάννου πρὸ προσώπου
τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας τῷ[5] ᾿Ισραήλ.
25 ῾Ως δὲ ἐπλήρου ὁ[6] ᾿Ιωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγε, ‘⸀Τίνα
με⸃ ὑπονοεῖτε εἶναι? Οὐκ εἰμὶ ἐγώ. ᾿Αλλ᾿ ἰδού, ἔρχεται μετ᾿
ἐμὲ οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.᾿
26 “῎Ανδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους ᾿Αβραὰμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν
φοβούμενοι τὸν Θεόν, ⸀ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης

---

[1]17 τουτου M^{pt} vs +Ισραηλ M^{pt}Є (h.𝔓^{45}), **TR Cr**
[2]19 κατεκληρονομησεν **M**Є (h.𝔓^{45}), **Cr** vs κατεκληροδοτησεν M^{c}, **TR**
[3]23 ηγαγε(ν) M^{pt}אBA, **Cr** vs ηγειρε M^{pt}C, **TR**
[4]23 σωτηριαν 𝔐 vs Σωτηρα Ιησουν Є (h.𝔓^{45}), **TR Cr**
[5]24 τω M^{pt} vs παντι τω λαω M^{pt}אBC, **TR Cr** vs παντι τω A
[6]25 ο M^{pt}, **TR** vs −M^{pt}Є (h.𝔓^{45}), **Cr**

---

17 ⸀Αιγυπτου אBA vs 𝔐C
18 •τεσσερακονταετη אBA (τεσσερακονταετην C) vs 𝔐
19 °אB vs 𝔐AC
20 ⸂4-81-3 Є (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
20 °אBA vs 𝔐C, [Cr]
21 •τεσσερακοντα Є (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
22 ⸂231 אBA vs 𝔐C
25 ⸀τι εμε אBA vs 𝔐𝔓^{45}C
26 ⸀ημιν אBA vs 𝔐𝔓^{45}C

---

22 1 Sam. 13:14

ἀπεστάλη.[1] **27** Οἱ γὰρ κατοικοῦντες[2] ᾿Ιερουσαλὴμ καὶ οἱ
ἄρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς τῶν
προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας,
κρίναντες ἐπλήρωσαν. **28** Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου
εὑρόντες, ᾐτήσαντο Πιλᾶτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. **29** ῾Ως δὲ
ἐτέλεσαν πάντα[3] τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες
ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. **30** ῾Ο δὲ Θεὸς ἤγειρεν
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· **31** ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς
συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς ᾿Ιερουσαλήμ,
οἵτινές ⸀εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. **32** Καὶ ἡμεῖς
ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν
γενομένην, **33** ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκε τοῖς
τέκνοις ⸀αὐτῶν ἡμῖν,⸃ ἀναστήσας ᾿Ιησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ
ψαλμῷ ⸂τῷ δευτέρῳ γέγραπται·⸃

«Υἱός μου εἶ σύ,
᾿Εγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.»

34 ῞Οτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα
ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν ὅτι

«Δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαβὶδ τὰ πιστά.»

35 ⸀Διὸ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει,

«Οὐ δώσεις τὸν ῞Οσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.»

36 Δαβὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ Θεοῦ
βουλῇ ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ
καὶ εἶδε διαφθοράν, **37** ὃν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν οὐκ εἶδε
διαφθοράν. **38** Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι
διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται, **39** °καὶ

---

[1]26 απεσταλη M^{pt}𝔓^{45}, **TR** vs εξαπεσταλη M^{pt}Є, **Cr**
[2]27 κατοικουντες M^{pt}C, vs +εν M^{pt}אBA, **TR Cr**
[3]29 παντα 𝔐Є (h.𝔓^{45}), **Cr** vs απαντα **TR**

---

31 ⸀νυν εισι(ν) 𝔓^{45}AC (⸂ א), [Cr] vs **M**B
33 ⸀ημων Є (h.C) vs 𝔐, [Cr]
33 ⸂312 Є vs 𝔐
35 ⸀διοτι אBA vs 𝔐C
39 °אAC* vs 𝔐B, [Cr]

---

33 Ps. 2:7 34 Is. 55:3 35 Ps. 16:10

ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ[1] νόμῳ Μωσέως
δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται.
40 Βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθη ⸋ἐφ᾽ ὑμᾶς⸌ τὸ εἰρημένον ἐν
τοῖς προφήταις,

41 «Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί,
Καὶ[2] θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε,
Ὅτι ἔργον ⸂ἐγὼ ἐργάζομαι⸃ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν,[3]
Ὃ[4] οὐ μὴ πιστεύσητε
Ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.»"

Blessing and Conflict at Pisidian Antioch

42 Ἐξιόντων δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων,[5]
παρεκάλουν ⸋τὰ ἔθνη⸌ εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι
αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα.[6] 43 Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς,
ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων
προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρναβᾷ, οἵτινες προσλα-
λοῦντες[7] ἔπειθον αὐτοὺς ἐπιμένειν[8] τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.
44 Τῷ τε[9] ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις
συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ ⸀Θεοῦ. 45 Ἰδόντες δὲ οἱ
Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου καὶ ἀντέλεγον
τοῖς ὑπὸ °τοῦ Παύλου ⸀λεγομένοις, ⸋ἀντιλέγοντες καὶ⸌
βλασφημοῦντες.

[1]39 τω M, TR vs −M^{c}𝔈 (h.𝔓^{45}), Cr
[2]41 και M𝔈 (h.𝔓^{45}), TR Cr vs +επιβλεψατε και M^{c}
[3]41 υμων M vs +εργον 𝔈 (h.𝔓^{45}), TR Cr
[4]41 ο 𝔐𝔈 (h.𝔓^{45}), Cr vs ω TR
[5]42 εκ της συναγωγης των Ιουδαιων M^{pt}, TR vs αυτων εκ της συναγωγης των Ιουδαιων M^{pt} vs αυτων 𝔈 (h.𝔓^{45}), Cr
[6]42 ταυτα M^{pt}𝔈 (h.𝔓^{45}), TR Cr vs −M^{pt}
[7]43 προσλαλουντες M vs +αυτοις 𝔈 (h.𝔓^{45}), TR Cr
[8]43 αυτους επιμενειν M^{pt}, TR vs επιμενειν αυτους M^{pt} vs αυτους προσμενειν M^{pt}𝔈 (h.𝔓^{45}), Cr
[9]44 τε MB vs δε ℵAC, TR Cr

40 ⸋ℵB vs 𝔐AC
41 ⸂21 BA vs 𝔐C; (ο εγω εργαζομαι εγω ℵ*)
42 ⸋𝔈 (h.𝔓^{45}) vs M
44 ⸀Κυριου ℵA vs 𝔐B*C
45 °ℵBA vs 𝔐C
45 ⸀λαλουμενοις ℵBA vs 𝔐C
45 ⸋𝔈 (h.𝔓^{45}) vs M

41 Hab. 1:5

46 Παρρησιασάμενοι ⸀δὲ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρναβᾶς εἶπον,
"Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ. Ἐπειδὴ °δὲ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε
ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη.
47 Οὕτω γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ Κύριος,

«Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν
Τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.»"

48 Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρε,[1] καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον
τοῦ Κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν
αἰώνιον. 49 Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου δι᾽ ὅλης τῆς
χώρας. 50 Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας
γυναῖκας °[1]καὶ τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς
πόλεως καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ °[2]τὸν
Βαρναβᾶν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.
51 Οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν °αὐτῶν
ἐπ᾽ αὐτούς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. 52 Οἱ ⸀δὲ μαθηταὶ ἐπλη-
ροῦντο χαρᾶς καὶ Πνεύματος Ἁγίου.

Jews and Gentiles Assault Paul and Barnabas in Iconium

14 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν
αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι
οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ
πλῆθος. 2 Οἱ δὲ ⸀ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ
ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν.
3 Ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ
τῷ Κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι ⸆ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ,[2]
διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν.
4 Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν

[1]48 εχαιρε M^{pt} vs εχαιρον M^{pt}𝔈 (h.𝔓^{45}), TR Cr
[2]3 αυτου 𝔐𝔈 (h.𝔓^{45}), Cr vs +και TR

46 ⸀τε 𝔈 (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
46 °ℵ*B vs 𝔐𝔓^{45}AC
50 °[1]BAC vs 𝔐ℵ*
50 °[2]𝔈 vs M
51 °𝔈 (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
52 ⸀τε BA vs 𝔐ℵC; (γε 𝔓^{45})
2 ⸀απειθησαντες 𝔈 (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
3 ⸆επι ℵ*A, [Cr] vs 𝔐BC

47 Is. 49:6

τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. **5** Ὡς δὲ
ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς
ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, **6** συν-
ιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας,
Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον, **7** κἀκεῖ ⸂ἦσαν
εὐαγγελιζόμενοι.⸃

Paul and Barnabas Taken for Gods in Lystra

8 Καί τις ἀνὴρ ⸂ἐν Λύστροις ἀδύνατος⸃ τοῖς ποσὶν
ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ °ὑπάρχων, ὃς
οὐδέποτε περιπεπατήκει.[1] **9** Οὗτος ἤκουσε[2] τοῦ Παύλου
λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ⸂πίστιν ἔχει⸃ τοῦ
σωθῆναι, **10** εἶπε μεγάλῃ °τῇ φωνῇ,[3] "Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς
πόδας σου ὀρθός."[4] Καὶ ἥλλετο[5] καὶ περιεπάτει.

11 Οἱ ⸀δὲ ὄχλοι, ἰδόντες ὃ ἐποίησεν °ὁ Παῦλος, ἐπῆραν
τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες, "Οἱ θεοὶ ὁμοι-
ωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς!" **12** Ἐκάλουν
τε τὸν °μὲν Βαρναβᾶν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδὴ
αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. **13** ⸀Ὁ δὲ⸃ ἱερεὺς
τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως °αὐτῶν, ταύρους καὶ
στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις
ἤθελεν θύειν.

14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρναβᾶς καὶ Παῦλος,
διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν, ⸀εἰσεπήδησαν εἰς τὸν
ὄχλον, κράζοντες **15** καὶ λέγοντες, "Ἄνδρες! Τί ταῦτα

[1]8 περιπεπατηκει **M** vs περιεπατησεν **Ͼ** (h.𝔭^{45}), **Cr** vs περιε-
πεπατηκει **TR**
[2]9 ηκουσε(ν) **M**ℵA, **Cr** vs ηκουε(ν) M^{r}BC, **TR**
[3]10 φωνη M^{pt}ℵBA, **TR Cr** vs +σοι λεγω εν τω ονοματι του Κυριου
Ιησου Χριστου M^{pt}C
[4]10 ορθος M^{pt}ℵBC, **TR Cr** vs ορθως M^{pt} vs ορθρος A
[5]10 ηλλετο M^{pt}, **TR** vs ηλλατο M^{pt} vs ηλατο **Ͼ** (h.𝔭^{45}), **Cr**

7 ⸂ℵBA vs 𝔐C 8 ⸂312 ℵ*B vs 𝔐AC 8 °**Ͼ** (h.𝔭^{45}) vs 𝔐
9 ⸂**Ͼ** (h.𝔭^{45}) vs 𝔐 10 °ℵBC vs 𝔐A 11 ⸀τε ℵBA vs 𝔐C
11 °**Ͼ** (h.𝔭^{45}) vs **M** 12 °**Ͼ** (h.𝔭^{45}) vs 𝔐
13 ⸀οτε ℵBA vs 𝔐; (τοτε C*) 13 °**Ͼ** (h.𝔭^{45}) vs 𝔐
14 ⸀εξεπηδησαν **Ͼ** (h.𝔭^{45}) vs **M**

ποιεῖτε? Καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν[1] ἄνθρωποι,
εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων
ἐπιστρέφειν ἐπὶ °¹τὸν Θεὸν °²τὸν ζῶντα, «ὃς ἐποίησε τὸν
οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν
αὐτοῖς·» **16** ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέναις γενεαῖς εἴασε
πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. **17** ⸀¹Καίτοιγε
οὐκ ἀμάρτυρον ⸀²ἑαυτὸν ἀφῆκεν ⸀³ἀγαθοποιῶν, οὐρανό-
θεν ὑμῖν[2] ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπι-
πλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ⸀⁴ἡμῶν." **18** Καὶ
ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ
θύειν αὐτοῖς.[3]

Paul Is Stoned but Escapes

19 Ἐπῆλθον δὲ[4] ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι,
καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον,
ἔσυρον[5] ἔξω τῆς πόλεως, ⸀¹νομίσαντες αὐτὸν ⸀²τεθνάναι.
20 Κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν,[6] ἀναστὰς εἰσ-
ῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθε σὺν τῷ
Βαρναβᾷ εἰς Δέρβην.

Paul and Barnabas Strengthen Their Converts

21 Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθη-
τεύσαντες ἱκανούς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ

[1]15 εσμεν υμιν **M**ℵBA, **TR Cr** vs υμιν εσμεν M^{r}C
[2]17 υμιν **MϾ**, **Cr** vs ημιν **TR** vs −A
[3]18 αυτοις M^{pt}𝔭^{45vid}ℵBA, **TR Cr** vs +διατριβοντων δε αυτων και
διδασκοντων M^{pt} vs +αλλα πορευεσθαι εκαστον εις τα ιδια
διατριβοντων δε αυτων διδασκοντων C
[4]19 δε M^{pt}ℵBA, **TR Cr** vs −M^{pt}C
[5]19 εσυρον **MϾ** (h.𝔭^{45}), **TR Cr** vs εσυραν M^{r}
[6]20 αυτον των μαθητων M^{pt}, **TR** vs των μαθητων αυτον M^{pt}ℵBAC,
Cr vs των μαθητων αυτου αυτον 𝔭^{45}

15 °¹**Ͼ** vs **M**𝔭^{45} 15 °²BAC vs **M**𝔭^{45}ℵ*
17 ⸀¹και τοι BAC* vs 𝔐ℵ*; (και γε 𝔭^{45}) 17 ⸀²αυτον **Ͼ** vs 𝔐C
17 ⸀³αγαθουργων **Ͼ** (h.𝔭^{45}) vs 𝔐 17 ⸀⁴υμων ℵ*BC vs **M**A
19 ⸀¹νομιζοντες 𝔭^{45vid}ℵBA vs 𝔐C 19 ⸀²τεθνηκεναι **Ͼ** vs **M**

15 Ps. 146:6

⸆1 Ἰκόνιον καὶ ⸆2 Ἀντιόχειαν, 22 ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς
τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι
διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ. 23 Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς ⸉πρεσβυτέ-
ρους κατ' ἐκκλησίαν,⸊ προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρ-
έθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. 24 Καὶ
διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς ⸆ Παμφυλίαν. 25 Καὶ
λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς
Ἀττάλειαν. 26 Κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν,
ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον
ὃ ἐπλήρωσαν. 27 Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν
ἐκκλησίαν, ⸀ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν
καὶ ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως. 28 Διέτριβον δὲ
°ἐκεῖ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

The Conflict over Circumcision

15 Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον
τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι "Ἐὰν μὴ ⸀περιτέμνησθε τῷ ἔθει
⸆Μωσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι." 2 Γενομένης ⸀οὖν
στάσεως καὶ ζητήσεως[1] οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ
Βαρναβᾷ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ
Βαρναβᾶν καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς
ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ
ζητήματος τούτου. 3 Οἱ μὲν οὖν, προπεμφθέντες ὑπὸ
τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν ⸆ Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν,
ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν
χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. 4 Παραγενόμενοι δὲ
εἰς Ἱερουσαλήμ, ⸀1ἀπεδέχθησαν ⸀2ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ

[1]2 ζητησεως 𝔐 𝔊 (h.𝔓45), Cr vs συζητησεως TR

21 ⸆1εις 𝔊 vs M𝔓45   21 ⸆2εις ℵAC vs 𝔐B
23 ⸉231 𝔊 (h.𝔓45) vs M   24 ⸆την ℵBC vs 𝔐A
27 ⸀ανηγγελλον 𝔊 (h.𝔓45) vs 𝔐   28 °𝔊 (h.𝔓45) vs 𝔐
1 ⸀περιτμηθητε 𝔊 (h.𝔓45) vs 𝔐   1 ⸆τω 𝔊 (h.𝔓45) vs 𝔐
2 ⸀δε ℵBC vs MA   3 ⸆τε 𝔊 vs 𝔐A
4 ⸀1παρεδεχθησαν 𝔓45vid ℵBA vs 𝔐C   4 ⸀2απο BC vs 𝔐ℵA

τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα
ὁ Θεὸς ἐποίησε μετ' αὐτῶν.[1]
5 Ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν
Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι "Δεῖ περιτέμνειν
αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωσέως."

The Council at Jerusalem

6 Συνήχθησαν ⸀δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν
περὶ τοῦ λόγου τούτου.
7 Πολλῆς δὲ ⸀συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος
εἶπε πρὸς αὐτούς, "Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι
ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο[2] διὰ τοῦ
στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου
καὶ πιστεῦσαι. 8 Καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν
αὐτοῖς δοὺς °αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν,
9 καὶ •οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει
καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. 10 Νῦν οὖν τί πειράζετε
τὸν Θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν
ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι?
11 Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ[3] Κυρίου Ἰησοῦ[4] πιστεύομεν
σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι."
12 Ἐσίγησε δὲ πᾶν τὸ πλῆθος,[5] καὶ ἤκουον Βαρναβᾶ καὶ
Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ
τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσι δι' αὐτῶν.
13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτούς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος
λέγων, 14 "Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. Συμεὼν
ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ
ἐθνῶν λαὸν °ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 15 Καὶ τούτῳ συμ-
φωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται,

[1]4 αυτων M𝔊, TR Cr vs +και οτι ηνοιξεν τοις εθνεσιν θυραν πιστεως Mc
[2]7 ο Θεος εν ημιν εξελεξατο Mpt, TR vs ο Θεος εν υμιν εξελεξατο Mpt vs εν υμιν εξελεξατο ο Θεος 𝔊 (h.𝔓45), Cr
[3]11 του 𝔐 𝔊 (h.𝔓45), Cr vs −TR
[4]11 Ιησου 𝔐ℵBA, Cr vs +Χριστου C, TR
[5]12 παν το πληθος M𝔊 (h.𝔓45), TR Cr vs το πληθος απαν Mc

6 ⸀τε BC vs 𝔐𝔓45ℵA   7 ⸀ζητησεως 𝔊 vs M(C)   8 °ℵBA vs 𝔐C
9 •ουθεν B vs MℵAC   14 °𝔊 (h.𝔓45) vs M

16 «Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω,
Καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ τὴν πεπτωκυῖαν,
Καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω
Καὶ ἀνορθώσω αὐτήν,
17 Ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων
τὸν Κύριον,
Καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ᾽ οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου
ἐπ᾽ αὐτούς,
Λέγει Κύριος °ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα.[1]»
18 Γνωστὰ ἀπ᾽ αἰῶνός ἐστι τῷ Θεῷ πάντα τὰ ἔργα
αὐτοῦ.[2]

19 Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν
ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν, 20 ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς
τοῦ ἀπέχεσθαι °ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ
τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. 21 Μωσῆς
γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας
αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀνα-
γινωσκόμενος."

The Jerusalem Decree

22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις
σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν
πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν[3] Παύλῳ καὶ Βαρναβᾷ, Ἰούδαν
τὸν ⸀ἐπικαλούμενον Βαρσαββᾶν,[4] καὶ Σιλᾶν, ἄνδρας
ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, 23 γράψαντες διὰ χειρὸς
αὐτῶν °τάδε·

[1] 17 ταυτα παντα **M**, TR vs παντα ταυτα α εστιν M$^{c\,vid}$ vs ταυτα **Ͼ** (h.𝔓^{45}), Cr
[2] 18 εστι(ν) τω Θεω παντα τα εργα αυτου **M**, TR vs αυτω M$^{r\,vid}$ vs −ℵBC, Cr vs τω Κυριω το εργον αυτου A
[3] 22 συν **M** vs +τω **Ͼ** (h.𝔓^{45}), TR Cr
[4] 22 Βαρσαββαν M^{pt}**Ͼ** (h.𝔓^{45}), Cr vs Βαρσαβαν M^{pt}, TR

17 °ℵ*B vs 𝔐 AC   20 °𝔓^{45}ℵB vs 𝔐 AC
22 ⸀καλουμενον **Ͼ** vs 𝔐
23 °**Ͼ** vs 𝔐; (επιστολην περιεχουσαν ταδε C)

16-18 Amos 9:11,12

Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι □καὶ οἱ⸌ ἀδελφοί,

Τοῖς κατὰ τὴν[1] Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν
ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν·

Χαίρειν.

24 Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν[2] °ἐξελ-
θόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευάζοντες
τὰς ψυχὰς ὑμῶν, □λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν
τὸν νόμον,⸌ οἷς οὐ διεστειλάμεθα, 25 ἔδοξεν ἡμῖν
γενομένοις ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένους[3] ἄνδρας
πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν
Βαρναβᾷ καὶ Παύλῳ, 26 ἀνθρώποις παραδεδωκόσι
τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 27 Ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν
καὶ Σιλᾶν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ
αὐτά. 28 Ἔδοξε γὰρ τῷ ⸂¹Ἁγίῳ Πνεύματι,⸃ καὶ ἡμῖν,
μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλὴν ⸂²τῶν
ἐπάναγκες τούτων,⸃ 29 ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ
αἵματος καὶ ⸀πνικτοῦ καὶ πορνείας·[4] ἐξ ὧν διατη-
ροῦντες ἑαυτούς, εὖ πράξετε.

Ἔρρωσθε.

The Aftermath of the Jerusalem Decision

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ⸀ἦλθον εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ
συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν.
31 Ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει.

[1] 23 την **M**ℵBAC^{vid}, TR Cr vs −M^{r}
[2] 24 εξ ημων **M**BAC, TR Cr vs −M^{c} vs εξ υμων ℵ*
[3] 25 εκλεξαμενους M^{pt}ℵC, TR vs εκλεξαμενοις M^{pt}𝔓$^{45\,vid}$BA Cr
[4] 29 πορνειας **MϾ** (h.𝔓^{45}), TR Cr vs +και οσα μη θελετε εαυτοις γινεσθαι ετεροις μη ποιειν M^{c}

23 □**Ͼ** (h.𝔓^{45}) vs 𝔐   24 °ℵ*B vs 𝔐 AC, [Cr]
24 □𝔓$^{45\,vid}$ℵBA vs 𝔐 C   28 ⸂¹Πνευματι τω Αγιω ℵBA vs 𝔐 C
28 ⸂²312 BC vs **M**; (12 A; 32 ℵ*)   29 ⸀πνικτων **Ͼ** (h.𝔓^{45}) vs 𝔐
30 ⸀κατηλθον **Ͼ** (h.𝔓^{45}) vs **M**

32 Ἰούδας τε[1] καὶ Σιλᾶς, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες,
διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ
ἐπεστήριξαν. 33 Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ᾽
εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ⸀ἀποστόλους.
35 Παῦλος[2] δὲ καὶ Βαρναβᾶς διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ
διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν
τὸν λόγον τοῦ Κυρίου.

Paul and Barnabas Part over John Mark

36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπε ⸂[1]Παῦλος πρὸς Βαρνα-
βᾶν,⸃ "Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς
°ἡμῶν κατὰ ⸂[2]πᾶσαν πόλιν⸃ ἐν αἷς κατηγγείλαμεν
τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πῶς ἔχουσι." 37 Βαρναβᾶς δὲ
⸀ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν[3] τὸν[4] Ἰωάννην τὸν καλού-
μενον Μᾶρκον. 38 Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν ἀποστάντα ἀπ᾽
αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς
τὸ ἔργον, μὴ ⸀συμπαραλαβεῖν τοῦτον. 39 Ἐγένετο ⸀οὖν
παροξυσμὸς ὥστε ἀποχωρισθῆναι[5] αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων,
τόν τε Βαρναβᾶν παραλαβόντα τὸν Μᾶρκον ἐκπλεῦσαι
εἰς Κύπρον. 40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σιλᾶν ἐξῆλθε
παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ ⸀Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν.
41 Διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ ⸆ Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς
ἐκκλησίας.

[1] 32 τε 𝔐 Є (h.𝔓^{45}), Cr vs δε TR
[2] 34/35 Παυλος M^{pt}ℵBA, Cr vs εδοξε δε τω Σιλα επιμειναι αυτου Παυλος M^{pt}, TR vs εδοξε δε τω Σιλα επιμειναι αυτους Παυλος C
[3] 37 συμπαραλαβειν M^{pt}, TR vs +και M^{pt}Є (h.𝔓^{45}), Cr
[4] 37 τον M^{pt}ℵB, TR Cr vs −M^{pt}AC
[5] 39 αποχωρισθηναι MЄ (h.𝔓^{45}), TR Cr vs χωρισθηναι M^{r}

33 ⸀αποστειλαντας αυτους BAC (εαυτους for αυτους ℵ*) vs M
36 ⸂[1]231 Є (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 36 °Є (h.𝔓^{45}) vs M
36 ⸂[2]Є (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 37 ⸀εβουλετο Є (h.𝔓^{45}) vs M
38 ⸀συμπαραλαμβανειν 𝔓^{45vid} (ℵ) (B) (A) (C) vs M
39 ⸀δε Є vs 𝔐C 40 ⸀Κυριου ℵBA vs 𝔐𝔓^{45}C
41 ⸆την Κιλικιαν B, [Cr], (της Κιλικιας 𝔓^{45}) vs 𝔐ℵAC

Timothy Joins Paul and Silas

16 Κατήντησε δὲ ⸆[1] εἰς Δέρβην καὶ ⸆[2] Λύστραν. Καὶ ἰδού,
μαθητής τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναι-
κός °τινος Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος, 2 ὃς
ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν.
3 Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν
περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς
τόποις ἐκείνοις, ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες ⸉τὸν πατέρα αὐτοῦ
ὅτι Ἕλλην⸊ ὑπῆρχεν. 4 Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις,
⸀παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα
ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ °τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν
•Ἱερουσαλήμ. 5 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει
καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ᾽ ἡμέραν.

Paul Hears the Macedonian Call

6 ⸀Διελθόντες δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ °τὴν Γαλατικὴν χώραν,
κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον
ἐν τῇ Ἀσίᾳ, 7 ἐλθόντες ⸆[1]κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον
κατὰ[1] τὴν Βιθυνίαν ⸀πορεύεσθαι, καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ
Πνεῦμα⸆[2]. 8 παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς
Τρῳάδα.
9 Καὶ ὅραμα διὰ °τῆς νυκτὸς ⸂[1]ὤφθη τῷ Παύλῳ,⸃ ἀνήρ
⸂[2]τις ἦν Μακεδὼν⸃ ἑστώς, ⸆ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων,
"Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν, βοήθησον ἡμῖν!" 10 Ὡς δὲ τὸ
ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς °τὴν
Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ
⸀Κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

[1] 7 κατα M, TR vs εις M^{r}Є (h.𝔓^{45}), Cr

1 ⸆[1]και 𝔓^{45}BA, [Cr] vs MℵC 1 ⸆[2]εις ℵBA vs 𝔐C
1 °Є (h.𝔓^{45}) vs M 3 ⸉οτι Ελλην ο πατηρ αυτου Є vs M𝔓^{45vid}
4 ⸀παρεδιδοσαν Є (𝔓^{45vid}) vs 𝔐 4 °Є (h.𝔓^{45}) vs M
4 •Ιεροσολυμοις Є (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 6 ⸀διηλθον Є (h.𝔓^{45}) vs M
6 °Є (h.𝔓^{45}) vs 𝔐 7 ⸆[1]δε Є (h.𝔓^{45}) vs M
7 ⸀πορευθηναι ℵBA vs 𝔐C 7 ⸆[2]Ιησου ℵBA (Κυριου C*) vs M
9 °BA vs 𝔐ℵC, [Cr] 9 ⸂[1]231 ℵB vs 𝔐AC
9 ⸂[2]312 Є (h.𝔓^{45}) vs M 9 ⸆και Є (h.𝔓^{45}) vs M
10 °Є (h.𝔓^{45}) vs M 10 ⸀Θεος Є (h.𝔓^{45}) vs 𝔐

Lydia Is Baptized at Philippi

11 Ἀναχθέντες ⸀1οὖν ἀπὸ °τῆς Τρῳάδος, εὐθυδρο-
μήσαμεν εἰς[1] Σαμοθράκην, τῇ ⸀2τε ἐπιούσῃ εἰς ⸀3Νεάπο-
λιν, **12** ⸀1ἐκεῖθέν τε⸁ εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶ ⸀2πρώτη
τῆς⸁ μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις, κολωνεία. Ἦμεν
δὲ ἐν αὐτῇ[2] τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς.
13 Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς
⸀1πόλεως παρὰ ποταμόν, οὗ ⸀2ἐνομίζετο ⸀3προσευχὴ εἶναι,
καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξί.
14 Καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως
Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεόν, ἤκουεν, ἧς ὁ Κύριος
διήνοιξε τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ
Παύλου. **15** Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη,[3] καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς,
παρεκάλεσε λέγουσα, "Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ Κυρίῳ
εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, ⸀μείνατε." Καὶ
παρεβιάσατο ἡμᾶς.

Paul and Silas Imprisoned

16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς ᵀ προσευχήν,
παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα ⸀1Πύθωνος ⸀2ἀπαντῆσαι
ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις αὐτῆς
μαντευομένη. **17** Αὕτη ⸀1κατακολουθήσασα τῷ Παύλῳ καὶ
ἡμῖν,[4] ἔκραζε λέγουσα, "Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ

[1]11 εις MЄ (h.𝔓45), TR Cr vs + την Mr
[2]12 αυτη M vs ταυτη Є (h.𝔓45), TR Cr
[3]15 εβαπτισθη MЄ (h.𝔓45), TR Cr vs + αυτη Mr
[4]17 ημιν MЄ, TR Cr vs τω Σιλα Mr

11 ⸀1δε ℵA vs 𝔐BC   11 °Є (h.𝔓45) vs M
11 ⸀2δε ℵAC (δ B) vs M   11 ⸀3Νεαν Πολιν ℵBA vs 𝔐C
12 ⸀1κακειθεν Є (h.𝔓45) vs M
12 ⸀2πρωτης, [Cr] vs 𝔐ℵAC; (πρωτη B)
13 ⸀1πυλης Є (h.𝔓45) vs 𝔐
13 ⸀2ενομιζομεν B (ενομιζαμεν C) vs 𝔐A*vid; (ενομιζεν ℵ)
13 ⸀3προσευχην ℵC vs 𝔐BA*vid   15 ⸀μενετε Є vs 𝔐C
16 ᵀτην Є vs 𝔐   16 ⸀1Πυθωνα Є vs 𝔐𝔓45
16 ⸀2υπαντησαι Є vs 𝔐A
17 ⸀1κατακολουθουσα ℵB (κατακολουθουσαν 𝔓45*) vs 𝔐AC

Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ⸀2ἡμῖν
ὁδὸν σωτηρίας." **18** Τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.
Διαπονηθεὶς δὲ °1ὁ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας, τῷ πνεύματι
εἶπε, "Παραγγέλλω σοι ἐν °2τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
ἐξελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῆς!" Καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.
19 Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς
ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σιλᾶν,
εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, **20** καὶ
προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπον, "Οὗτοι
οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι
ὑπάρχοντες, **21** καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν
ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις οὖσι." **22** Καὶ
συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ᾽ αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ
•περιρρήξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν.
23 Πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς
φυλακήν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς
τηρεῖν αὐτούς· **24** ὅς, παραγγελίαν τοιαύτην ⸀εἰληφώς,
ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς πόδας
⸉αὐτῶν ἠσφαλίσατο⸊ εἰς τὸ ξύλον.

The Philippian Jailer Is Saved

25 Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σιλᾶς προσ-
ευχόμενοι ὕμνουν τὸν Θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ
δέσμιοι· **26** ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας ὥστε
σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου, ⸀ἀνεῴχθησάν
τε[1] παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ
ἀνέθη. **27** Ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν
ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος ᵀ μά-
χαιραν, ⸀ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέ-
ναι τοὺς δεσμίους.
28 Ἐφώνησεν δὲ ⸂φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος⸃ λέγων,
"Μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν, ἅπαντες γάρ ἐσμεν
ἐνθάδε."

[1]26 τε MptC, TR vs δε MptℵBA, Cr

17 ⸀2υμιν ℵB vs 𝔐AC   18 °1Є vs 𝔐C   18 °2Є (h.𝔓45) vs M
22 •περιρηξαντες Є (h.𝔓45) vs M   24 ⸀λαβων Є (h.𝔓45) vs 𝔐
24 ⸉Є (h.𝔓45) vs 𝔐   26 ⸀ηνεωχθησαν BC vs 𝔐; (ηνοιχθησαν ℵA)
27 ᵀτην BC, [Cr] vs 𝔐ℵA   27 ⸀ημελλεν Є (h.𝔓45) vs 𝔐
28 ⸂2134 A, [Cr] vs 𝔐; (124 ℵC*; 421 B)

29 Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησε, καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσε τῷ Παύλῳ καὶ °τῷ Σιλᾷ, **30** καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη, "Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ?"

31 Οἱ δὲ εἶπον, "Πίστευσον ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν °Χριστόν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου." **32** Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου ˹καὶ πᾶσι˺ τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **33** Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα. **34** Ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον °αὐτοῦ παρέθηκε τράπεζαν, καὶ ἠγαλλίατο[1] •πανοικὶ πεπιστευκὼς τῷ Θεῷ.

Paul Refuses to Depart Secretly

35 Ἡμέρας δὲ γενομένης, ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες, "Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους."

36 Ἀπήγγειλε δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους °τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι "ʳἈπεστάλκασιν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ."

37 Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς, "Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον εἰς φυλακήν, καὶ νῦν λάθρᾳ ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν? Οὐ γάρ! Ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ[2] ἐξαγαγέτωσαν." **38** ʳἈνήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα. Καὶ ἐφοβήθησαν[3] ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσι, **39** καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγα-

---

[1]34 ηγαλλιατο MC*vid vs ηγαλλιασατο ℵBA, TR Cr
[2]37 αυτοι M vs +ημας Є (h.C) TR Cr
[3]38 και εφοβηθησαν M, TR vs εφοβηθησαν δε MʳЄ (h.C), Cr

29 °BC* vs 𝔐ℵA, [Cr]   31 °ℵBA vs 𝔐C
32 ˹συν πασιν BAC (συμπασιν 𝔭45ℵ) vs 𝔐   34 °𝔭45BC vs Mℵ A
34 •πανοικει Є vs 𝔐   36 °BC vs 𝔐ℵA, [Cr]
36 ʳαπεσταλκαν Є vs 𝔐; (απεστειλαν C)
38 ʳαπηγγειλαν Є (h.C) vs M

γόντες ἠρώτων ʳἐξελθεῖν τῆς[1] πόλεως. **40** Ἐξελθόντες δὲ ʳἐκ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς[2] τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες ˹τοὺς ἀδελφούς, παρεκάλεσαν αὐτοὺς˺ καὶ ἐξῆλθον.

Paul Preaches Christ in Thessalonica

17 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ ᵀἈπολλωνίαν, ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν °ἡ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. **2** Κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθε πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέξατο[3] αὐτοῖς ἀπὸ τῶν Γραφῶν, **3** διανοίγων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι "Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός, Ἰησοῦς,[4] ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν." **4** Καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σιλᾷ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος,[5] γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι.

Unbelieving Jews Assault Jason's House

5 Προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες[6] τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας[7] πονηρούς, καὶ ὀχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν τὴν πόλιν, ˹ἐπιστάντες τε˺ τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος,[8] ἐζήτουν αὐτοὺς ʳἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον. **6** Μὴ εὑρόντες δὲ αὐτούς, ἔσυρον °τὸν Ἰάσονα[9] καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι "Οἱ τὴν οἰκουμένην

---

[1]39 της M^{pt}, TR vs απο της M^{pt}ℵBA Cr
[2]40 προς 𝔐ℵBA, Cr vs εις TR
[3]2 διελεξατο $M^{pt vid}$ℵBA, Cr vs διελεγετο $M^{pt vid}$, TR
[4]3 ο Χριστος Ιησους M, TR vs Ιησους ο Χριστος Mʳ vs Ιησους Χριστος ℵ vs Χριστος Ιησους A vs ο Χριστος ο Ιησους B, [Cr]
[5]4 πολυ πληθος M^{pt}, TR vs πληθος πολυ M^{pt}ℵBA, Cr
[6]5 προσλαβομενοι δε οι Ιουδαιοι οι απειθουντες M vs ζηλωσαντες δε οι Ιουδαιοι και προσλαβομενοι ℵBA, Cr vs ζηλωσαντες δε οι απειθουντες Ιουδαιοι και προσλαβομενοι TR
[7]5 τινας ανδρας M^{pt}ℵ, TR vs ανδρας τινας M^{pt}BA, Cr
[8]5 Ιασονος M^{pt}ℵB, TR Cr vs Ιασωνος M^{pt}A
[9]6 Ιασονα M^{pt}ℵBA, TR Cr vs Ιασωνα M^{pt}

39 ʳαπελθειν ℵBA vs 𝔐𝔭45vid   40 ʳαπο ℵB vs 𝔐A
40 ˹312 ℵBA vs 𝔐   1 ᵀτην ℵBA vs 𝔐
1 °ℵBA vs 𝔐   5 ˹και επισταντες ℵBA vs M
5 ʳπροαγαγειν ℵBA vs M   6 °ℵBA vs 𝔐

ἀναστατώσαντες, οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, **7** οὓς
ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν
δογμάτων Καίσαρος πράσσουσι[1], Βασιλέα λέγοντες
ἕτερον[2] εἶναι, Ἰησοῦν." **8** Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς
πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα. **9** Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν
παρὰ τοῦ Ἰάσονος[3] καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς.

Paul Ministers at Berea

10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως ⸂διὰ τῆς νυκτὸς⸃ ἐξέπεμψαν
τόν τε Παῦλον καὶ τὸν Σιλᾶν εἰς Βέροιαν,[4] οἵτινες
παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν ἀπῄεσαν τῶν Ἰου-
δαίων.[5] **11** Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσ-
σαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης
προθυμίας, τὸ[6] καθ᾽ ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς Γραφὰς
εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. **12** Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν
ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων
καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. **13** Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς
Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ[7] κατηγγέλη
ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ
σαλεύοντες ⸆ τοὺς ὄχλους. **14** Εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον
ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ⸀[1]ὡς ἐπὶ τὴν
θάλασσαν· ⸀[2]ὑπέμενον ⸀[3]δὲ ὅ τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ.
15 Οἱ δὲ ⸀καθιστῶντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον °αὐτὸν ἕως
Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σιλᾶν καὶ
⸆ Τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσι πρὸς αὐτόν, ἐξῄεσαν.

[1]7 πρασσουσι(ν) 𝔐 ℵBA, Cr vs πραττουσι TR
[2]7 λεγοντες ετερον M^{pt}, TR vs ετερον λεγοντες M^{pt}ℵBA, Cr
[3]9 Ιασονος M^{pt}C (h.C), Cr TR vs Ιασωνος M^{pt}
[4]10 Βεροιαν MC (h.C), TR Cr vs Βερροιαν M^{r}
[5]10 απηεσαν των Ιουδαιων M vs των Ιουδαιων απηεσαν ℵBA, TR Cr vs των Ιουδαιων 𝔓^{45}
[6]11 το M^{pt}B, TR vs − M^{pt}𝔓^{45}ℵ, Cr
[7]13 Βεροια MC (h.C), TR Cr vs Βερροια M^{r}

10 ⸂δια νυκτος 𝔓^{45}ℵB vs M; (− A)
13 ⸆και ταρασσοντες ℵBA vs M𝔓^{45} 14 ⸀[1]εως ℵBA vs M
14 ⸀[2]υπεμειναν 𝔓^{45}ℵB vs M; (υπεμεινεν A) 14 ⸀[3]τε C (h.C) vs M
15 ⸀καθιστανοντες BA (καθισπαντες ℵ^{*vid}; καταστανοντες 𝔓^{45}) vs 𝔐 15 °C (h.C) vs M 15 ⸆τον 𝔓^{45}ℵB vs 𝔐A

Paul Encounters Philosophers at Athens

16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύ-
λου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ⸀θεωροῦντι
κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. **17** Διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ
συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν
τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγ-
χάνοντας. **18** Τινὲς δὲ καὶ[1] τῶν Ἐπικουρείων καὶ °τῶν
Στοϊκῶν[2] φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ.

Καί τινες ἔλεγον, "Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος
λέγειν?"

Οἱ δέ, "Ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι"
— ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο.[3]
19 Ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον Πάγον ἤγαγον
λέγοντες, "Δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ
λαλουμένη διδαχή? **20** Ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς
ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι ⸂τί ἂν θέλοι⸃ ταῦτα
εἶναι." **21** Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι
εἰς οὐδὲν ἕτερον •εὐκαίρουν ἢ λέγειν τι ⸀καὶ ἀκούειν ⸆
καινότερον.

Paul Addresses the Areopagus

22 Σταθεὶς δὲ °ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου Πάγου
ἔφη, "'Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαι-
μονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. **23** Διερχόμενος γὰρ καὶ ἀνα-
θεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ
ἐπεγέγραπτο, ''Ἀγνώστῳ Θεῷ.' ⸀[1]Ὃν οὖν ἀγνοοῦντες

[1]18 και MℵBA, Cr vs − TR
[2]18 Στοικων MℵA, Cr vs Στωικων M^{r}B, TR
[3]18 αναστασιν ευηγγελιζετο M ℵ*B, Cr vs αναστασιν ευηγ-γελιζετο αυτοις A vs αναστασιν αυτοις ευηγγελιζετο TR

16 ⸀θεωρουντος ℵBA vs M 18 °ℵBA vs M
20 ⸂τινα θελει ℵBA vs 𝔐 21 •ηυκαιρουν ℵBA vs M
21 ⸀η ℵBA vs 𝔐 21 ⸆τι ℵBA vs 𝔐 22 °ℵBA vs 𝔐, [Cr]
23 ⸀[1]ο ℵ*BA* vs 𝔐

εὐσεβεῖτε, ⸀²τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. **24** Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος, οὐρανοῦ καὶ γῆς ⸂Κύριος ὑπάρχων,⸃ οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ **25** οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ⸀ἀνθρώπων θεραπεύεται, προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν κατὰ[1] πάντα· **26** ἐποίησέ τε ἐξ ἑνὸς °αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ ⸉πᾶν τὸ πρόσωπον⸊ τῆς γῆς, ὁρίσας προστεταγμένους[2] καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν, **27** ζητεῖν τὸν ⸀Κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καί γε[3] οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. **28** ''Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν·' ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν, 'Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.' **29** Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. **30** Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεός, τὰ νῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις ⸀πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν, **31** ⸀διότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν."

32 Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπον, "Ἀκουσόμεθά σου ⸂πάλιν περὶ τούτου." **33** Καὶ⸃ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. **34** Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

---

[1]25 κατα 𝔐 vs και τα BA, TR Cr vs και א*
[2]26 προστεταγμενους 𝔐 אBA, Cr vs προτεταγμενους TR
[3]27 και γε 𝔐 B, Cr vs καιτοιγε א, TR vs καιτοι A

---

23 ⸀²τουτο א*BA* vs 𝔐 24 ⸂אBA vs M
25 ⸀ανθρωπινων אBA vs 𝔐 26 °אBA vs 𝔐
26 ⸉παντος προσωπου אBA vs 𝔐 27 ⸀Θεον אBA vs M
30 ⸀παντας אBA vs 𝔐 31 ⸀καθοτι אBA vs M
32-33 ⸂2-41 אBA vs 𝔐

---

28 Aratus and Cleanthes

Paul Ministers in Corinth

18 Μετὰ °δὲ ταῦτα χωρισθεὶς □ὁ Παῦλος⸌ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. **2** Καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ τεταχέναι[1] Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ⸀ἐκ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς, **3** καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι, ἔμενε παρ' αὐτοῖς καὶ ⸀εἰργάζετο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην.[2] **4** Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέ τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας.

5 Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ ⸀Πνεύματι ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις ⸆ τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. **6** Ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπε πρὸς αὐτούς, "Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν[3] ὑμῶν· καθαρὸς ἐγώ· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι." **7** Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ⸀ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι ⸆ Ἰούστου, σεβομένου τὸν Θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. **8** Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ Κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες[4] ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο.

9 Εἶπε δὲ ὁ Κύριος ⸉δι' ὁράματος ἐν νυκτὶ⸊ τῷ Παύλῳ, "Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς, **10** διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε, διότι λαός ἐστί μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ." **11** Ἐκάθισέ ⸀τε ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἓξ διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

---

[1]2 τεταχεναι M^{pt}א* vs διατεταχεναι M^{pt}BA, TR Cr
[2]3 την τεχνην M^{pt}, TR vs τη τεχνη M^{pt}אBA, Cr
[3]6 την κεφαλην MאBA, TR Cr vs τας κεφαλας M^{r}
[4]8 ακουοντες M^{pt}אBA, TR Cr vs ακουσαντες M^{pt}

---

1 °אBA vs 𝔐 1 □אB vs 𝔐 A 2 ⸀απο אBA vs M
3 ⸀ηργαζετο A, vs 𝔐; (ηργαζοντο א*B*) 5 ⸀λογω אBA vs 𝔐
5 ⸆ειναι אBA vs 𝔐 7 ⸀εισηλθεν אA, Cr vs 𝔐 B
7 ⸆Τιτιου B* (Τιτου א) vs 𝔐 A 9 ⸉3412 אB vs 𝔐; (εν οραματι A)
11 ⸀δε אBA vs M

12 Γαλλίωνος δὲ ⸀ἀνθυπατεύοντος τῆς ᾿Αχαΐας, κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ ᾿Ιουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, **13** λέγοντες ὅτι "Παρὰ τὸν νόμον οὗτος ἀναπείθει[1] τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν Θεόν."

14 Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς ᾿Ιουδαίους, "Εἰ μὲν °οὖν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὦ ᾿Ιουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ⸀ἠνεσχόμην ὑμῶν· **15** εἰ δὲ ⸀ζήτημά ἐστι περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ᾿ ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς °γὰρ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι." **16** Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. **17** ᾿Επιλαβόμενοι δὲ πάντες ⸋οἱ Ἕλληνες⸌ Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος. Καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελλεν.[2]

Paul Returns to Antioch in Syria

18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ ᾿Ακύλας, κειράμενος ⸉τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς,⸊ εἶχε γὰρ εὐχήν. **19** ⸀1Κατήντησε δὲ εἰς Ἔφεσον, καὶ ἐκείνους[3] κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ⸀2διελέχθη τοῖς ᾿Ιουδαίοις. **20** ᾿Ερωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι ⸋παρ᾿ αὐτοῖς,⸌ οὐκ ἐπένευσεν, **21** ἀλλ᾿ ⸂1ἀπετάξατο αὐτοῖς⸃ εἰπών, "⸋Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς ῾Ιεροσόλυμα.⸌ Πάλιν °δὲ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ Θεοῦ θέλοντος." ⸂2Καὶ ἀνήχθη⸃ ἀπὸ τῆς ᾿Εφέσου.

---

[1]13 ουτος αναπειθει M, TR vs αναπειθει ουτος M'אBA, Cr
[2]17 εμελλεν 𝔐א vs εμελεν BA, TR Cr
[3]19 και εκεινους M^pt vs κακεινους M^ptאBA, TR Cr

---

12 ⸀ανθυπατου οντος אBA vs 𝔐 14 °אBA vs M
14 ⸀ανεσχομην א*BA vs 𝔐 15 ⸀ζητηματα אBA vs M
15 °אBA vs 𝔐 17 ⸋אBA vs 𝔐 18 ⸉3412 אBA vs 𝔐
19 ⸀1κατηντησαν אBA vs 𝔐 19 ⸀2διελεξατο אBA vs 𝔐
20 ⸋אBA vs 𝔐 21 ⸂1αποταξαμενος και אBA vs 𝔐
21 ⸋אBA vs 𝔐 21 °אBA vs 𝔐
21 ⸂2ανηχθη BA vs 𝔐; (ανηχθη δε א*)

22 Καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς ᾿Αντιόχειαν. **23** Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθε, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

Apollos Preaches in Ephesus

24 ᾿Ιουδαῖος δέ τις ᾿Απολλῶς ὀνόματι, ᾿Αλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς Γραφαῖς. **25** Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, καὶ ζέων τῷ Πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Κυρίου,[1] ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα ᾿Ιωάννου. **26** Οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ᾿Ακούσαντες δὲ αὐτοῦ ⸉1᾿Ακύλας καὶ Πρίσκιλλα,⸊ προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ⸉2τοῦ Θεοῦ ὁδόν.⸊ **27** Βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν ᾿Αχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος· **28** εὐτόνως γὰρ τοῖς ᾿Ιουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν Γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν ᾿Ιησοῦν.

Paul Instructs Twelve Disciples of John

19 ᾿Εγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ᾿Απολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ⸀1ἐλθεῖν εἰς Ἔφεσον, καὶ ⸀2εὑρών τινας μαθητὰς **2** εἶπε ⸆ πρὸς αὐτούς, "Εἰ Πνεῦμα Ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες?"

Οἱ δὲ °εἶπον πρὸς αὐτόν, "᾿Αλλ᾿ •οὐδὲ εἰ Πνεῦμα Ἅγιόν ἐστιν ἠκούσαμεν."

3 Εἶπέ τε πρὸς αὐτούς,[2] "Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε?"

Οἱ δὲ εἶπον, "Εἰς τὸ ᾿Ιωάννου βάπτισμα."

---

[1]25 Κυριου M^pt, TR vs Ιησου M^ptאBA, Cr
[2]3 προς αυτους M^pt, TR vs – M^ptאBA, Cr

---

26 ⸉1321 אBA vs 𝔐 26 ⸉2312 אBA, [Cr] vs M
1 ⸀1κατελθειν אA, [Cr] vs 𝔐B 1 ⸀2ευρειν אBA vs 𝔐
2 ⸆τε אBA vs 𝔐 2 °אBA vs M 2 •ουδ אBA vs 𝔐

4 Εἶπε δὲ Παῦλος, "Ἰωάννης °1μὲν ἐβάπτισε βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ᾿ αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσι, τοῦτ᾿ ἔστιν, εἰς τὸν °2Χριστὸν Ἰησοῦν." **5** Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. **6** Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου °τὰς χεῖρας, ἦλθε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ᾿ αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ •προεφήτευον. **7** Ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ ⸀δεκαδύο.

Paul Preaches Two Years in Ephesus

8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων °τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. **9** Ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν, κακολογοῦντες τὴν Ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ᾿ αὐτῶν ἀφώρισε τοὺς μαθητάς, καθ᾿ ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου °τινός. **10** Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Κυρίου °Ἰησοῦ, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας.

Miracles Magnify the Name of Jesus

11 Δυνάμεις τε[1] οὐ τὰς τυχούσας ⸂ἐποίει ὁ Θεὸς⸃ διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, **12** ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ⸀ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ᾿ αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ⸄ἐξέρχεσθαι ἀπ᾿ αὐτῶν.⸅ **13** Ἐπεχείρησαν δέ τινες ⸀1ἀπὸ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ,

[1]11 τε **M**ℵBA, **TR Cr** vs δε Mʳ

4 °1 2 ℵBA vs 𝔐 6 °ℵBA vs 𝔐, [Cr]
6 •επροφητευον ℵBA vs 𝔐 7 ⸀δωδεκα ℵBA vs **M**
8 °B vs 𝔐ℵA, [Cr] 9 °ℵBA vs 𝔐 10 °ℵBA vs **M**
11 ⸂231 ℵBA vs 𝔐 12 ⸀αποφερεσθαι ℵBA vs **M**
12 ⸄εκπορευεσθαι ℵBA vs **M** 13 ⸀1και ℵBA vs **M**

λέγοντες, "⸀2Ὁρκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν °ὁ Παῦλος κηρύσσει." **14** Ἦσαν δέ ⸀τινες ⸄υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ⸅ °οἱ τοῦτο ποιοῦντες.

15 Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπε ⸆1 "Τὸν ⸆2 Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι, ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ?" **16** Καὶ ⸀1ἐφαλλόμενος ⸂ἐπ᾿ αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος⸃ ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν, °καὶ κατακυριεύσαν[1] ⸀2αὐτῶν ἴσχυσε κατ᾿ αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. **17** Τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν[2] Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. **18** Πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. **19** Ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν[3] τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. **20** Οὕτω κατὰ κράτος ⸂ὁ λόγος τοῦ Κυρίου⸃ ηὔξανε καὶ ἴσχυεν.

Demetrius Foments the Ephesian Riot

21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ Πνεύματι, διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς •Ἱερουσαλήμ, εἰπὼν ὅτι "Μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν." **22** Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

[1]16 κατακυριευσαν **M**A vs κατακυριευσας ℵB, **TR Cr**
[2]17 γνωστον πασιν **M**ℵBA, **TR Cr** vs πασιν γνωστον Mʳ
[3]19 συνεψηφισαν **M**ℵBA, **TR Cr** vs συνεψηφισαντο Mʳ

13 ⸀2ορκιζω ℵBA vs **M** 13 °ℵBA vs **M** 14 ⸀τινος B vs 𝔐ℵA
14 ⸄2-51 ℵB (Σκευια for Σκευα A) vs 𝔐 14 °ℵBA vs 𝔐
15 ⸆1αυτοις ℵBA vs **M** 15 ⸆2μεν B, [Cr] vs 𝔐ℵ*A
16 ⸀1εφαλομενος ℵ*BA vs 𝔐 16 ⸂3412 ℵBA vs **M**
16 °BA vs **M**ℵ* 16 ⸀2αμφοτερων ℵBA vs 𝔐
20 ⸂3412 ℵ*BA vs 𝔐 21 •Ιεροσολυμα ℵBA vs **M**

23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος
οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς Ὁδοῦ. **24** Δημήτριος γάρ τις ὀνό-
ματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος,
παρείχετο τοῖς τεχνίταις ⸂ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην,⸃ **25** οὓς
συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν,
"Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ
εὐπορία ⸀ἡμῶν ἐστι. **26** Καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ
μόνον Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος
οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶ
θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. **27** Οὐ μόνον δὲ τοῦτο
κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ
τῆς μεγάλης θεᾶς ἱερὸν Ἀρτέμιδος[1] εἰς οὐθὲν[2] λογισθῆναι,
μέλλειν ⸀δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι ⸂τὴν μεγαλειότητα⸃ αὐτῆς, ἣν
ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται."

28 Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον
λέγοντες, "Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων!" **29** Καὶ ἐπλήσθη
ἡ πόλις °ὅλη τῆς[3] συγχύσεως, ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς
τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον
Μακεδόνας, συνεκδήμους[4] Παύλου. **30** ⸂Τοῦ δὲ Παύλου⸃
βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ
μαθηταί. **31** Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι,
πέμψαντες πρὸς αὐτόν, παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς
τὸ θέατρον. **32** Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον, ἦν γὰρ ἡ
ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος
⸀ἕνεκεν συνεληλύθεισαν. **33** Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου ⸀προεβίβασαν
Ἀλέξανδρον, προβαλόντων[5] αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων. Ὁ δὲ
Ἀλέξανδρος, κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι

---

[1]27 ιερον Αρτεμιδος M^pt vs Αρτεμιδος ιερον M^pt ℵBA, TR Cr
[2]27 ουθεν M^pt ℵBA, Cr vs ουδεν M^pt, TR
[3]29 της 𝔐 ℵ*BA, Cr vs – TR
[4]29 συνεκδημους 𝔐 ℵBA, Cr vs + του TR
[5]33 προβαλοντων M^pt ℵBA, TR Cr vs προβαλλοντων M^pt

---

24 ⸂ουκ ολιγην εργασιαν BA (ουχ for ουκ ℵ) vs 𝔐
25 ⸀ημιν ℵBA vs M 27 ⸀τε ℵBA vs M
27 ⸂της μεγαλειοτητος ℵBA vs M 29 °ℵBA vs 𝔐
30 ⸂Παυλου δε ℵ*BA vs 𝔐 32 ⸀ενεκα ℵBA vs 𝔐
33 ⸀συνεβιβασαν ℵBA vs 𝔐

τῷ δήμῳ. **34** Ἐπιγνόντες[1] δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστι, φωνὴ
ἐγένετο μία ἐκ πάντων ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων,
"Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων!"

35 Καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον φησίν,
"Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ⸀ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει
τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης °θεᾶς
Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦς? **36** Ἀναντιρρήτων οὖν
ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν
καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν.[2] **37** Ἠγάγετε γὰρ τοὺς
ἄνδρας τούτους, οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν
θεὸν[3] ⸀ὑμῶν. **38** Εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
τεχνῖται ἔχουσι πρός τινα λόγον,[4] ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ
ἀνθύπατοί εἰσιν· ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. **39** Εἰ δέ τι ⸂περὶ
ἑτέρων⸃ ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται.
40 Καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς
σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ οὐ[5]
δυνησόμεθα δοῦναι[6] λόγον ⸆ τῆς συστροφῆς ταύτης."
41 Καὶ ταῦτα εἰπών, ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

Paul Travels in Greece

20 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, ⸀[1]προσκα-
λεσάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ ⸆ ἀσπα-
σάμενος, ἐξῆλθε ⸀[2]πορευθῆναι εἰς °τὴν Μακεδονίαν.
2 Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς
λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. **3** Ποιήσας τε μῆνας

---

[1]34 επιγνοντες 𝔐 ℵBA, Cr vs επιγνοντων TR
[2]36 πρασσειν 𝔐 ℵBA, Cr vs πραττειν TR
[3]37 θεον 𝔐 ℵBA, Cr vs θεαν TR
[4]38 εχουσι(ν) προς τινα λογον 𝔐 ℵBA, Cr vs προς τινα λογον εχουσιν TR
[5]40 ου M ℵBA, [Cr] vs – TR
[6]40 δουναι M^pt vs αποδουναι M^pt ℵBA, TR Cr

---

35 ⸀ανθρωπων ℵBA vs M 35 °ℵBA vs M
37 ⸀ημων ℵBA vs 𝔐 39 ⸂περαιτερω B vs 𝔐 ℵA
40 ⸆περι ℵBA vs M 1 ⸀[1]μεταπεμψαμενος ℵB vs 𝔐 A
1 ⸆παρακαλεσας ℵBA vs M 1 ⸀[2]πορευεσθαι ℵBA vs 𝔐
1 °ℵB vs M A

τρεῖς, γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς[1] ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων
μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο ⸀γνώμη τοῦ
ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. **4** Συνείπετο δὲ αὐτῷ ⸋ἄχρι
τῆς Ἀσίας⸌ Σώπατρος ⸆ Βεροιαῖος,[2] Θεσσαλονικέων δὲ
Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος Δερβαῖος, καὶ
Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος. **5** Οὗτοι ⸆
προσελθόντες[3] ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρῳάδι. **6** Ἡμεῖς δὲ
ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ
Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρῳάδα ἄχρις[4]
ἡμερῶν πέντε, ⸀οὗ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά.

Paul Ministers at Troas

7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, συνηγμένων ⸂τῶν
μαθητῶν⸃ κλάσαι[5] ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς,
μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε τὸν λόγον
μέχρι μεσονυκτίου. **8** Ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ
ὑπερῴῳ οὗ ἦμεν[6] συνηγμένοι. **9** ⸀Καθήμενος δέ τις νεανίας
ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ
βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς
ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω καὶ ἤρθη
νεκρός.

10 Καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμ-
περιλαβὼν εἶπε, "Μὴ θορυβεῖσθε, ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ
ἐν αὐτῷ ἐστιν." **11** Ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας ⸆ ἄρτον καὶ
γευσάμενος, ἐφ᾽ ἱκανόν τε ὁμιλήσας •ἄχρις αὐγῆς, οὕτως
ἐξῆλθεν. **12** Ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρ-
εκλήθησαν οὐ μετρίως.

---

[1]3 αυτω επιβουλης **M**, **TR** vs επιβουλης αυτω M[r]ℵBA, **Cr**
[2]4 Βεροιαιος M[pt]BA, **TR Cr** vs Βερροιαιος M[pt] vs Βεροιος ℵ
[3]5 προσελθοντες **M**ℵB*A[vid] vs προελθοντες M[r], **TR Cr**
[4]6 αχρις M[pt], **TR** vs αχρι M[pt]BA, **Cr** vs απο ℵ
[5]7 κλασαι **𝔐**ℵBA, **Cr** vs του κλασαι **TR**
[6]8 ημεν **𝔐**ℵBA, **Cr** vs ησαν **TR**

---

3 ⸀γνωμης ℵB*A vs **𝔐** 4 ⸋ℵB vs **𝔐**A 4 ⸆Πυρρου ℵBA vs **M**
5 ⸆δε ℵBA vs **M** 6 ⸀οπου ℵA vs **𝔐**B 7 ⸂ημων ℵBA vs **M**
9 ⸀καθεζομενος ℵBA vs **𝔐** 11 ⸆τον Ͼ (h.𝔓[45]) vs **𝔐**
11 •αχρι ℵBA vs **𝔐**C*

From Troas to Miletus

13 Ἡμεῖς δέ, προσελθόντες[1] ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν
⸀εἰς τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν
Παῦλον, οὕτω γὰρ ⸂ἦν διατεταγμένος,⸃ μέλλων αὐτὸς
πεζεύειν. **14** Ὡς δὲ συνέβαλεν[2] ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον,
ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλήνην. **15** Κἀκεῖθεν
ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν •ἀντικρὺ Χίου,
τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον· ⸂καὶ μείναντες ἐν
Τρωγυλλίῳ, τῇ⸃ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς Μίλητον. **16** ⸀[1]Ἔκρινε
γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένη-
ται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἔσπευδε γάρ, εἰ
δυνατὸν ⸀[2]ἦν αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι
εἰς Ἱεροσόλυμα.

Paul Exhorts the Ephesian Elders

17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον μετε-
καλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. **18** Ὡς
δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς, "Ὑμεῖς
ἐπίστασθε ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ᾽[3] ἧς ἐπέβην εἰς τὴν
Ἀσίαν πῶς μεθ᾽ ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην,
19 δουλεύων τῷ Κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ
°πολλῶν δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν
ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· **20** ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην
τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς
δημοσίᾳ καὶ κατ᾽ οἴκους, **21** διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε
καὶ Ἕλλησι τὴν εἰς τὸν[4] Θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν °τὴν εἰς
τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν.[5] **22** Καὶ νῦν ἰδού, ⸉ἐγὼ δεδεμένος⸊

---

[1]13 προσελθοντες **M**B*A vs προελθοντες ℵC, **TR Cr**
[2]14 συνεβαλεν **M**C, **TR** vs συνεβαλλεν M[r]BA, **Cr** vs συνεβαλλον ℵ*
[3]18 αφ **M**Ͼ (h.𝔓[45]), **TR Cr** vs −M[r]
[4]21 τον **M**A, **TR** vs −M[r]ℵBC, **Cr**
[5]21 Ιησουν M[pt]B, **Cr** vs +Χριστον M[pt]ℵAC, **TR**

---

13 ⸀επι Ͼ (h.𝔓[45]) vs **𝔐**
13 ⸂διατεταγμενος ην ℵA (διατεταγμενον ην B*) vs **𝔐**; (εντε-
ταλμενος ην C) 15 •αντικρυς Ͼ (h.𝔓[45]) vs **M**
15 ⸂τη δε Ͼ (h.𝔓[45]) vs **𝔐** 16 ⸀[1]κεκρικει ℵAC* (κεκρει B*) vs **𝔐**
16 ⸀[2]ειη Ͼ (h.𝔓[45]) vs **𝔐** 19 °ℵBA vs **𝔐**C 21 °Ͼ (h.𝔓[45]) vs **𝔐**
22 ⸉Ͼ (h.𝔓[45]) vs **𝔐**

τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ
συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς, 23 πλὴν ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ
Ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται ⸆ λέγον ὅτι δεσμά ⸉με καὶ
θλίψεις⸊ μένουσιν. 24 Ἀλλ᾽ οὐδενὸς ⸀λόγον ⸂ποιοῦμαι, οὐδὲ
ἔχω⸃ τὴν ψυχήν °μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν
δρόμον μου ⸋μετὰ χαρᾶς,⸌ καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον
παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον
τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

25 "Καὶ νῦν ἰδού, ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ
πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν
βασιλείαν ⸋τοῦ Θεοῦ.⸌ 26 Διὸ[1] μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ
σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρὸς ⸀ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος
πάντων. 27 Οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ⸉ὑμῖν
πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ.⸊ 28 Προσέχετε °οὖν ἑαυτοῖς
καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον
ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου καὶ
Θεοῦ,[2] ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ⸂ἰδίου αἵματος.⸃ 29 ⸂Ἐγὼ
γὰρ⸃ οἶδα °τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου
λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, 30 καὶ
ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διε-
στραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν.
31 Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ
ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα
ἕκαστον.

32 "Καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, °¹ἀδελφοί, τῷ
Θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ τῷ δυναμένῳ
⸀ἐποικοδομῆσαι καὶ δοῦναι °²ὑμῖν ⸆ κληρονομίαν ἐν τοῖς

[1]26 διο M^{pt}C, TR vs διοτι M^{pt}ℵBA, Cr
[2]28 Κυριου και Θεου M$^{pt\,vid}$ vs Κυριου του Θεου M$^{pt\,vid}$ vs Θεου ℵB, TR Cr vs Κυριου AC*

23 ⸆μοι Є (h.𝔓45) vs M   23 ⸉231 Є (h.𝔓45) vs M
24 ⸀λογου ℵ*BC vs 𝔐A   24 ⸂1 ℵ*BC vs 𝔐; (321 A)
24 °Є (h.𝔓45) vs M   24 ⸋ℵBA vs 𝔐C   25 ⸋Є (h.𝔓45) vs 𝔐
26 ⸀ειμι ℵBC vs MA   27 ⸉2-61 ℵ*BC vs 𝔐A   28 °ℵBA vs 𝔐C
28 ⸂αιματος του ιδιου Є (h.𝔓45) vs M
29 ⸂εγω ℵ*AC* vs 𝔐; (οτι εγω B)   29 °Є (h.𝔓45) vs 𝔐
32 °¹ℵBA vs 𝔐C   32 ⸀οικοδομησαι Є (h.𝔓45) vs 𝔐
32 °²ℵBA vs 𝔐C   32 ⸆την Є (h.𝔓45) vs 𝔐

ἡγιασμένοις πᾶσιν. 33 Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ
οὐδενὸς ἐπεθύμησα. 34 Αὐτοὶ[1] γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις
μου καὶ τοῖς οὖσι μετ᾽ ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται.
35 Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν ὅτι οὕτω κοπιῶντας δεῖ ἀν-
τιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν
λόγων[2] τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ὅτι αὐτὸς εἶπε, 'Μακάριόν ἐστι
μᾶλλον διδόναι[3] ἢ λαμβάνειν.' "

36 Καὶ ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν
αὐτοῖς προσηύξατο. 37 Ἱκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς[4]
πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου
κατεφίλουν αὐτόν, 38 ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ
εἰρήκει ὅτι οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν.
Προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

Warnings on the Journey to Jerusalem

21 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας
ἀπ᾽ αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν
Κῶν,[5] τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα·
2 καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες
ἀνήχθημεν. 3 ⸀¹Ἀναφάνεντες δὲ τὴν Κύπρον καὶ κατα-
λιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ
⸀²κατήχθημεν εἰς Τύρον, ἐκεῖσε γὰρ ⸉ἦν τὸ πλοῖον⸊
ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. 4 Καὶ ἀνευρόντες[6] μαθητάς,
ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτά, οἵτινες τῷ Παύλῳ
ἔλεγον διὰ τοῦ Πνεύματος μὴ ⸀ἀναβαίνειν εἰς •Ἱερουσαλήμ.
5 Ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες
ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ

[1]34 αυτοι 𝔐Є (h.𝔓45), Cr vs +δε TR
[2]35 των λογων M^{pt}Є (h.𝔓45), TR Cr vs τον λογον M^{pt}
[3]35 μαλλον διδοναι 𝔐Є (h.𝔓45), Cr vs διδοναι μαλλον TR
[4]37 εγενετο κλαυθμος M^{pt}, TR vs κλαυθμος εγενετο M^{pt}Є (h.𝔓45), Cr
[5]1 Κων M^{pt}, TR vs Κω M^{pt}Є (h.𝔓45), Cr
[6]4 και ανευροντες M vs ανευροντες δε τους Є (h.𝔓45), Cr vs και ανευροντες τους TR

3 ⸀¹αναφαναντες ℵB* vs 𝔐AC   3 ⸀²κατηλθομεν ℵBA vs 𝔐C
3 ⸉231 Є (h.𝔓45) vs 𝔐   4 ⸀επιβαινειν Є (h.𝔓45) vs 𝔐
4 •Ιεροσολυμα Є (h.𝔓45) vs M

καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ
τὸν αἰγιαλὸν ⸀προσηυξάμεθα. 6 ⸂Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλή-
λους,⸃ ⸀ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρε-
ψαν εἰς τὰ ἴδια.

7 Ἡμεῖς δέ, τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου,
κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς
ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ᾽ αὐτοῖς. 8 Τῇ δὲ
ἐπαύριον ἐξελθόντες οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον[1] εἰς
Καισάρειαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ
εὐαγγελιστοῦ[2], ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν παρ᾽ αὐτῷ.
9 Τούτῳ δὲ ἦσαν ⸉θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες⸊ προ-
φητεύουσαι. 10 Ἐπιμενόντων δὲ °ἡμῶν ἡμέρας πλείους,
κατῆλθέ τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι
Ἄγαβος.

11 Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου,
δήσας ⸂τε αὐτοῦ⸃ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας[3] εἶπε, "Τάδε
λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, 'Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστιν ἡ ζώνη
αὕτη οὕτω δήσουσιν ἐν Ἰερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ
παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν.'" 12 Ὡς δὲ ἠκούσαμεν
ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ
ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλήμ.

13 Ἀπεκρίθη τε[4] ὁ Παῦλος, "Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ
συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν? Ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον
δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἑτοίμως ἔχω
ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ."

---

[1]8 οι περι τον Παυλον ηλθον M[pt], TR vs ηλθομεν M[pt]Є (h.𝔭[45]), Cr
[2]8 ευαγγελιστου 𝔐Є (h.𝔭[45]), Cr vs + του TR
[3]11 τους ποδας και τας χειρας 𝔐ℵBC, Cr vs τας χειρας και τους ποδας A, TR
[4]13 απεκριθη τε M vs τοτε απεκριθη ℵBA, Cr vs τοτε απεκριθη δε C* vs απεκριθη δε TR

---

5 ⸀προσευξαμενοι Є (h.𝔭[45]) vs M
6 ⸂απησπασαμεθα αλληλους και ℵB (απεσπασαμεθα C; απησπασμεθα A) vs 𝔐 6 ⸀ανεβημεν ℵ*AC vs M; (ενεβημεν B)
9 ⸉132 ℵBA vs 𝔐; (213 C) 10 °BAC vs 𝔐; (αυτων ℵ*)
11 ⸂εαυτου Є (h.𝔭[45]) vs M

14 Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἡσυχάσαμεν εἰπόντες, "⸉Τὸ
θέλημα τοῦ Κυρίου⸊ γενέσθω.[1]"

Paul Is Urged to Conciliate His Critics

15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι[2]
ἀνεβαίνομεν εἰς •Ἰερουσαλήμ. 16 Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν
μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ᾽ ᾧ
ξενισθῶμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως
⸀ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. 18 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ
Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο
οἱ πρεσβύτεροι. 19 Καὶ ἀσπασάμενος αὐτούς, ἐξηγεῖτο
καθ᾽ ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσι διὰ
τῆς διακονίας αὐτοῦ.

20 Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν Κύριον,[3] εἰπόντες[4]
αὐτῷ, "Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν ⸀Ἰουδαίων
τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου
ὑπάρχουσι. 21 Κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν
διδάσκεις ἀπὸ Μωσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας
Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ
τοῖς ἔθεσι περιπατεῖν. 22 Τί οὖν ἐστι? ⸂Πάντως δεῖ
πλῆθος συνελθεῖν·⸃ ἀκούσονται °γὰρ ὅτι ἐλήλυθας.
23 Τοῦτο οὖν ποίησον ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες
τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ᾽ ἑαυτῶν. 24 Τούτους παρα-
λαβὼν ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς καὶ δαπάνησον ἐπ᾽ αὐτοῖς
ἵνα ⸀¹ξυρήσωνται τὴν κεφαλήν, καὶ ⸀²γνῶσι πάντες ὅτι
ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς
καὶ αὐτὸς ⸉τὸν νόμον φυλάσσων.⸊ 25 Περὶ δὲ τῶν

---

[1]14 γενεσθω M[pt], TR vs γινεσθω M[pt]Є (h.𝔭[45]), Cr
[2]15 επισκευασαμενοι 𝔐BA, Cr vs παρασκευασαμενοι C vs αποσκευασαμενοι TR vs επισκευασαμενον ℵ*
[3]20 Κυριον M[pt], TR vs Θεον M[pt]Є (h.𝔭[45]), Cr
[4]20 ειποντες MC vs ειπον τε ℵBA, TR Cr

---

14 ⸉3412 Є (h.𝔭[45]) vs 𝔐 15 •Ιεροσολυμα Є (h.𝔭[45]) vs 𝔐
17 ⸀απεδεξαντο Є (h.𝔭[45]) vs M 20 ⸀εν τοις Ιουδαιοις BAC vs 𝔐; (− ℵ) 22 ⸂1 BC*[vid] vs M (1243 ℵA)
22 °ℵ*BC*[vid] vs 𝔐A 24 ⸀¹ξυρησονται ℵB* vs MAC
24 ⸀²γνωσονται Є (h.𝔭[45]) vs M 24 ⸉312 Є (h.𝔭[45]) vs M

πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν, κρίναντες
μηδὲν τοιοῦτο τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ[1] φυλάσσεσθαι αὐτοὺς
τό τε εἰδωλόθυτον καὶ °τὸ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν."

Paul Is Arrested in the Temple

26 Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχομένῃ
ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγνισθεὶς εἰσῄει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων
τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ ἕως οὗ
προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά.
27 Ὡς δὲ ἔμελλον[2] αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ
τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ,
συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπ᾽
αὐτόν,[3] **28** κράζοντες, "Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε!
Οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου
καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας ⸀πανταχοῦ διδάσκων, ἔτι τε
καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κεκοίνωκεν τὸν
ἅγιον τόπον τοῦτον!" **29** Ἦσαν γὰρ ἑωρακότες[4] Τρόφιμον
τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ
ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. **30** Ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ
ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου
εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ
θύραι. **31** Ζητούντων ⸀¹δὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσις
τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης[5] ὅτι ὅλη ⸀²συγκέχυται Ἰερου-
σαλήμ, **32** ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ
⸀ἑκατοντάρχους, κατέδραμεν ἐπ᾽ αὐτούς· οἱ δέ, ἰδόντες
τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες
τὸν Παῦλον. **33** Ἐγγίσας δὲ[6] ὁ χιλίαρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ

---

[1]25 μηδεν τοιουτο τηρειν αυτους ει μη $M^{pt\ vid}$C vs μηδεν τοιουτον τηρειν αυτους ει μη $M^{pt\ vid}$, **TR** vs — **אBA, Cr**
[2]27 εμελλον **MϾ** (**h.𝔭**[45]), **TR Cr** vs ημελλον M^{r}
[3]27 τας χειρας επ αυτον M^{pt}, **TR** vs επ αυτον τας χειρας M^{pt} **Ͼ** (**h.𝔭**[45]), **Cr**
[4]29 εωρακοτες **M** vs προεωρακοτες **Ͼ** (**h.𝔭**[45]), **TR Cr**
[5]31 σπειρης **MאBA, TR Cr** vs σπειρας M^{r}
[6]33 εγγισας δε **M** vs τοτε εγγισας **אBA, TR Cr**

---

25 °**Ͼ** (**h.𝔭**[45]) vs **𝔐** 28 ⸀πανταχη **Ͼ** (**h.𝔭**[45]) vs **M** 31 ⸀¹τε **אBA** vs **𝔐**
31 ⸀²συγχυνεται **B* (א*) (A)** vs **𝔐** 32 ⸀εκατονταρχας **אBA** vs **𝔐**

καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι δυσί, καὶ ἐπυνθάνετο τίς
°ἂν εἴη καὶ τί ἐστι πεποιηκώς. **34** Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ⸀ἐβόων
ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ ⸂δυνάμενος δὲ⸃ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν
θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν.
35 Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βα-
στάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ
ὄχλου. **36** Ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ⸀κρᾶζον,
"Αἶρε αὐτόν!"

Paul Addresses the Jerusalem Mob

37 Μέλλων τε[1] εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν[2] ὁ Παῦ-
λος λέγει τῷ χιλιάρχῳ, "Εἰ ἔξεστί μοι εἰπεῖν[3] πρὸς σέ?"
Ὁ δὲ ἔφη, "Ἑλληνιστὶ γινώσκεις? **38** Οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ
Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ
ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν
σικαρίων?"
39 Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, "Ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰου-
δαῖος, Ταρσεὺς τῆς Κιλικίας, οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης·
δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν."
40 Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν
ἀναβαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ
σιγῆς γενομένης, προσεφώνησε[4] τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ
λέγων,

22 "Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς
πρὸς ὑμᾶς νυνὶ[5] ἀπολογίας."
2 Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσ-
εφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν.

---

[1]37 τε M^{pt}**אBA, TR Cr** vs δε M^{pt}
[2]37 εισαγεσθαι εις την παρεμβολην **MאBA, TR Cr** vs εις την παρεμβολην εισαγεσθαι M^{r}
[3]37 ειπειν **M** vs + τι **אBA, TR Cr**
[4]40 προσεφωνησε(ν) M^{pt}**אBA, TR Cr** vs προσεφωνει M^{pt}
[5]1 νυνι **𝔐 אBA, Cr** vs νυν **TR**

---

33 °**אBA** vs **𝔐** 34 ⸀επεφωνουν **אBA** vs **M**
34 ⸂δυναμενου δε αυτου **אBA** vs **𝔐** 36 ⸀κραζοντες **אBA** vs **M**

Καὶ φησίν, 3 "'Ἐγὼ °μέν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεν-
νημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ
πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευ-
μένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς
ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον·
4 ὃς ταύτην τὴν Ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων
καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας,
5 ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν τὸ πρεσ-
βυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς
ἀδελφούς, εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς
ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἰερουσαλήμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν.
6 Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ,
περὶ μεσημβρίαν, ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι
φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ. 7 Ἔπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ
ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, 'Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις?'
8 Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην, 'Τίς εἶ, Κύριε?' Εἶπέ τε πρός με,
''Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις.' 9 Οἱ δὲ σὺν
ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, ⸋καὶ ἔμφοβοι
ἐγένοντο·⸌ τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι.
10 Εἶπον δέ, 'Τί ποιήσω, Κύριε?' Ὁ δὲ Κύριος εἶπε πρός
με, ''Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κἀκεῖ σοι
λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι.'
11 Ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς
ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι, ἦλθον εἰς
Δαμασκόν. 12 Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ εὐλαβὴς[1] κατὰ τὸν
νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων ἐν
Δαμασκῷ[2] Ἰουδαίων, 13 ἐλθὼν πρός με καὶ ἐπιστὰς εἶπέ
μοι, 'Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον.' Κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ
ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. 14 Ὁ δὲ εἶπεν, ''Ὁ Θεὸς τῶν
πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ
καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος
αὐτοῦ. 15 Ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώ-
πους ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. 16 Καὶ νῦν τί μέλλεις?
Ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου
ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα ʿτοῦ Κυρίου.ʾ 17 Ἐγένετο δέ μοι

[1]12 ευλαβης M^{pt}ℵB, Cr vs ευσεβης M^{pt}, TR vs — A
[2]12 εν Δαμασκω M^{pt} vs — M^{pt}ℵBA, TR Cr

3 °ℵBA vs 𝔐   9 ⸋ℵBA vs 𝔐   16 ʿαυτου ℵBA vs M

ὑποστρέψαντι εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ προσευχομένου μου ἐν
τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει 18 καὶ ἰδεῖν αὐτὸν
λέγοντά μοι, 'Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἰερουσαλήμ,
διότι οὐ παραδέξονταί σου °τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.'
19 Κἀγὼ εἶπον, 'Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην
φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύ-
οντας ἐπὶ[1] σέ· 20 καὶ ὅτε ʳἐξεχεῖτο τὸ αἷμα Στεφάνου
τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ συνευ-
δοκῶν ⸋τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ,⸌ φυλάσσων[2] τὰ ἱμάτια τῶν
ἀναιρούντων αὐτόν.' 21 Καὶ εἶπεν πρός με, 'Πορεύου, ὅτι
ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.' "

Roman Citizenship Aids Paul

22 Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν
τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες, "Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν
τοιοῦτον, οὐ γὰρ καθῆκεν[3] αὐτὸν ζῆν!" 23 Κραζόντων[4] ʳδὲ
αὐτῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων
εἰς τὸν ἀέρα, 24 ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλίαρχος ἄγεσθαι[5] εἰς
τὴν παρεμβολήν, ʳεἰπὼν μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτὸν ἵνα
ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ.
25 Ὡς δὲ προέτεινεν[6] αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπεν πρὸς
τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος, "Εἰ ἄνθρωπον
Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν?"
26 Ἀκούσας δὲ ὁ ʳἑκατόνταρχος, προσελθὼν ἀπήγ-
γειλε τῷ χιλιάρχῳ[7] λέγων, "°Ὅρα τί μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ

[1]19 επι Mℵ BA, TR Cr vs εις M^{r}
[2]20 φυλασσων M^{pt} vs και φυλασσων M^{pt}ℵBA, TR Cr
[3]22 καθηκεν 𝔐Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$), Cr vs καθηκον TR
[4]23 κραζοντων M^{pt}C vs κραυγαζοντων M^{pt}ℵBA, TR Cr
[5]24 αυτον ο χιλιαρχος αγεσθαι M^{pt}, TR vs ο χιλιαρχος αγεσθαι αυτον M^{pt} vs ο χιλιαρχος εισαγεσθαι αυτον M^{pt}Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$), Cr
[6]25 προετεινεν M^{pt}, TR vs προετειναν M^{pt}ℵB, Cr vs προσετειναν C vs προετεινον A
[7]26 απηγγειλε(ν) τω χιλιαρχω M^{pt}, TR vs τω χιλιαρχω απηγγειλε(ν) M^{pt} Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$), Cr

18 °ℵBA vs 𝔐   20 ʳεξεχυννετο ℵB*A vs 𝔐
20 ⸋ℵBA vs 𝔐   23 ʳτε BAC vs 𝔐ℵ   24 ʳειπας Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$) vs 𝔐
26 ʳεκατονταρχης ℵ*AC vs 𝔐B   26 °Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$) vs 𝔐

ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστι." **27** Προσελθὼν δὲ ὁ
χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ, "Λέγε μοι, °εἰ σὺ Ῥωμαῖος εἶ?"
Ὁ δὲ ἔφη, "Ναί."
28 Ἀπεκρίθη ⸀τε ὁ χιλίαρχος, "Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου
τὴν πολιτεῖαν ταύτην ἐκτησάμην."
Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, "Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι." **29** Εὐθέως
οὖν ἀπέστησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν.
Καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι
καὶ ὅτι ⸂ἦν αὐτὸν⸃ δεδεκώς.

Paul Divides the Sanhedrin

30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς τὸ τί
κατηγορεῖται παρὰ[1] τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν □ἀπὸ
τῶν δεσμῶν,⸌ καὶ ἐκέλευσεν ⸀ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ
ὅλον[2] τὸ συνέδριον °αὐτῶν, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον
ἔστησεν εἰς αὐτούς.

23 Ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν, "Ἄνδρες
ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι
τῷ Θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας." **2** Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς
Ἀνανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ
τὸ στόμα. **3** Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπε, "Τύπτειν σε
μέλλει ὁ Θεός, τοῖχε κεκονιαμένε! Καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με
κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι?"
4 Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, "Τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ
λοιδορεῖς?"
5 Ἔφη τε ὁ Παῦλος, "Οὐκ ᾔδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶ
ἀρχιερεύς· γέγραπται γάρ, ⸆«Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ
ἐρεῖς κακῶς.»" **6** Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶ

[1]30 παρα M[pt], TR vs υπο M[pt]Є (h.𝔓[45]), Cr
[2]30 ολον M[pt], TR vs παν M[pt]Є (h.𝔓[45]), Cr

27 °Є (h.𝔓[45]) vs M   28 ⸀δε ℵBC vs M; (−A)   29 ⸂Є (h.𝔓[45]) vs 𝔐
30 □Є (h.𝔓[45]) vs 𝔐   30 ⸀συνελθειν Є (h.𝔓[45]) vs M
30 °Є (h.𝔓[45]) vs M   5 ⸆οτι ℵBA vs 𝔐C

5 Ex. 22:28

Σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων,[1] ⸀1ἔκραξεν ἐν τῷ
συνεδρίῳ, "Ἄνδρες ἀδελφοί, °ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς
⸀2Φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ
κρίνομαι!" **7** Τοῦτο δὲ αὐτοῦ ⸀λαλήσαντος, ἐγένετο στάσις
τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων,[2] καὶ ἐσχίσθη τὸ
πλῆθος. **8** Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσι μὴ εἶναι ἀνά-
στασιν μηδὲ[3] ἄγγελον μήτε πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολο-
γοῦσι τὰ ἀμφότερα.
9 Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες ⸆ ⸀οἱ
γραμματεῖς τοῦ μέρους⸃ τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο
λέγοντες, "Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ
τούτῳ· εἰ δὲ[4] πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος, □μὴ
θεομαχῶμεν.⸌" **10** Πολλῆς δὲ ⸀γενομένης στάσεως,⸃ ⸀εὐλα-
βηθεὶς ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ᾽ αὐτῶν,
ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβῆναι καὶ[5] ἁρπάσαι αὐτὸν
ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

Paul's Nephew Exposes a Plot

11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος εἶπε,
"Θάρσει, °Παῦλε, ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς
Ἰερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ[6] καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι."

[1]6 Σαδδουκαιων το δε ετερον Φαρισαιων MЄ (h.𝔓[45]), TR Cr vs Φαρισαιων το δε ετερον Σαδδουκαιων M[r]
[2]7 των Φαρισαιων και των Σαδδουκαιων M[pt], TR vs των Φαρισαιων M[pt] vs των Σαδδουκαιων και των Φαρισαιων M[pt] vs των Φαρισαιων και Σαδδουκαιων M[pt], BAC, Cr vs των Σαδδουκαιων και Φαρισαιων ℵ
[3]8 μηδε M[pt], TR vs μητε M[pt]Є (h.𝔓[45]), Cr
[4]9 δε MЄ (h.𝔓[45]), TR Cr vs +και M[c]
[5]10 καταβηναι και 𝔐 vs καταβαν Є (h.𝔓[45]), TR Cr
[6]11 σε δει MЄ (h.𝔓[45]), TR Cr vs δει σε M[c]

6 ⸀1εκραζεν ℵBC vs 𝔐A   6 °B vs 𝔐ℵAC, [Cr]
6 ⸀2Φαρισαιων Є (h.𝔓[45]) vs 𝔐
7 ⸀ειποντος ℵA vs MC; (λαλουντος B)   9 ⸆τινες Є (h.𝔓[45]) vs M
9 ⸀των γραμματεων του μερους ℵB (+εκ before των C) vs M; (−A)
9 □Є (h.𝔓[45]) vs 𝔐   10 ⸀γινομενης στασεως ℵB (⸂C) vs 𝔐 (⸂A)
10 ⸀φοβηθεις Є (h.𝔓[45]) vs M   11 °Є (h.𝔓[45]) vs 𝔐

12 Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντές ⸂τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφήν,⸃ ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες[1] μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσι[2] τὸν Παῦλον. 13 Ἦσαν δὲ πλείους •τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν ⸀πεποιηκότες· 14 οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπον, "Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. 15 Νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ ὅπως °αὔριον αὐτὸν καταγάγῃ[3] ⸀πρὸς ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δέ, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτόν, ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν." 16 Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου ⸂τὸ ἔνεδρον⸃ παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολήν, ἀπήγγειλε τῷ Παύλῳ.

17 Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων ἔφη, "Τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, ἔχει γάρ ⸉τι ἀπαγγεῖλαι⸊ αὐτῷ."

18 Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον καὶ φησίν, "Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησε τοῦτον τὸν νεανίαν[4] ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι."

19 Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο, "Τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι?"

20 Εἶπε δὲ ὅτι "Οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὔριον ⸉εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον⸊ ὡς μέλλοντά[5] τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. 21 Σὺ

[1]12 λεγοντες Mℵ*BA, TR Cr vs −M^r C
[2]12 αποκτεινωσι(ν) MℵBC, TR Cr vs ανελωσι M^r A
[3]15 αυτον καταγαγη M^{pt}, TR vs καταγαγη αυτον M^{pt}Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$), Cr
[4]18 νεανιαν M^{pt}B, TR vs νεανισκον M^{pt}ℵA, Cr
[5]20 μελλοντα M^{pt} vs μελλοντες M^{pt}, TR vs μελλοντων M^{pt} vs μελλων BA vs μελλον ℵ*, Cr

12 ⸂συστροφην οι Ιουδαιοι Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$) vs M
13 •τεσσερακοντα Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$) vs 𝔐
13 ⸀ποιησαμενοι Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$) vs M   15 °Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$) vs 𝔐
15 ⸀εις ℵBA vs 𝔐C   16 ⸂την ενεδραν Є (h.$\mathfrak{p}^{45}$) vs M
17 ⸉BA vs 𝔐ℵC   20 ⸉5641-3 ℵBA vs M

οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους •τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν ⸉ἕτοιμοί εἰσι⸊ προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν." 22 Ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν ⸀νεανίαν, παραγγείλας, "Μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με."

Paul Is Sent to Felix

23 Καὶ προσκαλεσάμενος ⸂δύο τινὰς⸃ τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν, "Ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, 24 κτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα, 25 γράψας ἐπιστολὴν ⸀περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον·

26 Κλαύδιος Λυσίας,

Τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι·

Χαίρειν.

27 Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλόμην °αὐτόν, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι. 28 Βουλόμενος ⸀[1]δὲ ⸀[2]γνῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, ⸂κατήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν·⸃ 29 ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν[1] ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ⸉ἔγκλημα ἔχοντα.⸊ 30 Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα °[1]μέλλειν ἔσεσθαι ⸋ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,⸌ ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρὸς σέ,

[1]29 μηδεν M vs +δε ℵBA, TR Cr

21 •τεσσερακοντα ℵB*A vs 𝔐   21 ⸉ℵBA vs 𝔐
22 ⸀νεανισκον ℵBA vs 𝔐   23 ⸂2 $\mathfrak{p}^{74}$ vs 𝔐A, [Cr]; (21 ℵB)
25 ⸀εχουσαν ℵB vs MA   27 °ℵBA vs M   28 ⸀[1]τε ℵBA vs 𝔐
28 ⸀[2]επιγνωναι ℵBA vs M   28 ⸂13-6 ℵA vs 𝔐; (−B*)
29 ⸉ℵBA vs M   30 °[1]ℵBA vs 𝔐   30 ⸋ℵBA vs M

παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν °2τὰ πρὸς
αὐτὸν ἐπὶ σοῦ.

°3῎Ερρωσο.

31 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται, κατὰ τὸ διατεταγμένον
αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον διὰ °τῆς νυκτὸς
εἰς τὴν ᾿Αντιπατρίδα. 32 Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς
ἱππεῖς ⸀πορεύεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν
παρεμβολήν· 33 οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ
ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι,[1] παρέστησαν καὶ
τὸν Παῦλον αὐτῷ.

34 ᾿Αναγνοὺς δὲ □ὁ ἡγεμὼνˋ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ
ποίας ἐπαρχίας ἐστὶ καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας,
35 "Διακούσομαί σου," ἔφη, "ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου
παραγένωνται." ⸂᾿Εκέλευσέ τε⸃ °αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ[2]
῾Ηρῴδου φυλάσσεσθαι⊤.

Tertullus Accuses Paul of Sedition

24 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς ῾Ανανίας
μετὰ ⸂τῶν πρεσβυτέρων⸃ καὶ ῥήτορος Τερτύλλου
τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου.

2 Κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος
λέγων, "Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ
⸀κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς
προνοίας, 3 πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα,
κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας. 4 ῞Ινα δὲ μὴ ἐπὶ
πλεῖόν[3] σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν
συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. 5 Εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα

[1]33 την επιστολην τω ηγεμονι **MאBA, TR Cr** vs τω ηγεμονι την επιστολην M^{c}
[2]35 πραιτωριω **M** vs + του M^{r}אA, **TR Cr** vs + τω **B**
[3]4 πλειον **MאBA, TR Cr** vs πλεον M^{r}

30 °2אBA vs 𝔐, [Cr] 30 °3BA vs Mא 31 °אBA vs M
32 ⸀απερχεσθαι אBA vs 𝔐 34 □אBA vs 𝔐
35 ⸂κελευσας BA (κελευσαντος א*) vs M 35 °אBA vs 𝔐
35 ⊤αυτον אBA vs 𝔐 1 ⸂πρεσβυτερων τινων אBA vs M
2 ⸀διορθωματων אBA vs 𝔐

τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα ⸀στάσιν πᾶσι τοῖς ᾿Ιουδαίοις
τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν
Ναζωραίων αἱρέσεως, 6 ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασε
βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν,[1] 8 παρ᾿ οὗ δυνήσῃ, αὐτὸς
ἀνακρίνας, περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς
κατηγοροῦμεν αὐτοῦ." 9 Συνεπέθεντο[2] δὲ καὶ οἱ ᾿Ιουδαῖοι,
φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

Paul Defends Himself Before Felix

10 ᾿Απεκρίθη δὲ[3] ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ
ἡγεμόνος λέγειν, "᾿Εκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν[4] τῷ
ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, ⸀εὐθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτοῦ
ἀπολογοῦμαι, 11 δυναμένου σου ⸀1γνῶναι ὅτι οὐ πλείους
εἰσί μοι ἡμέραι[5] ⸀2δεκαδύο, ἀφ᾿ ἧς ἀνέβην προσκυνήσων
⸀3ἐν ᾿Ιερουσαλήμ, 12 καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός
τινα διαλεγόμενον ἢ ⸀ἐπισύστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν
ταῖς συναγωγαῖς, οὔτε κατὰ τὴν πόλιν. 13 ⸀1Οὔτε
παραστῆσαί με[6] δύνανται⊤ περὶ ὧν ⸀2νῦν κατηγοροῦσί μου.
14 ῾Ομολογῶ δὲ τοῦτό σοι ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν
αἵρεσιν, οὕτω λατρεύω τῷ πατρῴῳ Θεῷ, πιστεύων πᾶσι
τοῖς κατὰ τὸν Νόμον καὶ τοῖς⊤ Προφήταις γεγραμμένοις,
15 ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι

[1]6 εκρατησαμεν M^{pt}אBA, **Cr** vs +και κατα τον ημετερον νομον ηθελησαμεν κριναι παρελθων δε Λυσιας ο χιλιαρχος πολλη βια εκ των χειρων ημων αφειλετο κελευσας τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε M^{pt} vs + (verse 7) και κατα τον ημετερον νομον ηθελησαμεν κριναι παρελθων δε Λυσιας ο χιλιαρχος μετα πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγε κελευσας τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε M^{pt}, (κρινειν for κριναι **TR**)
[2]9 συνεπεθεντο 𝔐 אBA, **Cr** vs συνεθεντο **TR**
[3]10 δε **M**, **TR** vs τε M^{c}אBA, **Cr**
[4]10 κριτην M^{pt}אBA, **TR Cr** vs + δικαιον M^{pt}
[5]11 ημεραι 𝔐 אBA, **Cr** vs + η **TR**
[6]13 με **M**, **TR** vs − M^{l}אBA, **Cr**

5 ⸀στασεις אBA vs 𝔐 10 ⸀ευθυμως אBA vs M
11 ⸀1επιγνωναι אBA vs M 11 ⸀2δωδεκα אBA vs M
11 ⸀3εις אBA vs M 12 ⸀επιστασιν אBA vs 𝔐
13 ⸀1ουδε אB vs 𝔐 A 13 ⊤σοι אB (σου A*) vs M
13 ⸀2νυνι אBA vs M 14 ⊤εν τοις א*B vs MA

προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι °νεκρῶν,
δικαίων τε καὶ ἀδίκων. **16** Ἐν τούτῳ ⸀δὲ αὐτὸς ἀσκῶ,
ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχων[1] πρὸς[2] τὸν Θεὸν καὶ τοὺς
ἀνθρώπους διὰ παντός. **17** Δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων
⸂παρεγενόμην ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου⸃ καὶ
προσφοράς, **18** ἐν ⸀οἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ
μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς[3] ἀπὸ τῆς Ἀσίας
Ἰουδαῖοι· **19** οὓς δεῖ[4] ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι
ἔχοιεν πρός ⸀με. **20** Ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν[5] τί εὗρον
□ἐν ἐμοὶ⸌ ἀδίκημα, στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, **21** ἢ
περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ⸀1ἔκραξα ⸉ἑστὼς ἐν αὐτοῖς,⸊
ὅτι 'Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ⸀2ὑφ'
ὑμῶν.' "

Felix Procrastinates

22 ⸂Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς,⸃
ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς Ὁδοῦ, ⸀εἰπών, "Ὅταν
Λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς,"
23 διαταξάμενός °τε τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι ⸂τὸν
Παῦλον,⸃ ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων
αὐτοῦ ὑπηρετεῖν □ἢ προσέρχεσθαι⸌ αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν
Δρουσίλλῃ τῇ γυναικί,[6] οὔσῃ Ἰουδαίᾳ, μετεπέμψατο τὸν
Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν[7] πίστεως.

---

[1]16 εχων 𝔐 vs εχειν 𝔊 (h.𝔭45), TR Cr
[2]16 προς M𝔊 (h.𝔭45), TR Cr vs + τε M[r]
[3]18 τινες M vs + δε 𝔊 (h.𝔭45), TR Cr
[4]19 δει M[pt], TR vs εδει M[pt]𝔊 (h.𝔭45), Cr
[5]20 ειπατωσαν 𝔐𝔊 (h.𝔭45), Cr vs + ει TR
[6]24 γυναικι MC* vs ιδια γυναικι B, Cr vs γυναικι αυτου ℵ*, TR vs ιδια γυναικι αυτου A
[7]24 Χριστον M[pt]A, TR vs + Ιησουν M[pt]ℵ*B, Cr

15 °𝔊 (h.𝔭45) vs 𝔐 16 ⸀και 𝔊 (h.𝔭45) vs M 17 ⸂2-71 ℵ*BC vs 𝔐; (2-7 A) 18 ⸀αις 𝔊 (h.𝔭45) vs M 19 ⸀εμε 𝔊 (h.𝔭45) vs 𝔐
20 □ℵBA vs 𝔐C 21 ⸀1εκεκραξα 𝔊 (h.𝔭45) vs M
21 ⸉231 𝔊 (h.𝔭45) vs M 21 ⸀2εφ BAC vs 𝔐ℵ
22 ⸂ανεβαλετο δε αυτους ο Φηλιξ 𝔊 (h.𝔭45) vs 𝔐
22 ⸀ειπας 𝔊 (h.𝔭45) vs 𝔐 23 °𝔊 (h.𝔭45) vs M
23 ⸂αυτον 𝔊 (h.𝔭45) vs M 23 □𝔊 (h.𝔭45) vs 𝔐

25 Διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ
ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος °ἔσεσθαι,
ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη, "Τὸ νῦν ἔχον
πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε"· **26** ἅμα[1]
καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου,
□ὅπως λύσῃ αὐτόν·⸌ διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν
μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ.

27 Διετίας δὲ πληρωθείσης, ἔλαβε διάδοχον ὁ Φῆλιξ
Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε[2] ⸀χάριτας καταθέσθαι τοῖς
Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

Festus Agrees to Send Paul to Caesar

25 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ, μετὰ τρεῖς ἡμέρας
ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας. **2** Ἐνεφά-
νισαν ⸀δὲ αὐτῷ ὁ[3] ἀρχιερεὺς[4] καὶ οἱ πρῶτοι τῶν
Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτόν,
3 αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν
εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ
τὴν ὁδόν. **4** Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν
Παῦλον ⸂ἐν Καισαρείᾳ,⸃ ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπο-
ρεύεσθαι. **5** "Οἱ οὖν ⸂δυνατοὶ ἐν ὑμῖν," φησί⸃, "συγκατα-
βάντες, εἴ τί ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ °τούτῳ ⸆, κατηγορεί-
τωσαν αὐτοῦ."

6 Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας ⸆ πλείους ἢ δέκα,[5]
καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ
βήματος ἐκέλευσε τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. **7** Παραγενο-
μένου δὲ αὐτοῦ, περιέστησαν ⸆ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων

---

[1]26 αμα 𝔐C (h.𝔭45), Cr vs + δε TR
[2]27 τε M[pt]𝔊 (h.𝔭45), TR Cr vs δε M[pt]
[3]2 ο M𝔊 (h.𝔭45), TR Cr vs + τε M[c]
[4]2 ο αρχιερευς M[pt], TR vs οι αρχιερεις M[pt]𝔊 (h.𝔭45), Cr
[5]6 η δεκα M[pt], TR vs η οκτω M[pt] vs οκτω η δεκα M[pt]𝔊 (h.𝔭45), Cr

25 °𝔊 (h.𝔭45) vs 𝔐 26 □𝔊 (h.𝔭45) vs 𝔐
27 ⸀χαριτα 𝔊 (h.𝔭45) vs M 2 ⸀τε 𝔊 (h.𝔭45) vs 𝔐
4 ⸂εις Καισαρειαν 𝔊 (h.𝔭45) vs 𝔐
5 ⸂εν υμιν φησιν δυνατοι BAC (ημιν for υμιν ℵ) vs 𝔐
5 °𝔊 (h.𝔭45) vs 𝔐 5 ⸆ατοπον 𝔊 (h.𝔭45) vs M
6 ⸆ου 𝔊 (h.𝔭45) vs M 7 ⸆αυτον 𝔊 (h.𝔭45) vs 𝔐

καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα[1]
⸀φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου⸌ ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι,
8 ⸀ἀπολογουμένου αὐτοῦ⸌ ὅτι "Οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν
Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον."
9 Ὁ Φῆστος δὲ ⸉τοῖς Ἰουδαίοις θέλων⸊ χάριν κατα-
θέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπε, "Θέλεις εἰς Ἱεροσό-
λυμα ἀναβάς, ἐκεῖ περὶ τούτων ⸀κρίνεσθαι ἐπ᾽[2] ἐμοῦ?"
10 Εἶπε δὲ ὁ Παῦλος, "Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἑσ-
τώς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι· Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς
καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. **11** Εἰ μὲν ⸀γὰρ ἀδικῶ καὶ
ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ[3] ἀπο-
θανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσί μου,
οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπι-
καλοῦμαι."
12 Τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου
ἀπεκρίθη, "Καίσαρα ἐπικέκλησαι? Ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ!"

Paul Brought Before Agrippa and Bernice

13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας ὁ
βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν ἀσπα-
σάμενοι[4] τὸν Φῆστον.
14 Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβεν[5] ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ
βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων, "Ἀνήρ τίς
ἐστι καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, **15** περὶ οὗ,
γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ᾽ αὐτοῦ
⸀δίκην· **16** πρὸς οὓς ἀπεκρίθην ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις
χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον ⸋εἰς ἀπώλειαν⸌ πρὶν ἢ ὁ

---

[1]7 αιτιωματα M𝔈 (h.𝔭^{45}), Cr vs αιτιαματα M^{r}, TR
[2]9 επ M^{pt}𝔈 (h.𝔭^{45}), TR Cr vs υπ M^{pt}
[3]11 το M^{pt}𝔈 (h.𝔭^{45}), TR Cr vs του M^{pt}
[4]13 ασπασαμενοι MℵBA, Cr vs ασπασομενοι M^{r}, TR
[5]14 διετριβεν M^{pt} vs διετριβον M^{pt}𝔈 (h.𝔭^{45}), TR Cr

---

7 ⸀καταφεροντες 𝔈 (h.𝔭^{45}) vs 𝔐
8 ⸀του Παυλου απολογουμενου 𝔈 (h.𝔭^{45}) vs 𝔐
9 ⸉312 𝔈 (h.𝔭^{45}) vs M   9 ⸀κριθηναι 𝔈 (h.𝔭^{45}) vs 𝔐
11 ⸀ουν 𝔈 (h.𝔭^{45}) vs M   15 ⸀καταδικην 𝔈 (h.𝔭^{45}) vs 𝔐
16 ⸋𝔈 (h.𝔭^{45}) vs 𝔐

κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους,
τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος.
17 Συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε,[1] ἀναβολὴν μηδεμίαν
ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα
ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· **18** περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι
οὐδεμίαν αἰτίαν ⸀ἐπέφερον ὧν ⸉ὑπενόουν ἐγώ,⸊ ⸆
19 ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον
πρὸς αὐτὸν καὶ περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν
ὁ Παῦλος ζῆν. **20** Ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ[2] τὴν περὶ[3]
τούτου[4] ζήτησιν, ἔλεγον εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς
•Ἰερουσαλὴμ κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. **21** Τοῦ δὲ
Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ
Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ
⸀πέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα."
22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον °ἔφη, "Ἐβουλόμην
καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι."
⸋Ὁ δέ,⸌ "Αὔριον," φησίν, "ἀκούσῃ αὐτοῦ."
23 Τῇ οὖν ἐπαύριον, ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς
Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ
ἀκροατήριον, σύν τε °¹τοῖς χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσι τοῖς
κατ᾽ ἐξοχὴν °²οὖσι τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ
Φήστου, ἤχθη ὁ Παῦλος.
24 Καί φησιν ὁ Φῆστος, "Ἀγρίππα Βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ
συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ⸀¹πᾶν
τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις
καὶ ἐνθάδε, ⸀²ἐπιβοῶντες μὴ δεῖν ⸀ζῆν αὐτὸν⸌ μηκέτι.
25 Ἐγὼ δὲ ⸀καταλαβόμενος μηδὲν ἄξιον ⸉θανάτου αὐτὸν⸊

---

[1]17 αυτων ενθαδε MℵA, TR [Cr] vs ενθαδε M^{c}B vs ενθαδε αυτων C
[2]20 εγω MℵBA, Cr vs + εις C, TR
[3]20 την περι M 𝔈 (h.𝔭^{45}), TR Cr vs περι την M^{r}
[4]20 τουτου M^{pt}, TR vs τουτων M^{pt}𝔈 (h.𝔭^{45}), Cr

---

18 ⸀εφερον 𝔈 (h.𝔭^{45}) vs M   18 ⸉𝔈 (h.𝔭^{45}) vs 𝔐
18 ⸆πονηρων B (πονηρα ℵ*; πονηραν AC*) vs M
20 •Ιεροσολυμα 𝔈 (h.𝔭^{45}) vs M   21 ⸀αναπεμψω 𝔈 (h.𝔭^{45}) vs M
22 °ℵBA vs 𝔐C   22 ⸋ℵBA vs 𝔐C   23 °¹𝔈 (h.𝔭^{45}) vs M
23 °²𝔈 (h.𝔭^{45}) vs 𝔐   24 ⸀¹απαν 𝔈 (h.𝔭^{45}) vs M
24 ⸀²βοωντες ℵBA vs 𝔐C   24 ⸀21 ℵAC vs M; (2 B*)
25 ⸀κατελαβομην BAC vs 𝔐ℵ*   25 ⸉BAC vs 𝔐ℵ

πεπραχέναι, °1καὶ αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν
Σεβαστόν, ἔκρινα πέμπειν °2αὐτόν. **26** Περὶ οὗ ἀσφαλές τι
γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω. Διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ᾽ ὑμῶν
καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, Βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς
ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τι ⌜γράψαι. **27** Ἄλογον γάρ μοι
δοκεῖ πέμποντα δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ᾽ αὐτοῦ αἰτίας
σημᾶναι."

Paul Defends His Pre-Conversion Life

26 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, "Ἐπιτρέπεταί
σοι ⌜ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν."
Τότε ὁ Παῦλος ⸂ἀπελογεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα,⸃
2 "Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, Βασιλεῦ
Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων
ἀπολογεῖσθαι σήμερον,[1] **3** μάλιστα γνώστην ὄντα σὲ
πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἠθῶν[2] τε καὶ ζητημάτων·[3] διὸ
δέομαί °σου, μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. **4** Τὴν μὲν οὖν
βίωσίν μου °1τὴν ἐκ νεότητος τὴν ἀπ᾽ ἀρχῆς γενομένην
ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν ⸆ Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες °2οἱ
Ἰουδαῖοι, **5** προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι
μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς
ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. **6** Καὶ νῦν ἐπ᾽
ἐλπίδι τῆς ⌜πρὸς τοὺς πατέρας ⸆ ἐπαγγελίας γενομένης
ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος, **7** εἰς ἣν τὸ δωδεκά-
φυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλ-
πίζει καταντῆσαι. Περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι, Βασιλεῦ

---

[1]2 επι σου μελλων απολογεισθαι σημερον 𝔐 vs επι σου μελλων σημερον απολογεισθαι Є (h.𝔓45), Cr vs μελλων απολογεισθαι επι σου σημερον TR
[2]3 ηθων Mpt vs εθων Mptא BC, TR Cr vs εθνων A
[3]3 ζητηματων Mא*B, TR Cr vs +επισταμενος Mr vid AC

---

25 °1 2Є (h.𝔓45) vs 𝔐 26 ⌜γραψω Є (h.𝔓45) vs 𝔐
1 ⌜περι אAC vs MB 1 ⸂2-41 Є (h.𝔓45) vs 𝔐 3 °אBA vs MC
4 °1BC* vs 𝔐אA, [Cr] 4 ⸆τε אBA vs 𝔐C
4 °2BC* vs MA, [Cr] 6 ⌜εις אBA vs 𝔐C
6 ⸆ημων Є (h.𝔓45) vs M

Ἀγρίππα, ὑπὸ Ἰουδαίων.[1] **8** Τί ἄπιστον κρίνεται παρ᾽
ὑμῖν, εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς ἐγείρει? **9** Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα
ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ
ἐναντία πρᾶξαι· **10** ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ
πολλοὺς ⸆1 τῶν ἁγίων ἐγὼ ⸆2 φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν
παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε
αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον. **11** Καὶ κατὰ πάσας τὰς
συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτούς, ἠνάγκαζον βλασ-
φημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως
καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις.

Paul Recounts His Conversion
(Ac. 9:1-19; 22:6-16)

12 "Ἐν οἷς °1καὶ πορευόμενος εἰς τὴν[2] Δαμασκὸν μετ᾽
ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς °2παρὰ τῶν ἀρχιερέων,
13 ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν
ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμψαν με φῶς
καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. **14** Πάντων ⌜δὲ κατα-
πεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα φωνὴν ⸀λαλοῦσαν
πρός με καὶ λέγουσαν⸁ τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ, 'Σαούλ,
Σαούλ, τί με διώκεις? Σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν.'
15 Ἐγὼ δὲ ⌜εἶπον, 'Τίς εἶ, Κύριε?' Ὁ δὲ ⸆ εἶπεν, ''Ἐγώ εἰμι
Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. **16** Ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐπὶ
τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί
σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες ⸆ ὧν τε ὀφθήσομαί
σοι, **17** ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ⸆τῶν ἐθνῶν, εἰς

---

[1]7 βασιλευ Αγριππα υπο Ιουδαιων M vs υπο Ιουδαιων βασιλευ אBC, Cr vs υπο Ιουδαιων A vs βασιλευ Αγριππα υπο των Ιουδαιων TR
[2]12 την Mptא BC, TR Cr vs – Mpt A

---

10 ⸆1τε אAC vs 𝔐B 10 ⸆2εν Є (h.𝔓45) vs M
12 °1Є (h.𝔓45) vs M 12 °2אBA vs 𝔐C 14 ⌜τε Є (h.𝔓45) vs M
14 ⸀λεγουσαν προς με Є (h.𝔓45) vs M 15 ⌜ειπα BAC vs 𝔐א
15 ⸆Κυριος Є (h.𝔓45) vs M 16 ⸆με BC*vid, [Cr] vs 𝔐אA
17 ⸆εκ אBA vs 𝔐C

οὓς ἐγὼ[1] ⸀σε ἀποστέλλω⸁ 18 ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
τοῦ ὑποστρέψαι[2] ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ[3] τῆς ἐξουσίας
τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν
ἁμαρτιῶν καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ.'

Paul Defends His Post-Conversion Life

19 "Ὅθεν, Βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ
οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, 20 ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον ⸆ καὶ
Ἱεροσολύμοις, °εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας καὶ
τοῖς ἔθνεσιν, ἀπαγγέλλων[4] μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ
τὸν Θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. 21 Ἕνεκα
τούτων με οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι[5] ⸆ ἐν τῷ ἱερῷ
ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. 22 Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς
⸀παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα
μαρτυρόμενος[6] μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων
ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ
Μωσῆς, 23 εἰ παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀνα-
στάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ[7] λαῷ
καὶ τοῖς ἔθνεσι."

Agrippa Parries Paul's Appeal

24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλῃ
τῇ φωνῇ ⸀ἔφη, "Μαίνῃ, Παῦλε! Τὰ πολλά σε γράμματα εἰς
μανίαν περιτρέπει."

---

[1]17 εγω 𝔐C (h.𝔭45), Cr vs νυν TR
[2]18 υποστρεψαι Mpt vs επιστρεψαι Mpt אBC, TR Cr vs αποστρεψαι Mpt A
[3]18 και Mpt אBA, TR Cr vs +απο Mpt C
[4]20 απαγγελλων Mpt, TR vs απαγγελλω Mpt vs απηγγελλον אBA, Cr
[5]21 με οι Ιουδαιοι συλλαβομενοι Mpt, TR vs οι Ιουδαιοι με συλλαβομενοι Mpt vs με Ιουδαιοι συλλαβομενοι B, Cr vs με Ιουδαιοι συλλαβουμενοι א* vs οι Ιουδαιοι συλλαβομενοι με A
[6]22 μαρτυρομενος MאBA, Cr vs μαρτυρουμενος Mc, TR
[7]23 τω Mpt, TR vs +τε Mpt אBA, Cr

---

17 ⸀αποστελλω σε אBA (εξαποστελλω σε C) vs M
20 ⸆τε אBA vs 𝔐 20 °אBA vs 𝔐 21 ⸆οντα א, [Cr] vs 𝔐BA
22 ⸀απο אBA vs 𝔐 24 ⸀φησιν אBA vs 𝔐

25 Ὁ δέ, ⸆ "Οὐ μαίνομαι," φησί, "κράτιστε Φῆστε,
ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι.
26 Ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ
παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν °τι τούτων
οὐ πείθομαι οὐδέν,[1] οὐ γὰρ[2] ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο.
27 Πιστεύεις, Βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις? Οἶδα ὅτι
πιστεύεις."
28 Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον °ἔφη, "Ἐν ὀλίγῳ
με πείθεις Χριστιανὸν ⸀γενέσθαι!"
29 Ὁ δὲ Παῦλος °εἶπεν, "Εὐξαίμην ἂν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν
ὀλίγῳ καὶ ἐν ⸀1πολλῷ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς
ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος ⸀2κἀγώ
εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων."
30 ⸀Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη⸁ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ
ἡγεμών, ἥ τε Βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς, 31 καὶ
ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες ὅτι
"Οὐδὲν ⸂θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν⸃ ⸆ πράσσει ὁ ἄνθρωπος
οὗτος."
32 Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη, "Ἀπολελύσθαι ἐδύ-
νατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα."

Paul Begins the Voyage to Rome

27 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν,
παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας ἑτέρους δεσμώ-
τας ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης[3] Σεβαστῆς.
2 Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ,[4] ⸀μέλλοντες πλεῖν
⸆ τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν

---

[1]26 ου πειθομαι ουδεν Mpt, TR vs ου πειθομαι Mpt A vs ου πειθομαι ουθεν אB, Cr
[2]26 γαρ M vs +εστιν אBA, TR Cr
[3]1 σπειρης MאBA, TR Cr vs σπειρας Mr
[4]2 Αδραμυττηνω Mpt א, TR Cr vs Ατραμυττηνω Mpt vs Ατραμυττινω Mpt vs Αδραμυντηνω B*A

---

25 ⸆Παυλος אBA vs 𝔐 26 °B vs 𝔐אA, [Cr] 28 °אBA vs 𝔐
28 ⸀ποιησαι אBA vs 𝔐 29 °אBA vs 𝔐 29 ⸀1μεγαλω אBA vs 𝔐
29 ⸀2και εγω B vs 𝔐אA 30 ⸀ανεστη τε אBA vs 𝔐
31 ⸂1342 אB vs M; (2134 A) 31 ⸆τι אA, [Cr] vs 𝔐B
2 ⸀μελλοντι אBA vs M 2 ⸆εις אBA vs M

ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως. **3** Τῇ τε
ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος
τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψε πρὸς τοὺς[1] φίλους
⸀πορευθέντα ἐπιμελείας τυχεῖν. **4** Κἀκεῖθεν ἀναχθέντες
ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι
ἐναντίους. **5** Τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ
Παμφυλίαν διαπλεύσαντες, κατήλθομεν[2] εἰς Μύρα τῆς
Λυκίας. **6** Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ⸀ἑκατόνταρχος πλοῖον Ἀλεξαν-
δρῖνον πλέον εἰς τὴν[3] Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν[4] ἡμᾶς εἰς
αὐτό. **7** Ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις
γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ
ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην,
8 μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ
καλούμενον Καλοὺς Λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ⸉ἦν πόλις⸊ Λασαία.

Paul's Warning Is Ignored

9 Ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντος ἤδη
ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς διὰ τὸ καὶ τὴν Νηστείαν ἤδη
παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος **10** λέγων αὐτοῖς,
"Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας,
οὐ μόνον τοῦ φορτίου[5] καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν
ψυχῶν ἡμῶν, μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν." **11** Ὁ δὲ
ἑκατοντάρχης[6] τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ⸉ἐπεί-
θετο μᾶλλον⸊ ἢ τοῖς ὑπὸ °τοῦ Παύλου λεγομένοις.
12 Ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχει-
μασίαν, οἱ ⸀πλείους ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι κἀκεῖθεν,[7]

[1]3 τους 𝔐אBA, Cr vs – TR
[2]5 κατηλθομεν M^{pt}אBA, TR Cr vs κατηχθημεν M^{pt}
[3]6 την MאBA, TR Cr vs – M^{r}
[4]6 ενεβιβασεν M^{pt}אBA, TR Cr vs ανεβιβασεν M^{pt}
[5]10 φορτιου 𝔐אBA, Cr vs φορτου TR
[6]11 εκατονταρχης M^{pt}אBA, Cr vs εκατονταρχος M^{pt}, TR
[7]12 κακειθεν M^{pt}, TR vs εκειθεν M^{pt}אBA, Cr

3 ⸀πορευθεντι אBA vs 𝔐 6 ⸀εκατονταρχης אBA vs 𝔐
8 ⸉אA, Cr vs 𝔐B 11 ⸉אBA vs 𝔐 11 °אBA vs 𝔐
12 ⸀πλειονες אBA vs 𝔐

εἴ πως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχει-
μάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ
χῶρον.

Paul's Ship Is Caught in a Tempest

13 Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου, δόξαντες τῆς προθέσεως
κεκρατηκέναι, ἄραντες ἆσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην.
14 Μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε κατ᾽ αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς
ὁ καλούμενος ⸀Εὐροκλύδων· **15** συναρπασθέντος δὲ τοῦ
πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ,
ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. **16** Νησίον δέ τι ὑποδραμόντες
καλούμενον ⸀Κλαύδην ⸉μόλις ἰσχύσαμεν⸊ περικρατεῖς
γενέσθαι τῆς σκάφης, **17** ἣν ἄραντες, βοηθείαις ἐχρῶντο,
ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτην[1]
ἐκπέσωσι, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο.
18 Σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν
ἐποιοῦντο, **19** καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ
πλοίου ⸀ἐρρίψαμεν. **20** Μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων
ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ
ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο ⸉πᾶσα ἐλπὶς⸊ τοῦ
σῴζεσθαι ἡμᾶς.

21 Πολλῆς ⸀δὲ ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ
Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν, "Ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες,
πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης,
κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. **22** Καὶ τὰ νῦν
παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν, ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία
ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. **23** Παρέστη γάρ μοι ταύτῃ
τῇ νυκτὶ[2] ⸂ἄγγελος τοῦ Θεοῦ οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω,⸃
24 λέγων, 'Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι,
καὶ ἰδού, κεχάρισταί σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας
μετὰ σοῦ.' **25** Διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ

[1]17 Συρτην 𝔐 vs Συρτιν 𝔊 (h.𝔭[45]), TR Cr
[2]23 ταυτη τη νυκτι 𝔐BAC, Cr vs τη νυκτι ταυτη TR vs τηδε τη
νυκτι א*

14 ⸀Ευρακυλων אB*A vs 𝔐 16 ⸀Καυδα B vs 𝔐; (Κλαυδα א*A^{vid})
16 ⸉אBA vs 𝔐 19 ⸀ερριψαν (א) (B*) AC vs M
20 ⸉BA vs 𝔐אC 21 ⸀τε 𝔊 (h.𝔭[45]) vs M
23 ⸂του Θεου ου εγω ω και λατρευω αγγελος אA, (– εγω BC*),
[Cr] vs 𝔐

ὅτι οὕτως ἔσται καθ᾽ ὃν τρόπον λελάληταί μοι. **26** Εἰς
νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν."

27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο, διαφε-
ρομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς
ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. **28** Καὶ
βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες,
καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε· **29** φοβού-
μενοί τε ⸀¹μήπως ⸀²εἰς τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν,[1]
ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ηὔχοντο ἡμέραν
γενέσθαι.

30 Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ
χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς
ἐκ •πρῴρας ⸉μελλόντων ἀγκύρας⸊ ἐκτείνειν, **31** εἶπεν ὁ
Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις, "Ἐὰν μὴ
οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ,[2] ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε."
32 Τότε ⸉οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν⸊ τὰ σχοινία τῆς σκάφης
καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν.

33 Ἄχρι δὲ οὗ ἤμελλεν ἡμέρα[3] γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ
Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων, "Τεσσαρεσ-
καιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι δια-
τελεῖτε, •μηδὲν προσλαβόμενοι. **34** Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς
προσλαβεῖν[4] τροφῆς, τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας[5]
σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ⸀¹ἐκ τῆς
κεφαλῆς ⸀²πεσεῖται." **35** ⸀Εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν
ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων, καὶ κλά-
σας ἤρξατο ἐσθίειν. **36** Εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες καὶ

[1]29 εκπεσωμεν **M**BAC, TR Cr vs εκπεσωσι(ν) M^{c} vs εμπεσωμεν ℵ
[2]31 μεινωσιν εν τω πλοιω **M**BAC, TR Cr vs εν τω πλοιω μεινωσιν M^{r}ℵ*
[3]33 ημελλεν ημερα M^{pt} vs εμελλεν ημερα M^{pt}, TR vs ημερα ημελλεν BC, Cr vs ημερα εμελλεν ℵA
[4]34 προσλαβειν M^{pt}, TR vs μεταλαβειν M^{pt}Є (h.𝔭^{45}), Cr
[5]34 υμετερας **M**ℵBC, TR Cr vs ημετερας M^{r}A

29 ⸀¹μηπου BC vs 𝔐; (μη ℵ*^{vid}; μηπω A)
29 ⸀²κατα Є (h.𝔭^{45}) vs 𝔐 30 •πρωρης A vs 𝔐BC; (πλωρης ℵ*)
30 ⸉BAC vs 𝔐ℵ 32 ⸉312 Є (h.𝔭^{45}) vs **M**
33 •μηθεν ℵ*BA vs 𝔐C 34 ⸀¹απο BAC vs 𝔐ℵ
34 ⸀²απολειται Є (h.𝔭^{45}) vs 𝔐
35 ⸀ειπας Є (h.𝔭^{45}) vs 𝔐

αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. **37** ⸀⸢Ἦμεν δὲ ⸢ἐν τῷ πλοίῳ
αἱ πᾶσαι ψυχαί,⸣ διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ. **38** Κορεσθέν-
τες δὲ τῆς[1] τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν
σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.

Paul and Company Are Shipwrecked off Malta

39 Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον,
κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ⸀ἐβου-
λεύσαντο, εἰ δυνατόν,[2] ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. **40** Καὶ τὰς
ἀγκύρας περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέν-
τες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν
ἀρτέμονα[3] τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. **41** Πε-
ριπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ⸀ἐπώκειλαν τὴν
ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ
δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας ⸋τῶν κυμάτων.⸌ **42** Τῶν
δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας
ἀποκτείνωσι, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ.[4] **43** Ὁ δὲ
⸀ἑκατόνταρχος, βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώ-
λυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέ τε τοὺς δυνα-
μένους κολυμβᾶν •ἀπορρίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν
ἐξιέναι, **44** καὶ τοὺς λοιπούς, οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί
τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. Καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας
διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

Paul and Luke Are Honored on Malta

28 Καὶ διασωθέντες, τότε ⸀ἐπέγνωσαν ὅτι Μελίτη ἡ
νῆσος καλεῖται. **2** Οἱ ⸀¹δὲ βάρβαροι παρεῖχον οὐ τὴν

[1]38 της M^{pt} vs – M^{pt}Є (h.𝔭^{45}), TR Cr
[2]39 δυνατον 𝔐C vs δυναιντο ℵBA, TR Cr
[3]40 αρτεμονα M^{pt}, TR vs αρτεμωνα M^{pt}Є (h.𝔭^{45}), Cr
[4]42 διαφυγη 𝔐Є (h.𝔭^{45}), Cr vs διαφυγοι TR

37 ⸀ημεθα ℵBA vs 𝔐C 37 ⸢4-61-3 ℵBC (561-3 A) vs 𝔐
39 ⸀εβουλευοντο ℵBC vs 𝔐; (εβουλοντο A)
41 ⸀επεκειλαν Є (h.𝔭^{45}) vs 𝔐 41 ⸋ℵ*BA vs 𝔐C, [Cr]
43 ⸀εκατονταρχης Є (h.𝔭^{45}) vs 𝔐 43 •αποριψαντας ℵC vs 𝔐BA
1 ⸀επεγνωμεν Є (h.𝔭^{45}) vs 𝔐 2 ⸀¹τε BAC vs 𝔐ℵ

τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν, ⸀²ἀνάψαντες γὰρ πυράν,
προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα
καὶ διὰ τὸ ψῦχος. **3** Συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου
φρυγάνων ⸆ πλῆθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα
⸀ἐκ τῆς θέρμης διεξελθοῦσα[1] καθῆψε[2] τῆς χειρὸς αὐτοῦ.
4 Ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ
τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ⸂ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους,⸃ "Πάντως
φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς
θαλάσσης ἡ Δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν." **5** Ὁ μὲν οὖν, ἀποτι-
νάξας[3] τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. **6** Οἱ
δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν
ἄφνω νεκρόν. Ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων
καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, ⸀μετα-
βαλλόμενοι ἔλεγον ⸂θεὸν αὐτὸν εἶναι.⸃
7 Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχε χωρία τῷ
πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς
τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. **8** Ἐγένετο δὲ τὸν
πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ[4] συνε-
χόμενον κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ
προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν.
9 Τούτου ⸀οὖν γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ⸂ἔχοντες
ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ⸃ προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο,
10 οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις
ἐπέθεντο τὰ πρὸς ⸉τὴν χρείαν.⸊

Paul Reaches Rome

11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν[5] ἐν πλοίῳ παρα-
κεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ Διοσκού-
ροις. **12** Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν

[1]3 διεξελθουσα M^{pt} vs εξελθουσα M^{pt}Ꞓ (h.$\mathfrak{p}^{45}$), TR Cr
[2]3 καθηψε(ν) MאBA, TR Cr vs καθηψατο M^{r}C
[3]5 αποτιναξας M^{pt}אB, TR Cr vs αποτιναξαμενος M^{pt}A
[4]8 δυσεντερια M^{pt}, TR vs δυσεντεριω M^{pt}אBA, Cr
[5]11 ανηχθημεν M^{pt}אBA, TR Cr vs ηχθημεν M^{pt}

2 ⸀²αψαντες Ꞓ (h.$\mathfrak{p}^{45}$) vs 𝔐 3 ⸆τι Ꞓ (h.$\mathfrak{p}^{45}$) vs 𝔐
3 ⸀απο Ꞓ (h.$\mathfrak{p}^{45}$) vs M 4 ⸂231 Ꞓ (h.$\mathfrak{p}^{45}$) vs 𝔐
6 ⸀μεταβαλομενοι BA vs Mא 6 ⸂231 אB vs 𝔐; (321 A)
9 ⸀δε אBA vs M 9 ⸂3-512 אBA vs 𝔐 10 ⸉τας χρειας אBA vs 𝔐

ἡμέρας τρεῖς, **13** ὅθεν ⸀περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς
Ῥήγιον. Καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου,
δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους, **14** οὗ εὑρόντες ἀδελ-
φούς, παρεκλήθημεν ⸀ἐπ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά·
καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθομεν. **15** Κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ
ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, ⸀ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν
•ἄχρις Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ
Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἔλαβε θάρσος.
16 Ὅτε δὲ ⸀ἤλθομεν εἰς Ῥώμην, ⸋ὁ ἑκατόνταρχος
παρέδωκε τοὺς δεσμίους⸌ τῷ στρατοπεδάρχῳ·[1] ⸉τῷ δὲ
Παύλῳ ἐπετράπη⸊ μένειν καθ' ἑαυτόν, σὺν τῷ φυλάσσοντι
αὐτὸν στρατιώτῃ.

Paul Witnesses to the Roman Jews

17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι ⸉¹τὸν
Παῦλον⸊ τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συν-
ελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγε πρὸς αὐτούς, "⸉²Ἄνδρες
ἀδελφοί, ἐγὼ⸊ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς
ἔθεσι τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην
εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, **18** οἵτινες ἀνακρίναντές με
ἐβούλοντο ἀπολῦσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου
ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. **19** Ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων,
ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους
μου ἔχων τι ⸀κατηγορῆσαι. **20** Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν
παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι, ἕνεκεν γὰρ τῆς
ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι."
21 Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον, "Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ
σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός
τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέ τι περὶ σοῦ

[1]16 τω στρατοπεδαρχω M^{pt} vs τω στρατοπεδαρχη M^{pt}, TR vs
– אBA, Cr

13 ⸀περιελοντες א*B, Cr vs 𝔐A 14 ⸀παρ אBA vs M
15 ⸀ηλθαν אBA vs 𝔐 15 •αχρι אBA vs 𝔐
16 ⸀εισηλθομεν אBA vs 𝔐 16 ⸋אBA vs 𝔐
16 ⸉επετραπη τω Παυλω אBA vs 𝔐 17 ⸉¹αυτον אBA vs 𝔐
17 ⸉²312 BA vs 𝔐; (λεγων ανδρες αδελφοι א*)
19 ⸀κατηγορειν אBA vs 𝔐

πονηρόν.[1] **22** Ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς,
περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστόν ⸂ἐστιν ἡμῖν⸃
ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται."

23 Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ⸀ἧκον πρὸς αὐτὸν εἰς
τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν
βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς °τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ
ἀπό τε τοῦ Νόμου Μωσέως καὶ τῶν Προφητῶν ἀπὸ πρωῒ
ἕως ἑσπέρας. **24** Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ
δὲ ἠπίστουν.

25 Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο,
εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν, ὅτι "Καλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ
Ἅγιον ἐλάλησε διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς
πατέρας ⸀ἡμῶν, **26** ⸀λέγον,

«Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν,[2]
'Ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,
Καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε·
27 Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου,
Καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν,
Καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν·
Μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς
Καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι
Καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι καὶ ἐπιστρέψωσι,
Καὶ ἰάσομαι[3] αὐτούς.'»

28 Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη ⸆τὸ
σωτήριον τοῦ Θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται." **29** □Καὶ ταῦτα
αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν
ἑαυτοῖς συζήτησιν.⸌

---

[1]21 περι σου πονηρον **M**ℵBA, **TR Cr** vs πονηρον περι σου M[r]
[2]26 ειπον **𝔐**ℵBA, **Cr** vs ειπε **TR**
[3]27 ιασομαι M[pt]ℵBA, **Cr** vs ιασωμαι M[pt], **TR**

22 ⸂ℵBA vs 𝔐 23 ⸀ηλθον ℵBA vs 𝔐 23 °ℵBA vs M
25 ⸀υμων ℵBA vs M 26 ⸀λεγων ℵB vs MA
28 ⸆τουτο ℵ*BA vs 𝔐 29 □ℵBA vs 𝔐

26,27 Is. 6:9,10

Paul's Ministry Continues Unhindered

30 ⸀Ἔμεινε δὲ □ὁ Παῦλος⸌ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισ-
θώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους
πρὸς αὐτόν, **31** κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ
διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης
παρρησίας, ἀκωλύτως.

---

30 ⸀ενεμεινεν **B** (ενεμειναν ℵ*) vs 𝔐A 30 □ℵBA vs 𝔐

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Paul Greets the Saints in Rome

ΠΑΥΛΟΣ, δοῦλος ⸂Ἰησοῦ Χριστοῦ,⸃ κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ, 2 ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν Γραφαῖς Ἁγίαις, 3 περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαβὶδ κατὰ σάρκα, 4 τοῦ ὁρισθέντος Υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ Πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, 5 δι᾽ οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, 6 ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ·

7 Πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις·

Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Paul Desires to Visit Rome

8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ⸀ὑπὲρ πάντων ὑμῶν ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. 9 Μάρτυς γάρ μού ἐστιν ὁ Θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι, πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου 10 δεόμενος εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. 11 Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, 12 τοῦτο δέ ἐστι,

---

In Romans 𝔊 = 𝔓⁴⁶ℵBAC

1 ⸂B vs 𝔐ℵA 8 ⸀περι 𝔊 (h.𝔓⁴⁶) vs 𝔐

συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. 13 Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς (καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο), ἵνα τινὰ καρπὸν[1] σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. 14 Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί. 15 Οὕτω τὸ κατ᾽ ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι.

The Just Live by Faith

16 Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον ▫τοῦ Χριστοῦ,⸌ δύναμις γὰρ Θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. 17 Δικαιοσύνη γὰρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, «Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.»

God's Wrath Is Revealed Against Unrighteousness

18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ᾽ οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. 19 Διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς, ὁ ⸂γὰρ Θεὸς⸃ αὐτοῖς ἐφανέρωσε. 20 Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. 21 Διότι γνόντες τὸν Θεόν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν ἢ •εὐχαρίστησαν, ἀλλ᾽ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. 22 Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, 23 καὶ ἤλλαξαν[2] τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν.

---

[1]13 τινα καρπον 𝔐𝔊 (h.𝔓⁴⁶), Cr vs καρπον τινα TR
[2]23 ηλλαξαν M𝔊 (h.𝔓⁴⁶), TR Cr vs ηλλαξαντο Mʳ

16 ▫𝔊 (h.𝔓⁴⁶) vs 𝔐 19 ⸂𝔊 (h.𝔓⁴⁶) vs 𝔐
21 •ηυχαριστησαν ℵAC vs MB

17 Hab. 2:4

24 Διὸ °καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις
τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ
σώματα αὐτῶν ἐν ⸀ἑαυτοῖς, **25** οἵτινες μετήλλαξαν τὴν
ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ
ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν Κτίσαντα, ὅς ἐστιν
εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

26 Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη
ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν
χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν, **27** ὁμοίως τε[1] καὶ οἱ •ἄρρενες,
ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύθησαν ἐν[2]
τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν
ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει
τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

28 Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν
ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν,
ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, **29** πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ,
°πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· μεστοὺς φθόνου,
φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας· ψιθυριστάς, **30** κατα-
λάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας,
ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, **31** ἀσυνέτους,
ἀσυνθέτους, ἀστόργους, °ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας·
32 οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ
τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ
ποιοῦσιν ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσουσι.

God Judges by Righteous Principles

2 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων, ἐν ᾧ
γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ
αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. **2** Οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ
Θεοῦ ἐστι κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσ-
σοντας. **3** Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ
τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ

---

[1]27 τε M^{pt}אB, TR Cr vs δε M^{pt}A vs − M^{pt}C
[2]27 εν MЄ (h.𝔓^{46}), TR Cr vs − M^{r}

---

24 °Є (h.𝔓^{46}) vs 𝔐 24 ⸀αυτοις Є (h.𝔓^{46}) vs M
27 •αρσενες B vs 𝔐אAC 29 °Є (h.𝔓^{46}) vs 𝔐 31 °א*BA vs 𝔐C

κρίμα τοῦ Θεοῦ? **4** Ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ
καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν
ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει? **5** Κατὰ δὲ
τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις
σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ[1]
δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, **6** ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ
ἔργα αὐτοῦ, **7** τοῖς μὲν καθ᾿ ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ
δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι, ζωὴν αἰώνιον·
8 τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι °μὲν τῇ ἀληθείᾳ,
πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ⸂θυμὸς καὶ ὀργή,⸃ **9** θλῖψις καὶ
στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατερ-
γαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος·
10 δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ
ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. **11** Οὐ γάρ ἐστι
προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ. **12** Ὅσοι γὰρ ἀνόμως
ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ
ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται. **13** Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ
°¹τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ °²τῷ Θεῷ, ἀλλ᾿ οἱ ποιηταὶ °³τοῦ
νόμου δικαιωθήσονται. **14** Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον
ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ⸀ποιῇ, οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες,
ἑαυτοῖς εἰσι νόμος· **15** οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ
νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης
αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν
λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, **16** ἐν
ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ
τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ ⸂Ἰησοῦ Χριστοῦ.⸃

The Jews Are as Guilty as the Gentiles They Judge

17 ⸀Ἴδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ °τῷ
νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ **18** καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ

---

[1]5 και 𝔐 vs − א*BA, TR Cr

---

8 °א*B vs 𝔐A 8 ⸂321 אBA vs 𝔐 13 °¹אBA vs 𝔐
13 °²B vs 𝔐אA, [Cr] 13 °³אBA vs 𝔐
14 ⸀ποιωσιν אBA vs M 16 ⸂א*^{vid}B vs 𝔐A
17 ⸀ει δε אBA vs M 17 °אBA vs 𝔐

δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου,
19 πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν
σκότει, 20 παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχον-
τα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ
νόμῳ. 21 Ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις?
Ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέπτεις? 22 Ὁ λέγων μὴ
μοιχεύειν, μοιχεύεις? Ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα, ἱε-
ροσυλεῖς? 23 Ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παρα-
βάσεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις? 24 «Τὸ γὰρ ὄνομα
τοῦ Θεοῦ δι᾽ ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι,» καθὼς
γέγραπται.

Circumcision *Per Se* Is of No Avail

25 Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον πράσσῃς, ἐὰν δὲ
παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν.
26 Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου
φυλάσσῃ, ⸀οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν
λογισθήσεται? 27 Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία, τὸν
νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς
παραβάτην νόμου? 28 Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός
ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· 29 ἀλλ᾽ ὁ
ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν
πνεύματι, οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων
ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ Θεοῦ.

Paul Answers an Objection

3 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς
περιτομῆς? 2 Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον! Πρῶτον μὲν
°γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. 3 Τί γὰρ εἰ
ἠπίστησάν τινες? Μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ
καταργήσει? 4 Μὴ γένοιτο! Γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθής, πᾶς
δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται,

26 ⸀ουχ ℵB vs 𝔐 2 °B vs 𝔐ℵA, [Cr]

24 Is. 52:5; Ezek. 36:22

«Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου
Καὶ νικήσῃς[1] ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.»

5 Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί[2] ἐροῦ-
μεν? Μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν? (Κατὰ
ἄνθρωπον λεγω.) 6 Μὴ γένοιτο! Ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς
τὸν κόσμον? 7 Εἰ ⸀γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ
ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ
ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι? 8 Καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα
καὶ καθώς φασί τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι "Ποιήσωμεν τὰ κακὰ
ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά"? Ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι.

All Have Sinned

9 Τί οὖν? Προεχόμεθα? Οὐ πάντως. Προῃτιασάμεθα γὰρ
Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ᾽ ἁμαρτίαν εἶναι.
10 Καθὼς γέγραπται ὅτι[3]

«Οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς,
11 Οὐκ ἔστιν ὁ συνίων,
Οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν.
12 Πάντες ἐξέκλιναν,
Ἅμα •ἠχρειώθησαν·
Οὐκ ἔστι ⸆ ποιῶν χρηστότητα,
⸋Οὐκ ἔστιν⸌ ἕως ἑνός.»

13 «Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν,
Ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν.»
«Ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν.»

14 «Ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει.»

[1]4 νικησης M^{pt}B, TR vs νικησεις M^{pt}ℵA, Cr
[2]5 τι MℵBA, TR Cr vs + ουν M^{c}
[3]10 οτι M^{pt}ℵBA, TR Cr vs − M^{pt}

7 ⸀δε ℵA vs 𝔐B 12 •ηχρεωθησαν ℵB*A vs 𝔐
12 ⸆ο ℵ vs 𝔐BA 12 ⸋B vs 𝔐ℵA, [Cr]

4 Ps. 51:4 10-12 Ps. 14:1-3; 53:1-3; Eccl. 7:20 13a Ps. 5:9 13b Ps. 140:3 14 Ps. 10:7

15 «Ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα,
16 Σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν,
17 Καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν.»

18 «Οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι
τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.»

19 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ
λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ
κόσμος τῷ Θεῷ. 20 Διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται
πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις
ἁμαρτίας.

God's Righteousness Is Through Faith

21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται,
μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν,
22 δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
πάντας □καὶ ἐπὶ πάντας⸌ τοὺς πιστεύοντας. Οὐ γάρ ἐστι
διαστολή· 23 πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς
δόξης τοῦ Θεοῦ, 24 δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι
διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 25 ὃν
προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον ⸂διὰ τῆς πίστεως⸃ ἐν τῷ αὐτοῦ
αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν
τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων, ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ,
26 πρὸς ⸆ ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ,
εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως
Ἰησοῦ.

Boasting Is Excluded

27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις? Ἐξεκλείσθη. Διὰ ποίου νόμου?
Τῶν ἔργων? Οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. 28 Λογιζόμεθα
⸀οὖν ⸉πίστει δικαιοῦσθαι⸊ ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου.
29 Ἢ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον? Οὐχὶ °δὲ καὶ ἐθνῶν? Ναί,

22 □Є (h.𝔭46) vs 𝔐 25 ⸂13 ℵC* vs 𝔐B, [Cr]; (−A)
26 ⸆την Є (h.𝔭46) vs 𝔐 28 ⸀γαρ ℵA vs 𝔐BC
28 ⸉Є (h.𝔭46) vs 𝔐 29 °Є (h.𝔭46) vs 𝔐

15-17 Is. 59:7,8; Prov. 1:16 18 Ps. 36:1

καὶ ἐθνῶν, 30 ⸀ἐπείπερ εἷς ὁ Θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν
ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. 31 Νόμον οὖν
καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως? Μὴ γένοιτο! Ἀλλὰ νόμον
⸀ἱστῶμεν.

Abraham Was Justified by Faith

4 Τί οὖν ἐροῦμεν ⸂Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρη-
κέναι⸃ κατὰ σάρκα? 2 Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων
ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ᾽ οὐ πρὸς °τὸν Θεόν. 3 Τί γὰρ
ἡ Γραφὴ λέγει? «Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ
ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.» 4 Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ
μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ[1] ὀφείλημα. 5 Τῷ
δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν
ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην.

David Celebrates the Same Truth

6 Καθάπερ καὶ Δαβὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀν-
θρώπου ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων,

7 «Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι,
Καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι.
8 Μακάριος ἀνὴρ ⸀ᾧ οὐ μὴ λογίσηται Κύριος
ἁμαρτίαν.»

Abraham Was Justified Long Before Circumcision

9 Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομήν, ἢ καὶ
ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν? Λέγομεν γὰρ °ὅτι «Ἐλογίσθη τῷ
Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην.» 10 Πῶς οὖν ἐλογίσθη?
Ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ? Οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ᾽
ἐν ἀκροβυστίᾳ. 11 Καὶ σημεῖον ἔλαβε περιτομῆς, σφραγῖδα

[1]4 κατα 𝔐Є (h.𝔭46), Cr vs + το TR

30 ⸀ειπερ Є (h.𝔭46) vs 𝔐 31 ⸀ιστανομεν Є (h.𝔭46) vs 𝔐
1 ⸂ευρηκεναι Αβρααμ τον προπατορα ημων ℵ*AC* vs 𝔐;
(Αβρααμ τον προπατορα ημων B)
2 °Є (h.𝔭46) vs 𝔐 8 ⸀ου ℵ*B vs 𝔐AC 9 °ℵB vs 𝔐AC

3 Gen. 15:6 7,8 Ps. 32:1,2 9 Gen. 15:6

τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ
εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι᾽ ἀκρο-
βυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι °1καὶ αὐτοῖς °2τὴν δικαιοσύνην,
12 καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον,
ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ
ἀκροβυστίᾳ[1] τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.

The Promise Was Granted Through Faith

13 Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ
σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι °τοῦ κόσμου,
ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. 14 Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου
κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγ-
γελία· 15 ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὗ ⸀γὰρ
οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ παράβασις. 16 Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως
ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ
τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ
πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστι πατὴρ πάντων ἡμῶν 17 (καθὼς
γέγραπται ὅτι «Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε»)·
κατέναντι οὗ ἐπίστευσε Θεοῦ, τοῦ ζῳοποιοῦντος τοὺς
νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. 18 Ὃς παρ᾽
ἐλπίδα ἐπ᾽ ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν
«πατέρα πολλῶν ἐθνῶν,» κατὰ τὸ εἰρημένον, «Οὕτως
ἔσται τὸ σπέρμα σου.» 19 Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει,
°1οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα °2ἤδη νενεκρωμένον,
ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας
Σάρρας, 20 εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ

[1]12 πιστεως της εν τη ακροβυστια M^{pt} vs πιστεως της εν ακροβυστια M^{pt} vs εν τη ακροβυστια πιστεως TR vs εν ακροβυστια πιστεως BA, Cr vs εν ακροβυστια ℵ* vs εν ακροβυστιας πιστεως C*

11 °1ℵ*BA vs 𝔐C, [Cr] 11 °2ℵ vs 𝔐BC*, [Cr]; (εις for την A)
13 °𝔊 (h.𝔓^{46}) vs 𝔐 15 ⸀δε 𝔊 (h.𝔓^{46}) vs 𝔐
19 °1𝔊 (h.𝔓^{46}) vs 𝔐 19 °2B vs 𝔐AC, [Cr]

17 Gen. 17:5 18 Gen. 15:5

ἀπιστίᾳ ἀλλ᾽ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ Θεῷ,
21 καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται δυνατός ἐστι καὶ
ποιῆσαι. 22 Διὸ °καὶ «ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.»
23 Οὐκ ἐγράφη δὲ δι᾽ αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ,
24 ἀλλὰ καὶ δι᾽ ἡμᾶς οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πισ-
τεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ
νεκρῶν, 25 ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ
ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

Faith Triumphs in Trouble

5 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν[1] πρὸς
τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 2 δι᾽ οὗ
καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν ⸋τῇ πίστει⸌ εἰς τὴν χάριν
ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ᾽ ἐλπίδι τῆς
δόξης τοῦ Θεοῦ. 3 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν
ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλῖψις ὑπομονὴν κατερ-
γάζεται, 4 ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα.
5 Ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ
ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος Ἁγίου τοῦ
δοθέντος ἡμῖν.

Justified by His Death; Saved by His Life

6 Ἔτι γὰρ Χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, ⸆κατὰ καιρὸν
ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. 7 Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις
ἀποθανεῖται, ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ
ἀποθανεῖν. 8 Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ
Θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν
ἀπέθανε. 9 Πολλῷ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ
αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι᾽ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. 10 Εἰ
γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανά-
του τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες

[1]1 εχομεν M^{pt}, TR Cr vs εχωμεν M^{pt}𝔊 (h.𝔓^{46})

22 °B vs 𝔐ℵAC, [Cr] 2 ⸋B vs 𝔐ℵ*C (εν τη πιστει A), [Cr]
6 ⸆ετι 𝔊 (h.𝔓^{46}) vs 𝔐

22 Gen. 15:6

σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. **11** Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ
καυχώμενοι[1] ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, δι᾽ οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

Death Through Adam and Life Through Christ

12 Διὰ τοῦτο, ὥσπερ δι᾽ ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς
τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ
οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ᾽ ᾧ
πάντες ἥμαρτον. **13** Ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ,
ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου. **14** Ἀλλ᾽ ἐβα-
σίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ
τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως
Ἀδάμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος. **15** Ἀλλ᾽ οὐχ ὡς τὸ
παράπτωμα, οὕτω καὶ τὸ χάρισμα. Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς
παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις
τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου
Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσε. **16** Καὶ οὐχ
ὡς δι᾽ ἑνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα
ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν
παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. **17** Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς
παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ
μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς
τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι διὰ
τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. **18** Ἄρα οὖν ὡς δι᾽ ἑνὸς
παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα,
οὕτω καὶ δι᾽ ἑνὸς δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς
δικαίωσιν ζωῆς. **19** Ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς
ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καὶ
διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ
πολλοί. **20** Νόμος δὲ παρεισῆλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ
παράπτωμα. Οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερε-
περίσσευσεν ἡ χάρις, **21** ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ
ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ[2] διὰ

[1]11 καυχωμενοι **M𝔊** (h.𝔓^{46}), **TR Cr** vs καυχωμεθα M^{r}
[2]21 βασιλευση M^{pt}ℵBC, **TR Cr** vs βασιλευσει M^{pt} vs εβασιλευση A

δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου
ἡμῶν.

The Justified Are Dead to Sin and Alive to God

6 Τί οὖν ἐροῦμεν? Ἐπιμένομεν[1] τῇ ἁμαρτίᾳ ἵνα ἡ χάρις
πλεονάσῃ? **2** Μὴ γένοιτο! Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ
ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ? **3** Ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι
ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ
ἐβαπτίσθημεν? **4** Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπ-
τίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς
ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρός, οὕτω καὶ ἡμεῖς
ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. **5** Εἰ γὰρ σύμφυτοι
γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς
ἀναστάσεως ἐσόμεθα· **6** τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς
ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα
τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. **7** Ὁ
γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. **8** Εἰ δὲ
ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν
αὐτῷ, **9** εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι
ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. **10** Ὃ γὰρ
ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ
Θεῷ. **11** Οὕτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς ˢνεκροὺς μὲν
εἶναι˺ τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
□τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.˴

12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν
σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν ʿαὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ,ʾ
13 μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ
ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ˹ὡς ἐκ
νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ
Θεῷ. **14** Ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει, οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ
νόμον, ἀλλ᾽ ὑπὸ χάριν.

[1]1 επιμενομεν M^{pt}ℵ vs επιμενωμεν M^{pt}BAC, Cr vs επιμενουμεν M^{pt}, TR

11 ˢ312 ℵ*BC vs 𝔐, [Cr]; (12 𝔓^{46}A)   11 □𝔓^{46}BA vs 𝔐ℵC
12 ʿ3-5 𝔊 vs 𝔐; (1 𝔓^{46})   13 ˹ωσει 𝔊 (h.𝔓^{46}) vs 𝔐

From Slaves of Sin to Servants of God

15 Τί οὖν? Ἁμαρτήσομεν[1] ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ἀλλ᾽
ὑπὸ χάριν? Μὴ γένοιτο! 16 Οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε
ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε,
ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην?
17 Χάρις δὲ τῷ Θεῷ ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας,
ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον
διδαχῆς. 18 Ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας,
ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. 19 Ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν
ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. Ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε
τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ, καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν
ἀνομίαν, οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ
δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. 20 Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς
ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. 21 Τίνα οὖν καρπὸν
εἴχετε τότε ἐφ᾽ οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε? Τὸ γὰρ τέλος
ἐκείνων θάνατος. 22 Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς
ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν
ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. 23 Τὰ γὰρ
ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ
ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

Life in Christ Delivers from the Law

7 Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί (γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ),
ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ᾽ ὅσον χρόνον
ζῇ? 2 Ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ.
Ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου
τοῦ ἀνδρός. 3 Ἄρα οὖν, ζῶντος τοῦ ἀνδρός, μοιχαλὶς
χρηματίσει ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ
ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν
μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. 4 Ὥστε, ἀδελφοί μου,
καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ
Χριστοῦ εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς[2] ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν
ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ. 5 Ὅτε γὰρ ἦμεν
ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου
ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ

[1]15 αμαρτησομεν M^{pt}, TR vs αμαρτησωμεν M^{pt}Ϭ (h.$\mathfrak{p}^{46}$), Cr
[2]4 υμας MϬ (h.$\mathfrak{p}^{46}$), TR Cr vs +ανδρι M^{c}

θανάτῳ. 6 Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου,
ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν
καινότητι Πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

Sin Takes Advantage Through the Law

7 Τί οὖν ἐροῦμεν?[1] Ὁ νόμος ἁμαρτία? Μὴ γένοιτο! Ἀλλὰ
τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου. Τήν τε γὰρ
ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, «Οὐκ ἐπι-
θυμήσεις.» 8 Ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς
ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν. Χωρὶς
γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. 9 Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου
ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ
δὲ ἀπέθανον. 10 Καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωήν, αὕτη
εἰς θάνατον. 11 Ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς
ἐντολῆς ἐξηπάτησέ με, καὶ δι᾽ αὐτῆς ἀπέκτεινεν. 12 Ὥστε
ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή.

The Law Cannot Deliver from Indwelling Sin

13 Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ⸀γέγονε θάνατος? Μὴ γένοιτο!
Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι
κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ᾽ ὑπερβολὴν
ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. 14 Οἴδαμεν γὰρ
ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ ⸀σαρκικός εἰμι,
πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. 15 Ὃ γὰρ κατεργάζομαι
οὐ γινώσκω. Οὐ γὰρ ὃ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ᾽ ὃ μισῶ
τοῦτο ποιῶ. 16 Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ
νόμῳ ὅτι καλός. 17 Νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό,
ἀλλ᾽ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 18 Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ
ἐν ἐμοί, τοῦτ᾽ ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν. Τὸ γὰρ
θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν
⸂οὐχ εὑρίσκω.⸃ 19 Οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλ᾽ ὃ

[1]7 ερουμεν MϬ (h.$\mathfrak{p}^{46}$), TR Cr vs +οτι M^{c}

13 ⸀εγενετο Ϭ (h.$\mathfrak{p}^{46}$) vs 𝔐 14 ⸀σαρκινος Ϭ (h.$\mathfrak{p}^{46}$) vs 𝔐
18 ⸂ου Ϭ (h.$\mathfrak{p}^{46}$) vs 𝔐

7 Ex. 20:17; Deut. 5:21

οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω. 20 Εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω °ἐγὼ
τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλ᾽ ἡ οἰκοῦσα
ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 21 Εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι
ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται.
22 Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω
ἄνθρωπον, 23 βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου
ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμα-
λωτίζοντά με ἐν[1] τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς
μέλεσί μου. 24 Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος! Τίς με ῥύσεται
ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου? 25 ⸀Εὐχαριστῶ τῷ
Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν! Ἄρα οὖν αὐτὸς
ἐγὼ τῷ μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ Θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ
ἁμαρτίας.

Deliverance from Indwelling Sin Is by the Holy Spirit

8 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⸋μὴ
κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ Πνεῦμα.⸌ 2 Ὁ
γὰρ νόμος τοῦ Πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
ἠλευθέρωσέ ⸀με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ
θανάτου. 3 Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ
τῆς σαρκός, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ Υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι
σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν
ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, 4 ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου
πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ
κατὰ Πνεῦμα. 5 Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς
φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ Πνεῦμα τὰ τοῦ Πνεύματος. 6 Τὸ
γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ
Πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη. 7 Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς
ἔχθρα εἰς Θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται,
οὐδὲ γὰρ δύναται. 8 Οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες Θεῷ ἀρέσαι οὐ
δύνανται. 9 Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλ᾽ ἐν Πνεύματι,
εἴπερ Πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις Πνεῦμα Χριστοῦ
οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. 10 Εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ

---

[1]23 εν M[pt]אB, Cr vs — M[pt]AC, TR

20 °BC vs 𝔐אA, [Cr]   25 ⸀χαρις δε Ψ (χαρις B) vs 𝔐א*A
1 ⸋א*B vs 𝔐; (μη κατα σαρκα περιπατουσιν A)
2 ⸀σε אB vs 𝔐AC

μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ[1] ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ
δικαιοσύνην. 11 Εἰ δὲ τὸ Πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος ⸆Ἰησοῦν ἐκ
νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας °τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν
ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τὸ ἐνοικοῦν
αὐτοῦ Πνεῦμα[2] ἐν ὑμῖν.

Sonship Is Realized Through the Same Spirit

12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ
κατὰ σάρκα ζῆν. 13 Εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε
ἀποθνήσκειν, εἰ δὲ Πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος
θανατοῦτε, ζήσεσθε. 14 Ὅσοι γὰρ Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται,
οὗτοί ⸉εἰσιν υἱοὶ Θεοῦ.⸊ 15 Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα
δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ᾽ ἐλάβετε Πνεῦμα υἱοθεσίας
ἐν ᾧ κράζομεν, "Ἀββὰ ὁ Πατήρ!" 16 Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα
συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ.
17 Εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι — κληρονόμοι μὲν Θεοῦ,
συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συμπάσχομεν ἵνα καὶ
συνδοξασθῶμεν.

From Sufferings to Glory

18 Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν
καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς
ἡμᾶς. 19 Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν
ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. 20 Τῇ γὰρ
ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν
ὑποτάξαντα, •ἐπ᾽ ἐλπίδι, 21 ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις
ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν
ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. 22 Οἴδαμεν
γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ
νῦν. 23 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ

---

[1]10 δια M[pt]BAC, Cr vs δι M[pt]א, TR
[2]11 το ενοικουν αυτου Πνευμα M[pt]B, TR vs του ενοικουντος αυτου Πνευματος M[pt]אA (αυτοι for αυτου C*), Cr

11 ⸆τον א*BA vs 𝔐C   11 °Є (h.𝔭[46]) vs 𝔐
14 ⸉231 אAC vs 𝔐; (213 B)   20 •εφ 𝔭[46]אB* vs 𝔐AC

Πνεύματος ἔχοντες, ⸀καὶ ἡμεῖς⸌ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς
στενάζομεν,[1] υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν
τοῦ σώματος ἡμῶν. **24** Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν, ἐλπὶς δὲ
βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, ⸋τί καὶ⸌
ἐλπίζει? **25** Εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι᾿ ὑπο-
μονῆς ἀπεκδεχόμεθα. **26** Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα
συναντιλαμβάνεται ⸀ταῖς ἀσθενείαις⸌ ἡμῶν. Τὸ γὰρ τί
προσευξόμεθα[2] καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ἀλλ᾿ αὐτὸ τὸ
Πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ⸋ὑπὲρ ἡμῶν⸌ στεναγμοῖς
ἀλαλήτοις. **27** Ὁ δὲ •ἐρευνῶν τὰς καρδίας οἶδε τί τὸ
φρόνημα τοῦ Πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ
ἁγίων. **28** Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα
συνεργεῖ εἰς[3] ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν.
29 Ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς
εἰκόνος τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν
πολλοῖς ἀδελφοῖς· **30** οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ
ἐκάλεσε· καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ
ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε.

Nothing Can Separate Us from God's Love

31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα? Εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς
καθ᾿ ἡμῶν? **32** Ὅς γε τοῦ ἰδίου Υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ᾿
ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν
αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται? **33** Τίς ἐγκαλέσει κατὰ
ἐκλεκτῶν Θεοῦ? Θεὸς ὁ δικαιῶν. **34** Τίς ὁ κατακρίνων?
Χριστὸς ᵀ ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ °καὶ ἐγερθείς, ὅς καί
ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν.
35 Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ? Θλῖψις ἢ
στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ
μάχαιρα? **36** Καθὼς γέγραπται ὅτι

[1]23 στεναζομεν **MϾ**, TR Cr vs συστεναζομεν M^{c}
[2]26 προσευξομεθα 𝔐 vs προσευξωμεθα Ͼ (h.$\mathfrak{p}^{46}$), TR Cr
[3]28 εις M^{pt}Ͼ (h.$\mathfrak{p}^{46}$), TR Cr vs + το M^{pt}

23 ⸀21 Ͼ vs 𝔐; (1 B) 24 ⸋$\mathfrak{p}^{46}$B* vs 𝔐AC; (και א*)
26 ⸀τη ασθενεια Ͼ (h.$\mathfrak{p}^{46}$) vs 𝔐 26 ⸋א*BA vs 𝔐C
27 •εραυνων $\mathfrak{p}^{46}$א vs 𝔐BAC 34 ᵀΙησους אAC, [Cr] vs 𝔐B
34 °Ͼ vs 𝔐$\mathfrak{p}^{46}$

«Ἕνεκέν[1] σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν,
Ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς.»

37 Ἀλλ᾿ ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγα-
πήσαντος ἡμᾶς. **38** Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος
οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ[2] οὔτε ⸉δυνάμεις οὔτε
ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα⸊ οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε
τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης
τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

Paul Bemoans Israel's Rejection of Christ

9 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρ-
τυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ,
2 ὅτι λύπη μοί ἐστι μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ
καρδίᾳ μου. **3** Εὐχόμην[3] γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι[4]
ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν
μου κατὰ σάρκα, **4** οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία
καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ
αἱ ἐπαγγελίαι, **5** ὧν οἱ πατέρες καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ
κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς
αἰῶνας. Ἀμήν.

This Rejection Is Not Inconsistent with God's Word

6 Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Οὐ
γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· **7** οὐδ᾿ ὅτι εἰσὶ
σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ᾿ «Ἐν Ἰσαὰκ
κληθήσεταί σοι σπέρμα.» **8** Τοῦτ᾿ ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς

[1]36 ενεκεν M^{pt}אBA, Cr vs ενεκα M^{pt}C, TR
[2]38 αρχαι **M**אBA, TR Cr vs αρχαι ουτε εξουσιαι M^{c}C vs αρχαιου (or, αρχαι ου) $\mathfrak{p}^{46}$
[3]3 ευχομην **M** vs ηυχομην Ͼ, TR Cr
[4]3 αυτος εγω αναθεμα ειναι **M**C, TR vs αναθεμα ειναι αυτος εγω $M^{c}\mathfrak{p}^{46}$BA, Cr vs ειναι αναθεμα αυτος εγω א

38 ⸉34521 Ͼ (δυναμις for δυναμεις $\mathfrak{p}^{46}$) vs 𝔐

36 Ps. 44:22 7 Gen. 21:12

σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς
ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. 9 Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ
λόγος οὗτος, «Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται
τῇ Σάρρᾳ υἱός.» 10 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς
κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· 11 μήπω γὰρ
γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ ⸀κακόν, ἵνα ἡ
κατ᾽ ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ Θεοῦ[1] μένῃ, οὐκ ἐξ ἔργων
ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ καλοῦντος, 12 ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι «Ὁ μείζων
δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι.» 13 Καθὼς γέγραπται,[2]

«Τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα,
Τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα.»

This Rejection Is Not Inconsistent with God's Justice

14 Τί οὖν ἐροῦμεν? Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ? Μὴ
γένοιτο! 15 Τῷ ⸉γὰρ Μωϋσῇ⸊ λέγει,

«Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ,
Καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω.»

16 Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ
τοῦ •ἐλεοῦντος Θεοῦ. 17 Λέγει γὰρ ἡ Γραφὴ τῷ Φαραὼ ὅτι
«Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν
δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ
γῇ.» 18 Ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.
19 Ἐρεῖς ⸉οὖν μοι,⸊ "Τί ⸆ἔτι μέμφεται? Τῷ γὰρ βουλήματι
αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε?" 20 ⸂Μενοῦνγε, ὦ ἄνθρωπε,⸃ σὺ τίς
εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ? Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ
πλάσαντι, "Τί με ἐποίησας οὕτως?" 21 Ἢ οὐκ ἔχει
ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος

[1]11 προθεσις του Θεου 𝔐 Ͼ (h.C), Cr vs του Θεου προθεσις TR
[2]13 γεγραπται MϾ (h.C), TR Cr vs +οτι M^c

11 ⸀φαυλον ℵBA vs 𝔐 𝔓46 15 ⸉𝔓46ℵB vs 𝔐 A
16 •ελεωντος Ͼ (h.C) vs 𝔐 19 ⸉𝔓46vidℵBA vs 𝔐
19 ⸆ουν 𝔓46B, [Cr] vs 𝔐 ℵA
20 ⸂ω ανθρωπε μενουνγε ℵ*A (μενουν for μενουνγε B) vs 𝔐; (ω
ανθρωπε 𝔓46)

9 Gen. 18:10,14 12 Gen. 25:23 13 Mal. 1:2,3 15 Ex. 33:19 17 Ex. 9:16

ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν? 22 Εἰ δὲ
θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ
δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς
κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, 23 καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν
πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προ-
ητοίμασεν εἰς δόξαν, 24 οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ
μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν? 25 Ὡς καὶ ἐν
τῷ Ὡσηὲ λέγει,

«Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου 'λαόν μου'
Καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην 'ἠγαπημένην.'»

26 «Καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς,
'Οὐ λαός μου ὑμεῖς,'
Ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος.»

27 Ἠσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ,

«Ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος
τῆς θαλάσσης,
Τὸ ⸀κατάλειμμα σωθήσεται·
28 Λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ⸋ἐν δικαιοσύνῃ·
Ὅτι λόγον συντετμημένον⸌ ποιήσει Κύριος
ἐπὶ τῆς γῆς.»

29 Καὶ καθὼς προείρηκεν Ἠσαΐας,

«Εἰ μὴ Κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν[1] ἡμῖν σπέρμα,
Ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν,
Καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν.»

The Present Condition of Israel

30 Τί οὖν ἐροῦμεν? Ὅτι ἔθνη, τὰ μὴ διώκοντα δικαι-
οσύνην, κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ

[1]29 εγκατελιπεν M^pt(ℵ)B, TR Cr vs εγκατελειπεν M^pt(𝔓46)A

27 ⸀υπολειμμα ℵ*BA vs 𝔐 𝔓46 28 ⸋Ͼ (h.C) vs 𝔐

25 Hos. 2:23 26 Hos. 1:10 27,28 Is. 10:22,23 29 Is. 1:9

πίστεως. 31 Ἰσραὴλ δέ, διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς
νόμον °δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασε. 32 Διὰ τί? Ὅτι οὐκ ἐκ
πίστεως, ἀλλ᾽ ὡς ἐξ ἔργων °¹νόμου. Προσέκοψαν °²γὰρ
τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος. 33 Καθὼς γέγραπται,

«Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος
καὶ πέτραν σκανδάλου,
Καὶ °πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ
οὐ καταισχυνθήσεται.»

Israel Needs the Universal Message of Salvation

10 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις
°ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ ⸂τοῦ Ἰσραήλ⸃ ἐστιν εἰς
σωτηρίαν. 2 Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν,
ἀλλ᾽ οὐ κατ᾽ ἐπίγνωσιν. 3 Ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ
δικαιοσύνην καὶ τὴν ἰδίαν °δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι, τῇ
δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. 4 Τέλος γὰρ νόμου
Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. 5 Μωϋσῆς
γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ °τοῦ νόμου, ὅτι «ὁ
ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς.» 6 Ἡ δὲ ἐκ
πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει, «Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ
σου, 'Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν?'» (τοῦτ᾽ ἔστι Χριστὸν
καταγαγεῖν) 7 ἤ, «'Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον?'»
(τοῦτ᾽ ἔστι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν). 8 Ἀλλὰ τί
λέγει?

«Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν,
Ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου» —

τοῦτ᾽ ἔστι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν, 9 ὅτι ἐὰν
ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν καὶ

31 °𝔭46vid א*BA vs 𝔐 32 °¹ ²א*BA vs 𝔐 33 °אBA vs 𝔐
1 °Ϲ (h.C) vs 𝔐 1 ⸀αυτων Ϲ (h.C) vs 𝔐
3 °BA vs 𝔐 𝔭46א, [Cr] 5 °אBA vs 𝔐 𝔭46, [Cr]

33 Is. 28:16 5 Lev. 18:5 6-8 Deut. 9:4; 30:12-14

πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ
νεκρῶν, σωθήσῃ. 10 Καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην,
στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. 11 Λέγει γὰρ ἡ
Γραφή,[1] «Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.»
12 Οὐ γάρ ἐστι διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος, ὁ
γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς
ἐπικαλουμένους αὐτόν. 13 «Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται
τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται.»

Israel Has Rejected the Universal Message of Salvation

14 Πῶς οὖν ⸀¹ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν?
Πῶς δὲ ⸀²πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν? Πῶς δὲ ⸀³ἀκού-
σουσι χωρὶς κηρύσσοντος? 15 Πῶς δὲ ⸀κηρύξουσιν ἐὰν μὴ
ἀποσταλῶσι? Καθὼς γέγραπται,

«Ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην[2],
Τῶν εὐαγγελιζομένων °τὰ ἀγαθά.»

16 Ἀλλ᾽ οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἠσαΐας
γὰρ λέγει, «Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν?»
17 Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος ⸀Θεοῦ.
18 Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν? Μενοῦνγε,

«Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν,
Καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης
τὰ ῥήματα αὐτῶν.»

[1]11 Γραφη MאBA, TR Cr vs +οτι Mc
[2]15 των ευαγγελιζομενων ειρηνην Mpt, TR vs −MptϹ, Cr

14 ⸀¹επικαλεσωνται אBA vs 𝔐 𝔭46
14 ⸀²πιστευσωσιν 𝔭46אB vs 𝔐 A
14 ⸀³ακουσωσιν BA vs M; (ακουσονται א*; ακουσωνται 𝔭46)
15 ⸀κηρυξωσιν Ϲ (h.C) vs M 15 °BAC vs 𝔐 𝔭46א*, [Cr]
17 ⸀Χριστου 𝔭46vid א*BC vs 𝔐 A

11 Is. 28:16 13 Joel 2:32 15 Is. 52:7; Nah. 1:15 16 Is. 53:1 18 Ps. 19:4

19 Ἀλλὰ λέγω, μὴ ⸉οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ⸊? Πρῶτος
Μωϋσῆς λέγει,

«Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει,
•Ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς.»

20 Ἠσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει,

«Εὑρέθην ⸆ τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν,
Ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι.»

21 Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, «Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξε-
πέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ
ἀντιλέγοντα.»

The Remnant: Israel's Rejection Is Not Total

11 Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ? Μὴ
γένοιτο! Καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος
Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. 2 Οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν
λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. Ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ
Γραφή? Ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ,
°λέγων, 3 «Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν °καὶ τὰ
θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ
ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου.» 4 Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ
χρηματισμός? «Κατέλιπον[1] ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας
οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ.» 5 Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ
νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. 6 Εἰ δὲ
χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις.
⸋Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶ χάρις, ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι
ἐστὶν ἔργον.⸌ 7 Τί οὖν? Ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο[2] οὐκ

[1]4 κατελιπον M^{pt}אB, TR Cr vs κατελειπον M^{pt}𝔓^{46}AC
[2]7 τουτο 𝔐 Є, Cr vs τουτου TR

19 ⸉312 Є vs 𝔐 19 •επ אBA vs 𝔐
20 ⸆εν 𝔓^{46}B, [Cr] vs 𝔐 אAC 2 °BAC vs 𝔐 א*
3 °Є (h.𝔓^{46}) vs 𝔐
6 ⸋Є vs 𝔐 (ει δε εξ εργων ουκετι χαρις επει το εργον ουκετι εστιν χαρις B)

19 Deut. 32:21 20 Is. 65:1 21 Is. 65:2 3 1 Kings 19:10,14 4 1 Kings 19:18

ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώ-
θησαν. 8 Καθὼς γέγραπται,

«Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,
Ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν
Καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν,
Ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.»

9 Καὶ Δαβὶδ λέγει,

«Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα
καὶ εἰς θήραν
Καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς·
10 Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν,
Καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.»

The Restoration: Israel's Rejection Is Not Final

11 Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσι? Μὴ γένοιτο!
Ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς
τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. 12 Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν
πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν,
πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν!
13 Ὑμῖν ⸀γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μὲν ⸆ εἰμι
ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, 14 εἴ
πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ
αὐτῶν. 15 Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς
ἡ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν? 16 Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία,
καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.
17 Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ
ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς
⸂τῆς ῥίζης καὶ⸃ τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, 18 μὴ
κατακαυχῶ τῶν κλάδων. Εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν
ῥίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα σέ. 19 Ἐρεῖς οὖν, "Ἐξε-
κλάσθησαν[1] κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ." 20 Καλῶς.

[1]19 εξεκλασθησαν 𝔐 Є, Cr vs + οι TR

13 ⸀δε אBA vs 𝔐; (ουν C) 13 ⸆ουν Є vs 𝔐
17 ⸂12 א*BC vs 𝔐 A; (−𝔓^{46})

8 Deut. 29:4; Is. 29:10 9,10 Ps. 69:22,23; 35:8

Τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας. Μὴ
⸀ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ. 21 Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ
φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, °μή πως οὐδὲ σοῦ φείσεται.[1]
22 Ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς
πεσόντας, ⸀¹ἀποτομίαν· ἐπὶ δὲ σέ, ⸀²χρηστότητα, ἐὰν
⸀³ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι. Ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. 23 ⸂Καὶ
ἐκεῖνοι⸃ δέ, ἐὰν μὴ ⸀ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεν-
τρισθήσονται, δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς[2] πάλιν
ἐγκεντρίσαι αὐτούς. 24 Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν
ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς
καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ φύσιν, ἐγκεν-
τρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ?
25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον
τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε ⸀παρ᾽ ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ
μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν
ἐθνῶν εἰσέλθῃ. 26 Καὶ οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται,
καθὼς γέγραπται,

«Ἥξει ἐκ Σιὼν ὁ Ῥυόμενος,
°Καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ·
27 Καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ᾽ ἐμοῦ διαθήκη,»
«Ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.»

28 Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι᾽ ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν
ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. 29 Ἀμεταμέλητα
γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ Θεοῦ. 30 Ὥσπερ γὰρ
°καὶ ὑμεῖς ποτε[3] ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ

[1]21 φεισεται 𝔐Є, Cr vs φεισηται TR
[2]23 εστιν ο Θεος MptЄ (h.𝔭46), TR Cr vs ο Θεος εστιν Mpt
[3]30 υμεις ποτε 𝔐Є, TR Cr vs ποτε υμεις Mc A

20 ⸀υψηλα φρονει Є vs 𝔐C 21 °Є vs 𝔐𝔭46, [Cr]
22 ⸀¹αποτομια Є (h.𝔭46) vs 𝔐
22 ⸀²χρηστοτης Θεου Є (χρηστοτητος א) vs 𝔐
22 ⸀³επιμενης אB vs 𝔐𝔭46vid AC 23 ⸂κακεινοι Є (h.𝔭46) vs M
23 ⸀επιμενωσι א*B vs 𝔐AC 25 ⸀εν BA vs 𝔐אC, [Cr]; (−𝔭46)
26 °Є vs 𝔐 30 °Є vs 𝔐; (−verse א*)

26,27a Is. 59:20,21 27b Is. 27:9; Jer. 31:33,34

τούτων ἀπειθείᾳ, 31 οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν, τῷ
ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ ⸆ἐλεηθῶσι. 32 Συνέκλεισε γὰρ
ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν ἵνα τοὺς πάντας
ἐλεήσῃ.
33 Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ!
Ὡς •ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι
αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ!

34 «Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου?
Ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο?»
35 «Ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ,
Καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ?»

36 Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα
αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Live in the Will of God

12 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ
Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν,
ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν.
2 Καὶ μὴ συσχηματίζεσθε[1] τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μετα-
μορφοῦσθε[2] τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς °ὑμῶν, εἰς τὸ
δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ
εὐάρεστον καὶ τέλειον.

Serve God with Spiritual Gifts

3 Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος[3] τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ
ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ᾽ ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ
φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισε
μέτρον πίστεως. 4 Καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι ⸉μέλη

[1]2 συσχηματιζεσθε Mpt (𝔭46) (א) (B*), TR Cr vs συσχηματιζεσθαι Mpt A
[2]2 μεταμορφουσθε Mpt 𝔭46 B*, TR Cr vs μεταμορφουσθαι Mpt אA
[3]3 χαριτος MЄ, TR Cr vs + του Θεου Mc

31 ⸆νυν אB, [Cr] vs 𝔐𝔭46 A 33 •ανεξεραυνητα אB*A vs 𝔐
2 °𝔭46 BA vs 𝔐א 4 ⸉𝔭46 אB vs 𝔐A

34 Is. 40:13; Job 15:8; Jer. 23:18 35 Job 41:11

πολλὰ⸃ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει
πρᾶξιν, 5 οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ ⸀ὁ δὲ
καθ᾽ εἷς ἀλλήλων μέλη. 6 Ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν
χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν, κατὰ
τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· 7 εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ
διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· 8 εἴτε ὁ
παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδούς, ἐν ἁπλότητι·
ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι.

Behave Like a Christian

9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. Ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν,
κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ. 10 Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους
φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, 11 τῇ σπουδῇ
μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ Κυρίῳ[1] δουλεύοντες,
12 τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ
προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, 13 ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων
κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. 14 Εὐλογεῖτε τοὺς
διώκοντας °ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. 15 Χαίρειν
μετὰ χαιρόντων °καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. 16 Τὸ αὐτὸ
εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες. Μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ
τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ᾽
ἑαυτοῖς. 17 Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες.
Προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. 18 Εἰ
δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρη-
νεύοντες. 19 Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ
δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ, «Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ
ἀνταποδώσω,» λέγει Κύριος.

20 «⸂Ἐὰν οὖν⸃ πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν·
Ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν·
Τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.»

---

[1]11 Κυριω 𝔐 Ɛ (h.C), Cr vs καιρω TR

5 ⸀το Ɛ (h.C) vs 𝔐 — 14 °𝔭^{46}B vs 𝔐ℵA, [Cr]
15 °𝔭^{46}ℵB vs 𝔐 A — 20 ⸂αλλα εαν (ℵ) BA vs M

19 Deut. 32:35 — 20 Prov. 25:21,22

21 Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ
κακόν.

Submit to Government

13 Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω.
Οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ[1] Θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι
°ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ[2] Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. 2 Ὥστε ὁ
ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ
ἀνθέστηκεν, οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται.
3 Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος ⸂τῶν ἀγαθῶν ἔργων
ἀλλὰ τῶν κακῶν.⸃ Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν?
Τὸ ἀγαθὸν ποίει καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· 4 Θεοῦ γὰρ
διάκονός ἐστι σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς,
φοβοῦ, οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ
διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν[3] τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.
5 Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ
καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. 6 Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε,
λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσ-
καρτεροῦντες. 7 Ἀπόδοτε °οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς·
τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν
φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμήν.

Love Your Neighbor

8 Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε εἰ μὴ τὸ ⸉ἀγαπᾶν ἀλλήλους,⸊
ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκε. 9 Τὸ γάρ,
«Οὐ μοιχεύσεις,» «Οὐ φονεύσεις,» «Οὐ κλέψεις,[4]» «Οὐκ
ἐπιθυμήσεις,» καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν ⸉τούτῳ τῷ λόγῳ⸊

---

[1]1 υπο 𝔐ℵBA, Cr vs απο TR
[2]1 του M^{pt}, TR vs −M^{pt}ℵ*BA, Cr
[3]4 εκδικος εις οργην M^{pt} (𝔭^{46}) BA, TR Cr vs εις οργην εκδικος M^{pt}ℵ*
[4]9 κλεψεις M^{pt}𝔭^{46}BA, Cr vs + ου ψευδομαρτυρησεις M^{pt}ℵ, TR

1 °ℵBA vs 𝔐 — 3 ⸂τω αγαθω εργω αλλα τω κακω Ɛ (h.C) vs 𝔐
7 °Ɛ (h.C) vs 𝔐 — 8 ⸉Ɛ (h.C) vs 𝔐 — 9 ⸉231 𝔭^{46}ℵB vs 𝔐A

9a Ex. 20:13-15,17; Deut. 5:17-19,21

ἀνακεφαλαιοῦται, □ἐν τῷ,ˋ «᾿Αγαπήσεις τὸν πλησίον σου
ὡς σεαυτόν.[1]» 10 Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργά-
ζεται·[2] πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

Put On Christ; Put Off Carnality

11 Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ⸂ἡμᾶς ἤδη⸃ ἐξ
ὕπνου ἐγερθῆναι, νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ
ὅτε ἐπιστεύσαμεν. 12 Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα
ἤγγικεν. ᾿Αποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ⸂καὶ
ἐνδυσώμεθα⸃ τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. 13 Ὡς ἐν ἡμέρᾳ,
εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ
κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ. 14 ᾿Αλλ᾿
ἐνδύσασθε τὸν Κύριον ᾿Ιησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς
πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας.

The Law of Liberty

14 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς
διακρίσεις διαλογισμῶν. 2 Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν
πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. 3 Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ
ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, ⸂καὶ ὁ⸃ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα
μὴ κρινέτω, ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. 4 Σὺ τίς εἶ ὁ
κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην? Τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει.
Σταθήσεται δέ, ⸂δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς⸃ στῆσαι αὐτόν.
5 Ὃς μὲν ⸆κρίνει ἡμέραν παρ᾿ ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν
ἡμέραν. Ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορείσθω. 6 Ὁ
φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ· □καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν

---

[1]9 σεαυτον M^{pt}Є (h.C), Cr εαυτον M^{pt}, TR
[2]10 ουκ εργαζεται MЄ, TR Cr vs ου κατεργαζεται M^{c}

---

9 □B vs 𝔐אA, [Cr] 11 ⸀ηδη υμας Є vs 𝔐
12 ⸀ενδυσωμεθα δε BAC*, [Cr] vs 𝔐; (ενδυσωμεθα א*;
ενδυσωμεθα ουν 𝔓^{46*}) 3 ⸀ο δε Є vs 𝔐
4 ⸀δυνατει γαρ ο Κυριος Є vs 𝔐; (δυνατος γαρ ο Κυριος 𝔓^{46})
5 ⸆γαρ א*A, [Cr] vs 𝔐𝔓^{46}B 6 □Є vs 𝔐

9b Lev. 19:18

ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ.ˋ Καὶ[1] ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει,
εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει,
καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ. 7 Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ καὶ
οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνῄσκει. 8 ᾿Εάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ
ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνῄσκωμεν,[2] τῷ Κυρίῳ ἀποθνῄσκομεν.[3]
᾿Εάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνῄσκωμεν,[4] τοῦ Κυρίου
ἐσμέν. 9 Εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς °καὶ ἀπέθανε □καὶ ἀνέστηˋ
καὶ ἔζησεν,[5] ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. 10 Σὺ δὲ
τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου? Ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν
ἀδελφόν σου? Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ
⸀Χριστοῦ. 11 Γέγραπται γάρ,

«Ζῶ ἐγώ, λέγει Κύριος,
Ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ,
Καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ.»

12 Ἄρα °οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει □τῷ
Θεῷ.ˋ

13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν, ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε
μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.

The Law of Love

14 Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ[6] ᾿Ιησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν
δι᾿ αὐτοῦ,[7] εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ
κοινόν. 15 Εἰ ⸀δὲ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι
κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον
ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανε. 16 Μὴ βλασφημείσθω

---

[1]6 και 𝔐Є, Cr vs − 𝔓^{46}, TR
[2]8 αποθνησκωμεν M^{pt}אB, TR Cr vs αποθανωμεν M^{pt}C vs
αποθνησκομεν M^{pt}A
[3]8 αποθνησκομεν M$^{pt\,vid}$AB, TR Cr vs αποθνησκωμεν M$^{pt\,vid}$אC
[4]8 αποθνησκωμεν M$^{pt\,vid}$אBC, TR Cr vs αποθνησκομεν M$^{pt\,vid}$A
[5]9 εζησεν 𝔐Є (h.𝔓^{46}), Cr vs ανεζησεν TR
[6]14 Κυριω M^{pt}Є (h.𝔓^{46}), TR Cr vs Χριστω M^{pt}
[7]14 αυτου 𝔐AC* vs εαυτου אB, TR Cr

---

9 ° א*ABC^{vid} vs M 9 □Є (h.𝔓^{46}) vs 𝔐
10 ⸀Θεου Є (h.𝔓^{46}) vs 𝔐 12 °B vs 𝔐אAC, [Cr]
12 □B vs 𝔐אAC, [Cr] 15 ⸀γαρ Є (h.𝔓^{46}) vs 𝔐

---

11 Is. 45:23

οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. 17 Οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ
βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν
Πνεύματι Ἁγίῳ. 18 Ὁ γὰρ ἐν ⸀τούτοις δουλεύων τῷ
Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ Θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.
19 Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς
τῆς εἰς ἀλλήλους. 20 Μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ
ἔργον τοῦ Θεοῦ. Πάντα μὲν καθαρά, ἀλλὰ κακὸν τῷ
ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. 21 Καλὸν τὸ μὴ
φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου
προσκόπτει ⸋ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ.⸌ 22 Σὺ πίστιν
⸆ ἔχεις? Κατὰ σεαυτὸν[1] ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Μακάριος
ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. 23 Ὁ δὲ διακρινό-
μενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ
ὃ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστίν.

Soli Deo Gloria

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν
μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν
μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, 25 φανερωθέντος
δὲ νῦν, διά τε Γραφῶν προφητικῶν, κατ᾽ ἐπιταγὴν τοῦ
αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη
γνωρισθέντος, 26 μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.[2]

Please Your Brethren, Not Yourself

15 Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν
ἀδυνάτων βαστάζειν καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.
2 Ἕκαστος[3] ἡμῶν[4] τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν
πρὸς οἰκοδομήν. 3 Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν,
ἀλλά, καθὼς γέγραπται, «Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων

---

[1]22 σεαυτον 𝔐 Ɛ (h.$\mathfrak{P}^{46}$), Cr vs σαυτον TR
[2]26 Verses 24-26 here 𝔐 vs after 16:24 (as 16:25-27) TR vs after 16:23 אBC, [Cr] vs here and after 16:23 A vs after 15:33 $\mathfrak{P}^{46}$
[3]2 εκαστος 𝔐 Ɛ (h.$\mathfrak{P}^{46}$), Cr vs + γαρ TR
[4]2 ημων M^{pt} Ɛ (h.$\mathfrak{P}^{46}$), TR Cr vs υμων M^{pt}

18 ⸀τουτω Ɛ (h.$\mathfrak{P}^{46}$) vs 𝔐   21 ⸋א*AC vs 𝔐 B
22 ⸆ην Ɛ (h.$\mathfrak{P}^{46}$), [Cr] vs 𝔐

σε ἐπέπεσον ἐπ᾽ ἐμέ.» 4 Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν
ἡμετέραν διδασκαλίαν ⸀προεγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς
καὶ διὰ[1] τῆς παρακλήσεως τῶν Γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν.
5 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη
ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν,
6 ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν Θεὸν καὶ
Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Glorify God Together

7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς
προσελάβετο ὑμᾶς,[2] εἰς δόξαν ⸆ Θεοῦ . 8 Λέγω ⸀δὲ Χριστὸν
Ἰησοῦν[3] διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας
Θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων,
9 τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν Θεόν, καθὼς
γέγραπται,

«Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι[4]
Καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.»

10 Καὶ πάλιν λέγει,

«Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.»

11 Καὶ πάλιν,

«Αἰνεῖτε ⸉τὸν Κύριον, πάντα τὰ ἔθνη,⸊
Καὶ ⸀ἐπαινέσατε αὐτόν, πάντες οἱ λαοί.»

12 Καὶ πάλιν, Ἠσαΐας λέγει,

«Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί,
Καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν·
Ἐπ᾽ αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.»

---

[1]4 δια M^{pt} Ɛ (h.$\mathfrak{P}^{46}$), Cr vs − M^{pt}, TR
[2]7 υμας M^{pt} אAC, Cr vs ημας M^{pt}B, TR
[3]8 Χριστον Ιησουν M vs Χριστον Ɛ (h.$\mathfrak{P}^{46}$), Cr vs Ιησουν Χριστον TR
[4]9 εθνεσι M^{pt} Ɛ (h.$\mathfrak{P}^{46}$), TR Cr vs + Κυριε M^{pt}

4 ⸀εγραφη א*BC vs 𝔐 A   7 ⸆του Ɛ (h.$\mathfrak{P}^{46}$) vs 𝔐
8 ⸀γαρ Ɛ vs 𝔐   11 ⸉34512 $\mathfrak{P}^{46 vid}$ אBA vs 𝔐 C
11 ⸀επαινεσατωσαν Ɛ vs 𝔐

3 Ps. 69:9   9 2 Sam. 22:50; Ps. 18:49   10 Deut. 32:43   11 Ps. 117:1   12 Is. 11:10

13 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς
καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ
ἐλπίδι ἐν δυνάμει Πνεύματος Ἁγίου.

Paul's Mission from Jerusalem to Illyricum

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν,
ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι
πάσης ⸆ γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἄλλους[1] νουθετεῖν.
15 Τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, °ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους,
ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι
ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, 16 εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν ⸉Ἰησοῦ
Χριστοῦ⸊ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος,
ἡγιασμένη ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ. 17 Ἔχω οὖν ⸆ καύχησιν ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν[2] Θεόν. 18 Οὐ γὰρ ⌜τολμήσω
λαλεῖν τι⌝ ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι᾽ ἐμοῦ εἰς
ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, 19 ἐν δυνάμει σημείων καὶ
τεράτων, ἐν δυνάμει Πνεύματος ⌜Θεοῦ· ὥστε με ἀπὸ
Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι
τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, 20 οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον
εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ᾽
ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, 21 ἀλλὰ καθὼς γέγραπται,

«Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται·
Καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασι συνήσουσι.»

Paul Plans to Visit Rome

22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.
23 Νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις,
ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν

[1]14 αλλους **M** vs αλληλους **Є**, **TR Cr**
[2]17 τον 𝔐 Є (C^{vid}), **Cr** vs −**TR**

14 ⸆της ℵB, [Cr] vs 𝔐 𝔓46AC 15 °Є vs 𝔐 𝔓46
16 ⸉Є vs 𝔐 𝔓46 17 ⸆την BC, [Cr] vs 𝔐 𝔓46ℵA
18 ⌜τολμησω τι λαλειν ℵA (τολμω for τολμησω B) vs 𝔐; (τι τολμησω λαλειν 𝔓46) 19 ⌜Αγιου A vs 𝔐 𝔓46ℵ, [Cr]; (−B)

21 Is. 52:15

ἐτῶν, 24 ὡς ⌜ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν,[1] ⸋ἐλεύσομαι
πρὸς ὑμᾶς.⸌ Ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς,
καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ
μέρους ἐμπλησθῶ. 25 Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ
διακονῶν τοῖς ἁγίοις. 26 Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ
Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν
ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. 27 Εὐδόκησαν γάρ, καὶ
ὀφειλέται ⸉αὐτῶν εἰσιν.⸊ Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν
ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς
λειτουργῆσαι αὐτοῖς. 28 Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας καὶ
σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι
δι᾽ ὑμῶν εἰς °τὴν Σπανίαν.[1] 29 Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς
ὑμᾶς, ἐν πληρώματι εὐλογίας ⸋τοῦ εὐαγγελίου τοῦ⸌
Χριστοῦ ἐλεύσομαι.

30 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, °ἀδελφοί, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Πνεύματος,
συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς
τὸν Θεόν, 31 ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ
Ἰουδαίᾳ καὶ °ἵνα ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἱερουσαλὴμ
εὐπρόσδεκτος ⌜γένηται τοῖς ἁγίοις,⌝ 32 ἵνα ⌜¹ἐν χαρᾷ ἔλθω⌝
πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος Θεοῦ ⌜²καὶ συναναπαύσωμαι
ὑμῖν.⌝ 33 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν.
Ἀμήν.

Paul Commends Sister Phoebe

16 Συνίστημι δὲ Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὖσαν
⸆διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς, 2 ἵνα
αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ
παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγματι, καὶ γὰρ
αὐτὴ προστάτις[2] πολλῶν ἐγενήθη καὶ ⌜αὐτοῦ ἐμοῦ.⌝

[1]24,28 Σπανιαν **M**Є, **TR Cr** vs Ισπανιαν M^{c}
[2]2 προστατις M^{pt}Є (h.𝔓46), **TR Cr** vs προστατης M^{pt}

24 ⌜αν Є (C^{vid}) vs 𝔐 24 ⸋Є vs 𝔐 27 ⸉Є vs 𝔐 28 °Є vs 𝔐
29 ⸋Є vs 𝔐 30 °𝔓46B vs 𝔐ℵAC, [Cr] 31 °Є vs 𝔐
31 ⌜τοις αγιοις γενηται Є (δια των αγιων γενηται 𝔓46) vs 𝔐
32 ⌜¹εν χαρα ελθων AC (ελθων εν χαρα ℵ*) vs 𝔐 𝔓46B
32 ⌜²23ℵ*AC vs 𝔐; (−𝔓46B) 1 ⸆και 𝔓46BC*, [Cr] vs 𝔐ℵ*A
2 ⌜εμου αυτου BC vs 𝔐; (αυτου και εμου ℵ; εμου τε αυτου A)

Paul Greets Various Roman Saints

3 Ἀσπάσασθε Πρίσκαν[1] καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς
μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 4 οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν
ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαρι-
στῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, 5 καὶ τὴν
κατ᾽ οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν.
Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν
ἀπαρχὴ τῆς ⸀Ἀχαΐας εἰς Χριστόν.
6 Ἀσπάσασθε •Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς
ἡμᾶς.[2]
7 Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς
μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς
ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ ⸀γεγόνασιν ἐν Χριστῷ.
8 Ἀσπάσασθε •Ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ.
9 Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ,
καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου.
10 Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ.
Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.
11 Ἀσπάσασθε Ἡρῳδίωνα τὸν συγγενῆ μου.
Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν
Κυρίῳ.
12 Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπι-
ώσας ἐν Κυρίῳ.
Ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ
ἐκοπίασεν ἐν Κυρίῳ.
13 Ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, καὶ τὴν
μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ.
14 Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, ⸉Ἑρμᾶν,
Πατροβᾶν, Ἑρμῆν,⸊ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς.
15 Ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν
ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς
πάντας ἁγίους.

---

[1]3 Πρισκαν M^{pt}Є, Cr vs Πρισκιλλαν M^{pt}, TR
[2]6 ημας M, TR vs υμας M′Є, Cr

---

5 ⸀Ασιας Є vs 𝔐 6 •Μαριαν BAC vs 𝔐 $\mathfrak{p}^{46}$ℵ
7 ⸀γεγοναν ℵBA vs 𝔐C; (γεγονεν $\mathfrak{p}^{46}$)
8 •Αμπλιατον Є vs 𝔐 14 ⸉321 Є vs 𝔐; (312 $\mathfrak{p}^{46}$)

16 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.
Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι ⸆τοῦ Χριστοῦ.

Paul Warns of Those Who Cause Divisions and Offenses

17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς
διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς
ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ⸀ἐκκλίνατε ἀπ᾽ αὐτῶν. 18 Οἱ γὰρ
τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ[1] Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν
ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ
εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. 19 Ἡ γὰρ
ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο. ⸂Χαίρω οὖν τὸ ἐφ᾽ ὑμῖν,⸃
θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς °μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους
δὲ εἰς τὸ κακόν. 20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν
Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.
Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ °Χριστοῦ μεθ᾽ ὑμῶν.
21 ⸀Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ
Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου.
22 Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν
ἐπιστολὴν ἐν Κυρίῳ.
23 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ⸉ τῆς
ἐκκλησίας ὅλης.⸊
Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ
Κούαρτος ὁ ἀδελφός.
24 ⸋Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ
πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.⸌[2]

---

[1]18 Ιησου M^{pt}, TR vs −M^{pt}Є, Cr
[2]24 αμην 𝔐 vs +verses 25-27 (=14:24-26) TR vs +verses 25-27 after 16:23 (−16:24) ℵBC, [Cr] vs +verses 25-27 after 16:23 (−16:24) and after 14:23 A vs +verses 25-27 after 15:33 $\mathfrak{p}^{46}$

---

16 ⸆πασαι Є vs 𝔐 17 ⸀εκκλινετε ℵ*BC vs 𝔐 $\mathfrak{p}^{46}$A
19 ⸂4521 Є vs 𝔐; (1245 $\mathfrak{p}^{46}$) 19 °$\mathfrak{p}^{46}$B vs 𝔐ℵAC
20 °$\mathfrak{p}^{46}$ℵB vs 𝔐AC 21 ⸀ασπαζεται Є vs M
23 ⸉312 Є vs M 24 ⸋Є vs 𝔐

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

Paul Greets the Corinthians

ΠΑΥΛΟΣ, κλητὸς ἀπόστολος ⸉Ἰησοῦ Χριστοῦ⸊ διὰ
θελήματος Θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός,
2 Τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμέ-
νοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς
ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν °τε καὶ ἡμῶν·
3 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Paul Thanks God for Their Spiritual Gifts

4 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ
χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 5 ὅτι ἐν
παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ
γνώσει, 6 καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν
ὑμῖν, 7 ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι,
ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, 8 ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους, ἀνεγκλήτους
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ °Χριστοῦ. 9 Πιστὸς ὁ
Θεός, δι᾽ οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Sectarianism Is Sin

10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες,

In 1 Corinthians Є = 𝔭46ℵBAC

1 ⸉𝔭46B vs 𝔐ℵA   2 °𝔭46ℵ*B vs 𝔐A   8 °𝔭46B vs 𝔐ℵAC, [Cr]

καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ
αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. 11 Ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ
ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσι.
12 Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, "Ἐγὼ μέν εἰμι
Παύλου," "Ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ," "Ἐγὼ δὲ Κηφᾶ," "Ἐγὼ δὲ
Χριστοῦ." 13 Μεμέρισται ὁ Χριστός? Μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη
ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε?
14 Εὐχαριστῶ ⸋τῷ Θεῷ⸌ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ
Κρίσπον καὶ Γάϊον, 15 ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα
⸀ἐβάπτισα. 16 Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον.
Λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. 17 Οὐ γὰρ
ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ᾽ εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ
ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.

Christ Is the Power and Wisdom of God

18 Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις
μωρία ἐστί, τοῖς δὲ σῳζομένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστι.
19 Γέγραπται γάρ,

«Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν,
Καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.»

20 Ποῦ σοφός? Ποῦ γραμματεύς? Ποῦ συζητητὴς τοῦ
αἰῶνος τούτου? Οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ
κόσμου °τούτου? 21 Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ
ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς
διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας.
22 Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι ⸀σημεῖον αἰτοῦσι καὶ Ἕλληνες
σοφίαν ζητοῦσιν, 23 ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν
ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ⸀Ἕλλησι δὲ
μωρίαν, 24 αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι,
Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν. 25 Ὅτι τὸ μωρὸν

14 ⸋ℵ*B vs 𝔐C, [Cr] (τω Θεω μου A)
15 ⸀εβαπτισθητε Є vs 𝔐   20 °Є vs 𝔐   22 ⸀σημεια Є vs M
23 ⸀εθνεσιν Є (h.𝔭46) vs M

19 Ps. 29:14

τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί, καὶ τὸ ἀσθενὲς
τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων °ἐστί.

Glory Only in the Lord

26 Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ
σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς·
27 ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς ἵνα ⸄τοὺς
σοφοὺς καταισχύνη,⸅ καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο
ὁ Θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά. 28 Καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ
κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεός, °καὶ τὰ μὴ
ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, 29 ὅπως μὴ καυχήσηται
πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.[1] 30 Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ⸂ἡμῖν σοφία⸃ ἀπὸ Θεοῦ,
δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις· 31 ἵνα καθὼς
γέγραπται, «Ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.»

Paul's Proclamation: Christ Crucified

2 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ᾽
ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ
⸀μαρτύριον τοῦ Θεοῦ. 2 Οὐ γὰρ ἔκρινα °τοῦ ⸄εἰδέναι τι⸅
ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον.
3 ⸂Καὶ ἐγὼ⸃ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ
ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς. 4 Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου
οὐκ ἐν πειθοῖς[2] °ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις,[3] ἀλλ᾽ ἐν
ἀποδείξει Πνεύματος καὶ δυνάμεως, 5 ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν[4]
μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ᾽ ἐν δυνάμει Θεοῦ.

---

[1]29 του Θεου 𝔐Є, Cr vs αυτου C*, TR
[2]4 πειθοις MЄ, TR [Cr] vs πειθοι M^{c}
[3]4 λογοις MBAC, TR [Cr] vs λογων M^{c} vs −𝔭^{46} vs λογος א*
[4]5 υμων MЄ, TR Cr vs ημων M^{c}

25 °א*BC vs 𝔐A; (− και to εστιν 𝔭^{46})
27 ⸄312 Є vs M; (−ινα τους σοφους to ο Θεος A)
28 °Є vs 𝔐B 30 ⸂σοφια ημιν Є (ημων B) vs 𝔐
1 ⸀μυστηριον 𝔭^{46vid}א*AC vs 𝔐B 2 °Є (h.𝔭^{46}) vs M
2 ⸄BC vs 𝔐אA 3 ⸂καγω Є (h.𝔭^{46}) vs M 4 °𝔭^{46}א*B vs MAC

31 Jer. 9:24

God's Wisdom Is for the Spiritual

6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ
αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου,
τῶν καταργουμένων· 7 ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν Θεοῦ[1] ἐν
μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ
τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, 8 ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ
αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν
Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. 9 Ἀλλὰ καθὼς γέγραπται,

«Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε,»
Καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη,
Ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

10 Ἡμῖν δὲ ⸄ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε⸅ διὰ τοῦ Πνεύματος
°αὐτοῦ. Τὸ γὰρ Πνεῦμα πάντα •ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ
Θεοῦ. 11 Τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ
τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ? Οὕτω καὶ τὰ τοῦ
Θεοῦ οὐδεὶς ⸀οἶδεν εἰ μὴ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. 12 Ἡμεῖς δὲ
οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ
ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν[2] τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα
ἡμῖν· 13 ἃ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης
σοφίας λόγοις, ἀλλ᾽ ἐν διδακτοῖς Πνεύματος °Ἁγίου,
πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. 14 Ψυχικὸς δὲ
ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ, μωρία
γὰρ αὐτῷ ἐστι, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς
ἀνακρίνεται. 15 Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει ⸀μὲν πάντα,
αὐτὸς δὲ ὑπ᾽ οὐδενὸς ἀνακρίνεται.

16 «Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου,
Ὃς συμβιβάσει αὐτόν?»

Ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

---

[1]7 σοφιαν Θεου M, TR vs Θεου σοφιαν M^{I} Є, Cr
[2]12 ειδωμεν M^{pt}Є, TR Cr vs ιδωμεν M^{pt}𝔭^{46}

10 ⸄312 Є vs M 10 °Є vs 𝔐 10 •ερaυνα Є vs 𝔐
11 ⸀εγνωκεν Є vs M 13 °Є (C^{vid}) vs 𝔐
15 ⸀τα 𝔭^{46}AC, [Cr] vs 𝔐B; (− verse א)

9 Is. 52:15; 64:4 16 Is. 40:13

Sectarianism Is Carnal

3 ⸀Καὶ ἐγώ,⸌ ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι[1] ὡς
πνευματικοῖς ἀλλ' ὡς ⸀σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν
Χριστῷ. **2** Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα °καὶ οὐ βρῶμα, οὔπω γὰρ
ἐδύνασθε.[2] Ἀλλ' οὔτε[3] ἔτι νῦν δύνασθε, **3** ἔτι γὰρ σαρκικοί
ἐστε. Ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις ⸋καὶ διχοστασίαι,⸌
οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε?
4 Ὅταν γὰρ λέγῃ τις, "Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου," ἕτερος δέ,
"Ἐγὼ[4] Ἀπολλῶ," ⸀οὐχὶ σαρκικοί⸌ ἐστε?

The Ministry: Watering, Working, Warning

5 ⸀¹Τίς οὖν ἐστι ⸀²Παῦλος, ⸀³τίς δὲ ᵀ ⸀⁴Ἀπολλώς,
⸋ἀλλ' ἢ⸌ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ
Κύριος ἔδωκεν? **6** Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν,
ἀλλ' ὁ Θεὸς ηὔξανεν. **7** Ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστί τι,
οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεός. **8** Ὁ φυτεύων δὲ
καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται
κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. **9** Θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· Θεοῦ
γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομή ἐστε.

10 Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς
ἀρχιτέκτων θεμέλιον ⸀τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ.
Ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. **11** Θεμέλιον γὰρ
ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν
Ἰησοῦς Χριστός.[5] **12** Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον
°τοῦτον χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον,
καλάμην, **13** ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· ἡ γὰρ

---

[1]1 υμιν λαλησαι **M** vs λαλησαι υμιν Ꞓ, TR Cr
[2]2 εδυνασθε M^{pt}Ꞓ, Cr vs ηδυνασθε M^{pt}, TR
[3]2 ουτε M^{pt}, TR vs ουδε M^{pt}Ꞓ, Cr
[4]4 ετερος δε εγω **M**אBC, TR Cr vs ετερος δε εγω δε M^{r} vs εγω δε A
[5]11 Ιησους Χριστος 𝔐Ꞓ, Cr vs Χριστος C* vs Ιησους ο Χριστος TR

---

1 ⸀καγω Ꞓ vs **M** 1 ⸀σαρκινοις Ꞓ vs 𝔐 2 °Ꞓ vs **M**
3 ⸋Ꞓ vs 𝔐𝔭^{46} 4 ⸀ουκ ανθρωποι Ꞓ vs 𝔐 5 ⸀¹τι א*BA vs 𝔐C
5 ⸀²Απολλως Ꞓ vs 𝔐 5 ⸀³τι א*BA vs 𝔐𝔭^{46}C
5 ᵀεστιν Ꞓ (𝔭^{46vid}) vs 𝔐 5 ⸀⁴Παυλος Ꞓ (h.𝔭^{46}) vs 𝔐
5 ⸋Ꞓ (h.𝔭^{46}) vs 𝔐 10 ⸀εθηκα Ꞓ vs 𝔐 12 °Ꞓ vs 𝔐

ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται· καὶ ἑκάστου
τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι τὸ πῦρ ᵀ δοκιμάσει. **14** Εἴ τινος τὸ
ἔργον μένει ὃ ἐποικοδόμησε,[1] μισθὸν λήψεται. **15** Εἴ τινος
τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθή-
σεται, οὕτω δὲ ὡς διὰ πυρός.

16 Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ
Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν? **17** Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει,
φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός. Ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν,
οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.

Shun Worldly Wisdom

18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω. Εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι
ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω ἵνα γένηται
σοφός. **19** Ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ
τῷ Θεῷ ἐστι. Γέγραπται γάρ, «Ὁ δρασσόμενος τοὺς
σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν»· **20** καὶ πάλιν, «Κύριος
γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι.»
21 Ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ
ὑμῶν ἐστιν, **22** εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε Κηφᾶς εἴτε
κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε
μέλλοντα, πάντα ὑμῶν °ἐστιν, **23** ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς
δὲ Θεοῦ.

The Ministers: Stewards of the Mysteries

4 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑπηρέτας
Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ. **2** ⸀Ὃ δὲ⸌
λοιπὸν ζητεῖται[2] ἐν τοῖς οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ.
3 Ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ
ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω.
4 Οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ

---

[1]14 εποικοδομησε(ν) M^{pt}Ꞓ, Cr vs επωκοδομησε(ν) M^{pt}C, TR
[2]2 ζητειται M^{pt}B, TR Cr vs ζητειτε M^{pt}Ꞓ

---

13 ᵀαυτο BAC, [Cr] vs 𝔐𝔭^{46}א 22 °Ꞓ vs 𝔐
2 ⸀ωδε Ꞓ vs 𝔐

---

19 Job 5:15 20 Ps. 94:11

δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με Κύριός ἐστιν. **5** Ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

The Apostles Are Fools for Christ's Sake

6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ ⸀[1]Ἀπολλῶ δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ⸀[2]ὃ γέγραπται °φρονεῖν, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς μὴ[1] φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. **7** Τίς γάρ σε διακρίνει? Τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες? Εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών? **8** Ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν! **9** Δοκῶ γὰρ °ὅτι ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους· ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. **10** Ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ! Ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί! Ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι! **11** Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνητεύομεν καὶ[2] κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν **12** καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί. Λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, **13** ⸀βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

Paul's Paternal Care

14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ᾽ ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ ⸀νουθετῶ. **15** Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ᾽ οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα.

---

[1]6 μη M^{pt} vs − M^{pt}Ɛ, TR Cr
[2]11 γυμνητευομεν και M^{pt}𝔭^{46}, TR vs γυμνιτευομεν και M^{pt}אBC, Cr vs − A*

---

6 ⸀[1]Απολλων א*B*A vs 𝔐𝔭^{46}C 6 ⸀[2]α Ɛ vs 𝔐 6 °Ɛ vs 𝔐C^{vid}
9 °Ɛ vs 𝔐 13 ⸀δυσφημουμενοι Ɛ vs 𝔐B
14 ⸀νουθετων אAC, [Cr] vs 𝔐B; (νουθετη 𝔭^{46*})

16 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. **17** Διὰ τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστι ⸂τέκνον μου⸃ ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν Χριστῷ⸆, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. **18** Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες. **19** Ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι, οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. **20** Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀλλ᾽ ἐν δυνάμει. **21** Τί θέλετε? Ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε •πραότητος?

Immorality Defiles the Church

5 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν °ὀνομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν! **2** Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ⸀[1]ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ⸀[2]ποιήσας. **3** Ἐγὼ μὲν γὰρ °ὡς ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον, **4** ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου °[1]ἡμῶν Ἰησοῦ °[2]Χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ °[3]Χριστοῦ, **5** παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου °Ἰησοῦ.

6 Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. Οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ? **7** Ἐκκαθάρατε[1] τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι. Καὶ γὰρ τὸ Πάσχα ἡμῶν ⸋ὑπὲρ ἡμῶν⸌ ἐτύθη, Χριστός. **8** Ὥστε ἑορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ᾽ ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

---

[1]7 εκκαθαρατε M^{pt}Ɛ, Cr vs + ουν M^{pt}C, TR

---

17 ⸂Ɛ vs 𝔐𝔭^{46} 17 ⸆Ιησου 𝔭^{46}אC, [Cr] vs 𝔐BA
21 •πραυτητος 𝔭^{46}BAC^{vid} vs 𝔐א 1 °Ɛ vs 𝔐
2 ⸀[1]αρθη Ɛ vs 𝔐 2 ⸀[2]πραξας אAC vs 𝔐𝔭^{46}B 3 °Ɛ vs 𝔐
4 °[1]אA vs 𝔐𝔭^{46}B, [Cr] 4 °[2]BA vs 𝔐𝔭^{46}א
4 °[3]Ɛ (h.C) vs 𝔐 5 °𝔭^{46}B vs 𝔐א; (ημων Ιησου Χριστου A)
7 ⸋Ɛ (h.𝔭^{46}) vs 𝔐

Immorality Must Be Judged

9 Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι
πόρνοις, 10 °καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου
τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις, ⸀¹ἢ ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις,
ἐπεὶ ⸀²ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν! 11 Νυνὶ[1] δὲ
ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἐάν τις ἀδελφὸς
ὀνομαζόμενος ᾖ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ
λοίδορος ἢ μέθυσος ἢ ἅρπαξ — τῷ τοιούτῳ μηδὲ
συνεσθίειν. 12 Τί γάρ μοι °καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν? Οὐχὶ τοὺς
ἔσω ὑμεῖς κρίνετε? 13 Τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς κρινεῖ. «°Καὶ
⸀ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.»

Christians Must Not Sue Fellow Christians

6 Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον
κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων?
2 ⸆Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσι? Καὶ εἰ ἐν
ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων?
3 Οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν? Μήτι γε βιωτικά!
4 Βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε. 5 Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν
λέγω. Οὕτως οὐκ ἔνι[2] ἐν ὑμῖν ⸉σοφὸς οὐδὲ εἷς⸊ ὃς
δυνήσεται διακρῖναι[3] ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ?
6 Ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ
ἀπίστων. 7 Ἤδη μὲν °οὖν ὅλως ἥττημα[4] ὑμῖν ἐστιν ὅτι
κρίματα ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν. Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε?
Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε? 8 Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε
καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ⸀ταῦτα ἀδελφούς! 9 Ἢ οὐκ οἴδατε

---

[1]11 νυνι M^{pt}א*C, TR vs νυν M^{pt}𝔓^{46}BA, Cr
[2]5 ενι 𝔐Є, Cr vs εστιν TR vs — verses 3-6 A
[3]5 διακριναι M𝔓^{46}BC, TR Cr vs ανακριναι M^{rvid}א* vs — verses 3-6 A
[4]7 ηττημα 𝔐Є, Cr vs + εν TR

10 °Є vs 𝔐 10 ⸀¹και Є vs 𝔐𝔓^{46} 10 ⸀²ωφειλετε Є vs 𝔐
12 °Є vs 𝔐 13 °Є vs 𝔐 13 ⸀εξαρατε Є vs M; (εξαιρετε 𝔓^{46})
2 ⸆η Є vs M 5 ⸉ουδεις σοφος Є vs M; (— verses 3-6 A)
7 °𝔓^{46}א* vs 𝔐BAC, [Cr] 8 ⸀τουτο Є vs 𝔐

13 Deut. 17:7; 19:19; 22:21,24; 24:7

ὅτι ἄδικοι ⸉βασιλείαν Θεοῦ⸊ οὐ κληρονομήσουσι? Μὴ
πλανᾶσθε! Οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ
οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενοκοῖται 10 οὔτε πλεονέκται οὔτε
κλέπται[1] ⸀οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες
βασιλείαν Θεοῦ °οὐ κληρονομήσουσι. 11 Καὶ ταῦτά τινες
ἦτε! Ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλ᾽
ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ⸆ καὶ ἐν τῷ
Πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Glorify God in Body and Spirit

12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα συμφέρει. Πάντα
μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος.
13 Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν, ὁ δὲ
Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. Τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ
πορνείᾳ ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ, καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι. 14 Ὁ δὲ
Θεὸς καὶ τὸν Κύριον ἤγειρε καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς
δυνάμεως αὐτοῦ. 15 Οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη
Χριστοῦ ἐστιν? Ἄρας[2] οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω
πόρνης μέλη? Μὴ γένοιτο! 16 Οὐκ[3] οἴδατε ὅτι ὁ
κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά ἐστιν? «Ἔσονται» γάρ,
φησίν, «οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.» 17 Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ
Κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστι. 18 Φεύγετε τὴν πορνείαν. Πᾶν
ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός
ἐστιν, ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. 19 Ἢ
οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα[4] ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν Ἁγίου
Πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ
ἑαυτῶν? 20 Ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν
Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν ⸋καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά
ἐστι τοῦ Θεοῦ.⸌

---

[1]10 πλεονεκται ουτε κλεπται M vs κλεπται ουτε πλεονεκται Є (ουδε for ουτε 𝔓^{46}), TR Cr
[2]15 αρας M^{pt}Є, TR Cr vs αρα M^{pt}
[3]16 ουκ M^{pt}𝔓^{46} vs η ουκ M^{pt}Є, TR [Cr]
[4]19 το σωμα M^{pt}Є, TR Cr vs τα σωματα M^{pt}A

9 ⸉Θεου βασιλεια Є (𝔓^{46vid}) vs 𝔐 10 ⸀ου אAC vs MB; (ουδε 𝔓^{46})
10 °Є vs 𝔐 11 ⸆Χριστου 𝔓^{46}אBC^{vid} vs MA
20 ⸋Є vs 𝔐

16 Gen. 2:24

Christian Principles of Marriage

7 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ °μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι. **2** Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. **3** Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ⸂ὀφειλομένην εὔνοιαν⸃ ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. **4** Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλ᾽ ὁ ἀνήρ, ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλ᾽ ἡ γυνή. **5** Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μήτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν ἵνα ⸀1σχολάζητε τῇ ⸋νηστείᾳ καὶ τῇ⸌ προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ⸀2συνέρχησθε ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. **6** Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ᾽ ἐπιταγήν. **7** Θέλω ⸀1γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν. Ἀλλ᾽ ἕκαστος ἴδιον ⸂χάρισμα ἔχει⸃ ἐκ Θεοῦ, ⸀2ὃς μὲν οὕτως, ⸀3ὃς δὲ οὕτως.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς °ἐστιν ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ. **9** Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν, •κρεῖσσον γάρ ἐστι γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι.

Paul's Command to the Married

10 Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλ᾽ ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι **11** —ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω— καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. **12** Τοῖς δὲ λοιποῖς ⸂ἐγὼ λέγω,⸃ οὐχ ὁ Κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ᾽ αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν. **13** Καὶ γυνὴ ἥτις[1] ἔχει ἄνδρα ἄπιστον καὶ ⸀1αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ᾽ αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω ⸀2αὐτόν. **14** Ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικὶ καὶ

[1]13 ητις 𝐌ΒΑ, TR vs ει τις 𝐌ʳᵛⁱᵈ 𝔓46 א, Cr

1 °Є vs 𝔐 A 3 ⸂οφειλην Є (h. 𝔓46) vs 𝔐
5 ⸀1 σχολασητε Є vs 𝐌 5 ⸋Є vs 𝔐
5 ⸀2 ητε Є vs 𝐌 (συνερχεσθε 𝔓46) 7 ⸀1 δε Є vs 𝔐 B
7 ⸂אBA vs 𝔐 𝔓46 7 ⸀2 3 ο Є vs 𝔐 𝔓46 8 °Є vs 𝔐
9 •κρειττον 𝔓46אB vs 𝔐 AC 12 ⸂Є (𝔓46vid) vs 𝔐
13 ⸀1ουτος Є vs 𝔐 13 ⸀2τον ανδρα Є vs 𝔐; (αυτον ανδρα א*)

ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ⸀ἀνδρί· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. **15** Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω. Οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ⸀ἡμᾶς ὁ Θεός. **16** Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις? Ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις?

Live as the Lord Has Called You

17 Εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ ⸂Θεός, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ Κύριος,⸃ οὕτω περιπατείτω. Καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις[1] διατάσσομαι. **18** Περιτετμημένος τις ἐκλήθη? Μὴ ἐπισπάσθω. Ἐν ἀκροβυστίᾳ ⸂τις ἐκλήθη⸃? Μὴ περιτεμνέσθω. **19** Ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστι καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ. **20** Ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. **21** Δοῦλος ἐκλήθης? Μή σοι μελέτω, ἀλλ᾽ εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. **22** Ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν. Ὁμοίως °καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθείς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ. **23** Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. **24** Ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ[2] Θεῷ.

Paul's Advice to the Unmarried and Widows

25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι. **26** Νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. **27** Δέδεσαι γυναικί? Μὴ ζήτει λύσιν. Λέλυσαι ἀπὸ γυναικός? Μὴ ζήτει γυναῖκα. **28** Ἐὰν δὲ καὶ ⸀γήμῃς, οὐχ ἥμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἥμαρτε. Θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. **29** Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί,

[1]17 ταις εκκλησιαις πασαις 𝐌Є, TR Cr vs πασαις ταις εκκλησιαις 𝐌ʳא
[2]24 παρα 𝔐 𝔓46אB, Cr vs + τω A, TR

14 ⸀αδελφω Є vs 𝔐 15 ⸀υμας א*AC vs 𝔐 𝔓46B
17 ⸂62-51 Є vs 𝐌 18 ⸂κεκληται τις Є (h.C) vs 𝐌
22 °Є (h.C) vs 𝔐 28 ⸀γαμησης 𝔓46אB vs 𝔐; (γαμηση A)

ὁ καιρὸς συνεσταλμένος· ⸉τὸ λοιπόν ἐστιν⸊ ἵνα καὶ οἱ
ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι, **30** καὶ οἱ κλαίοντες
ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ
ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, **31** καὶ οἱ χρώμενοι ⸂τῷ
κόσμῳ⸃ τούτῳ ὡς μὴ καταχρώμενοι. Παράγει γὰρ τὸ σχῆμα
τοῦ κόσμου τούτου. **32** Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. Ὁ
ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ⸀ἀρέσει τῷ Κυρίῳ.
33 Ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ⸀ἀρέσει τῇ
γυναικί. **34** ⸆[1]Μεμέρισται καὶ[1] ἡ γυνὴ ⸉καὶ ἡ παρθένος. Ἡ
ἄγαμος⸊ μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ⸆[2]σώματι καὶ
⸆[3]πνεύματι, ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς
⸀ἀρέσει τῷ ἀνδρί. **35** Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν
⸀[1]συμφέρον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ
πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ ⸀[2]εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίῳ
ἀπερισπάστως.

36 Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει,
ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει
ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν. **37** Ὃς δὲ ἕστηκεν
⸂[1]ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ,⸃ μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει
περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ⸂[2]καρδίᾳ
αὐτοῦ⸃ °τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ⸀ποιεῖ.
38 Ὥστε καὶ ὁ ⸀[1]ἐκγαμίζων ⸆ καλῶς ποιεῖ, ⸂ὁ δὲ⸃ μὴ
⸀[2]ἐκγαμίζων κρεῖσσον ⸀[3]ποιεῖ.

39 Γυνὴ δέδεται °νόμῳ ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ
αὐτῆς, ἐὰν δὲ καὶ[2] κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ,[3] ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει

---

[1]34 και 𝔐Є (h.C), Cr vs −TR
[2]39 και M vs −Є (h.C), TR Cr
[3]39 ανηρ MЄ (h.C), Cr vs +αυτης TR

---

29 ⸉312 Є (h.C) vs M   31 ⸂τον κοσμον Є (h.C) vs 𝔐
32 ⸀αρεση Є (h.C) vs 𝔐   33 ⸀αρεση Є (h.C) vs 𝔐
34 ⸆[1]και Є (h.C) vs M   34 ⸉451-3 B vs M; (451-5 𝔓[46]ℵA)
34 ⸆[2] [3]τω Є (h.C) vs 𝔐   34 ⸀αρεση Є (h.C) vs 𝔐
35 ⸀[1]συμφορον Є (h.C) vs 𝔐   35 ⸀[2]ευπαρεδρον Є (h.C) vs M
37 ⸂[1]εν τη καρδια αυτου εδραιος ℵ*BA (−αυτου or −εδραιος
𝔓[46vid]) vs M   37 ⸂[2]ιδια καρδια ℵBA vs 𝔐   37 °ℵBA vs 𝔐
37 ⸀ποιησει Є (h.C) vs 𝔐   38 ⸀[1] [2]γαμιζων Є (h.C) vs 𝔐
38 ⸆την εαυτου παρθενον ℵA (+την παρθενον εαυτου B; την
παρθενον αυτου 𝔓[46]) vs 𝔐   38 ⸂και ο Є (h.C) vs 𝔐
38 ⸀[3]ποιησει Є (h.C) vs 𝔐   39 °Є (h.C) vs 𝔐

γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ. **40** Μακαριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν
οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ κἀγὼ Πνεῦμα
Θεοῦ ἔχειν.

Be Sensitive to Conscience

8 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν
ἔχομεν. Ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. **2** Εἰ
°δέ τις δοκεῖ ⸀εἰδέναι τι, ⸂οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε⸃ καθὼς δεῖ
γνῶναι. **3** Εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ᾽
αὐτοῦ. **4** Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν
ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ καὶ ὅτι οὐδεὶς Θεὸς °ἕτερος εἰ
μὴ εἷς. **5** Καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ λεγόμενοι "θεοὶ" εἴτε ἐν
οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ[1] γῆς (ὥσπερ εἰσὶ "θεοὶ" πολλοὶ καὶ "κύριοι"
πολλοί), **6** ἀλλ᾽ ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ Πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ
ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι᾽ οὗ τὰ
πάντα καὶ ἡμεῖς δι᾽ αὐτοῦ.

7 Ἀλλ᾽ οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις, τινὲς δὲ τῇ ⸀συνειδήσει
⸉τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι⸊ ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι, καὶ ἡ
συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα μολύνεται. **8** Βρῶμα δὲ
ἡμᾶς οὐ ⸀παρίστησι τῷ Θεῷ, οὔτε °γὰρ ἐὰν ⸉φάγωμεν
περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα.⸊
9 Βλέπετε δὲ μή πως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα
γένηται τοῖς ⸀ἀσθενοῦσιν. **10** Ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σε τὸν
ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνεί-
δησις αὐτοῦ, ἀσθενοῦς ὄντος, οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ
τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν? **11** ⸂[1]Καὶ ἀπολεῖται⸃ ὁ ἀσθενῶν
⸂[2]ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει,⸃ δι᾽ ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν?
12 Οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ

---

[1]5 επι MЄ (h.C), Cr vs +της M[r] TR

---

2 °Є (h.C) vs 𝔐   2 ⸀εγνωκεναι Є (h.C) vs 𝔐
2 ⸂ουπω εγνω Є (h.C) vs 𝔐   4 °Є (h.C) vs 𝔐
7 ⸀συνηθεια ℵ*BA vs 𝔐   7 ⸉3412 ℵB vs 𝔐A
8 ⸀παραστησει Є (h.C) vs 𝔐   8 °Є (h.C) vs 𝔐
8 ⸉5-7 3412 𝔓[46] (περισσευομεθα for περισσευομεν B) vs 𝔐ℵ;
(51-467 A)   9 ⸀ασθενεσιν Є (h.C) vs M
11 ⸂[1]απολλυται γαρ 𝔓[46]ℵ*B vs 𝔐; (απολλυται ουν A)
11 ⸂[2]εν τη ση γνωσει ο αδελφος 𝔓[46]ℵA (−ση B) vs 𝔐

τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν
ἁμαρτάνετε. 13 Διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν
μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν
μου σκανδαλίσω.

Paul's Pattern of Self-Denial

9 Οὐκ εἰμὶ ⸉ἀπόστολος? Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος?⸊ Οὐχὶ
Ἰησοῦν °Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ἑώρακα? Οὐ τὸ
ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ? 2 Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ
ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι. Ἡ γὰρ σφραγὶς ⸂τῆς ἐμῆς⸃
ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ. 3 Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς
ἐμὲ ἀνακρίνουσιν ⸉αὕτη ἐστί.⸊ 4 Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν
φαγεῖν καὶ ⸀πιεῖν? Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν
γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ
ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς? 6 Ἢ μόνος ἐγὼ καὶ
Βαρναβᾶς οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν °τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι? 7 Τίς
στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ? Τίς φυτεύει ἀμπελῶνα
καὶ ⸂ἐκ τοῦ καρποῦ⸃ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει? Ἢ τίς ποιμαίνει
ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει? 8 Μὴ
κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ[1]? Ἢ °οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα
⸆ λέγει? 9 Ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ[2] γέγραπται, «Οὐ
⸀φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα.» Μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ?
10 Ἢ δι᾽ ἡμᾶς πάντως λέγει? Δι᾽ ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι
⸉ἐπ᾽ ἐλπίδι ὀφείλει⸊ ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν καὶ ὁ ἀλοῶν
⸂τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ᾽ ἐλπίδι.⸃ 11 Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ
πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ

[1]8 λαλω MЄ, TR Cr vs λεγω Mc 𝔓46
[2]9 Μ(ωυ)σεως νομω MЄ, TR Cr vs νομω Μ(ωυ)σεως Mc vs νομω 𝔓46

1 ⸉4231 Є (h.C) vs 𝔐 1 °Є (h.C) vs 𝔐
2 ⸂μου της ℵB vs 𝔐 𝔓46vid ; (−verse A) 3 ⸉ℵBA vs 𝔐
4 ⸀πειν 𝔓46ℵ*B* vs 𝔐 A 6 °Є (h.C) vs 𝔐
7 ⸂τον καρπον Є vs 𝔐 𝔓46 8 °Є vs 𝔐
8 ⸆ου Є vs 𝔐 9 ⸀κημωσεις B* vs 𝔐 Є
10 ⸉οφειλει επ ελπιδι Є (οφειλει εφ ελπιζει 𝔓46) vs 𝔐
10 ⸂επ ελπιδι του μετεχειν ℵ*BC (εφ for επ A; εφ ελπιζει του μετεχειν 𝔓46) vs 𝔐

9 Deut. 25:4

θερίσομεν? 12 Εἰ ἄλλοι τῆς ⸉ἐξουσίας ὑμῶν⸊ μετέχουσιν, οὐ
μᾶλλον ἡμεῖς?
Ἀλλ᾽ οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα
στέγομεν ἵνα μὴ ἐγκοπήν τινα[1] δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
Χριστοῦ. 13 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι ⸆ἐκ τοῦ
ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ ⸀προσεδρεύοντες τῷ
θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται? 14 Οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε
τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν.
15 Ἐγὼ δὲ ⸂1οὐδενὶ ἐχρησάμην⸃ τούτων. Οὐκ ἔγραψα δὲ
ταῦτα ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί, καλὸν γάρ μοι μᾶλλον
ἀποθανεῖν ἢ τὸ καύχημά μου ⸂2ἵνα τις κενώσῃ.⸃ 16 Ἐὰν
γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστι μοι καύχημα, ἀνάγκη γάρ μοι
ἐπίκειται. Οὐαὶ ⸀1δέ μοί ἐστιν ἐὰν μὴ ⸀2εὐαγγελίζωμαι! 17 Εἰ
γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων,
οἰκονομίαν πεπίστευμαι. 18 Τίς οὖν ⸀μοί ἐστιν ὁ μισθός? Ἵνα
εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον ⸋τοῦ
Χριστοῦ,⸌ εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ.

Paul's Pattern of Serving All Men

19 Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν
ἐδούλωσα ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. 20 Καὶ ἐγενόμην
τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς
ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον,⸆ ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω·
21 τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος (μὴ ὢν ἄνομος ⸀1Θεῷ ἀλλ᾽
ἔννομος ⸀2Χριστῷ), ἵνα ⸀3κερδήσω ⸆ἀνόμους. 22 Ἐγενόμην
τοῖς ἀσθενέσιν °1ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω.
Τοῖς πᾶσι γέγονα °2τὰ πάντα ἵνα πάντως τινὰς σώσω.

[1]12 εγκοπην τινα Mpt, TR vs εκκοπην τινα Mpt vs τινα εγκοπην (B*) AC, Cr vs τινα εκκοπην ℵ

12 ⸉Є vs 𝔐 13 ⸆τα ℵB, [Cr] vs 𝔐 𝔓46AC
13 ⸀παρεδρευοντες Є vs 𝔐 15 ⸂1ου κεχρημαι ουδενι Є vs 𝔐
15 ⸂2 ουδεις κενωσει 𝔓46ℵ*B vs 𝔐 (κενωσει for κενωση C); (ουθεις μη καινωσει A) 16 ⸀1γαρ Є vs 𝔐
16 ⸀2 ευαγγελισωμαι BC vs 𝔐 𝔓46ℵA 18 ⸀μου ℵ*AC vs 𝔐 𝔓46B
18 ⸋Є vs 𝔐 20 ⸆μη ων αυτος υπο νομον Є (h.𝔓46) vs 𝔐
21 ⸀1Θεου Є vs M 21 ⸀2Χριστου Є vs M 21 ⸀3κερδανω Є vs 𝔐 𝔓46
21 ⸆τους Є vs 𝔐 22 °1Є vs 𝔐 C 22 °2Є vs 𝔐

23 ⸀Τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς
αὐτοῦ γένωμαι.

Paul's Pattern in Striving for a Crown

24 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν
τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον? Οὕτω τρέχετε
ἵνα καταλάβητε. **25** Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα
ἐγκρατεύεται. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον
λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. **26** Ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω
ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτω πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων.[1]
27 Ἀλλ᾽ ὑπωπιάζω[2] μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μή πως
ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

Learn from Old Testament Examples

10 Οὐ θέλω ⸀δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες
ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ πάντες διὰ
τῆς θαλάσσης διῆλθον **2** καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν
⸀ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ **3** καὶ
πάντες τὸ αὐτὸ ⸂βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον⸃ **4** καὶ
πάντες τὸ αὐτὸ ⸂[1]πόμα πνευματικὸν ἔπιον.⸃ Ἔπινον γὰρ
ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ ⸂[2]δὲ πέτρα⸃ ἦν ὁ
Χριστός. **5** Ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ
Θεός, κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. **6** Ταῦτα δὲ τύποι
ἡμῶν ἐγενήθησαν εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν
καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. **7** Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε
καθώς τινες αὐτῶν· ὥσπερ[3] γέγραπται, «Ἐκάθισεν ὁ λαὸς
φαγεῖν καὶ ⸀πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν.» **8** Μηδὲ
πορνεύωμεν καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσον

[1]26 δερων MЄ, TR Cr vs δαιρων M[r]
[2]27 υπωπιαζω M[pt]Є, TR Cr vs υποπιαζω M[pt]𝔓46
[3]7 ωσπερ MЄ, Cr vs ως C, TR

23 ⸀παντα Є vs 𝔐   1 ⸀γαρ Є vs 𝔐
2 ⸀εβαπτισθησαν ℵAC vs MB; (εβαπτιζοντο 𝔓46*)
3 ⸂213 𝔓46ℵ*B vs 𝔐; (231 A)   4 ⸂[1]231 Є vs 𝔐
4 ⸂[2]ℵB vs 𝔐 𝔓46AC   7 ⸀πειν 𝔓46ℵB* vs 𝔐AC

7 Ex. 32:6 26,28 Ps. 24:1; 50:12; 89:11

°ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες. **9** Μηδὲ ἐκπειράζωμεν
τὸν Χριστὸν καθὼς °καί τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ
τῶν ὄφεων ⸀ἀπώλοντο. **10** Μηδὲ γογγύζετε ⸀καθὼς °καί
τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ
ὀλοθρευτοῦ. **11** ⸄Ταῦτα δὲ πάντα⸅ ⸀[1]τύποι ⸀[2]συνέβαινον
ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν εἰς οὓς τὰ τέλη
τῶν αἰώνων ⸀[3]κατήντησεν. **12** Ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι
βλεπέτω μὴ πέσῃ! **13** Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ
ἀνθρώπινος, πιστὸς[1] δὲ ὁ Θεὸς ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς
πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ
πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι °ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν.

Flee from Idolatry

14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδω-
λολατρείας. **15** Ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὅ
φημι. **16** Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ
κοινωνία ⸂τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστι⸃? Τὸν ἄρτον ὃν
κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστιν?
17 Ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες
ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. **18** Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ
κατὰ σάρκα. ⸀Οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ
θυσιαστηρίου εἰσί? **19** Τί οὖν φημι? Ὅτι ⸂εἴδωλόν τί ἐστιν ἢ
ὅτι εἰδωλόθυτόν⸃ τί ἐστιν? **20** Ἀλλ᾽ ὅτι ἃ ⸀θύει ⸋τὰ ἔθνη,⸌
δαιμονίοις ⸄θύει καὶ οὐ Θεῷ.⸅ Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς
τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. **21** Οὐ δύνασθε ποτήριον Κυρίου
πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης
Κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. **22** Ἢ παρα-
ζηλοῦμεν τὸν Κύριον? Μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν?

[1]13 πιστος MЄ, TR Cr vs δυνατος M[r]

8 °𝔓46ℵ*B vs 𝔐AC   9 °Є (𝔓46vid) vs M
9 ⸀απολλυντο ℵB (απωλυντο 𝔓46Avid) vs 𝔐C
10 ⸀καθαπερ 𝔓46ℵB vs 𝔐AC   10 °Є vs M
11 ⸄ταυτα δε BA vs 𝔐C; (παντα δε ταυτα ℵ)
11 ⸀[1]τυπικως Є (h.𝔓46) vs 𝔐   11 ⸀[2]συνεβαινεν 𝔓46vidℵBC vs 𝔐A
11 ⸀[3]κατηντηκεν 𝔓46ℵB vs 𝔐AC   13 °Є vs 𝔐
16 ⸂51-4 𝔓46BA vs 𝔐ℵC   18 ⸀ουχ ℵ*AC vs 𝔐𝔓46B
19 ⸂62-51 B vs 𝔐; (6 𝔓46vidℵ*AC*)   20 ⸀θυουσιν Є (𝔓46vid) vs 𝔐
20 ⸋B vs 𝔐Є   20 ⸄και ου Θεω θυουσιν Є (h.𝔓46), [Cr] vs 𝔐

Do All to the Glory of God

23 Πάντα °¹μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα συμφέρει. Πάντα
°²μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. 24 Μηδεὶς τὸ
ἑαυτοῦ ζητείτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου °ἕκαστος. 25 Πᾶν τὸ
ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ
τὴν συνείδησιν. 26 «Τοῦ ⸂γὰρ Κυρίου⸃ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα
αὐτῆς.» 27 Εἰ °δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε
πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν
ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. 28 Ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ,
"Τοῦτο ⸀εἰδωλόθυτόν ἐστι," μὴ ἐσθίετε δι᾽ ἐκεῖνον ⸄τὸν
μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν, «Τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ
πλήρωμα αὐτῆς.»⸅ 29 Συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ
ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. Ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται
ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως? 30 Εἰ[1] ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί
βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ? 31 Εἴτε οὖν
ἐσθίετε εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ
ποιεῖτε. 32 Ἀπρόσκοποι ⸂γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις⸃ καὶ
Ἕλλησι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, 33 καθὼς κἀγὼ πάντα
πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ ⸀συμφέρον ἀλλὰ τὸ
τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι.

11 Μιμηταί μου γίνεσθε καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ.

The Meaning of Head Coverings

2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, °ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου μέμνησθε,
καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς παραδόσεις κατέχετε.
3 Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ
Χριστός ἐστι, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνήρ, κεφαλὴ δὲ
⸆Χριστοῦ ὁ Θεός. 4 Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ

[1]30 ει 𝔐𝔊, Cr vs +δε 𝔓46, TR

23 °¹ ² 𝔊 vs 𝔐 24 °𝔊 vs 𝔐 26 ⸂אBC vs 𝔐𝔓46A
27 °𝔊 vs 𝔐C 28 ⸀ιεροθυτον 𝔊 vs 𝔐C
28 ⸄1-5 𝔊 vs 𝔐; (−𝔓46) 32 ⸂231 𝔊 vs 𝔐
33 ⸀συμφορον 𝔊 vs 𝔐 2 °𝔊 vs 𝔐 3 ⸆του אBA vs 𝔐𝔓46C

28 Ps. 24:1; 50:12; 89:11

προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ. 5 Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα
ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν
⸀ἑαυτῆς, ἓν γάρ ἐστι καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. 6 Εἰ γὰρ οὐ
κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω. Εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ
τὸ κείρασθαι[1] ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. 7 Ἀνὴρ μὲν
γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ
δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· ⸆ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν. 8 Οὐ
γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός. 9 Καὶ
γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν
ἄνδρα. 10 Διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. 11 Πλὴν οὔτε ⸂ἀνὴρ χωρὶς
γυναικός, οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός,⸃ ἐν Κυρίῳ. 12 Ὥσπερ
γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς
γυναικός, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. 13 Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς
κρίνατε. Πρέπον ἐστὶ γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ
προσεύχεσθαι? 14 °Ἢ οὐδὲ ⸄αὐτὴ ἡ φύσις⸅ διδάσκει ὑμᾶς
ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι? 15 Γυνὴ δὲ ἐὰν
κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν· ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου
δέδοται.[2] 16 Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην
συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ.

Improper Conduct at the Lord's Supper

17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ
•¹κρεῖττον ἀλλ᾽ εἰς τὸ •²ἧττον συνέρχεσθε. 18 Πρῶτον μὲν
γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν[3] ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν
ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. 19 Δεῖ γὰρ καὶ αἱρέ-
σεις ἐν ὑμῖν[4] εἶναι, ἵνα ⸆ οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν

[1]6 κειρασθαι M𝔊 (h.𝔓46), TR Cr vs κειρεσθαι Mr
[2]15 δεδοται Mpt𝔓46 vs δεδοται αυτη MptאBA, TR [Cr] vs αυτη δεδοται C
[3]18 εν 𝔐𝔊 (h.𝔓46), Cr vs +τη TR
[4]19 αιρεσεις εν υμιν M𝔊, TR Cr vs εν υμιν αιρεσεις Mc

5 ⸀αυτης אAC vs MB 7 ⸆η BA vs 𝔐𝔓46א*C 11 ⸂5-741-3 𝔊 vs 𝔐
14 °𝔊 vs 𝔐 14 ⸄η φυσις αυτη 𝔊 (αυτης for αυτη 𝔓46) vs 𝔐
17 •¹κρεισσον 𝔊 (h.𝔓46) vs 𝔐 17 •²ησσον 𝔊 (h.𝔓46) vs 𝔐
19 ⸆και 𝔓46B, [Cr] vs 𝔐אAC

ὑμῖν. **20** Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐκ ἔστι Κυριακὸν Δεῖπνον φαγεῖν. **21** Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. **22** Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν? Ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας? Τί ⸂ὑμῖν εἴπω⸃? Ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ? Οὐκ ἐπαινῶ!

Institution of the Lord's Supper
(Mt. 26:26-30; Mk. 14:22-26; Lk. 22:14-20)

23 Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ •παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον. **24** Καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ εἶπε, "⸋Λάβετε, φάγετε·⸌ τοῦτό μού ἐστι τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν °κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν." **25** Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, "Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι. Τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ⸀ἂν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν." **26** Ὁσάκις γὰρ ⸀ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον °¹τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε ἄχρις οὗ °²ἂν ἔλθῃ.

Examine Yourself Before Partaking

27 Ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον °τοῦτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως τοῦ Κυρίου[1] ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ[2] αἵματος τοῦ Κυρίου. **28** Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω. **29** Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων °ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ

[1]27 του Κυριου M^{pt}א vs −M^{pt}Ͼ, TR Cr
[2]27 του 𝔐Ͼ, Cr vs −TR

22 ⸂Ͼ vs 𝔐 23 •παρεδιδετο Ͼ vs 𝔐 24 ⸋Ͼ vs 𝔐
24 °Ͼ vs 𝔐 25 ⸀εαν Ͼ (𝔓^{46vid}) vs 𝔐; (−οσακις to αναμνησιν A)
26 ⸀εαν Ͼ (h.𝔓^{46}) vs 𝔐 26 °¹Ͼ vs 𝔐𝔓^{46} 26 °²Ͼ vs 𝔐
27 °Ͼ vs 𝔐 29 °Ͼ vs 𝔐

σῶμα ⸋τοῦ Κυρίου.⸌ **30** Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. **31** Εἰ ⸀γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. **32** Κρινόμενοι δέ, ὑπὸ[1] Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. **33** Ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. **34** Εἰ °δέ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

Spiritual Gifts: Unity in Diversity

12 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. **2** Οἴδατε ὅτι ὅτε[2] ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. **3** Διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν Πνεύματι Θεοῦ λαλῶν λέγει ἀνάθεμα ⸀Ἰησοῦν, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν ⸉Κύριον Ἰησοῦν⸊ εἰ μὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.

4 Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσί, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα. **5** Καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσι, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος. **6** Καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν, ὁ δὲ αὐτός ⸉ἐστι Θεὸς ὁ ἐνεργῶν⸊ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. **7** Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. **8** Ὧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ Πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, **9** ἑτέρῳ °δὲ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ⸀αὐτῷ Πνεύματι, **10** ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ °¹δὲ προφητεία, ἄλλῳ °²δὲ διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρῳ °³δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσσῶν. **11** Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.

[1]32 υπο 𝔐𝔓^{46}A vs +του אBC, TR [Cr]
[2]2 οτε MϾ (h.𝔓^{46}), Cr vs −TR

29 ⸋Ͼ vs 𝔐 31 ⸀δε Ͼ vs 𝔐C 34 °Ͼ vs 𝔐
3 ⸀Ιησους Ͼ vs 𝔐𝔓^{46} 3 ⸉Κυριος Ιησους Ͼ vs 𝔐
6 ⸉2-4 Ͼ vs M; (⸂2-41 B) 9 °א*B vs 𝔐𝔓^{46}AC
9 ⸀εν τω ενι Πνευματι BA vs 𝔐א; (−C*; εν τω Πνευματι 𝔓^{46})
10 °¹ ²𝔓^{46}B vs 𝔐אAC, [Cr] 10 °³𝔓^{46}א*B vs 𝔐AC

Unity and Diversity in One Body

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστι καὶ ⸉μέλη ἔχει πολλά,⸊ πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος ⸋τοῦ ἑνός,⸌ πολλὰ ὄντα, ἕν ἐστι σῶμα, οὕτω καὶ ὁ Χριστός. 13 Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ πάντες °εἰς ἓν Πνεῦμα ἐποτίσθημεν.[1] 14 Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος ἀλλὰ πολλά. 15 Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, "Ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος," οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. 16 Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, "Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος," οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. 17 Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή? Εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις? 18 Νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. 19 Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα? 20 Νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα.

21 Οὐ δύναται δὲ ὁ[2] ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί, "Χρείαν σου οὐκ ἔχω," ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσί, "Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω." 22 Ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστι. 23 Καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει. 24 Τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. Ἀλλ᾽ ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σῶμα, τῷ ⸀ὑστεροῦντι περισσοτέραν δοὺς τιμὴν 25 ἵνα μὴ ᾖ σχίσματα[3] ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. 26 Καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται °ἓν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη.

27 Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. 28 Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον

[1]13 Πνευμα εποτισθημεν Mpt𝔈, TR Cr vs πομα εποτισθημεν Mpt vs σωμα εσμεν A
[2]21 ο 𝔐𝔈, Cr vs — TR
[3]25 σχισματα Mptא vs σχισμα Mpt𝔈, TR Cr

12 ⸉132 𝔈 vs 𝔐; (312 𝔓46) 12 ⸋𝔈 (h.𝔓46) vs 𝔐 13 °𝔈 vs 𝔐
24 ⸀υστερουμενω 𝔈 vs 𝔐𝔓46 26 °𝔈 vs 𝔐C, [Cr]

ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, ⸀εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. 29 Μὴ πάντες ἀπόστολοι? Μὴ πάντες προφῆται? Μὴ πάντες διδάσκαλοι? Μὴ πάντες δυνάμεις? 30 Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων? Μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι? Μὴ πάντες διερμηνεύουσι? 31 Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ ⸀κρείττονα. Καὶ ἔτι καθ᾽ ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

Paul's Paean of Praise to Love

13 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. 2 Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη ⸀μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν[1] εἰμι. 3 ⸂Καὶ ἐὰν⸃ ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα ⸀καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

4 Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, ⸂ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται,⸃ οὐ φυσιοῦται, 5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν· 6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, 7 πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.

8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ⸀ἐκπίπτει. Εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. 9 Ἐκ μέρους δὲ[2] γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν. 10 Ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, °τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 11 Ὅτε ἤμην νήπιος, ⸉1ὡς νήπιος ἐλάλουν,⸊ ⸉2ὡς νήπιος ἐφρόνουν,⸊ ⸉3ὡς νήπιος ἐλογιζόμην·⸊ ὅτε °δὲ γέγονα ἀνὴρ κατήργηκα τὰ τοῦ

[1]2 ουθεν 𝔐𝔈, Cr vs ουδεν TR [2]9 δε 𝔐 vs γαρ 𝔈 (h.C), TR Cr

28 ⸀επειτα 𝔈 vs 𝔐 31 ⸀μειζονα 𝔈 vs 𝔐
2 ⸀μεθισταναι 𝔓46B vs 𝔐AC; (— γεγονα, verse 1, to μη εχω, verse 2 א*) 3 ⸂καν 𝔈 vs 𝔐א 3 ⸀καυχησωμαι 𝔈 vs 𝔐; (καυθησομαι C)
4 ⸂ου περπερευεται B vs 𝔐אAC, [Cr] (ου περπερευεται η αγαπη 𝔓46) 8 ⸀πιπτει 𝔈 vs 𝔐 10 °𝔈 (h.C) vs 𝔐
11 ⸉1312 אBA vs 𝔐𝔓46vid 11⸉2 3 312 אBA vs 𝔐 11 °א*BA vs 𝔐

νηπίου. 12 Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι᾽ ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι,
τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Ἄρτι γινώσκω ἐκ
μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην.
13 Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα·
μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

Comparing Prophecy and Tongues

14 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά,
μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. 2 Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ
οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ἀλλὰ °τῷ Θεῷ, οὐδεὶς γὰρ ἀκούει·
πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια. 3 Ὁ δὲ προφητεύων
ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παρα-
μυθίαν. 4 Ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ
προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. 5 Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς
λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων ⸀γὰρ
ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ
διερμηνεύει,[1] ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.

Tongues Need to Be Translated

6 ⸀Νυνὶ δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις
λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν
ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ °ἐν διδαχῇ?
7 Ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα,
ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ διδῷ,[2] πῶς γνωσθήσεται
τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον? 8 Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον
⸉φωνὴν σάλπιγξ⸊ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον?
9 Οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον
δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον? Ἔσεσθε γὰρ εἰς
ἀέρα λαλοῦντες. 10 Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ⸀ἔστιν
ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν °αὐτῶν ἄφωνον. 11 Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ
τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ
ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. 12 Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ

[1]5 διερμηνευει M^{pt} vs διερμηνευη M^{pt}Ϭ (h.C), TR Cr
[2]7 διδω M^{pt}𝔭^{46} vs δω M^{pt}אBA, TR Cr

2 °𝔭^{46}א*B vs 𝔐A 5 ⸀δε Ϭ (h.C) vs 𝔐 6 ⸀ νυν אBA vs 𝔐
6 °𝔭^{46}א* vs 𝔐BA, [Cr] 8 ⸉אA (σαλπιξ φωνην 𝔭^{46}) vs 𝔐B
10 ⸀εισιν Ϭ (h.C) vs 𝔐 10 °Ϭ (h.C) vs 𝔐

ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς
ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. 13 ⸀Διόπερ ὁ λαλῶν
γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. 14 Ἐὰν °γὰρ
προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ
νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι. 15 Τί οὖν ἐστι? Προσεύξομαι τῷ
πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ. Ψαλῶ τῷ πνεύματι,
ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. 16 Ἐπεὶ ἐὰν ⸀¹εὐλογήσῃς ⸀²τῷ
πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ
τὸ "Ἀμὴν" ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε?
17 Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ᾽ ὁ ἕτερος οὐκ
οἰκοδομεῖται. 18 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ °μου, πάντων ὑμῶν
μᾶλλον γλώσσαις ⸀λαλῶν, 19 ἀλλ᾽ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε
λόγους ⸂διὰ τοῦ νοός⸃ μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους
κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.

Tongues Are a Sign for Unbelievers

20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ
κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε. 21 Ἐν τῷ
νόμῳ γέγραπται ὅτι

«Ἐν ἑτερογλώσσοις
Καὶ ἐν χείλεσιν ⸀ἑτέροις
Λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ,
Καὶ οὐδ᾽ οὕτως εἰσακούσονταί μου,»

λέγει Κύριος. 22 Ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖς
πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς
ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. 23 Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ
ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες ⸂γλώσσαις λαλῶσιν,⸃
εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε?

13 ⸀διο Ϭ (h.C) vs 𝔐 14 °𝔭^{46}B vs 𝔐אA, [Cr]
16 ⸀¹ ευλογης אBA vs 𝔐𝔭^{46} 16 ⸀²εν B, [Cr] vs 𝔐; (−𝔭^{46}א*A)
18 °Ϭ (h.C) vs 𝔐 18 ⸀λαλω אB vs 𝔐; (λαλειν 𝔭^{46}; −A)
19 ⸂τω νοι אBA (+εν before τω 𝔭^{46}) vs 𝔐
21 ⸀ετερων אBA vs 𝔐𝔭^{46}
23 ⸂λαλωσιν γλωσσαις אBA (λαλησωσιν γλωσσαις 𝔭^{46}) vs 𝔐

21 Is. 28:11;12; Deut. 28:49

24 Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων. **25** ⸋Καὶ οὕτω⸌ τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι "Ὁ Θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστι[1]!"

Proper Order in the Church Meeting

26 Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί? Ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος °ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει,[2] ⸂γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν⸃ ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει. Πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω.[3] **27** Εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς διερμηνευέτω. **28** Ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ Θεῷ. **29** Προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν. **30** Ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. **31** Δύνασθε γὰρ καθ᾽ ἕνα[4] πάντες προφητεύειν ἵνα πάντες μανθάνωσι καὶ πάντες παρακαλῶνται. **32** Καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται. **33** Οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς ἀλλὰ εἰρήνης.

Women Must Keep Silence in the Church

Ὡς[5] ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων, **34** αἱ γυναῖκες °ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν, οὐ γὰρ ⸀1ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ᾽ ⸀2ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ

[1]25 ο Θεος οντως εν υμιν εστι(ν) **M**, **TR** vs οντως ο Θεος εν υμιν εστι(ν) M[r]**BA**, **Cr** vs οντως Θεος εν υμιν εστιν **א*** vs οντως εν υμιν εστιν ο Θεος 𝔓[46]
[2]26 εχει **MƐ** (**h.**𝔓[46]), **TR Cr** vs + προφητειαν εχει M[c]
[3]26 γινεσθω 𝔐**אBA**, **Cr** vs γενεσθω **TR** vs γεινεσθω 𝔓[46]
[4]31 ενα **MƐ** (**h.C**), **TR Cr** vs + εκαστος M[c]
[5]33 ως **M**𝔓[46vid]**אBA**, **TR Cr** vs + και M[c]

25 ⸋Ɛ (h.C) vs 𝔐 26 °Ɛ (h.C) vs 𝔐
26 ⸂321 Ɛ (h.C) vs 𝔐 34 °אBA vs 𝔐
34 ⸀1επιτρεπεται אBA vs 𝔐
34 ⸀2υποτασσεσθωσαν אBA vs 𝔐

ὁ νόμος λέγει. **35** Εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν, αἰσχρὸν γάρ ἐστι ⸀γυναιξὶν ⸂ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν.⸃ **36** Ἢ ἀφ᾽ ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν? Ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν?

37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν ὅτι[1] Κυρίου ʿεἰσὶν ἐντολαί.ʾ **38** Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ⸀ἀγνοείτω.

Let All Be Done Decently and in Order

39 Ὥστε, ἀδελφοί⸆, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν ʿγλώσσαις μὴ κωλύετε.ʾ **40** Πάντα ⸆ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

Christ Risen Is Fundamental to the Faith

15 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε, **2** δι᾽ οὗ καὶ σῴζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε. **3** Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς Γραφάς, **4** καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται ʿτῇ τρίτῃ ἡμέρᾳʾ κατὰ τὰς Γραφάς, **5** καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα. **6** Ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ ⸀πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ °καὶ ἐκοιμήθησαν. **7** Ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα[2] τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. **8** Ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη κἀμοί. **9** Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος διότι

[1]37 οτι 𝔐Ɛ (**h.C**), **Cr** vs + του **TR**
[2]7 ειτα **MB**, **TR Cr** vs επειτα M[c]𝔓[46]**א*****A**

35 ⸀γυναικι Ɛ (h.C) vs 𝔐 35 ⸂312 Ɛ (h.C) vs 𝔐
37 ʿεστιν εντολη 𝔓[46]BA (⸂א*) vs 𝔐
38 ⸀αγνοειται א*A[vid] vs 𝔐𝔓[46]B 39 ⸆μου אB*A, [Cr] vs M𝔓[46]
39 ʿμη κωλυετε γλωσσαις א (+ εν before γλωσσαις 𝔓[46]B) vs 𝔐
40 ⸆δε Ɛ (h.C vs) M 4 ʿημερα τη τριτη 𝔓[46]אBA vs 𝔐
6 ⸀πλειονες אBA vs 𝔐 6 °𝔓[46]א*B vs 𝔐A

ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. 10 Χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὅ
εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ
περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δέ, ἀλλ᾽
ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ °ἡ σὺν ἐμοί. 11 Εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε
ἐκεῖνοι, οὕτω κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

Christ Risen Is Fundamental to Our Hope

12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται,
πῶς λέγουσί ⸂τινες ἐν ὑμῖν⸃ ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ
ἔστιν? 13 Εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς
ἐγήγερται. 14 Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα[1] τὸ
κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ °δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν! 15 Εὑρισκόμεθα
δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ
τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν εἴπερ ἄρα
νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. 16 Εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται,
οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. 17 Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται,
ματαία ἡ πίστις ὑμῶν· ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν!
18 Ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. 19 Εἰ ἐν
τῇ ζωῇ ταύτῃ ⸂ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν Χριστῷ⸃ μόνον,
ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν!

Christ Risen Assures the Resurrection of All

20 Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν
κεκοιμημένων °ἐγένετο. 21 Ἐπειδὴ γὰρ δι᾽ ἀνθρώπου °ὁ
θάνατος, καὶ δι᾽ ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. 22 Ὥσπερ
γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνῄσκουσιν οὕτω καὶ ἐν τῷ
Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. 23 Ἕκαστος δὲ ἐν τῷ
ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ[2] Χριστοῦ ἐν
τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. 24 Εἶτα τὸ τέλος, ὅταν ⸀παραδῷ τὴν
βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ Πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν
ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. 25 Δεῖ γὰρ αὐτὸν

[1]14 αρα M^{pt}𝔓^{46}B, TR vs +και M^{pt}ℵ*A, Cr
[2]23 του 𝔐 Є (h.C), Cr vs −TR

10 °ℵ*B vs 𝔐 𝔓^{46}A, [Cr] 12 ⸂231 Є vs 𝔐 14 °Є (h.C) vs 𝔐
19 ⸂3412 Є (h.C) vs 𝔐 20 °Є (h.C) vs 𝔐 21 °Є (h.C) vs 𝔐
24 ⸀παραδιδω 𝔓^{46}ℵA (παραδιδοι B) vs 𝔐

βασιλεύειν •ἄχρις οὗ °ἂν θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς
πόδας αὐτοῦ. 26 Ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος.
27 «Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ.» Ὅταν
δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ
ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. 28 Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ
τὰ πάντα, τότε °¹καὶ αὐτὸς ὁ Υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ
ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ Θεὸς °²τὰ πάντα ἐν
πᾶσιν.

The Consequences of Denying the Resurrection

29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν
νεκρῶν? Εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται
ὑπὲρ ⸀τῶν νεκρῶν?⸃ 30 Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν
ὥραν? 31 Καθ᾽ ἡμέραν ἀποθνῄσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν
καύχησιν, ⸆ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. 32 Εἰ
κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ
ὄφελος? Εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται,

«Φάγωμεν καὶ πίωμεν,
Αὔριον γὰρ ἀποθνῄσκομεν.»

33 Μὴ πλανᾶσθε· "Φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ[1] ὁμιλίαι κακαί."
34 Ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, ἀγνωσίαν γὰρ
Θεοῦ τινες ἔχουσι. Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν ⸀λέγω.

The Resurrection Body Will Be Glorious

35 Ἀλλ᾽ ἐρεῖ τις, "Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί? Ποίῳ
δὲ σώματι ἔρχονται?" 36 ⸀Ἄφρον, σὺ ὃ σπείρεις οὐ
ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ. 37 Καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ
σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ

[1]33 χρηστα 𝔐 Є (h.C), Cr vs χρησθ TR

25 •αχρι Є (h.C) vs 𝔐 25 °Є (h.C) vs 𝔐
28 °¹B vs 𝔐 ℵA, [Cr] 28 °²BA vs 𝔐 ℵ, [Cr]
29 ⸀αυτων Є (h.C) vs M 31 ⸆αδελφοι ℵBA, [Cr] vs 𝔐 𝔓^{46}
34 ⸀λαλω 𝔓^{46}ℵB vs MA 36 ⸀αφρων Є (h.C) vs M

27 Ps. 8:6 32 Is. 22:13 33 Menander *Thais* (218)

τύχοι, σίτου ἤ τινος τῶν λοιπῶν. 38 Ὁ δὲ Θεὸς ⸉αὐτῷ
δίδωσι⸊ σῶμα καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων
°τὸ ἴδιον σῶμα. 39 Οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη
μὲν[1] ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ⸀ἰχθύων,
ἄλλη δὲ πτηνῶν.⸁ 40 Καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα
ἐπίγεια, ἀλλ᾽ ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ
ἡ τῶν ἐπιγείων. 41 Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα
σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων, ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος
διαφέρει ἐν δόξῃ.

42 Οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. Σπείρεται ἐν
φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ. 43 Σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ,
ἐγείρεται ἐν δόξῃ. Σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν
δυνάμει. 44 Σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα
πνευματικόν. ⸆Ἔστι σῶμα ψυχικὸν ⸀καὶ ἔστι σῶμα⸁
πνευματικόν. 45 Οὕτω καὶ γέγραπται, «Ἐγένετο ὁ πρῶτος
ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν»· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς
πνεῦμα ζῳοποιοῦν. 46 Ἀλλ᾽ οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν,
ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. 47 Ὁ πρῶτος
ἄνθρωπος ἐκ γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ⸋ὁ
Κύριος⸌ ἐξ οὐρανοῦ. 48 Οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί,
καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. 49 Καὶ
καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν[2] καὶ
τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

The Coming of Christ Is Our Final Victory over Death

50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν
Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ ⸀δύνανται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν
ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. 51 Ἰδού, μυστήριον ὑμῖν λέγω·

[1]39 μεν 𝔐 ℵBA, Cr vs + σαρξ TR
[2]49 φορεσωμεν 𝔐 Ͼ vs φορεσομεν B, TR Cr

38 ⸉Ͼ (h.C) vs 𝔐 38 °ℵ*BA vs 𝔐
39 ⸀σαρξ πτηνων αλλη δε ιχθυων ℵB (πετηνων 𝔭46; −σαρξ A) vs 𝔐 44 ⸆ει Ͼ vs 𝔐 44 ⸀εστιν και Ͼ vs 𝔐
47 ⸋ℵ*BC vs 𝔐 A; (πνευματικος 𝔭46) 50 ⸀δυναται ℵB vs 𝔐 AC

45 Gen. 2:7

Πάντες °μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα
52 ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι.
Σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ
ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. 53 Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο
ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι
ἀθανασίαν. 54 Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται
ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν,
τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος,

«Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος.»
55 «Ποῦ σου, θάνατε, τὸ ⸀κέντρον?
Ποῦ σου, Ἅιδη, τὸ νῖκος⸁?»

56 Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς
ἁμαρτίας ὁ νόμος. 57 Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ
νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ! 58 Ὥστε,
ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι,
περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε, εἰδότες
ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.

The Collection for the Saints

16 Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ
διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτω καὶ ὑμεῖς
ποιήσατε. 2 Κατὰ μίαν ⸀¹σαββάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ᾽
ἑαυτῷ τιθέτω, θησαυρίζων ὅ τι ⸀²ἂν εὐοδῶται,[1] ἵνα μὴ
ὅταν ἔλθω τότε λογίαι γίνωνται. 3 Ὅταν δὲ παραγένω-
μαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε δι᾽ ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω
ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἰερουσαλήμ. 4 Ἐὰν δὲ ⸀ᾖ
ἄξιον⸁ τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται.

[1]2 ευοδωται Mℵ*B, TR Cr vs ευοδουται Mʳ vs ευοδωθη AC

51 °𝔭46BC* vs 𝔐 ℵA
55 ⸀νικος που σου θανατε το κεντρον Ͼ vs 𝔐; (κεν νικος A*)
2 ⸀¹σαββατου BAC vs 𝔐; (σαββατω ℵ*) 2 ⸀²εαν B vs 𝔐 ℵAC
4 ⸀αξιον η Ͼ vs 𝔐 ℵ*

54 Is. 25:8 55 Hos. 13:14

Paul's Personal Plans

5 Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω,
Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι. 6 Πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν
παραμενῶ, ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε
οὗ ἐὰν πορεύωμαι. 7 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ
ἰδεῖν, ἐλπίζω ⸀1δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἐὰν ὁ
Κύριος ⸀2ἐπιτρέπῃ. 8 Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς
Πεντηκοστῆς. 9 Θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη καὶ ἐνεργής,
καὶ ἀντικείμενοι πολλοί. 10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε
ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς, τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου
ἐργάζεται ὡς ⸂καὶ ἐγώ.⸃ 11 Μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ.
Προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με,
ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.
12 Περὶ δὲ Ἀπολλὼ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα
αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν, καὶ πάντως
οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ· ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

Paul's Final Exhortations

13 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κρα-
ταιοῦσθε. 14 Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.
15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί (οἴδατε τὴν οἰκίαν
Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν
τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς), 16 ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε
τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι.
17 Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ •Φουρτουνάτου
καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ⸀ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν.
18 Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν·
ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

His Greeting and Farewell

19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας.
⸀Ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ

7 ⸀1γαρ Ɛ vs 𝔐 7 ⸀2επιτρεψη Ɛ vs 𝔐
10 ⸂καγω ℵAC vs 𝔐; (εγω 𝔓[46]B)
17 •Φορτουνατου Ɛ vs 𝔐 17 ⸀υμετερον BC vs 𝔐𝔓[46]ℵA
19 ⸀ασπαζεται ℵC vs 𝔐B; (−αι εκκλησιαι to υμας[2] 𝔓[46]; −verse A)

•Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ᾽ οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ.
20 Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.
21 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. 22 Εἴ τις οὐ φιλεῖ
τὸν Κύριον[1] ⸋Ἰησοῦν Χριστόν,⸌ ἤτω ἀνάθεμα. Μαρανα θα!
23 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου[2] Ἰησοῦ °Χριστοῦ μεθ᾽ ὑμῶν. 24 Ἡ
ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. °Ἀμήν.

[1]22 Κυριον M[pt]Ɛ (h.C), TR Cr vs + ημων M[pt]
[2]23 Κυριου M[pt]ℵBC, TR Cr vs + ημων M[pt]A

19 •Πρισκα ℵ B (Πρεισκας 𝔓[46]) vs 𝔐C; (−verse A)
22 ⸋Ɛ (h.𝔓[46]) vs 𝔐 23 °ℵ*B vs 𝔐AC 24 °B vs 𝔐ℵAC

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

Paul Greets the Corinthians and All Achaia

ΑΥΛΟΣ, ἀπόστολος ⸂Ἰησοῦ Χριστοῦ⸃ διὰ θελήματος
Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός,
Τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς
ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ·
2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

God's Comfort in Suffering

3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς πάσης
παρακλήσεως, **4** ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει
ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ
θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ
ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. **5** Ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ
Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω διὰ τοῦ[1] Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ
παράκλησις ἡμῶν. **6** Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν
παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ
τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν. **7** Καὶ ἡ
ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν, εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ
τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας,[2] εἰδότες ὅτι ⸀ὥσπερ

In 2 Corinthians **Є** = **𝔓^{46}ℵBAC**

[1]5 του **𝔐Є**, **Cr** vs − **TR**

[2]6-7 και σωτηριας της ενεργουμενης εν υπομονη των αυτων παθηματων ων και ημεις πασχομεν και η ελπις ημων βεβαια υπερ υμων ειτε παρακαλουμεθα υπερ της υμων παρακλησεως

1 ⸂**𝔓^{46}ℵB** vs **𝔐A**   7 ⸀ως **Є** vs **𝔐**; (−ων to παθηματων² **𝔓^{46}**)

κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτω καὶ τῆς παρα-
κλήσεως.

God's Deliverance from Suffering

8 Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς
θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης °ἡμῖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι
καθ᾽ ὑπερβολὴν ⸂ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν,⸃ ὥστε ἐξ-
απορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. **9** Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς
τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες
ὦμεν ἐφ᾽ ἑαυτοῖς ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ἐγείροντι[1] τοὺς
νεκρούς, **10** ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς
⸀καὶ ῥύεται,⸁ εἰς ὃν ἠλπίκαμεν °ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται,
11 συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα
ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν
εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ὑμῶν.[2]

Paul Defends His Sincerity

12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστί, τὸ μαρτύριον
τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ
T1 Θεοῦ, T2 οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ᾽ ἐν χάριτι Θεοῦ,
ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς.

και σωτηριας **𝔐** vs και σωτηριας ειτε παρακαλουμεθα υπερ της υμων παρακλησεως της ενεργουμενης εν υπομονη των αυτων παθηματων ων και ημεις πασχομεν και η ελπις ημων βεβαια υπερ υμων **ℵAC** (−ων to παθηματων² **𝔓^{46}**), **Cr** vs της ενεργουμενης εν υπομονη των αυτων παθηματων ων και ημεις πασχομεν και η ελπις υμων βεβαια υπερ υμων ειτε παρακαλουμεθα υπερ της υμων παρακλησεως και σωτηριας **B** vs και σωτηριας της ενεργουμενης εν υπομονη των αυτων παθηματων ων και ημεις πασχομεν ειτε παρακαλουμεθα υπερ της υμων παρακλησεως και σωτηριας και η ελπις ημων βεβαια υπερ υμων **TR**

[1]9 εγειροντι **MЄ**, **TR Cr** vs εγειραντι **M^{c}𝔓^{46}**

[2]11 υμων **M𝔓^{46}*B** vs ημων **ℵAC**, **TR Cr**

8 °**Є** (**h.𝔓^{46}**) vs **𝔐**   8 ⸂231 **Є** (**h.𝔓^{46}**) vs **𝔐**

10 ⸀και ρυσεται **Є** vs **𝔐**; (−**A**)   10 °**𝔓^{46}B** vs **𝔐ℵAC**, [**Cr**]

12 T1του **Є** vs **M**   12 T2και **𝔓^{46}B**, [**Cr**] vs **𝔐ℵAC**

13 Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ᾽ ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ
καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι °καὶ ἕως τέλους
ἐπιγνώσεσθε, **14** καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους,
ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ
ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου[1] Ἰησοῦ.

Paul Defends His Change of Plans

15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς
τὸ πρότερον,[2] ἵνα δευτέραν χάριν ⸀ἔχητε, **16** καὶ δι᾽ ὑμῶν
διελθεῖν[3] εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν.
17 Τοῦτο οὖν ⸀βουλευόμενος, μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρη-
σάμην? Ἢ ἃ βουλεύομαι, κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα
ᾖ παρ᾽ ἐμοὶ τὸ "Ναί, ναί" καὶ τὸ "Οὔ, οὔ"? **18** Πιστὸς δὲ ὁ
Θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ⸀ἐγένετο "Ναὶ καὶ
οὔ." **19** Ὁ ⸉γὰρ τοῦ Θεοῦ⸊ Υἱός, Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἐν ὑμῖν
δι᾽ ἡμῶν κηρυχθείς — δι᾽ ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου
— οὐκ ἐγένετο "Ναὶ καὶ οὔ," ἀλλὰ "Ναί" ἐν αὐτῷ γέγονεν.
20 Ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι[4] Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ "Ναί" καὶ ἐν
αὐτῷ[5] τὸ "Ἀμήν" τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν δι᾽ ἡμῶν. **21** Ὁ δὲ
βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστόν, καὶ χρίσας ἡμᾶς, Θεός,
22 ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ
Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν
ψυχὴν ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον.
24 Οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί
ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν, τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε.

---

[1]14 Κυριου **M**𝔓[46vid]**AC**, **TR** vs +ημων M[c]**ℵB**, [**Cr**]
[2]15 ελθειν προς υμας το προτερον **M** vs προτερον προς υμας ελθειν **BAC**, **Cr** vs προς υμας ελθειν **ℵ*** vs προς υμας ελθειν προτερον **TR**
[3]16 διελθειν **MℵBC**, **TR Cr** vs ελθειν M[c] vs απελθειν **A**
[4]20 επαγγελιαι **MϾ**, **TR Cr** vs +του M[c]**A**
[5]20 και εν αυτω **M**, **TR** vs διο και δι αυτου M[c]**Ͼ**, **Cr** vs και δι αυτου 𝔓[46]

---

13 °Ͼ vs 𝔐 15 ⸀σχητε ℵBC vs 𝔐 A
17 ⸀βουλομενος Ͼ vs **M** 18 ⸀εστιν Ͼ vs 𝔐
19 ⸉231 Ͼ vs 𝔐; (213 𝔓[46])

2 Ἔκρινα ⸀δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς
ὑμᾶς ἐλθεῖν.[1] **2** Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς °ἐστιν ὁ
εὐφραίνων με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ?

Forgive and Encourage the Offender

3 Καὶ ἔγραψα °ὑμῖν τοῦτο αὐτὸ ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην[2]
⸀ἔχω ἀφ᾽ ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς
ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστιν. **4** Ἐκ γὰρ πολλῆς
θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν
δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε
ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ
μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς. **6** Ἱκανὸν τῷ
τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, **7** ὥστε
τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μή
πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. **8** Διὸ
παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην. **9** Εἰς τοῦτο
γὰρ καὶ ἔγραψα ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα
ὑπήκοοί ἐστε. **10** Ὧ δέ τι χαρίζεσθε, ⸂[1]καὶ ἐγώ·⸃ καὶ γὰρ
ἐγὼ ⸂[2]εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ⸃ κεχάρισμαι, δι᾽ ὑμᾶς ἐν προσώπῳ
Χριστοῦ, **11** ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, οὐ
γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

Triumph in Christ

12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν Κυρίῳ, **13** οὐκ ἔσχηκα
ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν
ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς
Μακεδονίαν.

---

[1]1 εν λυπη προς υμας ελθειν 𝔐Ͼ, **Cr** vs εν λυπη ελθειν προς υμας 𝔓[46vid] vs ελθειν εν λυπη προς υμας **TR**
[2]3 λυπην **MϾ**, **TR Cr** vs +επι λυπην M[c]

---

1 ⸀γαρ 𝔓[46]B vs 𝔐 ℵAC 2 °Ͼ (h.𝔓[46]) vs 𝔐 3 °Ͼ vs 𝔐
3 ⸀σχω Ͼ vs 𝔐C 10 ⸂[1]καγω Ͼ vs 𝔐C*
10 ⸂[2]ο κεχαρισμαι ει τι Ͼ vs 𝔐

14 Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν
τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι
δι᾽ ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ. **15** Ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ
Θεῷ ἐν τοῖς σῳζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, **16** οἷς
μὲν ὀσμὴ $^{\mathrm{T}1}$θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὀσμὴ $^{\mathrm{T}2}$ζωῆς εἰς
ζωήν. Καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός? **17** Οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ
λοιποί,[1] καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ᾽ ὡς ἐξ
εἰλικρινείας, ἀλλ᾽ ὡς ἐκ Θεοῦ, ⸂κατενώπιον τοῦ⸃ Θεοῦ, ἐν
Χριστῷ λαλοῦμεν.

You Are Christ's Epistle

3 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν? Εἰ[2] μὴ
χρῄζομεν, ὥς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς
ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν °συστατικῶν? **2** Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς
ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκο-
μένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων·
3 φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα
ὑφ᾽ ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ Πνεύματι Θεοῦ
ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ᾽ ἐν πλαξὶ καρδίαις[3]
σαρκίναις.

The Spirit, Not the Letter

4 Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς
τὸν Θεόν. **5** Οὐχ ὅτι ⸂ἱκανοί ἐσμεν ἀφ᾽ ἑαυτῶν λογίσασθαί
τι⸃ ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ᾽ ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ, **6** ὃς
καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ
γράμματος, ἀλλὰ Πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτένει,[4]
τὸ δὲ Πνεῦμα ζῳοποιεῖ.

---

[1]17 λοιποι M𝔭^{46} vs πολλοι Є, TR Cr
[2]1 ει M^{pt}A, TR vs η M^{pt}Є, Cr
[3]3 καρδιαις 𝔐Є (h.𝔭^{46}), Cr vs καρδιας TR
[4]6 αποκτενει M^{pt}𝔭^{46*}AC vs αποκτεννει M^{pt}א, Cr vs αποκτεινει B, TR

---

16 $^{\mathrm{T}1\,2}$εκ Є vs 𝔐 17 ⸂κατεναντι Є vs 𝔐 1 °Є vs 𝔐
5 ⸂341256 א (λογιζεσθαι for λογισασθαι C; − τι B) vs 𝔐 ; (125634 A)

The Glory of the New Covenant

7 Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν
ἐντετυπωμένη °ἐν λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ
δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον
Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν
καταργουμένην, **8** πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ
Πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ? **9** Εἰ γὰρ ⸀ἡ διακονία τῆς
κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισσεύει[1] ἡ διακονία
τῆς δικαιοσύνης °ἐν δόξῃ. **10** Καὶ γὰρ οὐ[2] δεδόξασται
τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει, ἕνεκεν[3] τῆς
ὑπερβαλλούσης δόξης. **11** Εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ
δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ.
12 Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παρρησίᾳ
χρώμεθα, **13** καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ
τὸ πρόσωπον ⸀ἑαυτοῦ πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς
Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. **14** Ἀλλ᾽
ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. Ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον[4] τὸ
αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης
μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται.
15 Ἀλλ᾽ ἕως σήμερον, ἡνίκα ^{T} ⸀ἀναγινώσκεται Μωϋσῆς,
κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. **16** Ἡνίκα ⸂δ᾽ ἂν⸃
ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. **17** Ὁ δὲ
Κύριος τὸ Πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ Πνεῦμα Κυρίου, °ἐκεῖ
ἐλευθερία. **18** Ἡμεῖς δὲ πάντες, ἀνακεκαλυμμένῳ προ-
σώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν
εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ
ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος.

---

[1]9 περισσευει MЄ, TR Cr vs περισσευσει M^{c}
[2]10 ου 𝔐Є, Cr vs ουδε TR
[3]10 ενεκεν MC, TR vs εινεκεν M^{r}Є, Cr
[4]14 σημερον M, TR vs + ημερας M$^{r\,vid}$Є, Cr

---

7 °Є vs 𝔐 9 ⸀τη Є vs 𝔐B 9 °Є vs 𝔐
13 ⸀αυτου BAC vs Mא 15 ^{T}αν Є (εαν 𝔭^{46}) vs 𝔐
15 ⸀αναγινωσκηται Є vs 𝔐 16 ⸂δε εαν 𝔭^{46}א*A vs 𝔐B; (δε C)
17 °Є vs 𝔐

The Light of Christ's Gospel

4 Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς
ἠλεήθημεν, οὐκ ʳἐκκακοῦμεν, **2** ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ
κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ
μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει
τῆς ἀληθείας ʳσυνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν
συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. **3** Εἰ δὲ καὶ ἔστι
κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις
ἐστὶ κεκαλυμμένον, **4** ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου
ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι
°αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ
Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ.[1] **5** Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς
κηρύσσομεν, ἀλλὰ ˢΧριστὸν Ἰησοῦνˡ Κύριον, ἑαυτοὺς δὲ
δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. **6** Ὅτι ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ
σκότους φῶς ʳλάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν
πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν
προσώπῳ °Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Cast Down but Unconquered

7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις
σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ
ἐξ ἡμῶν· **8** ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ᾽ οὐ στενοχωρούμενοι·
ἀπορούμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἐξαπορούμενοι· **9** διωκόμενοι, ἀλλ᾽
οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλλόμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπολ-
λύμενοι· **10** πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ °Κυρίου Ἰησοῦ
ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν
τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. **11** Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς
θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ
Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. **12** Ὥστε ὁ °μὲν
θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. **13** Ἔχοντες

---

[1]**4** Θεου M^{pt}Є, **TR** Cr vs +του αορατου M^{pt}

---

1 ʳεγκακουμεν (𝔭^{46}) ℵBA vs 𝔐C
2 ʳσυνιστανοντες 𝔭^{46}B vs 𝔐; (συνισταντες ℵC) 4 °Є vs 𝔐
5 ˢЄ vs 𝔐B 6 ʳλαμψει Є vs 𝔐C 6 °BA vs 𝔐𝔭^{46}ℵC, [Cr]
10 °Є vs 𝔐 12 °Є vs 𝔐

δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον,
«Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα,» καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ
λαλοῦμεν, **14** εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν, καὶ
ἡμᾶς ʳδιὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ[1] καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. **15** Τὰ
γὰρ πάντα δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν
πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ
Θεοῦ.

Seeing the Invisible

16 Διὸ οὐκ ʳἐκκακοῦμεν, ἀλλ᾽ εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν
ἄνθρωπος διαφθείρεται,[2] ἀλλ᾽ ὁ ἔσωθεν[3] ἀνακαινοῦται
ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. **17** Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς
θλίψεως ἡμῶν καθ᾽ ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον
βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, **18** μὴ σκοπούντων ἡμῶν
τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα
πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

The Reassurance of the Resurrection

5 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ
σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν
ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **2** Καὶ γὰρ ἐν
τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ
ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες. **3** Εἴ γε καὶ ʳἐνδυσάμενοι οὐ
γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. **4** Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει
στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ᾽ ᾧ[4] οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι,
ἀλλ᾽ ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς
ζωῆς. **5** Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο
Θεός, ὁ °καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος.
6 Θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν
τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου — **7** διὰ πίστεως

---

[1]**14** εγερει **MЄ** (h.A), **TR Cr** vs εξεγερει M^{c}
[2]**16** διαφθειρεται **MЄ** (h.A), **TR Cr** vs φθειρεται M^{c}
[3]**16** εσωθεν **M**, **TR** vs εσω ημων M^{c}Є (h.A), Cr
[4]**4** εφ ω 𝔐ℵBC, Cr vs επειδη **TR**

---

14 ʳσυν Є (h.A) vs 𝔐 16 ʳεγκακουμεν (𝔭^{46}) ℵB vs 𝔐C
3 ʳεκδυσαμενοι D* vs 𝔐Є (h.A) 5 °Є (h.A) vs 𝔐

---

13 Ps. 116:10

γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους — 8 θαρροῦμεν δὲ καὶ
εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ
ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν Κύριον.

The Judgment Seat of Christ

9 Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδη-
μοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. 10 Τοὺς γὰρ πάντας
ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ
Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς
ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε ⸀κακόν.
11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου ἀνθρώπους
πείθομεν, Θεῷ δὲ πεφανερώμεθα. Ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς
συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.

Be Reconciled to God

12 Οὐ °γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ
ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε
πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ ⸀οὐ καρδίᾳ.
13 Εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, Θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. 14 Ἡ
γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι
εἰ[1] εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον.
15 Καὶ[2] ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι
ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν[3] ἀποθανόντι καὶ
ἐγερθέντι. 16 Ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν
κατὰ σάρκα· εἰ °δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν,
ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. 17 Ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ,
καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ
πάντα.[4] 18 Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος

---

[1]14 M[pt]C*, TR vs — M[pt]𝔓[46]א*B, Cr
[2]15 και M אBC, TR Cr vs + Χριστος M[c] vs —αρα, verse 14, to απεθανεν, verse 15 𝔓[46]
[3]15 αυτων MϾ (h.A), TR Cr vs παντων M[c]
[4]17 καινα τα παντα M[pt], TR vs τα παντα καινα M[pt] vs καινα Ͼ (h.A), Cr

---

10 ⸀φαυλον אC vs 𝔐 𝔓[46]B 12 °Ͼ (h.A) vs 𝔐
12 ⸀μη εν 𝔓[46]אB vs 𝔐 C 16 °𝔓[46]א*B vs 𝔐

ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ °Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν
διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, 19 ὡς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ
κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ
παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν[1] ἡμῖν τὸν λόγον τῆς
καταλλαγῆς.
20 Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ
παρακαλοῦντος δι᾽ ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, κατ-
αλλάγητε τῷ Θεῷ. 21 Τὸν °γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν,
ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα[2]
δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ.

The Minister's Authentication

6 Συνεργοῦντες δὲ καὶ[3] παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν
χάριν τοῦ Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς — 2 λέγει γάρ,

«Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου,
Καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι.»

Ἰδού, νῦν «καιρὸς εὐπρόσδεκτος,» ἰδού, νῦν «ἡμέρα
σωτηρίας» — 3 μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα
μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, 4 ἀλλ᾽ ἐν παντὶ ⸀συνιστῶντες
ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν,
ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, 5 ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς,
ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις,
6 ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι,
ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, 7 ἐν λόγῳ
ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ, διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης
τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, 8 διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ
δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, 9 ὡς
ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνῄσκοντες καὶ
ἰδού, ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, 10 ὡς

---

[1]19 εν MϾ (h.A), TR Cr vs —M[r]
[2]21 γενωμεθα 𝔐Ͼ (h.A), Cr vs γινωμεθα TR
[3]1 και MϾ (h.A), TR Cr vs —M[c]

---

18 °Ͼ (h.A) vs 𝔐 21 °Ͼ (h.A) vs 𝔐
4 ⸀συνισταντες 𝔓[46]א*C vs 𝔐; (συνιστανοντες B)

---

2 Is. 49:8

λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ
πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

The Unequal Yoke: Be Holy

11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ
καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται. **12** Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν,
στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν. **13** Τὴν δὲ
αὐτὴν ἀντιμισθίαν — ὡς τέκνοις λέγω — πλατύνθητε καὶ
ὑμεῖς.
14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ
δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ? ʹΤίς δὲˋ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος?
15 Τίς δὲ συμφώνησις ⸀Χριστῷ πρὸς Βελιάρ? Ἢ τίς μερὶς
πιστῷ μετὰ ἀπίστου? **16** Τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ Θεοῦ
μετὰ εἰδώλων? ⸀[1]Ὑμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ⸀[2]ἐστε ζῶντος,
καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς ὅτι

«Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω,
Καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός,
Καὶ αὐτοὶ ἔσονταί ⸀[3]μοι λαός.»
17 Διὸ «⸀Ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν
Καὶ ἀφορίσθητε,» λέγει Κύριος,
«Καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε·
Κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς.»
18 Καὶ «Ἔσομαι ὑμῖν εἰς Πατέρα,
Καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας,
λέγει Κύριος Παντοκράτωρ.»

7 Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί,
καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς
καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ.

---

14 ʹη τις Ϲ (h.A) vs M 15 ⸀Χριστου Ϲ (h.A) vs 𝔐
16 ⸀[1]ημεις א*B vs 𝔐 𝔓[46]C 16 ⸀[2]εσμεν א*B vs 𝔐 𝔓[46]C
16 ⸀[3] μου Ϲ (h.A) vs 𝔐 17 ⸀ εξελθατε אB vs 𝔐

16 Lev. 26:12; Jer. 32:38; Ezek. 37:27 17 Is. 52:11; Ezek. 20:34,41 18 2 Sam. 7:8,14; Is. 43:6; Jer. 31:9

Paul Rejoices Over the Corinthians' Repentance

2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθεί-
ραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. **3** ⸂Οὐ πρὸς κατάκρισιν⸃
λέγω, προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς
τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. **4** Πολλή μοι παρρησία πρὸς
ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ
παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ
θλίψει ἡμῶν.
5 Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν
ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι·
ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. **6** Ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς
ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς, ὁ Θεός, ἐν τῇ παρουσίᾳ
Τίτου· **7** οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ
παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν
ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ
ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. **8** Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς
ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην. Βλέπω
°γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν
ὑμᾶς. **9** Νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε
εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ
ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. **10** Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν
εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ⸀κατεργάζεται· ἡ δὲ τοῦ
κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. **11** Ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ
τοῦτο, τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι °[1]ὑμᾶς, πόσην
κατειργάσατο ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ
ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον,
ἀλλὰ ἐκδίκησιν. Ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς
εἶναι °[2]ἐν τῷ πράγματι. **12** Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ
•[1]εἵνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ •[2]εἵνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος,
ἀλλ' •[3]εἵνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν
ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. **13** Διὰ τοῦτο
παρακεκλήμεθα.

---

3 ⸂231 Ϲ (h.A) vs 𝔐 8 °𝔓[46]B vs 𝔐 אC, [Cr]
10 ⸀εργαζεται Ϲ (h.A) vs 𝔐 11 °[1]Ϲ (h.A) vs 𝔐
11 °[2]אBC vs 𝔐 12 •[1 2] ενεκεν אBC vs 𝔐
12 •[3] ενεκεν Ϲ (h.A) vs 𝔐

Paul Rejoices Over the Joy of Titus

Ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ὑμῶν περισσοτέρως[1] μᾶλλον
ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα
αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. 14 Ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν
κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην, ἀλλ᾽ ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ
ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ
Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. 15 Καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ
περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστιν, ἀναμιμνῃσκομένου τὴν
πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου
ἐδέξασθε αὐτόν. 16 Χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

Excel in the Grace of Giving

8 Γνωρίζομεν[2] δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν
δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας, 2 ὅτι
ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ
ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς ⸂τὸν
πλοῦτον⸃ τῆς ἁπλότητος αὐτῶν. 3 Ὅτι κατὰ δύναμιν,
μαρτυρῶ, καὶ ⸀ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι, 4 μετὰ πολλῆς
παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν
τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους[3] — 5 καὶ οὐ καθὼς
ἠλπίσαμεν, ἀλλ᾽ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ Κυρίῳ καὶ
ἡμῖν διὰ θελήματος Θεοῦ, 6 εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον,
ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ
τὴν χάριν ταύτην. 7 Ἀλλ᾽ ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε,
πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ
⸂ὑμῶν ἐν ἡμῖν⸃ ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι
περισσεύητε.

---

[1]13 επι δε τη παρακλησει υμων περισσοτερως M[pt] vs επι τη παρακλησει υμων περισσοτερως δε M[pt], TR vs επι δε τη παρακλησει ημων περισσοτερως אB, Cr vs επι τη παρακλησει ημων περισσοτερως 𝔓[46] vs επι δε τη παρακλησει ημων περισσοτερον C[*vid]
[2]1 γνωριζομεν M[pt]Ꞓ (h.A), TR Cr vs γνωριζω M[pt]
[3]4 αγιους MꞒ (h.A), Cr vs + δεξασθαι ημας M[c], TR

2 ⸂το πλουτος Ꞓ (h.A) vs 𝔐   3 ⸀παρα אBC vs 𝔐
7 ⸂ημων εν υμιν 𝔓[46]B vs 𝔐אC

Christ: Our Pattern for Generous Giving

8 Οὐ κατ᾽ ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων
σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων.
9 Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ὅτι δι᾽ ὑμᾶς[1] ἐπτώχευσε, πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου
πτωχείᾳ πλουτήσητε. 10 Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι.
Τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ
καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. 11 Νυνὶ δὲ καὶ τὸ
ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ
θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. 12 Εἰ γὰρ ἡ
προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ °τις, εὐπρόσδεκτος, οὐ
καθὸ οὐκ ἔχει. 13 Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν °δὲ θλῖψις·
14 ἀλλ᾽ ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα
εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα
γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης·
15 καθὼς γέγραπται,

«Ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασε,
Καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησε.»

The Collection for the Saints in Judea

16 Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ διδόντι[2] τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ
ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου. 17 Ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν
ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθε
πρὸς ὑμᾶς. 18 Συνεπέμψαμεν δὲ μετ᾽ αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν
οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν
19 — οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν
ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ
διακονουμένῃ ὑφ᾽ ἡμῶν πρὸς τὴν °αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν
καὶ προθυμίαν ἡμῶν[3] — 20 στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς

---

[1]9 υμας M[pt vid]𝔓[46]אB, TR Cr vs ημας M[pt vid]C
[2]16 διδοντι M[pt]א*BC, TR vs δοντι M[pt]𝔓[46], Cr
[3]19 ημων 𝔐אBC, Cr vs υμων TR vs − προς την αυτου to υφ ημων, verse 20 𝔓[46]

12 °אBC* vs 𝔐   13 °א*BC vs 𝔐
19 °BC vs Mא, [Cr]; (− προς την αυτου to υφ ημων, verse 20 𝔓[46])

15 Ex. 16:18

μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ᾽
ἡμῶν· **21** ⸀προνοούμενοι ⸆ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον Κυρίου
ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. **22** Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς
τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις
σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει
πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. **23** Εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ
εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι
ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. **24** Τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης
ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς
⸀ἐνδείξασθε[1] εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

Faithful Brethren Administer the Gift

9 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους
περισσόν μοί ἐστι τὸ γράφειν ὑμῖν. **2** Οἶδα γὰρ τὴν
προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι
᾿Αχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ ⸀ὁ °ἐξ ὑμῶν ζῆλος
ἠρέθισε τοὺς πλείονας. **3** ῎Επεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα
μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει
τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι ἦτε, **4** μή πως,
ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς
ἀπαρασκευάστους, καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς (ἵνα μὴ ⸀λέγω-
μεν ὑμεῖς!) ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ ⸋τῆς καυχήσεως.⸌
5 ᾿Αναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς,
ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσι τὴν
⸀προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἑτοίμην εἶναι,
οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς[2] πλεονεξίαν.

God Loves a Cheerful Giver

6 Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ
θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ᾽ εὐλογίαις, ἐπ᾽ εὐλογίαις καὶ

[1]24 ενδειξασθε 𝔐 אBC, Cr vs +και TR
[2]5 ως 𝔐 Ɛ (h.A), Cr vs ωσπερ TR

21 ⸀προνοουμεν 𝔓46אB vs 𝔐C 21 ⸆γαρ Ɛ (h.A) vs 𝔐
24 ⸀ενδεικνυμενοι B vs 𝔐אC 2 ⸀το 𝔓46אB vs 𝔐C
2 °Ɛ (h.A) vs 𝔐 4 ⸀λεγω 𝔓46C* vs 𝔐אB 4 ⸋Ɛ (h.A) vs 𝔐
5 ⸀προεπηγγελμενην Ɛ (h.A) vs 𝔐

θερίσει. **7** ῞Εκαστος καθὼς ⸀προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ
λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης, ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός.
8 ⸀Δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς,
ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες
περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, **9** καθὼς γέγραπται,

«᾿Εσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν·
῾Η δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.»

10 ῾Ο δὲ ἐπιχορηγῶν ⸀1σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον
εἰς βρῶσιν ⸀2χορηγήσαι, καὶ ⸀3πληθύναι τὸν σπόρον ὑμῶν
καὶ ⸀4αὐξήσαι τὰ γενήματα[1] τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν·
11 ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις
κατεργάζεται δι᾽ ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ. **12** ῞Οτι ἡ
διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προσ-
αναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ
περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ Θεῷ, **13** διὰ
τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ
τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
Χριστοῦ, καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς
πάντας, **14** καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων
ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ᾽ ὑμῖν.
15 Χάρις °δὲ τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ!

Paul Defends His Authority

10 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς
•πραότητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ
πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς.
2 Δέομαι δέ, τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ᾗ
λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς

[1]10 γενηματα 𝔐 Ɛ (h.A), Cr vs γεννηματα TR

7 ⸀προηρηται אBC vs 𝔐 8 ⸀δυνατει Ɛ (h.A) vs 𝔐
10 ⸀1σπορον 𝔓46B vs 𝔐אC 10 ⸀2χορηγησει Ɛ (h.A) vs 𝔐
10 ⸀3πληθυνει 𝔓46אB (πληθυνη C) vs 𝔐
10 ⸀4αυξησει א*BC vs 𝔐𝔓46 15 °Ɛ (h.A) vs 𝔐
1 •πραυτητος א*B vs 𝔐C

9 Ps. 112:9

κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. 3 Ἐν σαρκὶ γὰρ περι-
πατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα, 4 τὰ γὰρ
ὅπλα τῆς στρατείας[1] ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ
τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, 5 λογισμοὺς
καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς
γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν
ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, 6 καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι
πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

The Reality of Paul's Authority

7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε? Εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ
Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ⸀ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ὅτι
καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς °Χριστοῦ. 8 Ἐάν
°¹τε γὰρ °²καὶ περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξου-
σίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ Κύριος °³ἡμῖν εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ
εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι, 9 ἵνα[2] μὴ δόξω
ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. 10 Ὅτι, "Αἱ ⸂μὲν
ἐπιστολαί,⸃" φησί, "βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ
σώματος ἀσθενὴς καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος." 11 Τοῦτο
λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι᾽
ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ!

The Extent of Paul's Authority

12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισι
τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων, ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς
ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς, οὐ
⸀συνιοῦσιν. 13 Ἡμεῖς δὲ ⸀οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα,
ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς
μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. 14 Οὐ γὰρ ὡς μὴ
ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς, ἄχρι γὰρ
καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ· 15 οὐκ

---

[1]4 στρατειας M[vid]𝔓[46], TR Cr vs στρατιας אB*C
[2]9 ινα M𝔓[46]אB, TR Cr vs + δε M[c]

---

7 ⸀εφ 𝔓[46]אB vs 𝔐C   7 °C (h.A) vs 𝔐   8 °¹𝔓[46]B vs 𝔐אC, [Cr]
8 °² ³C (h.A) vs 𝔐   10 ⸂א*B vs 𝔐
12 ⸀συνιασιν 𝔓[46]B vs 𝔐; (συνισασιν א*)   13 ⸀ουκ 𝔓[46]אB vs M

εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα
δὲ ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν
μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν, 16 εἰς
τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ
κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. 17 «Ὁ δὲ καυχώμενος,
ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.» 18 Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν ⸀συνιστῶν,
ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἀλλ᾽ ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν.

Paul's Concern for Believers' Fidelity

11 Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν ⸉τῇ ἀφροσύνῃ⸊· ἀλλὰ
καὶ ἀνέχεσθέ μου. 2 Ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζήλῳ,[1]
ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παρα-
στῆσαι τῷ Χριστῷ. 3 Φοβοῦμαι δὲ μή πως ὡς ὁ ὄφις
⸂Εὔαν ἐξηπάτησεν⸃ ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, °οὕτω φθαρῇ
τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος ⸆ τῆς εἰς τὸν
Χριστόν. 4 Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει
ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ
ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς
ἀνείχεσθε.[2]

Paul Contrasted with False Apostles

5 Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν
ἀποστόλων. 6 Εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ᾽ οὐ τῇ
γνώσει, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ ⸀φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς.
7 Ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς
ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγ-
γελισάμην ὑμῖν? 8 Ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν
ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, 9 καὶ παρὼν πρὸς
ὑμᾶς καὶ ὑστερηθείς, οὐ κατενάρκησα •οὐδενός· τὸ γὰρ

---

[1]2 Θεου ζηλω MאB, TR Cr vs ζηλω Θεου M[c]
[2]4 ανειχεσθε M[pt]א vs ηνειχεσθε M[pt], TR vs ανεχεσθε 𝔓[46]B, Cr

---

18 ⸀συνισταναν 𝔓[46]אB vs M   1 ⸉τι αφροσυνης 𝔓[46vid]אB vs 𝔐
3 ⸂אB vs 𝔐   3 °𝔓[46]אB vs 𝔐
3 ⸆και της αγνοτητος 𝔓[46]א*B, [Cr] vs 𝔐
6 ⸀φανερωσαντες א*B vs 𝔐; (−αλλ εν παντι to υμας 𝔓[46])
9 •ουθενος אB vs 𝔐𝔓[46]

---

17 Jer. 9:24

ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοί, ἐλθόντες
ἀπὸ Μακεδονίας. Καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ⸂ὑμῖν ἐμαυτὸν⸃
ἐτήρησα καὶ τηρήσω. **10** Ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ ὅτι
ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς
Ἀχαΐας. **11** Διὰ τί? Ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς? Ὁ Θεὸς οἶδεν!
12 Ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν
θελόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὑρεθῶσι καθὼς
καὶ ἡμεῖς. **13** Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται
δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. **14** Καὶ
οὐ ⸀θαυμαστόν! Αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται
εἰς ἄγγελον φωτός. **15** Οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ
μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος
ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

Paul Reluctantly Decides to Boast

16 Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι. Εἰ δὲ μή γε,
κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρόν τι[1]
καυχήσωμαι. **17** Ὃ λαλῶ, οὐ ⸂λαλῶ κατὰ Κύριον,⸃ ἀλλʼ ὡς
ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως.
18 Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ °τὴν σάρκα, κἀγὼ
καυχήσομαι. **19** Ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων,
φρόνιμοι ὄντες. **20** Ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ,
εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις
⸂ὑμᾶς εἰς πρόσωπον⸃ δέρει.[2] **21** Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι
ἡμεῖς ⸀ἠσθενήσαμεν. Ἐν ᾧ δʼ ἄν τις τολμᾷ (ἐν ἀφροσύνῃ
λέγω), τολμῶ κἀγώ.

Paul's Unsurpassed Sufferings for Christ

22 Ἑβραῖοί εἰσι? Κἀγώ. Ἰσραηλῖταί εἰσι? Κἀγώ. Σπέρμα
Ἀβραάμ εἰσι? Κἀγώ. **23** Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι? (Παρα-
φρονῶν λαλῶ!) Ὑπὲρ ἐγώ. Ἐν κόποις περισσοτέρως,

---

[1]16 καγω μικρον τι 𝔐 𝔓46אB, Cr vs μικρον τι καγω TR
[2]20 δερει Mpt 𝔓46א*B, TR Cr vs δαιρει Mpt

---

9 ⸂𝔓46א*B vs 𝔐 14 ⸀θαυμα 𝔓46אB vs 𝔐
17 ⸂231 𝔓46אB vs M 18 °𝔓46א* vs MB
20 ⸂231 𝔓46אB vs 𝔐 21 ⸀ησθενηκαμεν 𝔓46אB vs 𝔐

⸂ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως,⸃
ἐν θανάτοις πολλάκις. **24** Ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις
•τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον. **25** Τρὶς ἐραβδίσθην,
ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ
πεποίηκα. **26** Ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν,
κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν,
κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θα-
λάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, **27** °ἐν κόπῳ καὶ μόχ-
θῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις
πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. **28** Χωρὶς τῶν παρεκτός,
ἡ ⸀1ἐπισύστασίς ⸀2μου ἡ καθʼ ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν
τῶν ἐκκλησιῶν. **29** Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ? Τίς
σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι? **30** Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ,
τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. **31** Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ
τοῦ Κυρίου[1] Ἰησοῦ °Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς
αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. **32** Ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης
Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν ⸂Δαμασκηνῶν πόλιν,⸃
πιάσαι με °θέλων, **33** καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχα-
λάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

Paul's Sublime Vision of Paradise

12 Καυχᾶσθαι δὴ[2] οὐ ⸀συμφέρει μοι.⸃ Ἐλεύσομαι ⸀γὰρ εἰς
ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου. **2** Οἶδα ἄνθρωπον
ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων — εἴτε ἐν σώματι οὐκ
οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς οἶδεν —
ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. **3** Καὶ οἶδα
τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον — εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ⸀ἐκτὸς τοῦ
σώματος οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς οἶδεν — **4** ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν

---

[1]31 Κυριου M𝔓46vidאB, Cr vs +ημων TR
[2]1 δη Mpt, TR vs δει Mpt𝔓46B, Cr vs δε א

---

23 ⸂4-61-3 𝔓46B vs 𝔐; (126453 א*)
24 •τεσσερακοντα 𝔓46אB* vs 𝔐 27 °𝔓46א*B vs 𝔐
28 ⸀1επιστασις 𝔓46אB vs 𝔐 28 ⸀2μοι 𝔓46א*B vs 𝔐
31 °אB vs 𝔐 32 ⸂אB vs 𝔐 32 °B vs 𝔐א
1 ⸀συμφερον μεν 𝔓46אB vs 𝔐 1 ⸀δε 𝔓46א (δε και B) vs 𝔐
3 ⸀χωρις 𝔓46B vs 𝔐א

Παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα ἃ οὐκ ἐξὸν
ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. 5 Ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι,
ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις
°μου. 6 Ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων,
ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται
ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει °τι ἐξ ἐμοῦ.

Paul's Thorn in the Flesh

7 Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ᵀ ἵνα μὴ ὑπερ-
αίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος ʳΣατᾶν
ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. 8 Ὑπὲρ τούτου τρὶς
τὸν Κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῇ ἀπ᾿ ἐμοῦ. 9 Καὶ εἴρηκέ
μοι, "Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου, ἡ γὰρ δύναμίς °μου ἐν
ἀσθενείᾳ ʳτελειοῦται." Ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν
ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ᾿ ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ
Χριστοῦ. 10 Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν
ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ʳἐν στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ.
Ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

The Signs of an Apostle

11 Γέγονα ἄφρων °καυχώμενος· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε!
Ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ᾿ ὑμῶν συνίστασθαι. Οὐδὲν γὰρ
ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι.
12 Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν
πάσῃ ὑπομονῇ, °ἐν σημείοις ᵀκαὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι. 13 Τί
γάρ ἐστιν ὃ •ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι
αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν? Χαρίσασθέ μοι τὴν
ἀδικίαν ταύτην!

---

5 °𝔓46B vs 𝔐ℵ 6 °ℵ*B vs 𝔐𝔓46, [Cr]
7 ᵀδιο ℵBA vs 𝔐𝔓46 7 ʳΣατανα Ꞓ (h.C) vs 𝔐
9 °𝔓46vidℵ*B vs 𝔐A 9 ʳτελειται ℵ*BA vs 𝔐
10 ʳκαι 𝔓46ℵ*B vs 𝔐A 11 °Ꞓ (h.C) vs 𝔐
12 °Ꞓ (h.C) vs 𝔐 12 ᵀτε 𝔓46ℵ*B vs 𝔐A
13 •ησσωθητε 𝔓46ℵ*B vs 𝔐A

Paul's Unselfish Concern for the Corinthians

14 Ἰδού, τρίτον[1] ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ
καταναρκήσω °ὑμῶν. Οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλὰ ὑμᾶς.
Οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλ᾿ οἱ
γονεῖς τοῖς τέκνοις. 15 Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ
ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, εἰ °καὶ περισ-
σοτέρως ὑμᾶς ʳἀγαπῶν, •ἧττον ἀγαπῶμαι. 16 Ἔστω
δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς. Ἀλλ᾿ ὑπάρχων πανοῦργος,
δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον! 17 Μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς,
δι᾿ αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς? 18 Παρεκάλεσα Τίτον καὶ
συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν. Μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς
Τίτος? Οὐ τῷ αὐτῷ Πνεύματι περιεπατήσαμεν? Οὐ τοῖς
αὐτοῖς ἴχνεσι?
19 ʳΠάλιν δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα? ʿΚατενώπιον
τοῦʾ Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. Τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί,
ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. 20 Φοβοῦμαι γὰρ μή πως ἐλθὼν
οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ
θέλετε, μή πως ἔρεις,[2] ʳζῆλοι, θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί,
ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· 21 μὴ πάλιν ʿἐλθόντα
μεʾ ταπεινώσει[3] ᵀ ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω
πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ
τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν.

Paul Will Come with Authority

13 Τρίτον[4] τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. «Ἐπὶ στόματος
δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα.»

---

[1]14 τριτον Mpt, TR vs + τουτο MptꞒ (h.C), Cr
[2]20 ερεις MptB, TR vs ερις Mpt𝔓46ℵA, Cr
[3]21 ταπεινωσει M𝔓46B vs ταπεινωση ℵA, TR Cr
[4]1 τριτον Mpt𝔓46ℵ*B, TR Cr vs ιδου τριτον MptA

14 °Ꞓ (h.C) vs 𝔐 15 °Ꞓ (h.C) vs 𝔐
15 ʳαγαπω ℵ*A vs 𝔐𝔓46B, [Cr] 15 •ησσον Ꞓ (h.C) vs 𝔐
19 ʳπαλαι ℵ*BA (ου παλαι 𝔓46) vs 𝔐
19 ʿκατεναντι Ꞓ (h.C) vs 𝔐 20 ʳζηλος 𝔓46BA vs 𝔐ℵ
21 ʿελθοντος μου Ꞓ (h.C) vs 𝔐 21 ᵀμε Ꞓ (h.C) vs 𝔐

1 Deut. 19:15

2 Προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ἀπὼν νῦν °γράφω τοῖς προημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι, **3** ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. **4** Καὶ γὰρ εἰ[1] ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ. Καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ʳζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς ὑμᾶς. **5** Ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε. Ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν °ἐστιν — εἰ μήτι[2] ἀδόκιμοί ἐστε? **6** Ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι.

Paul Prefers Not to Press His Authority

7 ʳΕὔχομαι δὲ πρὸς τὸν Θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ᾿ ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. **8** Οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ᾿ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. **9** Χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε. Τοῦτο °δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. **10** Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ˢἔδωκέ μοι ὁ Κύριοςˢ εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

Greetings and Benediction

11 Λοιπόν,[3] ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ Θεὸς τῆς

[1]4 ει **M**A, **TR** vs −M^{c}ℵ*B, **Cr**
[2]5 μητι **M**Ϲ (h.C), **TR Cr** vs +αρα M^c
[3]11 λοιπον **M**Ϲ (h.C), **TR Cr** vs το λοιπον M^c

2 °Ϲ (h.C) vs 𝔐 — 4 ʳζησομεν ℵBA vs 𝔐; (ζωμεν 𝔓^{46vid})
5 °𝔓^{46}B vs 𝔐ℵA — 7 ʳευχομεθα Ϲ (h.C) vs 𝔐
9 °Ϲ (h.C) vs 𝔐 — 10 ˢ3412 Ϲ (h.C) vs 𝔐

ἀγάπης καὶ[1] εἰρήνης ἔσται μεθ᾿ ὑμῶν. **12** Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι.[2]

13 Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου[3] Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. °Ἀμήν.

[1]11 και M^{pt}Ϲ (h.C), **TR Cr** vs +της M^{pt}
[2]12 αγιω φιληματι **M**ℵB, **TR Cr** vs φιληματι αγιω M^{c}𝔓^{46}A
[3]13 Κυριου **M**Ϲ (h.C), **TR Cr** vs +ημων M^r

13 °Ϲ (h.C) vs 𝔐

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

Paul Greets the Galatians with Grace

ΠΑΥΛΟΣ, ἀπόστολος (οὐκ ἀπ᾽ ἀνθρώπων οὐδὲ δι᾽
ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ ᾽Ιησοῦ Χριστοῦ, καὶ Θεοῦ Πατρὸς
τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν), 2 καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες
ἀδελφοί,
Ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας·
3 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ʃκαὶ Κυρίου
ἡμῶνʅ ᾽Ιησοῦ Χριστοῦ 4 τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ[1] τῶν
ἁμαρτιῶν ἡμῶν ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ʿἐνεστῶτος
αἰῶνοςʾ πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς
ἡμῶν, 5 ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ᾽Αμήν.

There Is Only One Gospel

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ
καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι °Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον,
7 ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς
καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.
8 ᾽Αλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγ-
γελίζεται ὑμῖν[2] παρ᾽ ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα
ἔστω. 9 ῾Ως προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις

In Galatians **Ϲ = 𝔓46ℵBAC**

[1]4 περι **M𝔓46ℵ*A** vs υπερ **B, TR Cr**
[2]8 ευαγγελιζεται υμιν M^{pt} vs ευαγγελιζηται υμιν M^{pt}, **TR** [**Cr**] vs υμιν ευαγγελιζηται **B** vs ευαγγελισηται **ℵ*** vs ευαγγελισηται υμιν **A**

---

3 ʃ312 **ℵA** vs **M𝔓46B**
4 ʿαιωνος του ενεστωτος **Ϲ** (**h.C**) vs **𝔐**
6 °𝔓46vid vs **𝔐ℵBA**, [**Cr**]

ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ᾽ ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.
10 ῎Αρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω, ἢ τὸν Θεόν? ῍Η ζητῶ
ἀνθρώποις ἀρέσκειν? Εἰ °γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον,
Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.

Paul's Call to Apostleship

11 Γνωρίζω ʳδὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ
εὐαγγελισθὲν ὑπ᾽ ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον.
12 Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε
ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι᾽ ἀποκαλύψεως ᾽Ιησοῦ[1] Χριστοῦ.
13 ᾽Ηκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ
᾽Ιουδαϊσμῷ, ὅτι καθ᾽ ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
Θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, 14 καὶ προέκοπτον ἐν τῷ
᾽Ιουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου,
περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου
παραδόσεων. 15 ῞Οτε δὲ εὐδόκησεν □ὁ Θεός,ˋ ὁ ἀφορίσας
με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος
αὐτοῦ, 16 ἀποκαλύψαι τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα
εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ
προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, 17 οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς
῾Ιεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ
ἀπῆλθον εἰς ᾽Αραβίαν καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.

Paul's Contacts at Jerusalem

18 ῎Επειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς ῾Ιεροσόλυμα
ἱστορῆσαι ʳΠέτρον, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας
δεκαπέντε. 19 ῞Ετερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον εἰ μὴ
᾽Ιάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου. 20 ῝Α δὲ γράφω ὑμῖν,
ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. 21 ῎Επειτα ἦλθον
εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. 22 ῎Ημην δὲ
ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς ᾽Ιουδαίας
ταῖς ἐν Χριστῷ. 23 Μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι "῾Ο

---

[1]12 Ιησου **MϹ** (**h.C**), **TR Cr** vs — M^{r}

---

10 °Ϲ (**h.C**) vs **𝔐** 11 ʳγαρ **B** vs **𝔐𝔓46ℵ*A**
15 □Ϲ 𝔓46B vs **𝔐ℵA**, [**Cr**] 18 ʳΚηφαν **Ϲ** (**h.C**) vs **𝔐**

διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἥν ποτε
ἐπόρθει." 24 Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν Θεόν.

Paul Defends His Gospel at Jerusalem

2 Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς
Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρναβᾶ, συμπαραλαβὼν καὶ
Τίτον. 2 Ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς
τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι, κατ᾽ ἰδίαν δὲ τοῖς
δοκοῦσι, μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. 3 Ἀλλ᾽ οὐδὲ
Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι· 4 διὰ
δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους — οἵτινες παρεισ-
ῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς ⸀καταδουλώσωνται — 5 οἷς
οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ
εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. 6 Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων
εἶναί τι — ὁποῖοί ποτε ἦσαν οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον
⸆Θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει — ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες
οὐδὲν προσανέθεντο, 7 ἀλλὰ τοὐναντίον, ἰδόντες ὅτι
πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος
τῆς περιτομῆς 8 (ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν
τῆς περιτομῆς, ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ[1] εἰς τὰ ἔθνη), 9 καὶ
γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς
καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ
καὶ Βαρναβᾷ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς[2] εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς
τὴν περιτομήν· 10 μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ
καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

Paul Resists a Return to the Law

11 Ὅτε δὲ ἦλθε ⸀Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσ-
ωπον αὐτῷ ἀντέστην ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. 12 Πρὸ
τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν

---

[1]8 και εμοι M^{pt}אB, TR Cr vs καμοι M^{pt}𝔓^{46}AC
[2]9 ημεις M^{pt}א*B, TR Cr vs +μεν M^{pt}AC

---

4 ⸀καταδουλωσουσιν Ɠ vs 𝔐; (καταδουλωσωσιν 𝔓^{46})
6 ⸆ο 𝔓^{46}אA, [Cr] vs MBC   11 ⸀Κηφας Ɠ (h.𝔓^{46}) vs 𝔐

συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν,
φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. 13 Καὶ συνυπεκρίθησαν
αὐτῷ °καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι ὥστε καὶ Βαρναβᾶς συναπήχ-
θη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. 14 Ἀλλ᾽ ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ
ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ
⸀1Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων, "Εἰ σύ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων,
ἐθνικῶς ⸂ζῇς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς,⸃ ⸀2τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις
Ἰουδαΐζειν? 15 Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν
ἁμαρτωλοί, 16 εἰδότες[1] ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ
ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς
εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ
πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ⸀διότι ⸉οὐ
δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου⸊ πᾶσα σάρξ. 17 Εἰ δὲ
ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ
ἁμαρτωλοί, ἆρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος? Μὴ γένοιτο!
18 Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην
ἐμαυτὸν ⸀συνίστημι. 19 Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ
ἀπέθανον ἵνα Θεῷ ζήσω. 20 Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ
οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν
πίστει ζῶ τῇ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ
παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. 21 Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν
τοῦ Θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς
δωρεὰν ἀπέθανεν."

Justification Is by Faith

3 Ὦ ἀνόητοι Γαλάται! Τίς ὑμᾶς ἐβάσκανε[2] ⸋τῇ ἀληθείᾳ
μὴ πείθεσθαι,⸌ οἷς κατ᾽ ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς
προεγράφη ἐν ὑμῖν[3] ἐσταυρωμένος? 2 Τοῦτο μόνον

---

[1]16 ειδοτες M^{pt}𝔓^{46}A, TR vs +δε M^{pt}אBC, [Cr] vs +ουν M^{pt}
[2]1 εβασκανε(ν) M^{pt}Ɠ (h.𝔓^{46}), TR Cr vs εβασκηνε(ν) M^{pt}
[3]1 εν υμιν M, TR vs −M^{c} Ɠ (h.𝔓^{46}), Cr

---

13 °𝔓^{46}B vs 𝔐אAC, [Cr]   14 ⸀1Κηφα Ɠ vs 𝔐
14 ⸂και ουχι Ιουδαικως ζης B (ουχ for ουχι א*AC) vs M; (ζης 𝔓^{46})
14 ⸀2πως Ɠ vs 𝔐   16 ⸀οτι Ɠ vs 𝔐C   16 ⸉3-512 Ɠ vs 𝔐
18 ⸀συνισταναω Ɠ vs 𝔐   1 ⸋ אBA vs 𝔐C

θέλω μαθεῖν ἀφ᾽ ὑμῶν· Ἐξ ἔργων νόμου τὸ Πνεῦμα
ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως? 3 Οὕτως ἀνόητοί ἐστε?
Ἐναρξάμενοι Πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε? 4 Τοσαῦτα
ἐπάθετε εἰκῆ? Εἴ γε καὶ εἰκῆ. 5 Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ
Πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ
ἀκοῆς πίστεως? 6 Καθὼς Ἀβραὰμ «ἐπίστευσε τῷ Θεῷ, καὶ
ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.» 7 Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ
πίστεως, οὗτοί ⸉εἰσιν υἱοὶ⸊ Ἀβραάμ. 8 Προϊδοῦσα δὲ ἡ
Γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ Θεός,
προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραὰμ ὅτι «Ἐνευλογηθήσονται ἐν
σοὶ πάντα τὰ ἔθνη.» 9 Ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται
σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ.

The Law Brings a Curse

10 Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσί·
γέγραπται γάρ, ⸆ «Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει °ἐν
πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι
αὐτά.» 11 Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ Θεῷ
δῆλον, ὅτι «Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.» 12 Ὁ δὲ νόμος
οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ᾽ «Ὁ ποιήσας αὐτὰ °ἄνθρωπος
ζήσεται ἐν αὐτοῖς.» 13 Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς
κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα,
⸂γέγραπται γάρ,⸃ «Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ
ξύλου» — 14 ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένη-
ται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πνεύματος
λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

The Promise to Abraham Is Changeless

15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· Ὅμως ἀνθρώπου
κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται.
16 Τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ

7 ⸉𝔭46ℵ*B vs 𝔐AC 10 ⸆οτι 𝔊 (τι 𝔭46) vs 𝔐
10 °𝔭46ℵ*B vs 𝔐AC 12 °𝔊 (A[vid]) vs 𝔐
13 ⸂οτι γεγραπται 𝔊 vs 𝔐ℵ

6 Gen. 15:6 8 Gen. 12:3; 18:18; 26:4; 28:14 10 Deut. 27:26
11 Hab. 2:4 12 Lev. 18:5 13 Deut. 21:23

σπέρματι αὐτοῦ. Οὐ λέγει, "Καὶ τοῖς σπέρμασιν," ὡς ἐπὶ
πολλῶν, ἀλλ᾽ ὡς ἐφ᾽ ἑνός, «Καὶ τῷ σπέρματί σου,» ὅς ἐστι
Χριστός. 17 Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ
τοῦ Θεοῦ □εἰς Χριστὸν⸌ ὁ μετὰ ⸉ἔτη τετρακόσια καὶ
τριάκοντα⸊ γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι
τὴν ἐπαγγελίαν. 18 Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ
ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι᾽ ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ
Θεός.

The Purpose of the Law

19 Τί οὖν ὁ νόμος? Τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη
ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι᾽
ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. 20 Ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν,
ὁ δὲ Θεὸς εἷς ἐστιν. 21 Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν
□τοῦ Θεοῦ⸌? Μὴ γένοιτο! Εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμε-
νος ζῳοποιῆσαι, ὄντως ⸂ἂν ἐκ νόμου ἦν⸃ ἡ δικαιοσύνη.
22 Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ Γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν
ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς
πιστεύουσι.
23 Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρου-
ρούμεθα, ⸀συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν
ἀποκαλυφθῆναι. 24 Ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν
γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν.
25 Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν
ἐσμεν.

Sons and Heirs

26 Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ. 27 Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε,
Χριστὸν ἐνεδύσασθε. 28 Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ
ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες

17 □𝔊 vs 𝔐 17 ⸉2-41 𝔊 vs M 21 □𝔭46B vs 𝔐ℵAC, [Cr]
21 ⸂2314 AC vs M; (2341 ℵ; εν νομω αν ην B; εν νομω ην αν 𝔭46)
23 ⸀συγκλειομενοι 𝔊 vs 𝔐C

16 Gen. 13:15; 24:7

γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **29** Εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ,
ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστὲ °καὶ κατ' ἐπαγγελίαν
κληρονόμοι.

Sons versus Slaves

4 Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός
ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὤν,
2 ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς
προθεσμίας τοῦ πατρός. **3** Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι,
ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ⸀ἦμεν δεδουλωμένοι. **4** Ὅτε δὲ
ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν
Υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον[1] ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον,
5 ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν
ἀπολάβωμεν. **6** Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ
Πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ⸀ὑμῶν, κρᾶζον,
"Ἀββὰ ὁ Πατήρ!" **7** Ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος ἀλλ' υἱός, εἰ
δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος ⸂Θεοῦ διὰ Χριστοῦ.⸃

Paul Fears for the Galatians' Spiritual Welfare

8 Ἀλλὰ τότε μέν, οὐκ εἰδότες Θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς
⸉μὴ φύσει⸊ οὖσι θεοῖς. **9** Νῦν δέ, γνόντες Θεόν, μᾶλλον δὲ
γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ
ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν
θέλετε? **10** Ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς
καὶ ἐνιαυτούς. **11** Φοβοῦμαι ὑμᾶς μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς
ὑμᾶς.

12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι
ὑμῶν. Οὐδέν με ἠδικήσατε. **13** Οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν
τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον. **14** Καὶ τὸν
πειρασμόν ⸀μου °τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε
οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς ἄγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς
Χριστὸν Ἰησοῦν. **15** ⸀Τίς οὖν °[1]ἦν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν?

[1]4 γενομενον M[pt]Є, TR Cr vs γεννωμενον M[pt]

29 °Є (h.𝔓[46]) vs 𝔐 3 ⸀ημεθα 𝔓[46]ℵ vs 𝔐 BAC
6 ⸀ημων Є vs 𝔐 7 ⸂δια Θεου Є vs 𝔐
8 ⸉Є vs M 14 ⸀υμων ℵ*BA vs 𝔐 𝔓[46]C*[vid]
14 °Є vs 𝔐 C*[vid] 15 ⸀που Є vs 𝔐 15 °[1]Є vs M

Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν
ἐξορύξαντες °[2]ἂν ἐδώκατέ μοι. **16** Ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν
γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν? **17** Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς·
ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.
18 Καλὸν δὲ °τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον
ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς. **19** ⸀[1]Τεκνία μου, οὓς πάλιν
ὠδίνω ⸀[2]ἄχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν! **20** Ἤθελον δὲ
παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι
ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

Sarah and Hagar: Two Covenants

21 Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον
οὐκ ἀκούετε? **22** Γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς
ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας.
23 Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ
δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας ⸂διὰ τῆς⸃ ἐπαγγελίας, **24** ἅτινά ἐστιν
ἀλληγορούμενα. Αὗται γάρ εἰσιν[1] δύο διαθῆκαι, μία μὲν ἀπὸ
Ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἁγάρ.
25 Τὸ ⸂γὰρ Ἁγὰρ⸃ Σινᾶ Ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ,
συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει ⸀δὲ μετὰ τῶν
τέκνων αὐτῆς. **26** Ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν,
ἥτις ἐστὶ μήτηρ °πάντων ἡμῶν. **27** Γέγραπται γάρ,

«Εὐφράνθητι, στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα·
Ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα·
Ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου
Μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.»

28 ⸀[1]Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα

[1]24 εισιν 𝔐 Є, Cr vs + αι ℵ*, TR

15 °[2]Є vs 𝔐 18 °Є (h.𝔓[46]) vs 𝔐
19 ⸀[1]τεκνα ℵ*B vs 𝔐 AC 19 ⸀[2]μεχρις ℵ*B vs 𝔐 AC
23 ⸂δι Є vs 𝔐 B 25 ⸂δε Αγαρ BA vs 𝔐; (γαρ ℵC; δε 𝔓[46])
25 ⸀γαρ Є vs M 26 °Є vs 𝔐 A 28 ⸀[1]υμεις 𝔓[46]B vs 𝔐 ℵAC

27 Is. 54:1

⸀2ἐσμέν. **29** ᾿Αλλ᾿ ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε τὸν κατὰ Πνεῦμα, οὕτω καὶ νῦν. **30** ᾿Αλλὰ τί λέγει ἡ Γραφή? «῎Εκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ ⸀κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ» τῆς ἐλευθέρας.

31 ⸀῎Αρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

Maintaining Christian Liberty

5 Τῇ ἐλευθερίᾳ ⸋οὖν ᾗ⸌ ⸂Χριστὸς ἡμᾶς⸃ ἠλευθέρωσε, στήκετε, ⸆ καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.

2 ῎Ιδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. **3** Μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. **4** Κατηργήθητε ἀπὸ °τοῦ Χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος ἐξεπέσετε.[1] **5** ῾Ημεῖς γὰρ Πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. **6** ᾿Εν γὰρ Χριστῷ ᾿Ιησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι᾿ ἀγάπης ἐνεργουμένη.

Resuming the Christian Race

7 ᾿Ετρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν[2] °τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι? **8** ῾Η πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. **9** Μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. **10** ᾿Εγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ⸀ἂν ᾖ. **11** ᾿Εγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι? ῎Αρα

[1]4 εξεπεσετε M^{pt} vs εξεπεσατε M^{pt}Ꞓ, TR Cr
[2]7 ενεκοψεν 𝔐 Ꞓ, Cr vs ανεκοψε TR

28 ⸀2εστε 𝔓^{46}B vs 𝔐אAC 30 ⸀κληρονομησει 𝔓^{46}אB vs MAC
31 ⸀διο אB vs 𝔐𝔓^{46}; (ημεις δε AC) 1 ⸋Ꞓ (h.𝔓^{46}) vs 𝔐
1 ⸂א*BA vs 𝔐C 1 ⸆ουν Ꞓ (h.𝔓^{46}) vs 𝔐 4 °Ꞓ vs 𝔐A
7 °א*BA vs 𝔐𝔓^{46}C, [Cr] 10 ⸀εαν Ꞓ vs 𝔐

30 Gen. 21:10

κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. **12** ῎Οφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς!

13 ῾Υμεῖς γὰρ ἐπ᾿ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. **14** ῾Ο γὰρ πᾶς νόμος[1] ἐν ἑνὶ λόγῳ ⸀πληροῦται, ἐν τῷ, «᾿Αγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.»[2] **15** Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ •ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

The Spirit and the Flesh

16 Λέγω δέ, Πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. **17** ῾Η γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ Πνεύματος, τὸ δὲ Πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός, ταῦτα ⸀1δὲ ⸂ἀντίκειται ἀλλήλοις,⸃ ἵνα μὴ ἃ ⸀2ἂν θέλητε, ταῦτα ποιῆτε. **18** Εἰ δὲ Πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον.

19 Φανερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστι· °μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, **20** εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις,[3] ⸀ζῆλοι, θυμοί, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, **21** φθόνοι, °1φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς °2καὶ προεῖπον ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.

22 ῾Ο δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις,

[1]14 νομος MꞒ, TR Cr vs λογος M^{c}
[2]14 σεαυτον M^{pt} Ꞓ, Cr vs εαυτον M^{pt}𝔓^{46}, TR
[3]20 ερεις M^{pt}C, TR vs ερις M^{pt}אBA, Cr

14 ⸀πεπληρωται Ꞓ vs 𝔐 15 •υπ 𝔓^{46}א*B vs 𝔐AC
17 ⸀1γαρ 𝔓^{46vid}א*B vs 𝔐AC 17 ⸂BAC vs 𝔐א
17 ⸀2εαν אA vs 𝔐B*; (−C*) 19 °Ꞓ (h.𝔓^{46}) vs 𝔐
20 ⸀ζηλος B vs 𝔐אC 21 °1𝔓^{46}אB vs 𝔐AC
21 °2𝔓^{46}א*B vs 𝔐AC

14 Lev. 19:18

23 •πραότης, ἐγκράτεια — κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι
νόμος. **24** Οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ ᵀ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν
τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.
25 Εἰ ζῶμεν Πνεύματι, Πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. **26** Μὴ
γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι,[1] ἀλλήλοις[2]
φθονοῦντες.

Bear and Share the Burdens

6 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι
παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν
τοιοῦτον ἐν πνεύματι •πραότητος, σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ
σὺ πειρασθῇς. **2** Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως
ʳἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. **3** Εἰ γὰρ δοκεῖ τις
εἶναί τι, μηδὲν ὤν, ˢἑαυτὸν φρεναπατᾷ.ˀ **4** Τὸ δὲ ἔργον
ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ
καύχημα ἕξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. **5** Ἕκαστος γὰρ τὸ
ἴδιον φορτίον βαστάσει.

Be Generous and Do Good

6 Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ
κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. **7** Μὴ πλανᾶσθε, Θεὸς οὐ
μυκτηρίζεται· ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ
θερίσει. **8** Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς
σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ Πνεῦμα ἐκ τοῦ
Πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. **9** Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες
μὴ ʳἐκκακῶμεν, καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν, μὴ ἐκλυόμενοι.
10 Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα[3] τὸ ἀγαθὸν
πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

---

[1]26 προκαλουμενοι M^{pt}Ɛ, TR Cr vs προσκαλουμενοι M^{pt}
[2]26 αλληλοις M^{pt}אAC, TR Cr vs αλληλους $M^{pt}\mathfrak{P}^{46}$B
[3]10 εργαζωμεθα M^{pt}אB*C, TR Cr vs εργαζομεθα M^{pt}A vs εργασωμεθα $\mathfrak{P}^{46}$

23 •πραυτης Ɛ vs $\mathfrak{M}$ 24 ᵀΙησου Ɛ, [Cr] vs $\mathfrak{M}\mathfrak{P}^{46}$
1 •πραυτητος $\mathfrak{P}^{46}$אB vs $\mathfrak{M}$AC
2 ʳαναπληρωσετε B vs $\mathfrak{M}$אAC; (αποπληρωσετε $\mathfrak{P}^{46}$)
3 ˢƐ vs $\mathfrak{M}$ 9 ʳεγκακωμεν א(B*) A vs $\mathfrak{M}$C

Glory Only in the Cross

11 Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί!
12 Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγ-
κάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα ʳμὴ τῷ σταυρῷ
τοῦ Χριστοῦˀ διώκωνται. **13** Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτετμημένοι[1]
αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς
περιτέμνεσθαι ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ[2] σαρκὶ καυχήσωνται.
14 Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται
κἀγὼ °τῷ κόσμῳ. **15** ʳἘν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτεˀ
περιτομή τι ʳἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.
16 Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ'
αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ.

Paul's Farewell of Grace

17 Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω, ἐγὼ γὰρ τὰ
στίγματα τοῦ ʳΚυρίου Ἰησοῦˀ ἐν τῷ σώματί μου
βαστάζω.
18 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ
πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν.

---

[1]13 περιτετμημενοι $M^{pt}\mathfrak{P}^{46}$B vs περιτεμνομενοι M^{pt}אAC, TR Cr
[2]13 υμετερα $\mathfrak{M}$Ɛ, Cr vs ημετερα TR

12 ʳ2-5 1 אAC vs $\mathfrak{M}$; (τω σταυρω του Χριστου Ιησου μη $\mathfrak{P}^{46}$B)
14 °Ɛ vs $\mathfrak{M}$ 15 ʳουτε γαρ $\mathfrak{P}^{46}$B vs $\mathfrak{M}$אAC
15 ʳεστιν Ɛ vs $\mathfrak{M}$ 17 ʳΙησου Ɛ vs $\mathfrak{M}$; (Κυριου Ιησου Χριστου א)

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

Paul Greets the Saints in Ephesus

ΠΑΥΛΟΣ, ἀπόστολος ⸂Ἰησοῦ Χριστοῦ⸃ διὰ θελήματος
Θεοῦ,
Τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν □ἐν Ἐφέσῳ⸌ καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ·
2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

To the Praise of His Glory

3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν
τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ, 4 καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν
αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ
ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ 5 προορίσας ἡμᾶς
εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν
εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, 6 εἰς ἔπαινον δόξης τῆς
χάριτος αὐτοῦ ⸀ἐν ᾗ⸋ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ,[1]
7 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ,
τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ ⸀τὸν πλοῦτον⸋ τῆς
χάριτος αὐτοῦ 8 ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ
καὶ φρονήσει 9 γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος
αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ

In Ephesians Є = 𝔓^{46}ℵBAC

[1]6 ηγαπημενω 𝔐Є (h.C), Cr vs αγαπημενω TR

1 ⸂𝔓^{46}B vs 𝔐ℵA 1 □𝔓^{46}ℵ*B* vs 𝔐A, [Cr]
6 ⸀ης Є (h.C) vs 𝔐 7 ⸀το πλουτος Є (h.C) vs 𝔐

10 εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνα-
κεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ[1] ἐπὶ[2] τοῖς
οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν αὐτῷ, 11 ἐν ᾧ καὶ
ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα
ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, 12 εἰς
τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον[3] δόξης αὐτοῦ τοὺς προηλπικότας
ἐν τῷ Χριστῷ· 13 ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς
ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ
πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ Πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας
τῷ Ἁγίῳ, 14 ⸀ὅς ἐστιν ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς
ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης
αὐτοῦ.

Paul Prays for the Ephesians' Spiritual Perception

15 Διὰ τοῦτο κἀγώ, ἀκούσας τὴν καθ᾽ ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ
Κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
16 οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνείαν °ὑμῶν
ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, 17 ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν
πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ,
18 πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας[4] °¹ὑμῶν
εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ
°²καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν
τοῖς ἁγίοις 19 καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως
αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ
κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ 20 ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ
ἐγείρας αὐτὸν ἐκ τῶν[5] νεκρῶν, καὶ ⸀ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ
ἐν τοῖς ἐπουρανίοις 21 ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας

---

[1]10 τα 𝔐Є (h.C), Cr vs + τε TR
[2]10 επι M^{pt}𝔓^{46}ℵ*B, Cr vs εν M^{pt}A, TR
[3]12 επαινον 𝔐ℵB, Cr vs + της A, TR
[4]18 καρδιας 𝔐Є (h.C), Cr vs διανοιας TR
[5]20 των M^{pt}𝔓^{46} vs − M^{pt}ℵBA, TR Cr

14 ⸀ο 𝔓^{46}BA vs Mℵ 16 °Є (h.C) vs 𝔐 18 °¹𝔓^{46}B vs 𝔐ℵA, [Cr]
18 °²Є (h.C) vs 𝔐 20 ⸀καθισας ℵBA vs 𝔐

καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος
ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ
μέλλοντι. 22 Καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ,
καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, 23 ἥτις
ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ[1] πάντα ἐν πᾶσι
πληρουμένου.

You Are Saved by Grace Through Faith

2 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς
ἁμαρτίαις ⸆, 2 ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν
αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας
τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς
υἱοῖς τῆς ἀπειθείας· 3 ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνε-
στράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν,
ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ
⸀ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί· 4 ὁ δὲ Θεός,
πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ
ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, 5 καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς
παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ Χριστῷ — χάριτί ἐστε
σεσῳσμένοι — 6 καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς
ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 7 ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς
αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις ⸄τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον⸅ τῆς
χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ᾽ ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
8 Τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσῳσμένοι διὰ °τῆς πίστεως· καὶ
τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον· 9 οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή
τις καυχήσηται. 10 Αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς οἷς προητοίμασεν ὁ
Θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

Brought Near by the Blood of Christ

11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ⸂ὑμεῖς ποτε⸃ τὰ ἔθνη ἐν σαρκί —
οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν

[1]23 τα 𝔐Ɛ (h.C), Cr vs —TR

1 ⸆υμων 𝔓46אB (εαυτων A*) vs M 3 ⸀ημεθα 𝔓46אB vs 𝔐A
7 ⸄το υπερβαλλον πλουτος 𝔓46BA vs 𝔐; (—verse א*)
8 °אB vs 𝔐A 11 ⸂Ɛ (h.C) vs 𝔐

σαρκὶ χειροποιήτου — 12 ὅτι ἦτε °ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ
χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ
καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες
καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. 13 Νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἵ
ποτε ὄντες μακρὰν ⸂ἐγγὺς ἐγενήθητε⸃ ἐν τῷ αἵματι τοῦ
Χριστοῦ.

Christ Is Our Peace and Cornerstone

14 Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ
ἀμφότερα ἓν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας,
15 τὴν ἔχθραν, ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν
ἐν δόγμασι καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ⸀ἑαυτῷ
εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, 16 καὶ ἀπο-
καταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ Θεῷ
διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. 17 Καὶ
ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν[1] τοῖς μακρὰν καὶ ⸆ τοῖς
ἐγγύς. 18 Ὅτι δι᾽ αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ
ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ Πνεύματι πρὸς τὸν Πατέρα. 19 Ἄρα οὖν
οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ ⸆ συμπολῖται τῶν
ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ, 20 ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ
τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος
ἀκρογωνιαίου ⸄αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ,⸅ 21 ἐν ᾧ πᾶσα[2]
οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ,
22 ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ
Θεοῦ ἐν Πνεύματι.

Revelation of the Mystery

3 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος, ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ
°Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν 2 — εἴ γε ἠκούσατε τὴν

[1]17 υμιν M^pt Ɛ (h.C), TR Cr vs ημιν M^pt
[2]21 πασα 𝔐א*B, Cr vs +η AC, TR

12 °אBA vs 𝔐𝔓46* 13 ⸂(𝔓46)אBA vs 𝔐
15 ⸀αυτω Ɛ (h.C) vs 𝔐 17 ⸆ειρηνην Ɛ (h.C) vs 𝔐
19 ⸆εστε Ɛ (h.𝔓46) vs 𝔐
20 ⸄αυτου Χριστου Ιησου BA vs 𝔐C; (του Χριστου א*)
1 °א* vs 𝔐Ɛ, [Cr]

οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς,
3 °ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ⌜ἐγνώρισέ μοι τὸ μυστήριον, καθὼς
προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, **4** πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες
νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, **5** ὃ
ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων,
ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ
προφήταις ἐν Πνεύματι,[2] **6** εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ
σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας °αὐτοῦ ἐν ⸀τῷ
Χριστῷ⸁ διὰ τοῦ εὐαγγελίου, **7** οὗ ⌜ἐγενόμην διάκονος κατὰ
τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ⸀τὴν δοθεῖσάν⸁ μοι κατὰ
τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

Purpose of the Mystery

8 Ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων[3] ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις
αὕτη, °ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι ⸀τὸν ἀνεξιχνίαστον
πλοῦτον⸁ τοῦ Χριστοῦ, **9** καὶ φωτίσαι °πάντας τίς ἡ
οἰκονομία[4] τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν
αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι ⸋διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ,⸌ **10** ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς
ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ
πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ, **11** κατὰ πρόθεσιν τῶν
αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν ⸆ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν,
12 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ °τὴν προσαγωγὴν ἐν
πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. **13** Διὸ αἰτοῦμαι μὴ
⌜ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶ δόξα
ὑμῶν.

[1]5 ο 𝔐Є, Cr vs +εν TR
[2]5 Πνευματι MЄ, TR Cr vs +Αγιω Mc
[3]8 παντων 𝔐Є, Cr vs +των TR
[4]9 οικονομια 𝔐Є, Cr vs κοινωνια TR

3 °𝔓46B vs 𝔐אAC, [Cr] 3 ⌜εγνωρισθη Є vs 𝔐
6 °Є vs 𝔐 6 ⸀Χριστω Ιησου Є vs 𝔐
7 ⌜εγενηθην Є vs 𝔐C 7 ⸀της δοθεισης Є vs 𝔐
8 °Є vs 𝔐 8 ⸀το ανεξιχνιαστον πλουτος Є vs 𝔐
9 °א*A vs 𝔐𝔓46BC, [Cr] 9 ⸋Є vs 𝔐 11 ⸆τω Є vs 𝔐א*
12 °Є vs 𝔐C 13 ⌜εγκακειν א (𝔓46) (B*) (A) vs 𝔐C

Appreciation of the Mystery

14 Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν
Πατέρα ⸋τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,⸌ **15** ἐξ οὗ πᾶσα
πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, **16** ἵνα ⌜δώῃ
ὑμῖν, κατὰ ⸀τὸν πλοῦτον⸁ τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει
κραταιωθῆναι διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω
ἄνθρωπον, **17** κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν
ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθε-
μελιωμένοι, **18** ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι
τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ ⸉βάθος καὶ ὕψος,⸊
19 γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην
τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ
Θεοῦ.
20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερ-
εκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν
δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, **21** αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ ⸆ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ
αἰῶνος τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Walk in Unity

4 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγώ, ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ, ἀξίως
περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, **2** μετὰ πάσης
ταπεινοφροσύνης καὶ •πραότητος, μετὰ μακροθυμίας,
ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, **3** σπουδάζοντες τηρεῖν
τὴν ἑνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης.
4 Ἓν σῶμα καὶ ἓν Πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ
ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· **5** εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν
βάπτισμα, **6** εἷς Θεὸς καὶ Πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ
διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν.[1]

[1]6 ημιν 𝔐 vs – Є, Cr vs υμιν TR

14 ⸋Є vs 𝔐 16 ⌜δω Є vs 𝔐 16 ⸀το πλουτος Є vs 𝔐
18 ⸉321 𝔓46BC vs 𝔐אA 21 ⸆και Є vs 𝔐
2 •πραυτητος אBC vs 𝔐A

Each Believer Has a Spiritual Gift

7 Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον
τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. 8 Διὸ λέγει,

«Ἀναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν
°Καὶ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις.»

9 Τὸ δὲ «Ἀνέβη,» τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη °¹πρῶτον
εἰς τὰ κατώτερα °²μέρη τῆς γῆς; 10 Ὁ καταβάς, αὐτός
ἐστι καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα
πληρώσῃ τὰ πάντα. 11 Καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν
ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς,
τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, 12 πρὸς τὸν
καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας εἰς οἰκοδομὴν
τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, 13 μέχρι καταντήσωμεν[1] οἱ
πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως
τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ
πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, 14 ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι,
κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς
διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ,
πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης, 15 ἀληθεύοντες δὲ ἐν
ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή,
⸀ὁ Χριστός,⸁ 16 ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ
συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ᾽
ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους, τὴν αὔξησιν τοῦ
σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

Put on the New Man

17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς
περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ °λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν
ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, 18 ⸀ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ,
ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν

[1]13 καταντησωμεν M^{pt}Ϭ, TR Cr vs καταντησομεν M^{pt}

8 °$\mathfrak{P}^{46}$ℵ*A vs 𝔐BC* 9 °¹Ϭ vs 𝔐B 9 °²$\mathfrak{P}^{46}$ vs 𝔐Ϭ, [Cr]
15 ⸀Χριστος Ϭ vs 𝔐 (του Χριστου $\mathfrak{P}^{46}$) 17 °Ϭ (h.C) vs 𝔐
18 ⸀εσκοτωμενοι Ϭ (h.C) vs 𝔐

8 Ps. 68:18

ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας
αὐτῶν, 19 οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ
ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ.
20 Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, 21 εἴ γε
αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς ἐστιν
ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, 22 ἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ τὴν
προτέραν ἀναστροφήν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν
φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης,
23 ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, 24 καὶ
ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ Θεὸν
κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

Do Not Grieve the Spirit of God

25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, «λαλεῖτε ἀλήθειαν
ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ,» ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων
μέλη. 26 «Ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε»· ὁ ἥλιος μὴ ἐπι-
δυέτω ἐπὶ °τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, 27 μηδὲ[1] δίδοτε τόπον
τῷ διαβόλῳ. 28 Ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ
κοπιάτω, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν,[2] ἵνα ἔχῃ
μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. 29 Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ
τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ᾽ εἴ τις ἀγαθὸς
πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσι.
30 Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ
ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. 31 Πᾶσα πικρία
καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ᾽
ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ. 32 Γίνεσθε °δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί,
εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἐν
Χριστῷ ἐχαρίσατο ἡμῖν.[3]

[1]27 μηδε 𝔐Ϭ (h.C), Cr vs μητε TR
[2]28 το αγαθον ταις χερσιν M^{pt}, TR vs το αγαθον ταις ιδιαις χερσιν M^{pt} vs ταις ιδιαις χερσιν το αγαθον ℵ*A, [Cr] vs ταις χερσιν το αγαθον $\mathfrak{P}^{46}$B
[3]32 ημιν MB vs υμιν $\mathfrak{P}^{46}$ℵA, TR Cr

26 °ℵ*BA vs 𝔐, [Cr] 32 °$\mathfrak{P}^{46}$B vs 𝔐ℵA, [Cr]

25 Zech. 8:16 26 Ps. 4:4

Walk in Love

5 Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά,
2 καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς
ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν
προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας.
3 Πορνεία δὲ καὶ ⸂πᾶσα ἀκαθαρσία⸃ ἢ πλεονεξία μηδὲ
ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, 4 καὶ αἰσχρότης
καὶ μωρολογία ἢ εὐτραπελία, ⸉τὰ οὐκ ἀνήκοντα,⸊ ἀλλὰ
μᾶλλον εὐχαριστία. 5 Τοῦτο γὰρ ⸀[1]ἔστε γινώσκοντες ὅτι
πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ⸀[2]ὅς ἐστιν
εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. 6 Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις,
διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς
ἀπειθείας. 7 Μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. 8 Ἦτε
γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ.

Walk in Light

Ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε — 9 ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ
⸀Πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ
ἀληθείᾳ — 10 δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ.
11 Καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ
σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. 12 Τὰ γὰρ κρυφῇ
γινόμενα ὑπ᾽ αὐτῶν αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν. 13 Τὰ δὲ
πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται, πᾶν γὰρ
τὸ φανερούμενον φῶς ἐστι. 14 Διὸ λέγει,

"Ἔγειρε[1], ὁ καθεύδων,
Καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν,
Καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός."

Walk in Wisdom

15 Βλέπετε οὖν ⸂πῶς ἀκριβῶς⸃ περιπατεῖτε, μὴ ὡς
ἄσοφοι, ἀλλ᾽ ὡς σοφοί, 16 ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι

[1]14 εγειρε 𝔐Є (h.C), Cr vs εγειραι TR

3 ⸂Є (h.C) vs 𝔐 4 ⸉α ουκ ανηκεν Є (h.C) vs 𝔐
5 ⸀[1]ιστε Є (h.C) vs M 5 ⸀[2]ο 𝔓[46]ℵB vs 𝔐A
9 ⸀φωτος ℵBA vs 𝔐𝔓[46] 15 ⸂𝔓[46]ℵ*B vs 𝔐A

αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι. 17 Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες,
ἀλλὰ ⸀συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. 18 Καὶ μὴ
μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν
Πνεύματι, 19 λαλοῦντες ἑαυτοῖς ⸆ ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ
ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες °ἐν τῇ καρδίᾳ
ὑμῶν τῷ Κυρίῳ, 20 εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων
ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεῷ καὶ
Πατρί, 21 ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Θεοῦ.[1]

Husbands and Wives Depict Christ and the Church

22 Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν °ὑποτάσσεσθε, ὡς
τῷ Κυρίῳ, 23 ὅτι[2] ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ
Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, ⸉καὶ αὐτός ἐστι⸊ Σωτὴρ
τοῦ σώματος. 24 Ἀλλ᾽ ⸀ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται
τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς °ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν
παντί.
25 Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας °ἑαυτῶν, καθὼς
καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν
παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, 26 ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθαρίσας
τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, 27 ἵνα παραστήσῃ
⸀αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ
ῥυτίδα ἤ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ᾽ ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος.
28 Οὕτως ⸉ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες⸊ ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν
γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. Ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ
γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. 29 Οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ
σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ᾽ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς
καὶ ὁ ⸀Κύριος τὴν ἐκκλησίαν. 30 Ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ

[1]21 Θεου M[pt], TR vs Χριστου M[pt]Є (h.C), Cr
[2]23 οτι 𝔐Є (h.C), Cr vs + ο TR

17 ⸀συνιετε Є (h.C) vs 𝔐 19 ⸆εν 𝔓[46]B vs 𝔐ℵA
19 °𝔓[46]ℵ*B vs 𝔐A 22 °𝔓[46]B vs 𝔐 (υποτασσεσθωσαν ℵA)
23 ⸉αυτος Є (h.C) vs 𝔐 24 ⸀ως ℵA vs 𝔐; (−B; οτι 𝔓[46])
24 °𝔓[46]ℵB vs 𝔐A 25 °ℵBA vs 𝔐 27 ⸀αυτος Є (h.C) vs 𝔐
28 ⸉οφειλουσιν κατ οι ανδρες 𝔓[46]B, [Cr] vs 𝔐ℵ; (και οι ανδρες
οφειλουσιν A) 29 ⸀Χριστος Є (h.C) vs M

σώματος αὐτοῦ, □ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων
αὐτοῦ.ˋ 31 «Ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος °¹τὸν
πατέρα °²αὐτοῦ καὶ °³τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται
πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα
μίαν.» 32 Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς
Χριστὸν καὶ εἰς[1] τὴν ἐκκλησίαν. 33 Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ᾽
ἕνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς
ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

Filial Honor and Fatherly Nurture

6 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν □ἐν Κυρίῳ,ˋ
τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. 2 «Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ
τὴν μητέρα,» ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, 3 «ἵνα
εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.» 4 Καὶ οἱ
πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ᾽ ἐκτρέφετε
αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου.

Servants, Masters, and the Master

5 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς ⸉κυρίοις κατὰ σάρκα⸊ μετὰ
φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἁπλότητι τῆς[2] καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ
Χριστῷ, 6 μὴ κατ᾽ ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι,
ἀλλ᾽ ὡς δοῦλοι °τοῦ Χριστοῦ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ
Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, 7 μετ᾽ εὐνοίας δουλεύοντες ὡς[3] τῷ Κυρίῳ
καὶ οὐκ ἀνθρώποις, 8 εἰδότες ὅτι ἐάν τι ἕκαστος ποιήσῃ[4]
ἀγαθόν, τοῦτο ⸀κομιεῖται παρὰ °τοῦ Κυρίου, εἴτε δοῦλος
εἴτε ἐλεύθερος.

[1]32 εις M𝔓46ℵA, TR Cr vs – M^c B
[2]5 της M𝔓46BA, TR Cr vs – M^cℵ
[3]7 ως M^ptℵBA, Cr vs – M^pt, TR
[4]8 εαν τι εκαστος ποιηση M vs εκαστος ο εαν ποιηση A vs ο εαν τι εκαστος ποιηση TR vs εαν ποιηση εκαστος ℵ* vs εκαστος εαν τι ποιηση B, Cr

30 □Ͼ (h.C) vs 𝔐 31 °¹ ³B vs 𝔐𝔓46ℵA, [Cr]
31 °²𝔓46ℵ*B vs 𝔐A 1 □B vs 𝔐𝔓46ℵA, [Cr]
5 ⸉231 ℵBA vs 𝔐𝔓46 6 °ℵBA vs 𝔐
8 ⸀κομισεται Ͼ (h.C) vs 𝔐 8 °Ͼ (h.C) vs M

31 Gen. 2:24 2, 3 Ex. 20:12; Deut. 5:16

9 Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες
τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ ⸂ὑμῶν αὐτῶν⸃ ὁ Κύριός ἐστιν
ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστι παρ᾽ αὐτῷ.

Put on the Panoply of God

10 ⸂¹Τὸ λοιπόν,⸃ ⸂²ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε⸃ ἐν Κυρίῳ
καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. 11 Ἐνδύσασθε τὴν
πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς
τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου. 12 Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη
πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς
ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους □τοῦ
αἰῶνοςˋ τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς
ἐπουρανίοις. 13 Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ
Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ,
καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι. 14 Στῆτε οὖν
περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ
ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, 15 καὶ
ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου
τῆς εἰρήνης, 16 ⸀ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς
πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ
°τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· 17 καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ
σωτηρίου δέξασθαι[1], καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, ὅ
ἐστι ῥῆμα Θεοῦ, 18 διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως
προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν Πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ
°τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει
περὶ πάντων τῶν ἁγίων, 19 καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ[2]
λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι
τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου 20 ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν
ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

[1]17 δεξασθαι 𝔐A vs δεξασθε 𝔓46ℵB, TR Cr
[2]19 μοι δοθη 𝔐BA, Cr vs δοθη μοι ℵ* vs μοι δοθειη TR

9 ⸂αυτων και υμων 𝔓46BA (εαυτων for αυτων ℵ*) vs 𝔐
10 ⸂¹του λοιπου Ͼ (h.C) vs 𝔐
10 ⸂²ενδυναμουσθε ℵ* (δυναμουσθε 𝔓46B) vs 𝔐 (ενδυναμουσθε αδελφοι A) 12 □Ͼ (h.C) vs 𝔐
16 ⸀εν 𝔓46ℵB vs 𝔐A 16 °𝔓46B vs 𝔐ℵA, [Cr]
18 °ℵBA vs 𝔐

Paul's Greeting of Grace

21 Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ᾽ ἐμέ, τί πράσσω,
πάντα ⸉ὑμῖν γνωρίσει⸊ Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ
πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ, 22 ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς
αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς
καρδίας ὑμῶν.
23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ
Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 24 Ἡ χάρις μετὰ
πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν
ἐν ἀφθαρσίᾳ. °Ἀμήν.

---

21 ⸉$\mathfrak{p}^{46}$ℵB vs 𝔐A 24 °Ɛ (h.C) vs 𝔐

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

Paul Greets the Saints in Philippi

ΑΥΛΟΣ καὶ Τιμόθεος, δοῦλοι ⸉Ἰησοῦ Χριστοῦ,⸊
Πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν
Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις·
2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Paul Thanks and Praises God for the Philippians

3 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν,
4 πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ
χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, 5 ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς
τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ ᵀπρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν,
6 πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον
ἀγαθὸν ἐπιτελέσει •ἄχρις ἡμέρας Χριστοῦ Ἰησοῦ·[1] 7 καθώς
ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ
ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν[2]
τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγκοινωνούς
μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. 8 Μάρτυς γάρ μού
°ἐστιν ὁ Θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις
⸉Ἰησοῦ Χριστοῦ.⸊ 9 Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη
ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ
πάσῃ αἰσθήσει, 10 εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα,

In Philippians Ɛ = $\mathfrak{p}^{46}$ℵBAC

[1]6 Χριστου Ιησου $M^{pt}\mathfrak{p}^{46}$B, Cr vs Ιησου Χριστου M^{pt}ℵA, TR
[2]7 εν 𝔐$\mathfrak{p}^{46}$ℵB, Cr vs — A, TR

---

1 ⸉ℵB vs 𝔐 5 ᵀτης Ɛ (h.C) vs 𝔐 6 •αχρι Ɛ (h.C) vs 𝔐
8 °$\mathfrak{p}^{46}$ℵ*B vs 𝔐A 8 ⸉Ɛ (h.C) vs 𝔐

ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ,
11 πεπληρωμένοι ⸀[1]καρπῶν δικαιοσύνης ⸀[2]τῶν διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ.

Christ Is Being Preached

12 Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ᾽ ἐμὲ
μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, **13** ὥστε
τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ
πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι, **14** καὶ τοὺς πλείονας
τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου,
περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν. **15** Τινὲς
μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι᾽ εὐδοκίαν τὸν
Χριστὸν κηρύσσουσιν· **16** οἱ μὲν ⸂ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν
καταγγέλλουσιν, οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν ⸀ἐπιφέρειν
τοῖς δεσμοῖς μου, **17** οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς
ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι.⸃ **18** Τί γάρ? Πλὴν ⸆
παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς κατ-
αγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι.

To Live Is Christ

19 Οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ
τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ Πνεύματος Ἰησοῦ
Χριστοῦ, **20** κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου
ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ᾽ ἐν πάσῃ παρρησίᾳ, ὡς
πάντοτε, καὶ νῦν, μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί
μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. **21** Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν
Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. **22** Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί,
τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου· καὶ τί αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω.
23 Συνέχομαι δὲ[1] ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ
ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ ⸆μᾶλλον κρεῖσσον.

---

[1]23 δε 𝔐Є (h.C), Cr vs γαρ TR

---

11 ⸀[1]καρπον Є (h.C) vs M 11 ⸀[2]τον $\mathfrak{p}^{46}$ℵA vs M; (− B)
16-17 ⸂16-24 14 15 1-13 ℵBA vs 𝔐
16 ⸀εγειρειν ℵBA vs 𝔐 18 ⸆οτι Є (h.C) vs 𝔐
23 ⸆γαρ Є, [Cr] vs 𝔐ℵ*

24 Τὸ δὲ ἐπιμένειν °ἐν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι᾽ ὑμᾶς.
25 Καὶ τοῦτο πεποιθώς, οἶδα ὅτι μενῶ καὶ ⸀συμπαραμενῶ
πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως,
26 ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν
ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

Striving and Suffering for Christ

27 Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πο-
λιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπών,
⸀ἀκούσω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ
ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, **28** καὶ μὴ
πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἥτις ⸉αὐτοῖς
μέν ἐστιν⸊ ἔνδειξις ἀπωλείας, ⸀ὑμῖν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο
ἀπὸ Θεοῦ. **29** Ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ
μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ
πάσχειν, **30** τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε[1] ἐν ἐμοὶ
καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

Unity Through Humility

2 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον
ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία Πνεύματος, εἴ τις[2] σπλάγχνα
καὶ οἰκτιρμοί, **2** πληρώσατέ μου τὴν χαράν, ἵνα τὸ αὐτὸ
φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἓν
φρονοῦντες, **3** μηδὲν •κατὰ ἐριθείαν ⸀ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ
τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας
ἑαυτῶν. **4** Μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος ⸀[1]σκοπεῖτε, ἀλλὰ °καὶ
τὰ[3] ἑτέρων ⸀[2]ἕκαστος.

---

[1]30 ειδετε M^{vid}Є, Cr vs ιδετε TR
[2]1 τις 𝔐Є, Cr vs τινα TR
[3]4 τα M^{pt}Є, TR Cr vs το M^{pt}

---

24 °ℵAC vs M$\mathfrak{p}^{46}$B, [Cr] 25 ⸀παραμενω Є vs 𝔐
27 ⸀ακουω $\mathfrak{p}^{46}$ℵ*B vs 𝔐AC 28 ⸉εστιν αυτοις Є (h.$\mathfrak{p}^{46}$) vs 𝔐
28 ⸀υμων ℵBA vs M; (ημιν C*) 3 • κατ ℵBC vs 𝔐$\mathfrak{p}^{46}$A
3 ⸀μηδε κατα Є (−κατα $\mathfrak{p}^{46}$) vs 𝔐 4 ⸀[1]σκοπουντες Є vs 𝔐
4 °D* vs 𝔐Є, [Cr] 4 ⸀[2]εκαστοι Є (h.C) vs 𝔐

The Example of the Humbled and Exalted Christ

5 Τοῦτο °γὰρ ⸀φρονείσθω ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
6 ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ
εἶναι ἴσα Θεῷ, **7** ἀλλ᾿ ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου
λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος. **8** Καὶ σχήματι
εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος
ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. **9** Διὸ καὶ ὁ
Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ⸆ ὄνομα τὸ
ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, **10** ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ
κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, **11** καὶ
πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται[1] ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς
εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός.

Holding Fast the Word of Life

12 Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε,
μὴ ὡς[2] ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον
ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν
σωτηρίαν κατεργάζεσθε, **13** °ὁ Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν
ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.
14 Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν[3] καὶ διαλογισμῶν,
15 ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ ⸀ἀμώ-
μητα ⸂ἐν μέσῳ⸃ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν
οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, **16** λόγον ζωῆς ἐπ-
έχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς
κενὸν ἔδραμον οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. **17** Ἀλλ᾿ εἰ καὶ
σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν,
χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. **18** Τὸ •δ᾿ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς
χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

---

[1]11 εξομολογησηται Mpt 𝔓46אB, TR Cr vs εξομολογησεται Mpt AC
[2]12 ως MƐ, TR Cr vs − McB
[3]14 γογγυσμων MƐ (𝔓46vid), TR Cr vs οργης Mc

---

5 °Ɛ vs 𝔐 𝔓46 5 ⸀φρονειτε Ɛ vs 𝔐 9 ⸆το Ɛ vs 𝔐
13 °Ɛ (h.𝔓46) vs 𝔐 15 ⸀αμωμα Ɛ vs 𝔐
15 ⸂μεσον Ɛ vs 𝔐vid 18 •δε 𝔓46אB vs 𝔐 AC

Paul Commends Timothy

19 Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι
ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. **20** Οὐδένα
γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει.
21 Οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ[1] ⸉Χριστοῦ
Ἰησοῦ.⸊ **22** Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ
τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. **23** Τοῦτον
μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν •ἀπίδω τὰ περὶ ἐμέ,
ἐξαυτῆς. **24** Πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως
ἐλεύσομαι.

Paul Praises Epaphroditus

25 Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον, τὸν ἀδελφὸν
καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον
καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς,
26 ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ[2] ἀδημονῶν διότι
ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησε. **27** Καὶ γὰρ ἠσθένησε παραπλή-
σιον θανάτῳ, ἀλλ᾿ ὁ Θεὸς ⸉αὐτὸν ἠλέησεν,⸊ οὐκ αὐτὸν
δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην[3] σχῶ.
28 Σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν
πάλιν χαρῆτε, κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ. **29** Προσδέχεσθε οὖν
αὐτὸν ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους
ἐντίμους ἔχετε, **30** ὅτι διὰ τὸ ἔργον ⸂τοῦ Χριστοῦ⸃ μέχρι
θανάτου ἤγγισε, ⸀παραβουλευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα
ἀναπληρώσῃ[4] τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

---

[1]21 τα MƐ, Cr vs + του Mc, TR
[2]26 και Mpt 𝔓46B, TR Cr vs ιδειν και Mpt א*AC
[3]27 λυπην 𝔐Ɛ (h.𝔓46), Cr vs λυπη TR
[4]30 αναπληρωση M𝔓46AC, TR Cr vs πληρωση MrB vs αναπληρω-
σει א

---

21 ⸉Ɛ vs 𝔐 B 23 •αφιδω Ɛ vs 𝔐 C 27 ⸉Ɛ (h.𝔓46) vs 𝔐
30 ⸂Χριστου 𝔓46B vs M; (Κυριου אA; − C)
30 ⸀παραβολευσαμενος Ɛ vs 𝔐 C

True Circumcision and False

3 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ. Τὰ αὐτὰ
γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ τὸ[1] ἀσφα-
λές. 2 Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας,
βλέπετε τὴν κατατομήν! 3 Ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ
Πνεύματι Θεοῦ[2] λατρεύοντες καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, 4 καίπερ ἐγὼ ἔχων
πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί.

That I May Know Him

Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον·
5 περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμίν,
Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, 6 κατὰ
⸀ζῆλον διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν
νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. 7 °Ἀλλ᾽ ἅτινα ἦν μοι κέρδη,
ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. 8 Ἀλλὰ μενοῦν[3] καὶ
ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως
Χριστοῦ Ἰησοῦ[4] τοῦ Κυρίου μου, δι᾽ ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην,
καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα °εἶναι ἵνα Χριστὸν κερδήσω 9 καὶ
εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου,
ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ Θεοῦ δικαιοσύνην
ἐπὶ τῇ πίστει· 10 τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς
ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ °¹τὴν κοινωνίαν °²τῶν παθημάτων
αὐτοῦ, ⸀συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, 11 εἴ πως
καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν ⸀τῶν νεκρῶν.

---

[1]1 το M^{pt} vs – M^{pt} Ϲ (A^{*vid}), TR Cr
[2]3 Θεου $\mathfrak{M}$ Ϲ, Cr vs Θεω TR vs – $\mathfrak{p}^{46}$
[3]8 μενουν M B vs μενουνγε $\mathfrak{p}^{46}$ ℵ A, TR Cr
[4]8 Χριστου Ιησου M $\mathfrak{p}^{46}$ ℵ B, TR Cr vs Ιησου Χριστου M^{c} A

---

6 ⸀ζηλος Ϲ (h.C) vs $\mathfrak{M}$ 7 ° $\mathfrak{p}^{46}$ ℵ* A vs $\mathfrak{M}$ (B), [Cr]
8 ° ℵ* B vs $\mathfrak{M}$ A 10 °¹ Ϲ (h.C) vs $\mathfrak{M}$ 10 °² $\mathfrak{p}^{46}$ ℵ* B vs $\mathfrak{M}$ A, [Cr]
10 ⸀συμμορφιζομενος (ℵ*) A (συμορφιζομενος B*) vs $\mathfrak{M}$; (– συμ-
μορφουμενος τω θανατω αυτου $\mathfrak{p}^{46}$)
11 ⸀την εκ Ϲ (h.C) vs $\mathfrak{M}$

Pressing On Toward the Goal

12 Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, διώκω δὲ εἰ
καὶ καταλάβω ἐφ᾽ ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ °¹τοῦ Χριστοῦ
°²Ἰησοῦ. 13 Ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν οὐ[1] λογίζομαι κατει-
ληφέναι· ἓν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς
δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, 14 κατὰ σκοπὸν διώκω ⸀ἐπὶ
τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
15 Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως
φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. 16 Πλὴν εἰς ὃ
ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν □κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν.\

Our Citizenship Is in Heaven

17 Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς
οὕτω περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. 18 Πολλοὶ
γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ
κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ,
19 ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν
τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. 20 Ἡμῶν
γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ Σωτῆρα
ἀπεκδεχόμεθα, Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, 21 ὃς μετα-
σχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν □εἰς τὸ
γενέσθαι αὐτὸ\ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ,
κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι
ἑαυτῷ[2] τὰ πάντα.

4 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ
καὶ στέφανός μου, οὕτω στήκετε ἐν Κυρίῳ, ἀγαπητοί.

---

[1]13 ου M^{pt} $\mathfrak{p}^{46}$ B, TR Cr vs ουπω M^{pt} ℵ A
[2]21 εαυτω M^{pt}, TR vs αυτω M^{pt} ℵ* B A, Cr

---

12 °¹ Ϲ (h.C) vs M 12 °² B vs $\mathfrak{M}$ $\mathfrak{p}^{46}$ ℵ A, [Cr]
14 ⸀εις Ϲ (h.C) vs $\mathfrak{M}$
16 □ Ϲ (h.C) vs $\mathfrak{M}$ 21 □ ℵ B A vs $\mathfrak{M}$

Be United, Joyful and in Prayer

2 Εὐοδίαν[1] παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ
φρονεῖν ἐν Κυρίῳ. **3** Ναί,[2] ἐρωτῶ καὶ σέ, ⸂σύζυγε γνήσιε,⸃
συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν
μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν
τὰ ὀνόματα ἐν Βίβλῳ Ζωῆς.

4 Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε. Πάλιν ἐρῶ, χαίρετε! **5** Τὸ
ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. Ὁ Κύριος
ἐγγύς. **6** Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ᾿ ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ
τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω
πρὸς τὸν Θεόν. **7** Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα
πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα
ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Think on These Things

8 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα
δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα — εἴ τις
ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος — ταῦτα λογίζεσθε. **9** Ἃ καὶ
ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί,
ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ᾿ ὑμῶν.

Paul Is Thankful for the Philippians' Generosity

10 Ἐχάρην δὲ ἐν Κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ
ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν, ἐφ᾿ ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε,
ἠκαιρεῖσθε δέ. **11** Οὐχ ὅτι καθ᾿ ὑστέρησιν λέγω, ἐγὼ
γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι. **12** Οἶδα καὶ[3]
ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν. Ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι
μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ
ὑστερεῖσθαι. **13** Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με
°Χριστῷ. **14** Πλὴν[4] καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές
μου τῇ θλίψει.

---

[1]2 Ευοδιαν **M**אBA, Cr vs Ευωδιαν TR
[2]3 ναι 𝔐Ϲ (h.C), Cr vs και TR
[3]12 και 𝔐Ϲ (h.C), Cr vs δε TR
[4]14 πληv **M**אBA, TR Cr vs + και υμεις M^c

---

3 ⸉א*B ($\mathfrak{p}^{46}$) (A) vs **M** 13 °א*BA vs 𝔐

15 Οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ
εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι
ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως εἰ μὴ
ὑμεῖς μόνοι. **16** Ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς
τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε. **17** Οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα,
ἀλλ᾿ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον
ὑμῶν. **18** Ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω. Πεπλήρωμαι,
δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ᾿ ὑμῶν, ὀσμὴν
εὐωδίας, θυσίαν δεκτήν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ. **19** Ὁ δὲ Θεός
μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ ⸀τὸν πλοῦτον⸌
αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **20** Τῷ δὲ Θεῷ καὶ Πατρὶ
ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Paul's Greeting of Grace

21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. **22** Ἀσπάζονται
ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

23 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου[1] Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ ⸀πάντων
ὑμῶν. °Ἀμήν.

---

[1]23 Κυριου M^{pt}אBA, Cr vs +ημων $M^{pt}\mathfrak{p}^{46}$, TR

---

19 ⸀το πλουτος Ϲ (h.C) vs 𝔐 23 ⸀του πνευματος Ϲ (h.C) vs 𝔐
23 °B vs 𝔐 $\mathfrak{p}^{46}$אA

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ

Paul Greets His Brethren in Christ

ΠΑΥΛΟΣ, ἀπόστολος ⸉Ἰησοῦ Χριστοῦ⸊ διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός,

2 Τοῖς ἐν •Κολασσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ·

Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν ⸋καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.⸌

He Thanks God for Their Faith in Christ

3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ °καὶ Πατρὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, 4 ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ⸀τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, 5 διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου 6 τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ, °καί ἐστι καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον,[1] καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· 7 καθὼς °καὶ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, 8 ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν Πνεύματι.

In Colossians $\mathfrak{C}$ = $\mathfrak{p}^{46}$ℵBAC

[1]6 και αυξανομενον $M^{pt}\mathfrak{C}$, Cr vs − M^{pt}, TR

---

1 ⸉$\mathfrak{C}$ (h.C) vs $\mathfrak{M}$ 2 •Κολοσσαις ℵB vs $\mathfrak{M}$ 2 ⸋B vs MℵAC
3 °BC* vs $\mathfrak{M}$ℵA 4 ⸀ην εχετε ℵAC vs M; (− B) 6 °$\mathfrak{C}$ vs $\mathfrak{M}$
7 °$\mathfrak{C}$ vs $\mathfrak{M}$

Christ Preeminent

9 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, 10 περιπατῆσαι °ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκείαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι ⸂εἰς τὴν ἐπίγνωσιν⸃ τοῦ Θεοῦ, 11 ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς, 12 εὐχαριστοῦντες τῷ[1] Πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ⸀ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, 13 ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, 14 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν,[2] τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· 15 ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, 16 ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, °¹τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ °²τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται, 17 καὶ αὐτός ἐστι πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε. 18 Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας· ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, 19 ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ Πλήρωμα κατοικῆσαι, 20 καὶ δι᾽ αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι᾽ αὐτοῦ,[3] εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐπὶ[4] τοῖς οὐρανοῖς.

Reconciled Through Christ

21 Καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ

---

[1]12 τω $M^{pt}\mathfrak{C}$, TR Cr vs + Θεω και M^{pt} vs + Θεω ℵ
[2]14 απολυτρωσιν $M^{pt}\mathfrak{C}$ (h.$\mathfrak{p}^{46}$), Cr vs + δια του αιματος αυτου M^{pt}, TR
[3]20 δι αυτου M$\mathfrak{C}$, TR [Cr] vs − M^{c}B
[4]20 επι M^{pt} vs εν $M^{pt}\mathfrak{C}$, TR Cr

---

10 °$\mathfrak{C}$ vs $\mathfrak{M}$ 10 ⸂τη επιγνωσει $\mathfrak{C}$ vs $\mathfrak{M}$
12 ⸀υμας ℵB vs $\mathfrak{M}$AC 16 °¹ ²$\mathfrak{p}^{46}$ℵ*B vs $\mathfrak{M}$AC

ἀποκατήλλαξεν **22** ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ
τοῦ θανάτου,[1] παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ
ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, **23** εἴ γε ἐπιμένετε τῇ
πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι
ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ
κηρυχθέντος ἐν πάσῃ °τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ
ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

Paul's Sacrificial Service for Christ

24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασι[2] ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀντ-
αναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν
τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία,
25 ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ
Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ, **26** τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν
αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν — ⸀νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς
ἁγίοις αὐτοῦ, **27** οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι τί τὸ[3]
πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν,
⸀ὅς ἐστι Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης· **28** ὃν ἡμεῖς
καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ
διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα
παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον[4] τέλειον ἐν Χριστῷ
°Ἰησοῦ· **29** εἰς ὃ καὶ κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν
ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

2 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ⸀[1]περὶ
ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ⸀[2]ἑωράκασι τὸ
πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, **2** ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι
αὐτῶν, ⸀συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς ⸂πάντα

[1]22 θανατου M[pt]𝔓[46vid]BC, TR Cr vs + αυτου M[pt]ℵA
[2]24 παθημασι 𝔐Є (h.𝔓[46]), Cr vs + μου, TR
[3]27 τι το M𝔓[46]BA, Cr vs τις ο ℵC, TR
[4]28 παντα ανθρωπον MЄ, TR Cr vs − M[c]

23 °Є vs 𝔐 26 ⸀νυν ℵBC vs 𝔐A 27 ⸀ο 𝔓[46]BA, vs 𝔐ℵC
28 °Є vs 𝔐 1 ⸀[1]υπερ Є vs 𝔐
1 ⸀[2]εορακαν 𝔓[46]ℵ*C (εωρακαν BA) vs 𝔐
2 ⸀συμβιβασθεντες ℵ*BA (𝔓[46]) (C) vs 𝔐
2 ⸂παν πλουτος 𝔓[46]ℵ*B (παν το πλουτος AC) vs 𝔐

πλοῦτον⸃ τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν
τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ □καὶ Πατρὸς καὶ τοῦ⸌ Χριστοῦ, **3** ἐν
ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ °τῆς γνώσεως
ἀπόκρυφοι.

Walk in Christ, Not Philosophy

4 Τοῦτο °δὲ λέγω ἵνα ⸂μή τις⸃ ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν
πιθανολογίᾳ. **5** Εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ
πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν
καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.
6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον,
ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, **7** ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι
ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι ⸂ἐν τῇ⸃ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε,
περισσεύοντες □ἐν αὐτῇ⸌ ἐν εὐχαριστίᾳ. **8** Βλέπετε μή τις
ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς
ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ
στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν. **9** Ὅτι ἐν αὐτῷ
κατοικεῖ πᾶν τὸ Πλήρωμα τῆς Θεότητος σωματικῶς, **10** καί
ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης
ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, **11** ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ
ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος □τῶν
ἁμαρτιῶν⸌ τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ,
12 συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ ⸀βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ
συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ
ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν[1] νεκρῶν. **13** Καὶ ὑμᾶς, νεκροὺς
ὄντας ἐν[2] τοῖς παραπτώμασι καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς
σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησε ὑμᾶς[3] σὺν αὐτῷ, χαρι-
σάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, **14** ἐξαλείψας
τὸ καθ᾽ ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον
ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν[4] ἐκ τοῦ μέσου προσηλώσας αὐτὸ τῷ

[1]12 των M[pt]B, TR vs − M[pt]Є, Cr
[2]13 εν M[pt]𝔓[46]AC, TR [Cr] vs − M[pt]ℵ*B
[3]13 υμας M[pt]ℵ*AC, Cr vs ημας M[pt]𝔓[46]B vs − M[pt], TR
[4]14 ηρκεν MЄ, TR Cr vs ηρεν M[c]

2 □𝔓[46]B vs 𝔐 (Πατρος του AC; Πατρος ℵ*) 3 °Є vs 𝔐A
4 °Є vs 𝔐C 4 ⸂μηδεις Є (h.𝔓[46]) vs 𝔐
7 ⸂τη B vs 𝔐ℵ; (εν AC) 7 □ℵ*AC vs 𝔐B 11 □Є vs 𝔐
12 ⸀βαπτισμω 𝔓[46]B vs 𝔐ℵ*AC

σταυρῷ· **15** ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας
ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

Follow Christ, Not Legalism

16 Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ⸀ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν
μέρει ἑορτῆς ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων, **17** ἅ ἐστι σκιὰ
τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα[1] Χριστοῦ. **18** Μηδεὶς ὑμᾶς
καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ
τῶν ἀγγέλων, ἃ °μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῇ φυσι-
ούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, **19** καὶ οὐ
κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα, διὰ τῶν ἁφῶν
καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει
τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ.
20 Εἰ ἀπεθάνετε[2] σὺν[3] Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ
κόσμου, τί, ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ, δογματίζεσθε, **21** "Μὴ ἅψῃ
μηδὲ[4] γεύσῃ μηδὲ[4] θίγῃς," **22** ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν
τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν
ἀνθρώπων? **23** Ἅτινά ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν
ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ °καὶ ἀφειδίᾳ σώματος,
οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

Seek Christ, Not Carnality

3 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ
Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος. **2** Τὰ ἄνω
φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. **3** Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ
ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ[5] Θεῷ. **4** Ὅταν ὁ
Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ⸀ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ
φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

---

[1]17 σωμα $M\mathfrak{p}^{46}$ vs + του Є, TR Cr
[2]20 απεθανετε M^{pt}BAC, Cr vs ουν απεθανετε M^{pt}, TR vs απεθα-
νετε ουν M^{pt} vs αποθανετε ουν ℵ*
[3]20 συν $\mathfrak{M}$Є (h.$\mathfrak{p}^{46}$), Cr vs + τω TR
[4]21 μηδε MЄ (h.$\mathfrak{p}^{46}$), TR Cr vs μη M^{c}
[5]3 τω M^{pt}Є, TR Cr vs − M^{pt}

---

16 ⸀και $\mathfrak{p}^{46}$B vs $\mathfrak{M}$ℵAC   18 °Є vs $\mathfrak{M}$C
23 °$\mathfrak{p}^{46}$B vs $\mathfrak{M}$ℵAC, [Cr]   4 ⸀υμων $\mathfrak{p}^{46}$ℵC vs MB

5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη °ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς·
πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ τὴν
πλεονεξίαν ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, **6** δι᾽ ἃ ἔρχεται ἡ
ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ⸋ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας,⸌ **7** ἐν οἷς καὶ
ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε ὅτε ἐζῆτε ἐν ⸀αὐτοῖς. **8** Νυνὶ δὲ
ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα· ὀργήν, θυμόν, κακίαν,
βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. **9** Μὴ
ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν
ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, **10** καὶ ἐνδυσάμενοι
τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ᾽ εἰκόνα
τοῦ κτίσαντος αὐτόν, **11** ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος,
περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος,
ἐλεύθερος, ἀλλὰ °τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός.

The Characteristics of Christ

12 Ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ, ἅγιοι καὶ
ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ[1], χρηστότητα, ταπει-
νοφροσύνην, •πραότητα, μακροθυμίαν, **13** ἀνεχόμενοι
ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ
μομφήν· καθὼς καὶ ὁ ⸀Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν[2] οὕτω καὶ
ὑμεῖς· **14** ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ⸀ἥτις ἐστὶ
σύνδεσμος τῆς τελειότητος. **15** Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ ⸀Θεοῦ
βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν
ἑνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. **16** Ὁ λόγος τοῦ
Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ δι-
δάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς ψαλμοῖς °¹καὶ ὕμνοις
°²καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν ⸆χάριτι ᾄδοντες ἐν ⸂τῇ καρδίᾳ⸃
ὑμῶν τῷ ⸀Κυρίῳ. **17** Καὶ πᾶν ὅ τι ⸀ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν

---

[1]12 οικτιρμου M^{pt}Є (h.$\mathfrak{p}^{46}$), Cr vs οικτιρμων M^{pt}, TR
[2]13 υμιν MЄ (h.$\mathfrak{p}^{46}$), TR Cr vs ημιν M^{c}

---

5 °Є vs $\mathfrak{M}$A   6 ⸋$\mathfrak{p}^{46}$B vs $\mathfrak{M}$ℵAC, [Cr]   7 ⸀τουτοις Є vs $\mathfrak{M}$
11 °ℵ*AC vs $\mathfrak{M}$B, [Cr]   12 •πραυτητα Є (h.$\mathfrak{p}^{46}$) vs $\mathfrak{M}$
13 ⸀Κυριος $\mathfrak{p}^{46}$BA vs $\mathfrak{M}$C; (Θεος ℵ*)   14 ⸀ο BAC (ος ℵ*) vs $\mathfrak{M}$
15 ⸀Χριστου Є (h.$\mathfrak{p}^{46}$) vs $\mathfrak{M}$ 16 °¹Є vs $\mathfrak{M}$ 16 °²Є vs $\mathfrak{M}$A
16 ⸆τη $\mathfrak{p}^{46}$B, [Cr] vs $\mathfrak{M}$ℵ*AC   16 ⸂ταις καρδιαις Є vs $\mathfrak{M}$
16 ⸀Θεω Є vs $\mathfrak{M}$ 17 ⸀εαν $\mathfrak{p}^{46}$B vs $\mathfrak{M}$ℵAC

ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Κυρίου ᾿Ιησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ
Θεῷ °καὶ Πατρὶ δι᾿ αὐτοῦ.

Serve Christ in Your Home

18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις[1] ἀνδράσιν, ὡς
ἀνῆκεν ἐν Κυρίῳ.
19 Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε
πρὸς αὐτάς.
20 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα,
τοῦτο γάρ ⸉ἐστιν εὐάρεστον⸊ ἐν[2] Κυρίῳ.
21 Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ
ἀθυμῶσιν.
22 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα
κυρίοις, μὴ ἐν ⸀1ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ᾿
ἐν ἁπλότητι καρδίας, φοβούμενοι τὸν ⸀2Θεόν. **23** ⸂Καὶ πᾶν
ὅ τι⸃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ
ἀνθρώποις, **24** εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου λήψεσθε[3] τὴν
ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας. Τῷ °γὰρ Κυρίῳ Χριστῷ
δουλεύετε. **25** ῾Ο ⸀1δὲ ἀδικῶν ⸀2κομιεῖται ὃ ἠδίκησε, καὶ οὐκ
ἔστι προσωποληψία.

4 Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις
παρέχεσθε,[4] εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε Κύριον ἐν
⸀οὐρανοῖς.

Manifest Christlikeness

2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ
ἐν εὐχαριστίᾳ, **3** προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ
Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον
τοῦ Χριστοῦ, δι᾿ ὃ καὶ δέδεμαι, **4** ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς
δεῖ με λαλῆσαι. **5** ᾿Εν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω,

---

[1]18 ιδιοις Mpt, TR vs — MptϾ, Cr
[2]20 εν 𝔐Ͼ, Cr vs τω TR
[3]24 λη(μ)ψεσθε 𝔐𝔓46 vs απολη(μ)ψεσθε ℵ*BC*, TR Cr
[4]1 παρεχεσθε MptℵBA, TR Cr vs παρεχετε MptC

---

17 °Ͼ (𝔓46vid) vs 𝔐 20 ⸉Ͼ vs 𝔐
22 ⸀1οφθαλμοδουλια 𝔓46BA vs MℵC 22 ⸀2Κυριον Ͼ vs 𝔐𝔓46
23 ⸂ο Ͼ vs 𝔐 24 °Ͼ vs 𝔐 25 ⸀1γαρ Ͼ (h.𝔓46) vs 𝔐
25 ⸀2κομισεται B vs 𝔐ℵ*AC 1 ⸀ουρανω Ͼ (h.𝔓46) vs 𝔐

τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. **6** ῾Ο λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν
χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ
ἀποκρίνεσθαι.

Servants of Christ Send Greetings

7 Τὰ κατ᾿ ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικός, ὁ ἀγαπητὸς
ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίῳ, **8** ὃν
ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα ⸀1γνῷ τὰ περὶ
⸀2ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, **9** σὺν ᾿Ονησίμῳ,
τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν. Πάντα
ὑμῖν ⸀γνωριοῦσι τὰ ὧδε.
10 ᾿Ασπάζεται ὑμᾶς ᾿Αρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου,
καὶ Μᾶρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρναβᾶ (περὶ οὗ ἐλάβετε
ἐντολάς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν), **11** καὶ
᾿Ιησοῦς ὁ λεγόμενος ᾿Ιοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι
μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἵτινες
ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. **12** ᾿Ασπάζεται ὑμᾶς ᾿Επα-
φρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος Χριστοῦ ⸆, πάντοτε ἀγωνι-
ζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα ⸀1στῆτε
τέλειοι καὶ ⸀2πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ Θεοῦ.
13 Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ⸂ζῆλον πολὺν⸃ ὑπὲρ
ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν ῾Ιεραπόλει.
14 ᾿Ασπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητός, καὶ
Δημᾶς. **15** ᾿Ασπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς καὶ
Νυμφᾶν καὶ τὴν κατ᾿ οἶκον ⸀αὐτοῦ ἐκκλησίαν. **16** Καὶ ὅταν
ἀναγνωσθῇ παρ᾿ ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ
Λαοδικέων[1] ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα
καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. **17** Καὶ εἴπατε ᾿Αρχίππῳ, "Βλέπε τὴν
διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς."
18 ῾Ο ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. Μνημονεύετέ μου
τῶν δεσμῶν. ῾Η χάρις μεθ᾿ ὑμῶν. °᾿Αμήν.

---

[1]16 Λαοδικεων MptB, TR Cr vs Λαοδικαιων MptℵAC

---

8 ⸀1γνωτε ℵ*BA vs 𝔐𝔓46C 8 ⸀2ημων BA vs 𝔐𝔓46ℵ*C
9 ⸀γνωρισουσιν 𝔓46B vs 𝔐ℵ*AC 12 ⸆Ιησου Ͼ, [Cr] vs 𝔐𝔓46
12 ⸀1σταθητε 𝔓46vidℵ*B vs 𝔐AC
12 ⸀2πεπληροφορημενοι Ͼ vs 𝔐𝔓46
13 ⸂πολυν πονον Ͼ (h.𝔓46) vs 𝔐
15 ⸀αυτης B vs M, (αυτων ℵAC) 18 °Ͼ (h.𝔓46) vs 𝔐

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

Paul Greets the Thessalonian Church

ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος,
Τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ Πατρὶ καὶ Κυρίῳ
Ἰησοῦ Χριστῷ·
Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη □ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.⸌

Paul Praises the Thessalonians' Example

2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν,
μνείαν °ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν,
3 ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως
καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ
Πατρὸς ἡμῶν, **4** εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ ⸆Θεοῦ,
τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν. **5** Ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη
εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν
Πνεύματι Ἁγίῳ °¹καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε
οἷοι ἐγενήθημεν °²ἐν ὑμῖν δι᾽ ὑμᾶς. **6** Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν
ἐγενήθητε καὶ τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει
πολλῇ μετὰ χαρᾶς Πνεύματος Ἁγίου, **7** ὥστε γενέσθαι
ὑμᾶς ⸀τύπους πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ[1]
τῇ[2] Ἀχαΐᾳ. **8** Ἀφ᾽ ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου

In 1 Thessalonians Є = 𝔭^{46}ℵBAC

[1]7 και M$^{pt\ vid}$, TR vs +εν M$^{pt\ vid}$ Є (h.𝔭^{46}), Cr
[2]7 τη M^{pt}Є (h.𝔭^{46}), TR Cr vs −M^{pt}

1 □B vs 𝔐ℵA   2 °ℵ*BA vs 𝔐C   4 ⸆του ℵAC, [Cr] vs MB
5 °¹ ℵB vs 𝔐AC, [Cr]   5 °²ℵAC vs 𝔐B, [Cr]   7 ⸀τυπον B vs 𝔐ℵAC

οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ[1] Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ °καὶ ἐν
παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐξελήλυθεν,
ὥστε μὴ χρείαν ⸂ἡμᾶς ἔχειν⸃ λαλεῖν τι. **9** Αὐτοὶ γὰρ περὶ
ἡμῶν[2] ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν[3] πρὸς
ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν
εἰδώλων δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, **10** καὶ
ἀναμένειν τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ
τῶν[4] νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ⸀ἀπὸ τῆς ὀργῆς
τῆς ἐρχομένης.

Paul's Conduct in Thessalonica

2 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν
πρὸς ὑμᾶς ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν. **2** Ἀλλὰ[5] προ-
παθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλίπποις,
ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς
τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. **3** Ἡ γὰρ
παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας ⸀οὔτε
ἐν δόλῳ, **4** ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ
πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον οὕτω λαλοῦμεν, οὐχ ὡς
ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ °τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς
καρδίας ἡμῶν. **5** Οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας
ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας,
Θεὸς μάρτυς, **6** οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε
ἀφ᾽ ὑμῶν οὔτε ἀπὸ[6] ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς
Χριστοῦ ἀπόστολοι, **7** ἀλλ᾽ ἐγενήθημεν ⸀¹ἤπιοι ἐν μέσῳ
ὑμῶν, ὡς ⸀²ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα. **8** Οὕτως
ὁμειρόμενοι[7] ὑμῶν, εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον

[1]8 εν τη MℵC, [Cr] vs −B, TR vs −αφ υμων to Αχαια A
[2]9 ημων MℵAC, TR Cr vs υμων M^{r}B
[3]9 εσχομεν 𝔐Є (h.𝔭^{46}), Cr vs εχομεν TR
[4]10 των 𝔐ℵB, [Cr] vs −AC, TR
[5]2 αλλα 𝔐Є, Cr vs +και TR
[6]6 απο 𝔐 vs απ Є (h.𝔭^{46}), TR Cr
[7]8 ομειρομενοι 𝔐Є (h.𝔭^{46}), Cr vs ιμειρομενοι TR

8 °Є (h.𝔭^{46}) vs 𝔐   8 ⸂εχειν ημας ℵAC (εχειν υμας B*) vs M
10 ⸀εκ ℵBA vs 𝔐C   3 ⸀ουδε Є (h.𝔭^{46}) vs 𝔐
4 °ℵ*BC vs 𝔐A   7 ⸀¹νηπιοι ℵ*BC* vs 𝔐A   7 ⸀²εαν BC vs 𝔐ℵ*A

τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι
ἀγαπητοὶ ἡμῖν ⸀γεγένησθε. 9 Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί,
τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς °γὰρ καὶ ἡμέρας
ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν, ἐκη-
ρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. 10 Ὑμεῖς
μάρτυρες καὶ ὁ Θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως
ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, 11 καθάπερ οἴδατε ὡς
ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακα-
λοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρόμενοι[1] 12 εἰς
τὸ ⸀περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς
εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

The Conversion of the Thessalonians

13 ⸆Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ
ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ᾽ ἡμῶν
τοῦ Θεοῦ, ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθώς
ἐστιν ἀληθῶς, λόγον Θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς
πιστεύουσιν. 14 Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί,
τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ[2] ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν
ἰδίων συμφυλετῶν καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,
15 τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς
°ἰδίους προφήτας, καὶ ἡμᾶς[3] ἐκδιωξάντων, καὶ Θεῷ μὴ
ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, 16 κωλυ-
όντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ
ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε. Ἔφθασε δὲ
ἐπ᾽ αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

Paul Longs to See the Thessalonians

17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ᾽ ὑμῶν
πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως

[1]11 και μαρτυρομενοι Mℵ B, Cr vs και μαρτυρουμενοι TR vs — A
[2]14 τα αυτα 𝔐 ℵB, Cr vs ταυτα A, TR
[3]15 ημας 𝔐 ℵBA, Cr vs υμας TR

8 ⸀εγενηθητε 𝔈 (h.C) vs M 9 °ℵBA vs M
12 ⸀περιπατειν ℵBA vs 𝔐 13 ⸆και ℵBA vs 𝔐 15 °ℵBA vs 𝔐

ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ
ἐπιθυμίᾳ. 18 ⸀Διὸ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν
Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς.
19 Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως? Ἢ
οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ[1] ἐν τῇ
αὐτοῦ παρουσίᾳ? 20 Ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ
χαρά.

Paul's Anxiety in Athens

3 Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν
Ἀθήναις μόνοι, 2 καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν
ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ ⸂διάκονον τοῦ Θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν⸃
ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ
παρακαλέσαι °ὑμᾶς ⸀περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν 3 τὸ[2] μηδένα
σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις. Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς
τοῦτο κείμεθα. 4 Καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν
ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε.
5 Διὰ τοῦτο κἀγὼ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι
τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ
εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.

Paul Is Encouraged Through Timothy

6 Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ᾽ ὑμῶν καὶ
εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ
ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες
ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, 7 διὰ τοῦτο
παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ᾽ ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ⸉θλίψει καὶ
ἀνάγκῃ⸊ ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως. 8 Ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν
ὑμεῖς στήκετε[3] ἐν Κυρίῳ. 9 Τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα

[1]19 Ιησου M^{pt} ℵBA, Cr vs + Χριστου M^{pt}, TR
[2]3 το 𝔐 ℵBA, Cr vs τω TR
[3]8 στηκετε 𝔐 BA, Cr vs στηκητε ℵ*, TR

18 ⸀διοτι ℵBA vs 𝔐
2 ⸂συνεργον του Θεου D* vs 𝔐; (διακονον του Θεου ℵA; συνερ-
γον B) 2 °ℵBA vs 𝔐
2 ⸀υπερ ℵBA vs M 7 ⸉321 ℵBA vs 𝔐

τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ
χαίρομεν δι᾽ ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, **10** νυκτὸς καὶ
ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ
πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως
ὑμῶν?

Paul's Wish for the Thessalonians

11 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν
᾽Ιησοῦς °Χριστός, κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς.
12 ῾Υμᾶς δὲ ὁ Κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ
εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς,
13 εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν
ἁγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ
παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ᾽Ιησοῦ Χριστοῦ[1] μετὰ πάντων
τῶν ἁγίων αὐτοῦ. ⸆

Paul Pleads for Purity

4 Λοιπὸν[2] οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρα-
καλοῦμεν ἐν Κυρίῳ ᾽Ιησοῦ ⸆¹ καθὼς παρελάβετε
παρ᾽ ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν
Θεῷ, ⸆² ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. **2** Οἴδατε γὰρ τίνας
παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου ᾽Ιησοῦ. **3** Τοῦτο
γάρ ἐστι θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι
ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, **4** εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ
σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, **5** μὴ ἐν πάθει
ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν,
6 τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος °ὁ Κύριος περὶ πάντων
τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα.

---

[1]13 Χριστου M^{pt}, TR vs —M^{pt}אBA, Cr
[2]1 λοιπον M^{pt}אB*A, Cr vs το λοιπον M^{pt}, TR

---

11 °אBA vs 𝔐   13 ⸆ αμην א*A, [Cr] vs 𝔐B
1 ⸆¹ινα B vs 𝔐אA   1 ⸆²καθως και περιπατειτε אBA vs M
6 °א*BA vs 𝔐

7 Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς[1] ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ᾽ ἐν
ἁγιασμῷ. **8** Τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ,
ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν °καὶ ⸀δόντα τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ῞Αγιον
εἰς ὑμᾶς.[2]

A Brotherly and Orderly Life

9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν,
αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς[3] θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλή-
λους. **10** Καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς
°τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς,
ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον, **11** καὶ φιλοτιμεῖσθαι
ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς °ἰδίαις
χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, **12** ἵνα
περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω καὶ μηδενὸς
χρείαν ἔχητε.

The Comfort of Christ's Coming

13 Οὐ θέλομεν[4] δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν
⸀κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ
ἔχοντες ἐλπίδα. **14** Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι ᾽Ιησοῦς ἀπέθανε
καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ
᾽Ιησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ.
15 Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ
ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου οὐ
μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. **16** ῞Οτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν
κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ,
καταβήσεται ἀπ᾽ οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ
ἀναστήσονται πρῶτον, **17** ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ
περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν
νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα. Καὶ οὕτω

---

[1]7 ημας MאBA, TR Cr vs υμας M^{c}
[2]8 υμας 𝔐אB, Cr vs ημας A, TR
[3]9 υμεις MאBA, TR Cr vs — M^{r}
[4]13 θελομεν 𝔐אBA, Cr vs θελω TR

---

8 °BA vs 𝔐א, [Cr]   8 ⸀διδοντα א*B vs 𝔐A
10 °א*A vs 𝔐B, [Cr]   11 °B vs Mא*A, [Cr]
13 ⸀κοιμωμενων אBA vs 𝔐

πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. **18** Ὥστε παρακαλεῖτε
ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

The Day of the Lord

5 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ
χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι. **2** Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς
οἴδατε ὅτι °ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως
ἔρχεται. **3** Ὅταν °γὰρ λέγωσιν, "Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια,"
τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ
ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. **4** Ὑμεῖς δέ,
ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης
καταλάβῃ. **5** Πάντες ⊤ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας.
Οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους. **6** Ἄρα οὖν μὴ
καθεύδωμεν ὡς °καὶ οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ
νήφωμεν. **7** Οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσι, καὶ οἱ
μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν. **8** Ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες,[1]
νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ
περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας. **9** Ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ
Θεὸς εἰς ὀργήν, ἀλλ᾽ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, **10** τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ
ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν[2] εἴτε καθεύδωμεν,[3] ἅμα σὺν
αὐτῷ ζήσωμεν. **11** Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ
οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

Various Exhortations

12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας
ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας
ὑμᾶς, **13** καὶ ἡγεῖσθαι[4] αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν
ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. Εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς.[5]

---

[1]8 οντες MאBA, TR Cr vs +υιοι M^{c}
[2]10 γρηγορωμεν M^{pt}אBA, TR Cr vs γρηγορουμεν M^{pt}
[3]10 καθευδωμεν M^{pt}אBA, TR Cr vs καθευδομεν M^{pt}
[4]13 ηγεισθαι M^{pt}אA, TR Cr vs ηγεισθε M^{pt}B
[5]13 εαυτοις M^{pt}BA, TR Cr vs αυτοις M^{pt}א

---

2 °אB vs 𝔐A 3 °א*A vs 𝔐; (δε B) 5 ⊤γαρ אBA vs M
6 °א*BA vs 𝔐

14 Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς
ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε
τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. **15** Ὁρᾶτε μή
τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν
διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. **16** Πάντοτε
χαίρετε! **17** Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε! **18** Ἐν παντὶ
εὐχαριστεῖτε! Τοῦτο γὰρ θέλημα Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
εἰς ὑμᾶς. **19** Τὸ Πνεῦμα μὴ σβέννυτε, **20** προφητείας
μὴ ἐξουθενεῖτε. **21** Πάντα δὲ[1] δοκιμάζετε,[2] τὸ καλὸν
κατέχετε. **22** Ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

Paul's Greeting of Grace

23 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς,
καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα
ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
τηρηθείη. **24** Πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.[3]
25 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε ⊤ περὶ ἡμῶν.
26 Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι
ἁγίῳ. **27** ⸀Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον ἀναγνωσθῆναι τὴν
ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς °ἁγίοις ἀδελφοῖς.
28 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ᾽ ὑμῶν.
°Ἀμήν.

---

[1]21 δε M^{pt}B, Cr vs −M^{pt}א*A, TR
[2]21 δοκιμαζετε M^{pt}אBA, TR Cr vs δοκιμαζοντες M^{pt}
[3]24 ποιησει MאBA, TR Cr vs + την ελπιδα υμων βεβαιαν M^{c}

---

25 ⊤και B, [Cr] vs 𝔐אA 27 ⸀ενορκιζω 𝔓^{46}BA vs 𝔐א
27 °א*B vs 𝔐A 28 °B vs 𝔐אA

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

Paul Greets the Thessalonian Church

ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος,
Τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ Πατρὶ ἡμῶν καὶ
Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ·
2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς °ἡμῶν καὶ
Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

God Will Judge the Persecutors

3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν,
ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν
καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς
ἀλλήλους, 4 ὥστε ⸉ἡμᾶς αὐτοὺς⸊ ἐν ὑμῖν ⸀καυχᾶσθαι ἐν
ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ
πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς
ἀνέχεσθε, 5 ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ
καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ
πάσχετε, 6 εἴπερ δίκαιον παρὰ Θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς
θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν 7 καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν
μεθ᾽ ἡμῶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπ᾽
οὐρανοῦ μετ᾽ ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, 8 ἐν πυρὶ φλογός,
διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι[1] Θεὸν καὶ τοῖς μὴ
ὑπακούουσι τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ,[2] 9 οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ

In 2 Thessalonians Ͼ = ℵBA

[1]8 ειδοσι(ν) M[pt] Ͼ, TR Cr vs +τον M[pt]
[2]8 Χριστου M[pt]ℵA, TR vs −M[pt]B,Cr

---

2 °B vs 𝔐ℵA, [Cr] 4 ⸉ℵB vs 𝔐A 4 ⸀εγκαυχασθαι ℵ (B) (A) vs 𝔐

προσώπου τοῦ Κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ,
10 ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ
θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύσασιν,[1] ὅτι ἐπιστεύθη τὸ
μαρτύριον ἡμῶν ἐφ᾽ ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. 11 Εἰς ὃ καὶ
προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς
κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν
ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, 12 ὅπως
ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ[2] ἐν ὑμῖν, καὶ
ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

The Man of Sin and the Restrainer

2 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπι-
συναγωγῆς ἐπ᾽ αὐτόν, 2 εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι
ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς ⸀1μήτε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος
μήτε διὰ λόγου μήτε δι᾽ ἐπιστολῆς ὡς δι᾽ ἡμῶν, ὡς ὅτι
ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ⸀2Χριστοῦ. 3 Μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ
κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία
πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ⸀ἁμαρτίας, ὁ
υἱὸς τῆς ἀπωλείας, 4 ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ
πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν
ναὸν τοῦ Θεοῦ ⸋ὡς Θεὸν⸌ καθίσαι, ἀποδεικνύντα[3] ἑαυτὸν
ὅτι ἐστὶ Θεός. 5 Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς
ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν? 6 Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ
ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ. 7 Τὸ γὰρ
μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων
ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται. 8 Καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται
ὁ ἄνομος, ὃν ὁ Κύριος ⸆ ⸀ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ

---

[1]10 πιστευσασιν 𝔐Ͼ, Cr vs πιστευουσιν TR
[2]12 Ιησου M[pt]ℵB, Cr vs +Χριστου M[pt]A, TR
[3]4 αποδεικνυντα MℵB, TR Cr vs αποδεικνυοντα M[c] vs αποδιγνυοντα A

---

2 ⸀1μηδε Ͼ vs 𝔐 2 ⸀2Κυριου Ͼ vs M 3 ⸀ανομιας ℵB vs 𝔐A
4 ⸋Ͼ vs 𝔐 8 ⸆Ιησους ℵA, [Cr] vs 𝔐B
8 ⸀ανελει BA vs 𝔐; (αναλοι ℵ*)

στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, **9** οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ᾽ ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους **10** καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ °¹τῆς ἀδικίας °²ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ᾽ ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. **11** Καὶ διὰ τοῦτο ⸀πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, **12** ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλ᾽ εὐδοκήσαντες °ἐν τῇ ἀδικίᾳ.

Hold Fast to What You Were Taught

13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ Κυρίου, ὅτι εἵλετο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ⸂ἀπ᾽ ἀρχῆς⸃ εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, **14** εἰς ὃ ᵀ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. **15** Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι᾽ ἐπιστολῆς ἡμῶν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καὶ °ὁ Θεὸς ⸀καὶ Πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς[1] παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, **17** παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηρίξαι °ὑμᾶς ἐν παντὶ ⸉λόγῳ καὶ ἔργῳ⸊ ἀγαθῷ.

Paul Asks Prayer for Spiritual Success and Safety

3 Τὸ λοιπόν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ Κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, **2** καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. **3** Πιστὸς δέ ἐστιν ὁ Κύριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

---

[1]16 δους **MϹ**, TR Cr vs διδους M^c

---

10 °¹ ²Ϲ vs 𝔐   11 ⸀πεμπει Ϲ vs 𝔐   12 °ℵ*B vs 𝔐A
13 ⸂απαρχην B vs 𝔐ℵ   14 ᵀκαι ℵ, [Cr] vs 𝔐BA
16 °B vs 𝔐ℵA, [Cr]   16 ⸀ο ℵB vs 𝔐A   17 °Ϲ vs 𝔐
17 ⸉321 Ϲ vs M

4 Πεποίθαμεν δὲ ἐν Κυρίῳ ἐφ᾽ ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν °¹ὑμῖν °²καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. **5** Ὁ δὲ Κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

Paul Warns Against Idleness

6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου °ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρέλαβον[1] παρ᾽ ἡμῶν. **7** Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν **8** οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ᾽ ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ ⸂νύκτα καὶ ἡμέραν⸃ ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν· **9** οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ᾽ ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. **10** Καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι μηδὲ ἐσθιέτω! **11** Ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. **12** Τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ⸂διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ⸃ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. **13** Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ⸀ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. **14** Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε °καὶ μὴ ⸀συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· **15** καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

---

[1]6 παρελαβον 𝔐 vs παρελαβοσαν ℵ*A, Cr vs παρελαβετε B vs παρελαβε TR

---

4 °¹ℵB vs 𝔐A   4 °²ℵ*A vs 𝔐B, [Cr]
6 °B vs 𝔐ℵA, [Cr]
8 ⸂νυκτος και ημερας ℵB vs 𝔐A
12 ⸂εν Κυριω Ιησου Χριστω ℵ*BA vs 𝔐
13 ⸀εγκακησητε ℵA (B) vs 𝔐   14 °Ϲ vs 𝔐
14 ⸀συναναμιγνυσθαι Ϲ vs 𝔐

Benediction of Grace

16 Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος[1] τῆς εἰρήνης δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην
διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. Ὁ Κύριος μετὰ πάντων
ὑμῶν.
17 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστι σημεῖον ἐν
πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτω γράφω· 18 ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. °Ἀμήν.

---

[1]16 Κυριος **M𝔊**, TR Cr vs Θεος M[c]

---

18 °א*B vs 𝔐A

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

Paul Greets Timothy

ΠΑΥΛΟΣ, ἀπόστολος ⸉Ἰησοῦ Χριστοῦ⸊ κατ' ἐπιταγὴν
Θεοῦ[1] Σωτῆρος ἡμῶν καὶ[2] Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ[3] τῆς
ἐλπίδος ἡμῶν,
2 Τιμοθέῳ, γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει·
Χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς °ἡμῶν καὶ
Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Paul Warns of False Doctrine

3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ
πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ
ἑτεροδιδασκαλεῖν 4 μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεα-
λογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ⸀ζητήσεις παρέχουσι μᾶλ-
λον ἢ οἰκονομίαν Θεοῦ τὴν ἐν πίστει· 5 τὸ δὲ τέλος τῆς
παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ
συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, 6 ὧν τινες
ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, 7 θέλοντες
εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι μήτε
περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.
8 Οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος ἐάν τις αὐτῷ νομίμως
χρῆται, 9 εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις

In 1 Timothy **𝔊 = אAC**

[1]1 Θεου **MאA**, TR Cr vs +Πατρος και M[c]
[2]1 και **MאA**, TR Cr vs −M[c]
[3]1 Κυριου Ιησου Χριστου **Mא**, TR vs Χριστου Ιησου M[c]A, Cr

---

1 ⸉א vs 𝔐A **2** °א*A vs 𝔐 **4** ⸀εκζητησεις אA vs 𝔐

δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ
βεβήλοις, πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις,[1] ἀνδροφόνοις,
10 πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις,
ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ
ἀντίκειται, **11** κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου
Θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.

Glory to God for His Grace

12 °Καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί[2] με Χριστῷ Ἰησοῦ
τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο θέμενος εἰς
διακονίαν, **13** ⸀τὸν πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην
καὶ ὑβριστήν. Ἀλλὰ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν
ἀπιστίᾳ, **14** ὑπερεπλεόνασε δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν
μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **15** Πιστὸς
ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς
ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι
ἐγώ. **16** Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ
ἐνδείξηται ⸂Ἰησοῦς Χριστὸς⸃ τὴν ⸀πᾶσαν μακροθυμίαν,
πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ᾽ αὐτῷ εἰς
ζωὴν αἰώνιον. **17** Τῷ δὲ Βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ,
ἀοράτῳ, μόνῳ °σοφῷ Θεῷ, τιμὴ καὶ[3] δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Fight the Good Fight of Faith

18 Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον
Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπί σε προφητείας, ἵνα
στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, **19** ἔχων πίστιν
καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν

---

[1]9 πατρολωαις και μητρολωαις **Mℵ**A, Cr vs πατραλοιαις και μητραλοιαις M^{r} vs πατραλωαις και μητραλωαις TR
[2]12 ενδυναμωσαντι **M**A, TR Cr vs ενδυναμουντι M^{c}ℵ*
[3]17 και M^{pt}ℵA, TR Cr vs —M^{pt}

12 °ℵA vs 𝔐 13 ⸀το ℵA vs 𝔐 16 ⸂A vs 𝔐ℵ
16 ⸀απασαν ℵA vs 𝔐 17 °ℵ*A vs 𝔐

ἐναυάγησαν· **20** ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς
παρέδωκα τῷ Σατανᾷ ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.

Pray for All Men

2 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις,
προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων
ἀνθρώπων, **2** ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ
ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ
εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. **3** Τοῦτο °γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον
ἐνώπιον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, **4** ὃς πάντας ἀνθρώπους
θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. **5** Εἷς γὰρ
Θεός, εἷς καὶ Μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος
Χριστὸς Ἰησοῦς,[1] **6** ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ
πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις· **7** εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ
κῆρυξ καὶ ἀπόστολος — ἀλήθειαν λέγω ⸋ἐν Χριστῷ,⸌ οὐ
ψεύδομαι — διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

Men and Women in the Church

8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ
τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ δια-
λογισμοῦ. **9** Ὡσαύτως °¹καὶ °²τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ
κοσμίῳ μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς,
μὴ ἐν πλέγμασιν ⸀ἢ χρυσῷ[2] ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ
πολυτελεῖ, **10** ἀλλ᾽ ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις
θεοσέβειαν, δι᾽ ἔργων ἀγαθῶν. **11** Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μαν-
θανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. **12** ⸂Γυναικὶ δὲ διδάσκειν⸃
οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ᾽ εἶναι ἐν
ἡσυχίᾳ. **13** Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὕα. **14** Καὶ
Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ⸀ἀπατηθεῖσα ἐν παραβάσει
γέγονε. **15** Σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν
ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

---

[1]5 Χριστος Ιησους **Mℵ**A, TR Cr vs Ιησους Χριστος M^{r}
[2]9 χρυσω **Mℵ**, TR vs αργυριω και χρυσιω M^{c} vs χρυσιω A, Cr

3 °ℵ*A vs 𝔐 7 ⸋A vs **M**ℵ* 9 °¹ℵ*A vs 𝔐, [Cr]
9 °²ℵA vs 𝔐 9 ⸀και ℵA vs 𝔐 12 ⸂321 ℵA vs **M**
14 ⸀εξαπατηθεισα ℵ*A vs 𝔐

Qualifications of Bishops

3 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ
ἔργου ἐπιθυμεῖ. **2** Δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον
ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλεον,[1]
σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, **3** μὴ πάροινον,
μὴ πλήκτην, ᵓμὴ αἰσχροκερδῆ,ˋ ἀλλ᾽ ἐπιεικῆ, ἄμαχον,
ἀφιλάργυρον, **4** τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα
ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος· **5** (εἰ δέ τις
τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ
ἐπιμελήσεται?) **6** μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα
ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. **7** Δεῖ δὲ °αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν
ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ
παγίδα τοῦ διαβόλου.

Qualifications of Deacons

8 Διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ
πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, **9** ἔχοντας τὸ
μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. **10** Καὶ οὗτοι
δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν,
ἀνέγκλητοι ὄντες. **11** Γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ
διαβόλους, νηφαλέους,[2] πιστὰς ἐν πᾶσι. **12** Διάκονοι
ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς
προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. **13** Οἱ γὰρ καλῶς
διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται καὶ
πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Magnum Mysterium

14 Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρός σε ʳτάχιον.
15 Ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ

---

[1]2 νηφαλεον M^{pt}, **TR** vs νηφαλιον M^{pt}א*Α, **Cr** vs νηφαλαιον M^{pt}
[2]11 νηφαλεους M^{pt},**TR** vs νηφαλιους M^{pt} Ͼ, **Cr** νηφαλαιους M^{pt}

---

3 ᵓאΑ vs **M** **7** °אΑ vs 𝔐 **14** ʳεν ταχει ΑC vs 𝔐א

ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στύλος
καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας. **16** Καὶ ὁμολογουμένως μέγα
ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον·

ʳΘεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί,
Ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι,
Ὤφθη ἀγγέλοις,
Ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν,
Ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ,
Ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

Doctrines of Demons

4 Τὸ δὲ Πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς
ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες
πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, **2** ἐν
ὑποκρίσει ψευδολόγων, ʳκεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν
συνείδησιν, **3** κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἃ ὁ
Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς
καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. **4** Ὅτι πᾶν κτίσμα Θεοῦ
καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας
λαμβανόμενον, **5** ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ
ἐντεύξεως.

A Good Servant of Jesus Christ

6 Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔσῃ διάκονος
Ἰησοῦ Χριστοῦ,[1] ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ
τῆς καλῆς διδασκαλίας ᾗ παρηκολούθηκας. **7** Τοὺς δὲ
βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. Γύμναζε δὲ
σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. **8** Ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία
πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος, ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα
ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς
μελλούσης. **9** Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος.
10 Εἰς τοῦτο γὰρ °καὶ κοπιῶμεν καὶ ʳὀνειδιζόμεθα, ὅτι

---

[1]6 Ιησου Χριστου M^{pt}, **TR** vs Χριστου Ιησου M^{pt} Ͼ, **Cr**

---

16 ʳος Ͼ vs 𝔐 **2** ʳκεκαυστηριασμενων אΑ vs M^{c}
10 °Ͼ vs 𝔐 **10** ʳαγωνιζομεθα Ͼ vs 𝔐

ἠλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι Σωτὴρ πάντων
ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

Take Heed to Yourself and Your Doctrine

11 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. **12** Μηδείς σου τῆς
νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου[1] τῶν πιστῶν ἐν
λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ⸋ἐν πνεύματι,⸌ ἐν πίστει,
ἐν ἁγνείᾳ. **13** Ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ
παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. **14** Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ
χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως
τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. **15** Ταῦτα μελέτα, ἐν
τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ °ἐν πᾶσιν.
16 Ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ. Ἐπίμενε αὐτοῖς·
τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς
σου.

How to Treat Other Believers

5 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς
πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, **2** πρεσβυτέρας ὡς
μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ.

How to Honor True Widows

3 Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. **4** Εἰ δέ τις χήρα τέκνα
ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον
εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις, τοῦτο
γάρ ἐστιν[2] ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. **5** Ἡ δὲ
ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ °τὸν Θεὸν καὶ
προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ
ἡμέρας. **6** Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκε. **7** Καὶ ταῦτα
παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ὦσιν. **8** Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ
μάλιστα °τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται καὶ
ἔστιν ἀπίστου χείρων. **9** Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον

[1]12 γινου **M𝔊**, **TR Cr** vs γενου M[c]
[2]4 εστιν **M𝔊**, **Cr** vs +καλον και M[cvid], **TR**

12 ⸋𝔊 vs 𝔐A   15 °𝔊 vs 𝔐   5 °א*C vs 𝔐A
8 °אA vs 𝔐C

ἐτῶν ἑξήκοντα γεγονυῖα, ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, **10** ἐν ἔργοις
καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν,
εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ
ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησε.

Counsel for Younger Widows

11 Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ κατα-
στρηνιάσωσι τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, **12** ἔχουσαι
κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν. **13** Ἅμα δὲ καὶ
ἀργαὶ μανθάνουσι, περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ
ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ
δέοντα. **14** Βούλομαι οὖν νεωτέρας[1] γαμεῖν, τεκνογονεῖν,
οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ
λοιδορίας χάριν. **15** Ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω
τοῦ Σατανᾶ. **16** Εἴ τις ⸋πιστὸς ἢ⸌ πιστὴ ἔχει χήρας,
ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς
ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

How to Honor the Elders

17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς
ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ
διδασκαλίᾳ. **18** Λέγει γὰρ ἡ Γραφή, «Βοῦν ἀλοῶντα οὐ
φιμώσεις,» καί, «Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.»
19 Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ
μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. **20** Τοὺς ἁμαρτάνοντας
ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι.
21 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ⸀Κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ⸍ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς
χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλησιν.[2]
22 Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις

[1]14 νεωτερας **M𝔊**, **TR Cr** vs +χηρας M[c]
[2]21 προσκλησιν 𝔐A vs προσκλισιν א, **TR Cr**

16 ⸋𝔊 vs 𝔐   21 ⸀Χριστου Ιησου אA vs 𝔐

18 Deut. 25:4; Lk. 10:7; cf. Mt. 10:10

ἀλλοτρίαις. Σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει. **23** Μηκέτι ὑδροπότει,
ἀλλʼ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχόν °σου καὶ τὰς
πυκνάς σου ἀσθενείας.

24 Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι,
προάγουσαι εἰς κρίσιν, τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν.
25 Ὡσαύτως καὶ τὰ ⸂καλὰ ἔργα⸃ πρόδηλά °ἐστι, καὶ τὰ
ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται.[1]

How to Honor Masters

6 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας
πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ
Θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. **2** Οἱ δὲ πιστοὺς
ἔχοντες δεσπότας μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν·
ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ οἱ
τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι.

Of False Doctrine and Human Greed

Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. **3** Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ
καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις, τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατʼ εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ,
4 τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ
ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις,
βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, **5** διαπαρατριβαὶ[2] διε-
φθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων
τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν.
⸋Ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων.⸌ **6** Ἔστι δὲ πορισμὸς
μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. **7** Οὐδὲν γὰρ
εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, °δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι
δυνάμεθα! **8** Ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα,
τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. **9** Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν
ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας
πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς

[1]25 δυνανται M^{pt}A, Cr vs δυναται M^{pt}א, TR
[2]5 διαπαρατριβαι 𝔐אA, Cr vs παραδιατριβαι TR

23 °אA vs 𝔐   25 ⸂εργα τα καλα אA vs 𝔐   25 °אA vs M
5 ⸋אA vs 𝔐   7 °א*A vs 𝔐

ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. **10** Ῥίζα γὰρ
πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινες ὀρε-
γόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς
περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.

The Man of God

11 Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε °τοῦ Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε. Δίωκε δὲ
δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν,
⸀πραότητα. **12** Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως,
ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν[1] ἐκλήθης καὶ
ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν
μαρτύρων. **13** Παραγγέλλω °σοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ
⸀ζῳοποιοῦντος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ
μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν,
14 τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι
τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, **15** ἣν
καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος Δυνάστης, ὁ
Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων,
16 ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν
εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ καὶ[2]
κράτος αἰώνιον. Ἀμήν.

Instructions to the Rich

17 Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ
ὑψηλοφρονεῖν μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι,
ἀλλʼ ⸀ἐν °τῷ Θεῷ ⸋τῷ ζῶντι,⸌ τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάν-
τα πλουσίως[3] εἰς ἀπόλαυσιν, **18** ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν

[1]12 ην 𝔐אA, Cr vs +και TR
[2]16 και MאA, TR Cr vs −M^{c}
[3]17 παντα πλουσιως 𝔐א, Cr vs τα παντα πλουσιως A vs
πλουσιως παντα TR

11 °א*A vs 𝔐   11 ⸀πραυπαθιαν א*A vs 𝔐
13 °א* vs 𝔐A, [Cr]   13 ⸀ζωογονουντος A vs 𝔐א
17 ⸀επι אA vs M   17 °א vs 𝔐A   17 ⸋אA vs 𝔐

ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, 19 ἀπο-
θησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον,
ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ⸀αἰωνίου ζωῆς.

Guard Your Heritage

20 Ὦ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην[1] φύλαξον, ἐκτρεπόμενος
τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου
"γνώσεως," 21 ἥν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν
ἠστόχησαν.
Ἡ χάρις ⸂μετὰ σοῦ.⸃ °Ἀμήν.

---

[1]20 παραθηκην **M**ℵA, **Cr** vs παρακαταθηκην M[cvid], **TR**

19 ⸀οντως ℵA vs 𝔐 21 ⸂μεθ υμων ℵA vs 𝔐 21 °ℵ*A vs 𝔐

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

Paul Greets Timothy

ΠΑΥΛΟΣ, ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ[1] διὰ θελήματος
Θεοῦ κατ᾽ ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
2 Τιμοθέῳ, ἀγαπητῷ τέκνῳ·
Χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Χριστοῦ
Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Paul Thanks God for Timothy and His Maternal Forebears

3 Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν
καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ
μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, 4 ἐπιποθῶν
σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς
πληρωθῶ,[2] 5 ὑπόμνησιν ⸀λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου
πίστεως, ἥτις ἐνῴκησε πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ
τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. 6 Δι᾽ ἣν
αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ,
ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. 7 Οὐ γὰρ
ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ
ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ.

Do Not Be Ashamed of the Gospel

8 Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν
μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ

In 2 Timothy **Ͼ** = **ℵAC**

[1]1 Χριστου Ιησου M[pt]ℵ, **Cr** vs Ιησου Χριστου M[pt]A, **TR**
[2]4 πληρωθω **MϾ**, **TR Cr** vs πλησθω M[c]

5 ⸀λαβων Ͼ vs 𝔐

εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ, 9 τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ
καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ
•κατ᾿ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν
Χριστῷ ᾿Ιησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, 10 φανερωθεῖσαν δὲ
νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ˢ᾿Ιησοῦ
Χριστοῦ,ˀ καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ
ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, 11 εἰς ὃ ἐτέθην
ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος °ἐθνῶν. 12 Δι᾿
ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ᾿ οὐκ ἐπαισχύνομαι, οἶδα
γὰρ ᾧ πεπίστευκα καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστι τὴν
παραθήκην[1] μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Be Loyal to the Faith

13 ῾Υποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων ὧν παρ᾿ ἐμοῦ
ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ ᾿Ιησοῦ. 14 Τὴν
καλὴν παραθήκην[2] φύλαξον διὰ Πνεύματος ῾Αγίου τοῦ
ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.
15 Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ
᾿Ασίᾳ, ὧν ἐστι Φύγελος[3] καὶ ῾Ερμογένης. 16 Δῴη ἔλεος ὁ
Κύριος τῷ ᾿Ονησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε καὶ
τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνθη,[4] 17 ἀλλὰ γενόμενος ἐν
῾Ρώμῃ, ʳσπουδαιότερον ἐζήτησέ με καὶ εὗρε. 18 Δῴη αὐτῷ
ὁ Κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ!
Καὶ ὅσα ἐν ᾿Εφέσῳ διηκόνησε, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

Be Strong in Grace

2 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν
Χριστῷ ᾿Ιησοῦ. 2 Καὶ ἃ ἤκουσας παρ᾿ ἐμοῦ διὰ
πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις,

[1] 12 παραθηκην MЄ, TR Cr vs παρακαταθηκην M^{c}
[2] 14 παραθηκην MЄ, Cr vs παρακαταθηκην M^{c}, TR
[3] 15 Φυγελος M^{pt}ℵC, Cr vs Φυγελλος M^{pt}A, TR
[4] 16 επαισχυνθη 𝔐AC, Cr vs επησχυνθη ℵ*, TR

9 •κατα Є vs 𝔐 10 ˢℵ*A vs 𝔐C 11 °ℵ*A vs 𝔐C
17 ʳσπουδαιως ℵC vs 𝔐; (σπουδαιοτερως A)

οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. 3 ʳΣὺ οὖν
κακοπάθησονˀ ὡς καλὸς στρατιώτης ˢ᾿Ιησοῦ Χριστοῦ.ˀ
4 Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγ-
ματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. 5 ᾿Εὰν δὲ
καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ.
6 Τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν
μεταλαμβάνειν. 7 Νόει ʳ¹ἃ λέγω· ʳ²δῴη γάρ σοι ὁ Κύριος
σύνεσιν ἐν πᾶσι.
8 Μνημόνευε ᾿Ιησοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον[1] ἐκ νεκρῶν,
ἐκ σπέρματος Δαβίδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· 9 ἐν ᾧ
κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ἀλλ᾿ ὁ λόγος τοῦ
Θεοῦ οὐ δέδεται. 10 Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς
ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ
᾿Ιησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. 11 Πιστὸς ὁ λόγος·

Εἰ γὰρ συναπεθάνομεν,
Καὶ συζήσομεν·
12 Εἰ ὑπομένομεν,
Καὶ συμβασιλεύσομεν·
Εἰ ʳἀρνούμεθα,
Κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς·
13 Εἰ ἀπιστοῦμεν,
᾿Εκεῖνος πιστὸς μένει·
᾿Αρνήσασθαι ᵀ ἑαυτὸν οὐ δύναται.

The Approved and the Disapproved Workers

14 Ταῦτα ὑπομίμνῃσκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ
ʳ¹Κυρίου μὴ λογομαχεῖν, ʳ²εἰς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ
καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. 15 Σπούδασον σεαυτὸν
δόκιμον παραστῆσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον,
ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. 16 Τὰς δὲ βεβήλους

[1] 8 εγηγερμενον 𝔐Є, Cr vs ηγηγερμενον TR

3 ʳσυγκακοπαθησον ℵ (A) (C*) vs 𝔐 3 ˢЄ vs 𝔐
7 ʳ¹ο Є vs 𝔐 7 ʳ²δωσει Є vs 𝔐
12 ʳαρνησομεθα Є vs 𝔐 13 ᵀγαρ ℵ*A^{vid}C vs M
14 ʳ¹Θεου ℵC vs 𝔐A 14 ʳ²επ Є vs 𝔐

κενοφωνίας περιΐστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν
ἀσεβείας, 17 καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει·
ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Φίλητος, 18 οἵτινες περὶ τὴν
ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες °τὴν ἀνάστασιν ἤδη
γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσι τήν τινων πίστιν. 19 Ὁ μέντοι
στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα
ταύτην· «Ἔγνω Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ,» καί,
"Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα
Κυρίου."[1] 20 Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη
χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ
μὲν εἰς τιμήν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. 21 Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ
ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμήν, ἡγιασμένον
°καὶ εὔχρηστον τῷ Δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἡτοιμασμένον. 22 Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε,
δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην, μετὰ τῶν
ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. 23 Τὰς δὲ
μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι
γεννῶσι μάχας. 24 Δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ᾽
ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, 25 ἐν
•πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε
⸀δῷ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας,
26 καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρη-
μένοι ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

Perilous Times and Perilous Men

3 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις
ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. 2 Ἔσονται γὰρ οἱ
ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι,
βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι,
3 ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι,
ἀφιλάγαθοι, 4 προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι,
φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, 5 ἔχοντες μόρφωσιν

[1]19 Κυριου 𝔐 Ɛ, Cr vs Χριστου TR

18 °א vs 𝔐 AC, [Cr] 21 °א*A vs 𝔐 C*
25 •πραυτητι Ɛ vs 𝔐 25 ⸀δωη Ɛ vs 𝔐

19 Num. 16:5

εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. Καὶ τούτους
ἀποτρέπου. 6 Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς
οἰκίας καὶ αἰχμαλωτεύοντες[1] γυναικάρια[2] σεσωρευμένα
ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, 7 πάντοτε
μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν
δυνάμενα. 8 Ὃν τρόπον δὲ Ἰάννης καὶ Ἰαμβρῆς
ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτω καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ
ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ
τὴν πίστιν. 9 Ἀλλ᾽ οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον,[3] ἡ γὰρ
ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων
ἐγένετο.

The Man of God and the Word of God

10 Σὺ δὲ ⸀παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ,
τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ
ὑπομονῇ, 11 τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο
ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἵους διωγμοὺς
ὑπήνεγκα. Καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ Κύριος. 12 Καὶ
πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
διωχθήσονται. 13 Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες
προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.
14 Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης,[4] εἰδὼς
παρὰ ⸀τίνος ἔμαθες, 15 καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους °τὰ Ἱερὰ
Γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν
διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 16 Πᾶσα Γραφὴ
θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς
⸀ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν
δικαιοσύνῃ, 17 ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.

[1]6 αιχμαλωτευοντες M^{pt}, TR vs αιχμαλωτιζοντες M^{pt} Ɛ, Cr
[2]6 γυναικαρια 𝔐 Ɛ, Cr vs τα γυναικαρια TR
[3]9 πλειον MƐ, TR Cr vs πλειστον M^{c}
[4]14 επιστωθης MƐ, TR Cr vs επιστευθης M^{r}

10 ⸀παρηκολουθησας Ɛ vs 𝔐 14 ⸀τινων Ɛ vs 𝔐
15 °א vs 𝔐 AC*, [Cr] 16 ⸀ελεγμον Ɛ vs 𝔐

Preach the Word

4 Διαμαρτύρομαι □[1]οὖν ἐγὼ\ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ
□[2]τοῦ Κυρίου\ ⸉ Ἰησοῦ Χριστοῦ⸊ τοῦ μέλλοντος κρίνειν
ζῶντας καὶ νεκροὺς ⸀κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν
βασιλείαν αὐτοῦ, **2** κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως,
ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ
μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. **3** Ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς
ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς
⸂ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας⸃ ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους,
κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, **4** καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν
ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται.
5 Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον
εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον.

Paul's Valedictory

6 Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ⸂ἐμῆς
ἀναλύσεως⸃ ἐφέστηκε. **7** Τὸν ⸂ἀγῶνα τὸν καλὸν⸃
ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα.
8 Λοιπόν, ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν
ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος Κριτής,
οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν
ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

Timothy Is Urged to Come

9 Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως. **10** Δημᾶς γάρ με
ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς
Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν.
11 Λουκᾶς ἐστι μόνος μετ᾽ ἐμοῦ. Μᾶρκον ἀναλαβὼν ἄγε[1]
μετὰ σεαυτοῦ, ἔστι γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν.
12 Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. **13** Τὸν φαιλόνην[2]

[1]11 αγε 𝐌ℵC, TR Cr vs αγαγε M^c A
[2]13 φαιλονην M^pt, TR Cr vs φελονην M^pt Є

1 □[1 2] Є vs 𝔐 1 ⸉Є vs 𝔐 1 ⸀και Є vs 𝔐
3 ⸂ιδιας επιθυμιας Є vs 𝐌 6 ⸂αναλυσεως μου Є vs 𝔐
7 ⸂καλον αγωνα Є vs 𝔐

ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρῳάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ
τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. **14** Ἀλέξανδρος ὁ χαλ-
κεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο. ⸀Ἀποδῴη αὐτῷ ὁ Κύριος
κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· **15** ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ
⸀ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις.

The Lord Is Faithful

16 Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι
⸀συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον — μὴ
αὐτοῖς λογισθείη! **17** Ὁ δὲ Κύριός μοι παρέστη καὶ
ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι᾽ ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ
⸀ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος
λέοντος. **18** °Καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου
πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν
ἐπουράνιον, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Personalia and Paul's Farewell

19 Ἄσπασαι Πρίσκαν[1] καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν Ὀνησιφόρου
οἶκον. **20** Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμον δὲ
ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. **21** Σπούδασον πρὸ
χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος καὶ Πούδης καὶ
Λῖνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.
22 Ὁ ⸂Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς⸃ μετὰ τοῦ πνεύματός σου.
Ἡ χάρις μεθ᾽ ὑμῶν. °Ἀμήν.

[1]19 Πρισκαν 𝐌Є, TR Cr vs Πρισκιλλαν M^c

14 ⸀αποδωσει Є vs 𝔐 15 ⸀αντεστη Є vs 𝔐
16 ⸀παρεγενετο Є vs 𝔐 17 ⸀ακουσωσιν Є vs 𝔐
18 °Є vs 𝔐 22 ⸂Κυριος ℵ* vs 𝔐C; (Κυριος Ιησους A)
22 °Є vs 𝔐

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

Paul Greets Titus

ΠΑΥΛΟΣ, δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ
κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας
τῆς κατ᾽ εὐσέβειαν **2** ἐπ᾽ ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν
ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων,
3 ἐφανέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν
κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ᾽ ἐπιταγὴν τοῦ Σωτῆρος
ἡμῶν Θεοῦ,

4 Τίτῳ, γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν·

Χάρις, ⌜ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ ⸉Κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ⸊ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

Qualified Elders Are Needed

5 Τούτου χάριν κατέλιπόν[1] σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα
ἐπιδιορθώσῃ καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους,
ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην· **6** εἴ τίς ἐστιν ἀνέγκλητος, μιᾶς
γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ
ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. **7** Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον
ἀνέγκλητον εἶναι ὡς Θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ
ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, **8** ἀλλὰ
φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ,
9 ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα
δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ
καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

In Titus 𝔊 = ℵAC

[1]5 κατελιπον **M**, **TR** vs απελιπον M'ℵ*, **Cr** vs απελειπον **AC**

4 ⌜και ℵC* vs 𝔐**A**   **4** ⸉Χριστου Ιησου 𝔊 vs 𝔐

Problems Elders Must Face

10 Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ °καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ
φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ ⸆ περιτομῆς, **11** οὓς δεῖ
ἐπιστομίζειν, οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι διδά-
σκοντες ἃ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν. **12** Εἶπέ τις ἐξ
αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν προφήτης, "Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ
θηρία, γαστέρες ἀργαί." **13** Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν
ἀληθής. Δι᾽ ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα
ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, **14** μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς
μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν
ἀλήθειαν. **15** Πάντα °μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ
•μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίανται
αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. **16** Θεὸν ὁμολογοῦσιν
εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ
ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

Qualities of a Healthy Flock

2 Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ.
2 Πρεσβύτας νηφαλέους[1] εἶναι, σεμνούς, σώφρονας,
ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ.

3 Πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς,
μὴ διαβόλους, μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλο-
διδασκάλους, **4** ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας φιλάνδρους
εἶναι, φιλοτέκνους, **5** σώφρονας, ἁγνάς, ⌜οἰκουρούς,
ἀγαθάς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ
λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημῆται.

6 Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν,
7 περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων,
ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ⌜ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, °ἀφθαρσίαν,
8 λόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ,
μηδὲν ἔχων ⸂περὶ ἡμῶν[2] λέγειν[1]⸃ φαῦλον.

---

[1]2 νηφαλεους M^{pt} vs νηφαλιους M^{pt} 𝔊, **TR Cr** vs νηφαλαιους M^{pt}
[2]8 ημων 𝔐ℵC, **Cr** vs υμων **A**, **TR**

10 °𝔊 vs **M**, [**Cr**]   **10** ⸆της ℵC vs 𝔐**A**   **15** °𝔊 vs 𝔐
15 •μεμιαμμενοις 𝔊 vs 𝔐   **5** ⌜οικουργους 𝔊 vs 𝔐
7 ⌜αφθοριαν 𝔊 vs 𝔐   **7** °𝔊 vs 𝔐   **8** ⸂312 𝔊 vs 𝔐

9 Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι ἐν πᾶσιν, εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, 10 μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ ʼπίστιν πᾶσαν˺ ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν ᵀτοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

Trained by Saving Grace

11 Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ °ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, 12 παιδεύουσα ἡμᾶς ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, 13 προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 14 ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

15 Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. Μηδείς σου περιφρονείτω.

Gracious Virtues for the Recipients of Grace

3 Ὑπομίμνῃσκε αὐτοὺς ἀρχαῖς °καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι, 2 μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους •πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. 3 Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους. 4 Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, 5 οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ʳὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς ἀλλὰ κατὰ ʼτὸν αὐτοῦ ἔλεον˺ ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ

10 ʼ21 AC vs 𝔐; (2 ℵ*) 10 ᵀτην Є vs 𝔐
11 °Є vs 𝔐 1 °Є vs 𝔐
2 •πραυτητα AC vs 𝔐; (σπουδην τα ℵ*)
5 ʳα Є vs 𝔐 5 ʼτο αυτου ελεος ℵA vs 𝔐

ἀνακαινώσεως Πνεύματος Ἁγίου, 6 οὗ ἐξέχεεν ἐφ᾽ ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, 7 ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι ʳγενώμεθα κατ᾽ ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου.

Do Good and Avoid Dissension

8 Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες[1] Θεῷ. Ταῦτά ἐστι °τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. 9 Μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο, εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. 10 Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, 11 εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει, ὢν αὐτοκατάκριτος.

Personalia and Paul's Farewell

12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τύχικον, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν, ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. 13 Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ •Ἀπολλῶ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. 14 Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

15 Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ᾽ ἐμοῦ πάντες. Ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. °Ἀμήν.

[1]8 πεπιστευκοτες 𝔐Є, Cr vs +τω TR

7 ʳγενηθωμεν Є vs 𝔐 8 °Є vs M 13 •Απολλων ℵ vs 𝔐C
15 °Є vs 𝔐

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

Paul Greets Philemon

ΠΑΥΛΟΣ, δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός,

Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν 2 καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ⸀ἀγαπητῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ᾽ οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ·

3 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Paul Commends Philemon's Love and Faith

4 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, 5 ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, 6 ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς[1] ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν[2] εἰς Χριστὸν °Ἰησοῦν. 7 ⸀Χάριν γὰρ ⸂ἔχομεν πολλὴν⸃ καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

Paul Intercedes for Onesimus

8 Διό, πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, 9 διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος

In Philemon Є = ℵAC

[1]6 παντος M[pt] Є, TR Cr vs + εργου M[pt]
[2]6 ημιν MAC, Cr vs υμιν ℵ, TR

2 ⸀αδελφη ℵA vs 𝔐 6 °Є vs 𝔐 7 ⸀χαραν Є vs 𝔐
7 ⸂πολλην εσχον Є vs 𝔐

ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος ⸉Ἰησοῦ Χριστοῦ.⸊ 10 Παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς °μου, Ὀνήσιμον, 11 τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ ⸆ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, 12 ὃν ἀνέπεμψα. ⸂Σὺ δὲ⸃ αὐτόν, τοῦτ᾽ ἔστι τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, °προσλαβοῦ· 13 ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ ⸉διακονῇ μοι⸊ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου. 14 Χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον. 15 Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς, 16 οὐκέτι ὡς δοῦλον ἀλλ᾽ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν Κυρίῳ.

Paul Encourages Philemon's Obedience

17 Εἰ οὖν με[1] ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. 18 Εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ⸀ἐλλόγει. 19 Ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, "Ἐγὼ ἀποτίσω" — ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις! 20 Ναί, ἀδελφέ, ἐγώ σου ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν ⸀Κυρίῳ.

21 Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ⸀ὃ λέγω ποιήσεις. 22 Ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν, ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

Paul's Farewell

23 ⸀Ἀσπάζονταί σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 24 Μᾶρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.

25 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου °¹ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. °²Ἀμήν.

[1]17 με MЄ, Cr vs εμε M[c] TR

9 ⸉Є vs 𝔐 10 °ℵ*A vs 𝔐C 11 ⸆και ℵ* [Cr] vs 𝔐AC
12 ⸂σοι Є vs 𝔐 12 °ℵ*A vs 𝔐C 13 ⸉Є vs 𝔐
18 ⸀ελογγα Є vs 𝔐 20 ⸀Χριστω Є vs M 21 ⸀α Є vs 𝔐
23 ⸀ασπαζεται Є vs M 25 °¹ℵ vs 𝔐AC 25 °²A vs 𝔐ℵC

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

The Son: God's Supreme Revelation

ΠΟΛΥΜΕΡΩΣ καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας
τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, **2** ἐπ᾽ ἐσχάτου[1]
τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν Υἱῷ, ὃν ἔθηκε
κληρονόμον πάντων, δι᾽ οὗ καὶ ⸂τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν·⸃
3 ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς
ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς
δυνάμεως ⸀αὐτοῦ, δι᾽ ἑαυτοῦ⸃ καθαρισμὸν ⸂ποιησάμενος
τῶν ἁμαρτιῶν⸃ °ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ[2] τῆς μεγαλωσύνης
ἐν ὑψηλοῖς, **4** τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων
ὅσῳ διαφορώτερον παρ᾽ αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα.

The Son Exalted Above Angels

5 Τίνι γὰρ εἶπέ ποτε τῶν ἀγγέλων,

«Υἱός μου εἶ σύ,
Ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε»?

καὶ πάλιν,

«Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς Πατέρα,
Καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς Υἱόν»?

In Hebrews Є = $\mathfrak{p}^{46}$אBAC

[1]2 εσχατου 𝔐Є (h.C), Cr vs εσχατων TR
[2]3 δεξια MЄ (h.C), TR Cr vs + του θρονου M[c]

2 ⸂312 Є (h.C) vs 𝔐 3 ⸀αυτου אBA vs 𝔐; (δι αυτου $\mathfrak{p}^{46}$)
3 ⸂231 Є (h.C) vs 𝔐 3 °Є (h.C) vs 𝔐

5a Ps. 2:7 5b 2 Sam. 7:14; 1 Chron. 17:13

6 Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν Πρωτότοκον εἰς τὴν
οἰκουμένην, λέγει,

«Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.»

7 Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει,

«Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα
Καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα»·

8 πρὸς δὲ τὸν Υἱόν,

«Ὁ θρόνος σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος·
⸆Ῥάβδος ⸀εὐθύτητος ἡ ῥάβδος⸃ τῆς βασιλείας σου.
9 Ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν·
Διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου,
Ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου»·

10 καί,

«Σὺ κατ᾽ ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας,
Καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί·
11 Αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις·
Καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται,
12 Καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτοὺς
⸆Καὶ ἀλλαγήσονται.
Σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ
Καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι.»

13 Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε,

«Κάθου ἐκ δεξιῶν μου
Ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν
ποδῶν σου»?

14 Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν
ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν
σωτηρίαν?

8 ⸆και η Є (h.C) vs 𝔐
8 ⸀της ευθυτητος ραβδος $\mathfrak{p}^{46}$BA vs 𝔐; (− א*)
12 ⸆ως ιματιον Є (h.C) vs 𝔐

6 Deut. 32:43 LXX, DSS; Ps. 97:7 7 Ps. 104:4 8,9 Ps. 45:6,7 10-12 Ps. 102:25-27 13 Ps. 110:1

First Warning: Do Not Neglect Salvation

2 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ⸂ἡμᾶς προσέχειν⸃ τοῖς
ἀκουσθεῖσι, μήποτε •παραρρυῶμεν. 2 Εἰ γὰρ ὁ δι᾽
ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα
παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν,
3 πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες
σωτηρίας, ἥτις, ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου,
ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, 4 συνε-
πιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι καὶ
ποικίλαις δυνάμεσι καὶ Πνεύματος Ἁγίου μερισμοῖς κατὰ
τὴν αὐτοῦ θέλησιν?

The Son Made Lower than Angels

5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν
μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. 6 Διεμαρτύρατο δέ πού τις
λέγων,

«Τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ,
Ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν?
7 Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ᾽ ἀγγέλους,
Δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν,[1]
8 Πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ.»

Ἐν ⸂γὰρ τῷ⸃ ὑποτάξαι °αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν
αὐτῷ ἀνυπότακτον. Νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα
ὑποτεταγμένα. 9 Τὸν δὲ "βραχύ τι παρ᾽ ἀγγέλους
ἠλαττωμένον" βλέπομεν, Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ
θανάτου "δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον," ὅπως χάριτι
Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου.

---

[1]7 αυτον Mpt𝔭46B, Cr vs +και κατεστησας αυτον επι τα εργα των χειρων σου Mpt‎אAC, TR

1 ⸂Є (h.C) vs 𝔐 1 •παραρυωμεν Є (h.C) vs M
8 ⸂אB vs 𝔐𝔭46AC 8 °𝔭46B vs 𝔐אAC, [Cr]

6-8 Ps. 8:5-7 LXX

Bringing Many Sons to Glory

10 Ἔπρεπε γὰρ αὐτῷ, δι᾽ ὃν τὰ πάντα καὶ δι᾽ οὗ τὰ
πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν Ἀρχηγὸν
τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. 11 Ὅ τε
γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι᾽ ἣν
αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν,
12 λέγων,

«Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου,
Ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε»·

13 καὶ πάλιν,

«Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ᾽ αὐτῷ»·

καὶ πάλιν,

«Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός.»

14 Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκε ⸂σαρκὸς καὶ αἵματος,⸃
καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ
θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου,
τοῦτ᾽ ἔστι τὸν διάβολον, 15 καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι
φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας.
16 Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ
σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. 17 Ὅθεν ὤφειλε
κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων
γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ
ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. 18 Ἐν ᾧ γὰρ
πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις
βοηθῆσαι.

The Son Was Faithful

3 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι,
κατανοήσατε τὸν Ἀπόστολον καὶ Ἀρχιερέα τῆς
ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν,[1] 2 πιστὸν ὄντα τῷ

---

[1]1 Ιησουν Χριστον 𝔐 vs Ιησουν Є, Cr vs Χριστον Ιησουν TR

14 ⸂321 Є vs 𝔐

12 Ps. 22:22 13a Is. 8:17 LXX; 2 Sam. 22:3 LXX; Is. 12:2 13b Is. 8:18

ποιήσαντι αὐτὸν ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν °ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
3 Πλείονος γὰρ ˢδόξης οὗτος˥ παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται καθ᾽
ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν.
4 Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ °τὰ
πάντα κατασκευάσας Θεός. **5** Καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν
ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν
λαληθησομένων, **6** Χριστὸς δὲ ὡς Υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ,
οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ʳἐάνπερ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ
καύχημα τῆς ἐλπίδος ᵔμέχρι τέλους βεβαίαν˴ κατάσχωμεν.

Second Warning: Be Faithful

7 Διό, καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,

«Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
8 Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν
Ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ,
Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
9 Οὗ ἐπείρασάν °με οἱ πατέρες ὑμῶν,
ʳἘδοκίμασάν με˥ καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου
•τεσσαράκοντα ἔτη.
10 Διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ʳἐκείνῃ
Καὶ εἶπον, 'Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·
Αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου'·
11 Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου,
'Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.'»

12 Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρδία
πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος·
13 ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν,
ἄχρις οὗ τὸ "σήμερον" καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ ἐξ ὑμῶν
τις[1] ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας. **14** Μέτοχοι γὰρ ˢγεγόναμεν τοῦ

[1]13 εξ υμων τις 𝔐B vs τις εξ υμων ℵAC, TR Cr

2 °B vs 𝔐ℵAC, [Cr] 3 ˢ𝔊 (𝔓46vid) vs 𝔐 4 °𝔊 vs 𝔐
6 ʳεαν B vs 𝔐𝔓46AC, [Cr]; (καν ℵ*) 6 ᵔ𝔓46B vs 𝔐ℵAC
9 °𝔊 vs 𝔐 9 ʳεν δοκιμασια 𝔊 vs 𝔐
9 •τεσσερακοντα 𝔊 vs 𝔐 10 ʳταυτη 𝔊 vs 𝔐C 14 ˢ231 𝔊 vs 𝔐

7-11 Ps. 95:7-11

Χριστοῦ,˥ ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι
τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν, **15** ἐν τῷ λέγεσθαι,

«Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν
Ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ.»

16 Τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν? Ἀλλ᾽ οὐ πάντες
οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως? **17** Τίσι δὲ προσ-
ώχθισε •τεσσαράκοντα ἔτη? Οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν,
ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ? **18** Τίσι δὲ ὤμοσε μὴ
εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς
ἀπειθήσασι? **19** Καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν
εἰσελθεῖν δι᾽ ἀπιστίαν.

The Continuing Promise of Rest

4 Φοβηθῶμεν οὖν, μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας
εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν
ὑστερηκέναι. **2** Καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ
κἀκεῖνοι,[1] ἀλλ᾽ οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκεί-
νους, μὴ συγκεκραμένους[2] τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν.
3 Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς °τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαν-
τες, καθὼς εἴρηκεν,

«Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου,
'Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου,'»

καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων.
4 Εἴρηκε γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτω, «Καὶ κατέπαυσεν
ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων
αὐτοῦ»· **5** καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, «Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν
κατάπαυσίν μου.» **6** Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς
εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ
εἰσῆλθον δι᾽ ἀπείθειαν, **7** πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν,

[1]2 κακεινοι M𝔊, TR Cr vs εκεινοι Mᶜ
[2]2 συγκεκραμενους 𝔐 vs συγκεκερασμενους (𝔓46) (B*) (A) C, Cr vs συνκεκερασμενος ℵ vs συγκεκραμενος TR

17 •τεσσερακοντα 𝔊 vs 𝔐 3 °𝔓46B vs 𝔐ℵAC, [Cr]

15 Ps. 95:7,8 3 Ps. 95:11 4 Gen. 2:2 5 Ps. 95:11

« Σήμερον, » ἐν Δαβὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον,
καθὼς ⸀εἴρηται,

> «Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
> Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.»

8 Εἰ γὰρ αὐτοὺς[1] Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης
ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. **9** Ἄρα ἀπολείπεται
σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. **10** Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς
τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν
ἔργων αὐτοῦ ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός.

God's Word Discovers Our Condition

11 Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν
κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς
ἀπειθείας.
12 Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτε-
ρος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διϊκνούμενος ἄχρι
μερισμοῦ ψυχῆς °τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν,
καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. **13** Καὶ οὐκ
ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ
τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ
λόγος.

Our Compassionate High Priest

14 Ἔχοντες οὖν Ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς
οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς
ὁμολογίας. **15** Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον
συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, ⸀πεπειραμένον δὲ κατὰ
πάντα καθ᾽ ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. **16** Προσερχώμεθα
οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν
⸀ἔλεον καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

---

[1]8 αυτους **MЄ**, **TR Cr** vs αυτος ο M[c]

7 ⸀προειρηται Є (προειρηκεν B) vs 𝔐 12 °Є vs 𝔐
15 ⸀πεπειρασμενον 𝔓[46vid]אBA vs 𝔐C 16 ⸀ελεος Є vs 𝔐

7 Ps. 95:7,8

The Qualifications for High-Priesthood

5 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος
ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα
προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν,
2 μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις,
ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν. **3** Καὶ ⸂διὰ ταύτην⸃
ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περὶ ⸀¹ἑαυτοῦ
προσφέρειν ⸀²ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. **4** Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις
λαμβάνει τὴν τιμήν, ἀλλ᾽ ὁ καλούμενος[1] ὑπὸ τοῦ Θεοῦ,
⸀καθάπερ καὶ[2] Ἀαρών.

Christ Is a Priest Forever

5 Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γενηθῆναι
ἀρχιερέα, ἀλλ᾽ ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν,

> «Υἱός μου εἶ σύ,
> Ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε»·

καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει,

> **6** «Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα
> Κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ»·

7 ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ
ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σῴζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου
μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ
εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, **8** καίπερ ὢν Υἱός, ἔμαθεν
ἀφ᾽ ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν. **9** Καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο
⸉τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν⸊ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου,

---

[1]4 ο καλουμενος M[pt], **TR** vs καλουμενος M[pt]Є, **Cr**
[2]4 και 𝔐Є, **Cr** vs +ο **TR**

3 ⸂δι αυτην Є vs 𝔐 3 ⸀¹αυτου 𝔓[46]B vs 𝔐אAC
3 ⸀²περι Є (h.𝔓[46vid]) vs 𝔐 4 ⸀καθωσπερ Є vs 𝔐; (καθως C[*vid])
9 ⸉41-3 Є vs 𝔐

5 Ps. 2:7 6 Ps. 110:4

10 προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ᾿Αρχιερεὺς κατὰ τὴν
τάξιν Μελχισέδεκ.

Spiritual Immaturity

11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν,
ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. **12** Καὶ γὰρ ὀφείλοντες
εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ
διδάσκειν ὑμᾶς τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ
Θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, °καὶ οὐ
στερεᾶς τροφῆς. **13** Πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος
λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστι. **14** Τελείων δέ ἐστιν ἡ
στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμ-
νασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

The Peril of Not Progressing

6 Διό, ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ
τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον
καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ
πίστεως ἐπὶ Θεόν, **2** βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε
χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου.
3 Καὶ τοῦτο ποιήσωμεν[1] ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός.
4 ᾿Αδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους
τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας
Πνεύματος ῾Αγίου **5** καὶ καλὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα
δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος **6** καὶ παραπεσόντας, πάλιν
ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν
Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. **7** Γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα
τὸν ἐπ᾿ αὐτῆς ⸉πολλάκις ἐρχόμενον⸊ ὑετόν, καὶ τίκτουσα
βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις δι᾿ οὓς καὶ γεωργεῖται,
μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· **8** ἐκφέρουσα δὲ
ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς τὸ
τέλος εἰς καῦσιν.

---

[1] **3** ποιησωμεν M^{pt}AC vs ποιησομεν M^{pt}$\mathfrak{P}^{46}$אB, TR Cr

---

12 °$\mathfrak{P}^{46}$א*C vs 𝔐 B*A, [Cr] **7** ⸉$\mathfrak{P}^{46}$אB vs 𝔐 AC

A Better Estimate

9 Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα[1]
καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτω λαλοῦμεν. **10** Οὐ γὰρ
ἄδικος ὁ Θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ ⸋τοῦ
κόπου⸌ τῆς ἀγάπης ἧς ἐνδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. **11** ᾿Επι-
θυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι
σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους·
12 ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ
μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

God's Infallible Purpose in Christ

13 Τῷ γὰρ ᾿Αβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεός, ἐπεὶ κατ᾿
οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσε καθ᾿ ἑαυτοῦ,
14 λέγων, «⸂῏Η μὴν⸃ εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων
πληθυνῶ σε.» **15** Καὶ οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς
ἐπαγγελίας. **16** ῎Ανθρωποι °μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος
ὀμνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν
ὁ ὅρκος, **17** ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ Θεὸς ἐπιδεῖ-
ξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον
τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, **18** ἵνα διὰ δύο
πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι
⸆Θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν[2] οἱ καταφυγόντες
κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· **19** ἣν ὡς ἄγκυραν
ἔχομεν τῆς ψυχῆς, ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην
εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, **20** ὅπου Πρόδρομος
ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν ᾿Ιησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ
᾿Αρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

---

[1] **9** κρεισσονα **M**Ɛ, Cr vs κρειττονα TR
[2] **18** εχωμεν M^{pt}Ɛ, TR Cr vs εχομεν M^{pt}

---

10 ⸋Ɛ vs 𝔐 **14** ⸂ει μην Ɛ vs 𝔐 **16** °Ɛ vs 𝔐 C
18 ⸆τον Ɛ, [Cr] vs 𝔐 B

---

14 Gen. 22:17

Melchizedek, King of Righteousness

7 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισέδεκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς
τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ
ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ
εὐλογήσας αὐτόν, 2 ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρι-
σεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος "βασιλεὺς
δικαιοσύνης," ἔπειτα δὲ καὶ "βασιλεὺς Σαλήμ," ὅ ἐστι
"βασιλεὺς εἰρήνης," 3 ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος,
μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος
δὲ τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.
4 Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ °καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ
ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. 5 Καὶ οἱ μὲν ἐκ
τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν
ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ᾽ ἔστι τοὺς
ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος
Ἀβραάμ. 6 Ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν
δεδεκάτωκε °τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγ-
γελίας εὐλόγηκε. 7 Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ
ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. 8 Καὶ ὧδε μὲν
δεκάτας ἀποθνῄσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ
μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. 9 Καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, •διὰ Ἀβραὰμ
καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται. 10 Ἔτι γὰρ ἐν
τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήντησεν αὐτῷ °ὁ
Μελχισέδεκ.

The Need for a New Priesthood

11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν (ὁ
λαὸς γὰρ ἐπ᾽ ⸀¹αὐτῇ ⸀²νενομοθέτητο), τίς ἔτι χρεία κατὰ
τὴν τάξιν Μελχισέδεκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ κατὰ
τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι? 12 Μετατιθεμένης γὰρ τῆς
ἱερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται.
13 Ἐφ᾽ ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν,
ἀφ᾽ ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ. 14 Πρόδηλον

4 °𝔓46B vs 𝔐ℵAC, [Cr] 6 °Є vs 𝔐A 9 •δι 𝔓46ℵB vs 𝔐AC
10 °Є vs 𝔐A 11 ⸀¹αυτης Є vs M 11 ⸀²νενομοθετηται Є vs 𝔐

γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν
φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωϋσῆς[1] ἐλάλησε. 15 Καὶ
περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα
Μελχισέδεκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, 16 ὃς οὐ κατὰ νόμον
ἐντολῆς σαρκικῆς[2] γέγονεν ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς
ἀκαταλύτου. 17 ⸀Μαρτυρεῖ γὰρ ὅτι

«Σὺ[3] ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα
Κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ.»

18 Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ
αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές. 19 Οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ
νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι᾽ ἧς ἐγγίζομεν
τῷ Θεῷ.

The Greatness of the New Priest

20 Καὶ καθ᾽ ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας, 21 οἱ μὲν γὰρ
χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ μετὰ
ὁρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν,

«Ὤμοσε Κύριος
Καὶ οὐ μεταμεληθήσεται,
'Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα
□Κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ,\'»

22 κατὰ ⸀τοσοῦτον ⸆ κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος
Ἰησοῦς. 23 Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσι γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ
θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν. 24 Ὁ δέ, διὰ τὸ μένειν
αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην.
25 Ὅθεν καὶ σῴζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς

[1]14 ουδεν περι ιερωσυνης Μω(υ)σης Mpt TR vs ουδεν περι ιεροσυνης Μω(υ)σης Mpt vs περι ιερεων ουδεν Μω(υ)σης BAC*, Cr vs περι ιερεων Μωυσης ουδεν 𝔓46ℵ*
[2]16 σαρκικης Mpt, TR vs σαρκινης MptЄ, Cr
[3]17 συ MptЄ, TR Cr vs + ει Mpt𝔓46

17 ⸀μαρτυρειται Є vs 𝔐C 21□ Є vs 𝔐A
22 ⸀τοσουτο Є vs 𝔐 22 ⸆και ℵ*BC*, [Cr] vs 𝔐𝔓46A

17 Ps. 110:4b 21 Ps. 110:4

προσερχομένους δι᾽ αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ
ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.
26 Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ᵀ ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος,
ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ
ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· **27** ὃς οὐκ ἔχει καθ᾽
ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν
ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ·
τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν ἀνενέγκας. **28** Ὁ
νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας
ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον
Υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

The New Priestly Service

8 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις· τοιοῦτον ἔχομεν
Ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς
Μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, **2** τῶν ἁγίων Λειτουργὸς
καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ Κύριος, °καὶ οὐκ
ἄνθρωπος. **3** Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά
τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ
τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. **4** Εἰ μὲν ⸀γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ᾽ ἂν ἦν
ἱερεύς, ὄντων ⸋τῶν ἱερέων⸌ τῶν προσφερόντων κατὰ
°τὸν νόμον τὰ δῶρα· **5** οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατ-
ρεύουσι τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς
μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, «Ὅρα,» γάρ φησι, «ποιήσεις[1]
πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει.»
6 ⸀Νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχε[2] λειτουργίας, ὅσῳ καὶ
κρείττονός ἐστι διαθήκης Μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν
ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται.

---

[1]5 ποιησεις 𝔐 ℵBA, Cr vs ποιησης TR vs — $\mathfrak{p}^{46}$
[2]6 τετυχε(ν) M^{pt} $\mathfrak{p}^{46}$ℵ*A, Cr vs τετευχε(ν) M^{pt}B, TR vs τετυχηκε(ν) M^{pt}

26 ᵀκαι $\mathfrak{p}^{46}$BA vs 𝔐 ℵC   2 ° $\mathfrak{p}^{46}$ℵ*B vs 𝔐 A
4 ⸀ουν Ͼ (h.C) vs 𝔐   4 ⸋ Ͼ (h.C) vs 𝔐
4 ° Ͼ (h.C) vs 𝔐   6 ⸀νυν $\mathfrak{p}^{46}$*B vs 𝔐 ℵA, [Cr]

5 Ex. 25:40

A New Covenant

7 Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας
ἐζητεῖτο τόπος. **8** Μεμφόμενος γὰρ ⸀αὐτοῖς λέγει,

«Ἰδού, ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος,
Καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ
Καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν,
9 Οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν
αὐτῶν
Ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν
Ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου
Ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου,
Κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει Κύριος.
10 Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ
Μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος,
Διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν,
Καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
Καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν
Καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν.
11 Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην[1] αὐτοῦ
Καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων,
'Γνῶθι τὸν Κύριον,'
Ὅτι πάντες εἰδήσουσί με
Ἀπὸ μικροῦ °αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν.
12 Ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν,
Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν ⸋καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν⸌
Οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.»

13 Ἐν τῷ λέγειν "καινὴν" πεπαλαίωκε τὴν πρώτην. Τὸ δὲ
παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

---

[1]11 πολιτην 𝔐 Ͼ (h.C), Cr vs πλησιον TR

8 ⸀αυτους ℵ*A vs M$\mathfrak{p}^{46}$B   11 ° Ͼ (h.C) vs 𝔐
12 ⸋ $\mathfrak{p}^{46}$ℵ*B vs 𝔐 A

8-12 Jer. 31:31-34

The Features of the Earthly Sanctuary

9 Εἶχε μὲν οὖν °καὶ ἡ πρώτη[1] δικαιώματα λατρείας τό τε
ἅγιον κοσμικόν. **2** Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη
ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων,
ἥτις λέγεται Ἅγια· **3** μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα
σκηνὴ ἡ λεγομένη Ἅγια Ἁγίων, **4** χρυσοῦν ἔχουσα
θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικε-
καλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα
τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ
πλάκες τῆς διαθήκης, **5** ὑπεράνω δὲ αὐτῆς •Χερουβὶμ δόξης
κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν
κατὰ μέρος.

The Limitations of the Earthly Service

6 Τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν
πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας
ἐπιτελοῦντες, **7** εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ
μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ
ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, **8** τοῦτο δηλοῦντος
τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν
Ἁγίων ὁδόν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν, **9** ἥτις
παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ᾽ ⸀ὃν δῶρά
τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν
τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, **10** μόνον ἐπὶ βρώμασι καὶ
πόμασι καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς °καὶ ⸀δικαιώμασι σαρκός,
μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

Christ's Service in the Heavenly Sanctuary

11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος Ἀρχιερεὺς τῶν
⸀μελλόντων ἀγαθῶν διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας
σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ᾽ ἔστιν, οὐ ταύτης τῆς

[1]1 πρωτη Mpt𝔊 (h.C), Cr vs +σκηνη Mpt, TR

1 °𝔭46B vs 𝔐ℵA, [Cr]   5 •χερουβιν 𝔭46ℵB vs 𝔐A
9 ⸀ην ℵBA vs 𝔐   10 °𝔭46ℵ*A vs 𝔐B
10 ⸀δικαιωματα 𝔊 (h.C) vs 𝔐   11 ⸀γενομενων (𝔭46) B vs 𝔐ℵA

κτίσεως, **12** οὐδὲ δι᾽ αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ
τοῦ ἰδίου αἵματος, εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ Ἅγια, αἰωνίαν
λύτρωσιν εὑράμενος. **13** Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ⸉ταύρων καὶ
τράγων⸊ καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς
κεκοινωμένους ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα,
14 πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ Πνεύματος
Αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ, καθαριεῖ
τὴν συνείδησιν ὑμῶν[1] ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν
Θεῷ ζῶντι? **15** Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς Μεσίτης
ἐστίν, ὅπως, θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ
τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν
οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας.

The Mediator's Death Is Necessary

16 Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ
διαθεμένου.[2] **17** Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ
μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. **18** Ὅθεν οὐδ᾽[3] ἡ πρώτη
χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται. **19** Λαληθείσης γὰρ πάσης
ἐντολῆς κατὰ ⸆νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν
τὸ αἷμα τῶν μόσχων ⸂καὶ τράγων⸃ μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου
κοκκίνου καὶ ὑσσώπου αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν
λαὸν •ἐρράντισε, **20** λέγων, «Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς
ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός.» **21** Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ
πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως
•ἐρράντισε. **22** Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται
κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις.

The Greatnesss of the Sacrifice of Christ

23 Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς
οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια

[1]14 υμων Mℵ, TR vs ημων McA, Cr vs −καθαριει to Θεω 𝔭46
[2]16 διαθεμενου MℵAC, TR Cr vs διατιθεμενου Mc
[3]18 ουδ Mptℵ, TR vs ουδε MptAC, Cr vs ουθ 𝔭46

13 ⸉321 𝔊 (h.C) vs 𝔐   19 ⸆τον 𝔭46AC vs 𝔐ℵ*
19 ⸂και των τραγων ℵ*AC, [Cr] vs M; (− 𝔭46)
19,21 •εραντισεν 𝔊 (h.B), U vs M, N

20 Ex. 24:8

κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας. 24 Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα
⸉ἅγια εἰσῆλθεν⸊ °ὁ Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ᾽
εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ
τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· 25 οὐδ᾽ ἵνα πολλάκις προσφέρῃ
ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ Ἅγια κατ᾽
ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ, 26 ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις
παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· ⸀νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ
συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ⸆ ἁμαρτίας διὰ τῆς
θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. 27 Καὶ καθ᾽ ὅσον ἀπόκειται
τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις,
28 οὕτω καὶ[1] ὁ Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν
ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας
ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

Animal Sacrifices Are Insufficient

10 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ
αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ᾽ ἐνιαυτὸν
ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς
οὐδέποτε δύνανται[2] τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι.
2 Ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ
μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας,
ἅπαξ ⸀κεκαθαρμένους? 3 Ἀλλ᾽ ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις
ἁμαρτιῶν κατ᾽ ἐνιαυτόν. 4 Ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων
καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας.

Christ's Death Fulfills God's Will

5 Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει,

«Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας,
Σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι·
6 Ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας.

---

[1]28 και 𝔐𝔊 (h.B), Cr vs − TR
[2]1 δυνανται M א AC vs δυναται 𝔓^{46} TR Cr

---

24 ⸉𝔓^{46} א A vs 𝔐 C 24 °𝔊 (h.B) vs 𝔐
26 ⸀νυνι א AC vs 𝔐 26 ⸆της א A, [Cr] vs 𝔐 𝔓^{46} C
2 ⸀κεκαθαρισμενους 𝔓^{46} א (κεκαθερισμενους AC) vs 𝔐

7 Τότε εἶπον, ‘Ἰδοὺ ἥκω,
Ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ,
Τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεός, τὸ θέλημά σου.’»

8 Ἀνώτερον λέγων ὅτι «⸂Θυσίαν καὶ προσφορὰν⸃ καὶ
ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ
εὐδόκησας» (αἵτινες κατὰ °τὸν νόμον προσφέρονται),
9 τότε εἴρηκεν, «Ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεός, τὸ θέλημά
σου.»[1] Ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. 10 Ἐν ᾧ
θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν °οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ
σώματος[2] Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.

Christ's Death Perfects the Sanctified

11 Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς[3] ἕστηκε καθ᾽ ἡμέραν λειτουργῶν
καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες
οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας. 12 ⸀Αὐτὸς δὲ μίαν
ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς
ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, 13 τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως
τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ.
14 Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς
ἁγιαζομένους.
15 Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· μετὰ γὰρ
τὸ ⸀προειρηκέναι,

16 «Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς
Μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος,
Διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν,
Καὶ ἐπὶ ⸂τῶν διανοιῶν⸃ αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,

---

[1]9 ο Θεος το θελημα σου M^{pt}, TR vs το θελημα σου M^{pt}𝔊 (h.B), Cr
vs το θελημα σου ο Θεος μου M^{pt}
[2]10 σωματος 𝔐𝔊 (h.B), Cr vs + του TR
[3]11 ιερευς M^{pt}𝔓^{46} א, TR Cr vs αρχιερευς M^{pt}AC

---

8 ⸂θυσιας και προσφορας א*AC vs 𝔐 8 °𝔊 (h.B) vs 𝔐
10 °𝔊 (h.B) vs M 12 ⸀ουτος 𝔊 (h.B) vs 𝔐
15 ⸀ειρηκεναι 𝔊 (h.B) vs 𝔐 16 ⸂την διανοιαν 𝔊 (h.B) vs 𝔐

5-7 Ps. 40:6-8

17 Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν
Οὐ μὴ ʳμνησθῶ ἔτι.»

18 Ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων,[1] οὐκέτι προσφορὰ περὶ
ἁμαρτίας.

Hold Fast the Confession of Your Hope

19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν
Ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, 20 ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν
πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ᾽
ἔστι, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, 21 καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον
τοῦ Θεοῦ, 22 προσερχώμεθα[2] μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν
πληροφορίᾳ πίστεως, •¹ἐρραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ
συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ •²λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι
καθαρῷ. 23 Κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ,
πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος. 24 Καὶ κατανοῶμεν
ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, 25 μὴ
ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος
τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ
βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

Fourth Warning: Do Not Cast Away Your Confidence

26 Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν
τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν
ἀπολείπεται θυσία, 27 φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ
πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους.
28 Ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ
δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνῄσκει. 29 Πόσῳ, δοκεῖτε,
χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ

[1]18 τουτων **M**𝔭[46]AC, **TR Cr** vs αυτων Mᶜ vs — א*
[2]22 προσερχωμεθα **M**אAC, **TR Cr** vs προσερχομεθα Mˡ𝔭[46]*

17 ʳμνησθησομαι א*AC vs 𝔐 𝔭[46]   22 •¹ρεραντισμενοι Ͼ (h.B) vs 𝔐
22 •²λελουσμενοι א vs 𝔐 𝔭[46]AC

16,17 Jer. 31:33;34

καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος
ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας?
30 Οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα,

«Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, ᵒλέγει Κύριος˘»·

καὶ πάλιν,

«ʃΚύριος κρινεῖ˺ τὸν λαὸν αὐτοῦ.»

31 Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος!
32 Ἀναμιμνῄσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς
φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων,
33 τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι,
τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενη-
θέντες. 34 Καὶ γὰρ τοῖς ʳδεσμοῖς μου˺ συνεπαθήσατε
καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς
προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς[1] κρείττονα
ὕπαρξιν ᵒἐν οὐρανοῖς˘ καὶ μένουσαν.
35 Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει
ʃμισθαποδοσίαν μεγάλην.˺ 36 Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν
ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν
ἐπαγγελίαν.

37 Ἔτι γὰρ «μικρὸν ὅσον ὅσον,
Ὁ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ ʳχρονιεῖ.
38 Ὁ δὲ δίκαιος ᵀ ἐκ πίστεως ζήσεται,
Καὶ ἐὰν ὑποστείληται,
Οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ.»

39 Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ
πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

[1]34 εαυτοις **M** vs εαυτους 𝔭[46]אA, **Cr** vs εν εαυτοις **TR**

30 ᵒ𝔭[46]א* vs 𝔐 A   30 ʃא*A vs 𝔐
34 ʳδεσμιοις A vs 𝔐 א; (δεσμοις 𝔭[46])   34 ᵒ𝔭[46]א*A vs 𝔐
35 ʃ𝔭[46]אA vs 𝔐   37 ʳχρονισει 𝔭[46]א* vs 𝔐 A
38 ᵀμου 𝔭[46]אA vs 𝔐

30a Deut. 32:35   30b Deut. 32:36   37,38 Hab. 2:3,4 LXX

By Faith We Understand

11 Ἔστι δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμά-
των ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. 2 Ἐν ταύτῃ γὰρ
ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. 3 Πίστει νοοῦμεν κατ-
ηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ
φαινομένων ⌜τὰ βλεπόμενα⌝ γεγονέναι.

Faith at the Dawn of History

4 Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκε
τῷ Θεῷ, δι᾿ ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ
τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ δι᾿ αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι
⌜λαλεῖται. 5 Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον,
καὶ «οὐχ •εὑρίσκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός»· πρὸ
γὰρ τῆς μεταθέσεως °αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι[1]
τῷ Θεῷ. 6 Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι,
πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ ὅτι ἔστι καὶ
τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. 7 Πίστει
χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων,
εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου
αὐτοῦ, δι᾿ ἧς κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν
δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

Faithful Abraham

8 Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς
°τὸν τόπον ὃν ἤμελλε[2] λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν. Καὶ
ἐξῆλθε μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. 9 Πίστει παρῴκησεν[3]
εἰς[4] γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς
κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν συγκληρονόμων
τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς. 10 Ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς

[1]5 ευηρεστηκεναι Mpt 𝔓46א, TR vs ευαρεστηκεναι Mpt A, Cr
[2]8 ημελλε(ν) Mpt 𝔓46אA, TR Cr vs εμελλε(ν) Mpt
[3]9 παρωκησεν M𝔓46אA, TR Cr vs + Αβρααμ Mc
[4]9 εις Mpt 𝔓46אA, Cr vs + την Mpt TR

3 ⌜το βλεπομενον אA vs 𝔐 4 ⌜λαλει 𝔓46אA vs 𝔐
5 •ηυρισκετο 𝔓46אA vs 𝔐 5 °𝔓46א*A vs 𝔐 8 °𝔓46א*A vs 𝔐

5 Gen. 5:24

θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ
Θεός. 11 Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα[1] δύναμιν εἰς καταβολὴν
σπέρματος ἔλαβε καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας °ἔτεκεν, ἐπεὶ
πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. 12 Διὸ καὶ ἀφ᾿ ἑνὸς
ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα
τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ ὡς ἡ[2] ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος
τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.

The Heavenly Hope of Faith

13 Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες
τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες[3] καὶ
ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρε-
πίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. 14 Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες
ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι. 15 Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης
ἐμνημόνευον ἀφ᾿ ἧς ⌜ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι.
16 Νῦν[4] δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ᾿ ἔστιν, ἐπουρανίου.
Διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι
αὐτῶν, ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

The Faith of the Patriarchs

17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειρα-
ζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπ-
αγγελίας ἀναδεξάμενος, 18 πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι «Ἐν
Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα,» 19 λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ
νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν
παραβολῇ ἐκομίσατο. 20 Πίστει ᵀ περὶ μελλόντων
εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἠσαῦ. 21 Πίστει
Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησε,
καὶ «προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ.»

[1]11 Σαρρα Mpt אA, TR vs + στειρα ουσα Mpt vs + στειρα 𝔓46, Cr
[2]12 ως η 𝔐𝔓46אA, Cr vs ωσει TR
[3]13 ιδοντες 𝔐𝔓46אA, Cr vs + και πεισθεντες TR
[4]16 νυν 𝔐𝔓46אA, Cr vs νυνι TR

11 °𝔓46א*A vs 𝔐 15 ⌜εξεβησαν 𝔓46vidא*A vs 𝔐
20 ᵀκαι 𝔓46A vs 𝔐א

18 Gen. 21:12 21 Gen. 47:31 LXX

22 Πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.

The Faith of Moses

23 Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. **24** Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ, **25** μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, **26** μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου[1] θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ, ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. **27** Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως, τὸν γὰρ Ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. **28** Πίστει πεποίηκε τὸ Πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. **29** Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς⸆, ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. **30** Πίστει τὰ τείχη Ἰεριχὼ ⸀ἔπεσε, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας.

By Faith They Overcame

31 Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ᾿ εἰρήνης.

32 Καὶ τί ἔτι λέγω? Ἐπιλείψει ⸂γάρ με⸃ διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ ⸋τε καὶ⸌ Σαμψὼν °καὶ Ἰεφθάε, Δαβίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, **33** οἳ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, **34** ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα •μαχαίρας, ⸀ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν

[1]26 Αιγυπτου M^{pt} ℵ, Cr vs εν Αιγυπτω M^{pt}, TR vs εν Αιγυπτου A

29 ⸆γης 𝔭^{46}ℵA vs 𝔐 30 ⸀επεσαν ℵA vs 𝔐𝔭^{46}
32 ⸂ℵA vs 𝔐𝔭^{46} 32 ⸋𝔭^{46}ℵA vs 𝔐 32 °𝔭^{46}ℵA vs 𝔐
34 •μαχαιρης 𝔭^{46}ℵA vs 𝔐 34 ⸀εδυναμωθησαν 𝔭^{46}ℵ*A vs 𝔐

πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων. **35** Ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν. Ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν. **36** Ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς. **37** Ἐλιθάσθησαν, ⸂ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν,⸃ ἐν φόνῳ •μαχαίρας ἀπέθανον. Περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, **38** ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ⸀ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.

We Also Are Heirs of Faith

39 Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, **40** τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.

Run the Race with Endurance

12 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι᾿ ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, **2** ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως Ἀρχηγὸν καὶ Τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρόν, αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ κεκάθικεν[1].

Accept the Discipline of God

3 Ἀναλογίσασθε γὰρ[2] τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ⸀αὐτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. **4** Οὔπω μέχρις αἵματος

[1]2 κεκαθ(ι)κεν 𝔐ℵA, Cr vs εκαθισεν 𝔭^{46}, TR
[2]3 γαρ M𝔭^{46}ℵA, TR Cr vs ουν M^{c}

37 ⸂1 𝔭^{46} vs 𝔐A; (21 ℵ) 37 •μαχαιρης 𝔭^{46}ℵA vs 𝔐
38 ⸀επι 𝔭^{46}ℵA vs 𝔐
3 ⸀εαυτον A vs 𝔐; (εαυτους ℵ* ; αυτους 𝔭^{46})

ἀντικατέστητε[1] πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι. **5** Καὶ
ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται,

«Υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου,
Μηδὲ ἐκλύου ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·
6 Ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει,
Μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.»

7 Εἰς[2] παιδείαν ὑπομένετε· ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ
Θεός. Τίς γάρ °ἐστιν υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ? **8** Εἰ δὲ
χωρίς ἐστε παιδείας ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα
νόθοι ⸂ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί.⸃ **9** Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν
πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα. Οὐ ⸀πολλῷ
⸆μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ Πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ
ζήσομεν? **10** Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ
δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ
μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ. **11** Πᾶσα δὲ παιδεία
πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ λύπης,
ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι᾽ αὐτῆς γεγυμ-
νασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης.

Renew Your Spiritual Vitality

12 Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα
γόνατα ἀνορθώσατε, **13** καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ⸀ποιήσατε τοῖς
ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον.
14 Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ
χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον, **15** ἐπισκοποῦντες μή τις
ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, μή τις ῥίζα πικρίας
ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ καὶ ⸉διὰ ταύτης⸊ μιανθῶσι πολλοί,

[1]4 αντικατεστητε Mpt א A, TR Cr vs αντεκατεστητε Mpt vs αντι-
κατεστηκεν 𝔓46
[2]7 εις Mpt א A, Cr vs ει Mpt, TR (−μαστιγοι, verse 6, to παιδευει 𝔓46)

7 °א*A vs 𝔐; (−μαστιγοι, verse 6, to παιδευει, 𝔓46)
8 ⸂2-41 𝔓46 א A vs 𝔐 9 ⸀πολυ 𝔓46 א A vs 𝔐
9 ⸆δε 𝔓46, [Cr] vs 𝔐 א*A 13 ⸀ποιειτε 𝔓46 א* vs 𝔐 A
15 ⸉δι αυτης 𝔓46 A vs 𝔐 א

5,6 Prov. 3:11,12

16 μή τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως
μιᾶς •ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια ⸀αὐτοῦ. **17** Ἴστε γὰρ ὅτι
καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν
ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρε, καίπερ
μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

The Glorious Company

18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ °ὄρει καὶ
κεκαυμένῳ πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ ⸀σκότῳ καὶ θυέλλῃ **19** καὶ
σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες
παρῃτήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον. **20** Οὐκ
ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, «Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ
ὄρους, λιθοβοληθήσεται.»[1] **21** Καί, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ
φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν, «Ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος.»
22 Ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν Ὄρει καὶ πόλει Θεοῦ
ζῶντος, Ἰερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων,
23 πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ⸂ἐν οὐρανοῖς
ἀπογεγραμμένων,⸃ καὶ Κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι
δικαίων τετελειωμένων, **24** καὶ διαθήκης νέας Μεσίτῃ
Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον[2] λαλοῦντι παρὰ τὸ
Ἄβελ.

Final Warning: Hear the Heavenly Voice

25 Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα. Εἰ γὰρ
ἐκεῖνοι οὐκ ⸀¹ἔφυγον, ⸂τὸν ἐπὶ[3] γῆς παραιτησάμενοι⸃

[1]20 λιθοβοληθησεται 𝔐 Є (h.B), Cr vs +η βολιδι κατατο-
ξευθησεται TR
[2]24 κρειττον 𝔐 א AC, Cr vs κρειττονα 𝔓46, TR
[3]25 επι 𝔐 Є (h.B), Cr vs +της TR

16 •απεδετο 𝔓46 AC vs 𝔐 א 16 ⸀εαυτου א*AC vs 𝔐; (−𝔓46)
18 °Є (h.B) vs 𝔐 18 ⸀ζοφω א*AC vs 𝔐 (σκοτει 𝔓46)
23 ⸂312 Є (h.B) vs 𝔐 25 ⸀¹εξεφυγον א*AC vs 𝔐 𝔓46
25 ⸂2-41 א*AC vs 𝔐 𝔓46*

20 Ex. 19:12,13 21 Deut. 9:19

χρηματίζοντα, ⸀²πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ᾽ οὐρανῶν[1]
ἀποστρεφόμενοι· 26 οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσε τότε,
νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων, «Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ ⸀σείω οὐ μόνον
τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν.» 27 Τὸ δὲ "ἔτι ἅπαξ" δηλοῖ
⸂τῶν σαλευομένων τὴν⸃ μετάθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα
μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. 28 Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον
παραλαμβάνοντες ἔχωμεν[2] χάριν, δι᾽ ἧς λατρεύομεν[3]
εὐαρέστως τῷ Θεῷ μετὰ ⸂αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας.⸃ 29 Καὶ
γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

Concluding Moral Instructions

13 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. 2 Τῆς φιλοξενίας μὴ
ἐπιλανθάνεσθε, διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες
ξενίσαντες ἀγγέλους. 3 Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς
συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν
σώματι. 4 Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος,
πόρνους ⸀δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός. 5 Ἀφιλάργυρος ὁ
τρόπος, ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν. Αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν,

«Οὐ μή σε ἀνῶ,
Οὐδ᾽ οὐ μή σε ἐγκαταλείπω[4]»·

6 ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν,

«Κύριος ἐμοὶ βοηθός,
°Καὶ οὐ φοβηθήσομαι·
Τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος?»

[1]25 ουρανων M𝔓46AC, TR Cr vs ουρανου Mᶜא
[2]28 εχωμεν MAC, TR Cr vs εχομεν Mˡ𝔓46*א
[3]28 λατρευομεν 𝔐א vs λατρευωμεν A, TR Cr vs λατρευσωμεν 𝔓46
[4]5 εγκαταλειπω M (𝔓46) אAC vs εγκαταλιπω TR Cr

25 ⸀²πολυ אAC vs 𝔐 𝔓46 26 ⸀σεισω 𝔊 (h.B) vs 𝔐
27 ⸂312 א*AC, [Cr] vs 𝔐; (12 𝔓46)
28 ⸂ευλαβειας και δεους 𝔊 (h.B) vs 𝔐 4 ⸀γαρ 𝔓46אA vs 𝔐C
6 °א*C* vs 𝔐𝔓46A, [Cr]

26 Hag. 2:6 5 Deut. 31:6,8; Josh. 1:5 6 Ps. 118:6

Concluding Religious Instructions

7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν
ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν
τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν. 8 Ἰησοῦς Χριστὸς
•χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. 9 Διδαχαῖς
ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε.[1] Καλὸν γὰρ χάριτι
βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ
ὠφελήθησαν οἱ ⸀περιπατήσαντες. 10 Ἔχομεν θυσιαστήριον
ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ
λατρεύοντες. 11 Ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ
ἁμαρτίας εἰς τὰ Ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ
σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. 12 Διὸ καὶ
Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω
τῆς πύλης ἔπαθε. 13 Τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω
τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες. 14 Οὐ
γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν
ἐπιζητοῦμεν. 15 Δι᾽ αὐτοῦ °οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν
αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ Θεῷ, τοῦτ᾽ ἔστι, καρπὸν χειλέων
ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 16 Τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ
κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, τοιαύταις γὰρ θυσίαις
εὐαρεστεῖται ὁ Θεός.

17 Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε, αὐτοὶ
γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον
ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι καὶ μὴ
στενάζοντες, ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

The Writer Requests Prayer

18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. ⸀Πεποίθαμεν γὰρ ὅτι
καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλοντες
ἀναστρέφεσθαι. 19 Περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο
ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

[1]9 παραφερεσθε 𝔐 𝔊 (h.B), Cr vs περιφερεσθε, TR

8 •εχθες 𝔊 (h.B) vs 𝔐 9 ⸀περιπατουντες 𝔓46א*A vs 𝔐C
15 °𝔓46א* vs 𝔐AC, [Cr]
18 ⸀πειθομεθα 𝔓46AC* vs 𝔐; (οτι καλην θα א*)

Benediction, Final Exhortation, and Farewell

20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν
Ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης
αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν,[1] **21** καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν
⸀παντὶ ἔργῳ⸃ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ,
ποιῶν ἐν ὑμῖν[2] τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.[3] Ἀμήν.
22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς
παρακλήσεως, καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν.
23 Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ᵀ Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ᾽
οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.
24 Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ
πάντας τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς
Ἰταλίας.
25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ° Ἀμήν.

---

[1]**20** Ιησουν **MϾ** (h.B), **TR Cr** vs +Χριστον Mᶜ
[2]**21** υμιν Mᵖᵗ C, **TR** vs ημιν Mᵖᵗ 𝔭46 ℵA, **Cr**
[3]**21** των αιωνων **M**ℵA, **TR** [**Cr**] vs −Mᶜ 𝔭46 vs των αιωνας C*

---

21 ⸀παντι ℵ vs 𝔐C; (παντι εργω και λογω A; παντι τω 𝔭46)
23 ᵀημων Ϗ (h.B) vs 𝔐 **25** °𝔭46ℵ* vs 𝔐AC

ΙΑΚΩΒΟΥ

James Greets the Twelve Tribes

ΑΚΩΒΟΣ, Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος,
Ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ Διασπορᾷ·
Χαίρειν.

Profiting from Trials

2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν
πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, **3** γινώσκοντες ὅτι τὸ
δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν. **4** Ἡ
δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ
ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.
5 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ
διδόντος Θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς καὶ οὐκ[1] ὀνειδίζοντος,
καὶ δοθήσεται αὐτῷ. **6** Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν
διακρινόμενος, ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσ-
σης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. **7** Μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ
ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί τι παρὰ τοῦ Κυρίου. **8** Ἀνὴρ
δίψυχος ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

The Perspective of Rich and Poor

9 Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ,
10 ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος
χόρτου παρελεύσεται. **11** Ἀνέτειλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ

In James **Ϗ = ℵBAC**
[1]**5** ουκ **M** vs μη **Ϗ**, **TR Cr**

καύσωνι καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ
ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο.
Οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ
μαρανθήσεται.

Loving God under Trials

12 Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος
γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς ὃν
ἐπηγγείλατο ⸋ὁ Κύριος⸌ τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. **13** Μηδεὶς
πειραζόμενος λεγέτω ὅτι "Ἀπὸ Θεοῦ[1] πειράζομαι," ὁ γὰρ
Θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα.
14 Ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας
ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος. **15** Εἶτα ἡ ἐπιθυμία
συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα
ἀποκύει θάνατον.
16 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. **17** Πᾶσα δόσις
ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι, καταβαῖνον
ἀπὸ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων, παρ᾽ ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ
ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. **18** Βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ
ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ
κτισμάτων.

The Qualities Needed in Trials

19 ⸀1Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ⸀2ἔστω πᾶς
ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι,
βραδὺς εἰς ὀργήν· **20** ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην Θεοῦ
⸂οὐ κατεργάζεται.⸃

Practice Your Religion

21 Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσείαν
κακίας, ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν

---

[1]13 Θεου 𝔐Є, Cr vs του Θεου TR

---

12 ⸋Є vs 𝔐; (Κυριος C) 19 ⸀1ιστε Є (ιστω א*) vs 𝔐
19 ⸀2εστω δε Є vs 𝔐; (και εστως A*vid)
20 ⸂ουκ εργαζεται Є vs 𝔐C*

δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. **22** Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ
λόγου καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς.
23 Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶ καὶ οὐ ποιητής, οὗτος
ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως
αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· **24** κατενόησε γὰρ ἑαυτὸν καὶ
ἀπελήλυθε καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. **25** Ὁ δὲ
παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ
παραμείνας, °οὗτος οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος
ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ
ἔσται.
26 Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι ⸋ἐν ὑμῖν,⸌ μὴ χαλιναγωγῶν
γλῶσσαν αὐτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου
μάταιος ἡ θρησκεία. **27** Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος
παρὰ[1] Θεῷ καὶ Πατρὶ αὕτη ἐστίν· ἐπισκέπτεσθαι
ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν
τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

Beware of Personal Favoritism

2 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν
πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης.
2 Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς °τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ
χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς
ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, **3** ⸂καὶ ἐπιβλέψητε⸃ ἐπὶ τὸν φοροῦντα
τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἴπητε °1αὐτῷ, "Σὺ κάθου
ὧδε καλῶς," καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε, "Σὺ στῆθι ἐκεῖ" ἢ
"Κάθου °2ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου," **4** °καὶ οὐ διεκρίθητε
ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν?
5 Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. Οὐχ ὁ Θεὸς
ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου[2] πλουσίους ἐν

---

[1]27 παρα 𝔐א* vs + τω Є, TR Cr
[2]5 του κοσμου 𝔐 vs τω κοσμω Є, Cr vs του κοσμου τουτου TR

---

25 °Є vs 𝔐 26 ⸋Є vs 𝔐 2 °Є vs 𝔐A
3 ⸂επιβλεψητε δε BC vs 𝔐אA 3 °1Є vs 𝔐 3 °2Є vs 𝔐א
4 °Є vs 𝔐

πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς
ἀγαπῶσιν αὐτόν? 6 Ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. Οὐχ
οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν
ὑμᾶς εἰς κριτήρια? 7 Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσι τὸ καλὸν
ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ᾽ ὑμᾶς? 8 Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε
βασιλικὸν κατὰ τὴν Γραφήν, «Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου
ὡς σεαυτόν,» καλῶς ποιεῖτε. 9 Εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε,
ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς
παραβάται. 10 Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον ⸀[1]τηρήσει,
⸀[2]πταίσει δὲ ἐν ἑνί, γέγονε πάντων ἔνοχος. 11 Ὁ γὰρ
εἰπών, «Μὴ μοιχεύσεις,[1]» εἶπε καί, «Μὴ φονεύσεις.[1]» Εἰ δὲ οὐ
⸢μοιχεύσεις, φονεύσεις⸣ δέ, γέγονας παραβάτης νόμου.
12 Οὕτω λαλεῖτε καὶ οὕτω ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας
μέλλοντες κρίνεσθαι. 13 Ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος[2] τῷ μὴ
ποιήσαντι ἔλεος. Κατακαυχᾶται[3] ἔλεον[4] κρίσεως.

Faith Without Works Is Dead

14 Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν,
ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ? Μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν?
15 Ἐὰν °[1]δὲ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι καὶ
λειπόμενοι °[2]ὦσι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, 16 εἴπῃ δέ τις
αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, "Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ
χορτάζεσθε," μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ

[1]11 μοιχευσεις . . . φονευσεις M[pt vid] vs μοιχευσης . . . φονευσης M[pt vid]BA, TR Cr vs μοιχευσις . . . φονευσης א vs φονευσης . . . μοιχευσης C
[2]13 ανελεος M (א) B (A) C, Cr vs ανιλεως TR
[3]13 κατακαυχαται 𝔐א*BC*[vid], Cr vs κατακαυχασθω δε A vs και κατακαυχαται TR
[4]13 ελεον 𝔐C vs ελεος Ϭ, TR Cr

10 ⸀[1]τηρηση Ϭ vs 𝔐; (πληρωσει A) 10 ⸀[2]πταιση Ϭ vs 𝔐
11 ⸢μοιχευεις φονευεις Ϭ vs 𝔐 15 °[1]אB vs MAC
15 °[2]Ϭ vs 𝔐A

8 Lev. 19:18 11a Ex. 20:14; Deut. 5:18 11b Ex. 20:13; Deut. 5:17

σώματος, τί τὸ ὄφελος? 17 Οὕτω καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ
⸂ἔργα ἔχῃ,⸃ νεκρά ἐστι καθ᾽ ἑαυτήν.
18 Ἀλλ᾽ ἐρεῖ τις, "Σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω.
Δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ⸀ἐκ τῶν ἔργων °[1]σου, κἀγὼ
⸂δείξω σοι⸃ ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν °[2]μου. 19 Σὺ
πιστεύεις ὅτι ⸢ὁ Θεὸς εἷς ἐστί.⸣ Καλῶς ποιεῖς. Καὶ τὰ
δαιμόνια πιστεύουσι – καὶ φρίσσουσι!"
20 Θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς
τῶν ἔργων ⸀νεκρά ἐστιν? 21 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ
ἔργων ἐδικαιώθη ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ
θυσιαστήριον? 22 Βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις
αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη? 23 Καὶ
ἐπληρώθη ἡ Γραφὴ ἡ λέγουσα, «Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ
τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.» Καὶ φίλος
Θεοῦ ἐκλήθη. 24 Ὁρᾶτε °τοίνυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται
ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. 25 Ὁμοίως δὲ καὶ
Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη ὑποδεξαμένη τοὺς
ἀγγέλους καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα? 26 Ὥσπερ γὰρ τὸ
σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ πίστις
χωρὶς °τῶν ἔργων νεκρά ἐστι.

The Untamable Tongue

3 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες
ὅτι μεῖζον κρίμα ληψόμεθα. 2 Πολλὰ γὰρ πταίομεν
ἅπαντες. Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ,
δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. 3 Ἴδε,[1] τῶν
ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν ⸀πρὸς τὸ
πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν
μετάγομεν. 4 Ἰδού, καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ
⸂σκληρῶν ἀνέμων⸃ ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου

[1]3 ιδε MC vs ει δε BA Cr vs ιδου TR vs ειδε γαρ א*

17 ⸂Ϭ vs M 18 ⸀χωρις Ϭ vs 𝔐
18 °[1]Ϭ vs 𝔐C 18 ⸂אB vs 𝔐AC 18 °[2]Ϭ vs 𝔐A
19 ⸢3412 אA vs M; (324 B; 3124 C) 20 ⸀αργη BC* vs 𝔐אA
24 °Ϭ vs 𝔐 26 °אB vs 𝔐AC 3 ⸀εις Ϭ vs 𝔐A
4 ⸂Ϭ vs MA

23 Gen. 15:6

πηδαλίου ὅπου °ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος ⸀βούληται.
5 Οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶ καὶ ⸀1μεγαλαυχεῖ.
Ἰδού, ⸀2ὀλίγον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει! **6** Καὶ ἡ γλῶσσα
πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας. °Οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται
ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ
φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη
ὑπὸ τῆς Γεέννης. **7** Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ
πετεινῶν, ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται καὶ
δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ. **8** Τὴν δὲ γλῶσσαν
οὐδεὶς ⸉δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι.⸊ ⸀Ἀκατάσχετον
κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. **9** Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν
⸀Θεὸν καὶ Πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς
ἀνθρώπους τοὺς καθ᾽ ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγονότας. **10** Ἐκ
τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. Οὐ
χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτω γίνεσθαι. **11** Μήτι ἡ πηγὴ ἐκ
τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν? **12** Μὴ
δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος
σῦκα? ⸂Οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ⸃ γλυκὺ ποιῆσαι
ὕδωρ.

Heavenly Versus Demonic Wisdom

13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν? Δειξάτω ἐκ τῆς
καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας.
14 Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν,
μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. **15** Οὐκ
ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ᾽ ἐπίγειος,
ψυχική, δαιμονιώδης. **16** Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ
ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. **17** Ἡ δὲ ἄνωθεν
σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής,
εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος

---

4 °אB vs 𝔐AC 4 ⸀βουλεται אB vs 𝔐AC
5 ⸀1μεγαλα αυχει Ɛ vs 𝔐א 5 ⸀2ηλικον אB (ηληκον A[vid]) vs 𝔐C*
6 °Ɛ vs 𝔐 8 ⸉312 BC vs 𝔐; (132 אA)
8 ⸀ακαταστατον Ɛ vs 𝔐C 9 ⸀Κυριον Ɛ vs 𝔐
12 ⸂ουτε αλυκον Ɛ vs 𝔐; (ουτως ουδε αλυκον א)

°καὶ ἀνυπόκριτος. **18** Καρπὸς δὲ °τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ
σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

Worldly Pride Produces Conflict

4 Πόθεν πόλεμοι καὶ ⸂μάχαι ἐν ὑμῖν⸃? Οὐκ ἐντεῦθεν,
ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς
μέλεσιν ὑμῶν? **2** Ἐπιθυμεῖτε καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ
ζηλοῦτε καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν. Μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε.
Οὐκ ἔχετε[1] διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς. **3** Αἰτεῖτε καὶ οὐ
λαμβάνετε διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν
δαπανήσητε. **4** ⸋Μοιχοὶ καὶ⸌ μοιχαλίδες! Οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ
φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστιν? Ὃς ⸀ἂν οὖν
βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ
καθίσταται. **5** Ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ Γραφὴ λέγει, Πρὸς
φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ Πνεῦμα ὃ ⸀κατῴκησεν ἐν ἡμῖν?
Μείζονα δὲ δίδωσι χάριν. Διὸ λέγει,

6 «Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται,
Ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.»

Humility Cures Worldliness

7 Ὑποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ, ἀντίστητε δὲ[2] τῷ διαβόλῳ
καὶ φεύξεται ἀφ᾽ ὑμῶν. **8** Ἐγγίσατε τῷ Θεῷ καὶ ἐγγιεῖ
ὑμῖν. Καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε καρδίας,
δίψυχοι. **9** Ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε!
Ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος ⸀μεταστραφήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς
κατήφειαν. **10** Ταπεινώθητε ἐνώπιον °τοῦ Κυρίου καὶ
ὑψώσει ὑμᾶς.

---

[1]2 ουκ εχετε **M**BA, Cr vs και ουκ εχετε א vs ουκ εχετε δε TR
[2]7 δε **M**Ɛ (h.C), Cr vs −M[r], TR

---

17 °Ɛ vs 𝔐 18 °Ɛ vs **M**
1 ⸂και ποθεν μαχαι εν υμιν Ɛ (εν υμιν και ποθεν μαχαι A) vs 𝔐
4 ⸋ Ɛ (h.C) vs 𝔐 4 ⸀εαν א*B vs 𝔐A
5 ⸀κατωκισεν אB vs 𝔐; (κατωκεισεν A)
9 ⸀μετατραπητω B vs 𝔐אA 10 °Ɛ (h.C) vs **M**

---

6 Prov. 3:34 LXX

Humility Does Not Judge a Brother

11 Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. Ὁ καταλαλῶν
ἀδελφοῦ ⸀καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου
καὶ κρίνει νόμον. Εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου
ἀλλὰ κριτής. 12 Εἷς ἐστιν °ὁ Νομοθέτης[1] ὁ δυνάμενος
σῶσαι καὶ ἀπολέσαι. Σὺ δὲ[2] τίς εἶ ⸂ὃς κρίνεις⸃ τὸν ⸀ἕτερον?

Humility Does Not Boast about Tomorrow

13 Ἄγε νῦν, οἱ λέγοντες, "Σήμερον καὶ[3] αὔριον πο-
ρευσώμεθα[4] εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ⸀1ποιήσωμεν ἐκεῖ
ἐνιαυτὸν °ἕνα καὶ ⸀2ἐμπορευσώμεθα καὶ ⸀3κερδήσωμεν," —
14 οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον. Ποία °γὰρ ἡ ζωὴ
ὑμῶν? Ἀτμὶς γὰρ ἔσται[5] ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα
δὲ καὶ[6] ἀφανιζομένη. 15 Ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· "Ἐὰν ὁ
Κύριος θελήσῃ, καὶ ⸀1ζήσωμεν καὶ ⸀2ποιήσωμεν τοῦτο ἢ
ἐκεῖνο." 16 Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν.
Πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. 17 Εἰδότι οὖν καλὸν
ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν.

Rich Oppressors Will Be Judged

5 Ἄγε νῦν, οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς
ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις! 2 Ὁ πλοῦτος
ὑμῶν σέσηπε καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν. 3 Ὁ

---

[1]12 νομοθετης M, TR vs + και κριτης M'Є (h.C), Cr
[2]12 δε 𝔐Є (h.C), Cr vs − TR
[3]13 και 𝔐A vs η אB, TR Cr
[4]13 πορευσωμεθα M^{pt}A, TR vs πορευσομεθα M^{pt}אB, Cr
[5]14 ατμις γαρ εσται M^{pt} vs ατμις γαρ εστιν M^{pt}, TR vs ατμις γαρ εστε B, Cr vs ατμις εσται A vs − א
[6]14 δε και M^{pt} vs και M^{pt} Є (h.C), Cr vs δε TR

---

11 ⸀η Є (h.C) vs M   12 °B vs MאA, [Cr]
12 ⸂ο κρινων Є (h.C) vs 𝔐   12 ⸀πλησιον Є (h.C) vs 𝔐
13 ⸀1ποιησομεν B vs 𝔐אA   13 °אB vs 𝔐A
13 ⸀2εμπορευσομεθα Є (h.C) vs M   13 ⸀3κερδησομεν Є (h.C) vs M
14 °א*B vs 𝔐A   15 ⸀1ζησομεν Є (h.C) vs 𝔐
15 ⸀2ποιησομεν Є (h.C) vs 𝔐

χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς
μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς
πῦρ. Ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. 4 Ἰδού, ὁ μισθὸς
τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ
ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν
θερισάντων εἰς τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν.
5 Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε
τὰς καρδίας ὑμῶν °ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. 6 Κατεδικάσατε,
ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον. Οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

Be Patient and Persevering

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ
Κυρίου. Ἰδού, ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς
γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτὸν[1] ἕως[2] ⸂λάβῃ ὑετὸν⸃ •πρώϊμον
καὶ ὄψιμον. 8 Μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς. Στηρίξατε τὰς
καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἤγγικε. 9 Μὴ
στενάζετε ⸂κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί,⸃ ἵνα μὴ κριθῆτε.[3] Ἰδού,
ὁ Κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν. 10 Ὑπόδειγμα λάβετε,
ἀδελφοί μου, τῆς κακοπαθείας[4] καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς
προφήτας οἳ ἐλάλησαν ⸆ τῷ ὀνόματι Κυρίου. 11 Ἰδού,
μακαρίζομεν τοὺς ⸀ὑπομένοντας. Τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ
ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος Κυρίου εἴδετε,[5] ὅτι πολύσπλαγχνός
ἐστι[6] καὶ οἰκτίρμων.

---

[1]7 αυτον M vs αυτω Є (h.C), TR Cr
[2]7 εως MBA, Cr vs + αν א, TR
[3]9 κριθητε 𝔐Є (h.C), Cr vs κατακριθητε TR
[4]10 αδελφοι μου της κακοπαθειας M vs αδελφοι της κακοπαθειας BA Cr vs αδελφοι μου της καλοκαγαθιας א vs της κακοπαθειας αδελφοι μου TR
[5]11 ειδετε M^{pt}אB*, TR Cr vs ιδετε M^{pt}A
[6]11 εστι 𝔐 vs + ο Κυριος אA, TR Cr vs + Κυριος B

---

5 °Є (h.C) vs 𝔐   7 ⸂λαβη B vs 𝔐A; (λαβη καρπον τον א*)
7 •προιμον Є (h.C) vs 𝔐
9 ⸂αδελφοι κατ αλληλων B (+ μου after αδελφοι A) vs M (κατα for κατ א)   10 ⸆εν אB vs MA   11 ⸀υπομειναντας Є (h.C) vs 𝔐

Meeting Specific Needs

12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν
οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον. Ἤτω δὲ
ὑμῶν τὸ Ναὶ ναὶ καὶ τὸ Οὒ οὔ, ἵνα μὴ εἰς ὑπόκρισιν[1]
πέσητε. **13** Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν? Προσευχέσθω. Εὐθυμεῖ
τις? Ψαλλέτω. **14** Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν? Προσκαλεσάσθω
τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν
ἐπ᾽ αὐτόν, ἀλείψαντες °αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
Κυρίου. **15** Καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ
ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος. Κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς,
ἀφεθήσεται αὐτῷ. **16** Ἐξομολογεῖσθε ⸆ ἀλλήλοις ⸂τὰ
παραπτώματα⸃ καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε.
Πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. **17** Ἠλίας
ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο
τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς
καὶ μῆνας ἕξ. **18** Καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς
ὑετὸν ἔδωκε καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.

Bring Back the Erring One

19 Ἀδελφοί⸆, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας,
καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, **20** γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας
ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ⸂ἐκ
θανάτου⸃ καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

---

[1]12 εις υποκρισιν 𝔐 vs υπο κρισιν Ͼ (h.C), TR Cr

14 °B vs 𝔐ℵA, [Cr] 16 ⸆ουν Ͼ (h.C) vs 𝔐
16 ⸂τας αμαρτιας Ͼ (h.C) vs M 19 ⸆μου Ͼ (h.C) vs M
20 ⸂αυτου εκ θανατου ℵA (εκ θανατου αυτου B) vs 𝔐

ΠΕΤΡΟΥ Α

Peter Greets the Elect Pilgrims

ΠΕΤΡΟΣ, ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ,
Ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις Διασπορᾶς Πόντου,
Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, **2** κατὰ
πρόγνωσιν Θεοῦ Πατρός, ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, εἰς
ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ·
Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

New Life and Heavenly Inheritance

3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς
εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι᾽ ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ
νεκρῶν, **4** εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ
ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς[1] **5** τοὺς ἐν
δυνάμει Θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν
ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. **6** Ἐν ᾧ
ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι, εἰ δέον °ἐστί, λυπηθέντες ἐν
ποικίλοις πειρασμοῖς, **7** ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως
⸂πολὺ τιμιώτερον⸃ χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ
δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ εἰς δόξαν[2]
ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. **8** Ὃν οὐκ ⸀εἰδότες

In 1 Peter Ͼ = 𝔓72ℵBAC

[1]4 υμας 𝔐Ͼ, Cr vs ημας 𝔓72, TR
[2]7 τιμην και εις δοξαν M vs δοξαν και τιμην Ͼ, Cr vs τιμην και δοξαν TR

6 °ℵ*B vs 𝔐𝔓72AC, [Cr] 7 ⸂πολυτιμοτερον Ͼ vs 𝔐
8 ⸀ιδοντες Ͼ vs 𝔐A

ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες, πιστεύοντες δὲ
ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ,
9 κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως °ὑμῶν, σωτηρίαν
ψυχῶν.
10 Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ •ἐξηρεύνησαν
προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες,
11 •ἐρευνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν
αὐτοῖς Πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν
παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· 12 οἷς ἀπεκαλύφθη
ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν[1] δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη
ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς °ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ
ἀποσταλέντι ἀπ᾽ οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι
παρακύψαι.

Life in Relation to God Our Father

13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν,
νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν
ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. 14 Ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ
συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν
ἐπιθυμίαις, 15 ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ
αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, 16 διότι
γέγραπται, ᵀ «Ἅγιοι γίνεσθε,[2] ὅτι ἐγὼ ἅγιός °εἰμι.» 17 Καὶ
εἰ Πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα
κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν
χρόνον ἀναστράφητε, 18 εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς,
ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν
ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, 19 ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς
ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, 20 προεγνωσμένου
μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ᾽

[1]12 υμιν 𝔐Є, Cr vs ημιν TR
[2]16 γινεσθε M vs εσεσθε Є, Cr vs γενεσθε TR

9 °B vs 𝔐אAC, [Cr] 10 •εξηραυνησαν Є vs 𝔐 (εξερευνησαν C)
11 •εραυνωντες Є (h.C) vs 𝔐 12 °𝔭^{72}BA vs 𝔐אC, [Cr]
16 ᵀοτι B, [Cr] vs 𝔐Є 16 °אB vs 𝔐𝔭^{72}AC, [Cr]

16 Lev. 11:44,45; 19:2; 20:7

ʳἐσχάτων τῶν χρόνων δι᾽ ὑμᾶς 21 τοὺς δι᾽ αὐτοῦ
ʳπιστεύοντας εἰς Θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ
δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι
εἰς Θεόν.

Life in Relation to Our Brethren

22 Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς
ἀληθείας ᵒδιὰ Πνεύματος˴ εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον,
ἐκ °καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς,
23 ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ
ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος Θεοῦ καὶ μένοντος ᵒεἰς τὸν
αἰῶνα.˴ 24 Διότι

«Πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος,
Καὶ πᾶσα δόξα ʳἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου.
Ἐξηράνθη ὁ χόρτος,
Καὶ τὸ ἄνθος °αὐτοῦ ἐξέπεσε,
Τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.»

25 Τοῦτο δέ ἐστι τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

The Chosen Stone and His Chosen People

2 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ
ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς, 2 ὡς
ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιπο-
θήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε ᵀ, 3 ʳεἴπερ ἐγεύσασθε ὅτι
χρηστὸς ὁ Κύριος. 4 Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα,
ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ Θεῷ
ἐκλεκτόν, ἔντιμον, 5 καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδο-
μεῖσθε οἶκος πνευματικός, ᵀ ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι

20 ʳεσχατου Є vs 𝔐𝔭^{72} 21 ʳπιστους BA vs 𝔐𝔭^{72}אC
22 ᵒЄ vs 𝔐 22 °BA vs 𝔐𝔭^{72}אC, [Cr] 23 ᵒЄ vs 𝔐
24 ʳαυτης Є (αυτου א*) vs 𝔐 24 °Є vs 𝔐C
2 ᵀεις σωτηριαν Є (ει σωτηριαν 𝔭^{72}) vs M 3 ʳει Є vs 𝔐C
5 ᵀεις Є vs 𝔐

24,25 Is. 40:6-8

πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους °τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ. **6** Διότι[1] περιέχει ⸂ἐν τῇ⸃ Γραφῇ,

«Ἰδού, τίθημι ἐν Σιὼν
Λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτόν, ἔντιμον,
Καὶ ὁ πιστεύων ἐπ᾿ αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ.»

7 Ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν, ⸀1ἀπειθοῦσι δέ,

«⸀2Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
Οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας»

8 καὶ
«Λίθος προσκόμματος
Καὶ πέτρα σκανδάλου»·

οἳ προσκόπτουσι τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ
ἐτέθησαν.
9 Ὑμεῖς δὲ «γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα,
ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς
ἐξαγγείλητε» τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ
θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· **10** οἵ ποτε οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς
Θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

Life in Relation to the World

11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρε-
πιδήμους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες
στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· **12** τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν
ἔχοντες καλὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν,[2] ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν[3]

---

[1]6 διοτι 𝔐Ɛ, Cr vs διο και TR
[2]12 εχοντες καλην εν τοις εθνεσιν 𝔐 vs εν τοις εθνεσιν εχοντες καλην אAC, TR Cr vs εν τοις εθνεσιν καλην εχοντες 𝔓72 vs εν τοις εθνεσιν καλην B
[3]12 καταλαλουσιν Mpt Ɛ, TR Cr vs καταλαλωσιν Mpt

5 °Ɛ vs 𝔐𝔓72, [Cr]   6 ⸂εν Ɛ vs 𝔐; (η C)
7 ⸀1απιστουσιν Ɛ vs 𝔐A   7 ⸀2λιθος 𝔓72BAC*vid vs 𝔐א*

6 Is. 28:16 7 Ps. 118:22 8 Is. 8:14 9 Ex. 9:16 ; Is. 43:20,21

ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ⸀ἐποπτεύσαντες
δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

Submission to Government

13 Ὑποτάγητε °οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν
Κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, **14** εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι᾿
αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν,[1] ἔπαινον δὲ
ἀγαθοποιῶν. **15** Ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ,
ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων
ἀγνωσίαν· **16** ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες
τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ᾿ ὡς ⸂δοῦλοι Θεοῦ.⸃
17 Πάντας τιμήσατε. Τὴν ἀδελφότητα ἀγαπήσατε[2]. Τὸν
Θεὸν φοβεῖσθε. Τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

Submission to Masters

18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς
δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ
τοῖς σκολιοῖς. **19** Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν Θεοῦ
ὑποφέρει τις λύπας, πάσχων ἀδίκως. **20** Ποῖον γὰρ κλέος
εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε? Ἀλλ᾿ εἰ
ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις
παρὰ Θεῷ. **21** Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς
ἔπαθεν ὑπὲρ ⸀ἡμῶν, ὑμῖν[3] ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα
ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ, **22** ὃς

«Ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν,
Οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ»·

23 ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ
ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· **24** ὃς τὰς

---

[1]14 κακοποιων MƐ, Cr vs μεν κακοποιων C, TR
[2]17 αγαπησατε M vs αγαπατε Ɛ, TR Cr
[3]21 υμιν 𝔐Ɛ, Cr vs ημιν TR

12 ⸀εποπτευοντες Ɛ vs 𝔐A   13 °Ɛ vs 𝔐
16 ⸂Ɛ vs 𝔐A   21 ⸀υμων Ɛ vs 𝔐

22 Is. 53:9

ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ
τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ
ζήσωμεν· «οὗ τῷ μώλωπι °αὐτοῦ ἰάθητε.» 25 Ἦτε γὰρ
ὡς πρόβατα ⸀πλανώμενα, ἀλλ᾽ ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν
Ποιμένα καὶ Ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

Submission to Husbands

3 Ὁμοίως, °αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις
ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς
τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται,[1]
2 ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν.
3 Ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περι-
θέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, 4 ἀλλ᾽ ὁ
κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ
⸂πραέος καὶ ἡσυχίου⸃ πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ
Θεοῦ πολυτελές. 5 Οὕτω γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες
αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ[2] Θεὸν ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασσό-
μεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, 6 ὡς Σάρρα ὑπήκουσε τῷ
Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα,
ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.

A Word to Husbands

7 Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν ὡς
ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς
καὶ ⸀συγκληρονόμοι χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι[3]
τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

[1]1 κερδηθησονται 𝔐𝔊, Cr vs κερδηθησωνται TR
[2]5 επι M vs εις 𝔊, Cr vs επι τον ℵ, TR
[3]7 εγκοπτεσθαι M (ℵ) BA, Cr vs εκκοπτεσθαι (𝔭^{72}), TR

24 °𝔊 vs Mℵ* 25 ⸀πλανωμενοι ℵBA vs 𝔐𝔭^{72}C
1 °ℵ*BA vs 𝔐 (𝔭^{72}) C, [Cr]
4 ⸂πραεως και ησυχιου 𝔭^{72} (⸉321 B; πραεως ησυχιους ℵ*) vs MAC
7 ⸀συγκληρονομοις (𝔭^{72}) (B) vs 𝔐 (A) (C); (συνκληρονομους ℵ*)

24 Is. 53:5

Life in Relation to Suffering

8 Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς,
φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, ⸀φιλόφρονες, 9 μὴ ἀποδιδόντες
κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας, τοὐναντίον δὲ
εὐλογοῦντες, °εἰδότες ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν
κληρονομήσητε.

10 «Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν
Καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθάς,
Παυσάτω τὴν γλῶσσαν °[1]αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ
Καὶ χείλη °[2]αὐτοῦ τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον·
11 Ἐκκλινάτω ⸆ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν·
Ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν.
12 Ὅτι[1] ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους
Καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν,
Πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.»

13 Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ⸀μιμηταὶ
γένησθε? 14 Ἀλλ᾽ εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην,
μακάριοι. «Τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ
ταραχθῆτε.» 15 Κύριον δὲ τὸν ⸀Θεὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς
καρδίαις ὑμῶν, ἕτοιμοι ⸂δὲ ἀεὶ⸃ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ
αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, ⸆ μετὰ
πραΰτητος καὶ φόβου, 16 συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν, ἵνα
ἐν ᾧ καταλαλῶσιν[2] ⸋ὑμῶν ὡς κακοποιῶν,⸌ καταισχυνθῶσιν
οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν.

[1]12 οτι 𝔐𝔊, Cr vs + οι TR
[2]16 καταλαλωσιν M vs καταλαλουσιν ℵAC, TR vs καταλαλεισθε
𝔭^{72}B, Cr

8 ⸀ταπεινοφρονες 𝔊 vs M 9 °𝔊 vs 𝔐 10 °[1]𝔊 vs 𝔐ℵ
10 °[2]𝔊 vs 𝔐 11 ⸆δε 𝔊 vs 𝔐ℵ 13 ⸀ζηλωται 𝔊 vs M
15 ⸀Χριστον 𝔊 vs 𝔐 15 ⸂αει 𝔊 vs M; (δε A)
15 ⸆αλλα 𝔊 vs 𝔐 16 ⸋𝔭^{72}B vs 𝔐ℵAC

10-12 Ps. 34:12-16 14 Is. 8:12

Suffering in Identification with Christ

17 Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι[1] τὸ θέλημα
τοῦ Θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιοῦντας. **18** Ὅτι καὶ Χριστὸς
ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα
ὑμᾶς[2] προσαγάγῃ τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί,
ζωοποιηθεὶς δὲ[3] πνεύματι· **19** ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ
πνεύμασι πορευθεὶς ἐκήρυξεν, **20** ἀπειθήσασί ποτε, ὅτε
ἀπεξεδέχετο[4] ἡ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε,
κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ⸀ὀλίγαι, τοῦτ᾽ ἔστιν
ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι᾽ ὕδατος· **21** ὃ[5] ἀντίτυπον νῦν
καὶ ἡμᾶς[6] σῴζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου,
ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεόν, δι᾽
ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, **22** ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ °τοῦ
Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέ-
λων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

4 Χριστοῦ οὖν παθόντος ⸋ὑπὲρ ἡμῶν⸌ σαρκί, καὶ ὑμεῖς
τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν ἐν[7] σαρκὶ
πέπαυται ἁμαρτίας, **2** εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις,
ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι
χρόνον. **3** Ἀρκετὸς γὰρ ὑμῖν[8] ὁ παρεληλυθὼς χρόνος
⸋τοῦ βίου⸌ τὸ ⸀¹θέλημα τῶν ἐθνῶν ⸀²κατεργάσασθαι,
πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις,
κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις. **4** Ἐν ᾧ
ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς

---

[1]17 θελοι 𝔐Є, Cr vs θελει TR
[2]18 υμας M𝔭[72]BC, Cr vs ημας A, TR vs −ℵ*
[3]18 δε 𝔐Є, Cr vs +τω TR vs +εν 𝔭[72]
[4]20 απεξεδεχετο 𝔐Є, Cr vs απαξ εξεδεχετο TR
[5]21 ο 𝔐BAC, Cr vs −𝔭[72]ℵ* vs ω TR
[6]21 αντιτυπον νυν και ημας M vs και υμας αντιτυπον νυν 𝔭[72]BA, Cr vs και ημας αντιτυπον νυν C, TR vs και υμας νυν αντιτυπον ℵ
[7]1 εν M, TR vs −M[l]Є, Cr
[8]3 υμιν M[pt] ℵ* vs ημιν M[pt] C, TR vs −𝔭[72]BA, Cr

---

20 ⸀ολιγοι Є vs 𝔐C   22 °ℵ*B vs 𝔐𝔭[72]AC, [Cr]
1 ⸋𝔭[72]BC vs 𝔐A (υπερ υμων ℵ*)   3 ⸋Є vs 𝔐   3 ⸀¹βουλημα Є vs 𝔐
3 ⸀²κατειργασθαι Є vs 𝔐 (κατειργασασθαι C*)

ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· **5** οἳ ἀποδώσουσι
λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. **6** Εἰς
τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ
ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι.

Serving for God's Glory

7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικε. Σωφρονήσατε οὖν καὶ
νήψατε εἰς °τὰς προσευχάς. **8** Πρὸ πάντων °δὲ τὴν εἰς
ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι[1] ἀγάπη ⸀καλύψει
πλῆθος ἁμαρτιῶν· **9** φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ
⸀γογγυσμῶν· **10** ἕκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς
ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης
χάριτος Θεοῦ. **11** Εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια Θεοῦ. Εἴ τις διακονεῖ,
ὡς ἐξ ἰσχύος, ὡς[2] χορηγεῖ ὁ Θεός, ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ
Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Suffering for God's Glory

12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς
πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος,
13 ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι,
χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε
ἀγαλλιώμενοι. **14** Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ,
μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ᾽
ὑμᾶς ἀναπαύεται.[3] ⸋Κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ
δὲ ὑμᾶς δοξάζεται.⸌ **15** Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς
φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς •ἀλλοτριοεπίσκοπος·

---

[1]8 οτι 𝔐Є (h.C), Cr vs +η TR
[2]11 ως M vs ης Є (h.C), TR Cr
[3]14 αναπαυεται M[pt]ℵ*B, TR Cr vs αναπεπαυται M[pt] vs επαναπαυεται A vs επαναπεπαυται (𝔭[72])

---

7 °Є (h.C) vs M   8 °𝔭[72]ℵBA[vid] vs 𝔐   8 ⸀καλυπτει BA vs M𝔭[72]ℵ
9 ⸀γογγυσμου ℵBA (γογυζμου 𝔭[72]) vs M   14 ⸋Є (h.C) vs 𝔐
15 •αλλοτριεπισκοπος ℵB vs 𝔐; (αλλοτριος επισκοπος A; αλλοτριοις επισκοπος 𝔭[72])

16 εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν
Θεὸν ἐν τῷ ⸀μέρει τούτῳ. 17 Ὅτι °ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι
τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ᾽ ἡμῶν,
τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ?

18 Καὶ «Εἰ ὁ δίκαιος μόλις σῴζεται,
Ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται?»

19 Ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ °ὡς
πιστῷ Κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν[1] ἐν
ἀγαθοποιΐᾳ.

Elders Are to Pastor the Flock

5 Πρεσβυτέρους ⸀τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμ-
πρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ
παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης
κοινωνός· 2 ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ,
°ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ᾽ ἑκουσίως, ⸆ μηδὲ
αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως, 3 μηδὲ[2] ὡς κατακυρι-
εύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου.
4 Καὶ φανερωθέντος τοῦ Ἀρχιποίμενος, κομιεῖσθε τὸν
ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.

Submit to God and Resist the Devil

5 Ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις. Πάντες
δὲ ἀλλήλοις °¹ὑποτασσόμενοι, τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγ-
κομβώσασθε, ὅτι

«°² Ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται,
Ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.»

---

[1]19 αυτων 𝔐𝔭^{72}אA, Cr vs εαυτων TR vs −B
[2]3 μηδε M𝔭^{72} vs μηδ אA, TR Cr vs − verse B

---

16 ⸀ονοματι Ͼ (h.C) vs 𝔐 17 °אA vs 𝔐𝔭^{72}B, [Cr]
19 °Ͼ (h.C) vs 𝔐 1 ⸀ουν 𝔭^{72}BA vs 𝔐; (ουν τους א)
2 °א*B vs 𝔐𝔭^{72}A, [Cr] 2 ⸆κατα Θεον 𝔭^{72}אA vs 𝔐B
5 °¹Ͼ (h.C) vs 𝔐 5 °²𝔭^{72}B vs 𝔐אA, [Cr]

---

18 Prov. 11:31 LXX 5 Prov. 3:34 LXX

6 Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ,
ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, 7 πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν
•ἐπιρρίψαντες ἐπ᾽ αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν.
8 Νήψατε, γρηγορήσατε![1] Ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος
ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν °τίνα ⸀καταπίῃ· 9 ᾧ
ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν
παθημάτων τῇ ἐν ⸆ κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι.
10 Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς[2] εἰς τὴν
αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ °¹Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας
αὐτὸς ⸀καταρτίσαι °²ὑμᾶς – στηρίξει, σθενώσει, θεμελι-
ώσει.[3] 11 Αὐτῷ ⸋¹ἡ δόξα καὶ⸌ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας
⸋²τῶν αἰώνων.⸌ Ἀμήν.

Peter's Farewell of Peace

12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς
λογίζομαι, δι᾽ ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρ-
τυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς ἣν
⸀ἑστήκατε. 13 Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή,
καὶ Μᾶρκος ὁ υἱός μου. 14 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν
φιλήματι ἀγάπης.
Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἐν Χριστῷ ⸋Ἰησοῦ. Ἀμήν.⸌

---

[1]8 γρηγορησατε 𝔐א*BA, Cr vs +οτι 𝔭^{72}, TR
[2]10 υμας 𝔐Ͼ (h.C), Cr vs ημας TR
[3]10 στηριξει σθενωσει θεμελιωσει 𝔐א, Cr vs στηριξαι σθενωσαι θεμελιωσαι TR vs στηριξει σθενωσει BA vs στηριξει θεμελιωσει 𝔭^{72}

---

7 •επιριψαντες אB*A vs 𝔐; (αποριψαντες 𝔭^{72})
8 °B vs 𝔐𝔭^{72}אA, [Cr] 8 ⸀καταπιειν B (καταπιν א*) vs M𝔭^{72}A
9 ⸆τω 𝔭^{72}אB vs 𝔐A 10 °¹אB vs 𝔐𝔭^{72}A, [Cr]
10 ⸀καταρτισει Ͼ (h.C) vs 𝔐 10 °²Ͼ (h.C) vs 𝔐
11 ⸋¹𝔭^{72}BA vs 𝔐א 11 ⸋²𝔭^{72}B vs 𝔐אA
12 ⸀στητε Ͼ (h.C) vs 𝔐 14 ⸋BA vs 𝔐א; (−ειρηνη to αμην 𝔭^{72})

ΠΕΤΡΟΥ Β

Peter Greets the Faithful

ΥΜΕΩΝ Πέτρος, δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ
Χριστοῦ,
Τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ
Θεοῦ ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ·
2 Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ
Θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Fruitful Growth in the Faith

3 Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς
ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ
καλέσαντος ἡμᾶς ⸀διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς,⸁ **4** δι᾽ ὧν τὰ τίμια
ἡμῖν καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα[1] δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων
γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν
ᵀκόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. **5** Καὶ αὐτὸ τοῦτο δέ,[2]
σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ
πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, **6** ἐν
δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν
ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, **7** ἐν δὲ τῇ
εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν

In 2 Peter **Ɛ** = 𝔓^{72}אBAC

[1]**4** τιμια ημιν και μεγιστα επαγγελματα **M**א vs τιμια και μεγιστα ημιν επαγγελματα B, Cr vs μεγιστα και τιμια ημιν επαγγελματα C vs μεγιστα ημιν και τιμια επαγγελματα TR vs μεγιστα και τιμια υμιν επαγγελματα A vs τιμια και μεγιστα επαγγελματα ημιν 𝔓^{72}
[2]5 τουτο δε M^{pt}𝔓^{72}BC*, TR Cr vs δε τουτο M^{pt}א vs δε A

---

3 ⸀ιδια δοξη και αρετη אAC vs 𝔐 𝔓^{72}B   4 ᵀτω Ɛ vs 𝔐C

ἀγάπην. **8** Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα,
οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν. **9** ᵀὯ γὰρ μὴ πάρεστι
ταῦτα, τυφλός ἐστι, μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ
καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν. **10** Διὸ μᾶλλον,
ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ
ἐκλογὴν ποιεῖσθαι, ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ
ποτε. **11** Οὕτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ
εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ
Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Peter's Approaching Death

12 Διὸ ⸀οὐκ ἀμελήσω⸁ ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ
τούτων,[1] καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ
ἀληθείᾳ. **13** Δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ᾽ ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ
σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει, **14** εἰδὼς ὅτι
ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ
Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέ μοι. **15** Σπουδάσω δὲ
καὶ ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων
μνήμην ποιεῖσθαι.

The Trustworthy Prophetic Word

16 Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες
ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ᾽ ἐπόπται γενηθέντες τῆς
ἐκείνου μεγαλειότητος. **17** Λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ Πατρὸς
τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς
μεγαλοπρεποῦς δόξης, ⸀"Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ
ἀγαπητὸς⸁ εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα" **18** — καὶ ταύτην τὴν
φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ

---

[1]**12** αει υμας υπομιμνησκειν περι τουτων **M**𝔓^{72}BC, Cr vs υμας αει υπομιμνησκειν περι τουτων A, TR vs αει περι τουτων υπομιμνησκειν υμας א

---

12 ⸀μελλησω Ɛ vs 𝔐 ; (ου μελλησω 𝔓^{72})
17 ⸀ο Υιος μου ο αγαπητος μου ουτος εστιν 𝔓^{72}B vs 𝔐 אAC

ὄντες ἐν τῷ ʳὄρει τῷ ἁγίῳ.ˀ 19 Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν
προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς
λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ
καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, 20 τοῦτο
πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία Γραφῆς ἰδίας
ἐπιλύσεως οὐ γίνεται. 21 Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου
ἠνέχθη ʳποτὲ προφητεία,ˀ ἀλλ᾽ ὑπὸ Πνεύματος ῾Αγίου
φερόμενοι ἐλάλησαν ἅγιοι Θεοῦ[1] ἄνθρωποι.

Destructive Doctrines of False Teachers

2 ᾿Εγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς
καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρ-
εισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα
αὐτοὺς Δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν
ἀπώλειαν. 2 Καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς
ἀσελγείαις,[2] δι᾽ οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται.
3 Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται,
οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ
νυστάξει.[3]

Doom of the False Teachers

4 Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο,
ἀλλὰ σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν
τηρουμένους,[4] 5 καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ᾽
ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν
κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας, 6 καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ
Γομόρρας τεφρώσας °καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα

[1]21 αγιοι Θεου Mℵ vs απο Θεου 𝔓^{72}B, Cr vs απο Θεου αγιοι C vs αγιοι του Θεου A vs οι αγιοι Θεου TR
[2]2 ασελγειαις 𝔐Є, Cr vs απωλειαις TR
[3]3 νυσταξει M vs νυσταζει Є, TR Cr
[4]4 τηρουμενους 𝔐𝔓^{72}BC*, Cr vs κολαζομενους τηρειν ℵA vs τετη-ρημενους TR

18 ʳαγιω ορει 𝔓^{72}BC* vs 𝔐ℵA
21 ʳ21 BC^{vid} (η προφητεια ποτε 𝔓^{72}) vs 𝔐ℵA
6 °𝔓^{72}BC* vs 𝔐ℵA, [Cr]

μελλόντων ʳἀσεβεῖν τεθεικώς, 7 καὶ δίκαιον Λώτ,
καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ
ἀναστροφῆς, ἐρρύσατο 8 (βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος,
ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν
ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν)· 9 οἶδε Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ
πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως
κολαζομένους τηρεῖν, 10 μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς
ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους, καὶ κυριότητος
καταφρονοῦντας.

Depravity of the False Teachers

Τολμηταί, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες,
11 ὅπου ἄγγελοι, ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ
φέρουσι κατ᾽ αὐτῶν ʳπαρὰ Κυρίῳˀ βλάσφημον κρίσιν.
12 Οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῷα φυσικὰ γεγενημένα[1] εἰς ἅλωσιν
καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσι βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ
αὐτῶν καὶ καταφθαρήσονται,[2] 13 ʳκομιούμενοι μισθὸν
ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπῖλοι
καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν
συνευωχούμενοι ὑμῖν, 14 ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς
μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες
ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας[3]
ἔχοντες, κατάρας τέκνα, 15 ʳκαταλιπόντες εὐθεῖαν[4] ὁδὸν
ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ
Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, 16 ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν
ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ
φθεγξάμενον, ἐκώλυσε τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν.

[1]12 φυσικα γεγενημενα 𝔐 vs γεγεννημενα φυσικα BA*C, Cr vs γεγενημενα φυσικα ℵ vs φυσικα γεγεννημενα TR vs φυσικα 𝔓^{72}
[2]12 και καταφθαρησονται 𝔐 vs και φθαρησονται Є, Cr vs και και φθαρησονται 𝔓^{72} vs καταφθαρησονται TR
[3]14 πλεονεξιας 𝔐Є, Cr vs πλεονεξιαις TR
[4]15 ευθειαν 𝔐Є, Cr vs την ευθειαν TR

6 ʳασεβεσιν 𝔓^{72}B, [Cr] vs 𝔐ℵAC
11 ʳπαρα Κυριου 𝔓^{72} vs 𝔐ℵBC; (−A)
13 ʳαδικουμενοι 𝔓^{72}ℵ*B vs 𝔐AC
15 ʳκαταλειποντες ℵB*A vs 𝔐𝔓^{72}C

17 Οὗτοί εἰσι πηγαὶ ἄνυδροι, ᵀ ʳνεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος
ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα[1]
τετήρηται.

Deceptions of the False Teachers

18 Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι, δελεά-
ζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκός, ἀσελγείαις, τοὺς ʳ1ὄντως
ʳ2ἀποφυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους,
19 ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι
ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ °καὶ
δεδούλωται. 20 Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ
κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Κυρίου ᵀ καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ
Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν
αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. 21 Κρεῖττον γὰρ
ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ
ἐπιγνοῦσιν ʳἐπιστρέψαι ἐκ˺ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς
ἁγίας ἐντολῆς. 22 Συμβέβηκε °δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς
παροιμίας,

«Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα,»

καί,

"ᵀ῟ς λουσαμένη εἰς ʳκύλισμα βορβόρου."

God's Promise Is Not Slack

3 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω
ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν
εἰλικρινῆ διάνοιαν, 2 μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων

[1]17 εις αιωνα **M**AC, TR vs εις αιωνας Mʳ vs −𝔭72אB, Cr

17 ᵀκαι Ǝ vs **M** 17 ʳομιχλαι Ǝ vs 𝔐
18 ʳ1ολιγως 𝔭72BA vs 𝔐א*C
18 ʳ2αποφευγοντας Ǝ (αποφθευγοντας 𝔭72) vs 𝔐
19 °𝔭72א*B vs 𝔐AC 20 ᵀημων Ǝ, [Cr] vs 𝔐B
21 ʳυποστρεψαι εκ (𝔭72) BC vs **M**; (εις τα οπισω ανακαμψαι απο
אA) 22 °Ǝ vs 𝔐C 22 ʳκυλισμον 𝔭72BC* vs 𝔐אA

22 Prov. 26:11

ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν[1]
ἐντολῆς τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος· 3 τοῦτο πρῶτον
γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ᾽ ʳἐσχάτου τῶν ἡμερῶν
ᵀἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν[2] πορευόμενοι,
4 καὶ λέγοντες, "Ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας
αὐτοῦ? Ἀφ᾽ ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτω
διαμένει ἀπ᾽ ἀρχῆς κτίσεως." 5 Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο
θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ
δι᾽ ὕδατος συνεστῶσα, τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ, 6 δι᾽ ὧν ὁ
τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· 7 οἱ δὲ νῦν
οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ ʳαὐτοῦ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶ πυρὶ
τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν
ἀνθρώπων.
8 Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία
ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία.
9 Οὐ βραδύνει °ὁ Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες
βραδύτητα ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ʳἡμᾶς, μὴ
βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν
χωρῆσαι.

The Day of the Lord Shall Come

10 Ἥξει δὲ °ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ⸋ἐν νυκτί,˼ ἐν ᾗ
οἱ[3] οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ
καυσούμενα ʳ1λυθήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα
ʳ2κατακαήσεται. 11 Τούτων ʳοὖν πάντων λυομένων,
ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν °ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς
καὶ εὐσεβείαις, 12 προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν

[1]2 υμων **M**Ǝ, Cr vs ημων TR
[2]3 επιθυμιας αυτων **M**BC, Cr vs αυτων επιθυμιας אA, TR vs επιθυμιας 𝔭72
[3]10 οι **M**Ǝ, TR Cr vs −Mʳא

3 ʳεσχατων Ǝ vs **M**; (εσχατω C*)
3 ᵀεν εμπαιγμονη אBA (−εν 𝔭72C) vs 𝔐
7 ʳαυτω 𝔭72BA vs 𝔐אC 9 °Ǝ vs 𝔐 9 ʳυμας Ǝ vs 𝔐
10 °𝔭72BC vs 𝔐אA 10 ⸋Ǝ vs **M**C 10 ʳ1λυθησεται Ǝ vs 𝔐A
10 ʳ2ευρεθησεται 𝔭72אB vs 𝔐A; (αφανισθησονται C)
11 ʳουτως 𝔭72B (δε ουτως C) vs **M**אA
11 °𝔭72*B vs 𝔐AC (ημας א*), [Cr]

παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας, δι᾽ ἣν οὐρανοὶ πυρ-
ούμενοι λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται?
13 Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγ-
γελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

Be Steadfast Till He Comes

14 Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε
ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ. **15** Καὶ τὴν
τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ
ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν ⸂αὐτῷ
δοθεῖσαν⸃ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, **16** ὡς καὶ ἐν πάσαις °ταῖς
ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν ⸀οἷς ἐστι
δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς
καὶ τὰς λοιπὰς Γραφάς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν.
17 Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα
μή, τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ
ἰδίου στηριγμοῦ. **18** Αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ
Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ
νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. °Ἀμήν.

---

15 ⸂Ꞓ vs M 16 °Ꞓ vs 𝔐א 16 ⸀αις Ꞓ vs MC
18 °B vs 𝔐Ꞓ, [Cr]

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

Prologue

 ΗΝ ἀπ᾽ ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς
ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν
ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς — **2** καὶ ἡ ζωὴ
ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ
ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον ἥτις ἦν πρὸς τὸν
Πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν — **3** ὃ ἑωράκαμεν καὶ
ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ᵀ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν
ἔχητε μεθ᾽ ἡμῶν. Καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ
Πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. **4** Καὶ
ταῦτα γράφομεν ⸀ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν[1] ᾖ πεπληρωμένη.

Principles of Fellowship with Him

5 Καὶ ἔστιν αὕτη[2] ἡ ἀγγελία[3] ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ᾽ αὐτοῦ
καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστι καὶ σκοτία ἐν
αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. **6** Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν
ἔχομεν μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν,
ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν. **7** Ἐὰν δὲ ἐν τῷ
φωτὶ περιπατῶμεν ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν
ἔχομεν μετ᾽ ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ °Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ
αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. **8** Ἐὰν

In 1 John Ꞓ = אBAC

[1]4 ημων MאB, Cr vs υμων AC, TR
[2]5 εστιν αυτη MꞒ, Cr vs αυτη εστιν A, TR
[3]5 αγγελια MBA, Cr vs επαγγελια C, TR vs απαγγελιας א*

3 ᵀκαι Ꞓ vs 𝔐 4 ⸀ημεις אB vs 𝔐AC 7 °Ꞓ vs 𝔐A

εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ
ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. 9 Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς
ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς
ἁμαρτίας καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. 10 Ἐὰν
εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν
καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

2 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἁμάρτητε. Καὶ
ἐάν τις ἁμάρτῃ, Παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν
Πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον. 2 Καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστι
περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον
ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.

Principles of Knowing Him

3 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. 4 Ὁ λέγων⸆, "Ἔγνωκα
αὐτόν," καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστί, καὶ
ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν. 5 Ὃς δ᾽ ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν
λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τετελείωται.
Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν. 6 Ὁ λέγων ἐν
αὐτῷ μένειν ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε καὶ αὐτὸς
°οὕτω περιπατεῖν.
7 ⸀Ἀδελφοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ᾽
ἐντολὴν παλαιὰν ἣν εἴχετε ἀπ᾽ ἀρχῆς. Ἡ ἐντολὴ ἡ
παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε ⸋ἀπ᾽ ἀρχῆς.⸌ 8 Πάλιν
ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν
ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη
φαίνει. 9 Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. 10 Ὁ ἀγαπῶν
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν
αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 11 Ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ
σκοτίᾳ ἐστὶ καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ
ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

4 ⸆οτι Ɛ vs MC 6 °BA vs 𝔐ℵC, [Cr]
7 ⸀αγαπητοι Ɛ vs M 7 ⸋Ɛ vs 𝔐

The Spiritual State of John's Readers

12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία,
Ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
13 Γράφω ὑμῖν, πατέρες,
Ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ᾽ ἀρχῆς.
Γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι,
Ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν.
⸀Γράφω ὑμῖν, παιδία,
Ὅτι ἐγνώκατε τὸν Πατέρα.
14 Ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες,
Ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ᾽ ἀρχῆς.
Ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι,
Ὅτι ἰσχυροί ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν
μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν.

Do Not Love the World

15 Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐάν
τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Πατρὸς ἐν
αὐτῷ. 16 Ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ — ἡ ἐπιθυμία τῆς
σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ
βίου — οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Πατρὸς ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστί.
17 Καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ, ὁ δὲ
ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

The Deceptions of the Last Hour

18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστί, καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι °ὁ
Ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν,
ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. 19 Ἐξ ἡμῶν
ἐξῆλθον, ἀλλ᾽ οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, εἰ γὰρ ⸉ἦσαν ἐξ ἡμῶν⸊
μεμενήκεισαν ἂν μεθ᾽ ἡμῶν, ἀλλ᾽ ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ
εἰσὶ πάντες ἐξ ἡμῶν. 20 Καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ
Ἁγίου, καὶ οἴδατε ⸀πάντα. 21 Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ

13 ⸀εγραψα Ɛ vs M 18 °Ɛ vs 𝔐A 19 ⸉231 BC vs 𝔐ℵA
20 ⸀παντες ℵB vs 𝔐AC

οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ᾽ ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι.

22 Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός? Οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν. **23** Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν Υἱὸν οὐδὲ τὸν Πατέρα ἔχει ⸆. **24** Ὑμεῖς °οὖν ὃ ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω.

Let the Truth Abide in You

Ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ Υἱῷ καὶ ἐν τῷ Πατρὶ μενεῖτε. **25** Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. **26** Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. **27** Καὶ ὑμεῖς, τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ᾽ αὐτοῦ ⸂ἐν ὑμῖν μένει,⸃ καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς, ἀλλ᾽ ὡς τὸ ⸀1αὐτὸ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, ⸀2μενεῖτε ἐν αὐτῷ.

The Children of God

28 Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ⸀1ὅταν φανερωθῇ, ⸀2ἔχωμεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ᾽ αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. **29** Ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε ὅτι ⸆ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

3 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ Πατήρ, ἵνα τέκνα Θεοῦ κληθῶμεν. ⸆ Διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ὑμᾶς[1] ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. **2** Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. Οἴδαμεν °δὲ

---

[1]1 υμας Mא*C vs ημας BA, TR Cr

---

23 ⸆ο ομολογων τον Υιον και τον Πατερα εχει Є vs M
24 °Є vs 𝔐 27 ⸂μενει εν υμιν Є (ημιν for υμιν A*vid) vs 𝔐
27 ⸀1αυτου Є vs MA 27 ⸀2μενετε Є vs M 28 ⸀1εαν Є vs 𝔐
28 ⸀2σχωμεν Є vs 𝔐א* 29 ⸆και Є vs 𝔐B
1 ⸆και εσμεν Є vs M 2 °Є vs 𝔐

ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστι. **3** Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ᾽ αὐτῷ ἁγνίζει ἑαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστι.

Sin and the Child of God

4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. **5** Καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας °ἡμῶν ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστι. **6** Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.

7 Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστι, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν. **8** Ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ᾽ ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. Εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. **9** Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται. **10** Ἐν τούτῳ φανερά ἐστι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου.

The Imperative of Love

Πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. **11** Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, **12** οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν? Ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

13 ⸆Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί °μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. **14** Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς. Ὁ μὴ ἀγαπῶν ⸋τὸν ἀδελφὸν⸌ μένει ἐν τῷ θανάτῳ. **15** Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστί, καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ[1] μένουσαν.

---

[1]15 εαυτω Mvid Є vs αυτω B, TR Cr

---

5 °BA vs 𝔐אC 13 ⸆και אCvid, [Cr] vs 𝔐BA 13 °Є vs 𝔐
14 ⸋Є vs 𝔐C

The Outworking of Love

16 Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ
ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκε. Καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ
τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς ⸀τιθέναι. 17 Ὃς δ᾽ ἂν ἔχῃ τὸν
βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ[1] τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν
ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ᾽ αὐτοῦ, πῶς ἡ
ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ?
18 Τεκνία °μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ[2] γλώσσῃ,
ἀλλ᾽ ἐν[3] ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. 19 °Καὶ ἐν τούτῳ ⸀γινώσκομεν
ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν
⸂τὰς καρδίας⸃ ἡμῶν, 20 ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ
καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ
γινώσκει πάντα.
21 Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία °¹ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ
°²ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν, 22 καὶ ὃ ἐὰν
αἰτῶμεν, λαμβάνομεν ⸀παρ᾽ αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ
τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. 23 Καὶ
αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι
τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους,
καθὼς ἔδωκεν ἐντολήν[4].

The Spirit of Truth and the Spirit of Error

24 Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ
αὐτὸς ἐν αὐτῷ. Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν,
ἐκ τοῦ Πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

4 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ
δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν, ὅτι

[1]17 θεωρη M^pt Ꞓ, TR Cr vs θεωρει M^pt
[2]18 τη 𝔐Ꞓ, Cr vs − א, TR
[3]18 εν M^vid Ꞓ, Cr vs − TR
[4]23 εντολην M vs + ημιν Ꞓ, TR Cr

16 ⸀θειναι Ꞓ vs 𝔐 18 °Ꞓ vs 𝔐 19 °BA vs 𝔐אC, [Cr]
19 ⸀γνωσομεθα Ꞓ vs M 19 ⸂την καρδιαν BA* vs 𝔐אC
21 °¹BA vs 𝔐אC, [Cr] 21 °²BC vs 𝔐אA 22 ⸀απ Ꞓ vs 𝔐

πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. 2 Ἐν
τούτῳ γινώσκεται[1] τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ
ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ Θεοῦ
ἐστι, 3 καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ[2] Ἰησοῦν °Χριστὸν ⸋ἐν
σαρκὶ ἐληλυθότα⸌ ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι. Καὶ τοῦτό ἐστι τὸ
τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ
κόσμῳ ἐστὶν ἤδη.
4 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε
αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. 5 Αὐτοὶ
ἐκ τοῦ κόσμου εἰσί· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ
κόσμος αὐτῶν ἀκούει. 6 Ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν· ὁ
γινώσκων τὸν Θεὸν ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ
οὐκ ἀκούει ἡμῶν. Ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς
ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

Knowing God Through Love

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ
Θεοῦ ἐστι, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται καὶ
γινώσκει τὸν Θεόν. 8 Ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν,
ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν. 9 Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη
τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ
ἀπέσταλκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι᾽ αὐτοῦ.
10 Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ⸀ἠγαπήσαμεν
τὸν Θεόν, ἀλλ᾽ ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλε
τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.
11 Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς
ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν.

Seeing God Through Love

12 Θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται. Ἐὰν ἀγαπῶμεν
ἀλλήλους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ

[1]2 γινωσκεται M vs γινωσκετε Ꞓ, TR Cr vs γινωσκομεν א*
[2]3 ομολογει Mא vs + τον BA, TR Cr

3 °BA vs 𝔐 (Κυριον א) 3 ⸋BA vs 𝔐א
10 ⸀ηγαπηκαμεν B vs 𝔐A; (ηγαπησε א*)

⸂τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν.⸃ 13 (Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι
ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ Πνεύμα-
τος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν.) 14 Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ
μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ Πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν Υἱὸν Σωτῆρα τοῦ
κόσμου. 15 Ὃς ⸀ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ
Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ. 16 Καὶ
ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ
Θεὸς ἐν ἡμῖν. Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ
ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει.[1]

The Consummation of Love

17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ᾽ ἡμῶν, ἵνα
παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς
ἐκεῖνός ἐστι, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. 18 Φόβος
οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ᾽ ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει
τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει. Ὁ δὲ φοβούμενος οὐ
τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. 19 Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν °αὐτὸν ὅτι
αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς.

Keeping God's Command by Faith

20 Ἐάν τις εἴπῃ ὅτι "Ἀγαπῶ τὸν Θεόν," καὶ τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ,[2] ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακε
⸀πῶς δύναται ἀγαπᾶν? 21 Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν
ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ.

5 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστός, ἐκ τοῦ
Θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα
ἀγαπᾷ °καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. 2 Ἐν τούτῳ

---

[1]16 μενει **M**ℵB, Cr vs −M^{r}A, TR
[2]20 μιση M^{pt} Ϭ (h.C), TR Cr vs μισει M^{pt}

---

12 ⸂3412 A, vs 𝔐; (1342 ℵB) 15 ⸀εαν B vs 𝔐ℵA
19 °BA vs 𝔐; (τον Θεον ℵ) 20 ⸀ου ℵB vs 𝔐A
1 °B vs 𝔐ℵA, [Cr]

γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν
Θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ⸀τηρῶμεν. 3 Αὕτη
γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ
τηρῶμεν. Καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν, 4 ὅτι πᾶν
τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη
ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ὑμῶν.[1] 5 Τίς
⸀ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς
ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ?

The Certainty of God's Witness

6 Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι᾽ ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς[2]
Χριστός, οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ᾽ ἐν τῷ ὕδατι καὶ ⸆τῷ
αἵματι. Καὶ τὸ Πνεῦμά ἐστι τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ Πνεῦμά
ἐστιν ἡ ἀλήθεια. 7 Ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες·[3] 8 τὸ
Πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν
εἰσιν. 9 Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ
μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία
τοῦ Θεοῦ ⸀ἣν μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ. 10 Ὁ
πιστεύων εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν
αὐτῷ[4]· ὁ μὴ πιστεύων τῷ Θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν,
ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ
Θεὸς περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ. 11 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία,
ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ
Υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν. 12 Ὁ ἔχων τὸν Υἱὸν ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ
ἔχων τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

---

[1]4 υμων M^{pt} vs ημων M^{pt} Ϭ (h.C), TR Cr
[2]6 Ιησους 𝔐Ϭ (h.C), Cr vs +ο TR
[3]7–8 μαρτυρουντες 𝔐Ϭ (h.C), Cr vs +εν τω ουρανω ο Πατηρ ο Λογος και το Αγιον Πνευμα και ουτοι οι τρεις εν εισι 8 και τρεις εισιν οι μαρτυρουντες εν τη γη TR
[4]10 αυτω $M^{pt\,vid}$ BA vs εαυτω $M^{pt\,vid}$ ℵ, TR Cr

---

2 ⸀ποιωμεν B vs 𝔐ℵA 5 ⸀δε εστιν ℵ, (εστιν δε B) [Cr] vs 𝔐A
6 ⸆εν BA vs **M**ℵ 9 ⸀οτι Ϭ (h.C) vs 𝔐

13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα
τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔχετε, καὶ
ἵνα πιστεύητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.[1]

Confidence and Compassion in Prayer

14 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι
ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν.
15 Καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὃ ἐὰν[2] αἰτώμεθα,
οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν ⸀παρ᾽ αὐτοῦ.
16 Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν
μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν τοῖς
ἁμαρτάνουσι μὴ πρὸς θάνατον. Ἔστιν ἁμαρτία πρὸς
θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. **17** Πᾶσα
ἀδικία ἁμαρτία ἐστί, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

Epilogue: Knowing Reality and Rejecting Idols

18 Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐχ
ἁμαρτάνει, ἀλλ᾽ ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ ⸀ἑαυτόν,
καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ.
19 Οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν
τῷ πονηρῷ κεῖται.
20 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἥκει καὶ δέδωκεν ἡμῖν
διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν[3] τὸν ἀληθινόν· καί ἐσμεν ἐν τῷ

---

[1]**13** τοις πιστευουσιν εις το ονομα του Υιου του Θεου ινα ειδητε οτι ζωην αιωνιον εχετε και ινα πιστευητε εις το ονομα του Υιου του Θεου **M**[vid], (αιωνιον after εχετε **TR**) vs ινα ειδητε οτι ζωην εχετε αιωνιον τοις πιστευουσιν εις το ονομα του Υιου του Θεου **B** (αιωνιον before εχετε **א***; οι πιστευοντες for τοις πιστευουσιν **A**), **Cr**

[2]**15** εαν **𝔐א**, **Cr** vs αν **BA**, **TR**

[3]**20** γινωσκωμεν M[pt], **TR Cr** vs γινωσκομεν M[pt] **Ɛ** (**h.C**)

---

15 ⸀απ **אB** vs **𝔐A**

18 ⸀αυτον **BA*** vs **𝔐א**

ἀληθινῷ, ἐν τῷ Υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. Οὗτός ἐστιν ὁ
ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ἡ ζωὴ ἡ[1] αἰώνιος.
21 Τεκνία, φυλάξατε ⸀ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων.
°Ἀμήν.

---

[1]**20** η ζωη η M[pt] vs ζωη M[pt] **Ɛ** (**h.C**), **Cr** vs η ζωη M[pt] **TR**

---

21 ⸀εαυτα **א*B** vs **M**[vid]**A**

21 °**Ɛ** (**h.C**) vs **M**

ΙΩΑΝΝΟΥ Β

The Elder Greets the Elect Lady

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ, ᾿Εκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, **2** διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν καὶ μεθ᾿ ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα.

3 ῎Εσται μεθ᾿ ἡμῶν[1] χάρις, ἔλεος, εἰρήνη παρὰ Θεοῦ Πατρὸς καὶ παρὰ ○Κυρίου ᾿Ιησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

Walk in Christ's Commandments

4 ᾿Εχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ Πατρός. **5** Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν ⸉γράφων σοι καινήν,⸊ ἀλλὰ ἣν εἴχομεν[2] ἀπ᾿ ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. **6** Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. Αὕτη ⸉ἐστὶν ἡ ἐντολή,⸊ καθὼς ἠκούσατε ἀπ᾿ ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε.

Beware of Antichrist Deceivers

7 ῞Οτι πολλοὶ πλάνοι ⸀εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες ᾿Ιησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί. Οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. **8** Βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα

In 2 John 𝔊 = ℵBA

[1]3 εσται μεθ ημων Mᵖᵗℵ**B**, **Cr** vs εσται μεθ υμων Mᵖᵗ, **TR** vs — **A**
[2]5 ειχομεν **M**𝔊, **TR Cr** vs εχομεν Mʳ

---

3 ○**BA** vs 𝔐ℵ 5 ⸉**312** ℵ**A** vs 𝔐**B** 6 ⸉**231 BA** vs 𝔐ℵ
7 ⸀εξηλθον 𝔊 vs 𝔐

μὴ ⸀¹ἀπολέσωμεν ἃ εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ⸀²ἀπολάβωμεν.

9 Πᾶς ὁ ⸀παραβαίνων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ ⸋τοῦ Χριστοῦ⸌ Θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, οὗτος καὶ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν ἔχει. **10** Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ "Χαίρειν" αὐτῷ μὴ λέγετε· **11** ὁ ⸉γὰρ λέγων⸊ αὐτῷ "Χαίρειν" κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

John's Farewell Greeting

12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἐβουλήθην[1] διὰ χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω ⸀ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ⸂ᾖ πεπληρωμένη.⸃

13 ᾿Ασπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς. ○᾿Αμήν.

---

[1]12 εβουληθην **M**𝔊, **Cr** vs ηβουληθην **TR**

---

8 ⸀¹απολεσητε **BA** (απολησθε ℵ*) vs **M** **8** ⸀²απολαβητε 𝔊 vs **M**
9 ⸀προαγων 𝔊 vs 𝔐 **9** ⸋𝔊 vs 𝔐 **11** ⸉𝔊 vs 𝔐
12 ⸀γενεσθαι 𝔊 vs **M**
12 ⸂πεπληρωμενη η **B** (ην for η ℵ) vs 𝔐**A** **13** ○𝔊 vs 𝔐

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ

The Elder Greets Gaius

 ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ,
Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.
2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ
ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. **3** Ἐχάρην γὰρ λίαν,
ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ,
καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. **4** Μειζοτέραν τούτων
οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ᵀ ἀληθείᾳ
περιπατοῦντα.

Gaius Is Commended for Generosity

5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς
ἀδελφοὺς καὶ ʼεἰς τοὺςˀ ξένους, **6** οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ
ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας
ἀξίως τοῦ Θεοῦ. **7** Ὑπὲρ γὰρ τοῦ Ὀνόματος ἐξῆλθον,
μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ˹ἐθνῶν. **8** Ἡμεῖς οὖν
ὀφείλομεν ˹ἀπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους ἵνα συνεργοὶ
γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

Diotrephes Is Criticized and Demetrius Commended

9 Ἔγραψα ᵀ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ᾽ ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν
Διοτρέφης οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. **10** Διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω,
ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς

In 3 John Ϭ = ℵBAC

4 ᵀτη Ϭ vs 𝔐ℵ 5 ʼτουτο Ϭ vs 𝔐 7 ˹εθνικων Ϭ vs 𝔐
8 ˹υπολαμβανειν Ϭ vs 𝔐 9 ᵀτι Ϭ vs Mc

φλυαρῶν ἡμᾶς. Καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς
ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει,
καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.
11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. Ὁ
ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὁ¹ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακε
τὸν Θεόν. **12** Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ
•ὑπ᾽ αὐτῆς τῆς ἀληθείας. Καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ
˹οἴδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστι.

John's Farewell Greeting

13 Πολλὰ εἶχον ˹γράφειν, ἀλλ᾽ οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ
καλάμου ʼσοι γράψαι.ˀ **14** Ἐλπίζω δὲ εὐθέως ˢἰδεῖν σε,ˀ καὶ
στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν.
Εἰρήνη σοι. Ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι. Ἀσπάζου τοὺς
φίλους κατ᾽ ὄνομα.

¹11 ο 𝔐Ϭ, Cr vs +δε TR

12 •υπο ℵC vs 𝔐BA 12 ˹οιδας Ϭ vs M
13 ˹γραψαι σοι Ϭ vs M 13 ʼσοι γραφειν Ϭ (ˢ A) vs 𝔐
14 ˢϬ vs 𝔐ℵ

ΙΟΥΔΑ

Jude Greets the Called

ΙΟΥΔΑΣ, Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου,
Τοῖς ἐν Θεῷ Πατρὶ ⸀ἡγιασμένοις καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ
τετηρημένοις κλητοῖς·
2 Ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.

Jude's Reason for Writing

3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν
περὶ τῆς κοινῆς ⸆ σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν
παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς
ἁγίοις πίστει. 4 Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ
πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ
Θεοῦ ἡμῶν ⸀χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν
μόνον Δεσπότην °Θεὸν καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν
ἀρνούμενοι.

Old and New Apostates

5 Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας °ὑμᾶς ⸂ἅπαξ
τοῦτο, ὅτι ὁ Κύριος,⸃ λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ
δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν. 6 Ἀγγέλους
τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν, ἀλλὰ

In Jude 𝔊 = 𝔓^{72}ℵBAC

1 ⸀ηγαπημενοις 𝔊 (h.C) vs 𝔐 3 ⸆ημων 𝔊 (h.C) vs 𝔐
4 ⸀χαριτα 𝔓^{72}BA vs 𝔐ℵC 4 °𝔊 vs 𝔐 5 °𝔓^{72}AC vs Mℵ B U [N]
5 ⸂παντα οτι ο Κυριος απαξ C*,(−ο ℵ), [Cr] vs 𝔐; (απαξ παντα οτι Ιησους BA; απαξ παντας οτι Θεος Χριστος 𝔓^{72})

ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας
δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν. 7 Ὡς Σόδομα καὶ
Γόμορρα, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον ⸉τούτοις
τρόπον⸊ ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς
ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα, πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι.
8 Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν
μιαίνουσι, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν.
9 Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ δια-
κρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωσέως σώματος, οὐκ
ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ᾽ εἶπεν,
"Ἐπιτιμήσαι σοι Κύριος!"
10 Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασι βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ
φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῷα ἐπίστανται, ἐν τούτοις
φθείρονται. 11 Οὐαὶ αὐτοῖς!

Ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν
Καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν
Καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο.

The Apostates Are Depraved and Doomed

12 Οὗτοί εἰσιν ⸆ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες,
συνευωχούμενοι ἀφόβως, ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι
ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι,[1] δένδρα
φθινοπωρινά, ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα,
13 κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν
αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς[2]
αἰῶνα τετήρηται.
14 Προεφήτευσε δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ
Ἐνώχ, λέγων, "Ἰδού, ἦλθε Κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν[3]
αὐτοῦ 15 ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξαι[4]

---

[1]12 παραφερομεναι 𝔐ℵAC, Cr vs παραφερομεναι 𝔓^{72*}B vs περιφερομεναι TR
[2]13 εις 𝔐𝔊, Cr vs +τον TR
[3]14 αγιαις μυριασιν 𝔐BA, Cr vs μυριασιν αγιαις C, TR vs μυριασιν αγιων αγγελων ℵ vs αγιων αγγελων μυριασιν 𝔓^{72}
[4]15 ελεγξαι 𝔐 (𝔓^{72}) 𝔊, Cr vs εξελεγξαι TR

7 ⸉𝔊 vs 𝔐 12 ⸆οι 𝔓^{72}BA vs Mℵ*

⸂πάντας τοὺς ἀσεβεῖς⸃ °αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων
ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν
σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ᾽ αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς."

The Apostates Were Predicted

16 Οὗτοί εἰσι γογγυσταί, μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας
⸀αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα,
θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.
17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν
προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, **18** ὅτι ἔλεγον ὑμῖν °ὅτι ⸂ἐν ἐσχάτῳ⸃ ⸀χρόνῳ
ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευ-
όμενοι τῶν ἀσεβειῶν.

Maintain Your Spiritual Life

19 Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, Πνεῦμα μὴ
ἔχοντες.
20 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ⸂τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει
ἐποικοδομοῦντες ἑαυτούς,⸃ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ προσ-
ευχόμενοι, **21** ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε, προσ-
δεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
ζωὴν αἰώνιον. **22** Καὶ οὓς μὲν ⸀ἐλεεῖτε, ⸂διακρινόμενοι·
23 οὓς δὲ ἐν φόβῳ σῴζετε, ἐκ[1] πυρὸς ἁρπάζοντες,⸃
μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

---

[1]23 εκ 𝔐Є, Cr vs + του TR

15 ⸂πασαν ψυχην 𝔓72ℵ vs 𝔐BAC 15 °Є vs M
16 ⸀εαυτων C vs MℵBA; (−κατα to πορευομενοι 𝔓72*)
18 °ℵB vs 𝔐𝔓72AC, U [N]
18 ⸂επ εσχατου Є vs 𝔐
18 ⸀του χρονου ℵA (−του 𝔓72BC), [Cr] vs 𝔐
20 ⸂εποικοδομουντες εαυτους τη αγιωτατη υμων πιστει ℵBA (ημων for υμων C) vs 𝔐; (τη εαυτων αγιοτητι πιστει ανοικοδομεισθαι 𝔓72)
22 ⸀ελεατε ℵB vs 𝔐; (ελεγχετε AC*; −𝔓72)
22-23 ⸂διακρινομενους ους δε σωζετε εκ πυρος αρπαζοντες ους δε ελεατε εν φοβω (A) (−ους δε[1] B; −ους δε ελεατε C) vs M; (εκ πυρος αρπασατε διακρινομενους δε ελεειτε εν φοβω 𝔓72)

God Is Able

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ⸀αὐτοὺς ἀπταίστους,
Καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ
Ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει,
25 Μόνῳ °[1]σοφῷ Θεῷ Σωτῆρι ἡμῶν,
⸆ Δόξα °[2]καὶ μεγαλωσύνη,
⸂Κράτος καὶ ἐξουσία,⸃
Καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας! Ἀμήν.

---

24 ⸀υμας ℵBC (ημας A) vs M; (−𝔓72) 25 °[1]Є vs 𝔐
25 ⸆δια Ιησου Χριστου του Κυριου ημων BAC (+ω after ημων ℵ*; +αυτω δοξα κρατος τιμη before δια and +αυτω after ημων 𝔓72) vs M 25 °[2]Є vs 𝔐𝔓72
25 ⸂κρατος και εξουσια προ παντος του αιωνος Є vs M; (−𝔓72)

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ

Introduction and Benediction

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς
δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. Καὶ
ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ
αὐτοῦ Ἰωάννῃ, 2 ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ
τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα[1] εἶδε.[2]
3 Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς
λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ
γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

John Greets the Seven Churches of the Province of Asia

4 Ἰωάννης,

Ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ·

Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ,[3] ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ
ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ Πνευμάτων ἃ[4] ἐνώπιον τοῦ
θρόνου αὐτοῦ, 5 καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ
πιστός, ὁ πρωτότοκος[5] τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν
βασιλέων τῆς γῆς.

In Revelation 𝔊 = ℵAC
[1]2 οσα 𝔐𝔊, Cr vs +τε M[ept], TR
[2]2 ειδε(ν) M[a b] 𝔊, TR Cr vs +και ατινα εισι(ν) και ατινα χρη γενεσθαι μετα ταυτα M[d ept] (−μετα ταυτα M[ept]; α for ατινα[2] M[c])
[3]4 Θεου M[a b] vs −M[c d e] 𝔊, Cr vs του TR
[4]4 α M[a b] C, Cr vs α εστιν M[c e], TR vs των M[d] ℵA
[5]5 πρωτοτοκος M[a b d] 𝔊, Cr vs +εκ M[c e], TR

Τῷ ἀγαπῶντι[1] ἡμᾶς
Καὶ λούσαντι[2] ἡμας ἀπὸ[3] τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ
αἵματι αὐτοῦ,
6 Καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν,[4] ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ
Πατρὶ αὐτοῦ,
Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
Εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.[5] Ἀμήν.

7 «Ἰδού, ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν,»
Καὶ «ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμός,
Καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν.
Καὶ κόψονται ἐπ᾽ αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς.»
Ναί, ἀμήν!

8 "Ἐγώ εἰμι τὸ Ἄλφα[6] καὶ τὸ Ὦ,"[7]
Λέγει Κύριος ὁ Θεός,[8]
"Ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος,
Ὁ Παντοκράτωρ."

John's Vision of the Son of Man

9 Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ[9] ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ κοινωνὸς[10] ἐν τῇ
θλίψει καὶ[11] βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,[12]
ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον

---

[1]5 τω αγαπωντι M[a] 𝔊, Cr vs τω αγαπησαντι M[c d e], TR vs ος ηγαπησεν M[b]
[2]5 λουσαντι M[a c], TR vs λυσαντι M[d e] 𝔊, Cr vs ελουσεν M[b]
[3]5 απο M, TR vs εκ M[d e] 𝔊, Cr
[4]6 βασιλειαν M𝔊, Cr vs βασιλεις και M[d e], TR
[5]6 των αιωνων 𝔐ℵC, TR [Cr] vs −M[d] A
[6]8 Αλφα 𝔐𝔊, Cr vs Α M[e], TR
[7]8 Ω M[a c] AC, Cr vs +Αρχη και Τελος M[b e] ℵ*, TR vs +η Αρχη και το Τελος M[d]
[8]8 Κυριος ο Θεος 𝔐𝔊, Cr vs ο Κυριος TR
[9]9 ο 𝔐𝔊, Cr vs +και TR
[10]9 κοινωνος M[a c] vs συγκοινωνος M[b d e] A (ℵ) (C), TR Cr
[11]9 και 𝔐𝔊, Cr vs +εν τη M[e], TR
[12]9 εν Χριστω Ιησου M vs Ιησου Χριστου M[d e], TR vs εν Ιησου ℵ*C, Cr vs εν Χριστω A

7a Dan. 7:13 7b Zech. 12:10

τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ[1] τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ.[2]
10 Ἐγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἤκουσα
φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην[3] ὡς σάλπιγγος, **11** λεγούσης,[4]
“Ὃ[5] βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ
ἐκκλησίαις·[6] εἰς Ἔφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον
καὶ εἰς Θυάτειρα[7] καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν καὶ
εἰς Λαοδίκειαν.” **12** Καὶ ἐκεῖ[8] ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν
φωνὴν ἥτις ἐλάλει[9] μετ᾽ ἐμοῦ. Καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ
λυχνίας χρυσᾶς, **13** καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ[10] λυχνιῶν ὅμοιον
Υἱὸν[11] Ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον
πρὸς τοῖς μαστοῖς[12] ζώνην χρυσῆν.[13] **14** Ἡ δὲ κεφαλὴ
αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαί, καὶ ὡς[14] ἔριον λευκόν, ὡς χιών·
καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός. **15** Καὶ οἱ πόδες
αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι,[15]
καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, **16** καὶ ἔχων
ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ[16] ἀστέρας ἑπτά, καὶ ἐκ τοῦ
στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη,

---

[1]9 δια M[a c e] ℵ, TR vs −M[b d] AC, Cr
[2]9 Χριστου **M**, TR vs −M[dpt ept] Є, Cr
[3]10 φωνην οπισω μου μεγαλην M[a bpt c] vs φωνης οπισω μου μεγαλης M[bpt] vs οπισω μου φωνην μεγαλην M[d e] ℵC, TR Cr vs φωνην μεγαλην οπισθεν μου A
[4]11 λεγουσης 𝔐Є, Cr vs +εγω ειμι το Α και το Ω ο Πρωτος και ο Εσχατος και M[e] (−ο[1 2] M[ept]), TR
[5]11 ο M[a c d ept] Є, TR Cr vs α M[b ept]
[6]11 εκκλησιαις 𝔐Є, Cr vs +ταις εν Ασια TR
[7]11 εις Θυατειρα M[a c d] ℵ, TR Cr vs εις Θυατειραν M[b] vs εν Θυατειροις M[ept] vs εις Θυατιραν AC
[8]12 εκει M[a c] vs −M[b d e] Є, TR Cr
[9]12 ελαλει 𝔐ℵC, Cr vs ελαλησε(ν) M[ept], TR vs λαλει A
[10]13 επτα **M**ℵ, TR vs −M[d ept] AC, Cr
[11]13 Υιον M[apt b] ℵ, Cr vs Υιω M[apt c d e] AC, TR
[12]13 μαστοις M[a b e] C, TR Cr vs μαζοις M[c d] A vs μασθοις ℵ
[13]13 χρυσην 𝔐, TR vs χρυσαν Є, Cr
[14]14 και ως M[apt b] vs ως M[apt] ℵA, Cr vs ωσει M[c d ept] C, TR vs και ωσει M[ept]
[15]15 πεπυρωμενοι 𝔐, TR vs πεπυρωμενης AC, Cr vs πεπυρωμενω ℵ
[16]16 αυτου χειρι M[a], TR vs χειρι αυτου M[b c d ept] Є, Cr vs αυτου φησιν M[ept]

καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.
17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα[1] πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς
νεκρός.
Καὶ ἔθηκε[2] τὴν δεξιὰν αὐτοῦ[3] ἐπ᾽ ἐμέ, λέγων,[4] “Μὴ
φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ Πρῶτος καὶ ὁ Ἔσχατος, **18** καὶ ὁ ζῶν, καὶ
ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδού, ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων. Ἀμήν.[5] Καὶ ἔχω τὰς κλεῖδας[6] τοῦ Θανάτου καὶ
τοῦ Ἅιδου.[7] **19** Γράψον οὖν[8] ἃ εἶδες, καὶ ἅ εἰσι, καὶ ἃ μέλλει
γίνεσθαι[9] μετὰ ταῦτα. **20** Τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων
ὧν[10] εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς
χρυσᾶς· Οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν
εἰσι, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ[11] ἑπτὰ[12] ἐκκλησίαι εἰσί.

The Letter to Ephesus: The Loveless Church

2 “Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ[13] ἐκκλησίας γράψον,
‘Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ
αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν
χρυσῶν·
2 ‘Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον σου[14] καὶ τὴν
ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς. Καὶ
ἐπείρασας[15] τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους εἶναι[16]

---

[1]17 επεσα M[apt b c ept] Є, TR Cr vs επεσον M[apt d ept]
[2]17 εθηκε(ν) M[a b] AC, Cr vs επεθηκε(ν) M[c d e] ℵ, TR
[3]17 αυτου M[a b] Є, Cr vs +χειρα M[c d e], TR
[4]17 λεγων 𝔐Є, Cr vs +μοι M[ept], TR
[5]18 αμην 𝔐, TR vs −M[e] Є, Cr
[6]18 κλειδας M[a] ℵ vs κλεις M[b c d e] AC, TR Cr
[7]18 Θανατου και του Αιδου **M**Є, Cr vs Αιδου και του Θανατου M[d e], TR
[8]19 ουν 𝔐Є, Cr vs −M[ept], TR
[9]19 γινεσθαι M[a b ept], TR vs γενεσθαι M[c d ept] ℵ*C, Cr vs γεινεσθαι A
[10]20 ων 𝔐, TR vs ους M[e] Є, Cr
[11]20 αι λυχνιαι αι επτα M[a] A, Cr vs αι επτα λυχνιαι M[b c d ept], TR vs επτα λυχνιαι M[ept] ℵ vs αι λυχνιαι επτα C
[12]20 επτα M[a] Є, Cr vs αι επτα M[b] vs ας ειδες επτα M[c d e], TR
[13]1 εν Εφεσω 𝔐Є, Cr vs Εφεσιων M[ept] vs Εφεσινης TR
[14]2 σου M[a b e] ℵ, TR vs −M[c d] AC, Cr
[15]2 επειρασας 𝔐Є, Cr vs επειρασω TR
[16]2 λεγοντας εαυτους αποστολους ειναι 𝔐 vs λεγοντας εαυτους αποστολους Є, Cr vs φασκοντας ειναι αποστολους TR

καὶ οὐκ εἰσί, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· 3 καὶ ὑπομονὴν ἔχεις
καὶ ἐβάστασας[1] διὰ[2] τὸ ὄνομά μου καὶ οὐκ ἐκοπίασας.[3]
4 ''Ἀλλὰ[4] ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν
πρώτην ἀφῆκας.[5]
5 'Μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτωκας[6] καὶ μετανόησον καὶ
τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ[7] καὶ
κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς — ἐὰν μὴ
μετανοήσῃς. 6 'Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν
Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ.
7 ''Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου
τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν τῷ Παραδείσῳ[8] τοῦ Θεοῦ μου.'[9]

The Letter to Smyrna: The Persecuted Church

8 "Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας[10] γράψον,
'Τάδε λέγει ὁ Πρῶτος καὶ ὁ Ἔσχατος, ὃς[11] ἐγένετο
νεκρὸς καὶ ἔζησεν·
9 'Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ[12] τὴν θλῖψιν καὶ τὴν πτωχείαν
(ἀλλὰ πλούσιος[13] εἶ), καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ[14] τῶν
λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ
συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ.

---

[1]3 υπομονην εχεις και εβαστασας $M^{a\ b}$ AC, Cr vs εβαστασας και υπομονην εχεις $M^{c\ d\ ept}$, TR vs εβαπτισας και υπομονην εχεις M^{ept} vs υπομονην εχις και θλιψις πασας και εβαστασας א*
[2]3 δια 𝔐Є, Cr vs και δια TR
[3]3 και ουκ εκοπιασας 𝔐א vs και κεκοπιακας M^{ept} vs και ου κεκοπιακες AC, Cr vs κεκοπιακας και ου κεκμηκας TR
[4]4 αλλα Mא, Cr vs αλλ $M^{d\ e}$ AC,TR
[5]4 αφηκας 𝔐A, TR vs αφηκες א*C, Cr
[6]5 πεπτωκας $M^{a\ b}$ AC (א), Cr vs εκπεπτωκας $M^{c\ d\ e}$, TR
[7]5 ταχυ 𝔐, TR vs — Є, Cr
[8]7 τω παραδεισω M^{a} Є, Cr vs μεσω του παραδεισου $M^{b\ c\ d\ e}$, TR
[9]7 μου M vs — $M^{d\ e}$ Є,TR Cr
[10]8 εν Σμυρνη εκκλησιας 𝔐C, Cr vs Σμυρναιων εκκλησιας M^{d} vs εν Σμυρνης εκκλησιας A vs εν Ζμυρνην εκκλησιας $א^{vid}$ vs εκκλησιας Σμυρναιων TR
[11]8 ος $M^{b\ c\ d\ e}$ Є, TR Cr vs — M^{a}
[12]9 τα εργα και 𝔐א, TR vs — AC, Cr
[13]9 αλλα πλουσιος 𝔐Є, Cr vs πλουσιος δε TR
[14]9 εκ $M^{a\ b\ ept}$ AC, Cr vs την εκ א vs — $M^{c\ d\ ept}$, TR

10 'Μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις παθεῖν.[1] Ἰδοὺ δή,[2] μέλλει
βαλεῖν[3] ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν[4] εἰς φυλακήν, ἵνα πειρασθῆτε,
καὶ ἕξετε θλῖψιν ἡμέρας[5] δέκα. Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου,
καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.
11 ''Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ
δευτέρου.'

The Letter to Pergamos: The Compromising Church

12 "Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον,
'Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν
ὀξεῖαν·
13 'Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ[6] ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος
τοῦ Σατανᾶ. Καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν
πίστιν μου[7] ἐν ταῖς ἡμέραις αἷς[8] Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ
πιστός,[9] ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ Σατανᾶς
κατοικεῖ.[10]
14 ''Ἀλλὰ[11] ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ
κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδαξε[12] τὸν Βαλὰκ[13]
βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ[14] φαγεῖν

---

[1]10 παθειν M^{a} vs πασχειν $M^{b\ c\ d\ e}$ Є, TR Cr
[2]10 δη $M^{a\ c}$ vs — $M^{b\ d\ e}$ Є, TR Cr
[3]10 βαλειν $M^{a\ c\ d}$, TR vs βαλλειν $M^{b\ e}$ AC, Cr vs βαλλειν βαλιν א*
[4]10 ο διαβολος εξ υμων 𝔐AC, Cr vs εξ υμων ο διαβολος M^{ept} א, TR
[5]10 ημερας M^{a} vs ημερων $M^{b\ c\ d\ e}$ Є, TR Cr
[6]13 τα εργα σου και 𝔐, TR vs — Є, Cr
[7]13 μου 𝔐א vs +και AC, TR Cr
[8]13 αις M^{a} vs εν αις $M^{b\ c\ d\ e}$, TR vs εν ταις א* vs — AC, Cr
[9]13 πιστος 𝔐א, TR vs +μου AC, Cr vs +οτι πας μαρτυς πιστος M^{e}
[10]13 ο Σατανας κατοικει 𝔐Є, Cr vs κατοικει ο Σατανας TR
[11]14 αλλα $M^{a\ ept}$ vs αλλ $M^{b\ c\ d\ ept}$ Є, TR Cr
[12]14 εδιδαξε(ν) M vs εδιδασκε(ν) $M^{d\ e}$ Є, TR Cr
[13]14 τον Βαλακ 𝔐 vs τω Βαλακ A (C), TR Cr vs εν τω Βαλαακ M^{ept} vs εν τω Βαλααμ τον Βαλακ M^{ept} vs — א*
[14]14 και $M^{a\ b}$ vs — $M^{c\ d\ e}$ Є, TR Cr

εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. **15** Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ
κρατοῦντας τὴν διδαχὴν[1] Νικολαϊτῶν ὁμοίως.[2]
16 ‘Μετανόησον οὖν![3] Εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ
πολεμήσω μετ᾽ αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου.
17 ‘‘Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ τοῦ μάννα[4] τοῦ
κεκρυμμένου. Καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν
ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν[5] εἰ μὴ ὁ
λαμβάνων.’

The Letter to Thyatira: The Corrupt Church

18 “Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις[6] ἐκκλησίας
γράψον,
‘Τάδε λέγει ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς
αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι
χαλκολιβάνῳ·
19 ‘Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν
καὶ τὴν διακονίαν[7] καὶ τὴν ὑπομονήν σου· καὶ τὰ ἔργα σου[8]
τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων.
20 ‘‘Ἀλλὰ[9] ἔχω κατὰ σοῦ[10] ὅτι ἀφεῖς[11] τὴν γυναῖκά σου[12]
Ἰεζάβελ,[13] ἣ λέγει[14] ἑαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει καὶ

---

[1]15 διδαχην $M^{a\ b}$ AC vs +των $M^{c\ d\ e}$ ℵ, TR [Cr]
[2]15 ομοιως $\mathfrak{M}$Є, Cr vs ο μισω TR vs ην μισω M^{ept} vs ομοιως ο μισω M^{ept}
[3]16 ουν $M^{a\ b}$ AC, Cr vs −$M^{c\ d\ e}$ ℵ, TR
[4]17 αυτω του μαννα M^{a} AC, Cr vs αυτω του μαννα φαγειν M^{b} vs αυτω φαγειν απο του μαννα $M^{c\ d\ e}$, TR vs αυτω εκ του μαννα ℵ
[5]17 οιδεν $\mathfrak{M}$Є, Cr vs εγνω TR
[6]18 Θυατειροις $M^{apt\ b\ c\ ept}$ ℵ, TR Cr vs Θυατειρη M^{apt} vs Θυατηροις $M^{dpt\ ept}$ vs Θυατιροις AC
[7]19 την αγαπην και την πιστιν και την διακονιαν $\mathfrak{M}$A (−την[2] C), Cr vs την διακονιαν και την αγαπην και την πιστιν M^{ept} vs την αγαπην και την πιστιν ℵ* vs την αγαπην και την διακονιαν και την πιστιν TR
[8]19 σου $\mathfrak{M}$Є, Cr vs +και TR
[9]20 αλλα $M^{a\ b}$ A, Cr vs αλλ $M^{c\ d\ e}$ ℵC, TR
[10]20 σου MAC, Cr vs +πολυ M^{ept} ℵ vs +πολλα M^{d} vs +ολιγα TR
[11]20 οτι αφεις $M^{a\ bpt\ c\ d\ ept}$ Є, Cr vs οτι αφιης M^{bpt} vs −M^{ept} vs οτι εας TR
[12]20 σου $\mathfrak{M}$ vs σου την A vs −M^{e} ℵC, TR Cr
[13]20 Ιεζαβελ $\mathfrak{M}$AC, Cr vs Ιαζαβελ ℵ* vs Ιεζαβηλ TR
[14]20 η λεγει $\mathfrak{M}$ vs η λεγουσα Є, Cr vs την λεγουσαν M^{e}, TR

πλανᾷ τοὺς[1] ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν
εἰδωλόθυτα.[2] **21** Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ
οὐ θέλει μετανοῆσαι[3] ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς.[4] **22** ’Ιδού,[5]
βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ᾽ αὐτῆς
εἰς θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων
αὐτῆς.[6] **23** Καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ. Καὶ
γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐρευνῶν[7]
νεφροὺς καὶ καρδίας. Καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα
ὑμῶν.
24 ‘‘Ὑμῖν δὲ λέγω, τοῖς λοιποῖς[8] τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι
οὐκ ἔχουσι τὴν διδαχὴν ταύτην,[9] οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ
βαθέα[10] τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, οὐ βάλλω[11] ἐφ᾽ ὑμᾶς
ἄλλο βάρος. **25** Πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρις[12] οὗ ἂν
ἥξω.[13] **26** Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου,

«Δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν —
27 Καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ·
‘Ως τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ[14] συντριβήσεται »[15] —

28 ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ Πατρός μου. Καὶ δώσω αὐτῷ
τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν.

---

[1]20 και διδασκει και πλανα τους $\mathfrak{M}$ℵA^{vid}C, Cr vs διδασκειν και πλανασθαι TR
[2]20 φαγειν ειδωλοθυτα $\mathfrak{M}$Є, Cr vs ειδωλοθυτα φαγειν M^{ept}, TR
[3]21 και ου θελει μετανοησαι $\mathfrak{M}$C (ουκ ηθελησεν for ου θελει A), Cr vs −M^{e} ℵ*, TR
[4]21 αυτης $\mathfrak{M}$AC, Cr vs ταυτης ℵ* vs +και ου μετενοησεν M^{ept}, TR
[5]22 ιδου $\mathfrak{M}$Є, Cr vs +εγω TR
[6]22 αυτης MℵC, Cr vs αυτων $M^{d\ ept}$ A, TR
[7]23 ερευνων $\mathfrak{M}$ℵ, TR vs εραυνων AC, Cr
[8]24 τοις λοιποις $\mathfrak{M}$AC, Cr vs τοις εν λοιποις ℵ* vs και λοιποις TR
[9]24 ταυτην $\mathfrak{M}$Є, Cr vs +και TR
[10]24 βαθεα MAC, Cr vs βαθη $M^{d\ e}$ ℵ, TR
[11]24 βαλλω $\mathfrak{M}$AC, Cr vs βαλω M^{c} ℵ, TR
[12]25 αχρις $\mathfrak{M}$, TR [Cr] vs αχρι ℵC vs εως A
[13]25 αν ηξω $M^{b\ c\ d\ e}$ Є, TR Cr vs ανοιξω M^{a}
[14]27 κεραμικα $M^{apt\ b\ c\ d\ e}$ Є, TR Cr vs κεραμεικα M^{apt}
[15]27 συντριβησεται $\mathfrak{M}$ vs συντριβεται M^{ept} Є, TR Cr

---

27 Ps. 2:8,9

29 ʻΟ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις.ʼ

The Letter to Sardis: The Dead Church

3 “Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον,
ʻΤάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ Πνεύματα τοῦ Θεοῦ καὶ
τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας·
ʻΟἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι[1] ὄνομα ἔχεις, καὶ[2] ζῇς καὶ νεκρὸς
εἶ. 2 Γίνου γρηγορῶν, καὶ τήρησον[3] τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλες
ἀποβάλλειν,[4] οὐ γὰρ εὕρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μου.[5]
3 ʻΜνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει,[6]
καὶ μετανόησον. ʼΕὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ἐπί σε[7] ὡς
κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνώσῃ[8] ποίαν ὥραν ἥξω ἐπί σε.
4 ʼΑλλʼ[9] ὀλίγα ἔχεις[10] ὀνόματα[11] ἐν Σάρδεσιν ἃ οὐκ
ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσι μετʼ ἐμοῦ
ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. 5 ʻΟ νικῶν, οὗτος[12] περιβαλεῖται
ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ
τῆς Βίβλου τῆς Ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω[13] τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ἐνώπιον τοῦ Πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.
6 ʻΟ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις.ʼ

---

[1]1 οτι 𝔐Є, Cr vs +το TR
[2]1 και M[a] vs οτι M[b c d e] Є, TR Cr
[3]2 τηρησον M[apt d] vs στηρισον M[apt c] AC, Cr vs στηριξον M[b e] א, TR
[4]2 εμελλες αποβαλλειν M[apt] vs ημελλες αποβαλλειν M[apt ept] vs εμελλες αποβαλειν M[c] vs εμελλον αποθανειν M[b ept] Є, Cr vs εμελλον αποθνησκειν M[d] vs μελλει αποθανειν TR
[5]2 μου 𝔐Є, Cr vs −M[e], TR
[6]3 και ηκουσας και τηρει M[b c e] Є, TR Cr vs και ηκουσας τηρει M[d] vs −M[a]
[7]3 επι σε Mא, TR vs −M[d ept] AC, Cr
[8]3 γνωση M[a b] א vs γνως M[c d e] AC, TR Cr
[9]4 αλλ 𝔐 vs αλλα Є, Cr vs −M[ept], TR
[10]4 ολιγα εχεις M vs εχεις ολιγα M[d ept] AC (εχις א), TR Cr
[11]4 ονοματα 𝔐Є, Cr vs +και M[ept], TR
[12]5 ουτος 𝔐, TR vs ουτως M[c] Є, Cr
[13]5 ομολογησω 𝔐אA[vid] C, Cr vs εξομολογησομαι TR

The Letter to Philadelphia: The Faithful Church

7 “Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ[1] ἐκκλησίας
γράψον,
ʻΤάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν[2] τοῦ[3]
Δαβίδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει αὐτὴν εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων,
καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει.[4]
8 ʻΟἶδά σου τὰ ἔργα. ʼΙδού, δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν
ἀνεῳγμένην,[5] ἣν[6] οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν
ἔχεις δύναμιν καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον καὶ οὐκ ἠρνήσω
τὸ ὄνομά μου. 9 ʼΙδού, δίδωμι[7] ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ
Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς ʼΙουδαίους εἶναι καὶ οὐκ
εἰσίν, ἀλλὰ ψεύδονται – ἰδού, ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἥξωσι[8]
καὶ προσκυνήσωσιν[9] ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου καὶ γνῶσιν
ὅτι[10] ἠγάπησά σε. 10 Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς
ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ
πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης
ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.
11 ʻἜρχομαι[11] ταχύ. Κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν
στέφανόν σου. 12 ʻΟ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ

---

[1]7 Φιλαδελφεια M[apt b c d ept], TR Cr vs Φιλαδελφια M[apt ept] אC vs Φιλαδελφιας A
[2]7 κλειν M, Cr vs κλιν Є vs κλειδα M[d e], TR
[3]7 του 𝔐א, TR vs −AC, Cr
[4]7 και ουδεις κλεισει αυτην ει μη ο ανοιγων και ουδεις ανοιξει M[a c] vs και ουδεις κλεισει και κλειων και ουδεις ανοιξει M[b] vs και ουδεις κλειων και ο κλειων και ουδεις ανοιγων M[dpt] vs και ουδεις κλεισει και ο κλειων και ουδεις ανοιγει M[ept] vs και ουδεις κλειει και κλειων και ουδεις ανοιγει M[ept] vs και ουδεις κλισει και κλειει και ουδεις ανοιγει C[*vid] vs και ουδεις κλισει κλειων και ουδεις ανοιγει A vs και ουδις κλισει και κλειων και ουδις ανυξει א vs και ουδεις κλειει και κλειει και ουδεις ανοιγει TR vs και ουδεις κλεισει και κλειων και ουδεις ανοιγει Cr
[5]8 ανεωγμενην 𝔐AC, TR vs ηνεωγμενην M[b] א, Cr
[6]8 ην 𝔐Є, Cr vs και M[ept], TR
[7]9 διδωμι 𝔐, TR vs διδω AC, Cr vs δεδωκα א
[8]9 ηξωσι(ν) M[a b cpt ept], TR vs ηξουσι(ν) M[cpt d ept] Є, Cr
[9]9 προσκυνησωσιν 𝔐, TR vs προσκυνησουσιν M[dpt] Є, Cr
[10]9 οτι M vs +εγω M[d e] Є, TR Cr
[11]11 ερχομαι 𝔐Є, Cr vs ιδου ερχομαι M[d], TR

ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι. Καὶ γράψω
ἐπ᾽ αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς
πόλεως τοῦ Θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἰερουσαλήμ, ἣ
καταβαίνει[1] ἀπὸ[2] τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ
ὄνομά μου[3] τὸ καινόν.
13 ‘‘Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις.’

The Letter to Laodicea: The Lukewarm Church

14 "Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας[4] γράψον,
‘Τάδε λέγει ὁ Ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ
ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ·
15 ‘Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός.
Ὄφελον ψυχρὸς ἦς ἢ ζεστός.[5] 16 Οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ
οὐ[6] ζεστὸς οὔτε ψυχρός,[7] μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ
στόματός μου. 17 Ὅτι λέγεις,[8] "Πλούσιός εἰμι, καὶ
πεπλούτηκα, καὶ οὐδενὸς[9] χρείαν ἔχω," καὶ οὐκ οἶδας ὅτι
σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ[10] ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς
καὶ γυμνός, 18 συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι χρυσίον παρ᾽
ἐμοῦ[11] πεπυρωμένον ἐκ πυρός, ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια
λευκά, ἵνα περιβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς

---

[1]12 καταβαινει M, TR vs καταβαινουσα $M^{d\,e}$ G, Cr
[2]12 απο $M^{a\,b}$ vs εκ $M^{c\,d\,e}$ G, TR Cr
[3]12 μου $M^{b\,c\,d\,e}$ G, TR Cr vs −M^{a}
[4]14 εν Λαοδικεια εκκλησιας 𝔐G, Cr vs εκκλησιας Λαοδικεων TR
[5]15 οφελον ψυχρος ης η ζεστος 𝔐ℵC, Cr vs οφελον ψυχρος ειης η ζεστος TR vs −M^{ept} A
[6]16 ου M vs ουτε $M^{d\,e}$ G, TR Cr
[7]16 ζεστος ουτε ψυχρος 𝔐C, Cr vs ψυχρος ουτε ζεστος A, TR vs ζεστρος ουτε ψυχρος ει ℵ*
[8]17 λεγεις $M^{a\,c\,e}$ ℵ vs +οτι $M^{b\,d}$ AC, TR Cr
[9]17 ουδενος 𝔐ℵ, TR vs ουδεν M^{ept} AC, Cr
[10]17 ο MA vs −$M^{d\,e}$ ℵC, TR Cr
[11]18 χρυσιον παρ εμου $M^{a\,c}$ vs παρ εμου χρυσιον $M^{d\,e}$ G, TR Cr vs χρυσιον M^{b}

γυμνότητός σου· καὶ κολλύριον[1] ἵνα ἐγχρίσῃ[2] τοὺς
ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς. 19 Ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ,
ἐλέγχω καὶ παιδεύω. Ζήλευε[3] οὖν καὶ μετανόησον.
20 ‘‘Ἰδού, ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω. Ἐάν τις
ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ[4]
εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ
αὐτὸς μετ᾽ ἐμοῦ. 21 Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ᾽
ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ
τοῦ Πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.
22 ‘‘Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις.’ "

John Sees the Throne Room of Heaven

4 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδού, θύρα ἀνεῳγμένη[5] ἐν τῷ
οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς
σάλπιγγος λαλούσης μετ᾽ ἐμοῦ, λέγων,[6] "Ἀνάβα ὧδε, καὶ
δείξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα." 2 Εὐθέως[7] ἐγενόμην
ἐν Πνεύματι, καὶ ἰδού, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ (καὶ ἐπὶ
τὸν θρόνον[8] καθήμενος) 3 ὅμοιος[9] ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ
σαρδίῳ,[10] καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου, ὁμοίως ὅρασις
σμαραγδίνων.[11] 4 Κυκλόθεν[12] τοῦ θρόνου θρόνοι[13] εἴκοσι

---

[1]18 κολλυριον $M^{a\,b\,ept}$ ℵC vs κολλουριον $M^{c\,ept}$ A, TR [Cr] vs κουλουριον M^{d}
[2]18 ινα εγχριση $M^{a\,b}$ vs ινα εγχρισαι AC vs εγχρισαι (ℵ), Cr vs εγχρισον M^{e}, TR vs εγχρισον επι M^{c} vs εχρισε M^{dpt}
[3]19 ζηλευε $M^{a\,b}$ AC, Cr vs ζηλωσον $M^{c\,d\,e}$ ℵ, TR
[4]20 και Mℵ, [Cr] vs −$M^{d\,e}$ A, TR
[5]1 ανεωγμενη 𝔐 vs ηνεωγμενη M^{ept} ℵA, TR Cr
[6]1 λεγων $M^{a\,b}$ ℵ*A, Cr vs λεγουσα $M^{c\,d\,e}$, TR
[7]2 ευθεως M^{a} ℵ*A, Cr vs και ευθεως $M^{b\,c\,d\,e}$, TR
[8]2 τον θρονον $M^{a\,b}$ ℵA, Cr vs του θρονου $M^{c\,d\,e}$, TR
[9]3 ομοιος 𝔐 vs και ο καθημενος ομοιος ℵA, Cr vs και ο καθημενος ην ομοιος TR
[10]3 σαρδιω 𝔐ℵA, Cr vs σαρδινω M^{e}, TR
[11]3 ομοιως ορασις σμαραγδινων M^{a} vs ομοιος ορασει σμαραγδινω $M^{d\,e}$ A, Cr vs ομοια ορασει σμαραγδω M^{b} vs ομοια ορασει σμαραγδινω M^{c}, TR vs −ομοιως ορασις σμαραγδινω κυκλοθεν του θρονου ℵ*
[12]4 κυκλοθεν M^{a} vs και κυκλοθεν $M^{b\,c\,e}$ A, TR Cr vs και κυκλω M^{d}
[13]4 θρονοι 𝔐ℵA, TR vs θρονους M^{b}, Cr

τέσσαρες,[1] καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους τοὺς εἴκοσι τέσσαρας[2]
πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις
λευκοῖς, καὶ[3] ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς.
5 Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ
βρονταί.[4] Καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον
τοῦ θρόνου αὐτοῦ,[5] αἵ εἰσιν[6] ἑπτὰ[7] Πνεύματα τοῦ Θεοῦ·
6 καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς[8] θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία
κρυστάλλῳ. Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου
τέσσαρα ζῷα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν.
7 Καὶ τὸ ζῷον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον
ζῷον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῷον ἔχον[9] πρόσωπον
ἀνθρώπου,[10] καὶ τὸ τέταρτον[11] ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ.[12]
8 Καὶ τὰ[13] τέσσαρα ζῷα, ἓν καθ᾽ ἓν[14] ἔχον[15] ἀνὰ πτέρυγας
ἓξ κυκλόθεν, καὶ ἔσωθεν γέμουσιν[16] ὀφθαλμῶν. Καὶ

---

[1]4 εικοσι τεσσαρες $M^{apt\ ept}$ vs κδ $M^{apt\ bpt\ cpt\ dpt\ ept}$ vs εικοσι και τεσσαρες M^{bpt} ℵA, TR vs εικοσι τεσσαρας Cr
[2]4 και επι τους θρονους τους εικοσι τεσσαρας M^{apt} vs και επι τους θρονους τους κδ $M^{apt\ bpt}$ vs και επι τους θρονους ειδον τους εικοσι και τεσσαρας M^{cpt}, TR vs και επι τους θρονους ειδον τους κδ M^{cpt} vs και επι τους θρονους κδ M^{dpt} vs και επι τους θρονους εικοσι τεσσαρας M^{ept}, Cr vs και επι τους εικοσι τεσσαρας θρονους A vs και ℵ
[3]4 και 𝔐ℵA, Cr vs + εσχον TR
[4]5 φωναι και βρονται 𝔐ℵA, Cr vs βρονται και φωναι TR
[5]5 αυτου 𝔐 vs − M^{ept} ℵA, TR Cr
[6]5 αι εισιν 𝔐, TR vs α εισι(ν) M^{ept}, Cr vs α εστιν A vs − αι εισιν επτα Πνευματα του Θεου και ενωπιον του θρονου ℵ*
[7]5 επτα M vs τα επτα $M^{d\ ept}$ A, TR Cr vs − αι εισι(ν) επτα Πνευματα του Θεου και ενωπιον του θρονου ℵ*
[8]6 ως 𝔐ℵA, Cr vs − M^{ept}, TR
[9]7 εχον 𝔐ℵ, TR vs εχων M^{ept} A, Cr
[10]7 προσωπον ανθρωπου $M^{a\ b}$ vs το προσωπον ως ανθρωπος $M^{c\ d\ e}$, TR vs το προσωπον ως ανθρωπου A, Cr vs το προσωπον ως ομοιον ανθρωπω ℵ
[11]7 τεταρτον $M^{a\ b}$ vs + ζωον $M^{c\ d\ e}$ ℵA, TR Cr
[12]7 πετομενω 𝔐ℵA, Cr vs πετωμενω TR
[13]8 τα $M^{apt\ b\ c\ d}$ ℵA, Cr vs − $M^{apt\ e}$, TR
[14]8 εν $M^{a\ ept}$ vs εν αυτων $M^{c\ d\ ept}$ ℵA, Cr vs εν αυτων εστως M^{b} vs εαυτο TR
[15]8 εχον $M^{a\ bpt\ c\ ept}$ vs εχων $M^{bpt\ ept}$ A, Cr vs εχει M^{d} vs ειχον ℵ, TR
[16]8 γεμουσιν 𝔐ℵA, Cr vs γεμοντα M^{ept}, TR

ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, λέγοντες,[1]

"Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος,
Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος,
Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος,[2]
Κύριος ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ,
Ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος!"

9 Καὶ ὅταν δῶσι[3] τὰ ζῷα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν
τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου,[4] τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων, 10 πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες[5] πρεσ-
βύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ
προσκυνήσουσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ
βαλοῦσι τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου,
λέγοντες,

11 "Ἄξιος εἶ,
Ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν,
Ὁ Ἅγιος,[6]
Λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν,
Ὅτι σὺ ἔκτισας[7] πάντα,
Καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν[8] καὶ ἐκτίσθησαν!"

The Lamb Takes the Scroll

5 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν[9]
κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά.

---

[1]8 λεγοντες 𝔐ℵA, Cr vs λεγοντα M^{cpt}, TR
[2]8 αγιος (9 times) $M^{apt\ b\ c}$ vs αγιος (8 times) ℵ* vs αγιος (3 times) $M^{apt\ d\ e}$ A, TR Cr
[3]9 δωσι(ν) M vs δωσωσι(ν) M^{ept} ℵ vs δωσουσι(ν) M^{d} A, TR Cr
[4]9 του θρονου 𝔐, TR vs τω θρονω ℵA, Cr
[5]10 εικοσι τεσσαρες $M^{apt\ b\ ept}$ ℵA, Cr vs κδ $M^{apt\ c\ d\ ept}$ vs εικοσι και τεσσαρες TR
[6]11 ο Κυριος και ο Θεος ημων ο Αγιος M vs ο Κυριος και ο Θεος ημων A, Cr vs Κυριε ο Κυριος και Θεος ημων ℵ vs Κυριε ο Θεος ημων $M^{d\ e}$ vs Κυριε TR
[7]11 εκτισας $M^{a\ b}$ vs + τα $M^{c\ d\ e}$ ℵA, TR Cr
[8]11 ησαν M^{a}ℵA, Cr vs εισι(ν) $M^{b\ c\ d\ e}$, TR
[9]1 εσωθεν και εξωθεν 𝔐 vs εσωθεν και οπισθεν M^{ept} A, TR Cr vs εμπροσθεν και οπισθεν ℵ

2 Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν[1] φωνῇ μεγάλῃ, "Τίς ἄξιός ἐστιν[2] ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ?" **3** Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο[3] ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω[4] οὔτε[5] ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε[5] ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε[5] βλέπειν αὐτό. **4** Καὶ ἐγὼ[6] ἔκλαιον πολύ,[7] ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι[8] τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό.

5 Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι, "Μὴ κλαῖε. Ἰδού, ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ[9] ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαβίδ, ὁ ἀνοίγων[10] τὸ βιβλίον καὶ[11] τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ." **6** Καὶ εἶδον[12] ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζῴων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, Ἀρνίον ἑστηκὸς[13] ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον[14] κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτά, ἅ[15] εἰσι τὰ ἑπτὰ[16] Πνεύματα τοῦ Θεοῦ[17] ἀποστελλόμενα[18] εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. **7** Καὶ ἦλθε καὶ εἴληφεν[19] ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου.

---

[1]2 εν M[a b ept] ℵA, Cr vs —M[c d ept], TR
[2]2 αξιος εστιν M[a b d ept] vs αξιος M[c ept] ℵA, Cr vs εστιν αξιος TR
[3]3 εδυνατο **M**ℵ, Cr vs ηδυνατο M[d ept] A, TR
[4]3 ανω M[a b ept] vs —M[c d ept] ℵA, TR Cr
[5]3 ουτε . . . ουτε . . . ουτε M[a b ept] vs ουδε . . . ουδε . . . ουδε M[c d ept], TR vs ουδε . . . ουδε . . . ουτε A, Cr vs ουτε . . . (—ουτε υποκατω της γης) . . . ουτε ℵ
[6]4 εγω 𝔐, TR vs —M[ept] ℵ, Cr vs —verse A
[7]4 πολυ 𝔐ℵ, Cr vs πολλα TR vs —verse A
[8]4 ανοιξαι M[a b d ept] ℵ, Cr vs +και αναγνωναι M[c ept], TR vs —verse A
[9]5 ο 𝔐A, Cr vs —ℵ vs ο ων TR
[10]5 ο ανοιγων M[a b] vs ανοιξαι M[c d e] ℵA, TR Cr
[11]5 και 𝔐A, Cr vs +λυσαι ℵ, TR
[12]6 ειδον 𝔐ℵ, Cr vs ιδου και A vs ειδον και ιδου M[b], TR
[13]6 εστηκος M[a bpt c d ept] A, TR Cr vs εστηκως M[bpt ept] ℵ
[14]6 εχον 𝔐, TR vs εχων M[ept] ℵA, Cr
[15]6 α 𝔐 vs οι M[e] ℵA, TR Cr
[16]6 επτα 𝔐ℵ, TR [Cr] vs —M[ept] A
[17]6 Πνευματα του Θεου 𝔐ℵA Cr vs του Θεου Πνευματα M[ept], TR
[18]6 αποστελλομενα **M** vs απεσταλμενα ℵ vs απεσταλμενοι A, Cr vs τα απεσταλμενα M[d ept], TR vs τα αποστελλομενα M[ept]
[19]7 ειληφεν 𝔐ℵA, Cr vs +το βιβλιον TR vs +το βιβλιον after θρονου M[ept]

Worthy Is the Lamb

8 Καὶ ὅτε ἔλαβε τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῷα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες[1] πρεσβύτεροι ἔπεσον[2] ἐνώπιον τοῦ Ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν,[3] καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἵ εἰσι[4] προσευχαὶ[5] τῶν ἁγίων. **9** Καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινήν, λέγοντες,

"Ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον
Καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ·
Ὅτι ἐσφάγης,
Καὶ ἠγόρασας τῷ Θεῷ ἡμᾶς[6] ἐν τῷ αἵματί σου
Ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους·
10 Καὶ ἐποίησας αὐτοὺς[7] τῷ Θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς,[8]
Καὶ βασιλεύσουσιν[9] ἐπὶ τῆς γῆς."

11 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ὡς[10] φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ[11] τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζῴων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. Καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων, καὶ χιλιάδες χιλιάδων, **12** λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ,

"Ἄξιόν ἐστι τὸ Ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον
Λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ τὸν[12] πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν
Καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν!"

---

[1]8 εικοσι τεσσαρες M[apt b ept] ℵA, TR Cr vs κδ M[apt c d ept]
[2]8 επεσον 𝔐, TR vs επεσαν ℵA, Cr
[3]8 κιθαραν M[a b d ept] ℵA, Cr vs κιθαρας M[c ept], TR
[4]8 εισι(ν) M[a b ept] ℵ* vs +αι M[c d ept] A, TR Cr
[5]8 προσευχαι M[apt b c d e] ℵA, TR Cr vs προσευχων M[apt]
[6]9 τω Θεω ημας M[a c d ept] ℵ, TR vs ημας τω Θεω M[b] vs ημας M[ept] vs τω Θεω A, Cr
[7]10 αυτους 𝔐ℵA, Cr vs ημας TR
[8]10 βασιλεις και ιερεις 𝔐, TR vs βασιλειαν και ιερεις A, Cr vs βασιλιαν και ιερατειαν ℵ
[9]10 βασιλευσουσιν M[apt b c dpt ept] ℵ, Cr vs βασιλευουσιν M[apt dpt ept] A vs βασιλευσομεν TR
[10]11 ως **M**ℵ vs —M[d ept] A, TR Cr
[11]11 κυκλω 𝔐ℵA, Cr vs κυκλοθεν TR
[12]12 τον M[a b] vs —M[c d e] ℵA, TR Cr

13 Καὶ πᾶν κτίσμα ὅ[1] ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς[2] καὶ
ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐστί,[3] καὶ τὰ ἐν
αὐτοῖς, πάντας[4] ἤκουσα λέγοντας,

"Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ,[5]
Καὶ τῷ ᾿Αρνίῳ,
῾Η εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
Εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ᾿Αμήν!"[6]

14 — καὶ τὰ τέσσαρα ζῷα λέγοντα τὸ[7] ᾿Αμήν.
Καὶ οἱ[8] πρεσβύτεροι ἔπεσον[9] καὶ προσεκύνησαν.[10]

First Seal: The Conqueror

6 Καὶ εἶδον ὅτι[11] ἤνοιξε τὸ ᾿Αρνίον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ
σφραγίδων,[12] καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων
ζῴων λέγοντος, ὡς φωνὴ[13] βροντῆς, "῎Ερχου καὶ ἴδε." **2** Καὶ
ἰδού,[14] ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾿ αὐτὸν[15] ἔχων
τόξον. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθε νικῶν, καὶ ἵνα
νικήσῃ.

---

[1]13 ο M[a] ℵA, Cr vs +εστιν M[b c d e], TR
[2]13 επι της γης MℵA, Cr vs επι γης M[d] vs εν τη γη M[ept], TR
[3]13 εστι(ν) M[a] A vs οσα εστι M[b] vs α εστι(ν) M[c e], TR vs −M[d] ℵ, Cr
[4]13 παντας M[a c ept] vs και παντας M[d] vs παντα και M[b] ℵ vs παντα M[ept] A, TR Cr
[5]13 τω θρονω M[apt b] A, Cr vs του θρονου M[apt c d e] ℵ, TR
[6]13 αμην 𝔐 vs −M[b], TR Cr
[7]14 λεγοντα το M[a c] vs ελεγεν το M[b] vs ελεγον M[d e] ℵA, TR Cr
[8]14 οι 𝔐ℵA, Cr vs +εικοσι τεσσαρες TR
[9]14 επεσον 𝔐 vs επεσαν M[b] ℵA, TR Cr
[10]14 προσεκυνησαν 𝔐Є, Cr vs +ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων TR
[11]1 οτι M vs οτε M[d e] Є, TR Cr
[12]1 επτα σφραγιδων MAC, Cr vs σφραγιδων M[d ept], TR vs επτα ℵ*
[13]1 φωνη MAC, Cr vs φωνης M[ept], TR vs φωνην ℵ vs transpose ως φωνη βροντης after ερχου M[d]
[14]1,2 και ιδε και ιδου M[a b ept] vs και ειδον και ιδου M[c d ept], Cr vs και ιδον και ιδου AC vs και ιδε και ειδον και ιδου ℵ vs και βλεπε και ειδον και ιδου TR
[15]2 αυτον 𝔐Є, Cr vs αυτω TR

Second Seal: Conflict on Earth

3 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν δευτέραν σφραγῖδα,[1] ἤκουσα τοῦ
δευτέρου ζῴου λέγοντος, "῎Ερχου!" **4** Καὶ[2] ἐξῆλθεν ἄλλος
ἵππος πυρός,[3] καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ᾿ αὐτὸν[4] ἐδόθη αὐτῷ
λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ[5] τῆς γῆς,[6] ἵνα ἀλλήλους σφάξωσι·[7]
καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

Third Seal: Scarcity on Earth

5 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν τρίτην,[8] ἤκουσα τοῦ
τρίτου ζῴου λέγοντος, "῎Ερχου καὶ ἴδε." Καὶ ἰδού,[9] ἵππος
μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾿ αὐτὸν[10] ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ.
6 Καὶ ἤκουσα[11] φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζῴων
λέγουσαν, "Χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς[12]
δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς."

---

[1]3 την δευτεραν σφραγιδα M[a c dpt], TR vs την β σφραγιδα M[dpt] vs την σφραγιδα την δευτεραν M[b e] Є, Cr
[2]3,4 ερχου και 𝔐AC, Cr vs ερχου και ιδε και ειδον και ιδου M[b] vs ερχου και ιδε και ιδον και ιδου ℵ vs ερχου και βλεπε και TR
[3]4 πυρος M[a b dpt ept] A vs πυρρος M[c dpt ept]ℵ, TR Cr
[4]4 αυτον 𝔐Є, Cr vs αυτω M[e], TR
[5]4 εκ 𝔐ℵC, Cr vs απο M[ept], TR vs −M[ept] A
[6]4 γης M[a c d] vs +και M[b e] Є, TR Cr
[7]4 σφαξωσι(ν) 𝔐ℵ, TR vs σφαξουσιν AC, Cr vs κατασφαξωσι(ν) M[d]
[8]5 την σφραγιδα την τριτην MЄ, Cr vs την τριτην σφραγιδα M[ept], TR vs ανεωγμενης της τριτης σφραγιδος after ηκουσα, −οτε ηνοιξε M[d]
[9]5 και ιδε και ιδου M[a b] vs και ειδον και ιδου M[c d ept] C, Cr vs και ιδον και ιδου A vs και ιδου M[ept] vs και ιδε και ειδον και ιδου ℵ vs και βλεπε και ειδον και ιδου TR
[10]5 αυτον 𝔐Є, Cr vs αυτω TR
[11]6 ηκουσα 𝔐, TR vs +ως M[ept] Є, Cr
[12]6 κριθης 𝔐, TR vs κριθων M[e] Є, Cr

Fourth Seal: Widespread Death on Earth

7 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα[1]
τοῦ τετάρτου ζῴου λέγοντος,[2] "Ἔρχου καὶ ἴδε." 8 Καὶ ἰδού,[3]
ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ
ὁ Θάνατος,[4] καὶ ὁ Ἅιδης ἠκολουθεῖ[5] αὐτῷ.[6] Καὶ ἐδόθη
αὐτῷ[7] ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἀποκτεῖναι[8] ἐν
ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς
γῆς.

Fifth Seal: The Cry of the Martyrs

9 Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω
τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς[9] τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν
λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀρνίου[10] ἣν
εἶχον.
10 Καὶ ἔκραξαν[11] φωνὴν μεγάλην,[12] λέγοντες, "Ἕως
πότε, ὁ Δεσπότης, ὁ ἅγιος καὶ[13] ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ
ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ[14] τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς?"

---

[1]7 ηκουσα M[a b ept] C vs +φωνην M[c d ept] ℵA, TR Cr
[2]7 λεγοντος 𝔐Є, Cr vs λεγουσαν TR
[3]7,8 και ιδε και ιδου M[a b ept] vs και ειδον και ιδου M[c d ept], Cr vs και ιδον και ιδου A vs ιδον και ιδου C vs και ιδε και ιδον και ιδου ℵ vs και βλεπε και ειδον και ιδου TR
[4]8 ο Θανατος 𝔐, TR [Cr] vs Θανατος M[c] ℵC vs ο Αθανατος A
[5]8 ηκολουθει M[a b] C, Cr vs ηκολουθη M[ept] vs ηκολουθι ℵ vs ακολουθει M[c d ept], TR
[6]8 αυτω M[a b ept] ℵ vs μετ αυτου M[c d ept] AC, TR Cr
[7]8 αυτω M vs αυτοις M[d ept] Є, TR Cr
[8]8 επι το τεταρτον της γης αποκτειναι 𝔐ℵA (-κτιναι C) Cr vs επι το τεταρτον μερος της γης αποκτειναι M[d] vs αποκτειναι επι το τεταρτον της γης TR
[9]9 ψυχας M[a b d] AC, TR Cr vs +των ανθρωπων M[c e] ℵ
[10]9 του Αρνιου M[a c ept] vs Ιησου Χριστου M[b] vs −M[d ept] Є, TR Cr
[11]10 εκραξαν MЄ, Cr vs εκραζον M[d e], TR
[12]10 φωνην μεγαλην M[a b] vs φωνη μεγαλη M[c d e] Є, TR Cr
[13]10 και 𝔐Є, Cr vs +ο M[dpt], TR
[14]10 εκ MЄ, Cr vs απο M[d e], TR

11 Καὶ ἐδόθη[1] αὐτοῖς[2] στολὴ λευκή,[3] καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα
ἀναπαύσωνται[4] ἔτι χρόνον,[5] ἕως[6] πληρώσωσι[7] καὶ οἱ
σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν καὶ[8] οἱ μέλλοντες
ἀποκτένεσθαι[9] ὡς καὶ αὐτοί.

Sixth Seal: Cosmic Disturbances

12 Καὶ εἶδον[10] ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ[11]
σεισμὸς μέγας ἐγένετο· καὶ ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο[12] ὡς
σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη[13] ἐγένετο ὡς αἷμα. 13 Καὶ
οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσον[14] εἰς τὴν γῆν ὡς συκῆ
βαλοῦσα[15] τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς, ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου[16]
σειομένη. 14 Καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον
ἑλισσόμενος,[17] καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων
αὐτῶν ἐκινήθησαν.

---

[1]11 εδοθη 𝔐Є, Cr vs εδοθησαν TR
[2]11 αυτοις M[a] vs αυτοις εκαστω M[b c e] Є, Cr vs εκαστω αυτων M[d] vs εκαστοις TR
[3]11 στολη λευκη 𝔐Є, Cr vs στολαι λευκαι TR
[4]11 αναπαυσωνται MℵC, TR vs αναπαυσονται M[dpt ept] A, Cr
[5]11 ετι χρονον M vs ετι χρονον μικρον M[d e] C, TR Cr vs χρονον ετι μικρον A vs επι χρονον μικρον ℵ
[6]11 εως M[a b] Є, Cr vs +ου M[c d e], TR
[7]11 πληρωσωσι(ν) 𝔐ℵ vs πληρωσουσι M[d] vs πληρωθωσι(ν) AC, TR Cr
[8]11 και M[a ept] vs −M[b c d ept] Є, TR Cr
[9]11 αποκτενεσθαι M[apt c d] vs αποκτεννεσθαι M[apt b] ℵC, Cr vs αποκτεινεσθαι M[ept]A, TR vs αποκταινεσθαι M[ept]
[10]12 ειδον M[a b d ept] Є, TR Cr vs +και M[c ept]
[11]12 και 𝔐ℵC, Cr vs +ιδου A, TR
[12]12 μελας εγενετο Mℵ vs εγενετο μελας M[d e] AC, TR Cr
[13]12 ολη M[a d] Є, Cr vs −M[b c e], TR
[14]13 επεσον 𝔐 vs επεσαν Є, TR Cr
[15]13 βαλουσα M[a ept] vs βαλλουσα M[b] ℵ vs βαλλει M[c ept] AC, TR Cr vs αποβαλλει M[d]
[16]13 ανεμου μεγαλου M[a b ept] AC (μ̈εμειγαλου for μεγαλου ℵ), Cr vs μεγαλου ανεμου M[c d ept], TR
[17]14 ελισσομενος M[a] ℵ vs ειλισσομενος M[d] vs ελισσομενον M[b c] AC, Cr vs ειλισσομενον M[e], TR

15 Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ
χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι[1] καὶ οἱ ἰσχυροὶ[2] καὶ πᾶς δοῦλος καὶ
ἐλεύθερος[3] ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς
πέτρας τῶν ὀρέων. 16 Καὶ λέγουσι τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς
πέτραις, "Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ
προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τῷ θρόνῳ[4] καὶ ἀπὸ τῆς
ὀργῆς τοῦ 'Αρνίου! 17 "Οτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς
ὀργῆς αὐτοῦ,[5] καὶ τίς δύναται σταθῆναι?"

The Sealed of Israel

7 Καὶ[6] μετὰ τοῦτο[7] εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας
ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς
τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς
γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπί τι δένδρον.[8] 2 Καὶ
εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα[9] ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου,
ἔχοντα σφραγῖδα Θεοῦ ζῶντος.

Καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς
ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, 3 λέγων,
"Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ
δένδρα, ἄχρις οὗ[10] σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ
ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν." 4 Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν
τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα τέσσαρες

[1]15 οι χιλιαρχοι και οι πλουσιοι 𝔐Є, Cr vs οι πλουσιοι και οι χιλιαρχοι M^{e}, TR
[2]15 και οι ισχυροι 𝔐AC, Cr vs και ισχυροι א vs $-M^{ept}$ vs και οι δυνατοι TR
[3]15 και ελευθερος $M^{a\ b}$ AC, Cr vs και πας ελευθερος $M^{c\ d\ e}$, TR vs −א*
[4]16 τω θρονω $M^{a\ b}$ א vs του θρονου $M^{c\ d\ e}$ AC, TR Cr
[5]17 αυτου 𝔐A, TR vs αυτων אC, Cr
[6]1 και 𝔐א, TR vs −AC, Cr
[7]1 τουτο MЄ, Cr vs ταυτα $M^{d\ e}$, TR
[8]1 τι δενδρον $M^{a\ b}$ C vs παν δενδρον $M^{c\ d\ e}$ א, TR Cr vs δενδρον A
[9]2 αναβαινοντα 𝔐Є, Cr vs αναβαντα TR
[10]3 αχρις ου M, TR vs αχρι M^{ept} AC, Cr vs αχρις א vs αχρις αν M^{d}

χιλιάδες[1] ἐσφραγισμένων[2] ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν 'Ισραήλ·

5 'Εκ φυλῆς 'Ιούδα δώδεκα[3] χιλιάδες ἐσφραγισμέναι,[4]
'Εκ φυλῆς 'Ρουβὶμ[5] δώδεκα[6] χιλιάδες,[7]
'Εκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα[8] χιλιάδες,[7]
6 'Εκ φυλῆς 'Ασὴρ δώδεκα[8] χιλιάδες,[7]
'Εκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ[9] δώδεκα[8] χιλιάδες,[7]
'Εκ φυλῆς Μανασσῆ δώδεκα[8] χιλιάδες,[7]
7 'Εκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα[10] χιλιάδες[11]
'Εκ φυλῆς Λευὶ δώδεκα[8] χιλιάδες,[7]
'Εκ φυλῆς 'Ισαχὰρ[12] δώδεκα[8] χιλιάδες,[7]
8 'Εκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα[8] χιλιάδες,[7]
'Εκ φυλῆς 'Ιωσὴφ δώδεκα[13] χιλιάδες,[7]
'Εκ φυλῆς Βενιαμὶν δώδεκα[14] χιλιάδες ἐσφραγισμέναι.[15]

[1]4 εκατον και τεσσαρακοντα τεσσαρες χιλιαδες $M^{apt\ b\ c}$ vs ρμδ χιλιαδες M^{dpt}, TR vs εκατον τεσσαρακοντα δ χιλιαδες A vs εκατον και τεσσερακοντα τεσσαρες χιλιαδες C vs εκατον τεσσερακοντα χιλιαδες א vs εκατον τεσσαρακοντα τεσσαρας χιλιαδας M^{ept} vs εκατον τεσσερακοντα τεσσαρες χιλιαδες Cr vs $-M^{apt}$
[2]4 εσφραγισμενων $M^{apt\ b\ dpt}$ vs εσφραγισμενοι $M^{c\ dpt\ e}$ Є, TR Cr vs $-M^{apt}$
[3]5 δωδεκα $M^{apt\ b\ dpt\ e}$ Є, Cr vs ιβ $M^{apt\ c\ dpt}$, TR
[4]5 εσφραγισμεναι M^{a} vs εσφραγισμενοι $M^{b\ c\ d\ e}$ Є, TR Cr
[5]5 Ρουβιμ $M^{apt\ cpt\ d\ e}$ vs Ρουβειμ $M^{bpt\ cpt}$ vs Ρουβειν M^{bpt} vs Ρουβην Є, TR Cr
[6]5 δωδεκα $M^{apt\ b\ dpt\ ept}$ Є, Cr vs ιβ $M^{apt\ c\ dpt\ ept}$, TR
[7]5 χιλιαδες MЄ, Cr vs +εσφραγισμενοι $M^{d\ e}$, TR
[8]5 δωδεκα $M^{apt\ b\ ept}$ Є, Cr vs ιβ $M^{apt\ c\ d\ ept}$, TR
[9]6 Νεφθαλειμ $M^{apt\ b\ c\ d\ e}$ C, TR vs Νεφθαλιμ A, Cr vs Νεφθαλι א
[10]7 δωδεκα $M^{apt\ b\ ept}$ AC, Cr vs ιβ $M^{apt\ c\ d\ ept}$, TR vs −εκ φυλης Συμεων δωδεκα א
[11]7 χιλιαδες MAC, Cr vs +εσφραγισμενοι TR vs −א
[12]7 Ισαχαρ 𝔐C, TR vs Ισσαχαρ אA, Cr
[13]8 Ιωσηφ δωδεκα $M^{apt\ b\ ept}$ AC, Cr vs Ιωσηφ ιβ $M^{apt\ c\ d\ ept}$, TR vs Βενιαμιν ιβ א
[14]8 Βενιαμιν δωδεκα $M^{apt\ b\ ept}$ C, Cr vs Βενιαμειν δωδεκα A vs Βενιαμιν ιβ $M^{apt\ c\ d\ ept}$, TR vs Ιωσηφ ιβ א
[15]8 εσφραγισμεναι M^{a} vs εσφραγισμενοι $M^{b\ c\ d\ e}$ Є, TR Cr

A Multitude from the Great Tribulation

9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδού, ὄχλος πολὺς ὃν ἀριθμῆσαι[1]
οὐδεὶς ἐδύνατο,[2] ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ
γλωσσῶν, ἑστῶτας[3] ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ
᾿Αρνίου, περιβεβλημένους[4] στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικας[5] ἐν
ταῖς χερσὶν αὐτῶν. 10 Καὶ κράζουσι[6] φωνῇ μεγάλῃ,
λέγοντες,

"῾Η σωτηρία τῷ Θεῷ ἡμῶν
Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ,[7]
Καὶ τῷ ᾿Αρνίῳ!"

11 Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν[8] κύκλῳ τοῦ θρόνου
καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζῴων, καὶ
ἔπεσον[9] ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ[10] ἐπὶ τὰ πρόσωπα[11]
αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, 12 λέγοντες,

"᾿Αμήν! ῾Η εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία
Καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς
Τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ᾿Αμήν."

13 Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέγων μοι,
"Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς, τίνες εἰσί,
καὶ πόθεν ἦλθον?"
14 Καὶ εἶπον[12] αὐτῷ, "Κύριέ μου,[13] σὺ οἶδας."

---

[1]9 αριθμησαι $\mathfrak{M}$ vs +αυτον M^{ept} Є, TR Cr
[2]9 εδυνατο $M^{a\ c}$ Є, Cr vs ηδυνατο $M^{b\ d\ e}$, TR
[3]9 εστωτας $M^{a\ b\ d}$ vs εστωτες $M^{c\ ept}$ אA, TR Cr vs εστωτων M^{ept} C
[4]9 περιβεβλημενους $M^{a\ b\ ept}$ Є, Cr vs περιβεβλημενοι $M^{c\ d\ ept}$, TR
[5]9 φοινικας $M^{a\ c\ d}$ א* vs φοινικες $M^{b\ e}$ AC, TR Cr
[6]10 κραζουσι(ν) $\mathfrak{M}$Є, Cr vs κραζοντες TR
[7]10 τω θρονω $M^{a\ b\ c\ ept}$ Є, Cr vs του θρονου $M^{d\ ept}$, TR
[8]11 ειστηκεισαν $\mathfrak{M}$, Cr vs ιστηκεισαν A vs εστηκισαν C vs ιστηκισαν א vs εστηκεσαν TR
[9]11 επεσον $\mathfrak{M}$, TR vs επεσαν Є, Cr
[10]11 αυτου $M^{a\ b}$ vs −$M^{c\ d\ e}$ Є, TR Cr
[11]11 τα προσωπα $\mathfrak{M}$Є, Cr vs προσωπον TR
[12]14 ειπον M vs ειρηκα $M^{d\ e}$ אA, TR Cr
[13]14 μου $\mathfrak{M}$אC, Cr vs −M^{ept} A, TR

Καὶ εἶπέ μοι,

"Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης,
Καὶ ἔπλυναν[1] τὰς στολὰς αὐτῶν
Καὶ ἐλεύκαναν[2] ἐν τῷ αἵματι τοῦ ᾿Αρνίου.
15 Διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ,
Καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ
αὐτοῦ.
Καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ[3] σκηνώσει ἐπ᾿ αὐτούς.
16 Οὐ πεινάσουσιν ἔτι,
Οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι,[4]
Οὐδ᾿ οὐ[5] μὴ πέσῃ ἐπ᾿ αὐτοὺς ὁ ἥλιος,
Οὐδὲ πᾶν καῦμα.
17 Ὅτι τὸ ᾿Αρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμαίνει[6]
αὐτοὺς
Καὶ ὁδηγεῖ[7] αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς[8] πηγὰς ὑδάτων.
Καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ[9] τῶν
ὀφθαλμῶν αὐτῶν."

Seventh Seal: Prelude to the Seven Trumpets

8 Καὶ ὅτε[10] ἤνοιξε τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο
σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. 2 Καὶ εἶδον τοὺς
ἑπτὰ ἀγγέλους οἳ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἑστήκασι, καὶ
ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες.
3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθε καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ
θυσιαστηρίου,[11] ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ
θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσει[12] ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων

---

[1]14 επλυναν $M^{apt\ b\ c\ d\ e}$ אA, TR Cr vs επλατυναν M^{apt}
[2]14 ελευκαναν $M^{a\ b}$ vs +αυτας $M^{c\ d\ e}$ אA, Cr vs +στολας αυτων TR
[3]15 τω θρονω $M^{a\ c}$ vs του θρονου $M^{b\ d\ e}$ אA, TR Cr
[4]16 ετι $M^{a\ c\ d}$ Є, TR Cr vs −$M^{b\ e}$
[5]16 ουδ ου M vs ουδε $M^{d\ ept}$ אA, TR Cr
[6]17 ποιμαινει $M^{a\ b}$ vs ποιμανει $M^{c\ d\ e}$ אA, TR Cr
[7]17 οδηγει $M^{a\ b}$ vs οδηγησει $M^{c\ d\ e}$ אA, TR Cr
[8]17 ζωης $\mathfrak{M}$אA, Cr vs ζωσας M^{ept}, TR
[9]17 εκ $\mathfrak{M}$AC, Cr vs απο M^{d} א, TR
[10]1 οτε $\mathfrak{M}$א, TR vs οταν AC, Cr
[11]3 του θυσιαστηριου $\mathfrak{M}$א, Cr vs το θυσιαστηριον M^{e} A, TR vs του θυσιαστηριον C
[12]3 δωσει $M^{apt\ b\ c\ d}$ Є, Cr vs δωση $M^{apt\ e}$, TR

πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ
θρόνου. **4** Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς
προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ
Θεοῦ. **5** Καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν καὶ ἐγέμισεν
αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν
γῆν. Καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ[1] καὶ
σεισμός.
6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας
ἡτοίμασαν ἑαυτοὺς[2] ἵνα σαλπίσωσι.

First Trumpet: Vegetation Struck

7 Καὶ ὁ πρῶτος[3] ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ
μεμιγμένα ἐν[4] αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον
τῆς γῆς κατεκάη[5] καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη καὶ
πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

Second Trumpet: The Seas Struck

8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ὡς ὄρος μέγα[6]
καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον
τῆς θαλάσσης αἷμα. **9** Καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν
κτισμάτων[7] ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς. Καὶ τὸ
τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρη.[8]

Third Trumpet: The Waters Struck

10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν
ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν

---

[1]5 βρονται και φωναι και αστραπαι $M^{a\ b}$ ℵ, Cr vs φωναι και βρονται και αστραπαι $M^{c\ d\ e}$, TR vs βρονται και αστραπαι και φωναι A
[2]6 εαυτους 𝔐, TR vs αυτους ℵ*A, Cr
[3]7 πρωτος MℵA, Cr vs +αγγελος $M^{d\ e}$, TR
[4]7 εν 𝔐ℵA, Cr vs −M^{e}, TR
[5]7 και το τριτον της γης κατεκαη 𝔐ℵA, Cr vs −TR
[6]8 μεγα $M^{a\ c}$ vs +πυρι $M^{b\ d\ e}$ ℵA, TR Cr
[7]9 κτισματων $M^{a\ c\ d\ ept}$ vs +των $M^{b\ ept}$ ℵA^{vid}, TR Cr
[8]9 διεφθαρη $M^{a\ b\ ept}$, TR vs διεφθαρησαν $M^{c\ d\ ept}$ ℵA^{vid}, Cr

ὑδάτων. **11** Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ Ἄψινθος.[1]
Καὶ ἐγένετο[2] τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ
πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων ὅτι
ἐπικράνθησαν.

Fourth Trumpet: The Heavens Struck

12 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ
τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον
τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ τὸ τρίτον
αὐτῆς μὴ φάνῃ ἡ ἡμέρα,[3] καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως.
13 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ[4] πετομένου[5] ἐν
μεσουρανήματι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ,[6] "Οὐαί, οὐαί, οὐαὶ
τοὺς κατοικοῦντας[7] ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς
σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν!"

Fifth Trumpet: The Locusts from the Abyss

9 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ εἶδον ἀστέρα
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν. Καὶ ἐδόθη
αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. **2** Καὶ ἤνοιξε τὸ
φρέαρ τῆς ἀβύσσου,[8] καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος
ὡς καπνὸς καμίνου καιομένης.[9] Καὶ ἐσκοτίσθη[10] ὁ ἥλιος καὶ ὁ
ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. **3** Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ
ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν. Καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία, ὡς

---

[1]11 ο Αψινθος 𝔐A, Cr vs Αψινθος M^{e}, TR vs Αψινθιον ℵ*
[2]11 εγενετο 𝔐A^{vid}, Cr vs γινεται M^{ept}, TR vs λεγεται και εγενετο ℵ*
[3]12 το τριτον αυτης μη φανη η ημερα M^{apt} vs το τριτον αυτων μη φανη η ημερα M^{apt} vs η ημερα μη φανη το τριτον αυτης ℵ, Cr vs η ημερα μη φανη το τεταρτον αυτης A vs η ημερα μη φαινη το τριτον αυτης $M^{c\ ept}$, TR vs η ημερα μη φαινη M^{ept} vs η ημερα ινα μη φαινη το τριτον αυτης M^{d} vs η ημερα ουκ εφαινε(ν) το τριτον αυτης M^{b}
[4]13 αετου MℵA, Cr vs αγγελου $M^{d\ e}$, TR
[5]13 πετομενου 𝔐ℵA, Cr vs πετωμενου TR
[6]13 μεγαλη $M^{a\ b\ e}$ ℵA, TR Cr vs +τρις $M^{c\ d}$
[7]13 τους κατοικουντας $M^{a\ b}$ ℵ, Cr vs τοις κατοικουσιν $M^{c\ d\ e}$ A, TR
[8]2 και ηνοιξε(ν) το φρεαρ της αβυσσου $M^{b\ c\ d\ e}$ A, TR Cr vs −M^{a} ℵ
[9]2 καιομενης M vs μεγαλης $M^{d\ e}$ ℵA, TR Cr
[10]2 εσκοτισθη 𝔐ℵ, TR vs εσκοτωθη A, Cr

ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. **4** Καὶ ἐρρέθη αὐταῖς
ἵνα μὴ ἀδικήσωσι[1] τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν
οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους[2] οἵτινες οὐκ
ἔχουσι τὴν σφραγῖδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.[3]
5 Καὶ ἐδόθη αὐταῖς[4] ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ᾿ ἵνα
βασανισθῶσι[5] μῆνας πέντε. Καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς
βασανισμὸς σκορπίου ὅταν παίσῃ[6] ἄνθρωπον. **6** Καὶ ἐν ταῖς
ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ
οὐ μὴ εὑρήσουσιν[7] αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν,
καὶ φεύξεται[8] ἀπ᾿ αὐτῶν ὁ θάνατος.[9] **7** Καὶ τὰ ὁμοιώματα
τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ
ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι χρυσοῖ,[10] καὶ τὰ
πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων. **8** Καὶ εἶχον
τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς
λεόντων ἦσαν. **9** Καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς,
καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων
ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. **10** Καὶ ἔχουσιν
οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις, καὶ κέντρα. Καὶ[11] ἐν ταῖς οὐραῖς
αὐτῶν ἐξουσίαν ἔχουσι τοῦ[12] ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους

---

[1]4 αδικησωσι(ν) 𝔐ℵ, TR vs αδικησουσιν A, Cr

[2]4 ανθρωπους 𝔐ℵA, Cr vs +μονους M^{c}, TR

[3]4 αυτων M, TR vs −M$^{d\ ept}$ ℵA, Cr

[4]5 αυταις 𝔐, TR vs αυτοις M^{ept} ℵA, Cr

[5]5 βασανισθωσι(ν) 𝔐, TR vs βασανισθησονται M^{e} ℵA, Cr

[6]5 παιση 𝔐, TR Cr vs πληξη M^{cpt} vs πεση ℵA

[7]6 ου μη ευρησουσιν M$^{a\ c\ ept}$ ℵ, Cr vs ου μη ευρωσιν M$^{b\ d\ ept}$A vs ουχ ευρησουσιν TR

[8]6 φευξεται 𝔐, TR vs φευγει M^{e} A, Cr vs φυγη ℵ

[9]6 απ αυτων ο θανατος M vs ο θανατος απ αυτων M$^{d\ e}$ ℵA, TR Cr

[10]7 χρυσοι M$^{a\ c}$ vs ομοιοι χρυσω M$^{b\ d\ e}$ ℵA, TR Cr

[11]10 και M$^{a\ c}$ ℵA, Cr vs −M$^{b\ d\ e}$ vs ην TR

[12]10 εξουσιαν εχουσι(ν) του M$^{a\ c}$ vs και εξουσιαν εχουσιν M^{dpt} vs και η εξουσια αυτων M^{e}, TR vs η εξουσια αυτων M^{b} ℵA, Cr

μῆνας πέντε, **11** ἔχουσαι βασιλέα ἐπ᾿ αὐτῶν ἄγγελον τῆς
ἀβύσσου·[1] ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀββαδών,[2] ἐν δὲ[3] τῇ
Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων.
12 Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν. Ἰδού, ἔρχεται[4] ἔτι δύο οὐαὶ
μετὰ ταῦτα.

Sixth Trumpet: The Angels from the Euphrates

13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν
μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων[5] κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ
χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, **14** λέγοντος[6] τῷ ἕκτῳ
ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων[7] τὴν σάλπιγγα, "Λῦσον τοὺς τέσσαρας
ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ
Εὐφράτῃ." **15** Καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ
ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ εἰς τὴν ἡμέραν[8] καὶ μῆνα καὶ
ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων.
16 Καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν[9] στρατευμάτων τοῦ ἵππου[10] μυριάδες

---

[1]11 εχουσαι βασιλεα επ αυτων αγγελον της αβυσσου M$^{a\ c}$ vs και εχουσι βασιλεα επ αυτων αγγελον της αβυσσου M^{b} vs και εχουσιν επ αυτων βασιλεα τον αγγελον της αβυσσου M$^{d\ e}$ vs εχουσιν επ αυτων βασιλεα τον αγγελον της αβυσσου 𝔓^{47}, Cr vs εχουσιν επ αυτων βασιλεα τον αρχοντα της αβυσσου τον αγγελον A vs εχουσιν εαυτων τον βασιλεα τον αγγελον της αβυσσου ℵ vs και εχουσιν εφ αυτων βασιλεα τον αγγελον της αβυσσου TR

[2]11 Αββαδων M$^{apt\ cpt\ d\ e}$ vs Αββαδδων M^{cpt} vs Αββααδων M^{b} vs Αβαδδων ℵA, TR Cr vs Βαττων 𝔓^{47}

[3]11 εν δε 𝔐 vs και εν M^{e} 𝔓^{47}ℵA, TR Cr

[4]12 ερχεται M$^{a\ c}$ 𝔓^{47}ℵ*A, Cr vs ερχονται M$^{b\ d\ e}$, TR

[5]13 τεσσαρων 𝔐, TR [Cr] vs −M^{d} 𝔓^{47}A vs −μιαν εκ των τεσσαρων κερατων ℵ*

[6]14 λεγοντος M^{a} vs λεγουσαν M$^{b\ c\ d\ e}$ 𝔓^{47}, TR vs λεγοντα ℵ*A, Cr

[7]14 ο εχων 𝔐𝔓^{47}ℵA, Cr vs τω εχοντι M^{b} vs ος ειχε TR

[8]15 και εις την ημεραν M$^{a\ b}$ vs και την ημεραν M$^{c\ d}$ vs και ημεραν M^{e} 𝔓^{47}A, TR Cr vs −ℵ

[9]16 των 𝔐𝔓^{47}ℵA, Cr vs −TR

[10]16 ιππου M vs ιππικου M$^{d\ e}$ 𝔓^{47}ℵA, TR Cr

μυριάδων·[1] ἤκουσα[2] τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. **17** Καὶ οὕτως εἶδον
τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ τοὺς καθημένους ἐπ᾽ αὐτῶν,
ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις.
Καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν
στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον.
18 Ὑπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων[3] ἀπεκτάνθησαν τὸ
τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ[4] τοῦ πυρὸς καὶ[5] τοῦ καπνοῦ
καὶ[6] τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων
αὐτῶν. **19** Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων[7] ἐν τῷ στόματι
αὐτῶν ἐστι[8] καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν
ὅμοιαι ὄφεων[9] ἔχουσαι κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι.

20 Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν
ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐ[10] μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων
τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσωσι[11] τὰ δαιμόνια, καὶ
τὰ εἴδωλα[12] τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ[13] καὶ τὰ
λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύναται[14] οὔτε ἀκούειν
οὔτε περιπατεῖν· **21** καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων
αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν φαρμάκων[15] αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς
πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

---

[1]16 μυριαδες μυριαδων **M** vs δυο μυριαδες μυριαδων M^{dpt} 𝔓^{47vid}, **TR** vs δυο μυριαδων μυριαδας ℵ vs δις μυριαδες μυριαδων M^{ept} **A**, **Cr** vs μυριαδας M^{dpt}
[2]16 ηκουσα 𝔐𝔓^{47}ℵA, **Cr** vs και ηκουσα **TR**
[3]18 απο των τριων πληγων τουτων 𝔐AC, **Cr** vs απο των τριων τουτων M^{ept} vs απο των πληγων τουτων ℵ vs **h.** των γ̣ πληγων 𝔓^{47} vs υπο των τριων πληγων τουτων **TR**
[4]18 απο M$^{a\ b}$ vs εκ M$^{c\ d\ e}$ 𝔓^{47}Є, **TR Cr**
[5]18 και **M**ℵA, **Cr** vs + εκ M^{e} 𝔓^{47}C. **TR**
[6]18 και 𝔐Є, **Cr** vs + εκ M$^{d\ e}$ 𝔓^{47}, **TR**
[7]19 η γαρ εξουσια των ιππων 𝔐ℵC, **Cr** vs η γαρ εξουσια των τοπων **A** vs ην γαρ η εξουσια των ιππων 𝔓^{47} vs αι γαρ εξουσιαι αυτων **TR**
[8]19 εστι(ν) 𝔐𝔓^{47}Є, **Cr** vs εισι **TR**
[9]19 οφεων M$^{a\ b\ ept}$ vs οφεσιν M$^{c\ d\ ept}$ 𝔓^{47}Є, **TR Cr**
[10]20 ου 𝔐C vs ουτε M^{e} A, **TR** vs ουδε 𝔓^{47}ℵ, **Cr**
[11]20 προσκυνησωσι(ν) 𝔐, **TR** vs προσκυνησουσιν 𝔓^{47}Є, **Cr**
[12]20 και τα ειδωλα 𝔐Є, **Cr** vs και ειδωλα **TR** vs − 𝔓^{47}
[13]20 και τα χαλκα M$^{b\ c\ d\ e}$ 𝔓^{47}AC (ℵ), **TR Cr** vs − M^{a}
[14]20 δυναται M$^{a\ c}$ 𝔓^{47}, **TR** vs δυνανται M$^{b\ d\ e}$ Є, **Cr**
[15]21 φαρμακων M$^{a\ b}$ 𝔓^{47}ℵC, **Cr** vs φαρμακειων M$^{c\ d\ e}$, **TR** vs φαρμακιων **A**

The Mighty Angel with the Scroll

10 Καὶ εἶδον[1] ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ ἶρις[2] ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς αὐτοῦ,[3] καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ
πόδες αὐτοῦ ὡς στύλοι πυρός, **2** καὶ ἔχων[4] ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ βιβλίον[5] ἀνεῳγμένον.[6] Καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ
τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης,[7] τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς
γῆς,[7] **3** καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται. Καὶ
ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν
φωνάς. **4** Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί,[8] ἔμελλον[9]
γράφειν.

Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν,[10]
"Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ
γράψῃς.[11]" **5** Καὶ ὁ ἄγγελος ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς
θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν
δεξιὰν[12] εἰς τὸν οὐρανὸν **6** καὶ ὤμοσε[13] τῷ ζῶντι εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν
αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ
ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται·[14] **7** ἀλλ᾽[15] ἐν ταῖς ἡμέραις

---

[1]1 ειδον M$^{a\ c\ d\ ept}$ vs + αλλον M$^{b\ ept}$ 𝔓^{47}Є, **TR Cr**
[2]1 η ιρις **M**𝔓^{47}, **Cr** vs ιρις M^{e}, **TR** vs ιριν M^{d} vs η ιρης C vs η ιρεις **A** vs η θριξ ℵ*
[3]1 αυτου 𝔐𝔓^{47}Є, **Cr** vs − **TR**
[4]2 εχων M$^{a\ b}$ Є, **Cr** vs ειχεν M$^{c\ d\ e}$, **TR**
[5]2 βιβλιον M$^{a\ b}$𝔓^{47vid} vs βιβλιδαριον M$^{c\ d}$ C* vs βιβλαριδιον M^{ept}ℵ*A, **TR Cr**
[6]2 ανεωγμενον M$^{a\ c\ d}$, **TR** vs ηνεωγμενον M$^{b\ e}$ 𝔓^{47vid}ℵC, **Cr** vs − **A**
[7]2 της θαλασσης . . . της γης 𝔐𝔓^{47}Є, **Cr** vs την θαλασσαν . . . την γην **TR**
[8]4 βρονται 𝔐𝔓^{47}Є, **Cr** vs + τας φωνας εαυτων **TR**
[9]4 εμελλον M$^{apt\ b\ c\ d\ ept}$ ℵ, **TR** vs ημελλον M$^{apt\ ept}$ AC, **Cr** vs και ημελλον αυτα 𝔓^{47}
[10]4 λεγουσαν 𝔐Є, **Cr** vs λεγουσης 𝔓^{47} vs + μοι **TR**
[11]4 μη αυτα γραψης M$^{a\ b}$ Є, **Cr** vs μη αυτας γραψις 𝔓^{47vid} vs μετα ταυτα γραφεις M$^{c\ d\ ept}$ vs μη ταυτα γραψης M^{ept}, **TR**
[12]5 την δεξιαν 𝔐𝔓^{47}ℵC, **Cr** vs − M^{ept} **A**, **TR**
[13]6 ωμοσε(ν) M$^{a\ b\ ept}$ 𝔓^{47}ℵ* vs + εν M$^{c\ d\ ept}$ AC, **TR Cr**
[14]6 ουκετι εσται 𝔐𝔓^{47vid}AC, **Cr** vs ουκετι εστιν ℵ* vs ουκ εσται ετι M^{ept}, **TR**
[15]7 αλλ 𝔐𝔓^{47}Є, **Cr** vs αλλα **TR**

τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν,
καὶ ἐτελέσθη[1] τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς[2] εὐηγγέλισε[3]
τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς προφήτας.[4]

John Consumes the Scroll

8 Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσα[5]
μετ᾽ ἐμοῦ καὶ λέγουσα,[6] "Ὕπαγε, λάβε τὸ βιβλιδάριον[7] τὸ
ἀνεῳγμένον[8] ἐν τῇ χειρὶ τοῦ[9] ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ
τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς." **9** Καὶ ἀπῆλθον[10] πρὸς τὸν
ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦναί[11] μοι τὸ βιβλιδάριον.[12]
Καὶ λέγει μοι, "Λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ
σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ᾽ ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς
μέλι." **10** Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλίον[13] ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου
καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι
γλυκύ. Καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου.
11 Καὶ λέγουσί[14] μοι, "Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ
λαοῖς καὶ ἐπὶ[15] ἔθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς."

---

[1] 7 και ετελεσθη M$^{a\ b}$ 𝔓$^{47\,vid}$Є, **Cr** vs και τελεσθη M$^{d\ e}$, **TR** vs τελεσθη M^{c}
[2] 7 ως M$^{a\ b\ e}$ 𝔓^{47}Є, **TR Cr** vs ο M$^{c\ d}$
[3] 7 ευηγγελισε(ν) M$^{a\ b\ ept}$ Є, **TR Cr** vs ευηγγελισατο M$^{c\ d}$ vs ευηγγελησε M^{ept}
[4] 7 τους δουλους αυτου τους προφητας **M** vs τοις αυτου δουλοις τοις προφηταις M^{d} vs τους εαυτου δουλους τους προφητας M^{e} AC, **Cr** vs τους εαυτου δουλους και τους προφητας 𝔓$^{47\,vid}$א vs τοις εαυτου δουλοις τοις προφηταις **TR**
[5] 8 λαλουσα 𝔐, **TR** vs λαλουσαν M^{ept} Є, **Cr**
[6] 8 λεγουσα 𝔐, **TR** vs λεγουσαν M^{ept} Є, **Cr**
[7] 8 βιβλιδαριον 𝔐 vs βιβλαριδιον M^{e} א, **TR** vs βιβλιον AC, **Cr**
[8] 8 ανεωγμενον M$^{a\ c\ d\ ept}$ 𝔓^{47} vs ηνεωγμενον M$^{b\ ept}$ Є, **TR Cr**
[9] 8 του 𝔐Є, **Cr** vs − **TR**
[10] 9 απηλθον 𝔐אC, **TR** vs απηλθα 𝔓^{47}A, **Cr**
[11] 9 δουναι M$^{a\ b}$ 𝔓^{47}Є, **Cr** vs δος M$^{c\ d\ e}$, **TR**
[12] 9 βιβλιδαριον 𝔐 vs βιβλαριδιον M^{e} C, **TR Cr** vs βιβλιον 𝔓^{47}א vs βιβλαριον A*
[13] 10 βιβλιον M$^{a\ b}$ א vs βιβλιδαριον M$^{c\ d}$ vs βιβλαριδιον M^{e} A, **TR Cr** vs βιβλιδιον 𝔓^{47}
[14] 11 λεγουσι(ν) M$^{a\ b}$ 𝔓^{47}אA, **Cr** vs λεγει M$^{c\ d\ e}$, **TR**
[15] 11 επι 𝔐 vs − M^{e} 𝔓^{47}Є, **TR Cr**

God Empowers His Two Witnesses

11 Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων[1]
"Ἔγειρε[2] καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ
θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. **2** Καὶ τὴν
αὐλὴν τὴν ἔξωθεν[3] τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω,[4] καὶ μὴ αὐτὴν
μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσι. Καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν
πατήσουσι μῆνας τεσσαράκοντα καὶ δύο.[5] **3** Καὶ δώσω τοῖς
δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας
διακοσίας ἑξήκοντα περιβεβλημένοι σάκκους."
4 Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ αἱ[6] δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον
τοῦ Κυρίου[7] τῆς γῆς ἑστῶτες.[8] **5** Καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει[9]
ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ
κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. Καὶ εἴ τις θέλει αὐτοὺς
ἀδικῆσαι,[10] οὕτως[11] δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. **6** Οὗτοι
ἔχουσι τὸν οὐρανὸν ἐξουσίαν κλεῖσαι,[12] ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ

---

[1] 1 λεγων M$^{a\ e}$ 𝔓^{47}A, **TR Cr** vs και ειστηκει ο αγγελος λεγων M$^{b\ c}$ vs και φωνη λεγουσα M^{d} vs λεγει א*
[2] 1 εγειρε M$^{apt\ bpt\ dpt\ e}$ 𝔓^{47}אA, **Cr** vs εγειραι M$^{apt\ bpt\ c\ dpt}$, **TR**
[3] 2 εξωθεν M$^{a\ c\ d\ ept}$ 𝔓^{47}A, **TR Cr** vs εσωθεν M$^{b\ ept}$ א*
[4] 2 εξω M$^{a\ ept}$ 𝔓^{47}, **TR** vs εξωθεν M$^{b\ c\ d\ ept}$ A, **Cr** vs εσω א*
[5] 2 τεσσαρακοντα και δυο M^{a} vs τεσσαρακοντα δυο M^{b}, **TR** vs μβ M$^{c\ d\ e}$ 𝔓^{47} vs τεσσερακοντα δυο א vs τεσσερακοντα και δυο A, [**Cr**]
[6] 4 αι δυο ελαιαι και αι M$^{a\ c\ d\ ept}$, **TR Cr** vs αι δυο ελαιαι και M^{b} vs οι δυο ελαιαι και א* vs αι M^{ept} vs αι δυο αυλαιαι και αι A vs αι δυο αλαιαι και αι C
[7] 4 του Κυριου **M**אC, **Cr** vs του Θεου M$^{d\ e}$, **TR** vs Κυριου A
[8] 4 εστωτες M$^{a\ b}$ Є, **Cr** vs εστωσαι M$^{c\ d\ e}$, **TR**
[9] 5 αυτους θελει 𝔐AC, **Cr** vs θελει αυτους M^{b} א vs αυτους θελησει 𝔓^{47} vs αυτους θελη **TR**
[10] 5 θελει αυτους αδικησαι **M**C vs θελει αυτους αποκτειναι M^{d} vs θελησῃ αυτους αδικησαι A, **Cr** vs θελησῃ αδικησαι αυτους א vs θελησει αδικησαι αυτους 𝔓^{47} vs αυτους θελει αδικησαι M^{e} vs αυτους θελη αδικησαι **TR**
[11] 5 ουτως 𝔐𝔓^{47}אC, **Cr** vs ουτω **TR** vs − A
[12] 6 τον ουρανον εξουσιαν κλεισαι M$^{a\ b}$ vs εξουσιαν κλεισαι τον ουρανον M$^{c\ d\ e}$ א, **TR** vs την εξουσιαν κλεισαι τον ουρανον 𝔓^{47}AC, **Cr**

τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν·[1] καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν
ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν
γῆν ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ.[2]

The Beast Kills the Witnesses

7 Καὶ ὅταν τελέσωσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ Θηρίον τὸ
ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ᾽ αὐτῶν πόλεμον[3]
καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. **8** Καὶ τὸ πτῶμα[4]
αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης ἥτις
καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ[5] ὁ
Κύριος αὐτῶν[6] ἐσταυρώθη.
9 Καὶ βλέπουσιν[7] ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν
καὶ ἐθνῶν τὸ πτῶμα[8] αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς[9] ἥμισυ, καὶ τὰ
πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι[10] τεθῆναι εἰς μνῆμα.[11] **10** Καὶ
οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν[12] ἐπ᾽ αὐτοῖς καὶ
εὐφρανθήσονται[13] καὶ δῶρα δώσουσιν[14] ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ
δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

---

[1]6 υετος βρεχη τας ημερας της προφητειας αυτων **M**𝔓^{47}Є, Cr vs υετος βρεχει τας ημερας της προφητειας αυτων M^{d} vs βρεχη υετος εν ταις ημεραις αυτων της προφητειας M^{ept} vs βρεχη υετος εν ημεραις αυτων της προφητειας TR
[2]6 οσακις εαν θελησωσιν εν παση πληγη M$^{a\ b}$ vs εν παση πληγη οσακις εαν θελησωσι(ν) M$^{c\ d\ ept}$ אA, Cr vs εν παση πληγη ωσακις εαν θελησωσιν M^{ept} vs εν παση πληγη οσακις αν θελησουσιν C vs παση πληγη οσακις εαν θελωσιν 𝔓^{47} vs παση πληγη οσακις εαν θελησωσι TR
[3]7 μετ αυτων πολεμον 𝔐𝔓$^{47 vid}$Є, Cr vs πολεμον μετ αυτων M^{ept}, TR vs πολεμον M^{ept}
[4]8 το πτωμα M^{a} AC, Cr vs τα πτωματα M$^{b\ c\ d\ e}$ 𝔓^{47}א, TR
[5]8 και M$^{a\ c\ d}$ Є, TR Cr vs −M$^{b\ e}$ 𝔓^{47}
[6]8 αυτων 𝔐AC, Cr vs ημων TR vs −𝔓^{47}א*
[7]9 βλεπουσιν 𝔐𝔓$^{47 vid}$Є, Cr vs βλεψουσιν TR
[8]9 το πτωμα M$^{a\ b}$ 𝔓$^{47 vid}$אC, Cr vs τα πτωματα M$^{c\ d\ e}$, TR
[9]9 τρεις 𝔐 vs τρεις και M^{d} 𝔓$^{47 vid}$א, TR Cr vs τρις και AC
[10]9 αφησουσι(ν) **M**, TR vs αφιουσι(ν) M$^{d\ e}$ Є, Cr
[11]9 μνημα 𝔐א*, Cr vs μνημιον C vs μνηματα TR
[12]10 χαιρουσιν 𝔐𝔓^{47}אC, Cr vs χαρουσιν TR
[13]10 ευφρανθησονται **M**, TR vs ευφραινονται M$^{d\ e}$ 𝔓^{47}אA^{vid} C, Cr
[14]10 δωσουσιν M$^{a\ b}$ vs πεμψουσιν M$^{c\ e}$ AC, TR Cr vs πεμπουσιν M^{d} א*

The Witnesses Are Resurrected

11 Καὶ μετὰ τὰς[1] τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ
τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν εἰς αὐτούς,[2] καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς
πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἔπεσεν[3] ἐπὶ τοὺς
θεωροῦντας αὐτούς.
12 Καὶ ἤκουσα[4] φωνὴν μεγάλην[5] ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
λέγουσαν[5] αὐτοῖς, "Ἀνάβητε[6] ὧδε." Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν
οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ
αὐτῶν. **13** Ἐν[7] ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ[8] ἐγένετο σεισμὸς μέγας,
καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν
τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων, χιλιάδες ἑπτά. Καὶ οἱ
λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τοῦ
οὐρανοῦ.
14 Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν. Ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη, ἰδού,
ἔρχεται[9] ταχύ.

Seventh Trumpet: The Kingdom Proclaimed

15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ
μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντες,[10]

---

[1]11 τας M$^{a\ b\ dpt}$ 𝔓^{47}AC, TR Cr vs −M$^{c\ dpt\ e}$ א
[2]11 εις αυτους M$^{a\ b}$ 𝔓^{47}א vs επ αυτους M^{c}, TR vs εν αυτοις M^{d} A, Cr vs αυτοις M^{e} C
[3]11 μεγας επεσεν M$^{a\ b\ ept}$ 𝔓^{47}א, TR vs μεγας επεπεσεν M$^{c\ ept}$ AC, Cr vs επεπεσε μεγας M^{d}
[4]12 ηκουσα 𝔐𝔓^{47} vs ηκουσαν Є, TR Cr
[5]12 φωνην μεγαλην . . . λεγουσαν M$^{a\ b}$ A, TR vs φωνης μεγαλης . . . λεγουσης M$^{c\ d\ e}$ 𝔓^{47}אC, Cr
[6]12 αναβητε 𝔐, TR vs αναβατε 𝔓^{47}Є, Cr
[7]13 εν M^{a} vs και εν M$^{b\ c\ d\ e}$ 𝔓^{47}Є, TR Cr
[8]13 ημερα 𝔐 vs ωρα M^{e} Є, TR Cr
[9]14 η ουαι η τριτη ιδου ερχεται **M** vs ιδου η ουαι η τριτη ερχεται M^{ept}AC, TR Cr vs ιδου η τριτη ουαι ερχεται M^{d} vs η τριτη ιδου ερχεται M$^{ept vid}$ vs ιδου ερχεται η ουαι η τριτη א vs ειδου ερχεται η ουαι η τριτη 𝔓$^{47 vid}$
[10]15 λεγοντες M^{apt}A, Cr vs λεγουσαι M$^{apt\ b\ c\ d\ e}$ 𝔓^{47}אC, TR

"᾿Εγένετο ἡ βασιλεία[1] τοῦ κόσμου,
Τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ,
Καὶ βασιλεύσει[2] εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων!"

16 Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες[3] πρεσβύτεροι οἱ[4] ἐνώπιον τοῦ
θρόνου[5] τοῦ Θεοῦ οἳ κάθηνται[6] ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν,
ἔπεσον[7] ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ
Θεῷ, 17 λέγοντες,

"Εὐχαριστοῦμέν σοι,
Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ,
῾Ο ὢν καὶ ὁ ἦν,[8]
῞Οτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ
ἐβασίλευσας.
18 Καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν,
Καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου,
Καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι,
Καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις
Καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου,
Τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις,[9]
Καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας[10] τὴν γῆν."

---

[1]15 εγενετο η βασιλεια $\mathfrak{M}$ $\mathfrak{P}^{47}$AC (βασιλια א), Cr vs εγενοντο αι βασιλειαι M^{e}, TR
[2]15 βασιλευσει $M^{a\ bpt\ c\ e}$ $\mathfrak{P}^{47}$Є, TR Cr vs βασιλευει $M^{bpt\ d}$
[3]16 οι εικοσι τεσσαρες $M^{apt\ b\ ept}$ C, Cr vs οι κδ $M^{apt\ c\ d\ ept}$ $\mathfrak{P}^{47}$ vs εικοσι τεσσαρες א*A vs οι εικοσι και τεσσαρες TR
[4]16 οι $\mathfrak{M}$ אC, TR [Cr] vs −M^{e} $\mathfrak{P}^{47}$A
[5]16 του θρονου $M^{a\ b}$ vs −$M^{c\ d\ e}$ $\mathfrak{P}^{47}$Є, TR Cr
[6]16 οι καθηνται $M^{a\ b}$ א* vs καθημενοι $M^{c\ d\ e}$ A, TR Cr vs καθηνται $\mathfrak{P}^{47}$C
[7]16 επεσον $M^{apt\ b\ c\ d\ ept}$ vs επεσαν $M^{apt\ ept}$ $\mathfrak{P}^{47}$Є, TR Cr
[8]17 ην $M^{a\ b\ e}$ A, Cr vs +και $\mathfrak{P}^{47}$א*C vs +και ο ερχομενος $M^{c\ d}$, TR
[9]18 τοις μικροις και τοις μεγαλοις $\mathfrak{M}$, TR vs τους μικρους και τους μεγαλους Є, Cr vs τους μεικρους και τους μεγαλους $\mathfrak{P}^{47vid}$
[10]18 διαφθειροντας $M^{a\ d}$ $\mathfrak{P}^{47}$אA, TR Cr vs διαφθειραντας $M^{b\ c}$ C vs φθειροντας M^{ept}

19 Καὶ ἠνοίχθη[1] ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ[2] ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ
ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τοῦ Κυρίου[3] ἐν τῷ ναῷ
αὐτοῦ. Καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ[4] καὶ
χάλαζα μεγάλη.

The Woman, the Child and the Dragon

12 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ· γυνὴ
περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν
ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος
ἀστέρων δώδεκα. 2 Καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα,[5] ἔκραζεν
ὠδίνουσα[6] καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. 3 Καὶ ὤφθη ἄλλο
σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ἰδού, δράκων πυρὸς μέγας[7]
ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς
αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα.[8] 4 Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ
τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς
τὴν γῆν. Καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς
μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ, τὸ Τέκνον αὐτῆς
καταφάγῃ. 5 Καὶ ἔτεκεν Υἱὸν ἄρρενα[9] ὃς μέλλει ποιμαίνειν
πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ. Καὶ ἡρπάσθη τὸ Τέκνον
αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς[10] τὸν θρόνον αὐτοῦ. 6 Καὶ ἡ

---

[1]19 ηνοιχθη M^{a} vs ηνοιγη $M^{b\ c\ d\ e}$ $\mathfrak{P}^{47vid}$AC, TR Cr vs ηνυγη א
[2]19 Θεου $M^{a\ c\ d\ e}$ $\mathfrak{P}^{47}$א, TR vs +ο M^{b}AC, Cr
[3]19 του Κυριου $M^{a\ c}$ $\mathfrak{P}^{47}$ vs του Θεου א vs αυτου $M^{b\ d\ e}$ AC, TR Cr
[4]19 αστραπαι και φωναι και βρονται $M^{a\ c}$ vs αστραπαι και φωναι και βρονται και σεισμος M^{e} אAC, TR Cr vs αστραπαι και βρονται και φωναι και σεισμος M^{d} vs αστραπαι και βρονται και φωναι και σεισμοι M^{b}
[5]2 εχουσα $\mathfrak{M}$ A, TR vs εχουσα και אC, Cr vs εχουσαν και $\mathfrak{P}^{47}$
[6]2 εκραζεν ωδινουσα M vs εκραζεν ωδεινουσα C vs κραζει ωδινουσα $M^{d\ ept}$ א, TR Cr vs κραζει και ωδινουσα A vs κραδει ωδεινουσα $\mathfrak{P}^{47}$ vs ωδινουσα κραζει M^{ept}
[7]3 πυρος μεγας $M^{a\ b}$ C vs πυρρος μεγας $\mathfrak{P}^{47}$א vs μεγας πυρος $M^{dpt\ ept}$ vs μεγας πυρρος $M^{c\ dpt\ ept}$ A, TR Cr
[8]3 επτα διαδηματα $\mathfrak{M}$ (ζfor επτα $\mathfrak{P}^{47}$) Є, Cr vs διαδηματα M^{ept} vs διαδηματα επτα TR
[9]5 αρρενα $\mathfrak{M}$ $\mathfrak{P}^{47}$א, TR vs αρσεν AC, Cr vs αρσενα M^{ept}
[10]5 προς $\mathfrak{M}$Є Cr vs −M^{e}, TR

γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον ὅπου ἔχει ἐκεῖ[1] τόπον
ἡτοιμασμένον ὑπὸ[2] τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ ἐκτρέφωσιν[3] αὐτὴν
ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα.

Satan Thrown Out of Heaven

7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ
ἄγγελοι αὐτοῦ πολεμῆσαι[4] μετὰ[5] τοῦ δράκοντος· καὶ ὁ
δράκων ἐπολέμησε, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, **8** καὶ οὐκ
ἴσχυσεν,[6] οὐδὲ[7] τόπος εὑρέθη αὐτῷ[8] ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ.
9 Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ
καλούμενος Διάβολος καὶ[9] Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν
οἰκουμένην ὅλην· ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ
μετ᾽ αὐτοῦ ἐβλήθησαν.
10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ
λέγουσαν,[10]

"Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις
Καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν
Καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ,
Ὅτι ἐβλήθη[11] ὁ κατήγορος[12] τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν,
Ὁ κατηγορῶν αὐτῶν[13] ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν
ἡμέρας καὶ νυκτός.

---

[1]6 εκει 𝔐ℵA, Cr vs −M^{ept} C, TR
[2]6 υπο M$^{a\ b\ d}$ vs απο M$^{c\ e}$ Є, TR Cr
[3]6 εκτρεφωσιν M$^{a\ c}$ vs τρεφωσιν M$^{b\ d\ e}$ A, TR Cr vs τρεφουσιν ℵC
[4]7 πολεμησαι 𝔐𝔭^{47}ℵ vs του πολεμησαι M^{c} AC, Cr vs επολεμησαν TR
[5]7 μετα 𝔐𝔭^{47}Є, Cr vs κατα TR
[6] ισχυσεν MA, Cr vs ισχυσαν M$^{d\ e}$ 𝔭^{47}C, TR vs ισχυσαν προς αυτον ℵ
[7]8 ουδε 𝔐𝔭^{47}Є, Cr vs ουτε M^{e}, TR
[8]8 ευρεθη αυτω M vs ευρεθη αυτων M^{e} AC, TR Cr vs αυτων ευρεθη M^{d} 𝔭^{47} vs ευρεθη ℵ*
[9]9 και 𝔐𝔭^{47} vs + ο M^{e} Є, TR Cr
[10]10 εν τω ουρανω λεγουσαν 𝔐𝔭^{47}Є, Cr vs λεγουσαν εν τω ουρανω M^{ept}, TR
[11]10 εβληθη M$^{a\ b\ d}$ 𝔭^{47}Є, Cr vs κατεβληθη M$^{c\ e}$, TR
[12]10 κατηγορος 𝔐𝔭^{47}ℵC, TR vs κατηγωρ A, Cr
[13]10 αυτων MℵC, TR vs αυτους M$^{d\ ept}$ 𝔭^{47}A, Cr

11 Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ Ἀρνίου
Καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν,
Καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου.
12 Διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε,[1] οὐρανοί,
Καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες!
Οὐαὶ τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ![2]
Ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς, ἔχων θυμὸν μέγαν,
Εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει."

The Dragon Persecutes the Woman and Her Seed

13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε
τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκε τὸν ἄρρενα.[3] **14** Καὶ ἐδόθησαν τῇ
γυναικὶ[4] δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται
εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπως τρέφηται[5] ἐκεῖ
καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ
ὄφεως. **15** Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
ὀπίσω τῆς γυναικὸς[6] ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν
ποταμοφόρητον ποιήσῃ.[7] **16** Καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί,
καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιε τὸν ποταμὸν
ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. **17** Καὶ
ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθε ποιῆσαι
πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς τῶν
τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν
μαρτυρίαν Ἰησοῦ.[8]

---

[1]12 ευφραινεσθε M$^{a\ b}$ ℵC vs + οι M$^{c\ d\ e}$ A, TR [Cr]
[2]12 τη γη και τη θαλασση M vs την γην και την θαλασσαν M$^{d\ ept}$ C, Cr vs τοις κατοικουσι την γην και την θαλασσαν M^{ept}, TR vs εις την γην και την θαλασσαν ℵ vs την αγαπην και την θαλασσαν A
[3]13 αρρενα 𝔐𝔭^{47}, TR vs αρσενα ℵC, Cr vs αρσεναν A
[4]14 γυναικι M𝔭^{47}ℵ, TR vs + αι M$^{d\ e}$ AC, Cr
[5]14 οπως τρεφηται M vs οπου τρεφεται M$^{d\ e}$ 𝔭^{47}Є, TR Cr
[6]15 εκ του στοματος αυτου οπισω της γυναικος 𝔐 (απο for εκ 𝔭^{47}) Є, Cr vs οπισω της γυναικος εκ του στοματος αυτου M^{ept}, TR
[7]15 αυτην ποταμοφορητον ποιηση 𝔐𝔭^{47}ℵA, Cr vs ταυτην ποταμοφορητον ποιηση M^{e}, TR vs ποιηση αυτην ποταμοφορητον C
[8]17 Ιησου 𝔐𝔭^{47}AC, Cr vs του Ιησου M^{ept} vs του Θεου ℵ* vs του Ιησου Χριστου TR

The Beast from the Sea

13 Καὶ ἐστάθην[1] ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. Καὶ εἶδον
ἐκ τῆς θαλάσσης Θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα
δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά,[2] καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα
διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα[3] βλασφη-
μίας. 2 Καὶ τὸ Θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον[4] παρδάλει καὶ οἱ
πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου[5] καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα
λέοντος. Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ
τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. 3 Καὶ[6] μίαν ἐκ[7]
τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡσεὶ[8] ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ
πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη. Καὶ ἐθαύμασεν[9]
ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ Θηρίου.

4 Καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι[10] τῷ δεδωκότι[11] τὴν[12]
ἐξουσίαν τῷ Θηρίῳ· καὶ προσεκύνησαν τῷ Θηρίῳ,[13]
λέγοντες, "Τίς ὅμοιος τῷ Θηρίῳ? Τίς[14] δύνατος[15] πολεμῆσαι
μετ᾽ αὐτοῦ?" 5 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ
βλασφημίαν,[16] καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία πόλεμον ποιῆσαι[17]

---

[1] 1 εσταθην 𝔐, TR vs εσταθη 𝔓47 C, Cr
[2] 1 κερατα δεκα και κεφαλας επτα 𝔐 C, Cr vs κεφαλας επτα και κερατα δεκα TR
[3] 1 ονοματα MA, [Cr] vs ονομα M[d e] 𝔓47 ℵC, TR
[4] 2 ην ομοιον M[a c] C, TR Cr vs ομοιον ην M[b d] vs ομοιον M[e] 𝔓47
[5] 2 αρκου 𝔐 𝔓47 C, Cr vs αρκτου M[c], TR
[6] 3 και 𝔐 𝔓47 C, Cr vs +ειδον TR
[7] 3 εκ 𝔐 𝔓47 C, Cr vs −M[e], TR
[8] 3 ωσει M vs ως M[d e] 𝔓47 C, TR Cr
[9] 3 εθαυμασεν Mℵ, TR vs εθαυμασθη M[d e] 𝔓47vid A, Cr vs εθαυμαστωθη C
[10] 4 τω δρακοντι 𝔐 𝔓47 AC, Cr vs τον δρακοντα ℵ, TR
[11] 4 τω δεδωκοτι M[a c] vs οτι εδωκε(ν) M[b d ept] 𝔓47 C, Cr vs ος εδωκεν TR
[12] 4 την 𝔐 𝔓47 C, Cr vs −TR
[13] 4 και προσεκυνησαν τω θηριω MℵC, Cr vs και προσεκυνησαν το θηριον M[d]A, TR vs −M[ept] vs −και προσεκυνησαν τω θηριω λεγοντες τις ομοιος θηριω 𝔓47
[14] 4 τις M[a], TR vs και τις M[b c d e] 𝔓47 C, Cr
[15] 4 δυνατος M[a c] vs δυναται M[b d e] 𝔓47 C, TR Cr
[16] 5 βλασφημιαν M[a c ept] vs βλασφημα M[b d] A vs βλασφημιας M[ept] 𝔓47 ℵC, TR Cr
[17] 5 εξουσια πολεμον ποιησαι M, TR vs εξουσια ποιησαι M[d e] 𝔓47 AC, Cr vs ποιησαι ο θελει ℵ

μῆνας τεσσαράκοντα δύο.[1] 6 Καὶ ἤνοιξε τὸ[2] στόμα αὐτοῦ
εἰς βλασφημίαν[3] πρὸς τὸν Θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα
αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ
σκηνοῦντας.[4] 7 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον[5] μετὰ
τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ
πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν[6] καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. 8 Καὶ
προσκυνήσουσιν αὐτὸν[7] πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς
γῆς, ὧν οὐ[8] γέγραπται τὸ ὄνομα[9] ἐν τῷ Βιβλίῳ[10] τῆς Ζωῆς
τοῦ ᾽Αρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

9 Εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω.

10 Εἴ τις ἔχει αἰχμαλωσίαν, ὑπάγει·[11]
Εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ, δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι.[12]
῟Ωδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

---

[1] 5 τεσσαρακοντα δυο M, TR vs μβ M[d] 𝔓47 vs τεσσερακοντα δυο ℵC vs τεσσερακοντα και δυο A, [Cr]
[2] 6 το M[apt b c d e] 𝔓47 C, TR Cr vs −M[apt]
[3] 6 εις βλασφημιαν 𝔐, TR vs εις βλασφημιας M[b] C, Cr vs βλασφημησαι 𝔓47
[4] 6 τους εν τω ουρανω σκηνουντας MC, Cr vs και τους εν τω ουρανω σκηνουντας M[d e], TR vs εν τω ουρανω 𝔓47
[5] 7 ποιησαι πολεμον M[a c d] ℵ, Cr vs πολεμον ποιησαι M[b], TR vs −και εδοθη αυτω ποιησαι πολεμον μετα των αγιων και νικησαι αυτους M[e] 𝔓47 A C
[6] 7 και λαον M[a b d] ℵA, Cr vs και λαους C vs −M[c ept] 𝔓47, TR vs +και λαον after εθνος M[ept]
[7] 8 αυτον M[a b d] 𝔓47vid AC, Cr vs αυτω M[c e] ℵ, TR
[8] 8 ων ου M[apt b c d e] 𝔓47, TR vs ων ουτε M[apt] vs ου ου C, Cr vs ων ℵ* vs ουαι A
[9] 8 το ονομα M vs το ονομα αυτου AC, Cr vs τα ονοματα M[d e], TR vs τα ονοματα αυτων 𝔓47vid ℵ*
[10] 8 τω βιβλιω 𝔐A, Cr vs βιβλιω C vs βιβλω ℵ* vs τη βιβλω M[ept] 𝔓47vid, TR
[11] 10 εχει αιχμαλωσιαν υπαγει M[a c] vs εις αιχμαλωσιαν απαγει εις αιχμαλωσιαν υπαγει M[b] vs εις αιχμαλωσιαν υπαγει M[d ept] ℵC vs αιχμαλωσιαν συναγει M[ept] vs εις αιχμαλωσιαν εις αιχμαλωσιαν υπαγει A, Cr vs αιχμαλωσιαν συναγει εις αιχμαλωσιαν υπαγει TR
[12] 10 εν μαχαιρα δει αυτον αποκτανθηναι M[a] vs εν μαχαιρα αποκτενει δει αυτον εν μαχαιρα αποκτανθηναι M[c e], TR vs εν μαχαιρα αποκτεννει δει αυτον εν μαχαιρα αποκτανθηναι M[bpt] vs εν μαχαιρα αποκτεινει δει αυτον εν μαχαιρα αποκτανθηναι M[d] vs εν μαχαιρη αποκτεινει δει αυτον εν μαχαιρη αποκτανθηναι ℵ vs εν μαχαιρη αποκτενει δει αυτον εν μαχαιρη αποκτανθηναι C vs εν μαχαιρη αποκτανθηναι αυτον εν μαχαιρη αποκτανθηναι A, Cr

The Beast from the Land

11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχε
κέρατα δύο[1] ὅμοια ἀρνίῳ καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. **12** Καὶ τὴν
ἐξουσίαν τοῦ πρώτου Θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ,
καὶ ἐποίει[2] τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας[3] ἵνα
προσκυνήσωσι[4] τὸ Θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ
πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. **13** Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, καὶ
πῦρ ἵνα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνῃ[5] ἐπὶ τὴν γῆν[6] ἐνώπιον
τῶν ἀνθρώπων. **14** Καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς[7] τοὺς κατ-
οικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ
ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ Θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ
τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ Θηρίῳ ὃ εἶχε[8] πληγὴν[9] — καὶ
ἔζησεν! — ἀπὸ τῆς μαχαίρας.[10] **15** Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πνεῦμα
δοῦναι[11] τῇ εἰκόνι τοῦ Θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ

---

[1]11 δυο $M^{b\ c\ d\ e}$ (β 𝔭47) 𝔈, TR Cr vs −M^{a}
[2]12 εποιει $M^{a\ c}$ vs ποιησει M^{b} vs ποιει $M^{d\ e}$ 𝔭47𝔈, TR Cr
[3]12 τους εν αυτη κατοικουντας 𝔐𝔭47ℵA, Cr vs τους κατοικουντας εν αυτη C, TR
[4]12 ινα προσκυνησωσι(ν) 𝔐, TR vs ινα προσκυνησουσιν 𝔭47AC, Cr vs προσκυνιν ℵ
[5]13 και πυρ ινα εκ του ουρανου καταβαινη $M^{a\ c}$ vs ινα και πυρ ποιηση εκ του ουρανου καταβηναι M^{b} 𝔭47 vs ινα και πυρ ποιη καταβαινειν εκ του ουρανου M^{ept} ℵ, TR vs ινα και πυρ ποιει καταβαινειν εκ του ουρανου M^{ept} vs ινα εν πλανη ποιη πυρ εκ του ουρανου καταβαινειν M^{d} vs ινα και πυρ ποιη εκ του ουρανου καταβαινειν A (C), Cr
[6]13 επι την γην $M^{a\ c}$ 𝔭47 vs εις την γην $M^{b\ d\ ept}$ 𝔈, TR Cr vs επι την γην after ενωπιον των ανθρωπων M^{ept}
[7]14 τους εμους $M^{a\ c}$ vs −$M^{b\ d\ e}$ 𝔭47𝔈, TR Cr
[8]14 ο ειχε(ν) $M^{a\ c}$ vs ος εχει $M^{b\ d\ ept}$ 𝔭47AC, Cr vs ο εχει M^{ept} ℵ, TR
[9]14 πληγην M^{a} vs την πληγην $M^{b\ c\ d\ e}$ 𝔭47AC, TR Cr vs πληγης ℵ
[10]14 και εζησεν απο της μαχαιρας M^{a} vs της μαχαιρας και εζησε(ν) $M^{b\ c\ d\ e}$, TR vs της μαχαιρης και εζησεν 𝔈, Cr vs της μαχαιρης και ζησας 𝔭47vid
[11]15 πνευμα δουναι M vs δουναι πνευμα $M^{d\ ept}$ ℵA, TR Cr vs πνευμα C

Θηρίου καὶ ποιήσῃ[1] ὅσοι[2] ἐὰν[3] μὴ προσκυνήσωσι τῇ εἰκόνι[4]
τοῦ Θηρίου ἀποκτανθῶσι.[5] **16** Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς
μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς
πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα
δώσωσιν[6] αὐτοῖς χαράγματα[7] ἐπὶ τῆς[8] χειρὸς αὐτῶν τῆς
δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον[9] αὐτῶν, **17** καὶ ἵνα μή τις
δύναται[10] ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα,
τὸ ὄνομα τοῦ Θηρίου[11] ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.
18 Ὧδε ἡ σοφία ἐστίν. Ὁ ἔχων νοῦν[12] ψηφισάτω τὸν
ἀριθμὸν τοῦ Θηρίου, ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν. Ὁ
ἀριθμὸς αὐτοῦ,[13] χξϛʹ.[14]

---

[1]15 ποιηση $M^{a\ bpt\ c\ dpt\ e}$ A, TR Cr vs ποιησει $M^{bpt\ dpt}$ ℵ vs −ινα και λαληση η εικων του θηριου και ποιηση οσοι εαν μη προσκυνησωσι τη εικονι του θηριου C
[2]15 οσοι 𝔐ℵ, TR vs ινα οσοι A, [Cr]
[3]15 εαν MA, Cr vs αν $M^{d\ e}$ ℵ, TR
[4]15 τη εικονι 𝔐ℵ, Cr vs την εικονα M^{ept} A, TR
[5]15 αποκτανθωσι(ν) $M^{a\ b\ d\ ept}$ 𝔭47vid𝔈, Cr vs ινα αποκτανθωσι(ν) $M^{c\ ept}$, TR
[6]16 δωσωσιν $M^{apt\ d}$ vs δωσουσιν M^{apt} vs δωσιν $M^{b\ c\ ept}$ 𝔈, Cr vs δωση TR
[7]16 χαραγματα $M^{a\ c}$ 𝔭47* vs χαραγμα $M^{b\ d\ e}$ 𝔈, TR Cr
[8]16 της $M^{b\ c\ d\ e}$ 𝔭47𝔈, TR Cr vs −M^{a}
[9]16 το μετωπον $M^{apt\ b}$ ℵA, Cr vs των μετωπων $M^{c\ d\ e}$ 𝔭47, TR vs του μετωπου C
[10]17 δυναται $M^{apt\ d\ e}$ vs δυνηται $M^{apt\ b\ c}$ 𝔭47𝔈, TR Cr
[11]17 το ονομα του θηριου 𝔐A, Cr vs η το ονομα του θηριου 𝔭47, TR vs του ονοματος του θηριου M^{ept} C vs του θηριου η το ονομα αυτου ℵ
[12]18 νουν 𝔐AC, Cr vs τον νουν M^{ept}, TR vs ουν 𝔭47 vs ους ℵ*
[13]18 εστιν ο αριθμος αυτου $M^{a\ b}$ vs εστι(ν) και ο αριθμος αυτου A, TR Cr vs εστι(ν) και ο αριθμος αυτου εστι(ν) $M^{c\ d\ ept}$ C vs εστι(ν) M^{ept} ℵ vs εστιν εστιν δε 𝔭47
[14]18 χξϛ 𝔐𝔭47, TR vs εξακοσιοι εξηκοντα εξ A, Cr vs εξακοσιαι εξηκοντα εξ ℵ vs χξ και ϛ M^{ept} vs εξακοσιαι δεκα εξ, C

The Lamb and the 144,000 on Mount Zion

14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδού, τὸ[1] ᾿Αρνίον ἑστηκὸς[2] ἐπὶ τὸ ῎Ορος
Σιών, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἀριθμός,[3] ρμδ´[4] χιλιάδες, ἔχουσαι
τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ[5] τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ
γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 2 Καὶ ἤκουσα
φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς
φωνὴν βροντῆς μεγάλης. Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς[6]
κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. 3 Καὶ
ᾄδουσιν[7] ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν
τεσσάρων ζῴων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς[8]
ἐδύνατο[9] μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ρμδ´[10] χιλιάδες οἱ
ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. 4 Οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ γυναικῶν
οὐκ ἐμολύνθησαν, παρθένοι γάρ εἰσιν. Οὗτοί εἰσιν[11] οἱ
ἀκολουθοῦντες τῷ ᾿Αρνίῳ ὅπου ἐὰν[12] ὑπάγῃ. Οὗτοι ὑπὸ
᾿Ιησοῦ[13] ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχὴ τῷ
Θεῷ καὶ τῷ ᾿Αρνίῳ. 5 Καὶ οὐχ εὑρέθη ἐν τῷ στόματι
αὐτῶν[14] ψεῦδος,[15] ἄμωμοι γάρ[16] εἰσι.[17]

---

[1]1 το $M^{a\ dpt}$ Є, Cr vs $-M^{b\ c\ dpt\ e}$ 𝔓^{47}, TR
[2]1 εστηκος $M^{a\ c}$, TR vs εστος M^{dpt} Є, Cr vs εστως $M^{b\ dpt\ e}$ 𝔓^{47}
[3]1 αριθμος $M^{a\ b}$ vs $-M^{c\ d\ e}$ 𝔓^{47}Є, TR Cr
[4]1 ρμδ $M^{a\ c\ d\ ept}$ 𝔓^{47} vs εκατον τεσσαρακοντα τεσσαρες $M^{b\ ept}$, TR vs εκατον τεσσερακοντα τεσσαρες Є, Cr
[5]1 το ονομα αυτου και 𝔐𝔓^{47}Є, Cr vs − TR
[6]2 η φωνη ην ηκουσα ως MЄ, Cr vs φωνην ηκουσα ως M^{d} vs φωνην ηκουσα M^{e}, TR vs φωνην ηκουσα ως φωνην 𝔓^{47}
[7]3 αδουσιν M𝔓^{47}א vs + ως $M^{d\ e}$ AC, TR [Cr]
[8]3 ουδεις $M^{apt\ b\ c\ d\ e}$ 𝔓^{47}אA, TR Cr vs ουδε εις M^{apt} vs ουδις C
[9]3 εδυνατο $M^{a\ c}$ 𝔓^{47}Є, Cr vs ηδυνατο $M^{b\ d\ e}$, TR
[10]3 ρμδ $M^{a\ bpt\ c\ d\ ept}$𝔓^{47} vs εκατον μδ M^{ept} vs εκατον τεσσαρακοντα τεσσαρες M^{bpt}, TR vs εκατον τεσσερακοντα τεσσαρες A, Cr vs εκατον τεσσερακοντα μιαν א* vs εκατον τεσσερακοντα C
[11]4 εισιν M, TR vs $-M^{d\ e}$ Є, Cr
[12]4 εαν M^{a} vs αν $M^{b\ c\ d\ e}$ Є, TR Cr
[13]4 υπο Ιησου $M^{a\ c}$ vs $-M^{b\ d\ e}$ 𝔓^{47}Є, TR Cr
[14]5 ουχ ευρεθη εν τω στοματι αυτων $M^{a\ b}$ vs εν τω στοματι αυτων ουχ ευρεθη $M^{c\ d\ e}$ 𝔓^{47vid}Є, TR Cr
[15]5 ψευδος 𝔐𝔓^{47vid}Є, Cr vs δολος M^{ept}, TR
[16]5 γαρ 𝔐𝔓^{47}א, TR vs $-M^{ept}$ AC, Cr
[17]5 εισι(ν) 𝔐𝔓^{47}Є, Cr vs + ενωπιον του θρονου του Θεου, TR

The Proclamations of Three Angels

6 Καὶ εἶδον ἄγγελον[1] πετόμενον[2] ἐν μεσουρανήματι,
ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσαι[3] τοὺς καθημένους[4]
ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ[5] πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ
λαόν, 7 λέγων[6] ἐν φωνῇ μεγάλῃ, "Φοβήθητε τὸν Κύριον[7]
καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ,
καὶ προσκυνήσατε αὐτὸν τὸν ποιήσαντα[8] τὸν οὐρανὸν καὶ
τὴν γῆν καὶ τὴν[9] θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων."
8 Καὶ ἄλλος δεύτερος[10] ἄγγελος ἠκολούθησε, λέγων,
"῎Επεσε[11] Βαβυλὼν ἡ μεγάλη.[12] ᾿Εκ[13] τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ
τῆς πορνείας αὐτῆς[14] πεπότικε πάντα τὰ ἔθνη."[15]
9 Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος[16] ἠκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων
ἐν φωνῇ μεγάλῃ, "Εἴ τις προσκυνεῖ τὸ Θηρίον[17] καὶ τὴν

---

[1]6 αγγελον $M^{a\ e}$ 𝔓^{47}א* vs αλλον αγγελον $M^{c\ d}$ AC, TR Cr vs αγγελον αλλον M^{b}
[2]6 πετομενον 𝔐𝔓^{47}AC, Cr vs πεταμενον א vs πετωμενον TR
[3]6 ευαγγελισαι $M^{a\ e}$AC, TR Cr vs ευαγγελισασθαι $M^{b\ c\ d}$ 𝔓^{47} vs ευαγγελισασθε א
[4]6 τους καθημενους $M^{a\ c}$ vs επι τους καθημενους M^{b} 𝔓^{47}אC, Cr vs τους κατοικουντας M^{d}, TR vs τους καθημενους τους κατοικουντας M^{e} vs επι τους κατοικουντας A
[5]6 επι M𝔓^{47}Є, Cr vs $-M^{d\ e}$, TR
[6]7 λεγων 𝔐AC, Cr vs λεγοντα 𝔓^{47}, TR vs − א
[7]7 Κυριον $M^{a\ b}$ vs Θεον $M^{c\ d\ e}$ 𝔓^{47}Є, TR Cr
[8]7 αυτον τον ποιησαντα $M^{a\ d}$ vs τω ποιησαντι $M^{b\ c\ e}$ 𝔓^{47}Є, TR Cr
[9]7 την 𝔐𝔓^{47}א vs $-M^{ept}$ AC, TR Cr
[10]8 δευτερος αγγελος $M^{a\ b\ ept}$ A vs αγγελος δευτερος $M^{c\ d\ ept}$, Cr vs αγγελος δευτερον C vs δευτερος (β 𝔓^{47}) א* vs αγγελος TR
[11]8 επεσε(ν) $M^{a\ b}$ C vs επεσεν επεσε(ν) $M^{c\ d\ e}$ 𝔓^{47}A, TR Cr vs − λεγων επεσε(ν) Βαβυλων η μεγαλη εκ του οινου του θυμου της πορνειας αυτης πεποτικε παντα τα εθνη και αλλος αγγελος τριτος ηκολουθησε(ν) א*
[12]8 Βαβυλων η μεγαλη 𝔐𝔓^{47}AC, Cr vs η μεγαλη Βαβυλων M^{ept} vs Βαβυλων η πολις η μεγαλη, TR
[13]8 εκ $M^{a\ c\ d\ ept}$ 𝔓^{47} vs η εκ M^{b} AC, Cr vs οτι εκ M^{ept}, TR
[14]8 αυτης $M^{apt\ b\ c\ e}$ 𝔓^{47}AC, TR Cr vs ταυτης M^{apt} vs αυτης ης M^{d}
[15]8 παντα τα εθνη 𝔐𝔓^{47} AC, Cr vs τα εθνη παντα M^{d} vs παντα εθνη TR
[16]9 αλλος αγγελος τριτος 𝔐𝔓^{47vid}AC, Cr vs αλλος τριτος αγγελος M^{ept} vs τριτος αγγελος, TR
[17]9 προσκυνει το θηριον 𝔐𝔓^{47vid} (προσκυνι א), Cr vs το θηριον προσκυνει M^{ept}, TR vs προσκυνει τω θηριω C vs προσκυνει το θυσιαστηριον A

εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει[1] χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου
αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, **10** καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ
οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν
τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. Καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ
καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν ἁγίων ἀγγέλων[2] καὶ ἐνώπιον τοῦ
᾿Αρνίου. **11** Καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας
αἰώνων ἀναβαίνει·[3] καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ
νυκτός, οἱ προσκυνοῦντες τὸ Θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ,
καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ."
12 ῟Ωδε ἡ[4] ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες[5] τὰς
ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστιν ᾿Ιησοῦ.[6] **13** Καὶ ἤκουσα
φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης,[7] "Γράψον· 'Μακάριοι οἱ
νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ᾿ ἄρτι,' λέγει ναὶ[8] τὸ
Πνεῦμα, 'ἵνα ἀναπαύσωνται[9] ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν, τὰ δὲ[10]
ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ᾿ αὐτῶν.' "

Reaping the Earth's Harvest

14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδού, νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην
καθήμενον ὅμοιον[11] Υἱὸν[12] ᾿Ανθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς

[1]9 λαμβανει $M^{a\ c\ e}$ $\mathfrak{P}^{47}$𝔊, TR Cr vs + το $M^{b\ d}$
[2]10 των αγιων αγγελων 𝔐, TR vs αγγελων αγιων M^{e} ℵC, Cr vs των αγγελων A
[3]11 εις αιωνας αιωνων αναβαινει M$\mathfrak{P}^{47}$A, Cr vs εις αιωνα αιωνος αναβαινει M^{d} C vs εις αιωνα αιωνων αναβαινων M^{ept} vs εις αιωνα αιωνων αναβαινων M^{ept} vs εις εωνας των αιωνων αναβαινει ℵ vs αναβαινει εις αιωνας αιωνων TR
[4]12 η 𝔐 $\mathfrak{P}^{47}$𝔊, Cr vs − TR
[5]12 οι τηρουντες $M^{a\ b}$ $\mathfrak{P}^{47}$AC, Cr vs των τηρουντων ℵ vs ωδε οι τηρουντες $M^{c\ d\ e}$, TR
[6]12 Ιησου $M^{a\ b\ e}$ $\mathfrak{P}^{47}$𝔊, TR Cr vs του Ιησου M^{c} vs Ιησου Χριστου M^{d}
[7]13 εκ του ουρανου λεγουσης $M^{a\ b}$ $\mathfrak{P}^{47}$A, Cr vs λεγουσης εκ του ουρανου ℵ vs εκ του ουρανου λεγουση C* vs εκ του ουρανου λεγουσης μοι $M^{c\ d\ e}$, TR
[8]13 λεγει ναι $M^{a\ c}$ vs ναι λεγει $M^{b\ d\ e}$ AC, TR Cr vs λεγει $\mathfrak{P}^{47}$ℵ*
[9]13 αναπαυσωνται 𝔐, TR vs αναπαυσονται M^{e} vs αναπαησονται $\mathfrak{P}^{47}$𝔊, Cr
[10]13 δε 𝔐, TR vs γαρ $\mathfrak{P}^{47}$𝔊, Cr
[11]14 καθημενον ομοιον $M^{a\ b\ cpt\ d}$ 𝔊, Cr vs καθημενος ομοιος $M^{cpt\ e}$ TR vs καθημενος ομοιον $\mathfrak{P}^{47}$
[12]14 Υιον $M^{apt\ d}$ ℵA, Cr vs Υιω $M^{apt\ b\ c\ ept}$ $\mathfrak{P}^{47}$C, TR vs Υιος M^{ept}

κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ
δρέπανον ὀξύ.
15 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ[1] κράζων ἐν
φωνῇ μεγάλῃ[2] τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης, "Πέμψον τὸ
δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι,[3] ὅτι
ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς." **16** Καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος
ἐπὶ τὴν νεφέλην[4] τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ
ἐθερίσθη ἡ γῆ.

Reaping the Grapes of Wrath

17 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ
οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ.
18 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν[5] ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου,
ἔχων[6] ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν ἐν κραυγῇ[7]
μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ, λέγων, "Πέμψον
σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς
ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασεν ἡ σταφυλὴ τῆς γῆς.[8] **19** Καὶ
ἐξέβαλεν[9] ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν καὶ
ἐτρύγησε τὴν ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν
τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὸν μέγαν.[10] **20** Καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς

[1]15 ναου MAC, TR Cr vs ναου αυτου ℵ vs ουρανου $M^{d\ e}$
[2]15 εν φωνη μεγαλη 𝔐𝔊, Cr vs φωνη μεγαλη $\mathfrak{P}^{47}$ vs εν μεγαλη φωνη TR
[3]15 ηλθεν η ωρα θερισαι $M^{a\ b\ d}$ AC, Cr vs ηλθεν η ωρα του θερισαι M^{c} vs ηλθε(ν) σου η ωρα θερισαι M^{ept} vs ηλθε σου η ωρα του θερισαι M^{ept} vs ηλθεν η ωρα του θερισμου ℵ vs εξηλθεν ο θερισμος $\mathfrak{P}^{47\,vid}$ vs ηλθε σοι η ωρα του θερισαι TR
[4]16 την νεφελην $M^{apt\ b\ c\ d\ e}$ C, TR vs τη νεφελη M^{apt} vs της νεφελης ℵA, Cr
[5]18 εξηλθεν 𝔐ℵC, TR [Cr] vs − $\mathfrak{P}^{47\,vid}$A
[6]18 εχων 𝔐 $\mathfrak{P}^{47}$ℵ, TR vs ο εχων AC, [Cr]
[7]18 εν κραυγη $M^{apt\ b\ ept}$ vs κραυγη $M^{apt\ c\ d\ ept}$ C, TR vs κραυη $\mathfrak{P}^{47}$ vs φωνη ℵA, Cr
[8]18 ηκμασεν η σταφυλη της γης $M^{a\ b}$ vs ηκμασαν αι σταφυλαι αυτης $M^{c\ d\ e}$ $\mathfrak{P}^{47}$ℵ (A) C, TR Cr
[9]19 εξεβαλεν $M^{a\ b}$ vs εβαλεν $M^{c\ d\ e}$ $\mathfrak{P}^{47}$𝔊, TR Cr
[10]19 του θυμου του Θεου τον μεγαν $M^{a\ c\ e}$ C, Cr vs την μεγαλην του θυμου του Θεου M^{b} vs του θυμου του Θεου την μεγαλην M^{d} ℵ, TR vs του θυμου του Θεου τον μεγα A vs του θυμου του Θεου του μεγαλου $\mathfrak{P}^{47}$

ἔξωθεν[1] τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι
τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.[2]

Prelude to the Bowl Judgments

15 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ
θαυμαστόν· ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ
τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ.
2 Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην[3] μεμιγμένην πυρί, καὶ
τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ Θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ[4] καὶ[5]
ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἑστῶτας ἐπὶ τὴν
θάλασσαν τὴν ὑαλίνην,[6] ἔχοντας τὰς[7] κιθάρας τοῦ Θεοῦ.
3 Καὶ ᾄδουσι τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως,[8] τοῦ[9] δούλου τοῦ Θεοῦ,
καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ Ἀρνίου, λέγοντες,

"Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου,
Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ!
Δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου,
Ὁ Βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν![10]
4 Τίς οὐ μὴ φοβηθῇ σε,[11] Κύριε,

---

[1]20 εξωθεν M𝔓^{47}AC, Cr vs εξω M$^{\text{d e}}$ ℵ, TR
[2]20 χιλιων εξακοσιων M$^{\text{apt b c ept}}$ (χειλιων 𝔓^{47}) AC*, TR Cr vs αχ M$^{\text{apt ept}}$ vs αχϛ M^{d} vs χιλιων διακοσιων ℵ*
[3]2 υαλινην M$^{\text{apt b d ept}}$ Є, TR Cr vs υελινην M$^{\text{apt c ept}}$ 𝔓^{47}
[4]2 εκ του θηριου και εκ της εικονος αυτου M$^{\text{b c d e}}$ AC, TR Cr vs εκ του θηριου και της εικονος αυτου 𝔓$^{47\text{vid}}$ℵ vs εκ της εικονος και εκ του θηριου αυτου M^{a}
[5]2 και M$^{\text{a c}}$ 𝔓$^{47\text{vid}}$Є, Cr vs + εκ του χαραγματος αυτου και M$^{\text{b d e}}$ vs + εκ του χαραγματος αυτου TR
[6]2 υαλινην M$^{\text{a b d ept}}$ Є, TR Cr vs υελινην M$^{\text{c ept}}$ 𝔓$^{47\text{vid}}$
[7]2 τας M$^{\text{a b}}$ vs − M$^{\text{c d e}}$ 𝔓^{47}Є, TR Cr
[8]3 Μωυσεως M$^{\text{apt b ept}}$ ℵA, Cr vs Μωυσεος M$^{\text{apt c}}$ vs Μωσεως M$^{\text{d ept}}$ 𝔓^{47}*, TR vs − την ωδην Μωυσεως του δουλου του Θεου C
[9]3 του 𝔐𝔓^{47}ℵA, Cr vs − M^{b}, TR
[10]3 εθνων 𝔐A, Cr vs αιωνων 𝔓^{47}ℵ*C vs αγιων TR
[11]4 ου μη φοβηθη σε M, TR vs ου μη φοβηθη M$^{\text{d e}}$ AC, Cr vs σε ου μη φοβηθη 𝔓^{47} vs σε ου φοβηθη ℵ

Καὶ δοξάσῃ[1] τὸ ὄνομά σου?
Ὅτι μόνος ἅγιος·[2]
Ὅτι πάντες[3] ἥξουσι καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου·
Ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν."

5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ[4] ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς
τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ. 6 Καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ
ἄγγελοι οἱ[5] ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς[6] οἳ ἦσαν[7]
ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν λαμπρόν,[8] καὶ περιεζωσμένοι
περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. 7 Καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων
ζῴων ἔδωκε τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς
γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. 8 Καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς ἐκ τοῦ[9] καπνοῦ ἐκ τῆς
δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς
ἐδύνατο[10] εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ
πληγαὶ τῶν ἑπτὰ[11] ἀγγέλων.

16 Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης[12] ἐκ τοῦ ναοῦ[13] λεγούσης
τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις, "Ὑπάγετε καὶ[14] ἐκχέατε τὰς
ἑπτὰ[15] φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν."

---

[1]4 δοξαση M$^{\text{apt b c ept}}$ ℵ, TR vs δοξασει M$^{\text{apt d ept}}$ AC, Cr vs δοξισει 𝔓$^{47\text{vid}}$
[2]4 αγιος M$^{\text{a b}}$ vs αγιος ει M^{c} vs οσιος M$^{\text{d e}}$ Є, TR Cr vs ει 𝔓^{47}
[3]4 παντες M$^{\text{a b}}$ vs παντα τα εθνη M$^{\text{c d e}}$ 𝔓^{47}Є, TR Cr
[4]5 και 𝔐𝔓^{47}Є, Cr vs + ιδου TR
[5]6 οι 𝔐AC, [Cr] vs − M^{d} 𝔓^{47}ℵ, TR
[6]6 πληγας M$^{\text{a b}}$ vs + εκ του ουρανου M^{c} vs + εκ του ναου M$^{\text{d e}}$ 𝔓^{47} Є, TR Cr
[7]6 οι ησαν M vs − M$^{\text{d ept}}$ 𝔓^{47}Є, TR Cr
[8]6 λινον καθαρον λαμπρον 𝔐, Cr vs λινουν καθαρον λαμπρον 𝔓^{47} vs καθαρους λινους λαμπρους ℵ vs λιθον καθαρον λαμπρον AC vs λινον καθαρον και λαμπρον TR
[9]8 εκ του M$^{\text{a b}}$ 𝔓$^{47\text{vid}}$ vs − M$^{\text{c d e}}$ Є, TR Cr
[10]8 εδυνατο M^{a} AC, Cr vs ηδυνατο M$^{\text{b c d e}}$ ℵ, TR
[11]8 επτα M$^{\text{a b}}$ Є, TR Cr vs − M$^{\text{c d e}}$
[12]1 φωνης μεγαλης M$^{\text{apt b c d e}}$ ℵ, TR vs μεγαλης φωνης M^{apt} AC, Cr
[13]1 εκ του ναου M$^{\text{b c d e}}$ Є, TR Cr vs − M^{a}
[14]1 και M$^{\text{a b ept}}$ Є, TR Cr vs − M$^{\text{c d ept}}$
[15]1 επτα M$^{\text{a b}}$ Є, Cr vs − M$^{\text{c d e}}$, TR

First Bowl: Malignant Sores

2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος[1] καὶ ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ
εἰς[2] τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ[3]
τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ Θηρίου καὶ
τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.[4]

Second Bowl: The Sea Turns to Blood

3 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐξέχεε[5] τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς
τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ· καὶ πᾶσα
ψυχὴ[6] ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ.[7]

Third Bowl: The Waters Turn to Blood

4 Καὶ ὁ τρίτος[8] ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς
ποταμοὺς καὶ εἰς[9] τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, καὶ ἐγένετο
αἷμα.
5 Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος,

"Δίκαιος[10] εἶ,
Ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅσιος,[11]

---

[1]2 πρωτος $M^{a\ c\ e}$ $𝔭^{47}$Є, TR Cr vs + αγγελος $M^{b\ d}$
[2]2 εις $M^{a\ b}$ $𝔭^{47}$AC, Cr vs επι $M^{c\ d\ e}$, TR vs — και απηλθεν ο πρωτος και εξεχεε την φιαλην εις την γην א*
[3]2 επι $M^{a\ b\ ept}$ $𝔭^{47}$Є, Cr vs εις $M^{c\ d\ ept}$, TR
[4]2 τους προσκυνουντας τη εικονι αυτου M$𝔭^{47}$AC, Cr vs προσκυνουντας τη εικονι αυτου M^{d} vs τους την εικονα προσκυνουντας αυτου M^{ept} vs τους προσκυνουντας την εικονα αυτου א vs τους τη εικονι αυτου προσκυνουντας TR
[5]3 και ο δευτερος αγγελος εξεχεε(ν) 𝔐, TR vs και ο δευτερος εξεχεεν (β for δευτερος $𝔭^{47}$) AC, Cr vs εις א*
[6]3 ψυχη $M^{a\ b}$ vs ψυχη ζωσα $M^{c\ d\ e}$ $𝔭^{47}$א, TR vs ψυχη ζωης C, Cr vs ψυχης ζωης A
[7]3 απεθανεν εν τη θαλασση M, TR vs απεθανον εν τη θαλασση $𝔭^{47vid}$ vs απεθανεν επι της θαλασσης א vs εν τη θαλασση απεθανε(ν) M^{d} vs απεθανεν τα εν τη θαλασση AC, Cr
[8]4 τριτος M^{a} (γ $𝔭^{47}$) Є, Cr vs + αγγελος $M^{b\ c\ d\ e}$, TR
[9]4 εις $M^{a\ b\ ept}$, TR vs επι $𝔭^{47}$ vs — $M^{c\ d\ ept}$ Є, Cr
[10]5 δικαιος 𝔐$𝔭^{47}$Є, Cr vs + Κυριε TR
[11]5 ο ην οσιος $M^{a\ pt\ b}$ AC vs ος ην οσιος M^{apt} vs ος ην και οσιος $𝔭^{47}$ vs ο ην ο οσιος $M^{apt\ c\ d\ ept}$ א, Cr vs ο ην και οσιος M^{ept} vs ο ην και ο οσιος M^{ept}, TR

Ὅτι ταῦτα ἔκρινας.
6 Ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν,
Καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας[1] πιεῖν.
Ἄξιοί[2] εἰσι."

7 Καὶ ἤκουσα[3] τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος,

"Ναί, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ,
Ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου."

Fourth Bowl: Men Are Scorched

8 Καὶ ὁ τέταρτος[4] ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν
ἥλιον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι ἐν πυρὶ τοὺς
ἀνθρώπους.[5] 9 Καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα
μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι[6] τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ
τοῦ ἔχοντος[7] ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας. Καὶ οὐ
μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

Fifth Bowl: Darkness and Pain

10 Καὶ ὁ πέμπτος[8] ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν
θρόνον τοῦ Θηρίου, καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ
ἐσκοτωμένη· καὶ ἐμασῶντο[9] τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ
πόνου. 11 Καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ
τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν. Καὶ οὐ
μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

---

[1]6 αιμα αυτοις εδωκας 𝔐$𝔭^{47}$, TR vs αιμα εδωκας αυτοις א vs αιμα αυτοις δεδωκας AC, [Cr]
[2]6 αξιοι 𝔐$𝔭^{47}$AC, Cr vs οπερ αξιοι א vs αξιοι γαρ TR
[3]7 ηκουσα 𝔐$𝔭^{47}$Є, Cr vs + εκ M^{ept} vs + αλλου εκ TR
[4]8 τεταρτος M^{a} (δ $𝔭^{47}$)AC, Cr vs + αγγελος $M^{b\ c\ d\ e}$ א, TR
[5]8 εν πυρι τους ανθρωπους $M^{a\ b\ ept}$ vs τους ανθρωπους εν πυρι $M^{c\ d\ e}$ AC, TR Cr vs τους ανθρωπους πυρι א
[6]9 οι ανθρωποι M vs — $M^{d\ ept}$ Є, TR Cr
[7]9 εχοντος $M^{a\ b\ d\ ept}$ C, TR vs + την $M^{c\ ept}$ אA, Cr
[8]10 πεμπτος M^{a} Є, Cr vs + αγγελος $M^{b\ c\ d\ e}$, TR
[9]10 εμασωντο $M^{apt\ c\ dpt}$ Є, Cr vs εμασσωντο $M^{apt\ b\ dpt\ e}$, TR

Sixth Bowl: Euphrates Dried Up

12 Καὶ ὁ ἕκτος[1] ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ[2] ἐπὶ τὸν
ποταμὸν τὸν μέγαν[3] Εὐφράτην, καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ
αὐτοῦ, ἵνα ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ
ἀνατολῆς[4] ἡλίου. **13** Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ
δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Θηρίου καὶ ἐκ τοῦ
στόματος τοῦ Ψευδοπροφήτου πνεύματα ἀκάθαρτα τρία[5]
ὡς βάτραχοι.[6] **14** Εἰσὶ γὰρ πνεύματα δαιμονίων[7] ποιοῦντα
σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται[8] ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς[9] τῆς οἰκουμένης
ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν[10] πόλεμον τῆς ἡμέρας
ἐκείνης τῆς μεγάλης[11] τοῦ Θεοῦ τοῦ Παντοκράτορος.
15 "'Ἰδού, ἔρχομαι ὡς κλέπτης. Μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ
τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ
βλέπωσι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ."

16 Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον
Ἑβραϊστὶ Μαγεδών.[12]

Seventh Bowl: The Earth Utterly Shaken

17 Καὶ ὁ ἕβδομος[13] ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ[14] τὸν
ἀέρα, καὶ ἐξῆλθε φωνὴ μεγάλη ἀπὸ[15] τοῦ ναοῦ τοῦ

---

[1] 12 εκτος M$^{a\ ept}$ (ς 𝔓^{47}) Є, Cr vs +αγγελος M$^{b\ c\ d\ ept}$, **TR**
[2] 12 την φιαλην αυτου M$^{apt\ b\ c\ d\ e}$ 𝔓^{47}Є, **TR Cr** vs αυτου την φιαλην M^{apt}
[3] 12 μεγαν M$^{a\ c\ ept}$ ℵ vs +τον M$^{b\ d\ ept}$ 𝔓^{47}AC, **TR Cr**
[4] 12 ανατολης M$^{a\ b}$ 𝔓^{47} ℵC, Cr vs ανατολων M$^{c\ d\ e}$ A, **TR**
[5] 13 ακαθαρτα τρια M^{ab} vs τρια ακαθαρτα M$^{c\ d\ ept}$ 𝔓^{47}Є, **TR Cr** vs ακαθαρτα M^{ept}
[6] 13 ως βατραχοι 𝔐A, Cr vs ομοια βατραχοις C, **TR** vs ωσει βατραχους 𝔓^{47} vs ειωσει βατραχους ℵ* vs −M^{ept}
[7] 14 δαιμονιων M$^{a\ b}$ 𝔓^{47} ℵA, Cr vs δαιμονων M$^{c\ d\ e}$, **TR**
[8] 14 α εκπορευεται **M**A. Cr vs εκπορευεσθαι M$^{d\ e}$ 𝔓^{47}ℵ*, **TR**
[9] 14 βασιλεις 𝔐𝔓^{47}ℵA, Cr vs +της γης M^{ept} vs +της γης και **TR**
[10] 14 τον 𝔐ℵA, Cr vs −M^{e} 𝔓^{47}, **TR**
[11] 14 της ημερας εκεινης της μεγαλης 𝔐, **TR** vs της ημερας της μεγαλης ℵ, Cr vs της μεγαλης ημερας 𝔓^{47}A
[12] 16 Μαγεδων M$^{a\ d}$ vs Αρμαγεδων M$^{b\ c\ ept}$ ℵA, Cr vs Αρμαγεδδων **TR**
[13] 17 ο εβδομος M^{a} A, Cr vs ο εβδομος αγγελος M$^{b\ c\ d\ e}$, **TR** vs οτε ℵ*
[14] 17 επι M$^{a\ b}$ ℵA, Cr vs εις M$^{c\ d\ e}$, **TR**
[15] 17 απο 𝔐, **TR** vs εκ M^{e} ℵA, Cr

οὐρανοῦ, ἀπὸ τοῦ θρόνου,[1] λέγουσα, "Γέγονε!" **18** Καὶ
ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ φωναὶ[2] καὶ σεισμὸς[3]
μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο[4]
ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος σεισμός, οὕτω μέγας. **19** Καὶ
ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν
ἐθνῶν ἔπεσον.[5] Καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ
τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. **20** Καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγε, καὶ ὄρη οὐχ
εὑρέθησαν. **21** Καὶ χάλαζα μεγάλη, ὡς ταλαντιαία,
καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ
ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν Θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς
χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὕτη[6] σφόδρα.

The Scarlet Woman and the Scarlet Beast

17 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς
ἑπτὰ φιάλας καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ, λέγων,[7] "Δεῦρο,
δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης τῆς καθημένης
ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν,[8] **2** μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ
βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν
ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς."[9] **3** Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς

---

[1] 17 του ναου του ουρανου απο του θρονου **M**, **TR** vs του ουρανου απο του θρονου M$^{d\ e}$ vs του ναου απο του θρονου 𝔓$^{47\ vid}$A, Cr vs του ναου του Θεου ℵ
[2] 18 αστραπαι και βρονται και φωναι **M**𝔓^{47} vs αστραπη και φωναι και βρονται M^{dpt} vs φωναι και βρονται και αστραπαι M^{ept}, **TR** vs αστραπαι και βρονται M^{ept} vs αστραπαι και φωναι και βρονται M^{dpt} A, Cr vs βρονται και αστραπαι και φωναι και βρονται ℵ*
[3] 18 σεισμος M$^{a\ b}$ vs σεισμος εγενετο M$^{c\ d\ e}$ 𝔓^{47} (σισμος ℵA), **TR Cr**
[4] 18 οι ανθρωποι εγενοντο **M**, **TR** vs ανοι εγενοντο M$^{d\ ept}$ ℵ vs ανθρωπος εγενετο A, Cr vs ανθρωπος εγενοντο 𝔓$^{47\ vid}$
[5] 19 επεσον M$^{a\ b\ cpt\ ept}$, **TR** vs επεσαν M$^{cpt\ d\ ept}$ 𝔓^{47}A, Cr vs επεσεν ℵ*
[6] 21 αυτη M$^{apt\ bpt\ d\ ept}$ vs αυτης M$^{apt\ bpt\ c\ ept}$ 𝔓$^{47\ vid}$Є, **TR Cr**
[7] 1 λεγων **M**𝔓^{47}ℵA, Cr vs +μοι M$^{d\ e}$, **TR**
[8] 1 των υδατων των πολλων M$^{a\ c}$, **TR** vs υδατων των πολλων 𝔓$^{47\ vid}$ vs υδατων πολλων M$^{b\ d\ e}$ ℵA, Cr
[9] 2 οι κατοικουντες την γην εκ του οινου της πορνειας αυτης 𝔐A (οικου for οινου ℵ*), Cr vs εκ του οινου της πορνειας αυτης οι κατοικουντες την γην M^{ept}, **TR**

ἔρημον ἐν[1] Πνεύματι. Καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ
Θηρίον τὸ[2] κόκκινον γέμον ὀνόματα[3] βλασφημίας, ἔχον[4]
κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. **4** Καὶ ἡ γυνὴ ἦν[5]
περιβεβλημένη πορφυροῦν[6] καὶ κόκκινον,[7] κεχρυσωμένη[8]
χρυσίῳ[9] καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον
χρυσοῦν[10] ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ
ἀκάθαρτα τῆς πορνείας τῆς γῆς.[11] **5** Καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον
αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον·

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ
ΒΑΒΥΛΩΝ Η ΜΕΓΑΛΗ
Η ΜΗΤΗΡ ΤΩΝ ΠΟΡΝΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΔΕΛΥΓΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ.

6 Καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν τοῦ αἵματος[12] τῶν
ἁγίων,[13] ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. Καὶ
ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτήν, θαῦμα μέγα.

The Meaning of the Woman and the Beast

7 Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος, "Διὰ τί ἐθαύμασας? Ἐγὼ ἐρῶ
σοι[14] τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ Θηρίου τοῦ

---

[1]3 εν $M^{b c d ept}$ ℵA, TR Cr vs τω M^{ept} vs −M^{a}
[2]3 το $M^{a bpt}$ vs −$M^{bpt c d e}$ ℵA, TR Cr
[3]3 γεμον ονοματα $M^{a ept}$ vs γεμοντα (or, γεμον τα) ονοματα ℵ*A, [Cr] vs γεμον ονοματων $M^{b c d ept}$, TR vs γεμων ονοματων M^{ept}
[4]3 εχον 𝔐, TR vs εχων A, Cr vs εχοντα ℵ
[5]4 ην 𝔐ℵA, Cr vs η TR
[6]4 πορφυρουν $M^{a bpt}$ ℵA, Cr vs πορφυραν $M^{bpt c d e}$ vs πορφυρα TR
[7]4 κοκκινον 𝔐ℵA, Cr vs κοκκινω TR
[8]4 κεχρυσωμενη $M^{a c d ept}$ vs περικεχρυσωμενη M^{b} vs και κεχρυσωμενη ℵA, TR Cr vs και κεχρυσομενη M^{ept}
[9]4 χρυσιω $M^{a b}$ A, Cr vs χρυσω $M^{c d e}$ ℵ, TR
[10]4 ποτηριον χρυσουν $M^{a b}$ ℵA, Cr vs χρυσουν ποτηριον $M^{c d e}$, TR
[11]4 τα ακαθαρτα της πορνειας της γης M^{a} vs τα ακαθαρτα της πορνειας αυτης $M^{b c d e}$ A, Cr vs τα ακαθαρτα της πορνιας αυτης και της γης ℵ vs ακαθαρτητος πορνειας αυτης TR
[12]6 του αιματος $M^{a bpt}$ vs τω αιματι ℵ* vs εκ του αιματος $M^{bpt c d e}$ TR Cr
[13]6 αγιων $M^{a b}$ vs +και $M^{c d e}$ ℵA, TR Cr
[14]7 ερω σοι $M^{a b}$A, Cr vs σοι ερω $M^{c d e}$ ℵ, TR

βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ
τὰ δέκα κέρατα. **8** Τὸ[1] Θηρίον ὃ εἶδες ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ
μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς ἀπώλειαν
ὑπάγειν.[2] Καὶ θαυμάσονται[3] οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν,[4] ὧν
οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα[5] ἐπὶ τοῦ Βιβλίου[6] τῆς Ζωῆς ἀπὸ
καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων[7] ὅτι ἦν τὸ Θηρίον,[8] καὶ οὐκ
ἔστι, καὶ παρέσται.[9]
9 "Ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν· Αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ
ὄρη εἰσὶν[10] ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ᾽ αὐτῶν. **10** Καὶ
βασιλεῖς εἰσιν ἑπτά.[11] Οἱ πέντε ἔπεσον,[12] ὁ[13] εἷς ἔστιν, ὁ
ἄλλος οὔπω ἦλθε. Καὶ ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον δεῖ αὐτὸν μεῖναι![14]
11 Καὶ τὸ Θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ οὗτος ὄγδοός[15] ἐστι,
καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. **12** Καὶ τὰ
δέκα κέρατα ἃ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσιν οἵτινες βασιλείαν
οὔπω ἔλαβον, ἀλλ᾽[16] ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν
λαμβάνουσι μετὰ τοῦ Θηρίου. **13** Οὗτοι μίαν ἔχουσι
γνώμην,[17] καὶ τὴν δύναμιν καὶ[18] ἐξουσίαν αὐτῶν[19] τῷ Θηρίῳ

---

[1]8 το 𝔐ℵA, Cr vs −TR
[2]8 υπαγειν 𝔐ℵ, TR vs υπαγει A, Cr
[3]8 θαυμασονται 𝔐ℵ, TR vs θαυμασθησονται A, Cr
[4]8 την γην $M^{a bpt ept}$ vs επι της γης $M^{bpt c d ept}$ ℵA, TR Cr
[5]8 το ονομα $M^{a bpt}$ A, Cr vs τα ονοματα $M^{bpt c d e}$ ℵ, TR
[6]8 επι του βιβλιου $M^{a bpt}$ vs επι το βιβλιον $M^{bpt c e}$ ℵA, TR Cr vs εν βιβλω M^{d}
[7]8 βλεποντων $M^{a b d ept}$ ℵA, Cr vs βλεποντες $M^{c ept}$, TR
[8]8 οτι ην το θηριον $M^{a b ept}$ vs το θηριον οτι ην $M^{c d ept}$ ℵA, TR Cr
[9]8 και παρεσται MA, Cr vs και παρεστι(ν) $M^{d ept}$ vs και παλιν παρεστε ℵ* vs καιπερ εστιν TR
[10]9 επτα ορη εισιν 𝔐ℵA, Cr vs ορη εισιν επτα M^{ept}, TR
[11]10 βασιλεις εισιν επτα $M^{a b}$ vs βασιλεις επτα εισιν $M^{c d e}$ A, TR Cr vs επτα βασιλεις εισιν ℵ
[12]10 επεσον $M^{apt b cpt}$ vs επεσαν $M^{apt cpt d e}$ ℵA, TR Cr
[13]10 ο 𝔐ℵA, Cr vs και ο TR
[14]10 δει αυτον μειναι $M^{a b}$ vs αυτον δει μειναι $M^{c d e}$ A, TR Cr vs αυτον μινε ζει ℵ*
[15]11 και ουτος ογδοος $M^{a bpt}$ vs και αυτος ογδοος $M^{bpt c d e}$ A, TR Cr vs ουτος ο ογδοος ℵ
[16]12 αλλ 𝔐, TR vs αλλα ℵA, Cr
[17]13 εχουσι(ν) γνωμην $M^{a b}$ vs γνωμην εχουσι(ν) $M^{c d e}$ ℵA, TR Cr
[18]13 και $M^{a bpt}$ A, Cr vs +την $M^{bpt c d e}$ ℵ, TR
[19]13 αυτων 𝔐ℵA, Cr vs εαυτων TR

διδόασιν.[1] **14** Οὗτοι μετὰ τοῦ ᾿Αρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ ᾿Αρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι Κύριος κυρίων ἐστὶ καὶ Βασιλεὺς βασιλέων· καὶ οἱ μετ᾿ αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί."

15 Καὶ λέγει μοι, "Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσί, καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. **16** Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες, καὶ[2] τὸ Θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην καὶ ἠρημωμένην[3] ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν ποιήσουσιν αὐτὴν[4] καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί. **17** ῾Ο γὰρ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ καὶ ποιῆσαι γνώμην μίαν[5] καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ Θηρίῳ ἄχρι τελεσθῶσιν οἱ λόγοι[6] τοῦ Θεοῦ. **18** Καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες ἐστὶν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων ἐπὶ τῆς γῆς."[7]

Babylon the Great Is Fallen

18 Μετὰ[8] ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον[9] καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. **2** Καὶ ἔκραξε ἰσχυρᾷ φωνῇ,[10] λέγων,

[1]13 διδοασιν **M**ℵA, Cr vs δωσουσιν M^{d} vs δεδωκασιν M^{ept} vs διαδιδωσουσιν TR
[2]16 και 𝔐ℵA, Cr vs επι TR
[3]16 ηρημωμενην $M^{a\ b\ cpt\ ept}$ ℵA, TR Cr vs ερημωμενην $M^{cpt\ d\ ept}$
[4]16 και γυμνην ποιησουσιν αυτην **M** vs και γυμνην $M^{d\ ept}$ ℵA, TR Cr vs −M^{ept}
[5]17 και ποιησαι γνωμην μιαν $M^{a\ bpt\ c}$ vs και ποιησαι μιαν γνωμην M^{ept} (ποιησε ℵ), TR Cr vs και ποιησαι γνωμην αυτων M^{bpt} vs −M^{d} A
[6]17 τελεσθωσιν οι λογοι $M^{a\ b\ ept}$ vs τελεσθησονται οι λογοι $M^{c\ d\ ept}$ ℵA, Cr vs τελεσθη τα ρηματα TR
[7]18 επι της γης M^{a} vs της γης $M^{b\ c\ d\ e}$ ℵA, TR Cr
[8]1 μετα M^{a} ℵA, Cr vs και μετα $M^{b\ c\ d\ e}$, TR
[9]1 αλλον αγγελον $M^{a\ bpt\ c\ d\ ept}$ ℵA, TR Cr vs αγγελον αλλον $M^{bpt\ ept}$
[10]2 ισχυρα φωνη $M^{a\ b}$ ℵ vs εν ισχυρα φωνη $M^{c\ d}$ A, Cr vs εν ισχυρα φωνη μεγαλη M^{ept} vs ισχυρα φωνη μεγαλη M^{ept} vs εν ισχυι φωνη μεγαλη TR

"᾿Επεσεν[1] Βαβυλὼν ἡ μεγάλη,
Καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων,[2]
Καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου,
Καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ
μεμισημένου.[3]
3 ῞Οτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς[4]
Πεπώκασι[5] πάντα τὰ ἔθνη,
Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ᾿ αὐτῆς ἐπόρνευσαν,
Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ
στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν."

4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν,

"᾿Εξελθε[6] ἐξ αὐτῆς, ὁ λαός μου,[7]
῞Ινα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς,
Καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε.[8]
5 ῞Οτι ἐκολλήθησαν[9] αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ,
Καὶ ἐμνημόνευσεν αὐτῆς[10] ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.
6 ᾿Απόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν,[11]

[1]2 επεσε(ν) $M^{a\ bpt}$ ℵ vs επεσεν επεσε(ν) $M^{bpt\ c\ d\ e}$ A, TR Cr
[2]2 δαιμονων 𝔐, TR vs δαιμονιων ℵA, Cr
[3]2 και φυλακη παντος ορνεου ακαθαρτου και μεμισημενου $M^{a\ bpt\ c}$ ℵ, TR vs και φυλακη παντος θηριου ακαθαρτου και μεμεισημενου A vs και φυλακη παντος ορνεου ακαθαρτου και μεμισημενου και φυλακη παντος θηριου ακαθαρτου M^{bpt} vs και φυλακη παντος ορνεου ακαθαρτου και φυλακη παντος θηριου ακαθαρτου και μεμισημενου [Cr] vs και μεμισημενου $M^{d\ e}$
[4]3 του οινου του θυμου της πορνειας αυτης $M^{a\ bpt}$ ℵ, TR Cr vs του θυμου του οινου της πορνειας αυτης $M^{bpt\ c\ d\ e}$ vs του θυμου της πορνειας αυτης A vs της πορνιας του θυμου αυτης C
[5]3 πεπωκασι $M^{apt\ b}$ vs πεπτωκασι(ν) M^{apt} ℵ vs πεπτωκαν AC vs πεπωκε $M^{c\ ept}$, TR vs πεποτικε M^{d} vs πεπωκαν Cr
[6]4 εξελθε $M^{a\ b}$ C vs εξελθετε $M^{c\ d\ e}$, TR vs εξελθατε A, Cr vs εξελθαται ℵ
[7]4 εξ αυτης ο λαος μου 𝔐A, TR vs εξ αυτης λαος μου M^{ept} vs ο λαος μου M^{ept} vs ο λαος μου εξ αυτης ℵC, Cr
[8]4 και εκ των πληγων αυτης ινα μη λαβητε **M**A (ℵ) (C), Cr vs και εκ των πληγων αυτης ινα μη βλαβητε M^{d} vs ινα μη λαβητε M^{ept} vs ινα μη λαβητε εκ των πληγων αυτης TR
[9]5 εκολληθησαν 𝔐Ͼ, Cr vs ηκολουθησαν TR
[10]5 αυτης $M^{apt\ bpt\ c}$ vs −$M^{apt\ bpt\ d\ e}$ Ͼ, TR Cr
[11]6 απεδωκε(ν) $M^{a\ b}$ Ͼ, Cr vs +υμιν $M^{c\ d\ e}$, TR

Καὶ διπλώσατε τὰ διπλᾶ ὡς καὶ αὐτή,
Καὶ[1] κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς·
Ἐν τῷ ποτηρίῳ αὐτῆς[2] ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε
αὐτῇ διπλοῦν.
7 Ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν[3] καὶ ἐστρηνίασε,
Τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος·[4]
Ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι[5]
'Κάθημαι[6] βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί,
Καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω.'
8 Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς —
Θάνατος,[7] πένθος, καὶ λιμός.
Καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται,
Ὅτι ἰσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς ὁ κρίνας[8] αὐτήν.

The World Mourns Babylon's Fall

9 "Καὶ κλαύσουσι[9] καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὴν[10] οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσι τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, 10 ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες,

'Οὐαί, οὐαί,[11] ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλών,
Ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά!
Ὅτι μιᾷ ὥρᾳ[12] ἦλθεν ἡ κρίσις σου.'

[1]6 τα διπλα ως και αυτη και M^{apt} vs αυτη διπλα $M^{apt\ b\ c\ d\ e}$, TR vs τα διπλα ℵC, Cr vs διπλα A
[2]6 αυτης $M^{a\ bpt}$ ℵ vs $-M^{bpt\ c\ d\ e}$ AC, TR Cr
[3]7 αυτην $M^{a\ ept}$ Є, Cr vs εαυτην $M^{b\ c\ d\ ept}$, TR
[4]7 και πενθος $M^{a\ b\ d\ ept}$ Є, TR Cr vs $-M^{c\ ept}$
[5]7 οτι $\mathfrak{M}$Є, Cr vs $-M^{ept}$ TR
[6]7 καθημαι $M^{apt\ c\ d\ e}$, TR Cr vs εγω καθημαι M^{b} vs καθως M^{apt}
[7]8 θανατος $M^{a\ b}$ vs +και $M^{c\ d\ e}$ Є, TR Cr
[8]8 Κυριος ο Θεος ο κρινας $M^{a\ bpt\ c\ ept}$ C, Cr vs Κυριος ο Θεος ο κρινων $M^{bpt\ ept}$, TR vs Κυριος ο Θεος ο Παντοκρατωρ ο κρινων M^{d} vs ο Θεος ο κρινας A vs ο Θεος ο Κυριος ο κρινας ℵ*
[9]9 κλαυσουσι(ν) MC, Cr vs κλαυσονται ℵA vs κλαυσουσιν αυτην M^{d} vs κλαυσονται αυτην M^{ept}, TR
[10]9 αυτην MℵC, Cr vs αυτη $M^{d\ e}$ A, TR
[11]10 ουαι ουαι $M^{a\ c\ d\ ept}$ Є, TR Cr vs ουαι ουαι ουαι M^{b} vs ουαι M^{ept}
[12]10 μια ωρα $\mathfrak{M}$ℵC, Cr vs μιαν ωραν A vs εν μια ωρα M^{ept}, TR

11 "Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαύσουσι καὶ πενθήσουσιν[1]
ἐπ' αὐτῇ,[2] ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι·
12 γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαρίτου,[3] καὶ βυσσίνου[4] καὶ πορφυροῦ,[5] καὶ σηρικοῦ καὶ κοκκίνου,[6] καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ
χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, 13 καὶ κινάμωμον[7] καὶ[8]
θυμιάματα, καὶ μύρον καὶ λίβανον, καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν[9] καὶ σῖτον, καὶ πρόβατα καὶ κτήνη,[10] καὶ ἵππων
καὶ ῥαιδῶν,[11] καὶ σωμάτων καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. 14 Καὶ ἡ
ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου[12] ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο[13] ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι αὐτὰ οὐ μὴ εὕρῃς.[14] 15 Οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ

[1]11 κλαυσουσι(ν) και πενθησουσιν $M^{a\ b}$ vs κλαιουσι(ν) και πενθουσιν $M^{c\ e}$ ℵA (κλεουσιν C), TR Cr vs κλαυσονται M^{dpt}
[2]11 επ αυτη $M^{a\ c}$, TR vs επ αυτην M^{bpt} ℵC, Cr vs επ αυτης M^{bpt} vs εφ εαυτους M^{ept} vs εφ εαυτοις M^{ept} vs εν εαυτοις M^{dpt} vs εν αυτη A
[3]12 μαργαριτου $\mathfrak{M}$, TR vs μαργαριτων M^{bpt} ℵ, Cr vs μαργαριτας C vs μαργαριταις A
[4]12 βυσσινου $M^{a\ b}$ AC, Cr vs βυσσινων ℵ vs βυσσου $M^{c\ d\ e}$, TR
[5]12 και πορφυρου $\mathfrak{M}$ vs και πορφυρας M^{b} ℵC, TR Cr vs −A
[6]12 σηρικου και κοκκινου $\mathfrak{M}$, TR vs σιρικου και κοκκινου Є, Cr vs κοκκινου και συρικου M^{ept}
[7]13 κιναμωμον $M^{apt\ b\ c\ d\ e}$ ℵ, TR vs κιναμωμου M^{apt} vs κινναμωμον A C, Cr
[8]13 και $M^{a\ c\ ept}$, TR vs και αμωμον και $M^{b\ d\ ept}$ Є, Cr
[9]13 οινον και ελαιον και σεμιδαλιν $M^{c\ d\ e}$ ℵA (ελεον for ελαιον C), TR Cr vs σεμιδαλιν και οινον και ελαιον M^{bpt} vs ελαιον και οινον και σεμιδαλιν M^{bpt} vs ελαιον και σεμιδαλιν M^{a}
[10]13 προβατα και κτηνη $M^{a\ b}$ vs. κτηνη και προβατα $M^{c\ d\ e}$ Є, TR Cr
[11]13 ραιδων $M^{ept\ bpt\ c}$ vs ρεδων $M^{apt\ bpt\ d\ e}$ Є, TR Cr
[12]14 της επιθυμιας της ψυχης σου $\mathfrak{M}$, TR vs σου της επιθυμιας της ψυχης σου M^{bpt} vs σου της επιθυμιας της ψυχης Є, Cr
[13]14 απωλετο $M^{a\ bpt}$ AC, Cr vs απωλοντο $M^{bpt\ c}$ ℵ vs απηλθεν $M^{d\ e}$, TR
[14]14 αυτα ου μη ευρης M^{a} vs ου μη ευρης αυτα M^{d} vs ου μη αυτα ευρησουσιν M^{bpt} ℵA, Cr vs ου μη ευρησουσιν αυτα M^{bpt} vs ου μη ευρησεις αυτα $M^{c\ ept}$ vs ου μη ευρησης αυτα M^{ept}, TR vs αυτα ου μη ευρησουσιν C

πλουτήσαντες ἀπ᾽ αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ
τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, καὶ[1] κλαίοντες καὶ
πενθοῦντες **16** καὶ λέγοντες,[2]

'Οὐαί, οὐαί,[3] ἡ πόλις ἡ μεγάλη,
'Η περιβεβλημένη βύσσον,[4] καὶ πορφυροῦν καὶ
κόκκινον,
Καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ[5] καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ
μαργαρίταις![6]
17 Ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος.'

"Καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων[7] καὶ
ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν
ἔστησαν **18** καὶ ἔκραζον, βλέποντες[8] τὸν καπνὸν τῆς
πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες, 'Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ!'
19 Καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον
κλαίοντες καὶ πενθοῦντες καὶ[9] λέγοντες,

'Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη,
'Εν ᾗ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ[10] πλοῖα
ἐν τῇ θαλάσσῃ
'Εκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς!
Ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη.'

20 "Εὐφραίνου ἐπ᾽ αὐτῇ,[11] οὐρανέ,
Καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ[12] ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται,
Ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς!"

---

[1]15 και M^{a} vs $-M^{b\ c\ d\ e}$ Є, TR Cr
[2]16 και λεγοντες $M^{apt\ b\ c\ d\ ept}$, TR vs λεγοντες M^{apt} Є, Cr vs $-M^{ept}$
[3]16 ουαι ουαι $M^{c\ d\ e}$ Є, TR Cr vs ουαι ουαι ουαι M^{b} vs ουαι M^{a}
[4]16 βυσσον M^{a} vs βυσσινον $M^{b\ c\ d\ e}$ Є, TR Cr
[5]16 χρυσιω $M^{a\ b}$ A vs εν χρυσω $M^{c\ d\ e}$ ℵ, TR vs εν χρυσιω C, [Cr]
[6]16 μαργαριταις 𝔐, TR vs μαργαριτη Є, Cr
[7]17 ο επι τοπον πλεων $M^{a\ bpt}$ AC, Cr vs ο επι τον τοπον πλεων ℵ vs ο επι των πλοιων πλεων $M^{bpt\ c}$ vs επι των πλοιων πλεων $M^{d\ ept}$ vs επι των πλοιων ομιλος M^{ept} vs επι των πλοιων ο ομιλος TR
[8]18 βλεποντες 𝔐Є, Cr vs ορωντες M^{ept}, TR
[9]19 κλαιοντες και πενθουντες και $M^{a\ bpt\ c\ ept}$ vs κλαιοντες και πενθουντες $M^{bpt\ d\ ept}$ ℵC, TR Cr vs − A
[10]19 τα $M^{a\ bpt\ c\ ept}$ Є, Cr vs $-M^{bpt\ d\ ept}$, TR
[11]20 επ αυτη $M^{a\ bpt\ c}$ ℵC, Cr vs επ αυτην $M^{bpt\ d\ e}$, TR vs εν αυτη A
[12]20 και οι 𝔐ℵA, Cr vs $-M^{e}$ C, TR

Finality of Babylon's Fall

21 Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον[1] μέγαν
καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων,

"Οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη
πόλις,
Καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι.
22 Καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν
καὶ σαλπιστῶν
Οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι.
Καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης
Οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι.
Καὶ φωνὴ μύλου
Οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι.
23 Καὶ φῶς λύχνου
Οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι.[2]
Καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης
Οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι.
Οἱ[3] ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς,
Ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ[4] σου ἐπλανήθησαν πάντα
τὰ ἔθνη.
24 Καὶ ἐν αὐτῇ αἵματα[5] προφητῶν καὶ ἁγίων εὑρέθη,
Καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς."

---

[1]21 μυλον 𝔐, TR vs μυλινον A, Cr vs μυλικον C vs λιθον ℵ
[2]22, 23 και φωνη μυλου ου μη ακουσθη εν σοι ετι και φως λυχνου ου μη φανη εν σοι ετι $M^{apt\ c\ ept}$ (−εν after φανη C), TR Cr vs και φωνη μυλου ου μη φανη εν σοι ετι M^{bpt} vs και φως λυχνου ου μη φανη εν σοι ετι M^{apt} ℵ vs και φωνη μυλου ου μη ακουσθη εν σοι ετι (also −και φωνη νυμφιου και νυμφης ου μη ακουσθη εν σοι ετι M^{d}) A vs και φως λυχνου ου μη ευρεθη εν σοι ετι M^{ept} vs $-M^{bpt}$
[3]23 οι M^{a} vs οτι οι $M^{b\ c\ d\ e}$ Є, TR Cr
[4]23 φαρμακεια $M^{a\ bpt\ c\ d\ ept}$, TR Cr vs φαρμακια $M^{bpt\ ept}$ Є
[5]24 αιματα 𝔐 vs αιμα M^{d} Є, TR Cr

Heaven Exults over the Judgment of Babylon

19 Μετὰ[1] ταῦτα ἤκουσα ὡς[2] φωνὴν μεγάλην ὄχλου
πολλοῦ[3] ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων,[4]

"᾿Αλληλούϊα!
῾Η σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα[5] τοῦ Θεοῦ[6] ἡμῶν!
2 ῞Οτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ,
῞Οτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν μεγάλην
῞Ητις διέφθειρε[7] τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς·
Καὶ ἐξεδίκησε τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ[8]
χειρὸς αὐτῆς."

3 Καὶ δεύτερον εἴρηκεν,[9]

"᾿Αλληλούϊα!
Καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει[10] εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων!"

4 Καὶ ἔπεσον[11] οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες[12] καὶ
τὰ τέσσαρα ζῷα καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ τῷ καθημένῳ

---

[1]1 μετα $M^{a\ b}$ Є, Cr vs και μετα $M^{c\ d\ e}$, TR
[2]1 ως 𝔐Є, Cr vs −M^{e}, TR
[3]1 φωνην μεγαλην οχλου πολλου $M^{a\ b}$ Є, Cr vs φωνην οχλου πολλου μεγαλην M^{c}, TR vs φωνην οχλου πολλου M^{e} vs φωνης οχλου πολλου M^{d}
[4]1 λεγοντων 𝔐Є, Cr vs λεγοντος TR
[5]1 η δυναμις και η δοξα M vs η δοξα και η δυναμις $M^{d\ ept}$ AC, Cr vs η δοξα και η τιμη και η δυναμις M^{ept}, TR vs η δυναμις א*
[6]1 του Θεου 𝔐Є, Cr vs Κυριω τω Θεω M^{ept}, TR
[7]2 διεφθειρε(ν) $M^{a\ bpt\ c}$ vs εφθειρε(ν) $M^{bpt\ d\ ept}$ C, TR Cr vs εφθιρεν א vs εκρινεν A vs −ητις διεφθειρε(ν) την γην M^{ept}
[8]2 εκ MЄ, Cr vs +της $M^{d\ e}$, TR
[9]3 δευτερον ειρηκεν $M^{a\ c}$ vs δευτερον ειρηκαν $M^{d\ e}$ אA, TR Cr vs δευτερον ειπαν C vs εκ δευτερου ειρηκαν M^{bpt} vs εκ δευτερου ειρηκασι(ν) M^{bpt}
[10]3 αναβαινει $M^{a\ bpt\ c\ ept}$ Є, TR Cr vs ανεβαινεν M^{bpt} vs ανεβη M^{d}
[11]4 επεσον $M^{a\ b\ dpt}$, TR vs επεσαν $M^{c\ dpt\ e}$ Є, Cr
[12]4 οι πρεσβυτεροι οι εικοσι τεσσαρες $M^{apt\ b\ ept}$ אC, Cr vs οι πρεσβυτεροι οι κδ $M^{apt\ c\ ept}$ vs οι κδ πρεσβυτεροι M^{d} vs οι εικοσι τεσσαρες πρεσβυτεροι A vs οι πρεσβυτεροι οι εικοσι και τεσσαρες TR

ἐπὶ τῷ θρόνῳ,[1] λέγοντες,

"᾿Αμήν! ᾿Αλληλούϊα!"

5 Καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθε,[2] λέγουσα,

"Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν[3] ἡμῶν,
Πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ[4] οἱ φοβούμενοι αὐτόν,[5]
Οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι!"

6 Καὶ ἤκουσα ὡς[6] φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν
ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν,
λέγοντες,[7]

"᾿Αλληλούϊα!
῞Οτι ἐβασίλευσε Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν,[8] ὁ Παντοκράτωρ!
7 Χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα[9] καὶ δῶμεν[10] τὴν δόξαν
αὐτῷ,[11]
῞Οτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ᾿Αρνίου,
Καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν."

8 Καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον λαμπρὸν καὶ
καθαρόν,[12] τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων
ἐστί.[13]
9 Καὶ λέγει μοι, "Γράψον· 'Μακάριοι οἱ εἰς τὸν[14] δεῖπνον
τοῦ γάμου τοῦ ᾿Αρνίου κεκλημένοι!' " Καὶ λέγει μοι, "Οὗτοι οἱ

---

[1]4 τω θρονω $M^{a\ b}$ Є, Cr vs του θρονου $M^{c\ d\ e}$, TR
[2]5 φωνη απο του θρονου εξηλθε(ν) $M^{a\ b}$ AC, Cr vs φωνη εκ του θρονου εξηλθε(ν) $M^{c\ d\ e}$, TR vs φωναι εξηλθον εκ του θρονου א*
[3]5 τον Θεον 𝔐, TR vs τω Θεω M^{dpt} Є, Cr
[4]5 και 𝔐A, TR [Cr] vs −אC
[5]5 αυτον 𝔐Є, Cr vs +και M^{ept}, TR
[6]6 ως $M^{a\ bpt\ c\ d}$ אA, TR Cr vs −$M^{bpt\ e}$
[7]6 λεγοντες $M^{a\ bpt}$ vs λεγοντων $M^{bpt\ d}$ A, Cr vs λεγοντας $M^{c\ e}$, TR vs λεγουσων א
[8]6 Κυριος ο Θεος ημων 𝔐, [Cr] vs Κυριος ο Θεος A, TR vs ο Θεος ο Κυριος ημων א* vs ο Θεος ημων M^{ept}
[9]7 αγαλλιωμεθα $M^{a\ bpt\ c\ ept}$, TR vs αγαλλιωμεν $M^{bpt\ d\ ept}$ אA, Cr
[10]7 δωμεν Mא*, TR vs δωσωμεν $M^{d\ ept}$, Cr vs δωσομεν A
[11]7 αυτω $M^{a\ bpt\ c\ d}$ A, TR Cr vs αυτου $M^{bpt\ e}$ vs αυτων א*
[12]8 λαμπρον και καθαρον M vs λαμπρον καθαρον אA, Cr vs καθαρον λαμπρον $M^{d\ ept}$ vs καθαρον και λαμπρον M^{ept}, TR
[13]8 των αγιων εστι(ν) 𝔐אA, Cr vs εστι των αγιων M^{ept}, TR
[14]9 τον $M^{apt\ bpt}$ vs το $M^{apt\ bpt\ c\ d\ e}$ אA, TR Cr

λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ Θεοῦ εἰσι.[1]" **10** Καὶ ἔπεσα[2] ἔμπροσθεν
τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ. Καὶ λέγει μοι, "Ὅρα
μή! Σύνδουλός σού εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων
τὴν μαρτυρίαν[3] Ἰησοῦ. Τῷ Θεῷ προσκύνησον! Ἡ γὰρ
μαρτυρία τοῦ[4] Ἰησοῦ ἐστι τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας."

Christ Comes on a White Horse

11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον,[5] καὶ ἰδού, ἵππος
λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾿ αὐτόν, καλούμενος Πιστὸς καὶ
Ἀληθινός,[6] καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. **12** Οἱ δὲ
ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ[7] φλὸξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
διαδήματα πολλά, ἔχων ὀνόματα γεγραμμένα, καὶ ὄνομα
γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν[8] εἰ μὴ αὐτός, **13** καὶ
περιβεβλημένος ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι, καὶ κέκληται[9]
τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. **14** Καὶ τὰ
στρατεύματα τὰ[10] ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐπὶ
ἵπποις λευκοῖς,[11] ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν[12] καθαρόν.
15 Καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία
δίστομος[13] ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ[14] τὰ ἔθνη. Καὶ αὐτὸς

---

[1]9 του Θεου εισι(ν) M$^{a\ b}$ A, Cr vs εισι(ν) του Θεου M$^{c\ d\ e}$ ℵ*, TR
[2]10 επεσα M$^{apt\ bpt\ d\ e}$ ℵA, Cr vs επεσον M$^{apt\ bpt\ c}$, TR
[3]10 μαρτυριαν 𝔐ℵA, Cr vs +του TR
[4]10 του M TR vs −M$^{d\ e}$ ℵA, Cr
[5]11 ανεωγμενον 𝔐, TR vs ηνεωγμενον ℵA, Cr
[6]11 καλουμενος Πιστος και Αληθινος M, TR [Cr] vs Πιστος και Αληθινος M$^{d\ ept}$ A vs Πιστος και Αληθινος καλουμενος M^{ept} vs Πιστος καλουμενος και Αληθινος ℵ
[7]12 αυτου M$^{a\ c\ d\ ept}$ ℵ vs +ως M$^{b\ ept}$ A, TR [Cr]
[8]12 ονοματα γεγραμμενα και ονομα γεγραμμενον ο ουδεις οιδεν M$^{apt\ b\ c\ ept}$ vs ονομα γεγραμμενον ο ουδεις οιδεν M$^{apt\ d\ ept}$ A, TR Cr vs ονομα οιδεν ℵ*
[9]13 κεκληται M$^{a\ bpt}$ A, Cr vs καλειται M$^{bpt\ c\ d\ e}$ ℵ*, TR
[10]14 τα M$^{apt\ bpt\ c}$, TR [Cr] vs − M$^{apt\ bpt\ d\ e}$ ℵA
[11]14 επι ιπποις λευκοις M vs εφ ιπποις λευκοις M^{ept} ℵA, TR Cr vs εφιπποι πολλοι M$^{d\ ept}$
[12]14 βυσσινον λευκον 𝔐, Cr vs λευκον βυσσινον A vs βυσσινον λευκον και M^{ept} ℵ, TR
[13]15 διστομος M vs −M$^{d\ ept}$ ℵA, TR Cr
[14]15 παταξη 𝔐A, Cr vs παταξει ℵ vs πατασση TR

ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ. Καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν
ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς[1] τοῦ Θεοῦ τοῦ
Παντοκράτορος. **16** Καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν
μηρὸν αὐτοῦ[2] ὄνομα γεγραμμένον·

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ
ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΣ ΚΥΡΙΩΝ.

The Beast and His Armies Are Defeated

17 Καὶ εἶδον ἄγγελον[3] ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξεν
ἐν[4] φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς
πετομένοις[5] ἐν μεσουρανήματι, "Δεῦτε συνάχθητε[6] εἰς
τὸν[7] δεῖπνον τὸν μέγαν τοῦ[8] Θεοῦ, **18** ἵνα φάγητε σάρκας
βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ
σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ᾿ αὐτῶν καὶ σάρκας
πάντων, ἐλευθέρων τε[9] καὶ δούλων, καὶ μικρῶν τε[10] καὶ
μεγάλων."
19 Καὶ εἶδον τὸ Θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ
στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι τὸν[11] πόλεμον
μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ
στρατεύματος αὐτοῦ. **20** Καὶ ἐπιάσθη τὸ Θηρίον, καὶ ὁ μετ᾿
αὐτοῦ[12] Ψευδοπροφήτης, ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον
αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησε τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ

---

[1]15 του θυμου της οργης MA, Cr vs της οργης του θυμου ℵ vs του θυμου και της οργης M$^{d\ e}$, TR
[2]16 αυτου 𝔐ℵA, Cr vs +το M^{ept}, TR
[3]17 αγγελον M$^{a\ d}$ vs ενα αγγελον M$^{c\ e}$ A, TR Cr vs αλλον αγγελον ℵ vs ενα αλλον αγγελον M^{b}
[4]17 εν M$^{apt\ bpt}$ ℵ, [Cr] vs −M$^{apt\ bpt\ c\ d\ e}$ A, TR
[5]17 πετομενοις 𝔐ℵA, Cr vs πετωμενοις M^{ept}, TR
[6]17 συναχθητε 𝔐ℵA, Cr vs και συναγεσθε TR vs −M^{ept}
[7]17 τον M$^{apt\ b\ d}$ vs το M$^{apt\ c\ e}$ ℵA, TR Cr
[8]17 τον μεγαν του M$^{apt\ b}$ vs το μεγα του M$^{apt\ c}$ ℵA, Cr vs του μεγαλου M$^{d\ e}$, TR
[9]18 τε 𝔐ℵA, Cr vs −M^{ept}, TR
[10]18 τε M$^{a\ c}$ vs −M$^{b\ d\ e}$ ℵA, TR Cr
[11]19 τον M^{ept} ℵA, Cr vs −M$^{apt\ b\ c\ d\ e}$, TR
[12]20 ο μετ αυτου M$^{a\ b}$ vs οι μετ αυτου ο A vs μετ αυτου ο M$^{c\ d\ ept}$ ℵ, Cr vs μετα τουτου ο M^{ept}, TR

Θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ. Ζῶντες
ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην[1]
ἐν[2] θείῳ. 21 Καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ
καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ ἐξελθούσῃ[3] ἐκ τοῦ στόματος
αὐτοῦ. Καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν
αὐτῶν.

Satan Is Bound for 1000 Years

20 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
ἔχοντα τὴν κλεῖν[4] τῆς ἀβύσσου καὶ ἅλυσιν μεγάλην
ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. 2 Καὶ ἐκράτησε τὸν δράκοντα, τὸν
ὄφιν τὸν ἀρχαῖον[5] ὅς ἐστι διάβολος καὶ ὁ[6] Σατανᾶς, ὁ
πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην,[7] καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη·
3 καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ ἔκλεισε[8] καὶ
ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ ἵνα μὴ πλανᾷ[9] ἔτι τὰ ἔθνη[10]
ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. Μετὰ[11] ταῦτα δεῖ λυθῆναι
αὐτὸν[12] μικρὸν χρόνον.

The Saints Reign with Christ for 1000 Years

4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ κρίμα
ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν
μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ

---

[1]20 την καιομενην 𝔐, TR vs της καιομενης A, Cr vs της κεομενης ℵ
[2]20 εν $M^{a\ c}$ ℵA, Cr vs + τω $M^{b\ d\ e}$, TR
[3]21 εξελθουση 𝔐ℵA, Cr vs εκπορευομενη TR
[4]1 κλειν 𝔐ℵA, Cr vs κλειδα M^{ept}, TR
[5]2 τον οφιν τον αρχαιον 𝔐ℵ, TR vs ο οφις ο αρχαιος A, Cr
[6]2 ο $M^{apt\ b\ c\ d}$ ℵA, Cr vs − $M^{apt\ e}$, TR
[7]2 ο πλανων την οικουμενην ολην **M** vs − $M^{d\ e}$ ℵA, TR Cr
[8]3 εκλεισε(ν) **M**ℵA, Cr vs εδησε(ν) $M^{d\ ept}$ vs εκλεισεν αυτον TR
[9]3 πλανα **M** vs πλανηση $M^{d\ ept}$ A, TR Cr vs πλανησει ℵ
[10]3 ετι τα εθνη 𝔐ℵA, Cr vs τα εθνη M^{ept} vs τα εθνη ετι TR
[11]3 μετα $M^{a\ bpt}$ ℵA, Cr vs και μετα $M^{bpt\ c\ d\ e}$, TR
[12]3 λυθηναι αυτον $M^{a\ bpt}$ A, Cr vs αυτον λυθηναι $M^{bpt\ c\ d\ e}$ ℵ, TR

προσεκύνησαν τὸ Θηρίον[1] οὐδὲ[2] τὴν εἰκόνα[3] αὐτοῦ, καὶ οὐκ
ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον[4] καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα
αὐτῶν. Καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ[5] Χριστοῦ τὰ[6]
χίλια ἔτη. 5 Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι
τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη.[7] Αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη.
6 Μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ
πρώτῃ. Ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος[8] οὐκ ἔχει
ἐξουσίαν, ἀλλ᾽ ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ
βασιλεύσουσι μετ᾽ αὐτοῦ[9] χίλια[10] ἔτη.

The Last Satanic Rebellion Is Crushed

7 Καὶ μετὰ[11] τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς
φυλακῆς αὐτοῦ 8 καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν
ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ τὸν[12] Μαγώγ,
συναγαγεῖν[13] αὐτοὺς εἰς τὸν[14] πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς

---

[1]4 το θηριον $M^{a\ bpt\ d}$ ℵA, Cr vs τω θηριω $M^{bpt\ c\ e}$, TR
[2]4 ουδε $M^{a\ bpt}$ ℵA, Cr vs ουτε $M^{bpt\ c\ d\ e}$, TR
[3]4 την εικονα $M^{a\ b\ d\ ept}$ ℵA, Cr vs τη εικονι $M^{c\ ept}$, TR
[4]4 το μετωπον $M^{a\ b}$ ℵA, Cr vs το μετωπον αυτων $M^{c\ e}$, TR vs των μετωπων αυτων M^{dpt}
[5]4 του 𝔐ℵA, Cr vs − M^{ept}, TR
[6]4 τα $M^{a\ bpt}$ vs − $M^{bpt\ c\ d\ e}$ ℵA, TR Cr
[7]5 και οι λοιποι των νεκρων ουκ εζησαν αχρι τελεσθη τα χιλια ετη $M^{bpt\ c\ ept}$ vs οι δε λοιποι των νεκρων ουκ εζησαν αχρι τελεσθη τα χιλια ετη M^{bpt} vs και οι λοιποι των νεκρων ουκ εζησαν αχρι τελεσθωσι τα χιλια ετη M^{d} vs και οι λοιποι των νεκρων ουκ ανεστησαν αχρι τελεσθη τα χιλια ετη M^{ept} vs οι λοιποι των νεκρων ουκ εζησαν αχρι τελεσθη τα χιλια ετη A, Cr vs οι δε λοιποι των νεκρων ουκ ανεζησαν εως τελεσθη τα χιλια ετη TR vs − M^{a} ℵ
[8]6 ο δευτερος θανατος **M**ℵA, Cr vs ο θανατος ο δευτερος $M^{d\ ept}$, TR
[9]6 μετ αυτου $M^{b\ c\ d\ e}$ ℵA, TR Cr vs μετα ταυτα M^{a}
[10]6 χιλια 𝔐A, TR vs τα χιλια ℵ, [Cr]
[11]7 μετα M^{a} vs οταν τελεσθη $M^{b\ c\ d\ ept}$ ℵA, TR Cr vs οτε ετελεσθησαν M^{ept}
[12]8 τον **M**, TR vs − $M^{d\ e}$ ℵ*A, Cr
[13]8 συναγαγειν $M^{a\ bpt\ c\ ept}$ A, TR Cr vs και συναγαγειν $M^{bpt\ d\ ept}$ ℵ
[14]8 τον $M^{a\ bpt\ c}$ ℵA, Cr vs − $M^{bpt\ d\ e}$, TR

αὐτῶν[1] ὡς ἡ[2] ἄμμος τῆς θαλάσσης. 9 Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ
πλάτος τῆς γῆς καὶ ἐκύκλευσαν[3] τὴν παρεμβολὴν τῶν
ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγαπημένην. Καὶ κατέβη πῦρ ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ[4] καὶ κατέφαγεν αὐτούς. 10 Καὶ
ὁ Διάβολος, ὁ πλανῶν αὐτούς, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην
τοῦ πυρὸς καὶ[5] θείου ὅπου καὶ[6] τὸ Θηρίον καὶ ὁ
Ψευδοπροφήτης. Καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

The Great White Throne Judgment

11 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν[7] καὶ τὸν καθήμενον
ἐπ᾽ αὐτόν,[8] οὗ ἀπὸ[9] προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ
οὐρανός. Καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. 12 Καὶ εἶδον τοὺς
νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἑστῶτας[10]
ἐνώπιον τοῦ θρόνου,[11] καὶ βιβλία ἤνοιξαν.[12] Καὶ ἄλλο Βιβλίον
ἠνεῴχθη,[13] ὅ ἐστι τῆς Ζωῆς. Καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν

[1]8 αυτων M$^{a\ bpt}$ ℵA, Cr vs −M$^{bpt\ c\ d\ e}$, TR
[2]8 ως η M$^{apt\ b\ c\ d\ ept}$ ℵA, TR Cr vs ωσει M$^{apt\ ept}$
[3]9 εκυκλευσαν M$^{a\ c}$ A, Cr vs εκυκλωσαν M$^{b\ d\ e}$ ℵ, TR
[4]9 πυρ εκ του ουρανου απο του Θεου **M** vs πυρ εκ του ουρανου M^{d} A, Cr vs πυρ εκ Θεου απο του ουρανου M^{ept} vs εκ του Θεου πυρ απο του ουρανου M^{ept} vs πυρ απο του Θεου εκ του ουρανου TR vs −πυρ εκ του ουρανου απο του Θεου και κατεφαγεν αυτους και ο διαβολος ο πλανων αυτους εβληθη εις την λιμνην ℵ*
[5]10 και M$^{a\ c\ e}$ A, TR Cr vs +του M$^{b\ d}$ ℵ
[6]10 και 𝔐 A, Cr vs −M^{e} ℵ, TR
[7]11 μεγαν λευκον M$^{a\ bpt\ c}$ ℵA, Cr vs λευκον μεγαν M$^{bpt\ d\ e}$, TR
[8]11 επ αυτον 𝔐, Cr vs επ αυτου A, TR vs επανω αυτου ℵ
[9]11 απο 𝔐, TR vs +του ℵA, Cr
[10]12 τους μεγαλους και τους μικρους εστωτας M$^{bpt\ c\ d\ e}$ A, Cr vs εστωτας τους μικρους και τους μεγαλους M^{bpt} vs και μεγαλους και τους μικρους εστωτας ℵ* vs εστωτας M^{a} vs μικρους και μεγαλους εστωτας TR
[11]12 ενωπιον του θρονου 𝔐 A, Cr vs επι του θρονου ℵ* vs ενωπιον του θρονου του Θεου M^{ept} vs ενωπιον του Θεου TR
[12]12 ηνοιξαν M^{a} vs ηνοιχθησαν M$^{b\ d}$ A, Cr vs ανεωχθησαν M^{c} vs ηνεωχθησαν M^{e}, TR vs ηνεωχθη ℵ
[13]12 και αλλο βιβλιον ηνεωχθη M$^{a\ bpt}$ vs και αλλο βιβλιον ανεωχθη M^{c} vs και αλλο βιβλιον ηνοιχθη M$^{bpt\ d\ ept}$ A, Cr vs και βιβλιον αλλο ηνεωχθη TR vs −ℵ*

γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. 13 Καὶ
ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ,[1] καὶ ὁ
Θάνατος καὶ ὁ ῞Αιδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν
αὐτοῖς.[2] Καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.[3]
14 Καὶ ὁ Θάνατος καὶ ὁ ῞Αιδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην
τοῦ πυρός. Οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν,[4] ἡ λίμνη τοῦ
πυρός.[5] 15 Καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῷ Βιβλίῳ τῆς Ζωῆς
γεγραμμένος,[6] ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

All Things Are Made New

21 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν, ὁ γὰρ
πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθον.[7] Καὶ ἡ
θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. 2 Καὶ[8] τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν,
᾽Ιερουσαλὴμ Καινήν, εἶδον[9] καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἀπὸ τοῦ Θεοῦ,[10] ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ
ἀνδρὶ αὐτῆς.

3 Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ[11] λεγούσης,
"᾽Ιδού, ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ
σκηνώσει μετ᾽ αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαὸς[12] αὐτοῦ ἔσονται, καὶ

[1]13 τους νεκρους τους εν αυτη M$^{a\ b\ d}$ ℵA, Cr vs τους εν αυτη νεκρους M$^{c\ ept}$, TR vs τους εαυτης νεκρους M^{ept}
[2]13 τους νεκρους τους εν αυτοις M$^{a\ b\ d}$ ℵA, Cr vs τους εν αυτοις νεκρους M$^{c\ e}$, TR
[3]13 αυτου M$^{apt\ b}$ vs αυτων M$^{apt\ c\ d\ e}$ ℵA, TR Cr
[4]14 ουτος ο θανατος ο δευτερος εστιν M$^{a\ b\ ept}$ A, Cr vs ουτος εστιν ο θανατος ο δευτερος M^{c} vs ουτος ο θανατος δευτερος εστιν M^{d} vs και ουτος ο δευτερος θανατος εστιν ℵ vs ουτος εστιν ο δευτερος θανατος TR vs − M^{ept}
[5]14 η λιμνη του πυρος 𝔐 ℵA, Cr vs −M^{ept}, TR
[6]15 εν τω βιβλιω της ζωης γεγραμμενος M$^{a\ b}$ vs εν τη βιβλω της ζωης γεγραμμενος M$^{c\ ept}$ ℵA, TR Cr vs εις την βιβλον της ζωης εγγεγραμμενος M^{ept} vs γεγραμμενος εν τη βιβλω της ζωης M^{d}
[7]1 απηλθον M$^{a\ bpt}$ vs απηλθε(ν) M^{bpt} vs απηλθαν ℵA, Cr vs παρηλθε(ν) M$^{c\ d\ e}$, TR
[8]2 και 𝔐 ℵA, Cr vs +εγω Ιωαννης ειδον TR
[9]2 ειδον 𝔐 ℵA, Cr vs −TR
[10]2 εκ του ουρανου απο του Θεου M$^{a\ b}$ ℵA, Cr vs απο του Θεου εκ του ουρανου M$^{c\ d\ e}$, TR
[11]3 ουρανου 𝔐, TR vs θρονου ℵA, Cr
[12]3 λαος **M** vs λαοι M$^{d\ e}$ ℵA, TR Cr

αὐτὸς ὁ Θεὸς μετ᾽ αὐτῶν ἔσται.[1] 4 Καὶ ἐξαλείψει ἀπ᾽
αὐτῶν[2] πᾶν δάκρυον ἀπὸ[3] τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ
θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε
πόνος οὐκ ἔσται ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα[4] ἀπῆλθεν."[5]
5 Καὶ[6] εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ,[7] "᾿Ιδού, πάντα
καινὰ ποιῶ."[8] Καὶ λέγει,[9] "Γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ
καὶ ἀληθινοὶ τοῦ Θεοῦ εἰσι."[10] 6 Καὶ εἶπέ μοι, "Γέγονα[11] τὸ
῎Αλφα[12] καὶ τὸ Ὦ καὶ ἡ ᾿Αρχὴ καὶ τὸ Τέλος.[13] ᾿Εγὼ τῷ
διψῶντι δώσω αὐτῷ[14] ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς
δωρεάν. 7 ῾Ο νικῶν δώσω αὐτῷ ταῦτα,[15] καὶ ἔσομαι αὐτῷ

---

[1]3 μετ αυτων εσται $M^{a\ bpt}$ vs εσται μετ αυτων $M^{bpt\ c\ ept}$ א vs εσται μετ αυτων Θεος αυτων $M^{d\ ept}$, TR vs μετ αυτων εσται αυτων Θεος A, [Cr]
[2]4 απ αυτων $M^{a\ bpt}$ vs ο Θεος M^{ept} A, TR vs $-M^{bpt\ c\ d\ ept}$ א, Cr
[3]4 απο 𝔐, TR vs εκ אA, Cr
[4]4 ετι οτι τα πρωτα M,TR [Cr] vs ετι τα γαρ πρωτα M^{d} vs ετι τα πρωτα M^{ept} A vs ετι τα προβατα א*
[5]4 απηλθεν $M^{a\ bpt}$ א vs απηλθον $M^{bpt\ c\ d\ e}$, TR vs απηλθαν A, Cr
[6]5 και $M^{apt\ b\ c\ d\ e}$ אA, TR Cr vs $-M^{apt}$
[7]5 ο καθημενος επι τω θρονω $M^{a\ bpt\ ept}$ אA, Cr vs ο καθημενος επι του θρονου $M^{c\ ept}$, TR vs ο καθημενος εν τω θρονω M^{bpt} vs ο εν τω θρονω καθημενος M^{d}
[8]5 παντα καινα ποιω $M^{a\ bpt}$ vs καινα ποιω παντα $M^{bpt\ c}$ A, Cr vs καινοποιω παντα $M^{d\ ept}$ vs καινα παντα ποιω M^{ept}, TR vs κενα ποιω παντα א
[9]5 λεγει $M^{apt\ bpt}$ A, Cr vs +μοι $M^{apt\ bpt\ c\ d\ e}$ א, TR
[10]5 ουτοι οι λογοι πιστοι και αληθινοι του Θεου εισι(ν) $M^{a\ bpt}$ vs ουτοι οι λογοι αληθινοι και πιστοι εισι του Θεου M^{bpt} vs ουτοι οι λογοι αληθινοι και πιστοι εισι(ν) $M^{c\ d\ ept}$, TR vs οι λογοι ουτοι αληθινοι και πιστοι εισι M^{ept} vs ουτοι οι λογοι πιστοι και αληθινοι εισιν Aא, Cr
[11]6 γεγονα $M^{a\ c}$ vs γεγονε M^{ept} vs γεγονα εγω $M^{b\ d\ ept}$ א vs γεγοναν εγω ειμι A, [Cr] vs γεγονε εγω ειμι TR
[12]6 Αλφα 𝔐אA, Cr vs A TR
[13]6 και η αρχη και το τελος $M^{a\ ept}$ vs η αρχη και το τελος $M^{b\ d}$ אA, TR Cr vs αρχη και τελος $M^{c\ ept}$
[14]6 αυτω $M^{a\ b}$ vs $-M^{c\ d\ e}$ אA, TR Cr
[15]7 δωσω αυτω ταυτα $M^{a\ b}$ vs κληρονομησει ταυτα $M^{c\ d\ ept}$ אA, Cr vs κληρονομησει παντα M^{ept}, TR

Θεός, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός.[1] 8 Τοῖς δὲ δειλοῖς[2] καὶ
ἀπίστοις καὶ ἁμαρτωλοῖς καὶ[3] ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι
καὶ πόρνοις καὶ φαρμάκοις[4] καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσι τοῖς
ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ
θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος."[5]

John Describes the New Jerusalem

9 Καὶ ἦλθεν[6] εἷς ἐκ[7] τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων
τὰς ἑπτὰ φιάλας γεμούσας τῶν[8] ἑπτὰ πληγῶν τῶν
ἐσχάτων καὶ ἐλάλησε μετ᾽ ἐμοῦ, λέγων, "Δεῦρο, δείξω σοι
τὴν γυναῖκα τὴν νύμφην τοῦ ᾿Αρνίου.[9] 10 Καὶ ἀπήνεγκέ με
ἐν Πνεύματι ἐπ᾽[10] ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν
πόλιν τὴν ἁγίαν[11] ᾿Ιερουσαλήμ, καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἐκ[12] τοῦ Θεοῦ, 11 ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.
῾Ο[13] φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ

---

[1]7 αυτος εσται μοι υιος Mא, Cr vs αυτοι εσονται μοι υιοι $M^{d\ e}$ vs εσται μοι υιος A vs αυτος εσται μοι ο υιος TR
[2]8 τοις δε δειλοις 𝔐A, Cr vs δειλοις δε M^{ept}, TR vs τοις δε ως διλοις $א^{*vid}$
[3]8 και αμαρτωλοις και M vs και אA, TR Cr vs $-M^{d\ ept}$
[4]8 φαρμακοις 𝔐אA, Cr vs φαρμακευσι TR
[5]8 ο εστιν ο θανατος ο δευτερος MאA, Cr vs ο εστι θανατος δευτερος M^{d} vs ο εστιν ο δευτερος θανατος M^{ept} vs ο εστι δευτερος θανατος TR vs $-M^{ept}$
[6]9 ηλθεν 𝔐אA, Cr vs +προς με TR
[7]9 εκ $M^{a\ bpt\ c}$ אA, Cr vs $-M^{bpt\ d\ e}$, TR
[8]9 γεμουσας των $M^{a\ bpt\ c}$ vs τας γεμουσας των M^{ept}, TR vs των γεμοντων των M^{ept} א*A, Cr vs των γεμοντων M^{d} vs τας εχουσας των M^{bpt}
[9]9 την γυναικα την νυμφην του αρνιου $M^{a\ c}$ vs την νυμφην την γυναικα του αρνιου M^{b} אA, Cr vs την νυμφην του αρνιου την γυναικα $M^{d\ e}$, TR
[10]10 επ 𝔐, TR vs επι M^{bpt} אA, Cr
[11]10 την αγιαν $M^{a\ bpt}$ אA, Cr vs την μεγαλην την αγιαν M^{c}, TR vs την μεγαλην και αγιαν $M^{bpt\ d\ e}$
[12]10 εκ του ουρανου εκ $M^{a\ bpt}$ vs απο του ουρανου εκ M^{bpt} vs εκ του ουρανου απο $M^{c\ d\ ept}$ אA, TR Cr vs εκ του ουρανου και απο M^{ept}
[13]11 ο $M^{a\ bpt\ c\ d\ ept}$ א (but −εχουσαν την δοξαν του Θεου A), Cr vs και ο $M^{bpt\ ept}$, TR

ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι,[1] 12 ἔχουσα[2] τεῖχος μέγα καὶ
ὑψηλόν, ἔχουσα[3] πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν
ἀγγέλους δεκαδύο,[4] καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἅ ἐστι
ὀνόματα[5] τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν[6] Ἰσραήλ· 13 ἀπὸ
ἀνατολῶν[7] πυλῶνες τρεῖς καὶ ἀπὸ βορρᾶ[8] πυλῶνες τρεῖς,
καὶ ἀπὸ νότου[9] πυλῶνες τρεῖς καὶ ἀπὸ δυσμῶν[10] πυλῶνες
τρεῖς. 14 Καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον[11] θεμελίους
δώδεκα, καὶ ἐπ᾽ αὐτῶν[12] δώδεκα[13] ὀνόματα τῶν δώδεκα
ἀποστόλων τοῦ Ἀρνίου. 15 Καὶ ὁ λαλῶν μετ᾽ ἐμοῦ εἶχε
μέτρον,[14] κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς
πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς.[15] 16 Καὶ ἡ πόλις
τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον[16] τὸ πλάτος.
Καὶ ἐμέτρησε τὴν πόλιν[17] τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίους[18]

---

[1]11 κρυσταλλιζοντι $M^{apt\ bpt\ ept}$ ℵA, TR Cr vs κρυσταλιζοντι $M^{apt\ bpt\ c\ d\ ept}$
[2]12 εχουσα $M^{a\ bpt\ c\ d\ ept}$ A, Cr vs εχουσαν M^{bpt} vs εχουσα τε M^{ept} vs εχοντι ℵ vs εχουσαν τε TR
[3]12 εχουσα 𝔐A, Cr vs εχουσαν M^{bpt}, TR vs εχοντας ℵ*
[4]12 δεκαδυο $M^{apt\ bpt}$ vs δωδεκα $M^{apt\ bpt\ c\ d\ e}$, TR Cr vs ιβ ℵ vs −και επι τοις πυλωσιν αγγελους δεκαδυο M^{ept}A
[5]12 ονοματα $M^{a\ bpt}$ vs τα ονοματα M^{bpt} A, [Cr] vs −$M^{c\ d\ e}$ ℵ, TR
[6]12 υιων $M^{a\ b}$ ℵA, Cr vs των υιων $M^{c\ e}$, TR vs του M^{d}
[7]13 απο ανατολων M vs απο ανατολης M^{d} ℵA, Cr vs απ ανατολης M^{ept}, TR
[8]13 και απο βορρα $M^{apt\ bpt\ c}$ ℵA, Cr vs απο βορρα $M^{d\ ept}$, TR vs απο βορα M^{ept}
[9]13 και απο νοτου $M^{apt\ b\ c\ d}$, Cr vs απο νοτου M^{ept}, TR vs απο δυσμων M^{ept} vs και απο δυσμων A vs και απο βορρα ℵ*
[10]13 και απο δυσμων $M^{apt\ b\ c\ d}$, Cr vs απο δυσμων M^{ept}, TR vs απο μεσημβριας M^{ept} vs και απο νοτου A vs και απο νοτου ℵ*
[11]14 εχον 𝔐, TR vs εχων M^{ept} A, Cr vs −ℵ*
[12]14 επ αυτων 𝔐ℵA, Cr vs εν αυτοις TR
[13]14 δωδεκα MA, Cr vs ιβ $M^{dpt\ ept}$ ℵ vs −TR
[14]15 μετρον Mℵ*A, Cr vs −$M^{d\ e}$, TR
[15]15 και το τειχος αυτης $M^{b\ d\ e}$ ℵA, TR Cr vs −$M^{a\ c}$
[16]16 οσον 𝔐ℵ vs και M^{e} vs οσον και A, [Cr] vs τοσουτον εστιν οσον και TR
[17]16 πολιν $M^{a\ bpt\ c}$ ℵA, TR Cr vs +εν $M^{bpt\ d\ e}$
[18]16 σταδιους $M^{a\ bpt\ c}$ A^{vid} vs σταδιων $M^{bpt\ d\ e}$ ℵ*, TR Cr

δεκαδύο χιλιάδων δώδεκα.[1] Τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ
ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστί. 17 Καὶ[2] τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν
τεσσαράκοντα τεσσάρων[3] πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ
ἐστιν ἀγγέλου. 18 Καὶ ἦν[4] ἡ ἐνδόμησις[5] τοῦ τείχους αὐτῆς
ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρόν, ὅμοιον[6] ὑέλῳ[7]
καθαρῷ. 19 Οἱ[8] θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ
λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασπις, ὁ
δεύτερος σάπφειρος,[9] ὁ τρίτος χαλκηδών,[10] ὁ τέταρτος
σμάραγδος, 20 ὁ πέμπτος σαρδόνυξ,[11] ὁ ἕκτος σάρδιον,[12] ὁ
ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἔνατος[13]
τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος,[14] ὁ ἑνδέκατος
ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυσος.[15]

21 Καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρῖται, ἀνὰ εἷς
ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου. Καὶ ἡ
πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρόν, ὡς ὕελος[16]
διαυγής.[17]

---

[1]16 δεκαδυο χιλιαδων δωδεκα $M^{a\ bpt}$ vs δωδεκα χιλιαδων δωδεκα M^{c} vs δωδεκα χιλιαδων $M^{bpt\ e}$ ℵA, TR Cr vs δωδεκα χιλιαδων αυτης M^{d}
[2]17 και $M^{a\ b}$ vs +εμετρησε(ν) $M^{c\ d\ e}$ ℵA, TR Cr
[3]17 εκατον τεσσαρακοντα τεσσαρων $M^{apt\ b\ d\ ept}$, TR vs ρμδ $M^{apt\ c\ ept}$ vs εκατον μδ ℵ vs δ και εκατον τεσσερακοντα A vs εκατον τεσσερακοντα τεσσαρων Cr
[4]18 ην 𝔐ℵ*, TR vs −M^{ept} A, Cr
[5]18 η ενδομησις 𝔐, TR vs η ενδωμησις A, Cr vs εν δωμασι ℵ*
[6]18 ομοιον Mℵ A, Cr vs ομοια $M^{d\ e}$, TR
[7]18 υελω $M^{apt\ bpt\ c\ ept}$ ℵA vs υαλω $M^{apt\ bpt\ d\ ept}$, TR Cr
[8]19 οι $M^{a\ bpt}$ A, Cr vs και οι $M^{bpt\ c\ d\ e}$ ℵ*, TR
[9]19 σαπφειρος 𝔐ℵA, TR vs σαπφιρος Cr
[10]19 χαλκηδων $M^{a\ c\ d}$ ℵA, TR Cr vs καλκιδων M^{ept} vs καρχηδων M^{bpt}
[11]20 σαρδονυξ $M^{a\ bpt\ cpt\ e}$ ℵ, TR Cr vs σαρδωνυξ $M^{bpt\ cpt\ d}$ vs σαρδιωνυξ A
[12]20 σαρδιον $M^{a\ bpt}$ ℵA, Cr vs σαρδιος $M^{bpt\ c\ d\ e}$, TR
[13]20 ενατος MA, Cr vs εννατος $M^{dpt\ e}$, TR vs εθ ℵ*
[14]20 χρυσοπρασος $M^{apt\ b\ c\ d\ e}$ ℵ*, TR Cr vs χρυσοπασος M^{apt} vs χρυσοπρασον A
[15]20 αμεθυσος 𝔐 vs αμεθυστος M^{bpt}A, Cr, TR vs αμεθυστινος ℵ*
[16]21 υελος $M^{a\ bpt\ c\ ept}$ vs υαλος $M^{bpt\ d\ ept}$ ℵA, TR Cr
[17]21 διαυγης 𝔐$ℵ^{vid}$A, Cr vs διαφανης TR

The Glory of the New Jerusalem

22 Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ, ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ
Παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστι, καὶ τὸ ᾿Αρνίον. 23 Καὶ ἡ
πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης ἵνα
φαίνωσιν, αὐτὴ γὰρ ἡ δόξα[1] τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ
ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ᾿Αρνίον. 24 Καὶ περιπατήσουσι τὰ ἔθνη
διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς,[2] καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν
αὐτῷ δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν.[3]
25 Καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νὺξ
γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ. 26 Καὶ οἴσουσι τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν
τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτὴν ἵνα εἰσελθῶσι.[4] 27 Καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ
εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν[5] καὶ ὁ ποιῶν[6] βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ
μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ Βιβλίῳ τῆς Ζωῆς τοῦ ᾿Αρνίου.

John Is Shown the River of Life

22 Καὶ ἔδειξέ μοι ποταμὸν[7] ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς
κρύσταλλον,[8] ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ
καὶ τοῦ ᾿Αρνίου. 2 ᾿Εν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς, καὶ τοῦ
ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς,[9] ποιοῦν

[1]23 αυτη γαρ η δοξα M[a] vs αυτη η γαρ δοξα M[b e] ℵ*A, Cr vs εν αυτη η γαρ δοξα M[c], TR vs αυτην η γαρ δοξα M[d]
[2]24 περιπατησουσι(ν) τα εθνη δια του φωτος αυτης 𝔐 ℵA, Cr vs τα εθνη των σωζομενων τω φωτι αυτης περιπατησουσι τα εθνη δια του φωτος αυτης M[ept] vs τα εθνη των σωζομενων εν τω φωτι αυτης περιπατησουσι TR
[3]24 φερουσιν αυτω δοξαν και τιμην των εθνων εις αυτην M[a] vs φερουσι την δοξαν και την τιμην των εθνων εις αυτην M[b] vs φερουσι την δοξαν και την τιμην αυτων εις αυτην M[c], TR vs φερουσι την δοξαν αυτων εις αυτην M[d ept] ℵA, Cr vs φερουσι την δοξαν αυτων εις αυτην και την τιμην των εθνων M[ept]
[4]26 ινα εισελθωσι(ν) M[a ept] vs − M[b c d ept] ℵA, TR Cr
[5]27 κοινον 𝔐 ℵ, Cr vs κοινουν TR
[6]27 ο ποιων M[a] ℵ*vid, [Cr] vs ποιων M[bpt] A vs ποιουν M[bpt c d e], TR
[7]1 ποταμον M[a bpt] ℵA, Cr vs ποταμον καθαρον M[bpt c d e] vs καθαρον ποταμον TR
[8]1 κρυσταλλον M[a bpt cpt d ept] ℵA, TR Cr vs κρυσταλον M[bpt cpt ept]
[9]2 εντευθεν και εκειθεν ξυλον ζωης M[a bpt] A, Cr vs εντευθεν και εντευθεν ξυλον ζωης M[bpt c d e], TR vs ενθεν και ℵ*

καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἀποδιδοὺς ἕκαστον[1] τὸν
καρπὸν αὐτοῦ. Καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν
ἐθνῶν. 3 Καὶ πᾶν κατάθεμα[2] οὐκ ἔσται ἔτι,[3] καὶ ὁ θρόνος
τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ᾿Αρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι
αὐτοῦ λατρεύουσιν[4] αὐτῷ. 4 Καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 5 Καὶ
νὺξ οὐκ ἔσται,[5] καὶ οὐ χρεία λύχνου καὶ φωτός,[6] ὅτι Κύριος
ὁ Θεὸς φωτιεῖ[7] αὐτούς. Καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων.

The Time Is Near

6 Καὶ λέγει[8] μοι, "Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί. Καὶ[9]
Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν[10] προφητῶν ἀπέστειλε
τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ[11] ἃ δεῖ
γενέσθαι ἐν τάχει."
7 "Καὶ[12] ἰδού, ἔρχομαι ταχύ! Μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς
λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου."

[1]2 αποδιδους εκαστον M[apt bpt] vs αποδιδους εκαστος M[apt] vs εκαστον αποδιδους M[c dpt] ℵ vs εκαστον αποδιδον M[bpt] vs εκαστον αποδιδουν M[dpt] A, Cr vs ενα εκαστον αποδιδουν M[ept], TR
[2]3 καταθεμα 𝔐 A, Cr vs καταγμα ℵ* vs καταναθεμα TR
[3]3 ετι M[a bpt] A, TR Cr vs εκει M[bpt c d e], vs − ℵ*
[4]3 λατρευουσιν M[apt bpt] vs λατρευσουσιν M[apt bpt c d e] ℵA, TR Cr
[5]5 εσται M[a] vs + ετι M[bpt] ℵA, Cr vs + εκει M[bpt c d e], TR
[6]5 ου χρεια λυχνου και φωτος M[a] vs χρειαν ουκ εχουσι λυχνου και φωτος ηλιου M[bpt c ept], TR vs χρειαν ουκ εχουσι λυχνου και φως ηλιου M[ept] vs χρειαν ουκ εχουσι φως λυχνου και φως ηλιου M[dpt] vs ουκ εχουσιν χρειαν φωτος λυχνου και φωτος ηλιου ℵ, Cr vs ουχ εξουσιν χρειαν φωτος λυχνου και φως ηλιου A
[7]5 φωτιει M[a bpt c e] ℵ vs φωτιζει M[bpt d], TR vs φωτισει A, Cr
[8]6 λεγει M[a bpt c] vs ειπε(ν) M[bpt d e] ℵA, TR Cr
[9]6 και 𝔐, TR vs + ο ℵA, Cr
[10]6 πνευματων των M[a c] ℵA, Cr vs πνευματων των αγιων M[b] vs αγιων M[d e], TR
[11]6 δειξαι τοις δουλοις αυτου M[apt b c e] ℵA, TR Cr vs διδαξαι τους δουλους αυτου M[d] vs − M[apt]
[12]7 και M[a bpt d] ℵA, Cr vs − M[bpt c e], TR

8 Κἀγὼ[1] Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα.[2] Καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ὅτε εἶδον,[3] ἔπεσον[4] προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύντος[5] μοι ταῦτα.

9 Καὶ λέγει μοι, "Ὅρα μή. Σύνδουλός σού[6] εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ[7] τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου. Τῷ Θεῷ προσκύνησον."

10 Καὶ λέγει μοι, "Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ὁ καιρὸς γὰρ[8] ἐγγύς ἐστιν. **11** Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι,[9] καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω[10] ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι."

Jesus Testifies to the Churches

12 "Ἰδού,[11] ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἔσται αὐτοῦ.[12] **13** Ἐγὼ[13] τὸ Ἄλφα[14] καὶ τὸ Ὦ, ὁ Πρῶτος καὶ ὁ Ἔσχατος, ἡ Ἀρχὴ καὶ τὸ Τέλος.[15]

---

[1]8 καγω M[a bpt c] ℵA, Cr vs και εγω M[bpt d e], TR
[2]8 ακουων και βλεπων ταυτα M[a bpt c] A, Cr vs βλεπων και ακουων ταυτα M[bpt d e] ℵ vs βλεπων ταυτα και ακουων TR
[3]8 οτε ειδον M[apt] vs ειδον M[bpt] vs εβλεψα M[bpt c d e] ℵ, TR Cr vs εβλεπον A
[4]8 επεσον M[a bpt c d ept] vs επεσα M[bpt ept] ℵA, TR Cr
[5]8 δεικνυντος M[apt c] vs δεικνυοντος M[apt b d e], TR Cr vs δικνυντος ℵ vs διγνυοντος A
[6]9 σου 𝔐ℵA, Cr vs +γαρ TR
[7]9 και M[a b d ept] ℵA, TR Cr vs −M[c ept]
[8]10 ο καιρος γαρ M[a b] ℵA, Cr vs ο γαρ καιρος M[d] vs οτι ο καιρος M[c e], TR
[9]11 και ο ρυπαρος ρυπαρευθητω ετι M[a c d e] vs και ο ρυπαρος ρυπανθητω ετι ℵ, Cr vs ο ρυπων ρυπωσατω ετι TR vs −M[b] A
[10]11 δικαιοσυνην ποιησατω 𝔐ℵA, Cr vs δικαιωθητω M[d], TR
[11]12 ιδου 𝔐ℵA, Cr vs και ιδου M[ept], TR
[12]12 ως το εργον εσται αυτου M[a bpt c] vs ως το εργον εστιν αυτου ℵA, Cr vs ως το εργον αυτου εσται M[bpt e], TR vs κατα τα εργα αυτου M[d]
[13]13 εγω 𝔐ℵA, Cr vs +ειμι TR
[14]13 Αλφα MℵA, Cr vs Α M[d e], TR
[15]13 ο Πρωτος και ο Εσχατος η Αρχη και το Τελος M[a b] ℵ, Cr vs Πρωτος και Εσχατος η Αρχη και το Τελος A vs Αρχη και Τελος ο Πρωτος και ο Εσχατος M[c d ept], TR vs ο Πρωτος και ο Εσχατος M[ept]

14 "Μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ,[1] ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. **15** Ἔξω[2] οἱ κύνες καὶ οἱ φάρμακοι καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν[3] ψεῦδος.

16 "Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. Ἐγώ εἰμι ἡ Ῥίζα καὶ τὸ Γένος[4] Δαβίδ, ὁ[5] Ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός."[6]

17 Καὶ τὸ Πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, "Ἔρχου!"[7] Καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, "Ἔρχου!"[7] Καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω.[8] Ὁ θέλων, λαβέτω[9] ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

A Warning

18 Μαρτυρῶ ἐγὼ[10] παντὶ τῷ[11] ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά,[12] ἐπιθήσαι[13] ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν[14] τὰς[15] πληγὰς τὰς

---

[1]14 ποιουντες τας εντολας αυτου 𝔐, TR vs πλυνοντες τας στολας αυτων ℵA, Cr
[2]15 εξω 𝔐ℵA, Cr vs +δε TR
[3]15 ο φιλων και ποιων M[d e], TR vs φιλων και ποιων M[a c] A, Cr vs ο ποιων και φιλων M[bpt] vs ο ποιων και ο φιλων M[bpt] vs ποιων και φιλων ℵ
[4]16 γενος 𝔐ℵA, Cr vs +του TR
[5]16 ο M[a c] ℵA, TR Cr vs και ο M[b d e]
[6]16 ο λαμπρος ο πρωινος M[a bpt c d ept] ℵ, Cr vs ο λαμπρος και ο προινος A vs ο λαμπρος ο πρωινος ο αυτος M[ept] vs ο λαμπρος και ορθρινος TR
[7]17 ερχου . . . ερχου 𝔐ℵA, Cr vs ελθε . . . ελθε TR
[8]17 ερχεσθω 𝔐ℵA, Cr vs ελθετω και TR
[9]17 λαβετω 𝔐ℵA, Cr vs λαβειν M[ept] vs λαμβανετω το TR
[10]18 μαρτυρω εγω 𝔐A, Cr vs μαρτυρομαι εγω M[bpt] vs η μαρτυρω εγω ℵ vs συμμαρτυρομαι γαρ TR
[11]18 τω M[a b ept] ℵA, Cr vs −M[c d ept], TR
[12]18 επιθη επ αυτα MA, Cr vs επιθηση επ αυτα M[d] vs επιτιθη προς ταυτα TR vs −ℵ*
[13]18 επιθησαι M[a c] vs επιθησει M[bpt dpt e] ℵ*A, TR Cr vs επιθησεται M[bpt] vs επιθηση M[dpt]
[14]18 ο Θεος επ αυτον M[a bpt], TR Cr vs επ αυτον ο Θεος M[bpt c ept] ℵ* vs επ αυτω ο Θεος M[d] vs ο Θεος αυτω M[ept] vs ο Θεος A
[15]18 τας M[a bpt d] ℵA, TR Cr vs +επτα M[bpt c ept] vs +ζ M[ept]

γεγραμμένας ἐν τῷ[1] βιβλίῳ τούτῳ. 19 Καὶ ἐάν τις ἀφέλη[2]
ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης,[3]
ἀφέλοι[4] ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου[5] τῆς ζωῆς
καὶ ἐκ τῆς Πόλεως τῆς Ἁγίας,[6] τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ[7]
βιβλίῳ τούτῳ.

I Am Coming Quickly

20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, "Ναί, ἔρχομαι ταχύ." Ἀμήν.
Ναί,[8] ἔρχου, Κύριε Ἰησοῦ.[9]
21 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ[10] μετὰ πάντων
τῶν ἁγίων.[11] Ἀμήν.[12]

---

[1]18 τω 𝔐ℵA, Cr vs −TR
[2]19 αφελη 𝔐ℵA, Cr vs αφεληται M^ept vs αφαιρη TR
[3]19 του βιβλιου της προφητειας ταυτης MA, Cr vs τουτων του βιβλιου της προφητιας ταυτης ℵ vs της προφητειας του βιβλιου τουτου M^d ept vs βιβλου της προφητειας ταυτης TR
[4]19 αφελοι M^apt bpt c vs αφελει M^bpt d e A, Cr vs αφελι ℵ vs αφαιρησει TR
[5]19 του ξυλου 𝔐ℵA, Cr vs βιβλου TR
[6]19 αγιας 𝔐ℵA, Cr vs +και TR
[7]19 τω 𝔐ℵA, Cr vs −TR
[8]20 ναι M^a bpt c d, TR vs −M^bpt e ℵA, Cr
[9]20 Ιησου MℵA, TR Cr vs +Χριστε M^d e
[10]21 Κυριου Ιησου Χριστου 𝔐 vs Κυριου Ιησου ℵA, Cr vs Κυριου ημων Ιησου Χριστου TR
[11]21 παντων των αγιων 𝔐 vs των αγιων ℵ vs παντων A, Cr vs παντων υμων TR
[12]21 αμην Mℵ, TR vs −M^d ept A, Cr

SELECT BIBLIOGRAPHY

Aland, Kurt; Black, Matthew; Martini, Carlo M.; Metzger, Bruce M.; Wikgren, Allen, eds. *The Greek New Testament,* 3rd ed. New York: United Bible Societies, 1975.

Aland, Kurt. *Die griechischen Handschriften des Neuen Testaments in Materialen zur neutestamentlichen Handschriftenkunde.* Berlin: Walter de Gruyter und Co., 1969.

———. *Kurzgefasste Liste der griechischen Handschriften des Neuen Testaments.* Berlin: Walter de Gruyter und Co., 1963.

———. "Neue Neutestamentliche Papyri." *New Testament Studies* 3 (Nov. 1956–July 1957): 261ff.

———. "Neue Neutestamentliche Papyri III." *New Testament Studies* 22 (Oct. 1975–July 1976): 375–396.

———. "The Present Position of New Testament Textual Criticism." *Studia Evangelica.* Edited by F. L. Cross and others. Berlin: Akademie—Verlag, 1959, pp. 717–31.

———. *Repertorium der griechischen christlichen Papyri.* Vol. 1. *Biblische Papyri.* Berlin: Walter de Gruyter, 1976.

———. "The Significance of the Papyri for Progress in New Testament Research," *The Bible in Modern Scholarship.* Edited by J. P. Hyatt. New York: Abingdon Press, 1965, pp. 325–46.

Amundsen, Leiv, ed. "Christian Papyri from the Oslo Collection." In *Symbolae Osloenses,* pp. 121–147. Edited by S. Eitrem and E. Skard. Fasc. 24, Osloae: A. W. Brøgger, 1945.

Arndt, William F. and Gingrich, F. Wilbur, eds. *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature.* Chicago: University of Chicago Press, 1957.

Barnabitae, Caroli Vercellone Sodales and Basiliani, Iosephi Cozza Monachi. *Bibliorum Sacrorum Graecus Codex Vaticanus.* Rome: Congregationis de Propaganda Fide, 1868.

Barns, John W. B. "Papyrus Bodmer II, Some Corrections and Remarks." *Revue d'Études Orientales* 75, 1962.

Bibelen, eller den Hellige Skrift. Revidert oversettelse av 1930. Oslo: Det Norske Bibelselskaps Forlag, 1958.

Bilabel, Friedrich, ed. *Veröffentlichungen aus den badischen Papyrus-Sammlungen.* Heft 4 *Griechische Papyri.* Heidelberg: Im Selbstverlag des Verfassers, 1924.

Birdsall, J. N. *The Bodmer Papyrus of the Gospel of John.* London, 1960.

———. "The Text of the Gospels in Photius," in *Journal of Theological Studies* n.s. 7 (Ap&Oct, 1956): 42-55, 190-198; "The Text of the Acts and Epistles in Photius," *JTS* n.s. 9 (October, 1958): 278-291.

Blass, F. and DeBrunner, A. *A Greek Grammar of the New Testament and Other Early Christian Literature.* Translated and Revised by Robert W. Funk. Chicago: University of Chicago Press, 1961.

Burgon, John William. *The Causes of Corruption of the Traditional Text of the Holy Gospels.* London: George Bell and Sons, 1896.

———. *The Last Twelve Verses of the Gospel According to S. Mark.* Oxford: J. Parker and Co., 1871.

———. *The Revision Revised.* London: J. Murray, 1883.

———. *The Traditional Text of the Holy Gospels.* London: George Bell and Sons, 1896.

Carder, Muriel M. "A Caesarean Text in the Catholic Epistles?" *New Testament Studies* 16 (Oct. 1969–July 1970).

Carson, D. A. *The King James Version Debate.* Grand Rapids: Baker Book House, 1979.

Champlin, Russell. *Family E and Its Allies in Matthew. Studies and Documents* 28. Salt Lake City: University of Utah Press, 1966.

———. *Family Π in Matthew. Studies and Documents* 24. Salt Lake City: University of Utah Press, 1964.

Clark, K. W. "The Effect of Recent Textual Criticism upon New Testament Studies." *The Background of the New Testament and Its Eschatology.* Edited by W. D. Davies and D. Daube. Cambridge: The Cambridge University Press, 1956, pp. 27–51.

———. "The Manuscripts of the Greek New Testament." *New Testament Manuscript Studies.* Edited by M. M. Parvis and A. P. Wikgren. Chicago: The University of Chicago Press, 1950, pp. 1–24.

———. "The Theological Relevance of Textual Variation in Current Criticism of the Greek New Testament." *Journal of Biblical Literature* (1966).

———. "Today's Problems with the Critical Text of the New Testament." *Transitions in Biblical Scholarship.* Edited by J. C. R. Rylaarsdam. Chicago: The University of Chicago Press, 1968.

The Codex Alexandrinus in Reduced Photographic Facsimile. Oxford: Oxford University Press, 1909.

Codex Sinaiticus Petropolitanus. Edited by Helen and Kirsopp Lake. Oxford: Clarendon Press, 1922.

Colwell, Ernest Cadman. "The Complex Character of the Late Byzantine Text of the Gospels." *Journal of Biblical Literature* 54 (1935): 211–21.

———. "External Evidence and New Testament Criticism." *Studies in the History and Text of the New Testament.* Edited by B. L. Daniels and M. J. Suggs. Salt Lake City: University of Utah Press, 1967.

———. "Genealogical Method: Its Achievements and Its Limitations," *Journal of Biblical Literature* 66 (1947): 109–33.

———. "The Origin of Texttypes of New Testament Manuscripts." *Early Christian Origins.* Edited by Allen Wikgren. Chicago: Quadrangle Books, 1961, pp. 128–38.

———. "Scribal Habits in Early Papyri: A Study in the Corruption of the Text." *The Bible in Modern Scholarship.* Edited by J. P. Hyatt. New York: Abingdon Press, 1965, pp. 370–89.

———. "The Significance of Grouping of New Testament Manuscripts." *New Testament Studies* 4 (1957–1958): 73–92.

———. *Studies in Methodology in Textual Criticism of the New Testament.* Leiden: E. J. Brill, 1969.

Colwell, Ernest Cadman and Riddle, Donald W., eds. *Studies in the Lectionary Text of the Greek New Testament: Volume I, Prolegomena to the Study of the Lectionary Text of the Gospels.* Chicago: The University of Chicago Press, 1933.

Colwell, E. C. and Tune, E. W. "The Quantitative Relationships between MS Text-Types." *Biblical and Patristic Studies in Memory of Robert Pierce Casey.* Edited by J. N. Birdsall and R. W. Thomson. Freiberg: Herder, 1963.

Daniels, B. L. and Suggs, M. J., eds. *Studies in the History and Text of the New Testament in Honor of Kenneth Willis Clark, Ph.D. Studies and Documents,* 29. Salt Lake City: University of Utah Press, 1967.

Daris, Sergio. "Papiri Letterare dell' Università Cattolica di Milano." *Aegyptus* 52 (1972): 67–118.

Edwards, Sarah Alexander. "P^{75} Under the Magnifying Glass." *Novum Testamentum* 18 (1976): 190–212.

Elliott, J. K. *The Greek Text of the Epistles to Timothy and Titus. Studies and Documents* 36. Salt Lake City, Utah: University of Utah Press, 1968.

———. "The Third Edition of the United Bible Societies' Greek New Testament." *Novum Testamentum* 20 (1978): 242–77.

———. "The United Bible Societies' Textual Commentary Evaluated." *Novum Testamentum* 17 (1975): 130–50.

Engelmann, Helmut; Hagerdorn, Dieter; Koenen, Ludwig; Merkelbach, Reinhold, eds. *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 14 (1974): 37–40.

Epp, E. J. "The Claremont Profile Method for Grouping New Testament Minuscule Manuscripts." *Studies in the History and Text of the New Testament in Honor of Kenneth Willis Clark, Ph.D. Studies and Documents* 29. Edited by B. L. Daniels and M. J. Suggs. Salt Lake City: University of Utah Press, 1967.

Farmer, W. R. *The Last Twelve Verses of Mark.* Cambridge: Cambridge University Press, 1974.

Fee, Gordon. "Corrections of Papyrus Bodmer II and the Nestle Greek Testament." *Journal of Biblical Literature* 84 (1965): 66–72.

———. "A Critique of W. N. Pickering's *The Identity of the New Testament Text:* A Review Article." *The Westminster Theological Journal* 41 (Spring 1979).

———. "Modern Text Criticism and the Synoptic Problem." *J. J. Griesbach: Synoptic and Text-Critical Studies 1776–1976.* Edited by B. Orchard and T. R. W. Longstaff. Cambridge: Cambridge University Press, 1978.

———. *Papyrus Bodmer II (P^{66}): Its Textual Relationships and Scribal Characteristics.* Salt Lake City: University of Utah Press, 1968.

Gabalda, J. et al., ed. "Nouveaux Fragments du Papyrus 4." *Revue Biblique* 47 (1938): 1–22.

Gamble, Harry. *The Textual History of the Letter to the Romans. Studies and Documents* 42. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans, 1977.

Geerlings, Jacob. *Family E and Its Allies in Luke. Studies and Documents* 35. Salt Lake City, Utah: University of Utah Press, 1968.

———. *Family E and Its Allies in Mark. Studies and Documents* 31. Salt Lake City, Utah: University of Utah Press, 1968.

———. *Family Π in John. Studies and Documents* 23. Salt Lake City, Utah: University of Utah Press, 1963.

———. *Family 13 (The Ferrar Group), The Text According to John. Studies and Documents* 21. Salt Lake City, Utah: University of Utah Press, 1962.

———. *The Lectionary Text of Family 13 According to Cod. Vat. Gr. 1217. Studies and Documents* 18. Salt Lake City, Utah: University of Utah Press, 1959.

———. *Family Π in Luke. Studies and Documents* 22. Salt Lake City, Utah: University of Utah Press, 1962.

———. *Family 13 (The Ferrar Group), The Text According to Luke. Studies and Documents* 20. Salt Lake City, Utah: University of Utah Press, 1961.

———. *Family 13—The Ferrar Group, The Text According to Matthew. Studies and Documents* 19. Salt Lake City, Utah: University of Utah Press, 1961.

Geerlings, Jacob and New, Silva. "Chrysostom's Text of the Gospel of Mark." *Harvard Theological Review* 24 (1931): 122–42.

Gerstinger, Hans. "Ein Fragment des Chester Beatty Evangelienskodex in der Papyrussammlung der Nationalbibliothek in Wien." *Aegyptus* 13 (1933): 66–72.

Gesenius' Hebrew Grammar as Edited and Enlarged by E. Kautzsch. Revised by A. E. Cowley. Oxford: Clarendon Press, 1910.

Gregory, Caspar René. *Textkritik des Neuen Testamentes.* Leipzig: J. C. Henricks sehe Brechhandlung, 1907.

Grenfell, Bernard P. and Hunt, Arthur S. *The Oxyrhynchus Papyri.* Vol. 1. London: Egypt Exploration Fund, Graeco-Roman Branch, 1898.

———. Vol. 2, 1899.

———. Vol. 3, 1903.

———. Vol. 4, 1904.

———. Vol. 10, 1914.

———. Vol. 11, 1915.

———. Vol. 13, 1919.

———. Vol. 15, 1922.

Hatch, William H. P. and Welles, C. Bradford. "A Hitherto Unpublished Fragment of the Epistle to the Ephesians." *Harvard Theological Review* 51 (1958): 33–37.

Hills, E. F. "Harmonizations in the Caesarean Text of Mark." *Journal of Biblical Literature* 46 (1947): 135–52.

Hodges, Zane Clark. "The Ecclesiastical Text of Revelation—Does It Exist?" *Bibliotheca Sacra* 118 (1961): 113–22.

———. "The Greek Text of the King James Version." *Bibliotheca Sacra* 125 (October–December 1968).

Hoskier, Herman Charles. *Codex B and Its Allies.* London: B. Quaritch, 1914.

———. *Concerning the Genesis of Versions of the New Testament.* London: B. Quaritch, 1910–11.

———. *Concerning the Text of the Apocalypse.* London: Bernard Quaritch, 1929.

Hunt, Arthur S., ed. *Catalogue of the Greek Papyri in the John Rylands Library, Manchester.* Vol. 1. Manchester: Manchester University Press, 1911.

———. *The Oxyrhynchus Papyri.* Vol. 7. London: Egypt Exploration Fund, Graeco-Roman Branch, 1910.

———. Vol. 8, 1911.

———. Vol. 9, 1912.

Hutton, Edward Ardson. *An Atlas of Textual Criticism.* London: The Cambridge University Press, 1911.

Ingrams, L.; Kingston, P.; Parsons, P.; Rea, J., eds. *The Oxyrhynchus Papyri.* Vol. 34. London: Egypt Exploration Society, 1968.

Kenyon, Sir Frederick George. *The Chester Beatty Biblical Papyri.* London: E. Walker, Ltd. Fasc. 2, 1934. Fasc. 3, 1937.

———. *Recent Developments in the Textual Criticism of the Greek Bible.* London: Oxford University Press, 1933.

Kilpatrick, G. D. "Atticism and the Text of the Greek New Testament." *Neutestamentliche Aufsatze.* Regensburg: Verlag Friedrich Pustet, 1963.

———. "The Greek New Testament Text of Today and the *Textus Receptus.*" *The New Testament in Historical and Contemporary Perspective.* Edited by H. Anderson and W. Barclay. Oxford: Basil Blackwell, 1965.

———. "Some Thoughts on Modern Textual Criticism and the Synoptic Gospels." *Novum Testamentum* 19 (1977): 275–92.

———. "The Transmission of the New Testament and Its Reliability." *The Bible Translator* 9 (1958): 127–36.

Klijn, A. F. J. *A Survey of the Researches into the Western Text of the Gospels and Acts, part two 1949–1969.* Leiden: E. J. Brill, 1969.

Kubo, Sakae. *P^{72} and the Codex Vaticanus. Studies and Documents* 27. Salt Lake City, Utah: University of Utah Press, 1965.

Lake, Kirsopp; Blake, R. P.; and New, Silva. "The Caesarean Text of the Gospel of Mark." *Harvard Theological Review* 21 (1928): 207–404.

Lake, Kirsopp and Silva. *Family 13 (The Ferrar Group), The Text According to Mark. Studies and Documents* 11. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1941.

Lake, Kirsopp and New, Silva. *Six Collations of New Testament Manuscripts.* Cambridge: Harvard University Press, 1932.

Lake, Silva. *Family II and the Codex Alexandrinus. Studies and Documents* 5. London: Christophers, 1936.

Legg, S. C. E. *Novum Testamentum Graece secundum Textum Westcotto-Hortianum. Evangelium secundum Marcum.* Oxford: The Clarendon Press, 1935.

———. *Novum Testamentum Graece secundum Textum Westcotto-Hortianum. Evangelium secundum Matthaeum.* Oxford: The Clarendon Press, 1940.

Liddell, Henry George and Scott, Robert. *A Greek-English Lexicon.* New York: Harper and Brothers, 1946.

Lobel, E.; Roberts, C. H.; Wegner, E. P., eds. *The Oxyrhynchus Papyri,* Vol. 18. London: Egypt Exploration Society, 1941.

———; Roberts, C. H.; Turner, E. G.; Barns, J. W. B., eds. *The Oxyrhynchus Papyri.* Vol. 24. London: Egypt Exploration Society, 1957.

Lyon, R. W. "A Re-Examination of Codex Ephraemi Rescriptus." *New Testament Studies* 5 (Oct. 1958–July 1959): 266–72.

Martin, Victor, ed. *Papyrus Bodmer II.* Cologny-Genève, Switzerland: Bibliotheca Bodmeriana, 1956.

Martin, Victor and Barns, J. W. B., eds. *Papyrus Bodmer II Supplement. Évangile de Jean 14–21. Nouvelle édition augmentée et corrigée avec reproduction photographique.* Cologny-Genève, Switzerland: Bibliotheca Bodmeriana, 1962.

Martin, Victor and Kasser, Rodolphe, eds. *Papyrus Bodmer XIV.* Cologny-Genève, Switzerland: Bibliotheca Bodmeriana, 1961.

Martini, Carlo M. "Is There a Late Alexandrian Text of the Gospels?" *New Testament Studies* 24 (Oct. 1977–July 1978): 285–96.

Merk, A. "Zum Textband Hermanns von Soden." *Biblica* 4 (1923): 180–89.

Metzger, Bruce M. "Patristic Evidence and the Textual Criticism of the New Testament." *New Testament Studies* 18 (Oct. 1971–July 1972): 379–400.

———. *The Early Versions of the New Testament.* Oxford: Clarendon Press, 1977.

———. "The Evidence of the Versions for the Text of the N.T." *New Testament Manuscript Studies.* Edited by M. M. Parvis and A. P. Wikgren. Chicago: The University of Chicago Press, 1950, pp. 25–68.

———. "Explicit References in the Works of Origen to Variant Readings in N.T. MSS." *Biblical and Patristic Studies in Memory of Robert Pierce Casey.* Edited by J. N. Birdsall and R. W. Thomson. New York: Herder, 1963, pp. 78–95.

———. *Manuscripts of the Greek Bible. An Introduction to Greek Palaeography.* New York: Oxford University Press, 1981.

———. "St. Jerome's Explicit References to Variant Readings in Manuscripts of the New Testament." *Text and Interpretation: Studies in the New Testament Presented to Matthew Black.* Edited by Best and McL. Wilson. Cambridge: University Press, 1979.

———. *A Textual Commentary on the Greek New Testament.* London: United Bible Societies, 1971.

Milne, H. J. M. and Skeat, T. C. *Scribes and Correctors of the Codex Sinaiticus.* Oxford: Oxford University Press, 1938.

Monumenta Palaeographica Vetera. First Series. *Dated Greek Minuscule Manuscripts to the Year 1200.* Boston: American Academy of Arts and Sciences, 1945.

Moulton, James Hope. *Grammar of New Testament Greek.* Edinburgh: T. & T. Clark, 1929.

Nestle, Eberhard; Nestle, Erwin; Aland, Kurt, eds. *Novum Testamentum Graece.* 25th ed. New York: American Bible Society, 1963.

Nestle, Eberhard; Nestle, Erwin; Aland, Kurt; Black, Matthew; Martini, Carlo M.; Metzger, Bruce M.; Wikgren, Allen, eds. *Novum Testamentum Graece.* 26th ed. Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung, 1979.

New King James Bible, New Testament. Nashville: Thomas Nelson, Inc., 1979.

O'Callaghan, J. "Papiros neotestamentarios en la cueva 7 de Qumran?" *Biblica* 53 (1972).

Oliver, H. H. "Present Trends in the Textual Criticism of the New Testament." *The Journal of Bible and Religion* 30 (1962): 308–20.

Papiri Greci e Latini. Vol. 14. Firenze: Della Società Italiana, 1957.

Parvis, Merrill M. and Wikgren, A. P., eds. *New Testament Manuscript Studies.* Chicago: The University of Chicago Press, 1950.

Pickering, Wilbur N. *The Identity of the New Testament Text.* Nashville, Thomas Nelson, Inc., 1980.

Rahlfs, Alfred, ed. *Septuaginta.* Editio Sexta. Stuttgart: Privilegierte Württembergische Bibelanstalt, n.d.

Richards, W. Z. *The Classification of the Greek Manuscripts of the Johannine Epistles.* Society of Biblical Literature Dissertation Series, no. 35. Edited by

Howard C. Kee and Douglas A. Knight. Missoula, Montana: Scholars Press, 1977.

Roberts, C. H., ed. *Catalogue of the Greek and Latin Papyri in the John Rylands Library at Manchester:* Vol. 3. *Theological and Literary Texts.* Manchester: Manchester University Press., 1938.

———. *An Unpublished Fragment of the Fourth Gospel in the John Rylands Library.* Manchester: Manchester University Press, 1935.

Roberts, Colin. "An Early Papyrus of the First Gospel." *Harvard Theological Review* 46 (1953): 233–37.

Robertson, A. T. *A Grammar of the Greek New Testament in the Light of Historical Research.* New York: Hodder & Stoughton, 1914.

Roca-Puig, R. "Nueva publicación del papiro numero uno de Barcelona." *Helmantica* 12 (1961): 103–22.

La sainte Bible. Louis Segond. Nouvelle édition revue avec parallèles. Paris, 1954.

Salmon, George. *Some Thoughts on the Textual Criticism of the New Testament.* London: n.p., 1897.

Sanders, Henry A. "An Early Papyrus Fragment of the Gospel of Matthew in the Michigan Collection." *Harvard Theological Review* 19 (1926): 215–26.

———. "A Papyrus Fragment of Acts in the Michigan Collection." *Harvard Theological Review* 20 (1927): 1–19.

———. "A Third Century Papyrus of Matthew and Acts." *Quantulacumque—Studies Presented to Kirsopp Lake by Pupils, Colleagues, and Friends.* Edited by Robert P. Casey, Silva Lake, and Agnes K. Lake. London: Christophers, 1937, pp. 151–61.

Schmid, Josef. *Studien zur Geschichte des griechischen Apokalypse-Textes.* 1. Teil: *Der Apokalypse-Kommentar des Andreas von Kaisareia, Text* (Munich, 1955); *Einleitung* (Munich, 1956); 2. Teil: *Die alten Stämme* (Munich, 1955). Karl Zink Verlag.

———. "Untersuchungen zur Geschichte des griechischen Apokalypsetextes. Der K-Text," *Biblica* 17 (1936): 11-44, 167-201, 273-293, 429-460.

Schwartz, J. "Fragment d'Évangile sur Papyrus." *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 3 (1968): 157–58.

———. "Papyrus et tradition manuscrite." *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 4 (1969): 181–82.

Scrivener, Frederick Henry Ambrose. *Adversaria Critica Sacra.* Cambridge: University Press, 1893.

———. ed. *Bezae Codex Cantabrigiensis.* Cambridge: Deighton, Bell and Co., 1864.

———. *An Exact Transcript of the Codex Augiensis.* Cambridge: Deighton, Bell and Co., 1859.

———. *A Full and Exact Collation of about Twenty Greek Manuscripts of the Holy Gospels (hitherto unexamined) Deposited in the British Museum.* Cambridge: University Press, 1853.

Seeber, B. and Harrassowitz, O., eds. *Papiri Greci e Latini.* Vol. 1. Firenze: La Società Italiana per la ricerca del Papiri greci e latini in Egitto, 1912.

Skeat, J. C. "The Lilies of the Field." *Zeitung für Neutestamentliche Wissenschaft* 37 (1938): 211–14.

Soden, Hermann von. *Die Schriften des Neuen Testaments in ihrer ältesten erreichbaren Textgestalt.* Teil 1, Berlin: Verlag von Alexander Duncker, 1902–1910; Teil 2, Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 1913.

Stegmüller, Otto von. "Ein Bruchstück aus dem griechischen Diatessaron." *Zeitschrift für die Neutestamentliche Wissenschaft* 38 (1939): 223–29.

Sturz, Harry A. *The Byzantine Text-Type and New Testament Textual Criticism.* Nashville: Thomas Nelson Publishers, 1984.

Suggs, M. J. "The Use of Patristic Evidence in the Search for a Primitive New Testament." *New Testament Studies* 4 (Oct. 1957–July 1958): 139–47.

Tasker, R. V. G. "The Text of the 'Corpus Paulinum.' " *New Testament Studies* 1 (Sept. 1954–March 1955): 180–91.

Teeple, Howard M. and Walker, F. Allyn. "Notes on the Plates in Papyrus Bodmer II." *Journal of Biblical Literature* 78 (1959): 148–52.

Testuz, Michel. *Papyrus Bodmer VIII, Les deux Épîtres de Pierre.* Cologny-Genève, Switzerland: Bibliotheca Bodmeriana, 1959.

Tischendorf, Constantinus, ed. *Codex Ephraemi Syri Rescriptus.* Lipsiae: Bernh. Tauchnitz (Jun. 1845).

———. *Novum Testamentum Graece.* 8th ed. 2 vols. Lipsiae: Giesecke and Devrient, 1869–72.

Tregelles, Samuel Prideaux. *An Account of the Printed Text of the Greek New Testament; with Remarks on its Revision upon Critical Principles. Together with a Collation of the Critical Texts of Griesbach, Scholz, Lachmann, and Tischendorf, with that in Common Use.* London: Samuel Bagster and Sons, 1854.

———. *The Greek New Testament Edited from Ancient Authorities.* London: n.p., 1857–79.

Van Bruggen, Jakob. *The Ancient Text of the New Testament.* Winnipeg: Premier, 1976.

———. *The Future of the Bible.* Nashville: Thomas Nelson, 1978.

Walters, P. *The Text of the Septuagint. Its Corruptions and Their Emendation.* Edited by D. W. Gooding. Cambridge: University Press, 1973.

Wessely, Carl, ed. *Studien zur Paleographie und Papyruskunde.* Vol. 15. Leipzig: Halssels Verlag, 1914.

Westcott, Brooke Foss and Hort, Fenton John Anthony. *The New Testament in the Original Greek.* New York: Harper and Brothers, 1882.

Wikgren, Allen. "Chicago Studies in the Greek Lectionary of the New Testament." *Biblical and Patristic Studies in Memory of Robert Pierce Casey.* Edited by J. N. Birdsall and R. W. Thomson. New York: Herder, 1963, pp. 96–121.

Williams, Charles S. C. *Alterations to the Text of the Synoptic Gospels and Acts.* Oxford: Basil Blackwell, 1951.

Zuntz, Gunther. "The Byzantine Text in New Testament Criticism." *Journal of Theological Studies* 43 (1942): 25–30.

———. *The Text of the Epistles.* London: Oxford University Press, 1953.